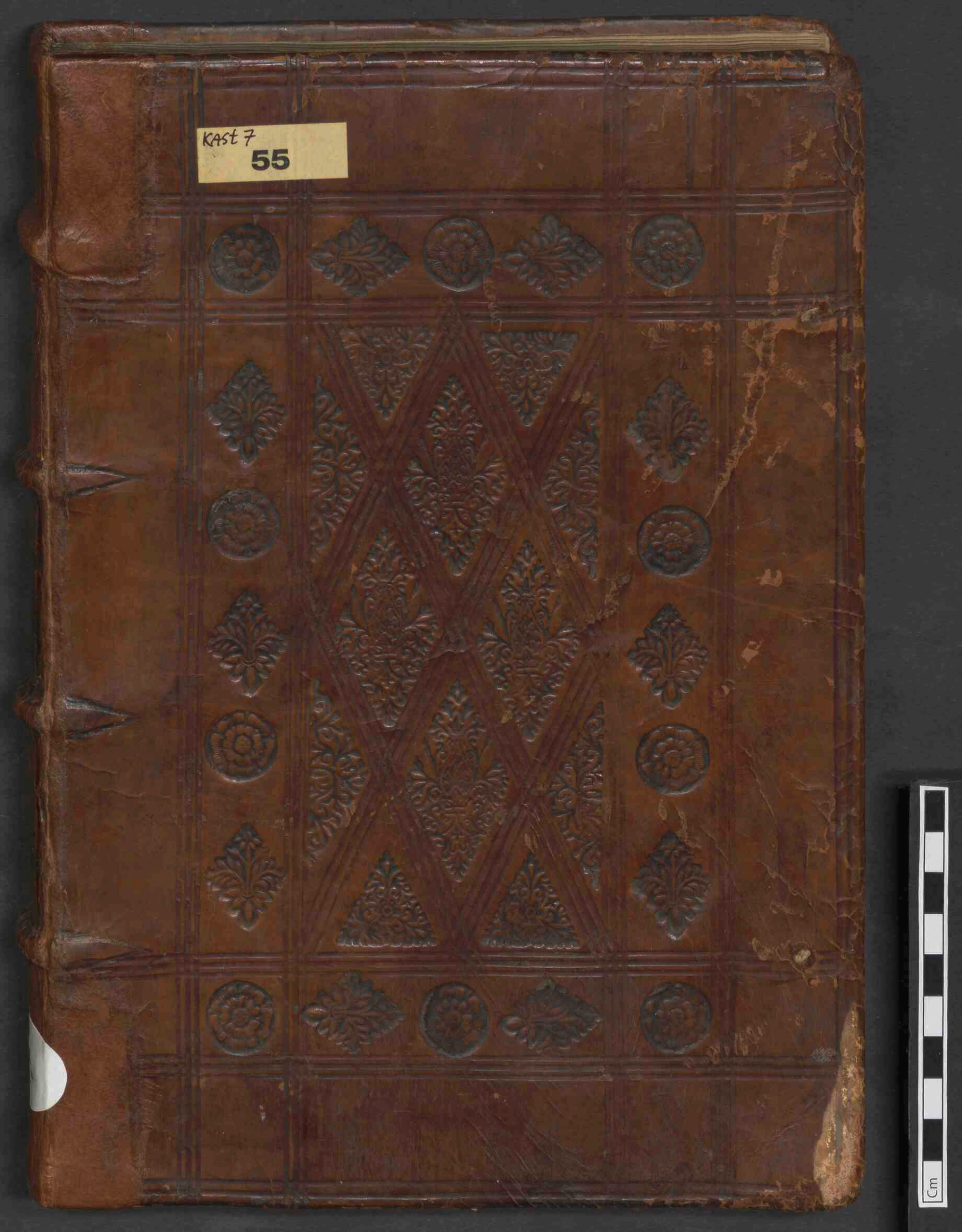
Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Vocabularius vtriusq[ue] iuris

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461916

KAST 7
55

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

no ad laborandum.

Manumissio est datio libertatis,l. detectio ff. de acqui,re. do,l. adeo,§. cū qs in fi. Sed ẽm pla, Jo. z Azo, dat seruo libertas quā pr⁹ nō habuit, al's nō diceret dari sibi. ff. ō acti,§. sic itaq;,l. j. et glo, in insti, ō lib. in ꝑ. dario. vbi vide vtrū qs det qđ nō habet, et c. j. de sup. negli. pla, vbi p et ꝯtra de domino dante vsufructū formalē et de creditore transferente dominiū pignoris. Et manumissus ōr q̄ est liberat⁹ a manu z ptāte dñi Nā q̄diu in seruitute est sub manu z potestate dñi sui est, Sed postq̄ manumissus ē ab illo liberabit, ergo ōr q̄si extra manu, l. potestatē dñi sui missus, Et talis ōr libert⁹ dñi sui, z dñs patron⁹ eius.

Manumissio testamētaria dici p̄t oē illō qđ cūq; ex cā testamēti p̄stat, vel ꝓpter testamētū ꝯtingit, Et nota de hoc q̄ fiat manumissio inter amicos requirunt q̄nq; testes. C. de lati, liber, tol, l. vnica. §. sanxim⁹. Uel ex ē in vltia volūtate, Sz ad manumittendum inter viuos sufficiūt duo testes. vt no, i glo, et. §. er, l. pall.

Manualis obedientia no. ō malo, z obe, bis q̄, z de resti, spo, olim cām. quā subditi tenētur p̄latis suis sine scriptura z iuramēto, vt no. in. c, legebat. de ma, z obe.

Mappa est ornamentū eccl'. z sunt lintheamina alba q̄b⁹ cooperiunt eccl'a cardinaliū cū sacrum ꝓcessionē.

Manipula est qđā ornamētū qđ impator Cōstantin⁹ cardinalib⁹ cōcessit. Alij dicūt manipulā eē mitrā ep̄alem. vide Spe, i rō nali diuinor, ll, lij, sub rubri, de manipulo et videbis pulcerrima.

Massaricia est idē qđ suppellex vicz oē vtensile dom⁹. cui⁹ appellatōe vestis nō cōtinet vt. l. si q̄s in fundi vocabulo, ff. de leg, j.

Masticoniū est domus vbi leprosi congregantur.

Masculinū ꝓcipit femininū, ff. de leg, lij, l, q̄ duos, c, generali, de elec, ll. vj, z, l, q̄cūq;, C. de ser, fugi. z significat p dictiōz masculini generis, vbi gra ibi, Filijs meis do tutores etiā filie ſcant. ff. de testa, l, si ita, Rō est volūtas ex eōli affectōe puidēdi eis vt tueant z bona sua ꝓseruent, Sz ibi, Filios meos exheredo, masculinū non ꝓcipit femininū, qr filia nō ꝓprehendit, l, j, §. q̄rit, ff. de vē. in pos, mittē, qr masculinū de se platū ñ significat femininū, nec est ibi aliq̄ ꝓiectura ꝓbabilis q̄ hoc cōcludat, sed est odiū exheredationis qđ dictat significatū vbi nō extendi vt i regula odia, ō re, iur, li, vj. Itē ibi, Quicūq; it vl' ꝓicit de nocte p fenestrā nocens soluit decē, significat etiā femia, l, q̄cūq;, p alle. Et sumit significatū ex paritate delicti Simil'r ibi, Utrū sanguinū z dolosus abominabil' dñs. ꝓprehendit etiā femia rōne delicti qđ odit etiā de⁹ i mulieribus. licet ceteris paribus magis peccet masculus q̄s fēia, qr rō naturaliter in eo plus dñat, Et g̃ in crimine lese maiestatis criminosus punit z filij sui, vbi etiā filie ꝓprehendunt, Uitl⁹ tñ puniunt femīe, l, quisq;s, C. ad, l, iul, male, Item ibi, Si mihi filius nat⁹ erit ex besse, heres esto, z ex triente vxor, Si ꝓ filia nascet ex triente, heres esto, et ex besse vxor z filij z filia nascunt, hereditas diuidit in septē ptes vt filij q̄ttuor, vxor duas, z filia vnā habeat, z sic videt voluisse testator. Nā appellatione filij nō ꝓtinebat filia, l, si ita. ff. de lib. et postbu. Nec ibi ſcat fēia. dicēdo. Quis ꝑt esse aduocat⁹ in etate. xvij. annor, ptz ex edicto de postulādo q̄ ꝓhibent fēie postulare saltē p alijs, l, j. §. sexū, ff. de postu, Et idē de curatore q̄ ad eē curatorē in iudicio. l. fēie. ff. de cura. Idē etiā i teste ad testamētū iure ciuili romanor, vt in. §. testis. insti. de testa, imo qđ plus est si exprimat nomen cōis generis, vbi aūt numer⁹ testiū nō adhibetur duo sufficiūt. l, vbi numer⁹. ff. ō testi, z ꝓtinet etiā mulier. Idē in oi materia in q̄ rōne vl' lege, statuto vel vsu. nō sit differentia inter virū z mulierē. qr tūc ad paria iudicantur. Aut eñ est adiectiuū ipm masculinū, vt q̄cūq;, q̄sq;, q̄dē tē. z ꝓcipit femininū qr intelligit hō vl' ꝑsona, vt. l, metū. §. animaduertendū. ff. qđ me, cā. l, vnica, in fi. C. de rap, vir, Aut est nomē appellatiuū. vt filius et tūc si de fauore ꝓtrahit cōcipit, si de odio nō cōcipit, vt no. i. l, q̄cūq;, C. de ser, fugi, p alle, z in, l, j. ff. de ver. sig, vbi glo, ponit exceptiones, Sz ecōuerso femininū nō cōcipit masculinū, qr appellatōe feminini nō significatur intelligi masculinū, nisi euidentissime appareat, sicut sub vno noīe appellatiuo aliud significat, l. si q̄s in fundi vocabulo. ff de lega, j, cū ibi no, Et hec dicta intelligun tur de masculino, i, de dictiōe masculini generis, Sed masculinū quādoq; significat masculinū, vbi gra, Testator legat ancille libertatē si ꝑmo pareret filiū. peperit filiū z filiam ex eodē vtero, z incertū est q̄s ꝑmo nat⁹ sit, dicē tex, qr fili⁹ cēset pr⁹ edit⁹, l, si fuerit §. fi. ff. de re, dub, Rō, qr de natura masculi⁹ fortior est femella eiusdē etatis.

Masculinū est dign⁹ femino, qđ cōcipit ad mētez legislatoris. nō q̄ntū ad vba. vt. l, j. ff. de vbo. sig, vbi bona glo.

Mathematici sunt q̄ dicūt se scire aliquā artē diuinādi, z dicunt a matef media longa qđ est diuinatio. z pferī penultia ꝓducta sine aspiratiōe. Sz mathesis penultima correpta cum aspiratōe significat quadruuiū vnde. Scire facit mathesis, sed diuinare mateſis.

Materfamillas est q̄ in honestate vluit, vñ Nec nuptie nec natales faciūt matrēfamilias, sed boni mores.

Matricula est cartula in qua scribit aliq̄d z p̄cipue liber vniuersitatis, in quo noīa supposito⁹ describunt z immatriculant, z est diminutiuū a matre.

Matertera est matr̄ sor or, vt insti, de grad, cog. in glo, §. patruus.

Matertera magna est aule sor or. sicut ꝑmatertera paule sor or.

Matricular⁹ ōr hūs officiū pulsandi campanas, vel q̄ hz matriculare studētes.

Matrix eccl'ia ponit p maiori baptismali q̄ generat baptismū sic mr. vt ē glo, in §. matricē. in cle. j. de sen, excō.

Maturare q̄nq; ſcat festinare. q̄nq; est p solem digerere. vt fructus maturent.

Matrimoniū idē sonat qđ nuptie. et ē legitima maris z fēie ꝓiūctio indiuiduā vite cōsuetudinē retinēs. xxvij. q. ij. §. j. de ꝑsump. c. illud. de quer. i fi. ex lris. z subaudi hoc. s. ad ꝓpositū in q̄ dñt esse tpe q̄ nubūt vl' matrimoniū ꝓtrabūt. insti. de pa. po, in ꝓn. Et matrimoniū est duplex. s. verū z ꝑsumptū. Uerus qđ ꝓtrahit inter ꝑsonas legitimas p verba apta nullo impedimēto subeūtiente. Presumptū ōr qñ inter ꝑsonas legitimas interuenit tractat⁹ de ꝑbendo l' ꝑba apta in euētū tñ ꝓditōris vel arbitrij alicui z succedit copula carnalis. vt inq̄t Boff. Et nō ōr patrimoniū, licet a digniori debeat fieri denominatio, z tantū votū habeat vir in liberos sic mater, l, liberor. ff. de ꝑ. sig. Ideo qr mai⁹ exercitiū l' officiū exercet circa liberos q̄ pr̄. c. fi. de quer. cōiu, qr aū ptū onerosa. i ptu dolorosa, z post ptū laboriosa. Ideo ad bonorē el⁹ ōr matrimoniū. vt etiā de quer. inf. ō. c. et lris. Et no, q̄ mrimouij tria sunt substātialia, q̄ dicunt bona eius, vt de ꝓdi, appo, c. vlti, z. xxvij. q. ij. Ome itaq;, s, fides, ples. et sacramentū, Et apponit cōditio cōtra aliqō bonū matrimonij vl' el⁹ substātiā, nullū est mrimoniū. Exemplū de ꝑmo si dico, ꝑbo tecū si te p q̄stu adulterandā exposuer⁹ nō ē mrimoniū, qr est ꝑ bonū fidei qđ ꝓfitit in eo q̄ alter ꝓiugū suū corp⁹ qđ suū nō est z cōsortis sui nō exponat vel det alteri, al's est adulter. fur, z fidei fractor. Exēplū de scdo, vt si dico, Cōtrabo tecū si generationē plis cultes, Si venenū sterilitatis accipias nō est mrimoniū, qr ꝑ secundū bonū ei⁹, s. bonū, plis ꝓpter quā multiplicandam. fuit mrimoniū a deo institutū. Exemplū tercij, si dico, Cōtrabo tecum donec ditior ē vl' pulcrior ē hēbo. nō tz mrimoniū, qr est ꝑ sacrm indiuidualitat⁹. qr nullū ōr esse diuortiū inter ꝓiuges, Sic eodē mō dic q̄ pfessio religionis nō tz. dūmō fit ꝑ bona vl' substātialia religiōis, q̄ sunt etiā tria, s. castitas. obedientia, z abdicatio ꝓprietatis. Et de his pone exēpla suo mō. vt supr. Itē si dico cōtrabo tecū si furtū feceris. si digito celuz tetigeris. est matrimoniū, qr turpis z ipossibilis cōditio q̄ nō est ꝑ substātiā mrimonij habet ꝓ nō adiecta. c. j. z vlt. de cōdi, ap, Et no. qñ ꝓtrahit mrimoniū z qñ spōsalia de futuro, declarat ex ſcato ꝑbor platon z actuū sequentiū. Ubi ꝑba formalia mrimonij sūt illa qñ vir dic, accipio te in meā mulierē. et mulier, accipio te in meū virū, c. licet. de spō. duo. z. c. si inter. de spō, Silr est matrimoniū, si q̄s iuraret q̄ aliq̄ ab hac tpe proconiuge teneret, z el sic vxori fidē fuaret. z ipsa eidē iuraret se illū ꝓ marito habituram, et sibi fidem tanq̄ viro ꝓpto seruaturam, vt in. c. ex pte. de spō, Nā licz ibi nō exprimant ꝑba formalia. tū idē est si de eōpollentibus fiant, vt. l, certe. ff. si cer. pe, Dicūt q̄dā doc, q̄ verbū bitur⁹ hic ſcat ꝓteritū ñ futur⁹, Silr dicēdo, promitto tibi q̄ nūq̄ habebo aliā in vxorē nisi te, vl' volo te z nō aliā i vxorē, vel ꝓsensio i te sic in mea vxorē, vl' promitto q̄ volo te hīe in vxorē. vl' placet mihi te hīe i vxorē, vl' promitto q̄ tibi seruabo fidē sicut vxori mee. vel volo q̄ ab hac hora i antea sis mea

VOCABULARIUS
utriusque iuris.
1494.

THO
RAR
7 - 55. qu.

Cm

Cm

Cm

abstiderit. qui respiant ad occidente vt timeant
ad aquilone: vt caueat ad austru. vt spereat ad
orientē. vt se humiliet.

Vers. Dixit dñs ad moysen. Ne transibis iordanē istū
ē papie iosue i corrobora illū. q̄ ipe p̄cedet ppl'm istū.

Expo

Moyses no nisi trā missionis q̄ ser nemine
ad pfectū duxit. iosue aute q̄ sabiator ihēsus
ē typ̄ ihū. conueniens ppl'o suo diuīt p̄cepis
trā missionis indixit.

Capi viii

Vi.

Primū mādatū no hēbit deos alienos ꝓspetu
meo. Ne fiaces tibi sculptile nec similitudine oīm
que sub celo sūt

Hoc ad p̄ceptū p̄tinet q̄d dr in sequentib; audi israel
dns deꝰ tuus deꝰ unꝰ est. vt hoc habeat audiens
unū deū patrē cōlis. no multos deos suscipias

Scdm mādatū. Ne usurpabis nomē dñi dei tui
frustꝝ q̄ no erit impunit. q̄ sup re vana no
me eū assumpserit.

Hoc p̄tinet ad filiū de quo hic dr. Ne assumes
nomē dei tui i vanū. q̄ no estimes creaturā ee
dei filiū ꝑ credas eū equale p̄ri deū apd deū
p quē oīa facta sūt.

Tertiū mandatū. observa die sabbi vt sanctifices eū
sicut p̄cepit tibi dns deꝰ tuus. Sex diebꝰ operaberis.
septimꝰ dies sabbi est.

Hoc p̄tinz ad spūm sctū. qui eū que sumꝰ facē debē
p̄ sabbū i ei⁹ requie ad ꝑ sc̄i dñm p̄timere

Quartū mādatū ē. honora patrē tuū ꝑ matrē
tuā vt longo vmas tpe i bñ sit tibi vita qua
dns deꝰ tuus dabit tibi.

Hoc ꝑ q̄d nos teneam⁹ p̄ces nros carnales vt spi
ales. ostēo pietatis ꝑ honoris excolē⁹ vt deū ꝑ
eccliam ꝑ cuīa vita habenda honorē⁹.

Quartū mādatū ē. Ne mechaberis. i. p̄t legi
tima vxore nulli misceberis

Hoc ad bonū herī ꝑ teneri ꝑ ꝑ nuptie dns hō
nouendo: pdolitatē magie p̄hibet ꝑ detestat
heresim que p̄ne legit ꝑ exponit.

Sextū mandatū est. Non occides.

Ꝑ hoc intelligit q̄d dr. Qui odit fratrē suū homi
cida est voluntate.

Septimū mādatū ē. Ne furtū facies.

Hoc ē q̄d n agendo n cōstituendo nec p̄ nostrā
cōmissa vt deportū negando peccā debem⁹ simu
lare nisi rōne intelligit cuilibet rei illicita usurpatio

Octauū mādatū ē. Ne loquēs cōtra p̄ximū tuū falsū
testimoniū.

Hoc mandato omis falsitas ꝑ oē mādatū

Angl in lib de mendacio. Q
no esse mendacium tripli

Nonū mādatū ē. Ne cōcu
in hoc p̄hibet sola voluntas p
cogitatio obla. n volūtē qu
concupiscendū ꝑ. Dam h

Decimū mandatū est. Ne cō
tui. ne agri. ne ꝓmū vt
mū ꝑ vniūsa que illi⁹ sūt

In deo mandato ois rei cup
untiat. et oīs ambitio ꝑ cō

Hoc tenet moyses tabulas
i altā manū tabulas mitt

Hoc sigt q̄d lex iudeis data
no ꝓmansit. Euangelium ꝑ q
opantibꝰ ꝑ spūtabit exēm

Pceptū dñi moysi vt ponat
i archa q̄ sc̄at q̄ne hucusq

Hoc ꝑ q̄d ihū ꝑ pcepta bonus
dit mandata sua in ꝑmio

Ne induet mulier veste viri
femīea abominabit. ꝑ ap

Hoc ꝑ q̄d mulier mollo n
nap̄ plaū ecclie & aliq̄d no
doctrina seu hēsi.

Si abulans p via i arbore
cones pullos ꝑ matre eo

Hoc ꝑ q̄d i multis locis dimitte
pulli hēsi ꝑsuasit sensus ca

Ne inducas ꝑ pudicio q̄d

Hō olim signabāt in vestib; q
mozib; veste ex lana ꝑ lino
one innocentie. celat obtulit
tuendie a falsis ꝓphetis q
quid mitu. an sint lupi

Si vir inuenit virginē q̄ dor
uit cū. & inuenta fuit latēs
labit ꝑ dabit puelle

Qui credit. q. ꝑ via i deū tra
lapsi. ꝑ ea in vitio sēp
enciam deū offendit

Non alligabis os bouis tri
ges tuas.

Hoc ꝑ q̄d no debes subtrahere
Si huiusmōi ne se virgo viri
eruere vnū furtū de manu
verenda ei⁹ abstinet manū

Nec non primitias

gerestaureerd 18-7-'06

kast 7
55

Vocabularius vtriusqz iuris

Quoniã iuri operã datuꝝ pri⁹ nosse oportet vñ nomẽ iuris descẽdat, ff, de iusti, ꝛ iure, l, j, in ꝓn, etiam vt alt ꝓbus, j, etbĩ, qui virtutes vocabuloꝝ ignorãt de facili paralogisant, l, decipiunt. Nisi em nomẽ rei sciet cognitio rei perit, ꝑm Jsiõ. Turpe etiã videt patricio et nobili viro et cãs porãti ius in q̃ ꝓsat ignorare, ff, de orĩ, iu, l, ij, §, mucij auditores, §, nã cũ dixissem et de here, cũ ex iniũcto, xxxviij, diſ, sedulo. Et q̃b oĩb habet q̃ nẽo debz ignorare sciẽtiã in q̃ ꝓsat. Qõ attẽdẽs legislator Vulpian⁹ dixi, Bñ ẽ ꝓuisꝝ ad ꝓboꝝ interꝓtatiõz pueniam⁹ pauca de ipi⁹ significatõe tituli referre, ff, si cer, pe, ll, j. Jdcirco q̃rundã terminoꝝ i iure vtroꝝ maxĩe frequẽtanꝫ necessariũ fore duxi descriptões ꝛ significatões clari⁹ exponere tã in summis Azo, et Hos, q̃s alĩunde collectoꝝ ꝑpter iuuenes maxime iuris vtriusꝝ alũnos, Et ꝫ breui alphabeti ordie vt eo meli⁹ memorie ꝯmendent, et tãto citius inuenianꝫ pstringẽdo, etiã cũ allegatõibz in locis suis, vt in iure modicuz pfecti p ignota minime pcedẽtes, his ꝯgnitis ꝓncipijs ꝛ termioꝝ significatõibz accessum facilioꝛẽ habeãt ad vtriusꝝ iurĩ noticiam, qz oĩm bñe memorĩã ꝛ in nullo penitus errare poti⁹ est diuinitatis q̃ hũanitatis, C, de ve, iur, enu, l, ij, §, si q̃d aũt, §, qz oĩm, Et no, Bern, de rescrip, c, cũ adeo, in glo, j, de cõsti, vti, vel inuti, c, porrecta, i glo, ij, Et si lectori aliqua vocabula occurrerint quoꝝ expositio hic nõ inueniat de hoc nõ miret, qz nec omniuz memoria potuit occurrere, Et primo.

De A

Quãdo facit separationẽ

ꝛ qñ includit ꝛ qñ excludit, no, Jo, an, de ꝓben, c, statutũ, li, vj, et archi, ō elec, c, j, eo, li, Et a ꝛ ab in illi no, archi, xxxj, diſt, aliter. Et de a in c, potuit, de do, et cõtu, Et iã a et ab denotant separationẽ, C, de nup, l, a caligato, et ibi p Ey, i glo, iij, l, ordinata, ff, de duo, re, et, l, si ex duobz, vbi tex, cum glo, ff. de act, emp, l, iij, §, fi, Item a vel ab est dictõ significatiua primi termini a quo, sicut dicto vsq̃ termini ad quẽ. Qñc aũt terminũ a quo significat exclusiue vel inclusiue, de q̃ Bar, in l, patron⁹, ff, de lega, iij, vñ a vel ab significat exclusiue, dicẽdo in statuto, a pulsu campane de sero nullus vadat p vicos sub pena talli. Nam hoc statutuz intelligit pulsata cãpana, Jdeo si quis vadat qñ pulsatur nõ incidit in penam inclusiue. significat ibi a pulsu cãpane de mane quisq̃ potest domũ exire, quia statuens sic videt intellexisse zc, Et vide plenius de istis dictionibus p Jo, de ferra, i sua practica i forma capituli quãdo testes ꝓducunt ad eternam rei memoriam.

Abauus est pater paui vel paule, sicut proauus est pater aui vel auie,

Abauia est mater pauli vel paule, sic pauia ẽ mater aui vl̃ aule ꝑm Jsi, ix, li, ethimo, ꝛ plenius, ff, q̃ gra, l, iurisco̅sul, §, q̃rto gradu, et §, tercio gradu,

Abauuncul⁹ est frater abauie ꝑm Jsi,

Abamita est soror abaui, ff, de gra, l, ꝑalle, §, auunculus,

Abmatertera est soror abauie. De his terminis vide insti, de gra, §, tercio gradu,

Abnepos est filius nepotis sic̃ nepos fili⁹ filij vel filie ꝑm Jsi, li, ix, etbi,

Abneptꝫ est filia nepotis vel neptis sicut nepotis filij vl̃ filie filia ꝑm Jsi, vbi supra

Abigere ẽ a se expellere vl̃ crimẽ abigeatus exercere vt sequitur.

Abactor ꝑm Jsi, li, x, etbi, est fur iumẽtoꝝ vl̃ pecudũ quẽ vulgo vocamus abigeũ, Nam abige⁹ est q̃ crimen abigeat⁹ cõmittit, et pprie ille q̃ pecora alicui⁹ a pascuis ꝛ armentis subducit abigẽdi studio, ꝛ hãc artẽ exercens vt p aliqõ signũ qõ facit ipa aialia fugiant separenꝫ ꝛ dispergant, ꝛ ea sic recipiat scz cũ panno rubeo vel alias oues quasdam ad nemora fugando vt alius accipiat ꝛ depredet, Et est abigeat⁹ crimen capitale C, ō abigeis, l, vnica, Et maxim⁹ orator apud grecos demesthenes differentiã ponit inter furẽ ꝛ abigeũ, dicẽs, q̃ ille q̃ vnã solaz pecudẽ surripit fur est ꝛ vt fur coercebit, sed q̃ totã gregẽ subtrahit abigeus est et crimine abigeatus tenebitur.

Ab intestato, l, sine testamẽto, insti, de here q̃ ab inte, dese, in rubi, vt in nigro,

Bibliotheca Conventus Wordensis

Abduci est a veritate separi, vñ apls. Nolite abduci doctrinis varijs et extraneis, xj. di, nolite, et ad Hebre, ca, xiij.

Abolitio est accusatonis institute pemptio: l' absolutio q̄ q̄s nomē alicui⁹ accusault cū oi inscriptōe tā facta in totū abolet remissa necessitate accusandi, z hz impetrari a prin cipe vl' iudice ab illo scz q̄ aliquā accusatiōz instituerat z i ea se inscripserat, talis em̄ circa infamiā desistere nō p̄t nisi absolutionē impetrauerit. Sz qñ tal' ipetrat q̄ desistat z q̄ illud qđ p accusatōz inchoatū erat de leat rite fit. Et est duplex abolitio scz generalis z special', de generali habet. C. de abo li, ge, l, vl, etiā. ff. de aboli, l. abolitio, Et per hāc eximit re⁹ q̄ nō incidit in turpilianū si nō deferat accusatū, ff. de abo, crī. l, si interueniēte. Et si infra. xxx. dies. post abolitionē generalē cā p̄posita nō p̄t, pbari ad eā redire nō p̄t, C. de abo, ge, l. j.

Aborsiu⁹ est puer vl' alter fet⁹ añ debitū tps nat⁹, z ōr iō sic q̄ nō oriat sed aboriat z excidatur ꝑm Jsi, li, x, Et mlier q̄ sic aborsit ōr homicida occasionalit. xxxij, q. ij, qđ ꝓo. z, c, moises, et, lxxxvij, di, si exposit⁹. Et paulus notat se aborsiuū, j. Thi, j, et, xxiij, q. vj, i pn̄ti, de cele, mis, c, cū marthe. ꝓ. sane. al's nō ē homicida q̄ aborsiuū pcreat añq̄ aiam ac cepit corpi infusam vt est embrio, xxxij. q. ij c, qđ ꝓo nō formatū, et de homi, c. si aliq̄s, nec talis ꝓtrahit irregularitatē q̄ ad pmotionē nisi interficiat boiem iam aiatum, de homici, c. sicut ex litterarū.

Aborsus reqre infra sub lra h, c. si aliq̄s.

Abpatruus, est frater abaui vel abauie.

Ab re, i. sine cā, vt habet. i. l, si q̄s seruo ꝓsuaserit. C. de fur, z de iudi. l, cōsentaneū.

Abrogare est destruere vl' delere in toto, vñ ōr lex abrogata qñ in toto est sublata vl' destructa. Sz derogat ei qñ in pte tollit vl' detrahit. ff. de ꝓ, sig, l, derogare. Et etiā abrogare interdū ē addere aliq̄d, Et septē de causis aliq̄d abrogat, vt no, di, iij. §. ꝟ et si legibꝫ. ꝓmo ꝟria ꝓsuetudie q̄ nota ē pncipi di, iij, leges. et. ff. de legi. z senat⁹. l. de q̄b. scō ꝓtraria ꝓstitutōe, di, xxj. añ triennū, tercio cāe cessatōe. di, lxj. c, neoficus, quarto loco ꝓ varietate, di, xxx. alit. quinto nimio rigore canōis, xxxiij, di, fraternitat⁹, sexto si pcibꝫ occasionē malignādi hēat, xv, q. j. legi, septio ꝓt malū inde seq̄ns. di, lxiij, vex.

Sed an abrogata lex possit allegari, vide glo. ꝓ. q̄ cūq̄. c. nouit, de iudi, Et q̄liter popul⁹ possit abrogare canonē quē ꝓdere nō p̄t, Solutio p expssum ꝓsensum pape, de pbē, c, cū tā dudū, vl' ōr ꝓsuetudo rōnabil' z pscripta etiā tollit. ō ꝓsue, c. fi, etiā sine scia pncipis, qr difficile essz eū oēs ꝓsuetudies scire, vt in glo. ꝓ. abrogare, c. i istis, di. iij.

Absentia est q̄ntuplex. z qñ q̄s obtentu absentiaꝫ in integrū restituat, vide glo. l. fi. ff. de i inte, resti. Jtē absentiaꝫ alia necessaria alia pbabilis. alia honesta siue voluntaria

Necessaria vt causa reipublice vel de mandato pncipis pficiscēti subuenit p in integrum restitutionē. ff. ex q̄b⁹ cau, ma, l, j. et, l. necnō. Absentia pbabilis vt cā studioꝫ vl' mercature. vel volūtaria vt pegrinatiōis, si pcuratorē nō dimisit absens non ita facile subuenit ei, vt, l, necnō palle. Sed absens cōtumacit nō audit, vt, C, q̄ ap. nō reci. l, j.

Absens ꝓprie ōr q̄ est extra puinciā, vt, C. de bon, au, iudi, possi. l. fi. §. vlti, Tū qñq̄ accipit p eo q̄ pñs nō est eo loco vbi petit. ff. de ꝓ, sig. l, absentez, Tū absens multis capit modis, Primo ille ōr absens q̄ aliū audire et intelligere nō p̄t, sic capit ibi cū dicit, stipulatio nō pōt fieri inter absentes, insti, de inuti, stipu §. ītē verboꝫ. Scōo absens ōr q̄ nō est in eadē puincia, vt, C, de lon, tem. pscrip. l. fi, Tercio absens ōr vt hic seq̄t testium pductio nō p̄t fieri p̄te absente si velit adesse, Et sic ōr absens q̄ nō videt pducere vel iurare testes, vt. l. si qñ, C. de testi. Quarto absens est q̄ nō est in domo, seu respectu cuius nunciandū est nouū opus, ff. de no, ope. nū, l, ō pupillo, §. si quis. Quinto dicit ille absens qui faciliter nō p̄t cōuenirī, vt q̄ pñte pncipali fideiussor nō p̄t cōuenirī, et ita absente pōt cōuenirī, C, de fideiusso, et man, auc. psente, Sic etiā accipitur in. l, psens, ff, de, pcura, vbi ōr, pñs est q̄ in ortis est, id est qui faciliter pōt cōuenirī. Sexto absens dicit q̄ ad lucrandas distributiones materiales p̄sentia rū, abest scz q̄ non est in choro hora determinata. et ita licet sit in ecclesia. tū extra chorū in certis horis dicit absens.

Absolutio differt a reuocatōne, nam absolutio fit a sententia excōicatōis, suspensionis vel interdicti, iuxta formā ecclesie cum baculo dicēdo psalmū miserere. z de pfundis

et fit cū solēnitate. Sed reuocatio est sentē/tia verbalis sine solēnitate, etiā absolutio fit si excōicatio tenuit, z si non tenuit fit re/uocatio. Item absolutio reddit qō excōica tio intulit ꝓterq; fructꝰ q̄s excōicatꝰ iuste p didit. qz p absolutionē tales nō recuperat. vt in anten. vt cū de ap. cog. §. generalē. ℣. si vero post. coll. viij. Et absolutio ex falsa cā sup nota impetrata nō tz z est nulla. vt no. in. c. qō sup his. de fiō instru. Sz lz excōica tio lata sit ex falsa causa tñ bñ tenet. xj. q. iij. c. j. z ō of. ordi. ex ꝑte. ī glo. et an pecuia pos sit peti vel dari p absolutione. de simo. ad aures. c. dilectus. et. j. q. j. nullus episcopꝰ.

Absq; est priuatiuū. vt in. l. minus. C. de ac qui. poss. z qñ ponit excluſiue et qñ inclusi ue nominat Archi. de ꝑcura. qui generali/ter. li. vj.

De AC

Acceptilatio ē liberatio p mutuā interroga tionē q̄ vtrisq; cōtingit ab eo nexu absolu tio. l. dissolutio. ff. e. ti. l. pluribꝫ. et. l. j. Uñ acceptifero acceptituli acceptilatū ℣bū cō/positū. a q̄ veit acceptilatio. et est imagina/ria absolutio q̄ simulat debitorē suum sibi soluisse qō nō soluit. idq; facit aio remitten di. qz illa ℣ba dicēdo quicq̄d tibi p stipula tionē promisi. vel ex stipulatu. habes ne acce ptū. et tu rñdeas. habeo. acceptūq; fero q̄si dicat. pinde habeo acsi accepissem a te p ve rā solutionē. Et sic sicut vera solutōe libera tus esses. ita hac acceptilatōe liberaris. vt C. eo. ti. l. j. glo. ūj. Item acceptilatio inutilꝭ ōr/rōne acceptatōis. vt tractat. ff. eo. ti. l. an in utilis. in glo. j.

Accessio ōr aliq̄d adiacēs alteri. vel oē id qō est accessoriū z necessariū in ꝓncipali vt ca pistrū eq̄. vl' vestis suo. vt. ff. depositi. l. j. §. q̄ in depositis. Si ei suū emeris z vestē in q̄ tradit acq̄ris. z si ō eo mētio nō sit fcā. Et accessiones ciuiles vt vsure nō veniūt i ꝓtra ctu stricti iurꝭ. etiā post li. ꝓte. C. de ꝓdi. in de. le. j. in glo. et. ff. devsuꝝ. l. moza. in glo. ℣. difficilis. z ī. c. venerabiles. de acceptio.

Accessoriū. idem est qō accessio. et sequit na turam sui ꝓncipalis. insti. ō re. diui. §. qō si ptim. ff. si q̄s cau. l. si eū. §. q̄ inturiar. z in re gula. accessoriū. de re. iurꝭ. li. vj. z qñ accesso riū v eit officio iudicis mercenario. tūc sub lato ꝓncipali. tollit et accessoriū. C. depo. l. iij. Secus qñ accessoriū venit officio iudi cis nobili. ff. de ꝓdi. inde. l. fi. §. luti⁹. ī glo. alias regulariter nō tz accessoriū. vbi nō tz ꝓncipale. cū saltē nō accedat ꝓncipali. vt in c. si diligēti. de fo. cōpe. Fallit tñ in casibꝫ. Primo in. c. debitores. de iureiuꝝ. vbi acces/soriū. s. iuramētū de soluēdis vsuris fcm̄ tz. ꝓncipali tñ. s. obligatōne debitoris ad vsu ras sublato. qz ad vsuras soluēdas nulla ē obligatio de iure canonico z ciuili. z tñ iu/ramentū factū de his soluēdis ē seruandū. Sed regulare ꝓtrariū intelligit qñ accesso riū z ꝓncipale regulat eadē rōne eodē tpe ī mutato respectu psone. Sz illa nō seruant in pmissione z iuramēto. qz pmissio fit pti. sed iuramentū deo. z dixit Ludo. de roma se ꝓsoluisse. q̄ accessoriū etiā p̄cipuius ꝓnci pali tñ accedit. ff. de au. z argen. leg. l. cū au rū. ℣. fi. eo. ti. Et facit ad q̄stionez. Si lego mlieri vestes q̄s sibi feci. q̄ etiā i legato ve nīūt ornamēta aurea vel argētea vestiū.

Acor z mucor. sunt vicia vini z panis. qñ a/cessit z mucessit.

Actus est quedaz seruitus q̄ is cui ea debet habet ius q̄ ꝑt p fundū in quo sibi hec ser uitus debet ducere iumentū vl' vehiculum suū. s. vt nō solū possit ambulare p se sz etiā iumentū z q̄drigā secū ducere. ff. de ser. rus. ꝑdi. l. j. ℣. actꝰ. z. l. int' act. z insti. e. ti. §. actus Aliter capit actꝰ p operatōe dū ōr. Actus actiuoꝝ sūt in patiēte ꝑdisposito. ij. de aīa. et. j. q. j. p Esaiā. ff. si q̄dru. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. et. ff. ad. l. aq̄l'. l. si ex plagis. §. taber narius. de pe. dist. j. quia diuinitatis. et. c. medicina.

Acta dicunt publice scripture negociorū q̄ in iudicio agunt. ordinē eoꝝ modū z figurā cōtinentes. Uel etiā sunt ꝓcessus siue ge/sta curie. et sunt cōia. C. de iudi. l. vlti. ff. de re iudi. l. actoꝝ ℣ba. et. l. paul⁹. q̄ ꝑdita pūt ꝓbari p testes. C. de fi. instru. l. emācip atōe nec valēt nisi testiū aminiculo fulciāt. c. cū a nobis. de testi. dñt q̄ scribi p psonā publi cam aut duos viros idoneos. c. qm̄ cōtra. de ꝓba. vbi acta originalia debēt remanere apud scriptores. et q̄ ea temere violauerit nō potest postmodū ea impugnare. c. cum olim. de offi. dele. Sunt aūt acta triplicia ff. iuri. sol. l. ij. nam. Quedā sunt acta iudi/cij ordinatiua q̄ valēt ad ordinatiōz iudicij vt est libelli oblatio lit. cōtest. Quedā valēt

ad veritatis indagationē. ꝛ dicunt indagatiua ꝓbitatis vt depositio testiū, editio instroꝝ ꝛ ꝓfessio ptiū. Et q̄dā litis decisiua q̄ valēt ad decisionē cause. De his dicit Ja. de are. in d. l. ff. iudi. sol. Et acta a iudice p̄sumunt oia rite celebrata. de elec. bone. l. de renunc. c. in pñtia. Itē acta facta coꝝ sacerdote in foro penitentiali faciunt fidem coꝝ iudice seculari, vt in autē. hoc ius porrectū. C. de epi. et cleri. et in. l. si q̄s i hoc genus. C. e. ti. Et acta q̄ dñt fieri coꝝ iudice, si fiant coꝝ notario nō valēt. vt no. in glo. in. l. fi. C. de libe. cau. ꝛ glo. in. l. hac cōsultissima. C. ō te sta. Itē acta etiā q̄cq̄ dicim⁹ locū in q̄ resident iudex instruct⁹ de causa ꝓgnoscēs. vbi acta detegunt. vt quilibet factū suū audiat seu videat. ꝛ suū cōsequat meritū. q̄ loc⁹ alit etiā ius appellat. ff. de iusti. ꝛ iur. l. pe. §. fi.

Actor est q̄ agit ꝛ pulsat aliū rē aliquam ab ipo petēs in iudicio. ff. de iudi. l. in trib. ff. fini. regun. l. iudiciū. Hā in cōibus iudicibus q̄rit q̄s actor sit. Est ergo ille q̄ suo nomine agit. vl q̄ ꝓstituit ad agendū vl defendendū cās vniuersitat⁹ vel alteri⁹. ff. qō cuiuscq̄ vniuer. no. l. Itē ꝓbor. §. decuriones. Uel ōr q̄ ꝓstituit a tutore vel curatore añ li. ꝓtes. C. de pcu. l. neq̄ tutores. C. de acto. et tuto. vl cura. dan. in rubr. ꝛ nigro. Et est regulare q̄ actore nō ꝓbante re⁹ absoluit. i l. q̄ accusare. C. de eden. vbi dic̄ tex. Actore em̄ nō ꝓbāte q̄ ꝓuenit ꝛ si nihil ipe ꝓstiterit obtineat. glo. accur. l. absoluat. j. q. vlti. actor. vt eccle. bñ. c. vt nostrū. et. C. de pba. l. actor. Fallit em̄ hoc in casibo ad min⁹. xv. q̄bus actore nō ꝓbante reus nō absoluit. Hos casus vide in glo. palle. c. vt nostrū. ꝛ actor seq̄ debet forū rei. c. si cleric⁹. et. c. cum sit generale. de fo. cōpe.

Actio significat triplicit. stricte. late. et latissime. Stricte significat ius p̄sequēdi qō oritur ex obligatōe. Late significat dū significat iurisdictionē iudicis. ꝛ ita ne dū significat p̄sonales sed etiā reales actōes. Latissime cū etiā significat officiū iudicis. ꝛ b̄ mō ḡrela inoffi. testa. ōr actio. ff. de lega. j. l. cuz filius. in ꝑn. facit. l. actōis ꝓbo. de ꝓbo. sig. ff. ꝛ. l. actōis ꝓbo. de act. ꝛ obli. Et b̄ verbū actio significat bñ simul ius ꝛ factū. nec est incōueniens.

Actio ergo significat officiū. i. ius p̄sequendi. licet officiū sit facti. Et ponat differētia inter iurisdictionē ꝛ officium. Est em̄ actio ius p̄sequēdi in iudicio qō sibi debet. insti. de act. in ꝑn. Et addunt quidā qō suū est vl alienū. ita vt illa diffinitio includat omnē actionē tā in rē q̄z in p̄sonā. sed illa diffinitio p̄missa solū ꝓbendit actionē p̄sonalē. illud aūt qō tuū est tibi debet. Si vero qō nō tuū est ꝛ quicq̄d est in iudicio dz includi diuersimode quo petit. et ꝓcludit in actiōe reali et p̄sonali. qz in p̄sonali peto mihi debitū. In reali ꝑo actōe peto aliq̄d vt meuz. q̄re hoc verbū actio sumit aliter ꝛ aliter vt p̄missuz est. Et nota q̄ hoc verbū debet q̄n q̄z large sumit. vt cū ōr. quicq̄d i iudicio tibi debet. i. res quā petis vt rē tuā siue relvē dicatōe actōne cōmodati siue depositi ꝫm Azo. i sū. tl. de edē. i ꝑn. Olim dicebat actio cōceptio ꝓbor formata a magistratibo. l. ū. §. deinde ex his. ff. ō ori. iur. vñ dicebat formula vulgar. ff. de fur. l. si seru⁹ nauē. Hodie aūt fit sine impetratōe ꝛ ꝓceptōe verborū solennitū. C. de formu. et impe. act. subla. p totū. Nec hodie est aliq̄ differētia int interdicta ꝛ actōes. cū interdictū nihil aliud sit q̄z actio p̄toria. ōr g̃ actio ius ciuile vl p̄toriū q̄ debitū a te exigere possum vl petere rē mihi restitui ꝫm Azo. et Bof. de iudi. dilecti. et ē actio i iure ciuili. insti. de iur. na. gen. ꝛ ci. §. ius aūt. Et ꝫm canones actio ōr cā. c. forus. de ꝓbo. sig. Et ꝫm leges actio dz poni in cā. qz nemo sine actōe experit. ff. de ne. gest. si pupilli. in fi. ꝛ. c. examinata. de iudi. phibent tū attētius nimis subtiles actionuz intentiones. vt in. c. dilecti. de iudi. Actionū vero q̄dā sunt in rem ꝛ q̄dā in p̄sonā. Actio in rē ōr vendicatio rei. q̄n sc̄z dicit aliq̄s rē de q̄ agit suā. Et aduersari⁹ dic̄ eā esse suam. Q̄n ergo petis rē aliquā vt tuam rei vendicatōe. tūc agis actōne in rem. Actione vero in p̄sonā petis ab aduersario aliq̄d tibi dari vel fieri. Itē actōes q̄dā bone fidei dicunt. q̄dā stricti iuris. Actōes bonefidei dicunt. nō ideo. qz in eis dz seruari bona fides. qz etiaz bona fides seruatur in actōibo stricti iuris. Sed dicunt bonefidei ideo. quia maxime exuberare debet bona fides inter ꝓtrabētes in eis. Et vltra id etiā veniūt oia accessoria ꝛ ea de q̄bo nihil est excogitatū. vt in actōe emp. vel cōtractu vendi. Uenit etiā id qō exp̄sse nō est actū. vicz a tēpore more qui alteri nō reddit istud ad

qđ tenet de natura ꝓtractus veniũt dãna, et interesse. q̃ dñt restitui, ꝛ sic in eis multũ exuberat officiũ iudicis pingui⁹ q̃z in actiõe stricti iuris. Sũt aũt actões bonefidei, ꝙrũ, q̃ enumerant in sti, ꝺ act, §, actionũ, ꝛ ponũt in glo, de excep. c, cũ venerabiles, ꝛ ꝓtinent in his ꝙsibꝫ. Empti ꝓducti mãdati depositi, ꝓignora ciscũde cõi ꝓ socioq̃, Dotis ꝛ heredibꝫ tutele comoda gestor. Prescripti verbis cũ extimat atq̃ ꝓmutat. Iste bone fidei sunt stricti ceteri iuris. Alie ꝙo dicuntur actões stricti iuris. vt actio ex mutuo, ex stipulatu, ex arbitrio ꝛ ꝙsiles. Et in istis nõ veit accessoriũ, nec ea de q̃bꝫ nõ est exco gitatũ. vt no. Ber. in glo. ꝓalle. Nec in his a tpe more q̃ alteri nõ reddidit illud ad qđ tenet de natura cõtract⁹. veniũt dãna ꝛ interesse q̃ dicunt restitui. Itẽ actionũ realiũ alie ꝓpetũt ꝓ rebꝫ corporeis, ꝛ sic hꝫ locum rei vendicatio: alie ꝓ incorporalibꝫ ꝛ ꝓ seruitutibus acquirẽdis seruiẽdiꝫ defendẽdi, ꝛ sic cõpetũt due actões. quarũ vna vocat ꝓfessoria, alia negatoria. Itẽ nota q̃ actões ꝑsonales vsq̃ metas. xxx. annoꝝ extendunt. vt. C. de cõsti. pecu. l. ij. ꝛ ibi nota tex. q̃ possibile est oẽs res inpecuniã ꝓuerti. C. de ꝑscrip. xxx. an. l. sicut i rẽ. Reales aũt vsq̃ ad metas. xl. annoꝝ. vt. C. de ven. ptg. l. j. et in glo. de vtroq̃ casu. Est ergo vt clari⁹ dicat actio realis q̃ obligatũ eũ ꝑ quẽ dirigit nõ ꝑsupponit. Sed ꝛõ ꝓpetit, qꝛ q̃s ꝓtẽdit constitui rẽ ꝑ quã talis actio dirigit. verbi gra. Intrasti domũ meã violẽter, ego peto possessionẽ meã quã occupas, tu nullo iure mihi obligat⁹ es, nec aliq̃d mihi ꝓmisisti nec tecũ ꝓtraxi, sed tm̃ te ꝓuenio. qꝛ res mea apud te est. Sꝫ ꝑsonalis actio ꝑsupponit debitorẽ cõtra quẽ dirigit obligatũ ex cõtractu vel maleficio seu ex varijs causarũ figuris. Et ista dat etiã ad rẽ, sed ꝑsupponit obligationẽ ꝑsone, vt vendidisti mihi librũ vl locasti domũ tu mihi obligaris ex ꝓtractu licet agã ad rẽ, s. librũ vel domũ.

Actio ad exhibendũ dat ꝓtra possessorẽ vel aduersus eũ qui dolo malo possidet vt rem exhibeat, i. in publicum deducat, vt fiat aduersario copia vendicãdi ſm Azo. in sum. ti. ad exhibẽ. in ꝓn. Nam exhibere est rẽ in publicũ deducere ꝛ videndi tangẽdiq̃ cõprehendẽdi rei facultatẽ ꝓbere ꝛ ostendere vt aduersari⁹ copiã habeat rem suam esse cõtendendi, vt cũ q̃s dicit. hec est res mea, quia tacta seu visa ab eo sibi suavidet, vt. ff. ad exhibẽ. l. ij. cũ ibi no. Et si erat instrumẽtũ res ipa exhibẽda ꝺz fieri facultas legẽdi et etiã transcribendi. ff. quẽad. testa. ape. l. j. et. iij. §. stipulari. Et sic exhibere ꝺr ꝓprie q̃si extra secretũ habere. Et ſm Placẽ. q̃si extra se hre, sic redibere q̃si retro habere ꝺr. ff. de edil. edic. l. redibere. in ꝓn.

Actio arboꝝ furtim cesaꝝ habet ꝓdemnationẽ aduersus eũ q̃ arboꝛes furtim cedit inscioꝛ inuito dño. Et ꝓpetit cõtra ipm damnũ dantẽ ad duplũ dãni dati in q̃ casu etiã cõpetit huic actio legis aq̃lie. ita tm̃ vt deducere possit a ꝓdemnatõe q̃ actio cõsecutus est altera actõe. vt. ff. arboꝝ furtim cesa. l. j. Et appellatõe arboꝝ etiã vites cõtinent. ff. de arbo. ceden. l. j. §. arboris. Itẽ cõtinẽtur edera q̃ improprie dicit arboꝛ ex interpretatione ꝛ plerũq̃ arboribꝫ heret. ff. arbo. furtim cesa. l. vitẽ. et in glo. Etiã et arundo nõ male dicet arboꝛ. et idẽ de salicto qñ iam radices immisit. vt eadem. l. vitẽ. iuncta glo. Actio caluisiana est ꝓ quã reuocant ea q̃ in fraudẽ creditoꝝ patroni libertus alienauit vt ibi etiã locũ habeat actio fauiana. ff. de iure patro. l. si liberatus. ſm Pla. Actio fauiana ꝛ pauliana sic dicta sunt ab autoribus et earum inuẽtoribus. Et habẽt locũ qñ debitoꝛ in fraudez creditoris alienauit ea q̃ alienata fuerũt creditori vt reuocet ipa alienatio. Dat etiaz actio fauiana patrono ad reuocandũ alienata ꝓ libertũ vel ꝓ debitorem in fraudem patroni vel creditoris in qua veniũt fructus etiã post lit. cõtest. ꝓcepti, vt no. ff. si q̃d in frau. patro. l. ij. et ibi ꝓ totũ. Sꝫ pauliana dat ꝓprie creditori ad reuocanda alienata in fraudẽ ꝓ debitorẽ. de qua. ff. q̃ in frau. credi. l. j. §. fi. et. l. hoc factũ, in q̃ etiã veniũt fruct⁹. vt eo. ti. l. ꝓtor alt. §. banc. et. §. ꝓterea. qđ intellige iuxta le. fi. §. nõ solũ. eo. ti. de q̃bus ambabꝫ. ff. de vsuca. l. videam⁹. §. in fauiana. et inſti. de actio. itẽ si quis in fraudem.

Actiões ciuiles q̃ sint ꝛ q̃t, reqre in spe. ti. de acti. et excep. ꝓponen. §. postremo. Et nota q̃ qñq̃ distinguit actio ciuilis cõtra criminalem. ꝛ tunc idem est qđ actio intentata ꝓ aliq̃ interesse. Qñq̃ distinguit cõtra prętoriam. tũc idem est qđ actio saffirta directa i re. Prętoria autẽ dicitur que datur officio

iudicis, vt infra actões ꝓtorie.

Actio comodati est triplex. s. directa, vtilis z cõtraria. Uñ directa cõpetit ei q̃ rẽ aliquã comodauit ꝓtra ꝓmodatariũ ad repetẽdũ ipam rẽ vt ei res ad ei⁹ accessiones restituã tur facto z expleto vsu ꝓpter quẽ comodata est, ff. comoda. l. j. fm ꝑla. Actio comodati cõtraria ei cõpetit q̃ comodatũ accepit in eũ q̃ ꝓmodauit, z impẽsas in re comodata factas veluti si egrũ seruũ curauit qõ noie clbarioꝝ impendit nõ repetit, ff. como. l. in reb. §. possum. cũ. §. se. Actio comodati vti lis fm ꝑla. ꝓpetit vbi nõ est vere comoda tũ, sed interꝑtatiue, vt si amic⁹ ex ꝓfidentia rẽ amici ex ꝓpria auctoritate accepit. Et po ne meli⁹ exemplũ ꝑ. l. j. §. fl. cũ. l. ij. et. iij. in ꝑn. ff. como.

Actio cõfessoria est q̃ cõpetit ei q̃ dicit se hre ius vel seruitutẽ ꝑ fundũ viã eundi vel agẽ di. vel altius edes suas leuandi, vel quãcũ q̃s aliã seruitutẽ in re ipi⁹ etiã inuito eo. Dec aũt actio in rẽ ꝺr vel realis, q̃ rẽ tuã corpa lem, scz ius eundi ꝑ fundũ petis q̃uis ipsa seruit⁹ sit incorpalis, vt. ff. si seruꝰ vẽdi. l. ij in ꝑn. Et ꝺr ꝓfessoria, q̃ verbis affirmati uis cõstituit. q̃ ꝺr actio negatoria fm ꝑla. ff. si. seruꝰ. ven. l. si q̃s. §. cũ in domo. z ibi no. Uñ actio negatoria cõpetit ei qui dicit aliquẽ nõ habere ius vel seruitutẽ ad aliq̃d q̃ facere volebat alter z ipm ꝑ hanc actio nem ꝓhibet, vt quãdo dñs fundi intendat aduersus te solitũ ire ꝑ fundũ suum dicens Nõ est tibi ius ire per fundũ meum, et hec actio simliter in rem dicit, quia dñs fundi vendicat libertatẽ dum ipam intentat ver bis negatiuis, dicẽs q̃ alter nõ habet ius eundi vel agendi ꝑ fundum suũ, nec altius edificandi edes ne luminib⁹ suis noceat, et sic per hanc dñs fundi ad hoc agit, vt fun dus suus declaretur liber. z alter desistat z ꝓhibeat ne eum de cetero inquietet. ff. si ser uꝰ. vendi. l. ij. et. l. loci corpus. §. cõpetit. z in stl. de actio. §. ecõtra. Et actio nõ cõpetit de dñio, sed de iure prediorꝝ, sicut z cõfessoria. vt in ꝑalle. l. ij. in ꝑn. Et licet fm ꝑla. dicat ideo negatoria q̃ verbis negatiuis intẽ tatur. Tamẽ cõtrariũ notat in. l. ij. et. §. ecõ tra. supra alle. Nam quelibet earũ. s. actio cõfessoria z negatoria ꝑt dari ꝑ verba affir matiua z etiam ꝑ negatiua. Non ergo su munt differentiã ꝑ formã verboꝝ sed diffe runt rõne materie. Uñ breuiter ꝙcludẽdo siue ꝑ affirmationẽ siue ꝑ negationẽ debeꝫ. tñ in hoc differũt, q̃ cõfessoria daꝫ ad tuen dam sibi seruitutẽ debitaz. z negatoria daꝫ ad tuendã sibi libertatẽ suã. Et notant doc. exẽpla in q̃b⁹ ꝙfessoria intentaꝫ verbis ne gatiuis, z negatoria verbis affirmatiuis, i c. cũ ecclesia sutrina, de cau. pos. z ꝓpie. vbi bona glo. de his. z de iudi. in. c. examinata et in. d. l. ij. ff. si seruꝰ vendi.

Actio cõmuni diuidundo inter eos daꝫ qui sine societate nec ex causa hereditaria aliq̃d cõmune habẽt vt id diuidaꝫ fm ꝑlacen. z Azo. habet ergo locũ hec actõ inter eos ad quos res aliqua cõmunis ꝑtinet nõ per so cietatẽ nec ꝑ hereditatẽ ad ꝟ q̃ res illa di uidaꝫ. Itẽ si ex cõtractu societaꝫ res illa sit cõis habet locũ hec actio. ff. como. l. j. Et ꝺ ista actõe. ff. de iudi. l. in tribus.

Actio cõducti cõpetit ei qui ꝙduxit a locãte vel locatore fundũ vel ꝑdiũ vel domũ, z cõ petit ei ad hoc q̃ liceat sibi inhabitare vl̃ in vsu habere rẽ ꝙductã, etiã ꝙpetit ꝫ locato rẽ si aliq̃s expẽsas vtiles vl̃ necessarias ibi fecerit.

Actio directa ẽ q̃n aliq̃d directe petit in ius vt ex comodato vel deposito. et hmõi

Actio vtilis est q̃ daꝫ nõ ex iure aliq̃ directo sed vtiliter z ex eq̃tate cõpetit, vt in publi ciana, et hmõi fm ꝑla. z Azo. De ista actõ ne vtili habeꝫ z notatur. ff. de nego. gest. l. actio. et. ff. q̃dru. pau. fe. di. l. penl̃. Et nota q̃ actio directa z vtilis eiusdẽ sunt effect⁹. vt in. l. actio. palleg. z in. l. differũt. licet fm q̃sdã differãt, vt no. ĩ. l. ex legato. C. de legi. et plene ꝑ Ly. in. l. j. C. de act. et obli. vñ di recta daꝫ fm ꝑba z mẽtẽ, vt interdictũ. vñ vi directũ daꝫ tm̃ ꝫ spoliantẽ vl̃ mandantẽ seu ratã habẽtẽ spoliatõz suo nõie factã. q̃ ꝑba z intẽtio ꝓtoris ꝟ volũt ĩ hoc interdi cto. sz idẽ interdictũ vtile daꝫ ex mẽte tm̃ de eq̃tate q̃dã nõ ꝑtute ꝑboꝝ. Daꝫ etiã cõtra eũ q̃ alias ex iusta cã rẽ possidet. nõ tñ ꝑdi ctis trib⁹ modis, sed forte possessionem va cuã intrauit vel rẽ in domo sua inuenit cre dẽs eẽ suã. de q̃ in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. Et dicit Ange. q̃ hõs ius vtile z intentãs directũ male libellat. z q̃n in ꝑn. detecta fu it ineptitudo succũbere debet.

Actio depositi ẽ duplex. s. directa z ꝓtraria.

Actio ꝺpositi directa ꝓpetit depositori ad repetendū depositū ⁊ accessiones eiꝰ ⁊ ꝓpetit in simplū nisi forte res sint incēdio ruīa naufragio depositę. Hoc eñ casu q̄ depositum sic receperit si negauerit, ⁊ infitiet, ⁊ de hoc cōuincat in duplo ꝓdemnabit, hec ꝓbant. ff. depositi. l. j. §. ait ꝓtor. Sz actio depositi ꝺria cōpetit ei penes quē res deposita est ad petendū impēsas si q̄s circa rē impenderit vt illas repetat vl' dānū datum p seruū depositū ſm ꝯpla. De illa ꝓtraria actione habet. ff. depo. l. apꝺ. in ꝑn. ⁊ l. actōe.

Actio de dolo ꝓpetit mihi q̄ damnū dolo malo alicuius est mihi datū vel si q̄d aduersus me verset dolose ꝓsulendo vel malitiose negocia mea administrādo nec supest aliq̄ alia actio q̄ possum experiri. ff. de dolo l. j. §. verba, sed nō datur nisi duos aureos excedat. Hec autem nō datur liberis contra patres. ratio, q̄ odiosa est ⁊ in ea ꝓdemnatus infamis efficitur. Nec datur libertis cōtra patronos sed loco eius dat actio in factum verbis sic temperandis in conditione libelli in qua nulla est facienda mētio doli. hec ꝓbantur. ff. de dolo. l. si oleum §. fi. cum. l. se.

Actio de dolo ⁊ furto eoꝝ qui in ministerio cauponū stabulariū, vel nauem exercēt datur aduersus stabularios ⁊ nautas, qui q̄ officio malorū hominū vtuntur in duplo seu in duplum tenent quo dolo vel furtum cōmissum est in his reb⁹ q̄s saluas fore recepere. ff. fur. aduer. nau. cau. stabu. l. j. et infra actio in factum.

Actio de ꝓstituta pecunia cōpetit aduersus eum qui sine stipulatōne cōstituit ꝙ se vel ꝙ alio soluere. C. de ꝓsti. pecu. l. ij. nā oīa cōstituere est debitorē se facere ſm ꝯpla.

Actio in rē verso datur aduersus dominum vel patrem si seruus vel filius pecuniaz in rē patris vel dñi impēdit quā mutuo accepit. ff. de in rem ver. l. j. in ꝑn.

Actio de tigno iūcto dat ei cuius tignū alieno edificio iniūctū est ab eo qui estimabat suū tignū esse. Si vero sciēs alienū id dolose fecerit tenet de tigno immisso et furti. et actōe ad exhibendū. nō q̄ tignū cogat eximere. sed q̄ interfit ꝑstare. et hec ꝓbant. ff. de tig. iniunc. l. j. et. ff. de reivendi. l. in rem. §. j. cum ibi no.

Actio de rebus ecclesiasticis venditis custodibus eaꝝ datur aduersus eos qui sacras res emerūt circa formā nulla eis actōe relicta cōtra sacrosanctas ecclesias de ꝑcio qō dederunt repetēdo, hec autē actio dat in factum cum res in aliā rem est mutata. vt ex ꝓbiola factus est ciphus. Si vero i forma sua sit reivendicatio locū habet. et si alienetur qō ex lege datur.

Actio de pauperie cōpetit aduersus euz cuius aīal damnū dedit cōtra naturā sui generis, verbi gratia. vt si equus non ex loci angustia vel nō instigatus calce ꝑcutiat, vl' bos cornu petat ex naturali feritate. Secꝰ tñ si instigatus vel ex loci angustia damnū dederit in hmōi actōis ꝓdemnatione veit damni reſartio aut in solutōe venit ex. l. xij. ta. noxe deditor, dñs eñ noxali iudicio seruī sui noīe cōuentus, seruū actore noxe dedendo liberat. insti. de noxa. act. §. j. et si aīalia noxe dedant ꝑficiunt reo ad liberationē insti. si q̄dru. pau. fe. di. Et vtrū malit vt soluendo damnum sufferat. aut alias ꝙ noxa det aīal hoc per eum stat. Et ꝓbant hec. ff. si q̄dru. pau. fe. di. l. j. in ꝑn. et insti. eo. ti. §. j. Et noxia signat delictū sed delinquēs vocatur noxa. insti. de noxa. act. in glo. ꝝ. noxa vñ versus. Noxia delictū delinquēs noxa vocat. Et tñ sepe vnū ꝙ reliquo dicit seu accipitur vt ibidē ꝺr.

Actio de apposito vel suspēso q̄ iter est vulgo cuiꝰ casus nocere poterit, dat aduersus eum qui in subgrunda ꝓtectōne habet id appositum vel suspensum quod nocere potuit cuius cōdemnatio est decem solidorū. ff. de his qui delece. et effude. l. si vero. §. ait ꝓtor.

Actio de effusis ⁊ electis dat aduersus eum ex cuius habitatōe vel habitaculo aliquid effusum vel electum est cōtra iter publicū. vnde damnum datum alicui transeunti restaurandū est in duplū ⁊ si liber homo inde perisse dicat in quinquaginta aureos hec datur actio. Si vero nocituz est libero homini dat quantū videt iudici ex bono et eq̄ cōpensatis impēsis factis et opib⁹ q̄bus ē carituruſ inutiliter. ff. de his q̄ delece. vl' effu. l. j. in ꝑn.

Actio edilicia cōpetit multis modis. Et ꝓmo si res vendita sit redibita ꝓpter vicium siue morbum. nec tñ a venditore restituitur precium emptori cum actionibus ⁊

alijs que ediles inhibent. et in hoc casu est ꝑpetua. de hac habeꝫ. ff. ō edl. edic. l. ediles in ꝑn. §. j. et fl. l. isto. ij. rñso. et. l. redibitoria. eo. tl. Secūdo cōpetit qñ fit. vt si res vēdita nō placet vt reddaꝫ. et tūc est tpalis vsq; ad. lx. dies. vt. ff. e. tl. l. q; si nolit. §. si q̄d ita venerit. Tercio cōpetit si vēditor nō vult tradere seruū vel mancipiū vl' iumentū cū ornamēto cū q̄ ostēderat tpe venditōnis ꝑ ipō ornamēto. vl' vt fiat redibitio rei ꝑncipalis ꝓpter accessoria. et tūc cōpetit etiā vsq; ad. lx. dies. ff. eo. tl. l. ediles. in ꝑn. §. vendendi. Quarto ꝓ̄o ꝓpetit qñ eo loco q̄ iter est vulgo hz q̄s canē lupū vrsū aprū verrē panterē leonē ꝛc. vl' aial aliō qō nocere posset siue sit ligatū siue solutū. ff. e. tl. l. hi em̄. §. deinde aūt. vide de his Bul. in spe. ī tractatu libel. de emp. et vēdi. §. nūc dicēdū est.

Actio de superficie in rē ꝓpetit ei q̄ superficiē hz in alieno solo noīe ꝓducti ad repetendū superficiē si possederat. ff. de superfi. l. j. §. q̄ superficiē. in fi. et. §. alt ꝑtor. ꝑ. et sane.

Actio empti cōpetit emptori ad rē repetēdā quā emerat in q̄ venit comodū qō accessit. Et si q̄d in speciali pacto ꝓhendit in hac actōne attendit. put q̄sq; sibi paciscit. ff. de actio. emp. l. emptor. in ꝑn. et insti. de emp. et ven. §. sed nr̄a. in fi. but⁹ ꝓtraria est actio vēditi q̄ ꝓpetit vēditori ad petendū ꝑciū et interesse ꝛ vsuras tpe more. put inter ptes cōuentū seu ꝓtractū est. De ista habeꝫ in. l. iulian⁹. §. ex vendito. eo. tl. et de emp. ꝛ vē. insti. in. §. ꝑalle. sed nostra.

Actio ex stipulatu nascit cū de re certa in genere. sed incerta ī specie fit stipulatio. vt insti. de ver. obli. in ꝑn. Nā si res esset simpl'r incerta stipulatio non valeret. ff. eo. tl. l. ita stipulat⁹. in ꝑn. Et stipulatio est ꝓcepta vt cū rñdes dare seruū. vl' spōdes te facturū domū. Et ptinet hec ad actōes in psonaz q̄ oriunt ex ꝓtractu ꝓbox. ꝛ hec colligunt. ff. de actio. l. j. §. j. et. l. actionū genera. §. in pso nā. et insti. de obliga. §. fi. ꝛ de actio. §. j. ꝛ ꝑ. nāq; cū similib⁹. Et nota q̄ actio descendēs ex stipulatōe nō habet dilationē anni sicut actio de dote. l. j. §. exactor. C. de re. vx. act. et. §. cū aut̄. de hoc Bar. in. l. si diuortiū. ff. de verbo. obli.

Actiones ex cōtractu sicut de actionib⁹ in psonā. insti. de actio. §. j. q̄ nascunt ex pacto. siue pactum siue obligatio surgit ex te vt cōditio certi. de numerata pecunia cōditio certitudinaria. Condītio ob causam. actio comodati depositi. pignoratitia. de q̄b⁹ oībus suo loco dicet. siue etiā ꝓsurgit obligatio ex verbis sicut in actōe ex stipulatu qñ res certa in stipulatōib⁹ deducta est. Siue etiā oriat obligatio ex litteris de q̄stib⁹ conditio odio delide datur in eū q̄ cū spe future numeratōis scribit se debere qō ei nō est numeratū. Numeratōe aūt nō secuta infra biennū nō repetit cyrographū. Et est ītroducta ꝛ exclusa exceptōe nō numerate pecunie cum minime cogat soluere qō scripsit se habere. siue etiā oriat obligatio ex cōsensu veluti empti venditi locati cōducti ꝓ socio mandati ꝑscriptis verbis. et actio cōstituta pecuniaria. Necnō actio in factū. de iureiur̄: Et de his actionibus in ꝑtic̄s locis ꝑm ordinē patebit. Et iste sunt species actionum in persona que oriuntur ex contractu siue re. verbis. litteris. aut consensu obligatio oriatur. De quibus vide. ff. de actio. ꝛ obli. l. j. et. ū. et insti. de obli. §. j. cum. §. et ti. se. vsq; ad titu. de obliga. que ex quasi cōtrac. nas.

Actiones ex q̄si cōtractu sunt de actōib⁹ in personā. insti. de actio. §. j. cū ibi no. q̄ neq; ex pacto neq; ex maleficio oriunt. sed tñ ma iorē habēt ꝓuentiā ꝛ affinitatē cū pactis q̄b⁹ cū maleficijs. et sunt iste. s. conditio indebiti. cōdītio libere actōis.

Actio negocior̄ gestorū. tutele. subsidiaria. cōmuni diuidundo. finium regundorū. familieherciscunde. petitio hereditatis directa ꝛ vtilis possessoria. fideicommissoria. et actio ex testamēto. De his omnibus. ff. de actio. ꝛ obli. l. de maleficijs. §. si q̄s sequentis. et. §. se. et insti. de obli. que ex q̄si ꝓtrac. nas. cū ibidem no.

Actio de peculio ꝛ qō iussu et de in rē verso actio tributaria institoria exercitoria actio funeraria ad exhibendū. de tigno iniuncto actio ī factū de rei vendicatōe. actio de pauperie. interdū quoq; bonorū. vti possidetis. vtrobi. interdictū salutanū. De q̄bus oīb⁹ reꝛre in loco suo.

Actiones vel obligatōes ex maleficio sunt actiones in psonā. insti. de actio. §. j. cuz ibi nota. Quib⁹ delicta hominū coercent qō publice vtilitatis interest. ff. de fideius. l. si aureo. §. fi. et. ff. ad. l. aq̄l. l. ita vulneratus.

cū similib⁹. vt est condictio rei furtiue. Actio arbor furtim cesarū. actio furti. actio vi bonor raptor. actio legis aq̃lie. actio iniuriarū. q̃ metus cā. de dolo. actio serui corrupti. actio rerū amotar. ꝺdictio ob turpē causaz. interdictū vī vi. interdictū q̃ vi aut clā. interdictū de libero hoīe exhibēdo. de ꝓre ducēda. de liberis exhibēdis. interdictū quor legator. interdictū phibitor iū ne q̃d in flumine ripa ne publica. interdictū de itinere actuq̃ priuato. De q̃bus oībus req̃re de J. loco suo.

Actōes vel obligatōes ex q̃si maleficio sunt actiones in psonam. insti. de actio. §. j. q̃ neq̃ ad pacta accedūt neq̃ ad maleficia. sunt tñ similiores maleficijs q̃ pactis. vt actio in factū aduersus iudicē q̃ litē fecit suam. et actio in factū de electis r effusis. Et actio i factū de dolo r furto eor q̃ ministeriū cauponū. aut stabulariū. aut nauē exercent. ff. de actioni. et obli. l. ex maleficijs. §. si iudex. vsq̃ ad fi. et insti. de obli. q̃ ex q̃si male. nas. p totum.

Actio exercitoria ꝼm Azo. in sum. eo. ti. dat cōtrabētib⁹ cū mgro nauis ꝓter nauigādi necessitatē ꝓtra exercitorē nauis q̃ magistrū nauī ꝓposuit quē equū fuit teneri vt teneat q̃ institorē taberne vel negocio ꝓposuit ff. de exercita. actio. l. j. Nec ergo actio non dat ꝓtra magistrū nauis. sed ꝑ eū q̃ magistrum nauis ꝓposuit in eā cām in quā ꝓpositus est expresse vel tacite. vt i ea. l. j. §. nō autem. r. §. ꝓpositio igit. Est aūt mgr̃ cui tot⁹ nauis anchora r cura mādata est. l. j. §. magistrū nauis. q̃ in vulgari lumbardor r prouincialiū comit⁹ dr. et in theutonico r i alamanico sturman dr. Nec distinguit an iste magister sit liber vel seru⁹. maior vl minor. Et sibi imputat q̃ eū ꝓposuit. vt. l. j. palle. §. cui⁹ aūt ꝺditōis. Sed exercitor dicit is ad quē obuentōes q̃tidiane aut reddit⁹ q̃stus r vtilitates nauis pueniūt r ptinēt. vt ea. l. §. exercitorē. siue ver⁹ dñs nauis sit siue a dño nauis ꝺductus ad tps vel in ꝑpetuū. vt dicit ibidē.

Actio estimatoria vel extimatoria. id ē actio ꝑscriptis verbis sic cognoiata est actio q̃ extimato ꝓponit gra dubitatōis tollende q̃n res estimata vendenda datur. Dubitatum em̄ est. an ex vendito sit actio. an ex locato. an ex ꝺducto. an mādati. vt si rē meā do tibi estimo vt eā vēdas ꝓ decē. et inde decem reddas mihi aut rē. vt no. ff. de extī. actī. in rubro. r. l. j. et insti. de actio. §. actionū.

Actio ex testamēto nō solum scripto heredi cōpetit ad petendū hereditatē. Sed etiam cōtra heredē scriptū legatarijs r fideicōmissarijs. C. cōia de le. r fideicōmis. l. j. Et sapit naturam actionis bonefidei. l. in minorū. C. ex q̃. cau. in inte. resti. nō est ne. Tñ dicit Bar. q̃ reuera est stricti iuris cū nō numeretur inter actiones bonefidei. in. §. actionum. insti. de actio. vt no. ibi in. l. hmōi. §. edes. ff. de leg. j.

Actio familie herciscunde inter eos cōpetit q̃ cōem habēt hereditatē diuidendā. ff. fami. hercis. l. j. et. ij. Et dicit familie herciscūde. i. hereditatis diuidende ꝼm Azo. i sum. vt no. ff. eo. ti. in rubro. Nomē aūt familia q̃nq̃ ponit ꝑ cognatōne. vt cū dr. Illi sunt de familia p̄tami. Et q̃nq̃ ꝑ seruitute r potestate. vt cū dr pater familias. filius familias. hic tñ ꝑ substātia et hereditate. vt. C. de ver. sig. l. Sed herciscō est verbū grecū idē q̃ diuido. inde herciscūde. i. diuidēde. no. glo. ff. eo. ti. in rubri. Et vtimur hoc verbo sicut reperim⁹ apud antiquos. q̃ gerundia sua pnunciabāt in vndo. vt legundo. audiundo. diuidūdo herciscūdo ꝼm Azo. i sum. sua. Et ita etiā hodie dicere possum⁹. familiehercisc ūde. ꝑ familiehercisc ēde.

Actio faulana r paulana habite sunt supra circa actionē calusianā.

Actio finiū regundor cōpetit finibus ad distinguendū vel ad iudicandū. ff. eo. ti. l. j. §. iudici. l. se. inter eos q̃ agros cōfines habēt vel p̄dia. insti. ꝺ actio. §. item finiū regundor et hz locū in rusticis p̄dijs tm̄. ff. eo. ti. l. ij. r nō in vrbanis. q̃r vrbana p̄dia nō sunt cōfinia sed vicina. q̃r parietib⁹ distingui cōsueuere. sed ꝓfinia dicim⁹ q̃ adeo sūt ꝓxima vt null⁹ pes i medio interponat. ff. eo. ti. l. sed et si loci. §. in iudicio. cū ibi no. Urbana p̄dia dicunt oia p̄dia q̃ habēt edificia etiaz si sint i villa. q̃r vrbanū p̄diū nō facit loc⁹. sed materia hītādi cā facta. Uñ si in vrbe edificiū cā nō habitādi sed gra reponendor fructuū fiat. dicet p̄diū rusticū. Sz et horti in edifitijs ꝓstituti nisi plurimū sint reddit⁹ vinearij forte. r sic alitor ie ꝓtinet appellatō ne vrbaor ꝓdior. ff. de ſ. sig. l. vrbana. Rustica aūt p̄dia vocant agri ñ hūtes edificia

Et si inter ter me cõtra quẽ ago finiũ regũ-
dorum via publica vel publicũ iterveit nõ
hz locũ hec actio, qz cõfiniũ nõ intelligit, se
cus si riu⁹ puatus interuenerit. qz finiũ re-
gundoꝝ agi ꝑt ꝓtra dñm riui. ff. eo, ti, l, sed
et loci, §, fi, cũ, l, se, et ibi no. Est aũt hec actõ
duplex, qz vterqꝫ ẽ actoꝝ z re⁹, de pba. ex lit
teris, ff. eo. ti, l. iudiciũ, s. cõmuni diuidũdo
et familie herciscunde, z, l. inter coheredes.
§. si familie, ff. eo. Itẽ est mixta, qz est in rẽ et
in psonã, insti, de actio. §. quedã ergo, et, §.
item finiũ regundoꝝ.

Actio funeraria cõtra heredẽ bonoꝝ vl̃ pos
sessorẽ dar. ff. ō reli, et sumpti, fune, l, z si qs
§. fi, et dar ei qui funerauit, vt nõ heres de-
functũ. sed cã pietatis, ff. e. ti, l, sed interdũ,
et, §, si qs, cũ ibi no. p hãc em̃ actionẽ veni-
unt reficiẽde expẽse ibidẽ a funeratore facte

Actio furti manifesti ſm Azo, locũ habet qñ
fur rem tenẽs visus vel reprehensus fuerit
siue in publico siue in priuato vel a dño vl̃
alio anteqꝫ quenlat ad locũ quo pferre rem
destinauit. Si tñis depẽdar vl̃ cũ re vide
atur, z ad eũ depẽhendendũ occursum sit ei
licet ablecto furto aufugerit furti manifesti
tenet, l, si qs, §. cẽlus, ff. eo, ti, nisi furripien
tis mutet status, vt tu mihi furripuisti i ser
uitute, et manumissus furto depẽhenderis
cũ re furtiua, vel si tu ptuleris q̃ destinabas
teneris furti nõ manifesti, tũc em̃ depẽhẽde
ris cũ re furtiua ꝓsqꝫ eo loco ptuleris q̃ de
stinaueras illo die manere cũ furto tũc fur
es manifest⁹. Hec oĩa dicunt. ff. de fur, z de
pe, dist. j. c. vulgaris. vtrum qui partẽ acer
ui frumenti furatur totius acerui furtum
faciat, z dar actio furti manifesti in quadru
plũ. insti, de obli. q̃ ex male, §. pene manifeste

Actio furti nõ manifesti ꝓcurit qñcũqꝫ pdi-
ctis modis furtũ nõ manifestũ ꝓbar. ff. eo,
ti, l. manifestũ. insti, de obli. q̃ ex ma, nas. §. nec
manifestũ. Et etiã si vidisti furtũ fieri te tñ
abscõdisti cũ furtũ faceret ne te occideret ñ
est manifestũ. ff. eo. ti, l, si qs in seruitute, §.
ceterũ. Et dar hec actio i duplũ. insti, de ob
li, q̃ ex ma. nas. §. pena, ꝑalle.

Actões hereditarie dicunt q̃ transeũt ad he
redes vel ꝓtra heredes, ſm Azo. Itẽ q̃ ab
heridib⁹ incipiũt vel ꝓtra heredes. Ut aũt
plene sciar q̃ transeũt ad heredes vel nõ. di
stingue, aut nascit actio ex maleficio vl̃ q̃si,
aut ex ꝓtractu vl̃ q̃si, put sequit Azo i sum.
eo. ti. et ſm pla. in sum, sua eo ti, his actõib⁹
cõuenit̃ hi q̃ succedũt in ius, z nõ hi q̃ suc
cedũt in rẽ, vt donatarij vel legatarij.

Actio in factũ aduersus iudicẽ q̃ litẽ fecit su
am dar aduersus iudicẽ q̃ p imperitiã ma-
le iudicauit inqꝫtũ iudicat religionẽ videbi
tur eẽ ex q̃si maleficio. insti, de obli, q̃ ex q̃si
ma, nas. in ꝑn, et. ff. de va, z extraor, cog, l, si.
Si ꝙ dolo malo iudicauit ꝙe ẽ ex malefi-
cio obligat⁹ actõe i factũ vel actõe de dolo
ad oẽ interesse ei quẽ lesit z infamis ẽ. Itẽ te
net crimẽ falsi q̃ penã deportatõis vel vlti
mi supplicij ꝓtinet ſm Azo, pbant hec. C.
de pe, iudi. q̃ male iudi, l, ij. z ibi no. in glo.
fi, iũcta auc, nouo iure ibidẽ posita. et. l. si fi
liussa. ff. de iudi. Judex aũt ecclesiasticus
male inductus p gratiã vel p sordes ab exe
cutõe officij p ānũ ẽ suspẽsus ad extimatõz
ꝓti quã lesit nihilomin⁹ ꝓdenãd⁹. Et si du
rante suspẽsione de diuinis igesserit irregu
laris ẽ, nec cũ eo nisi p sedẽ apostolicã pote
rit dispẽsari, vt i. c. cũ eterni, de re iudi, l, vj.

Actio in factũ de eo qđ certo loco đr vbi ali-
q̃d est pmissum dari certo loco si iudiciũ in
illo loco ꝓstitui nõ possit, introducta tũ est
q̃dã actio arbitraria vt possit etiã in alio lo
co agi. Prętor em̃ iniquũ esse arbitrat non
posse ꝓuenire debitorẽ in alio loco qꝫ in lo-
co destinato solutõi, z hec actio arbitraria
ex sui natura ẽ stricti iurĩ in q̃ habita ꝓsi de
ratõe aliarũ actionũ stricti iurĩ quicq̃d essz
omissum deberet hri omissum, tũ i illa veit
etiã quicq̃d equũ z iustũ visuz fuerit religio
ni iudicãtĩ, z ꝓt ꝑ appellat hec actõ arbitra
ria irregularis, qz ꝑ naturã aliarũ actionũ
stricti iurĩ ẽ. et hoc ẽ qđ dicẽ glo, i rubrica. ff.
de eo qđ certo loco q̃d sit actio irregularis.

Actio in factũ ex edicto ꝓtoris đ alienatõe
iudicij mutãdi cã facta dar ei in cui⁹ fraudẽ
et illusionẽ facta est alienatio z suis heredi
bus aduersus eũ q̃ rẽ alienauit, quẽ ad in-
teresse ꝓuenit q̃nti interest actoris coram or-
dinario vel delegato, đ qua Boff. i sum. de
alie, iudi, mu, cã fac. et, c, j, eo, ti. in glo.

Actio in factũ de dolo z furto eoꝝ quoꝝ mi-
nisterio q̃s cauponẽ aut nauẽ vel stabulũ
exercet dar aduersus eos q̃ ꝑsunt cauponi
aut nauĩ vel stabulo, q̃ quotiã officio ma-
lorũ hominũ vtunt in duplo tenent qđ do
lo aut furto eoꝝ cõmissum est in his rebus
q̃s saluas fore receperũt. ff. nau, cau. sta. l, j,
in ꝑn, z, §, idẽ pomponius, z, l. et ita. §, idẽ. z

§ alt prętor, iuncta, l. fi. §. hec actio, eo. ti. ꝛ. ff. fur. aduer. nau. ca. sta. l. j. et insti. de obli. q̄ ex man. nas. §. Item exercitor.

Actio in pſonā or cōditio qñ ꝓtēdis aliquē dare aut facere tibi oportere. Qñ ꝓ o agis vt restituat tibi res tua, et speciale nomē accipit ꝛ in depoſito or simplicit actio pſonalis nō ꝓditio. Hoc autē nomē ꝓditio inde descēdebat, qz olim iudicia erāt ordinaria, et certa ꝑba, ꝛ q̄ oportuit ꝓdici, i. sil' dici, vt si q̄s caderet a sillaba caderet a tota cā. Sz postea ille solēnitates i dissuetudinē abierūt, attn nomē remāsit vt adhuc pſonales actōes q̄ solēnib ꝑbis interp̄tabant cōditiones vocent, et hec colligūt insti. de act. § appellam⁹, cū ibi nota. et. ff. eo. ti. l. actionū genera. Et harū actionū genera q̄dā nascūtur ex ꝓtractu, q̄dā ex q̄si ꝓtractu, quedā ex maleficio ꝛ q̄si male, insti. de obli. §. sequēs ꝛ de act. §. olim. Reḡre scz de oib bis supra actiones ex cōtractu.

Actio in rē or vēdicatio rei, s. qñ dicis rē de qua agit tuā eē. et aduersarius dicit vl' ostēdit ipaz rē esse suā. ff. de actio. et obli. l. actōnum genera. et insti. eo. ti. §. appellam⁹ pallegato. Et harū actionū. alia est directa in rem actio vt re. vēdicatio actio ꝓfessoria et negatoria. Alia est actio in rē vtilis q̄ sunt actiones de dñio nō directe sed vtiles q̄ ex eq̄tate dant, qñq̄ nō dñis. vt sūt publiciane q̄ ex aduersis causis cōpetūt. Et actio p quā q̄rit an actor iurauit, ꝛ actio in rē de supficie, ꝛ actio faulana, ꝛ pauliana, et caluasiana, ꝛ actio in rē q̄ ꝓpetit int dñm tabule et pictorē. Sūt alie in rē actōes in q̄b nō de dñio sz or pignore agit, sic serui ana ꝛ q̄si seruiana, de q̄bus vide loco suo. Et nota q̄ actio pſonalis nō seq̄t fundū. ff. de ꝓtrahē. emp. ꝛ vē. l. min⁹. §. luci⁹ titi⁹. ff. ad trebel. l. j. §. si odio. ff. de iudi. l. fideicōmissum. §. tractatū. C. de ser. l. ij. §. pinde. et. ff. o ali. iudi. mu. cau. fac. l. iij. §. op⁹. in glo. p Dy. in. l. fi. ff. de no. ope. nū. Jtē actio pſonalis ē ita affixa ossib creditoris q̄ in aliū trāsferre nō pt. nisi fictōe iuris. ff. o pecu. l. si q̄s ergo.

Actio iniuriarū cōpetit ei q̄ iniuriā passus ē vt nota. insti. de iniu. in rubrica. cōtra eū q̄ intulit iniuriā, vl' inferri pcurauit. insti. eo. ti. §. nō solū. ꝛ pulsauit, vl' ꝑberauit, l' famosum carmē ad alteri⁹ cōtumeliā scripsit vl' quoquo mō iniuria aliquē affecit. insti. eo. ti. §. iniuria. Jn q̄ iudex ꝓdemnauit q̄ctor iurauerit se nolle illā iniuriā sustinuisse p̄missa tn iudicis taxatōe. insti. e. ti. §. pena. ꝛ. ff. e. ti. l. institutiōib⁹. Quidā em dicūt q̄ iurare debet pot⁹ de suo ꝓdidisse tm vel tantū q̄ talē iniuriā sustinuisse. Et hoc videtur approbare Hostien. in sum. de iniur. et dā. dato. et Specu. e. ti. Alij dicūt q̄ sufficiat eū iurare sic. q̄ nollet lucrari tantū vl' tantū p eo q̄ talē iniuriā sustineret vl' sustinuisset. Primū tn videt verū ꝛ actio iniurii arū ex pacto nō nascit sz ex ꝓtumelia. l. si vnus. §. sed si pactū. ff. eo. ti. vbi tex. inq̄t. illa nō em ex pacto iniuria nascit actio. sz ex cōtumelia. et ex bonor eē ꝛ dissimulatōe abolet. Nā si q̄s iniuriā reliq̄rit. h ē. si stati passus ad animū nō reuocauerit. postea ex penitētia remissam iniuriā nō poterit recolere. l. nō solū. §. j. ff. de iniur. ꝛ neq̄ i heredez neq̄ in heredib dat. l. iniuria. actio. ff. e. ti.

Actio institoria ꝑm Azo. dat ei q̄ cū aliq̄ cōtraxit in illa negociatiōe in q̄ ꝑpositu⁹ est ꝛ eū q̄ ꝑposuit aliquā stationē vl' negociationē gerēdo de ꝓtrahentib cū ꝑposito. siue ꝑpositus sit exp̄ssus siue tacitus. vt. ff. de insti. act. l. j. et. ij. et. l. alt. §. nō tn. cū ibi no. Et or institoria ab institore ꝑposito tāq̄ exercitoria noiet a ꝑponēte. insti. qō cū eo. §. exercitoria. ꝛ. §. se. Nā institor dicit⁹ est ex eo q̄ negocio gerēdo instet. nec refert an tabernis sit ꝑpositus vl' cuiq̄ alteri negotiatiōi. vt. ff. eo. ti. l. q̄cūq̄. et. l. institor. ꝛ institor or ille q̄ tabernis vinis vendendis vel alicui alteri negociatōi ꝑpositus est.

Actio legz aq̄lie duo ꝓtinet capita vel tria. licet vnū nō sit in vsu. vt. ff. eo. ti. l. si seruus seruū. §. hui⁹ legis. et insti. eo. ti. Primū caput est de seruis occisis vel quadrupedib q̄ numero pecudū ꝓtinent. vt in. l. aq̄lia. ff. e. ti. vbi or de aialib q̄ ꝓgregatim habent ꝛ pascunt. sicut oues capre ꝛ equi muli ꝛ boues ꝛ asini. Et ꝑm labeonē sues sed nō canes. Et lōge min⁹ bestie. fere. vr si. ꝛ leones cē. sz elephātes ꝛ cameli q̄si mixti sūt. Et iō ꝑmo capite eos ꝓtinere oportet q̄ casu tanti fit ꝓdēnatio quāti plurimi ipa res valuit anno ꝑterito. vt in dicta. l. aq̄lia. ff. e. ti. ꝛ insti. eo. ti. i ꝑn. Secm caput qō nō est in vsu hoc nō ponit. vt. ff. eo. l. si seruus. in. §. hui⁹ preallegato. vbi dicitur huius legis. secundum quidem caput in dissuetudinē abūt.

Sed tercīū caput huius legis ē de eis vulneratis ferīs bestijs occīsis ceterīsq; rebus ruptis, vt veste vasez similib⁹. Quo casu cō demnak q̄ damnū dedit quanti res fuit triginta dieb⁹ retro rel p̄cīū z valorē estimādo vt dicta. l. si seru⁹ seruū. §. tercio aūt capite. et instī. eo. §. capite tercio, cū. §. sequētī. Et ī hac actōe si q̄s damnū se dedisse inficiak, id est negat. cōdemnak in duplū. ff. eo. l. j. §. j. Dicik aūt hec aquilia ab aquilio plebis tribuno, fm Jsi. li. v. q̄ ipam in monte Auentino tpe discordie populi z plebis cōstituit ff. eo. l. j. et postmodū cōcordia facta vice legis est habita.

Actio mādati directa cōpetit mādatorī z el⁹ heredī. ff. eo. tī. si p̄o. §. fī. et. l. si mādato titū p̄mo rūso. et. §. j. Cōtra mādatariū vl̄ procuratorē post mādatū susceptū. ff. eo. l. si remunerandī. §. j. Et inquantū interest id factuz esse qō mādauit, puta mādauit vt fundū emeres si mea intererat emī, teneberis post mādatū susceptū. tū si eundē fundū egoīpe emo vel ali⁹ mihi, neq; interest aliud cessabit hec actio fm Azo. ff. eo. tī. l. si procuratorē §. mandatī actio.

Actio mādati cōtraria cōpetit mandatario. ff. eo. tī. l. si p̄o nō remunerandī. §. cōtrario. vel procuratorī ad expēsas aduersus mādatorē q̄tenus fines nō est egressus. Si vero aliq̄d erogauerit vtiliter ī eo nō bz mandatī iudicīū, sz tm̄ negocioz gestoz. fm Bar. licet Jo. et Accur. ctra. put legī z nota. instī. eo. tī. §. is q̄. z. ff. eo. l. sz pculus. cū. l. se. in p̄n. et. C. de nego. gest. l. fī. ī glo. vltima. Si p̄o mādauerim tibi vt mihi fundū emeres, etiā si nondū p̄cīū soluerīs ages mecū mādatī, vt suscipiā obligationē q̄ teneris venditorī. Hā z ego agere possum vt cedas mihi actiōz empti. ff. eo. tī. l. si mādato meo. p̄mo rūso. Cōpetit ergo breuiter actio mandatī directa ctra illū q̄ mandatuz suscepit ad implendū cū p̄mo cogi nō possz q⁹ susciperet mandatū inq̄tū interfuit mādatorīs factū fuisse qō mādak. Et rursus ipī mādatario q̄ mandatū suscepit cōpetit actio mādatī ctraria ad impēsas si q̄s fecit rōne mādatī susceptī si fines mādatī nō excessit, sz si mandatū excessisset in expēsis factis nō repetet ipas p hmōi actionē.

Actio negatoria, require supra actio confessoria.

Actio negociorum gestorū duplex est. scz directa z ctraria, vñ actio negociorum gestorum directa est q̄ agit dñs rei geste ꝯ eū q̄ negocia el⁹ gessit, vt administratōnis rōem reddat, vt puta. si ego fui absens z negocia mea ceperūt esse deserta z male se habebāt, tu h̄ vidēs absq; mādato a me recepto mei p̄platiōe ex amicicia quā ad me habes gerebas negocia mea, mihi dak hec actio negocioz gestoz directa ad h̄ vt reddas mihi rationē administratōis. vt. ff. de nego. ge. l. ū. et instī. de ob. q̄ ex q̄si cō. na. §. j. et. §. sicut.

Actio negociorum gestorū cōtraria cōpetit illi q̄ sine mādato se imiscuit alienis negocijs gerēdis aduersus dñm negocioz ad repetendū expēsas negocioz gestatione factas. Et ventūt oia q̄ expēdit de suo necessario l̄ vtiliter nō tm̄ voluptuose. et hec colligunt. ff. eo. tī. l. ū. cū ibi nota.

Actio de peculio vel peculieten⁹ cōpetit ei q̄ cū filiofamilias vl̄ suo peculiū habētib⁹ cōtraxit. ff. qō cū eo. l. j. cū sc. Que post mortez filij vl̄ fui est annalis z nō post emācipatōz manumissionē vl̄ alienationē. ff. qñ actio ō pe. est anna. l. j. §. q̄diu. vbi ōz. q̄diu fili⁹ vl̄ seru⁹ in ptāte est de peculio actio ppetua ē. post mortē aūt el⁹ vel postq̄ emācipat⁹ manumissus alienat⁹ ve fuerit tpalis esse incipit. i. annalis. z cōpetit hec actio aduersus dñm vl̄ p̄fez. vt no. ff. de pecu. l. j. §. verba.

Actio noxalis, fm Azo. ōz actio q̄ nascīt vel oritur ex delictō suoz. ff. eo. tī. l. j. et instī. eo. tī. in p̄n. et ōz noxalis a noxa qō fcat ipm de lictū. vl̄ a noxa qō ōz ipe delinquēs. ysus. Noxia delictū delinquēs noxa vocat.

Actio pignoraticia directa cōpetit debitorī cōtra creditorē, instī. q. mo. recōtra. obliga. §. fī. vel ctra eius tutorem vl̄ curatorē si pignora acceperunt. ff. eo. tī. l. si solutū. §. fī. et bz locū soluto debito z alit satisfacto quē admodū voluit creditor licet nō sit solutuz vt si pignora alia data sunt creditorī vt a p̄mis recedat, vl̄ fidelussores siue res alias. vel precīū vel etiā nuda cōuentio sine p̄cio vel pacto. Quotiens eīm vult creditor recedere a pignore videt satisfectū si vt ipe velit vel voluit cautū est licet in hoc deceptus sit sui facilitate fm Azo. vt. ff. eo. tī. l. si rem. §. emens. et. l. necessarias. §. si vnus. Per hanc ergo actionem debitor repetit expensas si quas fecit in re pignorata obligata.

nisi cadē res sit ampla ⁊ ad modicū etiā fuerit alij pignorata quasi in nullo captus sit qui pignora scō loco accepit.

Actio pignoraticia ꝓtraria dat creditori cōtra debitorē, et dat ad multa. Si em̄ decipiatur a debitore vl̄ ipa re vl̄ eiꝰ ꝓposito, qz obligauit rē alienā vl̄ alij pignoratā. ff. eo. ti. l. tutor. §. ꝓtraria. iūcta. l. si q̄s in pignore §. fi. Et si debitor malitiose ꝑstatus sit obligādo es vel stannū ꝑ aurovel argēto. ff. eo. ti. l. j. §. si q̄s. ⁊ in. §. palle. l. si q̄s in pignore. ij. rūso. vel si obligauit seruū p quē damnū datū est. puta furtuꝫ vel aliud hmōi. et h̄ si sciuit tenet insolidū. i. in totū. secus si ignorauit. qz tūc liberabit noxe dedītōe. s. dādo seruū p noxa. In his cōpetit hec actio fm Azo. ⁊ alios. Hec ꝓbant. ff. e. ti. l. si seruus pignori. Itē fm Azo. agit creditor actōne pignoraticia si ꝙs pignoratos artificijs instruxit si inceperāt i breui añq̄ pignorarentur. vl̄ debitoris volūtate creditor eos instruxit. Sz si nihil hoꝝ intercessit si q̄d artificijs necessarijs eos īstruxit fm Azo. erit actio cōtraria. ff. eo. ti. l. si seruus.

Actio aūt pignoraticia vtilis fm Pla. dat ei q̄ impignorauit rē alienā sine ꝓsensu dn̄i. ⁊ postea dn̄s pignoris est. ff. eo. ti. l. rē alienā. et. ff. de pigno. l. j. §. j. et. l. si ticio. cū se. ⁊ tam directa q̄z illa dant ꝓncipali ⁊ suis heredibus. et cōtra heredes creditoris. vt p̄t ꝓbari insti. de ppe. ⁊ tē. act. §. nō aūt iuncta. l. ex cōtractu. ff. de act. ⁊ obli. et li. j. §. credītor. ⁊ insti. q̄. mo. recōtra. obli. §. fi.

Actio p quā querit an actor iurauerit fm q̄s dam dat ei q̄ cum peteret rē suā delato sibi iureiurādo ab aduersario eā suā eē iurauit. Ab eo em̄ rē suā petit actione in factū q̄ iurauit suā esse. ff. de iureiur. l. nā postea. §. j. et. §. fi. Si vero rem suā sibi traditā postea misit. et ille qui detulit iuramentū eā nactꝰ sit aduersus eū publiciana ꝓpetit actio. ex li. feu. de publi. ac. l. cum q̄. §. petēti. vbi ōz. Si mihi petēti rē iuramētū detulerīs. Jurauerocz rē meā esse ꝓpetit mihi publiciana si aduersus te tm̄. quō h̄ debeat ītelligi ibi no. plene. ⁊ solet iuiurandū referri ei q̄ detulit. C. de re. credi. l. generaliter. §. om̄e. ꝑ. sed iuramēto.

Actiones p̄judiciales in rē esse dicunt. per quas querit. an q̄s liber sit. an libertꝰ. et in partu agnoscēdo. vt in. §. p̄judiciales. insti. de actio. Sed illa p quā q̄rit. an aliq̄s sit liber ptim ciuilē cām obtinet. ptim p̄toriam. Ciuilē aūt fm formā dominij q̄ in ea directe agit. Et p̄toriā fm formā ⁊ modū petēdi qz tuum a teipo nō ab alio petit possessore. Cetere veo due formā capiūt ex p̄toria iurisdictōe. et in rē dicunt esse ad instar actionū de fuitute. qz in hac de iure patronat⁹ i re. in illo ꝓferat⁹ iure agit. ⁊ p̄judiciales dicunt. qz quēadmodū acceptōes actōibꝫ opponunt. et aū p̄mā q̄stionē terminant. Si aūt q̄re nō exceptōes sz actōnes dicant q̄s q̄rat hāc cām accipiat. qz nō ē exceptio nisi sit actōis exclusio. De ꝙ p̄judiciales nullā actōz excludūt sz nō ꝓpetere dicūt. et ideo actōes dicunt ⁊ nō exceptōes. ꝙbi gra. p̄judiciales actōes ꝑ tāto dici p̄nt q̄ in ipis tractat de magno p̄judicio. vel quia questioni mote p̄judicant vt agis contra me et aliq̄d petis oppono tibi questionē status dicēdo q̄ es filius meus vel seruus in ptāte mea cōstitutus aut libertus. et sic de similibus. Et p̄judicabit actioni tuē contra me mote. Sunt et alie in rem actiones in quibꝫ nō dicitur de dominio sed de iure pignoris agitur. vt seruiana ⁊ quasi seruiana. require in loco suo.

Actio p̄scriptis verbis ex cōtractibꝫ innominatis descendit. vbi scz ciuilis causa subest sufficiens ad actionē introducendā. ⁊ cum negocium nō cadit in certum ⁊ speciale nomen cōtractus. nec causa huiusmodi actionis exprimit. cetere hmōi actōes exprimūt sic do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. Ex quibꝫ nascit actio p̄scriptis ꝙbis notata. alias ciuilis. Qñ mihi aliq̄d adest vel abest vl̄ affuturū est. nec tibi adest nec affuturuz est. aut mihi nō abest nec tibi adest. aut si nec tibi adsit. nec mihi absit. et cesses implere qō ꝓuenit inter nos. ego autem feci in subsidiū intentat actio de dolo. Nā vbi vnus cessat implere quod in se est qō promisit altero implente. locum habet hec actio.

Actōnes p̄toie q̄ sunt et q̄t. Require in spe. ti. de act. seu peti. ꝓpo. §. postremo. Dicunt aūt p̄toie fm Azo. qz a p̄tore sunt inducte. vt instituta. de actio. in summa. fm eundem.

Actio pro socio que ex vtraq̄z pte directa est cōpetit ab vsufructu quē solus alter sociorum pcipit vel si dolū cōmisit in reb cōib

Nam locū habet qñ duo ineūt ꝓtractū so cietatis, ita ꝙ tā lucrū q̄z damnū inter eos cōe est. Et si aliq̄s socioꝝ male ꝛ dolose ver setur, tūc alteri ꝓtra eum dar̄ hec actio. Est aūt societas ſm Azo, duoꝝ vel plurīū con uentio ꝓtracta ob comodiozē vsum et vbe riozē q̄stū. Que diffinitio ſm ꝙ ipe dic̄ nō est in legib. sed in Marco tullio repīt. Na scīt hec actio demuz societate finita, q̄ finīt pluribz modis, put ꝓsequitur ipse Azo. in sum. eo. ti.

Actio publiciana ex eq̄tate dar̄ ei q̄ rē bona fide emīt a nō dño, et rē sibi traditā bona fi de cepit credēs vendentē tpe venditōis et traditōis dñm eē. ff. de publi. ꝛ si res. §. vl. ꝛ sufficit emptori habuisse bonā fidē licz vē ditor malā fidē habuerit ꝛ callido ꝓsilio vē diderit. vt ea. l. §. ꝓtor ait, huic aūt videt cō tradicere auct. C. de ꝓscrip. lō. tem. malefi dei, possessore alienate cessat lōgi tpis ꝓscri ptio. So. babet in glo. i. c. abbate. de re iu di. l. vj. Si ergo talis emptor añq̄z vsucapi at, vel añ ꝓpletā vsucaptionē a possessione cadit petat rē a possessore iure q̄si dominū. Et appellat actio publiciana, a publicio au ctore q̄ cū inuenit, instī. de actio. §. alie. Ad hoc vt actor obtineat oportet istū ꝓbare iu stum titulū, ꝛ rē sibi fuisse traditā ꝛ bonā fi dem habuisse tpe emptōis ꝛ vēditōis. ꝛ qō ꝓsumīt nisi ꝓtrariū ꝓbet, ꝛ ꝙ credat mō vē ditorē vl̄ donantē tpe cōtract⁹ dñm nō fuis se alias publiciana nō ꝓpteret. Permittit aūt tali venditōe facti vsucepisset vēdicare nisi fortever⁹ dñs possideat, vt q̄dā dicūt, q̄z exceptio ꝑ dominū publicianā excludit Si aūt post vsucaptionē a possessiōe cadat tūc nō ꝓpetit publiciana, sed ciuilis actio. vel rei vēdicatio ſm q̄sdā vtilis, ſm quosdā directa. ff. de publi. l. j. De hac materia vi e no. ꝑ Jo. an. de sen. et re iudi. abbate sane. li. vj. in glo. vbi in fi. ōr. ꝙ rei vēdicatio ꝛ pu bliciana nō sunt cōtraria, sed diuersa, cū ad eundē finē tendūt, secus cū tendūt ad fines diuersos.

Actio publiciana rescissoria dar̄ ei cuius res quā a nō dño emīt credens eū dñm vt supꝰ cū absens erat cā reipublice vel studij vel pegrinatōis, vel legatōis ciuitat⁹, vl̄ causa appellatōis ꝓsequēde vel testimonij ferēdi. vel q̄z in captiuitate fuit, vel alia cā necessa ria fuit absens, et talis res sua cum esset ab sens vsucapta est, licet el ꝓpter necessariam absentiā infra annū postq̄z reuersus est re scindere vsucaptionē. vt dicat aduersariuz nō vsucepisse q̄ vsucepit ꝑ auxilīū ꝓtoris h̄ remedīū sibi dar̄. Si aūt vere fuit dñs rei, tūc ꝓpetit el vēdicatio rescissoria. Si vero res talis erat pignori obligata ꝓpetit etiaz hypothecaria rescissoria, ꝛ hoc in realibus actionib. In actōe aūt ꝓsonali cōditio re scissoria. De hac materia vide Bull. in spe. ti. de in inte. resti. i tractatu libelloꝝ. sup ver bo, sed scias. ꝛ sequēti. ꝛ glo. optima i verbo dominū vel q̄si, circa mediuz. in. c. abbate. de regu. iur̄. li. vj.

Actio quāti minoris q̄dā est ꝓtoria. quedaz ciuilis, ꝓtoria locū habet cū q̄s emīt aīal vl̄ seruū morbosum seu vicioſum, q̄ ꝓpter mor bum vl̄ vicīū min⁹ valet q̄z emptus sit, ꝛ da tur ad petendū id q̄ min⁹ valet. puta si res nō esset vicioſa vl̄ morbosa valeret. xx. nūc aūt valet. xv. ꝓponit hec actio ad petenduz quāti minoris interſit emptoris. Hoc aūt scias ꝙ de vicio nūq̄z tenet vēditor nisi i tri bus casib. Prim⁹ est qñ noīatim promisit. et tūc aget ex stipulatu. Scōs qñ sciebat ſuū h̄ vicīū, ꝛ emptorē nō amonuit, ꝛ tūc tene tur ex empto, vl̄ ꝙ redibeat, vl̄ ꝙ nō admit tere teneat. Tercius si in vicio animi sit ad mixtū vicīū corpis, dar̄ aūt infra annū vtile Sz ciuil̄ actio quāti minoris ꝓpetit qñ li brū vel aliā rē vicioſam vel morboſaz emīt ꝓpter qō res min⁹ valet. ꝛ agit quāti minoris essz emptur⁹, de hac emptōe nihil ōr in arboze actionū, sz de ꝓtoria solū. Vide silr̄ de hac materia i spe. ti. de emp. ꝛ ven. §. nūc dicendū. ꝑ. est ꝛ alia actio.

Actio qō iussu ꝑpetuo dar̄ cōtra patrē vl̄ do minū quoꝝ iussu cū filio vel seruo aliquis cōtraxit siue videat iussus ad ꝓtrahentē si ue ad seruū. Hec est in ea opus verbis aut scriptura, vel vt distinguat ſm Azo. an vi deatur iussus vel iussio specialit̄ in vno cō tractu an generalit̄. Ut ita ꝙ nolēs cū ſuo meo gerere, videor ei oīa iussisse, nisi lex cer ta. l. cōditio vel pactū ꝓtrariū ꝓhibeat. Ha bet ergo locū actio qō iussu qñ dño viuen te vel patre, seruus vel filius cōtraxit, quia hac dñs vel pater eo ꝙ iussit tenebit.

Actio ꝙ metus cā dar̄ ei q̄ phabili vel iusto metu coactus rē suā vendidit. tradidit vel pmisit aduersus eum qui metum fecit. sed

infra annū erit quadruplī. ꝓpter ꝯtumaciā nolētis rem restituere iussu iudicis ante lī. cōtest. Post annū vero simplī, vt in. l. si cuz emptore. j. rūso. et. §. post annum. ff. quod me. cau.

Actio rei venditionis est qñ dicis rē corpalē esse tuā. vt hūc seruū. hunc equū. hāc vestē. Alia ōr vēdicatio quā legiste nō hñt q̄ dat ꝓ re incorpalī. vt no. ꝙ doc. in. c. examinata. de iudi.

Actio rescissoria triplex est. vt supra de publiciana rescissoria.

Actio redhibitoria dat emptori ꝯtra vendito rē vt fuū vl' aīal morbosum recipiat z p̄ciū restituat. et dat infra sex mēses vtiles. quia hec actio tm̄ sex mēsib' durat. vt. ff. de edil'. edic. l. j. verbi gra. Si vēdis mihi aīal morbosum. latentē morbū hñs. vl' alīā rēviciosam tali vicio. qō viciū si sciuissem nllo mō emissem. mihi dat actio ꝫ te ad h̄ qō p̄cium receptū restituas infra sex mēses. z rē tuam morbidā vl' viciosaz reassumas. Sz pactū legis ꝯmissorie hz fieri si vendo rē meā tibi sub illa ꝯditōe. si soluas decē ꝙ ea infra certū terminū. qō si nō soluer' sit res inempta et mea sīē p̄i' erat. vide. j. l. ꝯmissoria.

Actio rerū amotaz ꝓpetit marito aduersus vxorē de reb' ꝓstāte mr̄imonio cā diuortij ablatis. Dat aūt post diuortiū et ꝯtinet rei p̄secutionē. Sed si pendente iudicio reintegrēt matrimoniū. soluit iudiciū rerū amotarum. et si reintegrato matrimonio iteruz fiat diuortiū remanebit actio rerum amotarū. ob res amotas p̄rioris diuortij cā Et in q̄ casu actio furti darēt ꝯtra extraneum. In eodē casu actio rerū amotaz locū habz dummō illa ꝯcurrāt. sed vt res mariti dolo malo amoueant' z ecōtra. Itē ꝙ fiat amotio ꝓstāte matrimonio vel aliq̄d qō ꝙ amotione habeat. Itē ꝙ fiat cā diuortij. Datur etiā hec actio ꝯtra patrē filio vl' filie. q̄ten' ex ea re locupletior est factus z dolo malo ei' factuz est q̄ min' fieret. De hac materia vide no. ꝙ Azo. in sum. eo. ti.

Actio rei vxorie vel vxoraticie sublata est in cui' locū surrogata est actio ex stipulatu q̄ dat marito vel ei' patri vt dos tradat. Si eīm a datione dos incipiet hec actio locum nō haberet. licet q̄dā dicāt ꝯtrariū. vt dicit Azo in sum. eo. ti.

Actio seruiana dño fundi vel dom' cōpetit ad p̄sequendas res cōductoris ꝙ mercede domus q̄si res pignoratas q̄uis nō ꝯuentione pignoren'. tm̄ iuris ꝓstitutōe obligātur tacite ꝙ locatōe iure pignoris in vrbanis p̄diis inuecta et illata. in rusticis vero p̄diis fructus tm̄. De hoc in. §. seruiana. insti. de act.

Actio q̄si seruiana q̄ etiā hypothecaria dicit ꝓtoria est. ꝙ quā rē mobilē vl' immobilē tibi pignori obligatā quam possidet aliq̄s siue sit debitor siue alius poteris ab eo euocare seu petere. z est actio in rē vtilis. et dat creditori ad p̄sequendum pignus hypothecarie. l. rē mobilē obligatā. vide de hoc insti. de act. §. quasi seruiana.

Actio serui corrupti cōpetit nō solū aduersus eum cui' hortatu vel ꝯsilio seruus corruptus vl' deterior' est. sed etiā ꝯtra eum noua lex dat q̄ sollicitauit fuū. licet bonos mores ei' corrūpe nō potuerit. Hec autem actio in duplū habz cōdemnationē sed q̄sti deterioratus est seruus. quātūve res fuerit a seruo sollicitato asportato z tenet' qui corrupit. siue ex bono malū siue ex malo deteriorē fecerit. De hoc in. l. si q̄s seruo alieno suaserit. C. de fur. vbi casus de hoc.

Actio stricti iuris. req̄. supra actionū vero q̄dam. et de excep. i. c. cū venerabilis. vide insti. de act. §. sed et stricti iuris.

Actio subsidiaria ōr q̄ in subsidiū z auxiliū alteri' q̄ ineffica facta est datur. vt si tutor res pupilli alienauerit vl' male administrauerit. z ipe tutor z ei' heres nō sunt soluendo. l. nō sufficiētes ad soluendū pupillo datur actio ꝫ illū in quē res ei' alienate sunt.

Actio tutele subsidiaria cōpetit pupillo qñ nec tutor nec heres soluere habet ꝯtra eum cui iura tradita sunt a pupillo. vt cautionē exigat a tutore de indēnitate pupilli. qñ vl' nullā vel parū idoneā admisit cautionē.

Actio tutele directa dat aduersus tutorē ipi pupillo. inquantū ꝯuenit si tutor in rebus pupillaribꝫ damnum dedit dolo vel culpa ipi pupillo.

Actio tutele ꝯtraria ꝓpetit tutori aduersus pupillū si in rē ei' aliq̄d de suo ipendit vel p eo fideiussit aut rē ꝙ p̄iā pignorauit vl' obligauit ꝙ pupillo.

Actio venditi competit venditori ad petendum p̄cium z vsuras ex tpe more. Et si aliq̄d speciali pacto coprehenditur prout is sibi

paciscik vel inter ptes ꝯuentum est. Et huius cõtraria est actio empti, quevide supra

Actio vi bonoꝝ raptorũ de rebus mobilibꝫ vi surreptis datur ei cui res mobiles p violentiã sunt ablate, et cõpetit restitutio infra annũ ad quadruplũ. ita q̃ in q̃druplũ cõtineatur ei restitutio, et hec est vis ablatiua.

Actio hypothecaria. vide supra, actio q̃si seruiana. Et hec actio aduocat nudã possessionẽ. ff. de euic. l. si cũ vẽditor. §. j. ꝺ̃ tñ iudiciũ ꝓtorũ ꝛc. Et tm̃ de actionibꝫ.

Accipe ꝛ cape differũt. Nã q̃ capit rẽ suã facit, sed q̃ accipit nõ facit suã. Et q̃liter intelligat verbũ accipit. vide. ff. de acq. re. do. l. i laqueũ. i glo. j. ꝛ. ij. et. ff. de fur. l. q̃vas. i glo. ij. et. l. naturali. §. turbatio. vbi ꝺ̃, q̃ accipit furtum cõmittit.

Accola est qui colit terrã nõ ꝓpriam. vñ. Accola nõ ꝓpria ꝓpriã colit incola terrã. et dicitur ab ad ꝛ colo, quasi qui aduenies colit terram.

Acephalus. i. sine capite. ab a quod est sine et cephas caput. xxiij. dist. nulla. in aut. de ap. §. generalem.

Accersitus est collectus. vocatus. vel circa se situs. lxiij. dist. quia igitur. xliij. q. ij. quoniam p̃posterũ.

Accolliti grece dicunt ceroferarij vel accendẽtes latine. a deportãdis cereis q̃s legendũ est euangeliũ aut sacrificiũ offerendũ. tunc eis accendũt luminaria ꝛ portãt. licet sol eodem tpe rutilet. ad signũ tñ leticie demonstrandũ vt typo lumis corpalis ostẽdat illa lux de q̃ Jo. j. c. Erat lux vera ꝛc. vt inqt tex. in. c. cleros. ad fi. xxj. di.

Acrimonia ẽ ꝓprie acerbitas. sed fm legistas est pena q̃ infligit sacrilegis. sicut incarceratio vel exilij relegatio. C. de sacrosanc. ec. l. placet. que est canonizata. xvj. q. j. c. placet. sub. §. nouaꝝ. vbi etiã ꝺ̃ de hoc

Accomode. i. multũ comode. ꝺ̃ elec. vbi periculum. li. vj.

Accusator est ille q̃ aliquẽ corã iudice accusat ꝛ criminalẽ sibi mouet questionẽ. Et ꝺ̃ accusator q̃si adcausator. qꝛ ad causam vocat cuꝫ quẽ appellat. vt in. c. forus. de ꝑ. sig. post me. Et ibidẽ dicit etiã delator accusator denũciator ꝛ inq̃sitor pñt eligi ordinari et eis p̃bende cõferri. Et accusatio testimonium et ordo pari passu ambulant. vt. ij. q. vij. c. ipi apostoli. in glo. sup verbo. esse. Et admittit ad accusandũ q̃ in peccato mortali est. Nemo tñ sine accusatõe damnari ꝺ̃z.

Accurate. i. diligenter. studiose. curialiter vel composite.

De Ad

Ad ponit p iuxta. ff. de serui. vrba. p̃di. l. quidam liberi⁹. de hac dictõe no. Archi. de rescrip. si gratiosi. li. vj. et. l. xxvij. di. p̃ byter. Et quõ differãt ad ꝛ in. vide. ff. de inluñ. l. ite apud labeonẽ. §. cũ vicij. qꝺ notat p statutis dicẽtibus q̃ aliquid fiat ad domum vel in domo.

Adempta legata dicimus illa q̃ testator adimit a legatario cui ꝓmo ligauerit mutata prima sua volũtate.

Aderatio ꝺ̃ quasi eris punitio. vel aderata p̃dia dicebant ex q̃bus es puniebat. vt habet ex. l. j. C. de comi. rei mili. ꝛ. C. de colla. dona. re. aut trãsla. seu adera. l. j. li. x.

Admodũ est idẽ qꝺ valde. Et potit glo. ꝯcordantias de iureiuñ. c. romani. ꝑ. nos itaq̃. in cle. ꝛ de cẽsi. c. grauis. de corpo. vlti. c. j.

Admittere ẽ recipe. vt. ff. de inof test. l. cõtra. §. si q̃s impuberi. vt si dicat. iste est admittẽdus. i. recipiend⁹. vel est incitare ad currẽdum. inde admissari⁹. id est velox.

Adoptiu⁹ filius est quẽ aliq̃s adoptat vl̃ accipit datũ a patre. Et ecõtra pater adoptiuus est q̃ filiũ adoptat. insti. de adop. §. j. et ij. Et sunt damnati heretici q̃ dixerũt xp̃m nõ ꝓpriũ sed adoptiuũ filiũ dei. xxxij. q. iij. quidam. ver. bonosiani. et in. c. quadaꝫ. de cele. mis.

Adoptio est gratuita quedam electio q̃ q̃s aliquẽ sibi elegit in filiũ. et hoc facit̃ plerũq̃ hi q̃ filios habere nõ pñt ad ipoꝝ solacium. Et talis q̃ sic recipit in filiũ ꝺ̃ adoptiuus q̃ a patre legitimo sic ei dat. Et ille q̃ eum sic adoptat dicit adoptiuus pater. Et que sit differẽtia inter adoptionẽ ꝛ arrogationẽ. vide infra arrogare. et insti. de adop. in prin.

Aduena ꝺ̃ eo q̃ aliũde aduenit. fm Jsidorum. lib. x. ethimo. argumen. ff. de iudi. l. heres absens.

Aduocatus est qui alio nomĩe quasi legat⁹ seu patronus vocat. q̃ in forensibus seu extraneis negocijs p̃eminentibus p̃bet litigantibus suũ patrocinũ. cuius p̃cũ oneraria vocat sub antiq̃ nomĩe. Et indevenit

verbū aduocare quod est postulare p opponente z desiderīū eius coz̄ iudice exponere et patrocinīū in causa p̄stare. Et aduocatus nō p̄t esse notari⁹ in cadē causa. vt notat in l. vniuersas. C. de decurio. li. x.

Aduocatos fisci ōr qui patrocinīū p̄stat i causa fisci.

Addictus. i. cōuictus vel sententiatus

Adeo. i. intantū. media correpta. vt de resc̄p. cum adeo.

Adultus ōr q̄. xxv. annos cōpleuit. vel q̄ a xiiij. annis vsq̄ ad. xxv. annos p̄cedit. nam adolere in vno significato est crescere i alio cremare vel vrere. Et adolescēs ōr tribꝫ modis. vt notat Archi. xxvj. q. vj. alliganꝫ.

Adeodatus est nomē dauid. q̄ datus fuit a deo ad liberationē israel.

Ad q̄d. i. quare. de cēsi. quenit.

Adulter ōr q̄ nuptias violat.

Adulteriū ōr q̄si ad alteri⁹ thoꝫ accessus. vl̄ ad alterū. qz ex adulterio ab vno ꝓceptus ad alteri⁹ hereditatē nascit. Et ſm Ludo. ō roma p adulterio statute sunt q̄ttuor pene de iure hodierno. P̄ma est sepatio thori. Scōa est pena detrusionis in monasteriū. vt ibi lachrymis lauet peccatū. qō ē pudor fateri. Tercia est q̄ scindunt in pannis z capillis añ z retro Quarta est excōicatio q̄ est maior oī pena in iure canonico. licet pena adulteriū de iure ciuili sit pena capitis. vt. ff. ad. l. iul'. de adulte. l. coercende. sed padue ē pena. lx. ducatoꝝ. z ß in viro. sed i muliere est pena detrusionis in claustrū. vt no. in. l. mancipia. C. de ser. fugi.

Adulterin⁹ est de adulterio cōceptus seu genitus. Uñ adulterina moneta vl̄ sigillū ōr falsa moneta vel falsum sigillū ad instar vere vel veri facta vel factū.

De Aff

Afficere tria significat. Unde. Afficit informat punit cupit hec tria signat. Itē ōr affectus nō sufficit nisi sequat effect⁹. vbi ex necessitate op⁹ est facto. vt. c. vlti. de spō. et de eo qui mit. in pos. c. j.

Affatim. i. generaliter vl̄ abundāter. et sic est media breuis. sz media lōga. l. facunde. vñ. Si dicas affatim tūc significabis abunde Affatim dicēs facūde significabis. vt habetur in. c. vnico. de rel'. do. li. vj. in glo. z. xxiij dist. p̄terea.

Affinis est qui habet cōsanguineā alterius in vxorē. vel ecōtra q̄ hz ꝓsanguineū alteri us in maritum.

Affinitas est p̄ximitas p̄sonarū ex coitu p̄ueniens oī carēs parētela. z hoc de iure canonico. et sic ꝓtrahit affinitas tā p coitū legitimū q̄ p fornicariū. Silr dicit Bof. Affinitas est attinētia p̄sonarū ex copula p̄ueniens. Nā q̄n vir carnaliter ꝓiungit vxori oēs ꝓsanguinei vxoris efficiunt affines viro z ecōtra. Sz inter ꝓgnatos vtriusq̄ nulla nascit attinētia. de cōsan. et affi. c. q̄ sup bis. z ipedit matrimoniū ꝓtrahendū z dirimit iā ꝓtractū. Dicunt aūt affines q̄si ad alteri⁹ fines accedētes. vel ex eo q̄ due cognatōes q̄ inter se diuerse sunt p̄pter nuptias vel coitū copulant. z alter ad alteri⁹ cognatōis finē accedit. ſm Hosti. Sed ſm leges affinitas est regularitas p̄sonaꝝ ex nuptijs ꝓinquitatū oī carēs parētela. vt. C. de nup. l. liberi. et tñ ſm glo. l. cōtrahit etiā affinitas p ꝓcubinā. vt. xxxv. q. iij. c. de incestu. et ibi. no. et. ff. de cōcu. l. j. Etiā p coitus incestuosum vel fornicariū. vt i. c. discretōi. et. c. tue. de eo q̄ cog. cōsang. vxo. suc. z. xxxv q. ū. nec eā. Alij tñ reputāt absurdus q̄ tale vinculū legitimū oriat ex coitu damnato. cum ex nuptijs p̄uenīat. ff. de grad. l. nō facile. §. affines. c. §. sciendū. Dñk tñ publice honestatis iusticia ſm Bof. in ti. de eo q̄ cogno. ꝓsan. vxo. suc. Ubi dicit etiā q̄ affinitas p fornicariū ꝓtracta nō dirimit matrimoniū sz exactionē debiti interdicit. vt i. d. c. discretōi.

Affidare est fidem dare.

Affirmatio exponit q̄ñq̄ p negatiuā. vt i. c. veniēs. de testi. vbi ōr. In ore duorū vel trium scz z nō paucoꝝ. q̄ñq̄ ecōuerso. vt di. j. ius naturale. vbi dicit. transire p agrū alienum nō tuū pbas est. iure autē nature oia sunt cōia. c. q̄ iure. viij. di.

Affict⁹ penes vulgare lōbardoꝝ et thuscanoꝝ ſm P̄e. de samp. z abbatē ōr census q̄ dat rōne p̄dioꝝ. put videt velle i spe. de lo. et cōduc. §. sequit. in p̄n. Inde afflictare et ē locare ad fictū et ad firmū. vt in. c. pisanis. de testi. spo.

De Ag

Agazo dicit custos equorū. et idem dicitur equitus. p̄ute tñ agazo dicitur custos vel

pastor asinorꝫ, iuxta illud Brecisse, Asinorꝫ pastor agazo, et habeꝫ in, l, agazo, ff, si qua, pau, fe, di,

Agentes in rebꝫ sunt illi q̄bꝫ cura euictionū mandat, ꝛ erāt olim plures diuerse diuisi p diuersos numeros, et q̄libet numer⁹ habebat ꝓpriū, C, de offi, magi, of, l, j, et tales dicebant principes.

Agere est generale ad oia q̄ fiunt tā re q̄ verbis, tam inter viuos q̄ in vltima volūtate, Nā faciēs testamentū dr agere sic ꝛ emens et vendēs locans ꝛc. Sed gerere cōprehēdit tm̄ illud qđ fit re ꝛ nō verbis, et sic faciens testamentū nō dr gerere, ff, dever, obli, l, verba ꝯtraxerūt,

Ager appellat area vel campus i rure vel locus, s, vacu⁹ q̄ sine villa est, vt in, l, ager, ff, đ verb, sig, sed ager cū edificio appellat fundus vl̄ pdiū vrbanū, et ager nudus vl̄ area nuda sine edificio dicit rusticū predium vel ager rusticus,

Ager vectigalis respice infra vectigalis,

Ager emphitheoticus, respice infra emphitheota,

Agon est certamen, Inde agonista, ꝛ agonitheta, ꝛ est ille q̄ pugnat vel certat, vt, ff, de mu, ꝛ ho, l, fi, §, magistratꝰ,

Agonete sunt p̄cipes ludi, vt, ff, de alea, l, j, §, in eū, vbi no, accur, in glo,

Agricola dr q̄si agrū vel agros colēs, ꝛ ē nomen cōmune ad oēs agricolas, Sed noia specialia agricolarū sunt illa, qr agricolarū q̄dā sunt ascriptitij, quidā censiti, alij ꝑpetui, alij coloni cōditionales, alij inquilini, alij origenarij, alij simplr coloni nūcupant de q̄bꝫ oibus infra locis suis dicet,

Agricole censiti put quidā dicūt sunt duo noia substātiua p encliadim talē figurā copulata, vt sit sensus de agricolis ꝛ censitis id est de agricola censitis q̄si censualibꝫ, et habeꝫ sic, ff, de tutelis, l, j, vbi dr, q̄ tutela ē vis ꝛ potestas, et exponit, l, violenta potestas, ita exponat agricole ꝛ censiti, i, agricole censuales, vñ versus, Uteris encliade si diceris arma virūq̄, i, armatus virum ſm Virgil, et Brecistā, Dicant aūt cēsiti q̄si cēsibus ascripti, et constituunt eo mō quo et ascriptitij, Ueruntn̄ inter censitū ꝛ ascriptitium est differētia sed nō certa, Quidā dicunt q̄ cēsitus sit ille qui nascit ex ascriptitio, Alij dicūt q̄ illa sit differentia quia cēsitus ē ille q̄ rei certe annuatim p̄stande obligatus est, ascriptitius aūt est obligat⁹ ad rē incertā, puta ad tercīā vel ad quartā ptē fructuū ex fundo puenientiū, Aliqn̄ tn̄ etiā censitus capit large vt etiā ascriptitiū comprehendat, qn̄ ꝓprie ꝛ stricte, quidā tn̄ dicūt q̄ bi nō p̄nt testari inter suos, cū alienis tn̄ dimittunt, Jo, an, aūt dicit q̄ p̄nt testari inter suos sed nō inter alienos, possunt enim inter eos qui sunt de familia, scōm Jo, et accur,

Agricole ꝑpetui vocabant illi q̄ validi erāt in corpe miserāq̄ inertiā simulantes, et ea que veris miseris erant assignata ad sustētationē ex publico p̄cipiēda diminuentes, quos pditor studiosus etiam diligens detegens ad ꝑpetuū coronatū redigit si erāt liberi, Si ꝑo seruꝰ q̄ talia fingebāt dominus ei carebat ꝛ pditori assignabant, licet quidā dicāt q̄ hoc sit correctū p autenticuz de q̄store, Alij tn̄ dicūt q̄ nō, De alijs speciebus ꝛ differētijs agricolarū inuenies loco suo infra ascriptici⁹ et colonus,

Agrimessor est q̄ agros mēsurat ꝛ metit, ꝛ fines p debitā mensurā distinguit, Dict⁹ q̄si agros metēs, ꝛ alibi vocat libripens, Qui si dolose falsuz fecerit vel fines male distinxerit, tenet actōe in factū, vide de boc de p̄scrip, c, qr iudicāte, in glo,

Aggeribꝫ nili non rumpendis dicunt, qr in egipto nō pluit, sed nilus egreditur ꝛ inundat agros, vñ q̄ rumpit ibi aggeres incurrit crimen q̄si lese maiestatis, Et pena eius est in eodem loco vbi ruperat aggeres ꝛ vsurpauerit valles nili fluētis fluminis de ꝓprijs ꝛ vetustis vsibꝫ in duodecim cubitorū flāma cōburat, ꝛ cōsocij ꝛ ptcipes sceleris deportant ꝛ eoꝝ bona publicant, vt, C, de nili agge, nō rumpē, l, vnica,

Agapen, i, stipa, vt dis, tij, si q̄s, Et iā agapa dr ꝓ uiuū pauperū in eodē significato, vt i c, si quis, palle,

Ago agonis grece est labor latine, qr qui laborat agit, Unde christus dicit fuisse in agone, inde agri ꝛ fundi agonetici q̄ dabantur certantibꝫ in agone vel cū agone, i, labore ad fertilitatē sunt ꝓducti, vt, C, de fun, j, l, fi, li, rj,

Agnati dicuntur qui per virilis sexus lineam cōiuncti sunt in ꝓsanguinitate, ideo sic dicti q̄ accedūt ꝛ quasi nascunt ꝓ natis,

dum sc3 desunt admittunt cognati. Unde cognati cōmuniter vocant oēs siue p virilē sexū vel femineū in cognatōe sunt cōiuncti hoc de veteri iure. Hodie ꝓo inter agnatos et ꝯgnatos qua est dīa p iura autenticoꝝ.

Agnoīatio idē est qō agnomen. qñq etiā dicitur fedus cōiugale.

De Al

Albū ptoris est quedā tabula dealbata que ponebaṫ in curia vel turri ptoris in loco cōmuni in quo scribebant et ponebantur nomina vocatoꝝ ad iudiciū. et ad cuius instātiam q̄libet citatus esset. Et ibi etiā ꝓponebant statuta z edicta ptoris i grossa littera. ita q̄ ab oīb3 legi possent. Et erat certa pena ꝯtra illū q̄ delebat istud albū qō mō ē sublatū. de B in cle. j. de iudi. in aut. de litigiosis. §. omnē. col'. viij. in spe. de dolo z cōtu. §. restat. in ꝑn. et de citato. §. sequit. ꝑ. et nota. Et dicit q̄ loco hmōi sunt mō q̄terni et q̄ corrumpebat vel delebat puniebaṫ in quinquaginta aureis. p edictū de albo corrumpē. C. li. xj. Est album pretoris triplex Unū in q̄ scribunt edicta ptoris. vel lex ciuilis. vt in. l. si quis. ff. de iur. om. iudi. Aliud est in quo scribunt citatōes. vt in. §. pal le. in aut. de litī. coll'. viij. Terciū est in quo scibunt noīa decurionū. vt. ff. de albo scriben. p totum ti.

Albergarie sunt census seu pactiones q̄ debent p comestionib3. de boc p glo. in. c. ꝑterea. de iurepa.

Allegare est argumentari ad ꝓbatōes vl' cōclusiōes ad cōem iudicē p comodo sue cāe et ꝓtie ptinet ad aduocatos.

Allodiū est curia vel pdiū vrbanū.

Albagaria sunt ꝓcuratōes q̄s certe ville debent dñis suis ad eas venientib3. de rescp. ad audientiam.

Alimentoꝝ appellatiōe cōtinent calciamēta vestimenta z habitatio. vt in. l. legatis. et. l. fi. ff. de ali. et cib. lega.

Alba est vestis sacra. vel nomē opidi in lombardia. vñ Virgi. Albanīq patres zc. primo enei. et ōrbs. Urbs alba vestiṫ ps by ter alba. fm Jo. an. in cle. ne in agro. de sta. mona.

Alluuio est latēs incrementū veluti cū paulatim aquis alluendo arenā ex fundo meo vel vicini mei in fundum tuum aliquid ita accrescit vt facile modus nō possit apprehē di q̄ hora sit allatū. vel hec argumētatio facta. Sed intrusatio est patēs incrementuz vide instī. de re. diui. §. ꝑterea.

Aleator est q̄ ludit in alea. Etiā ille qui quasi scolam illam tenet. et si talis clericus fuerit repellet a ꝓmotione. vt de excess. prela. c. inter dilectos.

Alienigena q̄si aliene regionis vel aliena gēte natꝰ vel genitꝰ. fm Jsiō. li. x. ethimo.

Allibrati dicunt q̄ descripti sunt i libro ciuium vel cōitatis alicuiꝰ ciuitatis.

Altricatiōes sunt certamia verboꝝ fm Jo. an. in phemio cle.

Alias. hec dictio significat ꝺditionaliter qñ q̄q alterationē vt pmittis mihi fundū alias x. noie pene. ff. de iureiuꝝ. l. aliaꝰ vbi rem pta turaṫ. alias nō. l. si nō sit empta. Secundo alias ponit ꝓ alio loco. l. adeo. §. insula. ꝑsi. q̄ si toto alueo naturali derelicto flumine. flumen alias fluere ceperit. l. in loco alio. ff. de acq̄. re. do. Tercio. l. alia vice vel alio tēpore. vt in. l. dīē. ff. de arbi. vbi ōr alias est agitatū. l. alia vice vel alia q̄stione Quarto. l. alio casu. vt in. l. q̄ testamēto. §. mulier. ff. de testa. vbi mulier in testamēto testis esse non potest. alias potest. id est in alio casu q̄ testamenti. Quinto. alias id est alio modo. l. j. §. illud tm̄. ff. de aqua pluui. arce. Et breuiter hec dictio alias significat alterationē diuersimode. sed in casu particulari eo modo tm̄ fm quem subiecta materia declarat. alias applicata casui significat alterationē eius quod est in oratione precedenti.

Alueus dicit venter fluuioꝝ. vel vas in quo lauātur pedes fm glo. in. c. dudum. de sepul. in cle.

Alius alia aliud denotant diuersitatē et implicant. l. quidam relegatus. ff. de re. dub. Etiā alius. id est cōtrariꝰ. xj. q. j. c. ij. xj. dist. quis nesciat. Ubi dicit. nullus alius q̄s petrus pdicasse in italia gallia hispania. z ceteris prouintijs. Item alius z alter sunt precedentibus implicatiue qualitatis precedentium. vt. l. si donatione. C. ō his que vi me. ve cau. fi. licet glo. ibi velit q̄ implicet q̄litatem cōtractus. Alter est denominatiuū qualitatis nō aūt substātie. ff. de ver. obli. l. si quis cum alter. C. de testi. l. etiam. et qō ibi notat glo. Et etiam denotat diuersita-

tem nō in substātia sed in qualitate, vt no. do. Fran. in. l. si certos numos. ff. de verb. obliga.

Alioqn dicit vel significat cōditionaliter. cōiunctiue, et aduersatiue, Cōditionaliter. vt, pmitto fundū dare aliquin centū nomie pene. ff. de dam. infec. l. si finita. §. ex dāno. Cōiunctiue capit in. l. damni. §. penl'. ff. de dam. infec. Aduersitatiue. in. l. fluminū. §. idē seruius. eo. ti. significat ergo tripliciter fm qō subiecta materia declarat.

Alumnus est qui alit aliquē vel ꝙ alitur ab ab eo. vel est filiꝰ ex cōcubina. vt in. l. alumnus. C. q̄ res pig. obli. possit. et ibi glo. Et sunt quinq; noia q̄ significant indifferēter actionē et passionē. Vñ. Hospes zelotipus cōiua vector alumnus. Actū siue pati sub eodē noie signant.

Alienare est ꝓprie rem aliquā in dominiū alterius transferre, inde alienatio est ois pactio ꝑ quā transfert dominiū. de re. eccl. nō alie. c. nulli. C. de fur. l. j. Itē alienatio sumitur dupliciter. Uno mō ꝑ dictōne significante translationē rei vel iuris. vt in. l. alienatōnis. ff. de verbo. sig. Alio mō sumitur alienatio ꝓ ipo facto quo rei vel iuris fit translatio. Tale em̄ factū quo fit translatio est alienatio. Et hoc factū alienatio significat. Nam factis quādoq; sicut verbis declarat voluntas. in. l. de quibus. ff. de legi. Diuersimode ergo significat, put exiꝰ medio z circumstātijs adiacentib⁹ inferr, verbi gratia. Testator legauit sticbus quem si alienauit necessitate legatū nō extinguit. si alienauit voluntate legatum extinguit. l. si delcōmissa. §. si rem. ff. de leg. iij. Ratio. q; q̄ testator ex necessitate alienauit. nō videtur per hoc voluntatē mutasse. Secus q̄ ex voluntate alienauit legatū. tūc em̄ velle videtur ꝙ alius q̄ legatarius illud habeat. finaliter verbū alienatio vel alienare significat qō eius impositio vel aliud ꝓbabile medium declarat significare. Et factū alienationis reuocationē dispositōnis significat si volūtate alienantis est reuocabilis et ipm factum ex se vel ex quauis circumstantia hoc ꝓbat.

Alienare causa mutādi iudiciū dicit qui credens se ab aliquo cōueniendū reali actōne vel ꝑsonali q̄ in iure scripta sunt alienat rē dolo malo cā iudicij futuri mutandi, id est vtrandi. in qua actōne alienator tenet actōne in factū ex hoc edicto cōtra ipm ꝓposita. et intentione ꝓbata ad interesse cōdemnet, saluis nihilominꝰ ꝑtinis actionib⁹ aduersus nouos possessores. q; solā possessionē alienās tenet hac actōe. Quicūq; ergo metuens ꝓtrouersiā rē dolo in aliū trālfert. vt iudiciū mutet z euitet ꝛ alienare causa iudicij mutandi. vt in ti. de alie. iudi. mu. cau. fac. Et nota ꝙ noie alienationis continent q̄stiones seruitutū ꝑdialiū. z vsucapio. vi est em̄ vt nō videat alienare q̄ patit vsucapi. l. alienatōis verbo. ff. de ver. sig.

Alternatiua est cōiunctio alternatiue significans. scz qñ significat alterū de ꝓiunctis esse seu oratione factā per hanc ꝓiunctionē in altero verificari. Et qñq; variat significatum vel ex cōiunctionis natura. subiecta materia. seu quauis alia circumstātia. verbi gratia. lego sticbū vel pampbilū. significat vtrūq; esse in obligatione. sed alterū tm̄ in solutōe. vt alterū soluēdo debitor liberet ff. de ver. obli. l. si duo. in fi. Et effectus alternatiue est ꝙ vterq; est in obligatōne. q; vno mortuo alter qui supererit remanet in obligatione. Est aūt alternatiua quadruplex. Quedā rerū in qua electio est debitoris. l. plerūq;. §. fi. ff. de iur. dot. et. l. arbitraria §. scenola. ff. de eo qō cer. lo. facit. c. in alternatiua. de re. iur. li. vj. Secunda est locorum respectu solutionis fiende. quia z in illa terū debitoris est electio ante lit. cōtes. vt in. §. scenola. ꝑalle. Tercia locorū q̄stum ad iudicium inchoandū in quo loco debeat cōuenīri in qua electio est actoris. §. ꝑdicto. Quarta alternatiua est ꝓsonarū qñ stipulatio est apposita de soluendo. in illa iterum est electio debitoris. vt in. §. item iulianus. l. arbitraria. ꝑalle. Alij dicūt ꝙ alternatiua legis significat vt eam lex ratio vel subiecta materia significare declarat. Sed alternatiua hoīs significat vt pferentem signficare verba velle vel subiecta materia vel q̄uis alia ꝓiectura ꝓbabilis ꝓcludens declarat. Et de istis alternatiuis seu. autꝝ Req. loco suo.

De Am

Amita est soror patris.

Amita magna est soror aui.

Amitinus est qui ex ea generatur. s. amite fil

lius. vt. xxxv. q. v. c. vltimo.

Ambages est dubia locutio vel effugatio sermonis extra ꝓpositum.

Ambiguū est vbi opiniones sunt ⁊ iura varia videnť. de sen. excō. inter alia. de iudi. c. j. li. vj. Et ius ambiguū est per summū pontificē declarandū. c. p venerabilē. §. rationibus. qui fi. sint legi. ⁊ de rescrip. sup lris. de offi. dele. sup. de causa poss. pastoralis. de p̄ben. qr sepe. libꝫ. vj. ťm Archi. Et de triplici ambiguitate. s. iuris. facti. et psone. nota xxxiij. di. c. fi. ťm Jo. an. in ꝓhemio cle. sup verbo. ambiguitatis.

Ambasiator est legatꝰ ꝓncipis in arduis negocijs. et ambasiata est hmōi legatio cōciliorū vel ꝓncipū in causis suis.

Amministrator siue administrator rerū publicarū est q̄ tēporalia gerit. sed magistratꝰ q̄ iurisdictionē exercet ťm Azo. C. ō admi. reipub. li. xj. in rubro.

De An

Anathema vno modo est substantiuū. et est damnatio eterne mortis. ⁊ nō nisi p mortali crimine debet imponi. Et in illis q̄ aliter nō patiunť corrigi. xj. q. iij. nemo episcoporum. in fi. Uel est excōmunicatio seu suprema maledictio. Et dicit ab ana. i. sursum. et thema figura. qr olim imprimebať figura frontibꝫ damnatorꝫ. De boc no. Jo. an. de iudi. cum nō ab homine. vbi post excōicationem incorrigibilis anathematis mucrone feritur. id est punitur. id est solēni excōicatōe cum. xij. episcopis candelis in terraꝫ pꝫcientibus ⁊ cōcalcantibꝫ. vt in. c. debet. xj. q. iij. Et anathema tale vel maledictio solebat fieri per ꝓlatos. Uel dicit ab ana qō. est rectū ⁊ themus diuisio q̄si recta diuisio dānatorū a deo ⁊ a plebe. Alio mō anathema est adiectiuū oīs generis ideclinabile ⁊ dicit excōmunicatꝰ. maledictꝰ sepatus vl dānatus. vñ. Qui frāgit rapit ac vrit ferit est anathema. Frāgit. s. ecclesias. rapit res alienas. vrit etiam ecclesias. ferit personas ecclesiasticas. inde etiaꝫ anatebematizare. i. damnare vel excōmunicare. maledicere vel separe. vt supra.

Anathematizatus dr q̄ tāq̄ impius a deo separatus est. et ponit p excōicato. vt. xxiij. q iij. certum est.

Annalis actio est q̄ certo tēpore finienda est puta anno. vt iniuriarū vel minorꝫ.

Annona ťm Azo. dr salariū qō cuiq̄ ꝓ capite suo remuneratōis cā dať. vñ est tl. C. de anno. ⁊ capi. admini. l. capite. ťm Azo. l. captione. Sicut em̄ ťm eū captio dr tributū qō dať p capite. ideo hic captio vel capite ponit p eo qō dať magistratibꝫ cā salarij p remunerādo labore. Et dr captio de capite qr est preciū debitum capiti. i. dignitati. Et erant bec p̄cia q̄ in singulorꝫ magistratuū descriptionibꝫ cartis ligabank.

Annone militares dicunť q̄s milites singulis diebꝫ cōsequebank. vt. C. de anno. mili. l. vlti. vbi dr q ipi annonas ⁊ capitia singulis cōsequebank diebus.

Annone ciuiles sunt q̄ publice dabank iudicantibus ciuitatibꝫ. vel oibꝫ tpe necessitatꝫ p singulos dies. vt. C. de anno. et tribu. l. ij. li. x. Etiam annona est seges vel frumentum vnius anni.

Annotatio sacra est cōscriptio bonorꝫ vel eorū cōnotatio seu cōsignatio veluti cū aliq̄s cuiuscūq̄ criminis reꝰ si absentat se vocatꝰ ad iudiciū patieť bonorꝫ annotationē vt si infra annū venerit ⁊ se purgauerit bona sua recuperet. Si aūt nō venerit tūc fisco applicenť. Et q̄liter fit annotatio ponit Spe. in ti. de acti. §. fi. ver. sed q̄liter. Dicēs q ꝑses siue iudex veniet cū tabellione ad domū ac cusati. ⁊ inq̄ret q̄t domꝰ. q̄t ꝑdia rustica. q̄t iugera terre habeat in bonis eiꝰ. Et oia bona illiꝰ q̄ nō venit citatus ponit in banno fisci. nisi venerit infra annū. ff. de req. reis. l. j. §. j. Ab hac tū sṅia conditionali poterit appellari. de apel. ꝓterea Et describunť bona que tū fiscus de facto non occupat nisi post annuꝫ. Post hoc iterum per edicta requiretur accusatꝰ. et citans mittit litteras suas iudici vel rectori loci in quo deget accusatus vt p illū citato innotescat se accusatum vel citatū ⁊ bona eiꝰ esse annotata. Inde venit verbū annotare. vel ecōtra ab hoc verbo ipm nomen.

Annotatio sacra dicit rescriptū illud qō imperator ꝓprio motu mentis indulget alicui cōstituens scōm preces eius seu illius aliquid fieri vel nō fieri. C. de diuer. rescp. l. fi. et ibi in glo. Et notat cardinalis sabor in capi. super litteris. de rescrip. differentiam inter annotationem et pragmaticam sanctionem.

Anima.not. Joh.an.c. vnico.§.scire. de sacra vnc.

Ante significat ante rem factam sed bene inchoatam.ff.si cer.pe.l.ij.§.item mutuū.vbi de hoc.et.ff.de ver.obli.l.q̄ ante.et.l.eum q̄ ita.§.quesitam.

Annus quot dies ꝛ menses habeat no.glo. in.c.si.ꝓter.de rescrip.li.vj.c.cū sit.de elec. Nā annus cōtinet.cccl.xv.dies.vt in.l. cuz heres.§.stichus.ff.de sta.libel.et qñ annus incept⁹ p cōpleta habet.vide Inno. in.c. generalē.de eta.et quali.et Archi.in.c.si annum.de iudi.li.vj.et in.l.cū bisextus.ff. de ver.sig. Item quidā cōputant annū ab incarnatōe dñi.vt.xxij.di.in noie dñi.in ꝑn. Alij a natiuitate dñi.et de hoc glo.in.§.forma.ij.q.vj.et in spe.de instru.edifi. in ꝓin. in ꝓima colum.

Annus iubileus dr annus remissionis. qz eo anno debita remittebant. Serui hebrei dimittebant liberi.et oia reuertebantur in pristinū statū.et est annus quinquagesim⁹ vt in.c.in iubileo.de pe.di.j.

Annus vel annuatim et ꝓpio significato significat multiplicationē simpliciter siue in determinate.sed qñ applicat casibus significat diuersimode put ex diuersificatōe materie ꝯcluditur ꝓferentē intellexisse. Ut pacto seu stipulatōe ꝑmittis.x. ticia annua vel annuatim significat multiplicatōz ppetuam.qz significat ꝑmissa in summā deberi ei cui ꝓmittitur eius heredi.et heredis heredi.ꝛ sic in infinitum. Ideo dicitur in.l. stipulatio.ff.de verbo.obli.q̄ stipulatio annua est ppetua. Et nota q̄ annuū legatū p primo anno est purū.ꝛ p alijs annis est cōditionale.qz ꝓ quolibet anno debet legatario si tunc viuit. Si vero mortuus ē tūc nō debetur.nec si deportat⁹ est. qz talis ciuiliter mortuus est.ꝛ nō habet ius capiendi ex testamēto qđ est ciuile.l.cum in singulos.de an.lega. vbi dr. q̄ per singulos ius inspicit. Sed vbi ꝑmitto tibi.x. annua vt sis ꝑcurator meus in parlamēto. significat multiplicatio tpalis ex cā q̄ apponit de essendo ꝑcuratorē.qz morte finiet sicz obligatio q̄ ex hoc inducit. De hoc vide.l.annua.§.fi. et totū ti.ff.de an.le.

Angaria penul.longa.est iniusta exactio vel cōpulsio. Nā angarie dicunt psonalia obsequia ꝓpijs sumptibꝫ ꝑstita.c.nō minus. de immu.ec. Sūt ergo q̄dā psonales ꝑstationes q̄ a vulgo dicunt captōes. Sz pangarie penul.longa.vide infra de per.

Ansa est nod⁹ cursilis ꝛ facilis ad soluendū. ita fact⁹ q̄ si recte trahit caput fili oīno solutus est.vt no. Bern.in.c.cū olim.de ver. sig.vbi dr in tex.dum ansam soluim⁹ nodū dicim⁹ ligauisse.

Antapoca siue anticopa siue antecopa qđ idez est ꝑm alios. Et ꝑm Azo.in sum. de fi. instru.§. de antapocis. vocat cyrographū qđ facit debitor creditori. in q̄ cōfitetur se soluisse tantū.ꝛ sic est de solutis. Et fit a debitore in hunc modū. Cōfiteor me tm̄ vsurarū noie vel pensionis soluisse.ꝛ dat creditori. Et sic nō dicit ab anti qđ est cōtra. sed ab ante ꝑm Joan. qz fit añ apocam. vel ab anti qđ est ad. qz ē inducta ad securitatē creditoris. et fit etiā añ apocā. q̄ em̄ alieno nomine possedit et pensionē soluit. vl q̄ creditori vsuras repūtauit si qñ dicat se suo noie possedisse.ꝛ ita demū factū vl ꝑscriptōe liberatū ꝓtēdit ius agētis facit vacillare nisi dñs vel creditor vsuras vl pēsiones ꝓteritis rpis sibi solutas ꝓbet.ꝓbat aūt p antipocā debitoris. C.ō fi.instru.l.plures. vbi glo.dat tres modos dicēdi. Vel vt alij dicūt antapoca.est scꝑtura quā facit debitor obligādo se.ꝛ in q̄ fatet se debere. Et fit cōtra apocā dicēdo. Cōfiteor me debere ꝛc. et sic dr ab anti.i.cōtra. Apoca aūt ꝑm oēs est scꝑtura creditoris ꝓfitētis sibi a debitore solutū. et sic apoca est de receptis ꝛ fit a creditore.puta. ꝓfiteor me recepisse tantū.ff.ō cōdi.inde.l.fi.§.ticius.ff.de fur.l.q̄ tabulas §.apoca.et de accep.l.acceptilatio.§.j. Plane aūt consulit creditori vel dño vt dando apocam debitori vel colono vt exemplar retineat cū subscriptōe debitoris vel coloni. Vel creditor de colono apocā et recipiat ab eo anticopam ꝑm Azo. Dicunt ergo ter cij. vt Jaco.de arena. q̄ creditor scribat duas apocas ꝛ det eas debitori. vt vnam sibi retineat. et in alia se subscribat.ꝛ reddat eā creditori. Quod nō placet accur. vt in glo. palle.l.plures. Item Hostien. de fi. instrumen.§. quid si antipoca. vbi addit versum. Apoca sit dantis. antipoca suscipientis.

Alij tamen dicunt q̄ apocas et antipocas hodie generaliter vocam⁹ oīa documenta et signa que solent fieri. siue in scriptis

sint cõfecta siue in trunculis virgarũ, qs q dam dicas vocant. Hodie frequẽter fieri solent inter superiores t inferiores dispensatores in domib⁹ dominor⁹ siue diuitũ. Et etiam inter creditores q retinent sibi famaz t debitores q recipiunt ibi minorẽ quantitatem virge vel dice in signũ solutõis faciende. Differt tñ cyrographũ ab antipoca vel apoca, qz cyrographũ ꝺr cũ duo paciscentes faciunt duas scripturas t sub eadẽ forma verboꝝ ꝓficiũt t mutuo tradũt.

Animaduersio ꝺr pena, qz animaduertere ẽ punire, vñ ꝺr, animaduertendũ est in facinorosos hoies. Item animaduersio ꝺr cuiuslibet opis determinatio ꝼm quã qs promercede sua suscipit certũ opus t determinatũ suis impẽsis faciendũ, vt terrã colendã vel domũ ꝓstruendã. Etiã animaduersio ẽ ꝓsideratio qua qs puniend⁹ sit t q pena, qliter t quõ in prochyis t circumstãtijs cõuersek. Hinc etiã significatio ꝑbi animaduertere ꝓsiderari pt suo mõ.

Anceps est aliq̃d seu aliquis huc et illuc fluctuans t dubius an istud vel illud raptat, et anxius in quam partẽ declinet ꝼm Jsiõ, li. x. ethimo.

Anthidodũ ponit ꝑ ꝓtra dono, vl ꝑ contra dato. Et solet dici qñ datur ꝓtra venenũ, t sic ponit ꝑ medicina, vt in. c. cetez, de iura, calum. Jnde anthidotarl⁹, t est liber in medicina. de iureiur. c. j. in cle. vbi glo.

Anthidoz est etiã ꝓtraria donatio. ita exponit glo. sup ꝑbo anthidoza. in. l. sed t si lege §. cõsuluit. in fi. ff. de petl. here. et. vlij. q. ij. illud. et de testa. cũ in officijs.

Antistes dicit⁹ est sacerdos. eo q añ stat. c. cleros. xxj. dist. cõmuniter tñ sumit ꝑ epõ ꝼm glo. in cle. dudum. de sepul.

Anthithesis est figura q ponit casum ꝑ casu zc. di. ix. c. ego sol⁹ eis scriptoz. l. scriptoribꝫ vbi ponit genitiu⁹ ꝑ datiuo. de figuris vide. c. forus. de ver. sig. in glo.

De Ap

Aparitores dicunt q citãt partes t eas apparere faciũt in iudicio, hoc nomẽ inde trahentes. Vel dicunt ido aparitores quasi apparetores, quia ipl apparent in iudicio. Jtẽ dicunt catholicani, qsi ꝓmuniter t vulgariter seruientes, vt pedelli ad iudicium. Jtẽ dicunt officiales ꝼm Azo. Vel ꝼm Jsi do, aparitor ꝺr ille eo q appareat et videatur vt ꝑsto sit ad obsequiũ vel aliq̃d audiens teneat. Et no. q regulariter ꝼm leges añ lit. ꝓtest. ꝙ absentẽ nõ ꝓcedat ad diffinitiuam sententiã, nisi excepto vno casu ꝙ aparitores. l. nũcios generales dñ ipl. deliq̃runt in officio suo. Sec⁹ si aliter delinquerent, vt no. in glo. sum. lij. q. ix. Et de aparitore habeẽ. c. tua. de homi. et glo. magna in. c. veritatis. de do. et cõtu.

Apes vel apis est auis volatilis. de cõse. di. v. nũcq̃. de decl. nuncius. et habet aplũ i genitiuo pl. vt inst. de re. di. §. aplũ natura. t hoc qñ in ntõ hz apes. licet ꝼm Alex. habetur in gtõ cũ apis habet in ntõ. vnde versus. Um tibi dat apis, sed apel dat ium in genitiuo.

Apex est summitas honoris vl distinctõis nota. Nam qõ in summo est distat a pedibus vel infimis. Et hec summitas respicit tpalia. vt in. c. solite. de ma. t obe. Etiam sumitur ꝑ lra, vt dixit xps, minim⁹ apex non peribit. Jtẽ sumit ꝑ subtilitate, dñ dicim⁹, de apicibꝫ iuris nõ disputandũ. ff. mãda. l. si fideiussor. §. quedã.

Appellatio ꝼm Azo, est a minore iudice per inuocationẽ maioris iudicis põtextu iniq̃tatis ꝓme latẽ sñie rescissio. ff. de mino. l. pfecti. Item est de minore iudice ad maiorẽ ꝓuocatio ꝼm summistas. de ꝓsue. c. ij. li. vj. i glo. lij. Vel aliter ꝼm Hostl. Appellatio ẽ iurisdictõis ꝑioris iudicis ꝑ inuocatõz superioris iudicis rite facta suspẽsio. et hec diffinitio ꝼm eũ ꝓpetit tã ꝼm leges q̃s ꝼm canones. t ħ ö of. dele. §. ꝑterea. Vel sic. Appellatio est ab audiẽtia minoris iudicis ad maiorẽ ꝓpter grauamẽ illatũ vl cõminatũ puocatio. de appel. vt debit⁹. et. c. cũ cessante. et si extra iudiciũ appellak. tũc est superioris inuocatio sen ꝓtectio ab iniuria vl grauamine irrogãdo. c. cũ sit romana. eo. ti. de ap. rela. et recu. Et appellatio t recusatio sũt paria. de ap. sup eo. ij. rñso. et hoc q ad modũ. sicut nõ admittit frustatoria appellatio ita nec recusatio. Differũt tñ. qz recuso si non grauor. nõ tñ appello a iudice in quẽ ꝓsenti nisi grauer zẽ. de of. dele. c. si ꝙ. in glo. fi. li. vj. Et nota aliq̃s casus in q̃bꝫ nõ appellak vñ. Appellare vetat. sceleus. excellentia pacta. Lõtemptus patris t interdictio facta. Arbitrium. res que perit. est si longi⁹ acta.

Scelus quia in notorio delicto nō appellatur, c. cū sit romana. §. p̄terea, de appel. et c. cōsuluit. eo. ti. Itē excellētia iudicis vetat appellari, q̄z a papa, p̄ncipe. senatu scō sulto p̄fecto p̄torio nō appellat fm Boff. in sum. Pacta. q̄z si paciscant ptes ne appellant nō potuerūt appellare. ff. a q̄b app. nō licet. l. j. Cōtempt⁹ patris, q̄z ꝓtumax nō audit appellās, xxiij. q. ij. de illicita, nisi veniat adhuc iudice sedēte p tribunali. ff. de in integrū. l. vlti. Vel nisi esset ꝓtumax in exhibēdo. l. creditor. §. missus. ff. e. ti. Interdictio facta, q̄z q̄n inhibet a papa appellatio appellari nō p̄t, nisi exp̄ssa cā p̄babili z p̄bata coram eodē iudice a q̄ appellatur. Arbitrium q̄z ab arbitrio nō appellatur. C. de arbi. l. j. Sz petit reductio. l. penu. C. eo. ti. et i sum. Boff. Res q̄ perit. Hā si res ex dilatōe pateret detrimētū, sic q̄ essz p̄tura, nō admitteret appellatio in cā. Sī lōgi⁹ acta. Hā annus dat a iure ad p̄sequendū appellationē et decendū ad appellandū a tpe sñie vl̄ monitōis. de appel. romana. li. vj. de testi. significauerūt. ij. q. vj. anteriorū.

Appellare ē a minore iudice ad maiorē p̄uocare. Et licet fm leges regulariter solūmō appellet a sentētia, z sic in iudicio, tamē fm cano. appellat etiā extra iudiciū. ij. q. vj. oīs oppressus. et tūc passim. i. sine assignatione grauaminis admittit seu p̄mittitur q̄s appellare. c. cum romana. §. si ꝑo. eo. ti. Sec⁹ si appellat in iudicio. c. vt debitus. eo. ti. Et est inductus appellare fm leges vt iniq̄tas vel imperitia iudicantiū corrigat. licet non nūq̄z bñ latas sentētias supior in pelus reformet. de ap. cū specialis. §. porro. vbi ōr. appellatōis remediū nō ad defensionē iniq̄tatis sed ad p̄sidiū innocentie institutū. vel ideo vt hoīes oppressi releuent. ij. q. vj. ad romanā. ij. Et quis possz appellare. a quo. ad quē. q̄n. qualiter. quotiēs. infra q̄ tps z a q̄ sñia. vide. ij. q. vj. p totū. et Boff. in sum.

Apostoli fm Hosti. dicunt littere testimoniales. q̄z testificant de appellatōe. et fm eundem in spe. in. liij. pte. in tracta. libel. §. seq̄t ver. apostoli. Ibi vide q̄d sint apostoli. vñ dicunt. z de q̄druplici eoz specie. z eoz formis. Hā alij sunt apostoli cōuentionales. scz q̄n ps admittit appellationē siue in iudicio iudice refutante siue tacēte. vel extra iudiciū. vt. c. sepe. ij. requi. et oblate. de appel.

Alij sunt testimoniales testificātes de appellatōe facta vt supra. Alij dimissoriū per q̄s apparet q̄ iudex detulit appellatōi. Alij refutatorij p q̄s apparet q̄ iudex non defert appellatōi. Alij reuerēdi vel reuerentiales scz q̄n ob reuerentiā superioris appellatōi defert. vt. c. j. de ap. li. vj. in glo. Et cuius expensis apostoli sint tradēdi ꝓmuni⁹ seruat q̄ in expēsis appellātis. licet in ꝓtrariū fac cle. q̄uis. de ap. dū dicit oblatos. z ibi bona glo. de hoc. Sz de apl̄is x̄pi. q̄n fuerūt cōsecrati. vide di. xxj. c. in nouo testamento. in glo. ij. in fi. et. c. vnico. de relīq. et venera. sancto. li. vj.

Apolides dicunt qui sunt sine ciuitate. ab a q̄ō est sine. et polis ciuitas.

Apostata fm Hosti. temerarie cedēs statui fidei. obediētie vl̄ religioni quā q̄s pfessus est. xxvj. q. vij. nō obseruetis. vbi de apostasia. Et ōr q̄si retro stās. ab apos q̄ō est retro et status. Vel dicitur ab apos quod est aptus z stās q̄si apte stans ad regnū dei per antifrasim. q̄z nō est apt⁹ regno mittēs manū ad aratrū dei z respicies retro. c. magne de vo. et vo. redem. Et monach⁹ nō apostatat q̄ de vno ordine trāsfert se ad aliū. sed q̄ ad seculum redit post pfessionē. c. ex pte. de temp. et q̄si. or. in glo.

Apocrisarij sunt nūcij dñi pape q̄si secretarij. vt di. xxj. c. septuaginta. Hā crisis dicit secretū aurū vel iudiciū. c. significasti. de elec. in glo. j. vñ. Aurū secretū dat iudicium tibi crisis.

Apocrifa vl̄ apocrifum ōr occultū vl̄ secretum ab apos. i. de. et crisis secretū. inde dicitur apocrifus. i. liber secret⁹ z occult⁹ cuius auctor ignorat. vl̄ de cui⁹ veritate dubitatur. nō tū ab eccl̄ia recipit sz reprobat q̄si diceret. nō i eccl̄ia sz remote z lōge ab eccia sit legēd⁹. Vñ ōr apocrifa grece. i. secreta latine. Et q̄ i cameris solēt ꝓgines abscōdi z includi fm Bof. Hinc est q̄ ꝓgo in hebreo alma. in greco apocrifa. et latino ōr secreta. de apocrifis. xxj. di. canones q̄. vbi glo. dicit q̄ sapiētia salomonis. liber iesu filij syrach. q̄ ōr ecclesiastic⁹. liber thobie. macha beoz. z iob tē. apocrifi dicunt. z tū legunt. sed forte generaliter nō.

Apotheca est archa vel locus in q̄ aliq̄d ponit custodiendi cā vel in q̄ publice et cōiter merces vendunt z specialiter medicinales

Qui locus et alio noīe statio vocatur. Inde apothecar⁹,l.stationarius q̄ stat ad vēdendū maxime medicinas.

Aplumbatio est diuersarū materiarū ꝓsolidatio,vt auri.argenti,auricalci,plūbi,stanni ⁊c̄,et earum materiarū cōiunctio dicitur aplumbatura.

Appulsus pecoris ad aquā est ius adducendi pecus vel gregē ad aquā fontis alieni vl riuū ad aquandū.

De Aq

Aqua quotidiana ⁊ estiua aq̄ pluuialī arcēda,et aqua de castello educenda,Re,infra interdictū de illis.

Aqueduct⁹ est ius ducēdi aquā p fundū vel agrū alienū ad irrigandū agrū meū vel alterius iure seruitutis ꝓstitute.Aliter dicīt priuilegiū q̄d dat illis q̄ ꝓficiunt ad custodiam formarū p quas ducīt vel p quorū fines formarū meatus transeunt ⁊ quomodo purgant formā vel ductus aquarum,l. j.C.de aqueduc.li,xj,et,l. decernimus. eo. ti,et,l,ij.

Aquehaustus est ius hauriēdi aquā et portandi p agrū,fundū.seu p̄dium alterius ratione seruituris.Et differunt. Nam aqueduct⁹ fit in fistulis ⁊ meatib⁹ terraneis.Sz aq̄haustus fit per animalia potādo.vt.l. si prius.§.j,et,ij,ff.de aqua plu.arcen. vbi o͂r. q̄ nō debet ille cui debeī seruit⁹ aqueduct⁹ lapidib⁹ sz fistulis ordinare.quia vsus domini plus incomodat,ff.de ꝓtraben,emp. l.si aqueductus.

Aq̄lie actio,Re.supra,Actio legis aq̄lie.

Aquiliana stipulatio est,pmissio que nouat oēm ꝓtractū,Dicīt aūt hoc noīe ab inuentore hoc statuente q̄ vocabat aquili⁹.Et habet fieri hoc mō.Si dicā sic debitori meo. Quecūq; mihi debes ex q̄cūq; cā illa mihi pmittes animo nouādi,⁊ dicat mihi,pmitto.tūc postea p acceptilationē tollet obligatio,Ad cuius euidentiā nota q̄ sic habz fieri acceptilatio ⁊ aq̄liana stipulatio,et est q̄dam circuit⁹,sicut q̄q; q̄d q̄s p se immediate facere nō p̄t facit p aliū.ita ⁊ hic.Unde supponendū est,q̄ si mihi tenearis in centū librīs q̄s tibi mutuaui.hec est obligatio naturalis ⁊ re cōtracta mō immediate p ciuilem obligationē q̄ ꝑbis ꝓtrahīt tolli nō p̄t q̄ ciuilis rō ciuilia iura tollere potest,naturalia vero nō,tunc si fiet q̄ illa naturalis re cōtracta in ciuilē mutabīt p nouationē. vt dicēdo sic,Istud q̄d ego mutuaui tibi promittis,si tu dicas pmitto,tūc obligatio illa p̄ma efficīt ciuilis ⁊ ꝑbis ꝓtrahīt p aq̄lia nā stipulationē ⁊ nouationē.post si te dicēte mihi sic,id q̄d ego pmisi tibi acceptū nebēs acceptūq; fers.Respondeā acceptū habeo acceptūq; fero,id est teneo p me ꝓpagato,Isto eīm mō tollīt obligatio p acceptilationē,Et sic patet qualiter habet fieri aquilia stipulatio et acceptilatio,De qua visum est supra.acceptilatio.

De Ar

Ara est altare si p̄ma pducīt,vel stabulū porcorū si p̄ma corripit,vñ ꝑsius,Est ara porcoꝝ breuis ⁊ nō ara deoꝝ.

Artanū est idē q̄d aratrū.et ascendendo dicitur scissum.

Ars q̄ñq; o͂r cura aiaꝝ.vt.q.lij,qr epī. o͂ eta, et q̄li,cū sit ars artiū cura animarū.⁊ rōem dat ibi glo,j. Itē ℔m Archi. Ars o͂r actus damnat⁹,vt in,c.vnico.de vi,et ho,cleri.li, vj.ibi si p annū artē istā ignominiosaz facit ad hoc q̄d devsu.o͂r,xliij.di,sicut bi,Interdum etiā vsure arte iniq̄ssima ex auro auꝝ nascīt,Etiā balistariī dicunt exercere artē, de sagit,c.j,Et magi dicunt exercere artē,o͂ cōse,di,v,ne tales,Et q̄liter nimiū inherētes artib⁹ sophisticis etiā liberalib⁹ redarguunt,habes in,c,nōne,⁊ legimus,xxxvij, di,vbi q̄ttuoꝝ genera hoīm redarguunt vl reꝑhendunt. Primo dialectici q̄ quotidie in sua garrulitate torquent.Scōo phisici q̄ oculos trās celū leuāt. Tercio versificatores.Quarto cupidi auari q̄ diuitias perphas ⁊ nephas acq̄rūt.Etiā ibi reꝑhēdūt a btō Hiero.q̄ filios ⁊ nepotes facīūt legere comedias ⁊ poetica carmina p q̄ ad turpia cōuertunt.q̄ puniēdi sunt sic̄ hely,q̄ cecidit de sella supin⁹ ⁊ mortu⁹ est,qr filios nō correxit,vt in,c,licet heli,de simo. Sūt aūt q̄t tuoꝝ artes pauperatis,s.grāmatica q̄ est p̄ncipiū,sz sensus claudit hostiū.Dialectica q̄ vez ⁊ falsuz istruit,sz sepe seu sepi⁹ in ꝑsona ridiculū facit.Arismetrica q̄ docz numerū, sz numoꝝ nescit ꝓpositum.Et geometria q̄ mēsurā terre narrat,sz numo ꝑuato exulat, et sūt q̄ttuoꝝ scie p ceteris discēde,s.theologia que est anime pabulū, Leges que sunt

egenis remediū. Decreta sublimatio hūili um. Et phīsica morbi subsidiū. vñ. Esurit ares decreta tumēt lex lucra ministrat. Pō tifex moises thalamos medicina subintrat Dat galien⁹ opes ⁊ sanctio iustiniana. Ex alīs paleas ex istis collige grana.

Arbiter est q̄ etiā ꝓmissari⁹ appellat. Et ē ille q̄ ex cōpromisso. i. ex cōsensu ptiū. ⁊ ex li tigantiū electōe de cā cognoscit q̄ nullā hz iurisdictionē ꝑpriā seu delegatā. ff. ō arbi. l. j. Sz elect⁹ est ptibz discordantibz ad earū litē sua sniā dirimendā. Et ergo ab ipo nō appellat. cū ipo iure nō teneat sentētia eius sed metu pene stat ei. Et qō nō tenet rescin di nō pt. hoc vex in arbitrio ꝓmissario sec⁹ in arbitrio iuris. xj. q. j. quenit. C. de iu di. l. vlti. de offi. dele. Suspitōis de app. cū spāli. et cle. j. eo. ti. in glo. j. et. c. ab arbitro. de offi. dele. li. vj. vbi glo. Itē arbiter ponit q̄ñq̄ ꝑ teste. vt in Hen. ca. xxxix. Accidit vt Ioseph opis quī ꝑtā absq̄ arbitris faceret. Et est differētia inter arbitrū ⁊ arbitratorē et amicabilē ꝓpositorē. Nā arbiter et arbi trator pñt eligi cū pena sed differēter. quia arbiter ōr iudex ꝑ cōsensum litigantiū ele ctus q̄ iudicis ptes suscipit ⁊ finē ꝓtrouer sijs sua snia sē pollicet impositurū. ff. de ar bi. l. si de meis. §. recepisse. Et a sentētia ta lis nō pt appellari. ff. de arbi. l. diē ꝑferri. §. stari. et. l. j. C. e. ti. Sed arbitrator est i quē alīq̄ cōpromittūt tali forma vt possit ꝓgno scere ⁊ etiā iudicare alte ⁊ basse ⁊ q̄ etiā dici possit amicabilis cōpositor ⁊ a snia talis e tiam nō appellat. Sed si fuerit lata ꝑ ius ꝓstitutōis irrita est ipo iure. C. qū ꝑuo. nō est ne. l. ij. Sed si lata est ꝓtra ius litigato ris valet. Redigit tñ ad arbitriū boni viri. l. si societatē arbitror. ff. ꝑ socio. dz ei arbi ter obseruare iuris ordinē tāq̄ iudex ordia rius. et snia ei⁹ siue iusta siue iniusta semp est tenēda si pena fuerit apposita. ij. q. vij. a iudicibz. Sz arbitrator nō tenet seruare iu diciariū ordinē. Sed si ꝑfert iniustā sentē tiā remittit ad audientiā superioris vel ad ar bitriū boni viri. Et amicabilis cōpositor ē sine pena q̄ tentat et experit an litigatores patiant ꝓtrouersiā suo cōsilio vel auctorita te discuti. §. qō si quis. in palle. l. si de meis. Alias differētias mīras vide ꝑ doc. plene in. c. q̄ntauallis. ō iuretur. ⁊ arbiter cē pt q̄ non. ꝓhibet a iure. vt liber homo. pfamili as. etiā filiusfamilias ⁊ libertus. sed nō ser uus. Arbitror duo sunt genera. scz cōpro missarū. q̄ ꝑprie dicunt arbitri qui eligunt vt iudices. vt vicz ꝓcedant seruato i substā tialib⁹ ordine iudiciario. Et dant ad ꝓgno scendum ⁊ diffiniendū. vt si petis a me do mum ⁊ ego denegor fiet cōpromissio in ali quem ille est verus arbiter. q⁹ eligitur vt co gnoscat ⁊ diffiniat cui⁹ sit domus. Scōi si sunt arbitratores q̄ nō eligunt vt iudices a ptib⁹ vel sup re litigiosa. sed vt cōponendo vel diuidēdo inter ptes tm̄ diffiniant. vt si duo socij res societat̄ diuidere velint ad ar bitriū petri. petrus erit arbitrator. ff. ꝑ so cio. l. societatem.

Arbitriū est act⁹ certarū psonar⁹ exequentiū cōpromissum fm̄ Azo. Nā arbiter exequit veritatē inquirēdo vt iudex. xxx. q. v. iudicā tem. Nā actor vult vt obtineat ⁊ re⁹ vt ab soluat. vel actor ad amplificandā causaz. re us ad diminuendā eā. Sūt ḡ in actu arbi tri tres psone. scz arbiter actor et re⁹. Ideo alij dicūt. Arbitriū est act⁹ triū psonar⁹ sup ciuili q̄stione q̄si i iudicio ꝓtendentiū Uel fm̄ Hostī. Arbitriū est potestas aliena vo lūtarie traditat recepta ad pnunciandū in lite. put arbitrio suo visum fuerit aliq̄ cer ta pena vallata ⁊ certis terminis limitata. Sed cōpromissum est ptās arbitris data quor⁹ arbitriū est snia arbitralis q̄ etiā lau dū ōr. Et arbitriū seu arbitrat⁹ suo ꝑprio si gnificato significat libertatē arbitrādi ⁊ vo luntatē rōe regulatā. Et vbi act⁹ ponit i ar bitrio seu arbitratu significat ꝑ modū ꝓdi tionis. vt q̄ act⁹ valeat si arbitrio ꝓcernat. Et hoc diuersimode fm̄ diuersitatē mate rie subiecte. ꝫbi gra Promitto tibi equū ar bitratu tuo. tuo nō arbitrāte. q⁹ nō vult vl nō pt arbitrare nulla ē pmissio. nec recurri tur ad arbitriū boni viri. l. si q̄s arbitratu. ff. de ver. obli. Rō. q⁹ ꝓtrahēs de arbitrio illi⁹ tm̄ intellexit. q⁹ hec ꝫba importāt. vbi aūt stat ꝑ illū cui pmittit cōditio. statim de ficit. nec pmissor de certo ex illa pmissione pt obligari. vt. l. si q̄s palle.. Ecōtrario si ꝑ pmissorē steterit cōditio statim habebitur ꝑ ipleta. ar. l. iure ciuili. ff. de cōdi. et demō. vt pmissio sit efficax siue ille arbitret siue nō Sed boni viri arbitriū ad qō tūc recurrit et hoc ideo. ne sit in ptāte debitoris se libe rare a pmissione.

Arbitriũ tutele,l,actio tutele q̃ dat pupillo et eius heredi ꝓtra tutorẽ z eiꝰ heredẽ finita tutela,vt Joh̃es sui actus efficiat z pupillo reddat,de hoc supra actio tutele.

Arbores furtim cedere est scindere vel incidere arbores insciο z inuito dño,Et ꝓpetit cõtra ipm damnũ dantẽ ad duplũ damni dati,Et tiã cõpetit huic actio legis aq̃lie de q̃b supᵃ loco suo.

Archicancellariꝰ,Re,infra cancellarius.

Archiepꝰ est ꝓnceps epoꝝ,xxj.di,cleros

Archisinagogꝰ est ꝓnceps sinagoge.

Archidiaconꝰ est ꝓnceps diaconoꝝ q̃ imperat subdiaconib̃ z leuitis,vl̃ ẽ oculꝰ epi ad cõspiciendũ corrigendũ z emẽdandũ p epatũ exceptis arduis,Et dr audire iurgia singuloꝝ,z bñ curã z sollicitudinẽ i ecclesiis z ó clericis.vt i,c,ad hoc,de of.archi,indecent archidiaconatꝰ,z qñ sit p electionẽ tũc ẽ dignitas.Si ꝓ habitꝰ sit p collationẽ nõ est dignitas,vt no,in,c.decernimꝰ,de iudi.

Archipbyter q̃si ꝓnceps presbyteroꝝ q̃ tñ subest archidiacono,cuiꝰ ministeriũ et officiũ cum officio archidiaconi ponit,xxv,di,perlectis.

Archimãdrita est pastor ouiũ.vñ,Archimãdrita sit ouiũ tibi pastor,et ponit,p epo,j,q,vij,dispensationes.quasi princeps ouium ab archi.id est princeps,et mandros grece qđ est ouis latine.

Archiniũ publicũ,l,armariũ publicum,s.vbi libri ponunt seu instrumẽta seu acta,et habet,C.de fi,instru.in aut,ad hec,et no,xxx,q.j,quenit,Et deriuat ab archa,dicẽ ei Iero.in,plogo Hester,scipm libũ leuasse de archiuis hebreoꝝ.

Archariꝰ est q̃ suscipit aurũ z argentũ publicũ a possessionib̃ ꝑm Accur.i glo,C,de põ.auri,l,j,li,x.vel dr custos arche,vel q̃ facit archas,Et fuerũt tres arche in trib̃ tpib̃ vñ,Temporib̃ tres esse trib̃ ꝓgnouimus archas,Prima noe,moisi fuit altera,tercia xpi,Lege carẽs,sub lege manẽs,a lege soluta,Hanc pelagus tulit hanc moises hanc spiritussanctus.

Archiatri dicunt summi medici.ab archos id est princeps ꝑm Accur,C,de comi,et archi,li,xij,in rubrica.

Arca est fundꝰ nudus vbi nõ est edificiũ,C.de solu,z liber.l,q̃ res,§,arca.

Arcus est pons lapideus,nec appellatõe arcus venit pons ligneus.ff,de aq̃ plu,arce,l,supra iter.

Architectꝰ seu architector est princeps artificũ.vt fuit Zorobabel,vl̃ principalis edificator vel domoꝝ rector.

Arenga est apta z cõcors verboꝝ sñia q̃ ponitur post salutationẽ in ꝓsuilegijs arduorum negociorũ.

Ariopagus est villa virtutis,vel est vicꝰ in athenis.vbi fuit olim summũ studiũ.

Arreptitius id est possessus a demone

Argẽtarij sũt q̃si campsores vl̃ argẽtarie mẽ se exercitores q̃ singuloꝝ solebãt rões.i,calculos z instrumenta ꝓficere scribẽtes accepta z data,ita q̃ ex scriptis eoꝝ q̃ erãt coĩa doceãt z sciãt q̃tũ datũ sit et quantũ acceptũ.q̃ alꝫ dicunt numularij.vt infra de A

Argẽtifodine,aurifodine,sulfurifodine.lapifodine.arenefodine sunt loca in q̃b bmõi res z metalla fodiunt.

Argutus est seu dicit ꝑm Jsi,q̃ cito inuenit argumentũ in loquẽdo.i,subtilis z astutꝰ.

Argumentũ est rõ rei dubie faciẽs fidẽ,ó bre,cũ ex iniũcto,Et dr q̃si arguẽs mentẽ,vl̃ q̃si argute inuentũ,vt no,Bern,in,c,forus de ꝓbo,sig,Et notat ꝓbationẽ naturalem.Nã argumẽtis res plerũq̃ noscit z cõprobat,facit,l,j,§,idẽ cornelio,ff,de q̃st,et argumẽtis est ꝓbandũ qđ liq̃do ꝓbari nõ ꝑt.ff,de re mil,l,nõ oñes,§,ab arboris,Et sunt multiplicia argumẽta i iure.Unũ a ꝓtrario sensu,qđ valet,ff,de offi,eiꝰ cui mã.ẽ iurisd,l,j,§,huius,xxv,di,qualis,Aliud argumẽtũ ab illusione vocabuli,et valet hoc negatiue,ff,si cer,pe,l,ij,§,appellata,z insti,de testa,tute,q̃d si ne potes,§,j,Terciũ argumẽtũ ab autoritate,ff,si cer,pe,l,ij,Quartũ argumentũ ab absurdo,C,de tem,in inte,resti,l,fi,ff,de bo,lib,l,nã absurdũ,ó iureiur,quẽadmodũ,de homi,c,ij,li,vj,Quintũ argumentũ a fortiori,s,sic,Si id qđ magꝭ videt inesse ñ inest,nec id qđ minꝰ z ecõtra.C de sacrosan,ec,autẽ,multomagis,z,c,cum marthe,§,ceterũ,de cele,mis,Sextũ argumentũ a minori,vt si id qđ minus videt inesse inest,et id qđ magꝭ,c,si in laicis,xxxvij di,Septimũ argumentũ a sufficiẽti ptiuz enumeratõe.ff,de lib,z posth,l,filiꝰ a pre,§ j.in glo,ff,de his q̃ sũt sui vl̃ alie,iur,pre furioso,Silr argumentũ a sufficiẽti diuisione valet,c,si vir z mulier,de cognati.spirl.

Octauũ argumentũ a supiori ad inferius valet affirmatiue, nõ loquẽdo tñ in genere ꝛ specie. Nonũ argumentũ a ꝓuatõe ad habitũ valet. l. q̃ ꝑt. ff. de re iudi. l. manumissiones. de iustꝫ. ꝛ iur. ꝛ. l. decẽ. ff. de ver. ob. vbi p Bar. Decimũ a toto ad ꝑtẽ valet negatiue. de offi. dele. prudentiã. in glo. verbi circa formã. et sic de alijs.

Armentũ est magnoꝝ animaliũ vt equoꝝ et boũ. Brex ꝓ minoꝝ. vt porcoꝝ. caprarũ et ouiũ. licet etiã large sumaꝫ p maioribꝫ. ff. de abigeis. li. j. in fi. et cle. j. de deci. Hã armẽta ꝓprie dicunt pecora gregis. inde armẽtarius id est armẽtoꝝ custos.

Armentariũ vel armentoriũ est locꝰ vbi arma ponuntur.

Arma sunt defensoria. Et noie armoꝝ veniunt fustes. lapides. ferrũ. ꝛ oẽ illud q̃ manu ꝛ arcu mittit. put no. Bern. in. c. sicut dignũ. de bomi. Et sic tela ꝓhibendunt. licz arma ꝓprie sint q̃bꝫ defendimur. Et sic tela q̃bus impugnamꝰ. instl. de pub. iudi. §. lex cornelia. ꝛ no. in cle. ne in agro. de sta. mo. i glo. sup ver. arma. ꝛ. l. armoꝝ. ff. de ꝓb. sig. Et no. q̃ insultus armoꝝ ponit. licet arma nõ extrabant. acsi extracta fuissent. l. iij. §. armis. ꝑ. q̃ accusari. ff. de vi ꝛ vi ar. Itẽ explans aliquẽ capillis vel trahẽs barbã. non tñ sanguis exeat tenet pena. ꝓ. libraꝝ parti applicãdaꝝ ꝛ. ꝓx. fisco. vt est tex. i. c. j. §. si q̃s alij. de pa. te. in vsu. feu. boc ꝑm Ludo. de ro. in singularibꝫ suis

Arma clericoꝝ sunt lachryme ꝛ orões. ext. q. viij. clerici. et. c. q̃buscũq̃. ꝛ. c. cõuenior

Arenatores dicunt q̃ in arenis delecta ꝛ collapsa solẽt extrahere. Et dicunt hũiles ꝓsone. vt. C. de incest. nup. l. humilẽ.

Arra ór in emptõe ꝛ venditõe id q̃d dat̃ testimoniũ vel signũ venditõis. ꝛ est ita de iure q̃ si ille q̃ dedit arrã penitcat de ꝓtractu inito. amittit arrã. Si vero venditor penitcat duplicatã arrã debet refundere. scz restituere q̃d recepit et tñ de suo. Est autem arrarũ datio argumentũ emptionis ꝛ venditionis cõtracte. ꝛ q̃d datũ est sub noie arraꝝ ꝓcio dat̃. vide de ꝟ. l. ij. C. qũ li. ab ep. rece. tex. et doc.

Arre spõsalie vel spõsalicie ꝑm Hosti. i sum. de spon. ꝛ ma. §. vnde dicant. ꝑ. sed q̃ arre. dicunt donaria data inter sponsum et spõsam in signũ matrimonij cõtrahendi et remunerãdi ꝓsentlẽtes. ꝛ fit hoc p ꝟba affirmatiua. scz do tibi arras istas vt cum filio meo ꝓtrabas. Et he arre dicunt subanuli. q̃ fiũt p immissionẽ anuli. iuxta illd. Anulo suo subarrauit me. vt patz p eundẽ in. §. quot sunt species.

Arrestare est aliquẽ vel bona sua p mandatũ iudicis impedire ne mouean̄t a loco donec cõquerẽti rñdeat. li. vj. c. ij. de cri. fal. et relegatoꝝ. ff. de inter. ꝛ rele.

Arrogare est aliquẽ q̃ sui iuris est in filiũ recipe. inde arrogatꝰ filius ór ille q̃ sic assumitur in filiũ. et sic arrogator est pater q̃ accipit aliquẽ hoc mõ in filiũ. Et est differẽtia inter arrogationẽ ꝛ adoptionẽ. q̃ ille adoptatur q̃ nõ est sui iuris sz alterꝰ potestati subiectꝰ vt supra visum ẽ adoptatio. Sed arrogat̃ ille q̃ primo sui iuris est. et p arrogationẽ trãsit in potestatẽ pris. s. arrogatoris. vñ. Arrogo q̃ suus est sed hz meꝰ esse necesse. Patris adopto suũ sed pris ꝑmanet idẽ. De hoc de cog. le. c. vnico. in glo. j. Itẽ arrogare in alia significatõe. i. ascribere. Vñ ór arrogãs quasi oia sibi ascribẽs. inde arrogãtia. l. supbia. Differunt tñ. quia supbia est inanis gloria de eo q̃d q̃s habet vt sunt philosophi. legiste. et alij sufficientes in arte sua Sed arrogãtia ẽ inanis gloria de eo q̃d q̃s non hz. vt cũ q̃s credit ea se scire que tñ nescit.

Articulus est ps intentõis cõtinens illud q̃d actor probare intendit. facit. c. veniens. ij. de testi. et glo. in. c. ꝑsentium. §. testes. co. ti. li. vj. Et articuli dicunt capitula in iudicio probanda. co. ti. per tuas. Et quãdoq̃ dicunt intentões ꝛ q̃nq̃ assertiones. c. ex ꝑte. A. in fi. de testi. et. vj. q. vlti. actor. ꝛ no. Pau. in. c. cũ dilectꝰ. de fi. instru.

De As

As ór tota hereditas vel quicq̃d in duodecim ꝑtes diuidi põt. In asse aũt continent certe ꝑtes sz quarũ. ꝓ. ij. q̃libet habet ꝓprũ vocabulũ. Sunt em̃ ista noia. ꝓ. ij. partium assis vncia sextans. et est vncia cũ semi vncia. sextans quia sextam partem significat. id ẽ duas vncias. q̃drãs tres vncias ꝑcat. Triens sunt q̃tuor vncie. Quincunx quinq̃. semis. ſsepcunx. bes. dodrans. dextans deunx as. De quibus omnibꝫ require loco suo. Et instl. de hered. instituti. §. heredi-

ditas.z in glo.verbi triens.As tñ aliter in ponderib; idē est qōvnū.Etiā ponit ꝑ obolo.vnde.As obolus pondus.as est possessio tota.

Assolatus.i.ad terrā redactus. et inuenit in Nathan ꝓpheta.

Assertio fm Azo.in sum.de assertōe tollēda. erat quoddā vanū.z friuolū iudiciū q̄rundam qui dicebantur assertores.eo q̄ asserebant eū liberū q̄ erat seruus.

Astafiscalis est venditio q̄ fit a fisco sub astatione.Q̄nq; aūt fiebat astatio cū dicebat ꝑconē q̄ plus dederit infra mensem ille rē habebit.licet q̄ infra mensem aliter venderet tñ admittebat adiectio infra certū tps. put.C.de fi.instru.z.iuſ.aste fiscal.z de adiectōib;.l.j.et.l.ep̄o.li.xij.Si aūt cū ipo emptore cōductū esset vt posset dare plus offerenti.esset pactū in die adiectōis.vt ibi ō in glo.l.si tempora.

Astruere est affirmare.asserere vel assimilare.de cau.pos.et ꝓpheta.cū ecclesia.j. etiam est ꝓbare.de here.cū ex inlūcto.

Assisteriū est locus vel dom⁹ sanctimonialium.sic monasteriū monachoꝝ in quo seruiunt deo.vt est tex.i auten.nouo iure.C.de custo.rc. Item assisteria est illa q̄ pest assistere rio:q̄ ipa cure aliarū assistit principaliter. Et fm quosdā Azo videtur exponere assisterias.id est feminarum debilium initatrices.in summa.C.de epi.et cleri.§.nunc de orphanatrifis. Vel assisteria id est recluſa. ab assistendo.quia quotidie assistit oratoni. Item assisteriū apud grecos est locus in quo vnus sacerdos.quinq; acoliti. quinq; mulieres que assisterie dicunt sunt manentes.vt.xxvij.q.ij.si q̄s rapuerit.in glo.

Assistrix.id est ancilla dño assistens ad seruiendum.

Ascripticius glebe dicit ille q̄ ascriptus est glebe.fundo.siue solo terre.z astrictus per scripturā in qua ꝓmittit dño soli se nūq; a solo discedere. Et ex illa scriptura ascripticius cōstituit.sed tñ ꝑ eā solū non ꝓbatur. immo fm Azo.z Hosti.aliqñ scriptura est necessaria in qua cōfiteat se esse ascriptum Et a gleba quā colit nec volēs recedere ꝓmittitur.nec inuitus pōt copelli ad recedēdum.nec sine gleba ꝑt alienari. Et sic idem sunt ascripticius z partiarius. Inter ascripticios glebe z originarios colonos q̄dam dicūt esse differentiā.q̄ ascripticij sic inherent glebe vt sine gleba nō transferent. Sz coloni originarij nō sic inherēt ꝑdijs quin quādoq; sine prędijs dñs fundi possit eos mutare et transferre ab vno ꝑdio in aliud. Itē inter suos z scripticios fm Azo.z Hostien.pene nulla est differētia.C.de agri.et censi.l.ne diutius.li.xj. Ideo aūt ꝺr notanter.pene.q̄ seruus pōt vēdi sine peculio.sz ascripticius nunq; sine solo. Itē ascripticij in ꝑdijs q̄bus ascripti sunt ꝓtra dñi volūtatē ordinari pñt z matrimoniū cōtrahere. vt in auten.de san.epi.§. ascripticius.colli. ix. Serui vero nō.C.de epi.et cleri.l.iubemus.insti.de iure pso.§.j.et ibi glo.in ꝑbo. aut seruo.licet fm canones si ꝓtrahāt.matrimoniū tenet. Et ascripticij q̄ tenent colere terrā dicunt coloni. Et q̄ ascripti deputati sunt ad hec faciēda ex ꝺitōe sua dicunt ascripticij. Et q̄ ex sui originе vel patrū vel auoꝝ suoꝝ ita adherēt glebe vt sine gleba vendi nō possint.nec gleba sine illis ideo dicunt originarij. Require agricola.z infra colonus.

Assignare fit nudis verbis testamēto vel codicillis.ff.de verbo.sig.l.assignare.et.ff. de assigna.liber.l.j.§.assignare. Et nota Johan.an. in.c. appellatio. de appella.lib.vi. in glo.fi.

Assignatiu⁹ liber. Reg. infra libertus.

Assecla.i.seru⁹.eo q̄ sequat aliquē cā lucri. fm Isi.li.x.ethimo.

Assessor ꝺr quasi assidēs iudici in cognitiōe causarū suū ꝑbens consiliū iudici qui alioquin dicitur officialis iudicis z cōsiliarius Item dicit domesticus iudicis.de hoc vide Azo.in sum.C.eo.tl. Qui videtur ponere differentiā inter assessorē et domesticum iudicis et causidicū.et Accur.C.de domesti.et ꝓtec.in rubrica.li.xij.

Assidei sūt iudei qui semp cultui diuino insidebant.

Assellare est opus nature facere.vt dicit.dū assellaret emisit intestina.

De At

Athlete fm Accursi.dicuntur qui sine mercede gratia virtutum pugnabant.vt.ff. de insa.l.athletas.et.C.de athle.in principio. libro.x.

Attauus est pater abaui. Et atrauia est ma-

ter abauie.

Atnepos et adneptis est fillus vel filia abnepotis vel abneptis, vñ. Est auus est, pauus abauus attau⁹ trítauus⁹. Et sic inde venit nepos, p. ab, at, tri, suscipit hec vox.

Attritus est afflict⁹, cõsumpt⁹, exhaust⁹, imbecillis vel fessus.

Attilian⁹ tutor ỏr fm Azo. in sum. instit. eo. ti. qz olim ex lege attilia Rome cõmittebat datio tutoris p̃tor vrbano z maiori pti tribunoꝝ plebis. In quintꝰ p̃sidentib⁹ eoꝝ ex lege iulia z titia, vt ibi vide.

Atornati dicũtur p̃curatores apud acta cõstituti. in. c. vnico. de sta. monacho. li. vj. in §. porro.

Atrox. i. immisericors vel crudelis, q̃si acris sit moribꝰ fm Jsi. li. x.

Atriarij sũt serui siue custodes atrij z ĩdem dicunt etiã atrienses.

Attestationes sunt dicta testiũ vel testimonia ordine iuris in scriptis redacta.

Attonitus media breuis est eleuat⁹, vel q̃si quodã pauore cõcussus.

Atqui ponit p̃ro certe, vl atquin p sed certe, instit. de fidu. tu. circa mediũ. ff. de offi. p̃to. l. barbarius. ỹ. atquin verũ est.

De Au

Auarus appellat cecus z ambitiosus. c. quorundã. de elec. li. vj. qz excecat eius animus vt agẽda nõ videat z a phibitis non declinet. l vij. di. virũ. z. c. sicut hi. Et differentia inter auarũ largũ z pdigũ habetur de consue. ex parte.

Auctoritas z cõsensus tutoꝝ z curatoꝝ. Require infra tutor z curator.

Auctoritas p̃standa no. fm Azo. in sum. C. de aucto. p̃stan. Auctoritatẽ p̃stare est cum q̃s dicat se approbare id qõd agit hoc est auctorẽ fieri. Prestare auctoritatẽ p̃t q̃libet tutor in reb⁹ minoris ad quẽ spectat periculum administratõis. Et sic auctoritas videtur idẽ qõd cõsensus legitimoꝝ tutoꝝ z curatorũ. Et differentiã inter auctoritatẽ z potestatẽ vide p Hosti. in sum. de sa. vnc. §. refert aũt. Jtẽ de auctoritate doc. scõꝝ habet dist. xv. c. vlti. et glo. in. c. sicut veterũ. di. ix. vbi ỏr q̃ inter istos tres Augustinũ Hieronymũ et Gregorĩ, Augustino magis credendũ est in disputationib⁹. Hieronymo ĩ hist oriis et translationib⁹. Et Gregorio in moralibus. qz nõ oẽs in omnib⁹ sed certi p certa z cõ. C. de ve. iur. enucle. l. j. ỹ. qz nõ.

Autorisare est cingulo militez aut ordinib⁹ clericũ decorare vel ordinare.

Audax ỏr q̃ merult. z sumit p̃rie p arrogãte Et ita dicunt audaces factẽtes contra ius. in aut. de admini. tuto. circa p̃in. coll. vij. Quãdoq; sumitur in bona parte. vij. q. j. audacter. in p̃in. xxxij. q. v. si Paulus. ver. caue queso.

Audacia idẽ est q̃ temeritas z accipit in malo. c. ij. qe cen. li. vj. di. iiij. facte sunt. Et no. Archi. c. ij. palle. in glo. ij.

Auditorij est forus causarũ vel loc⁹ in quo cause audiunt. Sed tñ recte p̃t dici auditorij magistroꝝ vbi disputant et nõ magistri forus sed iudicis cũ sit in curia pape vocet et ỏr ab audiendo.

Audiẽtia licet etiã aliter capiat. p̃rie tñ magis ỏr esse facultas z potestas loquẽdi corã supiore alicui cõcessa. put dicim⁹. data est illi audiẽtia vel denegata est ei cõmunis audientia. Et denegat audientia in quattuor casibus vt est in glo. in ver. audientia. xxxij. di. in noie dñi.

Auditor in curia pape vocat q̃ vice iudicis alicuius causaz vel causas audit. in clc. auditor. de rescrip.

Auditor camere pape ỏr q̃ audit negocia super thesauro pape z sup his q̃ ad cameram pape ptinent.

Auditor cõtradictorarũ ỏr in curia pape q̃ audit impetrãtes rescripta ad lites vel aliter ad ius cõe ptinẽtes grãs.

Aucupiũ ỏr locus aptus ad capiendũ aues vel rethe vel virga viscata. vel tugurĩ ad h̃ pparatũ. An aucupare liceat in fundo alieno. ff. de serui. rusti. p̃di. l. diuus. et instit. de re. diui. §. fere.

Auscultare est obedire. attendere. et audire mandatũ cum effectu. vt in. c. illud. de maio. et obe. in glo.

Auspiciũ iuris idẽ ẽ qõd exordiũ litis fm Ber. in. c. pastoralis. de cau. pos. z p̃rie. in glo. j. Sz fm Alber. z alios. auspiciũ. i. augurĩ quasi auis garrĩ. vt. xxvj. q. iij. c. j. quia sicut ille qui se ꝓmittit augurio. id est diuinationi que fit in garritu auium dubius est. ita ille dubius est qui se ꝓmittit liti. Quare dixit dominus Latho. in li. j. C. de bo. possi. scõm tabulas. q̃ melior lex que fit in

corpore iuris est illa, cauete a litigando sal tez p vobis q3 dubi9 ē litꝫ euēt9, p alijs aūt litigare sepe iocundū z lucrosum est.

Aurū coronantiuz dicebat qō pferebat ad coronatiōes principū vel qō coronarū faciendaz noie pstabat, que in tēplo pendentes a Tyto z Uespasiano sublate sūt. Alij dicūt coronatoruz est illud quod dabatur athletis, put no. Azo, de auro corona, C. li, r.

Aurum publicuz est qō pertinet ad erarium fisci, C. de, au, pub, pse, l. detectoribꝰ, li, x.

Auia est mater parentuz, Et auus est pater parentum.

Auunculus est frater matrꝭ, z auūculꝰ magnus est frat auie. inde pauūculꝰ frat pauie. z abauūculus frater abauie.

Auruspex est inspector mōētorū vl horarū q pūcto aliqd sit inchoandū. Et dicitur ab auis z inspicio. ita dicit glo. in. l, nullus auruspex, C, de male, z math, Sz verius ē aure inspector ab aura z inspicio. Hā augur ōr qui garritu auiū pnosticare psumit Et ariolꝰ qui aris id est altaribꝰ demonū deseruit. vt est glo, in, l, nemo, co, ti, vbi de incantatoribꝰ vatibus caldeis et magicis omnibusqꝫ maleficis dicitur, Sileat oīs ppetuo diuinādi curiositas etēm supplicū capitis feret gladio vltore pstratus. Et dicit ibi glo, q cremabitur vl dentibꝰ ferarū dabitur dilacerandus. Sed inuriaz non tenetur q aliquē dixit furē in diuinādo. ff, de iniur, l, itē apud labeonē. §. siqs astrologus. Nam dicit ibi tex, si qs astrologus, vl qui aliquam illicitā diuinationem pollicet psultus aliquē furem dixisset q nō erat, iniuriarum agi cum eo non potest. Rō, glo, ibidē, q3 non dolo sed artis sue causa facit.

Autenticū est liber iuris ciuilis excerptꝰ q̄si quedaz summula ex alijs legalibꝰ libris cōtinens nouē collatōes z nouē ptes pncipales. Sed autētica autētice est lex, vel, §, incorporatꝰ in li, C, z ergo sp allegatur autētica, C, ti, talivl tali, vt, C, de epis, z cle, autētica generaliter, z sic additur ti, sz nō additur numerus collꝰ.

Aut quādoqꝫ ponit disiunctiue, vt qñ altero posito necesse est alterum tolli. vt cū ōr dies aut nox. Quādoqꝫ etiā ponit copulatiue p et. Nam qñqꝫ sumꝰ in materia i qua requiritur vtrūqꝫ extremoz p talē disiuncti uā pjunctoz. vt in, c, fi, post pstitū. de pfess, li, vj. De hac dictōe habes in aut, st qñ. C. de cōsti, pecu, z, l, cū quidaz, ff, de ver, sig, et cle, sepe, co, ti, ij, q, v, oibus, in glo, ij, xx, q, j, monachus, et, c, cū virū, de regula, l. vlti, ff, de ver, sig, sed aūt aduersat in facto et inre, ff. de nego, gest, si autē, et q̄liter acciplat autem. vide p Bar, z doc, in, l, hoc amplius. § de his. ff, de dam, infec. Et q̄liter capiatur aut, vide Arcbi, xlvij. di, c, j.

Auellere est auferre violenter vel extirpare, vt, ff, de incen, rui, nau, l, ij, §, nō solū.

Aurifodina est locus vbi fodit aurū. Sz aurificina est locꝰ in q̄ fabricat aurū.

Aurifex est qui operatur aliquid de auro, sicut aurifaber.

Auricularius est cōsiliarꝰ vel secretarꝰ cui solēt secreta dñi cōmitti.

Auxaria secreta nemoris dicta sunt. eo q ibi frequentant aues fm Isi. xvij, li. ethimo, c, vj. Inde veit impēsatio auxaria. C. de fun, patrimo, l. ij, li, xj.

Auxilū iuris est suffragiū et beneficiū iuris put dicit pctra hec pdita sunt iuris auxilia, vide de hoc, ff. ad sille, l. cum domin9, Frustra auxilium legis inuocat qui cōmittit in legem, ff, de mino, l, auxiliuz, de vsu, c, quia frustra.

Et tantum de littera A.

De BA

Aburtus vel baboſus idem eſt qō ſtultꝰ vel ebes et babigor idem.

Balulare idē est qō portare.

Balluta est publica vtilitas. vel est vas lute C, de metal, li, ix, fm Accursi.

Balliuus est officiū dñi tpalis. vt de sentē, excō, ex dilecto, et in cle, j. de pe.

Balbus dicit balbutiēs vel titubans q verba non explicat sed frangit. a balbando, dictus. Sed blesus dicit qui litteras imperfecte profert.

Bannum fm vulgare gallicoz z lombardorum videtur esse edictum publicū iuxta illud quod dicit Ray, c, qō clericis, de fo, cōpe, q preco parisiensis nunciat bannū nomine epi a rege.

Bannire fm dicta pulgarū videtur idē esse quod pscribere. et ōr bannitus quasi pro-

scriptus de ciuitate, vt in phemio, ffor.
Bannitorū est locus causarū, alias pāditorium.
Bastangarij fm quosdā dicunt quasi bestiangarie, eo q rusticos angariabāt. i, angebat ad quintā bestiā pstandā, vt. C. de muri, l, qō ad pūs. li, vj. Et fm Accur, bastangarij sunt de domo pncipis q̄si bestigarij pmo mō, vel q̄si festatores animaliū secundo mō. als bestatores.
Barlona, l, filiꝰ colūbe, ita dictꝰ fuit sanctus petrꝰ, di, ix, ita dīs, z matth, xvj.
Barriles dicun tvasa sicut in alpibus solēt baberi.

De Be

Bellū iustum q̄d sit innuit. xxiij. q, ij. p Archi, in sum, et. c. iustū bellū. Justū vicz illud qō fit p̄cepto pncipis de rebus repetēdis vel ꝓpter iniuriā repellendā. Sunt aūt septem genera bellorū. Primū est bellū romanorum ꝓtra infideles, de bere, excōicamꝰ. ij. Et ōr romanū, qz romana eccl'ia ē caput fidei. xxiij. q, j. hec est fides. Secundū ē iudiciale, qō fit autoritate iudicis habentis merū imperiū. de sen, excō. c, dilecto. li, vj, ff de rei vendi, l, q̄ restituere. Tertiū est p̄sumptuosum qō faciūt inobedientes iudici. de pe, di, vj, ad fi. Quartū ē licitū qō fit auctoritate iuris, quo ad illū cui ꝓcedit. de restit. spo. olim, de sen. excom, si vero, C. vñ vi, l, j. Quintū temerariū cōtra illos q̄ se iuste defendunt. Sextū voluntariū q̄ moderni pncipes vtunt. c, noli, xxiij. q, j. Septimū est iustū z necessariū qō fit se z sua defendēdo. Et in iusto bello morientes salui fiūt ceteris paribꝰ, xxiij. q, v. oīm regū rex, si homicidiū et e, q, viij. oi timore. Sed q̄ sine iussu pncipis bellū ducit tenet, l, iulia maiesta, ff. iul. maiesta, l. ij, et in aut. de armis, coll. vj. Et auten. de mā. pn. coll. iij. Necessitate tñ imminēte sufficit inia magistri officioꝝ scōm Hosti. C. de fab, l, fi, li, vj. De bello vide Archi, in rosario. xxiij. q, ij. c, iustum, vbi ponit hec septē genera.
Beneficiū sumit latissime p omni libertate. Dinꝰ late p libertate pncipis. Et sic sumptum significat large z stricte. Large vt cōtineat beneficiū stricte sumptū, et cū hoc rescriptū et ꝓtestū. Stricte ōr beneficium pncipis cōcessio facta a pncipe de aliqua re vel iure qō est pncipis cōcedentis. Et p hoc differt a rescripto vel ꝓtestio. Et licet ita stricte sumat. tamen eius interpretatio latissima est. l, fi, ff, de cōsti. pn, c, cū dilecti, in fi, de dona, z de verbo, sig, olim, signi ficato sumpto ex natura pncipis, cuiꝰ est esse liberalē in his q̄ sua sunt, verbi gratia, Princeps alicui cōcedit domū aliquā delatā ipi pncipi cū integro eius statu. Hec verba sumuntur latissime, scz cum his q̄ insunt z adiacentibꝰ z omni iure suo, l, si qñ. cum ibi no, C. de bo, vacan, libꝰ, x. Sed pone, Princeps cōcedit domū nō apponēdo cū integro eius statu, certe sola domus cōcessa videtur, quia verbum domus ad illa nō potest extendi, vicz curiam, viridarium, et adiacētia. facit. l, si qū, palle, nisi aliunde sumeret scientia q̄ princeps de illis intellexerit. Nam sola libertas nō est sufficiens signific atū nisi aliud significatum cōcurrat, quia alias sequeretur q̄ cōcedendo vnam rem videret aliā cōcedere.
Beneficiū iuris est id quod a iure cōceditur vel indulget. Et horum beneficiorū iuris quedā sunt ordinaria, quedā extraordinaria, vt illa q̄ ex speciali ꝓtestio quibusdaz specialiter indulgent, sicut beneficiū restitutionis in integrū ecclesie vel minoꝝ, xxv. annoꝝ cōcessum, fa, de in inte, restit, c. j. et, ff. de cōsti. pcin, l. vlti.
Beneficium epistole diui Adriani. Requre infra. epistola.
Beneficiū noue ꝓstitutionis de fideiussore. Requre infra, fideiussor.
Beneficiū noue cōstitutionis de duobꝰ reis stipulandi vel pmittendi est p qō subuenitur duobꝰ reis debendi vel pmittendi vt p ipm postulare possint se non insolidū sed p rte posse ꝓuenirī nisi se obligauerint z huic beneficio renuncient. et hoc adiecta noua cōstitutōe in actione de duobꝰ reis pmittē dī l'stipulandi, qz vt dicit Azo in sum. C, e, ti, olim effectus duoꝝ reorum pmissionis hic fuit, vt si duo vel plures eandē pecuniā pmiserūt aut stipulati fuerūt ipo iure ī singulis insolidū debebat z singuli debebāt. Poterat ergo ab vno eorum insolidū peti, quia vnusquisq̄ eorum insolidum erat obligatus
Beneficiū cedendarū actionū. Requ. infra cedendarū actio. Quō aūt renuncient his in-

strumentis ꝛ beneficijs. Requl. infra renũciatio, ꝛ de hoc in Spe. ti, de renũ, §, finitis ptiũ, ꝑsi, sed nota.

Beneficiũ feudozũ federici ꝛ beneficiũ feie hec duo require in ll. feu.

Beneficiũ ecclesiasticũ dat rõne officij de ꝑ ben, cum fm ap'm, lxxxj, dis. Si quis amodo. Et ergo beneficiũ tale nõ ꝓfertur excõmũicato, c, cũ bone, de ets, ꝛ quali. qz officiari nõ potest nec fructus ꝓcipit fm Bof. ỏ cle, excõ, minis, §, si tamẽ queris.

Bephotran⁹ fm Azo. i sum, C, de. epl. ꝛ cle, §, nũc de orphanotranis, est idẽ qđ gubernator infantiũ, paupex, ꝛ orphanoꝝ.

Bephotrophiũ est domus in q̃ alunt pauperes ifantes, de hoc vide, C, de, epl. et cle, et orphano, ꝛ po.

Begbardus ꝛ begina vl' begutta sũt viri et mulieres tertij ordinis, Et dicit Joh, an, q̃ beginarum genus pniciosũ est nec de facili alios q̃s religiosos admittũt, a qbꝫ oibꝫ modis est cauenduz, xvij. q. ij, diffinim⁹ et ca, pernicioſaz, de his vide cle. j, de reli, domi, vbi Hosti, idẽ dicit: Et vide cle, ad naturam de here, vbi damnatur secta talium begbardorum et beginarum, Item, c, cum ex ea. de excel, prela, li, vj. ꝛ cle, cum ex eo, de senten, excõ.

De Bi

Biarcha vl' biarchas ỏz princeps, rl, militũ ab bis viginti ꝛ archos ꝓnceps dicens vt colligitur, C. de offi. q̃sto, vbi apparet q̃ biarcha est minoz dignitate q̃s q̃tarcha cui ẽ potestas centenarij, quia duꝫ centum militum.

Bigam⁹ fm Hosti, dicit q̃ diuersis tẽpoꝛibꝫ ꝛ successiue duas legitimas habuit vxores. Sed large et iterꝑtatiue dicit qui cõtraxit cũ corrupta vl, vidua, vl' q̃ duas vxores habuit ante baptismũ, vl' vnã ante baptismũ ꝛ aliã post vl' q̃ castitatẽ ꝓmissã violauit, vt subdyaconus vel monach⁹ qui cõtraxit de facto, cũ de iure nõ possit, vel qui vnã de iure alterã de facto, vl' qui de facto duas ducit vxores, vl' qui vxorẽ adulterã postea sciẽter cognoscit. Nam nõ potest ꝓmoueri ad sacros cui⁹ vxoꝛ adulterata est, etiã si eã ꝑginẽ duxerit duz post adulteriuz eã cognouit, alias sec⁹, xxx. q, iij, di, si cui⁹ vxorẽ. Scõz quosdã aũt idiscrete bigam⁹ censẽt etiaz si ignoꝛãter cognoscat eaz. sicut q̃ publicã penitẽtiã egit. Dicit aũt bigam⁹ fm Jnno, iuxta vulgare puiciallũ q̃si bis gam⁹, i. stult⁹ vl' fatu⁹, qz ibi stult⁹ dicit gamus, Vel dicit bigam⁹ a bis qõ est binum ꝛ gama qõ est mulier. q̃si bõ bine mulieris vl' bini cõiugij. Et licet bigam⁹ ad sacerdotiũ ꝓmoueri nõ possit. c, j, de biga. qz pbi benẽ bigami nõ ꝓpter culpã sed ꝓpter sacramẽti defectũ. c, sup. ꝛ c, debitũ, eo, ti, Tamẽ de necessitate bigam⁹ ordinat̃ in subdiaconũ, xxxiij. disti, subdiacon⁹, Et bigam⁹ nõ est ille q̃ ꝓtrahit cũ vidua si est incognita, c, debitũ, ꝑalle, Nec est bigam⁹ ꝓtrahens cũ vnica ꝛ virgine, de, cle, cõiuga. c, sane.

Bigamia triplex est, vna videlicet q̃n quis duas vel plures habet vxores, Alia cũ q̃s contrahit cum corrupta, Tertia qui castitatem ꝓmissam ꝑ votũ solenne violat. vel qui scienter cognoscit vxorem adulteram, ꝛ cum talibus nõ dispensat̃, ꝛ qui tales ordinat ꝓhatur officio ꝛ potestate ordinandi

Et similiter ordinatus tali ordine priuatur, vt nota. eo, ti. c, ij,

Bisaria, i, bis nupta,

Bisse sunt due ꝓres asse ꝛ ꝓtinent octo vncias, nec dicit ad respectuz totius, cum nec duplicatus reddit suũ totũ, ꝛ alias ỏz bes, vide supra as,

Bissextus habet dies, ccclxvj. vt no. in, cum bissext⁹, ff, de ꝓbo, sig. vbi glo, de nonis kalendõ ꝛc, Et vnde dicat no, Berũ. in, c. que sunt, de verbo, sig, ꝛ no, ff, ỏ statu. li, in. l, cũ heres. §, stichus,

De Bo

Boeti legistarũ adiutoꝛes eoꝝ sunt qui rationes publicas discutiũt, Et inde Boeti⁹ nomẽ accepit, Boete enim grece latine dicitur adiutoꝛ fm Accursi, C. de tab, scrip, ꝛ boe, libro, x,

Bolida vl' bolidis est massa plũbi quã mittunt naute ad mare ad expiendũ pfũditatẽ Unde, Per bolidam plumbi dic massam significari. Per quã naute solent maris explorare pfũdum,

Bona eoꝝ q̃ sibijpsis morte ꝓstituũt seu infligũt fm Azo, i sum, C, de bo, moꝛ, sibi cõsti, Si hoc faciunt ex impatientia doloris vel ob pudorem eris alieni, tunc non auferuntur bona heredibus, Si autem factũ

ex ꝓscientia ōlicti.scz si aliquis infligit sibi mortē,ideo qz erat ōlictū vl crimē obqđ nō erāt bona publicāda,puta furtū, hōicidiū. vl bmōi,tūc auferūt bona heredibꝫ. Itē si erat crimē cuiꝰ accusatio poterat inchoari pꝰ mortē vt repetūdaꝫ peculiatꝰ z lese matestaſ,tūc etiā auferunt bona herdibꝫ.Si aūt accusatio nō poterit inchoari pꝰ mortē nō auferūt sibi bona,nisi adiudicauerit sibi mortē postꝯ fuerit ī scelere deprehensus ff.de bo,eorū q ante sen,moz,sibi ꝓsti,

Bona libertoꝫ,patronus succedit in bonis liberti ī tertia ptē addita locupletate hereditatis liberti,vel ab vno exheredibꝫ et nō relictis filiꝫ a liberto,vel etiā relictꝰ sed ingratis vt nō possint arguere testamēta suorū parentū inofficiosa,Locuples aūt hereditas vocat si est maloz centuꝫ aureis,vt dicit Azo,in sum.C.de bo,liber,z iure pa,

Bona materna z materni generis sunt illa q ex matre vl aula debent filiꝫ familias vel emancipatis deferunt,Et qñqꝫ ꝓ neportibꝫ puta res aule ipsorū.

Bona ciuitatis abusiue publica dicta sunt, Soluꝫ eñ publica sunt q populi romani sunt,vt,l,bona,ff,de ꝯbo,sig,

Bona dicunt sic a beando eo qꝫ beant.id est beatos faciūt vl ꝓsunt.Nam beare idez est qđ ꝓdesse.zqđ ꝓdest beat,l,bonoꝫ.ff.de ꝯ, sig,Sumit aūt hec dictio ꝓ oi bono vtili, delectabili l honesto,spūali vel tpali,vt,j,đ aia,In iure aūt hec dictō bona ī plurali z neutralit significat res nras que sūt in dño nro vl quasi,vt ī dicta,l,bonoꝫ,z ipas res ex suo ꝓprio significato cōter accepto significat deducto ere alieno,Quādoqꝫ aūt non deducto significare cōcludit,ꝯbi ḡtia, Testatoꝛ legat alicui certaꝫ partē bonoꝫ,z ibi bōa dicūtur ere deducto alieno,l,cū aūt.ff, de le,ij Nā sēsus est qꝫ ꝓ beredē deducto oī ere alieno de hereditate legatarius habeat quartā in boīs q supsūt,id est quotā sibi legatā.z sine onere creditoꝛis,vt in,l.ꝓpal,Sz ibi testatoꝛ herede instituto legat Titio oia bona vl ꝓ fidei cōmissuꝫ vult restitui,significat es alienū nō deduci,imo trāsire ad legatariū vel fideicōmissariū,Et ita idem significat quod hereditas.l,nāqꝫ.§.fi.cum.l,s. ff.ad trebel.finaliter ergo hec dictio bona significat latissime omne quod quouis mō potest prodesse,Et prout in iure recipitur ī cōmuni significato significat q̄ sunt in nostro dominio,vl quasi deducto ere alieno, Etiā significat hereditatē quando ꝓbabile mediū cōmodi ꝰ declarat. Et sic bonoꝝ appositio aut est ciuilis aut naturalis. Ciuiliter ei significat sicut lex,z ei ꝰ significatū se adaptat z in bonis annumerat,siqđem in actionibus petitōnibꝫ ꝓsecutionibus,l. bonoꝝ,ff,de ver,sig.

Bonoꝝ possessoꝛ đz ille q de iure ꝓtoꝛio alteri succedit,qz bonoꝝ possessiones a pretoꝛe sunt inuēte,Et est differētia inter bonoꝝ possessoꝛē z heredem.qz bonoꝝ possesſoꝛ de iure ꝓtoꝛio succedit.instī,de bo.pos. §.j,z,ff,e.ti,ꝓ totū,et est nomē iuris.vt no. Bern̄,de cau,pos,z ꝓpe,ī glo.illiꝫ,z.ff,de ꝯ, sig,l,hereditas,Aliō est possessoꝛ bonoꝝuꝫ due dictōes ñ nomē ꝓpositū significās factū z nō ius,sed heres succedit de iure ciuili

Bonoꝝ possessio ponit pro vna dictōe ꝝ Azo,z significat ius recipiendi,psequēdiqꝫ z retinendi illud quod in bonis illius erat cui succedit de iure ꝓtoꝛio,z differt a petitione hereditatis que est de iure ciuili,vt instī,z,ff,ꝓalle, Itē est ius qđ ꝓsequmur,et ī ꝯ ab actione hereditatiſ vniuersali scz possesſorie hereditatis petitiōe, Et qñ ponit pro vna dictiōe vt bonoꝝ possessio signnificat hoc ius,Si aūt đz possessio bonoꝝ tunc significat factū,Diuidit aūt bonoꝝ possessio quia alia est ordinaria,alia est extraordinaria Aliꝫ diuidunt bonoꝝum possessionē in has duas ſpēs.ſ,bonoꝝ possessionē ꝝ tabulas testamēti quā ꝓtoꝛ dat liberis a pre in testamēto iniuste ꝓteritis.z bonoꝝū possessionē ꝛ tabulas testamēti vt infra dicet

Bonoꝝū possessiōes extraoꝛdiarie sunt due ex testamēto,scz ꝝ tabulas z ꝓtra tabl'as, Et quatuoꝛ ab intestato,scz bonoꝝū possessio vnde liberi,bonoꝝ possessio vnde cognati,bonoꝝ possessio vñ agnati,z bonoꝝū possessio vñ vir z vxoꝛ,Quarū descriptōes subiicientur,

Bonoꝝū possessio extraoꝛdinaria đz duobꝫ modis, Vel qz nō est stabilita certa ptē edicti scz ex testamento tm̄.vel ab intestato tm̄. sed vt vaga,qñqꝫ ex testamento qñqꝫ ex intestato defert,z ꝓpetit tm̄ his qui vocātur ex nouis legibus,vt ecce mater aliꝫ in testamēto instituta,postea in puerpio decessit z filiū quē gestabat in vtero ꝓteriit,ꝓte-

sumit em̃ filius hic institutus. z habet bonoꝝ possessionē ſm tabulas et septimā ptē extraordinariā Cui⁹ bonū est exemplū ſm legē cornelią, tā ex testamēto q̃ ab intestato q̃ fingit eum q̃ moꝛit in captiuitate decessiſ se ipsa hoꝛa captiuitatis, Et ideo q̃libꝫ põt ei noua lege cornelia ex testamēto z ab intestato ſuccedere, vt iſti. ō bo, poſ. §, sunt etiaꝫ Dicit aũt extraordiaria possessio qꝛ ius nō tribuit, vt carboniano z q̃ dat vētri et que dat gratia litꝫ agnoſcēde, vñ et extraordiaria dat ſine cognitōe q̃n ordinarijs qꝛ oē ius tribuit quātū ē Itē bonoꝝ posſeſio alit diuidit, qꝛ alia ꝺr bonoꝝ possessio edictal' vt q̃ expdicto ꝓtoris moꝛtui decernit. Alia ꝓo bonoꝝ posſeſſio decretal' q̃ a viuo ꝓtore decernit. Vl' qꝛ hodie nō ē neceſſariū eā decerni vl' dari. Dicit ei decretal a iudicis ꝓsentia q̃ in ei⁹ cognitōe exigit qꝛ ſm Azo. posset z illō dici, vnā eē bonoꝝ posſeſſionē edictalē z candē appellari ꝺcretalē vl' iudicialez ex eo q̃ accipit efficaciā ex pñtia iudicis Hec est differentia inter decretum et decretalem licet q̃dam dicunt ꝓtrariam.

Bonoꝝ posſeſſio ſm tabulas est ordinaria ex testamēto. Et dicit ex testamēto ſm Azo. nō qꝛ iuuat ex voluntati defuncte, ſed qꝛ nō habet locū niſi exiſtēte testamēto. z dat ſcriptis heredibꝫ. z eis deficiētibꝫ vocant ſubſtituti, Et inde ſubſtitutis deficientibꝫ vocant ſubſtituti eis. Petunt aũt ex originali, bus tabulis tm̃ nō exēplo. Itē ſi fiat q̃ſtio de tabulis debet ꝓbari cuiuſcũq̃ intentio p̃ ſeptē teſtes z nō p̃ duos tm̃ ſm Azo. licet q̃dā dixerũt ꝛrū. Si aũt testatoꝝ non facit testamentū in ſcriptꝫ ſꝫ in verbis vl' nuncupatōne reꝝ vel hominū dat bonoꝝ posſeſſio ſm nuncupatiuū testamētū.

Bonoꝝ posſeſſio ꝓtra tabulas quā ꝓtoꝝ liberis pollicet ſm ſpe. in tractatu de libello ti. de testa. §. ſequit videre, vbi dicit. Est et alia bonoꝝ posſeſſio ꝓtra tabulas q̃ datur filio vel nepoti ꝓterito ꝛ testamentū patris vl' aui q̃ filiū vl' nepotē in testamēto ſuo vel vita ꝓterijt. z talū in tabulis ſi filio vel nepoti legauit, ipſe tamē legatū non agnouit z ſm Azo. in ſum. co. ti. defert liberis naturalibꝫ z legitimis tm̃ puta adoptiuis. Itez natis z naſciturꝭ. Itē emācipatis p̃cipue z his q̃ erāt in ptāte defuncti. z dat ex illis ex q̃bꝫ potuit hereditas aut bonoꝝ poſ ſeſſio petī de iure cōi. Dat aũt a p̃e naturali. z in adoptōe nō habet locū hec bonoꝝ posſeſſio niſi inſtituant ab eo heredes z ali⁹ eis cōmittat edictū. Itē alia est bonoꝝ poſſeſſio ꝓtra tabulas ſm Spe. ibidē q̃ datur patri vel mri. auo vel pauo. ſi ſint ꝓteriti ex testamēto filij vel nepotis emācipati gratiſ z ſine pecunia cū q̃ nō est factū pactū. ne p̃ vel au⁹ inq̃etaret ſua iudicia. nec receptum est ab eo q̃ſtū ſatis est. q̃ etiā nec miles necī militia deceſſit. Itē ſm eundē ibidē. Est et alia bonoꝝ posſeſſio ꝛ tabulas q̃ dat p̃ono ꝓterito ꝛ testamentū liberti. ſi ſit maioꝝ centenario ad recipiendū p̃ patronū tertiā ptē ſibi debitā de iure z dat patrono ſi ſit p̃teritus oīno. Vel etiā ſi ſit ſibi min⁹ tercia pte legatū. z tūc dat p̃ ſupplemento vſq̃ ad tertiā ptē. Et differt i hoc ſm Azo. a bonoꝝ poſſeſſione q̃ dat liberis. qꝛ tūc ħ demū dat ſi hereditas liberti ſit adita ſaltē ex vno de heredibꝫ. Sꝫ illa q̃ dat liberis ſatis ē q̃ ħs potuit eē heres licꝫ ñ potuit petere ſm tabulas bonoꝝ posſeſſionē. Itē notanduꝫ q̃ q̃rela inofficioſi testamēti fere hoc idēoperat qđ bonoꝝ posſeſſio ꝛ tabulas. qꝛ testamentū reſcindit de facto. Sed ſpe. dicit q̃ de iure ſciſſum z irritū est. Sꝫ in ħ differūt qꝛ bonoꝝ poſſeſſiones oēs ꝓtorie actōnes ſūt l' edicta ꝓtoria. q̃rela aũt inofficioſi testamēti ciuilis ē. Et p̃miſſe bonoꝝ poſſeſſiones ordinarie ſūt et ꝓpetūt ex testamēto Alie bonoꝝ posſeſſiōes ꝓpetūt ab itestato

Bonoꝝ posſeſſio vnde liberi ſm Spe. vbi ſupra. §. viſo. dat filio emācipato q̃n pater decedit ab intestato. et est ordinaria et eam nō habent liberi in linea materna. l. q̃tiens ff. de ſuis z legi. here.

Bonoꝝ posſeſſio vnde agnati vel vnde legitimi ordinaria est. Et ſm Spe. ibidē datur p̃ximis ꝓgnatis ꝓiunctis p virilē ſexū poſt liberos ab intestato. Et nota q̃ bonoꝝ posſeſſio vnde legitimi nō est caput ſpeciale ſed generale ꝓcurrēs cū aliꝭ ſpecialibus bonoꝝ poſſeſſionibꝫ. ſcꝫ cū vnde liberi. vnde agnati. vnde cognati. vnde ex lege et ſenatuſcōſulto.

Bonoꝝ posſeſſio vnde ꝓgnati ſimiliter ordinaria ē Et ſm Spe. dat his ab intestato q̃ p femineū ſexum ꝓiūcti ſunt. vt ſi neq̃ liberi neq̃ legitimi exiſtant p̃ximi cognati ſuccedant

Bonorū possessio vnde vir et vxor similiter ordinaria est. Et dat viro mulcere ab intestato decedēte agnatis vl' cognatis nō existētib⁹, vl' ecōtra dat mlieri viro ab intestato decedēte agnatis z cognatis nō existentibus. Et he oēs ordinarie quattuor bonor⁹ possessiones cōpetūt ab intestato. Alie vo que sequūt sunt extra ordinarie.

Bonor⁹ possessio extraordinaria ē q̄ nomie caret scōm Spe. ibidem. et cōpetit bis qui ex lege z iurisco sulto z ꝯstitutionib⁹ principū tam ex testamēto q̄ ab intestato veniūt sc̄z vt cū alios vult succedere pri suo quem ab intestato ocessisse inuenit cū ab hostib⁹ redit vel cū a captiuitate fuerit emancipat⁹ z sic iure ciuili cū cognatis in successiōe iuris postliminij petit sibi banc bonorū possessionē cōcedi.

Bonorū possessio ex lege cornelia eodē modo dat filio emācipato de iure ciuili ignito cū vult succedere patri decedenti ab intestato apud hostes in captiuitate.

Bonor⁹ possessio extraordinaria septimada tur vno modo patrono volēti succedere liberto ab intestato ocedēti sine liber⁹. Alio modo filio volenti succedere in bonis matris vl' ecōuerso. Et datur alio modo infāti vl' curatori eius volēti succedere ex testamento matris q̄ testamentū narrare ñ potuit preuēta morte cū in puerperio decessit z alios filios coheredes instituit. Dat aūt hec bonorū possessio filio adoptiuo vel arrogato volēti succedere patri adoptiuo vl' arrogatori ab intestato decedēti. Oēs aūt bonorū possessiones p̄missę ius tribuūt, sz que sequunt ius nō tribuūt licet facti sunt Bonorū possessio carboniana ē illa p quā fill⁹ impubes volēs succedere in bonis patris ab intestato tanq̄ p̄mior, vel rūpere testamentū per contra tabulas, vl' dicere ipsum nullū ipso iure cum fuerit pretritus, z cum obj̄ciat sibi ꝯtrouersia bonorū z filiationis, vel mouet sibi q̄stio status, puta q̄ si seruus petit p carbonianū possessor istitui per controuersiam motam de bonis. z filiationē z questionē status vsq̄ ad tpa pubertatis sue deferri. Et datur solū cognitione luminaria. Reḡre infra carbonianū

Bonorū possessio noīe ventris dat mulieri pregnanti in bonis mariti in quibus secūdum dignitatem suam sibi et familie sue alimenta constituuntur.

Bonor⁹ possessio ex edicto diui adriani tollendo dat alicui volēti succedere i bonis alicui⁹ ex testamēto in q̄ institut⁹ vl' inscript⁹ ē ex eo q̄ ostēdit testamētū nō cācellatū nec abolitū, nec ī alliq̄ parte sua abrasū fm Al. Et dat volēti succedere ab itestato fm Bof. qō ꝓbat secūda ps rubri. q̄ dicit de scripto herede Sz rō Bof. dicit ꝯ in sum. Hoc tñ notādū fm spe. de bonor⁹ possessiōe q̄ bonor⁹ possessiones olim fuerūt vtiles sed hodie sunt inutiles. p̄terq̄ in q̄ncq̄ casib⁹ Primus qñ viuo testatore postbum⁹ p̄teritus decessit q̄si videat testamētū ruptū iuris solēnitate, cū nihilomin⁹ heres script⁹ ex isto testamēto petit bonor⁹ possessionē, vt in. l. postbum⁹. ff. de in ius rup. z irri. test. Secūdus est in. l. fill⁹. e. ti. Tertl⁹ isti. qui mo. test. infir. §. ij. Quart⁹ in. l. heres. ff. de ōcre. ab or. fa. Quint⁹ in. l. equissimū. §. ij. eo. ti. z. l. filius. C. de in offi. testa.

Bonorū possessio ex testamēto militis ī militia decedētis nō dat patri vel auo vl' pauo vl' ecōtra ꝯ tabulas. vt. C. de test. mili. l. ne q̄dem. z. l. milites.

Bona vacare est ipsa dñm nō habere.

Bonefidei possessor est qui credit se aliquā rem iuste retinere. Sz malefidei possessor est qui iniuste scit se aliquā rem possidere. vt in reg. possessor. de re. iur. li. vj. z iustitu. de vsuca. p totum.

Bonefidei emptor dicitur qui ignorauit rē alienam esse vel putauit venditorem habere ius vendendi. scilicet esse procuratorem vel tutorem. ff. de verborū si. l. bone fidei.

Bos cornupeta est bos q̄ facile cornupetit. id est cornib⁹ pungit.

Boues nō ꝯtinent sub appellatiōe iumentorū sed pecudū vl' armentor⁹. ff. de ver. sig. l. boues. vñ si lego armentū ꝯtinent boues ff. de le. iij. l. seru⁹. §. armēto. Sz si lego iumenta nō ꝯtinent. l. legatis. §. iumētis. e. ti. z. ff. de. edic. l. ediles.

De Br Bu

Breuiter no. Jo. cal. in cōmēto suo sup decre. cū dilectus. de cau. pos. z ꝓpie. Et Jo. an. de testa. c. j. l. vj.

Breuiloqua hec dictio significat substitutionē que breuibus verbis continet substitutionem cumulationē seu multiplicatiōes.

Etiam breuiloqua est illa substitutio q̄ substitutōis vni⁹ persone ad aliā fit repetitio. Itē breuiloqua illas tot z eodē mō significeat substitutōes, vt significāt eius verba vl̄ queuis aliūde sumpta significata. Et dicit breuiloqua. l. breuib⁹ verbis fit z breuibus verbis ꝓhēdit plures substitutiōes, vt no. Accur. et Bar. ff. de vul. et pu. substi. de hoc vide. j. Substitutio breuiloqua.

Brocartica materia ōr que est ꝓtrariax opinionū rōnib⁹ inuoluta.

Brutus ōr quasi obrutus. qr sensu caret, et est sine rōne z prudētia ſm Isi. vñ brutire id est infatuare.

Bubulus est magn⁹ et siluestris bos. sz buculus est paruus bos.

Bucus est garrulus q̄ ceteros oris loquacitate nō sensu supat. ſm Isido.

Bulla est signū pape vel lra quā dat papa. vel ornamentū regale.

De Ca

Aducū legatum

ſm Azo. in sum. C. de cadu. toll. est qđ deficit post mortē testatoris quacūq; rōne. Et qr quibusdā modis z rōnibus inquis. z olim legata fiebāt quādoq; caduca. ideo lex ponit vnā rubricam de cadu. tollen. Et differunt ꝑ nō scriptum quasi caducum. et vere caducū. vñ legatus ꝑ nō scriptū est quādo legatur alicui dānato in metallū vel nō existenti in reū natura puta. nō noto. quasi caducū est qñ nō omnino cadit. Sed vere caducū est seu dicitur qñ legatarius vixit post mortē testatoris. z supuenit ei cōditio ꝓter quā efficitur incapax legati. Sed in alio casu legat illi q̄ est in rerū natura sed mort̄ ante mortē testatoris. Primū accrescit sine onere. Secunda duo cum onere.

Calcitrosus equ⁹ est q̄ solet calce ferire. i. pedibus retro se ꝓcutere.

Calculator ſm Isido. ōr a calculis. i. lapillis minutis q̄s antiqui in manib⁹ babuerunt cōponendo numeros.

Calculus. i. cōpot⁹. C. de erro. cal. l. vna Itē id est cause cognitio z enumeratio. vt. C. de iudi. l. rē nō nouā. Itē. i. snia diffinitiua. C. de ap. si actor. vide aliq̄d de calculo. de fide instru. cū dilectus.

Calumnia ſm Hosti. in sum. est cuz quis ex certa sciētia iniuste agit vel resistit. ff. ad turpi. l. j. §. calumniari. Uel est petitio iniusta ex certa scientia in iudicio facta. et iuste petitioni iniusta respōsio. vel ē falsa criminis impositio. ff. de verb. sig. l. j. in ꝑn. et. l. si q̄s calumnietur.

Calamitas est infelicitas vel miseria q̄ euacuat omni bono. vel est pena vel labor immensus.

Calumniator est q̄ sciēter alicui falsa crimia imponit vexādi occasiōe. Uel ſm Isi. Calūniator a calumniādo. i. fruſtrādo vel decipiendo dict⁹ est. Et inde ōr iuramentū calumnie sz vitande. Et est assertio vere petitōis vel repulsionis ſm Hoff. cū q̄s iurat se bona fide z nō calumniādi aio causam mouisse. vel q̄ venerit ad reluctandū putās se bona iusticia uti. C. de iura. calum. l. ū. §. j. Et habet quinq; capitula. vt. c. j. eo. ti. vbi versus dicit de boc in glo. Et q̄ calumnioſe accusat ōr officio z bñficio ꝑuari et in exiliuz deportari. c. j. ꝑalle. Idē no. Ly. in. l. sciuerit. de excu. tu.

Calumniari ſm Azo. in sum. C. de calū. est falsa crimina scienter intētare z alicui opponere vel imponere. Et ex eo q̄ q̄s nō ꝓbauit crimē calūniari videt. licet tex. videat sonare in ꝓtra. q̄ talis nō sit calumniat⁹. ū. q. ū. §. notandū. vbi ōr. calūniari est falsa crimina intētare seu intedere. Preuaricari ꝙ crimina abscōdere. Tergiuersari in vniuersum ab accusatōe desistere. Sz nō vtiq; q̄ nō ꝓbat qđ intēdit calūniari ꝓtin⁹ videt si milis tex. ī. l. j. ff. ad senatusco. turpil. Cācellarius nomē accepit a cancellādo. Cācellare eñ est lineā ducere vel dānare. vñ lra vel scꝑtura q̄ damnat cū linea ꝑ mediū ducta ōr cācellata. Et inde ōr cancellari⁹ cui⁹ officiū est rescripta vel rūsa impatoris z māda ta inspicere et male scripta cancellare. z bñ scripta cum signaculo suo signare et sigillū eis impmere. Inde etiā venit archicācellari⁹ q̄si ꝓnceps cācellarie ſm Azo. i sum. Differūt tñ cācellare z suppūctare. qr cācellare est lras linea ꝑ mediū ducta damnare. Sed suppunctare est litteras punctis suppositis damnare.

Calliditas. Re. j. dol⁹ mal⁹. Est ei calliditas dol⁹ adhibit⁹ tacēdo. vt no. ff. ō do. ma. l. j. in glo. Inde callid⁹. i. fallax vel astutus.

Caligatus.l.miserrimus. Inde caligat⁹ miles ór q̄ habet ferreas ocreas vl̄ caligas de corco. Etiā idem est qđ infirmus vel obscurus. Vbi expositões facit glo.i.l.a.caligato.C.de nup.

Canonia est ius qđ puenit ex electõe ꝛ receptione in fratrē.vel est ius pcipiēdi fructū p̄bende siue reddit⁹.c.relatū.de p̄ben.

Canonica monitio est qñ interuenit citatio cū trib⁹ monitõib⁹.vel vna pemptoria tres ꝓtinēs.de q̄ in.c.cõstitutionē.de sen.excõ.libro.vj.

Canonica portio de canone deputata ecclesie prochiali de relictis parrochiano defuncto illi ecclesie vbi elegit sepulturā cū alibi q̄ in prochiali elegerit eā. Et ſm varias cõsuetudines alia ꝛ alia. Vñ alicui medietas alicui tercia.alicui quarta dař.de sepul.ca. certificari.

Canon grece ē regula latine.lij.dist.canon. Et in vna significatõe est id qđ in ꝓcilio generali vel pinciali statuit.ꝛ sic capit de cõstitu.c.canonū statuta. In alia significatõe videt esse id qđ ab emphiteota ó re emphiteotica soluit.et sic videtur sumi ab Azo.in sum.C.de iur.emphi.ꝑ.ex hoc aūt ꝓtractu Etiā ór illud qđ sumit p pedagio vel vectigali.ff.de publi.et vecti. Et nota q̄ qñ papa vult cõdere canones p̄nt ep̄i ꝺicere q̄ nõ ꝓuenīūt ꝓsuetudini regiõis eor. di.iij Erit aūt lex.et nota in.c. se.in ꝑ.iudicē.vbi q̄rit an sñia pape p̄ualeat sentētie ep̄or. et q̄ nõ.qz orbis maior est vrbe.xcij.di.legimus.post mediū.ꝛ ibi glo.q̄ statutū ꝓcilij p̄iudicat statuto pape.ar.ꝓtra.ibidē.

Canon largitionariū titulor⁹ est summa tributi ꝛ p̄stař de regulari prestatõe a pincialibus fisco. Et dicunt tituli ex specialib⁹ titulis.i.lr̄is breuib⁹ cauta leguntur.vt.C.de iure fisci.l.pe.et.C.de anno.et tribu.l.iij.§. acceptatões.ꝛ.l.j. de cano.largi.titu.lib.x. ſm Accur.

Canon frumentari⁹ vrbis romane est cert⁹ numer⁹ mensurarū frumēti q̄ singulis annis metebant rome.l.j.ꝛ.ij.co.ti.ll.xj. quod erat etiā de oleo. Et ꝓtra hoc nõ licebat alieni beneficiū vel indulgentiā aut priuilegium impetrare ꝛ impetratū nõ valuit.vt ibidē ór. Itē canonū q̄dā est late sentētie. q̄dam ferende. Et prim⁹ exprimit p verbum innodat⁹ vel eo ipo. Secūdus per verbum innodet.vt est glo.in.c. quicūq̄.de bere.li.vj. Itē canō habet sub se q̄ttuor spēs.xxv.q.iij.si q̄s dogmata.

Canonia est nomē tituli et iuris. p̄benda vero nomen facti.et cadit in extraneū.vt not. Innocen.in.c.eū.m.de cõsti. Quere infra prebenda.

Capere est ita accipe q̄ id qđ capis tuū fiat. Vñ aliud est cape ꝛ aliud accipe.qz capere est cū effectu qđ secū remansurū est.ſ. nõ vt detur q̄s cape qđ nõ erit restituturꝰ.ſz accipere ē si q̄s nõ sic accipiat vt habeat.ꝛ sic accipere potes illud qđ nõ fit tuū accipiēdo. rubri.j.C.ll.x.ꝛ.ff.de ꝑ.sig.l.aliud ē cape.

Capiēdis.i.distrahēdis pignorib⁹ tributor⁹ Reqre infra.pign⁹ tributa.

Captio.l.deceptio. Inde captiosum.ꝛ ē deceptorū vel deceptiosum aut dolosum.vt no. Jo.an.de offi.deleg.si duo.li.vj.in glo. j.in fine.

Captio cā mortis alias captio ſm Azo.ē qñ p mortē alicui⁹ occasio capiēdi obuenit alicui.exceptis bis capiēdi figuris ꝛ causis q̄ certis ꝛ p̄ñs noibus nuncupant.vt hereditas legatū ꝛ fideicõmissum.qz.ſ. talis captio vel capio nõ incidit in naturā acceptõnis hereditat⁹ legati vl̄ fideicõmissi. Et cā mortis capio ſm Azo.in sum.C. de dona. cā mor. Est cū post mortē alicui⁹ aliqd dař alicui cā ꝓditionis implēde vel aliq̄d pueniat ad aliquē mort⁹ occasione nec tñ aliquo certo translatõis vel acceptõis noīe nuncupatur.verbi grā. Fundū tibi ꝓmisi vt titio dares.cum tu post mortē meā nõ haberes fundū dare titio dedisti sticho.q̄ forte est heres.ꝛ sticho⁹ tūc cā mortis capit cū fund⁹ ei donař cā mortis.qz donatio meram obtinet voluntatē vel libertatē ꝛ nõ emptā vel cõditionatam.

Capitio. Require supra annona.

Capitatio ciuiū censib⁹ eximēda capitatio.l. cēsus capitis.vñ dicebant ciues romani p excellentiā exempti ꝛ q̄dā orientales ꝓuintie.l.vnica.C.eo.ti.li.xj. Quidā tñ dicūt loquitur illa lex in plebe cuiuslibet vrbis capitiose p hoc qđ dicit.excipiť.

Capite censure dicit⁹ qui dat censum p capite.C.in qui.cau.colo.censi.domi.accu. possunt.li.xj.

Capitalis inimicus q̄s dicař vide Accurs. ff.de arbit.l.licet autem. in glo.iij. et.ff. de

testi,l.iij.§.ij.in glo. et Bar.ff.de questi.l.j. si quis dicatur.

Capitulū vno modo est locus vbi res capitales firmant. Secundo significat lectionē. Tercio distinctionē. vt ille habet quinq capitula. Quarto significat ꝯgregationē multoꝝ. z ꝑcipue virozꝝ ecclesiasticoꝝ. z no. Jo.an.in.c.capitulū.de rescrip.

Captiui z postliminiū reuersi. Reḡre infra postliminium.

Capitis diminutio est status cōmutatio. vt qū liber efficit seruꝰ. Et est triplex diminutio capitis. s. maxia. media. z minima. Minima capitis diminutio est qñ ꝺs nec ciuitatē in q̄ mozat nec libertatē amittit. sed tñ patitur ꝺtra se status ꝺmutationē vl̄ minoratione circa familiā. vt q̄ iuris sui est. alieno iuri incipit esse subiectꝰ veluti arrogationē aut cū ꝺs emancipat q̄ primo erat i alienā ptāte. Et ꝺz intelligi ꝑdicta ꝑscriptio cū ꝺmutat status hois facto eiꝰ interuenīēte. vl̄ in ꝺdemnādo vel in emancipādo vel arrogando. vel adoptādo. vel etiā in reuocādo ex ingratitudine. vñ licet pre alicuius mozte mutet e ius status. qz sui iuris est factꝰ. nō ideo capite diminutꝰ est. Et statꝰ hic ponitur ſm Azo. p ciuitate z libertate. vl̄ ciuitate tm̄. vel patria ptāte. seu ꝓpria potestate aut media. Tria em̄ sunt q̄ habet homo. s. ciuitas. libertas. et familia. et ſm hec tria sunt tres capitis diminutōes. Media capitis diminutio est. cū salua libertate ciuitas amittit. vt cū quis deportat seu relegat ad exiliū ꝑ q̄nquennīū. vl̄ bannit. Maxia capitis diminutio est cū ciuitas amittit. nec libertas retinet. vt cū deportat ꝺs in insulā et seruus efficit. aut i metallū damnat. z sic etiaz bannit in opꝰ metalli. vel si maioz. xx. annis patit se venundari ad ꝑcipiendum. vel si manumissus in seruitutē ex ingratitudine reuocet. Pena aūt damnandi in metallū ꝺdie locū ñ hz. vide insti. de capi.dimi.p totū. et Spe.ti.de tuto.§.tutela

Capsarij dicunt q̄ in balneis vestimēta suscipiūt custodienda. Vel aliter sunt illi qui portāt alios libros ad scolas.

Carboniānū. Reḡ. supza. bonoꝝ ꝓsessio carboniana. Vñ ſm Azo. ꝺz a carbonio inuentoze vel auctoze. Et datur solū nato et nō nascituro in quo differt ab edicto de ventre in possessionē mittendo. quod subuenit nascituro.

Carbonū appellatiōe quid cōtineat. vide. ff. de ver.sig.l.carbonū. vbi appellatiōe materiali nō ꝓtinet materia. vt appellatiōe librorum nō carte. ff.ꝺ leg.iij.l.libroꝝ.§.q̄ tamē. Nec ecōtra appellatiōe materie cōtinet materiatum. l.seruus.eo.ti. Et sic nō cōtinent ligna ad coquendū. vel calefaciendū. qz nō sunt carbones.

Cartularij iudice dicebant olim illi q̄ ab imperatoze habebant potestatē iudicādi et illos solū qui coram eis eligebāt litigare. et poterant eligere sine cōsensu ꝑtiozum iudicū. sicut traditur in glo.l.j.ff.de iudicijs.

Carthophilacia est armariū vl̄ locus i quo carte reseruant. Et dicitur a carta qꝺ est instrumentū vel scriptura. et philaxe cōseruare. quasi zē. vt nota. in.c.j.de probat. et.c.ij. xc.dist.

Carta seu instrumentū seu rescriptū dicit falsa seu falsum bene quattuoꝛdecim modis. vt no. in.c.in memoria. dist.xix. in glo. verbi falsa. Primo ex dicto vel tacito. Secundo scripto. Tercio facto. Quarto sine testibus. Quinto per subscriptiōes varijs manibus notatas. Sexto p alienū sigillū dū ꝓpriū habeat. vt ibi.

Caracter ꝓprie est signaculū quoddā q̄ aliud vt insignit vt ꝺdinet in aliquē finē. sicut caractere insignitur denarius ad vsum ꝺmutationis. Et milites caractere insignītur q̄si ad militiā deputati. Homo aūt fidelis ad duo deputat. ad fruitionē glozie. z ad ħ insignitur signaculo gratie. Apocalip. vij. Nolite nocere terre mari. q̄duscz signemus. Secundo anima fidelis deputatur ad recipiendū vel tradendū alijs que pertinent ad cultū dei. et ad hoc insignit caractere sacramētali. id ē signo indebili animeimpzesso.

Carena dicit a carētia hominū vel cibaroꝝ. nā p quadraginta dies ieiunant in pane et aqua. z includuunt in aliq̄ secreto loco iuxta ecclesiā vbi nō habēt cōsoꝛtiū hoīm. vt no. Bern.in.c.accusasti.de accu. Et simile no. glo.in.c.ij.de spon. Duo. vbi &c. ⁊ add. Dyn. ⁊ vel Durum pro et aqua quod ad vulgare ⁊ [illegible]

Carrucarij scisoꝛij et atriarij idem sunt. videlicet serui z custodes atrij.

Cardinales dicti sunt a cardine. qz sicut hostium regit a cardine. sic per eos regitur ecclesia vniuersalis. xxxiij. dist. prebyteri.

Dicunt etiã quãdoq; cardinales, i. principales, quia per eos debet officium in ecclesia regi.

Carnificare ẽ carnes facere scz mactare, Inde carnifex qui carnes facit et vendit: de appla. significante. Etiam homicide solent dici carnifices, vt glo. iij. in cle. j. de vi. et bone. cleri.

Caselle sunt granaria in q̃bus fruct⁹ cõponuntur. ff. de iudi. l. j. et dr quasi cellule granariorũ. alias granoz.

Castellus ſm Alberi. vel castellũ ſm alios dr ſm Spe. receptaculũ qd aquã publicã suscipit q̃ ducit ad aliqd pdium irrigandũ. Reḋ. infra interdictũ. de aqua cas. edu. vt ff. de aq̃ q̃ti. et esti. l. j. §. equissimũ. Alias. i. castrũ. ff. de leg. ij. l. ticia. §. fi.

Castrũ si vendat⁹ patronat⁹ ei annexũ accedit. sec⁹ si vendo palaciũ vbi ẽ ecclesia vbi habeo iuspatro. de hoc vide Inno. in. c. ex lris. de iurepatro. et Hosti. in sum. de iure patro. §. q̃liter. ij. q. vij. accusatio.

Cassitare est minutatim vl̃ minime stillare.

Castrẽse peculiũ. Reḋ. infra peculiũ.

Cathedra ſm Hug. est grecũ. et ponit⁹ p excelsa sede iudicis possidẽtis. z dr a cathos id est sedes. et edra spõda. quasi spõdata sedes. Et ponit etiã p sede doctoris. ita dicit glo. in cle. dudũ. de sepul. et allegat ibi Brecisũ. Vñ. Rex solitũ. doctor cathedrã. inde tribunal.

Cathedraticũ est qd solui⁹ annuatim episcopo a suis clericis sue diocesis in signũ subiectionis vel obedientie. et etiã sustentationis. z est duoz solidorũ. vt. x. q. iij. placuit. z de offi. ordi. cõquerente. Et dicit cathedraticum. qr soluit⁹ ad honorẽ cathedee episcopalis. x. q. iij. c. j. et nõ debet exigi vltra antiquũ morẽ. ea. q. nec numer⁹. Per qd colligitur q̃ põt currere pscriptio in quantitate cathedratici. c. olim. dr censi. sed totaliter nõ pscribitur quin soluat⁹ ſm no. Jo. thcuto. xvj. q. vij. quicũq;. Et vide Archi. c. j. de pbẽ. li. vj. vbi ptrarũ allegat Boff. z Hug. xiij. q. ij. in pn.

Cathecizare est imbuere. docere. seu instruere. vel benedicere. Inde cathecismus. Hã ante baptismũ instrui debẽt baptisandi in fide. et pcipue adulti. de cõse. di. iij. ante. ex. ita no. glo. in. c. q̃ cathecismũ. de cogna. spiri. li. vj.

Cathecuminus instructus dr. vel q̃ baptisari q̃ponit medio tpe simbolũ dei discens. xlviij. di. §. j. et. c. qm̃ multa. Vel dicit audiens. eo q̃ doctrinã ãñ valuas ecclesie audiat cũ suscipere velit baptismũ.

Cathologus est supior ps molendine. ff. de fun. instruc. l. cũ delamonis.

Castrametor. id est pono. figo. vel diuido castra.

Cathomus est flagellum ex virgis factum in modum scobe. z tali vtuntur religiosi in capitulis.

Cautio est dictio ex q̃pio significato significat nudam. pmissionẽ ex qua inducitur firma obligatio. C. de ver. sig. l. sancimus. vt q̃s teneat cauere de euictõe de vicijs z morbis. Et intellige nudã a fideiussoribꝫ et pignoribus. sed nõ a stipulatõe. nam astrict⁹ cauere debet a stipulatõe cauere vt obligatio sit firma. l. penl. §. docere. ff. ne q̃s eũ q̃ i ius voca. est vi eximat. et de cle. nõ resi. c. relatũ. Qñq; significat cũ pignoribꝫ vel fideiussoribꝫ qñ hoc aliud verbũ el adiunctus declarat. vt mandaui pcuratori vt recipiat idoneã cautionẽ a debitore. alis nõ darẽ dilationẽ. ibi cautio intelligit cũ fideiussoribus vel pignoribꝫ. l. si mandato. §. fi. ff. mã. Ratio significati sumit ex verbo idoneam. qd apponit vt addat z fortiorẽ cautionẽ exprimat qualis nõ esset p stipulationẽ solã. Item pter ibi iubet p collatione bonoruz faciẽda recte cauerl. vt. l. j. §. iubet. ff. de collatio. bono. significat cũ fideiussoribꝫ vl̃ pignoribus. vt. §. cauerl. ea. l. et hoc rõne verbi recte. Qñq; significat cũ fideiussoribus et nõ cum pignoribus quãdo cautio de procuratore exigitur. l. j. ff. de procura. per. l. pretorie. ff. de preto. stipu. Et hec est cautio pretoria requirens fideiussores ex lege positiua pretoris pall. que est facta propter honestatem iudicij. vt enim prouisio legis aliquid operetur et nõ inutilis sit. l. si quãdo. ff. de leg. j. tũc ex iusta causa qñ debitor bona dilapidat iudex facere debet q̃ caueat creditori.

Cautio est generale nomen omniũ securitatum quoties quis securus reddit⁹ de eo qd sibi pmittit⁹. Vñ. Cautio priuata cum trino teste notata. Doctus est nacta qd cautio publice facta. Et diuidit⁹ in multas spẽs. qr alia est cautio bypothecaria. alia cyro-

graphia. Et ꝑñt dici satisdatões. etiã cautio ꝺr carta in q̃ scribit ꝓputatio. vt Lu. xvj Accipe cautionẽ tuã ꝛc̃.

Cautio rati danda est cũ de mandato dubitat. C. de ꝓcur. l. j. Et ꝺr illa securitas q̃ reqũritur a ꝓcuratore actoris ꝑ dño cuius nõie agit qꝺ ratũ habebit oẽ illud qꝺ in iudicio p illũ factũ fuerit. vñ cauere de rato vel satisdare ẽ ꝓcuratorẽ actoris ꝓmittere velle p seuerare vsq; ad finẽ litis.

Cautio fideiussoria est qñ interuenit fideiussor ꝓncipali obligatõni. Et ꝺr satisdatio. et be sunt multe. vt de lite ꝓsequẽda. iudicio sisti. iudicatũ solui. et de rato.

Cautio fidei ꝓrie interuẽtu. ꝺr q̃ fit p fidem ꝑstitã sine solẽnitate iuramẽti.

Cautio iuratoria est qñ cõpromissio iuramẽto firmat. vt qñ iuro solẽniter me debere aliquid vel impleturũ ꝓmitto.

Cautio nudo pacto ẽ cũ aliq̃s fidẽ tantã hz de me qꝺ cõtent⁹ sit nuda ꝓmissione mea. et hoc ꝓrie ꝺr pollicitatio vel pollicitatio ꝓuentio. Uñ vere ꝛ ꝓrie ꝺr satisdatio ꝛ satisfactio dici ꝑt. Sed satisdatio ꝓrie est cũ duo paciscẽtes duas scripturas sub eadẽ forma verboꝝ inter se cõficiunt ꝛ mutuo tradũt. ꝛ pollicitatio ꝛ satisdatio cautele dici ꝑñt ꝓprie loquendo.

Cautio pignoraticia siue hypothecaria ẽ cũ pign⁹ tradit. aut hypotheca suppoꝛtat. ꝛ dicitur etiã satisdatio.

Cautio de euictiõe ꝺr qñ securitas ꝑstanda vel ꝑstita emptoꝛi a venditoꝛe sit ea ꝓditione vt si ab eo euincat vẽditoꝛ ei restituat estimationẽ rei in duplũ vel in simplũ. put inter eos prius cõuentũ est.

Cautionũ autẽ alie multe ꝑñt esse spẽs put ad diuersas materias applicantur. Unde Spe. in tractatu libel. titu. de pignoribus §. sequit. vbi quasdã alias species cautionum ꝓsequitur.

Cautio de damno infecto est que prestatur cum tua domus ruinosa ruinam minatur domui mee. vel etiam prestatur fm quosdã cum timeo qꝺ aliquis mihi insidietur possum agere vt mihi prestet cautionem ne me offendat.

Cautio de opere moliendo quam ꝑstat ille quãdoq; cui nunciat opus nouũ sc̃z qꝺ ipm opus demoliatur si constiterit enm iniuste edificasse.

Cautio de vsufructu in qua de duob⁹ cauet sc̃z qꝺ vsufructuarius re nõ male vtat. et qꝺ etiam vsufructu finito restituat quod ex re ipa supextat.

Cautio qua heres cauet ipsi legatario cum heres dat fideiussoꝛes legatario delegato prestando.

Cautio qua legatarius cauet heredi est illa qua legatari⁹ satisdat heredi. vt si falcidia locũ habeat qꝺ amplius nõie legati recepit q̃ rõ legis falcidie patit id heredi restituat

Cautio arrogatoꝝ qua arrogatoꝛ stipulatur seruo publico qꝺ restituat arrogato que ab eo habuit. vel ab eis ad quos peruentura sunt. et qꝺ dabit si quartam partem de bonis suis si cuꝫ sine causa emancipauerit seu exheredꝫauerit.

Cautio qua cauet ei cui restitutio fieri debet ꝑ quã rogatus restituere bona alicui⁹ si sine liberis decesserit quicq̃d post mortẽ de hereditate extabit cogit cauere illi cui ꝺz fieri restitutio qꝺ habit ei q̃rtã ꝑtẽ.

Cautio mucIana a Mucio iurisc̃onsulto dicta est. Et habet fieri in vltimis volũtatib⁹ Et cõiter fm doc. nõ in contractib⁹. ꝛ fit in cõditionib⁹ negatiuis. puta sic dicẽdo. Si Ticius capitoliũ nõ ascenderit. si seruũ non manumiserit. lego ei. xl. mucIane cautionis ff. de cõdi. et demõ.

Cautela est diminutiuũ a cautõe. ꝛ tũ qñq; supabundantiã importat. vt cum ꝺr. abundans cautela nõ nocet. l. testamẽta. in fi. C. de testa. quinq; q̃ ꝓpter cautelam fiunt. no. Archi. l. dist. ꝑ byteros. Inde cautelosus. id est ꝓuidus. circumspectus. vel plenus cautelis.

Caupo quid sit patet infra in dictiõe stabularij. in fi.

Catulus. i. sapiẽs me. ꝓduc. Sed media breuis est animal. vñ. Est aial catulus. fruitur rõne catulus.

Cauillatio est q̃ ab euidẽter veris trãsitur ad euidẽter falsa ꝑ quãdã ꝓbaꝝ inuolutõꝝ vel sophistica. c. venerabilis. de iudi.

Causa est ex q̃ aliq̃d ꝓducit. vt ꝑ est cã filij et cõtract⁹ cã obligatõis. l. et an eã. §. actiones. ff. de except. rei iudi. Itẽ cã est finis ex quo impulsio dat faciẽde dispositioni ꝛ trasumitur in ti. de cõdi. et demonstra. et causis et modis earũ. Ubi ꝓz qꝺ causa differt a mõ q̃ est de futuro. et a cõditione q̃ est de

futuro, ꝛ suspēdit etiā a demonstratiōe que tm̄ declarat rē vel psonā, ꝓbi gra. Patron⁹ ꝑt cōpellere bertā vt nubat vt ciuitates repleant. Iste finis vt ciuitates repleant ē cā cōdende legis tō ōr. q⁹ cessante cā cessat lex. vt. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iur. patro. Et vtimur pmiscue illis ꝓbis. cessante cā legis vl̄ cessante rōe legis. Differunt tn̄ cā ꝛ rō. q⁹ rō est ocul⁹ cordis discernēs rē p medīū. Sed cā est qō i facto accidit p qō rō discernit q̄d iuris. Dicit etiā cā efficiēs in. l. cōditor legis in ꝓtractib⁹ cōtrahendis. Causa materiat in legib⁹ est materia de q̄ in illis disponit. Et cā formalis ē mod⁹ tractādi, ꝛ forma cōtrahēdi vel disponēdi q̄ addit cōtractui vl̄ dispositōi. Dicit etiā cā instrumētalis vt ē instrumentū artificis. Et breuiter quicq̄d ad eē alicui⁹ rei cōcurrit cā ōr. aliter ꝛ aliter tn̄. Et significat cā p dictionē si. vt dicēdo. dono vel lego illi si negocia mea gesserit. l. demōstratio. §. j. ff. de cōdi. ꝛ demō. Item p dictionē qr. instī. de leg. §. longe magis. Et p dictionē q̄m̄. nā exponit p qr. Itē significatur cā in dictōib⁹ illatiuis, vt dicēdo. Ticius negocia mea gessit tō vel ideirco sibi lego. Itē in dictōe cū, vt dicēdo. Cū tici⁹ negocia mea gesserit loco sibi ꝛc. Etiam in dictione siue. vt siue tici⁹ negocia mea gesserit siue aduocat⁹ fuerit ꝛc. Itē in ꝓpositōne p. vt ibi. lego vineas ꝑ alimētis. l. fi. §. j. ff. de all. et cibā. lega. vñ sensus est q⁹ ex cā alimētorū lego vineas. Itē significat cā p dictōs noīe, vt dicēdo. lego vxori q̄draginta noīe dotis. l. cū q̄dē vxori. ff. de lega. j.

Causa ōr a casu q̄ veīt, nam cā est materia et origo negocij nedū discussionis examīe patefacta. q̄ dū ꝓponit cā est. cū discutit iudicium. cū diffinit iusticia. c. forus. de verb. sig. vbi Bern. dīc in glo. Cā est res in dicendo posita cū interpositōe certarū psonarū. scz actoris rei iudicis et testis. ꝛ ōr a casu. q⁹ casualiter occurrit p̄ter hoīm volūtatē. Et differūt cā et actio, nā cā est negocium vl̄ ꝓtract⁹ ex q̄ quis mouet ad petendū vl̄ litigandū. vt est venditio vel locatio rei ex q̄ orit obligatio. ꝛ est cā pxia obligatōnis q̄ obligatio parit actōz cū obligatio mī sit actōis. Et ē duplex cā. s. pxia ꝛ remota. q̄ differūt i actōne reali ꝛ psonali. nā in psonali remota est ipm factū. pxia est ipa obligatio. ꝛ in psonali nō sufficit exprimere cām pximā, dicendo. ago ꝯ te. q⁹ obligaris mihi in decē. sz oportet exprimere cām remotā. vt dicēdo. ꝙuenio te. q⁹ mutuaui tibi decē. In reali pxia causa est dominiū. Sz remota est ex q̄ ꝓcēdit⁹ q̄s dominium. et nō est necesse exprimere remotā. vt dicēdo ago ꝓtra te q⁹ emi domū a bernardo. sz sufficit exprimere pximā cāz. dicendo. ago ꝯ te. q⁹ sum dīus dom⁹ illius. et hec no. in glo. ꝛ p doc. in. c. dilecti filij. de iudi. De diuersis speciebꝫ cārū vide bo. glo. xij q. j. in sum. Est em̄ q̄dā cā spūalis vl̄ annexa spūali. vt illa q̄ fit ō iure patronat⁹. q̄dā ciuilis. vt cū agit sup rei vendicatōne in cā pecuniaria. q̄dā criminalis. vt cū agit directe de crimine. q̄dā mixta. vt cū agit de crimine ciuiliter. vt de adulteris ad sepationē thori. In his tribꝫ vltimis casib⁹ iurat de calumnia. in primo nō iurat de calūnia. sz tm̄ de veritate dicenda.

Cause criminales dicunt in q̄b⁹ agit ad vindictā siue ad penā. et ꝑ etiā ōr q̄ñq⁹ agi criminaliter. q̄ñ agit ad vindictā publicā. q̄ñq⁹ ōr agi ciuiliter q̄ñ agit ad penā p modum inquisitōis. denunciatōis. vel ad interesse pti⁹ p viā accusatōis.

Causa minima est duoꝝ aureoꝝ vel decē aureorū: vel q̄nquaginta solidoꝝ. vl̄ illa q̄ nō sufficit ad sumpt⁹ iudicialeꝫ.

Causa aūt argumēto. s. naturalis rōis ꝓstat aut pbatōe testiū vel tabularū ꝛ instrumētorū. c. for⁹. de ꝓ. sig. Facit em̄ pbationē cōfessio. vt ibi. no. in glo. j.

Cause fauorabiles sunt q̄ttuor. s. de libertate. matrimonio. dote. et testamēto. c. duob⁹. de re iudi. et de cā no. Pau. in cle. dudum. de sepul. sup verbo. causis. et Jo. an. in. c. cū dilecti. de accu.

Causor aris. l. cōqueror.

De Ce

Cedendarū actionū beneficiū est p qō postulare possum fideiussores. Et alij q̄ obligati sunt in vna obligatōe sibi cedi in alia ꝯ fideiussores. ꝛ alios quib⁹ sunt obligati. aliquin nisi cedat eis possunt recusare solutiones. vt insti. de satisda. §. si autē. et. C. de solu. l. stichū vel pamphilū. §. penl̄. de ꝑ vide Spec. ti. de renunc. §. finitis. ꝓ. postremo dicendum. De bñficijs et alijs. reqre ibidem §. parum autem. ver. et nota. ꝛ vide infra renuntiatio.

Ceda, idem est quod carta. inde cedula parua carta.

Cedere bonis est ab vniuersitate bonorum suorum recedere et eis abrenunciare veluti quibus aliquos onerator debitis vel obligator est pluribus non bñs vñ soluat vel satisfaciat oibus creditoribus abrenũciat bonis suis vniuersis cedẽs illis. vide infra cessio. Etiã cedere est vẽdere. l. si dubit. C. de fi. instru. Et ℔ nota p statutis. Et cedẽs bonis nõ liberat etiaz a ciuili obligatõne. l. q bonis. ff. de ces. bo. vbi no. Accur. licet ptrariũ tenuerit glo. et male. in. l. vbicũq; ff. de fideius. Itẽ nõ auditur debitor fisci vel reipublice volẽs cedere bonis fm Bar. in. l. is q bonis. ff. de ces. bo. cuius videat tenere oppositũ in. l. iij. iuncta glo. C. de cessi. bo. Et bñficio cessionis renũciari nõ pt fm Bar. l. alia. §. eleganter ff. solu. matri. licet Ly. videat tenere ptrariũ in. l. j. C. q bo. cede. pos. Et bonis cedi pt nõ tm in iure sz etiã ỹ ius. et sufficit p nũciũ et p epistaz id declarari. l. fi. ff. de cessi. bo.

Cedere actõi est ius actõis mihi petẽtis in aliũ trãsferre. et ipm qsi in locũ meũ ponere ita vt dicta actõne possit vti aduersus eos cõtra qs actio talis poterat intentari

Cedere diẽ est incipe diẽ debiti vt si mihi p miseris centũ. si Titius fact⁹ fuerit psul vl eps. vl si nauis ex asia venerit cũ he pditiones extiterint. tũc dr dies obligatõis cedere. vl diẽ cedere debiti ẽ pecunia incipe deberi. vt si debeas mihi centũ i festo Johis baptiste. aduenẽte festo dr venire dies debiti. l. cedere diẽ. ff. de sig.

Celicule dicunt illi q celũ vl planetas celi. i. solẽ et lunã et stellas qsi deũ colũt. Et hi licet xpiani sunt. vel nõ. tñ nõ sunt tenendi i plena veneratõe xpianor: sed nec ceterorũ hereticor penas pati dñt fm leges. vt. C. de iud. et celi. l. celicolarũ. et qsi p to. ti.

Cella a celãdo. i. occultãdo dr. c. p vulleglũ. de ver. sig. in glo. v.

Celebs dr esse ille q nõ vult ptrahere matrimoniũ. Et hic fm Azo. forte ordus diceba tur. qr sine matrimonio et sine liberis erat. Et illi olim nõ poterãt cã mortis donare. qõ hodie p leges corrigit. vt ptz. C. de infirmã dis penis celibat⁹ et ordinatus. Dicit autez celebs quasi celo beat⁹. qr talis est fm Isidoꝝ qualia sunt lumina i celo. que absq; cõnubijs sunt.

Celibatus veit inde. et est status vel modus pmanẽdi seu viuẽdi sine cõiugio. Vñ put dicũt theologi celibat⁹ Johannis. i. virginitas vel castitas nõ pferebat ꝓ iugio abrae.

Cemẽtarij dicunt operatores muroꝝ idẽ qõ lathomi. qr cemẽto calcis et arene vtuntur.

Cenaculũ est loc⁹ aptus ad cenandũ vel comedendũ q qs magis de die q de nocte solet residere causa refrigerij.

Cenotaphiũ est inane sepulcrũ. i. monumentum sine corpore. qõ cõstat ad memoriã defuncti. hũc aũt locũ placet eẽ religiosum sic in ea re testis est Virgili⁹. Sz duo fratres Antonius et seuer⁹ ptrariũ scripserũt quorum sentẽtia pualet. vt. ff. de re. diui. l. intãtum. §. fi.

Cenobiũ est loc⁹ religiosorũ. et dr a cenon. i. cõmune. qr ibi oia debẽt esse cõmunia. c. cũ dilectus. de cõsue.

Censere est iudicare. iudiciũ ꝓstituere. pcipere. vt no. Jo. an. in glo. ꝓb. censem⁹. in cle. j. de cõces. pben. ff. de ꝓ. sig. l. censeri. inde nomen censoris sumptũ est. pdia etiã dicunt cẽseri. qr cẽsum pbẽt. Etiã cẽseri ẽ in cẽsura cõscribi. vt. C. in q. cau. pig. ptra. l. j.

Censores a censo eris. i. pecunie sũt dicti. qr censum etiã tollũt. Cũ cm auct⁹ esset cẽsus in vrbe romana adeo vt cõsules nõ sufficerẽt cõstituti sunt cẽsores. et cẽsoris nomẽ videtur eẽ tractũ. qr senatũ aliqd censuisse dicim⁹. i. cẽseri palle. Itẽ cẽsor ẽ iudex. inde cẽsura. i. iudiciũ et p censurã ecclesiasticã significat interdictũ. suspẽsio. et excõicatio. c. querenti. de ꝓ. sig. Etiã cẽsores romanos pcuratores dicimus.

Censite dicunt q censent. i. censum pbẽt. Re qre supꝝ agricole et censiti. et infra colon⁹.

Census tributũ et pensio publica idẽ. vt. C. q. cau. pig. ptra. l. j. et. C. si ꝓpter pẽsionẽ publicã. l. si accipit. Vñ cẽsus idẽ est qõ pẽsio q soluit de puentib⁹.

Censitor est q recipit pñtationes collectorũ coloni et pignoris iure vẽditis pdiũ si cẽsus nõ soluit. vt. ff. de censi. l. forma. §. illa. et. l. cũ possessor. §. cũ p pecunia.

Cenodoxa est vana mũdi gloria.

Centenarij dicunt duces vel magistri centũ militũ quoꝝ potestas dr centena.

Centurio idem.

Cessio est iuris et actõis trãslatio. nã p cessionẽ iura et actões in eũ cui cessi transferunt.

quia sicut in venditiõe vel quolibet titulo alienatõis rei corpalis necessaria est traditio q̃tũ ad dominũ trãslationẽ, Ita ad trãslationẽ rei incorpalis, s. iuris z actõne vtimur cessione q̃ reputat̃ p traditõe. Itẽ cessio ſm Iſi. vj. li. eth. ꝓprie est rei ꝯcessio, sicẽ est illud Ruth. Cede iure ꝓinquitat̃. Hã cedere dicim⁹ q̃si ꝯcedere. Et ea q̃ ꝓpria sũt nã aliena nõ cõcedim⁹ sz restituim⁹. Cedere etiã ꝓprie dr q̃ ꝯtra veritatẽ alteri ꝯsentit vt Licero cessit emiliſſe auctoritate veri. id est poti⁹ paruit. Et est sciendũ q̃ in instrumẽto cessiõis dr q̃ cedẽs eũ cui cedit ꝯstituit ꝓcuratorẽ in rẽ suã. Ad cui⁹ euidentiã notandũ. Si cũ ticio ex mutuo ꝯtraxisti tibi cõpetit ꝯtra eũ actio directa z ꝓsonalis, q̃ cũ eo in tua ꝓsona ꝯtraxisti. Tibi etiã ꝯpetit actio vtilis q̃ vtiliter z cũ effectu debitũ ipm tãq̃ rẽ tuã, ꝓseq̃ris. Si aũt mihi iurat actões ꝑ debitorẽ tuũ ex cã venditõnis vel ex alia cõmiseris trãsferr̃ in me vtilis actio q̃ vti possum ad ipm debitũ tuũ tãq̃ meus exequẽdo. Directa ꝓo z ꝓsonalis remanet apud te, cũ a te p cessionẽ nõ poterit separi, etiã si velis adeo tibi adheret. ff. p socio. l. iũ. Et sic ptz q̃ in directa actõe z ꝓsonali sũ ꝓcurator tuus, q̃ aliter nõ poterã vti. licet em̃ directa nõ possit cedi, ꝑt tũ mãdari et⁹ exercitiũ. Et nota q̃ cessio actionũ ꝓsumit̃ simulata ex trib⁹ q̃ no. Accur. in. l. j. z pe. C. manda. et ibi doc. et. c. fi. de alie. z mu. iudi. cau. fac. Itẽ sex sunt cause ꝓpter q̃s eꝑs põt cedendi licentiã postulare, s. ꝓscia crimin̄s. deb illitas corꝑis, defectus scie, malitia plebis, graue scandalũ, z irregularitas ꝓsone, de crimine renũc. nisi cũ ꝑdẽ. circa ꝑn. et p to. ti. Ũ. Crimen debilitas defect⁹ plebs mala cogit. Cedere ꝓlatũ simul addas scãdala fratrũ. Adde ꝑdictis si q̃s sit irregularis. c. j. de renũc. glo. ũ.

Cessionari⁹ dr ille in quẽ trãſſusa est obligatio vel nomẽ, z debet certiorare debitorẽ. q̃ nomen eius in ipm transfusum sit ipm notificando vel ostendẽdo instrumẽto z legẽdo z copiaz si velit hr̃e dando. vt. l. nomẽ. q̃ res pig. obli. pos. C. alias alteri soluere posset debitor nõ credẽs se obligatũ cessionario. l. j. §. j. ff. de no. ope. nun. et. l. j. C. de obli. z act. p Bar.

Ceſo onis. est puer scissus ab vtero matris. Inde cesar q̃ cesus ex vẽtre matris vt per glo. in rubr. instit. in verbo. cesar.

Cerimonia est ritus sacrificãdi. Dicunt em̃ cerimonie sacrificia z solẽnitates iudeor⁹ q̃ cereis exercebant̃. z sic in veteri testamento peccata purgabant̃.

Cerimonialia ꝑcepta sunt q̃ ad cultũ dei ꝑtinent, de q̃b⁹ rõ reddi nõ ꝑt ſm Jo. theu. di. vj. §. his ita rñdet̃, q̃ ad lr̃am fuerũt mãdata. Ut nõ arabis in boue z asino. Non indues vestẽ lino lanaq̃ cõtextã, z nõ seres agrũ diuerso semie. Sũt em̃ tres duplicitates ꝓhibite, s. i corde z i ore z in ope.

Cesar ꝓmo fuit nomẽ ꝓpriũ Julij imperatoris a quo postea oẽs impatores dicti sunt cesares.

Certũ dr nõ dubiũ, vñ ꝓcurator dz esse certus. ff. de ꝓcu. l. ij. Itẽ arbiter cert⁹ dz cẽ. ff. de arbi. l. itẽ si vn⁹. §. si in duos. Sil'r tutor dz esse certus. ff. de testa. tute. l. tutor incertus. z. l. duo sunt titij. vt tenet Ubert⁹ d bobio. c. j. de ꝓcu. li. vj. in glo.

Certicõditio cõpetit ex oi obligatõe et ex oi causa ex q̃ aliq̃d certũ et determinatũ petit̃ siue ex cotractu siue ex cã legati siue ex suo noie siue obliget̃ hereditario. Et sunt due certicõditiones. vna generalis in oi cõtractu vbi certũ petit̃, alia specialis in ꝯtractu mutui. Et licet nulla lex hoc manifeste dicat, ꝑt tñ elici ex textu. instit. q̃b⁹mo. recõtra. obli. §. j. in fl. ibi ex eo cõtractu. s. mutui nascitur certicõditio q̃si ꝓnomẽ eo demõstret specialitatẽ in mutuo. Etiã in sil'i licet solũ vna bonor̄ possessio nomiet̃, cõiter tñ sunt due, vna generalis, alia specialis, posset et iam ꝓbari ex rubr. ff. de re. cre. z si cer. pe. et de cõdi. Que rubrica bz tres ptes, vbi in secunda tangit̃ certicõditio specialis, z ẽ glo. instit. §. ꝑalle, sil'is glo. in. l. certiconditio. in ꝑn. ff. si cer. pe. et in. l. j. in ꝑn. ff. de triticaria z c. Cõtrarilũ notault Catho de saxis. in. l. j. C. q̃ admit. ad bo. poss. sup rubr. Hã bñ dat̃ alicui bonor̄ possessio in generali, sz nulla generalis, et sic deest certicõditione sicut ꝑ Aresto, datur aial in genere, nullũ tñ reperitur aial generale q̃d oib⁹ ꝓficipet aialibus. Et nota q̃ in libello nõ ꝓcedit certicõditio generalis, q̃ nõ instruit̃ aduersari⁹ an debeat ꝓtẽdere an liti cedere. vt dicẽdo. te cõuenio, q̃ certũ mihi teneris.

Ceterũ, no. Jo. Cal. in cõmẽto decre. vestra. de coba. cle. et mu. et Pau. in ꝓmẽto decre.

nobis,de iurepatro.

Cetera hec dictio habet importare vt ī ꝓtractu ea q̄ veniūt q̄ sunt de natura ipi⁹ cōtractus,ħ est de ꝓsuetudīe.vt no.ī.l.si duo patroni.§.si q̄s iurauerit,ff.de iureiu.z p ħ inferūt doc.q̄ si in ꝓthocollis alicui⁹ notarij inuenianť hec verba z cetera. q̄ intelliganť ea venisse in ꝓtractu q̄ de natura vel de cōsuetudīe ei⁹ sunt.vt dīc Bal.q̄ p ꝑbū cetera nūc̄ intelligiť vt veiat ꝓmissio cū pena. Rō.qz pena ꝺz eē q̄d extrinsecū ab ipo contractu.ſō nō intelligiť venire nisi exp̄sse appareat.ar.ex his q̄ no.in.l.sciendū.ff.de ꝑ. obli.et.l.ij.C.de fal.si tū ſm Bal. ꝓtractus esset cōcept⁹ ad ꝓsilīū sapiētis z in ipo ꝑbū reperiret z cetera tūc bñ posset apponi pena in ħ ꝓtractu.z hoc opať apposītio illa vt cō silīū sapiētis dicet istū ꝓtractū iuxta no.ī.l. apte.ff.de ꝑ.obli. Et no.q̄ dictio rē.dupliciter scripta reperitur z ſm hoc dupliť ꝓferť. Uno mō poniť indeterminate ī fine oꝛōis sic q̄ nō regiť ab aliq̄ ꝑbo.et tūc debet scribi breuiter vt sic rē. Scōo mō poniť determinate sic q̄ referť ad verbū in oꝛōne positum a q̄ regiť.et debet scribi longe,p duabꝫ dictionibꝫ vt sic z cetera. Sic etiā ꝓfertur breuiter et longi⁹. Et vtroq̄ mō significat ꝓut verba p̄cedentia vel aliud mediū significare declarat. Hā breuiter rē. significat illud qō deficit z supplet verba deficiētia,vt in.l.gallus.ꝑ.credendū.ff. de libe.et posthu.vbi testatoꝛ dicēs. Si me viuo nepos decedat tūc q̄ ꝓnepos rē.credendū est gallū denotasse idē de ꝓnepote. Et sic dictio rē.supplet ibi verba ſm q̄ ꝓnepos pōt substitui q̄ sunt in ꝑn.illius.l.vt gallus introduxit. Jtē si procedit instrumentū extensum locationis vnius domus facte vni et sequiť instrumentū abbreuiatū emptōnis alterius domus facte eidē dictio rē.significat clausulas in p̄cedenti positas q̄ huic locationi sunt applicabiles,qz p̄cedentia declarant sequētia.l.si seru⁹ plurīū.ff. de le.j. Jtē qz in habentibꝫ symbolū facilioꝛ ē trāsitus.l.in rem.§.item quecūq̄.ff. de rei ven. Cōtractus aūt emptōis z locatōis sunt similes.l.j.ff.locati. Et est sciendū q̄ notarius qū notā positā breuiter in ꝓthocollo redigere vult ad instrumentū publicum tunc significata p dictionē rē.debet exprēse scribere,qz scit q̄d actū est z q̄d p hāc dictionē intelleꝛit tāc̄ testis ibi cōtentoꝛ.qz dispositōem ꝓtrahentiū recipit q̄ mortuo primo notario post ꝓthocollū añc̄ redigeret illō in publicū instrumentū,secūdus notarius nō debet significata p dictiōez rē. in ꝓthocollo posita extēdere nisi quantū ibi fūt extensa.l.ꝓtract⁹.C.de fide instru. Sed talis nota ꝓthocolli legēda ē partibꝫ coꝝ testibꝫ et illis exponentibꝫ verbū rē.debet notari⁹ secūdus sup hoc req̄situs expositōz illoꝝ redigere in publicū instrumentū extēsum. alias iudex debet arbitrari ex p̄cedentibꝫ z sequētibꝫ z cōlecturari q̄d p verbū rē significeť.ar.l.si seru⁹ plurīū.§.j.ff. de le.j.z.l.voluntatis.C.de fideicōmis. Scōo sumiť z cetera,put lōge poniť z significat alia p̄ter ea q̄ enumerata sunt.l.itē q̄riť.§.exercitu.ff.locati.vbi ꝺz q̄ milites de domo fenestras et cetera sustulerūt. Jtē ibi heres q̄ cōpulsus adit sicut ceteris comodis caret ita hoc comodo qō nō ꝓt detrahere q̄rta.l.nāc̄.§.q̄ cōpulsus.ff.ad trebel.vbi dictio rē. regiť a a ꝑbis sustulerūt z caret.

De Ci

Circuitoꝛes dicunť q̄ circueunt vel circundant patrias a nundinis ad nundinas deferentes res venales. Et dicunť alio noīe circūmeatoꝛes.

Circūferan⁹ ſm Jsiō.li.x.ꝺz q̄ ad modū rote circumfertur.

Circumseptus est circūdat⁹ vel vndiq̄ cinctus vt no.in ꝑhe.cle.

Circūducere lr̄am est eā circūducta linea dānare.et sic differt a cancellare z supp̄ctare.

Cimiterīū est lo c⁹ solēniter p ep̄m benedict⁹ de ꝓse.di.j.nemo.z ꝺz a cymos.i.dulce.z ſteron statio q̄si dulcis statio.

Cirographū est cū duo paciscētes duas scripturas sub eadē forma verboꝝ inter se cōficiūt z mutuo sibi tradūt.vel ꝺz instr̄m seu illa lr̄a in q̄ debitoꝛ ꝓfiteť se esse obligatū creditoꝛi idē qō antapoca.z cirographa dū venīūt nomē siue coꝛp⁹ venisse videť.l. seruū filij.§.eū q̄ cirographū.ff.de le.j.

Circumstātia alicui⁹ loci intelligiť p.xxx.pedes.vt dīc Bar.in.l.itē apud labeonē.§.cōuiciū.ff.de iniurijs.

Cilliarcha est ꝓnceps sup mille hoīes.

Cillum est pua pellicula ī oculo q̄ dicitur lachrymale.

Cimiliarcha est custos sacrorū vasorū et aliarum rerū sacre ecclesie. vt dic̄ glo. in. l. iubemus, de sacrosanc. eccle.

Circa est significatōis restrictiue. nō autem ampliatiue. vt in. l. rutilia polla. ff. de ꝓtraben. emp. Et ℔ nota ꝑ statut̄. Et q̄d dictio circa ꝯpar in teste. vide Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. Et circa ptinet ad tps circū ad locum circiter ad numerū.

Citatio est in ius vocatio vel inuitatio cum q̄s de aliq̄ cōquerit̄. z q̄rimonia sua coram iudice deposita. iudex emisso citatōis edicto ad ei⁹ instant̄ tā vocat vel inuitat illum ad se in quē agere desiderat q̄ cōquest⁹ est Si ꝑ in edicto iudex vel ꝓtor adꝺiciat hāc clausulā si i die ꝑscripto nō venerit ꝙsi ꝓtum max ꝓdēnaber̄ vl reputaberis. tūc edictus olim dicebat̄ pemptoriū. Hodie aūt sufficit q̄ dicat̄. Citam⁹ talē pemptorie. Et est q̄ druplex mod⁹ citādi fm Guil. de mon. lau. Prim⁹ ꝑ nunciū cū lr̄is citatorijs. Secundus ꝑ pconē. Terci⁹ ꝑ edictū cle. j. de iudi. Quart⁹ fit ex iuris dispositōe. Itē quedaz citatio fit ad monitionē iudicis. c. cōsuluit. de offi. dele. Itē q̄dā est ꝑ balis. quedā realis vel actualis ducēdo ad iudicē. Itē citationis sunt tres act⁹. Prim⁹ est impositio cū iudex imponit nūcio vt citet re⁹. Secūdus manifestatio cū nunci⁹ denūciat citato vt veniat. Terci⁹ relatio cū nūci⁹ refert iudici talē in tali loco citasse. Addit etiā q̄rtus. s. cōparitio citati. z qū citat⁹ teneat cōparere. et si nō ꝙparet mulctet̄ no. ꝑ doc. in c. ꝑterea. de dilat. Et de illis actib⁹ i. c. fi. de ferijs. Et nota q̄ citatio est de iure naturali. vt in cle. pastoralis. de re iudi. Et citatus ad locū morbosum seu vbi aer est pestilētialis vl corrupt⁹ nō tenet̄ ire. cū salutī boim sit rō adhibēda. l. recusare. §. si q̄s i vno loco. ff. ad treb. z ibi ꝑ doc. nec citat⁹ pemptorie ꝑt dici cōtumax añ libelli oblationē. l. si finita. §. si plures. ff. de dam. infec.

Ciuitas ōr quasi ciuiū vnitas. z muroꝝ ambitu terminat̄. de sen. excō. si ciuitas. cuius appellatōe etiā cōprehendunt burgēses. ff. de ꝙ. sig. l. ij. Itē ciuitat̄ appellatōe ꝙprehēdunt mille passus a muro ciuitat̄. vt. ff. eo. ti. l. mille. z. ff. ō pc. l. q liquide. §. si ita legit Itē cōprehēdunt horti. ar. ff. de ꝑcura. l. ꝑses. Item ciuitatis noīe nō cōprehendunt dioceses. nec ecōtra. vocatur aūt ꝓprie ciuitas q̄ habet epm̄. vt. lxxv. dis. in illis.

Ciuilis actio. Reqre supra actio.

Ciuile debituz. vide in glo. j. c. fi. de solu. Et qñq̄ ciuile idē est qō vrbanū z elegās. vt i glo. j. l. ciuile est. C. de fur. Sic iciuile. i. inurbanū vl indecēs. l. inciuile. ff. de legi. vbi ōr. inciuile est rūdere lege tota nō inspecta.

Ciuis est nat⁹ in ciuitate. l. ciues. ff. de appel. vbi glo. Sed q̄d de natis in comitatu. Dicitur in aut. q̄b⁹ mo. na. effi. sui. §. si vero neq̄ ciues. col. vlt. z ibi ꝑ Ja. de bel. mouet q̄stio de rege cōcedente ꝓiuilegiū ciuitatib⁹ et ciuib⁹ regni.

Cisterna est locus in q̄ cōgregant̄ aq̄ pluuiales. et ibi collecte vsui reseruant̄. alij ponūt cistella. ꝑ eodem.

De CL

Clam possidere. i. occulte possidere.

Clamis est vestis militū. purpura regū. stola sacerdotū. toga aduocatoꝝ. birrus rusticorū vel custodū. cuculla monachoꝝ. vt. C. de vesti. olo. et aura. li. xij. et. C. q̄ mili. ñ pos. l. si clarissimi. put no. Azo in sum. C. de of. pfec. pto. Apud imperatorē erāt in triplici gradu. q⁹ alij erāt maiores. z hi vocabātur illustres. sic̄ pfectus ptorio orientis. Itē affrice. Itē vrbis romane. Alij erāt minores et hi vocabant̄ clarissimi. puta pfides. Alij medij. z inter illos erāt spectabiles. vt pcōsules z pfectus egipti. q̄ etiā dicunt̄ augustales.

Cladestinū ꝙ iuglū est despecta ꝑsonaꝝ pūtia vel iuris solēnitate vel denūciatione nō ꝑmissa sine sacerdot̄ benedictōe occultum matrimoniū.

Cladestina electio ōr q̄ in cameris per occulta cōuenticula fit. vel illa quā canonici inter se secretā tenēt.

Classis. i. nauis. inde classit⁹. i. numer⁹ classatoꝝ. i. nauiū ad bellandū. Et q̄ censet vel voluerit se huic ministerio deputare dicebat̄ incensit⁹. vt. C. de classi. li. xj.

Clēs ōr ille cui⁹ cām aduocat⁹ tuet̄ z defendit. Jn̄ clientul⁹ diminutiuū. z idē ē fm Jsi. vel ōr q̄si colēs a colēdis pronis. Vn̄ solet quersi aduocati dicere suis clientulis. si vez rūdebis cām pdes. Sz nō dicūt. si falsum rūdes regnū ōi pdis. z cū iusta inia dānatiōz acq̄res. vt ē glo. mgr̄alis. ī. c. j. de ꝓcess.

Clerica dicit̄ corona clericoꝝ rasa. vt notat

Jo.an.de vl,et hone,cleri,c,clerici,

Cleros grece est sors latine vel hereditas,sūt ergo dicti clerici,qr de sorte dñi sūt.xxj.di, cleros,vbi ponunt noīa oim graduū in ecclesia xpi deseruentiū,et appellatōe clericorū etiā intelligunt monachi,licet nō ecōtra qr sunt etiā electi in sortē dñi qō clericus significat,xij,q.j,duo sunt genera,et hoc maxime in causis fauorabilib⁹,sed in odiosis sec⁹,vt no,in,c.j,de iura,calū,vbi etiā appellatōe clerici nō veīt monach⁹,qr ibi postea specificat.vide.c,cū fm ap̄lm,de p̄ben,et,c, cleros p̄alle,

Clerimonia idē est qō hereditas diuina,

Cloaca dr locus cōcauus vbi sordes ꝓfluūt ex q̄cūq; villi loco vel effluunt de vijs z plateis,vel vbi stercora recipiunt,s,latrina.ff, de clo,vbi tex,in,l,§.cloaca, Cloaca est loc⁹ cauus p quē colluuies q̄dā fluit. Et ponit ꝓr ibi duo interdicta de cloacis, Primū est,phibitoriū q̄ ꝓhibet vicinis facere vim q̄ min⁹ cloaca purget z reficiat. Secundū restitutoriū vñ flau⁹ mela scribit ꝓpetere interdictū ℔ vt i vicini edes veniat z rescindat pauimēta purgāde cloace gr̄a,Et si qs velit ꝑuatā cloacā facere vt exitū habeat in publicā cloacā nō esse impediēdū pomponius putat,Et vtrūq; interdictor est ad salubritatē ciuitatū, Hā celū pestilēs z immūdicie cloacarū ruinas minant,vt ibi dicit Est g̃ duplex cloaca,priuata z publica, Et appellatōe cloace tube z fistola ꝓtinent hec ex,l,j,p̄alle.ff,de cloacis,

De Co

Coactio est duplex,absoluta z ꝓditionalis, Coactio absoluta est cui resisti nō p̄t cū qs violēter trahit ad aliq̄d faciendū,q̄ casu qs oīno excusat,l.di,p̄ bynteros,j,q,j ꝓstat, Coactio ꝓditionalis est q̄ metū cruciat⁹ vl aliq̄d graue minat q̄ excusat a tāto nō tū a toto,c,sacris,de his q̄ vi me,ve cau.fi.in glo, ꝓbi,attenuet.fm Hoff,i sum,c,ti,z etiā in,c cū dilect⁹,eo,ti,vide bar,brix,i glo,ꝓbi,munita,di,v,ad ei⁹ vero,vbi bñ distinguit,Et coacta volūtas etiā volūtas ē,xv,q,j, merito,ff,qō me,cau,l,si mulier,§,si metu,

Locus venit appellatōe artificis,qr cocū esse est ars,l,si quis vēditor,§,j,et,ij,ff,de edil, edic,immo coc⁹ imperatoris habet dignitatem ad qō Bal,allegat tex,in,l,j,qs cocor, in vsibus seu,hec Ludo,de ro,in singularibus suis,

Codicilli dicunt codices pui,i,libelli in q̄b cū aliq̄s impedit aliq̄ necessitate ne faciat testamēta de reb⁹ suis disponit i vltima volūtate,Et fm Azo,in sum,C,de codicillis, In ℔ differūt a testamento eo q̄ codicillis directa hereditas nec dari nec adimi p̄t ne cōfundat ius testamētor z codicillor, Nec in his p̄t hereditas scribi,nec ꝓditio heredi instituto p̄t adijci nec substitui in eis directe p̄t sed p fideicōmissum cū in eis hereditas directe relinquit,Et plura alia q̄ notant Azo z Hosti,i sum,ti,de testa, Et spe, ti,de instrumentor editōe,§,viso,

Codicill⁹ dr ab auctore q̄ hoc gen⁹ scripture instituit,Et est scriptura vl'lra in q̄ testator voluntatē figurat suā,nulla indigēs solēnitate sz solū testatoris volūtate q̄licūq; pnūciatōe exp̄ssa,cui⁹ bñficio subuenit volūtatibus defunctor,p̄ter deficientē solennitatē verbor legaliū vel necessitatē ꝓbor solēnium,Et sic codicillus fit vice testamenti, sic ep'la fit vice codicillorz,Et nota q̄ illa clausula si,nō valet ture testamēti,valeat tū ture codicillor fm Accur,in autent, ex causa,C,de liber,p̄te,vel exhere,nō habet locū q̄n testamentū deficit vicio testatoris:vt qr exheredauit vel p̄terijt filiū, Sz bñ operat q̄n testamentū nō hz viciū intrinsecū,s,p̄teritione vel exheredatōe sz hz defectū extrinsecū puta minor numer⁹ testiū ꝛc̄,Et ex modernis doc,Bull,de cunio tenet cū glo,i,l, fi,C,de codicillis,licz Dy,et alij tenēt ꝓtrariū in,l, patron⁹,§,si pagan⁹,ff,de inofficio rup,testa,Hec ponit Bal,de parusio in q̄dam consilio,

Codex est q̄libet liber q̄ cōtinet i se diuersos libros p̄tiales,et ℔ generalr, Sed p̄prie est liber q̄ ꝓtinet diuersa p̄cepta imperatorū. Vñ añ tps Justiniani erāt tres codices:s, Gregorian⁹, Hermogenian⁹,et Theodosian⁹,et mlte ꝓstitutōes extra illos deuagātes,p̄terea duo pene milia libror z trecies centena milia versuū, Vidēs g̃ Justinian⁹ tantā legū multitudinē voluit circa ℔ adhibere remediū salubre,ꝓpio direxit animū suū ad impiales ꝓstitutōes,z de istis trib⁹ codicib⁹ extrauagantib⁹ fecit fieri vnū codicem quē suo felici noīe nuncupauit codicez Justinianū, Deinde direxit aīm ad immēsa

veteris iuris volumina, z de illis duobus pene milib⁹ libr⁹ z trecies cētenis milib⁹ versuū fecit fieri librū digestor⁹ seu pandectarū quē diuisit i ḡnquaginta libros ptiales z in tres integrales, s. ff. vet⁹. infortiatū et. ff. nouū. Postea in iuuenib⁹ z legū tyronib⁹ fecit librū institutionū, s. mediocrē eruditionē p quē q̄si p pontē iuuenes ad legū subtiliora z altiora puenirēt.

Coetanei sunt homīes paris etatis ꝺm Jsi.

Cognatio legalis ꝺm Hosti. co. ti. est quedā ꝓximitas ꝓueniēs ex adoptōe vel arrogatione vt no. in rubr. eiusdē ti.

Cognatio spiritualis est ꝓpinquitas vel attinentia q̄ ꝓuenit ex sacrāmēti datōe vel ad sacr̄m recipiendū attestatōe vl' tēctione. Ūñ ex cognatōe spūali q̄ in baptismo cōtrahit nouē ꝓpinquitates nascunt. Prima filiatio inter sacerdotē baptizantēz baptizatū. Secunda ꝓpaternitas inter sacerdotē z patrē baptizati. Tercia cōmaternitas inter eundem z matrē baptizati. Quarta inter filios sacerdotis z baptizatū. s. fraternitas. xxx. q. j. boies. z. q. lij. ita diligere. Quinta filiatio inter baptizatū z suscipientē de baptismo. Sexta filiatio inter eundē z vxorē suscipiētis. Septima fraternitas inter baptizatū z filios suscipiētis. Octaua cōpaternitas inter suscipientē z patrē suscepti. Nona maternitas inter eundē et matrē pueri, vt. xxx. q. lij. p totum.

Cognatio cōsanguinee vxoris, est coitus cū cōsanguinea vxoris.

Cognati. Reḡre supra agnati, et babek post agnatos, q⁹ cognati p femininū sexū, ꝙz agnati p masculinū cōiuncti sunt. ꝃ tñ bodie modicū curak. Sz an agnat⁹ ꝓsumak scire factū cognati. vide. l. octaui grad⁹. ff. vñ cognati, et. c. q̄sdā. de ꝓsump. p doc:

Cognoscere instr̄a. est ea relegere, distingue re, et cōferre accepta z data.

Cohortalis est apparitor q̄ obnoxi⁹ est cohorti, l. fi. cohortalis. C. e. ti. li. xij.

Colon⁹ est q̄ ꝑdiū habet agri colēdi cā. Differt aūt colon⁹ ab inq̄lino. q⁹ hic i rure. iste aūt in ciuitate morak. Et hz plures spēs agricolarū ꝺm Azo. q⁹ alij vocank coloni cōditionales, alij coloni inq̄lini, alij origenarij. alij coloni simpliciter nūcupati zc̄. de q̄bus infra patebit.

Coloni cōditionales dicūk q̄si ex sua ꝓditōe prediū vel agrū colere debētes, z ꝺm Joh. sic cōstitunk q⁹ ꝓmo in scriptis vl' sine scriptis ꝓpetuo iure colonos se esse i fundo, p̄mittāt vt postea p. xxx. annos i fundo pmaneant. Et licet q̄dā putāt hos esse ascriptitios ꝓditionales. tñ ꝺm Jo. male putāt. q⁹ colon⁹ tp̄is trāscursu p̄t liberari, ascriptitius ꝓ minime, vt. C. de agri. et censi. l. cum sancim⁹. li. xj. Reḡre sup̄ ascriptici⁹

Coloni dñici dicebank q̄ colebāt agros imperatoris. vt. C. de p̄di. et om. re. li. xj.

Coloni illiriceni al's et meli⁹ illiriciani de illirico. i. de schlapbonia dicunk. z habek. i. l. cū ḡrebak. C. vñ vi. vbi ōr. inter illiricianā aduocatiōnē. glo. l. inter aduocatos de illirico. C. de colo. illiri. li. xj.

Colon⁹ inquilin⁹. licet ꝺm q̄sdā inter colonos ꝓditionales z inq̄linos nulla sit differentia p q̄bus videk facere. l. diffinim⁹. C. de agri. et censi. li. xj. tñ ꝺm Jo. hec est differētia. q⁹ inquilin⁹ min⁹ astrictus est q̄z colonus ꝓditionalis. vñ inq̄lin⁹ bñ pōt in alia ꝑte cuiuslibet suburbij domū ꝓducere z inhabitare. Sz ꝓditionalis colon⁹ nō audet cuz sua familia recedere a fundo quē colit. nec alibi habitare.

Colon⁹ origenarius ꝺm Jo. ōr coloni cōditionalis fili⁹ ex eo q⁹ originaliter ꝓditioni colonarie subiect⁹ est. Nec refert ꝺm Jo. siue in solo fuerit natus siue extra solū. q⁹ tā q̄z origenari⁹ ad terrā illā reducendus quā pater suscepit colendā.

Coloni palestini sunt de palistina prouincia dicti.

Coloni partiarij ꝺm quosdā dicunk illi qui terrā colūt p ꝑte dimidia vel tercia ꝺm sterilitatē seu fertilitatē terrar⁹. Et ꝺm Jo. nullum ius hñt statim fructib⁹ a solo separatis. Et ille ōr ꝓprie partiari⁹ q̄ ꝓducit rē rusticā p cōmuni dāno z comodo. Et cōpetit ꝓtra eū actio p socio.

Colon⁹ simpl'r ꝺm Jo. ōr q̄ sub certa annua mercede in pecunia numerata p̄dia colēda accipit. Hā ꝺm eū nō essz locatio sine pecunia. ff. depo. l. j. §. si q⁹ seruū.

Colon⁹ ꝓprie ōr q̄ rusticā rē ꝓducit numis. z cōpetit ꝓtra eū actio p̄scriptis ꝙbis siue in factū. vbi supra.

Colon⁹ ad numū cōduct⁹ est ille q̄ statim cū fruct⁹ fuerint a solo separati. vt vsufructuari⁹ intelligit ꝺm Jo. ff. de fur. l. si apes.

Colon⁹ supficiarius est q̃ areã ꝓducit ea cõditõe, vt sibi liceat in ea edificare z domum tollere cũ voluerit.

Coloni partionarij sũt q̃ totũ agr̃ suis expẽsis colũt, z ex fructib⁹ pstant dño fundi q̃tum cõuenit.

Coloni palatini habẽt, C. eo, tl. li, xj.

Collatores dicũt a ꝓferẽdo, qr ꝓferunt in fiscum siue ordinaria sit collatio siue extraordinaria.

Collatio fm Azo. in sum, C. de col. dr q̃si in cõmuni latio. Nã qõ erat ꝓpriũ dr ibi medium z ꝓfert, l. ꝓiunctõi subj̃cit. et fm eũ nõ est aliud q̃ cõicatio q̃ res quondã nõ sua l' hereditaria tã est sua vel hereditaria, vel est cõfusio siue coadunatio rerũ ꝓferẽtis in res cõmunes seu cũ reb⁹ cõibus diuidẽdis, vt no. in. l. si soror, C. de coll'. Itẽ fm Fulgosium in rubr. C. e. ti. Collatio ẽ triplex. vna quã faciũt scolares disputãdo, z de iure dicendo, vt in aut. z si cõtracti, C. de fi. instru. Alia quã facim⁹ bibẽdo z comedẽdo Tercia q̃ fit res coadunando. Et ista h̃ descripta ẽ, z in ti. de collatio.

Collatio instrumento⁹ est qñ duo instra inspiciunt z examinant si l' vtrũ in vno ita sit sicut in altero, vel vt videat p modũ et formã scripture effect⁹ eius.

Collactane⁹ idẽ est q cõsugẽs, sed collactane⁹. i. cõdormiẽs, a lacte prim⁹, secũdus aũt a lecto nomẽ habet.

Collega fm Jsi. dr a colligatõe societatis vel cõplexu amicicie, et est idẽ qđ sodalis i officio alteri⁹ paris potestatis.

Collegari⁹ etiã est vnus ex talib⁹ socijs.

Collegiati dicunt aliqui q̃ sunt de aliq̃ corpore. i. ꝓgregatõe vel artificio hoim veluti pistor⁹, fabror⁹ũ. monach⁹, z q̃rundã aliorũ collegiũ habentiũ q̃ etiã dicunt cartho patri, qr eor⁹ noia scribebant in carta l' matricula patrie, vt. C. de colle. li. xj. in rubr. Scribebant aũt p eo vt patrie fierẽt incorporati. vel dicebant corpaliter emẽtes cartam, i. locũ cuiq⁹ p cartã assignatũ, vt in ei⁹ locũ surrogent, z patrie fiant incorpati, fm Accur. ibidẽ in. l. vnica.

Collegiũ est ꝓgregatio quã ad mín⁹ tres facere pñt. Nã duo faciũt ꝓgregationẽ. collegiũ tres, populũ decẽ, turbã. xx. v, gregẽ q̃nq⁹ porci, vel decẽ oues, vt no. Berñ. de electione, c. j. Et collegia licita et approbata in his in q̃b⁹ habẽt iurisdictionẽ. z quo ad ea que ad eꝑos collegiatos ptinent pñt facere statuta, vt not. in glo. l. fi. C. de iurisdic. om. iudi. Et expressius C. de cõsti. pc. l. ỹ. in fi. p Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. et iur. Item collegio nõ approbato nõ relinquit in testamento. l. collegiũ. C. de here. instit. et de licito vel illicito in. l. j. C. de sacrosanc. eccle. de excessi. pla. c. cuz dilecto. et p Bar. ff. de colle. illi.

Collaterales dicunt q̃ se attingũt vel sibi attinent trãsuersaliter p lineã collateralẽ, nõ p lineã rectã ascendentẽ vel descendentẽ vt cõsanguinei z ꝓsiles, dicunt etiã collaterales generaliter oẽs equaliter q̃si lateribus cõsidentes.

Collobiũ est toga vel vestis sine manicis.

Collectiua dictõ dr q̃ significat collectiue ex sua impositõe, qñq⁹ etiã ex significato sumpto aliũde ex q̃uis alia materie subiecte significatõe. ꝑbi gr̃a. Jbi oẽs ferũt lapidem vel trabẽ significat collectiue. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aq̃l'. Sz ibi oẽs studẽt auaricie significat distributiue. Rõ, qr in ꝓmo exemplo ex vnitate lapidis sumit significatũ verbi. sz in secũdo exẽplo sensus ẽ q̃ q̃libet hõ studet auaricie. Silr hic oẽs hoies aut sũt liberi aut serui, insti. de iur. ꝓso. fm materiã subiectã. nõ patit sensum collectiuũ. qr falsum est q oẽs hoies sũt liberi vel serui. qm̃ aliq̃ liberi sunt. et aliq̃ serui. Sed in. l. si necessaria. §. si annua. ff. de pig. act. sumit dcõ vnaquęq⁹ collectiue. vbi si stipulatus sum. triginta mihi solui annua bina trina die. i. quolibet anno in trib⁹ mihi solui decẽ z pignus accepi. Deinde pactuz est apositũ q mihi vnaquaq⁹ die pecunia nõ soluta esset mihi vẽdere pign⁹ liceret. Dicit tex. q pecunia nõ soluta vno termino scz ꝓmo vl' scõdo nõ licet vẽdere pign⁹. sz oib⁹ termis ꝓteritis Et sic illa ꝓba vnaq̃q⁹ die significat collectiue. s. oim terminor⁹ simul. Dicit g̃ collectiua dictio q̃ significat collectiue p modũ eiusdẽ corꝑis, vt sũt turba. dom⁹. grex. peculiũ. collegiũ. hereditas. ciuitas. vniuersitas cõe rc. Itẽ dictio q̃sq⁹ est collectiua, ibi Titius z Sei⁹ p q̃rta ꝑte q̃sq⁹ eor⁹ me heredẽ fecerit. heredes mihi sunto. l. h̃ articulo. ff. de here. instit. qr referr' ad vtrũq⁹. Collectiue dr tñ ex subiecta matia. s. institutõis sumit qñq⁹ p catũ distributõis. De h̃ in. l. fi. C. de

impu.et ali.substi.z.l.si filiab'.§.j.ff.de le.j. et.l.si fuerit.ff.de re.du.hoc ponit Bar.ī.l. hoc articulo palle.

Colluctatio fit dū aliq̄ sil'luctant' pugnis vl' calcib', vel veri' qū pugnantes nō stāt certo loco.ff.ad.l.aq̄l'.l.qua actōe.§.si quis in colluctatōe.in glo.

Collusio ſm Berū.in glo.in.c.audiuimus. de collu.detegē.et.c.cū clerici.de cēsi.ē inter actorē z reū latēs z fraudulēta ꝓuētio. per quā alter in iudicio se supari pmittit. Qua interuenīēte ſm Hosti. in sum.aliqū delicta remanēt impunita. vel etiā cōmittunt'. Et ſm Azo.fit p procuratorē z aduocatū causarū.q̄ se in lite supari patiunt'.z fit p principales psonas in simlib'.tā i ciuili causa q̄s in spūali.vt in di.c. audiuim'. Jn ciuilib' aūt ſm Azo.fit impune.vt qū q̄s p collusionē patiť seruū vel libertū ingenuū pnūciari. Et ℔ iō ne p tres degeneres inq̄rare' amplissim' ordo senatorū.

Cōmentarius est ille q̄ causas cōmentabat' vel scripsit.

Cōmentor cōmentaris.est cōponere vel fingere seu glosare.

Cōmentū ſcat deceptionē vl' occultū seu malitiosum tractatū.de resti.in integ.c.j.li.vj. rrrvij.dī.c.ij.de testi.cogē.c.ij.

Comes oriētis ſm Azo.i sum.e.ti.forte erat procurator rerū cesaris q̄s habebat i orīente

Comes palatin' ōr q̄ curā gerebat pcipuā. vt missorū.notariorū.z iudicū negligentiaz argueret.et a puincialib' tributa exigeret.z cōsueta deposceret.ita q̄ nō in puincialibꝫ pcipue iussus est vt iudicib' z eorū officialibus pcepto immineret z supesset.C.de officio.comi.sacra.largi.z de offi.recto.puincie.

Comes rerū puatarū ſm Azo.erat forte procurator cesaris in puatis reb'.z ſm eū etiā fuit illustris.Alij dicūt q̄ puati comodi et fiscalium rerū habuit administrationē.vt eas cōseruaret.z in eis negociaret.

Comes sacrarū largitionū ſm Azo.erat ille p quē pnceps sua stipēdia largiebat'.et bic forte erat procurator reipublice.q̄ grece legista nuncupat'.z illustris erat. Alij dicunt q̄ p hūc impator libertatē suā z magnificentiam exercebat.z largitudinē agebat.

Comes sacri patrimonij erat q̄ impatoris p curauit patrimoniū.q̄ in ℔ differt a comite rerū puatarū.qr hic tenet custodiā rerū puatarū.et exercet negociationē circa mobilia. sed ille patrimoniū z imobilia procurat.z hec differētia psumit' ex ꝓbis.C.de offi.comit. re.pua.z.ff.de offi.pcu.ces.l.j.

Comites ꝓsistoriani sunt cōsistorij milites. dicī meruerūt qr etiā specialib' pconsulib' equiparabant'.C.de comi.ꝓsisto.li.xij.l.j. Vl' etiā ꝓsistoriani dicebāt q̄ perāt castris pncipis ordinādis.z erāt plures.z elegebātur decani de cōsistorianis z ministerianis vt.C.ti.palle.Alio mō ꝓsistoriani dicebāt castrēsiarij.et apud nos bodie castellani vocant'.licet apud alios vocent' oēs q̄b' pulsum est de certis redditib' vt i castro aliq̄ p defensionez custodia cōmorent'.de com.rei mili.et qui puincias regūt z.c.vide.C.li.xij. cū suis titulis.

Comitarienses milites.al's comitatēses dicūtur milites stipendiarij a comitatu dicti.qr militāt nō soli.sed in comitatu.

Cōmentariensis ōr custos in carcere positorū.ff.de ori.iu.et.C.de custo.reo.l.ad ꝓmētariensem.vbi talis punit' tali pena cum socio suo q̄ punit' fuisset aufugiēs ex negligētia eorū nisi ex necessitate pcul ab officio egerit tūc adiutor el' pari pena ꝓstringit'.

Cōmenda est custodia eccl'ie alicui ꝓmissa. c.nemo deinceps.de elec.li.vj.vbi bo.glo. de ꝓmendis.cū multis questionib'.ī.c.dubium.de elec.

Cōmendare est deponere.ff.de ℔.sig.l.ꝓmēdare.ff.depositi.l.luti'.et.xxij.q.ij.ne q̄s arbitret.Etiā capit' p laudare vt in glo.palle.

Comodatū est alicui' vel certi rei ad aliquē specialē vsum gratuita facta ꝓcessio.et differt a pcario p vsum specialē.Jtē qr pcariū nō pōt reuocare nisi tpe expleto.sed comodatū nō potest reuocari nisi expleto vsu ad quē dat'.Jtē comodatū solū in mobilibus reperitur.pcariuz vero etiā in immobilib'. insti.q̄.mo.recōtra. obli.§. item is cui res. ℔.comodata aūt res.Et ōr facta ꝓcessio nō aūt translatio.qr is q̄ comodat dominium possidet z pterate retinet.ff.eo.ti.l. rei comodate.Dicit' gratuita.qr nulla merces interuenire dz.al's si merces interueniret tūc res trāsiret in locationē vel in ꝓtractum innominatū.do vt facias.institu.locati.§.j.et mandati.§.vlti.

Comodare est rem ad vsum alicuius q̄diu velit cōcedere.

Comodatarius est ille cui res aliq̃ dat vtenda, vicz ipm comodatū.

Comodati actio. Require supra actio comodati.

Comodū ſm Jſi.li.v. est illud qđ est nſl iuris t etiã ad alios tpaliter trãslatū est comodo tpis q̃dlu apud eos sit. vñ comodū ỏr etiã alio noie comodatū.

Comerciū ſm Jſi.li.v. est deriuatū a mercibus q̃s res venales nũcupam⁹, vñ mercatus ỏr cet⁹ multoz q̃ res emere vl vendere solẽt, et est comertiū q̃si cõmutatio mertiū. Etiã ỏr copula. dicẽdo, carnale comertiū.

Comestoz vel comesor idẽ est qđ gulosus.

Cõminationes sunt mine per iudicẽ imposite, nec tamen habent auctoritatẽ rei iudicate ſm Azo.

Cõmunidiuidundo ſm Jſido. li.v. est inter eos quibus res cõmunis est q̃ actionibꝫ vl postulationibꝫ licet arbitrio dari, cuius arbitratu res diuidant. Require supꝫ, actio cõmunidiuidundo.

Cõmunia pdiozꝫ. Req̃re infra pdiũ.

Cõmunia de vsucaptionibus. Require infra, vsucapio.

Cõmunia de successionibꝫ. Req̃re infra successio, t inuenies.

Cõmeat⁹ ỏr licẽtiatus. vl recõmendatio seu remuneratio ipis licẽtiatis tpe licentiature facta, vt in epla alexãdri magni, et Aristotelis legit. Et est qđ vulgo ỏr cõduct⁹ liber. i. trãsit⁹ a cõmeando descẽdẽs. vt ibi ỏr, optimis nos suscepерũt cõmeatibꝫ.

Cõmedia, i. villana locutio, vt i glo. C. nõ li. bin. metro. lo. sua ad dextera trãsferre, i ruzbica li. xj. Itẽ est dignitas. Sz ſm donatũ est rusticana laus siue cãtilena, a camos id est villa, t odos cantus.

Cõmendaticie lre sunt dimissozie q̃bꝫ clericus dimittit t absoluit a potestate sui epi i quibꝫ perhibetur de vita t ordinibꝫ illi⁹ testimonium.

Cõparatiu⁹ capit interdũ p positiuo, vt latius, i. late, c. auaricie, de elec. li. vj. sil r. c. licet ꝑpe finẽ, de accu. ibi port⁹, et. c. et si pignoratiões, de intuſ. ibi district⁹. i. districte. Sicut interdũ positiu⁹ capit p cõparatiuo, vt in ps. cxvij. Bonũ est cõfidere in dño q̃ in hoie. Bonũ est sperare in dño zc. ibi bonũ id est melius.

Cõpendiosa hec dictio ꝺcat substitutionem que sub cõditione mortis alia multa ꝓplectitur tpa seu longũ tps qđ dicit post puberem etatẽ. Et ỏr ideo cõpendiosa, quia sub verboz cõpendio plura cõplectit tpa, t q̃ñ q̃ plures substitutiões facit. l. meuius. §. duoz, ibi ozõnis cõpendio, ff. de leg. ij. et. l. pcibus. C. de impu. et ali. substl. Et hoc ꝓ ut adaptetur illud significatũ, q⁹ ꝑt ad alia adaptari vt aliter significet, put verbũ cui adaptaret significare dictaret. Unde infra substitutio cõpendiosa.

Cõpilator ſm Jſi. li. x. est ille q̃ aliena dicta suis pmiscet, et sic solẽt pigmẽtarij i pictura diuersa mixta ꝓfundere. Uñ illꝺ Virgi. Pictoribꝫ atq̃ poetis q̃dlibet addẽdi sp fuit equa potestas. Hoc scelere quondã accusabatur hercules mutuan⁹. Iste voces cũ quasdã versus boim transferẽs suos pmiscuisset. Et cum nõ cõpilator ab emulis diceret ille respõdit magnarũ virtũ esse clauã a manu herculis extorquere.

Cõcubina sumit duobꝫ modis. Primo ỏr illa quã q̃s cognoscit fornicario affectu. Et talis nõ impedit ordinis pmotionẽ. Secũdo ỏr illa quã aliq̃s cognoscit vxoriticio siue maritali affectu. t talis impedit pmouẽdum ad sacros ordines. xxxij. di. si quis de laicis. de ꝑsumpt. c. illud. de clamdesti. despon. p totũ. Itẽ ꝓcubina ſm Azo. in sum. eo. ti. cõstituit sola intentione animi. Et ab eo q̃ñq̃ q̃ nõ ꝑt vxorem ducere. et ecce preses mulierem orfundã de puincia nõ duceret vxorẽ. tñ põt habere concubinã. Potest autem ſm leges vt ipe Azo dicit eas solas habere mulieres sine motu criminis. in q̃bus stupꝝ nõ cõmittitur: sicut in virgine vidua t minore. xxv. annis in quibus stuprum cõmittitur.

Cõclaue dicit cella vel thalamus secret⁹ ad quẽ per multas claues venitur. vide glo. in verbo. cõclaue. l. qđ conclaue. ff. de dam. infec. et ideo in electione pape cardinales intrant cõclaue.

Concessio facta alicui de aliqua re respicit psonam cui fit. nõ aũt ipaz rẽ adeo q̃ finitur morte ipius cui facta ẽ. nec ad heredes ei⁹ transmittitur nisi in ipa ꝓcessione fiat mentio de heredibus. l. cum seruus. §. si quis. ff. de leg. j.

Cõfinia dicunt q̃ adeo sunt ꝓxima vt null⁹ sit paries inter ea. vnde predia urbana que

cõsueuerũt parletibꝫ distingui ꝓprie nõ dicuntur ꝯfinia sed potiꝰ dicunt vicina. Prędia ꝯo rustica pñt dici cõfinia, qz solo ꝓtis finalis termino sunt distincta.

Cõfirmatio est iuris ꝓtiꝰ habiti corroboratio, vt colligit de fi, instru. c. inter dilectos. Alio mõ est sacramẽtoꝝ mĩstratio. s. in fronte crismatis assignatio Et fit ꝯfirmatio primo mõ dicta bisꝯbis. Cõfirmamꝰ te sicut rite possides vl sic sine prauitate facta ẽ electio. vl sicut ꝓuide facta est.

Confirmare est alicui iuri vel facto firmitatem pstare.

Coniectura est verisimilis rõ suspitionẽ inducẽs nõ de necessitate psonã vincẽs.

Coniunctio qñqꝫ ponit ꝓ disiunctõne. vt cũ dr. mihi herediqꝫ meo. ff. de ver. sig. l. cõiunctim. et disiunctio qñqꝫ ꝓ cõiunctione. vt. ff. eo. tit. l. sepe.

Conditio est dispositõis suspẽsio ex euẽtu incerto futuro ei apposito in quẽ euentũ eiꝰ dispositõis facta est collatio. ff. si cer. pe. l. itaqꝫ. verbi gra. Promitto vl lego si titiꝰ fuerit cõsul. hec dispositio est ꝯditionalis ex incerto apposito. si titiꝰ. Et ꝓ hoc dispositõis vel legati fit suspẽsio. et euentẽte casu q̃ titiꝰ sit cõsul purificat z nõ plus suspendit. instit. ꝯ ver. ob. §. ex ꝯditionali. z. ff. ꝯ ꝯdi. z demõ. ꝓ totũ. Potest aũt capi ꝯditio dupliciter. Uno mõ ꝓ tpis suspẽsione qõ solet apponi in cõtractibꝫ aut vltimis volũtatibꝫ. de q̃ in ti. ꝓ alle. de ꝯdi. z demõ. z ĩ ti. de ꝯdi. instit. nũ. Sc̃o mõ qñ aliq̃d solutũ est. Et illud intendimꝰ repetere. z appellat ꝯditio q̃si soluti repetitio. de isto tractat ĩ ti. de ꝯdi. ob cau. data. et ti. se. et de sui natura non solet dari dño. qz repetitio ꝓsuppoit dominiũ eẽ translatũ. l. fi. ff. de vsufructu. et quẽadmodum capiat. al's amittit. Et hec ꝯditio ꝓncipaliter est duplex. Una generalis cõcurrens cũ quacũqꝫ actõe ex q̃ certũ petit. l. certi cõditio. ff. si cer. pe. Alia ẽ q̃ diuidit ĩ multa mẽbra. s. in cõditionẽ ob causam. ob turpem cãm. indebiti siue cã furtiua z̃. de q̃bꝫ oibꝫ infra dicet. Et nota q ꝯditio differt a modo et a cã z a demonstratõe. et ꝑm glo. in rubr. ff. de ꝯdi. et demon. Cõditio est legati cuiꝰ de futuro defectus seu ꝯfirmatio pendet suspẽsio. z ibi legati ponit exemplariter. z sic nõ restringit q̃n ꝯueniat aliꝭ a legato, qz exempla nõ restringunt regulã. l. damni infecti stipulatio. ff. de dam. infec. Bar. sic diffinit. Cõditio est quidã euentꝰ futurꝰ in quẽ dispositio suspendit. z intelligitur de euẽtu in facto vel iure. l. multũ interest. de cõdi. et demon. siue ꝯditõis affirmatiue vel negatiue. l. in testamẽto. e. ti. Et dicit futurꝰ, qz de ꝓterito z pñti ꝓprie nõ est cõditio. qz ñ suspẽdit. l. cũ ad ꝓsens. cũ duabus se. ff. si cer. pet. Bal. ꝯo sic diffinit. Est adiectio q̃dã ꝓ quã dispositũ hz in sui esse pendentiã existentiã vel defectũ. Et hec generalis est ad oẽm ꝯditionẽ inductiuã z extinctiuã. de ꝓterito pñti vt futuro. Petrus de besutio sic dicit. Cõditio est ꝯboꝝ adiectio in futurũ suspendentiũ ꝑm quã disponens vult dispositũ regulari. Significat aũt ꝯditio ꝓ dictiõz si. vt in exẽplo. lego si titius fuerit ꝯsul. Itẽ ꝓ aduerbiũ cũ. vt dicẽdo. cũ titiꝰ cõsul fuerit. Sz est differẽtia inter si z cũ. nõ quo ad ꝯditionẽ faciendã sz q̃ ad modũ significãdi. qz dictio si. significat ꝓncipaliter cõditionẽ vel suspensionẽ. et ꝓ cõsequẽs tps z dilatõis dispositões ĩ euentũ futurũ. Et qz ille est incertꝰ ideo ꝯsecutiue suspensionẽ significat. l. si titio. ff. q̃n dies leg. ce. et. l. q̃. ꝓmissit. ff. de cõdi. z demon. Itẽ dictio nisi significat ꝯditionẽ. vt vendo tibi libꝝ ꝓ decẽ. ita q̃ cõditio valeat z ꝑficiatur nisi aliꝰ cõditionẽ meliorẽ infra mensem faciat. l. q̃. cũ ibi nota. ff. de in diẽ adlec. Itẽ dictio alioq̃n cõditionẽ facit. vt ꝓmitis mihi scribere libꝝ infra mensem alioq̃n decem noĩe pene. nã sensus est, si nõ scripseris z̃. l. si finito. §. ex hoc edicto. ff. de dã. infec. Idẽ in dictõe alias. qz eodẽ mõ exponit id est. si nõ scripseris. Idẽ in dictõe siue. dicẽdo. ꝓmitto si nauis ex asia venerit siue titiꝰ cõsul fuerit. Et que illarũ dictionũ disiunctiuarũ prior fuerit purificat dispositionẽ. l. si ita q̃s stipulet. ff. de ver. obli. Idẽ in alternatiua aut. vt dicendo. relinquas ꝑdia ꝓpinquis aut libertis. l. cum pater. §. penl. ff. de lega. ĩ. nam sensus est si nõ sint ꝓpinq̃ veniant liberti. z hoc ex significato sumpto ex maiori affectione ꝓpinquoꝝ. quibꝫ testatoꝛ primo relinquere voluit. vt ptz ex ordine scripture. Idez in aduerbijs q̃diu. vt ibi. Promitto vel lego singulis annis decem q̃diu res meas vel heredis mei gesseris. nã sensus est. si gesseris bẽas decẽ. l. pr. §. fi. ff. de cõdi. z demõ. Itẽ in dictionibus

quoad, donec. quousq; qz ides significant. Item in dicto de dū, dicedo. lego uxori dū cū filio meo erit, l. q cōcubinā, §. uxori. ff. de leg. iij. Idē in dicto qñcūq; vt vir legat uxori qñcūq; filios habuerit. l. cū vir. ff. de ꝺdi. et demō. Idē ō qñ. vt lego pupillo qñ nupserit, l. pupillo. ff. de leg. ij. Idē de vbi, dicendo. lego filio vbi nupserit. l. si ita scriptū. §. j. ff. de leg. ij. Idē de q̄ten⁹. vt lego q̄tenus heres me⁹ erit. qz sensus ē. si i toto vel i pte l. stichū. ff. de le. j. Idē de postq̄ z ad. vt lego ad tps liberoꝝ. l. si vir uxori. ff. de cōdi. et demō. Idē de ꝓpositōe cū. vt ancilla cuz liberis libera esto. intelligēdo q ancilla libera nō sit nisi cū liberis. l. si ita fuerit. ff. de manumiss. testa. Idē de in. vt lego ticio i disciplina. l. nec solū. §. si in habitatōne. ff. qñ di. lega. ce. Idez in noīe. vt ꝓmitto tibi ptū agnetis vel fruct⁹ fundi talis. l. interdū. ff. de ꝝ. obli. z. l. j. in fi. de cōdi. z demō. z depēdet dispositio ex incerto futuro euentu. s. si pariat vel fruct⁹ crescat. Idē ꝓmitto centū noie dotis. l. si matrimoniū sequat. l. si stipulationē. ff. de iur. do. qz dos sine mrimonio esse nō ꝓt. ergo sic intelligit. Idē de donatione cā mortis. l. si mortis causa. ff. de dona. cā mor. z hoc ex natura hui⁹ cōtractus q̄ procedit ex cōmuni mō sic agendi. Idem i ꝓnoīe. vt vestē q̄ mea erat lego. l. nup. de le. iij. Idē de quisq;. vt quisq; mihi heres erit sit heres filio meo. l. q liberis. §. hec ꝝba ff. de vulga. substi. Idē de q̄sq;. vt ticiū z se. p quāta pte q̄sq; heredē me fecit ipm instituo. l. ℔ articulo. ff. de here. instī. Idē de q. vt q ptī⁹ ascēderit capitoliū. l. si fuerit. ff. de re. dub. Idē de q̄cūq;. vt q̄cūq; pfessus fuerit zc. l. hoc edicto. ff. de iur. fis. et ℔ ex significato. nō tm̄ ꝓnois sed ꝝbi futuri tps. l. ij. ff. de here. instī. Sil'r ibi. immo pisces q̄ capientur. emptio est ꝺditōnis. Idē in ptcipio. vt acceptis centū a ticio instituo eū heredem. l. a testatore. ff. de cōdi. z demō. Nā licet acceptz sit pteriti tps. tm̄ significat ibi futurū. s. si accepo centū zc. Idē ibi lego stichum futuꝝ meū. ar. l. stichū. ff. de le. j. Idē in gerūdio. vt sum institut⁹ adeūdo repudiante ticio. l. si tu ex pte. ff. de acq. here. Idez in supino. vt lego vel ꝓmitto euntibꝰ spaciatū in die dūico. z sic de sil'ibꝰ.

Conditio multiplex est. Nā quedā est cōditio certi q̄ cōpetit ex oī cā z oī obligatiōe ex qua aliq̄d certū petit siue ex certo cōtractu siue ex. l. aq̄l. agat siue suo noīe siue heredi/tario obliget. Ubi manifestū est q̄ ista cōditio ꝓcurrit cū actōe mādati depositi z ceteris vbi q̄d certū petit. Et lō ſm diuersitatē causaꝝ nūc re nūc ꝝbis nūc lr̄is nūc ꝓsensu ꝓtrahit. Nūc etiā ex ꝓtractu. nūc ex q̄si ꝓtractu. nūc ex delicto cōpetit in mutuata tm̄ pecunia sola illa cōpetit.

Conditio ex lege ſm Azo. e. ti. locū hz qñ seu quotiēs ex noua lege surgit obligatio. nec i eadē lege cautū est q̄ genere actionū experiatur q̄ p varietate causarū nūc ex cōtractu nūc ex debito nascit. et sic nō statuit vel caueturl. q̄ actōe agat.

Conditio furtiua ꝓpetit dño rei ꝓtra furem eiusq; successores ad ipam rē ꝓsequendā vl' estimationē ei⁹ quāti plurimi fuerit postq̄ ablata fuit. eo q̄ fur semp est z fuit i mora.

Conditio indebiti cōpetit ei q̄ p errorē indebitā pecuniā solut alicui credēs ei se teneri cū nō teneat vel cū a ꝓcuratore suo soluta esset ipō ignorāte. Est ergo cōditio indebiti ſm Azo. in sum. eo. ti. postq̄ soluta indebita repetunt siue p ignorantiā facti etiam nō ꝓbabilē. vt q̄ errauit q̄s in facto suo siue p ignorantiā iuris talia indebita soluāt q̄ ignorātia iuris nō debet alicui nocere i damno vitādo. vt. ff. de iur. et fac. igno. l. iuris ignorantia.

Conditio liberatōis cōpetit ei q̄ qđ oīno nō debuit ꝓmisit.

Conditio ob causam datoꝝ ſm Azo. e. ti. cōpetit. et locū habet vbicūq; duo cōtractus innominati interueniūt. s. do vt des. facio vt facias. In illo autē ꝓtractu innoīato. s. do z des. dat actio de dolo. Et put alij dicunt tūc cōpetit ad rē petendā q̄ ob causaꝝ honestā vtpote in cām futurā vel ꝓteritam data est cā nō secuta. ꝓt em̄ ꝺdici cā nō secuta si penituerit dantē re integra. Si ꝝ dediſti decē vt bononiā ire aliq̄d qđ eroga ui ad pfectionē exprimā habes ꝺditōz. ita tm̄ vt ꝓstet mihi indēnitas. qz aut ex ꝝobligatione q̄ retrahit z nō ꝓsensu pficit. hec ꝺditio minima ē. qz res ad aliquem pfecta sine ꝓsensu vtriusq; cōtra eundē assensum petit et repetitur.

Cōditio ob turpē cām est p quā repetimus ea q̄ dedimus alteri cā nō secuta ob quā data sunt si turpitudo tm̄ ex parte accipientis

Bibliotheca Conventus Woerdensis.

verſetur. Alioquin ſi ex pte dãtis z accipiẽtis repeti nõ pt, qz in pari cã turpitudinis potior eſt cõditio poſſidẽtis, c, in pari, de regu.iu, ll. vj, Et ſm Azo, c, tl, ponit exemplũ Ego dedi tibi vt ſacrilegiũ nõ faceres, Ab hoc em debuiſti abſtinere nullo tibi dato. Et iõ etiã cauſa ſecuta poſſum petere quod tibi dedi.

Conditio ob cauſam hãc ꝯditionẽ parit res apud aliũ ꝯſtituta, ſiue ab initio ſiue iam ſiue poſtea, puenit ad eũ ex iuſta cã. Poſtea ad inſtantiã redit z cyrographũ apud creditorẽ poſt debiti ſolutionẽ recipit Sz hãc cõditionẽ ob cauſam putãt q̃dã ex ꝯtractu pueniſſe, qz nõ competit niſi alij cõtractus p̃cedãt, Alij ex q̃ſi ꝯtractu credũt diſcẽdere ad ſilitudinẽ ꝯditõis indebiti, qz q̃ ob cauſam ꝯdicit actori p̃mũ ꝯtractũ diſſoluit.

Conditio ſine cauſa cõpetit qñ aliq̃d primo ex iuſta cã eſt apud alterũ, ſed poſtea p aliquẽ effectũ eẽ nõ debet, verbi gr̃a. Mutua ſti mihi centũ feci tibi inſtr̃m in q̃ cõfeſſus ſum me tibi teneri ſoluo tibi mõ inſtr̃m obligatorũ eſt apud te ſine cã p quã repetam ſpm, Cõpetit ergo ꝯditio ſine cauſa finita cauſa ex qua res ad aliquẽ puenit ex ꝯtractu q̃ iã finitus eſt, vnde videt deſcendere. Nec inde qõ ſuſpirauit adhuc cãm ſubſiſtẽ dr̃e, Itẽ ſi ſine cauſa penes te res eſt quã nõ habes p ꝯtractũ Et ita nec ex cõtractu nec ex maleficio es obligatus mihi, Etiam locũ habet vbicunq̃ ſine cã aliq̃d eſt apud te qõ mea intereſt me habere.

Conditio triticaria generalis eſt de alijs rebus oĩbus cõpetens p̃terq̃ de pecunia numerata ſiue ſoli mobiles ſiue imobiles ſint Ideoq̃ fund⁹ z vſufructus z cetere ſeruitutes p̃dior̃ p ipam recte petunt. Rẽ aũt ſuã nemo petit hac actõe niſi ex certis cauſis vt ex cã furti vel rapine, cũ itaq̃ ſit generalis hec cõditio, et cõditio certi in multis alijs computetur.

Conditiones generales ſp in pactionib⁹ includunt z intelligunt, vtpote ſi deus voluerit ſi res in eodẽ ſtatu p̃manſerit. et ſil'ia, vt no, in glo, ꝓbi intelligẽda, de reſcp, c, ij, et, c, quẽadmodũ, de iureiur, cũ ſil'ib⁹, Et nota q̃ cõditio in legatis non retrotrahitur ſm Bar, in, l, j, §, ſerui, ff, ad ſilleia, et p ſua opinione facit tex, ĩ, l, ſi filiefamilias, ff, ex q̃bus cau, in poſ, ea, Bal, tñ ꝯtra, z dicit q̃ ille cauſus, §, ſeruꝰ, eſt ſpecialis, ergo in ꝯtrarĩ eſt ius cõmune, z p iſta opinione facit, l, ſi filiꝰ ff, de ver, ob, Sz iſti legi poſſit rñderi q̃ loquat in cõtractib⁹, ſecus in vltimis volũtatibus, vt ĩ di, l, ſi filiefamilias

Cõditionalis ſtipulatio, Req̃, infra ſtipulatio, Et ponunt tales ꝓſus de ꝯditõne, Si ius dicet ſi res pietate timet, Si p tranſ detur ſi ſoluẽs certꝰ habet, Si res furet res ſine duplãdo leget, Si nõ debet ſed p debito numeret, Si quid ſoluet non caſib⁹ his repetetur.

Cõdicere eſt rẽ ſuã in iudicio petere p̃ſonaz pulſando vel inquietãdo, z ipam dicendo obligatã ſibi eſſe ad aliq̃d dandũ vl' facendũ, Vñ dr̃ indebiti ꝯditio, z tractũ eſt hoc verbũ a veteri obſeruatõe, qz olim erãt in vſu ſolẽnia ꝓba q̃ oportebat actorẽ cũ litigabat coram iudice ꝯdicere, id ẽ ſimul dicere qũ litigaret, vt ſi caderet a ſyllaba caderet a tota cauſa, Et qz in p̃ſonalib⁹ actionib⁹ nõ obſeruatur, iõ p̃ſonales actões dicebant ꝯditiones, Deinde p̃fata ſolẽnitas in diſuetudinẽ trãſijt, hoc tñ nomẽ adhuc remãſit vt p̃ſonales actões adhuc dicant ꝯditões, q̃uis nõ ſit neceſſe hãc ſolẽnitatẽ obſeruare, et hec ꝓba ꝯdicere, Et ex hoc dat intelligi q̃ cõditio nõ eſt aliud niſi p̃ſonalis actio, Et ꝯdicere apud antiq̃s erat talẽ formã ꝓborũ vt ꝯditionẽ indebiti, vel ꝯditionẽ obcãm datoꝝ, vel ſimilẽ formã verboꝝ tanq̃ nomẽ actõis exp̃mere qõ hodie ſublatũ eſt Verũ q̃ hodie res ꝑtie nõ ꝯdicit niſi a ſure, qz nẽo cõdicit rẽ ſuã niſi a fure, §, idẽ iulianꝰ, in, l, ſi duo patroni, ff, de iureiur, Aliter etiã ſumit cõditio in tl, de cõdi, appo, Et differũt cõditio facti z ꝯditio iuris in teſtamentis, Vñ ꝯditões facti dicunt q̃ apponuntur a teſtatore ſine ſũt ꝯditionales ſiue poteſtatiue, Et vocant facti, qz bñt volũtatem teſtatoris q̃ eſt facti, qz oẽs potẽtie aĩe ſcz volitiua, appetitiua, cõcupiſcibilis ſunt facti, vt in, l, bone fidei, ff, de acq̃, re, do, z de his no, in, l, multũ intereſt, ff, de cõdi, z demon, vbi illa dr̃ facti, ſi nauis ex aſia venerit, ſi Titius cõſul factus fuerit, Et illa eſt iuris, ſi q̃s ſe filiũfamilias exiſtimet cũ paterfamilias ſit, et ibi hoc intereſt, qz in condi tione facti nõ ſufficit vera exiſtẽtia niſi concurrãt opinio z ſcia heredis vt adire poſſit ſecꝰ in ꝯditõnib⁹ iuris, vbi ſufficit exiſtẽti a

et purificatio sine opinione ꝛ scia. Ex q̄ inferꝛ q̄ mittꝰ agit cū lege q̄ cū boīe, l. celsus ff. de arbi. l. multū interest p̄alle.

Cōducere ōr ille q̄ rē aliquā ab aliquo data mercede vel p̄misso accipit vtendā, vñ Cōductꝛ q̄ dat, q̄ locat accipit illud

Cōducti actio cōpetit ei q̄ cōduxit a locante vel locatore fundū vel p̄diū aut domum ꝛ competit ei ad hoc q̄ liceat sibi vti vel habitare in re ꝓducta. Item eidē cōpetit actio ꝓtra locatorē actio ꝓtraria si aliquis expensas necessarias ibidē fecit aut vtiles. Req̄re supra Actio

Cōfestim, intelligit cū p̄us vl q̄p̄us poterit l. ij. §. penul. ff. ad trebel.

Cōfessio est duplex, s. iudicialis ꝛ penitētialis. Et ad hoc q̄ ꝓfessio iudicialis p̄iudicet ꝛ br̄e hec sex. vñ. Maior spōte scīēs cōtra se ius sit ꝛ hostis. Hec natura neget, fauor aut lis ius ve repugnet. Vide ħ cū alle. singulor. in glo. ca. nos in quēq̄. ij. q. j. in ꝟbo ꝓfessū. ꝛ ō ꝓfessi. c. ex p̄te. in glo. j. ꝛ in sum. Hosti. e. ti. §. q̄liter. Et ꝓfessio iudicialis ē certa ꝛ clara assertio, id est, respōsio eiꝰ de quo queritꝝ in iure cor̄ā legitimo iudice facta. Et fit in iure triplicit, s. ore. facti euidētia et interp̄retatiue. s. cōtumacia. c. nullꝰ dubitet. de p̄sump. Et p̄iudicat dū fit in iure. i. iudicio cor̄ā iudice cōpetente ꝛ aduersario p̄nte q̄ō intelligit p dictionē hostis sup̄ posita. Itē fiat p lit. cōtest. nec fit ꝓtra naturā vt eam occidisse q̄ vinit, nec de religiosa, nec in cā fauorabili ſm Berñ. in glo. p̄alle. Et cōfessio facta in penitētia sacerdoti nō facit fidem cor̄ā iudice seculari. C. de epi. audien. l. archigerūtis, ꝛ ibi p doc. Sicut nec p̄iudicat cōfessio extra iudiciū facta nisi causa adꝟciaꝝ, vt cōfiteor me debere tibi centū ex cā mutui. C. de nō nume. pe. l. generaliter. glo. notabiliꝝ. iij. q. ix. citestes. §. de his.

Confessoria actio. Require supra, Actio cōfessoria.

Cōfiscari est fisco applicari, vel in fiscū induci. vñ. Fiscus est regiꝰ saccus in quē reducuntur bona dānatoꝝ ꝛ pscriptorū. vñ ōr. Facta est oim bonoꝝ cōfiscatio. Et casus i q̄bus p̄nt bona alicuiꝰ cōfiscari post mortē suā, vide glo. ꝛ doc. in. l. fi. C. ad. l. iul. maiesta. Et q̄liter formabit͡ linia, est glo. insti. de bere. q̄ ab intesta. §. p ꝓtrariū. Casus aūt in quib⁹ possit q̄s incarcerari, no. Bar. in. l. j. de custo. et exhi. reo. C.

Cōniuere est oculos claudere, ꝛ interdū ponitur p dissimulare vel p parū dormire. vt cū ōr. cōniuētib⁹ oculis. Q̄nq̄ ꝓsentire, vt cōniuēs ꝓsentiēs ōr. vñ. Qui mihi cōniuet oculis signū mihi p̄bet.

Cōpensatio ſm Azo. in sum. eo. ti. est debiti et crediti ad inuicē. l. ab vtraq̄ p̄te inter se. s. cōtrahētes ꝓtributio. ōr em ꝓpēsatio q̄si cōmunis pēsatio, ac si apte dicat lex, nō est nisi in ponderib⁹ ꝛ quātitatib⁹ ꝓpensandis Vel est debiti ad debitū bincinde facta deductio, vt debeo tibi. lx. tu mihi centū. duz peto a te centū, tu deducis. xl. ꝛ nō recipit p̄mutationē spēi ad quātitatē. ff. de ie. j. l. ſ si certꝰ. et. l. si ꝓuenerit. ij. in p̄n. ff. de pigno. act. vt deposui pecuniā in sacculo i centum ducatis, depositarius mihi totidē comodauit. ꝛ nō p̄t tenere sacculū me petēte. Sed Bar. Pe. ꝛ Ly. ꝓtra. fec. C. depos. et. C. como. l. fi.

Cōparare et emere differūt. vt no. in. l. illaz. ff. de cōtraben. emp. ꝛ vendi. et. l. illā. C. de rerū p̄mu.

Cōpilare leges siue ꝓponere est leges ab aliis scriptas in vnū volumē redigere.

Compita dicunt͡ loca vbi plures vie ꝓueniunt simul. vt. ꝟij. q. ij. de viro. in p̄n. ibi. p arrupta itinera ꝛ compita.

Cōpetenter no. glo. ꝟxliij. q. liij. votū. et vide quod no. de ver. sig. c. fi. li. vj. super verbo. cōtempserit.

Cōpromissarius ōr cui simplr vel ad tps cōmittit͡, vt eligat vice eorū q̄ ꝓmittūt, vt de elec. q̄ ꝓpter. Hec est p oia idē arbiter et cōpromissariꝰ ad eligendū datꝰ, vt ibidē. c. sicut cum p formā ibidē. de re iudi. cum ab vno. li. vj.

Cōpromissum. l. arbitriū.

Cōpromittere ē cāz executoriā vel executiuā ad dictamē arbitroꝝ dare. Et ſm dictamē recte rōnis p vtraq̄ p̄te apposita explicare ab ip̄is.

Conchilia a concha dicunt͡. inde conchilar͡ legens conchas vel conchilia. C. de murr͡ le. l. ſt accipit͡. li. x͡j.

Conīcere est ꝓpendere vel p̄sumere.

Cōsequēs. l. ꝓforme. isti. ō dona. §. ē ꝛ aliud.

Cōsequentia lr̄aꝝ ōr cōsequēs ordo scripture secz qñ scribit͡ sine titello vel titellis. id est sine omni abbreuiatōne. et ōr tenor litterarū

seu tenorē dicimus potius textū litterarū ꝗuis titellis scribat.

Consensus z auctoritas tutor. Req̄re supra Auctoritas ꝑstanda. Et cōsensus est q̄dru plex. s. negligēte. ꝯsilij. cooperatōis. z auctoritatis aut pallatōis vel defensionis. Et ꝑmo z secūdo ꝯsentiēs min⁹ punit ꝗ facies tercio eq̄liter. quarto ꝑo plus. vñ. Cō sequēs spernit. suadet. iubet. atq̄ tuet. Hic min⁹ ille min⁹ luit hic eq̄liter hic plus. De hoc glo. optima in. c. j. de offi. dele. sup ꝑbo pari pena.

Consiliarij dicunt eo q̄ alter alteri suū ꝑbeat cōsilium.

Consiliū ē tractat⁹ cōsulū. Et ꝯsiliū a grauibus z exptis est requirendū. j. q. j. estote. Et q̄ fraudulēter dat ꝯsiliū tenet de dolo. z cōtra eū agi ꝑt. Et ōr a cō. l. simul. z sales salium. q̄ nō est ꝑcipitandū cōsiliū. l. di. pōderet. ibi. Nos em̄ tpe indigem⁹ vt aliq̄d maturius agam⁹ nō ꝑcipitem⁹ consilia z opa nr̄a neq̄ eor ordinē corrumpam⁹.

Cōcilium est cōuentus aliquor tractantiū arduas causas totā ꝓplanitatē ꝯceruentes. Et ōr a ꝑbo cōcinor cōcinaris. i. cōuocare vel a cōmuni intētione dictū est eo q̄ existētes in cōcilio in vnū dirigāt omnē mentis intultū. Uel ōr ꝗsi cōcidiū. in. l. transeunte ꝛv. di. c. j. vbi etiā synod⁹ cetus et cōuent⁹ exponit. Et ibi de quattuor cōcilijs. Et in q̄bus damnati sunt beretici. de fi. catho. et sum. trī. ꝑperā sentientes.

Cōsistoriani. Req̄re sup̄ comites.

Cōsistorij idē est qđ ꝓtorij vel tribunal. scz locus in q̄ ius reddit ex more. Et est vulgare italor seu lombardor. cle. pastoralis. de re iudi. ij. q. vj. anterior. de appella. ex insinuatōe. Et ōr a cōsisto. ꝯsistis. Hester. v. c. in prin. Sedebat super soliū. i. in consistorio palatij.

Constitutio specialiꝝ vocabulo ōr impator⁹ vel alter⁹ ꝓncipis q̄ cōstitutionē facere ꝑt Et describit sic. Est ius relatū in scriptis redactum. Uel ꝓm Goff. est ius scriptū. di. j. ꝯ cū itaq̄. Dicit aūt cōstitutio ꝗsi cōmune statutū. Hā papa cū fratrib⁹ suis cardinalib⁹. et ceteri ꝑlati cū capitulis z canonicis suis cōstitutiones faciūt. de sen. excō. inter alia. et de his q̄ fi. a ꝑla. ꝑ totū. Itē legat⁹. synodus ꝓuincialis. synodus ep̄alis. princeps cum ꝓceribꝫ. ꝑfectus pretorio. populus romanus. collegiū approbatū. capitulū facere pñt ꝯstitutōes ꝓm Goff. in sum. eo. ti. nā ꝗ papa. Et sunt q̄ttuor virtutes cōstitutionum. vñ. Quattuor ex verbis virtutes colligе leges. Permittit punit imperat atq̄ vetat. Hā ꝓmittit vt vir fortis petat ꝓmium. punit scelera z delicta. imperat z ꝑcipit vt statuta canonica seruent vt clerici regulare ꝓpositū z honestū habitū deferētes cōtinenter z caste studeāt viuere. Prohibet clericos secularib⁹ immiscerī negociis. Et cōstitutio ꝯsulit q̄ virtus ꝑ cōprehēdi sub ꝓma. nā q̄ cōsulit satis ꝓmittit.

Cōstitutor ōr qui ꝑ alio se soluturū ꝓmittit. vel aliqua facturū. et alter⁹ in se trāffert vl̄ suscipit obligationē.

Constituere potest quilibet qui se ꝑ alio obligaturum ꝓmittit vel obligat. ꝓm Azo. in sum. de cōstitu.

Conspiratio est quedā fraudulēta cōfederatio facta in ꝓiudiciū alicuius ꝓsone vel dignitatis. xxij. q. ij. si q̄s laicus et est palea. z dicit a simul spirando. q̄ scz plures spirāt flant et tendunt in vnū et fit sine iuramēto. a spiritu supbie et elatōis. et omnis talis ē illicita. ꝓm glo. in. c. exhibita. de iudi. est tñ quādoq̄ licita iusta z approbata. vt si canonici cōspirent de nō obediendo ꝑlato excōmunicato. vl̄ de nō eligēdo indignū. in dubio tñ ꝓsumit illicita. vide. xj. q. iij. c. cōiurationū. et. c. se. cōspirationē. Hā cōiuratio est plurū in vnū iuratio.

Consobrini dicunt duarū sororꝫ filij. ꝗsi cōsorini dicti. l. cōsobrinorꝫ. C. vnde legit. in glo. j. Etiam possunt dici ex duob⁹ fratrib⁹ nati. licet ꝓprie dicant fratres cōsanguinei vel patrueles. instit. de gradi. §. iij. z §. plerunq̄.

Cōsortes eiusdē litis dicunt illi q̄ simul agere vel cōuenire possunt.

Consul olim dicebatur senatus magistrat⁹ vt. ff. de sena. et instī. de iur. na. gen. et ciui. Hodie tñ cōsul sumit a ꝯsulēdo. q̄ reipublice cōsulit. Exactis em̄ a romana ciuitate regib⁹ cōstituti sunt cōsules. vt reipublice cōsulent dicti.

Consularis ōr vxor cōsulis. q̄ femīe nupte ꝑclarissimis viris ꝑclarissimarū ꝓsonarum numero et nomine censent seu cōtinent. vt ff. de sena. l. femine nupte. vbi dicit glo. Femine chorusc̄at radijs maritor. z ī aut. de

consulibꝫ.§.hoc tractꝫ.col'.iij.

Consultus.i. interrogat⁹.sic.ff. de pac.l. itē qz.vñ. Cōsulo te q̄ro.tibi cōsulo ꝓsiliū do. Cōsultor poscit.qđ cōsultus bñ nescit.

Consultatio ðr in qua alicui papa de iure respondet. Et nota q⁹ cōsultus potest vēdere ꝓsiliū suū.z aduocat⁹ iuitus patrocinīū.nō tñ ideo iudex sniam vēdere põt.ca.nō sane. xiij.q.v. licet ꝓtrariuz videaꝫ dicere glo.in ca.nō licet.xj.q.iij.dicēs. Si doctor sine reuolutione decretaliū põt ꝓsulere tūc gratis debet facere. Sz ista glo.non recipit hodie a doctoribus. qz sic doctor subtilis z memoriosus minoꝝ esset reputatōis q̄ grossus z obliuiosus.vt pz.sz ħ esset incōuenies.vt no.in.ca.in noie dñi. de testi.

Contestatio litis ſm Hosti.co.tī.est fundamentū iudicij p petitionē in iure ꝓpositaz z ꝓgruā rñsionē ad eā secutā aio ꝓtestandi item facta narratio.q̄ omisso inanibꝫ vexantur laboribꝫ z expēsis litigātes. Vl' est actoris narratio z rei rñsio in iudicio facta Vl' ſm Hoff.est hincinde apud iudicē negocij principalis facta narratio.p ꝓncipales ꝓ personas nō p aduocatos.nisi forte principales adeo fuerint indiscreti vt eorum defectus de licentia iudicis per alios suppleatur.z litis cōtestatio perpetuat iurisdictōnem.de offi.delega.relatum.z debet precedere receptionē testium nisi tē.ca.quoniaz vt lite nō ꝓtesta.

Contestari litem patet ex dictis.

Cōsumptuz vel ꝓsumptio est ratio videlicet quando dictio vel syllaba abraditur z alia inscribitur

Cōtignatio ðr lignoꝝ vel tignoꝝ vel aliarū rerū cōiunctio. Et q̄nq̄ ðr tegmen.vñ due edes dicunt esse sub vna cōtignatiōe.boc ē sub vno z eodē tegmine.

Consuetudo ðr ius q̄ddā moribꝫ.i. assiduis actibꝫ institutū qđ p lege suscipit cū lex deficit.vt.j.di.cōsuetudo. q̄ eiñ in scriptis redacta est vocat lex siue cōstitutio. q̄ autē in scriptis nō est retinet nomē suū cōsuetudo. di.j.§.cum ergo. Vel est vsus rōnalis cōpetenti tpe cōfirmatus nullo actu cōtrario interruptus frequēti actu seu contradictorio iudicio.vel cuius nō extat memoria introductus vsuq̄ cōmuni vtentiū approbatus c.fi.de ꝓsue.et si debet p̄iudicare iuri cōmuni vel spāli requirit q⁹ sit nō erronea non cōtra ius diuinū. Rōnabilis p̄scriptibilis p̄scripta sciēte populo introducta q̄ maioꝝ ps populi vtit.z q̄ vtēs intēdit sibi ius acq̄rere.quā etiā rō z veritas sp excludūt. dist. viij.c.veritate.vbi ðr. Nemo ꝓsuetudinem rōni z veritati p̄ponit. Hā dñs dixit. Ego sum veritas.nō ego ꝓsuetudo.ea.di.c.si cōsuetudinē.z.c.q̄ cōtempta.

Consanguinitas est attinētia psonarum ex eo puenies q⁹ vna descendit ab alia.vl' ambe ab eadē. Vel est vinculū psonarū ab eodem stipite descendentiū carnali propagine cōtractum. Vel est cōuentio vnius pone ad aliā puenies ex parētela.z ðr ꝓsanguinitas q̄si sanguinis vnitas.

Cōseruator est iudex dat⁹ ad defendendum aliquos ꝓtra manifestas iniurias iudiciali indagine nō vtens.de offi.dele.c. statuimus.li.vj. Et sunt nisi episcopi et eoꝝ superiores.aut abbates.vel dignitates.aut pso natus in cathedralibꝫ ecclesijs obtinentes de offi.dele.c.vlti.li.vj. vbi ponit differētia inter ꝓseruatorē z delegatū.

Consensu ðr obligatio ꝓtrahi velut in emptione.locatōe.cōductione.pmutatōe.mandati.p socio et similibꝫ. In q̄bus dicit ideo obligatio contrahi consensu.qz absq̄ eo q⁹ res in p̄senti datur hincinde nascitur et erit actio et obligatio vtilis et efficax ad agendum.

Cōplexus vel copulatio ðr plurīū in idē in vniuersitate sermonis cōiunctio. Et fit ab homine vel a lege. Ab hoie fit tripliciter vt l.triplici.ff.dever.sig. Hā aut est cōplexus vel copulatio nominuz tm̄.scz verbis. q̄ vnū nomen sequit aliud immediate cū copula vel sine. Verbi grā.dicendo. Titio et Seio lego fundū p equis portionibꝫ.l.reconiuncti.j.rñso.ff.de lega.iij. ibi isti nō fuere coniuncti. Sed verbis tm̄.quia vnū sequitur aliud immediate cum copula.z idē esset si sine copula.quia tunc intelligitur.l. triplici.p̄alle.in.§. vide.aut ſm rem tm̄ q̄ per rem tantū fit complexus.vt Titio lego fundum.et eundē fundum Mevio lego.l. p̄allegata.re coniuncti.in p̄n. Aut tercio re et verbis simul cōplectendo res z nomina. vt Titio et Seio lego fundum Sempronij.vbi Titius et Seius sunt cōiuncti verbis ꝓpter verbū cōplexū in re.qz eadē re copulant. Et si qđ testator cēseatur cuilibet in

solidū legasse eā rem probat. vt. §. si eadem res. instī. de lega Et ex cōplexo p̄dictis modis facto habet hec differētia. q̄ ex ꝓplexu re tantū. vel re ⁊ verbis si vnus cōiunctoꝝ deficit. vel q̄ repudiat vel alīs nō admittit in ꝓpetuū. vel interim alter non in totū admittit iure nō accrescendi. l. si separatim. ff. de cōdi. et demō. Nā nō p̄t p̄tē agnoscere ⁊ p̄tem repudiare. l. neminē. ff. de leg. j. et. l. vnica. §. sin aūt ad deficientis p̄sonā. C. de cadu. tol. et res insolidum cuiq; assignat. d. l. vnica. §. si vero. Sz in ꝓiunctis ꝑbis tm̄ si vnus ꝓiunctoꝝ repudiat vel alias deficit alter admittit ad p̄tē deficientis iure accrescēdi Et cū onere imposito socio deficiente. vt l. plane. §. si cōiunctim. ff. de leg. j. ⁊ l. vnica §. ne aūt hoc. de cadu. tol. p̄alle. Itē si socius interim nō admittit. sed spes est q̄ admittatur alter iterū ad hāc p̄tē non admittit. l. si duob⁹. in p̄n. ff. de le. j. Sūt ⁊ alie differentie ex ꝓplexu vel ꝓiunctōe ꝓuenientes. de q̄bus in tractatu de ꝑ. sig. q̄ incipit. Uerbū Finaliter ḡ ꝓplexus vel cōiunctio significat diuersimode ꝑm q̄ sinit ꝓiungēdi modus vel q̄ ius aliud significatū significare declarat.

Coniunctio aūt legalis ꝺr q̄ lege inducit et significat id q̄ ipa lex vl̄ alia ex suis vel alterius legis. aut ꝑbis. aut aliter q̄cūq; mō significare debeat.

Contract⁹ est duoꝝ vel plurū in idē ꝓsensus Et ponit q̄ñq; ꝓ omni pacto ꝓuentione vl̄ q̄si ꝓtractu. vt si q̄s gessit alterius negocia vel tutelā. De hoc vide archi. in. §. ꝓtrahētes. c. romana. de fo. cō. li. vj. in glo. ꝑbi. mittis. Ideoq; dicim⁹ q̄ paciscendo diuersas in vnū trahim⁹ volūtates. vū emptōes. cōductiones. et sil̄ia ꝓtractus dicimus. q̄ aio obligatōis ex ꝓtractu nascunt. Et nota q̄ etiā aliq̄ obligatōes dicunt oriri ex q̄si contractu. in q̄bus fingit tacite cōsensus interc̄ssisse. dato q̄ nō interc̄sserit exp̄sse. vtpote. Heres adeundo hereditatē obligat creditoribꝰ hereditarijs legatarijs. Et in pluribus alijs casibꝰ de quibꝰ infra.

Contrahenda emptio ꝑm Azo. eo. ti. ꝓtrahitur solo ꝓsensu.

Cōtractus etiā est nomē iuris q̄ñ nascit obligatio. l. labeo. §. cōtractū. ff. de ver. sig. et ibi per Bar. sicut in simili dicim⁹ de testamento. l. tabularū. ff. q̄ē admo. testa. aperi. Et ꝑm alios in auten. sacramenta puberū. C. si aduer. vendi. Et in suo generali noīe cōtractus platus ꝓtinet tam innoīatos q̄s nominatus ꝓtract⁹. vt ē glo. sup verbo. in suo noīe. in. l. intelligentiū. ff. de pac. Et ꝺ valet p̄ statutis. Bal. notat triplicē eē ꝓtractum. scz p̄rium. improp̄riū. et improp̄rissimum. Primus est q̄ñ vltro citroq; l. hinc inde ex vtraq; p̄te orit obligatio. §. ꝓtractū in. l. labeo. p̄alle. vt in emptōe. locutōe. Secūdus scz improp̄r⁹ est q̄ñ solū vna p̄s obligat. vt in donatōe solū donās ad trahendum. et aliq̄n de euictōe. vt nota. l. aristo. ff. de dona. cau. mor. ⁊ in mutuo solūmō recipiens obligat ad tantundē restituendū. ff. si cer. peta. l. ij. et in stipulatōe q̄ñ solummō vna p̄s obligat. nā tūc nō est p̄rie ꝓtract⁹. et ita intelligit glo. instī. de diui. stipu. §. cōuentionales. q̄ est sup ꝑbo. ꝓtrahendarum Tertius. s. improp̄rissim⁹ ē q̄ñ ex nulla p̄te orit obligatio. sed poti⁹ dissolvit obligatio facta. vt ē trāsactio facta nudo pacto ex q̄ nō agit aī ꝓplemētū ꝓditōis. de ꝺ Sallicet⁹. in. l. sive apud acta. C. de trāsac. vt etiam est liberatio p̄ acceptilationē. instī. q. mo. tol. obli. §. j. et in. l. vbi pactū. C. de transac. p̄ Bar. Et ḡ si statutū facit mentionē de cōtractu. intelligit de p̄rio tm̄. q̄ ꝑba statutorū sunt p̄rie intelligēda. l. j. §. si igit q̄ nauē. ff. de exerci. acti. nisi diceret oēm cōtractū vt in glo. in. §. ꝓtractū. p̄alle. Itē ꝓtract⁹ appellatōe intelligit de validis. nō de inualidis. vt in aut. sacra puberū. p̄alle. et ꝓtinet istrumentū. ff. de duo. re. l. eandē. Itē ꝓtinet donatio. C. q̄ mē. cau. l. si donatiōz. Et generaliter oē illud ex q̄ nascit obligatio appellatōe cōtract⁹ intelligit. l. si labeo. ff. de le. ij

Cōtumax a cōtemnendo ꝺr. Et ꝑm Jsi. est q̄ cōparere debet in iudicio nō ꝓparet. Et ꝺr q̄ñq; vere. q̄ñq; ficte vel p̄sumptiue. Uere cōtumax dicit qui exp̄sse dicit iudici vel eius seruienti scz nuncio ipm citanti q̄ nō cōparebit coram ipo. vel qui dum cōparet illicētiatus recedit. Ficte vero ꝓtumax est q̄ citatur. nō tamen venit vel latitat. aut facit q̄ citatio ad ipm non veniat. aut eum nō apprehendat. vel qui vocem iudicis audire negligit. Sed isto vltimo casu poti⁹ dicit vere contumax.

Contumacia est erga iudicē vel p̄latū commissa inobediētia. Et est multiplex. Aliq̄n

enim cõmittit in nõ veniẽdo. Aliquãdo in nõ rñdendo. Aliqñ in latendo absentãdo vel pcurãdo ne ad citatũ veniat citatio. aliquãdo in nõ restituẽdo, aliqñ in nõ emendando delictũ, aliqñ in nõ exhibẽdo, vide Hoff. de sen. excõ. §. excõmunicatio fieri habet, in sum. z Butl. in Spe. tl. de ꝓtu. §. j. ꝑ. et nota, vbi distinguit duplicẽ cõtumaciaz. Primo scz verã z ꝓsumptã. Secõ triplicẽ s. verã. euidentẽ. et ꝓsumptã. vt in glo. not. i cle. vnica. de do. z cõtu. q̃ est glo. fi. z p Inno. in. c. q̃ rela. de pcurat. Bar. in. l. fi. ff. de in inte restit. et in. l. ex cõsensu. §. ij. de appel. Lynus z Pe. post Ja. butri. in. l. pcurandum. §. sin aũt reus. C. de iudi.

Cõtinue z ꝓtinuo nõ semp notat. id est statim. sed recipit interuallũ. ff. de ver. obli. l. stipulatus sum. z. ff. de solu. l. titia. xvj. q. ij voluim⁹. et p Bar. l. celsus. ff. de vsuca. vbi ꝓbatis extremis ꝓbat mediũ. Etiã qualiter cõtinue intelligit ponit Bar. in. l. si q̃s ita. ff. de cõdi. et demon. nam qui tenet cum aliquo continue morari nõ tenetur quolibz momento cum eo morari. facit hoc ad questionem si testes debeãt ꝓbare q⁹ Titi⁹ decem annis ꝓtinue possedit funduz. sufficit deponere q⁹ viderũt eũ omni anno colligere fruct⁹ vel arare zc. licz nõ ꝓtinue steterũt in ꝓspectu Titij z fundi tũ intelligunt cõtinue p decẽ annos vidisse.

Contradictor qñ dicat legitim⁹ ad ꝓtradicẽdum alicui actui dimittẽdo aliquẽ in possessionẽ. vide Bar. in. l. a diuo pio. §. sup rebus. ff. de re iudi. z Inno. in. c. cũ sup. de re iudi. et spe. in ti. de acti. §. superest.

Copulatiua ozõ oz in qua plura copulãtur vt in oĩbus verificet. z ideo ad verificatiõz ꝑfius oĩm ꝓcursus exigit ex ꝓpzio significato. Sz hũc ꝓcursum qñq diuersimode significat. put diuersa materia vel ali⁹ q̃us mod⁹ significãdi ꝓcare declarat. verbi gra. ibi. lego stichũ vel pamphiluz significat vtrũq esse in stipulatõe vel dispositõe. l. inter stipulantẽ. §. sed stipulante. ff. de ver. obli. l. scire debem⁹. in ꝓn. eo. ti. z. l. quotiẽs. ff de leg. ij.

Copulatiua etiã qñq significat ꝓcursum alterius tm̃ put ex significandi mõ cõcludit. Et ad veritatez copulatiue requirit vtrãq ptem esse verã. ff. de cõdi. isti. l. si heres. z. l. si is q̃. ff. de re. du.

Conuiciũ oz quasi cõuocium a cõcitatione vel cõcentu. i. collectõe vocũ. s. qñ in vnum plures voces cõferunt z iniuriã esse labeo ait. ff. de iniu. l. apud labeonẽ. §. cõuiciũ.

Conuenire est simul in vnũ locũ venire. Etiam oz cõuenire q̃ alicui ꝓpetit ẽ ꝓditionẽ suã. vt istud cõuenit illi. Itẽ cõuenire capit qñq p ꝓuentõe. i. pacto ex ꝓsensu de aliquo faciẽdo. Cõuenire etiã qñq sumit⁹ p aliũ i iudiciũ vocare vl facere euocare. Itẽ est placere. vñ ꝓuenire inter aliq̃s ẽ cõplacere inter illos. z ꝓuenit inter te z me vt des mihi hoc. Cõuenire mihi ẽ ꝓgruere mihi l adesse mihi. q̃ me decet z honestũ est.

Conuenire me est alloqui me super aliquo facto.

Contubernĩũ est matrimoniũ cõtractũ et p prie seruorum. insti. de nup. in glo. super verbo. clues.

Coraz. no. Pau. in cõmento de cõfessi. ca. ex pte. de elec. vt circa. li. vj. Et intelligitur ita vt presentes intelligant. ff. de arbi. l. diem. §. fozum.

Cornicularij dicunt illi q̃ gerebãt cornua vl aciem in bello. vel qui in aures iudicũ vota ptulerũt sua.

Cornupeta. Reqre sup. Bos.

Corona q̃ etiã clerica oz. est signũ regni z pfectõis cũ sit circularis carẽs angulo in signũ carẽtie sozdiũ. qz vbi angul⁹ ibi sozdes Seigit z alios ꝑtutib⁹ regere z a sozdibus mundare dñt q̃ coronas gerũt z sic in deo regnabũt. xij. q. ij. duo sunt. Et quõ rasura tonsura corona differãt z q̃d significẽt. vid glo. in ꝑbo. tonsurã. in cle. ij. de vi. z bo. cle. Et differentiã inter dyadema coronã z sertum. vide in cle. vnica. de iureiur. Et nota q⁹ rex romanoz coronat triplici corona. Primo ferrea ab archiepo colonien si Aq̃sgrani. z significat fortitudinẽ q̃ vicere oz rebelles z infideles cõculcare. Secũdo argẽtea ab archiepo mediolanensi in villa Modecen. q̃ significat mundiciã z claritatẽ quam talis princeps habere debet. Et hodie vt plurimũ dat in mediolano in ecclesia sancti Ambrosij. vbi Henricus de q̃ loquitur cle. et Sigismund⁹ nouissime fuit coronatus. Tercio coronat corona de puro auro a papa in ecclesia sancti Petri ad altare scĩ Mauritij. Et qz aurũ est metallũ oĩbus excellẽtius significat imperatorẽ alijs regib⁹

et principibꝫ in potẽtiaꝝ iusticia excellẽtiorẽ esse debere. vt in glo. cle. vnice. de iureiu. et ꝑ Jo. de pla. in phemio inſti.

Corpe viciati dicunt q̃ ſunt mutilati in mẽbris vel debilitati ꝓprie ſic q̃ membrũ habꝫ ſed ineffica. vt oculũ cecũ. manũ aridam. crus cõtractũ ꝛc. ſic mutilatꝰ ꝓprie ðr q̃ caret aliq̃ mẽbro.

Corporati. id eſt collegiati. Require ſupra. collegiati.

Corpꝰ vrbis rome ðr q̃ in aliq̃ corpe ꝛ ꝑcipue vrbis ſcribit. ſic q̃libet mẽbrũ hoīs ðr corpatũ vel ciuis factꝰ vel incola. vt. C. li. ꝑ. de pui. corpo. vrb. ro.

Corrogare eſt q̃ſi ſimul rogare vel ſimul colligere vel adunare.

Corpus q̃q̃ ðr collegiũ ſiue vniuerſitas cuius caput eſt plat⁹. c. nouit. de his q̃ fi. a ꝑla. Et tale corpꝰ ꝓt hr̃e vnũ ſigillũ. de exceſ. ꝑla. dilecta. ðr etiã cõgregatio ciuiſcũq̃ ciuitatis vel ville vel caſtri hr̃e corpꝰ. Jtẽ q̃libet cõgregatio ꝑ iuſticia faciẽda. vt cõgregatio ſcabinoꝝ. vel totiꝰ vniuerſitaſ. Jtem ſocietas cã religionis cui puiſum eſt. vnuꝫ corpus hr̃e debet inſtar reipublice. Et res cõmunes id eſt actorẽ ſiue ſyndicũ cõem q̃ agere ꝓt. ff. qð ciuiſ. vni. no. agitur. l. j. Jtẽ eps cũ capitulo ſuo facit vnũ corpꝰ. cuius ipe caput eſt. ſꝫ cũ clero ciuitatis vl̃ dioceſis nõ ðr facere vnũ corpus. ſic nec abbatiſſa cũ clericis ſuis licet ſit caput vnũ corpus facit.

Corepi bi remoti ſunt ab eccl̃ia. vt. lxvij. diſ. §. pſ byteri vero. Et poterãt ꝓſtitui ī villis vel caſtris. Epi ꝓo nõ niſi ī ciuitatibꝫ ꝓſidebant tñ minores ordines.

Corpus etiã vnũ ðr quod vno claudit ſpiritu. vt aial. Etiã ðr qð habet ptes integrales ſiue ſibi coherẽtes. vt domꝰ. vl̃ qð hꝫ ptes diſtãtes. vt grex populꝰ. collegiũ ſm Ber. de exceſſi. ꝑla. li. vj.

Corruptela eſt puerſa ꝓſuetudo ſacris canonibus inimica. de ꝓſue. c. cũ venerabilis. et de vi. et ho. cle. cũ decorẽ ꝛc.

Corciuia ðr morſus freni. vel ſm alios illud quod come equi imponitur vt curuetur. C nulli licere ī fre. ꝛ equis et ſellis ꝛc. l. j. li. ꝑ. ſm Accur.

De Cr

Craſſature dicũtur que fiunt a latronibꝫ in itinere dñi crudeliter ꝓtra trãſeũtes craſſantur. de pe. di. j. a craſſaturis. Et craſſatores ſunt q̃ ꝑ de cauſa aliq̃d faciũt ꝛ ꝓximi latronibus habent. ꝛ ſunt ad malũ nitẽtes. vt ẽ tex. iuncta glo. in. c. capitaliũ. §. craſſatores ff. de peñ. et dicitur a craſſor craſſaris. alias graſſor.

Creditor eſt qui alienã fidẽ ſequit mutuatã pecuniã numerando. Generaliter vero creditor ðr qui ex cauſa quacũq̃ alienã fidem ſequitur. Et dicitur ideo creditor. q̃ credit debitori.

Creta eſt limꝰ vel gleba. l. ſi crete. ff. de fur. ꝛ in glo. magna. l. j. C. de ſer. fugi.

Craſſari eſt q̃ſi crudelit gradi. ũ. Reg. vl.

Ceſſet indignatio q̃ craſſat in ꝓ̃o. fac. ꝓxiũ. q. ũ. militare. ff. de peñ. l. capitaliũ. ad medium. Et no. Jo. an. in cle. j. de peñ. in verbo craſſantibus.

Crimen eſt peccatũ q̃rela. l. accuſatõe ꝛ damnatõe digniſſimum.

Criminũ capitales erãt carceris cuſtodes q̃ etiã ſtratores dicunt a ſternẽdo. q̃ damnatos pungebant.

Crimen eccleſiaſticũ eſt qð ptinet ad iuriſdictionẽ eccl̃ie. vt hereſis ſacrilegiũ ſymonia plurũ vſura adulteriũ. xj. q. ũ. i ſum. lxxvij. di. c. j. de ſo. compe. cum ſit generale. vbi de hoc per doc.

Crimen mere eccleſiaſticũ eſt qð ꝓncipaliter ortuꝫ a canonibꝫ ſumpſit. ꝛ ſolũ cor̃ iudicibus eccleſiaſticꝫ cognoſci habeat de cuius cognitõe iudices ſeculares ſe nullatenꝰ intromittere pñt. vt eſt crimẽ hereſis. Sꝫ crimen mere ciuile ꝑ oppoſitũ eſt delictũ legibus ciuilibꝫ ꝓhibitũ. aꝫ ī ſe nõ pctm̃. vt in ciuitate ire de nocte poſt ſonũ cãpane vl̃ cõ ſimile. Crimẽ ꝓ̃o mixtũ eſt qð ſpectat ad forũ vtrũq̃. vt eſt ſacrilegiũ qð ſpectat ad foꝝ eccleſiaſticũ. et ꝑ etiã iudex ſecularꝫ de pẽa eiꝰ cognoſcere ꝛ ſacrilegiũ punire. ſm glo. ī ꝓ̃o. audiuimꝰ. i. c. felicij. de pe. li. vj. ꝛ de hoc eſt glo. ſum. xj. q. j.

Crimẽ leſe maieſtatis ẽ vbicũq̃ q̃s ꝯ vrbeꝫ aliq̃d molit. aut q̃ pfugit ad hoſtes. l̃ iſtos iuuat q̃cũq̃ cã. ſ. armis. ꝓſilio. vel pecunia. vel q̃ ſubiectas puincias nitit facere rebelles. vel ſeditiones aut bella mouet in ciuitate. vel q̃ ꝑlatũ magiſtratũ vel principẽ occidit. vel q̃ ꝓtra latus eiꝰ militat vel armaſert ꝛ occupat ꝓtra rempublicã. Et idez ðr

crimẽ ꝓduellionis,i.hostile,nam ꝓduelliones dicũt hostes,sec⁹ si cõmittit hoc crimẽ nõ ꝓtra rempublicã,qz tũc nõ dr ꝓduellionis,sed simplr lese maiestatis,Et nota q ñ subdit⁹ crimen lese maiestatis nõ cõmittit, vt in.§.rursus.in cle.pastoralis.de re iudi. vbi rex cecilie Robertus nõ eo mõ subfuit Henrico imperatori q crimen lese maiestatis in eũ cõmiserit.

Crimẽ heresis in multis ꝙuenit cũ crimine lese maiestatis,z hmõi fm canones ẽ ꝑprie lese maiestatis,qz ledit rẽpublicã, imperatorẽ etiã diuinũ z celestẽ.

Crimen sacrilegij fm Azo,et fm le. fit ꝑprie qñ sacrũ de sacro aufert Ac etiã fm eũ si qs nõ sacrũ de sacro recipit,vel sacrũ de nõ sacro,Sed fm le.tũc sacrilegiũ nõ est,qz qñ res ꝑuate auferunt de sacro,tũc actio furti locũ habet,Hosti,tñ dicẽ q si accipit sacruz de sacro.vel sacrũ de nõ sacro,sp sacrilegiũ fit vt.xvij.q.iij.quisqs.ꝑ.simplr.Et sic fm le.req̃runt duo vt fiat sacrilegiũ.Primo vt auferat res sacra.Scõo de loco sacro,q̃rũ alterũ sufficit fm canones.Sz pone.statutũ est vt faciẽs sacrilegiũ sic puniat,q̃ro an intelligat fm ius ciuile vl canones.Solutio. Si statutũ sit a ciuitate intelligit fm leges l.oẽs populi.ff.de iusti.et iur.si fit ꝑ eẽm intelligit fm canones. Dñs Catho putat q etiã ꝑmo casu intelligat fm cano,qz disponit de reb⁹ ecclesiasticis,ergo dz intelligi fz materiã subiectã,l.j.C.de edict. succe.vbi ẽ casus a cõtrario q gradus cõputant fm leges excepti causis matrimonialib⁹.Queritidẽ dñs catho.sacerdos dixit missam i domo laici,dimisit ibi calicẽ.q̃ subtract⁹ ẽ.an cõpetit actio furti an sacrilegij. Nõ sacrilegij,qz de iure ciuile nõ est sacrilegiũ rem sacram de loco nõ sacro asportare. Nec actio furti,qz calix est res sacra q̃ in nullo⁹ bonis est.Dicit Ra,fulgo.cõpetere actionẽ furti, qz talis est i domo dei,cui⁹ loco dñs dom⁹ intentare ꝑt actionẽ furti,z forte q̃libet hoc posset,ff.de iusti,z iur.l.j.§.hui⁹ studij.z etiam in ꝙbo.sacerdotes. Sed de iure cano, intentat crimen sacrilegij.

Crimẽ peculiat⁹ fm Azo,eo.ti,locũ habet,p pecunia publice recepta vel intercepta vel quocũq; mõ cõtaminata,vt si in aurũ vl argentum vel in es publicũ aliq̃s ferrũ vel simile aliq̃d inducat,id est adꝙciat. Item est in sacra re.vt in vasis ecclesie,Idẽ est in religiosis,vt in ornamẽtis sepulcris ⁊c.

Crimen stellionat⁹ fm Azo,eo.ti,dicitur a q̃dam animali reptili qđ dicit stellio et est q̃si simile serpenti stellionatũ quasi diuersis coloribꝫ pictũ sicut celũ stellis,Et cõmittit hoc crimen qui in varietate animi rem aliquam alteri pignori obligatam siue pignoratam alij postea obligat.z dicit a stellione, quia sicut ille vermis est varius in coloribus,sic ille qui cõmittit hoc crimen est varius in ore.z incõstans in mente.Deinde tamen illud crimẽ locũ habet generaliter qñ deficiente in criminib⁹ alia speciali actõne equũ est.aliter subuenire ꝓtra delinquentẽ Sicut eñ in peculiarꝫ actio dat de dolo in subsidiũ.ita in criminib⁹ quibuscũq; vbi titul⁹ deficit criminis crimen stellionatus obꝫcitur.vt si quis vendidit tibi massaz electri ꝓ argento vel simile,aut auricalcũ ꝓ auro.

Crimen fraudati census cõmittitur cum q̃s furatur publicã pecuniã sibi accõmodatã.

Crimen fraudate annone est cuz portitores furantur victualia a republica ad exercitũ missi.

Crimẽ placulare est qđ morte expiat.

Crimẽ cõcussionis cõmittit q̃ ꝓtextu officij sibi cõcessi extorquet cõminando aliq̃d ab inuito.Et tali crimine punit q̃s pena quadruplici,j.q.vij.sanxim⁹,in fi.tã laic⁹ q̃ clericus punit pena cõcussionis,xvij.q.j.militare,Cui⁹ cõtrariũ tenet glo.in ꝙbo. q̃druplũ.di.xvij.§.porro.

Criminũ alia sunt priuata vt illa quoz executio,i.accusatio vel denũciatio ptinet tm ad illos q̃bus inferunt.vt furta,damna illata z iniurie.Alia sunt publica,quoz executio dat cuilibet de popl'o.Qm ad publicam vtilitatẽ spectat ne maleficia maneant impunita,vt sũt homicidia,pricidia,adulteria,post q̃drageſimũ tũ dicẽ.vt.l.iure mariti.C.de adul.Itẽ crimen lese maiestatis. Itẽ sunt q̃dã crimia excepta.s.ad q̃z accusationẽ z testificatõz etiã laici ꝫ clericos admittũt si bono zelo ꝓcedat,et sũt ista. crimẽ symonie,hereſis z lese maiestatis.z sacrilegij,de q̃bus vide ꝓcor.in glo.sum.ij.q.vij. vbi addit crimẽ dilapidatiõis,et,c.cum.p. manconella,de accu. Et nota q crimen dr quinq; modis,Primo sumit ꝓ quolibet

peccato siue mortale siue veniale sit. Scdo p crimine irrogãte infamiã. qđ est accusatõne z damnatõe dignũ. Tercio p pctõ qđ euenit ex deliberatõe siue mortale siue veiale sit qđ nõ delet nisi p penitentiã. Quarto qđ semel cõmissum sufficit ad ꝓdemnatiõz nõ tñ infamat. Quinto qđ irrogat gperuã infamiã. vt no. xxv. di. c. vnũ orariũ. §. nunc aũt. et. lxxxj. di. apostolus. vñ. Si ꝙlibet est peccator nõ tñ ꝙlibet est criminosus.

Crisma fit ex duobꝫ liquoribꝫ. s. oleo p qđ puritas mẽtis z nitor ꝓsciẽtie. Et ex balsamo p quẽ odor fame figurat. vt est tex. in. c. vnico. de sacra vnc.

De Cu

Cuniculus est riuus direct⁹ coopert⁹. vt est glo. i. l. supra iter. ff. de aqua plu. ar. vbi dr qꝫ ille cui debet seruitus aq̃ ducẽde p riuuz pt facere cuniculum. i. de aperto riuo coopertum.

Cubicularij dicunt seruj q̃ cubiculũ dñi sui procurant.

Curator dr q̃ curã alicuius gerit defendendo ipm a ptore fm leges legitime dat⁹. Vl fm alios est ille q̃ res adolescentis administrat. Dat autẽ fm eos curator ꝓncipaliter rebꝫ. et secundario psone. Tutor ꝯo primo et ꝓncipaliꝫ dat psone z secũdario rebꝫ l' pri monio. Et hec est dria vna inter tutorẽz curatorẽ. Alia ẽ dria. qz tutor dat pupillis infra. xiij. annũ existentibꝫ. Sz curator dat eisdẽ vlteri⁹ ad. xxv. annũ. In masculis ab etate. xiij. Et in feminis ab etate. xij.

Curia media breuis. est loc⁹ vbi reddit ius l' vel habitatio ꝓncipis. sz me. longa ẽ meretrix. vñ. Curia ius curat. meretrix ẽ dicta curia. Curialis dr ille q̃ est de officio curie vl' iudicꝭ obnoxi⁹. i. obligat⁹. et adulat ꝓncipibus. dist. xxxvij. nonne. Vñ curiales dicimus oẽs q̃ q̃cũqꝫ ꝓditõe obligati sũt curie alicui⁹ publice ptãt siue milites siue aduocati sint siue iudices siue officiales siue histriones. z breuit q̃ scũqꝫ siue babẽtes officium honestũ siue inhonestũ.

Curiositas sumitur p subtilitate nimia cura exq̃sita. ó renũc. c. j. li. vj. Nã curiosi de bis q̃ nõ multũ expediũt sepe disceptãt. ó re iudi. abbate sane. li. vj. Qđ tñ faciendũ nõ est vt in. c. j. palle. et. c. ij. de bere. li. vj. et. C. de sum. trí. et fi. ca. l. nemo.

Custodia z exhibitio reoꝝ vt dicit Azo fm legistas est custodia q̃ fit in carceribꝫ publicis z etiã phibet carceres ꝓuatos. vt pz. ff. et. C. de ꝓua. carce. mihi.

Cupe sunt vasa facta cã portãdi fruct⁹.

Culle⁹ z culcipen⁹ est idẽ qđ sacc⁹ in q̃ portatur triticũ. z maxie ó corio q̃ supraponit eq̃ Vel ór sacc⁹ core⁹ in q̃ ponunt interficientes parẽtes. l. vnica. C. ó bis q̃ pa. vel li. oci. vbi ór insut⁹ culleo cũ cane z gallo galli/nacio vipera z simea.

Cũ accipit interdũ p et. ff. de le. j. l. titio. §. nihil. Et de ꝓ. obli. l. qđcũqꝫ. §. nõ solũ. Et iaz interdũ accipit p si. z ꝓncipaliter notat tps z nõ ꝓditõz nisi i ꝓsequẽtia. l. cẽteſimis. i fi. ff. de ꝓ. ob. Et iã fac adiuncrũ videri accessoriũ nõ ꝓncipale sic ꝓiũctio. vt. l. si fundũ. ff. de fun. instru. Et no. qꝫ hec dictio cũ. inuenitur i duabꝫ ptibꝫ orõis. Uno mõ est ꝓpositio⁹ ꝓstruit cũ ablõ. Alio mõ est aduerbium tpis. ꝓrio mõ sigt dupliꝫ. s. accessorie et ꝓncipaliter. Accessorie ibi. Lego fuũ cũ veste equũ cũ capistro. fundũ cũ ei⁹ instro. l. j. ff. ó pecu. le. l. si cui fundũ. ff. de fun. instru. z instru. lega. Idẽ in cõtractu. vt depono seruũ cũ veste. l. j. §. q̃ deposita. ff. depo. Et ibi no. p glo. et doc. Et est effect⁹ qꝫ nõ dz deposita rius restituere accessoriũ sine ꝓncipali. Et si seru⁹ morit sine culpa depositarij vestis p se peti pt. alis locupletaret depositari⁹ sine cã cũ iactura aliena qđ essz iniquũ. ó re. iur. locupletari. li. vj. Principaliꝫ autẽ scdo mõ ꝓiũgit qñ res cõiungit q̃ꝫ vna nõ ẽ alteri accessoria vl' cũ psonas cõiungit z prez aut matrẽ. l. ij. z. xij. ff. ó pecu. §. si q̃s. insti. de legi. et licet inter filiũ z matrẽ aut patrẽ nõ sit eq̃ ꝓncipalitas q̃ ad honorẽ debitũ z reuerẽtiã q̃ debent parẽtibꝫ a liberis z ñ ecõtra. Et tñ ꝓncipalitas eqlis inter eos q̃ ad effectũ iuris. nã extincto legato in pre i matre nõ sequit q̃ꝫ in liberis extinctuz sit. qz aia q̃ principalius est in psona est a deo. et nõ a patre vel matre. Itẽ ex cõmuni mõ loquendi dictio cũ. signat accessionẽ honoris inter psonas. vt dicẽdo. veni mecũ. signat te mihi accedere associãdo accessorie. secus in dictõe. vt dicẽdo. ego z tu eam⁹. qz signat vtrũqꝫ ꝓncipalẽ. Sz ibi. dñs vobiscũ. ñ pt significare qꝫ dñs accedat vobis. qz hoc nõ patit summa z immutabilis maiestas. Et nõ refert si ꝓponat accessoriũ. sic dicendo.

depono capistrū cū equo, lego instrumentum cū fundo, ar. l. p̄ posteri. C. de testa. nisi essent alie cōlecture ex q̄b⁹ ꝯcluderet voluntas testātis. legātis, vel ꝯtrahētis. Item dictio cōposita circa numerū nō includit, verbi gra. Testator deposuit apud Selum, cc et legādo bona, dicit Selo. ccc. cum. cc. que apud eū deposui lego. nō includunt cū. ccc l. si is qui ducēta. in p̄in. ff. de re. du. Sed cum put est aduerbiū significat tempus et dilationem, quādoq; ex cōditione, quādoq; etiam accelaratiōz tp̄is z dilatiōz signat ibi pmitto cū Titius mortuus, l. nā z si. ff. de cōdi. et demō. tp̄s et ꝯditionē signat ibi. lego Titio impuberi cū q̄ttuordecim annorū erit. l. si titio. ff. qñ dies. lega. ce. fa. l. q̄ pmisit. de cōdi. z demō. Itē signat tp̄s z nō cōditionē ibi. lego Titio cū ipe mortuus. l. heres me⁹. in p̄n. ff. de cōdi. et demō. idē i. l. ex his verbis. C. qñ dies. le. ce. Qñq; nec tēpus nec dilationē significat, vt ibi. pmittis decē cū petiero, vbi statim cū petit soluere tenet Qñq; etiā nihil significat, z frustratorie ponitur, vt ibi. lego cū heres adierit heredita tē. l. ij. ff. de ver. sig. Bar. p̄dicta ponit. et i. l. gallus. §. j. ff. de libe. et posthu. vbi ponit differentiā inter et z cū, vt no. in. l. stichū q̄ meus. ff. de leg. j. an inducat cōditionē vel demonstrationē. de hoc tex. singularis. in. l. si ita fuerit. §. si. ff. de manumis. testa. z qñ inducit copulā. in. l. illi cū illo. ff. de vsufruc. lega. et qñ est cōiunctio nō facies ꝯditionē. i l. demonstratio. ff. de ꝯdi. z demō. et qñ est aduerbiū tunc iungit verbo futuri tp̄is, et principaliter notat tp̄s, et in ꝯsequentiam cōditionem. vt no. Bar. in. l. j. ff. de condi. z demon.

De Da Almatica est ve

stis qua mō vtunt omēs diaconi ex cōsuetudine in solennitatib⁹. vt. l. xxvj. dī. de ieiunio. Antiquitus tū sine cōcessione pape nec epīs nec diaconis licebat hec vestis, dī. xcij. c. ois filius.

Damnū est diminutio vel ademptio patrimonij, et ōr a demo vel diminuo, fm Hosti. ff. ō dam. infe. l. ij. Etiā qñq; damnū est lucrū cessans. de q̄ an veniat i ꝯdemnatōz no. in. c. cōquestus. de vsuris. Et diuiditur damnū sicut actio, q⁹ alia est de damno dato, alia de damno infecto, et actio de dāno dato cōpetit ex. l. aq̄. Reqre supra. actio legis aq̄lie. Duo aūt in hac actōe requirunt. scz q̄ damnū datū sit. et q̄ culpa dantis p̄cesserit. Et aliud est damnoz restauratio et expēsaz satisfactio, vt de iniu. et dam. da. c. in nra. Dat aūt alicui damnū in p̄sona hominis, puta si seru⁹ castret, vel sīle. et etiā in bestijs vel alijs reb⁹, de q̄ materia vide Hosti. de iniu. z dā. da. Nec q̄libet actio i iuria rū est p̄toria, q⁹ actio dāni dati ciuil' est, put ptz p̄ legistas z Hosti. vbi sup̄.

Damnū infectū fm Spe. de no. opc. nūc. in tractatu libelloz. §. nūc dicam⁹. ōr. si edificium alicui⁹ ruinā minat edificio vel p̄dio alterius vicini. tūc em̄ edificij isti⁹ vel predij dñs a dño edificij ruinā minātis petere pōt q̄ sibi caueat noie damni infecti, q̄ stipulatio cōtinebit totū interesse illi⁹ vicini. ff. eo. ti. l. stipulatōe. et. l. sed z si ꝯditōe. et. l. dāni infecti. Et damnū pateris qñ reb⁹ tuis aliquid decrescit, nō qñ accrescit, qñ aūt lucraz amittis dānū nō pateris. Etiā qōdā damnum siue interesse est circa rē vt si subtrahatis mihi instrumēta q̄b⁹ possessio firmat teneris mihi ad damnū. qō ꝯtingit p̄pter ablationē instrumētoz. z qōdā damnū est extra rē. Differūt etiā damnū z iactura, vt no. Jo. an. in nouella. de elec. q⁹ sepe. li. vj. Et nota q̄ q̄ occasionē dāni dat damnū dedisse videt. ff. de re iud. l. is q̄ damnū. z. c. si culpa. de iniu. z dā. da. et tō tenet si dat operā rei illicite. z etiā si licite. dū nō adhibet diligentiā quā potest.

Damnas i iure ciuili qñq; est nomē adiectiuū ois ge. idē valens q̄ damnatus. vt in. l. damnas esto. ff. de vsu et vsufruc. z. l. si pluribus. ff. de lega. ij. j. rūso. §. et si ita legatur. Alias capiendo in multis legib⁹ non esset structa cōgruitas.

Dapifer dicit ferens dapes, et est nomen officij magne dignitatis in curia imperatoris, vnde inter proceres eligentes imperatorē cōputatur.

Dapsilis est ille qui liberaliter fm mensurā cōmunicat.

Dare in arte notariatus dupliciter capitur, scz proprie et improprie. Proprie quando res data transit in dominū accipientis. vt in instrumētis in q̄bus agitur. de re. alie. et

dom,trans,in quib⁹ transferr̃ dominium si tradẽs erat dñs.alʒ nõ. Ũ dare ꝓprie est accipientis facere,aliter em̃ non dar̃ nisi sic detur q⁹ in ip̃m cui datur statim dominiuz transferar̃. Impropꝛie capit̃ in instrumẽtis emphiteosis.et feudi.ꝛ locatõis,vbi ille q̃ locat vel cõcedit,licet dare dicar̃,nõ tñ dominiũ transfert.Et est differẽtia inter dare donare ꝛ tradere. Nã tradere ꝺr q̃ solũ possessionẽ trãsfert ꝛ nõ dominiũ,de ꝺ no,ꝓtiũ q.vj.§.vlti.

Data vel datũ est characterizatio in fine constitutionũ vel litterrarũ inscripta ex q̃ ꝓgnosci p̃t q̃ anno mẽse vel die instr̃m vel q̃libet lr̃a emanauit ꝛ a q̃ tpe obliget cõstitutio vl̃ prosit gr̃a in scriptis facta.vide de hoc Jo.an.in fi.li.vj.sup data.

Datio in solutũ est datio p solutõe ꝛ satisfactione,et est vna species cõtract⁹ innoiati. scz do vt facias,verbi gr̃a. Cũ Petrus deberet Johãni centũ.agit inter ipos vt Petrus det ei in solutũ.i.p solutõe ꝛ satisfactõne eiusdẽ vnã domũ.

De De

Debet et oportet aliq̃n dicũt necessitatẽ,aliquãdo honestatẽ,vide Jo.an.in.c.fi,de iura.calum,sup ꝟbo,ptẽ illã,et no.in.c. intelleximus.in ꝟbo.debet. de iudi. Et nota q⁹ verbũ debet.in ꝓpria significatõe importat necessitatẽ,vt est glo.in cle.attendẽtes,ī verbo,debeãt,de sta.regul̃. Sed honestatẽ significat,ꝓpv.q.vij.c.j.vbi eq̃tate suadente verba p̃ũt imꝓpriari.C.de pigno.l.iij.c. intellexim⁹,palle.ff. loca.l.si vno. secundo rñso.et.l.q̃ rome.§.fi.ff.de ver.obli.de bap. c.maiores.ꝟsi.certũ. Item debere est de alio habere,ergo q⁹ nõ est nec esse põt nulli debeꝛ. Et sic nec obligationẽ nec actionem parit cũ actõ sit ius psequẽdi in iudicio q⁹ nobis debeꝛ fm glo.in regula,nemo.de re. iur̃.li.vj.

Debitũ est q⁹ aliquis alteri ex naturali vl̃ ciuili obligatõe tenet̃. Et debitũ intelligit̃ remitti in redditõe cyrographi vel instrumẽti,nõ autẽ sic in redditõe pignoris. Itẽ debitũ est q⁹ exigit̃ ab inuito,xiij.q.j. q⁹ debetur.ff.de ver.signi.l.debitor.et est glo.in cle.j.de deci. Et debitũ ciuile p̃t capi duobus modis. Uno mõ efficaciter ꝛ ꝓprie ꝓ ut est in cyrographo post biennĩ vel in obligatõe ciuili resultante ex sentẽtia.l.Julianus.ff.de cõdi.inde. Secũdo mõ impropꝛie inefficaciter prout est in omni debito regulariter cui obstat exceptio,vel etiã pone exemplũ fm glo.in.l.j.ff.de cõdi.inde.s. in cyrographo ante biennĩ.

Debitor est qui accipit pecuniã a creditore. Itẽ fm marcellũ ꝺr q̃ nactus est exceptionẽ iustã nec a naturali equitate abhorrentem.i.discrepantẽ fm Accur.in.l.marcell⁹. ff.de reg.iur̃.

Debitores ciuitatuz sunt qui tenenꝛ ciuitati,sed in actõe debiti fiscus ꝑcedit,vt C.eo. ti.l.ij.li.xj.

Debiti vlã venire est debitũ posse petere.

Decanus nomẽ dignitatis est.Et ꝺr a decos id est decẽ,et canos canonicus q̃si ad min⁹ supra decẽ canonicos ꝓstitutus fm Brecstam.licz q̃nq̃ sit sine summa.Etiã decanatus est societas decẽ virorꝫ fm Hug. ꝛ Accursi.ibidẽ in rubri.de deca.C.li.xij.

Decima fm Hosti.in sum.de deci.§.j.est omnium bonorũ mobiliũ licite quesitorꝫ pars decima,deo data diuina,cõstitutione debita,vt colligit̃ de deci.c.j.et.c. parrochian⁹. c.nõ est.c.tua nobis.§.verum.c.cum nõ sit ab homine. Et est danda de omnibus bonis iuste acquisitis.c.ti.c.cum ex trãsmissa. et.c.cõmissum.scz de lana,feno,et piscarũs nullis deductis expensis.c. pastoralis.co. ti.et.c.cum boies,etiã de molendino advẽtum.c.ex transmissa.prealle. Item de apibꝰ et omni fructu.c.nuncius.eo.ti.et tenentur decime in signum vniuersalis dominij nec sunt retinende.q⁹ forte clerici mali,sed soluere cõpelli debẽt per ecclesiã appellatione re.c.tua nobis.ij.in fi. De hoc vide glo.in verbo,ꝑmoniti.in cle.ij.de iudi.q̃ dicit.videtur expediẽs ecclesijs q⁹ faciãt monitionẽ generalẽ fulminantẽ excõicatõis sniam in nõ soluẽtes decimas,immo ꝓtra prinaces inuocari p̃t brachiũ seculare.c. postulasti.de homici. Et notat Ludo.de ro.in singularibꝰ suis.q⁹ sacerdoti petenti decimas nõ p̃t obijci cõpensatio.et dicit q⁹ glo.singularis est quã legiste ignorãt.xvj.q.j.c. de cime.Et est ratio.q⁹ fisco petenti tributa nõ p̃t obijci cõpensatio.l.iij.et.iiij.C. de cõpẽ. et.l.auferr̃.§.q̃ cõpensationẽ.ff. de iure fis. ergo multomagis nec in decimis q̃ deo debentur,vt supra.

Decimarū tres sunt spēs' ſm Hostī. in sum. scz quedā psonales q̄ debenť ex ope personali, vt ex artificio scia, militia negociatiõe zc̄, quedā p̄dīales q̄ puenīūt ex p̄dīis. vt vinum. blada, fructꝰ arborū zc̄. Tales enim dande sunt illi eccīe in cuiꝰ parrochia sita sūt p̄dia. de dec. ad apostolice, etiā decimas p̄dīales tenenť soluere iudei. c. de terris. e. ti. Itē dīt soluī de diuersis seminib⁹ vniuſ agri. nō tm̄ de vno si fuerit succeſſiue seminata. c. ex pte canonicoꝝ. eo. ti. Etiaz cisterciēses et alīj. q̄ si nullo gaudēt priuilegio. dare tenenť decimas de terris de nouo acquisitis, licet eas ꝓprijs manib⁹ excolāt. c. nup. eo. ti. Quedā sunt decime mixte scōm Hostī. ibidē. et p̄t dici hec de q̄b⁹ dubitať vtrū sint p̄dīales vel psonales, vt de agnis et fetib⁹ alioꝝ animaliū q̄ sunt in pascuis z gregatim pascunť.

Declinare sententiā ē paulatim illā infirmare, et ideo nisi snia declineť rebuſ iudicatis stabitur.

Decretū ſm Spe. ōr multis modis. vt in ti. de primoꝝ scō decreto. §. ōr ergo. Q̄ñq̄ ōr snia diffinitiua. vt. ff. de re iudi. l. decreta vl' interlocutoria. ff. ō assesſo. l. j. in fi. Q̄ñq̄ ōr id qō papa ꝓstituit seu statuit de ꝓsilio cardinaliū nulla facta ꝓsultatiõe. et tūc in scriptis redigiť. vt de rescp. p̄nti. xx. di. decreta et. c. se. Q̄ñq̄ est cōsequēs cōsensus eligentium in scriptis redactus. vt. ij. q. j. legū. de elec. innotuit. Q̄ñq̄ est illud qō capitulum vel ordo. vel vniuersitas. vel maior ps ordinauit. vt. ff. qō cuiuſ. vni. no. l. plane. z q̄ſi p totū. Q̄ñq̄ est iudicis auctoritas in alienatiōib⁹ rerū p̄cipue minoꝝ interposita. vt C. de p̄di. minoꝝ. l. interposita. p to. Q̄ñq̄ decretū ōr auctoritas p̄cipis i rescriptis būficialib⁹ interposita. vt ō resc̄p. c. gra. li. vj. Et ſm Azo. illud decretū est ꝓfirmatorium gre. qz ex ꝫ p̄nceps insinuat suā voluntatē q̄ seruāda est. Etiā ſm eū ligat ignorātes. Est etiā quoddā decretū decurio nū. qō in inuitos sup̄ muneribus rerū tribui p̄t exceptis q̄ liberaliū studioꝝ laboribus insunt. et q̄ medēdi cā funguntť. C. de decre. decuri. l. exceptiz. ll. p. Q̄ñq̄ decretū ē iussus iudicis q̄ mādat bona alicui⁹ ꝓpter ei⁹ ꝓtumaciā poſsideri. Et illud diuidiť in p̄mū z secundum decretū. decretū p̄mū est p̄m⁹ iussus iudicis q̄ mādat bona ꝓpter ꝓtumaciā i penā ꝓtumacis detineri. Vl' sic describiť. Primū decretū est alicui⁹ rel. phibite regulariter, vel p̄missе regulariter i certo casu facta p̄ma p̄hibitio. vel p̄missio referēdo singula singulis. Secundus decretū codē mō describiť. nisi q̄ ibi ponit scōa phibitio vl' p̄missio. et taliter ōr p̄mū rescriptū secūdi. Q̄ñq̄ interponit p̄mū decretū z nō secundū. qz in aliq̄bus nō est op⁹ scōo. vt no. in. c. quoniā frequenter. §. in alijs. vt li. nō ꝓtest. in glo. sup ꝑbo. ꝓstituet. z illud decretū hz locū i actiōe reali vl' psonali. licz diuersimode. vt dictor §. se. z imponit añ litē et post. et q̄tiēscūq̄ aliq̄ cōtumace existēte adhuc nō ita liquet de cā q̄ diffinitiua snia valeat terminari. vt in di. c. q̄ñq̄ p̄alle. Decretū secundū est secundus iussus iudicis q̄ licet bona alicui⁹ ꝓpter cōtumaciā possideri q̄ p̄t⁹ de p̄mo decreto detinebanť. vt de eo q̄ mit. in pos. c. j. i glo. vlti. et habet locū ſm quosdā in actiōib⁹ psonalib⁹ tm̄. qz ſm Berū. in glo. vbi supra in realib⁹ solū lapſus anni ꝓstituit missum ex p̄mo decreto veruz possessorē. nec est opus secūdo. ſm alios tū hz locū tā in realibus q̄ in psonalib⁹. de boc ple. no. Berū. i c. cōtingit. de do. et contu. in glo. vlti. Vel sic ſm Ludo. de ro. Est prima iudicis aggrauatio punitiua cōtumacie. z sic suo mō diffiniť secundū decretū. et secundū nō potest interponi nisi contra latitantē. z latitatio est debitoris abscōsio fraudulēta in dānū creditoris. l. fulcim⁹. §. si q̄s possidet. ff. ex q̄. cau. in pos. eatur. qō est verū nisi p̄iculum sit i mora. tūc em̄ interponit secūdū decretū cōtra nō latitantē debitorē. et no. Jo. an. in. c. cōsultationib⁹. de offi. deleg. in nouella. et Bal. dicit i. c. j. de mi. vasal. q̄ cōtuest. in vsib⁹ feu. Sed vtrū secundū decretū sit sentētia interlocutoria vel diffinitiua. effectus est magn⁹. vt in. c. cessante. de appel. et. l. qō iussit. ff. de appel. vbi p Bar. z. C. de epi. audi. l. ij. p Bal. et. l. si finita. §. si forte. ff de dam. infec. vbi p Dy. et varie loquunť. Sed Ludo. de ro. dicit q̄ secundū decretū est sentētia interlocutoria. alle. glo. singularem. in. l. p̄nti. §. cum aūt. in ꝑbo. ad modū. C. de bis qui ad eccle. cōfu. z ꝑbat rōnib⁹. nā sentētia diffinitiua nō p̄t dari cōtra minorem. vt in. l. cum z minores. C. si aduerſus iudi. Sed secundū decretum patiť minoꝝ. l. si minor. C. de bo. au. iu. poſ. ergo nō

est diffinitiua, sed interlocutoria. Preterea diffinitiua nō ferk li. nō ꝓtest. l. fi. §. illud. C de tem. ap. et. l. ꝓbatā. cū similib⁹. Sed fm decretū sic. vt in. l. cū ꝓponas. C. de bo. auc. iudi. poss. Ex hoc ḡ iustificak dictū singulare Inno. c. dilecto. de ꝓ. sig. vbi vult q̄ q̄cūq; iudici cōstaret secretū interpositū esse iniustū pōt illud reuocare. Nō etiā tz Bar. in. l. nō videk. j. ff. de iudi. licet canoniste cō muniter reꝓbēt ꝓfatū dictū Inno. z male. Hec Ludo. de ro. in suis singularib⁹. Et no. q̄ fm Inno. et Hosti. differūt. decretū. auctoritas. cōsensus. iudicū. l'collaudatio Nā decretū ē snia q̄ iudex ꝓtractū iustū futurū fore decernit auctoritatē suā interponendo vel immittendū declarādo zc. Sed auctoritas est assensus auctoritabilis q̄ cōpetit sibi ex publico officio iudicis vel legitima administratōne. vt tutori z curatori. Cōsensus aūt siue collaudatio est multorū volūtas ad q̄s res ptinet sil' iūcta/ no. io. an. in glo. magna. in fi. c. j. de re. ec. nō alle. li. vj et ibi vide iura de hoc.

Decretalis epla est in qua papa ad cōsultationē alicuius respōdet. de rescrip. c. j. siue solus siue de cōsilio fratrū. vt de elec. bone memorie. j. Unde decretū statuit decretalisq; rndet. sed canon est cōstitutio ecclesiastica vel statutū in cōcilio generali editum. vñ. Cōstitutionū alia ciuilis q̄ dr decretuz forense vel ciuile. alia ecclesiastica q̄ dicit canon. Et ꝓstitutio dr dupl'r. Uno modo cōmuniter. et sic cōprehendit oēs decretales. l. et decreta. Alio mō stricte. et sic ꝓstitutiones dicunk principū. leges populi romani. edicta pōtorū vel etiā iudicū. Quia dr iudex citare trib⁹ edictis. Et differētia hoz noim decretalis epistola. decretū. canon. dogma mandatū. interdictū. et sanctio est glo. sum. di. iij. Item no. Archi. xix. di. sup glo. sum. in fi. q̄ decretalis epistola. aut diffinit aut imperat aut ꝓhibet aut pcatur aut indulget. Et sic quo illoz modorū necessitatē inserat ponit ibi.

Decurio dr q̄ decimā ptē de bonis ducit. vl' q̄ est sup decē milites cōstitut⁹ in curia dominorū vel ꝓncipū. sicut centurio sup centum. q̄ alis etiaz vocatus est centenari⁹. Et vtunk illo vocabulo theologi. q̄ dr in machabeoz. q̄ Judas ꝓstituit duces ꝓpter tribunos z centuriones. Beda tū dic sup illō Luc. xvij. et Dare. xv. Joseph nobilis decurio. q̄ decurio vocak ideo. q̄ est de ordine curie z officio curie administrat. Qui etiaz fm eū dr curialis a pcurādo q̄ pcurat munera ciuilia z curialia. Uñ de h. ff. de decu. et fil'. eo. Quidā aūt dicunt decuriones appellari ex eo q̄ cū ciuitates z mancipia cōstruebank ciuisc̄ loci gra cōsilij. decimas boim pia colligebant. vt. ff. de ꝓ. sig. l. si pupill⁹. Etiā q̄dā dicūt decuriones esse ex eo q̄ cū colonie ducerenk. decima ps eoz q̄ ducebank ꝓsilio publicū cōstituebāt. z decuriones vrbis romane a muneribus excusantur. vt. C. eo. ti. li. xj.

Decusate. l. ornate. vñ dr. ille decusatē loqui tur. i. ornate.

Dediticia libertas fm Azo. in sum. eo. ti. hodie sublata est. sed olim eoz dicebak deditticia libertas q̄ sic sequebank vt toto tpe vite sue seruili iugo detinerenk. post mortē ꝓ oriperent in libertatē. vt colligik in. l. vnica C. de la. lib. tol. z insti. de succes. liber. §. vlt. et. l. vnica. C. de dedi. li. tol.

Deditici libertini olim erāt z dicebank bi q̄ se debebāt timore rōe z destructōe sua talē libertatē ꝓsequebank. et dicebank libertini forte ꝓpter spem libertatis. vñ verl⁹ libertini vocabantur. q̄ fere liberi erāt. licz seruire cogerentur. Hodie ꝓ nō sunt. z sic hoc nomen deditit̄ nihil ꝓcat p se vel adiūctiue sic̄ chymera. Nec illa libertas ē vnq̄ in vsu frequētata. put hec oīa poit Azo in sum. C. de dedi. li. tol. Erāt aūt bi pessime ꝓditōis. q̄ toto tpe vite sue erāt serui z in morte liberi. vt dictū ē. vt insti. de liber. §. libertinoz aūt. Et dicūt doc. q̄ tales nō erāt ꝓul. sz coacti erāt ad seruiendū. et erāt inducti ex. l. bellascentia. q̄ etiā mlta alia. s. mala induxit. vt in glo. insti. ti. ꝓalle.

Defalcare est aliq̄d ab aliq̄ iure debito in solutū cōputare. Uel de iure aliter dr defalcare ad modū legis faulane iuxta no. insti. eo. ti. sup rubrica.

Deductio est defalcatio vel sepatio. q̄ deducere separe dicit.

Defensor est ille q̄ sine mādato cautōe ꝓstita de iudicato solui alīū defendit vl' ei⁹ defensioni se offert. vt. ff. ō pcu. l. si pcurator. §. fi. et. l. si defensor. cū ibi no. z insti. de bis p q̄s ag. po. §. si pcurator. et. §. alijs. Et vide ibi spe. in q̄bus causis interueniat vel nō.

DE

Defensores ciuitatū ſm Azo. in ſum. eo. tit. ſunt hi q̄ in omnib⁹ tanq̄ patres potius q̄ vt iudices ſe habere dicūt. vt ita nomis ſui vtant officio. C. e. ti. l. iij. ⁊ in aut. vt iudi. ſi ne quoq̄ ſuffra. §. eos. Cōſtituit aūt defen/ſor ciuitatis decreto. cum remunerādo ſine electione poſſeſſionū in illa ciuitate ꝓſiſten tium. vt i aut. e. ti. §. nos ḡ. in decreto. colī. ij. Ineſt aūt officio defenſoris hui⁹ p̄bere auctoritatē q̄ agit apud eū ex volūtate ptī um. vt adoptio. emancipatio. manumiſſio teſtamēto ꝛ. vt in auct. eo. ti. §. ſz neq̄ ꝓpios Itē donatōis inſinuatio. in ꝓtētioſa autez redditōe hz cognitiōez vſq̄ ad. ccc. aureos. vt in aut. pal.

Defendere eſt vicez dñi ſubire. vel illud face re quod faceret domin⁹. in. l. p̄calle. §. ⁊ iu/dicare. ⁊ olim vſq̄ ad. xl. annos potuit. vt C. e. ti. l. j.

Deferre aliquem eſt eū accuſare. Sz deferre alicui eſt grates ⁊ reuerentias ſibi facere. vt. ff. de accu. l. libellis. Et ſic dicim⁹. plus deo deferendū eſt q̄ hoi. de ſen. excō. c. rela tum. xj. q. iij. quiſquis metu. ⁊. c. Julianus. Differūt tamē deferre ⁊ accuſare. in hoc. qz deferre fit reo abſente. ſed accuſare fit reo p̄ ſente

Deferre iuramentum eſt aliquem artare vel aſtringere ad iurandū. ⁊ q̄nq̄ deferr̄ a iure q̄nq̄ a iudice q̄nq̄ a pte. q̄nq̄ etiaz delatio à parte parti referr̄. de omnib⁹ his nota. C. de iureiurā. l. j. Poteſt aūt ip̄m deferre ma ior. xv. annis. etiā minor ip̄m deferre nō p/hibetur. dū ſaltē ꝓditio ſua nō peior fiat. ſz ſi ledat reſtituit. ff. de iureiu. l. nam poſtea. §. ſed ſi minor. Etiā paterfamilias non fili uſfamilias. C. de iureiu. l. nec fili⁹. Item li ber nō ſeru⁹. ff. e. ti. l. multomagis. alꝫ q̄n/tomagis. in fi. Itē ꝓpos mētis nō pdigus nec ꝓſimiles. vt. l. tutor. §. pdig⁹. ff. e. ti. ⁊. ff. in reb⁹ que ad nup. per. Si aūt adminiſtra tionē adūt tāq̄ pcurator licet el iuramentū deferri in trib⁹ caſib⁹. ſ. ſi ſpēalē habeat ad/miniſtratiōem. ſi in rem ſuaz ſit datus ei. ſi generalē ⁊ liberā habeat adminiſtratiōem vt. ff. de iureiu. l. iuſiurandū. §. ſi tibi. ⁊. l. ſe. Et ep̄us habet hanc adminiſtratōem quo ad ea que alienari poſſum. Cui aūt defera tur dicendū eſt ſm. Hoſti. q̄ a pte parti de fertur q̄ vocat ſm eundem iuramentū vo luntariū vel extraiudiciale. Uerū aliud eſt neceſſariū ⁊ iudiciale. ſcz quādo iudex par/ti defert. vt. C. de iureiuran. l. iij. §. boneſti/dei. Uide de hac materia. Hoſtien. in ti. ō iureiurā. ſub. §. de iuramēto aſſertorio. q̄ſt p totum

Defectus hui⁹ dictionis ſignificatū clarum eſt ⁊ ſignificat q̄ impoſitio ſignificare di/ctat. ſ. defectuz realem ſz defectus modi vel ꝓditionis p incōplemēto habeat. put ex na/tura ꝓditōis vel modi vel quouis alio ſi/gnificādi modo inferr̄ vel ſignificare ꝓclu/ditur. vt dicēdo pmitto. inſtituo vel lego ti bi decem ſi capitoliū aſcenderis infra men ſem. ⁊ p te ſtat quo minus aſcēdas parēdo ꝓditōi ⁊ nō vis imo recuſas expreſſe ſi mē/ſis labitur ꝓditio vere eſt defectiua. ⁊ h̄ de fectus ſignat diſpoſitiōem defectiuā. l. qui beres. §. fi. p totum. ff. de conditi. ⁊ demon. Si aūt legatario volēte implere heres im pedit tūc defectus iſte ſignificat implemen tum cōditionis. ⁊ p hec purificatōez diſpo ſitionis. l. iure ciuili. ff. ō ꝓdi. ⁊ demon. Si aūt tertius impedit impleri tunc ſi iuſte ſi/gnificat impletā. l. titiuſ. eo. ti. ſi terti⁹ iuſte impedit ⁊ eſt ſoluendo habetur p defecti/ua. l. iñ neraci⁹. ff. ad le. aquilli. Sed iſte ter tius nō eſt ſoluēdo habeat p ipleta. ar. l. fi. ff ō eo p quē factū eſt. in p̄n.

Defunctio eſt a debito liberatio. inde defun ctus. i. liberat⁹. Secūdo idē eſt q̄ mortu⁹ vt capit. C. ne de ſta. defun. l. poſt quā. et p totū ti. Et forte ō/rō mortu⁹ defunct⁹. qz li/berat⁹ a miſeria ꝓditōis humane

Defunctorie ⁊ pfunctorie idē ſonāt q̄ trāſi/torie vel curſorie

Degradare eſt deponere de ordine. vt. lxxxj. diſ. dictū. Qualiter aūt habeat fieri degra/datio no. de pe. c. degradatio. li. vj. nā depo nere fit ſimplici⁊bo. ſic ſuſpēdere. degrada re aūt cū ſolēnitate

Delerare eſt falſe iurare. c. in lr̄is. de teſti. et ca. lr̄as. de p̄ſum.

Delator eſt idē q̄ accuſator. vel q̄ bona ali/qua tanq̄ vacātia fiſco denūciat. id eſt. ma nifeſtat. vt. v. q. vj. ō latori. vbi habes q⁊ aut lingua capuleť. aut ꝓiūctio caput ampute tur ⁊ ſequit. Delatores aūt ſunt q̄ ex ſua in uidia pdunt alios

Delegatus eſt cui cauſa cōmittit terminan/da vel exequēda vices delegātis repſentāſ ⁊ in iuriſdictōe nihil ꝓpriuz habēs. vt. ff. de offi. ei⁹ cui man. eſt iur. l. j. in fine. ⁊ le. iij. de offi. dele. ſane quia. ⁊. c. cū olim. ⁊ Hoſtien.

in sum.eo.tit.vel sic.Delegatus est is cui a summo pontifice vel ordinario vl̃ delegato ꝓncipis causa cõmittit. Itẽ indevenit subdelegat⁹.q̃ ỏr respectu delegati. Item is cui ꝓncipiũ cause vel mediũ cõmittitur z sic iudex ꝓprie dici potest.vt ca.sup q̃stionum.§.porro delegat⁹.eo.ti. Delegat⁹ tñ ꝓprie delegare potest ꝓncipiũ mediũ z finẽ in.§.intẽtionis.c.sup questionũ.pall. Vel ẽm spe.eo.ti.in ꝑn.est is q̃ ex alteri⁹ ꝯmissione recipit alicui⁹ cause, iudicialẽ cognitionem.nã z subdelegat⁹ est cui p aliquẽ habẽtem iurisdictionẽ demandat in iuditio aliquid vel extra iudiciũ faciendũ nõ iur.ꝓprio sed de iure mãdantis. Et differt a surrogato zꝯseruatore. Nã surrogat⁹ habz iurisdictiõez iure ꝓprio z mer̃ imperiũ sic̃ iudex ꝓncipalis cui surrogat. Sz ꝯseruator nullã habet iudicialẽ cognitõem, sed tãtuz potestatẽ sup notoriis z manifestis.c.statuimus.ỏ offi.dele.li.vj. Judex aũt delegat⁹ habet iurisdictõem i ecclesiasticis psonis, nõ ꝓptã sz a supiore cõmissam. vide Hoff.i sum.e.ti. Et delegat⁹ i cã sibi delegata maior est ordinarius.ỏ off.dele.sane.ij.z ỏ offi. ordi.pastoral'.q̃ tal' vices gerit delegãtis.z põt cõpellere ep̃m rebellẽ p sniam suspẽsionis vel interdicti.vt.c.sane.pal.

Delegare plura significat. Primo ẽ aliquez iudicẽ loco sui z auctoritate sui iudicaturũ ꝓstituere vel substituere.vt.l.ꝑcipim⁹.C.ỏ appel.circa mediũ.z.l.se.i fi. Qñqz aũt est in locũ suũ vel vice sui aliũ reũ creditorẽ dare vel cui iusserit creditor. Et ỹ modo interdelegatũ z eũ cui fit delegatio oportet interuenire stipulatõem vel litis ꝓtestatõez.bis eñ modis fit hec delegatio. vide.l.delegare.ff.de noua.z Azo.in sum.eo.ti.de noua.

Delegare eñ possum.i. vice mea debitorem meũ dare creditori. z ex delegatiõe liberor ego a creditori meo.z extingulr ipa obligatio q̃ tenebar.vt q̃ tibi sum obligat⁹.z alium habeo debitorẽ mihi obligatũ.z istũ tibi assigno.vt debitũ ab eo recipias te z ipo volentibꝫ.hec ẽ delegatio quedã.

Deliberare est factũ diligenter tractare.vel in mẽte reuoluere vl̃ cũ amicis suis explorare. an expediat sibi illud admittere de q̃ queritur.puta hereditatẽ agnoscere vl̃ adire.vt le.si aristo.in ꝑn.ff.ỏ iur.deli. Dat aũt deliberãdi tps heredibꝫ institut⁹.vt.l.si plures ff.de iur.deli. Itẽ tutoribꝫ.vt.l.ait ptor.ff.e.ti. Et curatoribꝫ eor̃. Itẽ heredibꝫ ab intestato venientibꝫ.vt.l.si q̃s heres su⁹.ff.eo.ti. Dat aũt ad ỹ tps ab ipatore vsq̃ ad annũ. Sz ab aliis iudicibꝫ vsq̃ ad octo vl̃ ad nouẽ mẽses z ñ vltra. vt.C.ỏ iur.deli.l.i ff. §.sz.q̃ sz nõ min⁹ tribꝫ diebꝫ.ff.e.ti.l.j.in fi. Est aũt defect⁹ deliberatõis.q̃ interim bona nõ debent minui nisi cã cognita.vt.ff.e. ti.le.ait ptor.hmõi autẽ deliberatio hodie nõ est necessaria si q̃s inuẽtuariũ fm leges facere voluerit.vt.d.le.fi.§.sz quia. De hac materia vide Azo.in sum.ti.ỏ iur.deli.

Deliberatio est puida cause circũspectio cũ q̃ rõ totuz agit.z furor sibi nõ vẽdicat.vj.q. iij.illa ꝓpositor̃.z.c.se.q̃ etiã indiscussi hominũ calores põt refrenari. Et in sentẽtijs ferẽdis maxie est necessaria.ij.q.vj.ãterior̃ ij.q.iij.cũ apud

Delictũ ỏr q̃si derelictũ. Et nota ꝓut supra tetigi in ꝓbo ꝯtract⁹.q̃ sic̃ actionũ q̃dam p uenirũt ex ꝯtractu vl̃ q̃si ꝯtractu. Ita actionũ quedã puenirũt ex delicto. alie ꝓo ex q̃si delicto. Ex delicto puenirũt actões vbi delictũ psone ꝓfe z directe ꝯꝓhendit.vt est videre in furto rapina homicidio. Ex q̃si delicto.vbi psone delictũ ꝓfe z directe non cõꝓhendit sz interꝑtatiue vl̃ iur̃ fictiõe. vt si iudex p imperitiã suã male iudicauit tenet parti quã lesit ex q̃si delicto Itẽ si tenes in domo vel officio aliquẽ puũ hoiem qui dãnum dedit mihi teneris ex q̃si delicto.eo q̃ in culpa sis vtẽdo maloꝝ hominũ ope. Et est delictum desertio boni. Peccatũ vero ꝓnus act⁹. Sz crimẽ ẽ peccatũ graue accusatione z dãnatõe dignissimũ. Hec ẽ differẽtia fm Aug.lxxxj.dis.c.j. Et no.ỏ pe.di.j.si peccatũ. Et p Jo.an.in regula peccatũ. Et p differẽtia inẽ delictũ z peccatuz.est bona glo.in.l.j.C.si aduer.delic. vbi dic̃ Accur. Delictũ est gen⁹ generalissimũ siue veniat ex aĩo siue nõ. Crimẽ ꝓo gen⁹ subalternuz. Cõtinet eñ sub se furtũ.adulteriũ.z alia q̃ ex animo puenirũt.i.ex scia.

Demens est q̃ nescit vel nõ põt exꝑmere q̃d velit aut nolit.c.pastoral'.ỏ cler.egro.li.vj. vbi bon⁹ tex.z glo.ibi sup ꝓbo remittit.

Demoliri ẽ dissipare vl̃ destruere. Dat.vj. Thesaurizate vob thesauros i celo. vbi tinea nõ demolit.

Demõstratio idem significat qđ oñsio. Nã omne ꝓbũ vel factũ p qđ aliq̃d oñditur demõstratio ỏr. Jõ dic̃ tex.i le.certũ.ff.ſi cer-

peta. Certū est qđ noīe ꝓcuratoris vel alia demō
stratiōe q̄ vice noīs ꝓpr̄y fungit. oñdit. Et
sequit. nō refert an ꝓcurator noīe rei appellet l'
digito oñdat. Et licet falsa demōstratio nō
sit demōstratio. tū ex ea q̄nq̄ sumit signifi-
catū ad īualidandū actū q̄ al's ea nō exp̄s
sa esset valid⁹. Verbi gr̄a testator dic. Le-
go vxori mee vestes q̄ causa ei⁹ data est. hec
ꝓba que causa ei⁹ sunt demōstratiua. Sed
pone q̄ nihil est datū causa ei⁹. tūc demon
stratio est falsa. Et dic̄ tex. in. l. q̄nt⁹ mucī⁹.
ff. de au. z ar. leg. q̄ nullū est legatū. Sec⁹
si diceret vestē meā purpureā q̄ cā ei⁹ facta
est. qz licet demōstratio sit falsa. tū apparet
de re legata p ꝓba p̄cedētia. vt in. l. quint⁹
mucī⁹ p̄al. Itē si dicat lego dotē si nihil sit
in dote nullū est legatū. qz si demōstratio ē
falsa nō demōstrat et nō apparet de legatio
nisi p demonstratōes. le. lij. C. ō fal. cau. ad
lec. le. Secus si dicat lego centū q̄ in dotez
accepi. nā tūc valet legatū. licet demonstra
tio sit falsa. tū apparet de re legata. Item di
cendo Titiū filiū meū heredē īstituo i ca-
su quo nō est fili⁹ mihi nō valet īstitutio li
cet ꝓstet de p̄sona tū volūtas testatoris fu
it īstituere filiū. z sic illū. Titiū nō filiū in
stituere nō voluit. ḡ nō valet. vt in. l. si p̄r.
C. de bere. īstit. Sil'r ibi. Instituo Titiuz
fratrē meū si scio nō esse frēm licet vti frēm
fraterna dilectōe diligā eū nō valet īstitu
tio. l. nemo. §. j. ff. de bere. īstit. Itē ibi. Le-
go decem q̄ sunt in archa. si sunt in ea tātū
q̄nq̄ valet legatū ad illa q̄nq̄. l. si seruus. §
q̄ quinq̄. ff. de lega. j. z si nihil est in archa.
legatū nō valet. Sz ibi. Lego decem q̄ de
beo. si nihil debeo adhuc valet legatū. le. si
sit. ff. de le. j. quia licet demōstratio sit falsa
ꝓstat tū de re legata. nā falsa demonstratio
nūq̄ impedit legatū vbi ꝓstat ō re z volū-
tate. Itē ibi Lego Seio decē q̄ Titi⁹ mihi
dz. si Titi⁹ mihi nihil dz nō valet legatū. l.
si sit. supꝝ alle. Rō. qz ex ꝑ legato significat
cessio actiōis legate. nō em̄ voluit. x. legare
seio. sed cedi actōem sibi ꝑ Titiū. mō si nil
dz titi⁹ nō potest actō cedi cū nihil sit in
legato. Idē digito demōstrādo. Lego hūc
equū. z est bos nō equ⁹ valet legatū. sil'r etī
am valeret pmissio tal'. vt no. in. l. q̄ extrin-
secus. ff. de. ꝑ. obli. qz p demōstratōes cū di
gito ꝓstat de corpe nisi aliūde appareret ni
si credidissem equū fuisse z bouē non fuisse
legatur⁹. Sed ibi. Lego bouē meū z nō est
bos sz equ⁹ nō valet legatū. l. si q̄s in fundi
vocabulo. ff. de lega. j. si tū appareret ō vo-
lūtate. vl' qz istū equū solebat vocare bouē
forte qz ibat lēte. qz habebat grossū ventrē
tūc valeret legatū vt. l. si q̄s in fundi voca-
bulo. Itē q̄dā habebat duos fuos. stichū
fullonē. z pamphilū pistorē. sic legauit. Le-
go vxori stichū seruū meū pistorē. q̄s eorum
debebit an stich⁹ vt sic falsa demōstratio p
nomē pistoris nō noceat. an Pamphil⁹ pi
stor vt demōstratio p nomē stich⁹ nō noceat
Dic̄ tex. q̄ si testator vere sciebat nomē ꝓpri
um cuiuscūq̄ serui tūc ille seru⁹ debet cui⁹ no
mē ꝓpriū exp̄ssit. z dicet in artificio errasse.
Si aūt nō vere sciebat nomē cuiuscūq̄ tūc de
bebit pistor. z dicet in noīe ꝓprio erasse. vt
in. l. q̄ habebat. ff. de re. du. Itē ibi Seru⁹
cōmunis ē titij z meuij. stipulet dñis suis.
Dic̄ tex. q̄ refert an dicat dñis suis simpli
citer. an dicat tirio z meuio simplicit. an ap
ponat vtrimq̄ noīa ꝓpria z appellatiua. Itē
si tū ponit noīa appellatiua dicendo dñis
meis. videt eis stipulare vt dñis. iō si sunt
dñi p ineq̄lib⁹ portiōib⁹. ita eis inequaliter
acq̄rit si ꝓpria noīa. tūc licet sint ineq̄lit dñi
eis acq̄rit equaliter sīc vni īsolidum noīa
tim stipularet. si p vtrūq̄ sz nomina ꝓpria
z appellatiua refert. q̄ nomen p̄cedat an p
prium vel appellatiuū. nā si ꝓprium p̄cedit
eis equalit acq̄rit. si appellatiuum precedit
tūc acq̄rit eis put sunt dñi. l. si seruus com
munis. ff. de stipu. ser. Itē ibi. Judex precī
pit seruī ete vt citet petr̄z ioh̄is. ipe citat pe-
trū martini sub noīe petri ioh̄is. Dicit q̄ si
h̄ citat⁹ sub noīe petri litigabat corā illo iu
dice. z in illo litigio iudex fecit eū citari va-
let citatio. qz ꝓstat de corpe. z q̄ de illo tam
iudex q̄z ps litigās egit. Itē dic si nō litiga
bat corā illo. sz cōit sic vocabat. qz tā iudex
q̄z ps litigās se retulit ad illud corp⁹. qz sic
cōmuniter vocabat. licz in rei veritate alio
noīe vocet. Itē si nō cōmuniter sic vocet.
sed est de illo maleficio vel debito. de quo
querit reputat obnoxi⁹. qz tā iudex q̄z pars
aduersa de tali sentit. Nō obstat de Jsaac
q̄ bñdixit Iacob z anim⁹ referebat sup esau
nam anim⁹ su⁹ ferebat sup illo corpe quod
erat Iacob. licet crederet q̄ esset esau. z ideo
tenuit bñdictio in Jacob q̄ procedebat ex
animo z facto ipi⁹ Jsaac bñdicentis. secus

in citatõe que fit p̃ seruientẽ. z nõ p̃cedit nisi ex animo iudicis. l. fi. C. de exhi. re.

Denũciare est crimẽ alicui⁹ suptori nũciare ita q̃ p̃positio de augeat denunciationem vt in fi. ff. deposit. l. j. in p̃n. Hostien. aũt in sum. ti. de accu. z rubri. de denũ. §. j. dicẽ. de crime facta dilatio ad pñiam agendã. vl' aliam ligitimã penã imponendã. vel etiaz ad vtrũq̃. z in. §. se. ipe distinguit q̃ndã denũciationẽ. dicẽs q̃ q̃dam est denũciatio permitẽtial' z euãgelica. z ad illã q̃libet admittitur. quedã p̃o iudicial' z canonica. z ad illam nõ q̃libz admittit. vide ibi de illa. z in reper. Jo. an. c. nouit. de iudi. z Hoff. i summa. de accu. dicẽ q̃ mandatũ euangelicuz si peccauerit. ij. q. j. extrẽdit solũ ad illos qui i magistratu sunt positi siue clerici siue laici. ar. xxiij. q. iiij. duo ista noia. xvij. q. iiij. de p̃sby. quo ad alios aũt est ꝓsiliũ. z ℔ est vex in peccato cõmisso. nã in cõmittẽdo oibus est p̃ceptũ. xxj. q. v. ℔ videt. Et dicẽ Hoff. se approbare dictũ Jo. an. z q̃ q̃libet admitta tur ad denũciandũ dũ bono zelo denũciet de sen. z re. iudi. cũ. j. a sz licz infames z irregulares nõ tñ admittũtur criminosi q̃ sua crimia nõ cognouerint p̃sumit q̃ malo zelo denũciẽt aliena. Distinguit tñ dicẽs denũciationẽ de pctõ cõmisso eẽ euãgelicã. Sz cõmittẽdo canonicã ad quã q̃libz admitti tur. vt ꝺ cogna. spi. tua. Et sufficit q̃liscũq̃ noticia. vt i. c. ℔ videt. pal. Nec turpitudo ꝑsõe obsistit i spõsalibꝫ Preterea nec impedit iuramẽtũ p̃cedẽs. xiij. di. nerui. Et nota q̃ nõ sequit. iste denũciat⁹ est excõicat⁹ publice. z ne dũ in iudicialibꝫ sz etiaz in extra iudicialibꝫ euitari. z a legitimis actibꝫ remoueri ꝺz. ḡ est excõicat⁹ qz forte excõicat⁹ nõ ẽ. vt si p⁹ appellatiõez legitimã sñia lata sit i eũ. nõ tñ fuit vt debuit psecut⁹ appellatõez eãdẽ infra tps ab hoie vl' iure statutuz ad ipam. pseq̃ndã. c. licet. de sen. excõ. li. vj.

Denicq̃ no. Archi. xiij. di. denicq̃

De plano aliq̃d ꝺz fieri q̃ iudex sine figura z strepitu iudiciario fac̃. de cui⁹ ꝓbi signi ficato habes hodie plene ꝺ ꝓ. sig. i clem. sepe Archi. ꝺ elect. c. indẽnitatibꝫ. li. vj. sup ꝓbo strepitu z figura. Et de accu. c. sic olim. vbi statuũt psone idonee simplr z ꝺ plano absq̃ vlla iurisdictõe solicite inuestigãtes. Dñs ḡ iudex aliq̃d facere ꝺ plano. q̃n scz nõ est i ꝓsistorio. vt. s. residẽs i loco q̃ iudicare ꝓsueuit aliqualiter instructus sine iur⁹ solẽnitate aliq̃d fac̃. statuit. aut determinat

Deportare ẽ aliquẽ ꝑpetuo exilio dãnare sz relegare ad tps vt. ff. ꝺ iterdic. l. ve. legato⁹. §. differentia.

Depositũ ſm Hosti. e. ti. est q̃ custodiẽduz alicui vel alicui⁹ fidei datũ est vl' creditũ. in q̃ debz q̃ recipit maxima diligẽtiã bre. qz i deposito ꝺbit re obligatõ. instit. q̃ mo. re ꝺ ob. §. pe. Et ꝺz depositũ int' clericos. cõmodatũ ꝓo int' vulgares. Rei ãt deposite sic z comodate dñiũ retinem⁹. vt. ff. comodati. l. rei comodate. Et ꝺz ſm Host. a de z positũ sic q̃ p̃positio de augeat. vl' ꝺz a de. s. deorsum positũ. al's seorsũ positũ. s. a deponẽte. vt oñdat totũ fidei el⁹ cõmissuz apꝺ quẽ ponit q̃ ad custodiã. z videtur separata custodia a deponẽte. Est ḡ aliud pono aliud depono. vt. ff. eo. l. j. Quid sit actio depositi di recta z ꝺtraria Reqre ꝑ Actio depositi.

Depositar⁹ est apud quez res aliq̃ deponit custodiẽda. ita sumit in aut. sz iã. C. depositi. Et differt a seq̃str⁹. qz depositar⁹ ad ℔ p̃ci se tenet. vt depositori rẽ restituat. Tenetur etiã maxima diligẽtiã adhibere. sed seq̃ster neutri litigãtiũ tenet p̃cise rẽ restituere. sed indeterminate illi qui vicerit

Derelictũ ꝺz illud qꝺ caret possessore vl' qꝺ in nullius est possessiõe. vt insti. de re. diui. §. hoc ampli⁹. circa fi.

Derogare est diminuere vl' in ꝑte tollere vel detrahere. vt. ff. ꝺ ꝓ. sig. l. derogatoꝝ. Et differt ab abrogare ibidẽ. Re. sup abrogare.

Desidere est discordare.

Desertores dicũt clerici q̃ ꝑpie eccie ministeriꝭ destituti ad alia vicio fuge se trãsferũt vl' ꝓfugerũt. vt. xxj. q. ij. placuit. z ℔ ſm cañ. Sz ſm leges desertores dicũt milites vicio fuge suã militiã ꝺserẽtes vt. C. eo. ti. l. j. z. ij. libro. xij.

Desert⁹ ẽ loc⁹ nõ habitat⁹ penit⁹ neq̃ cultus vltra memoriã hoim. vt. c. j. ꝺ ꝓ. sig. li. vj.

Dissuetudo z ꝓsuetudo differt ſm Bar. i. l. ꝺ q̃b⁹. ff. ꝺ leg. sup ꝓ. desuetudinẽ. Nã ꝓsuetudo ẽ qñ fit ꝺ legẽ p ipaz ꝓsuetudinẽ. Sz desuetudo qñ nõ vtimur aliq̃ lege i iure posita De ℔ no. i. phemio insti. z i glo. l. pal.

Detestari ẽ absenti denũciare testibꝫ adhibitis. vt. l. subsignatũ. §. j. z. l. se. ff. ꝺ ꝓ. sig. Aliter aũt detestari ẽ facta alicui⁹ abrenũciare spernere vl' abomiari seu ñ approbare. vl' ẽ

execrare vl' ꝺscribi res aliq̃s t eas q̃ q̃les t quãte sunt scpto cõprehẽdi, vt.ff.l.pal.

Detestatio est cũ testib⁹ facta denunciatio

Deuns est vna ps assis q̃ ex.tj.vnc̃us pficit insti.de here.insti.§.hereditas

Deusdedit est ꝓpriũ nomẽ.c.tãta.ꝺ symo.similiter deodat⁹.e.tl.c.iij. Et sic nomẽ ꝓprium diuersimode cõponit. Q̃nq̃z ex noie t ꝓtici pio. Q̃nq̃z ex noie t ꝓbo. Q̃nq̃z ex ꝓnoie ꝓ bo t noie. vt q̃uultdeus. vt.c.j.ꝺ iudi. Nec valet ar. ab ethimologia nomis ꝓprij. qz ad placitũ iponit Sz nois appellatiui q̃z sic scz negatiue. vt.l.si q̃s i fundi vocabulo. ff. dele.j. patet in noib⁹ mutuũ testamentum.

Dextrans est ps assis q̃ ex.x. vnc̃us pficitur nec respic̃ totũ. vt in.§.pal. Reqre sup̃ as.

De Di

Dyacon⁹ grece ꝺr minister latine. qz sicut in sacerdote ꝓsecratio. ita i dyacono ministerij dispẽsatio habet. Et hypodyacones grece dicũt subdyaconi latine. qz subiacẽt ꝓceptis leuitaꝝ. Et apꝺ hebreos nathinei vocant. vt habet.xxj.ꝺi.cleros

Diascoli vel diascoles dicũt iasij. l. dictatores vel distinctores legũ. h̃ est publice rõis Et ſm h̃ accipit in glo. de tabulis. scri. vel pic. C. li. xj.

Diadema ꝓprie ẽ corona imperial' Et ẽ solũ de auro t lapidib⁹ pciosis a dya. i. duo et demo. qz ex sui rotũditate ꝓncipiũ demit t finem. ſm Jo. an. in cle. romani. de iurei. rũ.

Diabol⁹ idẽ ẽ qꝺ demon. a dya. qꝺ est duo t bol⁹ morsus q̃si mordens corpus t aiam t creat⁹ ẽ bon⁹ sz ex libero arbitrio fact⁹ ẽ malus. imo adhuc hz libeꝝ arbitriũ. sz illꝺ est tm̃ ad malũ alioq̃n nõ demereret t q̃tidie peior efficeret Sit' angel⁹ hz libeꝝ arbitrium q̃ q̃tidie meret t melior fit. h̃ g̃ ad bonũ tm̃. Dõ ꝓ hz libeꝝ arbitriũ eq̃ ad bonũ t ad malũ. ſm glo. xxiij. ꝺi. i noiedñi. vbi ter. dic̃ q ſi i ꝓsecratõe epi querẽdũ ẽ p⁹ multa si credat q diabol⁹ nõ p ordinatõez sz p arbitriũ fact⁹ ẽ mal⁹. qz h̃ q̃libet credere tenet

Dictatores olim dicti fuerunt qui summuz magistratũ gerebãt. quoꝝ erat in maioribus causis snias ferre seu dictare. vt.ff.ꝺ ori. iu. l.ij. Et ꝓprio dicunt auctores q̃ꝝ creati fuerunt tres a romanis post cesares

Dictio est idẽ qꝺ ptãs. vt.ff.de ori. iur. le.ij.§. capta. t.ij.q.vj.c.a iudicib⁹. ad fi. inde iurij dictio. t cõponit ab hoc nomine

Dicta in vna significatõe est cenaculũ q̃ ꝺle magis q̃ nocte solẽt homines residere. vt.ff. ꝺ dona. l. luti⁹. vl' domũcula ꝓstructa in ortꝺ p colligẽdis fructib⁹ seu oblectationis gr̃a ita capit i. l. senat⁹. §. marcell⁹. ff. ꝺ. l.j. i alia ꝓ significatõe ꝺr spaciũ vni⁹ diei. l' lapsus tertio ẽ vni⁹ diei opatio. q̃rto ẽ vni⁹ diei certa t detminata comestio. Cõtinet aũt dicta legal'. xx. miliaria italica. Dicta vulgarꝺr illa q̃ habet ſm consuetudinẽ regionis.

Dictarij dicunt q in cenaculo alieno se dirigunt aio furãdi. a dicta ſm ꝓmã significationem sic dicti. t sic exponit in. l. saccularius in ꝓn. ff. de edi. edic.

Diffinitiua snia. Require in sententia.

Difficile ꝺr q̃nq̃z qꝺ nullo mõ fit. ij. q. vj. bi duũ. ꝓ. si aduersus. t glo. fi. ꝺ testi. c. pũtluz exponit de facili nõ. i. nullo modo.

Digestũ ſm Azo. in sum. de ve. iur. enuc. ꝺr legal' liber. q alio noie vocat pãdecta. seu liber pãdectaꝝ. ex eo qz oĩs disputatões et decisiones legitimas i se hz t q vndiqz collectionẽ in summis recipit i centũ q̃nq̃gin ta pene milia ꝓsuũ totũ op⁹ pficiẽs. t in q̃n quaginta libros ptiales digessit imperator. Collect⁹ aũt fuit iste liber ex veteri iure qꝺ ab vrbe romana ꝓditũ. t a romuli tpib⁹ vsq̃z ad tpa iustiniani fere p mille. t. cccc. annos ꝓfuse statutũ obtinuit. Et extẽdebat i duo milia pene librozꝝ. t tredes cẽtena milia ꝓsuũ vel rũsoꝝ. vt patz de ve. iu. enuc. l. ij. §. cũ oia. Quare aũt pãdecta diuisa fuit i tres libros vel volumia. q̃rũ ꝓmũ vocat digestũ vet⁹. secũdũ infortiatũ. tertiũ digestũ nouũ. Rõ q: a duob⁹ imperatorib⁹ nũcupatz h̃ noie. Fridric⁹ postea maturi⁹ ruminatũ est. g̃ scribit p duplex ff. ſm q̃sdã. Di autez pandecta a pan. qꝺ est totũ. t decta doctrina. qz ibi est tota doctrina oĩm iurisc̃onsultorũ. vt in. §. pal. cũ oia. t in pbe. insti. Sz vocat digest⁹ iõ. qz oia decidẽda ibi digerunt. t soluunt ſm Azo. Accur. Dy. in ꝓn. insti. Et no. Joh. an. in pbe. cle. q digest⁹ capit alibi p decoctũ. xxxv. q. ix. aplice. de ꝓse. ꝺi. v. ne tales. t. c. p̃ce. Quidã ꝺicũt q iste liber olim p duplex dd. scribebat. vl' p ꝺ. t g. sed postea p viciũ scriptoꝝ corruptũ sit. Sz ꝓ ma rõ apparet melior. s. q digest⁹ scribat cõtra morẽ oĩm legalium liboꝝ p duplex ff. q̃uis ille duc ire nec in ꝓn. nec in fine hui⁹

nominis digestū ponant, ideo qr ille liber fuit digestus secūdario p duos fridericos impatores a quoz cuiuslibet noie sumpta est ꝓma lra f. z sic erūt duo ff. licet illa ratio aliꝫ nō placeat, qr neuter illoz impatoruz aliqd fecit exceptis paucis ꝓstitutōibꝫ positis in vsibꝫ feudoz. Dicūt ḡ esse vicīū scriptorū. Et vnꝰ illoz libroz nominatꝰ est infortiatū, qr cū rome esset studiū amissū z bononie inoleret z eiꝰ recupatōe facta rauenne cū esset amissum ius est redditū forte cū multa assint q̄ deerāt. z sic sumit in p valde Alīꝫ dicūt q̄ fortes leges in eo sūt, ſz certe in veteri, aliꝫ ab iuuētore seu auctore sic nominatū dicunt Uel ōr q̄ noīa magistralia sunt q̄re nō est de eis disputādū, qr relinq̄tur ptinacibꝫ fm Tullū. Et qr plura sūt negocia q̄ꝫ vocabula, ff. ō pscript. ver. l. natura em̄. Alīꝫ ab infortiasim caldeo vocabulo qō est dispositio. qr vltime dispositōes i eo sunt, vñ Sū liber fortſ: fortis disponēs spolia mortis. Et clausis portis me discat lector i ortis, hec in glo. ꝑma huiꝰ libri. Et ōr q̄ vnꝰ friderīcꝰ de p̄dictſ q̄ fecit aut. oēs pegrini. C. cōia. de suc. natꝰ fuit in ciuitate panormitana ex antiq̄ssima muliere ne crederet partū esse suppositū publice i medio palacij peperit

Dignitas q̄d sit fm Archi. ptz ō ꝓsuetu. c. j. li. vj. in glo. z hec erat ꝓ q̄ est notabilis. Dignitas qñ q̄ꝫ idē est qō potestas vel ꝓditio vel p̄rogatiua secularſ. vt. xxiij. q. v. administratores. z. C. de dig. li. xj. Et sic iudex ōr habere dignitatē. vt. ff. de albo. scribē. l. vl. De ℔ etiā no. iij. q. iij. in. ꝑn. Itē dignitas est q̄dā p̄eminētia ecclie. vl i eccīa. c. q̄uis ō ꝓ. sig. vide no. p Jo. an. iij. di. deniq̄ꝫ z deniq̄ꝫ. z Uln. z Ber. de cler. nō re. c. iij. z de p̄ben. de mlra Et q̄t modis firmat dignitas no. etiā. ō rescp. sedes aplica. in glo. sup ꝓbo matores. q̄ incipit. ſz q̄s psonas. Qñq̄ aūt sumit stricti⁹ p eminētia p̄rogatiue pſone eccīastice. q̄ p̄rogatiua etiā ōr pſonat⁹ q̄ cognoscit qñ aliq̄s hz p̄rogatiuā i choro vl capitulo i optōibꝫ. i. pcessiōibꝫ. in vocibꝫ dādis. z siīibꝫ plꝰ q̄ꝫ alīꝫ canonici sui ordis. vt in. d. c. j. de ꝓsue. pall. cū si. Et illa ꝓgnoscit his modis. Primo qñ q̄s hz administrationē rex eccīe cum iurſ dictōe. Scōo qñ hz nomē dignitatſ z p̄latōez seu p̄rogatiuā tā in choro q̄ꝫ in capło. Tertio qñ ex ꝓsuetudine eccīe habet aliq̄s in dignitate vide Archi. ō. vbi supra. Etiam dignitas significat latiꝰ z stricti⁹ fm vsū eccīe. z. nā qō in vna eccīa ꝓtinet sub noie dignitatſ in alia cōtinet noie officij z econtra. put cuiusuis eccīe vsus hz. Reperit etiā latissima significatio p quauis excellētia. Uerbi grā. Cū aliq̄d relinq̄t p̄ncipi. p̄nceps mortī. añ. dē legati cedentē debet successori Rō. qr videtur legatū eē dignitati significato sumpto ex hoc q̄ relictū est sub noie dignitatis. Dignitas aūt nō moritur. xij. q. ij. liberti. ſz ibi Relinquit auguste ipa em̄ mortī añ dē legati cedentē legatū perit. l. cū p̄ncipi. cū le. se. ff. de leg. ij. Rō. qr cū dignitatē nō exerceſz ex augusto habebat nō videt ei relinqui sub noie dignitatſ. ſz sub noie p̄rio Et per inde est ac si nomine p̄rio relictum esset ei. Jō non debet auguste succedēti nisi q̄ꝫ alio medio ꝓbabili ꝓcludet volūtas testatoris. Ex his Bart. talē decidit q̄stionē Si relinquit epō eo mortuo añ dē debet successori cū vicariꝰ nō habeat dignitatē ex se sed ab epō. Et breuiter volūtas disponētis ōr inspici. Itē ibi ꝓcedo dño Johi videt ꝓcessum pſone significato sumpto a nomine p̄rio. Si epō ponit nomē appellatiuū tm̄. videt relictū dignitati. Si epo ponitur vtrūq̄ p̄riū z appellatiuū dignitatſ. tūc distinguit. Si p̄riū p̄cedit videt ꝓcedere pſone. Si appellatiuū dignitatis vl ecclesie p̄cedit tunc dignitati cōcessum videt. hoc p Bar. in. l. ciuibꝫ. ff. de re. du.

Dilatio est tpis in causa progatio. Et dilationum fm Hosti. in sum. ti. de dila. §. ꝑmo. Alie sunt citatorie q̄ dant vocato ad causam advenīendū ad iudicē añ. lit. ꝓtesta. infra q̄s citatꝰ se p̄parabit vt veniat in termino z nihilomin⁹ pꝰ terminū. vt. ff. ō of. dec. ꝓsuluit. de quibꝫ. ff. de iuō. l. ad p̄emptoria cū se. vsq̄ ad. l. de q̄ re. Et alie sunt restitutorie q̄ dant his q̄ spoliati fuerūt seu sunt. vel que dant ad appellandū que sunt decē diez. vel ad restitutōez in integrū petendā q̄ olim infra annū vtilē. hodie q̄drīēniū cōtinuū dantur. vt. C. de in integ. resti. l. finali. Alie sunt deliberatorie q̄ dant reis ad deliberandū. de quibꝫ. C. de li. cō. in aut. offerat hodie canonizata. iij. q. iij. §. offeratur. Alie sunt p̄emptorie q̄ dant volēti ꝑbare. de q̄bꝫ in. l. j. C. ō dilat. Alie sūt executorie.

que dank cõdemnato ad ℔ q̃ satisfaciat de bis,le,ij,C,de vsu. Alie sunt reuocatorie,q̃ dank hñtib⁹ ius reuocãdi domũ, de q̃bus habek,l,ij,§,legatis,ff,de iudi. Alie sunt vocatorie siue feriales,vt in,l, de fer,ff,eo,ti,t xxv,q,iij,p totũ. Alie psecutorie,que dank ad appellatões psequẽdã,de quib⁹ in autẽ. ei q̃ appellat,C,de tem,app. Alie sunt saluatorie vt penitẽtiales. Alie p̃ceptorie,de ap, c,p̃terea. Alie electorie,vt ꝺ ꝺuer,ꝺiu,c. ex publico.ff,de adop,l,mancipiox,t ꝺ elect, ne,p defectu Alie exportatorie,vt de frig,t male,laudabilẽ. Alie exemptorie, vt q̃ ma, accu.pos,c,fi,t,C,de inge,ma,le,diffamari Alie refutatorie,vt de appel,psonas,t,c,requiris,ij,t,c,sepe,de elec,duduz,de renun, veniẽs. Alie exceptorie,s,ad ꝓponendas exceptões ꝺcessas a iure,de excep, pastoralis Hos modos t spẽs lati⁹ psequit. Hostien. ibidẽ,t in spe,eo ti,t plures addit spe,vide ibidẽ,t glo,sum,iij,q,ij, declarat notabilit q̃nq; spẽs inducia⁹ vel dilationu⁹. Speẽ, aũt enumerat,xx,in ti,de dila,§,j. Et Hosti,in sũ,e,ti,§,j. Nã restitutorie inducie dank olim spoliat⁹ vel abiect⁹ t tandẽ restitutis infra q̃s a iudicio⁹ strepitu q̃escebãt t erãt nõ minores sex mẽsiu⁹, nec maiores anno,iij,q,ij,elect⁹. Vel veri⁹ erãt arbitrarie,c,si ep̃s,eadẽ,q,t deliberatorie dank añ lit,ꝺ test. Cũ eñ citat⁹ venit ad iudicẽ potest gitur ei libellus,quo oblato dank a iudice inducie,xx,diex,in q̃b deliberat reus vt cedat vel cõtendat siue iudicẽ recuset. Et tal⁹ exceptio dilatoria est. Ideo añ lit,ꝺ test,p ponẽda de re,iudi,cũ inter monasteriũ. Et exceptio recusatoria iudic⁹ debet ꝑma esse inter dilatorias q̃ obmissa si alie ꝓponant ad ip̃am rediri nõ ꝑt nisi ex noua cã. Dank etiã lit,ꝺ test,q̃ paternales adiectões induciaꝝ dicunt,vt,v,q,ij,p̃nti,Prepatorie vero dank p lit,ꝺ test,ꝑbare volẽtib⁹ infra q̃s p̃parẽt suas ꝓbatiões quaꝝ spaciũ moderandũ est,vt dic lex,iij,q,iij, spaciũ. Et dãt tam actori q̃ reo t tantũ semel,vt in,§, spacium,preallega,nisi casus emergat inopiatus. Judicatorie aũt dank cõdẽnatis,t sũt quattuor mẽsiũ,de re,iudi,c,ad cõsultationem Hec hñt locũ in causis criminalibus in quibus executio nõ deferk:nisi in q̃ttuor casibus,vt no,Boff,de iudic,§,partib⁹ Et nota q̃ in ciuilib⁹ causis pro qualibet causa necessaria dak vnica dilatio. In crimina libus vero tres sunt reo,t due actori,Hec ex Boffre,in sum,eo,ti,

Dilatio ꝑt etiã sic describi ꝑm Bal,ẽ tps q̃ bz certũ p̃nciplũ t certũ finem. Vel sic, est tps datũ a lege vel a iudice p quib⁹ ad venirẽ dum. Et talis est duplex,s,prima q̃ dak ab homine vel a iudice,secũda q̃ dak a iure vel a lege,vt patet i rubri,de feriis.

Dilapidare est res vel bona pdigaliter t indifferẽter erogare ꝑm q̃ no. Archiꝺ,de rescrip,statutũ,li,vj,t ꝺ elect,q; sepe,eo,li. et sic sumik in,l,si p ea,C,mandati t,ff,de mile,vex,circa fi,

Dilitere est latere. Inde dilitescere inchoatiuum,t vtunk multũ oratores dicẽtes,vnꝺ tibi scribendi capescant exordia mea: sane rationes dilitescũt,t habetur in,l, dies festos,C,de feri, vbi dicit, Taceat aperitio aduocatio dilitescat,t venit a verbo dilitere,a dis t latere

Diminutio capit⁹, Reḡre ſ capit⁹ diminutõ

Diocesis ꝑm Archi,ꝺ rescri,statutũ,li,vj,ꝺ distinctio vl' diuisio siue gubernatio, q; diuisa t diuersa est ab eccia alteri⁹ epatus et cõmissa gubernationi vni⁹, vt patet,vj,q,j epm,t xxj,q,iij,quicũq;,t,c,licet t,c,inter t ibidem nota,de tem,ordi,c,eos,libro,vj,

Aliquando sumitur pro regione vel puincia,t sic forte capitur in,l,p̃sides. C,ꝺ offi, re,puin. Aliquando sumitur ꝑ prouincia, etiam interdũ sumit⁹ pro parrochia,vide ꝺ hoc Archidya,ibidẽ,t,xxj,q,j,episcopũ, t dicitur a dya,q̃ est duo,t cesio,id est,separatio quia separat duas iurisdictiões. Et nota q̃ appellatione diocesis nõ comprehẽditur ciuitas,quia digni⁹ suo minori comprehendi nõ debet, sed ciuitas dignior est diocesi,sed appellatione ciuitatis bene diocesis comprehendit. vt nota,in ca, Rudolphus,de rescrip, Et q̃ nomen ordinarius plura comprehendat q̃s nomen diocesan⁹ vide,glo,in cle,j,de vita t honesta,clerico, t melius glo,inver,diocesanus,in cle,j,de iurepatro,

Dypondi⁹ est gen⁹ põderis leuissimi ex duobus assib⁹ cõpositi,vt dicit Beda sup illꝺ Luc,xij, Nõne q̃nq; passeres veneunt dy põdio,vl' est as duplicat⁹ videlicz,xxiij,vncie,t no,Insti,de here,Insti,§,t si plures vncie. Et qꝺ i numeris est vnũ in ponderib⁹

est as qđ duo habet dypondia, ꝛ đr a dya, qđ est duo, ꝛ pondus q̄st duplex põdus leuissimi ponderis.

Directū ꝟbū est qđ significat ille cui relinq̄tur vel ī quē disponit vt sua manu recipiat Sz obliquū ꝟbū ē qđ significat vt ō mānu alteri⁹ accipiat. Et cōe ꝟbū est qđ vtranq̄ significatōez hz. Verbi gr̄a, directū ꝟbū vt instituo qz significat q̄ instituit⁹ sua ꝛ nō alteri⁹ manu accipiat. ff. ō. here. insti. p to. titu. Jdē ī ꝟbo heres esto, eo. tl. ꝛ ī ꝟ. accrescat. vt i. t. C. qñ nō pe. pa. pe. ac Jdē ī ꝟbis accipiat lego capiat qz sūt directe significatiua obliquū ꝟbū vt restituat⁹, l. restituta, ꝛ p totū. tl. ff. ad trebel. Jtē ibi volo q̄ talē heredē recipias ḳa tūc p fideicōmissū ps hereditatis est illi restituēda. l. pr̄ filiū. §. fi. ff. ō legatīj. Jdē ibi rogo vt titiū heredē facias. l. ex facto. in pn. ff. ad trebel. nā p ꝟ videt velle ꝛ intelligere q̄ hereditatē suā sibi restituat ꝛ sic nō directe heredē illū faciat. Jdē ī ꝟbo dek. l. fundi trebatoni. ff. ō. vsufruct. lega. Et breuit⁹ oīe ꝟbū significās q̄ ḳs de manu alteri⁹ accipiat est obliquū de cōi ꝟbo vt substituo, nā si pagan⁹ substituit filio in puberi qñcūq̄ decesserit p ꝟbuz substituo hec substitutio est fidei ꝓmissaria. vt no. in le. cēturio. ff. ō fulga. substi. Si aūt substituit filio si heres nō erit. substitut⁹ admittitur ex directo suo iure. Est ḡ cōe qz hz vtrāq̄ significatiōem Et rōem q̄re nō est directū sicut illud verbū instituo. de ꝟ p Bart. in pal. l. centurio. qz magī generale est nom in loco alteri⁹ qualitercūq̄ posit⁹ đr substitutus etiā in singularibꝰ legat, sec⁹ de ꝟbo instituo. Jdē in his ꝟbis quenlat. ptineat habeat, retineat. remaneat, reuertat. deuoluatur, puertat, succedat. Et breuit⁹ qđcūq̄ ꝟbū significat sic vtroq̄ mō q̄ ḳs sua manu habeat, vl̄ ab alia đr cōe, vt no. Bar. ī. l. centurio. pall.

Dispositū in vno vtrūq̄ significat, vel tantū illa, vl̄ etiā dispositā in alia. Distingue aut factū est denegādo ī vno ꝛ queris an significet ꝓcessionē in alio ꝛ ecōtra factuz est de ꝓcedendo in vno ꝛ queris an significet de negationē in alio. Secundo si dispositum in vno habet casum significatuz a cōtrario sensu an significet dispositōem ꝓtrariam ī illo casu. Tertio si est dispositū in fauorem an significet dispositū in odiū vel econtra. Quarto an dispositū in vno simpliciter significet extēsiōez in alio. Pro q̄ notandū licet regula sit q̄ disposituz sit in vno significet tm̄ in illo. qz illud ꝓtinet qđ significat. Qñq̄ tm̄ significatū extēdit, put ex quouis modo significādi, pbabili ꝓcludit. vnde ad pmū q̄sitū dicēdo respōdet q̄ dispositū denegando in vno significat cōcessionē in alio, ꝛc. Verbi gr̄a. Testator dicit, lego domuz excepto tali instrumēto p hoc denegatū significat in alīs instrumētis cōcessum. l. q̄sitū. §. idem respōdit, versi. denicq̄. ff. de hered. instītu. Jtē ibi muto denegat esse procuratorē, ꝛ pupillo testem significat q̄ alīs cōcedit. Idem dic in omnibus edictis pro bibitoriis. le. cū ptor. ff. de iudicīs. Nā qđ de vno negatur de alio cōcedit, xxv. distin. qualis. xv. q. iij. ca. ex eo. Similit cōcessuz in vno significat denegatum in alio qz ecōtra. quod de vno conceditur de alio negari videtur. l. cum ita legatum. ff. de cōdi. ꝛ demōstra. Et no. in ca. nōne. de p̄sumpti. ꝛ le. quesituz. §. j. ff. de fun. instruc. instruē. q̄ le. Verbi gr̄a. Testator dicit sic. Lego duas statuas marmoreas ꝛ oīe marmor per ꝟ q̄ dicit duas statuas marmoreas videtur denegare de alīs statuis, nec comprehenduntur sub illis verbis generalibus, ꝛ omne marmor. vt. l. cū heres. §. j. ff. de lega. iij. Jtē vbi collegiū cōcedit alīquib⁹ alīs videtur denegatū. vt in titulo ō colle. illic. C. Jtē vbi mulier p bonis parafernalibꝰ, id ē bonis que tradit marito sup dotē ꝛ nō pro dote si sibi prouidet q̄ aliq̄ res sunt pignori obligate. tūc alie res mariti nō sunt sibi pignori obligate. Et tū si sibi nō puideret oīes essent sibi obligate pignori. Et sic dispositio in vno opat denegationē in alio. vt le. fina. C. de pactis. Jtem ibi secūdo casu respōdetur q̄ dispositū in vno si habet casum signatū a cōtrario sensu. tūc significat dispositōez ꝓtrariā in illo casu. Verbi gr̄a Debes mihi pecuniā pure iussu meo, pmisi Titio sub cōditione si ex asia venerit dispositum videtur id quod sub contraria dispositione scilicet si non venerit eam mihi non debeas. Et ista dispositio cōtraria cōtrario non tollitur casu ex istis verbis dispositionis seu ex eorū significato expresso. Sed aliunde. vt le. pecuniam. ff. si cert. pet. Jdem legatum pure ad episcopum sub

cõdītõe subcõtraria ꝓditõe datũ esse intelligitur. vt. l. aliqũ. in fi. ff. de ꝓdit. ꝛ demon. vbi tex. nõ dic. Datũ est sed datũ intelligit. facit qđ no. glo. in. l. apud antiq̃s sup ꝑbo ꝓiecturã. C. de fur. Item ibi dando dotem mulieri stipulor mihi reddi si p diuortium matrimoniũ fuerit solutũ ℔ casu in casu cõ trario. scz si fuerit solutũ nõ p diuortiũ. sed p mortẽ nihil videor disponere. l. si cum dotem. ff. solu. matri. Item sibi ꝓuẽticula illicitã fieri ꝑhibemus extra eccl̃am. l. ꝓuẽticulam. C. de epis. ꝛ cleri. Nõ ideo sequit qꝫ in eccl̃a ꝑmittat fieri. quia ꝓtra rõem naturalẽ ꝛ ciuilẽ ẽ ꝛ sic hec verba extra eccl̃iam ibi nihil opant sed ibi ponunt qꝫ de facto nõ fiebat in eccl̃iis sed extra in ꝑuatis domibꝫ. Et sic lex prohibet morbũ vrgentẽ quia qđ medicamẽta morbis hoc exhibẽt ura negocijs In autẽtica. hec ꝓstitutio in no. ꝓstitu. in ꝓnci. col. vlĩ. facit ca. vt ꝓstitu eretur. l. di. Item in tertio mẽbro respõdet qꝫ in dispositio in fauorẽ significat etiã dispositũ in lesionem. vt si cõtrabẽdo recũ societatẽ dico paciscẽdo qꝫ habeo duas ptes lucri ꝛ tu tertiã qua significatur alia dispositio qꝫ etiã habeo duas ptes dãni ꝛ tu tertiam. insti. pro socio. ℌ. illud. ꝛ significat dispositio retorsiua dispositi in lesionẽ disponentis seu paciscẽtis sui fauore. Et hoc descindit questio talis. qꝫ qui impetrauit gratiam ad ꝑbendas integras nõ habet gratiam ad semiprebẽdas. qꝛ in semiprebendis nihil est dispositũ. Item iudei nõ possunt cõuenirí die sabbati. ꝛ nõ ꝑñt ꝓuenire. C. de iudeis. l. die sabbato. vtrũqꝫ. s. nõ posse cõuenire nec posse ꝓuenirí disponit exꝑsse. et significatur ex verbis dispositis. Nec hoc dispositũ qꝫ non possunt ꝓuenirí retorquetur in eorũ lesionẽ. scz qꝫ non possint cõuenire. qꝛ dispositio vtrũqꝫ cõtinet. ergo nihil significatur aliunde. Item dicendũ in dispositio in odiũ. scz qꝫ etiã significet fauorem. vt aliquis est infamis ecce odiũ. Et sequitur fauor qꝫ nõ compellit esse testis. Idem i relegato qui etiã non testificat ad quartũ mẽbrũ. Respõdet affirmatiue. qꝫ dispositus in vno simpliciter etiã significat extensionem in alio. vt q̃ cõcedit alteri i fundo suo aque haustũ. etiã ītelligit cõcedere ꝑ iter ꝛ itineris ad aq̃ haustũ. le. item. ℌ. j. ff. de seruit. rustic. prędio.

Distributiuũ dicit quod distributionem significat. ꝛ hoc diuersimode. put diuersitas subiecte materie vel aliud mediũ ꝓbabile habet diuersificare. Verbi gra. sic dicẽdo. quilibet fert lapidem. sensus est vn⁹ q̃sq; ꝑ se ꝛ in solidũ fert lapidẽ. Jõ si testator dicit quilibet heredũ meor̃ det titio decẽ tũc qꝫ sunt heredes totiens titi⁹ habebit decẽ. l. si pluribꝫ. ꝛ ibi no. glo. ff. de le. ij. Item ibi. si testator oñdens duos vel tres cũ digito dicat q̃libet vestr̃ mihi heres esto. sensus est qꝫ q̃libet sit heres i ꝑte nõ in solidũ. l. ℔ articulo. in fi. ff. ō here. instit. naz materia subiecta nõ patit de pluribꝫ quẽlibet in solidum heredẽ eẽ cũ impossibile sit cuilibet eandez hereditatẽ in solidũ attribui. Item ibi. q̃sq; mihi heres erit det titio cẽtũ siue vn⁹ sol⁹ heres sit siue ꝑles titio debent cẽtũ soluz. l. ab oĩbꝫ. in ꝑn. ff. de. l. j. ꝛ. l. si q̃s i fundi vocabulo i fi. c. ti. Et si i eodẽ casu testator postea ꝓhibet vnũ heredẽ dare titio. vl̃ eximit eũ a dãdo adhuc cẽtũ debent titio ab alĩs le. ab oĩbꝫ. in ꝑn. pal. Item ibi. q̃cũqz ꝑmo ingressus fuerit castrũ habebit centũ. duo sil̃ ingredient. q̃libet admittet. qꝛ ℔ distributiua verificat in vno solo etiã in pluribꝫ l̃ oĩbus ꝓcurrẽtibꝫ. qꝛ ꝑm⁹ est q̃ allũ añ se ñ bz ꝛ act⁹ ꝑmi ꝑbi distribuit cuilibet i solidum ideo etiã act⁹ scõl ꝑbi. g q̃libet q̃ ꝑmo ingreditur habebit centũ. l. q̃ filiũ. ℌ. j. ff. ō lega. j. Sz si dicat q̃cũqz ingress⁹ fuerit ꝑmo habebit illũ equũ. vl̃ hũc fũdũ. tũc pl̃ibꝫ sil̃ ingredientibꝫ null⁹ dz hr̃e ex ꝓprio significato ꝑbi qꝛ vnũ tm̃ recipit. Item ibi. q̃cũqz ceperit vexillũ bohemor̃ habeat cẽtũ. duo sil̃ captũt bi duo sil̃ centũ tm̃ habebunt. Rõ Bar. qꝛ act⁹ ꝑmi ꝑbi. s. captẽdi vexillum nõ cõpetit cuilibz i solidũ. ideo nec actus scõl ꝑbi. s. bñdi cẽtũ. Et ẽ sil̃e. sic duo sil̃ portãt trabẽ ꝛ nullus eor̃ ꝑ se. l. ita vulnerat⁹. ℌ. j. ff. ad. l. acq̃.

Discussor. Require infra inspector

Disertus vel diserto⁹ est idẽ qđ facundus. ꝛ inde. dz disertatio. ꝛ est ciuilis sapia. vt. C. de oro. cog. l. qualis. indevenit suplatiuus disertissimus. vt. C. de aduo. diuer. iu. l. pe titõem in iudicio

Distiũgere vl̃ distinguere ẽ ꝓferre data vl̃ accepta. vt in. l. cognoscere. ℌ. j. ō ꝑbo. sig.

Dispendiũ dz dãnũ vl̃ detrimẽtũ. Aliter dz longũ ꝛ inutile. cõpendiũ ꝑo breue ꝛ vtile. de accu. qualit̃ ꝛ qñ. ij. ad fi. et. c. dispendia.

de reſcrip.ll.vj.in glo.ñ.z cle.diſpendioſaz de iudi.fa.re.q̄ ob gr̄am.de reg.iu.li.vj.in diſpēdioſus.i.damnoſus.cle.p̄al.de iudi. vbi ꝯcor.in glo.Qñq̄z diſpēdiū ꝺr ide3 qꝺ tedioſum abſq̄z tñ vtilitate.vt in iu.p̄al.diſpendia.z qualiter

Diſpēſare ē idē qꝺ diſponere.vñ diſpenſatores dicunt eo q̄ domū alicuj vl̄ res diſponūt.z ita accipiť in.l.diſpēſatores.ff.ꝺ ſolu. z ꝺr diſpēſare q̄ſi diuerſa penſare.vicz rigorem iurſ relaxare p eū q̄ ꝑ facere p̄t.z ſi alter fit nō eſt diſpēſare.ſed diſſipare

Diſpenſatio eſt iuris cōis .puida relaxatio. vtilitate ſeu neceſſitate penſata fm. Buil.in ſpe.ti.de diſpē. Vel ſic.eſt rigoris iurſ per cū ad quē ſpectat canonice facta relaxatio. j.q.vj.niſi rigor.z.c.ſe.Qñq̄z tñ diſpēſatio ſumiť imꝛope ſcz p iuris declaratōe.vt in ca.q̄ntauallis.ꝺ iurelu.put poniť in ſpe.t. de lega.rubr.de diſpēſa.§.j. Jtē fm Joh. an.quē ſequiť do.anth.de butr. Diſpēſatio eſt quedā cōis mēſuratio ad ſingula.z ē de iure ꝯceſſa ꝓpter ipoſſibilitatē .puidendi de oiby ꝑticularibꝫ.ſic nauigātes q̄dā .p̄ncipiunt vt alia ſalua ſint.j.q.vj. diſpēſatiōes. Et traxit originē a ꝺo q̄ ex ſola miſericordia z diſpēſatōe vniuerſa creauit z ea ſubiecit hōi.inſti.ꝺ re.diuiſi.§.in pecude.Et diſpēſatio eſt quadruplex.ſ.ſemiplena ad minores ordines.vt.j.q.j. ſi q̄s hereticē. Plena ad ſacerdotiū.j.q.vj. Quēlēt̄ Pleniꝰ ad ep̄m.xij.diſ.nos ꝯſuetudinē Et pleniſſima ad p̄matū oñs ordines z dignitates.xxiij. q.iij.ſpa pietaſ.vt no.Jo.an.in glo.c.p̄al. nos ꝯſuetudinē.Jtē nota q̄ diſpēſans ꝺz habere intuitū boni vniuerſi.cū oīs lex p bono publico ſit inuēta.iij.ꝺi.Erit aūt lex z intuitū rōis.z cauſe.hinc ē q̄ſi diſpēſatio fiat abſq̄z intuitu rōis diſſipatio ꝺr. vt no. i.c.quia intantū.de p̄beñ.in glo.vlt. etiā ñ tutus eſt q̄ ad deū cū quo ſine cā diſpenſatur. vt no.Ber.in.c.non eſt.de vo.z vo.redemp.fa.p̄.q.iij.ie q̄ peſt.z xxiij.q.j.manz Et debēt tria mouere diſpēſantē.neceſſitas vtilitas.z cuidens p̄rogatiua meritoꝝ.j.q vij.tali ꝯiugio.z.c.exigūt. Jtē diſpēſatio ñ ꝯcediť cuiq̄z niſi habēti legē ꝯcedere z tollere z ſic p ̄ncipē z papā vel eoꝝ auctoꝛitate fieri p̄t. Et ꝺr notāter q̄ diſpēſans ꝺz reſpicere cōmoduz vniuerſi.qz alias videret diſpēſatio impoſſibil.cū ius cōe introductū ſit p bono publico.iij.ꝺiſ.c.ſup alle. Et q̄ diſpēſatio ius p̄uatū dicat.iij.ꝺi.priuilegia. z ius publicū p̄ferendū ſit p̄fato.c.bone.j. de poſtulatōe p̄la.ſic em̄ diſpēſatio fit etiā p bono cōi. Jtē nō ꝺr acceptio pſonaꝝ q̄ p hibet.c.nouit.ꝺ iudi.z ꝺ re.iur. in iudicijs li.vj. Qñ circa eq̄les eq̄lia.z inequales ſeruantur ineq̄lia cū bonos nō ſolū metu penaꝝ.vez etiā p̄mioꝝ exhortatōe afficere debeam⁹.ff.de iudi.z iur.le.j. Jō bene ꝯcediť vni qꝺ alij denegat. Jtē licet ꝺ ius naturale nō admittat.c.diſpēſatio.xiij.diſt.in p̄n. Et ius cōe fundet ſup naturali rōe.ꝺi.j.cō ſuetudo. Tñ diſpēſans mouet rōe ꝑticulari ꝺ ius cōe.qꝺ nō p̄t oīby ꝑticularibꝫ .puidere.g̃ diſpēſat fm naturalē eq̄tatē z rōnabiliter. Hā q̄ .p alijs laboꝛat p̄miat.z plura ſentiet cōmoda qui habuit onera. vt in reg.q̄ ſentit on⁹.zc.ꝺ regul.iu.li.vj.

Diſputare eſt allegare.vt videlicet intētōez ſuā p ꝓbatōes in iudiciū deductas oñdere z eā viribꝫ aſſeuerare z roboꝛare.vt.ix.q.iij. alioꝝ.z.xxiij.q.viij. Quenloꝛ.z de fi.inſtru.i ter dilectos.z de re.iu.abbate ſane.li.vj.cū ſimilibꝫ. Q̄ aūt hmōi allegatōes z diſputationes fieri debeāt ſup teſtibꝫ z alijs actibꝫ patet in.c.cauſis.de teſti.z in aur.e.ti.§.q̄a cū ſimilibꝫ. De hac materia vide ſpe.ti. de diſpu.§.allegare.

Diſtrahere eſt vēdere.vt.ff.ꝺ ꝺhē.emp.z vē. le.ſi ita diſtrahiť.z.l.rē alienā.z.l.quotiens eo.ti.cū multis ſimilibꝫ.

Diuertere eſt diſcedere diuoꝛtio.ſ.cōtractuz matrimonij ſeparē. Uñ ꝺr mulier diuertit ſe a viro ſuo.vt.l.iij.ff.de diuoꝛ.z.l.ſi ita filia.ff.e.ti.

Diuinatio accipiť tripliciter. Prio p ſciētia theologie a q̄ theologi dicunt diuini. Secūdo p ſcia infuſa a deo. Et ſic accipiť proꝛerb.xvj.c. Diuinatio i labijs regis.nā in iudicio nō errauit os ei⁹ zc. Tercio p ſcia magica vel faliaci .pbanatōe vl̄ .pbetizatōe qꝛ falſi .pbete z magni fingūt ſe .puidere vl̄ p̄ſcire futura.vt capiť i.l.nemo. C.ꝺ male. z mathe.zc.z ſic ꝺr diuinatio a diuino nascare.i.vaticinari vel futura p̄dicere. Benuſ aūt diuinatōis a pſis ferť eſſe allatū. z diuini dicti ſunt q̄i deo pleni. Sūt aūt duo genera diuinatōis.cui⁹ quidam quattuoꝛ diꝛerūt eſſe genera. Et habentur hec omnia. xxvj.q.iij.c.j.in p̄n.

DD

Diuortiũ fm Goff. z Hosti. in sum. eo. t. §. 1. Est inter vir z mulierẽ legitime facta separatio. Et dr legitime. l. qs de. p. diuortit hõ nõ separat. s. violẽter z absq; rõe. Nã em hõ separat qs pena dãnat. qs reat. accusat. quos maleficiũ coartat. xxxij. q. ij. c. solet. z de cõsan. z affi. c. de infidelib. Et dr a diuersitate mentiũ. qz hi q matrimoniũ distrahũt: i diuersas ptes eunt. vt. ff. e. ti. l. j. z. ij. z. ff. de ver. sig. l. inter stupr̃ũ. §. diuortiũ. z. l. inf. diuortium. Sic ergo dictũ est a diuortiãdo. quia in veritate diuerse sunt mentes diuortiatoz que prius erãt piũctevnitoz. quare etiã repudiũ dici solet. ff. eo. ti. per totum. z C. de repu.

Diuus idem est q; sacer vel diuinus

Diualẽ accipe. i. epl'am imperialẽ p quã revelata est ẽntitas q; solita erat dari in ordinatione pontificis

Dies est duplex. naturalis z artificial'. Naturalis est que more romano incipit a media nocte. z altera sequẽti media nocte finitur. l. more. ff. de fer. Et significat. put quis significandi mod⁹ declarat. Nã ibi heredẽ instituo ex die tali vsq; ad diẽ talẽ dies nihil facit. qz tollit dies: dispositio remanet pura. l. hereditas. ff. de here. insti. Sil'r ibi Cũstituo pdio tuo fultutẽ tali die vsq; ad talẽ diẽ. ff. de ful. l. iij. Rõ qz ꝑ casu z precedenti sic ciuiliter disponit vt nihil significet ipo iure. sz in effectu. Itẽ ibi. Promitto tibi ascendere capitoliũ ꝓma die q; mortuꝰ ero nihil significat. qz subiecta materia significare nõ dat. Sz ibi. Lego tibi fundũ post decendiũ p bãc diei appositõez ipedit trãslatio dñij. vt in. l. sempronius. ff. ꝺ vsu fruc. lega. z tñ ibi. promitto tibi. r. pꝰ decẽdiũ nõ impedit obligatio. l. cẽtesimis. ff. de ver. obli. z ita dies apposita significat tibi dñiũ impediri. ꝟ aũt nõ significat obligatõez impediri. sz tm̃ executõez. sz q; sit rõ diuersitatis doctoꝛes se multuz inuoluũt. ꝑt tñ dici ista rõ. qz si ipediret obligatio nulla esset p missio vel legatũ. nã ad id tps trahi nõ ꝑt

Secꝰ in ꝓdictõe q; de sui natura retrotrahit sz dies certa nõ ꝑt sic retrotrahi i dñio. z sic dies oriẽ ipedit dñij trãslatiõez. Item ibi Promitto tibi q; die mihi placebit valet dispositio. qz dies seu tps ꝑt poni in volũtate obligãdi licz nõ ipe actꝰ. Etiã dies incertus p ꝓdictõe habeꝫ. vt in. l. dies incertus. ff. de cõdi. z demõ.

Dictice sũt colũne eccl'ie i quibus imagines patrum i suo catthologo ponũtur. Vel sũt tabule scribẽdi vl' pingendi a dicto dicte.

De DD

Docibilis ꝑprie dr liber. Sz docilis est hõ doctrinal'. ponit tñ vnũ p reliq; xxiij. dist. q; eps. in ꝑn. Et petrꝰ i epla Erũt omes docales do. xxxvj. dis. §. ecce.

Dolus malꝰ fm Hosti. eo. ti. in sum. z Goff. Est calliditas fallacia aut machinatio ad circũuenieñdũ decipiendũ seu fallendum alter adhibita. vt. ff. e. ti. l. j. §. j. z cõmittit calliditas tal' in tacẽdo vl' dissimulãdo. Vnꝺ Salo. Qui dissimulat iniuriã calliditꝫ ẽ z põt poni exẽplũ in vẽditore si sciebat fultutẽ deberi vel rẽ alienã vl' aliij obligatã eẽ nec certificauit emptorem teneꝫ ei. qz dolo malo ꝓpatus ẽ. de ꝟ de rescrip. c. sup litteris xxv. q. ij. ꝓscriptũ. sz fallacia cõmittit in mẽtiẽdo z falsum asserẽdo ꝺ ꝓsciam. vñ Aug. Mendaciũ est falsa vocis significatio cuz intentõe fallendi. xxij. q. ij. §. ille g. Machinatio cõmittit ex pte ꝓboꝝ. xxij. q. ij. queq; arte ꝓboꝝ. nã machinatio ẽ occulta insidiatio. Dicit aũt dolꝰ malꝰ ad differẽtiã dolꝰ boni. nã dolꝰ bonꝰ ẽ qũ aduersus latroneꝫ vel inimicũ q; machinat. multo fortiꝰ i hostem publicũ. xxij. q. ij. vtile. z. c. q̃rit. z. xxiij. q. viij. vt ꝑdẽ. ff. ꝺ lega. ij. le. cũ pr̃. §. titia. ad fi. z talis dolꝰ fraudẽ excludit. ff. de. le. ij. le. pal. Est tñ hosti fides fuãda fidẽ seruanti. xxiij. q. j. noli existimare. sz frangẽti fidem fides frangat eidẽ. vt. C. de pac. l. cũ ꝓponas i glo. accur. vñ veteres dolũ bonũ vocabãt solertiã. vt. ff. e. ti. l. j. §. nõ fuit. vñ dicimus iste est bone indol'. q; si bonũ dolũ intꝰ hñs. id est ingeniũ z solertiã. vñ z salo. i iudicando meretrices bonũ dolũ adhibuit. i. ingenium. ꝺ ꝑsum. c. afferre. Itẽ dolꝰ bonꝰ fraudem excludit. pal. l. cũ pr̃. Itẽ dolꝰ fraus et simulatio sunt noia reatuũ q; nũq; pmittit a canone. z q; peccat nõ peccat ꝺ legꝫ auctoritate. xxij. q. iij. q; peccat. z vtil' simulatio est de his q; vi met. ve. cã. fi. vñ nil refert armis ꝓtingat palma doloue. nã dolꝰ est ꝑtꝰ quã q; in hoste req̃rit. sz nedũ q; aliena p fidẽ arguat ꝓpriã fidẽ soluat. xxij. q. iij. innocens Et quo ex dolo daꝫ actio doli: q; dr subsidiaria cũ nullũ aliud remediũ supest. de hoc vide. Goff. Et nota differẽtiã inter ista quinq; nomina. dolus. lata culpa. leuis

culpa, leuissima culpa, z casus fortuit⁹, nã dolus est inuidiosa vel studiosa machinatio ad aliquẽ decipiendũ vt supꝫ dictũ ẽ de dolo malo. Verbi gratia, deposuisti penes me libꝫ z ego dolose ad finẽ qꝫ titlũ quem scio furẽ esse z q̃ vult furari libꝫ tuũ in domo mea intrare facia dimisso ostiũ apertum vt intret z furet ego teneor de deposito subtracto q̃ cõmisi dolus. Sed lata culpa est nõ intelligere qđ oĩs intelligũt, vl nescire qđ oĩes sciũt vel qđ maior ps scit. Leuis culpa est desidia vel negligẽtia. Sz leuissima culpa est que aliquo mõ potuit ꝑuideri. Et casus fortuit⁹ est inopinat⁹. q̃ rei euẽtus q̃ a nullo diligẽti potuit ꝑcaueri. vt inundatio. naufragiũ, ruina, incẽdium tẽpestas, incursus latronũ, de quib⁹ iusti. q̃ more ꝓtra. ob. §. item is cui z ibi melius q̃ alii qua alia lex. z. C. de pig. act. l. que fortuite ſ. Et quãdo dolũ adhibet re⁹ intelligẽda sũt verba ſm qꝫ actor intelligit, alias debẽt intelligi ꝓba in ꝓrio sensu. de spon. ex literis in tex. z glo. Itẽ qui dolũ obiicit dolũ ꝓbabit. l. quotiẽs. ff. de ꝓba. hoc tñ fallit in pastore. q̃ negat suo dolo vel negligẽtia ouez perijsse. z. in custode carceris. ar. ff. de edẽ. le. si q̃s. §. vlt. Itẽ dolus est fraus z nõ ecõuerso. ff. de pac. l. iur. gen. §. dolo. Sed cõtra. ff. de re. iudi. l. fraudẽ. vbi dr qꝫ fraus ñ fit sine dolo. Solutio. Fraus fit dupliciter vno modo de re cũ cõsilio. z sic nunqꝫ fit sine dolo. alio modo de re sine consilio. z q̃ alicꝫ decipit aliquez re ipa ignoranter. z sic fit sine dolo.

Doli capax est ꝓtim⁹ pubertati. scz quando mas habet. xij. annos z dimidiũ. tũc eñ potest delinquere ꝓterqꝫ in adulterio. ſm Accur. Femina ꝙo q̃ habet. ix. z dimidiũ annos. vt no. ff. de reg. iu. in. l. penul. Aug. ꝙo dicit in epistola ad renatũ. qꝫ puer dicit doli capax cũ est. vij. annoꝝ q̃ tũc mẽtiri z verum loqui potest. de ẽ no. in. c. oĩis vtriusqꝫ sexus. de pe. z re.

Domiciliũ alicui⁹ est ibi vbi maiorẽ partem fortune sue ꝓstituit vl magnã ꝑtem bonoꝝ suoꝝ. vl si ibi habet larẽ. i. familiã. vt. C. de inco. z censi. l. si clues. ll. r. vl si nihil ibi haberet assidue tñ ibi ꝙuersat. Sola tamẽ domus nõ ꝓstituit domiciliũ. sz magis ibi erit vbi q̃s summã rez suaꝝ ꝓstituit. vñ rursus discessur⁹ nõ sit. vñ cũ ꝑfectus fuerit peregrinari videt z ad quẽ locũ cum redierit peregrinari desinit. de ẽ In. de fo. cõpe. ex ꝑte. Abbas tñ nõ potest habere domicilium nisi in suo monasterio. licet alij secl'ares clerici sicut z laici bñ possunt plura hre domicilia cũ diuersis locis se ita instruxerint. vt nõ min⁹ in vno qꝫ in alio se collocasse videãt. Potest etiã q̃s esse sine domicilio ſm Boff. de fo. cõpe. Et qꝫuis Boff. scripsit qꝫ clericꝰ ibi habeat domiciliũ vbi larẽ ꝓstituit nõ semꝑ vbi eccĩam habet. Archi. tñ no. qꝫ locꝰ vbi clerici seu loca in quib⁹ clerici tenent ad residentiã sꝑ debẽt ꝑdomiciliũ reputari. licet etiã aliqui ꝓtradicãt. z sic etiaz no. In. z Hosti. de ꝓui. c. ex ore. vide ō hoc Archi. de rescrip. statutũ. li. vj. glo. sup verbo actor z reus.

Dominiũ directum ſm Azo. in sum. de iure emphi. circa fi. dr hre ille q̃ possidet ciuiliter tanqꝫ dñs. z illud dr dñiũ directũ. q̃ solus dñs direct⁹ hz ciuiliter possessiões. vt no. ĩ. l. iij. §. ex ꝓria. ff. ō acq̃. pos. vl lō dr hre dñiũ directũ. q̃ sine oi alia obligatõe liberã ptã tẽ hz rei q̃lit nõ est in illo q̃ hz dominium vtile vel mixtum

Dominiũ mez forte idẽ est qđ directũ. licet de illo dominio z sequẽti raro legat. Dicit tñ qꝫ illa duo dñia mez z mixtũ sunt poti⁹ due differẽtie q̃ diuidunt ẽ gen⁹ implũ. vt sic oẽ implũ aut ẽ mez aut mixtũ. vt in. l. iperiũ. ff. de iurisdi. om. iu.

Dominiũ mixtũ est illud qđ ptim ꝓuenit cũ directo dñio z ptim cũ vtili

Dominiũ vtile ſm Azo. dr hre ille q̃ solum naturaliter possidet z nõ ciuiliter. vt emphiteota. z usufru. z feuda. qđ Jo. nõ placet. vt le. iij. §. ex ꝓrio. ff. de acq̃. pos. Sz quidã vt Azo. refert in sum. C. de iure emphi. dicũt emphi. hre quandã ciuilẽ poss. sz z vtilẽ rei vendicatõez. ff. si ag. vec. l. j. Et differt dominiũ a possessiõe. vt. l. si q̃s. ff. ō acq̃. poss. in. §. differẽtia. Et ibi no. Bar. q̃d sit dñiũ z quotdup lex. Et qꝫuis cõiter dominium tradat rei traditõe. dat tñ casus q̃ dominium tradit sine rei traditõe saltẽ noua qñ vl delicet q̃s ꝑus hz rem aliq̃ titulo. s. pignori obligatã locati vl ꝙducti. Et creditor dicet debitori. placet qꝫ habes pign⁹ in solutum. z rãdet placet. vt no. in. l. cum domina. C. de pig.

Dñi recti erant q̃dã officiales defensores ciuitatũ vel municipioꝝ

Dñi minoris magistrat⁹ sic dicti. q̃ dñt recti

qz suffragia duoz eligebanť vnꝰ ꝓstitueba
tur a plebe, alter a maloribꝫ, vt. C. de. iu.
Domꝰ sumiť qñqꝫ ꝑ agnatõe. l. cũ vnꝰ. inꝑn
cipio. ff. de. ali. z. cib. leg. zad sille. inꝑn. Itẽ
ꝑ oĩbꝫ cohabitãtibꝫ in domo. C. ne. li. po. li.
pa. p̃. l. j. in fi. Recipiť etiã ꝑ oĩbꝫ gerentibꝫ
cadẽ signa vel arma. Etiã cõlter domꝰ ẽ q̃
ꝓstat ex parietibꝫ tectoz fundamẽto ptegẽs
nos a caumatibꝫ z imbribꝫ. Si oẽs de do
mo nobiliũ dicunť an. bastardꝰ ꝓhendať
Et rñdeť. capiẽdo ꝑ agnatõe tunc nõ cadit
Si ꝑ descẽdentibꝫ ex eodẽ sanguine tũc cõ
phendiť. vt. in. l. pnũ. in fi. ff. de ꝑ. signi. Si
capiť ꝑ habitatõe. tũc attẽdiť an sit habitãs
vel ne. Similiť recipiẽdo ꝑ portantibꝫ idẽ
signũ z est videdũ an portet vel ne. Et dicẽ
Bar. q̃ ꝑm cõmunẽ modũ lombardie dicẽ
do oĩs de domo intelligunť oẽs de eodez
sanguine descẽdentes. sz qñ simplr fit mẽ
tio de domo. tũc capiť ꝑ loco. De boc vide
Bar. in. l. tuteľ. ff. ỏ. ca. dimi. Nã apellatõ
ne domꝰ ꝑm Bar. nõ cõphendiť porticus
nisi fiat extẽsio vocabuli. Et sic statuta de
domo nõ cõphendũt porticũ. Alĩ. ꝛ. in. le.
certa. ff. ỏ. le. j. in. §. sz si q̃s ad opꝰ. Stãte g̃
statuto q̃ puniať reꝓ sine lumĩe. in nocte
extra domũ ꝑm illos ñ puniet reꝓ ſ̃ poz
ticu domus sue.
Domũ reuocare ẽ dicere te nõ debere litẽ pa
ti eo loco q̃ ꝓueneŕ. sz ibi vbi domũ habes
vñ legatꝰ q̃ mittiť romã vel vocať a ꝓnci
pe ꝑ necessitate vľ vtilitate reipublice. ñ te
neť tũc ibi rñdere. sz bz ius reuocãdi domũ
De ỹ vide qõ legiť z notať de fo. cõpe. c. vl.
z ỏ dila. exposuit. z. ff. ỏ. iudi. l. ij. §. legatis.
Donatio ꝑm Azo in sum. C. de dona. et ꝑm
Hostí. in sum e. ti. §. j. est rei licite nullo iu
re cogẽte mera liberalitate facta collatõ. vt
ff. e. ti. l. donari. Nã illicita rei donatio non
tene. vt. d. l. §. scz Et ỏz donatio q̃si domi g̃
tis ꝓtractatio. vt. ff. de don. cau. moz. l. sena
tus. §. donatio. Donatiõis aũt diuerse sũt
spẽs ꝑ vt no. Azo. z Hostí ibidẽ. qz alia est
inter viuos alia est causa mortis Et hec sunt
duo genera deuotionũ. vt insti. eo. ti. in. ꝑn
cipio. Itẽ deuotionũ int̃ viuos alia est ob
causam interpositam alia simplr. Et illarũ
simpliciũ alia est simplex pura z pfecta alia
impfecta seu ꝺditionaľ. Et sub hac spẽ do
nationis ob cãm forte cadũt donatões iter
viz z vxorẽ. imo qñqꝫ sunt simplices. z tũc
regularit sunt phibite ꝓpter eãs q̃ no. C. ỏ
dona. añ nup. l. fi. añ mediũ. l. ibi simplices
Interdũ eñ donatões ille fiũt ob causam
honestã z licitã. z sunt ꝑmisse vt in casibꝫ q̃
sunt. ff. ỏ dona. int̃ viz z vx. l. si spõsus. §. cõ
cessa. vsq; ad. §. si maritꝰ. z q̃ in illo. §. etiam
ꝓsuecuerũt notari ꝑ doc. s. casus pľes int̃ qs
casus sunt aliq̃ in qbꝫ etiã simplex donatõ
valet. Jõ dictũ est supꝫ regularit z spõsalia
dona. qz sp in dubiũ ob cãm futuri matri
monij p̃sumiť facta. vt no. in. l. cũ veterẽ. C.
de dona. añ nup. Donationũ etiã cã mortis
tres sunt spẽs nõ ꝑm ordinẽ regularẽ. sz eti
am ꝑm ordinẽ alphabeti. vt in ti. de donať.
ꝓpter nup.
Donatio añ nuptias vľ ꝓpter nuptias scõm
Azo. in sum. C. e. ti. est illa quã facit spõsus
vel aliq̃s suo noie spõse vľ alteri noie spon
se. Et hec donatio ẽ ob cãm. Forte tñ sic ỏz
le. fi. C. e. ti. vbi ỹ exꝑsse habeť q̃ nõ sit do
natio simplex. qz sic sine matrimonio dos
ẽ nulla. ita hec donatio sine mr̃imonio nul
la ẽ. Hinc ẽ q̃ illa donatio vocať antiferna
q̃si p̃ria donatio. Et ỏz ab anti qõ ẽ p̃. z fer
na donatio. vt pal. l. C. e. ti. Maritꝰ em̃ ab
vxore accipit dotẽ. l. donatõem ob mr̃imo
niũ. Sic ecõtrario ipe donat vxori ꝓpt̃ nup
tias. Et tõ licz olim diceret donatio añ nu
ptias. tñ qz hodie cõcediť fieri ꝑ nuptias
tũc hodie vocať donatio ꝓpt̃ nuptias. vt in
sti. de dona. §. ẽ z aliud genus. z dicta. le. fi.
Donatio cã mortis ꝑm Azo. in sum. eo. ti. est
cũ qs vult magꝭ se habere q̃ eũ cui donat.
subaudi tradẽdo. vt se obligãdo ne hec dif
finitio legatũ ꝓtineat ꝑ ꝓba ibi posita. Di
citur em̃ tradẽdo vľ se obligãdo vt nõ refe
ranť ad testatorẽ. Differt aũt hec donatio.
s. cã mortis a legato. iuxta ea q̃ no. C. ỏ dona
§. j. in fi. Hostí. aũt eo. ti. in sum. §. j. eam sic
diffinit. Donatio cã mortis est timore mortis
imminẽtis vel future alicuiꝰ rei. puide z li
beraliť facta collatio. Et huiꝰ tres sunt spe
cies ꝑm Hostí. e. ti. in sum. quas ponit sub
§. q̃ eiꝰ. sub ꝑ. spẽs. nã donationũ cã mortis
ꝓma spẽs est cũ qs donat metu mortalita
tis future z nõ instãtis. Secũda est dũ quis
donat metu mortalitatis instãtis desperãs de
ꝓualescentia. z hec donatio ꝓpať ei que est
inter viuos Tertia q̃ magꝭ vult se habere
q̃ eũ cui donat. z magꝭ donatariũ q̃ suum
heredẽ. Predicte species possunt colligi ex

l,senatus,§,mortis,iuncta,l,j.ff,eo,tl,z sūt exp̄sse,in l.ij.c,tl,

Donatio inter vir̄ z vxorē ſm Azo. in sum, C,e,tl,est que fit ꝓstāte matrimonio q̄ ſm leges est,phibita,tō ne mutuo amore inuicem spoliarēt donationē nō sperātes ſz p̄fusa erga se facilitate abutētes,nec esset eis studiū liberos potī⁹ educādi,Et ē illa ratio ſm Azo,qz sepe futur̄ esset vt mr̄imonia separarent si nō donarēt hi q̄ possent. z mr̄imonia venialia essent,oia p̄dicta habentur eo,tl,l,j,z,ij,Aliter tñ accipit,de b̄ vide Hostien,in sum,

Donatio inter viuos ſm Azo,in sum,est qū rē qua dono malo hr̄e illū cui dono q̄s me, Hec diffinitio colligi pōt ex,l,j,in p̄n,ff,de donat,

Donatio int̄ parentes z liberos ſm Azo,in sum,C,de donat,inter vir̄ z vxor,vbi ōr q̄ oia illa q̄ dant ō donatōe int̄ vir̄ z vxorem dant etiā de donatōe int̄ parētes z liberos Hec eñ vt no,C,e,tl,i,donatōes,Iuris im possibilitate,phibite sūt,cū vna z eadē p̄sona iuris artificio estimet p̄r z filī⁹,genitor, z genit⁹,vt,C,de impu,z alīs substi,l,fi,ad finē, Si alter alteri donat sibīpsi donare videt,z tō nulla est donatio nisi i casib⁹ puta in dotez donatōe ꝓpter nuptias,vt,ff,fa mi,hercis,l,si pomponi⁹ phīladelph⁹,z,ff, de colla,bo,z de colla,do,p to,q̄ eq̄s passibus ambulāt,vt,l,fi,C,ō donat,añ,nupti, Itē cū donat mobilia filiofamilias eūti in castris,vt,C,fami,hercis,l,iij,Itē valet remissio vsufruct⁹ in reb⁹ aduēticijs,vt,C,ō bo,lib,l,cū oportet,§,sinautē res,Et de oibus p̄dictis casib⁹ scz i q̄b⁹ tenet hec donatio,est glo,no,C,de inoffic̄,dona,l,j,in verbo duab⁹, Itē donatio facta i alimentū,alias nō tenet donatio,sz tū si facta ē i filiū tā q̄s in extraneū vl collata in eū supmo iudicio ꝓfirmant eodē mō z cū eadē determinatione qua ꝓfirmat donatio facta inter ꝓiuges,vt,l,donatiōes,p̄allega,C,de donat, inter vi,z vxo,

Donatio mera ē eadē cū simplici,s,q̄ int̄ viuos donatio fit, Q̄ etiā ōr pura liberalitate nō ob causam secutā, Si ꝓ fit ex cā p̄cedēte tūc ōr remuneratio pot⁹ q̄s donatō vt,C,de bo,libe,l,cū oportet,§,cum aūt,

Donatio facta ob cām interpositā ſm Hostien,in sum,e,tl,§,q̄t el⁹ spēs, Est quedam donatio int̄ viuos q̄ fit ob cām int̄positā z denotat vt aliq̄d fiat vel nō fiat vel ꝓt q̄d fit donatio secuti ꝓpter finē,iuxta ea q̄ habētur,l,j,§,j,ff,de donat, vt etiā sup̄ dictū est,

Donatio p̄fecta z pura est spēs donationis simplicis,z ē q̄n statim pura liberalitate trās ferr̄ dñiū rei date,de ista,C,de dona,z,ff,e, tl,generaliter,p to,z maxime,ff,eo,tl,l,j,

Donatio aūt imp̄fecta siue cōditionalis vel sub modo est etiā spēs donatiōis simplicis ſm Hosti,ibidē,z est q̄n statī trāsferr̄ dñiū rei date,z nō nisi sub ꝓditōe,vel mō vel in die,vt dono tibi si rex intrauerit ytaliā,vel dono nō ꝓ tuū sit hinc ad annū, vel aliq̄d hmōi,De ista materia re q̄re,C,de dona,q̄ fit sub mo,z ꝓdi,

Donatio simplex est q̄ cāz nō hz,z cū donat⁹ nullo casu velit ad se redire,qō dedit vl da turum se p̄misit,vt,ff,de dona,l,j,

Donatio sub mō cōp̄rehendit sup̄,sub donatione p̄fecta vel imp̄fecta

Donatio sponsalicia ſm Azo,in sum,C, de dona,añ nup,§,spōsalicia,ōr illa q̄ a spōso sponse fit vl ecōtra,licet raro accidat,C,tl, p̄alleg,l,si a sponso,§,q̄ si sponsa iterueniente,vbi ōr si spōsa interuenīēte vl nō interuenīēte osculo donatōis titulo,qō raro accidit fuerit aliq̄d spōso largitū, Rō qz femininū gen⁹ auarissimū ē in donādo,ff,ad vel leia,l,iz si ego,in fi,vbi ōr, Facili⁹ se mulier obligat q̄s aliter donat, Et ibi no, Accur, Hec donatio fit intuitu mulier̄,z tō nō p̄t dici vere,ꝓpter nuptias donatio,sz simplr, Cōditio aūt inest si steterit p dantē,vt,C,ō dona,añ nup,l,cū veter̄ snia,

Donec notat, Jo,an,calderi,i commēto decreta,post cessionē,de,pbat,z significat diuersimode,put q̄duis mediū ꝓbabile significare declarat, Verbi gr̄a lego filie decem donec nubat,significat legatū esse annum l,legatū,ff,ō annu,le, Rō qz hec dictio significat limitatōez, Et ex b̄ sequit q̄ testator voluit facere multiplicationez,cui⁹ fit limitatio ad tp̄s nubēdi vt ex tūc nō debeat Itē ibi,lego filie funduz cornelianū donec nubat vel donec capitoliū ascēdat,ñ significat legatū annuū,qz subiecta materia nō patit q̄ nō ē multiplicabil, Sz tñ significat extinctiōez aduenīēte tp̄e nupt⁹ vl ascēsiōis capitolij, Itē ibi donec iuētarīū scribit nō licet creditorib⁹ z legatarijs heredē

cõuenire.l.fi.§.donec.C.de iur.deli.qz ſub lecta materia ħ declarat. Hã inuentarium debet incipi z finiri infra certũ tps.vt i ca dẽ.l.ꝺz. Itẽ ibi creditoz facꝫ debitozi pactũ de ñ petẽdo.donec titl⁹ fiat ꝓſul. ſignificat limitatõez exceptõis p euẽtũ.z ſic etiã ꝓdi tiõez.vt ſi titl⁹ fiat ꝓſul finiaꝫ exceptio pac ti ſi ñ ſz mozꝫ añ cꝫ fiat ꝓſul.fiat ꝑpetua ex ceptio.l.ſufficit.ff.ꝺ ꝓdit.z ꝺmõſtra. Hã ex euẽtu ĩcerto futuro ſignificaꝫ ꝓditio.l.ita cꝫ ff.ſi cer.pe. Itẽ ibi loc⁹ ẽ ꝓditiõi furtiue do nec dñiuz a dño recedat ꝫcat limitatõez z q ipo iure dñio recedẽte nõ ẽ loc⁹ ꝓditiõi.l ſine.§.tãdiu.ff.ꝺ.ꝓdi.fur. Itẽ pmitto decẽ ſingul' ãnis donec titl⁹ ꝓſul fiat.titio exñte ꝓſule ad huc obligat⁹ ſuz ipo iure ſz petẽtẽ repellã.l.eũ q ita.§.q ita.ff.ꝺ.ꝑ.obli Rõ qz nõ eſt in poteſtate diſponẽtiũ obligationẽ limitare tpe.vt ipo iure finiaꝫ tpe. Itẽ lego fundũ donec titl⁹ fiat ꝓſul.ipo exiſtẽte ꝓſu le finiꝫ legatũ z dominiũ ipo iure ad here dem reuertiꝫ.l.fi.C.ꝺ leg.qz in poteſtate te statoris eſt facere legatũ tpale z finire tem poze ipo iure vt ibidẽ. Itẽ ibi dono tibi p dium donec titl⁹ fiat ꝓſul.titio exiſtẽte ꝓſu le nõ finiꝫ donatio ipo iure. nec reuertitur dominiũ addonantẽ.ar.l.ea.lege.C.ꝺ ꝓdi. ob cauſam Ratio quia non eſt in poteſtate cõtrahentiũ facere ꝯctũ finiri tpe: vel dñiũ trãſferri z ſic deꝓſimilib⁹

Dos ſm Azo.in ſum.C.de iu. dotiũ.eſt qꝺ datur a muliere marito.vt.l.ſi rẽ eſtimatã. ff.de.iur.dotiũ.vel ab el⁹ ꝑte vel extraneo. vt in.§.accedit.l.vnica de iure dotiũ. cum infinitis alijs.in q⁹ dos ſp marito daꝫ vl' eius pñi.vt.l.fund⁹.ff.fa.her.z ſi maritus z le.ſi filia.§.hec aũt.eo.ti. Et hoc ꝑt onera matrimonij.vt.l.p onerib⁹.C.de iu.dot.vt ꝑpetuo ſit penes eum.vt.l.j.ff.de.iu.dotiũ Et durat cꝫ ꝺiu durat matrimonium.niſi marit⁹ vergat ad inopiã.ħ ideo ꝺz.qz dos ſoluto matrimonio debet redire ad vxoꝛẽ vel el⁹ heredes.ſicut donatio ꝑter nuptias ad maritũ vel eius heredes.C.de.pac.ꝓuẽ. ſup do.le.pe.z aut'.equalitas.vbi ꝺz q bo num eſt ar.de dote ad donat.ꝑt nuptias Fallit hoc in caſib⁹ in glo.vnica circa me dium.in.c.q uenit de emp.z ven. Dicit aũt ferna vt canit.glo.C.de.dona.añ nuptias le.fi.j. que ꝑter matrimoniũ ꝓcedit. et ſine eo nõ poteſt eſſe.vt ꝑa.l.fi.C.de dona.an te nup.z.ff.de iure do.l.ſñ.cum ſimilibus. nec ꝑter matrimoniũ phibet ſicut phiben tur ſimplices donatões Et oportet q dos q̃d matrimonij ſit nõ dando defectũ.ſed ꝺ iure ꝓtractũ.vt.C.de ꝓdi.ob cauſam.le.j z repetit qñ mr̃imoniũ iure ſtare nõ poteſt.c. z ſi neceſſe.de dona.int' virũ z.vxo. Etiam reddit mulieri ſepate ꝑter ꝓſanguinitatez ca.nup.z.c.j.eodẽ ti. Diuidit aũt ſm Azo. vbi ſupza dos in prouecticlã de q̃ habeꝫ in le.pfecticia.ff.de.iur.do.z in aduenticiam. Que diuiſio colligit ex.le.fille dotẽ.ibi nec dubiũ.C.de col.

Dos aduenticia ſm Azo.eſt q̃ non pficiſcit a parẽte vel tanꝫ a parẽte.vt ſi extraneus dederit patri vt daret ĩ dotẽ.l.pfecticia.§.ſi q̃s certã.ff.de iur.dot. Uel ſi pat' nõ tanꝫ pater.ſed vt extraneus dedit.puta qz debe bat filie z el⁹ volũtate dedit in dotem viro vt dicta le.profecticia.§.finali.ꝑ.certum.

Dos pfecticia eſt que a patre vel tanꝫ a pñe vel ab auo vel pauo ꝓfecta eſt.ſ.de bonis el⁹ vel facto eius p filio vel nepote eius vel quã alias de mãdato eoꝝ ꝓſtituit vt preſes aut curatoz dedit de bonis alicuius eoꝝ. Si erat parẽs pdig⁹ l' furioſus. nec refert an filia vel neptis ſit ĩ poteſtate ꝓſtituta. vl' emãcipata. Hõ em̃ ius poteſtatꝭ ſz nomen parẽtis facit pfecticiã a parẽte. g̃ videt da ta ſi ipe dicit vel iubet aliũ dare vel preſes vel curatoz el⁹ dedit vt dictũ ẽ. Idem eſt ſi negocioꝝ el⁹ geſtoz dederit z ipe ratũ habu erit q̃ oĩa habenꝫ in dicta.l.pfecticia in.pn. iuncto.§.j.z.ſi.

Dotis ꝑuilegia ſunt mlta. Rãre de ħ. Azo. in ſum.C.ꝺ ꝑui.dot. Et ſpeĉ. in tractatu li bellozꝝ.tl.ꝺ.dona.inter vl.z.vxo.§.formatꝭ vbi notaꝫ.

Dotis pmiſſio ſm. Hoſtien. vel nuda pollicitatio ſm Azo.c.ti.fit p ſtipulationẽ z etiã qñcꝫ ſine p̃cedẽti interrogatõe. Hã pollicitatio nihil aliud ẽ cꝫ offerẽtis pmiſſio. vt no ta.C.eo. ſup rubrica.

De Dr

Dromones dicũt q̃ pẽrãt manib⁹ ad fuãdũ tralectũ marꝭ in ħ rei publice militantes.z maris tranſitũ tenẽtes vel tuentes.C.ꝺ.of ficio pfecti.pretoris affri.l.ñ.vñ etiã adhuc eozundẽ naues nomie vulgari dromones appellantur.

De Du

Dublũ sine obscurũ ꝑbum interpretãdũ ē ꝓ reo nisi in q̃ttuor casibꝫ, s. qñ agit de causa liberali, de inoffi. test. de matrimonio et de dote, vt. de fi. instru. c. inter dilectos. in glo sa vlti. de re iudi. c. vl. Jtẽ dubia sunt ī melioꝛẽ ptẽ interptanda, de reg. iu. estote. In quibꝫ ad cõmunẽ intelligentiã ꝑbozꝫ recurrendũ est. c. ex litteris, de spon. z tutioꝛ via in dubijs est eligenda, de homici. ad audiẽtiam. z de spon. iuuenis

Dublus in fide est infidelis, de here. c. j.

Ducentarij dicunt duces, vel magistri ducẽtozꝫ militum, q̃ꝫ dignitatẽ dicim⁹ substantiuo nomine ducenam.

Dũmodo, vide glo. in. c. nõ ꝓt. de ꝓbeñ. li. vj

Duellũ oꝛ singularꝫ pugna q̃ fit ꝓpter ꝓbationẽ alicuⁱ⁹ ita vt q̃ vicerit ꝓbasse credat. et victⁱ⁹ in ꝓbatõe defecisse. z oꝛ q̃si duozꝫ bellum factũ ad ꝓbatõem veritatꝫ. ac si per testes q̃s intẽtõem suam fundasset. vt. c. ij. de pur. vul. Q̃ aũt sit licitũ vl nõ, no. glo. ī. l. qua actõe. §. si quis. ff. ad. l. acq̃. vbi oꝛ. Si q̃s in colluctatõe vl pancratio vl dũ pugiles inter se certãt. alⁱ⁹ aliũ occiderit z in publico certamine cessat aq̃lia. qz glie causa et nõ iniurie gra damnũ datũ videt. Et duellum nõ dz fieri p eccĩa. vt in. c. j. de cle. pug. in duel. Si tũ cleric⁹ faceret duellũ z nõ sequeretur mozs vl mẽbꝛi detrũcatio posset ex sui epi dispẽsatiõe in susceptis ministrare z etiã ꝓmoueri. vt in. c. ꝓal. Etiã de iure ciuili duellũ non ꝓmittit. l. cũ filⁱ⁹. §. j. ff. de lega. ij. z ibi no. glo. fi. Et dicẽ ibi Bar. se audiuisse ab impatoze q̃ añ̃ꝭ duellũ ꝓmittat q̃nꝭ reqrunt. Primũ q̃ ille q̃ puocat sit suspect⁹ vel diffamat⁹ Secundũ q̃ nõ possit ꝓa ꝓbatio haberi de eo de quo inculpatur Tertiũ q̃ puocat⁹ sit par vel maioꝛ prouocanti. qz minoꝛi vel inferiori nõ licet ascẽdere ad superiorẽ. Quartũ q̃ cã sit ꝓsonal z nõ pecuniaꝛis. Quintum q̃ electa sit per duellum via armoꝛum. z non via strepitus iudicialis. Sed Jo. de imo. dicit q̃ reperit ẽm leges feudoꝛ in trib⁹ casibꝫ ꝓmissuz eẽ duellũ. Prim⁹ ī tl. de pa. tenẽ. §. si q̃s hoiez ī. c. j. col. z. Secund⁹ in eadẽ institutõe. §. si q̃s aliũ. Tertⁱ⁹ etiã eadẽ institutiõe. in. §. si q̃s miles. vbi videt inuenire q̃ in q̃libet cã capitali ꝓt fieri duellũ. licet glo. ꝛ teneat oꝛ

lure lombardoꝛ. q̃ glo. remittit ad summã Bof. bonluen. q̃ facit tractatũ de pugna et duello. Et oꝛ etiaz duellũ monomachia a monos qꝺ est vnũ. z chia pugna. q̃si vnica z singularis. z lõ inter laicos ꝓhibet. quia in eo. de⁹ temptat. ij. q. v. ca. monomachia. Nec obstat exẽplũ dauid pugnãtis cũ golia. q: ꝓuiligia paucoꝛ nõ faciũt cõem legẽ xxvj. q. ij. c. nõ exemplo. Et in his q̃ raro fiunt miraculũ est. in aut. de ꝓsulibꝫ. §. j. circa mediũ. colli. vij.

Duplicatio ē allegatio q̃ dat reo ad infirmãdũ replicatõez actoꝛ. vt instl. oꝺ repli. §. rursum. z no. ī spe. oꝺ excep. §. nũc oꝺ replicatiõe Uel ẽm alios ē elisio vl anichilatõ replicatõis. z hz fieri a reo ꝛ replicatõez actoꝛis.

Duplicitas ꝓhibetur in sex casibꝫ. vt no. Archiꝺ. xviij. q. ij. in nullo

Duplonia. vt. ff. de ꝓ. obli. ꝓtinu⁹. §. cuz ita Est iter duplicatũ vel sterilitas ẽm glo. ibidem. nã text. ibi exponit dicẽs. Necꝫ duplãte in diebꝫ ac noctibꝫ z oñi tẽpestate ꝓtempta iter ꝓtinuare cogat. q̃si dicat ꝺ duplonia facit. nã text. ibi ꝓhibet eũ q̃ epesi daturum ꝓmiserit. nec cũ duplonia te cogi iturũ nec tã delicate ꝓgredi vt reꝓhẽsione dignus appareat. vel g̃ duplonia oꝛ iste q̃ duplata vtit dicta. vel est ille q̃ fortuito tpis euẽtu de duabꝫ dictis facit vnam

Dũtaxat. de ꝺ vide Archiꝺ. oꝺ rescrip. statutũ §. in nullis. li. vj. z de iurelu. c. j. eo. li.

Duplois vel diplois est dupla vestis.

De Ec

Ecclesia ⁊m Ar

chidya. de elec. fundamenta li. vj. in ꝓn. multꝫ modis dicitur Q̃ñꝭ oꝛ collectio sanctoꝛum. vt. xxij. q. j. nuptiarum. xxxij. q. iij. recurrat in fi. Secundo est catholicoꝛ vel fidelium collectio. de ꝓse. di. j. eccĩa. et sic sumitur. iij q. iij. engeltrudã. Et nota q̃ sicut ex decretulij papę. ca. ij. sumit tũc eccĩa est nomen grecũ. z oꝛ in latino ꝓuocatio ꝓpter hoc q̃ oẽs ad se vocat. Et de expositõe huius nominis eccĩa. vide. c. querelã. ne pla. vi. suas sub an. cen. ꝓce. in glo. vbi no. Hã synagoga est ꝓgregatio q̃ ꝓprie est iudeoꝛ. Sꝫ ꝓuocare ꝓprie est vtentiũ rõne. Cõgregari aũt solent pecoꝛa. vt dicẽ Hugo. Et dicitur

catholica,ſ.vniuerſalis q2 p vniuerſuz mũ dum eſt ꝓſtituta,ita exponit,gl.C.de ſum. trĩ,z fi.ca,ſup rubrica. Uel vniuerſalis ꝺr ſd eſt,generalĩ in eadẽ doctrina ad inſtructi onem vel adminiſtrationẽ,vt in ꝑal,c,iuliꝯ pape.vl'ꝺr eccia ſm grecos ab eccleis qꝺ ẽ miſerãs,q2 ipa plena miſericordia eſt. Nam nunq3 claudit gremiũ ſuũ redeũtibꝫ.C.de ſum,trĩ,in epla inter claras,que eſt Johis ſanctiſſimi archiepi vbis romane ad Juſtinianũ imperatorẽ z incipit Uictor Juſtinianus pl'z habebit ſex calũnias,Et ꝺ hereti,ſup eo,lib,vj,Tertio eſt collectio malignantiũ,ꝑs. Odiui eccleſiam malignãtiũ Quarto eſt muroz ambit',Et vide glo,in ꝟ,matricẽ,in cle,j,de ſen,excõ,ibi ꝓcordantie,z qñq3 ſumit' ꝓ materiali eccia z eccleſie parietibꝫ,Quinto ẽ corpus xpi Sexto plature eccie,Septimo obuentiõeꝫ eccieſtice ꝓuentẽtes rõe eccie,Octauo epaliſ eccleſia Et hãc deſpõſat epꝫ qñ ꝓſecrat'. Nono viri eccieſtici,l.xtiꝯ,diſ,ca.j. Decimo canonici matricꝫ eccie,xtiꝯ,q,j,§.vlt'. Undecimo maior ꝑs capituli,l.vj,ꝺi,apoſtolica. Duodecimo ſignificat epm tm̃,vꝯ.q,j,ſcire. Tredecimo eſt quelibet eccia puincie cathedralis nõ romana. Nã appellatõe eccie matricꝫ intelligit' eccia cathedral',ſz nõ romana,vt in c,cũ ſup,de vſu palliꝯ.vide glo,ꝯ,in,c,cum clerici,ꝺ ꝟ,ſig,z,r,q,j. Antiquo eccie cathedralis noie etiã intelligit' epꝫ z capitulũ illius eccie.z nõ alꝯ clerici. Et eccleſiarũ bona ſunt dei,licet em̃ oia ſunt ei',ẜ tñ ſpẽalius,Et eaꝝ res z ꝓuentus diuino z humano iure ab exactõibꝫ ſecularĩ gꝫonaꝝ ſunt imunes.c.q3q3,de cen.li,vj,z eccia nõ ꝺz ditari cum aliena ſactura,liꝯ,diſ,generalĩ,de peſuã.ff.de ꝺdi,inde.l,nã hec natura

Ecce no.Paul'in cõmẽto.c,liꝯ,loco ꝺ ꝑbat'.

Etiam illa dictio implicat.C.ſi tu,vl' cur,l, etiam,z.l,fi.

Ecule' eſt gen' tormenti ad modũ crucis diſpoſitũ.C.ꝺ male,z mathe,l,z ſi excepta,ĩ fine,De ẜ.xtiꝯ.q.j,c.j,p archi.

De Ed

Edes ſm Azo,ꝺicunt' edificia vrbana,ſicut ville ruſticana,ita exponit',ff,de ꝟ,ſigni,le, fundum

Edere actiõem ſm Azo,in ſum.C.de eden. eſt exꝑmere vel deſignare ius q̃ quis petit aliquid ab aliquo in iudicio. Et aũt editio actionũ vel p libellũ iudici oblatũ,ſ. vt per eũ reo deꝺ z ipe deliberet vel in alio quẽ ipe deſcripſit vel ſine libello dictãte auctore vl' ſapiẽte ſuo q̃d tũc eſt dictatur'.aut q̃ iure ẽ vſurus.ff.e,ti,l.j,§.edere.

Editio inſtroz ſm Hoſti,in ſum.de fide inſtru.§.an inſtrm edi poſſit z q̃liter fiat. Et editio inſtroz ꝑt ꝺici copiatio vel cõlcatio facta coram iudice vel eo pũte ſiue aduerſarius ſit pñs ſiue nõ ſaltem cũ ꝓſulet vt.l.j.§. editões.ff.de eden.vbi de editõe inſtrumẽto in glo.ibidem. Nam edere eſt oſtẽdere z copiam deſcribendi facere,vt notat' in.c.j. de ꝓbationibꝫ

Edictũ q̃ñq3 eſt idẽ qꝺ mãdatũ ꝓncipis ſm illud Luc.ꝯ,Exiit edictũ a ceſare auguſto. Q̃ñq3 idẽ eſt qꝺ generale ſtatutũ ꝓncipis. vñ.Edicũt reges,indicit feſta ſacerdos.Et differt a ꝓſtitutõe,q2 ꝓſtitutio ꝑt eẽ generalis vel ſpẽalis,vt.l.ff.de ꝓſti,ꝑn,z ſic accipitur.C.de edicto diui adri,tol,z ſimilibꝫ Q̃ñq3 idẽ eſt qꝺ ſtatutũ vel mandatũ ꝓtoris ſicut oia ꝓtoria edicta,vt edictum de albo ſcribendo,z ꝺ in ius vocãdo,z de hmõi de quibꝫ vide ſpe,de acti.ſeu peti,ꝓponẽdis §.poſtremo,ꝟ.nũc dicamus,de edit. Et q̃dam alia differẽtia edictoz ẽ z diuiſio q2 q̃dam ſunt,phibitoria,vt edictum de teſti,z matrimonio,q̃dã pmiſſoria,vt de iureiur.

Edictũ phibitoriũ eſt illud in quo regulariter oĩs pmittit' q̃ nõ phibeat',vt in ꝓcuratoribꝫ z in teſtibꝫ.ff.de teſt.l,j,z ꝺ trãſla.pla.ca,in corpalia.

Edictũ pmiſſoriuz ſm Jo,calꝺ.de ſuꝑplen. neg.pla.romana.li,vj. eſt illꝺ qꝺ regulariter eſt phibitoriũ,z tñ in certis caſibꝫ pmittit', vt in.c.romana.ꝑal.

Edictum carboniani. Reqre ſupra carbonianum

Edictuz diui adriani ſm Azo,in ſum.C.de edic,di,adri,tol,ꝓtinebat q' ſi ſcript' heres poſtularet ſe mitti i poſſeſſionẽ nõ aliter fieret miſſio niſi viceſima ꝑs daret reipublice,Et q2 multe erãt interꝑtatões z diſtinctiones circa ẜ edictum facte. Ideo hodie ſublato hoc edicto fit miſſio in poſſeſſionẽ rerum hereditariarũ iuxta diſpoſitõez quã ibi diſponit ſeu ponit Azo.Et ideo ponitur vna rubrica de edicto diui adri,toll',in vj,li.C.

Edictū edilicīū ꝺr idē qꝺ actio edilicia Naz actio edilicia ab edicto edilicio descēdit, vt l. cū aūt. §. he actōes. iūcto. §. edil. vbi in. l. fi. ff. de edi. edic. de ꝺ reqre sup actio edilicia

Edictū ꝓtoꝛiū ē qꝺ ꝓtoꝛ edixit iubēdo, mandādo vl̄ ꝓstituēdo, vt fec in edicto de dam. infec. vt. ff. de dam. infec. l. ꝓtoꝛ ait. z in alīs pluribꝫ forte p eodē sumit ꝺ mādare et iubere, licz alīs differāt, vt no. ff. q uiussu. l. j. §. necꝫ putet qsqꝫ ꝺ grauit z aduersus eos cōstituti. ff. nau. cau. sta. vtꝫ. dictū est

Edictū successoꝛiū ꝑm Azo. in sum. C. eo. ti. est quo puldek creditoꝛibꝫ. Et dicit ibi glo. q̄ est qꝺ ꝓoꝛibꝫ nō petētibꝫ sequētibꝫ petētibꝫ ꝓmittek. z est in ea. l. de gradu in gradū de capite in caput. C. de suc. edic. le. j. Naz illud edictū ꝓpter creditoꝛes inductū est. ff. eo. l. j. vbi illa scripta qsi de ꝓbo ad ꝓbū posita sunt. z ꝺ iō ne creditoꝛibꝫ lōgioꝛ moꝛa fieret dū bona hereditaria vacua sine dño diuti⁹ iacerēt. Bñ igit putauit ꝓtoꝛ ꝓstituere temp⁹ his quibꝫ bonoꝝ possessiōes detulit z dare successoꝛē inter eos vt citius possent creditoꝛes scire vtrū habeant cū quibꝫ congrediant an bona vacantia fisco delata sint an potius ad bonoꝝ possessionem ꝓcedant quasi sine successoꝛe defuncti.

Edilis olim dicebak q̄ nō solū ꝓstituebak a plebe ad hoc vt pesset edibꝫ. vt. ff. de oꝛi. iu. le. ij. §. item vt eā. sz etiā ꝓfuit plebiscit⁹ qui etiā editu⁹ dicebak a noīe edes z a ꝓbo tueoꝛ ris. q̄ tuebank edes. vt instit. de tute. §. tutoꝛes aūt. ne in ciuitate essent dom⁹ ruinose vl̄ inordinate posite i ꝓiudiciū reipublice, deinde plebs sibi pfes creauit q̄ etiā plebē excederēt de numero patrum. vt. ff. ꝺ oꝛiiu. l. ij. §. deinde. v. z. vj.

Ediles curules sūt ꝓstituti postꝫ placuisset plebi q̄ etiā curāt de edibꝫ patꝝ z negociationibꝫ. vl̄ etiā de edēdis habebāt. vt no. ff. ꝺ offi. pfec. vigi. l. j.

Edilis cerealis ꝺr a cerere. q̄ ꝓfuit annone, id est, frumēto distribuēdo. Jtē etiā ꝺr pfectus annone. de quibꝫ edilibꝫ in pal. l. j. z. l. ij. §. deinde. ff. de oꝛig. iur. hic tū ꝓprie vl̄ improꝑe de edo dis. z nō de edibꝫ edilis dicit nec etiā spectat ad eū cura edili sed edilitiꝫ. Uñꝫ est alteri⁹ administratōis nomē alij i positum p vsurpatōem ei⁹. z quidā credūt vocari ꝓtinue annone pfectū Azo tamē in sum. C. de offi. pfec. anno. dicit q̄ annonet publice functiones a quolibet debēt ꝓstari. si tūc qñ aliquis ꝓuilegio vel ꝓscriptiōe ꝓtendebat excusatōem pfect⁹ annone de ꝺ cognouit z aliqñ imponebak ei pena. xxx. librarum auri.

De EF

Effusionis ꝓbū abundantiā significat. xvj. q. j. reuertimini. xlij. disti. sepe. vide glo. de sen. excō. c. cū illo. in ꝓ. sanguinis effusione

Effusio z electio Reqre sup actio de effusis

Effeminati dicunk q̄bꝫ virilia excidunk. vel sodomite

Effractoꝛes dicunk q̄ siue diurni vl̄ nocturni furādi cā solēt domos effringere. vt. ff. ꝺ effra. z expila. l. j. z. ij. vel q̄ carcerē seu aliud frangūt z euadāt. Et aliē punīēdi sunt diurni z aliter nocturni qꝛ atrociores sūt z acerbius puniūtur. vt. c. si ꝓfodiēs. ꝺ homici. t. ff. ad. l. acq̄. l. j.

De El

Electio ꝑm Jo. est alicui⁹ persone idonee ad dignitatē vl̄ fraternitatē siue societatē ꝓuata forma canonice facta vocatio. z hoc mō electio sumit stricte. cꝫus eligere ad multa se habeat. vt etiā no. goff. in sum. e. ti. §. j. in ꝓn. Uñ ad electōem tria reqruntk. s. auctoritas. numer⁹. z zel⁹ auctoꝛitas ꝓsideraḳ in dignitatibꝫ z meritꝫ vite. zel⁹ cōsistit in aīo vt sine carnali aīo flat. sz ꝑm meritū ꝓsone eligēde. vij. q. j. si ḡ. licet ꝓtra istā ꝓditionē sepi⁹ cōmittak electio de facto. non de iure Uñ quadruplicit eligi solēt. vl̄ q̄ttuoꝛ portis intrare viri eccliastici. Uñ poeta. Quattuoꝛ eccl̄ie portas itrak ad oīa. Leuarset simonis sanguinisq̄ dei. Prima patet magnis nūmo sz altera charis. Tercia sz paucis q̄rta patere solet. De numero pz. Debz ḡ electio fieri ꝑm ista tria: habito respectu meriti ad merita. zeli ad zelū. numeri ad numeꝝ. Si tū ex vna ꝓte sit dignitas z zelus melloꝛ tā respectu eligētiū q̄ electi. z ex alia ꝓte numer⁹ maioꝛ certe ꝓualebit dignitas cū zelo ipi nūero. vt. ff. ꝺ elec. c. ecclesia vra Jtē differūt electio. collatio. z ꝓsentatō. nā electio fit p collegiū ad dignitates. z papa ꝓfirmat z q̄libet collegiū ꝺz eligere ꝓlatū suū nisi aliud sit de ꝓsuetudine vl̄ ꝓuilegio vt ꝺ elec. z elec. ꝓtāte. c. j. Collatio fit ad beneficiū simplex. z ꝓtinet de iure cōi ad epm

p totã dyocesim cũ ꝯsensu capituli nisi aliud habeat ꝯsuetudo vel ꝓuilegiũ, z dat plenũ ius, nec indiget ꝯfirmatõe. Sz ꝑtatio ptinet ad patronũ. nec dat plenũ ius ꝑtato, sz requirit institutio z iuestitura epi. vt per to, ti. de iurepatro.

Elementa ꝓma sunt q̃ttuor ex q̃bꝫ oĩa corpa ꝯstituunt, q̃bꝫ viribꝫ tot⁹ mũd⁹ gubernat, s. terra frigida z siccissima, aq̃ humida et frigidissima, aer calid⁹ z humidissimus, ignis sicc⁹ z calidissim⁹. ꝓmũ melancolicũ, scõm flegmaticũ vel fleumaticũ, tertiũ sanguineum, z q̃rtũ colericũ, vt no. glo. in. phe. instl. sup ꝙbo. ꝓma elementa.

Elogiũ idẽ est qõ testamentũ. Uel õr etiam culogiũ vt infra dicetur

De Em

Emancipacio ſm Azo. co. ti. est relaxatio patrie potestatꝭ corã iudice facta. z õr q̃i extra manũ. i. potestatẽ patris positio. qr qñ filiꝰ extra manũ pris ponit. tũc emãcipat. vt in ti. C. de emã. libe.

Emãcipatꝰ õr filiꝰ vl nepos q̃ a iugo a potestate vel manu pris vl aui est relaxatꝰ, z sui iuris effectꝰ. qr emãcipare ẽ a ptãte manu, z a iure patrie ptãtis dimittere vl liberare Sz manumittere ẽ ſuũ a ſuitute eripe vel emittere seu sinere. Et sic emãcipatõ ptinet ad liberos, z manumissio ad ſuos. Et nota qꝫ deꝰ emãcipauit hoiez, dũ dedit ei liberũ arbitriũ, z sic sumꝰ filiꝰ dei emãcipari. C. nisi cũ ꝑdem, de renũci. §. vex. vbi de ℔. gl.

Emãsor õr q̃ diu vagꝰ fuit extra castra, tandem rediẽs ad castra, vt. ff. de re. mili. le. iij. §. emansor. Et ponit de pe. dis. j. §. pene. vel õr q̃ imminẽte lite fugit extra castra z pace reformata redit

Embola felix appellat vl romanor iuuẽtus excrescẽs, vñ annꝰ bisextil õr embolismus vl emboliſmal. qr crescit i vno die, de ℔. C. de sa. san. ec. l. iubemꝰ. in glo.

Emergere est aliq̃d subito euenire vl accidere, z sic forte accipit. C. de adminiſt. tu. l. cũ quedã. ꝑ. sine hmõi. Et nota differentiam inter illa q̃ sit q̃stio emergẽs z incidẽs z qũo differãt est glo. optima. C. j. de or. cog. Et dicunt ibi doc. qꝫ incidẽs respicit negociũ ꝓncipale, z tãgit merita eiꝰ siue sit acq̃situs añ siue post lit. ꝯtest. Emergẽs ꝙ tm̃ pcessuz respicit z tẽdit ad ipm impedimẽdũ siue etiã añ siue post lit. ꝯtest. oriat Et õr emergens q̃si extrinsecꝰ euenies, z nihil cõe hꝫ cum negocio ꝓncipali. Sz incidẽs intrinseca respicit negociũ ꝓncipale. Quãuis em̃ vtrũqꝫ oriat ex circũstãtijs tũ in ℔ interest, qr ex circũstantijs cause vel negocij ꝓncipalis z emergẽs ex circũstantijs iudicij vl pcessus Uñ Incidẽs ꝓmit. emergẽs iurgia differt Et ad saluandũ glo. ꝑal. q̃ videt deficere in differẽtia quã potuit. qr incidẽs etiã in iudicio ꝑ oriri, s. opponẽdo pactũ de nõ petẽdo, z emergẽs qñqꝫ añ lit. ꝯtest. vt si excipiatur de excõicatõe añ lit. ꝯtest. Dicas qꝫ incidẽs õr hr̃e cãm vetustiorẽ ad negociũ ꝓncipale. Sz emergẽs õr de nouo oriri, qr tẽdit ad ipugnanduz, z añ pcessum de nouo factũ esse nõ poterat, cũ nõ possz ipugnare nõ ens. fac. c. ad dissoluendũ. õ sꝑõ. imp, z est glo. bona in. l. qõ iussit. ff. õ re iuõ. q̃ dat exemplũ incidẽs, vt si actor õr fuꝰ emergẽs vt testẽ nõ admittẽdo. Et ibi doc. plene notãt de ℔ an ꝑtor vel iudex posset reuocare interlocutoriã p quã q̃stio incidẽs vel emergens decidatur

Emiola. i. septupla, ꝯpositũ ab emi. i. dimidiũ, z olon totũ. q̃i ꝯtinẽs totũ z dimidiũ, z est vsura q̃ ptinet totũ, z alterã eiꝰ ptẽ. vt si de q̃ttuor solidis accipiat in fine anni sex

Emeriti dicunt milites veteres q̃ tã sũt a militia soluti. vt. ff. de vetera. mili. suc.

Emptio. Re. sup. ℈benda emptio, z ꝯtrahit pr q̃ de pcio ꝯuenit ea mẽte vt pclũ soluat. Nã si imaginarie z p similitudinẽ de pcio cõueniret emptio nulla esset z ꝯtrahit solo cõsensu siue inter ꝑsentes siue int absentes p nũciũ vel epl̃am. vt pbat inſti. e. ti. in ꝑn. et ff. eo. l. j. §. vlt. z. l. ij. §. j. z arre datio ẽ argumẽtũ emptionis

Emptor bone fidei õr esse qui aut ignorauit rẽ alienã. aut putauit eũ q̃ vẽdidit hr̃e potestatem vendendi

Emphiteosis ſm Azo. i sum. C. de iure emphi. z ſm Goff. i sũ. rubri. de loca. z ꝺu. §. q̃d sit emphiteos. Dr̃ qꝫ emphiteosis grece est melioratio latine. Ab initio em̃ sterilia tm̃ p hũc ℈ctũ ꝯcedebãt. vt is q̃ acciper rẽ in meliorẽ statũ deduceret. et sterilẽ fertilez redderet. postea tm̃ ꝓmissum est de rebꝰ fertilibꝰ z fructuosiſſimis emphiteoticari posse. vt. C. de iure emphi. l. j. in ꝑn. Et õr emphiteosis vl emphiteotic⁹ ꝯtractꝰ ille q̃ in

meliorationibꝫ ⁊ ī rebꝫ soli tm̃ ꝓsistit. Eccle siasticus aũt emphiteosis ꝓsistit hīs ⁊ etiam in ipīs mobilibꝫ q̃ ad ℔ ꝓgrua videtur iconomo. vt. C. de sa. san. ec. in aut. ꝑpetuo ⁊ aut. leges q̃s ⁊ alīs gubernationibꝫ et p ut cōlter ōr. tunc emphiteosis est media inter locationē ⁊ venditiōem. Et ita diffinit Zeno impator. imo dīc dictū cōtractū esse q̃ddā tertiū genꝰ ab emptōe ⁊ locatōe separatum. vt. l. j. C. de iu. emphi. q̃ lex ē zenonis Sz Host. suā diffinitōez ꝑm hanc intellexit. vtputa quēadmodū hosti. dīc. ⁊ est ℔ lō quia decretal' potuit emphiteotam ponere sub tl. de loca. ⁊ ꝓduc. qꝛ magꝭ silis est emphiteosis locatōi q̃s vēditōi cū dñiū retineatur ⁊ aliq̃d certū annuatim recipiat. vide spe. ō loca. ⁊ ꝓduc. §. nūc aliq̃. Inde emphiteotic⁹. ca. cū. adiectiuū. vñ ōr emphiteoticus ꝓtract⁹. emphiteotica ꝓcessio. ⁊ emphiteoticū instrm̃. Jñ etiã emphiteotico as. l. emphiteosim ꝓcedere. Et ē natura hui⁹ cōtract⁹ vt soluat pensio sic ꝓuētū est nisi res ex toto pereat. Jtez q̃ licet dño autoritate sua emphiteotã ⁊ el⁹ successorē expellere si ꝑ triēniū cessauerit soluere pēsionē. sed emphiteota eccīe ꝑ biennīū repelli potest si ñ soluerit pensionem

Emphiteota vel emphiteoticari⁹ ōr ille qui agrū ꝓduxit vel accepit ad tps colēdū sub certo p̄cio. Cui⁹ ꝓrīū dñs vultrad⁹ tenuit vicz q̃ nūq̃ ad tps ꝫ bñ ꝑpetuo tpe ꝓducit q̃dīu viuet hereditario iure tenēdū ⁊ colēdum sub certo p̄cio ⁊ certis ꝓditiōibꝫ ꝓut int' ipos ꝓtractū ē. ꝑ. l. j. C. de iure. emphi. ibi ꝑpetuo stabilitate. ff. si ag. vecti. vel emphi. pe. l. j. §. q̃ ī ꝑpetuū Et dixit ℔ expīssum eē in. l. j. §. quicūq̃. C. de fun. pr̄i. vl' ꝑpetua scriptura interuenīēte. ⁊ ꝓsensu vtriusq̃. l. dñi ⁊ emphiteote adhibīto in ℔ statim. ſ. vt dñs aliq̃d ꝑ re acciꝑat ꝑm q̃ int' eos ꝓueniret vl' pecunīā vl' aliā rē. puta p̄dīū aliqō vl' sil'e vt ꝑpīū sit dñi. Jtē vt ℔ emphiteota de ceterꝭ annis singul' vl' duos venetos vl' simile soluat in specie reddit⁹. putait Azo. in sum. C. de iure emphi.

Emphiteomata vl' emphiteumata ꝑm azonē. e. ti. sūt res meliorate. ⁊ ita exponit tex. l. līj. C. e. ti. vl' meliorationes q̃bꝫ ager labore sic retinētis melior efficit

Empleumata dicūt impositiōes. vñ emple grece est ipositio latīe. vl' sūt supstitutiōes siue supabūdantie. Jtē empleuma est eminēs scꝑtura. Et dīc Accur. in. l. tigni. ff. ad exhi. q̃ empleumata sunt ornamēta vasoꝝ vel ornat⁹ aut varietates coloꝝ. vt. ff. de vi. tri. ⁊ ole. lega. l. līj. §. ꝓ.

Emolumentū capit ꝑ sustētamēto ī dispositione ꝓtēto. ⁊ onere sibi annexo qꝛ ex emolimēto regulat⁹ on⁹ vt oner ſ vel q̃libet alio medio disponēte ꝓclusum videt. ⁊ materia subiecta patit. Uerbi gr̄a. Lego titio decē ⁊ volo q̃ det seio q̃ndecim nō tenet onus ī q̃nq̃. ⁊ sic ī excedēti q̃ntitate. l. impator. §. j. ff. de lega. j. Rō qꝛ licet hec sit volūtas testatoris. tm̃ materia subiecta nō patit ℔ significatū. ſ. on⁹ eē sine emolumēto vel citra emolumētū. qꝛ quē ñ honoꝛo eūdē nec onerare debeo. Jtē ibi. lego decē tibi vt des titio libꝝ tuū q̃ valet q̃ndecim si acceptas. ⁊ teneris ad onus libꝛi valētis q̃ndecim. l. i ꝑator. §. enimuero. de lega. j. Rō qꝛ significatū sumit ex verbis testatoris ⁊ acceptatiōe legati nā ꝑ acceptatōem videꝭ rē tuaz tm̃ extimasse ī qua onerat⁹ es. Jtē ibi testatoꝛ legat tibi decē ⁊ rogat vt stichū seruum alienū q̃ valet q̃ndecim titio des. si acceptas legatū nō teneris titio vltra emolumētuz. l. generalit. §. q̃ alienū. ff. de fideicō mis. here. Rō qꝛ acceptās verisil'r ignoꝛat valorem rei aliene. Jtē ibi. testatoꝛ legat tibi fūdum' valentē centū. si centū dederis heredi alieno. si onerar'is restituere fundū. nō teneris vltra emolumentū. l. ciuilitatibꝫ. §. j. ff. ō lega. j. Sil'r ſ. fundus legat⁹ ē titio. ⁊ onerat⁹ est in dando aliū funduz q̃ est maioris valoris nō tenet on⁹ vltra emolumētum. p̄ al. l. impator. Item ibi. testatoꝛ legat mensam que est debitoris ⁊ creditoris. legatari us acceptat ⁊ on⁹ debitoris est vltra emolumentū. tenet on⁹ vt in. l. cū p̄. §. mēse negocium. ff. de le. j. qꝛ ex vniuersitate cōcurrit volūtas testātis ⁊ acceptātis. Uñ nota q̃ mīn⁹ emolumētū nō patit maius onus ſz tm̃ on⁹ nō cēset mīn⁹ q̃ vere vel ficte ē eq̃le ⁊ sic diminuto emolumēto diminuit onus inq̃ntū esset emolumēto mai⁹. ⁊ ℔ vez nisi vbi p otest culpa iputari hūti emolumētū Sz tūc nec on⁹ videt mai⁹. qꝛ eq̃parasse videtur ei finalit'p⁹ multa dicta Bar. ⁊ doc. in. l. plauci⁹. ff. ō ꝓdi. ⁊ demon. Cōcludit q̃ emolumētū on⁹ sibi inīūctū regulat vt voluntas disponētis vel acceptātis declarat

Emologari. alias omologari est confirmari vt dicim⁹ q̄ arbiter iuz emologat. i. ꝓfirmat sillēto decē dier tacite vl̄ expresse ſm Boff. in sum. de arbi. §. effectus.

Emunitas ſm Boff. in sum. eo. ti. ē libertas ꝓcessa ecclesijs vl̄ ecclesiasticis ꝑsonis z rebꝫ alijs ad eas spectātibꝫ. Uel ē priuilegiū ecclesiastice libertatis vel ꝑsonaꝝ vel rez ad eā ptinentiū. Dr̄ aūt emunitas quasi extra munia. i. officia vl̄ onera a q̄bꝫ ecclesie sunt īmunes. vt. eo. ti. c. eccīe. vñ locus ꝓsecrat⁹ scz eccia habet īmunitatē. i. libertatē vt nullus inde trahat ꝑ vim nisi in casibꝫ scz si fugiens ad eccīam sit public⁹ latro. vl̄ nocturnus depopulator agroꝝ. id est. deuastator fructuū in agris. Etiā si in ipa eccl'ia cōmittat homicidiū. furtū. vel maleficium. q̄ frustra auxiliū legis implorat qui cōmittit in legem. de vsur. quia frustra. de appel. ca. ansit. C. de iure deli. l. sanximus. §. sivero Vl' ōr q̄si extra munia. i. munera. Hō em̄ eccia subit sordida munera. vt calcē coq̄nde. are ne fodiēde. z sil'ia. De q̄bꝫ vide host. i sū. e. t.

Emissari⁹ ꝓ ōr q̄ facilit salit sup aquas vel ꝑ aquas z fossata

De En

Enucleare ver⁹ ius. i. extra nucleū obscuritatis ponere. Hā put Azo dic. C. ō vete. iu. enu. In iure inuenit q̄ est amaꝝ. ita z ī veteri iure erāt tot multitudines q̄ nemo eas habere vel legere poterat. Hā sic in nucleo dura testa inuenit. Ita ibi dure z inīq̄ snie erāt. Itē sicut nucle⁹ cū inutili pellicula tegitur z latz. ita z ī illa multitudine tāta sub lata supfluitate antiq̄ z necessarijs z vtilibus collect̄ put meli⁹ fieri potuit ius ver⁹ enucleatū est. Hā meli⁹ est pauca z idonea effundere q̄ multa inutilibꝫ ꝓgrauari. vt. C eo. ti. l. ij. §. z si aliq̄d.

Enunciatiū ꝓbū de se tantū significat q̄ntum sonat. s. enūciatōem et⁹ q̄ō est vl̄ q̄ō nō est sicut nūci⁹ ōr. q̄ refert volūtatē dñi sui. s. quid velit z q̄d nō velit. vt in. l. z licet. ff. de ꝓsti. pecu. Q̄nq̄ tū ꝓbis enūciatiuis significat dispositio q̄ō ꝑ significari ꝓcludit ex quouis ꝑbabili significato. Uerbi gratia. Creditor dicit debitori suo quē scit esse debitorē. pfiteor te nō teneri vel deberi. Hec sunt ꝓba enūciatiua tm̄ z falsum enūciant q̄ vez est ipm̄ teneri. z nō hec ꝓba verā libertatē inducūt. l. tale pactū. ff. ō pac. Rō ē volūtas ꝓferentis ex fauore liberatōis. secus si ignorāter ꝓferret. Itē ibi testator legauit multa vxori. Et dixit se nō dubitare queq̄ accepit vxor liber⁹ cōlb restituturuz Hec ꝓba nō dubitare nō sunt dispositiua sz enūciatiua. q̄ enūciāt volūtatē mulieris z eius factū futurū in rebꝫ sibi legatis. z tm̄ accipiunt. ꝑ fideicōmisso. z sic significarent dispositōem. vt in. l. vnū ex familia. §. fi. ff. de le. ij. Rō q̄ volūtas testatoris ex significato a matoris ad liberos ex firmitate enūciationis dicit se nō dubitare. Itē ibi in iudicio. Cōfiteor me tibi debere. ꝑ. significat dispositio. q̄ ꝑ ꝓbū obligor soluere licet añ nō esset obligat⁹. l. vnica. C. de ꝓfes. Rō q̄ ꝓbus importat p̄ceptū iudicis de soluendo exp̄ssum vl̄ tacitū. licet em̄ expresse nō ꝓcipiat. habet tū ꝑ p̄cepto. z ex ꝓfessiōe sufficienter ꝓbat debitū. z sic lex ꝓbus disponit. etiā ꝑter volūtatē obligari. ꝑter necessitatē iudicij. Itē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decē ex cā mutui ꝑ hec verba nō significat dispositio sz est tm̄ enunciatio ex q̄ oriť sufficiēs ꝓbatio debiti. ff. depos. i. l. publico. §. fi. Rō. q̄ hoc tm̄ significat ꝓba nec p̄t aliūde ꝓcludi dispositio. Hā obligatio facilit inferť sicut liberatio. Itē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decem nō exp̄mendo causaz. ꝓbus tm̄ est enūciatio. sz ex ea nō inferť sufficiēs ꝓbatio debiti. l. cuz de indebito. §. fi. ff. de ꝓbat. q̄ nō sufficiēter ꝓcludit cū nō appareat de q̄ debito

De Ep

Epidometici dicunt qui habebāt sub se mēsuratores q̄ mēsurabāt hospitia z ī eminēte loco describebāt noīa eoꝝ q̄ ibi habebāt hospitari.

Epitogiū est vestis vl̄ tabard⁹ supior clericoꝝ z ōr ab epi. i. sup̄. z tego q̄si supius tegens. no. in glo. in cle. ij. de vi. z honest. cle.

Epithimiū est suspensio vni⁹ septima. vel est quedā increpatio. vl̄ gen⁹ pene ſm Jo. an. in glo. xxj. q. iij. omnis lactura

Epōs ōr ab epi q̄ō est supra. z scopos vel scopin intendere quasi supra intendēs. q̄ hꝫ curā supintendēdo sup oēs laicos z clericos sibi cōmissos. vt. vij. q. j. q̄ epatū. ꝛ. dis. cleros. vbi etiā interp̄tat speculator. eo q̄ speculet subiectoꝝ mores z vitā. cui⁹ officium

ꝓsistit ī ꝓfectione crismatis, crismatōe frontis, collatōe ordinū ꝓsecratione ecclesiarū z altariū, vt de sen. excō. c. qui ꝑiculosum. li bro. vj. in glo. j. Sz q̄re papa noīat se epm Nota q̄uis ī eccīa dei sint dignitates epi scopatu maiores, tm̄ qz ī eccīa sunt nouē ordines, pal. c. cleros z. xxiij dī. epus. z. ca. se. Licet ꝑm theologos solū sunt septē ordies qui epatum z psalmistatū omittūt, et inter istos nouē epatus est maior. Jdeo papa ñ a dignitate sz ab ordine nomiari volēs, vocat se epm. ꝑm. Jo. an. ī pn. li. vj. Et eps eligēd⁹ dz habere bas ꝓditōes, vñ. Anni triginta, sacer ordo, pura volūtas, Et morum grauitas. sapiētia spōsa parētis, Lōcurrēs fama. decus hec dant pontificatū. vt de electione. cū in cūctis, z vide. Hoff. de tē. ordi. qui plongū declarat regulas apostolicas z epus est pr̄ eccie. xcv. di. esto, z etiā pcurator de dona. c. ij. ꝑ. q. ij. casellas. xij. q. ij. sine exceptione, Et tenet reddere rōem p aīab sibi cōmissis si male custodierit oues suas de re. iudi. c. pe.

Epistola decretal'. Re. sup̄. decretal' epl'a.

Epl'a diui adriani, ꝑm Bull. in spe. ō renūcia. ꝑ. in pmis g̃ sub. ℣. finitis locū hz interfideiussores. mādatores, z ꝓstitutores. Jtē inter tutores. z est illi⁹ epl'e officiū q̄uis aliqui sunt in solidū obligati. tm̄ p eī⁹ bñficiū si oīes pares sint insoluendo tpe litis posset postulare, z diuidat actio int eos vt vnusq̄sq̄ ꝑ virili portione alias actōe ꝓuenīat alioq̄n nisi dicto bñficio iuuarēt possz creditor quē mallet ī solidū ꝓuenire. C. de. ꝓsti. pe. l. fi. z insti. ō. fideius. ℣. si plures te. ff. ō fidius. l. iter fideiussores. z. l. si dubitet. Si ergo huic bñficio fuerit ñnciatū potest creditor quē maluerit ꝓuēire. Qño aūt renunciat instr̄o huic bñficio vide ibidem.

Epithapliū est scꝑtura siue titul⁹ ī lapidibus sepulcroꝝ sculptus

De Eq

Equestris dignitas erat i bis q̄ romam custodiebāt. nā z bi habent ꝑ absentib⁹ reipublice causa. Et dic̄ Accur. q̄ aliqui erant p̄sidentes. qz simplex mil'cia nō est dignitas de b̄ vide. Accur. e. ti. in rubrica. c. li. xij.

Equitius ōr custos equoꝝ.

Equitiū al's equitū est grex equoꝝ ꝑm. Accur. in. l. qō g̃. ff. de vsufruc. quēadmodum quis vtatur.

Equitas est ꝓuidētia rex q̄ cūcta coeq̄ parat. z in paribꝫ rōibꝫ paria iura vel iudicia desiderat. vt. C. ad. l falci. l. fi. Verbi gratia Mutuasti mihi centū aureos mutuo, modo equū est q̄ isti numerator ꝓuenīat solutio ꝑm candē q̄litatē. z q̄ntitatē. vt. ff. si certe. pe. l. mutuū. Jtē dedi tibi damnū centū aureoꝝ dignū iustū et equū vt ꝑm eandē q̄ntitatē damnū tibi resarcīā. Eq̄tas etiā ōr q̄ dā mitigatio tpans iurꝭ scripti rigorē. Et ī quibꝫ casibꝫ tal' eq̄tas ꝓferat rigorē iurꝭ. notat. Jo. an. de trāsa. c. fi.

Equanimiter. i. equo aīo.

Equ⁹ calcitrosus dicit q̄ solit⁹ ē calce ferire.

De Er

Errarium est repositoriū pecunie ab ere dictum.

Ergagabi dicunt oparij laborātes ī statiōnibus suis. et ōr ab erga qō est opa. z gabor. qō est labor.

Ergasteria sūt statōes oparioꝝ. et ōr ab erga. i. opa vl' op⁹ z sterlon statio q̄si opis statio. vt. no. C. de opa. l. ij.

Ergascula dicunt carceres vel p̄sliões. z ōr. ab er qō est lis. z stolon missio.

Ergono. Jo. an. ō sum. trī. damnam⁹ in. ꝑn.

Ermofrodit⁹ est q̄libet q̄ habz vtrūq̄ sexuz. An aūt testificādū exhiberi posset q̄litas sex⁹ iualescētis demonstrabit. si cū calore durāte. ꝑ viro se gesserit. recipit in testē. alis nō. liij. q. lij. c. j. post mediū. ℣. j. Jtez tal' ponit inter infames. z nō ꝑt esse aduocat⁹. lij q. vij. infamis.

Erro. est pusillus fugitiu⁹ q̄ nō q̄dem fugit sz ex⁹ suetudine q̄dā oberrare solet. z freq̄nter sine causa vagat tpibusq̄ in rebꝫ nugatoriꝭ ꝓsumptis. tādē licet sero redit ad domū. vt. l. q̄s sit fugitiu⁹. ℣. j. erronē. ff. ō edi. edic. Sz vtrū error faciat furtū sui sic̄ fuus fugitiuus. zan sit in visu capitalis. Primū dubiū est disputabile. vt in. glo. le. j. C. ō ser fugi. q̄ dic̄ in. fi. q̄ alīq̄ sint ꝓtra. vt sūt fraudi. accur. martī. sil. zc̄. Sz catho sec⁹ tenet ibi q̄ sic. Rō ꝑmi. qz error hz aīm lucrādi vsuz sui sc̄a rō sua qz licet nō sit furtū odiosum vel penale. est tamē furtū fauorabile et rōnabile ne ꝑiudicet dño Ad sc̄m dubium sil' rñdet q̄ sic. vt no. pleni⁹ p doc. in. d. l. j. sup. glo. ij.

Errare est aliud ꝑ alio putare, xxxvij. di. q̃dam, xxij. q. ij. in quib⁹ in. fi. Et no. Jo. an. in cle. j. de iudi. sup ꝑ. certa scia. Et nota q̃ errãs nõ sp decipit, vt si ꝓducit liberã quã credit ancillã cũ ei⁹ ꝓditio melioret, g̃ rõe, talis erroris nõ posset diuortiũ petere vxore ꝓsentiẽte ꝑm. Boffr. de. ꝓiug. ꝓuo. ꝯ. si liber. Vbi alij aliter dicũt z forte iõ q̃ sic ignorãtia apponit scie, sic error ꝓsensui vt in glo. in clemẽ. ꝑal.

Error est qñ aliq̃d aliter ꝓtingit, vel aliud q̃ creditur vl̃ putat i q̃b⁹. c. ꝑal. i. fi vbi dic̃ Aug⁹. ex encheri. q̃n ẽ arbitrãdũ petm̃, aut si ẽ minimũ esse atq; leuissimũ. Etiã error cois excusat z facit ius. vt in. l. barba. ff. ꝺ. offi. ꝑsi.

Error aduocati in facto põt redargui vsq; ad sniam

Error calculi ꝑm. Azo. in sum. e. ti. est error cõputatois. veteres em̃ cõputabãt ꝑ lapillos q̃ calculi vocabãt, ꝑ eo q̃ pedib⁹ q̃nq; calcant, licet nõ impune. vñ Persi⁹. Hunc materne die numera meliore lapillo, q̃a ꝑ bone die ponebãt bonũ lapillũ. Q̃nq; etiã calcul⁹ ponit, ꝑ cognitõe cause. vt. C. ꝺ iuꝺ. le. rẽ nõ nouã. Etiã q̃nq; ꝑ sentẽtia. C. ꝺ appel. l. si actor ibi deteriorẽ calculũ. q̃ causa calcat, id ẽ, terminat ꝑ sen. est glo. i. l. vnica C. de error. calculi.

Error intollerabil⁹ est error a iure reꝓbat⁹ Et nota q̃ error sumit, ꝑ facto siue sit error iuris siue facti. q̃ licet sit iuris in q̃ntum est error, facti tñ est cũ sit in alio q̃ in veritate. Verbi gra. Titius vir honest⁹ petijt a me pecuniã sibi mutuari. dixi q̃ mutuarẽ assignãdo sibi die. illa die venit alter Titi⁹ vil̃ qui assimilabat illi i facie dicẽs se esse illuz z ꝑ ℔ sibi trado z mutuo. ibi est error i quo impedit dñij trãslatio. l. si q̃s vxori. §. cũ titio. ff. de fur. q̃ significatũ sumptũ est ex errore in psona. Hec tradẽs ꝓsentit in istum cui tradit saltẽ sciẽter. g̃ sibi nõ tradet iure. Jtẽ ibi titio amico meo trado rem ex cã donatois. quẽ credo sane mẽtis esse cũ sit furiosus impedit trãslatio dñij. l. q̃ meo. §. si furioso. ff. ꝺ acq̃. pos. q̃ furiosus nõ acq̃rit dominiũ cũ nõ habeat ꝓsensum. z sic error tradẽtis ℔ nihil opat. q̃ q̃ntũcũq; vellet et ꝓsentiret trãsferre nõ tñ rranssferret. Jtem ibi filiusfamilias asserẽs se patrẽfamilias l̃ seru⁹ libertũ. petit a me sibi mutuari. z mutuo nõ impedit trãslatio dñij. l. si q̃s vxori. ꝑal. z. §. seru⁹. z. l. falsus. §. si q̃s. ff. de fur. q̃ error est in qualitate significãte nõ ꝓsensuz transferẽdi. licet aliqui contra. sed si trado. ff. vetus. credẽs. C. nõ trãsferr dominiũ le. si me in vacuũ. in ꝑn. ff. de acq̃. pos. q̃ res q̃ tradit nõ intẽdit. g̃ nõ transferr. Et res que transferri intendit nõ tradit. sec⁹ si in noie error sit. vt trado tibi funduz cornelianum sub noie sempronij credẽs sic vocari certe nõ impedit trãslatio dñij. q̃ ꝓsensus ẽ i re z dñij eius trãslatiõe. z sic de alijs suo mõ.

Erupta cesa dicuntur omnia illa que cedunt z eruuntur.

De Es

Estiualia sunt ocree. scz calciamenta de coreo quib⁹ etiã aliqui vtunt interdũ in estate. Et fiunt optima apud sanctũ Seuerinum. vt dicit Jo. an. in cle. ne in agro. ꝺ statu monachoꝝ.

Estimatio significat taxatõem ꝑut subiecta materia vel q̃duis aliud mediũ significare declarat. Verbi gra. res tradit estimata ℔ addito q̃ reddat estimatio et nõ res. Ex ℔ significatur emptio z venditio. vt in. l. quotiens. ff. de iur. dot. vbi ꝺr res estimata data viro in dotẽ si est empta. vir agere potest ex empto ꝓ vxorẽ. de ℔ instit. de emp. z vẽ. in ꝑn. z. l. estimate. ff. so. matri. z. l. plerũq; in ꝑn. ff. de iu. dot. iũcta. l. necessarias. in ꝑn. ff. ꝺ peri. z cõmo. rei vẽ. Sz ibi res dat estimata ℔ pacto q̃ res reddat z nõ estimatio. tũc nõ est emptio sz significat q̃ re empta vel diminuta attendat estimatio facta. l. si int̃. C. de iur. do. Hec piculũ diminutiõis vl̃ emptõis fit recipiẽtis nisi sit culpa. q̃ cũ rẽ traditã teneat reddere piculuz debeat esse dñi rei. Sz in casu p̃cedẽti piculuz vel deterioratio rei trãsit i recipiẽtẽ. vt. l. estiate ꝑal. Jtẽ ibi res dat estimata in dotẽ hoc pacto q̃ reddat res vel estimatio. tũc significat trãsire piculũ emptõis. sz nõ deteriorationis. l. plerũq; §. fi. cũ. l. se. ff. ꝺ iur. dot. Et ℔ ex natura cõtract⁹ z alternatiue. Hã natura dotis est q̃ dñiũ trãsit in maritũ. z sic piculũ est suũ. Sz ex natura alternatiue alterꝝ horꝝ sufficit. aut rẽ reddi. aut estimatoz iuxta regulã in alternatiuis de reg. iu. li. vj Sz res empta reddi nõ ꝓt. g̃ estimatio. Res aũt deteriorꝝ reddi ꝓt. q̃ si reddit nõ est reddẽda estimatio.

De ET

Etas legitima sp intelligit ō naturali nō de ea q̄ p̄ principis būficiū implet, vt. C. ō bis q̄ ve. eta. impleta. l. vlt.

Etas pupillaris est minor. xiiij. annis. in masculis. z ī femina. xij. ff. de ÿ. sig. l. pupillus

Etas pubertatis diuersimode accipit. nā in nuptijs ꝓtrabēdis etas pubertatis est ī masculo. xiiij. annis. z in femina. xij. annis. vt instī. de nup. in p̄n. cū ibi not. Hō aūt idē tps requirit. sz alimēta req̄runt vsq; ad pubertatē que debent masculo ad. xviij. annū femine aūt vsq; ad. xiij. ff. de all. z ciba. le. l. mela. alt in p̄n.

Etatis venia est pulleglū qō impetrat mior a p̄ncipe. vt habeat p maiore. impetrat aūt eā mascul⁹ maior. xx. annor. femia aūt maior. xvij. vt. l. ij. C. de his q̄ ve. eta. im. Saturior em̄ est sex⁹ femina q̄ hac rōne. vt no. Accur. in glo. septima. l. ij. pal. q̄ mala herba cito crescit. z citius est subdola mulier z auara. ff. ad vellei. l. sz si ego. in fi. Hā regula naturalis ē. Quāto longi⁹ res hz esse tā to tardi⁹ ad pfectionē deuenit. z ecōtra q̄n to breui⁹ hz esse tāto maturi⁹ ad pfectiōem deuenit. patet ħ in plātis z bruts. Sed vir lōgi⁹ hz esse q̄ mulier. lō tardi⁹ ad pfectōez euenit q̄ mulier. Et lō mulier citi⁹ subdola z sagacior efficit.

Etsi idē est qō q̄uis. ō symo. c. z si q̄stiones. de offi. in or. c. z si ab aplice. in cle. de iureiu z si x̄ps

Etiā. Require supra Ec.

Et hec ꝓiūctiua licet p̄rie copulet. ff. ō ꝓdi. instī. l. si heredi. tñ aliqñ sumit p vel. ff. ō ÿ. sig. Sepe cū sil'ibus. Aliqñ repetit q̄litates p̄cedētes. ff. ō fun. iistru. z instru. lega. l. scio §. gayo. Aliqñ p. i. vt. c. ij. de spōs. Etiā no. in. c. ij. de resc. vbi ō ħ. Vñ hec dictio z cō iūgit p̄ncipaliter sil'z successiue put infert ex significato tūc ħ dictāte. z fm q volūtates disponētis q̄uis medio significare ō declarat nā qñq; est ꝓiūctiua rep̄ncipaliter. q̄rū tñ vna ē alteri successoria. vt dicēdo lego fundum z ei⁹ instrm legatū licet sit accessorium ad fundū. z extincto fundo legato nō extinguit legatū instrī. sec⁹ ē in p̄positōe cū. q̄ cōtingit accessorie. facit le. cui fund⁹. ff. de fū. instruc. z instru. lega. possz etiā tñ facilit̄ trabi ad ꝓiūgēdū accessorie p volūtate dispo nētis q̄ exp̄met z p cū. Significat etiā ibi successiue filiuz z nepotē heredes instituo. nā intelligit q̄ fili⁹ admittat. z eo deficiente nepos. l. gall⁹. §. fi. ff. de libe. z posthu. Rō. qr nepos nō sil' admittit cū filio. z ħ ex ordinata charitate seu naturali affectōe. ar. l. generaliter. C. de instī. z substi. sub ꝓditiōe. fac lex Lucius. ff. de here. instī. vbi diffūcti ua resolui ī cōiūctiuā p̄pter volūtatē q̄ cōcludit ex charitate. facit. le. cū frater. §. cum p̄. ff. ō lega. ij. Idē in ꝯctibus si q̄s emit reditū vl' fundū. p se. liberis z nepotibus. ibi z cō iūgit successiue. s. q̄ p̄mo p̄ sol⁹ admittat. post liberi. deinde bis deficiētibus nepotes

Etates sunt sex q̄bus generatio z stat⁹ hois finitur. xxxv. q. iij. ca. j. z Joh. an. in p̄n. li. vj Alij ponūt septē etates hois Sil'r septem mūdi. vñ. Infans. inde puer adolescēs. p⁹ iuuenis vir. Dē inde senex postea decrepitus fit Annos p̄ma tenet septē. z altera bis tot. Tertia q̄ter septē. sz q̄draginta q̄terna Annos exultat ad q̄nq̄ginta iuuētus. Sz si porrigit ad septuaginta senect⁹. Et tunc decrepit⁹ in certo tpe durās. Itē nota versus de etatibus mūdi. Prim⁹ adam iustusq; noe magn⁹ p̄ abraā. Et p⁹ ħ moyses Dauid natusq; redēptor. Septima fine caret. locat in requiemq; beatos.

Et cetera q̄ñq; scribit extēse p duabus dictonibus. z sic disponit fm q̄ relatiuū seq̄t si saltem aliqō seq̄t. vt dicēdo z cetera. q̄ sūt scribenda. alias respicit oia q̄ p̄missa sūt. Q̄ñq; scribit abbreuiate. vt zc. sic oēs ꝓhēdit clausulas ꝓsuetas apponi i tali ꝯctu. De ħ tradit in. l. gallus. in p̄n. ff. de libe. z posth. z no. i. c. q̄m ꝯ falsam. de pba. vide ē de. C.

De Eu

Euestigle. i. statim vel ꝓtinuo. vt i. c. vnico. de statu. mona. li. vj.

Euloglū idē est pō testamētū. vt in. c. nos q̄dem. de testa. z in. l. iubilem⁹. C. de testa. et l. quidā eulogio. C. de iur. deli. ita exponit Ber. de testamētis Apō nos aūt aliter accipit. vt. ff. ō re mili. l. desertorē. circa p̄n. z ōr ab eu. qō ē bonū. z logos fmo q̄si. zc. Uel fm Hosti. ab eu qō ē flebile. z logos fmo. qr vt plurimū fit i extremis. z est nota doloris. Etiā eulogia dicūt encenia q̄ olim portabāt metropolitanis ad ꝓcliū puincialē vt. xvij. dist. c. de eulogijs. vbi fm glosam.

eulogia dicunt munera q̃ deferũt subditi suis prelatis.

Euidẽs est qđ sp palã est. z euidẽter apparet l.q.j. vt euidenter. ō accusa.

Euidẽtia. ff. de ꝓbẽ. emp. l. ea q̃. z qđ est i euidẽti nulla ꝑt tergiuersatõe celari. de cõsa. cle. z mul. c. vlt. de offi. ordi. si canonici. §. cetex. ll. vj.

Eunuchi ſm Azo. in sum. C. e. tl. dicunt spadones tm̃ z nõ castrati. hoies aũt barbari extra solũ romani ĩperij pũt eunuchi fieri. aut penã capitis subeant

Euincere est aliq̃d ab aliquo extorq̃re vl̃ eri pere vel p sniam iudicis acq̃rere. Res etiã euicta ōr cũ est amissa

Euictio ſm Azo. in sum. C. ō euic. ſm q̃sdaz ita diffinit Euictio ẽ rei empte. vl̃ ex alia iusta causa accepta p sniam iudicis abductõ vel vt petat alio euincente omissio. nec eñ sp est necessariuz rẽ abduci vt videt euicta. vt. ff. e. tl. l. euicta. §. j. Et euictõis cautio solet ꝑstari a vẽditore ipi emptori. ad ꝟ vt si aliq̃s ab emptore rẽ emptã tanq̃ suã petat dicẽs eã sibi esse obligatã aut aliqđ ius in ea hr̃e emptor recursum z regressuz habeat ad vẽditorẽ cui denũciare ꝟ tenet. z venditor debet assistere z defendere emptorez in causa euictiõis. Et ōr euictio alicui⁹ rei in cãm alteri⁹ abducte p iudicẽ acq̃sitio. vide supẽ cautio. de euic.

De Ex

Exactio. l. petitio. nã exigere ẽ rẽ ab alio pet̃e

Exauctorizare ẽ militem cingulo. vl̃ clericuz ordinibꝫ spoliare. vt ĩ. l. q̃ cũ vno. §. nõ oẽs. ff. de re. mili. Uel est statũ alicui⁹ vl̃ auctoritatẽ ei auferre. z qñq̃ hz fieri exp̃sse. qñq̃ tacite. vt si ꝓnceps vl̃ dux belli militi ĩ exercitu delinquẽti calcaria abscinderit. talis ōr tacite exauctorizat⁹ dato q̃ nil exp̃mat. z exp̃resse vt si dux exercit⁹ militẽ fugitiuũ exauctorizauerit. Itẽ põt hr̃e locũ in clerico. qz exauctorizare etiã idẽ sonat qđ degradare.

Excãdescere ẽ subito irasci habẽdo simlitudinẽ inter furorẽ z estuanꝫ ferri candorem

Exceptio est rei defensio p quã se defendit z tuet ab actore ſm Azo. in sum. C. e. tl. Qñz ponit large z impꝛopꝛie. p omni defensiõe put reo ꝓpet̃ etiã si nulla actori competit actio. Et tũc q̃daz vocãt eã exceptionẽ facti vt qñ sine exceptione q̃s calumnioſe ponit

Sz Azo vocat eã exceptõem intẽtionis. et ō exceptionibꝫ intẽtionis q̃ sint no. ff. e. tl. l. j. ĩ ꝓn. z. l. ij. §. illud. C. de trãsac. z tal'nõ ꝑt ō iure expiri. qz nemo ꝑt expiri sine actiõe vt cũ tũc nulla sit actio. nulla ꝑt dici actõis exclusio. sz ōr ꝫ intentiõez actoris defensio vt qñ q̃s se in aliquo instr̃o obligat ad aliq̃d sine exceptõe iuris vl̃ facti. Sensus est q ꝫ ꝟ nullã faciet defensionẽ de iure vel ō facto. Differũt tñ exceptio z defensio. Naz defensio ꝓpꝛie ōr q̃ ipo iure actionẽ tollit. vt solutio q̃ est el⁹ qđ debet redditio. z acceptilatione oĩs obligatio tollit. instit. q̃ mo. obli. tollit. in ꝓn. z. §. ltẽ p acceptilatõem. Itez renũciatio ōr defensio. c. sup ꝟ. de renunci. ꝓcordat glo. in. c. j. de lit. ꝓtest. li. vj. vbi no. ex glo. penult. q ois exceptio ꝑemptoria q̃ perimit lĩas z gr̃am opponit añ z post litis ꝓtesta. C. de excep. l. vl. Et no. Hosti. z Jn. in. c. cõstitut⁹. de resc̃p. Itẽ large ōr etiã exceptio esse replicatio q̃ dat actori. ois ei replicatio est exceptio. vt. ff. e. tl. l. ij. §. replicationis. Et sicut se hz exceptio ad actionem sic replicatio ad exceptõez ſm Boff. ō pba. in sum. Stricte ꝓo et ꝓpꝛie exceptio ponit p illa defensione q̃ cõpetit reo ꝓtra actionẽ cõpetentẽ in eũ. z sic ōr actiõis exclusio. z ꝟ est exceptio iuris. vt si petis a me debitum z ego excipio q remisisti mihi. vel si fecisti mecũ pactũ de nõ petẽdo. vel q nõ venit dies p̃fixus. vt sumit vtraq̃ exceptio. ff. e. tl. le. ij. ꝓmo rñso. z. §. replicatõis. z q exceptõ sit actõis exclusio. habet de elec. dudũ. sup ꝟ. irritari. in glo. Exceptio diuidit in plura genera. qz Alie sũt ꝑpetue z pemptorie. vt. ff. e. tl. l. j. §. exceptiones. Alie sũt odiose. vt macedõiane. Alie fauorabiles. vt velleiane. hec diuisio colligit ex. l. q̃ exceptiõem. ff. de ꝓb. ind. Item alie sunt in rẽ. alie in psonaz. vt. ff. e. tl. l. j. §. exceptiões. pal. Itẽ ſm Host. z Spe. Alie sunt anormale. Alie mixte. z multas alias diuisiões dicti doctoris psequũt vide eas.

Exceptio dilatoria est q̃ cãm differt. vt instituta. eo. §. appellant. Et istaꝝ est multiplex diuisio. de qua aliquãtulũ no. in. l. exceptiõez C. de pba. Est eñ quedã dilatoria solutionis. q̃ sapit istã naturã q respicit actionez nimis tẽpestiue intentataz. z dz opponi añ lit. ꝓtest. sz pbatio el⁹ fit post lit. ꝓtest. c. ex mona. de re. iudi. q̃ dã est dilatoria iudicij q

opponi ꝓpte ad impediendū iudiciū añ lit. ꝓtest. z pbat tāꝫ ꝑ iudicialis z expediens venit añ lit. ꝓtest. Et idē dicendū est de replicatōe eiusdē. Quedā est declinatoria fori. vt ibidē notat. Itē colligit hec diuisio ex l. iij. in fi. ff. e. ti. vide ō ℔ spe. e. ti. Et nota q̄ declinatorie iudicij sunt in initio ꝓponēde. Et sunt iste q̄ ℨ iurisdictōem iudicis opponunt. Rō ne si eis scīēter obmissis ad alia ꝓcedat videat q̄s in iudice ꝓsentire. C. de excep. l. vlt. no. Boffr. de dila. §. sūt z alie. in fi. Sūt etiā iste pbāde in initio. vt ꝑ us sciatur ō iurisdictōe iudicis anteq̄ ꝓcedat ad vlteriora. hūt tñ etiā locū post iniam si ex ignorātia obmittant. ō sen. z re. iuō. ad probandū. C. si a nō ꝓpetēti iudi. l. vlt. Etiam dilatorie ꝓponēde z pbāde sunt añ lit. ꝓtes. c. inter mona. palle. z. c. pastoral. ō excep. C de pba. l. penl. Dilatorie solutōis sunt ꝓponēde sil'r in initio cause. l. ante litē cōtestatā z pbāde postq̄ actor suā intentōem fundauerit. sz peremptorias ꝓbabit re⁹ postq̄ actor suā intentōem probauerit. de ℔ vide Boff. de pbatio. §. restat.

Exceptio peremptoria ſm Spe. vocat sic. q̄ actiōem vel intentōez agētis perimit scōm Jo. an. c. j. de lit. ꝓtest. ll. vj. seu ius ledit. vt insti. de ꝓpe. z temp. actio. §. ꝓpetue. vt pactū de nō petēdo i ꝓpetuū. vl' iurauit nō agere vel accusare. q̄ ipo iure tollūt naturalē obligatōnem. vt. ff. ō iurelur. l. fi. circa ꝑn. qō doctores itelligūt esse vez de volūtaria z quētionali. sec⁹ aūt de necessaria. Ciuilem aūt ipo iure nō tollūt sz ope exceptionis eidē. Et ſm Azo. sp obstāt be agēti etiā si cessauerit agere ꝑ mille annos.

Exceptio ꝓpetua ē q̄ ꝓpetuū hz effectum vt cū petis a me debitū excipio q̄ tu remisisti mihi. hec exceptio ꝓpetua dici ꝑt. z ꝓpetuo cōpetit q̄cūq̄ actor agit q̄ exceptio nō cōpetit nisi q̄s agat. ff. de excep. l. exceptio

Exceptio tpalis ē q̄ ad tps vtilis est. vt cum petis debitū excipio q̄ fecisti pactū mecū de nō petēdo. hec exceptio vsq̄ ad ānū vtil' est. postea ꝓo nō. de q̄ de rescrip. c. plez q̄. z de offi. or. c. pastoral. in fi. z. ff. e. ti. l. exceptōne. §. tpales. Et hec etiā dilatoria ōr. q̄ differt z plōgat cām. nō aūt aufert. Aliud exē plum. ꝓuenio te cora iudice nō tuo. z tu excipis te nō esse ō foro ei⁹. vide glo. in verbo excusari. c. si aūt de rescrip.

Exceptio anormala est q̄ nō sequit normaz aliaz. q̄ ꝑt opponi añ lit. ꝓtest. z post. z ī lit. ꝓtest. vt exceptio excōicationis z alie. s. ō q̄ bus dubitat an sint ꝓpetue an tpales. vt exceptio matrimonij. z exceptio nō numerate pecunie. z nō numerate dot. vt no. insti. de excep. §. appellant. z plures alie ſm Ho stiē. z Spe. eo. ti. vt exceptio q̄ cōpetit fide iussoribꝰ ex epla diui adriani ℨ creditores. vt no. insti. de fideius. §. si plures

Exceptio rei iudicate non pōt opponi q̄n fit sup eadē re. z q̄n est ex eadez causa z eadem persona.

Exceptio doli ē q̄druplex vt no. Accur. ī gl. q̄ se debere. ff. de ꝓdi. ob cau. da. cau. nō se.

Exemptio ꝓpte est vbi aliq̄ ꝓuentual' eccl'ia canonicoz seculariū vel regulariū monachoz vl' monialiū immediate subest pape. Haz exemptionū alia vniuersalis. alia ꝑticularis. Uniuersal' est q̄ cū vniuersitate iuris spectat ad papaz. ita q̄ metropolitano aut dyocesano nihil iuris manet in eadem. Particularis est q̄ ꝑ ꝑte in certis casibꝰ ab eoz iurisdictōe eximit. z alias ptinet ad eosdem. Uerbi gratia. si forte aliq̄ eccl'ia q̄ntuz ad ℔ est exempta vt null⁹ archiep̄s vel ep̄s possit in ea diuia suspēdere sic in sua dyocesi. z alias ei exhibeat reuerētiā z honorem. Itē exemptōis monasteriorz due sūt spēs. q̄dam nō recognoscūt superiorē nisi papam. alia sunt ordinū ep̄torz. vt monasteria cisterciēsiū. rē. q̄ nō corrigit ordinari⁹ loci. sz abbas vel ꝓr eoz. glo. est ī cle. attendētes de sta. mona. Itē exemptionū alia ꝓsonal'. alia local'. ꝓsonal' est vbi archiep̄s vel ep̄s eximit vt a nullo nec etiā a legato sedis apostolice. nec etiā a iudice delegato excōicari vl' interdici valeat aut suspēdi sz local' est q̄ loco. ℔ est eccl'ie datur

Exemplaris ōr illa substitutio q̄ fit filio furioso seu mēte capto ī euētu mortis ī furore seu nō sana mēte. Et ōr exēplaris q̄ admittit fieri p̄dictis sic pupillaris pupill' fit q̄ ꝑter etatē sibi ꝑ testamentū ꝓuidere nequiuerint. sic em̄ p̄dicti ꝑter furorē. demētiam. seu defectū mētis. vt insti. de pupilla. substi. §. j. in ꝑn. In multis tū differt a pupillari. vt infra dicet de substi. Significat

aũt hec substitutio diuersimode vt significatum ex eĩ ꝓbis vel alias vndecũq; sumptuꝫ significare ꝓbat. significat eñ ꝑmo vl eĩ ꝓba significãt seipam, s. q̃ filio cui facta est substitutio mortuo ĩ furore vel demẽtia substituꝫ admittaꝫ. vt. §. j. instĩ. ꝺ pupil. substĩ. Significat vlteriꝰ tacitã vulgarẽ. ar. le. iam ℔ iure. ff. de vulga. ꝛ pupil. iũcto. §. j. instĩ. e. ti. ꝑal. Rõ sicut in ꝑmo significato ꝓsiderat ꝓpietas ꝓbox eĩ, sic in secũdo significato ꝓsideraꝫ idẽtitas ꝓsonaꝝ. vt quod ꝑ substitutõꝫ testatoꝛ filio ꝑuideꝫ, sic nisi aliꝺ appareat. Significat etiam hec substitutio pupillarẽ. Verbi gr̃a, facta est furioso ĩpuberi si in furore decesserit, sensus est q̃ si decedat in etate pupillari tũc significet exemplarẽ, q̃ facta impuberi licet furioso. et valet vt pupillaꝛ; tm̃. q̃ verba ℔ significant. Et q̃ defectꝰ naturalis potiꝰ extẽdiť seu attendiť q̃ accidentaľ. l. iij. §. j. ff. de tute. et ℔ qñ illa ꝓcurrũt que requiruntť in pupillari quia filius est in potestate ꝑis ꝛ sic de aliꝭ Si aũt nõ ꝓcurrũt tũc infra tps pubertatis valet vt exẽplaris postea nõ ꝓpter limitationẽ illam si in etate pupillari decesserit Si aũt factũ est sine tpis limitatõe, tũc valet simpl̃r seu ꝑ omi tpe vt exẽplaris. Significãt vlteriꝰ hec ꝓba filio furioso substituto subaudi, i. si filiꝰ furiosus in furore decesserit. Et requiriť q̃ sit furor tpe mortis. vt in. §. j. instĩ. de pupil. substĩ. ꝑal. ꝛ. l. ex facto. §. j. ff. e. ti. licet alias ꝑ ista ꝓba. titio furioso lego talẽ qualitatẽ sufficit adesse tẽpe dispositõis. vt in. l. mela. in ꝑn. ff. ꝺ alimẽ. ꝛ ciba. legatis q̃ apponiť causa demõstrationis. ratio vtriusq; q̃ significatũ sumptũ ex affectiõe q̃ significať eĩ ꝑuideꝰ cui ꝑuideť cũ eo mõ q̃ ꝑt. modo in ꝑmo casu melius ꝑuideť ei recipiẽdo ea ꝓba in illo sensu. Sz secũdo casu meliꝰ ꝑuideť furioso recipiẽdo verba demõstratiua tm̃. qꝺ est ꝓpriũ eoꝝ significatũ. significat vlteriꝰ. q̃ existẽte ꝓditione substitutiõis substituꝰ admittať volẽs vel inuitus ℈m q̃litatẽ ꝑsone substituti. Si eñ est substituꝰ filiꝰ furiosus q̃ erat ĩ eius potestate tpe mortis ẽ necessariꝰ. vel voluntariꝰ. vt i. §. j. instĩ. ꝺ hereditа. q̃li. ꝛ diffe.

Excõmunicatio est extra cõmunionẽ ecclie sepatio. vel censura ecclastica excludens a cõmunione fideliũ. xj. q. iij. c. nihil. ꝛ. §. euidenter. vel est eterne mortꝭ dãnatio. xj. q. iij nemo eꝑoꝝ. ꝛ. c. nullã. g̃ festinare debemus vt mortuꝰ a xp̃o sepatus ꝑ excõicatiõem reintegreť ꝛ recõciliеť xp̃o ꝑ absolutõꝫ. Ꝺ a loꝛibꝰ eñ malis ꝺz sincera caritas subuenire. l. diſ. vt ꝓstituereť. ꝛ glo. in. c. pñti. e. ti. li. vj. Vel sic generaliť. Est a q̃libet licita cõmunione vl̃ legitimo actu sepatio vel a sacramẽtis exclusio Species excõicatõis infinite pñt eẽ, q̃ tot quot sunt spẽs cõmunionis. due tñ spẽs eĩ ꝑcipue ℈m canoneś cõmuniť vsitanť. s. maloꝛ ꝛ minoꝛ. ꝺ vtraq; illaꝫ habeť. iij. q. iij. engeldrudã. Hã vna excõmunicatio q̃ maloꝛ ẽ ꝺz anathema. ꝛ excludit ab ingressu eccie ꝛ a cõlone fideliũ ꝛ a sacramentꝭ. hec vocať maloꝛ. ꝛ ferť cũ solẽnitate. de q̃ etiã dať ꝑcedẽs descriptio cũ dicebaťť. Est a q̃libet licita cõlone hoĩm vel legitimo actu ꝛ sacroꝝ sepatio. Uã ꝛ Adã excõicatꝰ fuit ab esu ligni. in. §. cuidẽť. ꝑall. xj. q. iij. ꝛ de sen. excõ. si quẽ. ĩ glo. iij. Alia ꝺz minoꝛ. Et illa tm̃ sepat a sacramẽtꝭ. Et hec est duplex. vna ꝑ pticipiũ a iure. vel ꝑ sniaz ab hoĩe alia sepat a cõlone fideliũ nõ sacramentoꝝ. v. q. iij. pñti. ℈m Hoff. de cle. excõ. ministrãte. §. itẽ sciendũ. Est eñ quedã excõicatio iuris a qua absoluit eꝑs nisi absolutio sit summo pontifici ob reuerentiã seruata. de sen. excõ. nup. Alia hoĩs vt eꝑi vel sui vicarij vel delegati. de offi. ordi. cũ ab ecclesiaꝝ de malo. ꝛ obe. ca. vnico. li. vj. in gl. Et nota q̃ excõicatio est medicinalis non mortalis disciplina. nõ eradicãs. ꝺuz is in quẽ lata fuerit nõ ꝓtemnit eã. c. j. e. ti. li. vj. Etiã excõicatio ꝺz mucro eꝑi. xj. q. iij. c. visis in fi. vbi ꝺz felici mucrone eꝑi sacerdotũ placula reseceneť. ꝛ. xxiij. q. iij. corripianeť Item ꝺz anathema impropꝛe ab ana. l. sursum. ꝛ theca figura olim in frontibꝰ damnatoꝝ impressa. ꝛ sic q̃si anathema ꝺz. Et hec maloꝛ q̃ duplex est. Quedã sine solẽnitate Alia solẽnis. q̃n duodecim eꝑi vel ꝑsbyteri candelas in terrã ꝓjciũt ꝛ pedibꝰ calcãt Et nõ differt ab alia. nisi in ꝺba q̃ maloꝛ ẽ terroꝛ ꝛ ꝓfusio. de his duobꝰ. in. c. cũ nõ ab homĩe. de iudi. Et excõmunicatꝰ amplius ꝛ septꝰ excõicari ꝑt. de treuga ꝛ pac. c. j. Itẽ excõicato possunt ꝑticipare ꝛ cõmunicare familia ꝛ vtoꝛ ꝛ liberi. q̃ sunt a canone exempti. de sen. excõ. q̃ in dubiꝭ. Et participans in loc̃la quo ad coꝛrectõem nõ est excõmunicatꝰ. e. ti. poꝛro. nec ꝑdicatoꝛes vel

alīꝫ recipiẽdo elemosynas eo. ti. Cū ꝓ volū
tate vl' ꝑdicādo seu mouẽdo, e, ti, respōdeo
Et nota casum in quo q̄s est excōicatus vl'
excōicatur sine peccato mortali. in. ca. lr̄as
de resti. spo. vbi mulier nolēs reddere debi
tum ꝓpter ꝓscīam ꝓsanguinitatis in q̄ bñ
facit, tñ excōicat. Et sic excludit ab eccīa mi
litāte nō tñ triūphante, c. inquisitōi. de sen.
excō. q̄uis alias nisi ꝓ peccato mortali sit
q̄s excōicandus, c. nemo eꝑ. xj. q. iij. Et
nota p. xviij. ꝓstituētes cle. comphēsi sunt
i. casus. Quoꝝ. xvj. refuati sunt pape qui
bus. q̄s ipso iure excōmunicatiōez incurrit
exp̄sse. z p duas duo tacite vide glo. in ꝑ. ex
cōmunicationis. in cle. j. de sent. excō. vbi
enumerant loca istoꝝ casuū. Itē excōicatō
maior ꝓtrahit in. xviij. casibus ſm Bof. in
sum. de sen. excō. §. ꝓtrahit. Itē excōicatus
nihil dare dz ꝓ sua absolutiōe. c. ad aures.
de symo. Si tñ ꝓ manifesta offensa est ex
cōicatus. ꝑmo dz satisfacere z postea absol
ui. de ꝑ. sig. ex pte. Sz pone statutū. ep̄i est
q̄ q̄libet excōicatus añq̄ absoluat debet
soluere decē ꝓ quolibet mēse. vt ꝓ valeat sta
tutū. Respondet q̄ nō in. c. ad nostraz. z. c.
nemo. de symo. licet in contrarium deter
minet. Hosti. z Joh. an. in. c. ad aures. ꝑal.

Excōsul est qui desinit esse cōsul. simile nota
tur de questore z exquestore. insti. in probe
mi. §. cum hoc.

Excusatio est alicuī iuste cause allegatio in
defensionē vel suppositōem alicuī ne co
gatur cōpere in iudicio. de q̄ in. l. ij. ff. si q̄s
cautionib. z in ti. de va. z excu. numerum.

Excusatio tutoꝝ fit ex varijs causis. Et que
dam innitit eā tari. Quedā em̄ excusant ad
tempꝰ. s. qui cā reipublice abesse ceperit et
reuersi ad nouā tutelā infra annū nō vocā
tur. sed veterem non cogent statū recipe. vt
insti. de excu. tuto. vl' cura. §. qui se. z. C. eo.
ti. l. j. z. ff. e. ti. l. j. §. item q̄ reipublice. Est et
alia excusatio a tutela. que dr excusatio ve
teranoꝝ q̄ excusant a tutela si sint a militia
dimissi. honesta causa interuenīte z iusta.
puta ꝓpter infirmitatē vl' aliā causaz. Sz si il
la que alio mō fit nō vocat honesta. sz cau
saria. vt. ff. de bis q̄ no. infa. l. ij. §. cogno
mine. Et ꝑpetuo q̄ soluunt a malicia pꝰ. ex
annos. Sz ad tps q̄ infra. xx. ānos. z ꝑ di
uersimode tenet. qz si infra q̄nq̄ nulla sibi
vendicat immunitatē. si ꝓ post q̄nq̄ ānos
solutꝰ fuerit habet imunitatē vnīꝰ anni. ꝑꝰ
octo annos habet imunitatē biennij. post
duodecim triennij. post decē z septē q̄driē
nij. post viginti annos bz excusatōez perpe
tuam. Et est alia tutele excusatio eoꝝ q̄ nu
mero liberoꝝ se excusant vt rome liberoꝝ
triū. C. e. ti. l. j. cū ꝓcor. in italia q̄ttuor. in ꝑ
uincia q̄nq̄. excusatio eoꝝ q̄ morbo excusā
tur. vt ceci z surdi muti furiosi z ꝑpetua va
litudine detēti. C. e. ti. l. vnica.

Excusatio eoꝝ q̄ etate excusantur. vt maior.
xvij. annis. l. vnica ꝑal. z instit. de excu. tu.
vel cu. §. item maior

Excusatio eoꝝ q̄ numero tutelaꝝ excusant.
sc̄z q̄ habēt tria onera tutele. l. tres honores
tutele. ſm Azo. que omnia habent. C. sub
his ti. in rubro z i nigro. vide de ꝑ Azo. ibi
dem in sum.

Excusatoꝝ ſm Azo. z spe. eo. ti. est q̄ venit ad
ꝓponendū causas absentie alicuī q̄ nō po
terat sil'rōe sui vl' cause. pcuratorē ꝓstitue
re. vt i causis criminalib. in q̄b licet pcu
ratoꝝ nō interueniat. vt in. l. j. ff. ō publi. iu
di. §. rei excusat tñ allegatis causis absentie
bñ admittit. vt in. l. absens. ff. de pcu. vl' vo
catus erat vt ꝓsonaliter cōpareret

Executoꝝ ſm spe. e. ti. est officialis ꝓ quē lit̄
executio vel ipsiꝰ cause ꝓparatio iubēte iu
dice suo expedit. Vel ſm Azo. ꝓprie est ille
q̄ discussam cām sniē z executōi mādit. vo
catur etiā in iure apparitoꝝ. Reḡre sup̄ ap
paritores. alias etiā vocat in iure diuersi
mode. de istis modis ē glo. nor. C. de excu.
rei iudi. l. sl vt ꝓponas. quam ꝓsequit spe. in
ti. de citatōe. §. sequit ꝓpe ꝓncī. Itē appella
tiōe executorꝫ intelligit delegatꝰ. c. sciscita
tus de rescꝑ. z. c. si q̄s ꝓtra. ō fo. ꝓpe. vñ ex
ecutores sūt illi ꝓ q̄s iudex sniaz suā exeq̄t
et rem iudicatā mācipat effectui. z mandat
executōi. Et duplex est executoꝝ. s. merus z
mixtus. executoꝝ merꝰ ōz q̄n ꝓ nūciū nō est
demādata aliq̄ cognitio. sz tm̄ cause execu
tio. z tal' nō dz audire exceptōes. vt. C. ō ex
cu. re. iudi. l. si vt ꝓponis. ꝑal. z. c. de cetero.
de re iudi. z. ff. de iudi. l. si ꝓtoꝝ. z de tali loq̄
tur. c. pastoral'. §. qz ꝑo. de offic. dele. vbi bo
na glo. de executōe duplici ſm Hostien. tñ
tenet admittere exceptiōem excōmunicati
onis. alias appellari ꝑt. de ꝑ vide Archi. ō
excep. pla. ll. vj. Vel sic. Executoꝝ merꝰ ē q̄
nō potest de fraude interposita cognoscere

ab illo nō appellat nisi modū executōis excedat.ff.q̄ꝫ.app.nō recī.l.ab executore.ꝛ de re iudī.q̄ ad ꝓsultatiōez.in fi.ꝛ.ij.q.vj.sub illo.§.sunt quoꝫ.ꝛ.§.ab executore.ꝛ.c.si verum.ꝛ.§.se.|Sz a mixto executore bñ appellatur si nō admittit legitimā exceptōem vl alias ꝓtes grauauerit.de app.delicto.ꝛ ca. vt debit⁹.Sz executor mixt⁹ est q̄ habz cognitiōem cause annexam.vt in.c.nouit.de app.ꝛ de re.iudī.c.de cetero.pal.ō offi.delega.pastoral.ī glo. vt cū papa mādat alicui restitui rē suā.vel alicui dare beneficiū rē.ꝛ talis dz recipe legitimas exceptōes q̄ntūcū q̄ scribat sibi absolute a papa.vt de offi. ō le.ex ꝓte de rescrip.c.si q̄n.ꝛ.c.cuz adeo.ꝛxv q.ij.ꝛ si nō

Exempt⁹ ōr q̄ a suo iudice siue iurisdictione ordinarij subductus est.rē.

Execrare est abominari vel detestari.ꝛ ꝓprie attribuit delictis dicēdo ℔ delictuz est execrabile

Exempla nō sunt sp imitāda.sz exemplū pape est nobis sequendū.xvj.q.ij.licz dī.lx.c. sane.vbi gl.ꝛ glo.j.c.ō quib⁹ dī.xx.q̄ p exē pla sit iudicandū cū ius deficit.vl intelligitur de exēplis publice vl autētice psone.vt ꝓncipis.vl apl'oꝫ.ꝛ de exēplis plurīū ꝛ nō paucoꝫ.vide ibidem.

Exercitor ōr is ad quez quotidian⁹ questus ꝛ utilitas nauis ꝓtinet.Magister vero nauis dicit cui tota nauis ꝛ anchora cōmissa ē.Req.sup actio exercitoria.vbi ō ℔ habet

Exheredatio est alicui⁹ a sua substantia vel hereditate exclusio.ꝛ alterius seu alieni institutio.veluti cū parētes exheredāt filios. ꝛ scribūt alienos heredes ī testamento.ita accipit īsti.de exhere.li.ꝓ totū.Et sic exheredare est filiū ꝓstituere alienū a suba.l'hereditate paterna.ꝛ dz fieri cā inserta ꝛ pbata Et ꝓpter q̄s.ꝛ q̄t causas pr̄ filiū.ꝛ ecōtra fili⁹ patrē possit exheredare.no.glo.in.c.q̄n tauallis.de iurei urā.

Exero.l.pto.sic ponit exerat.id est petatur. l.vt verboꝫ.que est fi.C.qui admit.ad bo. pos.ibi glo.penul. vel est idez q̄ aperiatur via petenti.

Exestuare est feruere. bulire. vel calefacere. vt est glo.in cle.dudū.de sepul.

Exhibere est rē in publicū deducere seu ostēdere vt copiā habeat aduersari⁹ rē suā tangendi.ꝛ eā sic visam si sibi sua videt eā vendicandi.de ℔.ff.ad exhibendū.l.ij.ꝛ ō libero hoie exhi.le.ij.§.ꝛ alt ꝓtoꝛ. Req̄re supra actio ad exhibē.

Exilium triplex no. Archi.xl v.dis.cum beatus.in fine.

Expense sunt sumpt⁹ volūtarij ꝛ nō necessarij.ꝛ ōr expēsa q̄si extra pēsas ꝛ debitum facta. Sz impēse sunt vtiles ꝛ necessarie a ꝑbo impēdere dicte.vnū tñ multotiēs ꝓ alio ponit.vt.l.iulia.in fi.ff.de minoribꝫ. vbi expense ꝓ necessarijs ꝛ vtilibꝫ dūtaxat ponūtur.put ibi no. Etiam impēse.ꝓ volūtarijs ponit nō solū vtilibꝫ ꝛ necessarijs.ff.ō ℔.sl. l.impense. Quāuis differētia p̄dicta ꝑriuz dicat. Expēse differūt a dāns.vñ iuramēntum factū sup vnū nō extēdit ad alteꝫ.nam expēse fiunt causa litꝫ.dānaꝫo ex discordia puenīūt.vt destructio dom⁹.ꝛ silia.ō inlu. ca.in nostra.in text.ꝛ glo.

Expilatores ꝑm Azo.ī sum.C.ꝛ.ff.ō cri.expi.here.hi sunt q̄ ex rebꝫ vacātis hereditatis aliq̄d surripiūt ꝛ expilāt.de pe.di.j. aut fetā. Req̄re sup.actio expi.here.

Experiri q̄ꝫ ponit ꝓ rñdere seu defendere vt de iudī.c.j.de pcu.c.q̄ generaliter.li. vj. Q̄ꝫ ꝓ agere.vt de causa pos.ꝛ ꝓprieta.ca. pastoralis

Explicatio est allegatio q̄ supplicatōez infirmat.vñ replicatio est allegatio ꝫ exceptōez ꝛ adiuuat actorē. Et supplicatio est allegatio q̄ replicatōez infirmat.ꝛ reū adiuuat. sz explicatio est allegatio infirmās supplicationem.ꝛ fit ꝓ actore ꝫ reum

Exponere.l.ꝫ se ponere Exponi aūt dicunt infantes serui liberi ꝛ languidi si sine cura dimittunt.vel eis alimēta negant a parentibꝫ a dñis vl patronis.vt in.c.vnico.de infan.ꝛ lang. Exponere eñ aliq̄ solent relegato pietatis officio infantes vel lāguidos ante eccl'ias ponere vt eos alij miseratione moti colligāt.lxxxvij.di.si expositus.

Expressum qūo dupliciter sumatur.no.ff.ō vul.vt pupil.l.j.in ꝓte.ꝛ de ꝓbē.si epūs.in glo.certas.li.vj.

Expressa pupillaris substitutio. Require infra substitutio

Exorciste grece latine dicunt adiurātes.xxj. distin.cleros

Extimare est alicui⁹ rei certū ꝓciū dare.ꝛ est idem qō taxare.vel certū ꝓciū diffinire ꝛ ō terminare.

Extraordinariū remediū est qđ ob aliquam cā extra vl' vltra cursū solitū alicui dat, vt restitutio minoꝝ leso vl' absenti cā iusta ne cessaria vel ꝓbabili ad q̄ remedia nūq̄ re currendū est q̄diu remedio ordinario loc⁹ est ad qđ potest haberi recursus

Extraordinariū iudiciū est coꝝ delegato, vl' q̄n nō ꝓcedit in figura iudicij, sz ex officio iudicis in modū inq̄sitōis vel denūciatiōis vide tex, iūcta glo, in, c, q̄m ꝫ de ꝓba,

Extra no, archi, de p̄scrip, statutū, li, vj, §, iij.

Exterminare est q̄si extra termios vite vl' iu risdictōis sue ponere, cle, vnica, de iureiur, de here, excōicam⁹, §, mouēāt, z, §, se, ponit etiā ꝓ deponere, desolari, in exiliū mittere,

Extūc tps extremū significat, ff, de ꝓdi, z de mō, l, si is, §, si ita

Ex no, archi, iiij, q, v, q̄s q̄s, z plen⁹ Jo, cal, i cā, vestra, de coha, cle, z m u, z Jo, mo, ō be re, excusat⁹, li, vj, Etiā archi, de p̄ben, cū in illis, e, li, z pau, in ca, in lr̄is, de resti, spo, et iam no, C, de legi, l, nō dubiū, Et quādoq̄ i cōpositōe stat augmētatiue ꝓ valde, vt exe q̄re, i, valde eq̄re, vt, l, j, ff, ō le, j, vbi oꝝ, ꝓ oia executata sunt legata fideicōmis,

Explosa, i, exclusa, c, inq̄sitōi, de sen, excō,

Extoꝝres, i, ūmunes vl' insontes, ō sen, excō, ꝓpugit, z di, xix, nulli pbas est, vbi oꝝ, sz extoꝝrs a sancto fiat mīsterio, z, e, di, c, ita dñs, §, in oēm terram, vbi oꝝ vt extoꝝrē, i, alienū se mīsterij intelligeret esse diuini, z habe tur, C, de custo, reo, in, l, de his q̄ est, l, fi, z ō pe, di, ij, Jtē ꝓ inde vbi oꝝ n udari facultati bus ꝓpr̄ijs z patrie sue extoꝝres fieri etiam pj, q, j, ꝓspiratiouem,

Exquestor est q̄ publice pecunie ꝓgregāde seruāde, z q̄rende officiū habebat hanc ad ministratōez deposuit, vl' oꝝ ille q̄ q̄stoꝝs de ponit administratōz, vt no, insti, i, pbemio, §, cūq̄ ħ in glo, vide sup' excōsul, z, j, q̄stoꝝes

De Fa

Aber lignarius

oꝝ nō solū q̄ ligna dolat sed gene raliter omnis q̄ edificat, ff, de ꝓ, sig, l, fere, §, fabros

Fabricēses dicebāt fm, le, C, e, tl, li, xj, Qui erāt deputati armis faciēdis, reparādis, et vendēdis, Sz Jo, an, de sen, excō, si iudex li, vj, dicē ꝙ fabricēses oꝝ q̄ publica arma faciunt in publicis fabricis z nō alibi, z dat ꝑmi cerioꝝ vt reponat i publicis armamētis q̄ rum brachia stigmate figurabant, Reqre infra stigmate,

Facere oꝝ ille cui⁹ auctoritate fit, ō sen, excō, c, mulieres, z facere oꝝ q̄s statim, ꝓfestim i cōtinēti, mox illico, qđ facit sine interuallo nullo actu ꝓtrario aut imptinēte inter me dio, de elec, q̄, ꝑpter, vbi oꝝ ꝙ post collatōz mox dz electio celebrari silr cū vis infertur psone incōtinēti repelli dz, i, sine interuallo q̄si bello ꝓtinuato, Jtē idē ꝙ facit i triduo C, de erro, aduo, l, vl, vbi oꝝ ꝙ aduocatus pt reuocare errorē suū statim, i, infra triduū Et ħ intelligit, ꝓlacē, sic sonat, Sed Ac cur, ħ intelligit q̄n cā durat post errorē tm̄ p tres dies, Jtez qđ facē in decē dieb⁹, ff, de ꝓsti, pe, l, ꝑmissor, vbi oꝝ ꝙ si q̄s sine die cō stituerit se solutuꝝ pecuniā alicui ꝫ eū agi pt si statim nō soluerit infra, x, dies, Item qđ facit in vno anno, xx, q, j, puella, vbi oꝝ ꝙ si insc̄ijs parētib⁹ infra, xij, annū velū ac ceperit parētes vel tutoꝝes p̄nt ħ statim ir ritare infra annū, Jtē qđ facit cum q̄dā tē peramēto tp̄is, ita ꝙ nec minimū vl' maxi mū tps assumit qđ magis pt intellectu cō cipi q̄z dici, ff, de solu, l, ratū, z, l, de codicib⁹ vbi oꝝ ꝙ heres fideiussoꝝ testatoris ħ qđ adita hereditate solvit ꝑ defūcto statim sol uere dz, i, cū q̄dā tpamēto tp̄is nec em̄ sta tim cū sacco parat⁹ venire dz, Jtē qđ facē cū ꝑmo pōt, de resti, spo, olim causa, vbi oꝝ ꝙ vim illatā reb⁹ pt q̄s repellere incōtinenti, l, q̄cito poterit collect⁹ amic⁹, ita tñ ꝙ illō incōtinēti nō extēdat vltra annū, hec Ber, de elec, q̄, ꝑpter, Jtē qđ facit in vno mēse, j, q, j, cōstat, vbi oꝝ ꝙ si alīq̄ ordinati sunt ab hereticis ꝑ vim si statim renūciauerint ꝓd liabulo hereticoꝝ, i, infra mēsem tūc excu sant, Item q̄cito scit, vt, xxxij, q, ij, mulierē Jtē qđ facē q̄nq̄, vt, ff, si cer, pe, l, j, vbi dicit Cuicūq̄ rei assentim⁹ alienaz fidem secuti mox recepturi ex eo ꝓtractu credere dicim⁹

Factitare est freq̄nter facere, l, fulcimus, §, latitare aūt, ff, ā, ex cau, in pos, ea,

Factio est cōspiratio, l, q̄s q̄s, C, ad, l, iuli, ma iestā, vbi glo,

Falcidia oꝝ lex a falcidio tribuno plebis qui ipam adinuenit ad ħ ꝙ q̄s extraneo i testa mēto suo legare nō posset q̄n ad min⁹ q̄rta remaneret heredi, ꝙ si ꝓta faceret locū nō

baberet, z sic ꝺr falcidia a falce ad defalcandū singul' mādat' ꝑ quā ꝓmittit' heres babere q̄rtā ptē legatōis vel hereditat' qñ etiam tota hereditas vl' maior ꝑs ē legat' exbausta. Et est triplex falcidia ſm Jo. an. in glo. di. ñ. rūsa prudētū Re. infra. l. falcidia

Factū fieri ꝓtētū ī dispositōe significat ipm ad heredē vel alīū trāsire seu transire posse vel nō, put eīm ipm factū vel quoduis aliꝺ medīū ꝓbat significat vel declarat Verbi grā. in ꝓuētōe deducit' ꝟ factū licere ire agere ꝑ fundū ꝓmittētis ad fundū ei' cui ꝓmittitur ꝟ ꝓuentio nō transit ad heredes siue sit appositū ꝟbū ꝑsonale tibi vel mihi siue nō imo simpl'r dictū est ꝓuenim' licere ſuo agere, ꝟ factū ñ trāsit ad dñm. §. sz cū factū instl. de stipu. ſuo. Sed ibi debitor ꝓuenit cū creditore q̄ ei nō liceat debitū petere, et ita fit pactū de nō petendo simpl'r ꝟ factuz seu pactū trāsit ad heredes

Facere qꝺ ꝓt q̄lit' q̄s ꝓueniat' z quo ītelligatur habeat' in. l. sunt q̄. cū nouē legīb' seq̄. ff. de re iuꝺ. nā patron' patrono liberi z parētes eoꝝ miles armate militie, vl' doctor ꝓsbyter z̄c. Si ꝺēnant' ad id qꝺ facere pñt nō totū qꝺ hñt extorq̄ndū est, sz rō habēda est ne egeant, vt. l. in ꝺēnatōe. ff. de re. iuꝺ. Nā intelligit' q̄s facere debere qꝺ ꝓmode z honeste ꝓt, nec eīm videt' fieri posse qꝺ non ꝓt fieri honeste. ff. ꝺ ꝓ. sig. l. nepos, pculo. et qñ factū ꝑ nō facto hñ ñ ꝓt. ff. ꝺ capt. z ꝓst li, reuersis. l. in vllo, §. facti. Jtē ꝑ factū ꝓbatur volūtas. ff. ꝺ legi. q̄b. c. dilecti. ꝺ appel. c. fi. ꝺ ꝓiug. ſuo. Et factū vel de facto ꝓstat q̄ttuor modis. c. q̄ situ. de coha. cle. z mu.

Fallonia est culpa iniurie ꝓpter quā vasall' amittit feudū. Et est q̄dam culpa q̄ respicit dñm. ſ. qñ tribꝰ vicibꝰ citat' legitime fidelitatē ꝓstare noluerit, vt in vsibꝰ feudoꝝ q̄ sit ꝓma cā būn. amit. c. j. Et est alia cā qñ infeudauit alia lege quā ipe hz. vl' talē vasallum q̄ feudū deseruire nō ꝓt. Quedā ꝟo est culpa vel fallonia q̄ nō respicit dñm sc̄z qñ vasallus interficit fratrē vl' filīū suū vl' filium fratris vel aliud crimē ꝓmisit qꝺ patricide appellatōe cōtinet. z plures alias fallonias tam respicientes dños q̄ꝫ alios ꝓpter quas feudū amittit'. no. Hosti. in sum. de feu. §. q̄mo. feu. amit.

Falsarīj sunt qui crimine falsi tenentur. vel q̄ crimen falsarioꝝ admittunt. vt de cri. fal. ad falsarioꝝ.

Falsitas est mutatio ꝟitatis. de cri. fal. c. j. c. licet. z ꝑ to. ti. no. de rescrip. sup lr̄is ꝑ doc. eo q̄ falsatores sp studēt mutare ea q̄ vera sunt. vt falsa videāt' verisimilia. vt ī aut'. instru. cau. in ꝓn. col. vj. z ſm ea q̄ no. Azo. in sum. C. ad. l. corne. de fal.

Falsum est qꝺ caret veritate. vt rescriptum falsum qꝺ nō hz aliqꝺ ꝓmorꝺiū seu substātia veritatis. ſ. qꝺ nō emanauit a papa z tū apparet emanasse. c. sua nobis. de offi. vica. vbi de ꝟ. Et nota. in. c. sup lr̄is. de rescrip. ꝑ Franc. de zabrel. Unde falsa. id est. intusta. z vera. ſ. iusta. initi. qui z ex q̄. causis manumit. nō poss. §. cadē. l. elīascentia. vbi ꝺr q̄ causa semel approbata siue vera siue falsa non retractatur.

Fallacia ſm Hosti. in sum. de do. z ꝓtu. §. j. cōmittitur in decipiēdo in his q̄ asserit aliquis false in certa scia.

Fama ſm spe. ti. de no. cri. §. fama. est ille dignitatis stat' vita z moribꝰ comprobatus. z in nullo diminut' ſm glo. C. ex qui. cau. ī fa. ero. l. j. z glo. ilīq̄. in. c. vestra. de coha. cle. z mu. Et loquit' de fama hois. Sed fama de aliquo negocio que est medīū veritatis elicīende describit' sic. Est cōis z clamosa insinuatio insurgēs apꝺ totā vel maiorem ꝑtem populi ex incerto auctore ꝓueniens et ꝺr a foꝝ farꝫ. z differt ab opinione q̄ vltra cōmunem opinionez reꝛit cōmunē locutionē z sic duo exigit. Et ī descriptōe fame ꝑ spēc. nomē dignitat' nō ponit' ꝓ honore publico ſm Azo. sz ꝓ potētia a natura cūctis attributa Et hec descriptio locū hz in bona fama. Qñq̄ etiā fama sumit' ꝓ infamia siue mala fama. vt ī. c. tua. de coha. cle. z mu. z ideo ſm spe. fama ꝓt alit' describi vt comp̄hēdat vtrāq̄ .ſ. bonā z malā sic. Fama est vehemēs vulgi z maioris ptis opinio rei de q̄ queri' ꝓsentiēs vl' ꝓsonās. Fama ab hoie sic ꝓsueuit describi. Est dignitas status vita z moribꝰ comprobata. vt. ff de va. z extra. cog. l. cognitōis. z q̄ talem famā negligit crudelis est. ꝟū. q. j. nolo. etiam fama opinio: estimatio idem sunt

Fama inter homines est publica z cōmunis insinuatio ex sola suspitione. z ex certo auctore ꝓueniens

Familia ſm Azo. in sum. C. ꝺ edi. ac. Appellatione familie ꝓtinētur omnes qui sunt in

seruitio alicui⁹ etiã liberi hoies q̃ seruitũt el bona fide vl̃ etiã alieni serui ꝛ etiã q̃ sunt i ptãte ei⁹, silr oẽs ꝓpinqui liberti ꝛ patroni. sic generalit̃ sumit̃, C. de ꝑ, sig. l. fi. Unicus ꝑo seru⁹ familie noie nõ ꝓtinet, nec duo fa ciũt familiã ibidez. Et ỏr a femore q̃ est ꝑs hoĩs genitiua. vt. d. l. fi. C. de ꝑ. sig.

Familie herciscũde. l. hereditatis diuidẽde no. ĩ rubro. ff. fa. her. Re. s. actio fami. her. Et differẽtiã inter familiã mãcipatũ, ꝛ seruum. no. archi. xxxij. q. iij. c. patrem

Famosum carmẽ ſm Azo. in sum. C. de iiu. est dictamen vel historia cõposita ad alic⁹ infamiã ꝓut ibi notare videt Azo.

Famosus libell⁹ ꝑt ꝓpie dici liber cõscript⁹ ob alicui⁹ infamiã. vt. ff. de iniur. le. lex tor mẽtor. §. si q̃s libex. Et imponit ei pena ca pitis q̃ famosũ libellũ inuẽtũ non corrũpit ꝛ alij manifestauit, ꝛ q̃ eũ dictauerit si non ꝓbauerit de calũnia capitalit̃ puniet̃ ſm Azo. in sũ. C. eo. ti. hec ꝛ plura ibi vide p eũ Et ℔ est vex si reo ꝓuicto capital⁹ pena eẽt imposita, alit̃ nõ. Et no. in. l. vnica. C. e. ti.

Fatũ est genus diuinatõis cui q̃ intẽdit dã natõez aĩe sue incurrit. xxvij. q. vl. ñ obſuet̃

Fatal⁹ dies ſm Azo. in sum. C. de tẽ. ꝛ repa. ap. ỏr spaciũ tpis infra qõ appellãs dz ap pellatiõez ꝓsequi. Et q̃dem olim q̃ttuor dies fatales ꝓcedebant. q̃x ꝑm⁹ erat spaciuz sex mẽsiũ. Et ℔ si appellatũ fuit a snia clarissimi viri vl̃ spectabil⁹ viri vl̃ delegati a ꝓncipe. Scõl aũt dies fatales sũt spaciũ. xxx. et vni⁹ diex. Tertij q̃rti sunt silr totidẽ si sal tem facta fuerit appellatio a delegato. l̃ spectabili vl̃ clarissimo viro. ꝓut ℔ babet̃ in. l. ij. C. de tẽ. app. hodie aũt ex ordine vn⁹ tm̃ fatal⁹ dies ẽ. i. vnic⁹. Sz si iusta cã intercesserit all⁹ ann⁹ indulget̃, ꝛ ita erit secũd⁹ dies fatal⁹ q̃ trãsacto lite nõ cõpleta rata manet snia. vt in aut. ei q̃ appellat. in dicto ti. de tẽ. ap. Dicebãt ãt fatales dies. q̃z eis fatũ. i. ter min⁹ cause ꝓponit̃, vel q̃b⁹ mors accidit cẽ,

De FE

Femia ſm aliq̃s ỏr a feditate. eo q̃ fedas et enormes supfluitates menstruales emittit Sola eñ femia est aial mẽstruale. cui⁹ cru oris ꝓtactu fruges ñ germinãt. arescũt her be. arbores amittũt fruct⁹. ferrũ rubigine corrumpit̃, ꝛ siquidẽ canes comedũt rabiẽ incurrunt. Uerificant̃ ℔ in adamante

Ferie ſm Azo. in sum. C. e. ti. dicunt̃ a foro. q̃si foerie. q̃z p̃stãt vocatõez ab his q̃ ꝓsue uerũt agi in foro. Post. tũ in sũ. eo. ti. dicẽ q̃ ferie dicunt̃ p ỏrtũ. Cũ eñ ferie colẽde non sint. he tñ colunt̃ vl̃ dicunt̃ ferie dies quasi dies festiuãdi ſm papiã. q̃z listis feriari. i. a malis opib⁹ abstinere debem⁹, ꝛ nichilomi nus p̃stãt imunitatẽ a mercãtijs. Cũ diffi cile sit int̃ emẽtes ꝛ vẽdẽtes pctm̃ nõ inter uenire. l. xxxiij. di. cũcles. de pe. di. v. c. q̃litaſ ꝛ negociũ. Ea tñ q̃ ptinẽt ad disciplinã mi litarẽ vl̃ scolasticã. vt artes liberales l̃ ius ciuile ĩ diebꝫ feriatꝫ pagi pñt ſm Azo. ff. e. ti. l. j. vide no. p doc. ĩ. c. ꝓpoſt⁹. de ferijs. vbi cũ q̃rit an liceat studere leges vl̃ p pcio scri bere ĩ diebꝫ feriatꝫ vl̃ festiuis l̃ dñicꝫ. Dicit Jo. an. q̃ñ studiũ fit sine solẽnitate non ꝓt lucrũ. q̃ tũc licz cũ nõ sit op⁹ fulle sz cũ solẽ nitate. s. in publicꝫ scol̃ licz. Dñs Antho. de butri. dicẽ q̃ cã ꝓsilij dãdi vbi necessitas suader. s. q̃z cã tpe ꝓtura est vl̃ de loco lon ginquo ꝛc. tũc licet studere etiã ad lucrum alias nõ. nec in sclẽtijs positiuis que ad lu crum vel honores tendũt sed ĩ theologia ꝛ in speculatiuis licet. Et addit pan. etiaz in iure canonico. quia talis laborat in vinea dñi. ꝛ efficit̃ homo speculatiu⁹. ꝛ abstrahit̃ a vicijs. Non aũt cultus diuin⁹ vel officiũ ptermittat̃, quia sanus est maioribꝫ studere ꝛ mentes occupare q̃ ociũ insequi. vl̃ in laruis vagari. imo meli⁹ est domi manere q̃ festa ecclesiaz. ꝓpter dñas visitare. xxiij. q. j. odi. ꝛ plec. vbi glo. ꝛ. l. penul. ff. de feri. De scribentibꝫ ꝛ de legentibus vide in ti. de fe. p docto. Et sic ferie sunt quedam solẽ nitates tempoz. in quib⁹ cause tractari nõ debent Et ſm Goff. dicunt̃ ferie. q̃z forensi bus negocijs immunitatẽ ꝓstãt. l. diuus ff. eo. ti. Unde feria vno mõ capitur ꝓ q̃ libet die in hebdomoda. ꝛ ita seruat eccle sia dicẽdo feria prima. feria secunda. ꝛ dicit a foz faris. s. a fando. i. loquendo. quia sin gulis ferijs solo ꝑbo loquẽdo deus creauit hoiem ꝛ oĩa. Allo modo capit̃ p die solẽni festiuãda. ꝛ sic ỏr a ferendis victimis q̃ of ferebant̃ in ferijs. vel a feriãdo ſm Papiaz q̃z ꝛ si oĩb⁹ diebꝫ abstinendũ sit a mal⁹. istis tñ ꝓcipue. vt. c. j. de ferijs. Sunt ꝫ sic ferie causaz ferie festiuãde. ꝛ sic ferie nuptiaz. ỏ quib⁹ in. c. cepellan⁹. de ferijs. xxiij. q. iij. ñ oꝑtet. xv. q. iij. placita. lxxv. di. q̃ die dñico

Feriaꝝ alie sũt repẽtine q̃s impator vel ꝓn-
ceps indicit repentine ꝓt victoriã vl' vxorẽ
ductã vl' filiũ natũ, vel ꝓter publicã ꝯgra
tulatõem ob diẽ natal' impatoris, vt C. eo.
ti. l. j. Et dicunt repẽtine q; insũt certe imo
q; repẽte z subito inducunt z a nullo iudi-
ce indici pñt nisi a ꝓncipe. vt in ti. C. ō fer.
A nullo em̃ iudice p̃sumi dz vt auctoritate
sua aliq̃s ꝯdat ferias, nã feriales ferias no
uari oportet q̃s ad mistrator edixerit. Alie
sunt solẽnes. z quaꝝ quedã inducunt ob re
uerentiã dei. vt dies dñic⁹, vt. l. ij. C. e. ti. et
l. oms dies, z ꝑcipue oẽs dies z oẽs festiui
tates gloriosissime ỹginis marie, sanctorũ
apl'oꝝ, z aliorꝝ q̃ numerant. c. vlt. eo. ti. z de
ꝯse. di. iij. c. j. Alie ob honorẽ ꝓncipis vt di
es natal' vel coronatiõis ei⁹. C. e. l. fi. z ī. d.
l. oms dies. Alie aũt ob honorẽ ciuitatũ, vt
dies natalicie maximaꝝ vrbium. vt rome z
cõstãtinopol'. l. oms. ꝑall. Alie ob necessita
tẽs hoim vel publicã vtilitatẽ, vt sunt duo
mẽses, vn⁹ gr̃a messiũ, ali⁹ cã vindemie, ō q̃
bus etiã in ꝑal. l. oẽs dies, vbi ōr. Oẽs di-
es iubem⁹ esse iuridicos, illos tñ manere fe
riaꝝ dies pbas est gemis mẽsibꝫ ad requiẽ
laboris indulgẽtior ann⁹ excepit, estiuis q̃
qꝫ feruoribꝫ mitigãdis, z autũni fructibus
decerpẽdis. Has ꝯo ferias spe. e. ti. ñ vocat
solẽnes sz iudicat rusticas vl' publicas, q;
ꝓter rempublicã vl' vtilitatẽ rusticã indu-
cunt. Et forte spe. mouet ex. l. j. in. ꝓn. ff. eo.
ti. Et statuũt he ferie ꝑm ꝯsuetudinẽ cuius
libet loci, z ꝑm varios terraꝝ ritus, vt. ff. ō
fer. l. ꝑsides

Ferri ꝓrie dicim⁹ ea q̃ qs in corpe baiulat.
Portari ỹo ea q̃ quis in mente secum du-
cit. Agi vero vel duci dicunt aialia. vt. ff. ō
ỹbo. sig. l. ferri.

Ferrimnatio est eiusdẽ generis materiarũ so
lidatior coniũctio, vt si cipho argẽteo fun-
dus ferre⁹ apponat. de no. in. l. in rem. ff. de
rei vẽdi. Sz applumbatio ꝯtra sup ō A.

Feudũ ꝑm Hostien. z Azo. eo. ti. in sum. §. j.
Est bñficiũ alicui⁹ rei sine titura interuenẽ
tesic ꝯcesse seu date alij; vt dñi uz penes cõ
cedentẽ remaneat. cui⁹ occasionẽ recipiẽs z
successor ei⁹ ꝯcedente dño ad id de q̃ z vsq;
ꝯuenit aut feudi natura reqrit. s. directum
dñium. Utile aũt trãsit ad feudatariuz. ar.
eoꝝ q̃ no. de emphiteota. ff. si ag. vec. pet.
l. vnica. §. q̃ ma. z fuit hoc dictũ supra vtile
ꝑm diuersaꝝ regionũ ꝯsuetudines. q̃bꝫ ob
ligat. z ipis ꝯsuetudinibꝫ obligat q̃bꝫ defi-
cientibꝫ iuri scꝑto obligat. Pro diffinitione
feudi z donatõe ei⁹. vide in glo. in vsi. feu.
qui. mo. feu. acq̃. ī ꝓn. z summã ad quã ibi
remittit. Dicit aũt feudũ a fidelitate vel a fi
de quã vasall⁹ dño ꝑstare tenet. Nec em̃ dz
aliq̃ inuestitura fieri ei q̃ fidelitatẽ facere re
cusat nisi feudũ eo pacto sit acq̃situz. vt de
eo fidelitas nõ ꝑstet. vt in ꝯstitutiõibꝫ feu.
ꝑ q̃s fiat inuesti. z ꝑ q̃s recipit ibidẽ in q̃bꝫ
cau. feu. amit. in. c. ij. §. j. in vsi. feu. no. Itez
feudũ est res ꝯcessa alicui ad vtendũ ꝑ ser-
uitio ꝑm Boff. Est cõcessio rel ꝑ homagio
facta z addit ꝯcessio beniuola. q; fit ex gr̃a
beniuolẽtia. z ergo beneficiũ dr etiã iõ con
cessio dr. q; apd dñum remanet ꝓpietas z do
miniũ directũ. Sz vasallus acq̃rit vsufru
ctũ z vtile dñium. Potest etiaz sic describi.
Feudũ ẽ beniuola actio tribuẽs gaudiũ ca
piẽti cũ seruitio retribuẽdo. ꝑ quã trãsfert
vtile dominiũ de domino in vasallũ. Et sic
dr a fidelitate quã vasall⁹ tenet dño. de q̃ i
c. ex diligenti. de symo. z in ti. de feu. ꝑ totũ

Feudũ legiũ ꝑm Spe. ti. de feu. in tractatu
libellor. §. q̃m sup homagium. ỹ. porro si.
Est q̃ causa z occasio homagii cepit a do
mino. vt q̃ baro dixit alicui pauperi militi
ꝙ aliquã rem immobilẽ sibi daret si ei face
ret homagiũ. z illã dedit. talis res vocatur
feudũ legiũ. z tal' vasallus hõ legi⁹. Et hec
ꝓbant in li. feu. Si ō feudo ꝯtroversie fue
rint. vide infra homagiũ

Feudatarius est qui feudũ recipit. q̃ etiã va
sallus dicitur

De Fi

Fictio iuris differt a ꝑsumptõe. q; fictio iuris
semꝑ est ꝯ veritatẽ. vt ī iure postliminij. rẽ.
Presumptio aũt freq̃nter itelligit stare cũ
veritate sic z sepe stat. ius ei fingit aliud q̃
est vt fingit mulierẽ stipulatã. q̃ nõ ẽ. l. vni
ca in ꝓn. C. de rei vxo. actõ. fingit natũ. qd
nõ est. ff. ō sta. homi. l. q̃ in vtero. fingit non
esse natũ qd est natũ. ff. de libe. z ꝑ⁹. l. titl⁹
testõ. §. luci⁹. fingit viuere qd nõ viuit. ūstl.
ō execu. tuto. §. fingi ãt. fingit nõ ꝯceptũ eũ
q̃ mortu⁹ nascit. ff. ō ỹ. sig. l. q̃ mortui. notat
Azo. in ꝓn. sum. circa. x. pdicamẽta. z Bof.
in sum. de ꝑsum.

Fides est fundamentuz rer̃ sperandaꝝ non

apparentiũ argumentũ. Et ſm Ariſto. Et rõ rei dubie facies fidẽ. Et fides ſm aplm i epla ad Heb. vt ſumit de ſum. tri. c. firmit. Et ſuba reꝝ ſperandaꝝ argumentuz. Primũ dr qz ſperare debem⁹ qõ dictũ eſt ꝓphetis futuꝝ. Secundũ dr. qz ꝓphetias iã completas debem⁹ hẽ argumentũ. i. phatõem nõ apparẽtiũ de futurꝭ cõplẽdis. Sz illa ẽ quedã notificatio. z nõ ꝑa diffinitio. quare magiſtralit ſic diffinit. Fides eſt volũtaria certitudo abſentiũ infra ſcientiã z ſuꝑ opinionẽ ꝯſtituta. Aug⁹ dic. Fides ẽ credere qõ nõ vides. Et ſũt due ſpes ei⁹. ſ. formata z i formis. Et capit multꝭ modis. õ q̃ vide glo. bonã in. c. firmiter. de ſũ. tri. z. fi. catho.

Fideicõmiſſum eſt illud legatum vel relictũ qõ cõmittit fidei heredis alicui dandũ ab eo cũ teſtator dic heres fidei tue committo vt des legata z cõmiſſa. vt ſm Azo. i ſũ. C. eo. ti. ſ. ſequit. Hodie tñ nõ eſt differẽtia inter fideicõmiſſa z legata. licet olim mlte eſſent differẽtie. Oĩe ei legatũ fideicõmiſſũ dici ꝑt. z ecõtra. ꝑ q̃ eſt text. inſti. õ le. ſ. ſz nõ vſq. Hã ſpoꝝ eadẽ eſt natura. ff. õ. le. j. l. j. vbi õr ꝑ oĩa eq̃ta ſũt legata fideicõmiſſis.

Fideicõmiſſarius⁹ eſt ille cui⁹ fidei legatuz vel relictũ cõmittit.

Fideicõmiſſaria libertas. Re. infra. libertas

Fideicõmiſſaria hereditaꝭ petitio eſt q̃ cõpetit ei cui fideiuſſoria hereditas reſtituit. ex ſenat⁹ ꝯſultu trebelliano. vt q̃ hñt agros ꝯfines q̃ ꝑ ipam diuidat agri vel fundi

Fideiuſſor eſt qui alienã obligatiõez in ſuaz recipit vel ſuſcipit fidẽ. ꝓncipali nihilominus manẽte obligato. videlicet q̃ ſe ꝑ alio obligat. vt. eo. ſ. ꝓncipali debitore ñ ſatisfaciente ipe ſatisfaciet. Et õr quaſi iuſſu alterius ponẽs fidẽ ſuã. vt inſti. eo. ti. in ꝓin. z ff. eo. l. j. z. ij. Eſt aũt fideiuſſor magnũ nomen generale. qz cõprehendit ſub ſe mãdatorẽ z cõſtitutorẽ. z eſt qui ex toto in ſe alienam obligatiõem tranſfert. q̃ z ꝓmiſſor vocatur. Sz hi differũt inter ſe. qz cõſtitutor nõ obligat. niſi p̃cedat obligatio que in iuribus data ſit. vt in. l. j. z. l. ij. ſ. j. cũ alijs. ff. de ꝯſti. pecu. z. l. ij. C. eo. ti. Fideiuſſor vero ipam obligatiõem p̃cedit z ſequit. inſti. eo. ti. ſ. fideiuſſor. Mãdator aũt nunq̃ ſeq̃tur ſed ſp p̃cedit obligatiõem. vt. ff. mãdati. le. ſi ꝙ nõ remunerãdi cã. ſ. ſi poſt creditam. niſi in caſu q̃ babet in. e. ſ. ꝙ. plane. Et differentiã hic poſitã no. glo. in. l. ꝑal. ſ. ſi poſt in ꝓn. Cui eſt ſilis glo. C. e. ti. ſuꝑ Rubrica Et q̃ p̃cedat obligatiõem vide Hoſti. i ſũ. C. eo. ti. ſ. j.

Fideiuſſor in rem ſuã õr qui fideiubet ꝑ alia qua re in ea cauſa q̃ res futura eſt ei⁹. Verbi gra Dedi ꝓcuratorez ad defendendum i cauſa mea. z fideiuſſi ꝑ eo iudicatuz ſolui. ꝟ caſu fideiuſſor in rẽ meã dicor. vt. l. ſi defunctus. ff. de ꝓcu.

Fideiuſſio ita fit Si interrogetur fideiuſſor ſic fide tua iubes qõ iſte debeat. Et ille rñdeat fideiub eo. vt inſti. e. ti. ſ. in ſtipulatiõibus. Hodie tñ ſm Hoſti. in ſum. c. ti. ſ. q̃liter. vulgares vtunt ꝟ modo. es fideiuſſor ꝑ tali. z ꝓmittis mihi ꝓro eo. z iſte rñdet ſic vel ꝓmitto

Fidelitas ſm Hoſt. in ſum. de feu. ſ. q̃d ſit fidelitas: nihil aliud eſt niſi iuſturanduz qõ a vaſallis p̃ſtatur dño. Et ibidẽ habet plena forma fidelitatꝭ. z. xij. q. v. de forma. de ſureiu. c. ego. H. Et in q̃ differt ab homagio no. in cle. poſtoral. ſ. rurſus. de re iudi.

Figuline dicunt loca in q̃bꝫ figuli exercent officia ſua vel artem

Fil⁹ arrogatus. Re. ſuꝑa arrogatio

Filius adoptiuus. Re. ſuꝑ adoptio

Fil⁹ eſt is quẽ nuptie demõſtrãt. vt. ff. de ius vo. l. qz mr̃ vel ꝑ ꝓfeſſionẽ p̃ris z mris c. trãſmiſſe. q̃ fi. ſint legi. vl ꝑ affectũ. C. õ p̃ ſump. afferte. ij. q. vij. ad romanã. z ſtat hic ꝓiectur⁹ donec ꝓbet ꝓtrarium. ſm Hoff. in ſum. ti. de na. ex li. ven

Filiusfamilias õr q̃ eſt i ptãte p̃ris vl parentis. vt accipit. in. l. fi. ff. de his q̃ ſui vl alieni iuris ſunt. ſic fil⁹ emãcipat⁹. õr q̃ extra poteſtatẽ p̃ris eſt

Filij naturales ſm Azo. in ſum. C. e. ti. ſunt multiplices. Alij ſunt naturales z legitimi vt q̃ naſcunt ꝑ legitimũ thoꝝ. Alij ſũt legitimi tm̃. vt adoptiui Alij naturales tm̃. vt nati ex ꝯcubina vnica. z i domo indubitato affectu ꝯiucta. Alij neq̃ naturales neq̃ legitimi. vt q̃ ex illicito z dãnato coitu nati ſũt. de his oĩb ẽ glo. inſtit. õ adop. in ꝓn. z glo. in. c. ꝑ venerabilẽ. q̃ fi. ſint legitt. Et q̃t modis naturales de ſoluta cũ ſoluta efficiant legitimi. pz in. c. tãta. q̃ fi. ſint legiti. vbi etiã õr q̃ filij vulgo nati vl ꝯcepti ſũt q̃ nõ hñt patrẽ determinatũ. Sz vt azo dic. bec diſtinctõ ſm iura ciuilia ipatoꝝ dak. z ñ ſm

iura naturalia, q; forte ſm theologos ñ eſt vſq; quaq; vex. ſm q̃s matrimonia ſeu idi-
uidua maris ⁊ femine ꝓiũctio eſt ō iege na
ture q; ſm Ariſt. ⁊ pho. ſ. politicꝫ. Natura
lis videt ꝓiũctio vni ad vnã, ⁊ vag⁹ eſt cō
cubit⁹ ꝓtra naturam.

Filij ſpurij dicunt q̃ de adulterio ex ſoluta
cū nō ſoluto, vl ecōuerſo ꝓcepti ſunt. c. trās
miſſa. pal. ⁊. l. vulgo. ff. de ſta. ho.

Filiaſter filiaſtra eſt filij⁹ vl filia ex alio ꝓiu-
ge genit⁹ vel genita nō ex eo quē mō hz mu
lier. xxx. q. j. ſi q̃s filiaſtrum

Finiū regūdoꝝ. Req. ſ. actio finiū regūdoꝝ

Finitim⁹. l. vicin⁹. c. p tuas. ō ſen. excō.

Fit ⁊ fiūt hec ꝟba nō tm reſpiciūt pñs ſz etī
am futuꝝ. xxv. q. j. generali. ī tex. ⁊ in glo.

Fieri ī ꝓtinēti ōr h̄ q̃ ō ꝑt cōmitti iudicis ar-
bitrio. vt dic alan⁹. ō app. c. an ſit ī glo. vl. l.
in actu ſe tenēte. h̄ eſt añq; ꝓhētes ſe ad ali
quē actū ⁊ negocia diuertāt. ff. ō ꝟ. ob. l. cō
tinu⁹. vide ſup facere. vbi de hoc

Fiſc⁹ eſt ſacc⁹ regius ī quē reducunt. vel cui
applicant bona bānitoꝝ vl ꝓſcriptoꝝ talit
accipit. ff. locati. l. ſz ades. ℣. fiſc⁹. vel ē regū
vel imperialis theſauri ꝓgregatio. vl ipialiū
bonoꝝ collectio vl ꝓuilegiū. q; fiſc⁹ multa
hz ꝓuilegia vt no. Azo. ī ſū. C. ō ꝓui. fiſ. ad
q̃ vſ. nō. C. ō iu. fiſ. ī rubr. Et nota q; dif
ferētia eſt int fiſcū ⁊ rēpublicā, ſic int ſpēz et
gen⁹. Fiſc⁹ ei eſt burſa ſolū ō cōmodo pecu
niario, ſz reſpublica pecunias, honores, p̄
mia, ⁊ alia ꝓſiderat. no. in. l. mācipia. C. de
ſer. fugi.

De FL

Flamines dicebāt ſacerdotes gētiliū a filo
q̃ in capite ꝟtebāt, a q̃ dicebāt flamines q̃ſi
filamines, nā nudis eos capitib⁹ penit⁹ ince
dere nephas erat. di. xxj. cleros p⁹ medium
Jū archiflamines dicebant ⁊ protho flami
nes. vt ea. di. ℣. j.

Floci noīe itelligit habit⁹ hñs manicas lon
gas ⁊ amplas. Cuculle ꝟo noīe habit⁹ lon
gus ⁊ amplus ſine manicis. vt in clem. ne in
agro. ℣. verum. de ſta. mona.

De FO

Fodine dicunt loca vl fouee vbi aliq̃d fodit
di. xxj. cleros. Jū dicunt ferrifodine fouee
vbi fodit ferꝝ. ⁊ aurifodine vbi fodit aurū.

Formula. Require ſupra actio

Forus eſt exercēdaꝝ litiū loc⁹ a fando dict⁹
vl a foroneo rege q̃ ꝓmo greci lis legē de-
dit. vt de ꝟ. ſig. c. for⁹. ⁊. vij. di. moyſes. ⁊ cō
ſtat ex trib⁹. ſ. cauſa lege. ⁊ iudicio. Jtē for⁹
idē eſt q̃ tribunal Et vt Azo. dic for⁹ ponī
tur p burſa. ⁊ alio mō ōr formarium. vt ait
placen. de quib⁹ ſedilia iudicantiū ꝓficiūt
idēq; appellat ptoriū. Tribunal aūt ōr ma-
ioꝝ iudicū. ſ. q̃ būt meꝝ impiū ꝑpe autez
ꝑrie ōr ꝓſtoriū. Jtē eſt planicies in naui.
Jtē eſt loc⁹ vbi merces reponunt. Item fo
ramen remi nauis. Jtē ſcriptoriū foramī-
noſum p ꝙ ponēdis pēnis ⁊ coznib⁹ vl cala
mis ad ſcribendū deputatis. Et hec ſignī-
ficata hz for⁹ vt plurimū ī maſculino gene-
re. ſm Hoſti. in ſum. de fo. cō. ℣. j.

Foꝝ aūt in neutro ge. ſm Hoſti. ibidē ponī
tur p loco deputato ad emēdū vl vēdendū
res. Alit aūt ſm Azo. ōr diſtrict⁹ ciuitatiſ vl
territoriū iudicij ī q̃ animaduertere ⁊ pūire
hz delinq̃ntes. l. fi. pupill⁹. ℣. critoriū. ff. de
ꝟ. ſig. Et veniūt ibi q̃ ſūt iuriſdictōis. nō q̃
ſūt ordinis. ⁊ ōr q̃ſi fodiū. eo q; q̃ ſūt ī diſtri
ctu ad fodia vl munera ſeu angarias ꝓpel
lunt. vl ōr a ferēdo eo q; munera ſubeūt et
inferūt. Alit Boff. ⁊ Hoſt. ibidē ꝓueniētes
foꝝ ē idē q; tribunal forte hz aliquaz ſiūtu-
dinē cū foro. q; ſic ī foro venali q̃ nos no-
minam⁹ foꝝ ꝓueniūt multi vēdentes ⁊ emē
tes ſiue res venales inferētes. Sic etiā in
foro iudiciali. ſ. ī tribunali ꝓueniūt multi li
tigātes ſeu ꝓtentiones ⁊ lites inferentes. ⁊ ex
inde diffinitiōes deportātes

Fornicatio eſt cuiuſlibet illiciti coit⁹ genus
q̃ fit extra vxorē legitimā ſpēalit in vſu vi-
duaꝝ. meretricū. vl ꝓcubinaꝝ. Sz ſtupꝝ
rapt⁹ incest⁹. Reḡre locis ſuis. Et q̃libz for
nicatio ſimplex eſt pctm mortale. vt cle. ad
noſtrā. de here. g̃ de iure canonico hodie p
bibit⁹ eſt ꝓcubinat⁹. q̃ tm ꝑmittebat tāq; li
citus ō iure ciuili. l. ī ꝓcubinatu. ff. de ꝓcu
bi. inſti. ō pa. po. in glo.

Foreſta eſt loc⁹ vbi fere inhabitāt vel inclu-
dunt. ⁊ vbi q̃s hz vſum venādi. ſm Ber. ō
dona. cū dilect⁹. in glo. j.

Forane⁹ ōr q̃ foꝝ tenet vl de foro venit. liij. q
vj. pegrina

Forte q̃n ſit dubitatiuū fact⁹ ⁊ q̃n iuris not.
archi. xj. q. iij. nolite. etiā q̃nq; capit certitu
dinalit p exp̄ſſiuo ꝟitatiſ. ⁊ nō p nota dubi
tationis. vt in multis iuribus.

Fozsitan etiã qñcꝫ capit̃ non dubitatiue. de vo. z vo. redem. c. magne. z sic est exꝑssiuus veritatis. de pcur. tue. xxxiij. q. ij. admonere circa mediũ. Et de pe. di. j. cꝫobrẽ. de supp. neg. ꝓla. c. j. li. vj. qñcꝫ ẽ nota dubitatõis. ó testa. c. ij. cle. pastozales ꝶ. nũcꝫ etiã. ó retu/di. vide glo. in ꝑal. c. ij. ó testa.

De Fr

Frater ór q̃sĩ ferẽs alium vel alterum.

Fratres ⁊ sanguinei sunt frẽs ex eodẽ pr̃e et eodẽ sanguie geniti. ita exponit tex. in. §. sũt aũt cognati insti. de legi. ag. suc. z. l. itacꝫ. C eodem ti.

Fratres patrueles sunt duoꝝ fratrũ filij. vt dicto. §. sunt aũt. ꝶ. eodẽ numero. Et insti. de gra. §. quarto gradu

Frẽs vterini sunt filij eiusdẽ mr̃is. vt expo/nit glo. insti. ó leg. ag. suc. §. hoc habenduz.

Frẽs cõiter dicunt oñs xp̃iani tam laici q̃z clerici p lauacꝝ regenerat̃õis ĩ baptismo. c. ad mẽsam. xj. q. ij. z. c. iohes. de regu. per Jo. an. ij. q. j. si peccauerit. Sz an denũcia/tio euãgelica habeat solũ locũ in fratribus istis vl̃ etiã in fidelib⁹. videlicz si xp̃ian⁹ de nũciaret paganũ videt q̃ nõ. qz ór ibi frat tu⁹. Põt dici ꝼm Panor. q̃ si saltẽ aliq̃ mõ sez qñ peccat ⁊ p̃cepta naturalia. c. qõ sup bis. devo. z. vo. redẽ. Sũt ei p̃simi nr̃i q̃rũ animas lucrificare debem⁹ ꝼm glo. in. c. p/ximus. de pe. di. ij. Et sic ⁊cludit denũciati onem euãgelicã aliq̃ mõ locũ hr̃e ⁊ infide/les. Jtẽ añ ⁊cilia apl̃oꝝ in ꝓmissua eccl̃ia oñs appellabant frẽs discipl̃i xp̃i. xp̃ij. dis. sacrosan. ꝑsie tñ religiosi mendicãtes non habẽtes bona in cõi frẽs dicunt. Et aliq̃ ha bẽtes bona in cõi. vt ordinis sancti bñdicti bernardi zc̃. q̃ monachi dicunt. cle. duduz de sepul. z cle. exiui ó padiso. ó ꝶ. sig. Et ꝼm panor. monachi ñ appellãt frẽs ꝑsie. sz lar/ge loq̃ndo sic. Sic etiã de monalib⁹ q̃ sũt de ordinib⁹ mẽdicãtiũ dicunt sorores. z alie monache monales vel sanctimoniales

Fraternitas q̃t modis sumit̃ in iure. no. io. an. in cõmento decre. iohes. de regu. z trãs eunti. ad religi.

Fraus idẽ est qõ dol⁹. Nota tñ quandã dif/ferentiã in. l. iurisgẽ. §. alt p̃tor. C. ó pa. vbi vide. ꝟ tñ fraus capit̃ put fit legi q̃ñ q̃s facẽ ⁊ significatũ legi q̃sita palea q̃ videat non agere in fraudẽ legi. ff. de legi. l. fraus Ver

bi gratia. filiusfam. indiget pecunia petit a me sibi mutuari. video q̃ ꝑ ꝟ incidere in se natusc̃ultũ macedonianũ. pecuniam nõ mutuo sz frumentũ vt vẽdat. z pecuniã ha beat ne videar incidere ĩ macedonianũ. cer te ego nihilomin⁹ incido. vt. l. sz iulian⁹. §. mutui. ff. ad mace. qz frumentum nõ trado nec recipit nisi ad palliatõez. patz ꝟ qz fru/mentũ nullaten⁹ indigebat z pecuniã habe baz ad mutuandũ. sz nolui ne incidere. z tñ incido mutuãdo frumẽtũ. Nam attẽto aio meo z recipiẽtis nõ mutuo frumentũ. sz pe cuniã. Et idẽ si trado lib̃ꝫ vt vẽdat. Jdẽ si vir donat titio vt titi⁹ donet vxori. l. si spõ sus. in ꝓn. ff. de dona. int̃ vir. z vx. qz in aio donãtis est simpl̃r donari vxori nõ Titio. Jõ facit fraudẽ legi. Fit aũt fraus legi qñ fit ⁊ significatũ legi palleatõe q̃sita. sed fit ⁊ legẽ qñ fit ⁊ id qõ ꝑ legẽ significat̃ tñ nulla palleatõe q̃sita. ff. ó legi. l. ⁊ legẽ. Ex his pz q̃ si bona fide mutuo filiofamilias frumẽ/tum. credẽs ip̃m indigere nõ incido in ma cedonianũ. qz nec facto nec aĩo facio ⁊ ei⁹ si gnificatũ. Et ꝟ etiã si sit error intollerabil̃ qz fraus req̃rit aĩm. sec⁹ si pecuniaz mutuo errãs ĩ iure. qz tal̃ error nõ excusaret eo q̃ factũ ẽ ⁊ significatũ legi. ar. l. ij. C. ad mace. patz ĩ statuto pedagij ĩ ponte aurelianensi q̃ cauet. vt q̃libz nauis trãsiẽs onerata sub tus pontẽ soluat certũ. q̃d si hñs duas na/ues oneratas. exonorat vnã z ponit ĩ aliã vt soluat tm̃ ꝑ vna. certe tal̃ ñ incidit ĩ legẽ nec facẽ ⁊ legẽ. nec fraudẽ legi. qz lex ñ pbi/bet ꝟ facere. Et iste p̃t sibi ꝓuidere de meli ori suo ꝼuãdo significatũ legi. Et idẽ ẽ si sta tuto cauet q̃ ducẽs q̃drigã onerata ꝑ pon tem soluat tm̃. qz p̃t exonerare eã vt nil sol uat. z facere trãsire ꝑ flum̃ l̃ portari ꝑ boies qz licite p̃t ꝼuato tm̃io legi. sic p̃t ñ ducere merces ne ꝑ traz pedagia soluat. Sz si du cerẽ nauim vl̃ q̃drigã oneratã. z nõ soluerẽ vl̃ soluerẽ pecunias tñ scienter inutiles tũc facerẽ ⁊ legẽ vel ĩ fraudẽ legi. no. Jo. faci ró ꝟ in. §. penl̃. insti. de adop.

Fructꝰ dicunt q̃ supsunt deductis expensis q̃ fiũt gr̃a fructuũ q̃rendoꝝ. colligendoꝝ. z ⁊seruãdoꝝ. qõ locũ hz tã in bone q̃ ĩ male fidei possessoribꝫ. z in p̃donib⁹. vt. ff. ó peti. hereditatis. l. si a te. §. fructꝰ. z. le. placet. in fi. C. de fruc. z lit̃. expen. l. j.

Fructuũ aũt aliꝫ sũt ĩdustriales. vt frumẽtũ

vinum oleum ꝛ silia.ſ.lac ꝛ lana q̄ ſine indu
ſtria hoīs nō puenīūt. Alīq̄ ſunt fructus na
turales q̄ ex ipa natura puenīūt ſine.ſ.ma
gna idſtria hoīs. vt poma plra ſic⁹ zhmōi
Utraq; diffinitio pōt colligi ex.l.j.§.fruct⁹
ff.ō vſur.ꝛ de reſti.ſpo.c.grauius.in glo.ſi.
Sūt g̃ naturales fruct⁹ in q̄b⁹ factū natu
re p̄cedit factū hoīs.ꝛ ex ſolo rudi vſu poſ
ſumus ill' vti.ſz idſtrialib⁹ nō ſic ſolo vſu
rudi.ſz curis adhibitis lz etiā natura coo
perek.cura tñ maioꝛ repīt nō modica et per
functoꝛia ſic̄ in naturalib⁹. vide glo.in.l.ſe
quitur.§.fructus.C.de vſuca.

Fructus p̄cepti dicunt q̄ aliq̄ mō ſunt a ſo
lo ſepati ꝛ in hoꝛreis recōditi.

Fructus p̄cipiēdi dicunt q̄ imaturi ſunt q̄s
verus dñs poſſidet.ō his in ſpe.eo.ti.ō fru
cti.ꝛ li.exp̄.ꝛ Azo.in ſum.C.de rei ven.vñ
fructus diuerſimode ſignificat acceſſionez
vſufructuū ſeu ius vtēdi fruēdi.ꝛ ius fruen
di dempto vſu p̄mo ſignificat acceſſionem
Et bāc dupl'r.ſ.ſtricti⁹ ex eo q̄ ex p̄dīs p̄ci
pik ꝛ nō cōp̄hēdat fet⁹ aīalīū vel vſuras pe
cuniaꝝ.ſic̄ ſumik in rubꝛi.ō vſu.ꝛ vſufru.le.
nā ibi fruct⁹ ſumik put diſtinguik ab vſura
ꝛ a pecudib⁹.qꝛ in his etiā fruct⁹ eſt.l.i pecu.
ff.de vſufru.nō aūt cōp̄hēdit partū ancille.
magis late aūt ſignificat vt etiaz cōp̄hēdat
vſuras.vt.l.vſure.ff.ō vſu. Itē ꝛ p̄ſiones
p̄dioꝝ.l.p̄dioꝝ.e.ti. Scōo ſignificat vſufr.
nā legato fructu fundi videk legat⁹ vſufru
ctus.qꝛ dic̄ tex.vſufructui inteſt.nō ecōtra.
l.ſeruū.§.ſi vſufructus.ff.ō vſu.ꝛ ha. Et h̄
ſequik q̄ ſi legato fructu fundi vſus adima
tur inutile fit legatū vſufructus.ſz vtile ma
net in eo qō ſupeſt vſui. Et idē intelligo vſu
fructu legato.vt.§.pal.nō obſtāte illo tex.q̄
in fine dic̄ inutilis eſt ademptio. qꝛ vez eſt
in fructu q̄ ſupeſt vſui.vl' qñ teſtatoꝛ volu
it adimere vſum legatū q̄ſi p̄ſone legatum.
qꝛ cū nō legauerit.put ꝓtinek in vſufructu.
nulla eſt ademptio.

Fruſ dicik qui fructus p̄cipit.

Fructuari⁹ ē q̄ rei dñs nō eſt.vt in.l.vti fruſ.
ff.ſi vſufru.pe. Tñ in q̄buſdā caſib⁹ p dño
habek.ſ.in p̄cipiendis fructibus.ff.de vſu
fruc.l.ſi titū.§.j. Ad h̄ facit q̄ vſufructuari⁹
nō ſit dñs nā ad id qō dictū ē ad eū oēs fru
ctus generalit̄ ſpectāt.ſm̄ Placē.ff.ō vſufr.
l.vſufruct⁹.pal.in p̄n.i ſum.C.ō vſufr. Et
quō differat ab vſuario.req̄re ifra vſuari⁹.

Fruſtra.no.Archiō.de accūſ.c.j.li.vj.

De Fu

Fugitiuus ē q̄ ea mente recedit ne redeat ad
dñm lz poſtea redeat. vt.ff.de edī.edic.l.q̄d
ſit fugitiuus. De hoc vide Azo. in ſum.C.
de fugi.ſer.

Fulminare dicik iudex iuſte vl' indeliberate
ſnīaz.pferēs ſine maturitate.de ſen.excō.c.j.
li.vj. Nō g̃ leuik dicak fulminare ſz cōik fer
re ſnīaz etiā ꝺ abñtē p̄mere ſnīaz nō ceſſet.
C.de iudi.l.p̄erandū.circa mediū legis

Fullones dicunt mūdatoꝛes ꝛ dealbatoꝛes
veſtium ꝛ earundem decoratoꝛes ſeu colo
ratoꝛes.

Fūctio ē vſus ꝓſuetus functus ab eo q̄ fun
gebak honoꝛe aliq̄ aut offō. Hinc ōr. Qui
tā expleuit offīm vite.vñ dicik q̄ mutue pe
cunie magis functōez in genere ſuo recipi
unt p ſolutōz q̄ p ſpēz.l. ſoluēdo mutuā pe
cuniā magis vtimur genere.ſ. rei manerie
q̄ ſpē.l.eodē coꝛpe aliter nō eēt mutuū vel
mutuatū.ſ.de meo tuū.ſ.cōmodatū.ſ.ad cō
modum vtentis datū.ff.de re.credi.ſi certū
pe.l.mutuum.

Functio publica. Re.ff.de pub.ꝛ vec.l.j.§.h
titulū.ſup verbo impendak.

Funeraria actio. Re.s.actio funera.

Fundak intētio p teſtes vl' inſtka vl' ꝓfeſſio
nē vl' euidētiā facti. vl' p̄ſumptiue. vt ē glo.
in ꝑ.fundauerit.c.finē.de do.ꝛ ꝓtu.

Fūdus ē māſio alicuius cū acceſſionib⁹. Ali
ter diffinik.vt in.l.qm̄.ff.de ꝑ.ſig. Et no.q̄
fundus ē nomen homogeniū. qꝛ q̄libet pa
fūdi ōr fūdus. Sūt em̄ homogenia in q̄b⁹
eſt idē p̄dicatū in p̄te qō in toto.vt aq̄ terra
lignū pānus ꝛc. Alia dicunt eutrogenia in
quib⁹ pa nō capit eandē denominationē cū
toto.vt dom⁹ cathedra tunica nauis pons
vñ nō valet legatū fundi.ꝛ eſt deriſoriū.l.le
gato.ff.de leg.j.nā legādo ſpaciū palme de
fundo diceret fundus legaſſe. Sz ibi bona
glo.q̄ non valet legatū generale legādo rē
ſubſtantiam vel animal.qꝛ muſcam dando
liberaretur.

Fūdus dotalis eſt q̄ mr̄imonio ꝓtracto da
tus eſt ſponſo.

Fūdus q̄ſi dotalis ōr q̄ traditus ē ſpōſo nō
dū ſecuto mr̄imonio.p q̄ ꝛ ſupioꝛi dicto fa
cit.l.j.ff.de fun.dota.

Fūdus inſtructus ē edificatus vl' cultus.

Fūdus ſuge⁹ ē terra q̄ mō nō arat lz olī fuerit fertil' alias q̄ mō arat. lz olīz fuerit ſteril'.
Fūdus limitatrophus al's militatroph⁹ dr a troph⁹. ſ. deſcptio z milite q̄ſi deſcpt⁹ ad vſū militū q̄ milites iplū cuſtodiūt. vt. C. ō fun. limi. l. j. z. l. ſi accipit. li. xj. Alit dicit fūdus limitoſus. vt ibidē de fun. limi. z pau.
Fūdus agometic⁹. Re. Azo. in ſum. C. e. ti.
Fūdus ſaltuēſis ē fūdus in q̄ eſt ſalt⁹. C. de fun. ſaltu. li. xj. Reqre infra ſaltus.
Fūdus releuatus dicit q̄ olīz erat paluſtris nūc āt factus ē ſerenus al's terrenus. C. de fun. pau. l. ſi. li. xj.
Fundū diuidi in certas reglōes ē ipm diuidi in determinatas ptes
Furtū eſt ꝯctio vl' contractatio fraudulenta ſeu fraduloſa rei aliene mobilis corpalis q̄ fit inuito dño cui⁹ res fuit aio lucrādi. ſ. gr̄a rei vl' poſſeſſionis vl' vſus. vt. ff. e. ti. l. j. dr aūt furtū ſm Azo. a furno. ſ. nigro eo q̄ clā z obſcure et plerūq̄ de nocte fiat. Et dr a fraude vl' ab auferēdo. vt. l. j. in pn. ff. e. ti. z iſti. de obli. q̄ ex delic. naſ. in pn. §. furtum aūt. z. §. placuit. Et pbibet i decalogo. xiij. q. v. pēale. z no. xxxij. q. vij. q̄d in oib⁹. Et nota q̄ p furto nō dr q̄s mori nec mēbr̄ pdere. ſz fuſtigari. ſcopari vl' alit' caſtigari. C. de ſer. fugi. auc. ſz nouo iure. Sz ꝯ q̄s ſuſpēdi dr p. xx. ſolidis. §. ſi q̄nq̄ ſolidos vt in auc. de pa. te. col. r. dic Ja. colūbi bononiēſis ñ fuari. §. pal. g̃ ſm Saly. nō ē curandū. Et dicit Fulgo. q̄ ille. §. pcedit ex conſuetudine quē Rich⁹. de ſaly. intelligit in caſu ſingulari. ſ. qñ. ꝓpt furtū tale. v. ſolidor̄ pax violat. Dñs catho dic q̄. v. ſolidi ſunt. v. aurei. qz etiā ita capit ſolidus p aureo. C. de ſer. fu. l. q̄cūq̄. ibi. vl'. xx. ſolidos reddat vbi glo. dic Tale ſolidū accipe q̄ valeat vnū aureū q̄r lxxij. facīūt. j. libr̄ā auri. ſic iſti. ō pe. te. liti. §. ſi. Jure ffor furtū puniebat extraordinarie nec morieb̄at niſi famoſus latro. Jure aūt auc. habeat ne moriat nec mēbr̄ pdat vt ſup̄ auc. nouo iure. poſtea i ti. de pa. te. p. v. ſolidis. Deinde ti. de pa. iur. fir. dr legitime puniri. quod multiplr intelligit. Tandē iura municipalia puniunt aliter. Hā pncipes pūt ſtatuere q̄ nemo moriat. niſi ipi diſpoſuerint. vt gl. in. §. furtū. de pa. iur. fir. col. r. q̄ eſt magr̄a furtor̄. Hā q̄dā ſunt furta domeſtica nō publice cohercēda. l. reſpiciēdū §. furta. ff. de pe. dicūt em doc. q̄ null⁹ famulus p furto in domo cōmiſſo mori dr. Alia ſunt furta nō domeſtica. z tūc fures balneariū vl' ſeclariū fuſtigant. glo. ē in. l. ſi ſe alias cū te. ff. ō his q̄ no. infa. Alij diurni z bi remittunt ad iudicē. Et nota q̄ furti emptor dr ipm reſtituere ſine pcio. nec pōt ipm p pcio retinere. l. in ciuilē. C. ō fur. imo ē modi cū q̄ reſtituat ne ſaltē in ſuſpit ōez furti cadat. z ſic ad furcas vadat. vt ibi.
Furtū ꝯceptū ē cū q̄s pūtib⁹ teſtib⁹ apud alī quē rē furtiuā q̄rit z iuenit. vt iſti. de oblig. que ex delic. naſ. §. ꝯceptū furtū.
Furtū oblatū ē cū q̄s rē furtiuā alicui obtulit. vt potius penes eū q̄ penes ſe iueniret. ſz illa noia nūc nō ſunt vſitata
Furtū pbibitū dr cū q̄s volētē rē furtiuā q̄rere. pbibuit. vt. d. ti. ō obli. ex delic. §. ē etiā vbi dr q̄ he actōes furti ꝯcepti oblati pbibiti z nō exhibiti in diſſuetudinē ablerunt.
Fur eſt q̄ clā obſcure z plerūq̄ de nocte rem alienā amouet iuito dño gr̄a lucrādi z ſubaudi ſine armis. vt i auc. ſz nouo iure. C. de fur. z ſer. cor. Et dr fur a furno q̄ idē eſt q̄ nigr̄. qz vt plurimuz in obſcuro furat. Vñ Qui male agit odit lucē. ō offi. dele. ꝓſuluit
Fur manifeſt⁹ dr q̄ in ipo maleficio ē deprēſus vl' in loco in q̄ cōmiſſum ē furtum vl' poſt furtū factū dū tandē de furto deprēdi tur añq̄ deportauerit ad locū ad quē deſtinauerit. inſti. e. ti. §. manifeſtus.
Fur nō manifeſt⁹ dr q̄ rē detulit q̄ deſtīauit. ſic ti. pal. §. ſz ſi ptulit. Vl' ſic dr q̄ cū re furtiua in ipo actu furādi nō deprēdit. ſz iam deportauerat rē furtiuā in locū in quē deſtinauerat. nihilomin⁹ ꝓuincit poſtea ō furto
Furti actio. Reqre. ſ. actio furti.
Furti ꝓditio. Reqre. ſ. ꝓditio.

De GA

Aſtaldus eſt maior dñs q̄ hz curam exteriorum rerum epi.

De GE

Gener meus ē maritus filie mee. vt i. l. facile ff. de gra. affi.
Generalī abolitio. Reqre. ſ. abolitio. Et vide de hoc Azo. in ſum. C. e. ti.
Generali ſermōe pſona loquens itelligit exceptā. de iureiur. petitio. vbi ꝓcor. in gl. Et

intelligit ꝟ regulariter. qz fallit intdū vbi obligatio vl' pactū p̄cedit. qđ īducit eq̄tatē q̄n dā includentē etiā p̄sonā loquētis. vt si recepissem. x. a te. z pmisissem tibi dare turrīz ꝯ oēs boies tūc teneor etiā dare ꝯ me ex pacto. de ꝟ in. c. ō forma. xxij. q. v. q̄cq̄ etiā in generali fmōe nec familia loquēt' itelligit.

Generale locutio generaliter ē itelligēda. ff. ō of. p̄si. l. p̄ses. xix. di. c. j. ff. q̄ me. cā. l. metū āt. ℣. aīaduertēdū. lz gñale ꝓbū ñ sit sp gñaliter itelligēdū. de iurejur. c. ad nr̄az. in glo. vl.

Generaliter dī qđ imo etiā idefinite itelligēdū est. de ꝓu. lepro. c. qm̄. in gl. sup ꝟ. idefinita z. xix. di. si romano. z. ff. de pub. l. de p̄cio.

Generalia ꝟba sunt ad ciuilē modū referēda ff. de ser. vr. p̄. l. si cui.

Generale allegatio q̄n sufficiat. z q̄n nō. no. ī c. vīa. de coba. cle. nā q̄cq̄ sufficit. vt. xlij. di. c. si q̄s despicit. ℣. hic etiā. vbi allegat Joh. euāgelista in epla sua sine q̄ta. Sil'r babek in. c. nr̄a pall'. Aliter dī alibi legit. lz q̄ non sufficit generale allegatio. Facit cle. ꝓstitutio nē. de elec. z. ij. q. j. in pmis. isti. de pe. te. liti. in fi. Finaliter dī q̄ sufficit generaliter allegare coz̄ p̄ncipe. qz p̄nceps cēsetur oīa iura bīe inscrinio pectoris sui. l. oīuz testō z. ℣. sic igit. ī fi. C. de testa. sec' ꝟo coz̄ alīs. vl' si p̄nceps allegat decisiua pmulgādo. tūc sufficit ei generaliter allegare. de cā pos. c. j. de no. ope. nū ci. c. j. Si aūt allegat sup ꝟbo in iudiciū deducto. tūc spāliter dz allegare z specificare legem si est pegrina. qz lz p̄nceps ꝟtualiter oīa iura in mēte bēat. nō tñ formaliter. vt no. ī. c. j de ꝓsti. li. vj. Qñ em̄ ꝓstat de lege sufficit generale allegatio. alīs ē necessaria spālis. Dz em̄ sic allegari q̄ iudex reddat clar', z nihil obscuz remaneat. xx. vij. q. j. sic em̄. in fi.

Generale clausula significat qđ el' significatū pbare vl' significare pbat. z tūc nō ptiet ad exp̄ssa notata. ff. ō ꝟ. sig. l. doli. Verbi gra. Testator filios īstituit z iuicē substituit. et post filiū exheredauit. q̄ exheredatio vl' clausula nō reuertit ad isti. imo ad substitutōez. vt ī. l. j. in fi. C. de lib. p̄te. z exher. Itē ibi p̄ vnā filiā instituit z filiā exheredauit. Deinde aliū filiū substituit. exheredatio refertur ad solū gradū īstitutōis. vt. l. ij. ℣. fili'. ff. eo. ti.

Genus ē qđ p̄dicat de plib⁹ differentib⁹ spē in sti. ō iu. na. gē. z ciui. ℣. ꝓstat. ꝟ. plebiscitū. Et q̄n iurisco sult' dat doctrinā tūc capit genus vt logici. z ibi ponunt exēpla. no. l. ij. ℣. j. ff. si cer. pe. vbi capit spēs p genere. vñ vocabulū gen' nō sumit' p ipa dictōe sz p signi ficato p. ipaz z significat diuersimode. put signific atū ex ea sumptū. z q̄libet aliud medium significare declarat. Verbi gra testator legat vl' q̄s pmittat ens subaz vl' rē siue aīal nullū ē legatū vl' nulla pmissio. l. cū post. ℣. generali. ff. ō iur. do. z no. ī. l. legato generalit'. ff. ō leg. j. Rō. qz ens z suba significāt generalissime. Et hec dicto aīal lz nō significet ita generalit'. tñ adhuc significat multū generalit'. z intātū q̄ dicere torū gen' cōpbēdi ī legato vl' pmissiōe ē dicere legatū vl' pmissionē ꝓtiere ipossibile. etiā dādo muscā vl' vermē liberare heres vl' pmissor. qđ tñ nulli' ē validitaz. vñ dī Gener' obligatio pire nō pōt. l. in rōe. ℣. ij. ff. ad. l. fal. Dz tñ si dīues rural' diceret in testō vl' donatiōe int' viuos. ego dono bubulco meo vnū aīal. intelligeret de vno boue ad arādū vl' de vno asino. si hec erat q̄litas p̄sone cui donat. nā q̄litas p̄sonaz z p̄cipue illaz q̄bz relinquit dat itellectū ꝟbis. z sic sumit' cōis modus ī telligēdi ꝟba p̄dicta. sec' ī genere generalissimo. qz ibi nō ē mod' itelligēdi q̄ significet aliqđ vtile z idē ī alio genere subalterno. in q̄ nō eēt mod' cōis aliqđ vtile significādo. vt dicēdo lego rē coz̄palēvl' incoz̄palē. qz nihil cōpbēdit. sic nec ī generalissimo. Itē ibi testator legat vl' q̄s pmittit domū ī genere. z nullā bz domū. nō tenet legatū vl' pmissum sec' si bz in p̄timonio. l. si dom'. ff. de lega. ij Rō p̄mi. qz gen' ita generalit' significat q̄ nō apparet de q̄ re voluit itelligere. Rō scōi qz de rebz ꝓpꝛijs q̄s solet disponere. z sic significatū generis restringit' p significatū ꝟ qđ bz in p̄timonio. Sil'r si q̄s legat vel. pmittit fundū in genere nulla ē pmissio vl' legatum. l. pall'. siue in p̄timonio siue nō. fm Bar. Itē ibi testator legat rez in genere. significat q̄ heres soluēdo faciat rē accipientes. l. si dom'. ℣. ō euict'. ff. ō leg. j. Rō. qz natura legati ē q̄ res trāsferat' in legatariuz z efficiat' sua ꝓpꝛia. nisi alias restringat'. Itez ibi. testator legat vnū ō seruis q̄ cū eo cōmorat'. sunt alieni heres vnū tradit liberat' nec tenet' de eulctōe. Rō. qz significatū sumptū ex ꝟ genere subalterno bz istar speciei. l. in rōe. ℣. diligēter. ff. ad. l. fal. l. cum decē. ℣. stichum. in fi. ff. de solu. Itē ibi q̄s pmittit vl' legat hoiem significat q̄ nullus cert' est in

obligatõe,ꝫ hõ in genere,put quelibz respi cit,l,meul⁹,§.duob⁹ testis,ibi ordis cõpen dio,ꝺ leg,ij,vñ iste stat siꝫ,pmitto tibi hoiez ꝛnullũ hoiez tibi,pmitto,sic ꝛ iste siꝫ stat sp fuit hõ,ſ,a tpe adã,ꝛ null⁹ hõ fuit sp,qz nul lus detmiat⁹ sp vixit,nã dicẽdo,pmitto tibi hoiez,dicto hoiez supponit ꝓfuse tm̃,ꝛ dicẽ do nullũ hoiez tibi,pmitto supponit detmia te,l,illũ ꝛ illũ,ꝛ sic ꝺ alijs ñ pmitto. Finaliꝛ ğ gen⁹ deductũ i legato vꝫ i obligatõe signi ficat nil ibi eẽ vꝫ eẽ put ipo genere mediovꝫ alia q̃lis significatõe ꝓcludit,ꝛ genere de ducto i obligatõe vꝫ legato electio est eius cui dat.

Gerũdiũ sumit,p eo qꝺ p hãc dictõez significa t,ꝛ significat ꝓditõz,declaratõz,modũ vꝫ qꝺ suũ significatũ �fallꝺ aliũde sũptũ signi ficare,pbat,ꝓbi gra,duo sũt istituti ꝛ vn⁹ al teri substitut⁹. Si vn⁹ repudiat ptẽ suã ad eũdo ptẽ alteri⁹ deficiẽt ex substitutiõe ps p ipm repudiata sibi q̃rit ℔ gerũdiũ adeũ do exponit ꝓditõalit.ſ.ſi adierit,l,ſi tu ex p te,ꝛ ibi no,ff,ꝺ acq̃,vꝫ amit,here. Itẽ ibi vi fac̃ q̃ possidẽtẽ nõ pmittit vti arbitrio suo ſi ue edificãdo ſiue arãdo vꝫ ferendo vꝫ q̃cq̃d aliud faciẽdo.l,vi fac̃,ff,ꝺ vi ꝛ vi ar.signifi cat declaratõez illoꝝ ꝓboꝝ,ꝛ nõ põt signi ficare ꝓditõz,qz refert ad ꝓbũ pnt̃z tpis qꝺ est fac̃. Nec ẽ ibi aliq̃ dispositio q̃ põt suspẽ di p hec gerũdia edificando arando ꝛc̃. Sz ibi lego ad monumẽtũ faciẽdũ sig̃t moduz l,q̃b⁹ dieb⁹,§,fi,ff,ꝺ ꝓdi,ꝛ demõ. Et dz̃iam int̃ ꝓditõez ꝛ modũ,vide gl,ij,c,vez,ꝺ ꝓdi, appo. Vñ scito q⁹ vt mod⁹ ẽ si ꝓditio,qz cã. Itẽ ibi lego,pducendo talẽ discipulum sig̃t ꝓditõez,qz moris ẽ pus docere q̃s salarium solui,l,nec seꝫ,ff,q̃ ñ di,le,ce.

De Gi Gl

Gineclarij sunt q̃ pãnos imp̃ales texũt ĩse rendo sericum ꝛ aurum.

Gineciũ ẽ loc⁹ vbi hec fiũt,ꝛ dr̃ a gynos qꝺ ẽ nudũ,qz nudo pãno vestit̃ aut̃,vt,C,ꝺ mu ri,ꝛ gynecis,ll.ꝛj.

Gladis nomie oẽs fruct⁹ ꝓtinent̃,ff,ꝺ glã,le gen,l,vna.

Gleba est quedam spẽs terre,generaliꝛ tñ su mit̃ pro solo vꝫ pro terra culta. Require,ſ, ascripticius gle.

Glos dr̃ vxor fratris.l,nõ facile,§,affinitat̃. ff,de gra.

De Gn Go

Gnarus,i,saplẽs vꝫ puld⁹ cui oponit̃ igna rus,qꝺ inde venit,i,insipiẽs.

Goliardi,i,bufones ioculatores idem sunt.

De Gr

Grad⁹ fm gof,ꝛ host,ĩ sũ,ꝺ ꝓsan.ꝛ affi. Est q̃ dã hitudo siue distãtia pson̄ adiuicẽ ꝓsã guinitate ꝛ affinitate sibi ꝓñctaꝝ facta col latõe ad cõez pentẽ,vꝫ ẽ vn⁹ pson̄e distãtia ad aliã i linea ꝓsãguitat̃,vt,l,j,cũ se,§,vsq; ad,§,affinitat̃.ꝛ,l,nõ facile.e,ti,ff,qz diuer simode ꝓtigit diuersos eẽ gdus,vt pz i to to ti.pal,ꝛ ĩ,§,affinitat̃,in,l. nõ facile,pal.

Gra duplex ẽ,opans ꝛ coopans,vt ẽ glo,in ꝓbo coopante gra,cle,j.de magi. Et gra est hitus q̃ fundat̃ in voluntate ĩ essentia aie, gl,in cle,j,de sum,trl.

Granaria sunt loca in q̃b⁹ gna seu fruct⁹ cõ ponunt̃,sic accipit̃,ff,ꝺ ac,ep.in,l,gnaria

Grãgia,habet̃ in,c,fi,de cẽsl.

Grauis,habet̃ de testi,c,iz ex q̃dã,in glo,liij.

Grassatores idẽ sunt qꝺ dictarij,de hui⁹ dic tionis expositõe,vide qꝺ no.ff,ꝺ pe,l,capi talij,§,grassatores. Req̃re,ſ,dictarij.

Grassari dr̃ latrocinari vꝫ crudeliter agere.

Grex ẽ collectio plurij aialij,ſ,r,ouij,vꝫ.v. porcoꝝ,vt no,inst.de rer̃ di,§,iz si gregis. Req̃re,ſ,ꝓgregatio.

De Gu

Guidagia dicunt̃ q̃ dãt̃ p ducatu vꝫ ꝓductu p terrã alicuius vt securi⁹ vadat. Sz gabel le dant̃ de ꝓctib⁹,vt de emptõe p emptorẽ. Et tãgit Bal,in rubri,C,de re,cre,ꝛ est ca sus i,l,dz,in fi,ff,de edi,edic. Et pñt abradi vꝫ deleri a ciuitate. Ter,ẽ nõ alibi in,l,coꝝ, ff,de pe. Statuit cõit̃ p Italiã q⁹ de q̃libet ꝓctu dz solui gabella. Sz pone. Duo forẽ ses ꝓbunt senis an debeãt soluere gabellã fm statũ vbi ꝓbũt. Regula est q⁹ nõ,qz sta tutum nõ ligat forenses,qz extra territoriũ ius dicẽti ꝛc̃,c,vt aiaꝝ,ꝺ ꝓsti,ll,vj,c,cũ a no bis,de sen,excõ,l,fi,ff,ꝺ iurisꝺ,om,iu. Sz ꝓ riũ est vez fm Bal,l,j,de ꝓbẽ,emp. Rõnez allegat,qz gabella venit in ꝓtinẽtia ꝓctus. ğ sic rõe ꝓctus pñt ꝓuenirꝫ in loco vbi ꝓce runt. Ita ad id qꝺ in ꝓctu deuenit,l. heres absens,ff,de iudi. Et ita ꝓsequenter ad ga bellã ꝛ hypotecã,glo,singu,in auc. vt diffe.

tudl.§.ℏ ꝓsiderãtes.in ꝑ.hꝑpoteca.coll'.ix. ꝛ in.l.ij.ad fi.§.mãdati. Et dic̃ Lo.de ro.in singularibꝫ suis q̃ dicit ea a Bal.

Huardia feuda sunt q̃ ꝓstituunt aliq̃bꝫ ꝓter custodiã rei dñi ꝓstituẽtis.

Huardio dr ille cui tal' custodia ẽ cõmissa vl' dr guardianus q̃ etiã ẽ supior int frẽs miores custodiens ꝓuentũ.

De Ha

Habere signat

diuersimode,put suũ ꝓprius sigtũ vl' sigtũ alitr q̃duis medius sigre declarat. ꝙbi gra.

Res tua ẽ penes me ꝛ pmittꝫ mihi stipl'are eãdẽ hꝛe licere sigq̃ dñũ istl' ꝛel trãsferr in me.l.stipulatio ista.§.hꝛe.ff.ꝛ ꝙ.ob.ꝛ sic rel possessio sine traditõe post dñiũ q̃rit possidẽti.§.intrdũ.isti.ꝛ re.dr. Jtẽ ibi res tua nõ est penes me,pmittꝫ hꝛe licere significat q̃ dñiũ trãsferꝛ p traditõꝫ.l.traditõibꝫ.C.de pac. Jtẽ ibi,pmittꝫ rẽ alienã hꝛe licere re ꝑseuerãte aliena nulla ẽ stipulatio.l.stipulatio.§.q̃sitũ.ff.e.tl.qꝛ ĩ re aliena pmissoꝛ non põt ꝓstituere ius dñũ. si ãt efficiat pmissoris valet stipl'atio vt ibidẽ.qꝛ tũc põt facere vl' ꝓstituere ius dñũ. Jtẽ ibi vẽdo tibi rẽ alienã ꝛ pmitto tibi hꝛe licere sigt hꝛe iure possessiõis.l.hꝛe.ff.ꝛ ꝙ.sig.ꝛ ℏ ex natura ꝺct' emptõis.ꝛ cui' natura ẽ q̃ suffic̃ rẽ tradere q̃ res aliẽa ẽ vẽdita.l.exẽpto.ff.ꝛ ac.emp.

Hꝛe actõꝫ ẽ minus q̃ꝫ hꝛe rẽ. Et ℏ est qꝛ dr Velius ẽ pignoꝛi incũbere q̃ꝫ in ꝑsonam agere.ff.de re iudi.l.minus.

Hꝛe tenere possidere q̃ ℏ tria ꝙba ponunt ĩ aliq̃ instrõ sic dñt exponi.s.q̃ recipiẽs habeat ꝛ iure,teneat natural'r.ꝛ ꝛ facto possideat ciuilit̃ ꝛ ꝛ iure.qꝛ ciuil' possessio ẽ cã q̃ rendi dñiũ.lꝫ aliq̃ possessio sit tm̃ natural' nõ ciuil',vt illa quã hꝫ vasallus.

Hitatio ẽ seruit' ꝑsonal' in hitãdo ꝓsistẽs.ꝛ ꝓstituit̃ ĩ domo aliena.vt no.ff.ꝛ vsu ꝛ habi.ĩ rubꝛi.l.j.§.p.ff.ꝛ his q̃ dare aut feu.cũ pactõibꝫ ꝛ stipulatõibꝫ.vt.ff.ꝛ vsufr.lũcta l.j.ff.ꝛ vsu ꝛ habi.vl' in vltia volũtate. Differt tm̃ ab vsu ꝛ vsufructu.qꝛ illa amittunt nõ vtẽdo vl' capitis diminutõe.vt.ff.si vsu fruct'.l.pe.§.sic̃.hitatio ãt nõ nisi morte finiat.vt.l.si hitare.ff.ꝛ vsu ꝛ ha. Jtẽ põt inhabitatoꝛ alijs vẽdere vl' locare ius q̃ hꝫ. vt.l.qꝛ antiq̃tus.C.ꝛ vsufr.sic̃ ꝛ fructuari' ꝛ nõ vsuari'.vt.ff.ꝛ vsu ꝛ ha.l.sꝫ neq̃.vide sup ℏ Azo.ĩ sum.C.ꝛ vsu ꝛ habi.

Hac q̃ꝫ denotat nõ exclusionẽ sꝫ inclusionẽ.vt i.c.ego em̃ eps.de iurelur.ꝛ sic sumit in iuramẽtis dicẽdo.Ab hac hoꝛa,significat em̃ pñs tps cũ futuro,de ℏ ꝙ Joh.an. in.c.j.de oꝛ.ab epi.q̃ resig.epi.

Hastariꝫ dicũt q̃ rẽ ꝓponũt venalẽ hasta supposita,ꝛ dicunt a noie hasta qꝛ idẽ ẽ qꝛ vẽditio.vt no.C.de fi.istru.ꝛ de iure haste fiscalis ĩ rubꝛo.li.vj.

Hastari ẽ rẽ ꝓponi venalẽ hasta suppositã ita olim fuit ꝓsuetudo.

Haustus ẽ ius hauriẽdi aquã de puteo vicini cui eo iuito iure seruitutis ascribit

De He

Hereditas ẽ successio in vniuersum ius qꝛ defunct' habuit.vt.ff.ꝛ ꝙ.sig.l. nihil aliud est hereditas.ꝛ.l.bonoꝫ.e.tl

Hereditas adita ẽ illa de q̃ heres se itromisit auctoꝛitate ptoris.imo auctoꝛitas ptoris nõ ẽ necessaria.sꝫ sola volũtas suffic̃.vt istl',ꝛ here.q̃.ꝛ dif.§.itẽ extrane'.sec'.in petitione bonoꝫ possessiõis.vt ibi no. Et ꝛ additione ꝛ repudiatõne hereditatiꝫ.no.in.l.q̃ se pñs.C.vñ liberi. Ubi dñs Catho sacc' sic ꝓcludit. Aut debẽs succedere,ptulit ꝙba p̃senti tpis idicatiui mõi aut futuri tpis. Si pñtꝫ tpis,aut sine ifinitiuo.aut cũ ifinitiuo Si sine,aut affirmatiue,vt adeo.ꝛ inducit additionẽ hereditatiꝫ. ꝛ repudio inducẽ repudiatiõez. Aut negatiue,s.nõ adeo,non sum heres. Et ꝺm gl.ꝛ Salyc̃.nõ inducit repudiatio nisi iterrogatio p̃cesserit vl' termin' p̃fixus sit,tũc em̃ inducit. Si cũ infinitiuo aut affirmatiue,s.volo adire,volo eẽ heres ꝛ inducit aditio. Aut negatie.ꝛ tũc aut volũtas ꝓponit negatõi.vt volo nõ eẽ heres. ꝛ iducit repudiatio. Silr si dic̃. Nolo amplius,nolo vnq̃ꝫ adire,p̃ponẽdo negatiõez volũtati.adiũctꝫ talibꝫ aduerbijs tpis iducit repudiatio. Sec' si dicat nolo nũc adire hereditatẽ. nã sic non inducit,qꝛ itelligit ꝺm naturã aduerbij. De his in glo.in.l.ij.§ obfuari.C.de iura.calũ.l.plurimũ.ff.de acqren.here.l.p hereditate.§.j.e.tl. ꝛ.l.j.glo.ĩ l.si cã.C. q̃ accu.nõ poss. Aut nullũ aduerbiũ est,s.nolo adire,tũc si termin' est p̃fixus inducit repudiatio.l.ocs.ff.ad trebell'. Si

nō ē ꝑfixus, tūc tm̄ cadit ꝓlectura deliberationis vl' ꝓsumptio ꝓpt' mētis ābiguitatē: z vsq; ad annuz possit deliberare. Si futuri tpis, aut negatiꝫ, vt nō adibo. z ē repudiatio, qz suba aditōis negat exnūc, put alias z sp in scta scloꝝ. Aut affirmatiꝫ, vt adibo, z nō inducit aditio de pñti ꝛm Latho, nō ob, qz videt q̄ statī adeat, eo qz ꝟrioꝝ eadem est disciplina, ff. de pcu. l. pponius. §. si stipuler, nā adibo z nō adibo nō sūt opposita vl' ꝟria. qz nō adibo negat totū tpus, ꝫ adibo solū tps futuꝝ dīc. z excludit pñs. Et sic est plus in negatōe q̄ꝫ in affirmatiōe. Et ē dare mediū int' ista, hec Latho. Idē ad pbandum hereditatiꝫ aditōez post longā distinctionē ꝓclusit q̄ꝫdā no. doctrinā i ista singulari q̄stione. Pone ago ꝟ heredē debitoris mei ipe negat se heredē coꝛā iudice. Cōuinco eū hīe anulū signatoꝛiū defuncti, ille videns se depbēsum dīc. Furat⁹ suꝫ anulū de manibꝫ dñi dū eēt in agone. Querit an sit ꝓuict⁹ vt heres, vl' an debeat puniri vt fur. Latho rñdet. Si ille erit su⁹ heres. s. filiꝰ z tūc ꝓuict⁹ ē heres. Si erat extrane⁹ tunc vt fur. l. si fuū. §. ꝓtoꝛ. z. l. si extraneuꝫ. ff. ō acq. here. Rō, qz ipo iure filius ē heres. ꝫ extraneus nō añq̄ꝫ adeat hereditatē.

Hereditaria actio. Reqre. s. Actio hereditaria.

Hereditas decurionū naulcularioꝝ coartaliū militū z fabricēsiū ꝛm Azo. in sum. C. e. ti. in rubꝛica. z. l. vlt. dī in q̄ qōdā spāle ius obtuat. de q̄ no. ibidē

Heres ē ille q̄ succedit i vniuersuꝫ ius defuncti. l. cū heres. ff. de diuer. z tpa ꝓscrip. vel ē dñs hereditatiꝫ q̄ fit aditōe i voluntariꝭ. §. fi. isti. de here. q̄. z diffe. Sꝫ i necessariꝭ de fert ipo iure hereditas.

Heredē instituere ē aliquē post mortē suā loco sui in oīb bonis dñm ꝓstituere. Haz dī heres ab her⁹. l. dñs. sibi em̄ succedunt vniuersa bona defuncti. z a d eū cōmoda z incōmoda hereditaria redeūt. Et pñt instituī heredes generalit oēs z accipe q̄cq̄d a testatoꝛe eis relinq̄tur siue sint filij siue extranei siue liberi siue serui testatoꝛis vl' alieni siue pꝛefamilias siue ipuberes siue psona p̄uata siue eccla siue vniuersitas. his exceptiꝫ q̄ nō pñt instituī heredes. s. deportatus ꝓpt' delictū in insulam siue bānitus ꝑpetuo dānatus in metallū fodiendū. vt. C. ō here. instit. l. j. collegiū illicitū nō approbatū vt. l. collegiū. ti. all'. Incestuosus nat⁹ ex dānato coitu. l. spuri⁹ testatoꝛis. fu⁹ accusat⁹ ō adulterio cū dña sua cōmisso. ab illa dña instituī nō pōt hereticꝰ apostata mulier ꝓuolās ad scōas nuptias ītra tps luct⁹. l. ītra ānū post mortē ꝓmi viri. vt. C. de secū. nup. l. j. z ff de iurī ciuili. Qui sciēter ꝟrit cū aliq̄ muliere ıgr̄āte scōas nuptias eē illicitas nō pōt ab ista ītitui zc. z sunt diuersi heredes. Nam heredes alij sui z necessarij alij necessarij tā tū. alij volūtarij. alij legittimi. alij legatarij. alij testamētarij. alij fideicōmissarij.

Heredes ab ītestato ē ille q̄ succedit i ius defuncti sine oī testamēto. vt isti. de here. q̄ ab intesta. deferunt.

Heres fideicōmissari⁹ est cui ex fideicōmisso relicta ē hereditas dāda illi cui testatoꝛ disposuit dicēdo sic. Fidei tue cōmitto vt hec des illi. Et nota q̄ illa sunt despata. ꝫ forte p tātō dī heres fideicōmissarius q̄ fideicōmissarius loco heredis habet. vt isti. de fideicō. here. §. restituta. vt q̄ directe z imediate ex testamento nihil capere pōt. q̄lis ē spurius: saltē capiat ex fideicōmisso. ꝫ ipe vere nō ē heres cū sit rogatus a testatoꝛe hereditatem adire. z postea restituendo. ꝫ restōne facta post ꝫ heres maneat. vt. d. §. restituta Duo q̄ heredes isolidū esse nō pñt vt. ff. cōmo. l. fi. z. l. si vt certo. §. si duobus. ꝫ alij dicant ꝟriū videz q̄ ille cui testatoꝛ dari vel restituī hereditatem disposuit. vt manifeste colligit ex. §. ꝫ etiam id. isti. de fideicō. here. ꝫ verba ibi posita videant int' innuere oppositum si ispiciant.

Heres legatari⁹ ē q̄ legatū accepit vl' cui legatū factū ē. vt. l. q̄tiēs. C. de here. isti.

Heres legittimus ē q̄ ex lege. xij. tabularum aut ex iuris ꝓstōe etiā sine testō succedit defuncto. vt sunt agnati. ꝓximi. insti. de legit. ag. suc. in ꝓn.

Heres necessari⁹ ē ꝟu⁹ heres ītitut⁹ in testō dñi sui ab eo q̄ facultates suas hz suspectas ne possit ex ipis satisfieri creditoꝛibꝫ q̄bꝫ est obligat⁹ adeo q̄ ñ credit alienū hereditatez suā adire. si heredē eū ītituerit q̄ seruus heres fact⁹. iō necessari⁹ dī heres. qz siue velit siue nolit cogit suā hereditatē adire. vt satisfaciat creditoꝛibꝫ. vt isti. de here. q̄. z dif. §. j. Et hoc ē verū nisi illo seruo debeat fideicōmissaria libertas. l. is q̄ soluendo. ff. de he-

re,ĩsti,aut ℔ eo nõ faciẽte,ſ,nõ adeũte hereditatẽ ei⁹ noie potl⁹ q̃ dñi defũcti res hereditarie vẽdant ne defunct⁹ ꝓtuella q̃dã vl'ĩ iuria facta efficiat dicẽdo q̃ res ei⁹ vẽderẽt.

Heres suus dr filius q̃ est in ptãte pr̃is tpe mortꝭ ip̃ius pr̃is.

Heres domestic⁹ dr q̃ est in ptãte morientis tpe mortꝭ dũ eũ alius non p̃cedit. Filio em̃ supstite z in ptãte p̃is exũte nepos ex eo q̃ in ptãte aui ẽ suus heres nõ est,ĩsti. de her. q̃.z diffe.ℌ.sui.

Heres substitut⁹ dr q̃ alĩ heredi ĩstituto substituit. Verbi gr̃a. Si testator ita dicat Ille heres esto q̃ si nõ velit vl' nõ possit eẽ heres. iste esto ei substitut⁹. Et ℔ siue secõo siue tertio vl' q̃rto loco alio i locũ ĩstituto deficiente substituat. Hã secõs dr ois post ꝑmus sequtur etiã si decim⁹ sit,ff.ō vul.sub.i ꝑn.ꝑ ut no.Host.i sum.de testa.ℌ.q̃d si sit pfect⁹, vbi dr ĩstitutio.

Heredes sui z legittimi ſm Azo.ō suis z legittis heredibus appellant q̃ in ptãte morientꝭ fuerũt. vt fili⁹ filia,nepos neptꝭ,ex nepote nat⁹ z ex filio ꝓnat⁹ ꝓnata seu ꝓnepos ꝓneptꝭ legittimi z naturales vl' etiã legitimi tm̃.vt adoptiui.

Heredes testamẽtarĩj dicunt q̃ ex testõ heredes scꝑti sunt.

Heredes tutor⁹ lz nõ sint tutores.tenẽt tm̃ in q̃busdã q̃si tutores ĩchoatõis.ſ.ꝑ defectum obmissum.vt.ff.de here.ĩsti.l.j.

Hercisco,i.diuido.idedr familie herciscũde.i iudiciũ hereditatꝭ diuidẽde. Req̃re.ē.actio familie herciscũde.

Hereſiarcha ẽ q̃ falsam de fide opinionẽ gignit vl' ꝓmo iuenit sic̃ arri⁹ vulcheleff.z alĩ ꝓsimiles.

Hereſis grece ab electõe dr eo q̃ q̃cũq; vnã opinionẽ heretic̃ vl' disciplinã sibi elegerit putat eã eẽ meliorẽ.vt.xxiij.q.ij.heresis alias dr q̃si diuisio.

Heretic⁹ dr errãs ĩ fide.vñ q̃cũq; ĩ fide dubitauerit fr̃uola adhesione heretic⁹ cẽsẽt.vt.j ca.de here. Etiã ꝑ heretico babet q̃ scienter heretic̃ nõ reuocat.vt.e.ti.c.ij. Et ſm Augu.dr q̃ certã opionẽ nouã z puersã gignit vl' sequtur gr̃a alicui⁹ tpal' cõmodi vl' alicui⁹ gl'e vl' ꝓncipat⁹. Dr gignit vt aliq̃s hereſiarcha.vt arri⁹ sabelli⁹ z̃c. Dr sequtur q̃ errorẽ illũ imitat.put ℔ legunt.xxiij.q.ij.heretic⁹ dr heretic⁹ q̃ puertit sacr̃a eccl'e sic̃ symoniacus.j.q.j.eos. Itẽ sacre scꝑture puersus i tellector.xxiij.q.ij.herek. vbi dr q̃cũq; scr̃ ptur̃ alit' itelligit q̃ sensus spũsci flagitat a q̃ scꝑta ẽ,lz ab eccl'a nõ recesserit tm̃ hereticus appellari põt z̃c. Itẽ ois excõicat⁹,ij.q j.qõ ãt. Itẽ romane eccl'e public⁹ iniuriator. xxij.di.ois. Itẽ q̃ alit' sentit de articul' fidei q̃ romana eccl'a,xxiij.q.j.hec ẽ fides.

Her⁹ vl' heros grece idẽ ẽ qõ dñs latine.

De Hi

Hymn⁹ ãgelic⁹ ẽ gl'a i excelsis.de cele.mis.c. ꝓsiliũ.z de elec.qõ sic̃.

Hyrcosus dr cui os olet.vt.l.q̃ clauum.ℌ.is cui.ff.de edi.edic.

De Ho

Homagiũ ẽ idẽ qõ fidelitas. tm̃ Spe.e.ti.in libro de feu.ponit illã dr̃iaz q̃ homagiuz ẽ de his q̃ ad tpalia ptinẽt.z lõ ꝑ spũalib⁹ indignũ est vt q̃s homagiũ facere cõpellat:fidelitas tm̃ ꝑ spũalib⁹ p̃stat.q̃ p̃lati bñ p̃stãt fidelitatẽ.vt i.c.antiq̃.de pui. Vl' sic põt describi. Homagiũ est q̃dã astrictio seruitutꝭ liberi hois facta dño suo ꝑ pactõez vl' petitionẽ siue stipulatiõez ꝓmittẽte libero hoie dño suo fidelitatẽ z ꝓstituẽte se hoiez vl' vasalliũ suũ.z sic i aliq̃b⁹ ptib⁹ ℔ mõ ille q̃ facit homagiũ cor̃ dño suo flectit genua sua tenẽs man⁹ suas ꝓũctas simpl'r int' manus dñi iusiurãdũ de fidelitate p̃stãs .z mutuo se i signũ fidelitatꝭ osculant. Cui⁹ forma ponit i lib⁹.feu.de no.fi.for.c.ẽ z alia.ſ.post rubr.illã de for.fi. Ad idẽ fac̃ de iureiu.c.ego em̃.z.lxiij.di.cũ dño.z Host.ponit eã i sũ.ō feu.ℌ.q̃d si fidelitas.z q̃lit'sit faciẽda. Ex dictis homagiũ describi põt ſm formã est qñ aliq̃s flexis genib⁹ tũctꝭ manib⁹ int' manus dñi positꝭ aliq̃d ꝓmittit qõ ꝑ spũalib⁹ fieri nõ dz.de q̃ de ac.ventẽs.ō symo.ex diligẽti de excel.ꝑ.gue.ō re iudi.c.fi. Est ãt homagium m'tiplex ſm Spe. vbi.s.q̃ddã ẽ legiũ. qõdã nõ ẽ legiũ.qõdã edictale. qõdã decretale z̃c.de q̃bus ifra.

Homagiũ decretale est. Hã heres hois mel q̃ cũ de ꝓsuetudie possit ifeudari.z ꝑ consequẽs ĩ homagiũ succedere dz ifra certũ tps me in dñm agnoscere z fidelitatẽ mihi p̃stare.z ego teneor eũ rõe tal' feudi i hoiez recipere.z ĩ recipiẽdo videor sibi ius feudi decernere.ꝑ qõ dici p̃t homagiũ decretale.sic̃

etiã bonoꝝ possessio decretal. z qõ ius mihi tribuit. siẽ z talꝭ bonoꝝ possessio. ſ. si nullus sit primior. Et ſõ ī curia frãcie ſp recipiunt fidelitates z homagia alteriꝰ saluo iure Qõ ãt i italia z alibi vocat vasallagiũ ī frãcia vocat homagiũ zc. etiã dr hominiũ. c. ꝑtatſ. ō iureiu. Differt tñ qꝛ hominiũ ẽ qñ iurat alicui fidelitas nemie excepto. ſz vasalli ciũ ſuptore excepto. ſ. ipatore. de ꝟ optia gl. in ꝟbo. hõgz ligius. clc. pastoral. de re iudi. vbi etiã dr q ꝺs nõ põt eẽ ligiꝰ duoꝝ. ſz bñ ligiꝰ vniꝰ. z vasallus alteriꝰ vl vasallus pluriũ. z sic homagiũ põt dici hois ligiũ.

Homagiũ edictale ẽ siẽ bonoꝝ possessio edictal. vñ ſm Spe. ibidẽ. Homagiũ edictale siue hereditariũ ẽ q aliqꝺs hz coſpo q ẽ heres. Nã eoſpo q adit hereditatẽ hois mei psonã eiꝰ repũtat. z videt hois homagium subijsse. z tale homagiũ põt finiri tpe si dño placebit. qꝛ si dño nõ placeret nõ finiret. etiam si vasallꝰ vellet bonis feudalibꝫ cedere. imo ageret ꝯ ipm vt cũ ī dñm agẽsceret. z ꝟ ex ꝓcũcta sua. vñ puniri ꝺz ne iuitꝰ ꝓsequatur imunitatẽ qõ eẽ nõ ꝺz. ꝑ q. ff. de neg. ge. §. hereditaria. z tõ possum eũ cogere vt subeat homagiũ decretale. z etiã q plꝰ tribuat ei in effectu q̃s edictale.

Homagiũ legiũ ẽ ſm Spe. ibidẽ qõ fit ipatori vl regi nulli alteriꝰ fidelitate salua. Illud ãt qõ fit alĩs nõ ꝺr legiũ. qꝛ fit vl iurat salua ipatoria vl regia fidelitate. Vlti emꝫ putãt homagiũ legiũ eẽ qñ vasallus mittit manꝰ suas inꝰ manꝰ dñi z sibi homagiũ facit z fidelitatẽ ꝑmittit. z ab eo ad osculũ recipitur. qõ nõ ẽ verꝝ. vt etiã ibidẽ dicit Spe. ſz vt ipe dicit tũc aliꝫ ponit q duplex ẽ homagiũ homagiũ legiũ in q̃ nulli recipit q̃stũ ad ꝟba. ſz q̃stũ ad mẽtẽ. Et aliq̃ q ſupmã z generalẽ hñt auctoritatẽ z iurisdictõez. puta ipatoꝛ vl rex intelligunt excepti zc. Itẽ vbi ponit legiũ. s. z ifra hñt aliq̃ lagiũ.

Homagiũ nõ legiũ ẽ qñ aliq̃d excipit. puta facio tibi homagiũ excepta fidelitate quaz dño meo tali legio teneoꝛ vl saluo q possiz cũ voluero dñm legiũ mihi ꝓstituere. vl saluo. qꝛ nolo tibi ꝯ talẽ iurare. Sz dictũ primũ ẽ verꝰ ſm Spe. lz ꝟ vltimũ designatũ cõis vsus approbet. Et ſm vltimũ modum sequit ꝑ totũ. z illo vtit Spe. de homagio legio. vide. s. feudũ legiũ.

Hõ legiꝰ vl ligiꝰ ſm Spec. ibidẽ dr q̃s dño suo ligatꝰ vl legalitatẽ ꝓtinẽs. Vñ rex sicilie ẽ hõ ligiꝰ romãi iudicꝫ. vt ī clc. pastoral. ō re iudi. ꝑal. post mediũ. §. rursus. vbi gl. no. Et ois hõ ligiꝰ ẽ vasallus. z nõ ecõtra

Homicidiũ dr hois occisio ab hoie facta. et dr q̃s hois cediũ. ab hõ z cedo ſm gof. ī sũ. e. ti. z host. z Jo. an. z Spe. Et ẽ duplex volũtariũ z casuale. vñ casuale nõ ẽ iputãduz q̃ ad ordinũ suscepturoz. z si oẽs casus nos ꝑuidit z opaz rel licite dedit. c. q̃ dã. c. iohes. c sic̃. e. ti. Etiã cõmittit homicidiuz facto ꝓsilio ꝓcepto z defensiõe. c. siẽ dignũ. e. tit. vbi gl. nota. z homicidij cãz dãs z homicida pari pẽa sũt feriẽdi. c. ti. suscepim. z. c. tua nos Ille emꝫ ẽ homicida q ꝓsiliũ ꝑbet z q fratrẽ odit vl ei detrahit. ō pe. di. j. piculose. z. ca. homicidioꝝ. Fit etiã homicidiuz ſpũale ex q̃dã iuriſſictõe ſpũalit octo mõis. Prio per detractores z odiẽtes eos iniq̃tatẽ z oppſſionẽ z iniusticiã faciẽtibꝫ. fribꝫ male ꝑsuadẽtes zc. c. homicidioꝝ. pal. c. cõis iniq̃tas. z. c noli. ca. di. Et generalit ois iniquꝰ motꝰ ad nocẽdũ fri iu homicidij genere deputatur.

Itẽ homicida cẽset q tpe necessitatiſ. primis alijs nẽta negat. lxxxvj. di. pasce. Corpale homicidiũ ẽ hois ꝑemptio corpalit. Et fit duplicit. ſ. lĩgua z facto. Lingua tripl̃r. ꝓcepto ꝓsilio. defensiõe. l. di. si q̃s viduã. z. c. piculose. ꝑal. Facto q̃druplr. insticia. necessitate casu z volũtate.

Honestas iusticie pblice. i. ꝓstões eccle facte ꝑ publicã honestatẽ. Judicauit emꝫ eccl'ia esse honestũ vt vnq̃z ꝓsanguineus duceret spõsam ꝓsanguinei sui viui vl mortui. ſm Archi. ō spõ. c. j. ll. vj. ō hac hõestate viõ. ī. c audietiã. z. c. spõsã. ō spõ. z malo. vbi p doc.

Honoraria dicunt ꝑmia legatoꝝ seu aduocatoꝝ. l. j. §. ī honorarijs. ff. de va. z extraor. cog. Reḡre ifra legatus.

Hortamur aliq̃ ipoꝛtat mãdatũ necessitatiſ. Et sic ꝑ ipm ꝓfert iurisdictio. c. qꝛ iudicãte. de resc̃p. c. j. de testa. z. c. hortamur. liij. q. iꝛ. Idẽ de ꝟ. rogamus. xj. q. iij. rogo.

Hostiarius olĩ in veteri testõ idẽ erat qõ ianitoꝛ. vt. xxij. di. cleros.

Hospitalij rectores q̃ ꝑficient quõ se tenere debeãt. no. bñ ī clc. qꝛ ꝓtigit. de reli. do.

De Hu

Hũanꝰ. l. secularſ. j. di. c. j. xij. q. ij. q̃ diuinis z humanis. de testa. cũ esses. Itẽ idem est qõ

humlk,l,dī.eos,xxliij,q.j,sī q̄s dederit,z habēt in regula seī de eo etiā, de re,iur.li,vj

Hūilitas seu hūiliatio,no,archi,xxij,q.ij,cū hūilitat⁹ vñ hūilitas ē ꝓtus q̄ bō verissima cognitiōe sibi vilescit,de q̄ gl,optīa in ꝓbo hūilitat⁹,z ē gl,fi,in cle,j. de reli,do. q̄ mlta ꝓpulchra ponit de hūilitate. vñ melior ē in malī factis humilī ꝓfessio,q̄ in bonis super ba gl'iatio,xj,q,ij,c,iniustū,in fi. Itē hūilitas hūilib⁹ nō ꝓdesset si ꝓtūacib⁹ nō noceret,de postu.ꝓla,c,j,in fi.

Hūiliati sunt q̄dā religiosi q̄ fuerūt ꝓdēnati ab eccl'ia p Lucīū papā,qz noluerūt iurare,z postea tpe Clemē,recepti sūt ab eccl'ia qz se correxerūt z iurāt qñ expedit, no,in,c, olim cāz,de resti,spo.

De Ia

Actus. Require infra Rodia de iactu

Jactura ē dānū vl' ꝑiculū q̄ō q̄s patī q̄ñ imīnēte tēpestate,pīclunt bona in mare ad exonerādū naues,z ita capit ꝓprie. Sz large pōt capi p q̄cūq; dāno alicui p violētiaz illato vñcūq; puenīat. Ul' dī lesio facta cuz lapide vl' ligno. Req̄re etiā,j. lex rodia.

De Ib

Ibrida ē de scorto nat⁹. alia nota illegittīoz Req̄re infra,māser,spurī⁹,anser. nothus.

De Ic

Jconom⁹ dī ille cui eccl'astica res gubernanda mādat. vt,C,ō sa,san,ec,l. iubem⁹,circa ꝓn,lxxix,dī,qm̄ in q̄busdā,z gl,iij,c,īpatorū,de iura,calū,vbi no,dīla p doctores int Jconomū syndicū z ꝓcuratorē z actorez,q̄ ibi fm glo,in lata significatōe idem significāt. De q̄ due glo,notabiles,vna in,c,sī q̄s erga,ij,q,vij. Alia in,c,qm̄,xvj,q,vij,z habēt,x,q,ij,sī iconomus.

De Id

Jd est.ē dictio expositiua,ff,ad,l,acq̄,l,item mela,§,legis,z ō spon,c,j.

Jdeota ē grecū,z est idē qđ imꝑitus, fm Jsi dor,li,x.

Jdonei ꝓprie dicunt q̄ pūt z volūt in eccl'iis deseruire,de pbē,sup inordinata, Et dicunt idonei q̄ sunt moribꝫ honestate z lrāꝫ scia decorati,de instī,c,in eccl'a,in glo,iij,etiam sunt,puldi z circūspecti.

De Je

Jerocliniū ē loc⁹ vbi alunt pauꝑes fm qđ accipit,C,de sa,san,ec,l,illud.

De Ig

Ignarus ē q̄ ignorat vl' q̄ ignorat, fm Jsi,li,x, vñ ignorans ignorabilī,xxxvij,dī,q̄ ea, vbi dī. Qui ea q̄ dei sunt nesciūt a deo nesciunt.

Ignauus ē idē qđ ignarus vle,l, rōis z vite fm Jsi,ibidē.

Ignātia ē cū ō facto vl' de iure nihil scio nec mihi aliq̄d suspicor,z fm Azo,in sum,C,ō iur,z fac,igno.

Ignorare ꝓprie est nescire qđ aliq̄s dz scire. Nescire āt est cōmunius q̄ ignorare, vñ ꝓprie oīs q̄ ignorat nescit,z nō ecōtra. vt no,ff,de iur,z fac,igno,sup rubr. Et ignorātia dīuidit ex pte materie circa quā ē,qz alia ē ignorantia iuris,alia facti,z hanc vna ꝓbabilis, alia nō. Ignorātia facti ē vt si nesciā illū decessisse q̄ mihi cognatus ē, vl' aliqđ fil'e. Et ignorātia facti alia est facti differētis ad salutez vl' ad offm̄,z hec excusat,vt,j,Lor,x. Dē qđ in macello vēdit māducate nihil interrogantes ipaz ꝓsciaz. Alia est facti necessarij ad offm̄,vt ī pbytero q̄ sit facta manuū impositio,z hec nō excusat. Alia est necessarij facti ad salutē, vt qđ ꝓps passus est, hec etiā nō excusat in habentib⁹ vsuz rōis. Itē ignorātia facti alia est ꝓprij facti,alia alieni. Si ꝓprij. aut ergo quis dat operam rei illicite,z tūc nō excusat,aut rei licite. z tūc aut habuit indebitā diligentiā,z sic nō excusat a toto sz a tāto. Si ꝓ debitam habuit,excusat a toto. Si ꝓ sit facti alieni,aut ē ignorātia ꝓbabil',s,ad quā nō req̄rit q̄ sit nimis diligēs aut curiosus inq̄rendo,vl' etiā q̄ sit nimis negligēs, z hec excusat. Aut ē crassa z supina, vt cū q̄s ignorat ea q̄ sūt publice facta coram ꝓl'o,z tūc nō excusat. vt no, Ber,i,c,req̄siuit,de ordl,ab epl,q̄ resig,epl, z,c,j,de postula,de cle,excō,mil,aplice,z de ꝓsti,vt aiaꝫ,li,vj. Itē ignorātia alia ē simplex, vt cū q̄s tenet scire qđ nescit z fac ad ħ q̄ sciat,sz non q̄ q̄d potest. Uel scōm aliquos potest dici simplex ignorātia que ꝓvat scientiaz,nec ponit debitum sciēdi,nec

ꝯēptū sciēdi. z hec ē in his q̄ nō būt vsum rōis. alia ē crassa. vt cū q̄s negligit scire qđ tenet scire. nec tū vult se scire. Alia ē affecta ta. vt cum q̄s negligit illud qđ tenet scire. z placet ei nescire. ibi ꝑma excusat a tāto. sed nō a toto. scđa adhuc excusat sz mīn⁹ q̄ꝫ pri ma. tertia ꝓ ñ excusat. sz accusat. Itē ignoratia alia ē vincibilis. alia inuincibilis. inuincibilis aut ē introducta ꝑter oēz culpam. aut ꝑ culpā ꝑambulā. Si ꝑmo mō. aut simplr ꝑuat cognitōez. vt in his q̄ carēt oī vsu rōis. z hec excusat a toto. aut nō tollit oīno rōis vsum. z tūc nō excusat a toto vt in his q̄ nō sunt plene luxuriosi. sz būt aliq̄ lucida int ualla. z i pueris q̄ sunt capaces aliq̄ mō ꝑ cepti. sz nō plene. Si ꝑ ꝑtiā culpam. vt in ebrio z furioso. q̄ꝫ vterq̄ ꝑcipitault se in ꝫ ꝑ suā culpā nō excusat. qz fm Aristo. ī eth. Ebrio debet duplex pena. sz furiosus excu set saltē a tāto. Si aūt sit vincibilis. tūc distī guit vt supꝰ in crassam z supinā z affectatā. Sz q̄ duplex sit ignoratia tex. ē optimus. j. q. iij. §. his ita rñdet. Itez vt ait Ambro. Turbat nauicula petri ibi in ꝓbo ignoran tia. glo. optima oīno videnda. Alia ergo est ignoratia iuris. vt si nescio me illi posse suc cedere q̄ mihi cognatus est z decessit. vt. ff. de iur. z fac. igno. l. j. z hec nō excusat. regu la ignoratia in reg. iur. li. vj. Est etiā q̄dam ignoratia ꝓbabilis. vt si q̄s errat in facto alie no. z ignoratia nō ꝓbabilis. vt si q̄s errat in facto ꝑtio vl reb⁹ suis. vt. ff. ꝑ solu. l. vl. vel si ignorat aliq̄d qđ oēs de ciuitate sciūt. vel maior ꝑs ciuiū scit. l. regula. §. sz facti. ff. de iur. z fac. igno. Turpe em̄ est patricio z no bili viro z causas ꝓrāti ius in q̄ versatur ignorare. l. ij. §. ab his. ff. de orig. iur. Et dif ferentia int ignorantiā. errorē. titubatōez. z nescientiā. no. Archi. ō. xxxiij. q. iij. Itē igno rātia dī ee triplex. Prima negatōis. q̄. s. scia negat nec debitū sciēdi ponit. z simplr hec excusat. Scđa ē ignoratia ꝓuatiōis q̄ etiaz scia negat. sz aptitudo siue debitū sciēdi po nit. Et hec in eis q̄ ꝓtinēt ad salutē excusat a tāto sz nō a toto. Tertia ē ignoratia dispo sitōis q̄ ponit errorē siue ꝓceptōez ꝓriā re cte scie. Et hec in his q̄ ꝓtinent ad salutē ac cusat nō excusat. Et sic ꝑz q̄ ignoratiaꝫ que dā excusat. q̄dā nō. q̄dā magis. z q̄dā mīn⁹. z q̄dā oīno nil excusat. sz incusat vl accusat. Nā ignorantia iuris si aliq̄d excusat. mīn⁹ tū q̄ꝫ ignoratia facti. Et ignoratia iurꝭ alia est iuris naturalis. alia iuris diuini. alia iurꝭ cānici. alia iuris ciuilis. Ignratia iuris natu ralis nullū būtē vsum rōis excusat. qz ꝫ ius est in corde hois scꝑtū. j. q. iij. §. his ita de notandū. Ignratia ꝓ iuris diuini q̄ꝫtuz ad aliq̄ simplr excusat laycos. z q̄ꝫtū ad aliq̄ ex cusat eos a tāto nō a toto. Legere em̄. ꝓphe tias z euāgelīū z doctrinā aplice scie tenēt epi z ꝓlati maiores. q̄ būt dño oīpotēti ꝺ re z reddere rōnez de ea q̄ in eis ē fide z spe. vū ab eis reꝛrit scia veterꝭ z noui testamēti. Sz laici ad ꝫ nō tenent nisi ad noticiā de calogi z articuloꝝ fidei. put in apl'oꝝ sym bolo ꝓtinent. Ignrantia aūt iuris canonici aliq̄s excusat z aliq̄s nō. Cōtiet em̄ ius ca nonicū ꝓstitutiōes ꝑ q̄s discernunt pctā. z has tenent scire ꝑsbyteri curaz aiaꝝ būtes scz ꝓfessores. Nō ār ita tenent alij. z multo mīn⁹ laici. Sz ipi ꝑsbyteri z alij clerici fm q̄ sūt i maiori gdu ꝓstituti. fm ꝫ etiā plura scire tenent. Ignrātia ꝓ eoꝝ q̄ publice. pml' gant ad laycos ꝓtinētiū nō excusat eoꝝ pec catū qđ ꝑ ignrātiā ꝓpetrāt. xxj. di. qđ dicitis Ignrā tia ꝓ iuris ciuilis aliq̄b⁹ ꝓdesse pōt vt militib⁹. rusticis. mulierib⁹ z minoribus annis z maxie in dāno euitādo. nō autē in malefic̄js. vū. Leges ciuiles si nescit femia miles. Clericus z cultor ꝓcet sibi iudex z vl tor. Nā rusticitati succurrit in ignrātia iuris vt in. l. q̄cūq̄. C. q̄ admit. ad bo. pos. po. gl. j. q̄ allegat ad ꝫ iura. Sz ibi Latho de sa xis ꝓcludit ꝺ saly. quē dic̄ rustice loq̄ q̄ ru stico ius ignrāti nō dz succurri. qz dz ꝓsule re pitiores. Si em̄ nō ꝓcit mlieribꝫ z nobi lib⁹ ad idulgētias eūtib⁹ cū opteat ꝓsulere pitos. nec rustici eūti ad siluas ꝓci dz. sz tñ rusticitati ꝓcenduz ē. vt. C. ō testa. z quēad. testa. or. l. fi. Itē ignrātia dī crassa z supina ꝑ methaphorā hois crassi z supini. q̄ non vi det etiā ea q̄ ad pedes eius sunt.

Ignominia ē ꝓbal' lesio ꝺ bonoꝝ vl' etiā tur pitudo. Et sic dī q̄ ignominiosuz ē epo si q̄ rat ab aliꝭ doceri cū ipe alios docere debe at. vt in auc. de sanc. epi. §. damus. coll. ix. z xxxvj. di. §. ecce. j. q. j. vilissim⁹. viij. q. j. iz. z ar. in. l. argētarius. §. phibet. ff. ō edē. Item dī ignominia z ꝓfusio ē xp̄m crucifixū pau perē z esurientē farsis ꝑdicare corꝑib⁹ z le iuniis ꝝ doctrinā rubētes buccas tumētiaq̄ ora ꝓferre. xxxv. di. eccle ꝓnceps

De IL

Illustris ē nomē notīcie eo q̄ multis clare/ at splēdore generis vl̄ sapie vl̄ ꝓtutis cēteris sit obscure nat⁹ ſm Isi. Et no. q̄ ttuor sūt noīa dignitatū. ſ. maxīmi. vt sūt sup illustres magni vt illustres. medij vt spectabiles. mi nimi vt clarissimi. i auc. ō app. §. j. z tribꝰ se. instī. in phe. §. cūcz. vbi gl. Illustres etiā di cunt q̄ sunt de ꝯsilio z ꝯsistorio īpatoris l. q̄sq̄s. C. ad. l. iul⁹ mate.

Illico dī fieri qō sit aūcz dīuertat se ad alia facīēda. l. litigatoribꝰ. C. ō ap. vbi ꝯcedit illi co appellare viua voce i crīmialibꝰ z ciuilibꝰ cāis etiā sine scpt̄. ff. e. ti. l. j. §. f. l. a snīa. §. fi.

Illata. l. opposita. de p̄sump. nōne

Illusio ē deceptio vl̄ derisio. cle. vnica. cū illu sio. de renū. vbi ꝯcor. multe in glo.

Illiric⁹. l. sclau⁹. ſ. aliqs de sclauonia. vide. s̄ coloni illiriciani. C. de collo. illi. li. xj.

De Im

Imbecillus ē fragilis z inconstās. z dī qua/ si sine baculo.

Impetere est accusare. vt de iureiurā. quēad modum

Imptia. l. ignorātia. de p̄scrip. sīc graue.

Imo stat qñcz correctiue. c. accedēs. vt li. nō ꝯtest. de b̄ tex. lūcta gl. xvj. q. j. p̄dicator. z. l. stichus. imo. ff. de manumiss. testa.

Impetuū Impense. Implementum.
Impossibile Impubes. Reqre. j. in In

De In

Incapacitas capit p ipa reali īcapacitate p/ ut natura rei dictat. vl̄ dispositio legis adi mit aut qōlibet medīū oparī vl̄ significare declarat. Verbi grā. pmittit vl̄ legat res sa cra īcapacitas rei hui⁹ opat q̄ ñ valet nec i re nec in estiatōe. q̄ nō ē cōmertiū rei sacre l. inter stipulantē. §. sacra. ff. ō ꝑ. oblig. Rō. q̄ res deo dicata ē extra cōmertiū boīuz. ſz ibi legat colūna aurea vl̄ marmor pictū ad cō structōez dom⁹ de alia domo nō valet lega tū in re. lz valeat in estiatōe. l. cetera. §. si du obꝰ. de le. j. q̄ res de se ē in comertio boīuz. ſz ne destruat vl̄ deteriorēt nō tollit de do/ mo. ſz debet extimatio rei. Itē si legat p̄diū qō est incorpatū p̄monio cesaris signifi/ cat q̄ nulla ē dispositio in re vl̄ extimatiōe. l. apud iulia nū. §. si. de leg. j. q̄ res ē simplr exempta a cōmertio boīuz nisi de licētia p̄n cipis. Itē legat vl̄ pmittit res aliena ñ pōt solui. q̄ nō dñs vl̄ nimis magno p̄cio vult vendere. l. nō dubiū. §. fi. de leg. iij. q̄ lz res in cōmertio sit. est tñ difficultas in habēdo z soluēdo. Itē si legat iudeo mancipiū xp̄ia num nō valet dispositio nec debet res vel estimatio rōe īcapacitat⁹. vt. l. multū interest. ff. ō ꝑ. obli. Et sumit significatū ex re z p̄so/ na. nā mācipiū xp̄ianū iudeo q̄rī nō pōt. C ne xp̄i. māci. l. vnica. z. c. j. de iudeis. Igit ꝯ ctus sup illa re null⁹ ē ipo iure legatū nul/ luz. Sz si iude⁹ legat xp̄iano mācipiū xp̄ia nū valet dispositio in re. l. multū interest p̄al. q̄ nil īpedit. Et si diceres obstare q̄ legās dz trāsferre dñiū. l. vbi aūt. §. fi. ff. de ꝑ. obli ga. Sz iude⁹ nō hz cōmertiū mācipij xp̄ia/ ni. g̃ nō trāsfert dñiū. Rñdet lz nō hēat cō/ mertiū vt apud se remaneat. hz tñ vt ad ali um trāsferat. z sic de aliis exēplis.

In capita succedere ſm Host. i sū. de suc. ab inte. §. viso. ꝑ. q̄d si factū. Et q̄ filij p̄ moz tuoz fratz succedūt in tot portiōibꝰ q̄t sunt capita. Verbi grā. Tres sunt filij ex p̄moz tuo fratre. z vn⁹ ex alio fratre. si tñ capiat fi li⁹ ex vno fratre geniti⁹ cztū tres ex alio geni ti succedūt i stirpes suas. q̄ q̄libꝰ capit cer tā portiōez stirpis suc. Si ꝯo frēs tot portio/ nes capiāt q̄t capita sunt. tūc succedūt i ca pita. vide infra in stirpes succedere. z Azo. in sum. C. ō here. inst. z Host. z spe. e. ti. in tra ctatu libelloz. ꝑ. nūc. de collateralibꝰ.

Incōcussa. l. īuiolata. sz incōcusse. l. q̄ete sine intruptōe. c. illō. z. c. auditis. de p̄scrip.

Incēdiarius ē q̄ ob inimicitiā aut p̄ter grāz edes arbores siue segetes incendit. vt. ff. de pe. l. capitaliū. §. incēdiarius. Et incēdiarij p̄ snīaz ab eccl'ia denotati tñ a papa absol/ uunt. de sen. excō. tua nos. Alias incēdens domū vel aream alterius punit. de iniu. c. si q̄s domū.

Incidēs z emergēs quō differāt. no. in. c. j. ō ordi. cog. z. c. a nobis. de excep. vide de hoc supra emergens.

Incētoz dī ideo. q̄ ipos alios p̄ua suggesti one succēdit ad vicia. z p̄suadēdo inflāmat ſm Isidoz.

Incētiuū idē ē q̄ appetit⁹ vl̄ audacia seu vo/ lūtas. de vi. z bone. cle. c. vt clericoz

Incestus ē abusus ꝯsanguineaz vl̄ affiniū. vt. §. cū g. xxx vj. q. j. xxxv. c. q̄si p totū.

Incestuosus dicit q̄ cognatā vl̄ affinē vl̄ etiam sc̄imonialē nephario amore vl̄ coitu violat seu maculat siue in matrimonio siue sine mr̄imonio, vt in. §. p̄alle, z. xx. vij. di. ꝑgines. Et de monialibꝫ ē pēa capitalis, l. siq̄s dicā rape. C. de epi. z cle. z. l. vnica. ō rap. ꝑ gi. C. in ꝑn. q̄ sic incipit. Raptores ꝑginuꝫ honestaꝫ vl̄ ingenuaꝫ siue iā despōsate fuerint siue nō, vel quarūlibet viduaꝫ z̄c. capitis supplicio plectēdos decernimus.

Incola dicit q̄ in alīq̄ regiōe domiciliū ꝓtulit vel ꝓhibit q̄si sedē ibi positurus vl̄ mānsionē, ita q̄ trānsactis decem annis domicilium retinuit, lz etiā causa studij ibidē steterit, vt ff. de ꝑ. sig. l. pupillus. z. l. icola. vl̄ q̄ ꝑ iam terram colit. Reḡre. s. agricola.

Incolumꝫ ōr a noīe colūna. q̄ sic colūna est erecta fortis z stabil̄, ita icolumꝫ ꝓsil̄r. z ista rōe fortē filiꝫ ōr bn̄e in bonis pr̄is q̄rtā incolumē, l. fortē z stabilē, q̄ fideicōmissa z legata minui ñ pñt. vt. l. ij. cū ibi no. C. ō iof. do.

Incuria ē negligētia, clemē. q̄ ꝓtingit. de re li. do. z. c. q̄situ. de pe. z remi.

Incertitudo nihil vl̄ minus significat. q̄ nihil vl̄ minus oñdit, ſō actus sub īcertitudine positus effectū nō hz, vel hz q̄ñ q̄uis p̄babili medio īcerti fit declaratio l̄ significatio. Uerbi gr̄a. Testator instituit heredem z ab eo legat ticio magnam p̄tē hereditatis p modū q̄te vel singularis rei. Deide legat seio certā, summā, z nō dicit a q̄ an ab herede an a legatario, itelligit ab herede, q̄ B̄ significatū sumit ex cōi mō agēdi q̄ heres soluit onera, z sic ex cōi mō intelligendi videt heres onerari, fac̄ lex si seruus legatus. §. q̄ margaritā. ff. ō le. j. Itē ibidē testator legat seruo libertatē si dederit decē, z nō dicit cui certe itelligit q̄ det heredi, l. q̄ pecuniā. ff. ō sta. libe. q̄ heres hz onus, ſō z recō pēsatiōz Itē ibi testatoe heredē istituit z rogauit eū restituere oēz hereditatē ticio. Deinde testator relinq̄t. xv. seio. z nō dicit a q̄. intelligit a fideicōmissario vniuersali, l. fi. C. ad trebel. ibi testator heredē instituit z vult eū dare decem. non dicit cui. nō valet, l. paulus rñdet. ff. de re. du. Rō. q̄ nullū est significatū ex q̄ ꝓcludi possit cui debeat. ideo nulli debet. Itē ibi. Testator legauit ticio z duo sunt huius nois amici testatoris legatū valet z pōt heres vni soluere cui voluerit nec tenebit alteri nisi ꝑbeat testatorē de ipo z nō de alio sensisse. Si aūt heres vult nō tenet soluere vni vl̄ alteri nisi ꝑbeat testatorē de se sensisse. Et ſm hoc neutro ꝑbāte non valet legatū seu nō hēbit effectū. l. si q̄s seruū. §. si int duos. ff. de le. ij. Rō. q̄ lz nomē ꝓriū et cui relinquit sit expressum, tū ꝓpter ꝓuenientia nois z circūstātiā in altero remanet incertitudo. Nec pōt dici deberi vtriq̄, q̄ testator legat vni tm̄, vt ptz ex nūero singulari, ideo nisi hec certitudo declaret nō debet q̄ nō apparet cui. Itē ibi testator legauit ticio albo. t. deide ticio nigro. t. deide dixit ticio decē sibi legata adimo, nō declarādo de q̄ intellexerit nō valet adēptio, nisi doceat de q̄ testator senserit. l. ij. §. si duobꝫ. ff. de adi. le. Rō est eadē, vt supra in legato facto ticio, nō declarādo de q̄. lz ibi testator ticio albo z ticio nigro legat domū. deinde dicit ticio adimo domū nō declarādo de q̄ valet adēptio i vtroq̄. l. si fuerit. ff. de re. du. Rō q̄ significatū illō sumit ex domo q̄ tota adimit z tota i legato facto vtriq̄ ꝓtinebat. ſō legatū factū vtriq̄ adimit. Et B̄ ademptōe totu legati declarāte illud. Itē ibi lego pauplbꝫ valet. l. idē q̄ō pauplbꝫ. C. de epi. z cle. Rō. q̄ significatū sumit ex paupe declarāte q̄d relictū est. Et licz alīq̄ sint pauperes alīs. declaratio tū suppleat arbitrio boni viri.

In q̄ñ ꝑuat vl̄ auget. no. Jo. an. de ꝓsue. ad nostrā. Et dat remissionē ad spe. de iur. pa. nob̄ āt. Sz plenꝫ no. Archi. xl. di. si papa. Et q̄ñq̄ notat intrinsitatē. q̄ñq̄ extrinsitatē iuxta alexandrū. In cāpo curro z̄c. z habet in. l. si cui. in ꝑn. ff. de le. j. Q̄ñq̄ ponit ꝑ valde in compositōe. vt inuigilare. i. valde vigilare. cle. pastoral̄. de re iudi. c. j. de fideius. Spe. de disp. z alleg. §. post hec. ꝑ. alibi. in ponit ibi etiā impsonale significat valde. interdū ponit ꝑ nō in cōpositiōe. vt iniustus iniquus. i. nō iustus. nō equus.

Incorrigibil̄ ſm Bal. dicit q̄ nō paret iudici in extremo iurisdictōis quod ē snīa. Sz ꝓtūaꝫ dicit q̄ nō paret in ꝑmo iurisdictōis q̄ō est citatio vl̄ in ius vocatio ſm Antho. de bu. dicit incorrigibil̄ q̄ postq̄ penitus ē ꝓdemnatus ite. refert ad idē crimen. c. vt fame. de sen. excō. idem patior. Licet eñ nō faciat pnīaz nō dicit ꝓpterea incorrigibilis nisi reuertat ad simile vel ad peius delictū. nec faciat sui p̄sentiaz iudici. c. quoniā frequenter. §. j. vt li. non ꝓtesta. dum eñ facit

sui presentiã vt iudex eũ apprehẽdere possit nõ est corrigibilis, qr eccl'ia hz adhuc ꝗd vltra faciet. c. cũ nõ ab hoĩe. de iudi.

Indefinita capiť p oronẽ cui nõ ꝓponitur signũ vniuersale vel pticulare. Et oro indefinita significat indifferẽter. Qñqz etiã vniuersaliter distributiue seu collectiue seu alter put eius significatũ vel materia subiecta vel q̃uis circũstãtia seu aliqõ mediũ p babile ꝯcludit. ꝯbi gra. ibi lex loquiť indefinite dicẽdo, vẽditor teneť rẽ tradere. vel tenetur de eulctõe. vel homicida. vel fur ẽ puniendus. significat vniuersaliter, qr sensus est, q oĩs hõ ꝗ est venditor teneť tradere rẽ. Et oĩs hõ ꝗ est homicida vel fur est puniẽdus. Et hoc ptz ex oĩbus legibꝫ sic loquẽtibus cũ eaz intellectu. Nã natura legis est oĩa in quibꝫ est mediũ sub eadẽ regula concludere. Cũ vbi sit eadẽ rõ ibi z idẽ ius esse debeat. l. illud. ff. ad. l. aquil'. Itẽ q̃ rõne de ista lege detraheret vn9 eadẽ et alius, et sic remaneret delusoria, et sic dicit seu lõ dicit vniuersaliter. Differt tñ indefinita ab vniuersali ſm Bar. qr vniuersalis oĩa significat ex suo ꝓrio significato. Indefinita vero nõ cõprehendit oĩa ex sua significatõne ꝓria, sed ex idẽtitate rõnis. interpretatõne iuris, vl' dispositõe legis, verbi gra. Lex dicit homicidã puniendũ morte. Nõ tñ sub hac lege ꝯprehẽdiť homicida iuste occidẽs scz ad sui defensionẽ vl' p sententiã, vt in. l. j C. ad. l. cornel'. de sicca. sec9 si lex loqreť vniuersaliter. tũc ex ꝓrio significato cõtineret oĩa, z nõ interpretatõe iuris sicut indefinita. Idẽ cũ pfertur ab hoĩe in materia naturali, dicẽdo. homo est aĩal. significat vniuersaliter, qr sensus est q oĩs homo est aĩal, qr significatũ sumptũ ex natura in necessario ineſt omni hoĩ. idẽ cum pferť a lege. dicẽdo obligatio est iuris vinculũ, vl' actio est ius psequẽdi zc, qr cuilibet obligatõi z actioni necessario ꝯuenit diffinitio. Itẽ ibi in iudicio interrogat9 de pluribꝫ criminibꝫ an fecerit rñdet ꝗd eoz nõ feci, eq̃pollet vniuersali, qr sensus est nihil hoz feci. l. si is q̃ ducenta. §. vtz. ff. de re. du. qr significatũ sumitur ex interrogatõe z resp̃õsione facta in iudicio. nã rñsio facta ibi debet certiorare ibi interrogantẽ, al's nõ ꝺr rñsio, mõ recipiendo vniuersaliter interogãs certiorať. quia rñdens oĩa negat. Si aũt nõ reciperet vniuersaliter nõ certiorareť aliq̃ mõ, qr nõ appareret ꝗd negaret z ꝗd cõfiteret. Et sumiť hic significatũ ex eq̃pollentia, qr negatio p̃ posita signo facit orationẽ eq̃pollere suo cõtradictorio. Nã licet ibi negatio postponatur in ordine scripture, ꝓponiť tñ in ordine cõstructõis, dicẽdo. ꝗd eoz nõ feci. l. nõ feci ꝗd eoz, z sic eq̃pollet isti, nihil eoz feci. iura tñ parũ intendũt significatũ eq̃pollentiaz. Itẽ ibi, pmitto q heredẽ meũ nõ fieri q̃ minus tibi ire agere liceat. hec ꝺba q heredez meũ significãt vniuersaliter, qr sensus est. q nullũ heredẽ meũ. l. ũ. §. fi. ff. de verb. ob. qr nomẽ heredis licet pferat in singularitate. significat tñ oẽs heredes, al's stipulatio nõ haberet hereditatẽ nec esset certitudo de q̃ intelligereť z de q̃ nõ. Itẽ ibi testator dicit, lego seruos meos textores, z oẽs sunt textores significat vniuersaliter, qr sensus est, lego oẽs seruos meos. l. seru9 vrbanus. §. fi. ff. de leg. iij. qr significatũ hoc sumiť ex accidentia facti q oẽs sunt textores. Si autez aliq̃ sunt textores z alĩ non. significat vniuersaliter oẽs textores z nõ vniuersal'r oẽs seruos. l. ꝑall'. qr verbum textores, poniť ad restitutionẽ. vt alĩ nõ cõtineant in legato. Item ibi testator dicit, lego lanã, argentũ, significat vniuersaliter vt oĩs lana oñe argentũ videat legatũ. l. si cui lana. ff. de leg. iij. qr qua rõne vnũ ibi cõprehendiť eadem rõne z aliud, z q̃ rõne vnũ excludiť eadẽ et aliud, et sic nihil significat. Itẽ ibi, obligo bona mea, nõ significat vniuersal'r. qr suppellex, filij naturales, et cõcubina nõ continentur. l. obligatõe. ff. de pig. qr ex natura istarũ rerũ ꝺs ad istas ita afficiť q̃ nũq̃ vl' raro obligat. ergo in obligatõe eas noluit cõprehendere, sed cõprehendunt alia q̃ ꝺs solet obligare p debito, qr significatũ sumitur ex verbis et cõmuni modo agendi seu obligandi. debent eñ verba deseruire intẽtioni z nõ intẽtio verbis. Nã p verba exp̃mitur intentio. xxij. q. v. bũane aures. xxxvij. di. sedulo. j. q. j. marchion. dever. sig. intelligẽtia, et. c. ꝑterea. Idem si dicit vniuersaliter, obligo oĩa bona mea, qr adhuc p̃dicta nõ cõprehendunt. Idem ibi testator dicit, heres meus damnatus esto, dare significat vniuersaliter, qr sensus est q̃ omnes heredes teneantur. l. si pluribus. ff. de leg. ij. Finaliter indefinita eq̃pollet vniuersali.

de p̄sul. q̄ circa. xix. di. si romanor̄. ff. ō seruꝰ. l. si cuꝰ. et boc verū est de indefinita legis vel canonis ꝛ ius tradere intendētis. talis eñ indefinita eq̄pollet vniuersali. si legeꝝ canone nō diffinīt. xxj. q. j. qō si dormierit Jo. an. no. q̄ si nō est eadē rō ꝛ ꝯditio ꝓpter aliqō accidēs oīm p̄ticularīū ī vniuerso cō prehēsor̄ tūc indefinita nō eq̄pollet vniuersali. vbi gr̄a. si legat lana indefinite nō ꝯtinet tincta ī legato. l. si cui. in p̄n. ff. de le. iij. sed si legat oīs lana tincta etiam cedit legatio. l. pediculis. §. labeo. ff. de au. ꝛ ar. leg. in glo. sup p̄. aliqui eccl̄iasticor̄. in. c. vt circa. de elec. li. vj. vbi de ℞ plene nota.

Ineptie sunt fatuitates. c. qua traditōe. xxij. distin.

Indulgētia. no. archi. ij. q. iij. c. fi. de pe. ꝛ remiss. c. ij. li. vj.

Indoles est q̄dā imago future virtutis ſm Jsi. p̄rie dicendo.

Indignari ꝛ dedignari differūt. vt ptz in. c. vera iusticia. di. xlv. vñ indignari sapit virtutē. sed dedignari arrogantiā.

Indigena dr̄ q̄si inde genitus. vel q̄si in eo loco natus. ſm Jsi.

Inditio est numer⁹ annor̄ cōsistens ex tribꝰ lustris. Est aūt lustrū quinquennīū. q̄liter possit inueniri inditio habet in glo. inditionis. c. inter dilectos. de fi. instru. Sic eñ faciendū est. annis dñi addas tres et diuide totū p̄ q̄ndecim. ꝛ id qō remanet ꝓpleta diuisione in nūero diuidēdo ℞ ostēdit indictionē ī isto seu p̄ isto anno.

Inducie ſm glo. sum. iij. q. ij. sunt quintupli ces. s. restitutorie. p̄paratorie. citatorie. deliberatorie. iudicatorie siue executorie. et ibi ponitur tempus omniū. quam glo. vide supra. dilatio.

Index est proditor dictus ab indicando ſm Jsido.

Indictū est qō indict̄. i. notificat vt sciatur ꝛ fiat ab indicendo dictū. ꝛ sic fit indictū sup iudiciū ne p̄cedatur.

Indiciū est mediū intellectuale veritat̄ elicidende ex aliq̄ singulari circūstātia insurgēs. C. et. ff. de rei vēdi. l. indicia. Et dr̄ ab indicando. qz indict̄. i. notificat.

In diē adiectio est qñ q̄s ita vēdit rem vt si q̄s circa certū diē meliorē partē obtulit cōditionis. s. plus q̄z p̄ior emptor res venditori tradat vt alij vendere possit cuicūq̄ velit vt. ff. eo. titu.

Inexpiabilis dr̄ eo q̄ nunq̄z explet. i. purget ſm Jsido.

Inficiator. i. negator. qz nō fatet. sed ꝛ veritatem mēdacio innitit.

Inficiatio. i. negatio. l. ea q̄. C. de nego. gest. Et inficiari. i. negare. Vnde ē q̄ dr̄ aliqñ de aliquibꝰ actōibꝰ q̄ crescūt p̄ inficiationē qz ab initio ꝯpetit ad simplū. boc est ad rē vel estimationē seu damnū datū. Et si ille hoc negauerit ꝛ de hoc cōuincat ꝯdemnabit ad duplū. vt in actōe depositi ī eo q̄ depositū est timore ruine incēdij l̄ naufragij. vide supra de actio. actio in factū.

Infans ē puul⁹ circa septē annos. vt. l. si infanti. C. de iur. delibe.

Infamia ē fame p̄uatio siue diminutio. Fama nāq̄z qñq̄z ꝯsumit vt ex toto p̄ extincta habeat. s. cū maxia vl̄ media capit̄ diminutio interuenerit. vel sic Infamia est cōis opinio ℞bis p̄nūciata ex suspitiōibꝰ orta. Itē infamia est aliud q̄z scandalū ꝛ plus importat. qz hoc p̄ purgationē tollit sed i illo purgatio nō indicit. de homi. ex l̄r̄is. ī glo. Itē infamia est illese dignitatis stat⁹ vita ꝛ moribus reprobat⁹. Per oppositū fama describitur. Reqre. s. Fama. et de coha. cle. ꝛ mulie. c. vña. in glo. notoriū. Vñ duplex est infamia. s. iuris ꝛ facti. Infamia iuris est quādo ius dicit aliquē eē infamē. Sz infamia facti est qñ apud bonos ꝛ graues viros est opinio de crimīe alicuⁱ⁹. de ℞. l. j. de causis ex q̄bꝰ infamia erogat. Infamia iuris duplex est. s. ciuilis ꝛ canonica. Et infamia iuris ciuilis ꝯtrahit ex sn̄ia crimis publici. s. diffinitiua. ñ aūt ex sn̄ia interlocutoria nec arbitri. Etiā qñq̄z ex sn̄ia crimis p̄uati. vt furti vl̄ iniuriarū. Etiā qñq̄z in facto absq̄z sn̄ia q̄s incidit ī infamiā. Infamia canonica ꝯtrahit ex q̄libet peccato mortali. Et qñ īfamia ꝛ q̄ repellat testē a testificādo ī cā criminali l̄ ciuili. criminaliter seu ciuil̄r intētata. no. ī. c. testimo. ō testi. Infra no. p̄ Jn. de fi. īstru. int̄ dilcōs. ꝛ Jo. mo. de excep. pia. sup p̄. octo. li. vj. ibi bēs qñ ic̄ludit l̄ excludit. et Jo. an. de cle. ꝯiu. Infinitas ī m̄ltis iur̄ regulis ꝓhibet. de resc̄p. cū ī m̄lt̄. li. vj. Et explificat de rel̄. domi. c. vl. ꝛ c. ti. c. religiōne. li. vj. ō testi. cū cāz. ꝛ. c. ꝓcauer̄t. ff. ō testi. l. j. ī fi. Idē in relict̄ p̄ redēptiōe captiuor̄. vbi etiā restringit infinitas. Itē cū m̄ltitudo

pecault. Itē nō onerak beres in infinitū si delcōmissum soluere. Itē in stipulatōe damni infecti nō debet q̄s in infinitū eē obligatus. z sic de alijs. z merito reprobaf̄ ifinitas. q; multitudo est canonib⁹ inimica. de p̄ben. q; intantū. z onerosa multitudo nil hz honesti. in auf̄. de referē. pala. §. pterea igit tur. coll. vij. z de hoc hēs plures p̄cor. de etate z q̄li. c. pe. vide de h̄ p Jo. an. in glo. c. cū in multis p̄alle.

Infula sumif̄ interdū p corona imperiali. C. ō qua p̄scrip. l. fi. in fi. Q̄ñq; pro alba fasciola sacerdotalis capitj f̄m glo. in cle. vj. de vi. et bo. cle. Capif̄ etiā p mitra epi vl' abbatis. z significat altitudinē sapiētie q̄ p̄cellere debet eps. j. q. vij. cōtra venientib⁹. j. q. j. vilissimus. xxv. di. §. nūc autē. lxj. di. in sacerdotibus. z duo cornua ei⁹ significāt duo testamēta. s. vet⁹ z nouū. q̄ eps debet memoriali ter tenere. xxiij. di. q̄ eps. Et due pendule q̄ sunt i posteriori pte significāt memoriā duplicē. scz mandator⁹ diuinorū. xlij. di. sit rector. Et pctōr⁹ suorū ad p̄punctionē. de pe. di. iij. iudas. in fi.

Ingeniosus ōr q̄si intus bñs vim gignendi quālibet artē f̄m Jsi⁹.

Ingenuus est cui ex natiuitate cōpetit libertas q̄ nō est fact⁹ liber scz natus. instl. de ingenu. in p̄n. Uid de hoc etiā Azo. in sum. C. de inge. vel est q̄ statim q̄n nascit liber ē. de ser. nō ordi. c. instituendi. in glo. j. Et ingenuitas dicitur libertas. de purga. cano. c. j. in glo.

Inita. id est contracta. de pact. capi. anthi⁹ gonus.

In integrū restitutio est priōris status quē facit p̄nceps reintegratio. vel iuris priōris p quā subuenit minorib⁹ z ecclesijs. vt i. l. j. C. de sen. pas. etiā est audiētie reintegratio f̄m Spe. eo. ti. z. l. q̄ si minor. §. si restitutio ff. de mino.

In integrū restituere est reducere in eū statū in q̄ erat añ lesionē. de in inte. resti. c. auditj in glo. fi. Et p hunc modū subuenit minoribus z ecclesijs. C. de repudia. l. j. z. C. de in inte. resti. l. postulata. Et q̄ñq; ex legitima z iusta cā subuenit etiā maioribus. vt. ff. ex q̄b⁹ cau. maio. p totū. Et sic intelligunt. c. ex literis. eo. ti. et. c. cū Bertholdꝰ. de re iudi. et c. significāte. de pigno.

Iniuria vno mō generaliter ōr esse illud q̄ nō fit iure. et ōr quasi nō iure factū. Secō iniuria specialiter ōr culpa. vt in. l. aq̄. Tercio ōr iniq̄tas vel iniusticia iudicātis. vt in. sti. eo. ti. in p̄n. Quarto ōr cōtumelia. vt. ff. de iniur. l. j. in p̄n. z. l. apud labeonā. eo. tit. Dicitur ergo iniuria q̄si ius iniquus. ex eo sic dicta q̄ iure z iusticia caret. Fit aūt iniuria trib⁹ modis. scz re. verbis. et īfis. Re. vt cū man⁹ inferunt. vt di. l. j. §. j. Uerbis. vt cū fit cōuicium. vt in. §. j. iā alle. q̄ fit a cōcitatione vel cōuentu. hoc est a collatiōe vocū. Cū em̄ in vnū plures voces cōferunt cōuicium dicit q̄si cōuentū. Et fit cōuicium nō tm̄ pūti sed etiā absenti vt vocferādo. vel alios ad vocferandū cōcitando p̄tra certā p̄sonā. vt. l. j. et. l. apud labeonē. §. cōuiciuz. cū. §. feciſſe. ff. de iniu. Iniuria īfis fit cum q̄s ad infamiā alicui⁹ libellū vel famosum carmē vl' historiā cōscribit. vt. ff. de iniur. l. lex cornelia. §. si q̄s verbo⁹. Reḡre sup̄. Famosum carmē. Itē iniuria triplex est. Una leuis. vt si modico ictu q̄s a p̄re vl' superiori p̄cutiat. alia atrox. vt si aliq̄s a miore se foriter vl' etiā modice verberet. vel i cōspectu iudicis. vel oculo aut mēbro priuet. Et hic ōr pluribus modis vt p̄missum est.

Iniuriarū actio. Re. sup̄. actio iniuriarū.

In ius vocare est in ius cā iuris explendi vocare apud eū q̄ ius picturus est vt experiat actor. an ius sibi p̄petat. an nō. vide de hoc Azo. in sum. C. eo. ti. et habetur. C. et. ff. eo. ti. l. j.

Inibi est aduerbiū p̄positū. etiā q̄ñq; est nomen libri quē p̄posuit Ouidius p̄tra ibim aduersariū z corriualē suū. quē vituperans ibim nōiabat. q; ibis. i. ciconia q̄ est auis vituperabilis z immūda adeo q̄ ei⁹ immūdiciā exp̄mere noluit. f̄m Jo. an. in cle. j. de rescrip. in glo. ꝑsi. inibi. vbi hec ponit.

Inhiatio est frequēs requisitio. C. ō pe. bo. subla. l. j. li. r.

In litē iurare est suo arbitrio p̄stito iuramēto p tāto nolle carere vl' rel estimatiōe z suū interesse singulare facere. z hoc infinita taxatione facta p iudicē. vt. l. videam⁹. §. iurare. ff. de in li. iuran. z. l. arbitrio. ff. de dolo. et ita hoc iuramentū fuit affirmatōis. in q̄ opi. fuit. glo. ff. de in lit. iur. sup rubri. licz cōtrariū teneat dñs Jaco. de rauen. i e. ti. li. ij p hoc de eo no. plene vel rei estimatōe. sz si suū singulare interesse facere.

IN

Innoxius est qui nō nocet. sicut noxius nocens dicitur.

Innocuus dicit cui nocuū nō fit ſm Iſido. libro. x.

Inofficioſum teſtamentū ōr qō factū eſt cōtra officiū pietatis. vt. l. ij. de inof. teſt. q̄ ſcz extrane⁹ heres inſcribit al's inſtituit. Idez ſi nō extrane⁹. vt. l. licet is. §. j. ff. eo. ti. Filiꝰ vero ꝓpr̄ius aut p̄terit aut inīq exheredat. hoc eſt qū pater vel mater fecit teſtamentū Idē vbi filius in teſtamēto patrē ſine cā exheredat. etiā ſi fratrē frater exheredat trib⁹ p̄ſonis inſtitutis in duob⁹ caſib⁹. et ōr teſtamentū inofficioſum. vt inſti. eo. ti. §. j. et. ij. Officiū em̄ inter patrē z filiū ōr pietas. ff. de obſe. p̄ſtan. l. penl'. inter patronū et libertum ōr obſequiū. C. de nego. geſt. l. fi. inter deū et hominē ōr religio. inter hoiem z hominē ſtat in noie generali. vt q̄ deb⁹ homo hoi ex natura. ff. de ſer. expoz. l. ſeruus. vide Accur. p ordinem hic notantē in glo. ff. eo. ti. Inofficioſa donatio ōr q̄ ꝓtra officium pietatis facta ē. z fit ad ſimilitudinē inofficioſi teſtamenti. vt. C. eo. ti. l. j. p totū ti. ſe. q̄ pena liberi vel parētes excludunt a bonorū ſubſidio vl' ex ꝓpoſito donātis. vl' re ipa qō p ſe ſufficit ad reuocationē donatōis. licet ꝓpoſitū vl' ꝓſillū donātis nō interueniat. ſuxta no. in. l. ſi ītat. ī glo. C. eo. ti. vide de hoc ibidem.

In p̄ſentiarū habeꝫ in. l. de etate. §. ex cā. ff. ō interro. act.

In ꝑpetuuz qñq̄ ſignificat donec viuo. ff. p ſocio. l. j. qñq̄ ꝓcat p infinita ſecula etiam poſt mortē ſm glo. in ꝓbo. ꝑpetuaꝫ in. §. at ſi ita. inſti. de ver. ob.

Impenſe ſm Azo. in ſum. de reſcin. vēdi. dicte ſunt ab impendēdo. Et ſunt triplices. q̄dam neceſſarie. q̄ dā vtiles. quedā voluntarie. Neceſſarie dicunt q̄bus nō factis res erat pitura. vl' q̄ ſi facte nō eſſent res longe deterioz effecta fuiſſet. vt i. l. impēſe. ff. de ꝓ. ſig. ꝓbi gra. Cōduxi a te domū q̄ ita ruinoſa erat q̄ niſi releuaſſem eā erat caſura. be impēſe dicunt neceſſarie. z ipſis repetā p cōtrariā actionē cōducti. Utiles dicunt q̄b⁹ nō factis res ñ erat pitura. ſz ipſis factꝭ melioz efficit. vtpote ſi faciā feneſtras vtiles ī domo vel ſilia. factū ergo vtiles impenſe rē deterioꝛē eſſe melioꝛē. Uolūtarie dicunt q̄bus nō factis res nō erat pitura. nec ipſis factis res efficit melioꝛ. ſz bene amentioꝛ. vt pote ſi facio picturas in domo mea. he nō repetunt nec deducūtur q̄uis ſecus ſit de neceſſarijs z vtilib⁹. Sed bas licitū eſt mihi abradere ſine leſione poris ſtat⁹ ſi abraſe p̄ſt mihi aliquā vtilitatē afferre. alioq̄n nō eſſet mihi licitū qz malitijs hoīm q̄ nihil aliud q̄rūt niſi vt noceāt nō eſt indulgēdum ſed obuiandū. z ſibi imputet q̄ eas fecit. qz donare videt iuris fictōe. vide ſupra expenſe.

Implementū ſumit p implemēto ꝓditōis. z hoc mō ſignificat actū nedū eſſe purificatū immo z hereditatē eē acquiſitā vel legatuz lege tā dubitari. ff. de here. inſti. Sz ibi. inſtituo vel lego ſi capitoliū aſcēderis implet cōditio. hoc implet̄ ſignificat purificatōz act⁹ z nō acquiſitionē. l. añpenl'. ff. de condi. inſti. Sī añt cōditio eſſet grauis. puta ſi alexandriā ierit. ſi centū dederit. tūc implementū ſignificat etiā acquiſitionē. qz ſignificatū ſumit ex onere magne ꝓditōis quaz null⁹ cōiter impleret niſi poſt deliberatiōz acquirēdi. Itē dic q̄ in legato licet impedimentū cōditionis tm̄ ſignificet purificationē. tm̄ p hoc etiā importat acquiſitionē cōmutabilē ſcz tranſmiſſionē legati ſi decedit qz ꝓditōne purificata legatū tranſmittit. l. vnica. §. ſentētia. C. de cadu. tol. Secus in hereditate. qz illa nō addita nō tranſmittit l. qm̄. C. de iur. delibe. Itē ibi. pupillus eſt inſtitut⁹ ſub ꝓditōe ſi ierit Alexandriā que diſtabat p. xx. vel. xxx. dietas. licet ꝓditio ſit grauis. attm̄ hoc implementū ſignificat tm̄ purificationē. qz nō plus p̄t ſignificare. licz em̄ pupillus hoc fecerat ꝫo acquirēdi hereditatē. nō tm̄ ſibi acquirit. qz nō p̄t adire ſine tutoris auctoritate. Sed in legato ſec⁹. nā ſibi acquireret. l. pupillus. ff. de cōdi. inſti. iuncta. l. ꝓditionib⁹. ff. de ꝓdi. z demon. Sed ibi pupill⁹ filiusfamilias vel ſeruus eſt inſtitutus a patre vel a dño ſub cōditione adimplet cōditionē. hoc implementum trahit acquiſitionē. qz purificata inſtitutōe nō eſt in eius volūtate vel ptāte acq̄rere vl' nō acq̄rere. vñ neceſſarius eſt heres. vt inſti. de here. q̄li. z differē. §. j. Nec obſtat q̄ ñ p̄t acq̄rere ſine tutoris auctoritate. Sed ħ verū eſt vbi p ſe ſibi acq̄rit. Sed hic iure ciuili ſibi q̄rit etiā eo inuito. et ſic de alijs. Finaliter ergo implementū cōditionis vl' modi ſignificat q̄ ipm factum ipa cōditio vel modus ſeu ſignificatum. alias vndecunq̄

sumptum significare dictat.'

Impossibile notat.l.xj.di.catulēsis ecclesie

Ūn impossibilitas ꝓprie est triplex.vicz iuris.facti.et nature ꝑm Jo.an.in regula.ne mo.de reg.iuꝝ.li.vj. Et no.ꝙ ipossibilitas apposita actui diuersimode significat vt ex significato ex ea sumpto vl'aliās vndecūq; concluditur disponentē voluisse.verbi gra ibi.Uendo vel.ꝓmitto tibi si celū digito tetigeris significat derisionē ꝛ nō cōsensum. l.nō solū.ff.de actio.ꝛ obli.Rō. qz significatū hoc sumit ex impossibilitate adiecta que existere nō ꝑt. Et ideo nec valet actꝰ sub eo celebratꝰ. Etiā qz sic apponēs impossibilitatē ꝛ sciēter ꝙ hoc intendit hoc agere. Itē ibi.Stichus seruus meus si mille dederit liber esto.licz hec cōditio nō sit impossibil'. sed difficilis.qz mille dari ꝙ seruū pūt cum maxima difficultate.immo q̄si impossibile est.quare nō significat cōsensum.l.cum beres.§.j.ff.ō sta.libe. Et sumit ꝟ significatū ex q̄si impossibilitate q̄ significat ꝙ ñ fuit animꝰ libertatē dare. Itē ibi si heres meꝰ digito celū tangat.ꝛ si nō tetigerit centum Titio loco pene soluat.Titio centū nō debentur.insti.de lega.§.j.qz impossibile p̄cipitur heredi.ideo p̄ceptū nulluz cui pareri nō ꝑt. Jdeo pena apposita locū non hz. Itē ibi.filius cōstituit seu instituit sub ꝺdicōne impossibili.si digito celum tetigerit institutio nulla est.l.si filius.ff.de cōsti.insti. Et ꝟ rōne impossibilitatis.vt supra. Itē ibi.ꝓmitto hodie centum dare Rome.ꝛ sum Er fordie nō valet ꝓmissio.insti.de ver.obli.§. loca. Itē ibi existens Erfordie dicit. Uolo p̄stari Titio seruos meos q̄s habeo rome infra decendiū mortis mee si testator statim mortꝫ ita ꝙ impossibile sit p̄stare infra decendiū.nihilominus valet legatū.l.si mihi et tibi.§.j.ff.de leg.j.qz licet ex euētu festine mortis testatoris sit impossibilitas ab initio tñ nō est impossibile.qz dū dixit hoc vi uere potuit ꝙ tātū tps q̄ erat possibile seruos illos p̄stari infra decendiū mortis. Debet ergo intelligi impossibilitas vl'difficultas talis ꝙ quā cōcludi possit animus non legandi ꝓbabiliter. Jō si q̄s locauit vel cōduxit opus fieri ꝛ apposuit tps infra qō fieri impossibile sit. impossibilitas nō viciat. Et intelligit tps infra qō fieri est possibile. l.insulam.§.in operis.ff.de loca. et cōduc.

Item ibi.cōtraho tecum matrimoniū si digito celū tetigeris valet mr̄imoniū. et cōdicio habet.ꝙ nō adiecta ratiōe impossibilitatis.c.fi.de condi.apposit.nisi eñ. euidenter cōstet de dissensu iudicandū est ꝙ mr̄imonio. Nam licz impossibilitas significat nō cōsensum.nō tñ ita euidēter significat ꝙ ꝙ hoc cōtra matrimoniū iudicet.sed ibi.contrabo tecū matrimoniū si ꝓplem exhaueris si adulterā te p̄stiteris ꝛc.nō tenet mr̄imoniū. vt i.c.ꝓalle. Ratio ē dissensus seu ñ cōsensus significatꝰ ex impossibilitate iuris. Nā matrimoniū fit ꝓpter ꝓlē ꝛ fornicatiōz euitandā.iō lex canōica ad hoc se adaptat. Sed ibi.cōtraho tecū si furtū feceris vl'homicidiū tenet mr̄imoniū.nisi vbi ꝙ ꝟ euidēter apparet de dissensu. Nā vbi tenet matrimoniū oīs turpitudo de iure reiicit. qz resistit.ergo in obligatōne nullatenꝰ subsistit. et valet matrimoniū ꝓpter cōsensum. et sic de aliis exēplis de impossibilitate.

Impubes ē q̄ ex habitu corporis sui impubertatē ostendit.et ꝙ generare vel cōcipere nondū possit.sicut masculus ante decimū quartū annū.mulier ante duodecimū.et ꝟ in plurimū.plerūq; tñ pubertas anticipat annos.ita eñ olim ex habitu corporis pubertas vel impubertas.vt hic capitur sicut hodie ad solos annos hic positos requirit vt insti.q̄.mo.tute.in ꝓn.

Inquilinus ꝺr q̄ cōduxit rem vrbanā.l.erro rem.in glo.iuncta.l.licet.C.locati. An aūt detrahat de fructibꝫ expēsas quas fecit in re quā cōduxit vel colit.vide plene ꝙ Bar. ff.solu.matri.l.fructus.vbi facit bonam distinctiōz nota dignā. Ūn inquilinꝰ residet in ciuitate.colonꝰ ꝓo in villa.vt.ff. de acq. posses.l.q̄ pignoꝛ. et.l.si id qō.§.etiā ꝙ colonos.eo.ti.vbi glo.l.q̄ apes.ff.de fur. Inquilinus tñ ꝓprie dicitur colens prediū vrbanū. sed colonus predium rusticum Require supra. Colonus.

Inquisitio est alicuius criminis per superiorem respectu inferiorum suorum inuestigatio.vt in ti.de accu.ꝛ req̄si.ꝛ denūciati.

In rem verti est in alicuiꝰ vtilitatē verti.vide supra actio.de in rē verso.

Inspector dicit qui ad predia ꝓuinciaIium accedere habet forte vt referat vel reformet si aliq̄ esset deserta vel male equata.vt hec tollantur.C.de anno.et tribu.l.fi. Et etiam

dicit discussor. C. de censi. censito. ꝛ p eq̃to. l. p equatores. li. vj.

Inscriptio est quidã libellus quẽ accusator offert iudici sub hac forma scriptus. Ego em̃ coꝛã vel apud .N. pꝛotorem vel iudicẽ refero talẽ reum legis iulie. de adulteriis. de adulterio qꝺ cõmisit cum .B. dum esset cũ ea mẽse tali in domo tali. cõsule tali regnãte. Et operatur inscriptio q accusator si crimen nõ pbauerit quod imposuit ad talionem obligat. Habet aũt inscriptio locũ solum in criminib⁹ vbi p modũ accusatõis instituunt. nõ si p modũ exceptionis apponantur. vel vt de eis sine accusatore cognoscantur. vt. l. qui crimẽ. cũ ibi no. C. de his qui accu. pos. Qualiter autem talis libell⁹ debeat formari ꝛ que cõtineri. nota in. l. pe nul. C. de accusa.

Inscribere est se obligare si nõ pbauerit ad eam penã quam reus debet pati. vel quam accusando inferre intẽdit si pbauerit accusator. vt in. c. sup̃ his. de accusa. in glo. et. ij. q. viij. quisquis. nã calumniantes ad vindictam poscit similitudo supplicij. vt ibi dicitur.

Instirpes succedere fm Hostien. de suc. ab intesta. sub. §. cõtra. ꝑsi. in stirpes succedere Est succedere filijs p̃mortuoꝝ in eam partem quã eorum parẽtes erãt habituri si viuerent. vnde si quis ex vno filio vnũ nepotem susceꝑit. ꝛ ex alio decem vel plures. tm̃ capiet vnus ex parte vna quantũ decem ex pte altera. et hoc si tractet de successione descẽdentiũ. Collaterales nãq; sp viriliter succedunt. et hi qui sunt in eodẽ gradu succedunt viriliter. id est pro equis portionib⁹. vt in auten. de heredi. ab intesta. §. si vero. coll. ix. siue in capita. C. de legi. heredi. l. fi. ꝛ auten. cessante. Licet quidã dixerũt q; i capita semp succedãt. vide Hosti. ibidem sub §. viso. ꝑ. q; si factũ filij. Reqre sup̃ in capita succedere.

Inseruire frequentiã. nota de fide instru. c. j. in glosa.

In solidũ. i. in totũ. et ponit in instrumẽtis. maxime in ꝓcuratoꝛijs. vt in. c. si duo. de ꝓcura. li. vj. vbi de hoc.

Insolutũ. i. insolutionẽ.

Inscientia. i. ignoratia. xxxviij. di. si in laicis videt intolerabilis insciẽtia ☞tomagis in his qui pꝛesunt.

Instituere ꝛ inuestire idem sonãt. sed instituere fm ꝓpꝛietatẽ vocabuli est i. possessionẽ ponere. quasi intus statuere. Et i hoc differunt. q; institui dicit q̃s p̃sentialiter. Inuestiri aũt in absentia. Hosti. fm Ber. ver. de insti. c. auctoꝛitate. Instituere est spiritualis iuris beneficij vel dignitatis coꝛporalẽ tradere possessionẽ. Inuestire autẽ est ius canonice vel dignitatis tribuere. qꝺ põt fieri p anulũ vel libꝛũ indifferẽter tamen vnũ pro alio sumitur. vide. c. auctoꝛitatem pall. in glo.

Institutio est primus gradus oim̃ instituto rum. vt nota. C. de libe. ꝑte. l. j. etiam si nulle essent fm leges. Sed fm canones institutio est ecclesie vl ecclesiastici beneficij collatio quasi ius habentẽ ad beneficiũ p pꝛesentationẽ intus vel in beneficiũ statuens Et fm Boff. institutio ꝓpꝛie est pꝛelatoꝛuꝫ. psonarũ ꝛ clericoꝛũ. collatio vero beneficio rum ꝛ p̃bendarũ. Inuestitura aũt est traditio vel quasi traditio qꝺ addit. q; cõmuniter fit p anulũ vel libꝛũ. vnde inuestitura ẽ in coꝛporalẽ possessionẽ vel in quasi possessionẽ inductio seu traditio. Instituti dicuntur heredes ab aliquo in hereditatẽ ducti. Et hoc in primo gradu. vt. ff. de vulg. substi. l. j. in ꝑn. Substituti vero dicunt qui in locũ institutoꝝ deficientiũ. id est morientium ad hereditatẽ instituunt. vt in substitutione pupillari. instit. de pupilla. substi. in ꝑn. Dicit autẽ secund⁹ gradus oĩs qui seq̃tur post primũ. Et in simili nota. C. de secun. nup. sup̃ rubꝛica. et. ff. de vulga. substi. sup̃ Rubꝛica.

Institutionum dicitur quasi instructionuꝫ q; in hoc primis legum pꝛeceptis instruimur. vel q; statum humani vel romani iuris nos erigit. vt Accursius dicit in glo. in ꝓncipio institutionũ vel institutoꝝ. vide liber institutionũ est collectus ex volumine iuris et ante autentica. et. C. Justiniani. q̃ nunc est in vsu fm Accursi. ibidem. q; post digestum et primã cõpositionem Codicis factus est iste liber qui Institutа intitulat. sed ante cõpositionẽ Codicis qui nũc est i vsu. vnde est q; quãdoq; per Codicem coꝛrigitur quod in institutis dicitur Et etiam in secunda cõpositione Codicis Justinianus facit mentionem de institutis. vt. C. ō emen. insti. co. l. vni. circa medĩũ. ibi non so

lum ínstitutorum vel dígestorꝝ, hec Accur. vbí supra

Insolentia est morũ incõuenientia, fatuitas superbia, vel prauus vsus quasi cõtra solitum ꝛ debitum nature cursum, de accusa. c. qualiter ꝛ quãdo. ij. §. verum. et de offi. ordi. c. j. in cle.

Instantia est tempus quo iudicium discuti tur et finiri debet, vt in ca. venerabilis, de iudi.

Institor est ille qui tabernis vinis vendendis, vel alicui alteri negocio est prepositus l. institor prima. ff. de instl. actl. vbí dicitur. Institor appellatus est ex eo ꝙ negocio gerendo instat siue taberne siue alĩ negociationi sit ꝓpositus. Item eodem ti. in. l. institor. ij. dicitur is qui taberne loco ve ad emẽdum vendendum ve preponitur quicꝙ sine loco ad eundẽ actũ ꝓponit.

Institoria actio, Require supra actio institoria.

Impotẽtia coeundi est vitiũ vel defectꝰ naturalis vel accidẽtalis ꝙ ꝗs impedit alteri carnaliter ꝓmisceri.

Instructus hoc adictiuũ significat adiectionem. Et hoc dupliciter, scz accessorie, et ꝓncipaliter. Accessorie cum res adĩcit que cõ sueuerunt accedere. Uerbi gratia, dicẽdo fundũ instructũ. Nam instrumentũ fundi adĩcitur accessorie. Principaliter cum res adĩcit que nõ cõsueuerunt accedere. Uerbi gratia, dicendo. Fundũ instructũ instrumento patrisfamilias quãdo nõ est instrumentum fundi adĩcitur principaliter. concordat. l. si cui fundus. ff. ꝺ fun. instruc. vbí dicitur ꝙ extincto legato fundi non extinguitur legatũ instrumenti. Et ad. §. si quis ancillas. instl. de le. vbí dicit ꝙ extinguitur dic ꝙ intelligitur de instrumẽto accessorio fundi. et. l. si cui fundus. preall. in nõ accessorio. Et ratio huius duplicis significati ẽ voluntas ꝓferentis declarata ex qualitate rei adiecte, scz an sit accessoria vel nõ. qz adiectiuum instructus vt ꝓmittitur dupliciter accipitur.

Instrumentũ ſm Hostien. in sum. ti. de fide instru. et scõm Specu. ti. de edi. instrumẽ. in princi. Est scriptura ad assertionem seu probationem alicuius rei facta. Est autem instrumenti appellatio generalis qua cõtinentur ea omnia in quibus causis instrui potest. Et sic testamentum. codicillus. testimonia. et persone. testes. quibus cause instrui debent. loco instrumentorꝝ habentur. l. j. ff. de fi. instrumẽ. et est glo. in. c. cum dilectus de fide instru. Dicitur autem instrumentum. quia instruit. et documentũ. quia docet. vñ. l. j. ꝓlle. Tũ instrumentũ ꝓprie dicitur scriptura ad memoriam alicuius confecta siue carta. Et ita sumitur in auten. de instrumen. caup. colĩ. vj. Nam instrumenta fiunt ad memoriam perpetuaz. ij. q. vj. saluberrimum. xxvij. q. j. c. omnes femine. Et instrumentum est actus voluntarie iurisdictionis. Et cõmuniter ſm doctores potest fieri diebus feriatis etiam ob honorem dei et sanctorum. licet dominus Anto. de Butri. dicat cõtrarium. ꝙ tabellio sine peccato nõ potest cõficere instrumentũ die sic feriato. vt dominica. vel diebus apostolorum. si tamen faciat. licz peccet. actus propterea nõ redditur nullus. Ratio. quia pena nullitatis est odiosa. ergo restringenda. de pen. dist. pena. ꝛ regu. odia. de regu. iu. li. vj. vide notata per doctores in. c. cõquestus. de ferijs. Et per quot testes reprobetur instrumentũ. notat in. l. exercẽdis. C. de fide iusso. et in. c. cum Johannes. de fide instrumen. vide Hoffre. de proba. §. sed queritur. Et dicit Ludoui. de roma in singularibus suis. ꝙ hec dubitatio cessat cum instrumẽto asseritur per notarium de spontanea voluntate. nam tunc indistincte potest reprobari per duos testes ſm Bal. in disputatõne sua allegat Innocen. in. c. super hoc. de renunc. ꝛ. l. obseruare. ff. de offi. proconsul. Nec instrumentũ probat nisi sit in eo dies et locus. cap. inter dilectos. de fi. instrumẽ. et capi. abbate. sane. in glo. de re iudi. li. vj. hoc verum nisi probetur dies et locus esse in originali. licet sit obmissus in instrumẽto ſm Specu. in titu. de instrumen. edic. §. instrumentum. versi. quid ergo. Etiam instrumentum de falso suspectum reddit diuersitas scripturarũ vel manuuz. casus singularis et vnicus. in auten. de trien. et semis. §. qõ et sepe. ſm Bal. in. l. cõtractꝰ. C. ꝺ fi. instru. et similis in. c. inter dilectos. de fi de instru. Et dicit glo. in aut. vt ꝓponat nomen imperatoris. si notarius omittit ℏ verbum. In noĩe dñi in instrumento. ꝙ illud instrumentũ nõ valet. Quc glo. potest esse

vera in arduis et ppetuis. sed in minoribꝫ et breui tpe duraturis nō tenet. Et cōtrariū pōt teneri fm Spe. in ti. de instrumē. edi. §. j. circa prin. Sed vtrū veleat instrumentū p tabellionē excōicatū ꝓfectū. videt q̄ sic. de here. excōicam⁹. §. credētes. vbi ōr. Si excōicatus satisfacere cōtempserit infra annū. tūc instrumēta p eū cōfecta nō tenent. ergo a cōtrario sensu prius. l. ante annum facta valent. licet sit excōicatus. Sed in cōtrariū q̄ nō valeant. iij. q. iij. nullus. de sen. excō. nouerit. Dicūt Hosti. et Buil. q̄diu el⁹ excōicatio est occulta valēt instrumenta ab eo cōfecta. vel si sit manifesta nec pt pbari. iij. q. vij. §. tria. de re iudi. ad pbandum. de excep. pla. §. si vero. li. vj. sec⁹ si notoria. c. exceptionē. de excep. t. c. vña. de coha. cle. et mulie. Et vtrū p instrumentū pbetur crimē. Istā questionē Jo. an. in. c. cū inpositionibꝫ. de iureiur. li. vj. in glo. ꝑbi dat. dicit se disputasse. quē vide ibidē. et etiā geminianū. Sed aliter ōr instrumentū apparatus fundi quo exerceꝫ possessio. et ita accipiꝫ in. l. q̄stū. ff. de fi. instru. Ūñ instrumētoꝝ quedā sunt agroꝝ colendoꝝ. vt aratrū rastrū. traba. q̄ equandis cespitibꝫ trahunt Alia colligendoꝝ fructuū. vt sarculus quo cardones t herbe inutiles excidunt et similia. vt falces fenarie. falces messorie. et falces putatorie. ligones torcular. corbes. Alia vindemiatorum. quibus vindemia portatur causa seruandi fructus. vt dolia granaria. caselle. in quibus fructus reponuntur. s. cellule granarioꝝ. Ūñ instrumentuz capiꝫ tripliciter. Uno mō latissime. t sic oē vas vel susceptibile in ꝓstructōe dom⁹ vel fundi vsitatū ōr instrumentū. Secōo late p omni eo qō causam instruit. vt scripture. testes. facit. c. puenit. j. de testi. cogē. facit. l. notionē. §. instrumentoꝝ. ff. de ver. signi. Tercio stricte solum p scripturis. vt in ti. de fi. instru. Et sic differūt testes ab instrumentis. quia pbatio testiuz fit viua voce. sed instrumentoꝝ voce mortua. Ex quo sequitur q̄ statutum disponens. q̄ pducens falsum instrumentū puniat in decē. nō habet locū in producēte falsum testem. qz statuta sunt stricte intelligenda. facit capi. ex litteris. de sponsa. Sunt aūt instrumentoꝝ due species. Nam aliud publicū. aliud priuatum. Instrumentū publicū est solennis t rite ordinata scriptura p autētice psone manū publica facta causa memorie. c. scriptura. de fi. instru. Et sunt ista de solennitate q̄ faciunt instrumentū publicū et autenticū regulariter. vt. §. ꝓponatur nomē imperatoris t annus imperij nomē cōsulis t annus cōsulatus. Hodie ꝑo ponit nomē summi pontificis cū alijs septē. vt sunt ann⁹ dñi. indictio mensis. dies. locus. testes. cū noīe notarij. tē. de q̄b⁹ no. glo. in. l. generali. C. de tabula. li. x. Et ōr publicū instrumentū. qz iudicis autoritate est exemplificatū t autenticatum. vt in. c. cū dilecta. de ꝓbis. vti. vel inuti. Itē publicū instrumentū. qz autētico sigillo est sigillatū. vt. c. j. de fi. instru. Item dicit publicū instrumentū qō in iudicio dicitur seu scribit apud acta publica. Et valet etiā per quemcūq; scriptū sit. vt de pba. quoniā Item dicit publicū instrumentū qō habet subscriptionē trium testium viuentiū. vt. c. scripta palle. Itē dicit publicū qō de archino publico. vel de armario producit. vel liber censualis in quo scribunt census. vel liber annotationū. et ei creditur si habet publicum testimoniū. sez q̄ iudex cōfiteatur illud de archino publico esse productū. c. ad audientiā. de ꝑscrip. vbi dicit q̄ papa credidit cuidā libro censuali. et cuilibet alij instrumento fides adhibeꝫ vt ptz p iam dicta et per multa alia iura. Instrumentū priuatum est qō per manū priuatā cōfectum est. vel a tabellione. nō tamē in forma publica scriptū. vt qz nec nomē imperatoris nec cōsulis. nec pape. de quibus supra ꝓxime dictum est apposuit. vt. C. qui po. in pig. ha. l. scriptas. vt ibi notat. Et tale instrumentum debet habere triū testiū subscriptionē vt dicta. l. fi. Et priuatum instrumentum a quocūq; sit scriptū nisi aliquo dictoꝝ modoꝝ sit roboratū. nō valet. Instrumentoꝝ priuatoꝝ tres sunt species. Nā aliquādo facit scripturā tibi tm̄. et aliquando tibi et alij. aliqñ alij tm̄. Illi scripture quā quis facit sibi vel p se. nulla fides adhibeꝫ vt. C. de pba. l. j. Si autē facit scripturā cōtra te. puta creditori tuo de eo qō accepisti ab ipo credit⁹ ei contra te. vt. j. q. vl. saluberrimū. Si aūt tibi et alij facit scripturam sicut est codex rationū tuarū ei interduz creditur. vt. x. q. ij. Est autem aliqō instrumentum guarantigie. vel guarantigiatum. vicz

qđ habet executionē paratā. vt si cantat alī quem esse debitorē alterī⁹, statim eo exhibito in iudicio iudex executionē facit, vt sunt cōiter papie. De his notat in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. De instrumētor⁹ rasura vide i c. ex lr̄is. in glo. ų. de fi. instru. et in. c. cū venerabilis. in glo. fi. de rel. do. et. c. licz. i glo. lį. de cri. fal. Hā instrumentū rasum de falsitate suspectū habet. ergo ōr ab instruo. qz eo mediāte cause instruunt.

Insula ōr q̄si in salo. i. in mari posita. Etiam insula dom⁹ dicta est. vide qđ notat circa. § insula. insti. de re. diui.

Insularū serui sunt q̄ in insula retinent. vt. l. in lege. ff. de ver. sig.

Intercessor ōr q̄ p alio p̄ces facit vel fundit. Itē dicim⁹ intercessorē illū q̄ intercedit⁊ interponit se inter debitorē et creditorem ad hoc q⁹ ei pecunia mutuet. et ē q̄si fideiussor et cōstitutor.

Intercedere ꝑprie idem est qđ pro alio p̄ces fundere. Sumit tn̄ cōmuniter in iure p interuenire.

Interemptor. i. mediator in emptionib⁹.

Intrusi dicunt q̄ nō per electionē canonicā. sed p violentiā occupant bonores officia vl̄ ecclesiastica beneficia.

Intentio siue capitulum de iure dicitur illud quo intendit probare per testes is qui inducit eos.

Intelligentia dictorū est ex causis assumenda dicendi. de ver. sig. c. intelligentia. nō ex opinionibus hominum sed ex cōmuni vsu sunt intelligēda nomina. ff. de suppel. lega. l. labeo.

Interrogatoria sunt q̄ facit pars testibus p ductis ꝓtra se. Et dant sup articulis de q̄bus p̄missum ē. et formant p circumstātias cause et p̄sonarū. vt est glo. in. c. pūtium. de testi. li. vj.

Interesse mea est mihi expedire vl̄ me damnū vel lucrū qđ facere vel cape potui nō fecisse. vel nō recepisse. vñ hoc verbū interest impsonaliter p̄t poni in ꝓstructione. Et qñ q⁹ cōstruit cū pnoibus possessiuis. et tunc exigit ablatiuos femini generis. hoc mō mea interest debitū soluere die statuto. Similiter ōr tua sua nostra vestra interest. Et illoz pnoim ablatiuos regit captū p perti net. Cū ꝑo cōstruit cū ceteris dictionibus tunc exigit gtīm singulare vel plurale. ꝑbi gra. Illius interest rem suā non p̄re. regis interest regnum suū gubernare. reipublice interest ne crimina maneant impunita. litigatorū interest iustū habere iudicē vl̄ fauorabilē. Itē interesse hoc verbū cū pnomine neutrali ponit. Et qñq⁹ significat damnuz qđ euenit. qñq⁹ lucrū amissum. damnū qđ accidit. Verbi gra. Persuasisti familie mee q⁹ de domo vel possessione cederet. q̄ facto dānū mihi euenit tu tenerꝭ ad interesse mihi p̄standū. i. damnū qđ passus sum resarciendū. Itē de lucro amisso ponit exemplū Debuisti mihi soluere centū aureos rome. tu soluere desideras basilee. estimanduz est q̄tum interfuerit mea pecunia suo loco mihi solutā fuisse. i. lucrū qđ ex mea negociatione ex eo loco facere potuissem. Et hec actio p quā hoc fit dicit arbitraria loci. Sz notandū q̄uis lucrū amiseris. nō ideo dānum passus es. qz damnū ōr a demēdo scz quando ex facultatib⁹ aliquid demit. aut ex ꝑpria substātia diminuitur. ita q⁹ damnum pateris qñ in rebus tuis aliq̄d decrescit nō qñ accrescit reb⁹ tuis. Ūñ interesse est damnū emergens vel lucrū cessans sup eo qđ dari vel fieri omissum est. Verbi gratia in papia. dare mihi pecuniā p̄misisti tali die ⁊ nō fecisti. hic damni et lucri ratio est habenda. Damni. qz in mora fuisti ⁊ nō soluisti die tali sicut p̄misisti. nō habui vt solverem quare penam incurri. et damnū qđ nō incurrissem si mihi loco ⁊ termino p̄stitis soluisses. nec damnū hoc passus essem. Lucri etiam cōsideratio habenda est. quia si mihi in loco ⁊ termino debitis soluisses mercimonia cōparassem et multa lucrat⁹ fuissem. Est ergo interesse extimatio damni quod taliter euenit vel lucri. quod cessat ex eo q⁹ aliquid tibi non detur vel non fiet vt debet.

Interesse cōuentū est scz cū nō facis qđ p̄misisti mihi. vl̄ cū non fecero quod p̄misi tibi. Aliud interesse est cōmune scz extimatio cōmunis dāni vel lucri qđ euenit vel cessat. Aliud singulare scz extimatio que cuēit ex speciali casu vl̄ vtilitate. vide de hoc Spe. ti. de fruc. interesse.

Interdū ōr fieri qđ fit inter diem. i. de die in diem.

Interpolari q̄ñq⁹ idē sonat qđ interrūpi. vñ ōr q⁹ p lit. ꝓte. interpolat. i. interrūpit actio

possessio, vel ꝓscriptio. Itē interpellare. idē est qđ monere, vt dicēdo. dies interpellat ꝓ dño, id est monet, c. potuit. in fine, de loca. et conduc.

Interdictū olim erat quedā formata z solennis cōceptio verboꝝ qbꝰ ꝓtor aliqđ fieri iubebat vel ꝓhibebat, qđ tūc maxīe faciebat cū de possessione vl' q̄si possessione inter aliqs cōtendebat, vt instit. de interdic. circa ꝑn, z. ff. eo. ti. Et ōr interdictū q̄si inter duos dictū vel redditū. vt insti. eo. ti. §. exhibitoria, al's, §. sunt tū. in fi. Uel ꝑm aliqs dicitur ab interdicendo. i. ꝓhibēdo, qđ nō placet, cū ꝑ interdicta nō semꝑ ꝓhibeat, immo aliqñ aliqđ fieri iubeat iudex, vt insti. eo. ti. §. j. Differebat aūt interdictū ab actōne, qz solēnitas actionū erat inducta de iure ciuili. Interdictū aūt a iure ꝓtorio vl' ꝑm Azo. qz in actōe verboꝝ solēnitas nō formabat in singuloꝝ ꝓsonis. sed erāt generaliter in oībus ꝓsonis formata solēniter verba. In interdictis aūt q̄t erāt boīes desiderātes ea ꝓponi tot eis potentibꝰ formabant verborū solēnitates l' ꝓceptōes qbus ꝓtor suos aduersarios in causis suis vtebant, q̄s interdicta vocabāt. de boc no. insti. eo. ti. in ꝑn. et. ff. eo. sup rubri. Hodie aūt inter actiones et interdicta nulla est differētia, vt insti. eo. ti. §. fi. Est ergo interdictū actio in factū ꝓtoria, s. a ꝓtore inuēta, et aliqđ nomē sortit ab inuētore, vt salutianus. Aliqđ a ꝓncipio forme verboꝝ, vt quorū bonoꝝ, quoꝝ legatorum vti possidetis. Aliud a materia de q̄ tractat nomē accipit, vt ne qđ in loco sacro fiat. de locis z itineribꝰ publicis, vt ne qđ i loco publico vel itinere publico fiat. de loco publico fruēdo zc. Uū interdictoꝝ aliđ petitorū, aliud possessorū, z aliud mixtum De petitorio. ff. e. ti. l. interdictoꝝ. §. q̄dam de mixto. ff. de aq̄ quoti. z esti. l. j. z. §. fi. De possessorio. insti. eo. ti. §. sequēs diuisio. Et huius interdicti tria sūt membra. Quia aliud interdictū possessorū datur ꝓ adipiscenda possessione, aliud ꝓ recuperanda, et tertiū ꝓ retinēda. Primū cōpetit ei q̄ nō fuit aūt nactus possessionē. Et illud est triplex scz quoꝝ bonorū, quorū legatoꝝ, et salutianū. Primū cōpetit heredi, vl' filio emancipato ꝓ possessione hereditatis a ꝓtore petita nā filius emancipatus de iure ciuili nō admittebat ad hereditatē paternā. Sed quia emancipatus ita est filiꝰ sicut in patria potestate existēs, ideo ꝓtores, i. magistratus a populo romano creati, gra emendādi defectus legis duodecim tabularū ꝑm equitatem. dū tū nō tollerēt dispositionē iuris ciuilis statuerūt iure ꝓtorio emancipatus ad admittendū ad res vniuersas z corporales et nō iura incorpalia, z dat directū de iure ꝓtorio, vtile ꝓ de iure ciuili. Et est effectꝰ hui' interdicti q̄ ex eo filius emancipatus agere ꝑt ꝓtra possessorē rerū paternarū sic cōcludēdo ꝑ eo talē cōdemnari ad dandū mihi talē rē cuiꝰ heres factꝰ sum de iure ꝓtorio. Secundū scz quoꝝ legatorū cōpetit heredi ꝓtra legatarios q̄ ꝓpria autoritate legata apprehendūt, quoꝝ ipe debz esse distributor postꝫ falcidiā deduxit. Uū q̄s habz tres filios, z domū z vineā, domū legat primo filio, secūdo vineā, z tertiū heredē vniuersalē instituit q̄ nihil reperit in hereditate, debet ergo tertius hāre falcidiā. i. quartā ptē hereditatis. Et sic deducta quarta ꝑte a domo z a vinea, ille terci' distribuit aliis filiis primo z scdo legata residua de manu sua q̄ ipi ꝓpria autoritate nō debēt apprehēdere. Est ḡ effectus hui' interdicti q̄ petat legatarios cōdemnari in oibus legatis restituendis, quoꝝ ipe heres est. Tertiū scz saluianū cōpetit locatori cōtra inquilinū q̄ deportat bona sua ō hospitio sibi locato, nec reducit ad ꝓstinū statū. qz oia obligata sūt hospiti tacite ꝓ censu. Secundū scz ꝓ recuperanda cōpetit electo de possessione. Et ē triplic iter. s. vñ vi de possessione immobili vi bonoꝝ raptorū spoliatore mobili. et qđ vi aut clam contra eum qui in solo alicui' edificauit. Tertiū scz ꝓ retinenda possessione interdictum possessorū competit cōtra molestantē aliquez in possessione. Et est duplex. scz vti possidetis quod cōpetit inter duos qui eandem rem immobilē contendunt possidere. z vtrobi quod gratia possessionis est inter duos super re mobili. de bis vide glosam quartā et septimā in. c. pastoralis. de cau. possess. z ꝓpric. vbi plene. Et nota optimā glosam z magistralē. in. l. si qs in tantā. C. vnde vi. vbi ponūtur multi casus in quibus quis nō incidit in penā huius noue cōstitutionis, si quis. Hō em ōr agi vñ vi. sed ex illa ꝓstitutōe. Interdictoꝝ etiā q̄dā sunt publica, q̄daz ꝓuata, quedā

simplicia, in quibꝫ alter est actor et alter reus, vt sunt restitutoria vl' exhibitoria. Quedam duplicia in q̃bus ꝑs vtriusq; litigatoris ꝑdicio est. Nec q̃sq; actor vl' reꝰ ꝓcipue intelligit, sed q̃libet tã rei q̃ actoris ptẽ sustinet. insti. de interdic. §. tercia. z §. duplicia. et. ff. eo. ti. l. ij. vbi de hoc. z in. l. iij. eo. ti. hec et alie diuisiones interdictoꝝ plures ponũtur q̃ sunt de libero hoie exhibẽdo ne q̃d fiat in loco sacrosancto z religioso. i flumine ripa ve. Et in flumie publico. de cloacis publicis zc. vt infra de singulis dicet i loc⁹ suis. Sunt aũt interdicta publica nouẽ ivniuerso fm Spe. in tractatu libelloꝝ. titu. de cau. pos. et ꝓpriet. §. q̃ ꝙo. Alia oĩa sũt interdicta ꝑpetua. q̃ ꝓpter vtilitatẽ ꝑpetuã inducta. Et sunt ĩ toto. xxviij. fm Spe. ibidẽ §. ꝑpetuata. Itẽ interdictũ generale ꝺr q̃n regnũ terra aut villa interdicit. ꝓticulare vero q̃n vna eccl'ia interdicit. z hoc mõ sumẽdo interdictũ ꝑ cẽsura ecclesiastica.

Interdictũ de aqua q̃tidiana et estiua. Dat habenti ius aque quotidiane vl' etiã estiue ducende ad ꝑdia sua. Cũ aliqs ducere phibet. vt. ff. eo. ti. l. j. in ꝓn. Et q̃ interdictum aliquãdo sit ꝓhibitorium. aliq̃n restitutorium. vt seq̃tur. De hoc est casus in dicta. l. j §. j. et est ꝓhibitoriũ. et retinende possessionis. q̃q; aũt est restitutoriũ fm Spe. ibidem. §. alio mõ. z. §. ꝓall'. vbi subdit ꝓtor. Quotidiana autẽ aqua nõ tm̃ illa est q̃ q̃tidie ducitur. sed illa qua ꝙs quotidie ꝑt vti si vellet. Duo autẽ sunt genera aquarũ que differunt. quotidiana q̃ duci solet assidue. z si aliq̃n ducta nõ est eius tm̃ seruitus intermissione tpis dimissa est. Sed aqua estiua ea est qua estate vti expedit sicut dicunt vestimẽta estiua. saltus estiui. castra estiua. Quibꝫ interdũ byeme plerũq; tm̃ estate vti mur. vt habet ĩ. l. j. ꝓall'. in ꝓn.

Interdictũ de aq̃ de castello ducẽda. Datur habẽti ius ducẽdi aquã a cannali vl' castello q̃ est diminutiuũ a canna ad irrigandum. vide Spec. vbi supra. Qui dicit hoc interdictũ haberi z bene. ff. de aq̃ q̃ti. z estiua. l. j. z. §. ait ꝓtor. ü. De quo dic vt ibi. z in iij. §. z se. vsq; ad fi. l. vbi ꝺr. hoc interdictum necessario ꝓpositũ est. Hã supiora interdicta ad eos ꝓtinent qui a capite ducunt zc. Equissimũ ei visum est q̃q; q̃ q̃ ex castello ducit interdictum dari. i. ex eo receptaculo q̃ aquã publicã suscipit idq; a ꝓncipe cõceditur. alij nulli cõpetit aque gustande. vt de ibi pulcrũ tex.

Interdictũ de arboribꝫ cedẽdis. dat contra hos q̃ habẽt arbores quarũ folia pendent sup edificia vicinoꝝ vl' agrũ. ita q; eis damnum inferant. z cõsulitur eis q; hmõi arbores succidãt z ligna tollãt z eos deglobent a terra vsq; ad. xv. pedes. Idẽ est si ꝑ radices minatur ꝑiculũ. vt. l. j. C. ũ interdic. Et hoc interdictũ ꝓhibitoriũ est. Si autẽ arbores edibꝫ alienis impendeãt. vtrũ totas iubeat ꝑtor adimi. an ꝑ ꝙ id solũ q̃ supra extiterit. Rutili⁹ aita stipite excidẽdas. idq; plerisq; videtur verius. Et nisi adimeret dñs arbores. Labeo ait ꝓmitti ei cui arbor officit si velit succidere eam. lignaq; curtare. vt ẽ tex. i. j. l. §. hoc interdictũ. ff. eo. ti. vbi subdit i. §. se. Arboris appellatõe etiã vites cõtinent. Nõ solũ aũt dño ediuz. sed etiã q̃ vsufructum habet cõpetit hoc interdictuz. vt ibidem.

Interdictũ de cloacis ꝑpetuis reficiẽdis. Si volẽs q̃s suã cloacã ꝓpriuatã vl' etiã publicã vel fistulas vl' meatus reficere vl' purgare. vl' de nouo facere ab alio ꝓhibeꝝ tũc. puisuz ei est de interdicto de cloacis. q̃ est interdictum publice deputatũ z priuatũ de priuatis cloacis. z est. ꝓhibitoriũ. Etiã est aliũ restitutoriũ. s. q̃ dat cõtra mittentẽ in cloacã meã vl' publicã. vl' q̃ immissum in cloacã impedit. vl' q̃ iubeꝝ auferri q̃ immissuz est vt. ff. de cloacis. l. j. §. j. et. §. deinde. z. §. cloace. l. ij. eo. ti. et Spe. ibidẽ. ꝑ. poꝛro. vide supra. cloaca.

Interdictũ de aq̃ pluuiali arcẽda vl' ũ aqua pluuia. Immo nõ est interdictũ. sed actio ciuilis descendẽs ex lege. xij. tabularũ. vt. ff. de aq̃ pluuia. l. si vsufructꝰ. z ibi no. sup ver. legitima. vbi allegat. l. labeo. ff. de testa. lib. Et dicit ibi tex. sed z si fructuarius op⁹ fecerit ꝑ q̃ aq̃ pluuia alicui noceat. erit q̃dem actio legitia cũ dño ꝓprietatis. an ꝙo etiã vtilis i fructuariũ actõ aq̃ pluuie arcẽde sit dãda q̃litũ est z magis vt deꝝ supple dicendũ. Si ĝ facis aliq̃ op⁹ i fundo tuo ꝓpter q̃ aq̃ pluuialis nocere ꝑt fundo vicini tui datur ꝓtra te actio pluuie arcẽde ꝑ quã tuis expẽsis op⁹ teneris destruere z damnũ cõtingens emendare. Si ꝙo possideas opus ab alio factuz teneris patientiam ꝓestare

vt destruat. arg. l. j. et. ij. §. iij. in fi. et. l. si tercius colonus. §. celsus scribit. ff. si quidē aliq. ff. eo. tl. et Spe. ibidē. Et dicit Vulpian⁹ in l. j. in pn. ff. e. aquā pluuiā dicim⁹ q̄ de celo cadit. et q̄ imbre excrescit siue p se hec aq̄ celestis noceat siue cū alia mixta sit. Et sequitur ibi statim. Hec aūt actio locū habet in damno nondū facto ope tñ iam facto ex q̄ damnū timet. totiens locū habz totiēs manufacto ope agro aq̄ nocitura est cū qs manufecerit quo aliter flueret q̄s natura solet. si forte mutādo eā aut maiorē fecerit. aut citiorē. vel rapidiorē aut vehementiorē. aut si cōprimendo redundare fecerit eā. nā si natura aq̄ nocet ea actōe nō cōtinet. vt i ea. l. ōr de eo opere quod agri colendi causa aratro fit. Quintus mutiꝰ ait nō cōpetere hāc actionem.

Interdictū de fonte est qō dak el q̄ duxit aquā de fonte hoc anno. nec vi nec clam nec p̄cario ō alterī⁹ fonte. vt. ff. e. tl. l. j. in pn. vl lacu. puteo. piscina. fossa. stagno Hoc interdictū ponik ei q̄ fontanea aq̄ vti phibek. siue haurire. siue pec⁹ ad eā pulsare. vt. l. vnica. p̄all. in pn. Et de istis oībus seruitutib⁹ dak hoc interdictū. Si tñ ppetua sit cā. vt colligik ex. §. j. d. l. vnice. et. §. hoc interdictū de cisterna. in ver. deniq̄. a cōtrario sensu. Nō aūt dak scissoria actio. vt. §. hoc interdictum. vbi ōr q̄ de cisterna nō cōpetit. nā cisterna nō habet ppetuā cām. nec viuā habz aquā. a q̄ apparet in his exigendū vt viua aq̄ sit. Cisterne aūt imbrib⁹ cōcipiunk. Cetera vide d. l. vnica. ff. de fonte. vbi ōr ī fine. l. de lacu. puteo. piscina reficiendū purgandum interdictū cōpetit. z oīb⁹ p̄sonis datur q̄bus illud de aq̄ est iua.

Interdictū fraudatoriū est quo tutoris creditor pupillo tenek. vt si eum consilio fraudis ptcipasse cōstabat vt fraudarek. de hoc interdicto habek. ff. de solu. l. pupilli. circa pn. Hoc interdicto tenek q̄ fraudē ptcipādo emit a creditore q̄ nō sic soluēdo. meliusue dicerek a debitore.

Interdictū de glande legēda. vel alios fructus datur ei cui⁹ glans vel alius fructus in fundum alienum ceciderit. vt. l. vnica. ff eo. tl. vt singulo tercio die legere z exportare liceat. Et glādis noie oēs fructus p̄tinēt vt ōr in fi. eiusdē. l. vnice.

Interdictū de itinere actuq̄ puato restituēdo p̄hibitoriū ad tuendas tantummō rusticas seruitutes datur p̄tra p̄hibentes aliquē vti seruitute sua. vt. ff. eo. tl. l. j. §. j. z dak cōfessoria p̄tra negantē seruitutē. vt. l. si forte. §. sciendū. ff. si ser. ven. Et etiā aduersus eū q̄ aliuz iniuste p̄hibet sua vti seruitute. immo etiā tūc dak confessoria. vt d. §. sciendū l. p̄alle. vñ dak mihi. q̄ in itinere actu l' via p̄uata usus sum hoc anno triginta diebꝫ. ñ vi. nō clam. nō p̄cario. vt. ff. eo. tl. l. j. §. hoc interdicto. et hoc si fuerit iure seruitutis. alis secus. vt. ff. de aq̄ plu. arcen. l. j. in fi. et ideo a te nō debeo phiberi q̄ min⁹ vtar interim. vel tāto tpe q̄duscq̄ de seruitute cōstet. Ait em̄ p̄tor q̄ itinere actuq̄ p̄uato de q̄ agit̄ h anno. et nec vi nec clam nec p̄cario ab aduersario usus est q̄ min⁹ ita vtatur vim fieri veto. vt. ff. eo. tl. l. j. in pn.

Interdictū de libero hoīe exhibendo cōpetit vnicuiq̄ de populo ad petendum in publicū hoiem liberū p̄tra z aduersus eum q̄ liberū hominē inuitū captū dolo malo detinet in seruitute. Et p̄ponitur hoc interdictum tuende libertatis causa. vicz ne homines liberi retineātur a quoquā p exhibitōne faciēda vt homo p̄ducatur in publicū. Et tangēdi z videndi oīs facultas p̄rebeatur Et exhibere est extra secretū habere vt. ff. e. tl. l. iij. §. ait p̄tor. Hoc etiā interdictū cōpetit aduersus absentē. vt. l. p̄all. §. j. Et a quo cunq̄ hoc interdictū p̄poni pōt. q̄ cuilibet de populo cōpetit. et cuiuslibet interest ne hoc fiat. Nemo etiā p̄hibendus est libertati fauere vt ea. l. §. hoc interdictū. j. et nihilominus lex facit accusari. vt e. tl. l. in pn. vbi lex inq̄t. Quē liberuz dolo malo retines exhibeas. et. ff. ad. l. faul. de pla. l. nō statim. §. fi. et. C. de eden. l. si fratrē.

Interdictū de liberis exhibendis seu deducendis datur patrib⁹ vl' parētib⁹ ꝺ eos q̄ liberos vl' nepotes in potestatē eoꝝ existentes sine eoꝝ volūtate detinēt. vñ. l. j. ff. e. tl. ait p̄tor. Qui que ue in potestate lutū titij ē Si is ea ve apud te est. Dolove malo tuo factū est quo min⁹ apud te esset ita cuz eam ve exhibeas. Hoc interdictū z illud de exore deducēda nō solum sunt exhibitoria sed etiā deductoria seu deductiua. q̄ p ea vtor et liberi nō tm̄ exhibent. sed etiā deducunk vt. ff. eo. tl. l. iij. §. j. Et de interdicto de exore postea dicetur.

IN

Interdictū de migrando dat inq̃lino, vt ipe libere cum reb⁹ suis possit de habitatõe migrare, si tū locatori satisfaciat, vt de pensione totius tp̃is, vt. ff. eo. ti. l. j. §. si pensio. Et de dãno si qõ i dãmo cõducta dederit. Sz etiã gratuito inq̃lino datur, colono aũt nõ dat, vt. ff. eo. ti. l. j. §. j. sed alias ei iuxta ordinẽ iudicis subuenit si velit nõ dico migrare, sed colonariã post tp̃s exactũ derelinq̃re Dicit enim ibi in tex. Hoc interdictũ ꝓponit inq̃lino q̃ soluta pensione vult migrare. nã colono nõ cõpetit, cui etiã extra ordinẽ subueniri p̃t, ergo infrequẽs est hoc interdictũ si tũ gratuitã habet q̃s habitationẽ hz, hoc interdictũ vtile ei cõpetit.

Interdictũ de mortuo inferẽdo habet locuz vt q̃s nõ phibeat mortuũ inferre z sepelire quo licet ei inferre z sepelire, vt. ff. eo. ti. l. j. in ꝑn, vt si via phibeat vel sepulcrũ edificare vel lapides ad edificandũ p fundũ ducere, vt. ff. eo. ti. l. j. §. p̃tor ait, z. §. si iter mihi. §. vim habere, z. §. fi. zc.

Interdictũ momentanee possessionis est q̃ agit de possessione retinẽda sic̃ vti possidetis. vt. ff. vti possi. l. j. §. j. et vtrobi. de q̃bus infra dicet, vel q̃ agit de possessiõe adipiscẽda. vt. ff. quoz bonoz. l. j. §. j. vt est quozuz bonoz. quoz legatorũ, vel q̃ agit de possessione recuperãda. vt vñ vi. ff. eo. ti. §. j. Et dicuntur momẽtanee possessiones, qz licz obtineat aliq̃s in possessione, tñ ꝓtinuo elapso momẽto succumbere poterit in iudicio p prietatis, vt. C. si de momẽ. possess. fuerit appel. l. j. Et q̃ hec sint interdicta momẽtanee possessionis. dic vt no. C. q̃ legit. pso. habẽt in iudicio standi. l. momẽtanee. Et naturã illoz p̃dictorũ ꝓsequere, vt no. in. c. pastoralis, de cau. poss. et ꝓprie. et instit. de interdic. per totum, put etiam supra dictũ est in ꝑncipio. de interdictis. Hoc autez interdicto potest quilibet minor, et si impubes sit etiam sine tutore vti. vt. ff. vñ vi. l. j. §. si filius.

Interdictũ ne q̃d in loco sacro fiat. Et sequẽtia oĩa hmõi dant cuilibet ex populo ad exhibendũ ne fiat. ꝓtra quã phibitionẽ si q̃d factũ fuerit interdicto qõ vi aut clam suis sumptibus, vl̃ destruere cogetur omne qõ factũ fuerit, aut in pristinũ statũ reducere vl̃ reddere tenet. vt. ff. ne quid in loco pub. l. ũ §. ait p̃tor q⁹ in via. Hoc aũt verũ est de hoc quod ipe fecit vel fieri mandauit. alis secus esset. vt. ff. qõ vi aut clam. l. alios. vbi hec interdicta locũ habeant significatio noim ipoz denotat. vt pupillaris actio est q̃ ius pupilli tuet. vt. ff. de pupilla, actl. l. j. Et dicit ibi in rubrica, et. ff. de iurisdi. om. iudi. l. si quis illud. Et dant etiã ad interesse, vt. ff ne q̃d in loco pub. l. j. §. j.

Interdictũ ne q̃d fiat in loco sacro patet. Et qõ ait p̃tor. Ne q̃d in loco sacro fiat nõ ad hoc ptinet quod ornamẽti causa fit, sed deformitatis causa vl̃ incõmodi est. vt. l. j. §. qõ ait p̃tor. ff. eo. ti. vbi etiã. l. ũ. dicit. in muris idẽq̃ portis z alijs sacris locis aliq̃d facere ex q̃ damnũ aut incõmodũ irrogetur nõ permittitur.

Interdictũ ne q̃d fiat in loco religioso, patz sim̃liter.

Interdictũ ne q̃d fiat in loco publico vel itinere. Hoc interdictũ phibitoriũ ẽ. Et tam publicis vtilitatib⁹ q̃ priuatorũ p hoc prospicit. Loca em̃ publica vtiq̃ priuatoz⁹ usibus deseruiunt iure scripto ciuitatis, vt. l. j §. j. ff. eo. ti. vbi sequit publicũ locũ Labeo diffinit. vt ad areas, ad insulas, ad agros. vias publicas, itineraq̃ publica.

Hoc aũt interdictũ ad ea loca q̃ sunt in fisci patrimonio nõ ptinet. In his em̃ neq̃ facere quicq̃ nec phibere priuat⁹ p̃t. Res em̃ fiscales quasi ꝓprie z puate principis sunt. Si q̃s ergo in his aliq̃d faciat nequaq̃ ħ interdictũ locũ habet, sed in hac cõtrouersia p̃fecti eorũ iudices sunt. qz hoc interdictum ad ea loca ptinet, que publico vsui destinata sunt, vt. l. j. ꝑ alle. §. ũ. et. ibi. De ħ vide ibidẽ plura ea. l. et eo. ti.

Interdictũ ne q̃d fiat in mari vl̃ flumine publico ripaue eius quo pelus nauigaret aut in via publica quo pelus eatur, hoc interdictũ dat ꝓpetuo oĩbus z in omnes habet cõdemnationẽ in id qõ actoris intereratvt l. j. in fi. ff. de via publi. et itinere pub. reflciendo. Et si quid in ea factũ esse dicat vbi lex secunda ponit q⁹ viam publicã popul⁹ nõ vtendo amittere nõ potest, z. l. fi. ꝺr. Qui viã publicã exarauerit ad munitionez eius solus cõpellit. Itẽ flumen a riuo in magnitudine est discernendũ aut existimatõe circũcolentiũ. Itẽ fluminũ quedã sũt pennia, quedã torrẽtia, pennia sunt q̃ semp fluunt, torrẽs est qõ ex hyeme fluit, z si aliq̃n i esta te, Etiam est flumen publicum. et flumẽ pri

Bibliotheca Conventus Woerdensis.

uatū. z ripa q̄ oīa describunt in tex. et glo. ī l. j. ff. de flumi. et ne aliquid in flumine ripa ue ei⁹ fiat quo pei⁹ nauigare. ¶ Interdictū ne q̄d fiat i flumīe publico vt alter fluat q̄z p̄ior estate fluxit. i. vt aqua fiat altior. depssior. rapidior. cū incōmodo euel lētū. vt. ff. ne q̄d in flumi. publi. l. j. in p̄n. § nō aūt omne. ¶ Interdictū de noui opis nunciatōe dat ei q̄ phibet edificare postq̄z satis dederit. vt. ff. eo. ti. l. p̄tor ait. §. hoc aūt interdictū. Hā ꝑ interdictū cōpetit si in solo suo edificat. alter locū habet remissio. vt. ff. eo. ti. l. nō solū §. sciendū. et tūc nō p̄t vltra edificare nisi cō stet cū habere ius edificādi. vt in. §. p̄realle. Hoc interdictū etiā dat in eū q̄ nō satisfecit vt edificet. vt. ff. eo. ti. l. de pupil. §. si plurium. z. §. meminisse. Et tenet denūciare etiam si ius edificādi habet. vt ea. l. §. j. et. §. si is cui. Et si post edificauit totū suis sumptib⁹ tenet demolirī. vt. ff. eo. ti. l. stipulatio §. siue aūt. Et interdictū ō no. ope. nūci. imperator noīat edictū. l. j. ff. eo. ti. vbi dic. hoc edictū remediūq̄z opis noui nunciatōis aduersus futura opa inductū est ñ aduersus p̄terita. hoc est aduersus ea q̄ nondū fūt facta. Hā si q̄d opis factū fuerit q̄d fieri non debuit cessat edictū. de no. ope. nunc. et erit transeundū ad interdictū q̄d vi aut clam factum erat vt restituat. Et hec nūciatio non habz necessariā additionē p̄toris. pōt em̄ q̄s nunciare nouū opus z si p̄torē nō adierit. Itē p̄t fieri p̄rio z alieno noīe z oībus diebus. etiā aduersus absentes inuitos z ignorantes. et hec clare ponit tex. l. j. post p̄n. ff. eo. ti. vbi subdit. Opus nouū facere videt p̄ter q̄d locū hz nūciatio. Qui aūt edificando de nouo. aut detrahendo aliq̄d p̄ristinā factē opis mutat. et hoc interdictū non oīa opa cōplectit. sed ea sola q̄ solo ꝯiuncta fūt quoz̄ edificatio vel demolitio videt op⁹ nouū cōtinere. ergo nō ptinet ad hoc edictuz. Si q̄s in fundo alteri⁹ meteret. vel arborē succinderet. vel vineā putaret. licet op⁹ faceret. q̄z solū ad ea opa q̄ in solo fiūt ptinet. Hec locū habet si q̄s vetus edificiū fulciat q̄z nō opus nouū facit sed veteri sustinēdo remedīū adhibet. vt. l. j. ꝓalle. §. op⁹ nouū. cū sequētib⁹. Subdit. Hūc videam⁹ q̄bus ex causis fiat hec nūciatio. z q̄ psone nuncient z quib⁹ nunciet. z sic q̄b⁹ locis nūciatio fiat. et q̄s sit effectus nunciatōis. q̄ p ordinem vide ibidē in dicta. l. j.

Interdictū de loco publico fruendo est publice vtilitatis causa p̄positū. q̄z tuet vectigalia publica q̄ phibet q̄s vim facere ei socioue ei⁹ q̄ ꝯduxit locū publicū fruendū ab eo q̄ locādi ius habuit. q̄ min⁹ loco publico sibi frui liceat ex. l. locatiōis vel ꝯductōnis. vt hec habent in. l. j. §. j. et in p̄n. ff. de lo. pu. fru.

Interdictū de p̄cario q̄d restitutorū est. vt ff. eo. ti. l. ij. §. j. dat ei q̄ p̄cario rogauit z p̄cario haberi. immo etiā si nō rogauit dū tñ possidet. vt. ff. eo. ti. l. in reb⁹. §. j. z p totā. l. p̄carīū videt rogare z hr̄e si rogauit p se z hz p suo. vel si rogauit p̄curator su⁹. negotioz̄ gestor z ipe ratū habet. vt. ff. eo. ti. l. certe. §. j. dū tñ accipiat in p̄sonā suā ꝯtractū. aliter nō. vt. ff. ō acq̄. pos. l. possessio. §. fi. Dat etiā cōtra eū q̄ dolo fecit. vt. ff. de acq̄. pos. l. si in infinitū. §. j. et illud est regulare q̄d dolo desinēs possidere p possessore habeat. vt. ff. ō peti. heredi. l. etiā. §. itē si q̄s dolo. et. ff. ō re. ven. l. q̄ restituere. et sic p possessore habet. de re. iur. ī rubri. ll. vj. si nō sit p̄im⁹ pubertati. q̄z tūc sicut q̄libet maior tenet de dolo et lata culpa. vt. ff. comoda. l. iij. i p̄n. alias secus. vt. ff. de re. ven. l. q⁹ infans. z i pupillum q̄ rogauit p̄carīū sine tutoris auctoritate. Et quid sit p̄carīū Rede loco suo. immo dic vt legit. ff. de p̄ca. l. j. vbi stricte accipit ꝑm Accur. et. C. de p̄scp. xxx. an. l. ij. vbi large capit.

Interdictū q̄d vi aut clam dat aduersus eū q̄ in loco alteri⁹ aliq̄d opus cōstruxit vl̄ destruxit. dū tñ sit factū in solo. ff. eo. ti. l. j. §. ℔ interdictū. Et etiā si vi. l. p violentiā. aut clā id est occulte sine notificatōe alteri facta fecit cum timeret ne si sciret sibi phiberet. vt ff. eo. ti. l. j. Cōpellit aūt p hoc interdictū q⁹ destruxit suis sumptib⁹ reponere in p̄risti-num statū. vel quod ꝯstruxit deponere. idē si alteri mandassem opus fieri. q̄z ego teneor ad opus destruendū z ad impēsas. ff. eo. ti. l. aut qui aliter. §. hec verba. Si tñ alius fecit z ego possideo. tunc teneor ad patientiam p̄restandā. vt opus tollat. ff. eo. l. fi. §. alius. in p̄inci. Et est hoc interdictū restitutorium per q̄d occursum est calliditati eorum qui vi aut clam quedā moliunt et destruunt. Jubent em̄ restituere ea et parū re

fert vtrũ ius faciendi habuerit aut nõ. Si ue eñ ius habuerit siue nõ. tñ tenet interdicto ß. q̃ vi aut clam fecit. Tueri eñ ius suũ debuit nõ iniurlã ꝓmittere. vt. l. j. §. j. ff. qõ vi aut clam. et sequẽti. §. hoc interdictuz ad ea sola opa ꝓtinet q̃cũq; i solo vi aut clam fiũt ꝛ infra vi factũ. Quint⁹ mutl⁹ scripsit. Si õ quẽ q̃s phibeꝛ fecerit. Et placet hec diffinitio Vulpiano pedio. et Pomponio vt ibidẽ ꝛ. Sꝫ Aristo. ait. Eum vim facere q̃ sciẽs se phibitũ ꝓvim molit⁹ est ne phiberi possit. Et idẽ sentit Labeo ibidẽ. sed. l. iũ. §. fi. eo. ti. clam facere. Cassian⁹ scribit. Eũ qui celauit aduersario. nec ei denũciauit si mõ timuit ei⁹ ꝓtroversiã. aut debuit timere Idẽ Aresto. putat. eũ quoq; clã facere q̃ celandi animũ hz ei quẽ phibituz nõ se intellexit. et id existimare debet se prohibiturum iri.

Interdictũ quoz bonoꝝ ã ꝓtore inuentum est. et dat filio emãcipato aduersus heredẽ vel possessoꝛẽ. vel ꝓtra illũ q̃ ꝓ herede l' possessore possidet ad vniuersa bona adipiscẽda nõ ad singulas res. Et cũ sit quoddã directũ. ꝛ quoddã vtile. Directũ dat ei qui est bonoꝝ possessor. Utile dat ei q̃ succedit iure ciuili ex testamẽto vel ab intestato. Et est hoc interdictuz restitutoꝛiũ et adipiscende possessionis. ff. quoꝝ bonoꝝ. l. j. §. ß interdictũ. Sũt ergo interdictoꝝ q̃dã recuperã de possessionis. q̃dã retinẽde. et q̃dã adipiscende. vt supra in ꝓncipio ꝓmissum est. et hic describuntur.

Interdictũ quoꝝ legatoꝝũ ꝓpetit heredi ad repetendũ legata q̃ sine volũtate eius legatarius occupauit. repetit itaq; heres vt deducat falcidiã. alioq̃n si repeteret statim repetitur⁹ exceptõe doli poterit remoueri. Et ß interdictũ vulgo sic appellat. Et ẽ etiã adipiscẽde possessiõis. l. j. in ꝓn. ff. quo. lega. et q̃ nõ restituit id qõ interest hz ꝓdẽnari. vt l. fi. §. ex ß interdicto. ff. eo. ti.

Interdictũ de riuis est vtilissimũ. qꝛ riuos. spec⁹. et septa reficere ꝛ purgare ꝓtor aq̃ ducẽde cã ꝓmittit. dũ tñ nõ aliter aquã ducat q̃z ꝓre estate fluxit. vt. l. j. in ꝓn. ff. de riuis. Et sequit in. §. iũ. Riuus est loc⁹ ꝓ longitudinẽ depressus quo aqua decurrat. cui nomen est grecũ. Spec⁹ aũt est loc⁹ in q̃ despicitur. inde spelunce sunt dicte. Et dicit ibi glo. Specus est locus altus a terra edificatus ex quo ducit aqua. ff. eo. ti. l. seru⁹ aũt. Sed q̃nq; ponit ꝓ fossa qua recipit ꝛ colligit aqua. Et in auctoꝛib⁹ ponit ꝓ loco vmbroso ꝛ tenebroso. ꝛm Azo. sed ꝛm Bugui. hꝛ specus esse fouea habẽs vndiq; locũ eminentioꝛẽ vñ possit ꝓspici aqua in fundo collecta. vt. ff. de aq̃ plu. arcẽ. l. sup iter alienũ. Et capit ꝓ subterraneo meatu. l. seruius. in ꝓn. et. §. j. eo. ti. Septa ꝓ o q̃ ad incile oponunt aq̃ deriuande cõpellẽde lignea vel lapidea siue de alia q̃libet materia. vt. ff. de riuis. l. j. §. ait ꝓtor. Et subdit tex. incile est locus exꝑssus ad latus fluminis ex eo dicet⁹ q̃ incidatur.

Interdictũ de supficieb⁹. qõ etiã actio nũcupatur ꝓponit duplex exemplũ interdicti vti possidetis. Tuit itaq; ꝓtor eũ q̃ supficiem petit ꝛ defendit veluti vti possidetis interdicto. Et oia q̃ in vti possidetis interdicto seruant. hic q̃q; seruabunt. vt. l. j. §. ꝓponit. ff. de supficie. vbi etiã in. l. iũ. hꝛ. supficiarias edes appellam⁹ q̃ in cõducto solo posite sunt. q̃rũ ꝓprietas ꝛ ciuili ꝛ naturali iure ei⁹ est cuius et solũ.

Interdictũ saluianũ cõpetit dño fundi aduersus colonũ in sua domo habitãtẽ. et ei⁹ heredes de reb⁹ coloni tacite pignoratis ꝓ mercedib⁹ q̃s colon⁹ in fundũ intulit. vt. l. j. ff. eo. ti. vbi tex. inq̃t. Si colon⁹ ancillam in fundũ pignoris noie induxerit ꝛ eã vendiderit q̃ apud emptoꝛẽ ex ea natũ est eius apprehendẽdi gr̃a vtile interdictũ reddi oportet. nã vtile dat ei ꝓtra extraneũ possessoꝛẽ ꝓ adipiscẽda possessione q̃ tacite locatori sunt obligata. Differũt aũt interdictuz saluianũ et actio seruiana. qꝛ intentãs actõnem seruianã ad rẽ sibi obligatã restituendam hz ꝓbare bmõi rẽ in bonis coloni fuisse eo tpe q̃ res fuit illata. Sed hoc nõ ẽ necessariũ in interdicto saluiano. imo sufficit ꝓbare talẽ rẽ fuisse illatã. ita dicit glo. in. §. itẽ seruiana. Instl. de actl. q̃ ĩ seruiana oportet q̃ creditoꝛ ꝓbet de reb⁹ fuisse dũl tpe obligatõis. sꝫ in saluiano sufficit q̃ ꝓbet eum possedisse. nã oia ibi ꝑposita ab ipo colono tacite sunt dño fundi obligata.

Interdictũ de sepulcro edificãdo locũ hz vt q̃s nõ prohibeat edificare sepulcrũ q̃ licet mortuũ inferre. et. ff. de sepul. edi. et moꝛ. in fe. ꝓ totum.

Interdictũ de tabulis exhibẽdis dat oĩbus

quibus aliq̃d est ascriptũ in tabulis, vl̃ pure, vel in dlẽ, vel sub ꝓditõne. siue sint heredes. siue legatarij, siue cõmissarij. Et pertinet hoc interdictũ nõ tm̃ ad testamẽti tabulas, verũetiã ad oĩa q̃ ad cãm testamẽti ptinent. scz codicillos. vt. l. j. §. boc interdictũ. ff. de tabu. exhi.

Interdictũ de ripa munlẽda merito ꝓpositum fuit. nã ripas fluminũ publicoꝝ reficere z munire vtilissimũ est. ne ob id omissuꝫ nauigatio deterioꝛ fiat. vt in. l. vnica. §. j. de rip. munlẽ. et sequit in. §. ij. Et ℔ interdicto expꝛessum est vt dãni infecti in annos decẽ viri boni arbitrat vl̃ caueat vel satisdetur. dabit aũt satis vicinis. Et in fi. dlẽ tex. Illud notandũ ẽ q̃ ripe. lacꝰ. fosse. stagni munlendi. nihil ꝓtoꝛ caueret. Sed idẽ erit obseruandũ qõ in ripa fluminis munlẽda.

Interdictũ vt in flumĩe publico nauigare liceat est q̃ ꝓspicit ne q̃s in flumine publico nauigare. nauim ratẽve agere vel in ripa onerare. phibeat. Sz vt ꝑ lacũ. fossaz. stagnũ publicũ nauigare liceat. vt. l. vnica. §. j. in pncĩ. ff. eo. tĩ. vbi subdit Vulpianꝰ. Lacus est q̃ ꝑpetuã habet aquã. Stagnũ est qõ tpalem cõtinet aquã ibidẽ stagnantẽ. q̃ quidẽ aq̃ plerũq; hyeme colligit. Fossa est receptaculum aq̃ manufactũ. ꝓnt autẽ hec esse publica z nõ publica plane. q̃ lacũ vel stagnũ cõduxit si piscari phibeat vtile interdictũ cõpetere. Sabinꝰ ꝓsentit z labeo. ergo si a municipibꝫ ꝓductũ bz. eq̃ssimũ erit obvectigalis fauorẽ eũ tueri. vt. l. vnica. ꝑalle. ff. vt in flu. pub. nauĩ. lice.

Interdictũ vĩ vi locũ bz cũ q̃s possessionẽ soli ꝑ vim amisit. et dab directe cõtra delectorẽ illi q̃ vi de possessione alicuius rei immobilis delectus est sine oĩni causa vt restituatur possessio de q̃ delectꝰ est z oĩa ablata. imo dato q̃ ibidẽ essent aliq̃ q̃ penes vi olentũ fuerint mortua. vl̃ aliq̃ res que casu fortuito ꝑierũt. nõ ꝓpter hoc liberabit. sz in totũ ꝓdemnabit ad earũ estimationẽ. quia nec mortalis. nec fortuitꝰ casus liberat delectorẽ. Dicit em̃. l. j. C. vñ vi. Recte possidẽti ad defendendã possessionẽ quã sine vicio supplemaximo tenebat inculpate tutele moderatõe illatã vim ꝓpulsare licz. z ibi nota. z. ff. de vi et vi ar. l. j. §. vim vi. Quid sit vim vi repellere. eo. tĩ. l. iij. §. armis delectũ Dicit q̃ arma sunt oĩa tela. fustes lapides. gladij. baste. framee. z rumphee. Et est hoc interdictũ annale. qz post annũ nõ tenet ni si q̃stũ puenit ad eũ. Ex ꝓstitutõe aũt grauius tenet q̃ mihi fecisse deteget vbi dõlus ꝑ hibet penniter z ignorãtia excusat.

Interdictũ de vi z vi armata cum interdicto vnde vi dat z ꝓnit el q̃ delectus est. Fuit em̃ equissimũ vi delecto subueniri. g̃ ad recuperandũ possessionẽ hoc interdictũ inuẽtum est. Ne q̃d em̃ ꝑ vim amittat in legibꝫ ꝓspicit publicoꝝ z priuatoꝝ. necnõ ꝓstitutionibꝫ ꝓncipũ. vt. l. j. ff. eo. tĩ. § hoc interdictũ. et §. se. vbi doꝛ Hoc interdictũ nõ ad oẽm vim ptinet. verũ ad eos tm̃ q̃ vi dõ possessionibꝫ deiĳciũt. et ad solã atrocẽ vim. et ad eos q̃ de solo deiĳciunt. vel de re solo coherenti vl̃ de edificio. etiã si a suprficiaria insula q̃s delectꝰ fuerit apparet hoc interdictũ locum habere. Sed ad res mobiles nõ pertinet. vbi furti vel vi bo. rap. actio cõpetit. Cetera vide in. l. ꝑalle.

Interdictũ vti possidetis locũ habet in rebꝫ immobilibꝫ. scz si de fundi vl̃ edifi possessione cõtendit. instit. eo. tĩ. §. sed interdictũ. Nã ibidẽ in. §. retinẽde. doꝛ. Et qz lõge cõmodiꝰ est potiꝰ possidere q̃ petere. ideo plerũq; et fere semp ingens exitit cõtentio de ipa possessione. Habet etiam locũ in incoꝛporalibus vt in quasi possessione. et dat possidenti ciuiliter z naturaliter. Vel etiã q̃ll possidenti gratia retinende possessionis. et ꝓponitur quoties inter litigatoꝛes ꝓtio ẽ vtꝫ possideat. qz alteruter magis se possidere affirmat. Est aũt hoc nomẽ vti possidetis ꝓprie ad immobilia accomodatũ. qz solũ illa dicunt ꝓprie possideri. eo q̃ eis q̃s pedibus insistat. unde em̃ appellata est possessio. vt. l. j. ff. de acq̃. pos.

Interdictuꝫ vtrobi. idẽ est cũ interdicto vti possidetis. nisi q̃ in hoc differũt. qz illud locum habz cũ q̃stio est de retinẽda possessione rerum mobiliũ. vt. ff. vtrobi. l. vnica. §. hoc interdictũ. Sed vti possidetis locũ habet cũ q̃stio est de retinẽda possessione rerũ immobiliũ. vt supra dictũ est. Et cõponit fm Azo. et Accur. in glo. j. l. ꝑalle. ex vtrũ z vbi. et ponit vbi ꝑ apud. et vtrũ ꝑ quẽ. q̃si dicat ꝓtoꝛ. apud quẽ ẽ res mobil nec vi nec clam nec ꝑcario ab aduersario tpe litis mote ei vim fieri veto. quo minus cum iudicatis. Rite en im hoc nomẽ vtrobi est ad mo-

billa interdictū vel attributū. Hā mobilia ꝓprie dicunt apud vel penes nos esse. Vñ Accur. in glo. vbi sup. q̄rit. q̄re diuersa nomina dant his interdictis. Et rñdet. q̄ mobilia ꝓprie dicunt possideri. Hā possessio ōr quasi pedum positio. ergo merito dat eis vti possidetis. qō ad mobilia aptari nō ꝑt. nisi bodie q̄n abusiue mobilia dicuntur possideri. Uel ſm alios ōr interdictū vtrobi. ꝓter verba solēnia olim in hoc a iudicio vel edicto reddita. scz vtrobi. l. vtrū ibi. vel ibi fuerit possessio vel alibi. Et plures solēnitates circa ꝫ q̄ bodie nō sunt in vsu fuere Et ꝫ interdicto ꝓtor iubet induci cū i possessionē q̄ ex duobꝫ potior fuerit z p maiorē ptē anni possederit ſm Accur. in glo. j. l. p̄alle. ff. eo. ti.

Interdictū de vxore ducēda marito dat marito aduersus eū q̄ dolo eā obtinet sine voluntate mariti. licet ipa volente. ff. eo. ti. l. j. Alia interdicta patent et exponuntur suis verbis inclusis.

Interdictū et cessatio quō differāt. ptz. q̄ p interdicta. phibet administratio sacramentorum. paucis exceptis. qō tñ nō fit p cessationē. in qua solū cessat a diuinorum solennitate.

Interp̄tatio est multiplex. vt. c. j. ō postula. prela. no. Et quomō interp̄tatio fieri debz in obscuris. habet de sponsa. ex litteris. j. et. ff. de pac. l. veteribꝫ. Et vide glo. bonā i regula. contra eū. de reg. iur. li. vj. Que declarat si obscuritas apponit in vltimis voluntatibꝫ in ꝙstionibꝫ factis in iudicio. in cōfessionibꝫ i tractatibꝫ. pactis l'sentētijs sub distinguēdo singula. Itez interp̄tatō iuris prorogat rōne fauoris. vt si cui idultū sit retinere bñficia vacātia in sua ecclesia. et fructꝰ eorz pcipe. extēdit nomē bñficij p interp̄tatōnē ad p̄bēdas z bñficia maiora. c. tua nobis dever. sig. Sliter si q̄s legat vina interpretamur vasa vinaria legata. ff. de vi. tri. z ole. lega. l. si cui. §. si vinū. ff. de pe. le. l. j. §. vltio. l. qui penul. z. l. nanqz z quibꝫ legatis vinaria debentur. ff. penul. leg. l. qui pactum. §. fin. Item ratione generalitatis cum quis obligat bona sua. futura bona intelligitur obligare. C. q̄ res pig. obli. pos. l. vlti. Itez aliquando aratur iuris interpretatio. vt in p̄curatione exigenda ne subiecti grauentur. vt in. capitu. quanto. de censi. Item vt exactōis z auaricie nota vitet. de cēsi. ex parte. Itē odij rōne. vt cū decime laico ꝓcedunt i feudū. c. cū in aplica de his q̄ fi. a prela. sine ꝓsen. capitu.

Interlocutoria sentētia Require infra sentētia. Sed vtrū sentētia interlocutoria transeat in rem iudicatā. vide ca. cū cessante. de appel. Et sufficit eā esse scriptā in actis. licz non ferat in scriptis vt est glo. in ꝓbo interlocutiōes. c. quonīā contra. de pba. Et breuiter ē omne ꝓbuz iudicis facies ad causā. z̄. vt no. in. c. cum olim. de testi. z in aut. de litigio. §. ad excludēdas. colī. vij. z. l. j. ff. de re iudi.

Intestatus ōr q̄ oīno nō fecit testamentum. vl'si fecit nō rite. z postea rupit ex certis causis. vl'si ex isto testamēto nemo sit heres. in sti. de here. q̄ ab intesta. de fe. in ꝑn.

Intronisatio est alicui⁹ in suā dignitatē vel suū thronū introductō vl'inuestitura.

Inuestitura est alicuius in suū ius introductio Et est ꝓprie possessio. sed abusiue dicit inuestitura quādo dñs hastā vl'aliq̄d corporeuz prebet vasallo. dicēs se p hoc facere inuestiturā. vt in li. feu. in titulo. q̄d sit inuestitu. olim aūt dicebat de puisione q̄ impator per vbē romanā inuestiuit archiepiscopos z epos per anulum z baculū. Require sup̄ instituere.

In incertas regiones fundum diuidi. est in ptes indeterminatas diuidi.

Inuolare. l. furari a vola dictū. qō manū significat. Unde. In modio rendi vix ē vola plene sciēdi. id est. in modio opinionis vix est plena man⁹ sciētie.

Inualescere. l. valō valere. z crescere z abūdare.

Inuentariū dicit libell⁹ q̄dā i q̄ oīa bona hereditaria q̄ apud aliquē inueniūtur ꝓscribūtur. z oīa in illo libello ꝓtinētur vt sciat quātuz eo tpe vl'se q̄ scribebat i bois suis ꝓtinebat. Et tutū ē heredi qō faciat. quia si fecerit vltra vires herditatis nō p̄t onerari. si nō fecerit oībus legatarijs legata restituere oportet. et cogit. etiā si excedat vires z facultates hereditatis. Etiā p̄t fieri i aliꝫ factis nedū in rebꝫ herditarijs Est etiaz inuentariū quoddā gen⁹ instrumētoz. Et licet per testes possit pbari ꝓtrariū ei⁹ qō in instrumento publico ꝓtinetur. scz. quando testes improbātes ipm in binario numero

excedunt numeꝝ testiū cum tabellione sub scriptoꝝ. tabellione ꝓ duob cōputato. Debent eñ i tot excedere quot ꝓ se facerēt plenam ꝓbationē, scz in duob, c. cū Johānes de fl. instru. tū inuentariū non improbat ꝙ testes ꝓpter nimiā eius solēnitatē. C. ar. tute. l. vlti. et Boff. de pba. §. sed q̄rit. cum seno. in. l. fi. C. vñ legiti. De herede q̄ nō facit inuentariū. Breuiter nota q̄ inuentarium est scriptura quam heres inchoare dz infra tres dies post mortē testatoris. vel postq̄ scit se institutū heredē. et ibi scribere omnes res defuncti sub testib, eāq̄ pficere infra q̄ draginta dies. vel infra annū si res sint remote. z tūc nō tenet creditoribꝫ vltra illud qđ inuentū fuerit i hereditate. Si aūt non fecerit inuentariū tenet insolidū.

De Jo

Jota neutri generis. xv. di. c. vlt. vbi scripta beati Augustī. et aliorū sctoꝝ patrū iubent teneri vsq̄ ad vnū iota.

De Jp

Jpsa. de hoc relatiuo vide Jo. an. in q̄stione posita sup regula ꝓtra eū rē. in scdo arti. de re. iur. li. vj.

De Jr

Jrregularitas est nota siue impedimentū canonicū ex facto siue de facto ꝓuenies q̄ ds ad ecclesiasticos ordies ꝓmoueri z tā ꝓmotus in eis ministrare phibet. z degradari siue deponi q̄nq̄ meret. Uel sic. Est inabilitas q̄dā canonica ꝑ quā ds efficit inabilis ad ordies suscipiendum. Et dr ab in. i. nō. mutādo n in r. et regula. qz ñ pōt exigere regulas ab apostolis et alijs summis pontificibus.

Jrrogare. i. inferre. vñ dr. crimē vel damnuꝫ irrogat infamiā vel mortē. i. infert. C. ex q. cau. infa. irro. in rubrica.

Jronia est cum ds minora de se dicit q̄z sint. Et tā est cū qđ ꝑ derisionē. i. ꝑ ꝓtrariū dr. et sic est figura. de q̄ z multꝫ alijs vide glo. bona. c. fozus. de ver. sig.

Jrrepe. i. latēter inualescere.

Jrenarche dicunt q̄ disciplīne publice z corregēdis moribꝫ ꝓficiunt. vt milites q̄ vadūt ꝑquirere latrones. Et dicunt q̄si arcentes. Nā vel qz ire sumēde incubitores publice et pacis. et q̄ etiā gerūt monarchiā sm q̄ accipit. C. de irenarch. li. x.

De Jt

Jtaq̄. no. Jo. caldri. in cōmento. decre. post cessionē. de pba.

Jter est ius eundi vel ambulandi hoīs siue homo eat sol⁹. siue vehat sella vel scita vl' in equo vel in quouis aiali. Seorsum ꝓ nō pōt iumentū secū agere vel vehiculū ducere q̄ iter tm̄ habet. Qñq̄ tū iter dicit vulgariter ipm solū ꝑ qđ iter vel tramites vel calles transeunt. ita q̄ q̄ actū habet. habet et iter. id est comoditatē itineris z nō conuerso. vide infra de via. vt instītu. de seruī. in prin.

Jterato q̄d importat. nota Archi. xj. q. iij. c. nō vero.

Jterū. nota Berñ. in. c. sua nobis. de appel. in glo.

Jtem hec dictio ex sua significatōne significat adiectionē. cōiunctōꝫ seu cōtinuationē. de q̄ Bar. ff. de pub. z vec. l. j. in ꝓn. Est etiam repetitiua seu repetitōis significatiua. repetit aūt illa quoꝝ repetitiōꝫ significare ꝓcludit qōlibet medīū. pbabile. ꝙbi gīa. testator dicit. Lego ticio fundū seianū sub cōditione. Jtē fundū seianū heres meus damnas esto. intelligit sub eadē ꝓditōe. vt. l. i repetendis. ff. de leg. iij. et sumit significatuꝫ ex dictōe itē. et ex ozōe sequēte q̄ est declaratiua ꝓcedentis. Et idē dic in die vel in alia q̄litate posita in ozōe ꝓcedēti. qz repetit z in sequēti. Jtē ibi testator dicit. lego ticio fundum seianū sub ꝓditōe. deposit ex interuallo dicit. Jtē fundū seianū ticio lego. hoc casu legatū valet. z videt primū reuocatū. nec videt repetitio ꝓditōis. vt. l. nō ad ea. Jbi cū dicit si prius sub ꝓditōe. ff. de cōdi. et demon. qz hec disputatio debet addere z opari. qđ nō fieret si cōditio repeteret. idō testator videt a cōditione recessisse z pure legare voluisse. Jtē ibi. testator pluribꝫ legatis factis filiū heredem instituit z adiecit. q̄ si ipe filius absq̄ liberis decesserit. relinquo ticio centū. Jtem relinquo ticio domū. Jtē relinquo sempronio fundū. ꝑdicta cōditio. si decesserit intelligit repetita in duobus sequentibꝫ legatis. et sic obtinet in tribus ꝑdictis legatis. qz sumit significatū ex legatꝫ pure prīs factis z ex significato cōditionis

Nam ex cõditione significat q testator nõ vult plus grauare filiũ si nupserit, sed vult grauare in sequẽtib⁹ sub illa ꝯditõe, si decesserit, facit, l. si ita scriptum. ff. de libe. et posthu.

Itinerarche dicunt itineris custodes. a verbo eo is. et archos grece, i. princeps latine. Ꝟ nomẽ trabẽtes, q⁹ ad puincia⁹ tutelã ꝓ singula loca pacis et q̃etis faciũt stare custodiam, l. j, C. de custo. ro.

De Ju

Judei dicunt q̃ mosaicã legẽ ad litterã imitãtes tenẽt circumcidẽdo. et alia legalia faciẽdo. Et dicunt a noiẽ dignioris trib⁹, scz iude, q̃ inter alias tribus bellicosior erat. Et i bellis primã aciẽ ꝛ regni vl̃ reg̃ ꝓtulegiũ obtinebat. cũ q̃bus xp̃iani nõ debẽt mãducare nec bibere, nec balneari aut medicinã eor⁹ petere, xxviij. q. j. null⁹, et. c. se, ꝛ dicit Bar, bri⁹, cũ eis loq̃mur. Rõ, q⁹ maior familiaritas ẽ in cibis q̃ꝫ i colloq̃o. et facilius q̃s decipit inter epulas, xxij. q. iij. vnusq̃sq̃, Dant em̃ nobis eandẽ retributõz quã dat mus in pera, serpẽs i gremio, ignis in sinu. c. ꝛ si iude⁹, de iude. ꝛ sarra. Itẽ iudeus nõ ꝑt esse doctor neq̃ tabellio. l. fi. C. de iude. l. generaliter. ℌ. eos q̃ iudaicã. ff. de decurio. liij. dis. nulla. Sz q̃d de eo q̃ factus est xp̃ian⁹, videt admittend⁹, q⁹ cessante cã zc. Ludo. de ro. in singularib⁹ suis dic ꝓtrarium. Hã ter. est ꝟm verũ intellectũ glo. in c. cõstituit. xvij. q. iij. licz sint neophiti. i. noviter facti xp̃iani, phibent ab officijs ecclesiasticis, g̃ ꝛ a tpalib⁹, sz nõ seq̃t. q⁹ alia ẽ rõ in vno q̃ꝫ in alio. Sz diceres, q̃re iudei puniunt cũ xp̃s oĩno passur⁹ erat. So. in. c. relegẽtes. xxiij. q. v. q⁹ nõ fecerũt ad finẽ boni sed cã vindicte ꝛ inuidie.

Judex dr q̃si ius dicẽs ꝑ'o siue qđ i iure disceptet, Jure aũt disceptare est iuste iudicare. Hõ est ergo iudex. s. bon⁹. si nõ est i eo iusticia. vt in. c. for⁹, ℌ. in omni quoq̃ negocio de ver. sig. Et iudex est q̃ ex iurisdictõe ꝓpria aut sibi delegata ꝛ cõmissa ius dr sup causas litigior⁹ vel litigator⁹ cognoscẽdi. et q̃ ex ꝓpria iurisdictõe illud dr dr iudex ordinarius. sed qui ex delegata dr delegatus extraordinarius.

Judex ordinari⁹ est ille q̃ dr ptãtem iudicãdi a se iure suo bocipo q⁹ est talis, vt eps, balinus, p̃ses puincie, et cõsimiles.

Judex delegat⁹ est ille q̃ dr ptãtem de cã aliqua cognoscẽdi ab aliq̃ sibi ꝓmissam, q̃ etiam dr iudex extraordinari⁹.

Judex ꝓpetẽs dr q̃ cause iurisdictionẽ dr cũ exercitio dato qđ ꝑ exceptionẽ possit elidi, siue exceptio ꝓtingat ꝑsonã. vt q⁹ suspect⁹ siue iurisdictionẽ, vt q⁹ rescriptũ surreptici um. vt est glo. i cle. cũ lite. vt lite pendẽ.

Judex incõpetẽs est in quẽ licet ꝓsenserim⁹, vel q⁹ ipe nullã iurisdictõz babebat. vel q⁹ interuenit error in adducẽdo vel ad eundo ipm. vel q⁹ vi cõpulsus sum in eũ ꝓsentire.

Judex cõpromissari⁹. Req̃. ℌ. arbiter.

Judices pedanei dicunt illi quoꝝ officiũ est de minutis causis ꝛ infimis cognoscere. et inutilib⁹ vel vilib⁹, licz sint ordinarij. Et dicuntur a pede q̃ est extrema ꝑs corpis. Doctores ꝓ cãs dñt ꝛ tenent maiorib⁹ referre cũ ipi ꝑ se ñ pñt trmiare. C. de peda. iudi. l. ij.

Judices cartularij erãt olim q̃ ab impatore ꝓtulegiati erãt. vt q̃ vellẽt corã eis litigare possent, sz ipi nõ poterant cogere aliquẽ ad litigandũ corã eis, Et dicunt etiã hodie iudices ordinarij creari a comite palatino q̃ nõ hñt administratõz nisi habitu. vt no. in l. j. ff. de iudi. et. l. fi. C. vbi et apud q̃s resti. agen. fit.

Judices domestici, Req̃. sup̃ domestici. ꝛ assessores.

Judicẽ delegare est vice sua aliũ de cã ꝓgniturũ ꝓstituere, Et nota q⁹ iudex dr esse bonus ꝛ grauis. iõ q⁹ sic̃ mulier impgnata ẽ grauis ꝛ tarda i eũdo, sic iudex tardo passu ire dr morigerare ꝛ nõ currere vt ribaldus. Etiã iudex dr ee bon⁹. iõ q⁹ dr iudicare gratis. Hõ em̃ licet vẽdere iustũ iudiciũ, etiaꝫ seculare. ꝑõt tñ si indiget expẽsas moderatas petere ꝛ recipe. de vi. et ho. cle. cũ ab oĩ. et. xliij. q. v. nõ sane. Hõ iõ dr iudex vẽdere iustũ iudiciũ. et testes veruꝫ testimoniũ. q⁹ vẽdit aduocat⁹ iustũ patrociniũ. ꝛ iurisperitus vex ꝓciliũ. Et subdit rõ ibi. Illi em̃ intervtrãq̃ ptẽ ad examẽ adhibent. isti expna pte ꝓsistunt. Nemo tñ de suis cogit facere beneficiũ. xj. q. iij. nõ liceat. et. x. q. ij. ꝑcarle. Et sic iudex p̃t operas locare, ꝛ in dandis cõsilijs q̃ sine labore plegendo libros allegationes q̃rendo fieri nõ pñt aliquid recipere potest vt modica xenia que inter lucra nõ cõputantur vt. l. solet. ℌ. vltimo. ff. de

offi.pcõ. Nec debẽt illa exenia in anno centum aureos excedere,l.ea, ĩ fi.ff.ad leg.iul. repetun.et hoc maxime de iudice delegato. Sed iudex ordinarius nõ pt petere expẽsas cũ sint ei certi reddit⁹ ꝓstituti,xxiij.q.j.militare. Et iudex in causis decidendis dz seq̃ cõmunẽ opinionẽ,nõ singularẽ alicuius doctoris.l.q̃ solidũ.§.etiã.ff.de leg.ij. vbi si sequit cõmunẽ opinionẽ etiã si male iudicauerit excusabit in sindicatu.insti.de obli.q̃ ex q̃si delic.in pn. Etiã iurisperit⁹ ex verbis senũ rusticoꝝ argumentat.l. si chorus. §.j. ff.de leg.j.

Judiciũ,hec dictio multiplr significat. Primo mõ idez est qõ casus fortuit⁹,vt dr.hoc de meo iudicio venit. Scõo ẽ discretio,vt dicendo.in pueris nõ est iudiciũ.facit insti.q̃ nõ est pmi.face.testamẽ.§.pterea. Tercio ẽ actio,vt cũ dr.iudiciũ familie herciscũde.ff. de iudi.l.in familie. Quarto est vltima voluntas testatoris. Quinto est iudiciũ vl sententia iudicis.l.j.ff.de re iudi. Sexto ponitur p examinatõe vel deliberatõe. Septio p auctoritate.lxij.dj.c.ij. Octauo q̃cq̃ p pena.l.dj.c.et purgabit. Nono capit̃ p instãtia vel ordinatõe cause discutiende ĩ iure coram iudice.sic sumit in ti.de iudi.et in.l.peranduz.§.j.C.de iudi.et.ff.eo.ti.l.ꝓponebatur.et in hac significatõe diffinit sic. Judiciũ est act⁹ legitimus triũ psonarũ.s. iudicis,actoris,et rei.sup eadez q̃stione aut sup eodẽ iudicio cõtract⁹,de ver.sig.for⁹.ĩ glo. Et dr iudiciũ q̃si iurisdictio ibidẽ. Et scõm Boff.describit sicut arbitriũ.exceptis his. Primo q̃ iudiciũ est de ciuili t criminali,sz arbitriũ est de ciuili tm̃. Scõo q̃ iudicium necessario,arbitriũ ꝓ voluntarie subit̃,et pri⁹ inq̃sitio vocabat̃. Uñ ẽm Lardi. Judiciũ est inuestigatio quã ẽm iuris ordinẽ facit iudex p varios modos ad veritatẽ eliciendã,et elicitã custodiendã,vt.xxx.q.v.iudicantẽ oportet. Et q̃ dr act⁹ triũ psonaruz intelligit vere vel ficte seu repñtatiue.q̃ in notoriis fama repñtat actorẽ.t fingit accusatorẽ. Itẽ ẽm Boff.iudiciũ finit q̃tuor modis. Primo tpe,vt cause criminales blẽnio. C.vt infra cer.tẽ.cau.crimi.termi.p totum. cetere triẽnio.C.ꝺ iudi.l.ꝓperandũ. Scõo sñia.q̃ iudiciũ finẽ accipit ex re iudicata.c. iudiciũ.de re iudi. Tercio pblbitõe. Et q̃rto status mutatione.q̃ iudiciũ soluitur vetante eo q̃ iudicare iussit,vl eo q̃ malus imperiũ in eadẽ iurisdictõe hz.vel si ipe iudex eiusdẽ imperij esse ceperit cui⁹ est q̃ iudicare iussit.ff.eo.ti.l.iudiciũ. vide Boff.de offi. ordi.§.finit.et hic ĩ sum.de iudi. Itẽ diffinitur. Est discussio cause coram iudice. ꝑalle.c. fozus.ibi.dum discutit iudiciũ. Et no.q̃ p prie añ lit ꝓtest.nõ est iudiciũ,q̃ nulla cau se discussio.l.j.C.eo.ti.et hoc respectu cãe.ñ autẽ respectu alioꝝ actuũ iudicialiũ,vt sũt examiatio ptium,t ꝓfessio tẽ,q̃ bñ fiunt añ lit ꝓtest.imo q̃cq̃ iudiciũ capit̃ p eo qꝺ ꝑit seu ꝑcedit sñiaz,vt ĩ.c.in iudicijs.de re.iur. li.vj. Et nõ dz claudicare iudiciũ,t q̃liter ꝺ cõtingat vide.c.inter.de excep.

Judiciũ ꝓtradictoriũ ꝺr si dicerẽ hoc eẽ consuetudinẽ,t tu aduersari⁹ meus diceres ñ esse ꝓsuetudinẽ.vt in.c.abbate.in glo.fi.de ver.sig. Et iudicio maioris standum est generaliter.nisi in casibꝫ in glo.sup ꝓbo plures.c.pastoralis.de rescrip.

Judicia capitalia sunt q̃bꝫ caput eximit̃ a ciuitate,morte vl exilio. de his vide insti.de publi.iudi.in.§.publicoꝝ.

Judicia publica sunt de publicis causis,et dicunt̃ q̃si populica.q̃ cuilibet de populo cõmissa est executio.vt ꝓtra crimẽ lese maiestatis in q̃ oẽs de ꝓpl̃o pñt accusare. Qñcq̃ iudiciũ publicũ ꝺr eẽ iudiciũ qꝺ intendit a crimie.de ꝺ insti.de publi.iudi.in pn.

Judicia ꝑuata sunt q̃ ciuiliter tractant̃ siue intentant̃. Itẽ de multiplici iudicio scz auctoritatis,ministerij. approbatõis tẽ. nota Archi.lv.di.ꝓcepta.et glo.sup regula in iudicijs.de re.iur.li.vj.t tãgit alqualiter Archi.ij.q.j.sicut.et ẽm Anto.de butri.diuidit̃ tripliciter. Primo rõne materie.secũdo rõne forme.tercio rõne ẽtitatis. Uñ rõne materie duplex est iudicium,aut temporale,aut spirituale,vel aut ciuile,aut criminale. Unde semp dicit̃ iudiciuz criminale q̃ finis tendit ad comodũ reipublice,vt fisci tẽ,siue pena sit corporalis siue pecuniaria. Sz ꝺr ciuile dum finis tẽdit ad cõmodum partis,glo.no.in.l.ꝓtor.in prin.ff.ꝺ sepul. viol.et fuit opi. Inno.in.c. qualiter et q̃. ij.de accu.et doc.in.c.j. de iudi. Secundo rõne forme iterum duplex est iudicium,scz ordinarium,et extraordinariũ. Tercio ratione quantitatis duplex est,scz vniuersale et generale,q̃ etiã differunt,de hoc plene

in.c.ij.de libel.obla. Itē iudiciū triplex reperit primū inter sanguinē secundus inter lepā tertiū inter cām. vt in.c.p venerabilē q̄ fil. sint legi. Et iudiciū humanū q̄ttuor p uertere solēt. scz fauor. odiū. premiū. timor. vt capi.j. de re iudi. libro. vj. z. xj. q. ij. c. q̄ttuor.

Juramentū est affirmatio vel negatio sacre rei assertōe vel attestatōe firmata fm Hoff. vel adhibita religione fm Placen.

Juramentū assertoriū est cū iurat de pñti vl de pterito sic esse vl nō esse. fuisse vel nō fuisse Sz iuramentū promissoriū ē qñ iurat de futuro aliq̄d daturū vel facturū. Aliqñ etiam iurat p execrationē. vt si hoc non fecero hoc accidat mihi vel filijs meis aut hmōi. Ponit ḡ triplex iuramentū. scz. promissoriū. assertoriū. et cōfirmatoriū fm Hosti. i sum. de iureiur. et Bar. ī. l. si q̄s eo. ff. ō fideiuss. z xxij. q. ij. p totū. Et habet li. ij. sen. di. xxix. De pmo i.c. debitores. z. c. q̄ntauallis. et. c. veniēs. de iureiur. De scdo in.c. fi. eo. tl. De tercio in.c. cū cōtingat. eo. tl. Et iuramentū vergit sex modis in petore exitū. vt no. Archi. xxij. q. ij. si aliquē. Et dz iuramentū habere tres comites. s. veritatē. iudiciū. z iusticiā. c. et si xps. de iureiur. et. c. animaduertēdum. xxij. q. ij. Et Hiere. ij. vbi dr. Et iurabunt in veritate iusticia z iudicio. Et iuramentū ñ extendit ad illicitū mandatū. c. q̄ntauallis. et. c. veniēs. eo. tl. imo pstās z recipiens iuramentū ꝺ canones punit. vt no. ī glo. ꝑ. pena. c. grauis. de cēsi. alis iuramētū est seruandū nisi fiat in dispendiū aie vel p supiorē absoluat. c. si ꝑo. eo. tl.

Juramentū calūnie est cū q̄s iurat se bona fide z nō aio calumniādi agere vel rādere. nec egisse vel rndisse. vñ. Illud iurat q̄d sibi lis iusta videt. Et si q̄rat verū nō inficiet Aut pmittet nec falsa pbatio detur. Ut lis tard et dilatio nulla petet. c. j. de iura. calū. in glo. tij. Jusiurandū q̄d ꝺpetētꝰ posset dici factū iuramētū l factū iuratū. eo q̄ sup fcō iurat vl iusiurandū eo q̄ sup iure q̄d iuranti cōpetit iurat q̄uis iurandū placuit. Tū vt factuz dicat ius qz sup fcō iurz iurat adijcit iurandū. qz illud dz esse iuramentū q̄d antea fuerat iurandū relatōe facta ñ ad id q̄d fit. sz ad id q̄d fieri ꝺuenit. l. ius aūt. ff de iusti. et iur. vel vt dic Azo. forte ius ponitur p religiōe q̄si diceret iusiurandū. i. religio firmāda. vñ iusiurandū idē est q̄d iuramentū factū. Et dr q̄ñq̄ ꝺuētionale. q̄ñq̄ iudiciale z necessariū. Cōuētionale ē q̄ñ a te peto aliq̄d z tu negas. tū defers iuramētū vt iurēs in ꝑ casu iure vocat iusiurādū ꝺuētionale z volūtariū. qz extra iudiciū ex ꝺuentōe z volūtate ptiū absq̄ aliq̄ coactōe iudicis pstat. Jusiurandū iudiciale z necessariū est cū in casu ꝑmisso iuro q̄ mihi debet q̄d peto. scz iudice in iudicio mihi ꝺferēte vt iurē. Et ꝑ aūt iuramēto donat actio et q̄ dū peteret rē suā delato sibi ab aduersario iuramēto vel a iudice suā eē rē illā iurauit. ab ipo em tūc peteret rē suā in actōe infactū q̄ orit ex tali iuramēto. Et dicit Hoff. q̄ duplex est iusiurādū. s. assertoriū. z promissoriū. Et assertoriū est triplex. s. voluntariū. vt est ꝺuētionale. ff. eo. tl. l. iusiurandū. Necessariū q̄d necessitate a iudice imposita defertur vl suscipit. Et nō pt recusari nisi ex iusta cā. vt. ff. de iureiur. l. mandāte. Et iudiciale q̄d ī iudicio defert vl refert a pte pti q̄d nō est necessariū subire. imo delatū recusari pt hodie. licet olim nō potuit recusari sz referri. vñ vide glo. j. c. fi. de iureiur.

Jurisdictio est ptās de publico introducta cū necessitate iurz dicēdi vl eq̄tatis statuēde fm Azo. Et dr a noīb ius z dictio. l. potestas. Hec aūt q̄ñq̄ est ordinaria. aliq̄ñ delegata. Itē alia ē plena. scz soliꝰ ꝓncipis. alia aūt semiplena alioꝝ vicz a ꝓncipe. De ꝑ vl de Spe. eo. tl. et. C. eo. tl. l. ij. Et nota q̄ q̄tuor dāt iurisdictiōz ordinariā. Prio lex inanimata vel canō. et hoc in dubio. secus si apparet velle dare delegatā. Scdo lex aiata. scz papa vel impator. et non inferior nisi eps suo vicario. Tercio ꝺsuetudo. Quarto vn i ersitas approbata. vt mercatoꝝ. cerdonū. et alioꝝ artificū q̄ pūt de suo corpore creare z eligere iudicē ordinariū. Silr vniuersitas facultatū artiū vl iuristarū. de hoc no. circa. c. cū ab ecclesiarū. de offi. ordi.

Juridicꝰ est q̄ iura dicit fm Jsi. li. x. etbi.

Jurisprudentia est diuinarū z humanarum rerū noticia iusti atq̄ iniusti scientia. iusti. scz ad faciendū. iniusti ad cuitandū. qz nō sufficit scire quid sit iustū aut iniustum. nisi et ipaꝝ rerum cōtrariarum vel corporalium habeat quis noticiam fm quā scām varias cōditiones varia iura sunt statuenda. insti. de iusti. et iur. in ꝓn.

Jure ꝓpio ꝺr aliqua res vendi in instrumẽto venditõis qñ ꝓprietas transfertur in ementem.

Jurgiũ ꝺr q̃si iuris garriũ eo ꝙ hi q̃ dicunt iure causam disceptãt. c. fozus, de verb, sig. ar. ꝙ iurgia nõ ptinẽt ad ꝑsbyteros. qz nõ tenent esse iurisperiti, xxxvij, di. quia ipsi. Nec ꝑñt aduocare nisi in certis casib, de postu, c, fina.

Justicia est ꝺstãs z ꝓpetua volũtas ius suũ vnicuiq tribuẽs, nõ q̃tũ ad actũ sed q̃tuz ad effectũ, instl, de iusti, et iu, in rub, z nigro

Justitia eñ est animi dispositio z mẽtis affectus q̃ q̃s ꝺr iust⁹, vt a grãmatica grãmaticus, dũ sine ꝓsonarũ acceptõe vel distinctione velit cuilibet q̃tũ in se est ius suum tribuere, Et q̃t modis dicat iustitia no. Arch, xxiij, q, j, c, vbi sana fides, Hã dicit ibi, Justitia est eq̃tas tolerãdi inopiã z tẽperãtiã hr̃e in abundãtia, Itẽ est patriã z socios defendere. qz vera iustitia cõpassionẽ hz. et nõ ex odio sed bono zelo exercẽda zc. vt ibidem, Itẽ iustitia sic describit. est habit⁹ bonus tribuẽs cuiq suã dignitatẽ, deo religionẽ, parẽtib obedientiã, maiorib reuerentiã, paribz cõcordiã, minorib disciplinã, sibiꝑ castimoniã, et pauplbus seu miseris cõpassionẽ opasam, Dicit ꝙ Tulli⁹. ꝙ iustitia est habit⁹ animi cõi vtilitate fuata, suaz vnicuiq tribuẽs dignitatẽ Itẽ sic, Est animi ꝺgrua dispositio i singul reb recte dñu dicãs causas, vide glo, insti, vbi supꝛ.

Jus habet multa significata ꝓmo. l, rigor l, j, C, de legi, Et talis rigor iuris in ecclesiasticis negocijs nõ est seruand⁹, sed sola eq̃tas, c. interposita, ꝺ appel, Scõo. l. verborũ cõceptio, vt cũ dicim⁹ ꝙ in stipulatõib ꝓsatur ius. vt, l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. ff, de pac, Tercio. l, rectũ vl iustũ, qꝺ derluat a iustitia. Quarto, l. aq̃ pinguis, Quinto capit ꝓ toto corꝑe iuris, Alia plura fcata ponit Jo, an, de reg, iur. in ꝓn. li. vj, Breuiter ius significat qꝺ subiecta materia vel vsus cõmunis id recipiẽdi in tali loco in q̃ ꝓferr significare declarat. Uñ ius est nomẽ generale, z lex iuris species. Et ꝺr ius q̃si iustũ. j, di, ius aũt, Et fm Jsi, li. v, et hi, Oñe aũt ius legib z moribz cõstat fm Jsi, vbi supꝛ, c ij, Et diffinit sic. Jus est ars boni et equi, cuius merito quis nos sacerdotes appellat id est sua iure cuilibet ministrantes, ff, de iusti, et iur, l, j, ij. rñso, Hoc est dicere ꝙ iustitia est collectio legitimoꝝ ꝓceptoꝝ q̃ artãt nos ad obseruandũ bonũ z equũ, l, vtilitatẽ z equitatẽ seu veritatẽ, Quãuis eñ vsucapio cõtra equitatẽ videat introducta, tñ subtili ꝺsideratõe materie innitit eq̃tati, cuz ꝓcipue equũ sit qꝺ publice vtilitati ꝺseruit Uel ꝺr ꝙ in vsucapione vel ꝓscriptõne ex causa z ꝓ bono publico inducit qñq rigor cõtra naturalẽ equitatẽ. vt ꝺr i glo. j, dist, j, ius autẽ, vbi dat qñq ius qꝺ nõ est iustum vel equũ. vt ibi exẽpla plura, Dicit aũt ius a iusticia, Et aliter sic diffinit, Jus est ꝓceptũ seu ordinatio principãtis seu dñi circa subditos q̃tũ ad ea q̃ ꝑñt subesse potestati subditoꝝ, Talis autẽ vel est de⁹, z tũc dicit ius diuinũ. vel ẽ natura, tũc autẽ ꝺr ius naturale, Uel est homo, z tũc ꝺr ius humanũ qꝺ regit duob vt in ꝓn, decre, Et sic scõm triplicẽ gradũ summoꝝ distinctũ est triplex ius, scz ius diuinũ, qꝺ est ꝓceptũ seu ordiatio diuina, z ius naturale, et ciuile.

Jus naturale est qꝺ est cõe omni nationi eo ꝙ vbiq instinctu nature habet, nõ aliqua cõstitutõe facta ab hoie sed ab ipso nature cõditore, vt maris et femie ꝺiunctio, liberorum successio. scz in bonis parentũ. vel etiã ꝓ carnis ꝓpagationẽ nõ ꝓ hereditatẽ. qz illa successio nõ est naturalis, vt est glo. sup ver, successio, di, j, c, ius autẽ, vbi ponit hec diffinitio pueroꝝ educatio, cõis oim possessio, qz iure naturali oia sunt cõmunia, l, cõmunicãda tpe necessitatis. c, sicut, xlvij, diſ, et oim vna libertas acq̃sitio eoꝝ que in celo, terra, mari capiunt. glo, dicit, Hec eñ et alia q̃ in nullius bonis sunt cedunt occupanti, l, cõcedunt. vt est rei depposite vel pecunie cõmodate restitutio, violentie ꝓ vim repulsio, Hã hec z si q̃d huic silẽ est nunq̃ iniustum, sed naturale equũq babet scõm Jsi, li. v, ca, iij. Et est tex, totius ca, ius aũt, di, j, et ibi vide glo, huius diffinitõis, Itez ius naturale est qꝺ in lege et euangelio cõtinetur quo quis iubet alteri facere qꝺ sibi vult fieri, z prohibetur alteri inferre qꝺ sibi nolit fieri, dist, j, in ꝓn, z, l. dist, ponderet alias cõsideret. in prin, z in auten, cum de ap. cog. §. ceterum. c. dilecti, de maio, et obe. vñ Qꝺ tibi vis fieri mihi fac, qꝺ nõ tibi noli, Sic potes in terris viuere iure poli, Uel aliter, Jus naturale ꝺr vno mõ motus ex

instinctu nature puenies quo singula aia-
lia ad aliqd faciendū inducunt. Et em̄ de-
bitū quoddā qō natura cuilibet repūtat, et
hoc debitū fm Jsiō. cōmune est oi nationi,
eo q instinctu vbiqz nature vel naturali cō
dītione habeat, z nō ex pstitutōe aliq̄ fcā ab
hoie. Jtē ius naturale ōr instinctus nature
ex rōne puenies. et fm hoc ius oia dicūtur
cōia. i. cōmunicāda, vt supra ōr. Jtē ius cō
mune ōr industria hoim statutū. Item ius
naturale ōr equissimū. Jtē p̄cepta natura-
lia sunt q̄ in lege z in euāgelio ptinent. vt nō
furtū facies, nō mechaberis, sed qō tibi vis
z̄c. c. palle. Jus aūt aut naturale in glo. vbi
prima descriptio data est fm motū sensua-
litatis. alie aūt fm motū rōnis. Jtē nota q
ius naturale fm glo. j. insti. de iust. na. gen:
et ciui. pt dici q̄ttuor modis. Uno mō ius
gentiū. insti. de re. diui. §. singulor. Scōo
ius pactor. ff. de pac. l. j. Tercio eius cōtra
rium. s. q rescindit pacta. vt restitutio mino
ris. ff. de mino. l. j. Quarto p instinctu na-
ture. vt qō in lege mosaica vel euāgelio cō-
tinet. Jtē ius naturale in q̄ttuor differt ab
alijs iuribus. s. in origine. in dignitate. in am
plitudine. z sñe rigore. vt declarat glo. j. di.
v. Nā cepit ab exordio natural' creature. et
nullā patit' immutationē. z ipo oia cōta sūt
nec ptra ipm fit dispēsatio. sed de alijs iuri
bus secus. vt ibi.

Jus ciuile inuenit' accipi dupliciter. vt di. j
c. ius naturale. Ciuile aut̄ ius vno mō est
qō q̄sqz popul⁹ vl̄ q̄qz ciuitas sibi p̄prīū di-
uina būanaqz cā pstituit fm Jsi. li. v. Se-
cundo ōr ius ciuile lex. rij. tabularū. Ter-
cio ōr qō ex legibus plebiscitis, pstitutionib⁹
senatusc̄onsultis, pncipū decretis, vl̄ autori
tate p̄udentū inuenit'. Quarto ōr ius qō n̄
est p̄torīū. Quinto ōr disputatio p̄udentū
q̄ fuit facta sub lege. rij. tabular. Sexto q̄c
quid habem⁹ scriptū de iure. Septio quic
q̄d iure naturali vel iure gentiū subtrahit'.
vel qō nō est ius naturale nec gentiū Et sic
capiendo ius canonicū ōr ius ciuile. Et sic
sumit'. j. di. Jus aut̄ aut naturale. vt i glo.
j. no. in fi. Et q̄ ita diuersimode ius ciuile
inuenit' accipi in iure. de pma acceptōe ha-
bes insti. de iust. na. §. j. De secūda habes. ff
de iust. z iur. l. ius ciuile. §. hec igit'. De ter-
cia z q̄nta. ff. de ord. iur. l. ij. §. disputatio. De
q̄rta. l. ius ciuile. pall. in pn. De sexta. ff. de
va. et extraor. cog. l. j. §. pinde. De septima.
insti. de vsuca. in pn. vt est glo. ij. §. sed ius
quidē ciuile. insti. de iur. na. gen. et ciui. Jtē
ius ciuile ōr triplr. Primo ex eo q in vnaq̄
q̄ ciuitate seruat'. z sic ōr in genere. Scōo i
spē ōr ius p̄prīū certe ciuitatis. et sic loquit'
§. alle. insti. Tercio ōr p excellentiā iuris
romanor. qū nō exprimit' p̄prīū nomē ciui-
tatis. et sic in ysi. sed z quotles. insti. ti. pal-
le. et sic cōcor. §. oēs populi. cū dicto ysi. in
quo. §. ōr q oēs populi regunt' legib⁹ emul
gatis ab impatore i ỹ. ōr q vnaq̄qz ciuitas
iure suo p̄prio vtit'. Sz primū intelligit' de
generali. secundū de pticulari.

Jus aūt gentiū est sediū. s. hostiliū occupa-
tio. munitio. bella. captiuitates. seruitutes
postliminia. federa pacis. inducie legatorū
nō vetandor. vel violandor. religio. cōnu-
bia inter alienigenas. pbita. Et tō ius gē
tium appellat'. q. eo oēs fere gētes vtunt'. c.
ius gentiū. j. dist.

Jus aūt aureolū anulor. fm q̄sdā ōr q olim
liberti anulos aureos ferre nō poterāt. Sz
fm Azo. est p̄iuilegiū qō cōcedebat' libert̄
in signū semiplene ingenuitatis. Uiuebāt
em̄ vt ingenui. sed moriebant' vt liberti. C.
de iur. anu. aure. in rubr.

Jus militare est belli inferēdi solennitas. fe
deris faciēdi nex⁹. signo dato. egressio i ho-
stes. z pugne cōmissio. Jtē signo dato rece-
ptio. Jtē flagitij militar̄ disciplia si loc⁹ de
erat'. Et fm canones q̄ fugit i bello publi-
co infamis est. vj. q. j. infames. Et fm leges
capite puniunt'. ff. de re mili. l. cause. §. que i
acie. Jtē stipendior. mod⁹. dignitatū grad⁹
pmior. honor. veluti tali corona vel torq̄s
dat'. Jtē p̄de diuisio p psonarū q̄litatib⁹ et
laboribus iusta distributio. z pncipis portio
vt di. j. ius militare. Et fm Jsi. li. v. c. x. Et
ergo nō oia q̄ i bello capiunt' sunt pncipis
q ōr hic pncipis portio. s̄z ipe teneat ea diui
dere fm numerū seu naturā psonar. sic etiā
rex cui⁹ sunt oia. p̄prij. q. v. dicat. Jus poscē
di ē ex habitatōe domicilij z cōtract̄. Jus pro
nat⁹ est auctoritas siue ptās quā patronus
hz in libertū. Aliter fm Bof. est auctoritas
siue ptās puenies ex bñficijs aūt p̄secratōr
eccle collat̄. Et puenit ex tribus. s. fundatōe
dotatōe. z edificatōe. l̄ sola collatōe. vt. x. j.
q. vij. filijs. z. c. q̄cūq̄. x. vij. q. ij. abbates. vñ.
Patronū faciunt dos edificatio fundus.

Competit aũt patrono aliq̃d honoris, vt si ecclesia nõ fuerit collegiata p̃sentet. Sed si fuerit collegiata tũc nõ electõi plati facilẽde sed iam facte honestius patroni postulet assensus. nec ex speciali concessione obtineat vt partes suas interponere debeat electõi tradende. c. nobis, de iur. pa. Itẽ habet aliq̃d honoris, q2 prim9 in ꝓcessione incedit. xvj. q. vij. plementis. Habet aliud oneris, q2 tenet defendere ecclesiã ab oĩbus oppressionibus, vt, xvj. q. vij. filijs. Et habz aliq̃d vtilitatis, q2 si migrat seu alis vergat ad inopiã alendus est de bonis ecclesie, vt. c. filijs. palle, et. c. quicũq3, vñ. Patrono debet honor ois vtilitasq3. Presentet pñt defendat alat et egen9. Põt etiã patronus preter egestatẽ aliq̃s reddituꝰ moderatos habere ab ecclesia cui9 patronus existit, sine p̃sentatõe institui nõ debet i ea ecclesia q̃ patronum habet. Et si spretis patronis ꝭ factũ fuerit, ſm rigorẽ iuris institutio est retractãda, eo. ti. c. illud, vl' irrita nunciada. Et ad instituẽtis verecundiã institut9 amouend9 est et ali9 quẽ patron9 dignũ elegerit ordinandus, vt, xvj. q. vij. decernim9. Sz si laicus p̃tet vnũ z postea variet aliũ p̃tando, videt a ꝓmo discedere posteriorẽ p̃sentando. ff. de pcur. l. sicut. §. vlti. Et tũc videtur arbitrio epi relinquendũ. q̃s eoꝝ alteri p̃ferat. ij. di. c. ecclesia. vide. c. q3 aũt, de iure patro. vbi de hoc. c. cũ aũt aduocat9. Item ius patronat9 q̃nq3 aduocatio, q̃nq3 vicedominatus vel custodia, vel guardia, vel ius est frequentat õis, vl' pcessionis, z q̃nq3 gra vt in glo. j. c. q2 clerici, de iure patro. et ſm Boff. in sum. eo. ti. vbi poit supdicta. Et nota q3 ius patronat9 nõ pdit q̃s p damnatione vel cõfiscatione iudicis secularis. glo. est in ꝑsi. subiecte. §. rursus. in fi. c. pastoralis. in cle. de re iudi. et est nota dignũ. Ũ vbi fit cõfiscatio bonoꝝ nõ cõfiscat ius q3 non transit ad heredes extraneos. sed tm̃ ad filios. l. j. et ibi glo. C. de bo. q̃ libe. ideo nõ cõfiscat ius patronat9 libertoꝝ vel emphiteosis ecclesiastica. vel feudũ, vt ibi ſm Bal. et in. l. q̃ se patrís. C. vñ liberi. Itẽ p̃tatus ab eo q̃ ius p̃tandi habz z idone9 nõ admissus a plato si patron9 nõ parlet habet ius in re et pt agere ꝯ institutũ a nemine vel a falso patrono p̃sentatũ. de re iudi. cũ bertoldus. et. c. decernim9. xvj. q. vij. Si aũt verus patronus varlat prim9 p̃tatus nõ habz ius ad agendũ cõtra secundũ p̃sentatũ z institutũ sed pt agere ꝓtra platũ q̃ eũ p̃sentatũ z idoneum malitiose nõ admisit, differẽdo eũ instituere z difficultates ingerẽdo, vt puideat el in bñficio ꝓpetẽti, iuxta. c. pastoralis. eo. ti. Itẽ ius patronat9 trãsfert in aliũ gratuito titulo cũ sit spũali annexũ, nisi cũ vniuersitate trãseat, vt. c. cũ seculũ. eo. ti. vñ versus. Jura patronat9 trãsire facit nou9 heres. Res ꝑmutata donatio vendit ioq3. Itẽ plerũq3 hoc nomẽ eccl'ia ꝑ iure patronatus supponit. xvj. q. ij. nemini. z. c. j. ó iu. patro. Et g̃ si q̃s vtat tali simplicitate ꝯ boꝝ. dono tibi ecclesiã vl' cõcedo intelligit donare ius patronat9 qó bz i ea. c. qó aũt. eo. ti.

Jus publicũ ꝓstat i sacris sacerdotibꝫ z magistratibꝫ ſm Jsi. li. v. et bi. ff. eo. ti. l. j. §. publicum. et. j. di. c. ius publicũ, vbi glo. dicit Qui ledit sacerdotes vel res sacras, ab oĩbus tãq3 ꝑ publico crimine accusari põt. ij. q. j. in primis Uel sic, ius publicũ est qó generaliter alias principaliter ad publicã deseruit vel spectat vtilitatẽ, veluti ne in portis vel muris ciuitatis z alijs sacris iudicibus vel sacerdotibꝫ vel magistratibꝫ aliq̃d cõmittat vel inferat.

Jus priuatũ ór qó specialiter ad singulares vtilitatẽ pertinet. Secũdario tñ etiã ad rem publicã. vt in pactis z cõuentionibꝫ mutuis priuatoꝝ spãliter initis ꝓspicit. insti. de iusti. et iur. §. ij.

Jus reipublice sez alteri9 q3 romanoꝝ qó ẽ ius cuiuslibet ciuitatis indubitanter scõmoes. q2 ciuitates regulariter vtunt iure priuatoꝝ. vt. ff. de ver. sig. l. cũ q̃. et. C. e. ti. in rubr. z. l. j. in glo. j. li. xj.

Jus q̃si naturale est qó dñs vel patron9 habet in seruũ z libertũ.

Jus quiritũ ór a q̃rino. l. a romolo. Et est ꝑ prie romanoꝝ. q2 nulli tenẽt hoc ius nisi q̃ rites. id est romani ſm Jsiõ. li. v. et bimo. et j. dist. c. ius quiritum. in quo agitur de legitimis heredibꝫ, de tutelis. de curationibꝫ. de vsucapionibus. Cõstat aũt ius quiritũ ex legibꝫ z plebiscitis, z senatusconsultis. cõstitutionibꝫ ꝓncipũ, edictꝫ senatoꝝ, z respõsis prudentũ. Uel ſm Jsi. ibidẽ. et dist. ij. in ꝓn. vbi de speciebꝫ romani iuris de quibus oĩbus vicz lex plebiscitum, senatusconsultum, pretoriũ, edicta responsa prudentum.

Et cetera q̄ sunt require loco suo. ꝛ insti. de iur. natu. gen. ꝛ ciui. §. cōstat. et sequēti. vbi hoc ius apud romanos tm̄ repit. dis. j. ius quiritū. Et dicunt romani oēs q̄ romano imperio subsunt. put dr. Proprium romanorū est hre filios in ptate. Et etiā gentiles sunt sub romano imperio. nā imperator ē pnceps totius mūdi. vt ibi glo.

Jus sibi facere vel dicere est aliqd facere vel dicere qō manifeste spectat ad iudicis officiū. scz q̄ a iudice faciendū sit. velut q̄s rē suā. ꝓpria rapuit auctoritate. putās sibi hoc licere. in iure cōfitet se hoc fecisse de q̄ q̄rit. vtroq; casu ipe facit. vñ dz sustinere cōtrarium calculū. id est cōtrariā sententiā. vt p debito quo teneris alicui. is pign⁹ tuū capit te inuito. ius quod sibi iure cōpetebat amittit.

Jus hre in re ꝛ ius habere in rē sunt diuersa. de ꝓcess. pben. li. vj. c. fi. et cle. vnica. de sequestra. possess. ꝓsi. et nihilomin⁹.

Jus ptorium est qō ptores induxerūt adimēdi. supplēdi. vel corrigēdi iuris ciuilis gra. vt. ff. de iusti. ꝛ iur. l. ius autē. Hoc etiā ius bonorariū dr. q̄ a bonores gerūt. scz magistralis auctoritatē huic iuri dederūt. vt insti. de iu. na. gen. ꝛ ciui. §. ptoriscq; edicta.

Jus succedēdi habet heres. Itē patron⁹ in bonis liberti.

Jus versutū dicunt pstigia vestigia siue captiones ꝓbor. q̄b obumbrant delicta ꝛ dicebāt versuta fm Azo. q̄ q̄s repellebat ab actōe p q̄sdā versutias. i. machinatōes verbor. Uel fm Martinū dr ꝓsutū ad exemplū vestimēti q̄ est illud int⁹ qō dz esse extra ꝛc. sic etiā erat ꝓsutū ius q̄ illud qō erat puniendū absoluebat. Et qō erat absoluēdum puniebat.

Juris auspiciū. i. exordiū litis. vt in. c. pastoralis. de cau. pos. et. C. de excep. l. penl. ꝛ de codicil. l. vlti. j. rūso.

Juris ꝓcepta tria sunt. scz. honeste viuere. alterū nō ledere. ꝛ ius suū vnicuiq; tribuere. insti. de iust. et iur. §. iuris ꝓcepta. ꝛ cōcordat. c. cū deuotissimā. xij. q. ij. vbi dr. q̄ summum bonū in terris est iusticiā colere ꝛ vnicuiq; ꝛc. Sed querit. vtrū seipm q̄s ledere possit. et videt q̄ sic. q̄ qō de vno concedit de altero negat ꝛ econtra. xxv. di. q̄lis. xv. q. iij. c. ex eo. ff. de iudi. l. cū ꝓtor. ff. de cōdi. et demon. l. cū ita legatū. ꝛ glo. in. c. nonne. de ꝓsump. Sed hic dr alterū nō ledere. ergo videt ꝓmissum seipm ledere. facit ad hoc. l. et si damnū. §. si pater. ff. de pecu. Et sic videtur q̄ cleric⁹ se vulnerās aio irato nō sit excōicatus. Cui⁹ cōtrariū tenēt doctores p. l. oīne delictū. §. ꝛ si se. ff. de re mili. Et videtur ex alio q̄ nō ꝓmittit milit armate milite. vt man⁹ violētas in seipm immittat. q̄ nec militi spirituali. Etiā null⁹ est dñs suorum membror. ꝛ. liber homo. ff. ad. l. aquil. Sol. dicit Joan. fabri. q̄ q̄s ledēs seipm nō incidit in canonē. Si quis suadēte ꝛc. xvij. q. iij. q̄ ille loquit vbi alius est agēs ꝛ alius patiēs. Et sic credit talē nō esse excōicatū sed alias grauiter puniendū. Sz opinio doctor. dicēs ꝓtrariū est verior scz q̄ talis sit excōicatus. Itē tenet Jo. an. in. c. cuz cōtingat. de sen. excō. Etiā mutilans seipm est irregularis sicut mutilās aliū. c. j. de homici. Et si ꝓhibitū est ne q̄s aliū ledat. multo fortius ne seipm. q̄ charitas incipit a seipo. c. nisi specialis. de vsupal. de peni. di. iij q̄ vult. ꝛ. c. si nō licet. xxiij. q. v.

Jus canonicū diuidit in decretū ꝛ decretales. quarū volumē dr extrauagās in quinq; libris. maxie respectu iuris ciuilis. Quorū libror. materia his babet versib⁹. Pars pri or officia creat ecclesieq; ministros. Altera dat testes ꝛ cetera iudicior. Tercia de reb⁹ et vita ꝓbyteror. Dans thorū quarta mulierū q̄ docet ea. Ultima de vicijs ꝛ penis tractat eor. Uel in vno versu. Judex iudicium clerus spōsalia crimen. Quilibet aūt liber habet plures rubricas siue titulos. in q̄bus ꝓmittit materia in generali. de q̄ tractatur in capitulis sequētib⁹ in spāli. Sub q̄libet aūt rubrica sunt vnū aut plura capitula q̄ dicūtur decretales vel ꝓstitutōes. Et aliqñ in capitulis sunt. §. Uñ qñ allegabis aliqd ex decretalib⁹ nō allegabis libri. sed titulū ꝛ capitulū in eodē. Et si sit capitulū longū. dices. c. tali. circa ꝓn. medium vel finē. Uel si sint i capitulis paragrophi. allegabis tali. c. §. j. vel. ij. Et post compositiones quinq; libror. dictorū p magistrum Raymundū capellanū Gregorij pape noni circa annū dñi. M. cc. xxxj. elapsis multis annis. vicz anno a natiuitate vel incarnatōis dñi. M. cc. xcviij. nonas Martij pontificat⁹ Bonifa. viij. anno. iiij. cōpilatus est liber sext⁹. Nō quidē sext⁹ cū alijs quinq;

partialiby ꝑdictis in vno volumie. Sed liber ſpālis continēs etiā quinq; ptes z ſupplētes defectus caſuū emergētiuz in libris decretaliū nō ꝓrebēſoꝝ. Deinde clemētis cōſtitutiones a Clemēte papa ąnto, ſub anno dñi. M.ccc.xj. in cōcilio Vienneſi, qō ſex mēſibꝫ tm̄ durauit, cōcepte z edite ſunt licet idē Clemēs morte ꝓuent⁹ ad publicū nō ꝓduxerit. Sz Johannes papa. xxij. de poſt cōpleuit, coꝛrexit, mutauit z executōni demādauit. Et fuerūt ꝓmulgate anno dñi M.ccc.xxix. kal'. nouembꝛis. De hoc vide glo. in ꝓhemio Clemē, ſup ꝓbo. nouēbꝛis. et ꝓbo. pontificat⁹. Et dicit Jo. an. q; iſte liber nō debet allegari ſeptim⁹. ſz debet intitulari, Clemētine ſcz ꝓſtitutōes Clemētis quinti. Sz decretū qō magiſter Gratian⁹ circa annum dominī M.c.z.xx. compilauit diuidit in tres partes. Prima ꝺꝛ diſtinctiones, qꝛ eſt diſtincta p centū z vnā ptes, quarum q̄libet hz vnum vl' plures canones Que vlteri⁹ ſubdiuidunt in paragropbos et verſiculos. Sz ſecūda pars decreti nominatur cauſe, qꝛ continet in ſe triginta ſex cauſas, a ąbus nomē accipit, Que vlteriuſ ſubdiuidunt in q̄ſtiones. Et he i canones, qui vltra in paragraphos z ꝓſiculos ſubdiuidi poſſunt. Tractatus aūt de pnīa imponitur in cauſa trigeſimatercia, in q̄ſtione tercia. Et habet ſeptē diſtinctōes, quarū q̄libet canones plures cum paragraphis z ꝓſiculis ſuis. Tercia et vltima ps decreti nuncupat⁹ de ꝓſecratōe. Et hz ſub ſe quinq; diſtinctōnes, cū canonibꝫ z capitulis, paragraphis z ꝓſiculis, vñ. Decretū dat centū diſtinctōes z vnā. Triginta cauſas z ſex addit tibi mixtas. Diſtiguit ſeptē, pnīa, cōſecrat ąnq;. Auctoꝛē q̄rū tibi declaro Gratianū. Et in dictis q̄ttuoꝛ libris ſatis patet modus allegādi q̄ i fundamētis alūnoꝝ iuris poni cōſueuit. q̄re hic ſupſedeo.

Jus vero ciuile diuidit in q̄ttuoꝛ libros ꝓncipales, ſcz. ff. C. Inſti. Auctē. Quibꝫ additur collatio. x. ſeu liber feudoꝝ. Primus ergo liber iuris ciuilis eſt digeſt⁹, q ꝓtinet leges z ſtatuta romanoꝝ. Et diuidit i tres libros ꝓncipales. ſ. digeſtū vetus, qō habz libros ptiales viginti quattuoꝛ. Inſortiatum qō hz libros ptiales q̄ttuoꝛdecim. Et digeſtū nouum. qō habet libros partiales duodecim. Quibꝫ cōnumeratis erūt libri partiales ąnquaginta digeſti veteris. Inſortiati, z digeſti noui. Et vocat digeſt⁹ etiam pandecta, vel liber pandectarū, vide ſupra de D. Secūd⁹ liber iuris ciuilis vocatur Codex, q cōtinet ſtatuta, ſanctiōes z ꝓcepta imꝑatoꝛis. Et fuerūt tpe Juſtiniani imꝑatoꝛis tres codices, ſ. codex gregoꝛianus, hermogenian⁹. z theodoſianus, de q̄bus codicibꝫ extrauagantibꝫ diu⁹ iuſtinianus animū ſuū ad imꝑiales ꝓſtitutōes diriges vnū codicē fieri fecit, quē ſuo felici nomine intitulauit Codex iuſtiniani, vt in rubrica ꝓbemū codicis. Et diuidit iſte liber in xij. libros ptiales. quoꝝ nouē primos doctoꝛes legere ſolēt. Sed vltimi tres qui lōge poſt ꝑmos nouē cōpoſiti ſunt: raro legi cōſueuerūt. In quoꝝ allegatōibꝫ hoc ē ſpeciale qō ad ti. et ad. l. cū. §. addit numerus, vicz li. xij. xj. zē. vt. C. de manu. z multi. l. et cetera. li. xj. z. C. de dignita. et ſi vt ꝓponis. li. xij. Terci⁹ liber ꝓncipal'ꝺꝛ auctenticū. vl' auctēticoꝝ. Et ſūt q̄ dā excerpta q̄ ꝑdictoꝝ libroꝝ ſūmula. Et diuidit iſte liber i nouē collatōes. Quarū q̄libet ſubdiuidit in titulos. z tituli nō in leges ſed in paragraphoſ Et differūt auctenticū et autētica, qꝛ auctēticū volumē eſt p ſe, ſed autētica eſt lex vna, vel paragraph⁹ incoꝛporatus libro codicis et antiq̄ iuri ſupaddit⁹. Et allegat ſic. C. de epi. z cle. aut. generaliter. C. de ſacroſan. eccle. aut. multomagis. ſz in auctētico ſimpl'r allegat titul⁹ z paragraph⁹ vt in auctētico vt iudi. ſine quoꝝ ſuffi. §. tali. ſufficit. vl' tali. Jtē decima collatio intitulat liber feudorum. Et habet duos libros ptiales. Quoꝝ q̄libet ſubdiuidit in titulos. Et iſti in capitula z paragraphos. Quart⁹ liber ꝓncipalis legū ꝺꝛ inſtitutōes vel inſtituta. Et ille diuidit in q̄ttuoꝛ libros ptiales. Et eſt introductoꝛi⁹ in ius ciuile z canonicū. maxie q̄ ad declaratiōnē terminoꝝ in vtroq; iure vſitatoꝝ. q tāq; oſtiū in domū ꝑbet introitum in ſapientiā iuris. Quare cōſulit oīb q̄ſi modo genitis iuris alumnis lac iuris cōcupiſcētibꝫ p inſtitutionē documēta ſua ꝑmoꝛdialia capeſcere z nutrimēta vt tli doctrina ꝑmit⁹ informati ſecuri⁹ mereant ibere ſanctōi Juſtiniani imꝑatoꝛis xp̄ianiſſimi. Null⁹ g̃ p̄ſumptuoſe ſine inſtitutionū doctria iuriſ maxie ciuil' ſublimitates tēret aſcendere, ne coꝛruat ex alto q ſatagit vola

re sine pennis. Et hec de nobis diuisioni busq; libroꝝ ꝓncipaliū̃q; iuris vtriusq; sufficiāt. Quoꝝ modū allegādi in singul' cū exemplis suis vide in fundamēto iur'. Et nota q; ius ciuile tripl'r se habet ad ius naturale, et tres operatões circa ipm̄ et el⁹ materiā exercet. Aliter tñ et aliter. Nā ius ciuile ꝓmo addit supnaturali determinatōi p cō gruos modos, vt est videre in delictis, verbi gra. Jus naturale et el⁹ rectitudo dictat delicta puniri, insti. de obli. q̃ ex delic. na. in ꝓn. ff. de fur. l. j. Et ita oīa ꝑcepta decalogi sunt a iure naturali sup illis ꝓncipijs fundata. q̃ ponit iuriscōsultus, de iusti. et iur. ff. eo. ti. l. iusticia. ¶. j. Et in phemio decreti. scz honeste viuere, alterū nō ledere, ius suū cuiq; tribuere. Secūdo rectitudo naturalis vult nemini subtrahi qō suū est. Et ius legale distinguit actus ab illa rectitudine deriuantes scz actū furandi, fenerandi, rapiendi ꝛc̃. Et vltra hoc ostendit quō vnus aliorū actuū plus deuiet a rectitudine nature. Et ꝑm illud maiores siue minores pene statuit. Tercio declarat. Nam iure naturali rectū est neminē cū alter⁹ iniuria vel detrimento locupletari. Nō tñ habetur de eodē iure si sit possibilis euentus in quo ꝙs locupletari posset cū alter⁹ iactura sine tñ eius iniuria, sic in ꝑscriptionib⁹, et in vsucapione. De ista triplici vsucapione loquit. l. ius ciuile. ff. de iusti. et iur.

Justū est qō ex ꝑcepto vel suplioris ordinatōe alicui ꝓcessum est. Et sic iustuz est illud qō ordinat iure. l. iuste. ff. de acq. pos. Sed iusticia est habit⁹ seu virt⁹ suplioris ad ꝑcipiendū bonū subditoꝝ. Quare ꝛc̃.

De Ka Alende sunt cer

ti dies mensiū, a kalon grece qō est voco latine. notat in. l. q̃ ante kalendas. et in. l. q̃ eum. ff. de ver. obli. qz ꝑmissio talis. Promitto añ kalendas, dupli citer accipi ꝑt. scz ante finitas. Et in dubio interptatio dz fieri cōtra stipulatorē. l. veteribꝫ. ff. de pac. l. quicq̃d astringēde. ff. de ꝟbo. obli. Ergo ꝙnde est actū ꝑmisisset ante kalendas finitas. Et tūc bñ sequit. quicq̃d ꝑmisit añ kalendas sit illi simulis q̃ promisit kalēdis. Et allegant isti tex. cū rōne premissa in argumentū ad testes ꝓcordandos quoꝝ aliq̃ deponūt ante guerrā, alij post, vt q̃ dixerūt post intelligant post inceptā, et q̃ añ intelligant añ guerrā finitā. Et hoc fuit dictū Angeli et Jmole. l. si q̃s ꝑemptorie sup. j. glo. et doc. l. ij. ¶. pe. et. l. lij. ¶. cū q̃d. ff. si cer. pe. ꝑ Bar. in. l. j. C. de vsufruc. l. insulā. ¶. pe. ff. solu. ma. ꝑ Jaco. butri. in. l. sed et si possessioni. ¶. ītē si iurauero. Jmo. ff. de iureiur. ī. l. inter stipulantē. ¶. j. ff. de ver. obli. Inno. in. c. cū cōtingit. de offi. dele. c. cū tu. et glo. magistralis. in. c. in nra. de testi. Et aliq̃ dixerūt q; testes tales tōo ꝓcordant ne puniant de falso nō vt probēt, vt ꝑ doctores in legib⁹ allegatis. Alij dicūt q; cōcordantur vt probēt, vt ꝑ glo. in dicto. c. cū tu. Sūt ergo kalēde ꝓme dies in q̃libet mēse. dicte a colo. qz antiqui colebāt primū diem mensis. et sic dicunt quasi colendi. Uel dicuntur a ꝟbo greco kalo. l. voco. qz romani habebāt ꝓcones q̃s prima die mēsis mittebant ꝑ terrā dicētes. Uocat vos senator ad nundinas ꝓparare vos. De hoc est glo. notabilis in. l. cū sextus. ff. de ꝟ. sig. q̃ etiaz declarat nonas et idus. de q̃bus vide ī fine ꝓmi libri cōputi cirometralis et ī alijs. Jtē in fi. li. vj. in glo. j. sup data libri.

De La Abra sunt imagi

nes que distillāt aquā salientē scz aque et fistule que salienti⁹ pingit.

Lanio onis. est macellarius vel beccarius. a laniando sic dictus. quia dilaniat et dilacerat animalia. et ꝑ frustra carnes incidit et vēdit. Uel est ille q̃ lanā separat a coriis bestiarū et exuit siue discoriat bestias. Et sic dr a lanificio ꝑm glo. ī. l. cum delanionis. ff. de fun. instruc. et instru. lega.

Lata culpa est nō intelligere q; oēs bñ intelligūt. et nō facere qō oēs faciūt vl' maior ꝑs vel id facere qō nulli vel pauci faciūt. ff. de ver. sig. l. late.

Latitare est se malitiose occultare aīo fraudandi creditores suos agere volētes. ff. q̃b⁹ cau. in pos. ca. l. sulcimus. ¶. q̃d sit latitare. et habetur in glo. c. cōsultationibus. ij. de offi. delega.

Latini sunt vl' dicebantur olim quidam qui ita erant a dñis manumissi vt erant in vita

liberi et gauderẽt plenaria libertate in bonis suis. sed in morte serui erãt. quare post obitũ eoꝝ nõ poterãt succedere parentibꝫ. et ꝯ bona eoꝝ tãꝯ seruoꝝ ad dños deuoluebant. Et heredes eoꝝ nihil post mortem eoꝝ cõsequebant. ꝫ cõtrariã habẽt ꝓditionẽ dediticiũ. vt supꝫ dictũ est in lra D. z ĩ desuetudinẽ ablerũt. qz pessima cõditio erat. vñ insti. ỏ liberti. ꝑsus. Uita latini gaudẽt dediticiũ morte.

Larue sunt deformatões hoim ꝓpter appositionẽ colozis.

Laudũ est snia arbitri. Et laudare est sententiam arbitralẽ ferre. Itẽ laudare dz arbiter in loco vbi cõpromissum est factũ. al's non valet laudũ. l. si cũ dies. §. si arbiter. ff. de arbitris. Sed quõ locus accipiat. Dicit Ludo. de roma q ꝓ ciuitate. z allegat Spe. singulariter ĩ ti. de arbi. ꝑsi. item q̃ritur an stricte. z. §. sequit. Itẽ laudũ arbitrozũ non ꝑt rescindi ꝓtextu instrumẽtoꝝ de nouo repertoꝝ si equiparas arbitramẽtũ trãsactioni. Si aũt vis eq̃parare reductioni appellationis tunc posset sicut in appellatõne in q̃ nõ probatũ probabo. Dicit Frederi. de senis in cõcilio suo. cc. xxxvij. qõ incipit. Petrus testatur.

De Le

Leuis culpa. vt in. §. ꝓterea. q. mo. res cõtra. ob. insti.

Leuissima culpa nõ est ꝓuidere qõ sapiẽtissimus ꝓuidisset. vt posui rem in capsa. z cuz claue clausi. et credebaz esse clausam claue amota nõ ꝓbans an esset clausa. Et similiter de leui. depositari⁹ nõ obligat si res deposita pdeꝛ. nisi ꝓtes sic ꝙuenerint. Sz de lata culpa semp tenebit. Et etiã est lata culpa nescire iura ciuilia. l. leges. C. de legib. vbi casus ad litterã. qz oẽs dñt scire iura ciuilia. Nõ ꝯ excusat dicẽs nesciebã q̃ lex ꝓhibebat. Etiã in maleficijs ignozãtia crassissima z negligentia maxia lata culpa est q̃ dolo ꝓparat. Sz casus fortuit⁹ ẽ inopinatus rei euẽtus q̃ nullo hoim remedio ꝓuideri ꝑt. vt. C. de pig. act. l. q̃ fortuit⁹. z insti. co. ti. §. itẽ is cui. vide supꝝ. Culpa.

Legat⁹ est ille cui certa patria vel prouincia cõmittit gubernãda. vt ĩ. c. nouit. de appel. Põt etiã dici legat⁹ quicũq ab alio ad aliquos est missus. Aliter. Legatos dicimus eosdẽm quos aduocatos vel patronos causarũ q̃ in forensibꝫ negocijs ꝓminẽtibꝫ litigantibꝫ suũ ꝓbẽt patrocinijũ. Et no. q tria sunt genera legatoꝝ. Quidã de latere dñi pape mittunt. vt cardinales q̃s appellãt fratres. Et tales pñt absoluere boies sue z alterius ꝓuincie. in prouincia z extra. z eq̃parant procõsulibꝫ. Alij sunt nõ de latere sed datiui illi simpl'r in legatione mittunt. vt ꝑlati q̃ tm̃ absoluũt ꝓuinciales. z in ꝓuincia nõ extra ꝓstitutos. Et eq̃parant ꝑsidibus prouinciaꝝ. Tercij sunt natiui. q̃ suarũ ecclesiaꝝ ꝓtextu legatõe fungũt. vt archiepꝰ cantuarlẽs. de q̃ in. c. j. de offi. deleg. li. vj. et tales sunt q̃ttuoꝝ. s. archiepꝰ Eboracẽs. Cãtuarlensis. Remens. et ꝓsanus. vt no. ĩ allega. c. j. eo. titu. li. vj. allega. Et legatus per litteras de sua legatione fidem facere debz si exigatur. vt. C. de manda. ꝓinci. l. vnica Et eius vice fungitur a quo destinatur et vicẽ alteri⁹ gerit. q̃re bonorandus est sicut ille cui⁹ vicẽ gerit. lxxxix. di. c. vlti. vbi dz. q diacon⁹ nõ dz sedere añ ꝑs byterũ nisi locũ habuerit sui patriarche. tũc em̃ sic illius locum tenẽs honorabit. vt. xciij. di. c. j. Itẽ legatus generalis ꝑt cognoscere ꝑ simplicez q̃relã. z ꝑ appellationẽ de causis subditoꝝ suffraganeoꝝ suoꝝ. vt no. in glo. cause illorum. c. j. eo. ti. Et legatus a latere cõferre ꝑt ecclesias vacãtes. si est cardinalis. al's nõ. vt no. in. c. j. eo. ti. li. vj.

Legat⁹ ꝓconsulis est cui ꝓcõsul postꝯ ꝓuinciam est ingressus mãdat iurisdictionẽ determinatã z assignataz. aut q̃ꝯ in itinere morã passus vl' necessariã trabẽs. vt in. l. aliqñ. de offi. ꝓcõ. z lega.

Legatũ est donatio quedã in testamẽto a testatore relicta. insti. de lega. §. j. z. ff. de lega. ij. l. legatũ. Uel est deliberatio hereditatis q̃ testator ex eo q vniuersum heredis foret alicui q̃d collatũ vellit esse. in. l. legatũ. ff. de lega. j. Et relinquit legatũ nõ vt heredi. sed cui placet. vt dicẽdo. hoc illi delego vel relinquo. id est dandũ dispono Uigebat aũt legatũ olim pluribus modis. Q̃ꝯ p vendicationẽ his verbis. Ille amodo vẽdicat a me illã rem sibi vt suã vt dicat suam esse. et petat vt suã. Q̃ꝯ p damnationẽ his verbis. Heres meus damnatus esto. id ẽ obligatus esto hoc illi dare. Quãdoq̃ ꝑm quosdam legatur per condemnationẽ. quando

a testatore aliqd relinquit in penã z in dã/
num heredis hoc mõ. Si heres me⁹ Titi
am duxerit in vxorẽ in damnũ suũ z penaz
centũ lego. Qñqz vigebat legatũ p verbuz
sinẽdi. his ꝓbis, Sino illi hãc rẽ. i. pmitto
illũ hre. Si ꝓ o res apud illũ esset apt⁹ essz
hic mod⁹ legãdi vt sineret eũ hre qõ apud
eũ tũc esset. Qñqz p ꝓceptatõz. s. cũ duos vl
plures heredes instituit. z alteri eoz ꝓlega
uerit aliqd z hoc idem ꝓceptaret z pre alijs
haberet.

Et nota qz legatũ regulariter tradit ab here/
de z fideicõmissum fere idẽ est qõ legatum.
Sz est dictũ fideicõmissum iõ. qz olim pen
debat ex fide heredũ. Sz mõ qd iuris ẽ in
vno idẽ et in allo.

Legatari⁹ est cui aliqd legatũ est. z q legatũ
accipit. Et talis ꝓt esse testis i testamẽto. vt
insti. de testa. ordi. §. legatarijs. Sic etiã fi/
deicõmissarius. vt ibi õz.

Legare est vltima volũtate testatoris de sin/
gulis rebz disponere z legatũ ab herede ꝓ/
standũ alicui relinquere. Etiã legare alia si
gnificatõe est mittere. z sic inde õz legat⁹. i.
missus. sed cũ significat relinqre. venit inde
legatũ. Et legare oẽs ñt q testamentũ face
re ñt. z legari ꝓt oibz illis q ñt heredes
institui. Jtẽ legari ꝓt res testatoris z here/
dis. etiã res extranee ꝑsone. Et sic qñqz te/
statoz sciebat rẽ alienã esse. z tũc dz rẽ illam
emere a dño z tradere legatario. z si dñs vẽ
dere noluerit debz heres legatario tradere
estimationẽ. Jtẽ ñt legari fructus futuri.
Jtẽ iura. actões. et seruitutes. sed nõ res q
nõ est in rerũ natura. vt hypocẽtaurus. Et
ea de qbus nõ est comertiũ vt forũ romanũ
basilica vel tẽpla. z q publico vsui destina/
ta sunt. Jdẽ ꝓt legatũ relinq quibuscũqz ꝙ/
bis. aptis tñz idoneis. vt si dicat testator le
go. dare iubeo. impo. mãdo. ꝓcipio z sic de
alijs. Jtẽ relinq ꝓt legatũ pure in diẽ z sub
cõditione. Et ꝓt testator hmõi legatis ap/
ponere cõditionẽ quã voluerit. qz heredis
institutio est caput z fundamentũ testamẽti
Et qz sine heredũ institutõe nõ valet testa/
mentũ. Jdeo multũ interest tabellionũ de
here de cõsiderare z inqrere. Sc̃o de here
ditatis diuisione. Tercio q ñt z debẽt in/
stitui. Quarto quõ z qualiter fiat heredũ
institutio.

Legitime ꝓtes heredũ bis versibz cõtinent.
Quattuor aut infra dant natis iura trien/
tem. Semissem ꝓo dãt natis qnqz vl vltra
Arbitrijũ sequit substãtia certa prijs. Quar
ta tibi satis est si sis extraneus heres. Tũc
trebellaris cũ reddere cũcta rogaris. Tũc
defalcaris cũ per legata grauaris. De istis
ꝓtibz vide glo. in. c. raynucius. de testa.

Legitimũ õz sex modis. Primo qõ nõ est p/
hibitũ. z sic p abnegationẽ phibiti vt incel
sio de legitima. Sc̃o stricti⁹ quicqd est p/
missum nõ p abnegatõz phibiti. sed p posi
tionẽ liciti. Tercio in positiuo digniori. scz
a iure ciuili ꝓcessum caplẽdo ius ciuile lar
gissime. p ꝓtorio z oibus ꝓtibus iuris ciui
lis. Quarto cõcessum a iure ciuili restringẽ
do vt nõ ꝓrehẽdat ꝓtorũ. sz oẽs alias ꝓ/
tes. scz senatusc̃onsulta. pncipũ placita. z re/
sponsa prudentũ. Quinto adhuc plus re/
stringendo ius ciuile solũ p lege. xij. tabula
rũ. Sexto maxie restringẽdo solũ p. l. xij.
tabularũ. exclusis respõsis prudentũ z edi/
ctis ꝓtoz. ita no. i. l. vnica. C. qñ nõ pe. par.
petẽti. ac. hec Latho saccus.

Leno est q preciũ p ꝙato stupro accipit. vel
damnatã de adulterio duxit. vel q eã adul/
terio subꝫcit. vel adulterũ se facit. vel que/
stum de adulterio vxoris accipit. vel q mã/
cipia q̃stiaria habet scz qui taberne vel ali/
cui negociatõni ꝓponit meretrices vt plus
lucret. Et hic est infamis. vel q vxorẽ depre
hensam in adulterio in matrimonio retinu
it. vt. C. ad. l. iul'. de adul. l. crimen lenocinij
Et in glo. de multis modis lenocinij ꝓcor
dantie allegant. C. de spect. scen. leno. l. j.
sup lenones. ll. xj.

Letamẽ est sterquilinũ a letando dictũ. qz le
tas facit segetes.

Letale idẽ est qõ mortiferũ. vñ õz de aliquo
vulnerato ad mortẽ. q letale vulnus habz
Et venit a letũ. i. moꝛs. vñ. Boleti leti cau
sa fuere mei.

Lex est cõstitutio populi qua maiores natu
simul cum plebibz aliqd sanxerũt. fm Jsi.
lib. v. et dist. j. c. lex est. Et dicit glo. q olim
populus statuit leges. Sed hodie transtu
lit hanc potestatẽ in imperatorẽ. insti. de iu.
na. gen. et ciui. §. sed q principi. Vel aliter.
Lex est species iuris. z ponitur quandoqz
stricte. scz pro eo quod populus romanus
senatorio magistratu interrogãte veluti cõ
sule constituebat. insti. de iur. natu. gen. et

ciul.§.cõstat autẽ. Nã cõsul est qui senator erat ꝛ populũ ꝓsulebat an ea placeret ita statui.ꝛ popul⁹ rñdebat ita. Et etiã sic diffinitur. Lex est cõmune ꝓceptũ viroꝝ ꝓudẽtũ ꝓsultatio delictoꝝ q̃ spõte vel ignorãter cõtrahunt̃ cohertio.cõis reipublice spõsio ff.de legi.l.j. Q̃ñqꝫ pontĩ large ꝑ oĩ rõnabili statuto Vñ etiã ór. Lex est sanctio sancta iubẽs honesta.phibẽs ꝓtraria.q̃ sumit̃ ex lege greca.ff.de legi.ꝛ senatusco. Lex etiam q̃ñqꝫ ór ꝓsuetudo.j.q.j.c.ij. Q̃ñqꝫ rõ.j. dist. cõsuetudo. Q̃ñqꝫ ius scriptũ siue ꝓstitutio quecũqꝫ. Q̃ñqꝫ cõstitutio ciuilis tm̃. Et q̃lis debeat esse lex habeť in.c. erit.iij.dis.ꝓ. ór. Erit aũt lex honesta iusta.possibilis ſm naturã ꝛ patrie cõsuetudinẽ. loco. tẽporiqꝫ cõuenies.necessaria.vtilis ꝛ manifesta.ne aliquid ꝑ obscuritatẽ in captione cõtineat. Et ibidẽ in.c.sequẽ.§.leges.ór.q̃ nõ est iudicandũ de legibꝫ sed ſm ipas. Et leges instituunt̃ cũ promulgant̃.ꝛ firmant̃ cũ moribus vtentiũ cõprobant̃. Nã lege non tota ꝑspecta inciuile est iudicare vel rñdere. ff.ꝺ legi.l.inciuile. Et leges ipe canones sacros imitant̃.in aucten.de eccle.tĩ.§.j. coll.ix. de iudi.cleri.c.j.de iura.calũ.et.c.j.de no.ope. nunc. vbi subdit̃.sacroꝝ statuta canonum principũ cõstitutionibus adiuuant̃.ꝛ sic econuerso in materia ciuili ius canonicum cedit ꝛ imitat̃. Lex alia priuata.alia publica. Lex publica est q̃ a sanctis patribꝫ scripturis est ꝓfirmata.vt lex canonũ. Lex priuata est q̃ ex instinctu spũssancti in cordibꝫ fideliũ est scripta.scz charitas q̃ dignior est prima.xix.q.ij.due sunt.

Legũ auctores seu inuẽtores ponunt̃ di.viij c. Moises.et.c.fuerunt. vsqꝫ in fi.dist.et ꝛasdem. vbi ór. Moises gentis hebree prim⁹ omniũ diuinas leges sacris litteris explicauit. Foroneus rex primus grecis leges iudiciaqꝫ cõstituit. Mercuri⁹ trimegistus prim⁹ egiptijs leges tradidit. Et dicit glo. q̃ ór trimegest⁹ ꝑter tres potẽtias. eloquẽtiam.scientiã.ꝛ virtutẽ. Solon prim⁹ legeſ athenienſibꝫ edidit. Licurg⁹ ꝑmus lacedemonijs ex appollinis auctoritate cõfinxit. Numa pompili⁹ q̃ romolo successit ꝑmus in regno leges romanis edidit. Deinde cũ populus seditiosus magistratus ferre non posset.decẽ viros legibus scribendis creauit.qui leges ex libris Solonis de greco i latinũ sermonẽ translatas duodecim tabulas exposuerũt. Fuerũt autẽ hi decem viri. Aplus. Claudius. Genicius. Veteri⁹. Julius. Manili⁹. Sulpiti⁹. Sextus vl Sextigius. Curacius. Rumelius postumius. Hi decẽ sunt electi ad scribẽdas leges ſm Jſi.ll.v.etbimo. Leges aũt in libris prim⁹ cõsul Pompeius redigere voluit. sed nõ ꝑ seuerauit ob trectatoꝝ metu. Deinde cesar scz Iulius cepit idem facere. sz aũ interfect⁹. Paulatim autẽ antiq̃ leges vetustate atqꝫ incuria oboleuerũt. quarũ ꝛ si iam nullus vsus sit.noticia tm̃ necessaria videť ſm Jſi. li.v.etbi.ꝛ.c.ij.dist.vij. vbi glo. dicit causaz quare noticia illarũ legũ est necessaria. Et est vt sciať causa q̃re tollant̃. C. de cadu.tol. l.vnica.q ꝛ papa arguit etiã ex abꝛogato iure.c.nouit.de iudi. Vel ideo noticia taliuz est necessaria vt reꝓbeť maledicta.xxxvij. di.legim⁹.ꝛ.c.q̃ de mensa.

Leges noue.ꝛ legũ codices.et a quibꝫ ceperunt.habeť.c.fuerũt. pall.dũ dicit Jſi. vbi supra. Noue aũt leges a Cõstantino cesare ceperũt.ꝛ reliqꝫ succedentibꝫ. Erãtqꝫ ꝑmixte ꝛ inordinate. Postea ꝓ Theodosi⁹ minoꝛ august⁹ ad similitudinẽ gregoriani ꝛ hermogeniani codicez factũ ꝓstitutionũ a cõstantini tpibꝫ sub ꝑpio cuiuscqꝫ ſmpatoꝛis titulo disposuit.quẽ libꝝ a suo noĩe theodosianũ vocauit.

Leges q̃bus non vtimur quõ fuerint facte. Reg̃re.ff.ꝛ instit. de exhereda.libe.ꝑ totũ.et in multis passibꝫ. Nã vt ór di.ij.c. quedaz. Leges quedã dicunt̃ ab his q̃ cõdiderunt. vt cõsulares Tribunicie. Julie. Aquilie. Cornelie. Et ꝑcipue lex pompeia.lex papia a Paplo.al's.papiniana a papiniano. lex falcidia.et q̃plures alie de q̃bus infra. Quedã etiã dicunt̃ a locis.vt lex rodia ꝛ cõsimiles.

Lex aquilia loquit̃ in eo casu cũ quis culpa sua alicui damnũ dederit.velut̃ equũ.seruum.vel aliud aĩal occiderit vel vulneraverit.seu vestẽ suã sciderit.aut in illis rebus damnũ dederit. Et in hac lege venit culpa leuissima. vt si q̃s ex alto se ꝑcipitauerit et sup aliũ ceciderit teneť lege aquilia. Casus ꝓ etiã occidentẽ excusat.instit. de le.ac.§.iniuria. Et si putator ramũ dejecerit ꝛ nõ ꝑclamauerit.ꝛ sic aliquẽ occiderit teneť ea.l. sz ũ teneť lege cornelia de sicca.i q̃ venit tm̃

dolus.ff.ad.l.aq̃l.ꝛ ad.l.cornel.de sicca.re quire supꝛ. Actio legis aq̃lie.

Lex commissoria ꝓprie nō est lex necꝫ senatusconsultū.sꝫ potiꝰ pactū.et hꝫ locū cuꝫ ita vēditor ꝓuenit cū emptore.vt si ñ fuerit solutū pcīo totū vel ps cū q̃dā pcio statim solura est.vt in tali dievel tpe sit res inempta vel inuendita si dictū sit vt redeat possessio vel dominiū ad venditorē. Tale aūt pactū nō hꝫ locū in pignoribꝫ sed in emptōibꝫ.vt ff.pe.l.ꝓmiſ.l.vltl.ꝛ.l.si fundꝰ. Et q̃ res ōr inempta ita accipit. Si vēditor inemptaꝫ esse velit cuiꝰ causa id caueꝝ alꝫ fraudareꝝ vēditor si exusta villa ī ptāte emptoris essꝫ nō dādo pecuniā inemptū facere fundum. tex est in.l.ij.ff.eo.tl.

Lex cornelia de falsis penā irrogat his q̃ falsum testimoniū dixerūt vl falsum testamentū vl aliud q̃libet instrumentū scripserūt. aut sigillauerūt.aut alꝫ falsum ꝓmiserunt puta in moneta vl mēsura. Et est dicta lex cornelia a cornelio inuētore Dicit etiā testamētaria.ꝛ elꝰ pena ī seruos ē vltimū supplicīū.in liberos ꝑo deportatio.inſti.de pub. iudi.§.Itē lex cornelia.de fal.

Lex cornelia de siccariis loquit de his q̃ dolo malo interficiūt scꝫ telo l iactu furtiue.et hmōi. Uel etiā ōr lex cornelia de veneficijs a veneno.puta qñ q̃s alīū interfecit veneno.aut magicis suſurrijs vel incantatōibꝫ. vl q̃ mala medicamēta publice vēdidit.et ōr de siccarijs a sicca acuta vl cultello.eo q̃ significat ferrū vel cultrū.vt inſti.de pub.iudi.§.siccarij aūt. Unū dicit glo.ibidē. q̃ sicca est cultellꝰ vtriꝫ incidēs quē portāt pegrini q̃ñꝫ ī baculo q̃dā.ita q̃ nō patet.vñ ꝓſus. Est sicca mucro latens siccarius inde vocatur.

Lex.xij.tabularū fuit origo totiꝰ iuris ciuil. ſm glo.inſti.de iuſ.na.gē.ꝛ.ciui.§.ex ñ scripto.in ver.origo.ff.de ori.iuſ.l.ij.§.j. Et ōr lex scripta in.xij.tabulas. Quarū decē a ciuitatibꝫ athenienſiū ꝛ lacedemoniorꝫ a decem viris fuerūt allate. Et due ad illaꝫ declarationē p eosdē decē viros postea additē.vt dicit glo.in ꝓ.decē viros.§.deinde.ca. moiſes.di.vij. Cū em leges ꝓpter discordiā plebeiorꝫ cū nobilibꝫ fere p.xxx.annos ī desuetudinē abijſſent creati fuerūt decē viri q̃ trāſtulerūt leges grecorꝫ in latinū.ꝛ eas in decē tabulis eburneis scripſerūt. Et bi decem viri postea vidētes illis decē tabulis mīras leges deeſſe.accepta ptāte corrigēdi diminuēdi.interpretādi.addēdi.ꝛ supplēdi duas alias tabulas addiderūt. Et deinde dicta est lex.xij.tabularū. Postea cū pdicti viri sibi magiſtratū vſurparūt a populo sūt creati.ꝛ sic cōſules sunt facti.q̃ senatusconſulta cōpoſuere.postea ptores ꝓſtituti sunt qui edicta ptoꝝ fecerūt. Et lex.xij. tabulaꝝ sic ōr.et hoc nomē olim accepit cuꝫ romani iura penes se nō habuerūt sed essent penes grecos. Ipi leges scriptas desiderantes a grecis miſerūt nūcios ad grecos q̃ ſupplicarēt eis vt iura traderēt romanis. qō greci rennuerūt. Unde greci ex eis ſapientē quendā.vt explorarent an digni essent romani legibꝫ.q̃ cum romā veniſſet.romani excogitātes q̃d fieri poterat.quendā ſtultū ad diſputandū cū greco poſuerūt.vt ſi pderet deriſio esset. Grecus nutu diſputare incepit ꝛ leuauit digitū vnū.ſignificās q̃ vnꝰ esset deꝰ. Sed ſtultus credēs q̃ vellet eum vno oculo cecare.duos eleuauit digitos.ſ. indicē ꝛ medīū.q̃ etiā ad iuramentū neceſſarium leuanꝫ.et cū eis etiā pollicē ſic̄ naturaliter euenit q̃ſi grecū cecare vellet vtroqꝫ oculo. Grecus aūt credidit q̃ trinitatē ostenderet. Itē grecus apertā manū extendit.vt ostēderet oīa nuda deo. Stultꝰ aūt timens alapā ſeu maxillatā ſibi dari. pugnū clauſum q̃ſi repcuſſurus leuauit. Grecꝰ intelleꝝit q̃ deꝰ oīa clauderet palma. Et sic credēs romanos dignos legibꝫ abijt et decē viris diſcretis a romanis electis.q̃s greci dignos iudicauerūt.leges impetrauerūt Et sic greci tradiderūt ipis decē tabulas eburneas ī quibꝫ cōtinebaꝝ tā ius ſcriptū qō in ciuitate athenarū frequētabaꝝ. q̃ nō ſcriptuꝫ qō in altera ciuitate scꝫ lacedemoniorꝫ erat in vſu. Poſtq̃ vero iſti decē viri fuerunt ſic cū decem tabulis reuerſi ab ipo populo romano habuerūt potestatē ſup illas decē tabulas examinādi.addēdi ꝛc̄.vt supra de boc ī glo.l.j.ff.de origi.iuſ.

Lex falcidia diſt.ij.ca.quedā.in fi. phibet ne q̃s in testamēto plus extraneis legare poſſit q̃ꝫ vt quarta ps sit heredibꝫ data. Dicit aūt falcidia a Falcidio tribuno auctore. vl ſm Azo.dicta est a fabre falce.id est a diminutione.qꝛ iam in primo ſingularibus relictis reſecat legata.vt falce reſecanꝫ segetes

Nam olim licuit cuilibet totã hereditatẽ suã alteri relinquere: Sed postea falcidiũ statuit ꝙ quarta ꝑs hereditatis deberet relinqui heredib⁹ legitimis ꝛc̃, vt supra de F Triplex est falcidia, vna debita iure nature. alia iure institutõnis. Tercia ỽ quarta trebellianica q̃ cõpetit heredi instituto qui rogatus est hereditatẽ alĩ restituere, di. ỽ. c rũsa, de testa. c. raynuci⁹, et. c. raynald⁹.

Lex fauia de plagiarijs eos ꝓsequit̃ q̃ liberos aut seruos vel filios alienos ab vrbe vel de vna ꝓuincia ad aliã subducũt ꝛ eos vendũt fraudulenter inscijs dñis ꝛ patrib⁹ suis, vt. ff. ad. l. fal. de pla. l. j. ꝛ. l. lega. ꝛ. l. eũ

Lex fusia, alĩs susia, vl̃ suffia canina nõ ꝑmittebat in testamẽto manumissiones fieri, nisi vsq; ad certũ modũ vl̃ numerũ seruoꝝ. licet inter viuos sit, ꝫ bodie ista sublata est ꝛ m̃to magis boc liceret i vltia volũtate. Et ỽ canina forte a q̃dã inducta q̃ canis vocabatur, nã canis naturã seruabat q̃ stat i palea quã nec sibi bñ ꝑt, nec alĩ fauet vt sit cõsonãs rei nomẽ. insti. de dona. §. est ꝛ aliud. Talis g̃ morieb̃at tãq; canis. qꝛ ñ poterat tenere suos, nec libertatẽ patieb̃at eis dari insti. de. l. fusi. c. tol. in glo. j.

Lex belyascẽtia dedititioꝝ est de lata libertate, de q̃ insti. q̃ ꝛ qui. mo. manumit. nõ pos. §. eadẽ lege belyascẽtia. q̃ dño minoꝛi, ꝛx. annis nõ alĩ manumittere ꝑmittit̃, quã si vindicta. l. ꝓga ꝑtoꝛis apud ꝓsilĩũ. l. apud locũ cõsilĩ sup̃ boc iusta cã manumissionis approbata fuerit manumissi. vt ibidẽ tex. inq̃t

Lex iulia de adulterijs ꝛ stupro ꝓsequit̃ adulteros, ꝛ eos q̃ sine vi ꝓgies, viduas, aut honestas aut honeste viuẽtes corrumpũt aut violãt. Et nõ solũ temeratores aliaꝝ nuptiarũ gladio punit. ꝫ eos q̃ cũ masculi nepbãdam libidinẽ exercere audẽt siue nõ verent̃ insti. de pub. iudi. §. itẽ lex iulia. de adult. et ibi ꝑ totũ de legib⁹ bic positis, quia publica iudicia sunt.

Lex iulia de ambitu punit eos q̃ ꝑ ambitus seu ambitõs muneribus datis ad honoꝛes ad officia publica accedũt seu succedũt. ỽ q̃ insti. de publi. iudi. in. §. sunt ꝑterea. in glo. et in. l. j. ff. ad. l. iul̃. de ambi.

Lex iulia lese maiestatis eos punit q̃ in ꝓncipem aut in rẽ publicã aliq̃d ꝓmittũt ꝛ machinant̃. Et est ꝯ tales statuta pena capitalis. Itẽ ꝙ vsq; ad q̃rtã ꝓgenitẽ ñ succedunt nati ab eis nisi ꝑ ꝓncipẽ dispẽset cũ eis, et sic pena ei⁹ aĩe amissionẽ sustinet, vt. C. ad l. iul̃. maie. l. quisq;, et insti. de publi. iudi. §. publica aũt.

Lex iulia repetundarũ loq̃t̃ de bis plectẽdis q̃ tpe administratõis aliq̃d acceperint vt iudicarẽt vl̃ nõ iudicarẽt. vl̃ aliquẽ i vincula deijcerẽt vel nõ. Ad boc em̃ cõpetit vt datum reseruet̃, ꝛ ꝙ alter puniat̃ Ultra ỽ etiã cõpetit ꝯ eosdẽ illis q̃ ab ipsis aliquã violẽtiã passi sũt. vt si coact⁹ fuerit q̃s a talib⁹ vẽdere rẽ suã minoꝛi ꝑcio q̃ valebat. et in silib⁹ casib⁹. ff. ad. l. iul̃. repe. l. j. j. ij. iij. et. v.

Lex iulia de residuis, punit eos q̃ officiũ publicũ aut administratiõꝫ habuerũt. Et tpe administratõis sue publicã pecuniã quã acceperẽt i qõcũq; negociũ erogandã retinuerũt ꝛ ñ erogauerũt. Vl̃ q̃ rẽ publicã quã acceperũt tradendã in cõi erario nõ reposuerũt ibidẽ, ꝫ penes se furtiuet dolose retinuerũt. vt. ff. ad. l. iul̃. pecu. l. ij. ꝛ. l. iij. §. lege.

Lex iulia de vi publica punit eos q̃ vim cuꝫ armis fecerũt vl̃ intulerũt, ꝛ ẽ pena deportationũ. vt isti. de pub. iudi. §. itẽ lex iulia.

Lex iulia de vi ꝓuata pũit eos q̃ sine armis vim inferũt in publicatõe tercie ꝑtis bonoꝝ. Si aũt vi rapt⁹ ꝓginis. viduc. l̃ sanctimonialis. aut alĩs stat. facientes ꝛ opẽ flagicio dãtes pena capitis punit̃. isti. de pub. iudi. §. itẽ lex iulia. de vi ꝓtua.

Lex iulia noꝛb. loquit̃ de latina libertate. vt insti. ỽ liber. §. libertinoꝝ aũt.

Lex iulia de annona. ꝓpetit ꝯ illũ q̃ facit vel ꝓcurat annonã fieri cariorẽ, qꝛ in ỽ leditur respublica. vt. ff. ad. l. iul̃. de anno. l. ij.

Lex iulia peculiat⁹, cõpetit ꝯ illos qui pecuniã vl̃ rẽ publicã. vl̃ sacrã l̃ religiosam furãt̃ pena vt. §. vt isti. de pub. iud. §. lex iulia.

Lex iulia mistellia, alĩs vistellia ꝫ locum q̃n marit⁹ relinq̃t vxoꝛi i testamẽto aliq̃d sub certa ꝓditõe si alteri nõ nupserit, ꝛ ꝓditõne nõ ꝓuata ñ teneꝫ beres dare relictũ ꝑ istam legẽ. Et q̃lẽ fac̃ cautõꝫ vide i aut. cui relictũ C. ỽ indict. vidulta, ꝛ. l. iulia mistel. tol. et. l. j. ibidem.

Lex oꝛtẽsia lata, l. facta, et a rege nomẽ soꝛtita ẽ q̃ eã statuit ꝛ fec̃, q̃ ꝓcꝛdauit iter plebẽ et ꝓl̃m ꝛ ꝓncipẽ, q̃ ꝓstituit̃ vt nõ min⁹ aut pl⁹ valeãt plebiscita q̃s lex ꝓl̃i. de q̃ insti. de iur̃. na. gẽ. ꝛ ciui. §. sed ꝛ plebiscita.

Lex papia patrũ ꝓtiner ꝑmia ꝑ suscipiẽdis

liberis. Et ꝺr a ꝑapio auctore. Alias papinitana a papiniano auctore. vide de ħ insti. per q̃s ꝓso. no. ius acqui. in. ℌ. sanctum etenim.

Lex pompeya de patrocidijs. al's paricidijs punit eos q̃ patri aut matri. aut auo ꝓauo. aut alteri de ꝯsanguineis aut parentib' suis morte infligunt. Et statuit illa lex penaz acerrimã. ꝙ tales i culleo. i. corio bulito cũ suank. in q̃ ponat vipa cũ simea canet gallo gallinatio z in mari vicino sic ꝑijciantur vel in flumie ꝓpinquo si mare nimis remote fuerit. De his oĩbus no. insti. de pub. iudi. ℌ. alia deinde.

Lex populi anthomastici ꝺr lex per excellentiam.

Lex publiciana dicta est a publiciano ꝓtore auctore. Re. sup̃ actio publiciana.

Lex rodia de iactu. subuenit bis quoz merces cã cõis piculi euitãdi electe sunt. z ꝓter iactũ nauis salua facta est. Quib' dat actio cõtra magistrũ nauis. vl' eos quoz merces sunt salue. Et ꝺr rodia ab insula rodo. alias rodiis in q̃ antiquit' plurũ fuit vsus mercatoz. Et dicit glo. hec intãssima est. s. qꝺ patẽtib' naufragiũ oĩa auferunt inhabitatores. vt. l. modestin'. ff. eo. ti. Hodie aũt excõicati sunt hac lege vtentes. vt di. ij. c. q̃dam. et sequen.

Lex satyra est q̃ de plurib' sil'loq̃t reb'. dicta sic a copia rerũ z q̃si a saturitate. Vñ z satira scribere. ẽ poemata varia ꝑdere. vt Horatij. Juuenalis. ꝑsij zc. dis. ij. c. satira: Et fm Isi. li. v. de q̃. C. de lati. lib. tol. l. vnic. i ꝓn.

Lex atilia loquit de ꝯmissione tutele i puintis z ꝑsidib' earũ rome ꝑcarlo vrbani z maiori ꝑte tribunoz plebis. de q̃ vide insti. de atilia tu. ꝓ totũ.

Lex vitelia loquit de liberto appetẽte ea q̃ ingenuis tm̃ ꝯpetũt. pura honores z dignitates asserẽdo se ingenuũ eẽ. De q̃. ff. ꝺ sta. bo. l. ingenuũ.

Lex vlarũ ꝺr solitaria excellẽtia.

Lex municipalis ꝺr quã alig̃ ciuitas cõstituit sibi. Et est ius ciuile. insti. de iur. na. gen. et ciui. ℌ. j. in tex. z in glo.

Lex canonica appellat diuina. c. nimis. de iureiur. z. c. j. de iura. calũ. Et lex ciuilis ꝺr lex bũana. c. ij. de ꝑscrip. li. vj. Põt tñ ius canonicũ etiã dici lex bũana. q̃ sunt i eo multa ab boib' statuta. ly respectu alioz iurijũ ciuilijũ dicat lex diuina. Silr lex ciuilis põt dici diuina aliq̃ respcũ. imo sacra ꝺr. z ꝓ ipaz q̃s religiosus efficit. vt. C. de legi. z ꝯsti. l. leges. Quare ipator ꝺr religiosissim' in phemio institutionũ. vide. c. q̃ iure. di. viij. et. l. fi. C. de ꝑscrip. lõ. tẽ. Et Archi. i ꝓho. bũane. c. fi. de ꝑscp. li. vj. vbi ꝺr q̃ leges diuinitus ꝓ ora ꝓncipũ sũt. pml'gate. xvj. q. lij. nẽo xj. q. lij. ipatores. Et aliq̃n vocat leges publice. lij. q. v. c. de accusatõib'. Aliq̃n leges exteroz vl' leges seculi. vt ibidẽ. Sed canonice diuine dicunt. lij. q. v. q̃ suspecti Et in iure canonico z legib' q̃libet studere deberet. q̃ nõ ꝑmittũt quicq̃ in eis ꝑtũ in paupertate viuere. vel in anxietate mori. vt in q̃t iurisco̅sultus. in aut. de here. z fal. ℌ. fiñ. col'. j. Et in ꝓhemio. ff. vbi dicit tex. legum oratores ditissimi efficiunt. ℌ. nos ꝓo. z gl. in ꝓ. ditissimi. ponit ꝓsus. Dat galien' opel et sanctio iustinlana. Et alijs paleas. vt supra de A. in dictione ars.

Legi'. reg. sup̃ homagiũ legiũ.

De Li

Libell' pluribꝫ modis accipit. vt no. Spe. in tracta. libelloz. Quicq ẽm ꝺr pu' liber vl' codicilli'. vl' cedula in q̃ actor cãm z actionẽ exꝑmit. Et ẽ duplex. q̃dã est accusatõis. z ille in criminalib' locũ bz. Et q̃dã ꝯuentõis z ille in ciuilib'. vt est glo. vnica. in ꝓn. c. j. ℌ libel. obla. Et dñt plura ꝯtineri i libello. vt in his ꝓsib' ꝯtinet. Quis q̃d coram q̃. quo iure petat z a q̃. Recte cõposit' q̃sq libellus habet. Nã libell' ꝯuentõis dz ꝯtinere nomen actoris. s. q̃s sit q̃ ꝯueniat. Et q̃d petatur. s. rẽ q̃ petit. Et nomẽ iudicis. s. coram quo agit. Et ius q̃ res petit. z sic cãm petẽdi. Et nomẽ rei. s. a q̃ res petit. Et iã tps z dies in q̃ libell' dat. Sed i libello accusatõis ꝯtineri dñt nomẽ accusatoris. nomẽ rei z iudicis. z crimẽ de quo agit. Et qñq ꝑsona cuz qua crimẽ ꝺr cõmissum. et loc' in q̃. z dies accusatõis. ꝑfessio accusatõis coram iudice z mensis in q̃ crimẽ est cõmissum. Sed diẽz horã ibi ponere nõ est necesse fm Hof. Qñq z scõo ponit ꝓ pane azimo seu subcinericio. vt. C. ꝺ epi. audi. l. iudices ꝑbi. tex. inq̃t q̃ incarceratis ꝺz victualis substãtia ministrari vl' tradi libellis duob' aut trib' diurnis. Et dic ibi glo. l. panib'. a libũ libi. l'a li ba libe. qꝺ est panis albꝰ vel subcinericeus

Et sic libellus est diminutiuū. Uñ dr. puer nolui libellū a sacerdote accipe. in aut. ibi allega. Qñq; z tercio capiť p pcib; pncipi oblatis. C. qñ libel. pncipi. obla. fac. lit. cō testa. Quarto p iudice delegato. ff. de offi. cōsul. l. nec quisq;. Quinto p scriptura demandatoris. Sexto p scriptura recusatōnis. Septimo pro scriptura quā vir dat vxori quā repudiat. et illa dr libell⁹ repudij. Octauo p scriptura appellatōis. ff. de appel la. l. j. Nono p scriptura quā iudex dat appellanti. scz apostol⁹. de appel. c. cordi. li. vj. Decimo pro scriptura infamatoria. q dr libellus famosus quā nullus scribere debet nec dictare sub pena capitis. fm leges. Pro prie tñ libell⁹ est scriptura agētis q̄stionem cōtinens z futurā actionē depromēs. Et dicit Ey. q est breuis scriptura intentōz actoris vl accusatoris ptra reū clare deprom̄s Et sic libell⁹ nō dz esse ꝓbosus velvtēs superfluis. nec obscur⁹. nec alternatiu⁹. qz alternatiua ponit obscuritatē vt no. in glo. lij l. si in rē. ff. de rel vēdi. Est tñ libellus incertus admittend⁹ vbi incertitudo proueit ex facto aduersarij. iuxta no. in. c. significantibus. de libel. obla. Et q qñq; libell⁹ alternatiuus admittat. nota ibidē vicz de ꝓsuetudine. nūq; tñ de rigore iuris. insti. de act. §. sunt z alij. als. §. sed iste quidē z ea q̄ sunt consuetudinis obseruanť. ff. de edil. edic. l. ḡd si fugitiuus. §. apud labeonē. z melius eo. ti. qđ si nolit. §. q̄ mancipia. z glo. ī. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. in glo. ver. dñi vl q̄si. q̄ est elegantissima z aurea dicenda. Vl sic. Libellus est breuis mēbrana actoris petitionē z causam ptinēs z actionē cōplectēs Dicit aūt libellus a libro diminutiue propter sui breuitatē. sic codicill⁹ a codice fm Spe. ī ti. de libel. ꝓcep. in pn. vl dr a libra. id est iustitia. Uñ iudex dz stateram eq lance ministrare. xlv. di. ois. xxiij. q. j. nō offeramus. z. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. ī. §. p̄fatus ergo. z. c. j. eo. ti. li. vj.

Libell⁹ repudij. Reḡre repudiū.

Liberalis cā est q̄ pncipaliter mota q̄stione ab aliq̄ dr aliqs seu alius suus seru⁹ esse ipe ꝓo ptendit se esse liber. Si ꝓo cōfiteať se eē seruū nō actoris sed alterius. nō est cā liberalis. sed est cā dominij. et causa hic ponitur p iudicio.

Liberi sunt qui ex ingenuis nascunť. Fiunt aūt liberi qui manumittunť. Et dicunť a libertate. Et sunt filij z filie z ceteri oēs in recta linea descendētes vsq; ad trinepotes. z vlterius dicunť inferiores seu posteriores. Sil r parētes dicunť oēs ascendētes p paternā seu maternā ꝓgnationē nobis ꝓiuncti vsq; ad tritauū. Et vlteri⁹ dicunť superiores seu maiores. Appellatōe ergo liberoz̄ intelligunť nepotes ex filijs z alijs descendentes. ff. de ꝓ. sig. l. liberoz̄. Et hoc ex masculis. Sz appellatōe filioz̄ regulariť nō cōprehendunť nepotes. insti. q̄ da. tuto. pos. ī fi. et est glo. sup ꝓ. liberi. ī cle. vnica. ō bapti. facit glo. j. ī. c. in pñtia. de ꝓba.

Libera. hec dictio significat posse fieri libere qō mādať. Nō tñ significat vltra mandatū generale. Et sic nō viderenť cōcessa q̄ requirūt mandatū spāle. z ℔ de vsu cōi. licz secus ex significato attēto de iure scripto. Tūc ei significat posse fieri qō sine mandato spāli nō fieret excepta denotatiōe. l. procurator. cui generaliť. ff. de procu. iuncta. l. filij⁹. ff. de dona. Significat ğ q posset alienare qō ñ possit ꝓcurator cui est ꝓcessa generalis administratio nō exp̄sso ꝓbo libera. cui⁹ significatū addit z opať. Nō aūt significat donationē. qz donatio ex natura est gratuita. vñ no. fm Bar. in. l. q rome. §. calimach⁹. ff. de ver. ob. Uerbū libera i illo tm̄ opať ad qō referť. verbi gra. dicedo. Cōstituo te procuratorē ad agendū z defendendū litē ꝓtestādam dās z ꝓcedēs liberā potestatē zc. non videť ꝓcessa administratio cause. sz solū instantie. qz hoc ꝓba importāt. Et de causa ñ pñt trāsigere sz solū de instātia. Itē ibi. Cōstituí procuratorē ad recipiendā solutionē dans ei liberā potestatē q̄ pt prozogare terminū. facit de procura. q̄ ad agendū. li. vj. z l. duo. ff. de admīnl. tuto. Itē de ꝓbo. plena l. si procurator. §. q si plenā. C. de procura. Item si domin⁹ cōcessit q procurator possit qō ipe dñs. licet nō expressit verbū. libera. vel plena potestate. l. creditor. §. lucius. ff. manda. Idem si dominus promisit se ratum habiturum quicquid per suum procuratorem actum fuerit. l. j. ff. de procuratoribus.

Liberatio sumiť pro dispositione liberatoria. z significat diuersimode. Haz ibi testator legat debitori suo q̄ solus est liberatiōz significat q debitor agere possit ℨ heredez

vt eũ liberet p acceptilationẽ.l.ij̃,§. nũc de effectu,ff,de libe.lega. Quia qñ testator dicit,volo liberari,vel lego liberationẽ. significat q vult ab herede liberari ex cõi mõ intelligẽdi. Itẽ ibi. Duo sunt rei pmittendi q tenent ad idẽ debitũ q̃libet insolidũ, testator legat vni liberatiõz,significat q ille posit agere ꝓtra heredẽ vt liberet p pactũ. Sz alter nõ liberat nisi ille vn⁹ liberaret ex maiori vi,vicz acceptilatõe,nã tũc etiã alter liberat,sic̃ acceptilatio capit p tali solutõe q vno soluẽte alter liberat,sec⁹ in pacto. Sz certe pactũ liberatõis in simplici rõne valz tm̃ sicut acceptilatio. Itẽ duo sũt rei pmittendi socij vni legata est liberatio,significat q ille cui⁹ nomẽ ascriptũ nõ est habet p legatario,Et sic agere ꝑt vt liberet sic̃ ille qui noiatus est. Et hoc si testator ei puiderevoluit qõ pbat ex similibꝫ cõiecturis sufficienter,qz in ꝓtrahendo socij sunt, Et intellige socios fm Bar,q̃bus oẽ lucrũ z damnũ est cõmune in illo debito. Itẽ ibi duo sunt rei pmittendi nõ socij facti debitores ex pecunia q̃ puenit ad vtrũq;,vel ꝓuersa est in cõmunẽ vtilitatẽ,testator legat liberatiõz vni nõ liberabit p acceptilationẽ sed p pactuz, Et istud pactũ pficiet etiaz alteri in ꝑte seu medietate debiti,Et sic intellige qõ no,glosa in.§.nũc de effectu.palle. Cõclude ergo, aut sunt socij z liberatio fit p acceptilatiõz. Et sic facta vni pdest etiã alteri. Sz iste alter nõ legatarius nõ ꝑt agere nisi vbi testator ei puidere voluit,Aut non sunt socij,et tunc liberatio fit p pactũ de nõ petendo et pdest alteri immediate vt in altera medietate tm̃ cõuenit. Itẽ nota q pactũ factum vni pdest alteri,put actũ est,z nõ alias,naz si est actũ ius ex eo q̃ri tm̃ illi cui fit illi q̃rit tm̃. Si vero actũ est ius q̃ri vtriq;,tunc q̃ritur vtriq;. In dubio ꝯo pactũ factum reo pdest fideiussori. Sed nõ pactũ factum fideiussori ecõtra pdest reo. nisi vbi fideiussori fit acceptilatio,et ꝓncipalis obligat⁹ est re. Quia tunc hec acceptilatio respectu ꝓncipalis cõtinet pactũ,qõ sibi pdest lege z p iusiu.§.et si fideiussori.ff. de accept. Posset tm̃ dici q ꝓncipalis liberat ipo iure,qz hoc fit p cõsequentiã,vt ibi nota. In acceptilatione aũt si fit principali pdest fideiussori. Facta aũt fideiussori prodest ei tm̃ si hoc ẽ actũ. In dubio prodest ꝓncipali licet nõ sp prout no.in.l.si q̃s reũ.de libe.lega.z finaliter cõcluditur q liberatio vni pson̄e i vna re vel in vno debito ad aliã pson̄ã,aliã rem vel aliud debitũ extẽdit. Si ꝑ dispontentẽ quis pbabili medio voluisse significat, Et liberatio generalis nõ ꝓꝑhendit q̃ ibi non cõtineri aliqõ mediũ ꝓcludit. Et liberatio cõcessa spãliter generaliter inter viuos z vltima volũtate ꝓcat qõ significare q̃uis medium pbabile declarat.

Libertas est res spũalis.et ideo põt venire i cõmutationẽ cuz alio spũali,de re. pmu.c. ad q̃stiones.z de ser.nõ ordi.c.nulli⁹ in glo. vlti. Itẽ libertas est naturalis facultas ei⁹ qõ cuiq; facere libet nisi qõ vi aut iure phibetur,insti.de iur.gso.in ꝓn. Et hec facultas ꝯ̃uis late pateat, tm̃ ei q̃q; resistit de facto. vt qñ nõ possum⁹ qõ desideram⁹. vel de iure, vt qñ nõ facere furtũ aut rapinam prohibemur.

Libertas latina fuit libertas q̃ habebat q si moreret ille cui dabat libertas, tũc tenuit. sed si supuixit tunc nõ tenuit. sed hodie est correcta per.l.j.C. de la.lib.tol. Reqre sup̄ latini. Et dicebat latina p similitudinem. Nam vt romani nominati sunt qz romanis subiciebant et incolumes mittebant, licet fm rem latini vel romani nõ essent. Et illa libertas latina dicitur cum nõ esset vera libertas.

Libertas dedititia. Re.sup̄ dedititia.

Libertas fideicõmissoria est quã testator directe nõ voluit cõpetere,sed p manumissionem alterius cui⁹ fidei hoc cõmisit,s. vt manumitteret.

Libertas testamentaria est que ex ipo testamento directo cõpetit,vt.C.de testa.ma,in ꝓn,in glo.

Libertas vindicte est q̃ fit p vindictã.C.de vin,liber,in ꝓn,glo.

Liberti siue libertini sunt q̃ ex iusta cã a seruitute manumissi sũt. Hec est inter eos differentia,licet q̃dam minus prudẽter dicũt libertinũ esse filiũ liberti,vñ libertus me⁹ vel libertin⁹ ꝺr ille q̃ seru⁹ me⁹ fuit ꝙz manumisi eũ. Et ego ipi dicor patron⁹. de q̃ sup ꝺ. in seruitute,insti,de liberti.

Libertus abortiuus est q̃ in testamento ei⁹ qui abortus est,id est mortuus manumittitur.

Libertus assignatitij⁹ est quẽ patron⁹ ei⁹ ex

liberis suis esse velit ꝑm assignauit.

Librarij est q̄ in libra apponēdo pōdera causas rerū determinat, vel est librios vendēs et custodiens.

Libripēs idē est qđ librarius, de q̄ glo. Insti. de testa. ozi in ꝓn.

Liberatio sumitur pro dispositione liberatoria et significat diuersimode, vt supra habetur. ℞ D.

Licerī vel licitarī est rē appreciare, vñ ōz, non curo centū grecos vno obolo licerī. Sed licere actiuū significat rē ꝑcio mensurabilem estimare ẽpto ꝑcio valeat, vñ ꝑ. Diues i oze licet, pauperē sed nemo licet.

Liceor em est actiuū in significatōe passiuū in voce. Sed liceo cōtra. vñ. Nō licet esse mihi, qui me nō esse licetur. Inde licitare ē frequēter estimare valorē rei vendibilis. Et licitator, i. suasor vel puocator, seu ꝓseneta.

Licitatio est venditio ꝓposita, vt cum aliq̄s empto in re ab altero volente emere p̄ciuz auget. Vñ quādo aliq̄ res publice venalis exponit. et vn⁹ offert decē et alter q̄ndecim, q̄n pclamatū est qđ q̄ plus offert eā habebit ille q̄ plus offert ōz aliū vincere licitatione vñ cū alterū sic intendit supare plus offerēdo in quacūq̄ negotiatione licitatio est vt q̄ licitatōe vincit rem ferat. C. de sacrosanc. ecclē. aut. qui res. et. C. de fid. instru. et iure haste fiscalis. l. q̄cunq̄. li. ꝓ. Est ergo licitatio subastatio, vel oblatio ad subastatiōz vt in. l. licitatio. ff. de pub. iudi.

Licitarij dicunt q̄ emendo vendēdo vel conducendo rē aliquā, vel negociādo aliq̄s pl⁹ offerēdo, alter alterū ꝓtēdit supare.

Licētia multiplex est vt no. Archi. xpiⁱ. q. ij. si abstineret.

Lima est instrumentū fabrile z ferreū q̄ metalla rodunt. poliunt. minuunt. z purgant. vñ. q. j. §. cū ergo vbi ferrū. et est glo. in. c. pastoralis. de re iudi. in clē.

Limites sunt fines vel termini regionū. Jñ limitare terminare ōz. vel restringere. vñ limes est termin⁹ agris posit⁹ vel pratis seu cāpis. vl' etiā ōz meta. Sz limē est introitus dom⁹ dictū a limite. Hā limia sunt edium. limites ꝓ regionū vel finiū. de q̄ Iusti. quimo. ius pa. po. solut. §. dictū est aūt.

Limitarij dicunt q̄ cōstituti sunt inter castra et ciuitates. vl' ꝓsinia opida vt limites defendāt z colāt. vt. C. de fun. limi. l. vlti. in fi. li. ꝓ. Et dicit Accur. sup rubr. ibidē. q̄ q̄dam habēt ꝑ limitosis limitrophis, a trophos. i. descriptio. et limites. i. descriptꝫ ad vsum limitū. alⁱs militū qui imperium custodiunt.

Limitarche dicunt ꝓncipes locoꝝ in q̄bus sunt diuersarū ꝓuinciaꝝ aut regnoꝝ diuersorū limites z termini. Inde etiā dicunt comitarche qui ꝓsinia opida vl' ciuitates tenent trās limitē locoꝝ.

Linea est collectio ꝓsonaꝝ ab eodē stipite descendentiū diuersos grad⁹ ꝓtinēs z numeros distinguēs. vide no. Jo. an. sup arborē cōsanguinitatis.

Linthea nō dubitat velū vocarī.

Linthearij sunt q̄ linthcas nauis vl' naulū. vel linthearioꝝ negociatoꝝ exercēt ꝛc.

Linthearia ōz talis negociatio.

Lintheariosa vel linthcariuz est negociatio linthcarioꝝ.

Litē pendere est litis ꝓrestatione esse. vel litē in certo esse. cū tū ambiguus sit el⁹ exitus z euent⁹. Hā litis z iudicioꝝ euent⁹ est incertus. ff. de pecu. l. qđ debet. Pendere aūt ōz lis ꝑ appellatione recusatione cōsultatione vel relatione. vel q̄diu diffinitiua sīa non est lata. de q̄ ꝑ doc. vt lit. pendē. ꝑ totū.

Litē cōtestari ōz q̄n actor ꝓponit intentionē suā z actionē coz̄ iudice cōtra aliquē. z ille statim negat. tunc est lis cōtestata. Et dicit pēdere. Nam in suspēso sunt oīa donec lis sopiaī. i. terminet. vel ad superiorē negociū trāsmittat. Et ōz lis pendere quo ad hoc vt nihil innouet q̄ tuor cōcurrentib⁹. Primo q̄ citatio emanauerit. Scđo q̄ a iudice cō petente. Tercio q̄ ad ꝓtē ꝓuenerit. vel ꝓtē impediente q̄ minus ꝓuenerit. Quarto q̄ in ea talia sint exꝑssa ꝑ q̄ pars instruat sup q̄bus cōueniat. vt in clē. fi. vt lit. pendē. Et ꝑt addi quintū. vt ibi nota. q̄ emanet z ꝓueniat debito tpe.

Litis contestatio est negocij principalis ab actore z reo bincinde facta narratio. Quā narrationē ꝓcedere debet libellus. nisi forte de cōsensu partium remittat. Fit autē litis cōtestatio coz̄ iudice ꝑ narrationē actoris z ꝓtradictoz̄ rūsionē rei. vt q̄ negat. vl' ꝑ aliquā exceptionē opponit aio ꝓtestandi litē. i. ea mēte vt in causa procedat vl' desistat. Est ergo litis cōtestatio ſm Goffre. bincinde apud iudicē negocij principalis

facta narratio p principales psonas, non p aduocatos, nisi forte principales adeo fuerint indiscreti vt eor defectus de licētia iudicis p alios suppleat, vt in, c, pastoralis, ō iudi. Et litis ꝓtestatio est initiū actōis z cōflictus in cā. de hoc vide glo, bonā in. c, dudum, ij, in ꝟ, ꝓsitā, de elec, quō z qñ fiat litis cōtestatio,

Litigiosa res est mobilis vl' imobilis res vl' se mouēs de cui⁹ dño cā mouet inter petitorē z possessorē ꝓuentōe iudiciaria pcib⁹ ul' vel ꝑncipi oblatis z iudicib⁹ insinuatis et p eū futuro reo cognitis. C, de litigi, aut, litigiosa. Fit aūt res litigiosa incōtinēti oblato libello. Alij dicūt rē litigiosam nō esse añ lit, cōtestationē, de hoc glo, in, c, j, vt lite pendēn, li, vj,

Lis a ꝓtentōe limitis ꝑus nomē sumpsit, ō q Virgil', Limes erat posit⁹ litē vt discerneret agri, c, for⁹, de ꝟ, sig, ad medij. Et lis dr mota cū fuerit cōtestata, c, ex pte, ij, de ꝟ, sig, z aduersario, de excep,

Litis q̄si ꝓtestatio est qñ aliq̄s ꝓuētus i iudicio sup reb⁹ mobilib⁹ q̄s possidet noīe alieno noīat dñm i iudicio z accipit iducias ad denunciādū dño, vt ad iudicē veniat vl' mittat si ipe dñs ñ ꝓparet i termio sibi dato, tūc lis q̄si cōtestata est ꝓtra dñm siue habetur p ꝓtestata ad interrumpendū longi tpis ꝓscriptionē, vt i, c, qm̄ frequēter, §, i aliis, ꝟ, qō si sup, vt lit, nō ꝓtesta,

Litteris dr obligatio cōtrahi qñ q̄s cōfitet aliquā in aliquo instrumēto se recepisse pecuniā quā nondū recepit sub spe numerationis future sibi faciēde, put a creditore eidem pmissuz extitit. Illi cōpetit actio non numerate pecunie si exigit ab eo debitū añ q̄ recepit,

Littere de rato dicunt procuratorie, qr ꝓstituens procuratorē semp adiicit i fine q̄ quicq̄d procurator fecerit sup causa ad quā datus est ratū gratū z, habebit, vt, c, cū dilect⁹, de reli, domi, in glo,

Litigatoris noīe nō solū actor sz etiā re⁹ intelligit, vt, c, j, de lit, ꝓtest, li, vj,

De Lo

Locatio est psone vel rei ad vsum facta concessio vl mercede vel pecunia numerāda cōuēta, alioq̄n de alia re erit ꝓtract⁹ noīat⁹, ō q videno, p doc, de loca, z ꝓduc, sup Rub,

Loculus est bursa vel marsupiū, i, c, j, de depos, in glo, dñs loculos habuit vt indigētibus subueniret, xij, q, j, habebat dominꝰ loculos,

Locator est ille q̄ rē aliquā p certo pcio l' certa mercede alicui vtendā ꝓcedit, vl' aliū re sua mercede sibi ꝓuēta vti pmittit, vt cū loco tibi domū meā ad habitādū in ea ego dicor locator, Tu ꝟo q̄ sic vteris seu adversum recipis cōductor nuncuparis, vt in, ca, j, de loca, et cōduc,

Locati actio, Req̄, sup, Actio locati,

Locuples, Req̄, sup Bona liberor,

Locus religiosus, Re, j, Religio,

Loc⁹ sanctus dr q̄ firmus est z ꝟtutib⁹ munitus, dño q̄dē qō sanctū est, s, a sanguinib⁹ id ē a peccat; imolari dz, de q̄ insti, de re, di ui, §, sancte quoq; res,

Loc⁹ insignis fm Jo, an, in, c, statutū, de rescrip, li, vj, est ciuitas, licz ibi nō sint ptri. Et de h dat ibi rōem, Sed fm Inno, Hostiē, Abba, ñ sufficit eē ciuitatē nisi sit ibi copia ptror, Cōpo, dicit, sufficit si de vicino pñt loco haberi ptri, Pau, de lizarijs, i cle, vnica, de fo, cōpe, dic insignē locū in q̄ pt copia haberi necessarior p epō, familia, z equitibus suis, licet nō sit copia peritor,

Loci adiectio significat diuersimode disponi, verbi gra, Testator dicit, titio lego centum q̄ sibi volo solui de pecunia quā hēo i tali loco, puta, tali castro, tali domo, tali arcba, Et si i illo loco nihil est tūc nihil debet si min⁹ est nihilomin⁹ tota pecunia debet, l, q̄dā testamēto, ff, de leg, j, l, luci⁹, ff, ō ali, z ciba, leg, vbi testator legauit alimēta libertis, postea scripsit q̄ ex certis fundis percipient si nō pñt pcipi ex illis fundis aliunde debēt suppleri, facit, l, paulo calimacho, §, fi, ff, de leg, ij, Rō, qr locus hic apponitur ad demonstratiōz vñ solutio fieri possit, vt nō ad taxationē seu restrictōz legati q̄re legatū nō restringit, Etiā quia legatū fuit factum in genere, z sic remanet i genere, z adiectio loci refertur ad designatiōz fiende solutiōis, Et qō de legato dr idē in ꝓtractu intelligitur paritate rōnis, vt si dicat, promitto tibi centum soluēda de pecunia quā habeo in tali loco, Et ibi lego vel promitto decem que habeo in arcba, si nihil est nihil debetur, Si minus est, illud tm̄ debet, l, si seruus, §, qui quinq̄, ff, de lega, j, Quia locus

adūcīt summe immediate. Et p hoc significat q illa summa q̄ ibi est debebat ꝛ ñ alia. Vñ testator vl̄ pmissor se refert ad illō corpus pecunie qō ibi est. Et lō si nihil est nihil debet. vel q̄tenus est eatenꝰ tm̄ debetur Cetera multa exēpla ponit Petrꝰ burgūdi in. §. sacramēta. l. inter stipulantē. ff. de ver. ob. Et finaliter loci adiectio opat qō ratio dictat vel lege disponit. vel put volūtas disponētis dictat. quā qōuis mediū. pbabile declarat. vt. l. cū cert⁹. ff. de vi. tri. et ole. le. l. si debitor. §. j. ff. de ꝓtrahē. emp. ꝛ ven. l. cū qui kalendis. ff. de ver. obli. l. legatū. §. vlm ff. de annu. lega. l. ex eo. ff. de vi. tri. ꝛ ole. lega. cum similib⁹.

Logograph⁹. i. scriptor publice rōis. Et dicitur a logos sermo vel lexis rō. ꝛ graphos scriptura. Et ꝑm Accur. in rubr. C. de tabell. scri. ꝛ logo. li. x.

Longa cōsuetudo est q̄ decē vel viginti annis inducit. et multomagis lōgiori tpe. vt si xxx. vel. xl. annis ꝑdurat.

De Lu

Lucrifacere. i. acq̄rere.

Luere. i. liberare. vñ dr. pignus luit. i. liberat Alio mō accipit ꝑ puniri. vñ dr. luo penas id ē puniar. vñ. Ere luo pign⁹. penas cruce. luce tenebras. Dicit ꝛ luere qō salit vt ouis. De ꝓmo significato vide insti. de lega. §. sed ꝛ si rem.

Lugubrare. i. vigilare. ꝛ nocti ꝓprie attribuit Sic dr. luna hz radios lugubres. ꝛ sol claros. vide insti. de lega. §. nra. i ter. ꝛ glo.

Lustrū est spaciū q̄nq; annor. Vñ dr. Indictio constat ex tribus lustris. i. durat ad q̄ndecim annos. vt de fi. instru. inter dilectos. vi de supra. Indicio.

Luxuria no. Archi. de ꝓsue. c. fi. ll. vj.

De Ma

Machinatio. vide supra Dolus. Et est q̄si astutū ingeniū. Quid em̄ ē q hō semel deditus malitie nō adinuenīat. in aut. vt bi q̄ ob. se habe. pbi. res mino. post ꝓn. col. vj.

Magister nauis. Re. sup. Actio exercitoria C. eo. ti. l. vnica. li. xij.

Magistri scrineor dicebant q̄ scrineis sacri imp̄ii ꝓpositi erāt. Vel sunt pragmaticarū sic dicti. qr pragmaticas sanctiones illas scz quas principes faciebant ꝛ statuebant consilio procerum suor scribebant. ꝛ exempla eorū in scrineis reposita ad memoriam custodiebant.

Maior dr ille q̄. xxv. annor impleuit etatē. de quo no. insti. de cu. ꝓ totū. ꝛ ꝓ doc. de rest. in inte. c. j.

Maiuma est lud⁹ q̄ vigebat in malo. Et dicunt a malo. vel maiuma grece. latine ingressus scz estatis qñ herbe frondesq; virentes letificāt. Inde venit mal⁹. C. de maiuma. i rubr. li. xj.

Maior ps attendit q̄ ad numerū. ꝛ sanior q̄ ad zelū iudicū. Vel ꝑt dici maior ps q̄ maiori innitit rōni. vt. ix. di. sana. et. xvij. dis. c. multis.

Magones siue ventilarij sunt qui in seruis emēdis vl̄ vendēdis mercationē exercent.

Magi sunt q̄ vulgo malefici ob facinorum magnitudinē nuncupant. Hi sunt q̄ pmissu dei maleficio elemēta ꝓcutiūt. Turbant mētes hoīm mīn⁹ ꝓfidētiū rē. xxvj. q. v. nec mirū. Et ibi q̄ sunt nigromātici. idromātici. ꝛ de augurijs. ꝛ auruspicijs. q̄ oia ibi reprobant. Dicit em̄ Aug⁹. ex li. de ciui. dei. ibi ad finē. Q̄ ideo q̄sq; nō debet eis credere. qr aliq̄n euenīut q̄ p̄dicūt. aut sanare vident infirmos. aut ledere sanos. qr ꝟ pmissu dei fit vt ipi q̄ hoc audiūt vel vidēt ꝓbētur. Et appareat q̄li fide vl̄ deuotōe sint in gra erga deū. Hec ibi.

Macellare est mactare vel trucidare. Inde dicunt macellarij q̄ pecora vel q̄drupedia mactāt. vt est glo. v. in clemē. j. de vi. et bone. cleri.

Magister dr q̄ p̄ ceteris alicuius rei siue negocij curā gerit. Et interpretat sillabaliter. q̄si in maiori statu existēs. Sed litteraliter sic. q̄si manū acrē gerēs inter scolares tenēs eos rigide. Scōm glo. ꝟo. c. j. de magi. dr a monēdo. siue a monstrādo. vt. ff. de ver. sig. l. quibus vlm.

Maledict⁹ est q̄ obloquit de boīe detrahēdo. et eū obloquijs deprimēdo. vt. c. j. ō cle. male. Sūma aūt initiatas est detrabere. Et ois q̄ detrahit fratri suo homicida est. vj. q. j. c. summa. Et detractores fratrū homicide sunt. de pe. di. j. homicidior. Hō tamen semp peccāt maledicētes. vt. xxiij. dist. c. in noīe domini. in fi. vbi ponit longa maledi-

ctio. Quia maledicorũ duo sunt genera. c. cum sancti. xxiij. q. iij. Omnis em̃ blasphemus dei z sanctor maledicus est. c. statuimus. eo. ti.

Malleatores adulterine monete sunt q̃ falsam monetã malleant.

Manciplũ est seru⁹ vl̃ ancilla. z est neu. generis in voce. sed cõis generis in significatione. z dr q̃si manucaplũ. Et dr mancipiũ omne qđ manu capi pt. sicut homo equus et boc generaliter. sed specialiter tm̃ significat boies. quia tales erant serui capientiũ eos in bello iusto.

Manc⁹ est defectuosus. Et fm Catholi. dr q̃si manu carẽs. vt cui man⁹ abscisa est. vel is est q̃ ibecillitate dextra facilius vtit sinistra. ff. de edil. edic. l. q̃ clauũ. §. penul.

Mandatũ fm Azo. ẽ officiũ ab eo q̃ gratuitum gratis suscipit exbibendũ Et dr mãdatũ q̃si manu datũ. Qđ em̃ alĩq̃s p se facturus erat alĩ gerẽdũ cõmittit. Et ꝓtrabit solo ꝓsensu. Et nota q̃ mandatũ posteri⁹ factũ nõ derogat ꝓuilegio nisi de ẽ faciat mẽtionẽ. c. graue. de offi. or. Itẽ p mãdatũ generale ñ ꝓhibent nisi illicita. c. sup q̃busdã de ver. sig. Itẽ tm̃ vz mãdatũ generale q̃ ad oia. q̃tũ spãle ad q̃dã. de vo. z vo. redẽp. c. magne. §. rei. Itẽ rei turpis mandatũ nullũ est. ff. mã. l. iij. Itẽ qñ mandatũ vl̃ pactũ vnũ ꝓtinet in se duo quor vnũ est possibile z alterũ ipossibile nõ obligat in ꝓtractibus. vt si ego existẽs rome ꝓmitto tibi hodie dare. x. erfordie. sed qñq̃ obligat in iudicijs. vt si iudex mãdat alicui q̃ ꝓpareat corã eo die ipossibili. tũc tenet ꝓpere die possibili fm Hosti. c. dilecti. de do. z ꝓtu. Itẽ q̃ excẽdit mandatũ nõ dz excedere fines mãdati. insti. mãda. §. si is q̃. Itẽ mandatũ spãle derogat generali. Etiã si de eo nõ facit mẽtionẽ. c. pastoral̃. de rescp. fm Bern. ī q̃stionibus. z ẽ fallit in q̃ttuor casibus. Prio in mãdatis generalibus q̃ sunt effectu specialia. c. ex pte. de offi. deleg. Scõo in ꝓuilegijs. de rescp. cũ ordinẽ. Tercio qñ res ñ est itegra. Quarto ī legat. ff. de suppel. leg. l. iij. Et differũt mandatũ. iussio. z pceptũ. q̃ iussio importat necessitatẽ nec finit morte iubẽtis. q̃ successor id facere tenet. Mandatũ ꝓ importat liberã obsequendi voluntatẽ z finit morte. vñ. Preceptũ nõ pcipitat mors pcipientis. Mãdatũ mãdatore cadẽte cadit. vt no. de rescrip. eã te. et. c. in bis. de vẽr. sign. Quidã tñ dicũt q̃ tã pceptũ q̃z mandatũ finit morte. si noibus exꝑssis scribant fm Joan. xiij. q. j. qđ pcipit.

Mandator dr ille q̃ aliq̃d mãdat alicui vt sibi vel alĩ aliquid faciat. Require supra Fideiussor.

Mandatari⁹ est q̃ mandatũ suscipit ad implendũ z qñ mandatari⁹ accusat⁹ de crimine ꝓuenire possit ex sua ꝓsona. vide. l. nõ iõ min⁹. C. de accu. z no. in. c. mulieres. z. c. vt fame. de sen. excõ. Et inter istas orĩunt actiones hincinde. q̃r illi cui sic mãdat alteri cõra illũ q̃ mandatũ suscipit adimplendũ cũ primo cogi nõ posset q̃ recipet mandatum cõpetit actio mãdati directa inq̃stũ eis interfuit factũ fuisse qđ mãdabat. Rursus ipse mandatario q̃ mãdatũ suscipit ꝓpetit actio mãdati ꝓria si q̃s expẽsas fecit vl̃ impẽsas rõne mãdati suscepti inq̃stũ ñ excessit fines mãdati. Si ꝓ mãdatũ excessit impẽsis factis ipas nõ repetet p actiõz mãdati ꝓriam Sz inq̃stũ vtiliter expẽdit p actionẽ negociorũ gestorũ repetet.

Manifestũ est publica vl̃ famosa. pclamatio ex certa scia vel certis auctoritatibus ꝓuenies. Et ꝑ manifestũ ꝓbari p multos testes vl̃ auctores. nõ tñ p tot q̃ fiat notorĩũ. vide glo. in. c. ꝓstitutionũ. de ver. sig. li. vj. Et. vj. q. ij. c. placuit. Spe. ti. ō noto. crimi. §. seqđ. de manifesto. circa ꝑn. vbi dr. Manifestus est qđ ptz plurib⁹. sz nõ oib⁹. Sed notorius oib⁹ publice ptz. Et no. in. l. ciues. C. de appel. p Bulg. z Butrigarĩũ.

Manifeste vel palã testari dr q̃ nõ in publicum beredẽ noiat. sed corã testib⁹ q̃ ad solẽnitatẽ sufficiũt testat.

Manet. l. tenet vl̃ astringit. c. cũ laicis. de re. eccle. nõ alie. vbi dr q̃ laicis q̃tus religiosis disponẽdi de reb⁹ ecclesie nõ ẽ data potestas apõ q̃s obsequẽdi manet necessitas nõ auctoritas impetrãdi. de cõsti. c. ecclesie sancte marie.

Manser est illegitim⁹ ꝓle de scorto natus fm Hosti. q̃si vulgo q̃situs. vñ fm Abba. Manseribus scortũ nocbis mech⁹ dedit ortũ. Ut seges a spica sic spuri⁹ fit ab amica. Dãt naturales q̃ nob fũt spãles. c. nisi cũ p dem. de renũc. in. §. psone. in fi. vbi glo.

Mansus fm vulgare ytalicor dicit quantitas terre que duobus bobus sufficit in an

no ad laborandum.

Manumissio est datio libertatis, l. detectio ff. de acqui. re. do, l. adeo, §. cū ḳs in fi. Sed ſm ꝓla. Jo. z Azo, dak seruo libertas quā pr⁹ nō habuit, als nō diceret dari sibi. ff. ō acti, §. sic itaq;, l. j. et glo. in insti, ō lib. in ꝑ. datio. vbi vide vtrū ḳs det qō nō habet. et c. j. de sup. negli. pla. vbi p et ꝓtra de domino dante vsufructū formalē et de creditore transferente dominiū pignoris. Et manumissus ōr ḳ est liberat⁹ a manu z ptāte dñi. Nā q;diu in seruitute est sub manu z potestate dñi sui est. Sed postq; manumissus ē ab illo liberabit, ergo ōr q;si extra manuz, l. potestatē dñi sui missus. Et talis ōr libert⁹ dñi sui, z dñs patron⁹ eius.

Manumissio testamētaria dici ꝑt oē illō qō cūq; ex cā testamēti ꝑstak, vel ꝓpter testamētū ꝓtingit. Et nota de hoc q; fiat manumissio inter amicos requirunt ḳnq; testes. C. de lati, liber, tol. l. vnica. §. sanxim⁹. Uel ex ē in vltia volūtate. Sz ad manumittendum inter viuos sufficiūt duo testes. vt no. i glo. et. §. et. l. pall.

Manualis obediētia no. ō malo, z obe. bis q;, z de resti. spo. olim cām. quā subditi tenētur ꝑlatis suis sine scriptura z iuramēto. vt no. in. c. legebak. de ma. z obe.

Mappa est ornamentū eq;. z sunt lintheamina alba ḳb cooperiunt eq; cardinalitū cū faciunt pcessionē.

Manipula est qōdā ornamētū qō impator Cōstantin⁹ cardinalib⁹ cōcessit. Alij dicūt manipulā eē mitrā epalem. vide Spe. i rōnali diuinor. li. ij. sub rubi. de manipulo et videbis pulcerrima.

Massaricia est idē qō suppellex vicz oē vtensile dom⁹. cui⁹ appellatōe vestis nō cōtinet vt. l. si ḳs in fundi vocabulo. ff. de leg. j.

Masticoniū est domus vbi leprosi congregantur.

Masculinū ꝓcipit femininū. ff. de leg. ij. l. q; duos. c. generali. de elec. li. vj. z. l. q;cūq;. C. de ser. fugi. z significak p dictiōz masculini generis. ꝑbi gra ibi. Filijs meis do tutorez et iā filie fcant. ff. de testa. l. si ita. Rō est volūtas ex eq;li affectōe puidēdi eis vt tueant z bona sua ꝓseruent. Sz ibi. Filios meos exheredo. masculinū non ꝓcipit femininū. qz filia nō ꝓprehendit. l. j. §. q;rit. ff. de vē. in pos. mittē. qz masculinū de se. platū ñ significat femininū. nec est ibi aliq; ꝓlectura pbabilis q; hoc cōcludak. sed est odiū exheredationis qō dictat significatū ꝑbi nō extendi vt i regula odia. ō re. iur. li. vj. Jtē ibi. Quicūq; it vl ꝓcit de nocte p feneſtrā nocens soluit decē. significat etiā femia. l. ḳcūq;. palle. Et sumit significatū ex paritate delicti Simil⁹ ibi. Utrū sanguinū z doloſuz abominabit dñs. ꝓprehendit etiā femia rōne delicti qō odit etiā de⁹ i mulieribꝫ. licet ceteris paribꝫ magis peccet masculꝰ q; fcia. qz rō naturaliter in eo plus dñak. Et g; in crimine leſe maiestatis criminosus punit z filij sui. vbi etiā filie ꝓprehendunt. Itē⁹ tñ punit femic. l. quisqs. C. ad. l. iul. male. Jtem ibi. Si mihi filius nat⁹ erit ex besse. heres esto. z ex triente vxor. Si ꝓ filia nascet ex triente. heres esto. et ex besse vxor z fili⁹ z filia nascunt. hereditas diuidit in septē ptes vt fili⁹ q;ttuor. vxor duas. z filia vnā habeat. z sic videt voluisse testator. Nā appellatione filij nō ꝓtinebak filia. l. si ita. ff. de lib. et posthu. Nec ibi fcak fcia. dicēdo. Quis ꝑt esse aduocat⁹ in etate. xvij. annoz. ptz ex edicto de postulādo q; ꝑbibent fcie postulare saltē ꝑ alijs. l. j. §. sexū. ff. de postu. Et idē de ꝓcuratore q; ad eē ꝓcuratorē in iudicio. l fcie. ff. de ꝓcura. Jdē etiā i teste ad testamētū iure ciuili romanoz. vt in. §. testis. insti. de testa. imo qō plus est si exꝑmak nomen cōis generꝭ. vbi aūt numer⁹ testiū nō adbibetur duo sufficiūt. l. vbi numer⁹. ff. ō testi. z ꝓtinet etiā mulier. Jdē in oi materia in q; rōne vl lege. statuto vel vsu. nō sit differentia inter virū z mulierē. qz tūc ad paria iudicantur. Aut eñ est adiectiuū ipm masculinū. vt ḳcūq;. ḳsq;. ḳdē tc. z ꝓcipit femininū qz intelligik hō vl ꝓsona. vt. l. metū. §. animaduertendū. ff. qō me. cā. l. vnica. in fi. C. de rap. vir. Aut est nomē appellatiuū. vt filius et tūc si de fauore ꝓtrahik cōcipit. si de odio nō cōcipit. vt no. i. l. ḳcūq;. C. de ser. fugi. ꝑ alle. z in. l. j. ff. de ver. sig. vbi glo. ponit exceptiones. Sz ecōuerso femininū nō cōcipit masculinū. qz appellatōe femini nō significatur intelligi masculinū. nisi euidentissime appareat. sicut subvno noīe appellatiuo aliud significak. l. si ḳs in fundi vocabulo. ff de lega. j. cū ibi no. Et hec dicta intelliguntur de masculino. i. de dictiōe masculini generis. Sed masculinū quādoq; significat

masculinū, ꝑbl gra. Testator legat ancille libertatē si ꝓmo pareret filiū. peplt filiū z filiam ex eodē vtero, z incertū est qs ꝓmo natꝰ sit, dic tex. qꝫ filiꝰ cēsetur ꝓꝰ edictꝰ, l. si fuerit §. fi. ff. de re. dub. Rō. qz de natura masculꝰ fortior est femella eiusdē etatis.

Masculinū est digniꝰ feminino, qđ cōcipit ad mētez legislatoris. nō q̄ntū ad ꝑba. vt. l. j. ff. de ꝑbo. sig. vbi bona glo.

Mathematici sunt q̄ dicūt se scire aliquā artē diuinādi, z dicunt a matek media longa qđ est diuinatio. z pferr penultia ꝓducta sine aspiratiōe. Sz mathesis penultima correpta cum aspiratiōe significat quadruuiū vnde. Scire facit mathesis, sed diuinare mathesis.

Materfamilias est q̄ in honestate vsuit, vñ Nec nuptie nec natales faciūt matrēfamilias, sed boni mores.

Matricula est cartula in qua scribit aliq̄d z p̄cipue liber vniuersitatis, in quo noia supposituꝝ ꝓscribunt z immatriculant, z est diminutiuū a matre.

Matertera est matrꝭ sororꝰ, vt insti. de grad. cog. in glo. ꝑ. patruus.

Matertera magna est auie sororꝰ. sicut ꝓmatertera ꝓauie sororꝰ.

Matriculariꝰ dr bñs officiū pulsandi campanas, vel q̄ bz matriculare studētes.

Matrix eccl'ia ponit ꝑ maiorꝰ baptismali q̄ generat baptismū sic mr. vt ē glo. in ꝑ. matricē. in cle. j. de sen. excō.

Maturare q̄nqꝫ fcat festinare. q̄nqꝫ est ꝙ solem digerere. vt fructus maturent.

Matrimoniū idē sonat qđ nuptie. et ē legitima maris z feie ꝓiūctio indiuiduā vite cōsuetudinē retinēs. xxvij. q. ij. §. j. de p̄sump. c. illud. de ꝙuer. i fi. ex lr̄is. z subaudi hoc. s. ad ꝓpositū in q̄ dūt esse tpe q̄ nubūt vl' matrimoniū ꝓtrabūt. insti. de pa. po. in ꝑn. Et matrimoniū est duplex. s. verū z p̄sumptū. Veruz qđ ꝓtrahit inter ꝑsonas legitimas ꝙ verba apta nullo impedimēto subexistente ꝓsumptū dr qñ inter ꝑsonas legitimas interuenit tractatꝰ de ꝑbēdo l' ꝑba apta in euētū tñ ꝓditōnis vel arbitrij alieni z succedit copula carnalis. vt inq̄t Hoff. Et nō dr patrimoniū, licet a digniori debeat fieri denominatio, z tantū votū habeat vir in liberos sic mater. l. liberoꝝ. ff. de ꝑ. sig. Ideo qz mr̄ maiꝰ exercitiū l' officiū exercet circa liberos q̄ꝫ p̄. c. fi. de ꝙuer. cōiu. qz añ ptū onerosa. i ptu doloꝛosa, z post ptū laboꝛiosa Ideo ad bonoꝛē eiꝰ dr matrimoniū. vt etiā de ꝙuer. infirm. c. ex lr̄is. Et no. qꝫ mr̄imouij tria sunt substātialia. q̄ dicunt bona eius. vt de ꝙdi. appo. c. vlti. z. xxvij. q. ij. Oñe tractꝫ. s. fides. ples. et sacramentū. Et apponit cōditio cōtra aliqđ bonū matrimonij vl' eiꝰ substātiā. nullū est mr̄imoniū. Exemplū de ꝓmo si dico. ꝑbo tecū si te ꝑ q̄stu adulterandā exposuerꝭ nō ē mr̄imoniū. qz est ꝑ bonū fidei qđ ꝙsistit in eo qꝫ alter ꝙiugū suū corꝑ qđ suū nō est sz cōsortis sui nō exponat vel det alteri. al's est adulter. fur. z fidei fractor Exē plū de scōdo. vt si dico. Cōtrabo tecū si generationē. plis cultes. Si venenū sterilitatis accipias nō est mr̄imoniū. qz ꝑ secundū bonū eiꝰ. s. bonū. plis ꝓpter quā multiplicandam. fuit mr̄imoniū a deo institutū. Exemplū tercij. si dico. Cōtrabo tecum donec dictioꝛē vl' pulcrioꝛē hēbo. nō tz mr̄imoniū. qz est ꝑ sacr̄m indiuidualitatꝭ. qz nullū dr esse diuoꝛtiū inter ꝙiuges. Sic eodē mō dic qꝫ ꝓfessio religionis nō tz. dūmō fit ꝑ bona vl' substātialia religiōis. q̄ sunt etiā tria. s. castitas. obedientia. z abdicatio ꝓpietatis. Et de his pone exēpla suo mō. vt supꝛ. Itē si dico cōtrabo tecū si furtū feceris. si digito celuz tetigerꝭ. est matrimoniū. qz turpis z impossibilis cōditio q̄ nō est ꝑ substātiā mr̄imonij habet ꝑ nō adiecta. c. j. z vlt. de cōdi. ap. Et no. qñ ꝙtrahat mr̄imoniū z qñ spōsalia de futuro. declarat ex fcato ꝑboꝝ platoꝝ z actuū sequentiū. Uñ ꝑba formalia mr̄imonij sūt illa qñ vir dic. accipio te in meā mulierē. et mulier. accipio te in meū virū. c. licz. de spō. duo. z. c. si inter. de spō. Silr est matrimoniū. si qs iuraret qꝫ aliq̄ꝫ ab hac tpe ꝓ cōiuge teneret. z el sic vxori fidē fuaret. z ipsa eidē iuraret se illū ꝑ marito habitura. et sibi fidem tanq̄ viro ꝓpio seruaturam. vt in. c. ex pte. de spō. Hā licz ibi nō exꝑmant ꝑba formalia. tñ idē est si de eq̄pollentib⁹ fiant. vt. l. certe. ff. si cer. pe. Dicūt q̄dā doc. qꝫ verbū bituꝝ hic fcat ꝑteritū ñ futuꝝ. Silr dicēdo. ꝑmitto tibi qꝫ nūq̄ habebo aliā in vxorē nisi te. vl' volo te z nō aliā i vxorē. vel ꝙsensio i te sic in meā vxorē. vl' ꝑmitto qꝫ volo te hre in vxorē. vl' placet mihi te hre i vxorē. vl' ꝑmitto qꝫ tibi seruabo fidē sicut vxori mee. vel volo qꝫ ab hac hora i antea sis mea

vxor, vel iuro q̄ habebo te p̄ legitima vxo-
re, de hoc vide. xxij. q. iij. §. vlti. ꝑ. est etiam.
Itē si dixerit, iuro vel p̄mitto tibi tāq̄ vxo
ri dūmō ꝓba mīleris sequant̄ ꝯbīt mīmo
niū p̄ quēlibet p̄dictorū modoꝝ, vt no. ibi
Spe. co. ti. §. j. ꝑ. j. Itē ibi. Et dicat vir iuro
q̄ tu es vxor, z mulier ecōtra, iuro q̄ tu es
vir me⁹, dicūt q̄dā q̄ nō sit mīmoniū ō p̄n
ti, sz spōsalia de futuro. caplēdo es p̄ eris. ff
ō ꝑ. sig. l. verbū erit. Nā si sint ꝓba p̄ntis tē
poris. ñ tñ ad mīmoniū apta, g̃ alij dicunt
q̄ nec spōsalia ꝯbant̄. Sz ibi p̄mitto q̄ te
ducā i vxorē, z de cetero tenebo te vt vxorē
sunt spōsalia, qz sensus ē ego te ducā z ex q̄
te duxero de cetō te tenebo, ar. c. ex lr̄is. ij. ō
spō. Sec⁹ si ñ addito ꝓbo ducā dicat, p̄mit
to q̄ tenebo te de cetero i vxorē, Etiā dimis
so ꝫ verbo de cetero, qz tūc est mīmoniuz.
vt. c. ex pte. de spō. pall'. Itē si dicat. p̄mitto
q̄ te tenebo in vxorē donec terra ponat̄ sup
oculos meos, et mulier eodē mō rñdeat, et
vir intelligit deceptorie, i. donec sibi placu
erit, qz dū nō placebit ponet terrā sup ocu-
los, si ibi appareret de dissensu nō est matri
moniū, alīs sic, qz ista ꝓba donec terra ⁊c. si
gnificāt tps mort̄, Sīc donec oculi et os
mihi claudunt̄. c. ex lr̄is. j. de spō. Itē si vir
ꝯtrahit cū vna sub ꝯditōe. z cū alia pure, z
cōditio sub q̄ cū p̄ma ꝯtraxit exīstit iudicā
dum est p̄ mīmonio scōo ꝯtracto. c. sup eo
c. de ilīs. et. c. p̄ tuas. de ꝯdi. ap. ꝟm Hostī.
qz mīmoniū puꝝ p̄ferr̄ suspēso z ꝯditiona
li. Alij dicūt iudicandū p̄ primo. qz p̄ primū
ptes ligarūt se sub ꝯditōe. nec bñt in ptāte
se soluere donec eueniat ꝯditō. z p̄ ꝯs nō
cū alio ꝯtrahere. l. potior. C. q̄ po. i pig. ba.
Et dicūt q̄ dictū p̄cedēs est potiꝰ ex rōe cl-
uili inductū ꝓpter meliꝰ bonū matrimonij
p̄ntis z certi. q̄ futuri z incerti. Alia exēpla
vide sup̄ de ꝯdi. Itē nota de mīmonio btē
virgīs q̄ ipa ꝯsensit in copulā carnalē cuz
Ioseph. nec illā ꝯmittēdo, nec appetēdo. sed
diuine inspiratōi i vtroq̄ obediēdo. xxvij.
q. ij. §. cū ergo. nā ꝓposuit se seruaturā virgi
nitatē i corde. sz votū virginitat̄ nō exp̄ssit
ore. subiecit se em̄ dispōni dīne ꝓponēs se p̄
seueraturā i ꝫginitate nisi deꝰ ei aliter reue
laret. ꝟm Goff. de spon.

Matrona ōr q̄ iam nupsit q̄si q̄ in matrimo
nio cōuenit.

Maxīe q̄q̄ ōr ꝯpatiue, aliq̄n p̄ tm̄. de fi. p̄
ſbyte. c. ad abolendā. Aliq̄ legūt maxīe pro
magis, et sic tenet ꝓprie ꝟm Berñ. ibidē. Itē
maxīe supponit idē in alio casu, sed maiorez
esse rōz i exp̄sso. C. vñ libe. l. fi. Aliq̄n subau
dit. vt. l. vex. in p̄n. ff. p̄ so. Ad p̄mū fac. ff. ō
pba. cū deinde. ī p̄n. ibi. z maxīe de pe. z re.
c. offō. in fi. de spō. c. spōsam. vide hic no. c.
pall'. ad abolendā. i addi. glo. ij. z p̄ Jo. an.
sup ea. etiā no. de ꝫ in. c. cū ꝯtingat. ō fo. cō
pe. ī glo. j. de elec. q̄m. iter. z. c. cū freq̄nter. §.
porro. vt lit. ñ ꝯtest. z p̄prie implicat idez in
cōtrario sensu.

De Re

Medographia. l. lr̄a. Jñ medographus. l.
medicie sc̄ptor. sic accipit. C. de tab. scri. li. x

Medlū ōr hec vita. xxij. q. iij. hec aūt vita.
et no. Jo. an. in phemio cle.

Mendaciū. Re. sup̄ dol⁹. vñ Aug. dicit.

Mendaciū est falsa vocis significatio cū in
tentōe fallēdi. qō sic dz intelligi. cū itentiōe
fallēdi. q̄ tūc ibi est vl' postea aduenit. q̄q̄z
em̄ aliq̄s aliq̄d p̄mittit. nō tñ volūtatē fallē
di actu bz. sed postea acq̄rit.

Mēdicātes dicunt̄ q̄s in publicū q̄stū intu
ta mēdicitas vocauit. z illi reficiebant̄ pu-
blicis annonis. Ualidi aūt z robusti ñ de-
bēt mēdicare. ne miser⁹ z debilib⁹ panē au-
ferāt. C. de vali. mēdi. l. vnica. li. xij. z in aut.
de q̄sto. col'. vj. Cōcedit tñ aliq̄b⁹ a papa oc
cupatis circa doctrinā fidei. vt de elemosy-
nis fideliū viuāt. sic z ap̄li vixerūt q̄ semina
tes spūalia tpalia metere poterāt q̄si de iu-
re naturali. vt dicit ap̄l's.

Menliū vel mentarliū idē est qō vestibulū. a
mentis sumptū. Et ōr ibi sic. qz mentis ad-
heret ꝟm Hug. Alij ponūt manerliū.

Mēsor est q̄ metit agros colūnas vel signa
vel boies l'frumentū. vl' mensa iuxta castrū
vel hospitia. vel etiā qz oia officia assignāt
ꝟm Accur. C. de men. in Rub. li. xij.

Menia dicunt̄ ꝓprie edificia murorū ciuitat̄
sic dcā. qz muniūt ciuitatē. Et interdū dicū
tur menia abusiue oia edificia. vel dicunt a
mene grece. i. defect⁹ latine. qz deficit mur⁹
vbi sūt menia.

Mera donatio. Re. supra. donatio.

Meretrix ōr q̄ mīt̄ libidini paret. l. obe-
dit. xxiij. di. vidue. l' cui⁹ turpitudo publi
ce venal' est. xxij. q. iij. meretrices. z i gl. ij.
c. iter opa. de spō. Dic ei Aug. ī qōlib⁹ deut.
meretrices eē. z meretrices accedere. p̄hibet
dñs q̄z publice venalis ē turpitudo. Jn de

Cum ē propr̄ p̄pri
z dnium a mulīe vo
- vpor mytuet
dnus ꝯcedendo
mulīe p̄ p̄mit

calogo aũt mechie noie ñ videt ℞ pbibuiſſe apte. qm̃ mechia ñ niſi adulteriũ eẽ ſolet ſeu intelligi ſolet, ꝛ etiã in. c. pal. meretrices

Met⁹ ẽ inſtãt ſ l'futuri ꝑiculi cã mẽtis trepidatio, vt. ff. e. ti. l. j. Et no. q licꝫ nõ ſit neceſſariũ ꝑiculũ eẽ pñs. tñ exigit metũ eẽ pñtez ſaltẽ ꝓ futuro ꝑiculo. ff. e. ti. l. metũ. ij. Hã ꝙ metũ nõ quẽlibet timorẽ accipim⁹, ſz maioris mali, vt in. l. metũ. pall. Et dr metus. qz mentẽ tz vl' terret ſeu ipedit, q em̃ timet ñ ſpgerit in corde qõ hz in ore, de hoc vide glo. ij. c. ad audientiã. ó bis q̃ vi me, vecã fi. Jñ meticuloſus. i. metu plen⁹, ſ. q metuit timẽda ꝛ nõ timẽda, ꝛ ſic dr iuramẽtũ meticuloſum, ꝛ vtrũ ℞ obliget ipo iure. q ſic videt ó iureiur. c. ſi ꝑo. ꝛ. c. vex. q nõ ꝓt. qz votũ factũ ꝙ metũ eſt nullũ ipo iure. cũ volũtas invouẽdo dẽat eẽ libera. c. integritas. xxxij. q. ij. ergo ꝛ iuramentũ, pari rõe. Jnno. cõcludit. ſi iuramẽtũ eſt ipoſitũ turpit ꝛ ſup re turpi. ſ. occidere innocentẽ, vl' nõ miſtrare alimẽta parẽtib⁹ ꝛc. tũc nullũ eſt ipo iure. nec obligat iurantẽ ꝛ hz ꝓtrauenire, ꝓpria auctoritate. c. inter cetera. ꝛ in male ꝓmiſſis. xxij. q. iij. Sz ſi iuramentũ ſit turpiter emiſſuz nõ tñ ſup re turpi. ſ. dolo vel metu, ſic obligat ipo iure. Sz abſolutio ꝓt ipetrari ex ſuperioris vl' iudicꝫ offõ. c. ſi ꝑo. ꝛ. c. verũ. pal. Addit idẽ ſi iurãs metu ꝓt ſibi puidere ꝙ alia via ꝙz ꝙ via abſolutõis a iuramẽto, melius eſt q ſoluat qõ iurauit, ꝛ deinde repetet. Nam q fiunt ꝙ metũ tenẽt ipo iure ſm Boff, ſz reſcinduñ ꝙ actõz qõ met⁹ cã ſi fũt ꝓfecta. Si ꝑo ipfecta. tũc ꝙ exceptõz. ff. e. ti. l. metũ. §. ſz ꝓtor. Exceptis ſex q ꝙ metũ nõ tenẽt ipo iure, vt ꝓtract⁹ mrimoniũ, pmiſſio dotis, aditio iudicꝫ, ꝓſtatio auctoritatꝫ, alienatio rei eccleſiaſtice, ꝛ pnunciatio ſnie. Et dic̃ Jo. an, q venit ꝑ iuramẽtũ meticuloſuz nõ peccat mortl'r. ſz peccet venialit, vt in. c. verũ. ad fi. de iureiu. de ℞ vide glo. plenioꝛẽ in. l. extat. ff. eo. ti. Et diſtingue met⁹, qz al⁹ eſt pbabilis, q cadit in ꝓſtantẽ vir ꝛ aïoſuz et hic excuſat, vt ẽ met⁹ pene mortꝫ, ꝛ crucia tus corꝑis: met⁹ ſtupꝛ ꝛ fultutꝫ. All⁹ eſt nõ pbabil. ſ. q nõ cadit niſi in hoiez puſillanimẽ ꝛ formidoloſum. ꝛ hic nõ excuſat, vt i. c. cũ dilecti. eo. ti. Et regul'r vt ꝑdictũ ẽ ea q fiunt ꝙ metũ valẽt ꝛ obligãt: vt dcm̃ eſt, ſeu vt no. xv. q. vj. auctoritatẽ. ꝛ. c. abbas. e. ti. Fallit tñ in caſib⁹ ibi notatꝫ. ad q̃s adde caſum c. vnic. e. ti. l. xj. Etiã ſm coactõz abſolutã l' ꝺditionalẽ diſtinguit excuſatio met⁹. De ℞ vide ſup Coactio. Sz vtrũ met⁹ excõicatõnis ſit iuſt⁹ met⁹. Ex ſic videt. qz ꝓtinet corꝑis et aïe detrimentũ, vij. q. j. de manifeſta, xj. q. iij. audi, vbi dr q ꝙ excõicatõz mutat ſtat⁹ de corꝑe eccle in ptãtẽ diaboli. Timẽda eſt g q̃ſi mors eterna. xj. q. iij. nẽo, ꝛ. c. j. Ex nõ. pz, qz ẽ medicinal' ñ mortalis, vt. c. j de ſen. ex. li. vj. ꝛ. ij. q. j. multi. Et ſi ẽ iniuſta vacua ẽ, nec curãda, qz ñ ligat q ad deũ Si eſt iuſta iputet ſibi q mereꝫ excõicari. Igit nõ ẽ iuſt⁹ met⁹, nec excuſat excõicatio ei⁹. l. ſi mlier. ff. eo. ti. Et no. Boff. in ſum. de his q̃ vi me, ve cau. fiunt.

Vētoꝛia dicunt diuerſoꝛia vel diuerticula id ẽ ſecreta edificia, al's mõtoꝛia.

Vercis nomen ad mobilia tm̃ ꝓtinet. ff. de ver. ſig. l. merces.

Vetallũ ꝛ es ſunt noia generalia mineraꝝ ꝛcantia. Et differũt metallũ ꝛ op⁹ metalli Vñ ille damnat in metallũ q ligat cũ ferro et onere ꝛ laboꝛe grauat, vt ñ liceat ei facile abire. Sz ille dãnat i op⁹ metallicũ q ibidẽ liberas hz babenas, ꝛ alijs metallũ fodiẽtibus miſtrat ꝛ illi⁹ leuioꝛ ẽ pena. alteri⁹ aũt grauioꝛ, de q glo. no. iſti. q. mo. ius pa. po. ſol. in. §. pene ſeruus.

Vetallarij ſũt q affluentiã exercitij metallorũ hũt. vt. C. de metal. ꝛ metal. ꝛ ꝓcur. meta, ſm Accur. ſup Rubr. li. xj.

Vetaſſi, al's dicũt metbarij purpurij. C. q res vẽ. nõ poſ. l. j. vel eſt color quidã.

Vetrocomia ẽ vl' mẽſura q dat trãſlatꝫ iuſſu ꝓncipis. vt. C. de iur. fiſci. l. ꝯ. vñ metroſ grece mẽſura latine dicit. et comos villa. in de metrocomia. q̃ſi mẽſura ville Jñ etiã comedia. l. villana l' ruſtica laus. ꝯ Accur. C. ne lice. babi. metro. coloca. ſua ad extra trãſfer. ſup Rubr. li. xj. Etiã metrocomie ſũt ꝙ rochie vel dioceſes.

Vetropolitani a mẽſura ciuitatũ dicũt qz decẽ vel vndecim dñt ſub ſe hre ciuitates. vij. q. iij. vel dr a metros. i. mr̃. qz metropolis ẽ mr̃ aliarũ eccliaꝝ ſm glo. ibidẽ. Etiaz metropolitani ſingul' puintijs ꝑminẽt. q rũ auctoritati ꝛ doctrine ceteri ſacerdotes ſubiecti ſunt. ſine q⁹ reliq̃s epis nihil agere licet de his q̃ ſpectãt ad totã puinciã ſm glo. xxj. di. cleros. §. metropolitani.

Verũ impium eſt habere gladij poteſtatez

ad puniendū facinorosos. Uñ merx implū dī q̄dā ptās summa: z quā ea q̄ sunt iurisdictionis maxīe explicant. Et merx dī qz sepatū a cognitōe pecuniaria, eo q̄ īde nullū sequit cōmodū pecuniarx, vt ist, de pub, iuō. in p̄n. Hec āt sunt meri impij, facinorosos punire, delinquētes īcarcerare, mēbra mutilare, penā capitalē īponere, z hec pena est triplex, vt dīc Hostī. de iureiur, c, veniēs, s. morꝫ: exilīū: z relegatio, ff. de pub. iu, l, ij.

De RJ

Mixtū implū est ptās media p quaꝫ ea quē sunt in iurisdictōne media explicant. Et dī mixtū q̄si ex iurisdictōe z mero implo, eo q̄ hz cōmodū pecuniarx, z ptinet ad īpm bonorx possessionē dare in possessionē mittere iubere: cauere: pupilł: tutores dare. Et oēs alie pene graues p̄ter penam capitalē z mutilationem, vt est relegatio: fustigatio: vel ḡuis correctio. ff. de iurisdict. om, iu, l, j, in gl, z in tex. Aliter distinguit p̄out recitari solet circa, c, qō sedē, in glo, j, de off, or. Merū implū ē q̄dam summa ptās z alta ex publico inducta. vt gladij ptās aīaduertēdi in facinorosos, z ē apud p̄ncipes p̄ncipal'r, s, papā z impatorē. Et i spūalibꝫ mexx īplū est vt depositio: trāslatio sedīū epaliuꝫ, z diuisio duarx eccl'arx cathedralīū. vl' diuisio vniusin duas. vt in, c. qō trāslatōez. de offi, le, vbi vide plura in glo. Sz in secularibus merū implū est pena capitis vt. s. q̄ p̄ncipalit est apō p̄ncipes seculares, s, reges duces marchiones comites ⁊c. Et etiam apud archiepos p̄larchas z epos tanq̄ apud missos vt in, c. solite, §. subditi, de malo, z obe, cum suis p̄cor. Mixtū p̄o implū ē q̄dā bassa vl' media ptās ex publico inducta, ptē caplēs ex mero implo, z ptē a iurisdictōne, vt est in spūalibꝫ dedicare eccl'as vl' altaria p̄secrare z ꝑsones velare. Et talia p̄nt cōmitti nō habēti iurisdictōez, vt i gl. p̄all'. Et ea q̄ sūt meri impij expediunt iuris offō nobili. z p̄ncipaliter tendūt ad bonū publicū.

Mixti impij etiā expediunt iudices ex offō nobili, sz p̄ncipalit tendūt ad bonū p̄uatū. Sz ea q̄ sunt simplicis iurisdictōis expediunt iudicis offō mercenario, z tēdūt etiam ad bonū cōe Uenit ḡ ab implo implialiū, l. paruū implū qō bñt iudices inferiores, de hoc no, in, c, sī diligēti. de fo, cōpe.

Miles est q̄ iurat se non cultatuꝫ mortē p̄ reipublice salutē. Ul' q̄ iurauit a signis nō recedere. C, q̄, cau, malo, l, pe. Et sc̄ptus in mr̄icula vbi alij milites sc̄pti sunt. ff, e, ti, l, j p to, Et ītā dī a malo, qō sustiet p alīs. Uel fm Azo, miles dī a militia, i, duricia. Ul' a mille, qz de mille forte soluꝫ vn⁹ eligebat in militē, z sic dī q̄si milesimus. Et nota ad h̄ q̄ ds dicat verus miles sex sunt necessaria Prīo vt nō sit negociator, C. ne milī. nego, l, j, li, xij. Scōo vt examiet. C. q̄ mi. nō pos, l, j. Tertio q̄ ei ensis cingat. ff. ō testa, mi, l, lij. Quarto stigma, i, nota pblica dz suo brachio iscribi vl' īponi, C, ō fabri, cē, l. lij, ll, xj. Quito in nūero aliox dz poni z scribi. ff, ō testa, mi, l. ex eo, Sexto q̄ tal' hēat p̄ullegium legis ꝓcesse militib. Uñ, Stigma mucro: scriptū: genus: examē: sacrm. Hec sex q̄ dixi p̄nt in milite q̄ri. Ut no, insti, de testa, mi, in p̄n, circa glo.

Mimi sunt ioculatores vl' dñox seruitores sēpos inultātes Juxta illō. Musca canis mimi sunt ad p̄uinia p̄mi. Nō iuitati veniunt p̄ādere pati. De q̄b dīc Lodo, ō Rosi tales ducūt aīalia fera p̄ut cōtīgit videlꝫ leones: vrsos: sȳmeas ⁊c, z ab his aliqs occidit p̄ūri debēt pēa ducētox solidox. tex, est singularꝫ i. l, q̄ vulgo. ff, ō edi, edic, iunctꝫ legib p̄cedētib. z nō debēt eis pēa mortis q̄uis q̄ occasionē mortꝫ dat occidisse videatur, Tñ h̄ ē ꝓpt tacitū ꝓsensuꝫ ciuiū q̄ illos cū aīalib ciuitatē ītrare z i ea manere p̄miserūt, Hec ille in singularib suis.

Minox est q̄ nōdum īpleuit, xxv, annū, z talis restituit in integꝝ vsq̄ ad q̄driennū nō in delictꝫ atrocib, sz q̄tenus miseratio etatꝫ ad miorē penā iudicē iduxerit. Al's minox sumit generalit p q̄libet iferiori dū dī Minox assurgat maiori, nec sedeat stāte maiore xcij, di, oportet fm Boff, in sum, de malo, z obe, malox p̄cedat, miox sequat in sedēdo z subscribēdo, xvij, di, §, vl. Jn īcedēdo tñ romana ꝓsuetudo seruat p̄tū, qz minox p̄cedit vt ibidē in summa

Minima cā est cā duox aureox, qz p ea non dat actio de dolo. vl' decē aureox, al's decē solidox, vl' q̄ ad sumptus iudiciales nō sufficit, ij, q, vj, anteriox, §. illud. De hoc est gl, vnica in, c, de appel. ti, de appel,

Misteriarij dicebant forte a mistrādo, qz p̄erāt castris p̄ncipū, C, ō castrē, z mist, li, xij.

Misteriū ꝺr illud qꝺ secretā ꝛ reconditā habet ꝺispensationē, hoc est occultā ꝛ inuisibilem virtutē ꝛ gratiā a ꝺo ꝺispensatā ꝛ collatā. j. q. j. multi. vbi ꝺak ꝺifferētia inter misterium, sacrū, ꝛ sacramentū.

Miserabiles ꝺicunt oēs illi ꝙb nos ex natura mouemur ad miserandū, ꝓpter fortuz iniuriā. puta senes. decrepiti, debiles, in diurno morbo fatigati, etiā sic sunt ꝺiuites vidue, etiā religiosi inter miserabiles ꝓsonas cōputantur.

Missilia, alꝫ missalia ꝺicunt ꝺonaria vl q ꝺam pstatōes q nou⁹ ꝓtor creatus mitteret in vulg⁹, vt qꝺ ꝙsq apprehēderet el⁹ fieret, vt in coronatōe pape vl imperatoris fieri solet vt ꝙ ꝑ pstura minuat, ꝺe q in glo. §. ꝑ ampli⁹. insti. ꝺe re. ꝺiui.

Mittere in possessionē est possessorē facere aut in possessionē ducere vt rē custoꝺiat. ꝟ bi grā. Cōtendisti mecū fundū castellanuz esse tuū, ꝛ pbasti, iudex ꝙ executorē mittit te in possessionē, i. facit te possessorē. Itēvolui agere cū titio q citat⁹ noluit venire ad iudiciū, iudex me mittere ꝺz i possessionē fundi quē petebā, nō vt possideā sꝫ vt custoꝺiā rē ꝛ maneā in fundo. vt ipe titi⁹ tandē tedio affectus veiat ꝛ litē susciplat ꝺonec ꝓbauero illā rē esse meā. vide glo. fi. i. c. ꝓtūgat. ꝺe ꝺo. et ꝓtu. qꝺ opet missio i possessionē in actōe reali ꝛ psonali. ex. j. ꝛ. ij. ꝺecre. Et nota q ꝓtor missionē in possessionē ex. ij. ꝺecreto sibi spāliter reseruauit, ꝛ sic legatis aut subdelegatis nō ē ꝓcessum ꝺare vl ꝓfirmare missionē in possessionē, vt no. in glo. fi. c. qꝺ trāslationē. ꝺ of. ꝺele. De hac matia vi ī. c. qm freqnter, vt li. nō ꝓtest, circa mediū l post, ꝛ glo. in. c. cōtingat. palle.

Mittere in possessionē noīe vētrꝭ ē mittere i possessionē noie ei⁹ q ē in vētre, ꝛ cū mulier pgnās mittit in possessionē noie filij vl filie heredis quē vl quā ꝺz in vtero ex marito p mortuo Et no. ad ꝑ q iudex actorē mittat i possessionē, vl bona vēdat vl cū soluat reqrunt q ttuor necessario. Prio q citat reū absentē trina citatōe vl vna pemptoria ad domū. Si nō repit citent amici vl affines generali interdicto, ꝛ si nō ꝓpet aliqꝫ pcurator vl defensor ex pmo decreto. i. mādato mittitur actor in possessionē cāe rei ꝺuāde. q missio nō tribuit ius sꝫ solū ꝺetentōi. vt re⁹ tedio affect⁹ veiat rūsur⁹, q̄re ꝺr possessio tedialis ex. j. ꝺecre. Scōo reqrit ꝓgruū tps inter pmā ꝛ añ scōam missionē qꝺ est arbitrariū postq̄ in iure ñ inuenit determinatū vl annalez̄ Tercio q absens malitiose noluit ꝓpere ꝛ aio fraudāꝺi creditores. sec⁹ si maliciose tm̄, vicz, ppt maleficiū aliqꝺ nō tm̄ aio fraudāꝺi. Quarto q ꝓstet ꝺ debito legitime p veras ꝛ plures ꝓbatōnes, nec sufficit iuramentū calūnie cū agit ꝺe magno pludicio rei absentꝭ. ꝙb oīb babitis mittit actor ī possessionē ꝑe ex. ij. ꝺecre. Et sic missus in possessiōz hēbit oē ius ꝺn̄ij vl q̄si qꝺ habuit re⁹. imo re⁹ postea nō est audiendus nisi nō fuisset ppt ꝓtumactā absens. vt in. c. cōsultationiby, ꝺ offi. ꝺele. Cui⁹ est hec materia. ꝛ ibi glo. bona.

De Mo

Mod⁹ est moderamē ꝺispositōis p appositionē oneris tāq̄ cāe finalꝭ vt pz ex legiby ꝺ ipo loq̄ntiby. Et ꝺr moderatio ad ꝺrīaz cōditōis q̄ nō est moderatio sꝫ suspēsio. ꝺr tāq̄ cāe finalis. ꝟbi grā. Promitto vl lego vt illud facias. Nā si ꝺico, promitto ꝛ illud facias. tūc ñ essꝫ illud p modū cāe sꝫ alteri⁹ ꝺispositōis, et ꝑ capiēdo modū spāliꝫ. Sꝫ generaliter ē oīs ꝺispositio vl q̄litas adiecta ꝺispositōi, l. obligatiōz, §. mod⁹. ff. ꝺe ac. et ob. Fit aūt mod⁹ p illas ꝺictōes vt ꝺūmōne. i. vt nō ad ꝛc̄. Sꝫ qꝛ facē cām. ꝛ si ꝓditōz. vt supꝝ ꝺe ꝓꝺi. nā mod⁹ ꝟcat p oēm dictionē vl orōz ex suo ppio significato vl alias moderatōz iportantē. ꝟbi grā. Dono vel lego equū vt des illi equū. C. ꝺe his q sub mo. lega. relin. l. ij. ꝛ. cū ab eo. ff. ꝺe ꝓbē. emp. ibi veluti. seu ꝑ mō vbi ꝺr q si emēdo fundū pignori obligatū a te hoc mō ꝺicā vt liberes tūc liberare teneris. Et sic mod⁹ fit p dictō nē, ꝛ etiā in dictōe. ꝺūmō eaꝺē est ꝟcatio, vt ꝺi. l. cū ab eo. Idē in aduerbio ne. vt ꝺicēdo Titiū heredē instituo ne fideicōmissa ex testamēto sempronij retineat, qꝛ ꝺcō ne exponit put nō, ꝛ sensus ē. vt ñ retineat. l. cū pr̄. §. titio, ꝟ. plane. ff. ꝺe le. ij. Idē in p̄pone ad vt ꝺicēdo. Lego illi mille ad monumentuz meū edificāꝺū. qꝛ sensus ē. vt edificet monumētū. l. qꝫ ꝺieb. §. fi. ff. ꝺe ꝓꝺi. ꝛ ꝺe. Idē in dictōe p. vt lego. ꝛ. p cura corpis mei sustinēda. l. luti⁹. §. fi. ff. ꝺe le. ij. Idē in p̄pone in vt ꝺicēdo. ī cura corpis mei. ī monumēto faciēdo ꝛc̄. sꝫ si ꝺicerē. lego vxori mee ī tps li-

beroꝝ.tũc faceret ꝓditionẽ. Idẽ in dictõne noie.vt dicẽdo.noie dotis puellarũ paupe rum.vel redemptõe captiuoꝝ lego ꝛc. Ubi nõ significat cõditio.sed modus.l.mille.C de epi.ꝛ cle. Rõ.qz captiui semp sunt capti. et puelle sp sunt paupes. Secꝰ si relinque retur noie dotis certe psone.vl redemptõ nis certe psone.qz tũc faceret ꝓditionẽ. Et idẽ dic in omni alia pte ozõnis q̃ ad hoc si gnificatũ pt adaptari ex se vel subiecta ma teria.

Moduli dicunt quedã fozme ꝛ mensure ce mentarioꝝ.p qs modi ꝛ quãtitates lapidũ cõprehenduntur.

Monachꝰ est vnlꝰ aie custos.a monos qõ est vnũ.ꝛ icos custos. Et ỏz fieri de regula. c.j.ll.vj. Dicit etiã creari.c.vlti.eo.ti. Et ỏz recipi.c.idẽnitatib.§.si ꝓ.ỏ elec.eo.li. Itẽ dicitur ordinari.ꝛvj.q.vlti.c.fi. Et est mun do mozuus.deo viuẽs.extra claustrũ sicut pisces extra aquã in vita spũali subsistere ñ pt.ꝛvj.q.j.placuit.j. Et nõ pt hẽre.ꝓpriũ. de sta.mo.c.ũ.ꝛ.c.cũ ad monasteriũ. vbi habẽs ꝓpriũ in morte sepeliri ỏz i sterquilinio. Itẽ nõ pt esse aduocatꝰ in cã.c.j.ꝛ.ũ. de postul. nec pcurator nisi ꝓsentiente abbate ꝛ i vti litatẽ monasteriũ.q̃ duo debẽt ꝓcurrere.ꝛvj q.j.monachi.ꝛ.c.religiosus.de pcu.in cle.ꝛ no. Ludo.de ro.qz etiã nec p amico sui mo nasteriũ.nec laico ẽm Inno.in.c.cũ.i.et a.ỏ re iudi.nisi habita licẽtia.vt supꝛ. Itẽ nõ pt deserere prioratũ vel administrationẽ sine licentia abbatis.c.pozrecta.de ꝓhib. vti.vel inuti.ꝛ.c.ũ.de sta.mo. Sed pt se transferre ad strictioꝛẽ regulã.petita licẽtia.licet ñ ob tenta.c.licet.ꝛ.c.nõ est.de regu.ꝛ.l.q̃ ptextu C.de sacrosanc.ec. vbi glo. Sed ad laxio rem regulã nõ põt ire sine lnia pape.immo ẽm Ludo.de ro.ad parẽ est multũ dubium cuiꝰ lnia tũc req̃rat. Inno.in.c.fi.de renũc. Archi.ꝛix.q.ũ. statuimꝰ. Jo.an.in.c. si reli giosus.de elec.li.vj.ꝛ.c.ũ. de testamẽ.eo.li. in nouella. Pau.de liaza.in cle.fi.de elect. Lapus abbas allegatõe.lxũ.ꝛ.c.xxx. vari ant Ludoul.de ro.dicit suo videri q̃ requi ratur lnia abbatis.nõ eẽm sufficit bre a po ri cõuẽtuali.qz pater totiꝰ ordinis ẽ abbas Dubiũ tñ facit.c.fi.de pac.li.vj. a sili rõnez glo.in.c.cũ singula.de pben.li.vj. Hec Lu do.de ro.i singularib suis. Itẽ i refectorio carnes edere nõ dñt.c.cũ ad monasteriũ. p alle. Quidã tñ monachi ẽm quosdã ar.a cõ trario sensu. Extra refectoriũ pñt. qõ nõ est verũ nisi ex cã.vt ꝓpter infirmitatẽ vel debi litatẽ.vt no. Fran.zabar. in dicto.c.cum ad monasteriũ.pal. Adhuc q̃dã instãt ỹ. p ca. regule.xix.di.vbi ỏz q̃ a carnib q̃drupe dum debeãt se abstinere.et sic pmitti videt de bipedib ꝛ perdicib.gallinacijs ꝛc. Ho stien.dic q̃ huic intellectui ꝓtradicit rõ na turalis.vt phibitio de q̃drupedib fortius intelligit de bipedib i q̃bus maioꝛ rõ ẽm h̃ dixit de q̃drupedib ꝓpter cõlorẽ frequen tiã taliũ. Aliꝫ dicũt q̃ ꝓpter minutionẽ cõce di pt q̃busdã monachis vsus carniũ. Et di cit Uincẽ.reuelatũ p angelũ q̃ minuit.xiij. Februarij nõ mozieꝛ illo anno ex febrili dis temperantia.

Monogamꝰ est vir vnius vxoris.sic bi gamus duaꝝ vxoꝝ. Re.s. Bigamꝰ.

Monomachia. Re.supꝝ Duellũ.

Monopolĩ est alicuiꝰ negociatõis aut of ficij suptoris vnica exercitatio cũ ꝓgatiua ꝛ singlariꝛ inito pacto.ꝓhibẽ gra. Causa ne gociatõis aliq̃ inter se paciscunt ne possessio aliq̃ pcio miozi vẽdat q̃ ipi inter se ꝓsti tuerũt. vl vẽditozes panis.vl cuiuscq negociatõis inꝛ se pacti sũt vt rẽ aliquã venalem vtilẽ ꝛ necessariã reipublice nõ dñt ꝓ mio ri pcio q̃ ꝓuenerũt vẽdere. vl ne aliq̃s istru ant in arte sua nisi filios vl neptes. vt ipi so lũ ꝓmodũ artis l negociatõis faciãt ꝛ habe ant. Isti eẽm dicunt monopolĩ exercere. et grauissime puniẽdi sũt. qz directe hmõi cõ uentões sũt ỹ pncipẽ. Et ỏz ẽm Azo.a mo nos qõ est vnũ.ꝛ polis.i.ciuitas. q̃si vna ne gociatio in ciuitate. Et inde ỏz monopolia pluraliter.ꝛ monopolꝰ.ꝛ est q̃ vult esse solꝰ in ciuitate vẽditoꝛ.s. is q̃ ipetrat q̃ sibi soli liceat i ciuitate aliq̃ spãlia vẽdere emere vel facere. Uel monopoli sunt q̃ ipetrãt q̃ ipi soli liceat hmõi facere etiã in vendẽdis re bus certũ pcĩ statuere. ỹ qõ nemini licꝫ vẽ dere.ꝛ ỏz a monos.i. vnũ.ꝛ polis ciuitas. q̃si vnꝰ tm̃ in ciuitate. vl societas vna ex pa cto. Ul ỏz monopolĩ a monos ꝛ palatim id ẽ vẽditio q̃si vno mõ faciẽda vẽditio.ꝛ ta lia ꝓmertia sũt pbibita. C. de mono.ꝛ illi. ꝓuẽ.nego.l.vnica. Eodẽ mõ binopolĩ ỏz a binopolis.et binopola quasi bino mõ fa cienda emptio.

Mouumẽtũ est illud repositoriũ i q̃ mozcui

reponunt.l.sepulcrū sine corpe.et ōr a moneo.qr extat ad memorīā defuncti.l.monumentū.ff.de relī.r sump.fu.

Morbus est habit⁹ cuiuscūqz corpis cōtra naturā q̄ vsum ei⁹ ad illud faciat deteriorē Cuius cā nobis natura sanitatē dedit siue in toto corpe vt febris.siue in pte.vt cecitas ff.de edi.l.j.§.sed sciendum.ff.de re iudi.l.j. §.sed quesitum.

Mores dicunt frequētes act⁹ hoīm ꝺm Jotheo.in ꝓn.decre.i glo.r.j.di.mos.

Morbus sumptic⁹ alis sontic⁹ est q̄ cuiqz rei nocet.ff.de ꝓ.sig.l.morby. Et dicit glo. ibi: cuiqz rei agende.vt.ff.de edil.edic.l.fi.ff.de re iudi.l.quesitū.

Mortuus est reby humanis exempt⁹.ff. de offi.dele.cūuis.r c.si delegat⁹.eo.ti.ll.vj.vl' est vlā vniuerse carnis ingressus.c.si subdelegato.eo.ti.r li. Uel de medio sublat⁹.c.licet.eo.ti.nā medīū ōr hec vita. Et q̄re sic dicatur no.xxiij.q.iij.c.hec aūt vita.vt supra Dicit aūt q̄s mortu⁹ sex modis. Primo spiritualiter. Et sic dupl'r.sqz bene r male. Bñ dupl'r.ꝓ baptismū.de ꝺse.di.iij. ostēditur. xv.q.j.nec is rē. Male tripl'r. Primo baptisatus.ab ecclesie tñ vnitate diuisus.de cō se.di.ij.xps. Scōo baptisatus in eccl'ie vnitate cōsistens tñ criminosus.iij.q.iij. bi q̄. vbi ōr. Solo morte peccatoris rē.r.c.canonica.ea.cau.q.v. Tercio baptisat⁹ r eternaliter damnat⁹.de ꝺse.di.iij.fili⁹. Scōo civiliter.vt ab hostibus captus.seru⁹ effectus. libert⁹ in seruitutē ob ingratitudinē reuocatus. Et ōr ecōtrario viuere.qr inaniter occisus ē ꝓpter fidē xpi. Quare mors sctōz frequenter ōr ab ecclesia natalis eoz.q̄si advitam nati sint. Tercio secularīter vt monachus.vt sup̄.r.xvj.q.j.placuit.j. Quarto effectualiter.vt paulus mortuus fuit vt alt: Ibi mūdus crucifixus est r ego mundo xxvij.q.j.q̄ xpo. Quinto carnaliter. et sexto corpaliter. Qui duo modi poni possunt ꝓ eodē.et sic Lazarus mortuus erat.xxiij.q.j si quē forte.

Mortis cā donatio. Re.sup̄.donatio.

Mortuarīū ōr qō q̄s relinq̄t i morte.vt no. in.c.cōquerētē.de offi.in ordi.

Moliri est conari.c.qr ex eo.de pac.li.vj.

Minus no.pau.in cōmen.decretal.r sīvna nimiter.de postu.ꝑla.

Mos est lōgeua ꝺsuetudo.de morib⁹ tracta

tur.c.mos aūt.dist.j.

Motu ꝓprio gra fieri censet qñ ꝟ exp̄sse cautū est in eadē.nec sufficit si ꝓbet q̄ papa motu ꝓprio fecerit.nisi ꝺtineat in lr̄is.c.si motu ꝓprio.de p̄bē.li.vj.r ibi ꝺcor.ī glo.fi.

Moreten⁹.l.ad mortē.xxiij.q.v. notificasti te moreten⁹ infirmatū.

Mox qualiter capiat est glo.in.ca.qr ꝓpter. de elec.sup verbo mox.et in.l.j.ff.si cer.pe.

De Ru

Mucor est vicīū panis.vñ ōr. Panis mucescit vel mucidus fit.

Mucro est ensis.de hoc vide Archi.in.c.fi. de excep.lib.vj.et sumit q̄ñqz p excōicatione.vt.xvj.q.j.c.visis.vbi in fi.ōr. Felici mucrone ep̄i sacerdotū placula resecent.l.salubri excōicatione ep̄i sacerdotū crimia puniantur.xxiij.q.iij.corripiant.

Mulcta est animaduersio vl' pena pecuniaria arbitrio iudicis inflicta ad correctionē maloz mozū. Pena est aūt certa impositā a lege quā q̄sqz euitare p̄t.vt no.in.l. qñcūqz. in glo.sup ver.vel tercio.C.de ser.fugi.r in l.mulcta.ff.de cōdi.r demō.vbi glo.dic. q̄ sit pena extraordinaria p arbitrio.r ibi a testatore imponit. Dicit aūt mulcta illa pena q̄ nō est a lege statuta vl' exp̄ssa. Nā iudices in pluribus casibus legibus nō scriptis sic mulctare p̄nt litigātes. Ex hoc patz differentia inter mulctā r penā. Nā pena generaliter sumit tā p pena pecuniaria q̄z p ro pena corporali seu capitali. Sed mulcta p pena pecuniaria.r p sententiā a iudice irrogata. vñ bñ appellat a mulcta nō aūt a pena.l.si qua pena.ff.de ver.sig. Item mulcta nō inducitur nisi a maioribus magistratibus. sed pena a quolibet iudice.

Mulctare ē punire p pecunia.r aliqñ ponit p abbreuiare.C.de mō mulcta.l.j.

Mulio est custos muloz.vñ. Mulio mulorum.agazo ducit asellos.l.idem iuris.ff.ad l.aquil'.

Mulcere est lenire placare vel blandiri.

Municipiū est opidū in italia vel in puincia aliq̄ cōstitutū in q̄ pacī obseruāde cā milites ꝺstituti erāt. si aūt in municipio nati sunt nō min⁹ dicunt municipales.vt.l.municeps.ff.de ver.sig.

Municipes dicunt qui cuiuscūqz municipij manerici locive tenent custodiam. Et

dicitur a munere ꝛ caplo, nō obstāte ꝙ munus nō capiat. Et tū municipes dicunt ꝙ in eodē municipio nati sūt, vt. l. municipes ꝑall', vel dicunt ꝙ in municipio factūt munera, sed abusiue.

Municipiū est ciuitas, et municipes cuiuscūq; ciuitatis ciues appellantur, ff. ad. l. iul'. de anno. l. j.

Municipalis honor est administratio reipublice cū gradu dignitatis siue cum sumptu, siue cū erogatōe cōtinens. ff. de mune. et bono. l. honor.

Municipalis magister dr ille qui ꝓeest municipibus.

Municeps origenarij dr ab origine patrie nō sua cā vt in. l. filij, C. de muni. ori. li. x.

Multotiēs ꝛ totiēs no. Archi. ix. q. iij. nō est

Multiplicatio est qñ dispositio iteratur seu multiplicat. verbi gra. Testator pluribus heredib⁹ institutis legat ab vno. x. titio ab alio. x. ꝛ sic de alijs a ꝙlibet heredc. x. insolidum debent. l. si pluribus. §. j. ff. de le. ij. qz significatū sumit ex multiplicatōe dispositionis iūcto ꝙ qualitas est multiplicabilis. Iō ex ꝙlibet dispositiōe debet ꝙlibet qualitas adiecta. Item ibi testator ab herede instituto legat. x. titio. ꝛ si heres nō erit substituit sciū. ꝛ ab eodē legat. x. eidē titio, institut⁹ nō est heres. ꝛ substitut⁹ tenebit tm̄ ad. x. ab eo relicta, vl' ab instituto qđ idē est, ar. l. licet, ff de legi. ꝛ l. seruo, si q̄s apud. eo. ti. Rō. quia substitutio significat substitutū eē appositū loco instituti. Item ibi, testator legat. x. titio i testamēto, et eidē titio legat. x. in codicillis, singula debent. qz multiplicatio significat. l. quinq̄ginta. ff. de pba. Sz ibi testator legat. x. titio in testamēto, post ī eodē testamēto legat titio. x. semel tm̄ debent. vt. l. plane §. sed si nō. ff. de leg. j. Quia ex eodē testamēto ꝛ eadē quātitate ꝓcludit testatorē ꝗtitatē nō voluisse multiplicare nisi cuidēter p̄bare ꝓtrariū. Sz ibi, testator legat. x. titio. postea in eodē testamēto legat titio. xv. vtraq; quātitas debet. l. plane. ꝑall'. Et a cōtrario sensu cū dicit eadē, et est rō ex diuersitate ꝗtitatis. Sec⁹ si diceret, Titio cui lego ut decē volo p̄stari quindecim, tūc em̄ quindecim tm̄ debent. Idē dic in ꝓtractib⁹ put qđlibet ꝓbabile mediū ꝓcludit. Ita multiplicatio debet significat. ꝙbi gra. Humerauit tibi decē, ꝛ ī cōtinēti stipulor. xx. illa debentur. l. si ita. ff. de noua. ꝛ dele. qz significatū sumit ex stipulatōe facti incōtinēti p⁹ numerationē. Item ibi, promitto tibi decē. tibi promitto decē, bis tenent. qz si intelligent de eisdē decē, promissio sc̄da esset frustratoria, qđ nō est dicendū. ar. l. si qñ. ff. de leg. j.

Munus est duplex. aliud publicū. aliud ꝑuatū. Publicū est qđ in administrāda republica cū sumptu sine dignitat⁹ titulo submistrat. vt. ff. de mune. ꝛ ho. in ꝓn. Et differūt mun⁹ ꝛ donū. qz munus est cū aliqđ datur cā p̄cedēte. donū ꝙo sine cā. vt. ff. de ver. sig. l. inter donū. ꝛ. c. peccatū. de re. iur. li. vj Et inq̄t Pau. in. l. mun⁹. ff. de ꝙ. sig. Munus trib⁹ modis dr. Uno mō donū. altero mō onus, inde immunitas appellat. Tercio officiū. vñ munera militaria. Inde municeps q̄ munera ciuilia capit Uñ dr. Dat meritū mun⁹ sz ꝙfert gra donū. Mun⁹ cuz cā dat, donū sine cā. de hoc etiā ꝑ Jo. an. in glo. in. c. accusat⁹. de bere. li. vj.

Munera patrimonialia ꝛ mixta. Re. Spe. de cēsi. ꝛ exact. ī tractatu libello x. §. nūc aūt dicendū. ꝙ si. q̄ aūt sunt munera. Item munerum alia sunt sordida, vt arene fodiēde, calcis coquēde, q̄ in dignitatib⁹ cōstitui nō cōsueuerūt. Alia sunt sordida ꝙtrario modo se habentia.

Murex est qđā gen⁹ pisc⁹, inde murileg⁹ q̄si legēs murices. sunt aūt murices pisces ex quo x. sanguis fit atramentū imptale. ī q̄ purpura tingebat. Et ꝑm Accur. in. l. j. C. q̄ res vē. nō pos. etiā coquillū est aīal simile Et vtrūq; debet simul cōburi ꝛ simul teri, vt ex eis fiant signa.

Murileg⁹ dr seruus auctoritate iudicis manumissus quē dñs liberos grauādo manumittī disposuit, liberi tñ mortuo p̄re seruū istū nō manumittūt. ꝛ sic tāq; mus ꝑ foramina liberat. l. libertatē cōsequit. qz iure potestate manumittit. C. ō murile. in rubr. li. x. ꝑm Accur. vbi dicunt murileguli serui q̄ capiūt pisces q̄ dicunt murices. vt supꝑ. Et in illis seruis partus nō sequit matrem, sed succedit patri in officio, et in hoc est specialc. vt. l. q̄ aūt p̄cm. ꝛ. l. bī q̄ lib. ꝛ ti. ꝑall'. ꝛ B de iure romano. secus aūt de iure lōgobardorū. qz semp in deteriorē trahit statum vt sit matrimoniū. Si aūt ꝓcubinatus seruatur ius romano x. qđ sequit ventrē. in. sti. de inge. in glo. iij.

Dusio,l,fatuus.

Dunimenta dicunt ꝓbatões z instrumẽta q̃ cãm minuũt. vide de elec.c. q̃uis,in glo. fi.li,vj. Alis monimẽta dicunt,eo qz monẽt et informãt iudices q̃d facere debẽt.

Dutatoria dicunt vulgo diuersoria. vl̃ fullonica q̃si secreta edificia. Et ponit etiam ꝓ vestimẽtis pũb mutatoz habẽtib.

Dutatio capit ꝓ variatõe in facto. ꝓbi gra. Testatoz legat ciphũ vl̃ poculũ,z fit massa vel ecõtra,legatũ nõ ꝑimit,imo debet massa poculo legato,vel ecõtra.l,seruũ filij,§,si pocula,ff.de leg.j,qz nõ significat volũtas testatoris mutata. Et qz poculi ad massam et masse ad poculũ facilis est reductio.z sic nõ magna imutatio.etiã nec in estimatõe ẽ magna distinctio. Itẽ ibi,Testatoz lanam legat.z inde facit vestimentũ,legatũ ꝑimit. l,lana.ff.de leg.lij.qz ex mutatõe rei significat volũtatis mutatio. Et sumit significatũ ex ℔.qz lane ad vestimentũ nõ est facilis reductio. Etiã qz q̃ ad estimationẽ magna est distinctio,silr q̃ ad adaptionẽ.qz vestimẽtũ vni aptũ alteri vix adaptat.z si adaptat hoc fit cũ magna diminutõe sui.sed ibi testatoz lanã legauit heres ꝺ illa vestimentũ fecit legatũ nõ ꝑimit.l,seruũ,§,itẽ si lana.ff. de leg,j.ꝟm intellectũ glo,ibidẽ,Rõ.qz mutatio fiã ꝓ heredẽ nullaten⁹ fiat volũtatis testatoris mutatõz. Et idẽ dic i aliena lana legata ponẽdo q̃ dñs ex ea vestimẽtũ fecit, nã ex hoc nõ significat mutatio voluntatis testatoris,nisi alis appareat. Nõ est tñ dicẽdum q̃ debeat vestimentũ,sed estimatio lane. Itẽ ibi, Testatoz legauit aream,deinde domũ desup edificauit.dom⁹ debet.l,seru⁹ filij,§.aree.ff.de leg.j.qz area est fundamentum z ꝓs potissima. Etiã qz testatoz mutãdo videt in eadẽ manere volũtate. Nec impositio edificij sufficit ad mutationẽ voluntatis.immo qz volũtas remanet in legato et edificiũ sequit suũ significatũ q̃ testatoz legat domũ. Itẽ ibi, Testatoz legat domũ. dom⁹ ad aliã areã reducit, area debet, qz legatũ tenet in tota re z q̃libet sui ꝓte,ℊ z si in ꝓte rei ꝑimit,tenet tñ in ꝓte.remanẽte. hoc addito q̃ ex mutatõe rei nulla significat voluntatis mutatio. Sed si testatoz legat domũ q̃ ad areã reducit,deinde aree edificiuz imponit nihil debet.l,si ita,§.si domus,in fi,ff.de leg.j. Rõ,qz alia dom⁹ est z non illa quã testatoz legauit. Item ibi.testatoz legauit nauẽ.destruit nauis,z ex eisdem tabulis reficit,debet.l,si res,§,areã.ff, de solut. Rõ,qz est eadẽ nauis ex eisdẽ tabul refecta

Dutilare est aliqd mẽbroũ amputare. vl̃ aliqd integrũ detrũcare,vt boi manũ vl̃ pedẽ vel aliqd mẽbr̃ auferre.

Dutuũ ẽ qd alicui pũtat vt tpe suo reddat. Et ꝺr q̃si de meo tuũ,vñ est nomẽ cõpositũ ex corrupto z integro.qz qd meũ fuerat mutuando tuũ facto. Uñ res q̃ põderat vt argentũ z silia q̃ numerant vt pecũia,z q̃ mẽsurant vt frumentũ mutuari pñt.vt,l,ij,ff, si cer,pet.§ mutui datio,vbi dicit,q̃ mutui datio ꝓsistit in his reb q̃ põdere mensura nũeroue ꝓsistũt,insti.q̃.mo.recõtra.obli,in ꝓn,veluti oleo frumẽto pecunia numerata ꝛc. Et lz vsura sit quicqd accidit sorti i mutuo ex pacto vel intentõe ꝓncipal̃ tñ i aliis rebus puta vestib vel alijs nõ i mutuo cõsistentib etiã vsura cõmittit.vt,xlij,q.lij.c, plerisq;,et.c.se. Usura ẽ vbi amplꝰ requirit q̃s dat. ꝓro q̃ distingue duplicẽ vsurã,vt infra de ira U. Sz nũqd erit mutuũ si qs oues ad numerũ dederit. Rñdet q̃ nõ.qz in mutuo ispeciẽda est natura z ꝓsuetudo rei mutuate. Nã pecunie ꝓsuetudo natura z aptitudo est vt ad numer̃ det,l,j,ff.de,ꝓbẽ,em, et vẽ,z sic de frumẽto. Sz libri,eq̃,oues,et silia nõ dant ad numer̃,nec sic ad pond⁹ vl̃ mensurã,eo q̃ res mutuata ñ est eadẽ, sz cõsilis reddi dẽat. Et i hmõi reb nõ ꝑt oino da silitudo inueniri.ita q̃ res semp oino similis vendat.

Dutuũ em̃ dãtes z nihil inde sperãtes ꝛc. de vsu,c.cõsuluit,z.c,naufgãti,e.ti,in glo,

De Na

Anciſci eſt ali

quid acq̃rere ꝓseq̃ vl̃ adipisci Uñ ꝺr.nact⁹ sum illã,i,adept⁹ sum vel acq̃siui eã.

Natura ꝺr multꝫ modis. Qñq;vis ĩsita rebus silia de silibus ꝓcreãs. Scõo stimul⁹ vel instinct⁹ nature ex sensualitate puenies ad appetendũ,procreãdũ,vl̃ educandũ. Tercio instinctus nature ex rõne puenies,vt ẽ glo, j.di,j,ius aũt naturale.

Naturalis ꝺr filius ex concubina q̃ in domo ꝓpria tenet vnica q̃si loco vxoris. Et talis

in bonis patris ab intestato succedit in duas vncias pñe substãtie si alij filij legitimi nec vxoris extẽt, i bonis aũt maternis cũ filijs legitimis succedit.

Natale dr scriptura cũ annis dñi r pconisata q dicebat Lucij eẽ natũ ingenuũ. Et sic in legẽdis scor intitulat natale sci Johannis qñ morit, qsi tũc nascat nũcp moritur⁹: vel dr pma natiuitas q est de iure naturali Et oẽm hoiem dicit liberũ. vñ cõstitutũ est nõ efficere manumissionẽ natalibr, i, ingenuitati, inst, de inge. ī fi, Jtẽ dicim⁹. seruus iste restituit natalibr. l. libertati, quã bz ex iure naturali, ff, de nata, l, ij.

Naulũ est vectura siue pciũ qđ pstat, p eadẽ facta collatõe iter vectores vehẽtes p mercede naulgatõis illis q naulgiũ exercẽt vel ducũt. Vñ Lo, de ro, in singularib⁹ suis dicit ad qstionẽ talẽ, nautã pduxi, vel mulionẽ aut galeã ad portandũ familiaz meã. qd si morianť aliq in naui vxr, p illis nauta debeat naulũ vel pensionẽ bre. Sub distinctõe si fit puentõ de illis ducẽdis vl ad talem locũ deportãdis, tũc p mortuis nõ debet solui naulũ. Si po fit de illis pactũ in naui ponẽdis, tũc sec⁹. Tercio si dubitat đ pbis, tũc etiã debeť naulũ, tex. est sing. ī. l. si vebenda, in pn, ff, ad, l. rodi, de iac. Sile dicer đ ifante nato in naui. ff, loca, l, si adest, §. si qs mulierem.

Nauta est q mistrat naui vel ducit nauẽ eaz gubernãs, et ea q ad vsum ei⁹ ptinẽt faciẽs ff, nau, cau, sta. l, j. §, ij, ff, fur, aduer, na.

Nautic⁹ tiberin⁹ est q naulgat in flumie rome vehẽdo ī romã l extra vehẽdo ad castra vt, C, de nau, tibe, l. ad castra. li, pj.

Nautic⁹ fen⁹ ē qđ pter nauticã pecuniã vel qsi nauticã exigit, ff, de nau, fen, p totũ, r, C eo, tl. l, cũ ponas.

Nautica pecuia ẽ q piculo creditoris in naulgio suscepto dať trabẽda Sz qsi nautica est cũ piculũ mutuate pecunie i me recipio si aliq pditio ñ existat, puta si piscator ñ capiat pisces r hmõi, vide glo, C, de nau, fen. in Rubrica.

Naufragiũ est naue fracta submersio rerũ sine corpor, r đ qsi nauis fragiũ, i, fractura C, de naufra, li, pj.

Nauicularij seu naucleri sunt q transportãt publicas spẽs fm Accur, C, de nau, publi, spe, trãs, li, pj, sup rub, Et dicunť etiã illi qui ante nouarias spẽs a susceptoribr in puincia accipe r romã vel in castra vbi erãt milites deferre debebãt.

Nauisochoniũ ẽ dom⁹ in q iuuenes educãť.

De Ne

Necessitudo ē parẽtela vl pgnatio, l, ñ ē singulis, ff, de re, iur, vbi glo, sic exponit.

Nec p vt nõ capiť. ff. de acq, pos, l, q absenti, §. j. De hac dictõe vide, C, de idic, vl, tol, in aut, cui relictũ.

Nec implicat sensum pcrarium exps̃se, vt no, i l, iurs ignorãtia, C, q admit. ad bo, pos, pñt.

Negociũ est triplex, s, cõe, publicũ, r pruatũ Cõe qđ ptinet ad dispositionẽ alicui⁹ regionis, Publicũ qđ ptinet ad regimẽ alicuius ciuitats, Sz puatũ qđ ptinet ad puatã pson nam, Et istis trib⁹ negocijs correspõdet triplex dispẽsatio, s, politica, q psistit in pulsione plurij seu tot⁹ cõitats, Et b docet i octo libris politicor Aresi, Jconomica q psistit in dispositõe familie, r habeť i duob⁹ libris iconomicor Aresto, Et monastica vl ethica, q psistit in regimie suiipi⁹ tm, r illa tractať in, x, libris ethicor eiusdẽ.

Negociatio ē in pmerijs sic negociũ idispẽsatõe, vñ tã negociatio cp negociũ aliqñ signific̃at actõz alicui⁹ rei, cui⁹ prij est ociũ. Aliqñ actõz eẽ idẽ qđ iurgiũ litis. Et dr qsi negãs ociũ, c, forus, §, negociũ. de p, i, g.

Negligẽtia est eius qđ fieri debet vel potest obmissio.

Negatiua apud iuristas ē improbabiľ, vt, vj q, v, actor, C, de pba, l, actor, de elec, bo, memo, j, vbi dr, Negãs factũ nulla est pbatio subaudi directa. qr qđ nihil est ñ cadit ī sensum. Vñ sciendũ q multiplex ē negatiua. s, facti, dicti, iurs, r qlitats, r qđã pure. Vñ negatiua facti duplex ē, s, pura q bz determiationẽ tpis, loci, vl alteri⁹ rei, puta qr est coartata ad certas psonas, de q est casus ī, c, tercio loco, de pba, vbi coartať ad psonas capituli, Et illa pbari pt indirecte, pbi gra. Si instrumẽtũ exhibeať ptinẽs stipulatõz factã tali die l loco, ar, c, ex tenore, de testa. Aut nõ bz aliquã taliũ determinatõz. r tũc pbari nõ pt directe vel idirecte, vñ on⁹ pbã di trãsferť in aduersariũ. r b tõ, qr negationũ nõ sunt cause, nec circumstãtie, q iũt necessarie in pbatõe, vt si qs dic se nũcp ptraxisse cũ berta, vel nõ cognouisse Bertã que

dicitur negatiua explicata. de fri. z male. c. j Uel dr negatiua positio Est em̃ positio negatiua implicita. vt pono q̃ in electiõe tm̃ q̃ttuor canonici pñtes fuerint. vt in. c. cũ ecclesia. de cau. pos. z ꝓpri. Quas positiões negatiuas iurʒ rigor repellit. ʒ eãtas eas admittit si iudici videbit. vt ĩ. c. j. de ꝓfes. li. vj. Etiã ibi. si aliq̃s dicat se esse nõ citatũ z negatiua facti mixta dr. q̃ cũ affirmatiua implicite dicẽdo. Ego nõ renuncio aut sponte. q̃si dicat. renuncio aut coactus vel inuit⁹. Et ℔ dʒ pbari ab eo q̃ negat. c. sup ℔. de renunc. Sʒ negatiua iurʒ pbari pt. vt si dicat quis alicui. nõ potes eẽ testis. dʒ ℔ pbare. Sil'r si neget emãcipatio rite facta. z negãs aliq̃s iuste factũ. dʒ hoc pbare q̃ ñ sit factũ ꝺ iure sed ꝰ ius. vt in. l. ab ea pte. §. j. ff. ꝺ pba. vbi dr. ab ea pte q̃ dicit aduersariũ suũ ab aliq̃ iure phibitũ esse spãliter lege vel ꝓstitutõe probari oportere Jdẽ rñdet si q̃s negat emancipationẽ recte factã pbationẽ ipam p̃stare deberet.

Negatiua ꝓ q̃litas duplex est. scz aut qualitatis intrinsece. aut q̃litatis extrinsece. De q̃litate intrinseca. vt cũ homo nascit. z tũc p̃sumit negatiua nisi pbet affirmatiua. vt si neget scia probandũ est ℔ examinatõe iudicis. de pbẽ. cũ fm aplm. Si etas p aspectũ corpis. si legitimitas. aut g̃ is cui legitimitas opponit est de ℔ infamat⁹. z tũc cogit se purgare. c. bone. pall'. dicẽdo ergo. Jlle nõ est idone⁹. nõ est legitim⁹. nõ est soluẽdo z̃. pbari dʒ ab eo q̃ dicit. q̃ libet p̃sumit idoneus. bon⁹ z̃. nisi ꝓtrariũ probet. de p̃sumdudũ. de scruti. in or. fa. c. vnico. z nisi ius p̃sumat in ꝓtrariũ. ff. de dona. ĩter vi. z vxo. quint⁹. ff. ꝺ pba. si pactũ. z. l. si cyrographũ Etiã iudex q̃ bz ex ℔ offõ suo cuncta rimari c. iudicante. xxx. q. v. z. xvij. q. vij. occidit. ꝺ offi. dele. sup q̃stionum. §. intentiõis. p̃t et dʒ si viderit expedire. z interrogare sup negatiua. ar. ff. de inter. act. l. vbicũq; z. c. cum Johes. de fi. instru. vbi iudex facit interrogationẽ quã etiã ps facere nõ poterit cũ esset in cã cõclusum. faclũt no. p Hosti. z Jnno. in. c. sup his. de accu. z maxime sup negatiua. vbi agit de salute vel piculo aie. ar. de re iudi. c. latores. ad finẽ. Ex p̃dict̃ elicit q̃ q̃s in iudicio excusat a rñdendo positõi negatiue. ideo qz q̃ negat nõ ponit sed remouet. siue sit negatiua implicita siue explicita quã faclũt he dictões. tm̃ solũ z̃. Spe cu. ti. de depo. §. octauo. Sic ꝓbat neutraz ꝓdictarũ poni posse. Hã positões succedũt in locũ probationũ. vt ĩ aut. de his q̃ ingredi. ad ap. §. fi. Uñ id solũ veniet in positõe qꝺ in pbatõe. Sed negatiue vt ꝓdicit nulla ẽ directa. pbatio. g̃ nec positio. z dat bal. rõem. qz rñsio ad positionẽ fit ad releuãdũ ab onere probãdi. Sʒ positões negatiuas nõ bz necesse probare. g̃ nõ ẽ ei rñdendũ. et ita dic̃ sentire glo. in. l. ij. in. §. qꝺ obseruari. C. de iur. calũ. Si ꝓ bret necesse probare. tũc deberet rñderi. vt. c. j. de ꝓfes. li. vj. Jdez dic̃ negatiuã positõz eẽ in q̃ poit dictio absq; vt no. Ly. in. l. actor. C. ꝺ pba. i. ij. qõne. ℔ vex. qñ ista dictio absq; veit ad exclusionẽ alicui⁹ affirmatiue. z ita ex se nõ ĩplicat affirmatõz. Sec⁹ si implicaret illã. ꝺbi gra ꝓpono q̃ res fuit absq; co q̃ titlũ tali die p cuteret. qz tota die fui absens alibi. Hã tal' positio ñ dr mera negatiua. qz orit ex affirmatiua. s. fui alibi. Et ℔ tenet Spe. in ti. de posi. §. videndũ. ꝑ. vij. fa. no. insti. de inuti. stip. §. itẽ ꝓbor. Jtẽ qz ponẽs illud qꝺ ponit si negat necesse bz pbare. l. actor. pal. q̃ ẽ canonizata. vj. q. vl. actor. in q̃ dr actor qꝺ assueuerat probare se ñ posse. pfitẽdo reũ necessitati monstrãdi ꝰriũ nõ astringit. Cũ p rerũ naturã factũ negãt̃. pbatio nulla sit. et sic̃ ꝓpositio negatiua vt ꝓdictũ est. sic etiam positio negatiua est triplex. s. facti. iuris. z q̃litatis. Et facti duplex. s. simplex et pura. q̃ nõ bz determinatõz loci tpis vel rei ꝓsil'is. vt illa. ꝓpono me ñ cognouisse bertã. c. j. de fri. et male. z̃. De tali etiã in. c. cũ eccl'ia sutrina. de cau. pos. z ꝓpri. Et alia impura vel mixta. vicz q̃ est certo loco coartata. vt in. c. ꝓposuisti. de proba. vbi p loci inspectionẽ p batur ñ ꝓgnita. Et bz in se sensum affirmatiuũ implicitũ vt nõ cognita. i. virgo. Et dicit Bar. de sax. in. l. q̃cũq; pall'. se semp defendisse. q̃ q̃ ponit negatiuã dʒ eã probare etiã si nõ sit coartata loco vel tpe. qz intelligitur coartata psona ꝓponẽtis. p. c. pleriq; ij. q. vij. vbi boni viri iusserũt pctã aliena z tacẽt. qz q̃ sciũt iudicib⁹ pbare nõ pñt. Et ℔ ipe idẽ cõcludit. C. de ser. fugi. l. pãlle. Ponit actor quicq̃d velit affirmatiue vel negatiue pro intentõe sua fundanda. ℔ probare debet. Et nota q̃ antiq̃ doc. negatiuã pba-

ri nō posse intellexere p testes. Sed hodie iudex pt admittere positiōes negatiuas q̄ nō pñt pbari nisi p ꝓuersionē aduersarij. si saltē q̄ videat el equū z expediēs, de hoc de tēpo, oz. dilect⁹. de eta, et q̄li. c. vl. z ē glo. aū penul. in. c. j. de ꝓfes. li. vj.

Nepos est filiꝰ filij vel filie. sz neptꝫ filia eoꝝ dem. Etiā nepos capit p filio fris. c. ij. ō ar bi. c. fundamēta. de elec. li. vj.

Nepos posthumꝰ est q̄ post mortē aui natꝰ est supstite suo patre.

Neophitꝰ ōz nouꝰ i fide. vt. tit vij. dist. q̄m. a neos q̄ ō est nouū. et phitos q̄ ō est fides. Itē ōz nouꝰ in religione. ea. dis. sicut olim. Et pbibet talis ordinari duab⁹ de causis. vt poit Bof. in sum. de tem. oz. §. sequit.

De Ni

Nisi q̄t modis capiat. vide p Dy. in regula. peccati. li. vj. z. l. actōe. C. de trāsac. Nā q̄n dictio nisi sequit negationē tūc stat inclusiue. z sic ponit respectū exceptiōis. vt. c. postulasti. z in. c. sedes. de resc̄p. c. romana. ꝑ. ij. ō ap. li. vj. Si ꝓo p̄cedit affirmatiue. et ħ respectu exceptiōis tūc ꝓuat. c. j. de app. c. si ꝓo. de sen. excō. cū sim'lib⁹. Itē si adiicit oziō affirmatiue ꝓuat. de testi. c. de testib⁹. in fi. Qñq̄ nec ponit nec ꝓuat. ij. q. j. hec est rō. Naz ozō p̄cedēs nō ꝓplectebat illū casuz. Interdum ponit p sed. xxvij. di. si de inde. Qñq̄ pro si nō. vt. c. p̄terea. ij. de ap. z. c. quicūq̄. de sen. excō. li. vj. Uñ qñ ponit nisi i sententijs z i vltimis voluntatib⁹ videt inducere cōditionē. secꝰ in cōtractib⁹. De hoc vide p dñm Dy. vbi sup. Et dictio nisi ꝓponit ex ni. i. nō. et si. q̄si nō si. Et sumit tripl'r. Primo ꝓditionaliter. Scōo exceptiue. Tercō bis modis sil'. Itē ꝓditionaliter dupliciter vel q̄ ad resolutionē. vel q̄ ad dispositionē. Quo ad resolutōz ibi. Uēdo tibi fundū p decē nisi aliꝰ infra mensem attulerit meliorē ꝓditionē. Nā venditio est pura. solutio cōditionalis. q̄ resolui vel rescindit si aliꝰ infra mēsem attulerit maiꝰ p̄ciū. sed nō stabit vēditio. l. ij. §. si in diē. ff. p emp. Itez ibi Lego decē nisi nauis ex Asia venerit infra mēsem. dispositio est ꝓditionalis. q̄ sensus est. si nō venerit legatū valeat z pficiat. Similiter ibi. Lego nisi noluerit dispositio cōditionalis z legatū ꝓditōe. Et est sensus. lego si heres ñ ꝓdixerit seu pbauerit sic appositā ꝓditōe. si capitoliū nō ascēderit. l. si. ff. de ꝓdi. inst. Itē ibi. Lego decē adimo nisi nauis ex asia venerit. ademptio est ꝓditionalis. z est sensus. adimo legatū z nolo tenere ipm si nauis venerit. Et q̄ ademptio est sub ꝓditōe. videt datū sub ꝯria ꝓditōe. l. q̄d dicebꝫ. §. q̄ titio. ff. de cōdi. z demō. Significat etiaz exceptiue qñ eximit seu tollit aliq̄d q̄ ō est i ozōe p̄cedēti. vt ñ sit idē ius l' idē effectꝰ. Et ħ duplr. vt p̄missum est. s. affirmatiue post ozōem negatiuā. et negatiue post ozōz affirmatiuā. vt nullꝰ bō currit nisi socrates. ois bō mouet nisi plato. facit. l. j. C. de trāsac. z. l. si eū. i fi. ff. si q̄s cautio. cū ibi no. Itē i ꝓdictis vbi refert ad resolutiōz et ademptionē facit cōditionē. Et ħcat etiā aliqualiter exceptiue. z sic ꝓditionalit signi ficat. z exceptiue simul.

Nihilominꝰ z nihilomagꝫ differūt. q̄ p̄mū includit affirmatōz. secundū negatōz. vt in sti. q̄. nō est p̄mis. fa. te. §. j. in glo.

De No

Noiatoz. l. electoz officialiū. vt. C. de pl. noiato. l. j. z. ij. li. xj.

Nomē q̄ñq̄ idē est q̄ ius debitoris. vt in. l. a diuo pio. §. in plib⁹. vbi ōz q̄ p̄mo dñt venire. i. vēdi mobilia. scōo immobilia. tercio noia. l. iura debitoꝝ ꝓdēnatoꝝ z spāir. in. §. sic q̄ñq̄. et se. Itē q̄ñq̄ nomē idē est q̄ fama vt dicēdo. Uelꝰ est nomē bonū q̄ñ vngenta p̄ciosa. Eccl's. vij. Etiā q̄ñq̄ capit p noie rei ꝓprio vel appellatiuo. z sic ōz. Nomē ꝓsonās dz esse rei. xxj. di. cleros. de p̄ben. cū fm apl'm. ist. de dona. §. est z aliud genꝰ. xvij. q j. si cupis. De noie ꝓprio ōz q̄ sil'itudo nois inducit affectiōz. ff. de leg. ij. l. cū filiꝰ. §. p̄. iuncta glo. z. ff. de leg. j. si q̄s in fundi vocabulo. vbi ōz q̄ de noie ꝓprio ñ est cura. vl' ō cognoie. dū in suba nō erret. q̄ noia boim mutabilia sūt. rerū aūt imobilia.

Nobilitas fm Bar. de saxofer. in tracta. de nobilitate quē ꝓposuit circa. l. si vt ꝓponis. C. de dig. li. xij. post q̄ttuoz opiniones ō nobilitate q̄s reprobat. Nobilitas ē q̄litas illata p p̄ncipatū tenentē qua q̄s vltra honestos plebeos accepꝰ ostēdit. Primo ōz q̄litas. q̄ p̄t adesse vel abesse p̄ter subiecti corruptionē. nā mulier plebeia nubēs nobili nobilis efficit. l. mulieres. C. de digni. z. l. feic. ff. de sena. z bi q̄bus imperator de no

uo concedit dignitatē, vt in to. tl. ꝓalle. Ira mulier nobilis nubēs plebeio eff. c. ī ignobilis. sīc ille q̄ ꝓpter delictū ꝑdit dignitatē, l. q̄tiēs. z. l. iudices. C. eo. tl. Et sic i aliq̄ tpe q̄s est nobilis, in alio ignobilis, imo i vno loco z nō in alio, vt sarracen⁹ nobil⁹ captus a ꝓplano ē ignobilis z seru⁹, z ecōuerso. Dicitur illata, q̄ null⁹ a seipo ꝑt hīe dignitatē vel nobilitatē, sed oportet q̄ ꝑ alterū cōferat. imo q̄ sua auctoritate assumerz in crimen falsi incideret. vt in. l. iuliane maiestatis. ff. de fal. z in re. iuſ. c. j. li. vj. vide no. per Bar. in. l. vēdat. C. de ꝓfes. et mo. z in. l. j. C vt di. dig. oz. seruet. z Bal. in. l. data opa. in ꝓvñ. coll. C. q̄ accu. nō pos. vbi ponit de nominante se comitē q̄ nō ē, et de cantāte not. cū nō hñt not. Etiā q̄ dignitas infert ī alium ex mera gr̄a ꝓcedētis, s. ꝓncipis q̄ nō recognoscit superiorē, alīs em̄ superior cogeret inferiorē vt daret dignitatē, sic esset ex debito Pñt tñ ꝓcedere aliq̄ cāe ex ꝓgruo impellētes ꝓcedentē. vt sūt ꝓtutes, act⁹ ꝓtuosi. ff. ō oz. iuſ. l. ñ. ī pen. z vl. colū. zc. ōz ꝑ ꝓncipatū tenētē, Sz ꝓncipatū oim̄ tz de⁹. q̄ q̄ñq̄ nobilitates et dignitates tpales imediate instituit. Qñq̄ ali⁹ ꝓnceps nō recognoscēs superiorē tpalē. Hā baro q̄ nō est miles pōt certo casu facere militē, licz ꝓtrarīū no. Lv. in. l. ſſ. C. de here. tu. z. Bar. in. l. fi. C. vñ liberi, vbi dicūt q̄ q̄ nō est doctor nō ꝑt facere doctorē, nec militē q̄ nō est miles Pñt tñ reges et duces extra regnū suū i alienis ptibus facere milites, q̄ ea q̄ sunt volūtarie in rīsdictōnis. vt est facere militē. pñt exercere extra territoriū. l. j. et. ñ. ff. de of. pcōſul. z lega. Dicit q̄ q̄s vltra honestos plebeios, q̄ plebeioꝝ q̄dā sunt honesti, q̄daz viles. l. mulier. C. e. ti. licz ꝑ honesti plebei sint magis accepti, nō tñ sunt nobiles. q̄ nobilis est accep⁹ vltra honestos plebeios. Et ōr accep⁹. q̄ nobilitas ꝓsistit in ꝟ q̄ ꝓnceps facit quē gratū z acceptū, licet in ciuitatibꝫ q̄ regunt ꝑ populū, nobiles sint interdum minus accepti. z plus puniant⁹ in penaruz impositōe. Dicit vltimo ostēdit, q̄ si q̄s per mile annos vlueret cū hoīb⁹ ꝓtutib⁹ z ꝓnceps cū sūme diligeret z acceptū hīet. tñ plebeius remaneret donec ī eū inferr⁹ dignitas nobilitat⁹ ꝑ ꝓncipē, q̄ oñdit acceptus vltra plebeios. Et ꝑt ostēſio fieri ꝑbis expressis ꝟ ꝓtinētib⁹. l. ille aūt. §. cū ꝑbo. ff. de leg. ñ. Qñq̄ etiā nō exꝓmit ꝑbis, z tūc debz fieri aliq̄ actu ꝟ q̄si de necessitate importāte. l. ꝑ heredē. §. pōponi⁹. ff. de acq̄. here. vt si cōcedit alicui officiū q̄ hz dignitatē vl̄ nobilitatē annexā. vt comitatū, ducatū zc. Letera de nobilitate. vicz. q̄ttuor opiniones. z tres nobilitates. Et q̄liter aliq̄s debeat ꝓbare nobilitatē, vide ī tractatu ꝓalle. Et vr̄ nōbilis ꝓpter ingressum religionis ꝑdat nobilitatē, vide Lo. de ro. ī singl'aribꝫ suis. Bal. in. l. deo nobis. C. de epi. z cle. z q̄ nō facit ff. de re. iuſ. l. iura. q̄ dicit iura sanguīs nullo iure ciuili dirimi pñt. Et nobilitas ē q̄dā ius sanguīs q̄ est incōmutabile. vt ī. l. ius agnatōis. ff. de pac. vide glo. ord. i. ꝓvñ q. ñ. scripsit. xx. q. ij. pñs cleric⁹. q̄ volunt q̄ sic. q̄s approbat Spe. in ti. de sta. mo. §. j. ꝟ. xj. Etiā dñi de Ro. int' q̄s tal' q̄ō de fco fuit mota allegabāt duas glo. apte volētes monachum nobilitatē ꝑdere. Prima in. c. j. de pur. ca. sup ꝟ. ingenuus nō est. Scōaz in. c. ea q̄. de sta. regu. sup ver. ꝓsonarū. de lectu. Quib⁹ tñ nō obstātib⁹ dñi de rota ꝓtrarīū determinarūt ꝑ rōem. vt supꝝ.

Nō obtpare. i. nō obedire, vt q̄ sclēs nō pareret vocat⁹ a dño vel iudice. ff. si q̄s ius di. ñ obtēpe. ī rubro z in nigro. Nō ꝓcat negatiue cōiter, q̄ aduerbiū negādi Qñq̄ tñ etiā significat affirmatiue, vt ibi. Promittis mihi. x. et rñdes. q̄re nō. l. j. §. j. ff. de ꝟ. obli. nā sensus est q̄ ꝓmittis z cōsentis significato sumpto ex dictōe q̄re lūcta dictōi nō. q̄si dicerēs. Nō est rō negādi. i. assentio. Et idez ibi si interrogat⁹ an velim adire hereditatē mihi delatā, rñdeam, cur nō, videor adire hereditatē, Sec⁹ si dicerē, hec hereditas nō displicet, nā tūc nō videor adire, q̄ rñ sequit nō displicet, ergo placet. q̄ est medius inter nō displicere z placere, s. nō placere. sicut medīū est inter velle et nolle, scz nō velle Hec obstat. l. cū antea. C. de arbit. vbi tex. dicit, nō displicet. Et ꝓtes sententiā ab arbitro latā vident⁹ approbare. q̄ ibi nō displicere capit⁹ ꝑ placere, et ꝟ ex approbatōe arbitri Etiā q̄ñq̄ duplicat dictio nō. tūc ꝓcat affirmatiue. l. duob⁹. ff. de ꝟ. sig. Hā due negatōes faciūt vnā affirmationē, q̄ negatio destruit negationē nisi ꝓbabili medio ꝓferentis iferat volūtas. vt. l. j. C. de ser. fu. z. ff de of. ꝑfe. vr. l. ꝓmulgar⁹. z. ff. ō sena. l. fcie. z de iureiuſ. z si xp̄s. in ꝓn.

Notabilis id ē notatus vel infamis, c. ex p̄te adc. de testi.

Nō admitti ad p̄tē capit p ipo qđ est nō admitti facta distributōne ad p̄tes, qñ ps cui facta est nō admittit. Uel iō. qz in rerū natura nō est, vl qz alis admitti nō p̄t. ꝟbi gra Legatū relictū ē mihi z posthumo. Posthumus exist̄s i vtero lz nō admittat ad p̄tem significat tm̄ me tm̄ admittendū ad p̄tē. l. si duobꝫ. in p̄n. ff. de leg. j. Rō. qz mihi ps tm̄ relicta ē. Et si dicat deficit ꝯiūctus. qz ñ admittit. ꝑ ps ei⁹ mihi accresc̄it ex dispositiōe legātis. vt p̄z i materia ꝯiunctionū. z sic admittar ego ad totū. Rñdet q ñ deficit ꝯiūctus i casu p̄missō. qz est spes cū nasci z admitti. Itē ibi. Testator mihi et ei q̄ cape nō p̄t legat. p. ego ad. v. tm̄ admittar. l. si titio. ff. de leg. ij. z intelligit Bar. q cape nō p̄t. qz aufert ei res a testamēto tāq̄ indigno. et si nō admittit: loco eius admittit fisc⁹. z sic ps ei⁹ nō deficit. nec mihi accresc̄it. Itē ibi. testator legat mihi z seruo suo ꝑcio. ego admittor tm̄ ad p̄tē. l. p̄les. §. si ꝯiunctū. ff. de leg. j. qz ex p̄te tm̄ mihi relictū est. et ps ꝯiūcta nō oīno deficit. qz naturalr seu de eq̄tate sibi debet. Sed ibi legat mihi z illi q̄ nō est in rerū natura nec esse sperat. admittor ego ad totū. l. si duobꝫ. p̄alle. §. fi. ff. de leg. j. Rō. qz ps ꝯiuncta oīno deficit. Idē ḡ in oī casu in q̄ ps totaliter deficit. vel qz ꝯiūctus moritt aū testatorē. vl relictū est posthumo q̄ nascit abortiu⁹. vel si cōiunct⁹ repudiat. qz tūc ps ꝯiūcti oīno deficit. et iō ꝑter ꝯiūctionē alteri p̄ti accresc̄it. lz de ꝯsuetudie q̄rundā p̄tiū. vt frācie. cōiunctio nō ꝓcat ius accresc̄endi. Idō q̄tūcūq̄ deficit ps vni⁹. alter tm̄ ad p̄tē admittit. s. sibi relictā. Significat ḡ nō admitti ad p̄tem ipm ꝯiunctū ad p̄tē tm̄. vel ad totū admittendū. put hoc qđ libet mediū ꝓbabile declarat.

Nolle z nō velle differūt. qz nolo iportat p̄cise resistentiā. ꝯtemptū. z oīmodā ꝯtradictionē vel repudiatōz. z nō solū absentiā voluntatis. Sz nō volo tm̄ aliqualē z nō oīmodā iportat ꝯtradictionē. vt no. Jo. an. ō offi. dele. c. prudentiā. §. sexta. sup ꝟ. nō vult. Et q̄q̄ capit nolo vt etiā nō importat p̄cise resistentiā p nō volo. vt in. c. finē litib⁹ de do. z ꝯtu. ibi nolit aut neḡat ꝑm Jo. an. et sequit Uin. Silr dormies nō vult legere tūc. et tm̄ exp̄sse se legere nō negat. vt no. de spō. c. ij. Et dictio nolle ꝯponit de ñ velle. Alij tm̄ talē ponūt differentiā dicentes. q nō velle ꝓcat ꝓpriue. i. nō esse voluntatē seu motū volūtatz. Sz nolle significat positiue. i. cē motū nō fieri. vel nō obtinere illō de q̄ q̄rit. Et p hoc dicūt doc. q si heres deliberādo de adeundo dē se nō velle adire. hec ꝟba nō significāt repudiatōz. qz nō velle adire est nō bne motū animi ad adeundū nō aūt p ꝟ sequit q repudiet. secus si dicat nolo adire. qz sensus ē q bz motū animi ad nō habendā hereditatē. et iō ꝓcat repudiationē. fac. l. filij. §. j. ff. ad tercul. ꝑter ꝟ dixit l. q inter velle z nolle ē mediū. i. nō velle et nō nolle. l. j. §. scientiā. ff. de tribu. ac. z ꝟ de ꝑcio ꝓcato ꝟbi. Sz ex circūstantijs pūt recipi alia significata.

Nota idē est qđ infamia. l. j. ff. de bis qui notan. infa.

Notare qñq̄ ē rep̄hendere. c. fi. de sortil. qñq̄ infamare. c. accedens. de pur. cano. qñq̄ cōsiderare. c. cū olim. ij. de of. dele.

Notari⁹ est publica p̄sona. qz ei⁹ officiū ad publicā vtilitatē inuentū est. et ōr a notādo qđ est negocia hoīs publice z auctētice i publicā et auctenticā formā redigere. Et idem ōr scriba a scribēdo. z tabellio seu tabellarius a tabula. Re. sup̄ locis suis.

Noch⁹ ōr illegitim⁹ z ꝑcie de adulterio natus. sic ōr nocha febris q̄ afflixit vt q̄rtana nō tm̄ est vera q̄rtana. vt no. glo. in. §. p̄sone ꝟbo. in fi. ca. nisi cū pridē. de renūc. Etiā ōr a nota. i. infamia. qz talis infamiā incurrit.

Notoriū est triplex. Qđā est notoriū p̄sumptionis. sz qđ est de euidētia iuris vehemētis p̄sumptū. vt paternitas. filiatio. vbi nō requirit alia ꝓbatio. c. qm̄. de fi. p̄s by. Nam de hoc q̄ q̄s sit alicui⁹ filius nō p̄t vere ꝓbari. l. luci⁹. ff. de cōdi. z demō. vñ filius est quē nuptie demonstrāt. ff. de in ius vo. l. qz sp. in fi. Mā z vir z vxor aliquē infantē nutriūt z dicūt cū filiū eoz esse. tūc p̄sumit eorū filius. Est ergo notoriū p̄sumptōis euidentia rei euidēter a iure p̄sumpta. Aliud ē notoriū iuris. et est clara iudicialis ꝯfessio. incōuincibilis ꝓbatio. z irretractibilis diffinitio. de q̄ sz notorio q̄s dānat⁹ est. vl in iure cōfessus. Et sic illud est duplex. vicz p cōfessionē factā in iure. z p sniaz iudicis. vt in. c. vestra. de coha. cle. et mulie. Tercium est notoriū facti. s. qđ cōmissum vel factū ñ

dubitaꝫ a populo vel maiori ꝑt̄e ꝓte, et ꝑ euidentiã rei nulla ꝑt tergiuersatõne celari, nec oportz ꝙ oẽs circũstãtie facti sint no, vt c. vl. de coba, cle. z mu, c, cũ dilect⁹. de pur, cano. ĩ fi, ĩ, q, j, manifesta, z, c. se, Et illud notoriũ est triplex, s, fm triplicẽ distinctiõz facti, Quoddã est facti ꝓmanẽtis et cõtinui, vt ꝙ de⁹ solis stat ĩ palatio papinensi ꝓtinue. c, dilecto, de appel, z illud nõ indiget ꝓbatõe, Aliud est facti trãseuntis, vt ꝙ q̃daz in publico palacio occidit coraꝫ ꝑt̄e, Tertium est notoriũ facti interpolati. vt q̃dam rius vna die tenet mensam paratã, alia nõ Et illud sic describit. Est q̃dã intellectuale z notũ, sic ꝙ nõ ꝑt aliq̃ tergiuersatõe celari, vt ꝙ ꝑs byter cognoscat ꝓcubinã cum q̃ hz aialia gradiẽtia circa focũ panẽ poscẽtia De b̃ plen⁹ no. ꝑ doc, in, c, vra. pall, vbi tractaꝫ materia notoriꝫ q̃ est adeo ĩricata ꝙ dicit Jo. de ligna, z dñs Anto, ó but, ꝙ multi loquunt de notorio, q̃d sit notoriũ ignorãtes. Et in ꝓcilio Basilieñ, in sessione, xx. addit⁹ est q̃rtus modus vltra tres cõmunes notorietatis, s, qñ sacerdos mulierẽ de incõtinentia suspectã z infamatã tenet, et ꝑ suũ supiorẽ admonit⁹ ipam cũ effectu ñ dimittit, vt in decre, q̃d incipit, Quicũq; clericus. in q̃ etiã notoriꝫ ꝓcubinariꝫ a ꝓceptiõe fructuũ oĩm bñficiox suozũ triũ mensiũ spacio ipo facto suspendunt, q̃s fruct⁹ supior cõuertat in fabricã vel in aliã euidentẽ vtilitatẽ ecclesiarũ, ex quib⁹ isti fruct⁹ ꝓcipiuntur, z nisi monit⁹ ꝓcubinã dimittat, aut aliam nõ resumat oĩb⁹ bñficijs priuet. Et nota ꝙ moderni ponũt nouẽ genera ꝓbationũ. q̃ ĩ iure formaliter differũt, et sunt argumẽtũ. ꝑsumptio, indiciũ, fama, rumor, occultũ pene, occultũ oĩno, manifestũ, z notorium. Vñ argumentũ est rõ rei dubie faciẽs fidẽ de bere, cũ ex iniũcto, de ꝑ. sig, c, fozus, Presumptio est quoddã mediũ intellectuale veritatis eliciende ex circumstãtijs insurgẽs, de ꝑsump, ex studijs, De illa q̃ sint iuris tm̃ et q̃ iuris, et de iure, no, in, ca, is qui fidẽ, de spon, vbi glo, no, de quintuplici ꝑsumptione, Jndiciũ est mediũ intellectuale ex aliq̃ singulari circumstãtia insurgẽs, C, et, ff, de rei vendi, l, Indicia. Fama est illese dignitatis stat⁹ vita z moꝛib⁹ cõꝓbat⁹, hoc verũ de fama hoĩs, sic infamia est lese dignitatis stat⁹ vita z moꝛib⁹ reꝓbat⁹, Sz fama de aliquo negocio est mediũ veritatis eliciẽde et cõis z clamorosa insinuatio insurgẽs apud totã l' maiorẽ ꝑtẽ populi ex incerto auctore, puenies Rumor est ꝑticularis insinuatio clamorosa ab incerto auctore ꝓsurgens Pene occultũ q̃ ꝑbari ꝑt, sed differenter. Occultũ oĩno est q̃ nullaten⁹ ꝑbari ꝑt, et subijcit luri diuino, de simo. sicut. vj, q, j, si oĩa. Manifestũ ꝺr q̃ de facili ꝑbari põt, z notoriũ supꝰ descriptũ est. De q̃ etiã dat exemplum de statua z ꝑcussione. vt not. in, c, super eo, de testi, cogen, et in. l, clues, C, de appella.

Nouatio est ꝓris debiti a ꝓrioris debiti et ꝓris obligatõis ꝑtiũ b̃ volentiũ expũnsse ĩ aliã obligationẽ trãffusio vel trãsactio, ꝙbi gr̃a, Debui tibi centũ aureos sub ꝓditõe si nauis venerit ex asia, placuit inter nos nouare obligatiõz. vt illud q̃ debui tibi sub cõditione, pure z sine ꝓditione debeã, Hec est nouatio ita ꝙ ꝓrior obligatio ꝓditõnal' trãsit ĩ posteriorẽ purã ꝑ nouatiõz, Eodem modo pone exẽpla ĩ sil'ib⁹, vt, ff. de noua, et, C, eo, ti, ꝑ totũ.

Nouale est terra ꝑcisa al's ꝑtermissa q̃ ꝑ annum cessat, Alij dicũt ꝙ ex silua q̃ arboꝛib⁹ extirpatis ad cultũ redigit fieri nouale dicatur, Et vtraq; illaꝝ interꝑtationũ colligitur ex legib⁹ ciuilib⁹, Sed apud notarios romani pontificis nou⁹ vsus obtinuit, ꝙ nouale etiã ꝺr ager ó nouo ad agriculturã redact⁹, de q̃ nõ exstat memoria ꝙ aliq̃n cultus erat, vt in, c, per nouale, de ver, sig, vbi de hoc.

Nouũ opus facit q̃ aut edificãdo aut destruendo, aut foueã faciẽdo pristinã facie opis immutat, Sec⁹ si vet⁹ reficiat vel incremẽtũ imponat, ꝙ tũc nõ videt nouũ op⁹ facere, ff. e, ti, l, j, §, nouũ. et. §, si q̃s edificiũ.

Noui opis nũciatio fm Hosti, est ille qui de nouo edificat in ꝓiudiciũ alterius facta legaliter. l, j, ff, de no, ope, nũ, Et ꝑtinet ad eam tm̃ q̃ sunt solo cõiuncta, vt in, l, j, ꝓalle. Fit aũt triplicit̃er. Primo solo verbo dicendo, Nuncio nouum opus, et hoc in loco edifi cũ ipi domino noui operis, Secundo ꝑ iactum lapidis vel lapilli, Tercio per iudicis ꝓhibitionem. Primo modo nunciãs pdit possessionem et facit aduersarium possessorem, verbi gratia, voluisti domum edificare in fundum meum, et nunciaui tibi ꝙ nõ

faceres dicẽdo.nouũ op⁹ nũcio,l.pbibeo. nunciãs ꝓo scdo ꝛ tercio mõ retinet possessionẽ ſm Ber,in.c,ex pte,de ꝓ,sig.

Nouũ op⁹ nũciare est pbibere ne edificiũ fiat.vt qñ nũcio tibi ne edifices i fundo meo vel p iactũ lapilli pũtibꝫ testibꝫ.Hec nũciatio hꝫ talẽ effectũ q̃ si edifices ibi spreta nũciatione mea absq; ħ caueas de ope demoliendo seu destruẽdo Si te apparuerit iniuste edificare,quicq̃d postea edificaueris siue iuste siue iniuste,totũ debebit destrui.vt l.j.palle.§.op⁹ nouũ.ꝛ.§.nũciam⁹. Et si aliq̃d in publico fiat.oẽs ciues op⁹ nouũ nũciare pñt. Nam reipublice interest ꝯpluri mos ad defendendũ suã cãm admittere,l. iij.in fi.ff.de no.ope.nũci.Et ꝺr in.§. opus nouũ.palle.q̃ hoc edictũ nõ ꝓplectit oĩa opa.vt supꝰ de interdictis.

Noxa ꝺr qđ nocet vel nocuit,vt seru⁹ et cer uus,aut aliud aĩal nocẽs,vt,ff.de noxa.ac. in Rubrica.

Noxia ꝺr ipm delictũ maleficiũ vel damnũ datũ.vñ. Noxia delictũ delinquẽs noxavocatur.vt insti.de noxa.ac.in glo.

De Nu

Nullaten⁹.vide in cle.vni.de sepſtra.in glo. p ordinariũ.

Nullitatis snie sunt multi modi.vt no. Jo. an.de re iudi.c.j.vbi remittit ad Spec.de sen.pla.§.iusta.ꝛ snia nulla ñ meret hic nomẽ snie.de re iudi.c.fi.li.vj.ff.c.ti.l.iij.§.condemnatũ.ꝛ ẽ glo.fi.i cle.vni.de sepſt.palle.

Numerata pecunia duobꝫ modis ꝺr. Uno mõ respectu creditoris q̃ ꝓprie ꝺr numerare pecunias debitori vt sibi reddatur.Alio mõ respectu debitoris qui ꝓprie ꝺr soluere creditori ꝛ improprie ꝺr numerare cũ soluit qđ debet Dat aũt exceptio nõ numerate pecunie a creditore pncipali debitori vel fidei iussori.Sꝫ numeratio pecunie large ponit hic pro omni re quam quis numerauit vel soluit.

Numisma ſm q̃sdã est idẽ qđ moneta curres ꝛ spãlis,vl est idẽ qđ num⁹.Sꝫ olĩ numisma ꝛ aure⁹ ꝛ solid⁹ auri idẽ erãt.vt.C.de vete.l.j.li.xj.et.C.de spon.l.ij. Et i euãgelio Matthei.et dic phs li.v.et hi.q̃ numisma factũ est nõ ex natura rei sed ex lege.

Numulari⁹ est numoꝝ numerator vl mallea tor.Qm̃ et ipe accipit pecuniã et erogat sic̃ campsor.ꝛ inde facit scripturã ad quam sic quẽter recurrit in dubio,vt p eã data ꝛ accepta ꝓbentur,hic etiã argentari⁹ ꝺr.vt supꝰ de ira A.

Num⁹.i.denari⁹.de q̃ dic phs.v.et hi.q̃ est mẽsura oĩm rerũ,qr est fideiussor nob in oĩ necessitate,p q̃libet re q̃ indigem⁹.

Nũci⁹ est q̃ vicẽ gerit epi ꝛ q̃ sine mandato lris mittit q̃ est velut pica ꝛ organum ꝛ vox dñi mittẽtis ipm,ꝛ large q̃libet nunci⁹ pot dici procurator,sed nõ ecõuerso.

Nũcupatio est quã in ceteis tabulis recitat testator dicẽs q̃ hoc vult i his ceteis tabulis q̃ scripte sunt,ita dico,ita lego.ita q̃ vos ciues mihi testimoniũ phibeatis.

Nũcupare est palã noiare vl vocare vl ꝓfitmare ſm Jsi.li.v.Re.infra testamentũ nũcupatiuum.

Nũcq̃ qñq̃ idẽ est qđ raro.j.q.j.nũq̃.

Nũdine sunt generale forũ ad qđ vndiq̃ homines ꝓfluũt ꝛ cõcurrũt.C.de nũdi.l.vna. l.clã.§.q̃ ad nũdinas.ff.de acq̃.pos. Aliqñ etiã nundine dicunt epple.l.cũ societas.ff. pro socio.

Nuptie sunt mrimonĩ,vl viriꝫ mulieriꝫ cõiunctio indiuiduã vite ꝓsuetudinẽ retinẽs diuini ꝛ bũani iurꝫ cõicatio.xxx.q.v.nullũ. Et dicunt nuptie ex eo,qr nubentiũ capita in solẽni benedictõne velabant.et q̃si nube cooplebant,ea,q,nostrates.ꝛ.c.fcie,Et illud indiuiduã vite ꝓsuetudinẽ.tm̃ valet sic cõsortiũ oĩs vite,et hoc q̃tũ ad ꝓpositũ,qr hãc intentõꝫ hic dñs vt ꝑpetuo sit manere debeant,q̃uis p⁹ ꝺctũ mrimonĩ añ carnalẽ copulã possit alter altero iuito religionẽ intrare. Et qñ nuptie sũt phibite celebrari.habetur i.c.capellan⁹.de feriis.ꝛ in his versib. Aspicies veterẽ circũ q̃si q̃s bñdicta. Nõ licet hic.licet hic.hic ñ licet,licꝫ hic.hic nõ.

Nuptie secũde dicunt oes q̃ sequunt ꝑmas licet sint tercie q̃rte vel quinte ꝛc.vt qñ aliq̃s nubit alicui post ꝑmas nuptias.C.e.ti. l.si q̃s.§.tale.

Nur⁹ est vxor filij.et el⁹ appellatõe pnur⁹.et deinceps ꝓponit.ff.de ꝓ.iig.l. nur⁹.l.ij.§.ij nurũ.ff.q̃ satisda.cog.et etiã spõsa.ff.ꝺ gdi. cog.l.labeo.l.seruus,ꝓtrariũ videt insti.de nup.§.et si qua.

Nunc,no.Archi,lxiij.dl.ego.ꝛ glo.xxxiij.q. v.si audieris.Et sic Uincẽ.de offi.dele.c. prudentiã.§.sexta.

De Db

Bligatio est iuris vinculū, q̄ necessitate astringimur alicui⁹ soluēde rei ꝫm nostre ciuitatis iura, Insti. de obli. in ꝓn. Et est duplex. s. ciuilis z ꝓtoria. Ciuilis q̄ aut legib⁹ ꝓstituta, aut certo iure ciuili ꝓbata est. Sz ꝓtoria est quā ꝓtor ex sua iurisdictōe ꝓstituit q̄ etiā oneraria vocat.

Obtpare est obseq̄ vel obedire, vl̄ iussu iudicis ꝓparere. ff. si q̄s ius dic. nō obtēpe. i rubro z in nigrō.

Obaudire est q̄si de mēte deducere ꝫm Joan. de elec. li. vj. c. fundamēta.

Obscuritas est illa q̄ fit in dictōe. Sz ambiguitas q̄ fit in orōe. vt no. glo. lū. in. l. veteribus. ff. de pac. ꝫbi gr̄a. Uendidisti mihi fundū. z dictū est accedere stichū. ñ apparet de q̄ sticho. g̃ nō fit ꝓdēnatio in actōe ꝓtractus. nisi oñdat de q̄ sticho vēditor intellexerit. l. si in emptore. i ꝓn. ff. de ꝰhē. emp. et vē. qr rō dictat actorē ꝓbare. z qr emptor agit z ꝓbat de sticho ſz nō de q̄ stat reo declaranti obscuritatē. Ceterꝝ em̄ paribus reo fauendū est potiꝰ q̄ ꝛc. vt in regul. cū sint. de reg. iur. li. vj. Itē ibi. Uēdidi tibi domū locatā p me cuidā. z dixi q̄ pensionē ꝓmi ānī haberē. et seq̄ntiū annoꝝ tu haberes. z dixi ius pignoꝝ vtrūq̄ secutuꝝ. Dicit tex. q̄ ius pignoris ꝓmo ptinet ad me ꝓ pensione ꝓmi anni. z si q̄d supest tunc ptinet ad te. z sic fit interptatio ꝓ proferēte. l. insulam. ff. de pig. qr in ꝓncipali ego mihi puidi ꝓ⁹ retinendo pensionē prioꝛē. ex q̄ colligit et declarat obscuritas. q̄ est in accessiōe. z ꝫcat q̄ ꝓ illa pensione volui etiā prī⁹ ius pignoris retinere. Itē ibi. Si q̄s stipulat. x. kalēdas. intelligit de ꝓximis. l. eū q̄ ka. ff. de ꝰ. ob. Rō. qr q̄ rōne intelligerent de secūdis. eadē rōe de tercijs ꝛc. z sic stipulatio redderet inutilis. Itē ibi. Actor petit stichū in iudicio. si reꝰ dicit se intellexisse de nigro. z actor ō albo. stat dicto actoris. l. iter stipulantē. §. j. ff de ꝰ. obli. qr ibi actor oñdit ō q̄ intellexerit et q̄ sibi debeat. lō ꝓ eo dz ferri sniа. nec dz reus audiri q̄ de alio intellexit. qr nō est oneris impediēdi pcessuz iudicij z iusticie. nec interest rei q̄ stat dicto actoris. si. cū ꝓbat sibi deberi. z sic de alijs.

Obrepe est q̄si latēter subintrare. l. xj. di. nullus inuit⁹. de cele mis. cū creatura. z. c. ne in agro. in ꝓn. de sta. mo. q̄ m xxxxmo ꝛc

Obreptitiū rescriptū. z obꝛeptio. Req̄. infra rescriptum.

De Oc

Occasio differt a causa. vt in. c. solite. de malo. et obe.

Ociū philosophicū est studiū. qr phs ociat q̄ studet. Sed ociū vulgare q̄ vocat ab ope seruili. Et no. q̄ ociū est triplex. s. destitutiū. qō est ribaldoꝝ q̄ apud Athenas suspendebant. Et de hoc dr q̄ ociositas z voluptas arma sunt hostis antiq̄ ad miseras aīas capiēdas. de renūc. nisi cū prīdē. §. verū si ꝓpter. Ergo dicit Hiero. ad rusticū mona. i. c. nūq̄. de ꝰse. di. v. Semp aliq̄d operis facito vt te diabol⁹ inueniat occupatū. Secundū est restitutoriū q̄ ꝙs cessauit a labore. et iterū accedit ad op⁹. Tercijū retributoriū. qō dat emeritis z senib⁹.

Ocul⁹ est q̄druplex. vt no. Archi. xxxij. q. v. nec solo.

Occupare capit qñq̄ in mala z qñq̄ i bona significatione. Et ꝓprie mobilia occupant. et immobilia inuadunt. vt in glo. sup hoc verbo. in. c. generali. de elec. li. vj. vbi ꝓcor.

Occultū oīno vt ꝓmissum est dr qr nulla rōe ꝓbari ꝓt. et tale vocat secretū vel latens. vi de infra. ꝓbatio.

Occultū pene est qō ꝓ paucos ꝓbari ꝓt z qō pauci sciunt. vide supra. notoriū in generibus probationū ꝛc.

De Df

Officiū dr multis modis. Primo ministerium. Secūdo obsequiū. Tercio actus ꝓsone corrigentis. xxj. q. j. monachus. Quarto plebania. de sta. mo. qō dei. Item aliq̄ sumitur ꝓ dignitate vel ꝓsonatu. de ꝓben. ad hec. de cle. nō resi. qr de cōces. ꝓben. c. ij. §. j. Aliquādo pro litiglo. xxj. q. j. de ꝓsentium. in fi. vbi litigātes dicunt officium exercere Item is cui cōmissum est dispensatio habet officium. Item qui habet potestatez secularem et tabellionatū. Itē dicit ꝓpositura. Sed ꝓprie est aliud a dignitate z a ꝓsonatu. Et dr simplex officiū q̄ ꝙs habz administrationē aliquarū rerū sine aliqua ꝓrogatiua in chorο vel capᵒ vltra alios sui

ordinis rõne hmõi officij. Et sic hz on⁹ an nexũ sine honore vel p̃rogatiua honoris vt sindici, pcuratores, gastaldi. j, q, lij, saluator ꝑ, in noĩe. Itẽ vice dñs q̃ hz epatum dispo nere ỏz hẽ officiũ, xcix, dis. ꝯ, officiũ, j. q. j. si quis epus, j, rñso, Hec z plura vide p Ar chi, de cõsue, c, j, in glo. Et hoc erat ꝯ iura, vbi tractat de dignitate psonali z officio vt hic dictũ est. Itẽ officiũ ſm Lardi, est ptãs existẽs in iudice exercẽdi oĩa ea q̃ ptinẽt ad eius iurisdictõz. Et capit hic iurisdictio ge neraliter vt includat oĩa ptinẽtia ad merũ z mixtũ imperiũ. Et loquit de offõ iudicꝭ, cu ius iurisdictio officio iudicꝭ mater ẽ sic ob ligatio actõis. Nec est vera opi. Pe, de bel lapti, q̃ offõ iudicꝭ sit exercitiũ vel executio iudicis, qz magꝭ stat in hitu q̃ in actu. Nec ſm opi. Marti. appellari ỏz actio cũ differ rũt surrogatũ z cui surrogat, insti, de actio. in p̃n, in glo. lij. Itẽ officium p̃prie ỏz qõ hõ hz boi ex natura, vt ĩ. c. cũ in officijs. ỏ test.

Officiũ iudicꝭ ſm Goff, est ptãs iudicꝭ a iure sumpta. Et hz locũ tã in his q̃ añ iudiciũ si unt q̃ in his q̃ in iudicio occurrũt faciẽda. Et implorat loco p̃ncipal' actõis cũ alia or dinaria actio deficit, vt in, c, fi, de of. iudi.

Officiũ iudicꝭ ẽ duplex, s. nobile z mercenari um. Nobile ideo appellat, qz a seipo inter ponit, nec iure actõis seu obligatõis. vtpu ta, si minor petit se restitui in integrũ, hoc ñ petit iure obligatõis, qz iudex nõ fuit obli gatus, nec iure actõis, sed iudicꝭ officiũ mi sericorditer imploret zc. Mercenariũ iudi cis officiũ ẽ seu sic appellat. qz deseruit actõ ni intẽtate, puta, peto a te viginti actõe mu tui iudicꝭ officiũ deseruit mihi hac actõe, qz p̃dẽnat te vt restituas mihi, xx.

Officiosa dicunt q̃ ptinẽt pietatẽ q̃ nulli ob sunt z alicui, p̃sunt. Sicut a ꝯrio testamen tũ ỏz inofficiosum qõ ẽ ꝯ officiũ pietatꝭ. di, lx. si ad scpturas, in glo. j.

Officiales iudices, Re, supꝭ, assessor.

Officina est q̃si tuguriũ vel tegmen, qñ vicꝭ palee, i, stramia ponunt sup arbores, vt pa stores subtus existentes ab hymbribus p̃ tegantur.

De Ol

Olober⁹ est vestis totalit deaurata, et ỏz ab olon, i. totũ. Et differt a vestib⁹ deauratꝭ, qz illa fiũt ĩ auro optio qõ ĩ vulgari ỏz fuluũ, in legib⁹ obrisiatũ. Illa de q̃libet auro, licet hec de auro toto sit ĩ totũ est. z alia vestis q̃ hz aurũ tm̃ in pagẽdis, vt, C. de vesti. olo be, z aurea, li, xj, in Rub. ſm Accur.

Olfacere ẽ nasum ad culũ ponere, ita expoit glo. in ꝑ, olfacit. ĩ. l. agazo. ff. si q̃dru, pau, fe. di. Ubi agazo duxit equũ ad tabnã q̃ mu le olfecit, q̃ calcitrauit ad agazoni crus fre git. z ỏz q̃ ibi dñs mule tenet ỏ paupie, al's generaliter olfacere ẽ odorẽ odorare, z olfact⁹ odorat⁹ Et ab oratoribꝰ ponit p̃ scire, vt di cẽdo. Tãta sũt ĩ me tua bñficia, vt q̃ his pa cto cozrũdeam neutiq̃ olfacere possum.

De Om

Oĩno tãgit Archi, de pbẽ, c, si bñficia, li, vj, z pleni⁹ in, c, lz canõ. de elec, z gl'. ĩ cle, i. de vi. et ho, cle, et etiã glo, ĩ. c, z si xps, de iureiur.

Oĩa p̃rehẽdit singl'a, nã si eps dicat, Do ti bi talẽ villã z oĩa iura q̃ hẽo, ibi singula iu ra p̃rehẽdunt. Sz nõ intelligit dare decl mas z aliq̃ iura q̃ sunt mere spũalia. qz di ctio oĩa, lz se extẽdat ad singula. nõ tm̃ ad ea q̃ sunt penit⁹ nature alteri⁹ z iurꝭ q̃ꝭ ius ad ea q̃ p̃ncipal'r trãsferunt. Sz qñ dat aliq̃d qõ hz tpalia z spũalia iura cũ oĩb⁹ ptinen tijs suis. vt p̃benda bñs possessiones z de cimas, tũc oĩa transferunt sil' ſm Hosti, in c, lr̃as, de iure pa.

Omologare ẽ idẽ qõ p̃firmare vl' ratificare. Et sic ỏz arbitriũ sit omologatũ. Alij dicũt omologiare, idẽ qõ p̃secrare.

De Op

Opera est diurnũ officiũ. s, qõ q̃s exhibet a licui p diẽ artificialẽ z nõ naturalẽ, sicut ỏz Heñ, j. c. Uespe z mane dies vnus. Aliq̃ ponit p breuis tpis obsequio, vl' est idẽ qõ obsequiũ. Dicit ꝯ, ope officiũ tpe limitatũ vt, l. j, ff. de ope. liber. Limitatio añt stat ĩ di sponentiũ volũtate. qz p̃ trahẽtes p̃t limi tari maiori vl' miori tpe. puta q̃ dies capia tur ad integrũ. vel ad mediã noctẽ. vl' ad ve sperã tm̃, qz disponãt p̃trahentes z erit lex. Idẽ in testatorez q̃ aliud nõ apparet ỏ die artificiali intelligit. qz ad bũc cõiter fit rela tio, Sz impropꝛie opa accipit p reuerẽtia, vel obsequio, vt no. in. ꝯ, libertus. l. nõ sortez, ff. eo, ti, z sic de alijs.

Opinio ſm Spe, est dubia pticularis arbi tratio, q̃ a doctorib⁹ alicui⁹ scie auctoritatẽ

habēt. Hec tñ nō est ꝓponēda veritati. Sz ꝟm Bensi. est ꝓbabilis arbitratio doctorū nō nisi ob instructionē studentiū i scriptꝫ redigēda. Et dicē q̄ hñs ꝓ se opi. doc. in aliq̄ casu, licz succūbat, tñ auctoritate illi⁹ opinionis releuat & excusat a ꝯdemnatōe expensarū. Rō, qz a iure doctor bz auctoritatē interpretādi ꝓ suo videre.

Opinio cōis est aliō q̄ fama. Nā opinio cōmunis facit ius. C. de re iudi. l. j. Fama ꝓ nō facit ius. Itē opi. cōis ꝓbat, fama ꝓ nō ñ. Itē opinio cōis differt a notorio, quia opinio cōis est de lōge ꝓteritis q̄ ꝓbari ñ pñt de facili, s. ꝓ testimoniū visus rē. Sz notoriū est de pñtib⁹, vl' pxīe ꝓteritꝫ, q̄ de facili ꝓbari pñt ꝓ testes diuisim. Et q̄ opi. veritati ꝓferat ē glo. cū ꝯcor. ꝓ r ꝯ abundās i iuribus in. c. nup. de biga. sup ꝟbo, tāq̄. Cōcludit tñ ibi q̄ casuali vt opinioni potꝰ stet q̄ veritati i fauorē ꝯtrahentiū testamētoꝝ, sententiaꝝ vl' pliꝫ. Alias regularit' ꝟitas ꝓferet opinioni ꝟm Bern. in glo. iij. i. c. ad audientiā. de spō. Etiā veritas ꝓferet auctoritati. l. nēo iudex. C. de sen. r interlo. om. iudi. Itē cōsuetudini. c. si ꝯsuetudinē. cū sex. c. sequē. di. viij. vbi ōr. Veritas valet r inualescit in eternū r viuit r obtinet i secula seculoꝝ.

Optimates sūt q̄si meliores r ditiores ō populo, ab opib⁹ dicti.

Oportet aliq̄ dicit necessitatē. iij. q. ix. nō oportet, aliq̄ honestatē. Itē oportebit significat tā pñs q̄ futurū. de ꝟ. sig. verbū. r no. glo. xxv. q. j. r glo. iij. c. j. de ꝓscrip. li. vj. sup verbo, oportet.

Opus nouū. Reqre sup Nouū opus r op⁹ laudat magistrū. C. de ve. iur. enucl. l. ij. §. cōtra aucten. sic in auten. de mona. §. sanctimus, coll. j.

De Dr

Orbus ōr q̄ sine liberis est, vel sine mrīmonio vt sup. Celebs.

Oraculū. l. respōsum. qz ꝓcādo imprecar. c. ꝓtuas. de malo. r obe.

Ora sine aspiratōe ꝟcat finē vel extremitatē rerū. ꝓcipue regionū vel vestiū. j. Re. xxiij. Dauid orā ꝓscidit clamidis saulis. ij. q. vij. §. de his. Beñ. xlij. ad Hebre. xi. ꝟm Jo. an. in cle. ij. de vi. r bone. cleri.

Orphanotrophus est orphanoruꝫ r pupillorū tutor. r adolescentiū curator. q̄ eos facultatib⁹ r parentibus quasi destitutos suscipit alendos.

Orphanotrophiū est locus in quo talib⁹ alimenta administrant. xxiij. q. vij. tributū. §. q̄uis. et Spe. i ti. de his q̄ alie. no. in iudi. interue. vbi ponit q̄d sit ꝓcurator cōiuncta ꝑsona. defensor. excusator. sindic⁹. Iconom⁹ actor. vicedomin⁹. vicecomes. gastaldus. tutor. curator rē. Et de orphanotropho remittit ad. l. orphanotrophos. C. de episco. et cleri.

Ortus olerari⁹ ē ortus in q̄ olus crescit.

Ordinari⁹ est q̄ iure suo vel ꝑncipis beneficio vniuersaliter iurisdictionē exercere pōt vbilibet. Itē est is cui vniuersitas causarū cōmissa est. Uñ ꝟm Spec. officiales eꝝ ordinariꝰ vocant. Itē ꝟm Boff. ordinarius iudex est q̄ a collegio eligit r a supiore cōfirmatur. vt elect⁹ in rectorē. q̄ ꝓ ꝓfirmationē sortitur iurisdictionē. sic et eps in oīb⁹ ꝑ ter ea q̄ maiorē discussionē exigunt. Itē ꝟm Spe. ordinari⁹ est legatus in ꝓuincia sup decretū Et sunt duplices. Quidā habēt administratōz. vt epi babētes epatus q̄s actu regūt. r isti habēt restituere in integrū. Aliq̄ sunt ordinariꝰ nō habētes administratiōz sed tñ facultatē iudicādi vt ꝟm iura ciuilia q̄ honorē tñ. r dignitatē habēt. rōne cuius iudicare pñt si q̄ i eos ꝓsenserint. l. j. ff. ō iudi. ꝟm iura canonica sunt episcopi renuncti antes loco episcopali nō dignitati retinentes honorē sine administratōe de renunci. nisi cū prīdē. de ordi. ab epi. q̄ re. epi. c. j. Itē episcopus cuius episcopatus oino destructus esset q̄ esset eps. nulli⁹ tñ epatus scōm Boff. in sum. de in inte. restl.

Origenari⁹. Reqre sup. Colon⁹. Nā origenarius colon⁹ r ascripticius idē sunt in re sz eiusdē ꝓditōis homo. sed rōe differunt Nā ascriptici⁹ ōr. qz sic ascriptus est terris colēdis q̄ nō ꝑt a cultura recedere sine voluntate dñi sui. Sed colon⁹ qz tenet colere terrā. et origenarius. qz ex origine sua adheret glebe. vt supra.

Ordinariꝰ locoꝝ sunt nō tm epi sed etiā quicunq̄ inferior q̄ habēs institutionē r destitutionē. c. cū ecclesiarū. de offi. or. r. c. iij. § in cōferendis. eo. ti. li. vj.

Ordinaria onera sunt illa q̄ ex ꝓstitutōe vel cōsuetudine ꝑstant. vt q̄ q̄libet talis fund⁹ vel dom⁹ q̄libet anno tantū debeat ꝑstare

dño suo vel principi. Sed extraordinaria onera sunt q̄ extra cursum z morē ex inopinato euētu vel casu seu necessitate emergēt inducunt. vt si dñs velit maritare filiā suaz vel guerre emineāt. et ido a suis subditz exigatur aliquid.

Oriund⁹ de ciuitate vel loco zc. qz is q̄ vl' ibi vel ī vici ciuitatz illi⁹ ortus ē. ff. ad munici. l. q̄ ex vico. Vel si p̄ el⁹ inde duxit originē. C. eo. ti. l. assumptio. §. fili⁹. z. C. de munici. et orig. l. j. et filios. li. r. Et no. in. c. vsurarū. de vsu. in ꝑ. alienigenas. li. vj.

De Pa

Actū vel pactio

ōr a ꝑbo paciscor. z sic describit. est ꝓsensus duoz vel plurū ī idē placitū. s. ad dandū vel faciendū aliq̄d alteri ab altero eoz. ff. de pac. l. j. §. j. Et ōr q̄si ō pace factū vel pacis actū. z ponit ibi in idez placitū. Nā nō fit in eodē vero vel falso. qz si duo vel plures ꝓsentiāt in hoc vero Titi⁹ est homo. vel in ꝟ falso. titi⁹ est asin⁹. nō erit pactū. qz nō esset obligatoriū. talis em cōsensus neutrū obligat alteri. Jtē ſm q̄sdam. pactū est cōtract⁹. qz paciscēdo diuersas in idē ꝓtrahim⁹ volūtates. Et capit q̄n q̄z late. p eo q̄ nō trāsit in ꝓtractū notatuz vt vēditio zc. Et sic oē pactū ꝑt dici cōtractus innoiat⁹. vt trāsactio do vt des zc. q̄nq̄z stricte p simplici pacto gratis fcō. vt promitto tibi decē zc. Et sic a trāsactōe z pollicitatōe differt. qz pollicitatio est soli⁹ offerētis. Et assignat ōria iter pactū z trāsactionē qz pactū est de re certa z nō litigiosa z gratuita. Trāsactio ꝟo de re incerta z litigiosa et nō gratuita. Et q̄d sit pactuz bēs etiā de ꝟ. sig. c. pactū. vbi ōr. pactū est inter ptes ex pace ꝓuentēs scꝑtura. legibz ac moribz cōprobata. Nā sepe ad ꝓbationē pacti interponit ſm glo. ibidem.

Pactor⁹ diuersa sunt genera. Nā pactū cōuentū ōr q̄ sub certz ꝟbis z forma factū ex ꝑssum vl' redactū est. ꝟbi gr̄a. Nā clarū est pactū in ꝟbis. qz si ꝟba sūt obligatoria pactū est obligatoriū. si sunt libertoria ē libertoriū. si exceptōis inductiua tūc est exceptōnis iductiuū. vt si creditor tradit instrm debitori ex hoc significat pactū libertoriuz factū a creditore debitori. vt. l. labeo. ff. ō pac. Rō. qz vt redditio instrumēti aliq̄d opet. s. voluntatē creditoris liberare volēt⁹ debitorē. Sz ibi creditor pign⁹ reddit debitori. nō significat liberatio. vt. l. se. ff. e. ti. qz hec redditio ꝑt aliq̄d opari. s. cōferre vtilitatē debitori in vsu pignoris. Sec⁹ in casu p̄cedēti ī q̄ nō opat aliud nisi vt dictū est. ex quo ptz q̄ redditio pignoris nō significat remissionē eoz. Jtē si instrumentū debiti reperit penes debitorē ex ꝟ significat redditio creditoris nisi ꝓtrarium probet. l. si cyrographū ff. de pig. qz instrumentuz p̄sumit̄ peruenisse ad debitorē p redditionē z voluntatē creditoris. et ꝟ si debitor ē extrane⁹. Si vero familiaris ī domo creditoris ꝓuersans. tunc sec⁹. qz p̄sumit̄ q̄ faciliter potuit hꝛi inscio creditore. l. vnica. §. ille. C. de lati. liber. tol. Jtē si aliq̄ bona ꝓductoris sunt p eū inuecta illata vel reducta zc. Et hoc ꝓcludit̄ pactum q̄ pign⁹ ꝓstituit̄ locatori. vt. l. certi iuris. C. de lo. z ꝓduc. et ꝟ ex cōi mō agēdi q̄ inuecta atq̄ illata sūt locatori tacite obligata. qz ꝓtrahentes vident̄ se referre ad cōem modū seu morē. Et iā hoc vez simpl'r nō solū in p̄dio vrbano sz ī rustico. sed tūc demū sunt obligata. cū dñs scit inuecta z illata eē bona ꝓductoris.

Pactū tacitū ōr q̄ ō in veritate ñ est exp̄sse factum sz ex aliq̄ lege spāli. acsi fieret statutuz ex casu hꝛe lubec⁹. ꝟbi gr̄a. Lōduxi domū a Selo z res meas intuli. i ꝟ casu res mee il late p mercede dom⁹ debent̄ selo iure ꝟ statuente vl' iubēte lege pignori ita eē obligate acsi spāliter z exp̄sse iter nos ꝓcordatum essz z ꝓuentū. dato tū q̄ nō ꝓuenient⁹ z sup ꝟ dixerim⁹. vel sic. Pactū tacitū ōr q̄ ō ñ est factū exp̄sse. vt cū ꝓduxi domū nō pangendo de p̄cio dando iā ſm leges adhuc venit p̄ciū dandū acsi paciscēdo ita fuissz exp̄ssuz

Pactū adiectōis in dē talē est. vt vendo tibi domū. z si potero hꝛe mal⁹ p̄ciū adusq̄ mē sem ego repetā ip̄am domū.

Pactū legis ꝓmissorie ē. vt vēdo tibi domū z si nō soluerit infra mēsem volo q̄ sit iempta. vt. C. de pac. inter emp. z ven. Jtē ibi. Creditor paciscit̄ cū debitore q̄ a debitore nō petat. tali casu intelligit̄ q̄ etiā nō petat ab herede. qz pactū q̄ q̄s sibi. puideat solet extendi ad heredē. qz p hoc videt̄ etiā heredi suo puidere. et per hoc cōtractus ꝓditionalis transit ad heredē. iusti. de verbo. ob.

§.ex cõditiona. Si vero creditor dicat debitori pactiscẽdo, nõ petã a te, significat psonam tm̃ fieri, vicz q̃ a te tm̃ nõ petã. sed nõmin⁹ ab herede petere possum. z hoc faciũt verba a te, q̃ sic restringũt. vt. l. q̃ in furtis. ff. de pac. Sz si p pactũ vn⁹ obligat se alteri facere domũ trãsit ad heredes. l. oẽs. C. õ ꝓtrahẽ. z ꝓmit. stipul.

Pactũ psonale est qõ nõ generaliꝫ fit. sed tm̃ p vna psona vel duab⁹. Et ōr p tãto psonale. qz fit psone soli. sic q̃ tali z ñ alteri pdesse possit. vt si paciscor pecuniã a te mihi debiti nõ petiturũ a te sz a tuo herede. tũc illud pactũ tm̃ psonã tuã tuet. z ñ heredẽ tuũ.

Pactũ reale ꝫ in rẽ ẽ generale. et ñ ꝓtinet specialiter vnã duas vel plres psonas. sed generaliter ꝓplectit oẽs ad q̃s illa res ptinet vel ptinere pt. vt cũ debitũ meũ oino remitto tã tibi q̃z heredib⁹ tuis. ita vt oẽs liberemini. tu z heredes z fideiussores. z null⁹ mi bi reseruet regressus ad pecuniã. vl ad rem petendã. Itẽ pactor aliud nudũ aliud vestitũ. Et q̃ plene vellet ℔ examinare trahe ret magnã caudã z ꝓtrouersiã inter docto. hic tm̃ cũ paucis sufficiat.

Pactũ ergo nudũ dici pt qõ ab oĩb⁹ iuris solennitatib⁹ destitutũ est. i. tã in solẽnitatib⁹ bonũ q̃ solet ꝓcedi z attẽdi in stipulatõnib⁹ q̃z etiã p ꝓtemptõz ire. z. si. q̃n cyrographus nõ interuenit. nec aliud instrm̃ sup hoc cõfectũ. q̃ nudũ pactũ ꝓfirmaret. Et ōr nudũ a cã. q̃ sufficere pt ad pfectã obligationẽ. vt do vt facias. facio vt des ff. c. cuiusmodi cõuentiões dicunt ꝓtract⁹ innoiati. Item ōr nudũ a foro negocij. vt q̃n negocij nõ incidit in certũ nomẽ cõtract⁹. vt i noie emptionis. venditõis. locatiõis. z similiũ. Itẽ nudum ōr a rei interuẽtu. vt tali ñ intercedat res q̃ posset suo interuẽtu pfectam reddere cãm obligatõis. sic in mutui datõe. Itẽ ōr nudũ a ꝓtinẽtia. q̃n si in cõtinẽti post ꝓtractũ adꝺiciat pactũ ex pcẽdẽti obligatõe vires ꝓtrabit vt videat inesse ꝓtractui z cãm vestire. vt pactũ q̃n sel factũ ẽ. z p⁹ traditiõz intercedit res. sic vestit iteruẽtu rei. Itẽ plibus alijs modis ōr fm diuersas opi. doc.

Pactũ vestitũ ōr sex modis. fm q̃ sex modis vestit. scz re. verbis. lris. ꝓsensu. cõtract⁹. coherẽtia. z rei interuẽtu. vt fm Boff. insti. de verbo. ob. Et dicit Boff. q̃ pactũ in rem est q̃n generaliꝫ paciscor ne petã. z in psonã nea psona petã. ff. eo. ti. l. idẽ. §. pacto. z nõ minus ex ꝺbis q̃z ex mẽte ꝓtrahentiũ est estimandũ an pactũ in rẽ vl in psonã fit. Plerũq̃z emi in psona pactũ infert nõ vt psonale sit pactũ. sed vt demõstret cũ q̃ sit pactũ. ff. eo. ti. l. j. §. pactor.

Pactor. aliud vtile. aliud inutile. s. rõne psonarũ. vt furiosi q̃ nec tacite nec exp̃sse cõsentire pũt. q̃re mri monẽ ℔here ñ pũt. nec ad religionẽ se obligare. et ℔ de ꝓtinuo. sec⁹ si ℔z lucida interualla. vt. vij. q. j. q̃uis. Quõ cm̃ re⁹ cõstituik q̃ nescit q̃d facit. xv. q. j. aliquãtos. Itẽ pupill⁹ q̃ nondũ est dolicapax vbi vult obligari. sec⁹ si vellet alĩ obligare. qõ pt. Itẽ in plogo. Itẽ monachi z regulares pfessi z ꝓuersi nisi ꝓemplatõe monasterij paciscanꝫ cui p tales acq̃rik. Itẽ viri z vxores q̃ sibi donare nõ pũt sz vẽdere. Itẽ rõne ptãtis. Itẽ in legatis dũ legatõe fungũtur. Itẽ inter patrẽ z filiũ. nisi i castrẽsi peculio vel q̃si. Itẽ si res in pactũ deducta nõ sit in rerũ natura nisi mora ꝑcesserit. Itez si hõ. res sacra vel religiosa deducak in pactũ Itẽ cessat pactũ i collatõe rex spũalĩũ. j. q. j. q̃plo. et i reb⁹ phibitis. etiã si iuramẽtũ fuerit appositũ vt in aie detrimẽtũ vergentib⁹. Itẽ pactũ turpe. aut rei turpis. aut ipossibilis de iure vel de facto nullã obligatõz inducit. c. vlti. e. ti. fm Boff. in sum. Dicit aũt pactũ a pactõe. ff. eo. ti. l. j. pactio ꝓ o a pace et actu. nã q̃ paciscunꝫ ex diuersis z ꝓtrarijs moriby aioꝝ post multa variaq̃z certamina in vnã ꝓsonãtẽq̃z sniam cõuenire dicunt. C de rescin. vẽ. l. si voluntatẽ. ff. e. ti. l. j. §. Quẽtionis. Et ℔ pactũ generale est ad oia q̃ cõtrahunt vl agunt int̃ ptes cã ℔hẽde vl tollende obligatõis. sz nomẽ ꝓuentõis generalissimũ est. Nã z scolares i scolis. clerici i capło. plis i foro ꝓuenire dicunt. vt in. §. palle. ꝓuentõis. Uel ōr pactũ a pcussiõe palmarũ. Ueteres em̃ cũ se obligabãt palmas pcutiebãt. i signũ inuiolãde fidei. vñ ōr pactũ q̃si palme ictus. Itẽ pactũ ꝓuatorꝝ iure publico minime derogak. z q̃n ꝺs posset renũciare iuri publico. vide in. c. si diligẽti. ō fo. cõpe. z est glo. no. i aut. vt sine. pbi. mres. col. vij. q̃ expoit bũc articulũ satis clare.

Pactũ p donatõz. Re. j. Trãsactio.

Pagani dicunt in iure q̃nq̃z increduli seu heretici. Itẽ q̃nq̃z dicunt ꝓuati boies vt villani. z oẽs q̃ neq̃z militel neq̃z magistri sunt. a

pagos grēce qđ est villa latine, vt isti, ō mi/li, testa, §, illis aūt tpibꝫ, in fi. vbi glo.

Paganicū aduenticiū est peculiū qđ ex pspera fortuna aduenit veluti ex testō cognatorum vel etiā agnatoꝝ.

Pallīū est insigne ornamentuz archiepi vel epi si ex pūlegio sibi ꝯcedat sumptū de corpore bti Petri in signū plenitudis pontificalis officij, vt de elec, significasti. z de auctoritate z vsu pallij pālle. c. ij. vñ añ pallij receptionē eccl'ia ōr viduata, vt. c, di, qm̄, in papa ꝺo designat plenitudinē ptātis.

Palatini aliter dicūt vicarij, qz q̄dammō gerūt vicē ꝓncipis ſm Accur, in Rub, C. de pala. sacra, lar. li, xij.

Palatin⁹ comes ōr q̄ curā gerebat pcipuaz vt missis notarijs suis negligentiā iudicū argueret, C. ō of, recto, l, nullā, req̄. s, comes

Palla ōr vestis q̄ altare coopit vicz line⁹ pānus ꝓsecrat⁹ q̄ sup altare ponit sup quē extendit corpale. Sumit etiā qnq̄ p cortina vl' pāno serico, vñ, Leticie cā cibus est nō serica palla.

Papa idē est qđ admirabil', et ōr a papeiterlectōe admirāt'. qz vices dei gerit i terris. Et vicari⁹ illius est cui⁹ est tra z plenitudo ei⁹. c. tua. ij, de decī. z, ij. q. lij. cūcta p mūdū, hō est vicari⁹ xpi. cle. romani, de iureiur. c. p bōani, de homi. li, vj. c. ij. z. lij. de transla. Et qnq̄ ōr vicarius Petri, vt. lxij, dis. ego Lodo, tūc est ipropria locutio. vl' exponit, i. gerit vicariā quā gessit petr⁹. Hā vicari⁹ ñ dat vicariū, de of. vica. clericos. Ulñ poeta anglic⁹ Goffred⁹ i poetria noua icipit. Papa stupormūdi si dixero papa nocēti, Acephalū nomē tribuā tibi si caput addā hosti erit, Et i fi, subdit, Nec de⁹ ē nec hō, sz neuter es inter vtrūq̄, Uel ōr papa q̄si pr patrūm ſm Jo. an, sup ſ, papa, i, pbemio cle, Et illud qđ fit autoritate pape ōr fieri autoritate dei, z ħ est verū si fiet iusta de cā, ō trāsla, inter corpalia Hā papa nō subiacet legibus, C. de legi, l, digna vox. z, ff, eo, tl, l, ꝓnceps, z dat autoritatē canonibꝫ q̄ ab eo vigorē sumūt, z ñ ecōuerso, c, significasti, de elec, i glo, j, c, si aliqñ, de sen, excō, z ei⁹ pūcta supplet oēm solennitatē. C. ō testi, l, oī. Etiā papa sol⁹ est idone⁹ testis. c. cū a nob, de testi, Sz an locū bēat in his q̄ papa viderit añq̄ veīt ad papat⁹ apicis ꝓmotionē dicit Lodo, de ro, p Eugeniū. lij. q̄situm fuisse a quattuor auditoribꝫ quoꝝ ipe vnus erat, et subdit q̄ certe multi multū musitauerūt finaliter repit ipe duas glo. Jo. an, singulares tenētes q̄ sic, de q̄ multū gaudsus accessit dūm aplicum sibi dicēs, vna est in, c, j. ō renūc, li, vj, alia in, c. ad aplice, de re iudi. e, l et ita fuit iudicatū, Itē ponit pape i numero pli, c, si a romanoꝝ. §, decretales, i fi. xix, di, vbi ōr, q̄s beatissimi pape diuersis tpibus ab vrbe romana dederūt, Itē papa ꝓ prie nō hz dominiū rerū ecclesiarū, iz ħ dicē glo. i, c, cū venissent, de iudi. z Host, dicit q̄ papa mutat dū vult q̄drata rotundis, z in oībus ptātē hz ptercꝫ in fide violāda, Dicūt g̃ doc. dictā glo, damnando, q̄ papa solū est administrator z dispēsator rex ecclesie neq̄ pt alienare sine cā rōnabili, igit' ñ dñs Immo ſm Archi. xij, q. ij. nō licz, papa pec cat mortal'r si alienat res eccl'ie, qđ est valđ notandū ſm dūm Paū, Quid g̃ de inferioribꝫ plat', alienātibꝫ zc, Itē papa ſm cōem opinionē hz vtrāq̄ iurisdictōz, s, tpalē z spiritualē q̄tū ad habitū. nō tñ hz q̄tū ad actum vl' exercitiū mittere falcē i messem imperatoris in gladio tpali. c. duo sunt, z. c, si impator, xcvj. dist, c, licet ex suscepto. z, c, ex trāsmissa, de ſo, cōpe, Hā exercitiū iurisdictois secular' de volūtate ꝓmisit impatori. c, solite, de ma, z obe, Patet ꝓmū. qz vtrūq̄ gladiū habuit xps iuxta illđ, Ecce duo gladij. sed xps suā ptātez dedit pape petro suo vicario, xxij. di, c, j, quā suis successoribꝫ trāsmisit, xl, di, c, j, Secundū pz, qz dixit, Conuerte gladiū in vaginā. nō dixit ꝓce, q̄si diceret, tene gladiū tpalem i habitu, nō tñ eo vtere in exercitio, q̄re papa vti nō hz gladio tpali nisi in defectū vl' ꝓncipis negligentiā secular', z tūc habitū deducit ad actū. vide bo. glo. in ſ. discernit. in, c, qm̄, di, x, et glo, ij, c. nouit, de iudi, Et rō q̄re papa non hz hīc gladiū tpalē in exercitio vel i actu, qz sacrm altaris repūtat vnionē xpi ad eccl'iam z aie ad corp⁹, sed minister xpi et eccl'ie q̄lis ē papa q̄ se scribit seruū seruoꝝ dei. c, relatū. de sen, excō, z in ꝓn, decre, talis nō hz hīc gladiū q̄ aia diuidit a corpe, Sunt g̃ duo ꝓncipia in eccl'ia. z, c, solite. pall', p solē z lunaz designata, Hā impator ptātem hz a ꝺo approbatiue, sed nō imediate, qz p mediū ordinatū a deo vicz p papā a q̄ habet ptātem collatiue, Hinc est q̄ impio vacāte iurisdi-

ctio terrarū imperij ꝓpetit pape,c.licz ex su scepto.de fo,ꝓpe.ſz nō eꝫ,vicz q vacāte papatu impator succedat i ſpūalibꝫ,c,q̄liter,ō iudi,ſm Lodo,de ro.q etiā q̄rit q̄d in legato ſedis aplice an eidē etiā ꝓpetat talis iuriſdictio vacante impio. ꝛ videt q ſic. q2 de gremio pape,c,ſub militibꝫ.ij.q.vj.ꝛ elꝰ vice funguntꝫ. Dicit idē q ꝓtrariū eſt verū ſm Spe.in ti,de lega,§.nūc oſtendenduz.ver, ꝓp. Rō.q2 nēo dz ponere manū auctoritate generalis cōmiſſionis in his q̄ ſpāli ꝓrogatiua pape ꝓpetūt,c.qō trāſlationē.de of, de le,ſed ꝫ pape eſt ſpāliꝫ ꝓceſſum in ſignū ꝑeminēte ſingularis,ergo zē. Hec Lodo,i ſingularibꝫ ſuis. Et vbi papa nō bz tpalem iuriſdictionē.ibi nō ꝑt tollere legē q̄ ad forum ciuilē,niſi i his in q̄bꝫ vertit ꝓiculū aīe.vbi tollere ꝑt legē q̄ ad vtrūq; foꝝ,c. nouit. de iudi,c.vl.de ꝑſcrip.et.c.fi.de fo. cōpe.li,vj. Sūt em̄ ptātes diſtincte.diſ,x.qm̄.vbi de hoc.et di.xcvj.cū ad verā.ꝛ,c,cauſaz,ij. q fi. ſint leg. Et tz Jo,an,in regula,poſſeſſor.de re,iuſ.li,vj. Licet alij dicāt q indiſtincte q̄ ad vtrūq; foꝝ papa poſſit legē tollere,x,di. ꝓſtitutōnes,ꝛ,c,cū eſſes,de teſta. Et q̄uis papa ſit dñs mūdi,ꝛ etiā imperator dñs mūdi dicat.ff,ad.l,rodi.de iac,in.l, deꝑcatio.ꝛ vij,q,j,in aplis,ꝛ in cle,paſtoralis.de re iudi.ſm Jo.an. Differēter tñ ſunt dñi mūdi. q2 imperator ſic̄ luna ſub ſole ita ſub aplico dñs eſt,q2 eſt filiꝰ eccl'ie ꝛ inclinat caput ſuum epis a q̄bꝫ excōicari ꝑt.xcvj,di.c.ſi imperator catholicꝰ eſt,ꝛ,c,certū.di.x.i glo,ij.

Pandecta. Req̄.ſuꝑ.digeſtū.

Parabolani ſunt medici q̄ ad curandū egra mēbra vel corpa debilū deputant,dicti parabolani a ꝓbola.q2 plura ꝓmittūt hoibꝫ q̄z faciāt,ꝛ q2 ſepius parabolis vtunt,vt.C de epi.et cle.l.parabolani,vbi tex. Parabolani q̄ ad debilū zē,ꝛ ibi ſexcentos ꝓcipimus cōſtituī.

Parafernalia bona vel res parafernales dicunt res q̄s mulieres iuxta dotē inferūt in domū viri,a para.i.iuxta.et ferna q̄ē dos vl' donatio. Inde parafernale dz quicq̄d mulier bz vltra dotē vndecūq;. Et ſi eſt ꝓſuetudo ꝑt talia retinere,ꝓ ſe.nec marit9 debet ſe ō his intromittere mulierē iuita.ſm Hoſti.de do.et do.ꝓter nupti. et mulier ꝓter fornicationē nō ſolū perdit dotem, ſed etia dotalitiū.i.parafernalia,vt eſt glo.ſingularis.in verbo.dotalitiū.in.c,plerūq;, de donatione,inter vi,et vxo.

Parentes ſunt illi q̄ nobis cognatōne ſunt iuncti ꝓ cuiuſcūq; etiā lineā ſexꝰ ꝫ fiat. Secunduz etiā interpretatōz iuris dicunt oēs aſcendētes ſiue deſcendētes in ſupremū ſiue infimū ꝓ paternā ſiue maternā ꝓgnatōz Sed ſm Azo,ꝓprie dicunt parētes vſq; ad tritauū. Et vltra dicunt maiores,et idē eſt de liberis in deſcendēdo.

Pares curie dicūt vaſalli q̄ habēt ꝓſimilia feuda a dño illiꝰ feudi.de q̄ agit,put no,in,c,ceterum,de iudi.

Pācratiū eſt colluctatio cū fuſtibꝫ vl' locꝰ ligneis circūdatꝰ in q̄ certo ordie ſtant pugnātes,vt in pugilibꝫ videmꝰ,glo,eſt i.l.q̄ actōne,§.ſi q̄s in colluctatōe.ff,ad.l,aq̄l'. Rc,ſupra.colluctatio.

Paranimphꝰ vel pba,dz parās vl' ꝓcurans ſpōſalia. Req̄.infra,Proſeneta.

Paraferede indeclinabile dz a para.i. iuxta, et ferede eq̄ ducēte redā,a vebo is,ere,ꝛ reda.ſm Hug.ꝛ bubulci ꝛ aurige domi paraferede dicunt ſm Accur,C.de curſu,publi, l.j,li,xij.

Parafidicus ꝓponit a para vl' parū,ꝛ fidus id eſt fidelis,ꝛ icos cuſtos q̄ſi parū fidelis ad cuſtodiendū ꝛ obſeruandū q̄ obſeruare dz,vt colligit,C,eo,ti.et lib.

Paripus dz a parū ꝛ pus puris qō ē cuſtodia. q̄ſi parū cuſtodiēs mādata,vt in,l,paripum,C,eo,ti,ꝛ li,palle.

Participlū ꝓcat,put tps elꝰ vel aliud mediū ſignificare declarat,verbi grā,ibi,Lego ſticho q̄ ſeruū meū fugitiuū,hoc ꝓticiplū fugitiuū ꝓcat cōditionē.q2 ſenſus eſt.ſeruū q̄ meus eſt ſi erit fugitiuꝰ,l,ſtaq;,ff,ſi cer, peta,et l.ſticho.ff,de lega.j. Sed ibi,Lego ſticho ſeruū meū p̄ſentem vēl receptū ex teſtamēto Titij,vel factū artificē.et ſic de aliis, nō facit cōditionē,q2 hec ꝓticipia ſunt pūtis ꝛ ꝑteriti tpis,ideo nō ꝑt cōprehendi ſignificatū cōditionis. Jtē ibi,Lego heredi vt acceptis centū a titio reſtituat hereditatem ſignificat ꝓditionē.l,atteſtatos.ff.de cōdi,et demō,q2 ꝓticiplū acceptis ablatiui caſus etiā ſignificat futurū,licet ſit ꝑteriti tpis,q2 ſenſus ē.ſi acceperit centū in futurū zē. Jtē ibi,vendo tibi certa vina zē,hoc pacto q̄ erunt degustanda infra certum diē,hoc ꝓticiplū degustanda nō ſignificat cōditionem

qz venditio est pura z si staret p emptorē q̄ nō degustaret. tūc dic tali p̄terita ꝑiculū esset suū. l. si q̄s vina. in p̄n. ff. de pi. et cōmo. rel. vēdi. Rō ꝑm Bar. licet hoc ꝓticipiū sit futuri tp̄is. nō tn fuit adiectū dispositōi sed exactioni. Etiā habuit limitatōz certi tp̄is. Alij nituntr dicere q̄ ibi significet ꝓditio resolutoria. scz sic degustādo reprobent vl̄ ap probent vina.

Particip atio cū excōicato duplex est. quedā inducit malorē excōicationē. s. q̄ fit in crimine. de sen. excō. si ꝓcubine. z. c. nup. alia iducit minorē. s. q̄ fit in locutōe. osculo. salutatione. mensa. thoro. z sic libz. xj. q. ij. ij. ipo iure cū excōicato. z q̄ cōicauerit. z a q̄bz repellentur he excōicatōnes habes. ij. q. ij. engeldrudā. z de excep. c. a nobis. de cle. excō. mini. c. si celebrat. Sūt aūt q̄dā p̄sone excepte q̄ sine hac pena excōicato ꝓticipāt. s. vxor. filius. seruꝰ. colonus zc. xj. q. ij. q̄m multos. de sen. excō. qō in dubijs. z. c. inter alia. ꝑm Spe. z Barti. mittēdo nunciū vel lr̄az excōicato incurrit minorē. qz q̄si loq̄ videt. ff. de cōsti. pecu. l. licet. z est glo. in. c. statuim. et. c. ꝓstitutōes. de sen. excō. li. vj.

Pater est ille quē nuptie designāt. l. p̄sumūt esse vt dic̄ Azo. in sum. C. de in ius vo.

Pīfamilias ōr is q̄ est sui iurꝭ z ptātis ꝓprie cuiuscūq̄z sit etatis. sz filiusfamilias econuerso. Re. loco suo.

Patres etiā dicti sunt q̄s plebs sibi creauit vt ip̄i plebē excederēt.

Patres cōscripti dicebanr quoz noīa i tabulis aureis scribebanr.

Patria ptās ꝑm Azo. i sum. C. e. ti. ē ius qōdā qō būt bi q̄ sunt de imꝑio romano in liberos naturales z legitios. qō ius alij nō būt. vt inst. de pa. po. p totū.

Patricij dicunr iō. qz p̄tozie ptātl p̄sunt ꝑm Jsi. ll. ij. c. lij. Etiā patriciꝰ est is quē impator sibi elegit i p̄rez. vt isti. q. mo. ius pa. po. soluit. §. filiusfamilias. z. C. de ꝓsor. ciusdē li. l. fi. Jtē in alia ꝓcatōe dicti sūt patricij q̄dam nobiles de ciuitate. z olim dicebāt patres p̄ncipū. s. ad ꝓsilia p̄standa.

Patricida est q̄ patrē occidit. alr̄ in iure ciuili ponit parricida. C. de his q̄ pa. vel libe. occi. l. vnica.

Patricidiū alr̄ parricidiū est homicidiū nephandū qō ꝓmittit in parētes. i liberos. in p̄rimos. collaterales z affines. Re. sup ad l. pompeiam.

Parrochia ē locꝰ in q̄ degit ꝑplr̄s alicuiꝰ ecclesie deputatꝰ ꝑm Boff. in sum. eo. ti. Et parrochiarū diuisio incepit a Dionisio. xlij. q. j. c. j. cōstituit aūt ius prochiale in Rō ꝑm Boff. in sum. eo. ti. q̄ oēs prochiani in dieb⁹ dñicis z festiuis missam audiāt in ecclesijs i q̄rū prochijs habitāt. vt. c. j. eo. ti. de ꝓse. di. j. si q̄s. etiā cōstituit in decimis p̄sonalibz q̄ ecclesie prochiali debenr. xvj. q. j. si q̄s laicꝰ. z in oblatōibz q̄ dande sunt sacerdoti prochiali. q̄ p ꝑplo orare dz. x. q. j. qz sacerdotes.

Patrinꝰ vel patrina dr filiꝰ vel filia spūalis cōpatrū vel cōmatrū mr̄is vl̄ patris quē vl̄ quā q̄s de fonte baptismatꝭ leuauit. vel ad sacramentū ꝓfirmatōis tenuit.

Patruus dr frater p̄ris. q̄si pater alij.

Patruus magnꝰ est frater aui.

Patrueles dicti sunt quoz p̄res iter se germani vel frēs fuerūt.

Patrueles sorores sunt duoz fratrū filie. sz vtrū appellatōe patrui ꝓtineat patruꝰ magnus. videt q̄ nō. vt in. §. patruus magnꝰ. in. l. iurisc̄onsultus. ff. de gradi. sed in oppositum q̄ sic aliq̄ defendere nituntr. qz differētia addita generi ꝓtrahit ip̄m ad ip̄m sub illo genere. vt aial rōnale spēs est aialis. sic et patruus magnꝰ spēs patrui esse ꝓbat. simile. ff. ꝺ adop. l. j. vbi adoptio filij q̄ sui iuris est spēs est adoptōis.

Patruus est frater paui. et abpatruus ē frater abaui.

Patruus ꝑm canoñ. dr ille q̄ habet ius pñtandi aliquē ad būficiū ecclesiasticū. sed ꝑm leges est q̄ manumisit seruū suū spōte a domino. q̄ seruꝰ dr libertꝰ eius a q̄ sic manumissus est. Etiā patronꝰ qñcq̄z dr aduocatꝰ vel ecōuerso aduocatꝰ patruus causarū. qz patrocinū p̄stat vel patrocinar. z in ꝑmo significato tria faciūt patronū. vñ. Patronū faciūt dos. edificatio fundus. Require sup patronatus.

Passim. i. indifferēter. de ap. cū sit roma. z. c. pastoralis. de offi. dele. in glo. lij. in. c. in p̄tractandū. de iura. calū.

Pauperies est damnū sine iniuria facientis ip̄m datū vt ab aiali qō sensu caret factum vt si equus tuus segetē meā pauit. vl̄ aliter damnū mihi dedit. Rō em̄ p̄t dici iniuriā fecisse cū sensu caret. insti. si qua. pau. fc. di. §. pauperies. vbi dicit glo. q̄ est mirabilis

expositio et legalis, Differunt autē damnū maleficiū z pauperes. Hā damnuz fit cū aio iniurīādi vel ab habēte aiuz iniurīādi. lz nō vtaq; Alia patēt locis suis. De pauperi actione, Re, supra Actio,

Paulina actio, Re, ibidē,

Pax fm Boffre, est discordie finis, vt. c. j. de treu, z pa, in glo, j, Itē pax est vinculū charitatis, vt in, c, nouit, §, sz forsan, de iudi, Et sunt sex cause, p̄ter quas nō est pax int' homines, Prima, q; nō puniuntur maleficia Scōa abundātia tēpalium, Tertia q; non pugnamus ꝯ demones, Quarta, q; nō ꝑsideramus dāna litis, vbi diuitias, corpus z aiaz pdimus, Quīta dubius euentus belli qui nō ꝑsiderat, Sexta, q; nō seruamus p̄cepta dei, nec solutm⁹ decimas, z sic qō nō capit xp̄us tollit fiscus, xvj, q, vj, maiores Hec ē gl, no, de re iudi, ll, vj, ad apl'ice,

De PE

Peculiū ē pusilla substātia, vl' pecunia sepata a reb; z rōcinijs p̄is vl' dñi data vl' p̄missa filio vel suo, ff, de pe, l, depositi, §, peculiū, z ē multiplex, s, castrēse vl' q̄si castrēse, puecticiū aduēticiū, paganicū nō paganicū C, de bo, q̄ libe, l, cū oportet, l, cū multa, l, cū nō, Itē peculiū ꝺr res parafernal', ff, de iu, do, l, si ego, §, dot, Itē peculiū ponit' p hereditate vel p̄monio, C, de epi, z cler, l, si qs p̄sbyter, ff, ad trebel, l, cogl,

Peculiū castrēse est qō miles acq̄rit dū militat in castris z illud ē filij pleno iure tā quo ad p̄prietatē q̄z q̄ ad vsufruc,

Peculiū palatinoz ꝺr etiā castrēse, s, militum palatij q̄ p̄ncipē sequunt', fm Accur, C, e, tl, li, xij, in rubr,

Peculiū q̄si castrēse ꝺr illud qō aduocat⁹ acq̄rit p̄stādo clientulis suis p̄ocinij in cau' vel qō magister grāmaticus, loycus vl' rhetoricus in schol' suis lucrat' exercitio in, l, fi, C, de inofficio, testa,

Peculiuz aduenticiū est qō filio aduenit ab auo patno vl' mrno, vel ab altero, vt ex p̄spera fortuna z ex testamento agnatoruz vel cognatoz, z qō sic filio aduenit ipius est q̄ ad p̄prietatē p̄is ꝯo q̄ ad vsufructuz, Et ꝺr alio noīe paganicū aduenticiū, Itē aduenticium si ab imperatore vel augusto datū fuerit compat' castrēsi peculio, in, l, cū multa, C de bo, q̄ liber,

Peculiū p̄fecticiū ꝺr illud qō de reb; p̄ntis vl' dñicis p̄ficiscit' z filio vl' suo dat', vt i eo negociet', z illud ē p̄is q̄ ad p̄prietatē, sz filij vel serui q̄ ad vsufructū, Et etiaz al's ꝺr paganicū p̄fecticium,

Peculiū clericoz ē p̄monialiū clericoz, nā peculiū p̄monialiū appellat', ff, ad trebel, l, cogi in p̄n, vñ illud qō a clerico velut p̄prium possidet' eius peculiū ꝺr scōo mō tū z vsualiter peculiū dici solet filioz z suoz p̄monium qō eis a dño vl' p̄re dat', vt, ff, e, tl, p totum,

Peculiuz clericoz puecticiū est qō de bonis eccl'e pcedit, vel quod eccl'e ꝓtemplatōe acquirit',

Peculiū aduenticiū eozundē est qō acquirit' ex opa coz, vel al's puenit ex intuitu p̄sone, z boc no, Boffre, in sum, eo, tl, Et ꝺr peculium a pecunia,

Pecunia appellat' totuz qō boīes būt, z ꝺr a pecoribus, q; q̄cq̄d antiq̄ habebant totum in pecoribus ꝓsistebat, vt, j, q, iij, totū, z sic sumit' cōiter, Q̄nq; tū capit' p̄prie z stricte solū p numerata pecunia, vt, xiij, q, ij, c, putant q̄dam, z ibi glo, Al's appellatione pecunie omnes res ꝓtinent', C, de ꝓsti, pecu, l, ij, etiam, pculus ait, nois pecunie appellatōnerē significari, ff, de ꝯ, sig, l, etiā Verbi gra, Heres factus hereditate adita vēdit eā z ēptori p stipulationez promittit q̄sta pecunia ex hereditate ad ip̄m puenit zc, appellatōe pecunie oīs res significat', q; senius est, Oīs res q̄ ex hereditate ad me puenit, z capit' significatū ex dispōne p̄cedēti, s, vēditiōe hereditatis q̄ oēs res significat, Item ibi late significat dicēdo, Heres mi volo restituere Titio pecuniā meā, i, hereditatē meam vñ pinde ē ac si dicat hereditatez, bona, vel res meas, vt, l, nāq;, §, fi, ff, ad trebel, sz ibi significat strictiss'me dū filiofamilias p̄hibetur mutuari pecunia, q; significat pecuniā nūeratā, l, j, ff, ad senatusco, mace, iūcta, l, sz z si, §, pecunie, e, tl, Rō vtriusq;, q; in p̄ori casus subiectus fuit ex fauore, g̃ aplīādus, sz ꝟ casus subiect⁹ ē ex odio, g̃ restrigēdus, vt in regula odia, de regu, iu, li, vj,

Pedanei iudices, Re, supra Judex pedanei

Pedagia dicunt' q̄ dant' a trāseūtibꝫ in locuz ꝓstitutū a p̄ncipe, z capiens pedagiū ꝺr da re saluum ꝓductū, z territoriuz eius tenere secuz adeo q; si aliq̄s derobet', i, spoliet', z est vulgare gallicoz, tenet' ei dñs terre rapinā

resartire ꝺm Bal. in vsi. seu. de pa. iura. fir. in. §. cõuenticulas. facit. l. ne q̃d. ff. de incẽ. rui. naufra. et no Archi. xxxiij. q. v. si q̃s pegrinoꝝ. sed quidagia. Re. supꝝ.

*Pecoris noie ꝓtinent boues.

*Pecorũ ad aquã appulsus ẽ ius adducendi vl̃ apellendi pecus ad aquã fontẽ alieni iure seruitutis.

*Pediculi dicunt quedã argẽtea sustentacula q̃bꝫ vasa vel res q̃libet velut pedibꝫ sustẽtant. ita ponitur in. l. pediculis argenteis. ff de au. et argẽ. le.

*Pederentim vide in glo. j. in cle.

*Pedagogꝰ est ille q̃ ab initio ĩstruit pueros et ꝺr a pedos. i. puer. et gogos ducere. q̃si ductor siue gubernator puerorꝝ. ĩstí. q̃. ex cau. manu. nõ poss. §. eodẽ. l. elyascentia. vbi glo. ꝓt eñ minor. xx. annis. maior tñ. xvij. manu mittere pedagogũ suũ vt ibi ꝺr.

*Pedamenta dicunt sustẽtamẽta pedũ. vinearum. et dicunt gallice paxilli.

*Pena et supplicij differunt. vt no. Archi. xj. q. iij. nemo. p totũ.

*Pene. i. q̃si. et no. iij. q. vij. c. q̃ sine.

*Penes notat plene Jo. cal. in ꝓmen. decret. postulastis. de ꝓcess. pbẽ. Et differentiã inter penes et apud. vide per Jo. linco. in. l. q̃s in tantã. C. vñ vi. vbi dicẽ q̃ illud est penes aliquẽ cuiꝰ possessionẽ bz. sz illꝺ ẽ apud aliquẽ cuiꝰ solã detentiõz bz. vt depositariꝰ et comodatariꝰ. et dicẽ q̃ in d. l. apud. sumit improprie. vt in. l. penes. ff. de ver. sig.

*Pelus notat Pau. in cõmento. c. in litteris. de restí. spo.

*Penitꝰ. no. Jo. an. c. j. de sup. negli. pla.

*Pena ẽ delictoꝝ debita cobertio vel satisfactio. q̃ lege vel a ministris legꝭ iponit.

*Penã ꝓmitti est penã debere.

*Penitẽtia ꝺm Amb. est p̃terita pctã plãgere et plangẽda iterum nõ ꝓmittere. vel sic ꝺm Augꝰ. est q̃dã dolẽtis vindicta puniẽs ĩ se qꝺ ꝓmisisse dolet. de q̃ plura vide ĩ tracta. de peni. di. j. ij. et. iij.

*Penula est q̃dã vestis q̃ nõ vtebant nisi ciues romani. q̃ fuit data patri pauli. qꝝ socii etatẽ cõtraxerat cũ romanis. et etiã beatus paulꝰ aduersus iniustos romanũ ciuẽ se appellauit. c. si in aditoriũ. di. x.

*Pensio est idẽ qꝺ census vel tributũ.

*Pensitatões publice ꝺm Azo. in sũ. C. si p̃pter pub. pen. ven. dicunt annue exactões tributoꝝ vel vestiũ auri et argẽti. q̃ a certis p̃sonis p̃stabant fisco. sed pensiones publice dicunt q̃ ad vlarũ vel pontiũ refectõz p̃stãda sunt a possidẽtibꝫ vt sic fiat oĩm datoꝝ q̃dam collatio. et sic pẽsitatio ẽ quasi pẽsionis solutio.

*Pentateucũ ẽ volumẽ ꝓtinẽs q̃nq̃ libros moisi. a penta. i. q̃nq̃. et teucũ mãdatũ q̃si tẽ. vt in. c. j. de deci.

*Perangaria est seruitꝰ p̃sonarũ et rer̃. et ꝺr q̃i perfecta et magna angaria. Est aũt angaria seruitꝰ p̃sonarũ et nõ rerũ. Jtẽ pangarie dicunt exactões et p̃statões p̃monioꝝ. s. onera q̃dã q̃ pdio incumbũt vel iponunt et erãt forte exactões equoꝝ vel vecturarũ ad portandũ annonã militibꝫ vt colligit. C. ꝺ cur. pub. an. in Rubri. ll. xij.

*Perangada est vestis de auro vulgari qꝺ a gaydis vestimẽtoꝝ vel clamidũ poni soles vel vestis q̃ bz aurũ tñ ĩ superficie. Req. supra olobergꝰ. et. C. de vesti. olo. et deaura. ll. xj.

*Peregrinãtes large dicunt oẽs q̃ a loco sui domicilij pficiscũt. C. ꝺ incol. l. ciues. Proprie aũt dicunt romipete apl̃oꝝ et aliorũ scõrum limina et oratoria visitãtes. xxij. q. ij. si q̃s romipetas. et. c. paternaꝝ. et. c. illi q̃. Etiam dicunt illi q̃ accedũt ad p̃tiam dñi pape. vt eo. ti. c. vnico. et. ij. q. vj. arguta.

*Peregrini dicunt oẽs q̃ nõ sũt de ep̃atu ordinatis siue sint clerici siue laici ꝺm Bof. in sum. de cle. pegri. qꝝ tales recipi nõ dñt ab ep̃o alieno vl̃ ordies vel dignitates. aut ecclesiastica sacra. vt. l. xxj. di. p totã. et in ti. ꝺ cle. pegri. Uñ clericꝰ pegrinus est q̃ in aliena prouincia ordinat.

*Peremptoriũ ꝺr a pmẽdo eo q̃ oĩno pmat vt terminꝰ pemptoriꝰ vltra quẽ nõ denẽ vl teriores dilatões. Sil̃r exceptio pẽptoria ꝺr q̃ pmit actõz. Etiã ꝺr citatio pemptoria qꝝ oẽs aliaꝭ citatões dñt fieri añq̃ alique tã q̃ ꝓtumaꝝ puniat. ludex tñ pẽptoriã citatõnẽ l̃ pẽptoriũ dictũ extãte cã stati mittere ẽpt. et idẽ opabil qꝺ alie tres citatões p̃nt oparí

*Peremptoriũ solui. i. possibilitas ferẽdi sententiam.

*Per no. Archi. xiij. q. ij. c. ebron. et Paulꝰ de liaza. plene in cle. j. de sum. tri. et fi. ca. et Jo. an. de elec. dudũ. in fi. ff. de ꝓ. sig. l. vrbana. §. pnoctare. vbi dictõ p. notat pfectionẽ. vt habeẽ in. l. fi. tu. ff. de le. j.

*Pergula est tugurij vl̃ obumbratio frondo

sa,et ponit in glo,§.Qtrahētes,c.j, de fo,cō pe.li,vj:

Perequator est q̄ boies z territoria pequat, id est valde eq̄t.vel q̄ p̄dictū ꝓpter defectū eq̄ pēsione vt pr⁹ assignat nouo possessori,vt C,de sum,patrimo,l,fundi,li.xj.

Perduelliones,Rec̄,sup̄,crimē lese maiest.

Peripsima est purgamentū vl' cortex pomi l' piri,vñ,Tolle peripsimā ede pulpam spernes arullam,

Permitti ꝺr aliq̄d trib⁹ modis,Prio qꝺ nullo iure phibet,Scōo qꝺ ꝫ hūanas ꝓstitutiones indulget,Tercio illicitū vt magꝭ illicitū vitet,vt est glo.cū exēplis.i.c,oēs,di.iij

Permutatio fm Soff,est vnⁱ rei p alia vicaria p̄statio,vel vicaria p̄statione mutatio,z cōtrahit sic̄ plerisq; placet qñ int' aliq̄s ꝓuenitur vt certa spēs p certa det,C,eo.ti, qm̄ asseris,Si em̄ ꝓueniret vt certa spēs daretur p incerta,vl' ecōuerso nō essꝫ pmutatio sꝫ ꝫct⁹ innoiat⁹,s.do vt des zc, Et pmutatōis ꝓtract⁹ ꝫō fuit inuēt⁹,qz sepe potat aliq̄s hīe aliq̄d iutile sibi vl' pui ꝓmodi qꝺ alteri multū valere potat z ecōuerso Et p̄ius ignorabat q̄lit' res vnⁱ⁹ alt⁹ fieri poterat, ad qꝺ inuēt⁹ ē ille ꝓtract⁹ pmutatōis,

Perpetuū qñq; idē est qꝺ generale,de elec,c massana,z,c.circa.eo,ti,li,vj.vt dicēdo.edicto ꝑpetuo,i.generali phibem⁹,

Perplexitas ē ꝓstringēs z ieuitabilis necessitas peccādi q̄ pucnit ex erronea volūtate vt,c.j,i sum,di,xiij,vbi gl,bona,Et tā ꝺ differētia iter mortalia z venialia, ponit ibidē exemplū de iudeis crucifigētib⁹ xp̄m,z si q̄s rūdet q̄rēti inimicū si sit i loco. Itē si vir denegat vl' reddat vxori debitū petenti,z declarat ibi q̄ null⁹ p̄t esse ꝑplexus inter duo mala,z sic ꝑplexio est solū ad stultā opinionem alicui⁹,de ꝟ vide in,c,nerui testiculoꝝ xiij,di,vsq; ad finē distinctōis.

Perpēsus,i,pfecte pēsat⁹ z deliberat⁹,ꝺ pac, c,vl,circa me,li,vj,Et sic ꝺr in pbemio cle. iurꝫ sanctio ꝑpēsa,digesta ꝓsilio,

Persone q̄dā dicunt̄ puate iproprie,vt ille q̄ sunt exēpte a iure cōi,vt di,iij.pulegio,vbi ꝺr q̄ pulegia sūt leges puatoꝝ,Quedā ꝓ dicunt̄ ꝓprie puate,vt ille q̄ nō būt dignitatē,iij,q.v.q̄ ꝫ.vñ clerici nō dicunt̄ priuate psone,cū habeāt dignitatē,i,ordinē ecclesiasticū,vt i,c,pulegio, pall',z di,iij. q̄sq;, fm Jo,Itē fm alanū q̄dā sunt psone publice q̄ sunt in officio publico, vt tabellio iudex balin⁹,Alie puate,q̄ nō sūt i offō publico,

Periurū ꝑprie ꝺr qñ aliq̄s iurat ꝫ canonica statuta vl' temerarie. Et dicunt̄ m'tipliciter Primo,i,falsa iuratio,q̄ si ignoranter adhibita oi diligētia fcā fuerit sic nullū pctm̄ est xxij,q.ij,boies Scōo ꝺr trāsgressio liciti iuramēti,z sic ē mortale,vj,q.j,q̄cūq;,Illicitū aūt sciēter iurās peccat,sꝫ non ꝓtrauenies Tercio ꝺr indiscretū iuramentū,z est venialē,xxvj,di,§,crimis,i fi,Quarto ꝺr mēdacium iuramēto firmatū,z ē sp mortale,xxij,q.ij,qꝺ alt,z est crimē adeo magnū q̄ clericus plur⁹ ab offō z bñficio suspēdi ꝺz,c, pueri, de fideius,c.inter dilectos,de excessi.pla. et c,querelā.de iureiur,

Personalitas fcat p bas dictōnes.tu mihi, ego tibi,cū alio fcato,qꝺ ꝓbabiliter ꝓcluditur.z si nullo mō ꝓcludit tūc ē impsonalitas.qz actuꝫ vitiat,put rō dictat,ꝑbi grā: Ago q̄ ꝓstituas te mihi soluturū debitū a titio,rūdis ipsonal'r dicēdo.satisfiet tibi ab illo,vl' simpl'r satisfaciet.hec ipsonalitas signific at te nō ꝓstituere mihi,z q̄ nulla sit obligatio.aut,si qñ.C,ꝺ ꝓsti,pe,Rō,qz hec ꝑba nō fcant aliū obligari,nā alⁱ⁹ aliū obligari nō p̄t,nec verisi'le est quē iactare suū, l,cū de indebito,ff. de ꝓbat,facit,l, arrian⁹, ff,de ac,z ob,vbi ñ fit ꝓbabil' interp̄tatio p obligatōe,z,l,stipulatio ista.§,si q̄s ita,ff,ꝺ ꝟ.obli, Nā cōiter q̄s sibi acq̄rere cupit, iō verisil'r stipulās vult acq̄rere sibi,q̄re ꝫ q̄s dicēdo,pmittis decē.nō exp̄met ꝑbū mihi vel tibi,z alter rūdet nō dicēdo tibi, tñ illa ꝑba mihi z tibi suppleñt z sufficiēter intellegunt̄,pter causam dictā. vt i,l,stipl'o, pall', Itē si q̄s stipulat decē dare,sibi alter rūdet dari,sed nō dic̄ a me,valet stipulatio,l,fi,§, fi,ff.si cer,peta,z,l,illa stipulatio,ff,de ꝑbo, ob,et est sensus q̄ dabit p ipm pmittentez vel p aliū,qz ꝟ significat illud ꝑbū ipsonale passiuū dari, Et q̄ sequit q̄ nō est obligatus ad dare.sed tenet ad factū p qꝺ det⁹ sec⁹ in illo q̄ pmittit dare,qz tenetur rē accipiētis facere,qz verbū hoc importat q̄ ipe dabit. Et si diceres.heres q̄ iussit facere q̄ titius centū habeat tenet p se dare,l,si heres ff, de le,j.ita i ꝓposito q̄ pmittēs dari debeat p se dare. Rūdetur q̄ hoc verbū habeat. soluit ꝟ ꝓtrariū qꝺ significat iure dñij, sed ex pmissione nō trāsfertur dñium, ergo zc,

Itē testator legauit Ticio seruos q̄s ipe testator māumittere nō poterat vt māumittere nō manumitti nō pūt. Hec ipsonalitas significat q̄ legatarius seruos non habebit, sz remanebūt penes heredē. vt. l. si q̄s. ff. de lega. ij. Secus si diceret vt manumitteret. q̄ tūc remanerēt penes legatarium. in. l. si quis cū quē. ff. de ꝯdi. z demō. Rō. q̄ ex significato ꝟbi ꝓsonal' ponit on' legatario. z si nō tenet on' emolimētū penes eū tñ remanebit. z sic de alijs.

Pertinere ad nos dicunt q̄ spectāt alīq̄ titulo nō cā pignis z q̄ nra nō sunt. sz esse pūt. l. ꝟbū ptinere. ff. de ꝟ. sig.

Pertinacia in malo: pseuerantia in ꝟtute ꝺr Nā ptinax ꝺr valde tenēs vl' ip̄rudēter durus z irreuocabil'. idocibil'. z obstinatus. ſm Jo. an. in cle. j. de sum. trī.

Petitio hereditatis oīb' ill' cōpetit q̄ iure veteri vl' nouo heredes sunt vl' fiūt ꝟ possessores vl' pheredes q̄ possidēt. nec pūt dicere q̄ re possidēt veteri iure velut. ex. tj. tabu. vl' ex testō nouo iure velut ex senatuscōsulto qui vero cū titulo possidēt hereditatē nō tenentur petitiōe hereditatis nisi in trib' casib'. vt si vēditor nō apparet vl' modico distraxit vl' de p̄cio nō ē factus locupletior q̄b' casibus vtilis petitio hereditatis liberis cōpetit ꝟ testamentū parētū z parētib' ꝟ testm̄ liberor̄ z fratri ꝟ testm̄ fris. q̄ turpē ꝓsonā instituit heredē. Hec aūt de inofficioso vtilis est. q̄ cōpetit a tēpe adite hereditatis vsq̄ ad q̄n quēniū exheredato nō dño ꝟ scriptus heredem aditōe iā factū dūm.

Petitio hereditatis fideicōmissaria cōpetit ei cui fideicōmissaria hereditas restituit ex senatuscō. trebelliano.

Petitio hereditatis possessoria q̄ ꝺr bonor̄ possessio infra annū vtilis dat emācipatis vel suis heredib' infra centū dies ceteris vsq̄ ad. xxx. annos ꝓdurat. Insti. de bo. pos. j §. liberis.

De PH

Philantrophū idē ē q̄ salariū

Philateria dicunt carte in q̄b' ꝓtinent incātatōes. xxvj. q. v.

Philtones sūt icātatores vl' diuinatores. dicti a philtone q̄ fuit auctor diuinādi.

Physis idē intelligit in ꝟbo oīmodam. vt in cle. j. de fo. cōpe. sz an possidens eccl'ia pleno iure possit eius bona ꝟuertere in vsum ꝓp̄riū. Et ꝺr q̄ nō in gl. ꝟbi ad mēsaz. in cle. j de excess. ꝓla.

De PJ

Pign' ē res mobil' vl' se mouēs apud creditorē a debitore tradita z collata ad p̄standū securitatē de soluēdo debito vl' adiplēdo p̄misso. Ul' sic. Pign' ē res obligata p debito ad securitatē creditoris. z ꝺr a nomie pugnus. q̄ pugno vel manu tradit. z ꝟsistit in re mobili ꝓp̄rie. cuius hypotheca sit ꝓp̄rie obligatio rei imobil'. Et ꝺr hypotheca ab hypos q̄ ē sub z tbē positio. q̄si suppō. Item pign' ſm Pa. ē q̄ ꝺat ꝓp̄t rē creditā q̄ dum reddit stati pign' auferr̄ cui' possessionē ad tps solū ꝓsequit creditor. ceter̄ dñū penes debitorē ē. z ponit idē dīaz dicēdo. Pignora natur̄ dicunt pigra rer̄. subdēs. sz vtraq̄ ꝟfundit auctoritatē lectoris.

Pignus ptoriū ꝺr illō q̄ alicui a iudice datur p maiori securitate rei petite z adiudicate. vide. l. si decreto. C. q̄ po. in pig. ba. z. l. j. C. de p̄. pig.

Pignus cōmitti est in eū statū p̄uenire vt debitor dñū pignis amittat. Uerbi gra. Tradidi vel mutuaui tibi pecuniaz sub pignis ꝟditōe. z nisi statuto die pignus luas vl' redimas debitū soluendo q̄ ipm cōmittat. l. amittat.

Pignus ē duplex ptoriū z iudiciale. Pretorū ē q̄n mittit actor in possessionē ꝓp̄t cōtumaciā rei in nō cōpendo añ ll. ꝓte. vel post. Sz pign' iudiciale ꝟstituit q̄n post ſniam mittit actor ī possessionē ob victi ꝓtumaciā in nō soluēdo. tūc cm̄ victor statī acq̄rit naturalē z ciuilē possessionē. De ꝟ no. p doctores in. c. ꝓtigit. de do. z ꝓtu.

Pignrare est rē eliquā p debito obligare creditori vt securior sit de solutiōe debiti. vel ē facere ꝟctū sic dictū.

Pignraticia actio. Re. sup. Actio pignis.

Pistores oli dicebant facientes panē pallacū q̄ suberāt comiti borreor̄. vt. C. de pisto. li. xj. ſm Accur.

Piscina locus ꝺr p nutriēdis z ꝟseruādis pisciꝫ deputatus. vt q̄n placuerit dño de ipsis capiat.

Pileus ꝺr a pilis. q̄ pilos capit̄ tegit z strigit ſm Jo. an. in cle. ij. de vi. z bo. cler. Pōt etiā dici a pilis. q̄ de pilis factus est.

De Pl

Placere,l.arbitrari fm voluntatē rōne regulatā,et est actū ponere in placēta vt in arbitrio.vt in.l.thays ancilla.§.sozore,ff. de fideicōmiss,lib,vbi relicta libertate si heredi placeret inspicit q bono viro placeret,z p hoc decidit q̄stio.pone.Cōduxi famulū vsq̄ ad annū pacto appositō q si mihi displiceret infra annū possim ip̄m expellere q ñ possim expellere nisi ex causa ex qua vir bonus expelleret,sed ex vsu cōi intelligendi significat merā voluntatē,z forte idē de iure scripto.p.l.explicito.C.de re.pmu.Rō, qz certū est q placitū significat ibi volūtatē faciēdi,§.penl'.instl.de ptrahē.empt'.vbi recipit p mera volūtate,sed nō obstat,§.sozore.palle,qz ibi significat arbitriū rōe subiecte materie.s.libertatis,vt facilius valeat. Itē paria sunt actū ponere in alteri? libito vel volūtate,l.fidei ptensus.ꝑpe pn.ff.de fideicōmiss,lib.in p̄.sed ita scriptū,vbi est idē dicere,lego libertatē si heres voluerit.vel si et libuerit.

Plagiarij sunt illi q̄ liberos boies seducūt vel seruos alienos surripiūt z vendūt a plaga maris.C.ad.l.fal.de pla.l.fi.

Plagiū est plaga vl' dolor q̄ pentib⁹ vl' dñis infert de surreptōe filioz vl' seruoz ab ipis plagiarijs,auferē em̄ dñis vl' pītib⁹ p tales facultas filioz vel seruoz,z ōr a plaga,qz ē magna plaga pīl vel dño,fm glo.in Rub. C.ad.l.fauī.de plagiarijs.

Plagiari? al's plegiarius etiā est idē qō fideiussor,vt in.c.venientes,de iureiur.

Placet licz videat ip̄ortare oīodā voluntatē pferētis,tñ includit arbitrium boni viri.l. thays,§.sozore.palle,nā licet dicā facīā q̄cūq̄ tibi placēt,intelligit tñ iuxta arbitriū boni viri.l.si sic.ff.de leg.j.vbi p Bar,z no.in c.de q̄ulted eo,de iudi.

Pleno iure exponit,l.q̄ ad tpalem z spūalem iurisdictōz,c.ptquestus,de fo.ppe,z ibi si cō cedēs hz ptātem vl' iurisdictōz vtrāq̄,idez in.c.q̄m.de puī.z.xvj.q.ij.

Plebiscitū est qō plebeo magistratu,l.tribuno interrogāte an oib⁹ placeat,plebs instituit dictū q̄si statutū,orta em̄ inter plebē et maiores ciuitatis romane discordia plebs sibi leges ptituit q̄ dicte sunt plebiscita,vt ff.de ozl.iur̄.l.ij.§.bisdē,reliqu? ꝑo pl's cū senatoribus z patricijs ius sibi ptituit qō ōr lex pl'i anthonomice,l.p excellētiā fm Isi. li.vj.et ōr plebiscitū.eo q plebs sciat z scisciteē vl' cogat vt fiat.di.ij.plebiscita.

Plus petitio ē soli? offerētis p missio.ff.eo. ti.l.ij.vl' est plus z aliter q̄ pactū sit exactō z fit q̄tuor modis.vñ.Plus petit cā tpe re q̄ loco,vt no.in.c.j.de plus peti.

Plerūq̄,l.regl'ariter,instl.de le.patro.tute,i fi.cū glo.imprortiat.ff.ꝑmod,l.si is q̄.§.fi.

Plebs differt a pl'o vt spēs a genere.qz populi cōtinet minores z maiores nobiles z ignobiles.plebs ꝑo tm̄ minores,z inde plebiscitū.i.p plebē statutū,instl.de na.iur̄.gē. et ciui.§.plebs aūt.

Plus sub se min? cōtinet,ꝑbi glā.Licet patri vl' marito occidere adulterū cū filia l' vxore deph̄ensū,p hoc fcat q̄ etiā licet vulnerare,vel iniurijs afficere.l.ne mea.§.ius occidēdi.ff.ad.l.iul'.de adul.qz plus ē occidere q̄ vulnerare,vl' iniurijs afficere,qz illud ptinēt z fcant sub ꝑbo occidere. Itē iudex defert iuramentū in litē z taxat vsq̄ ad certā q̄titatē,tñ licet ei cui defert iurare in minori q̄titate.l.videam?.§.penul.ff.ō in lit. iur̄. Itē vēdidi vinū qō est i dolio apposita est dies in q̄ vinū tollere debes,nō tollis, vel die ñ apposita te interpellato z expectato sufficiēter nō tollis indigeo dolio,qz sūt vindemie. Dicit tex.q̄ lz mihi totū vinū effundere,z tū nō licet tm̄ ptē vini effundere, l.j.§.licet.ff.de picul',z cōmo.rel vē.qz effundendo tm̄ partē de dolio ita parū me iuuare posset ac si nihil effunderē,z lō rō nō dictat tm̄ ptē effundēdā.g̃ si ptē tm̄ effudero obligor ēptor.i.z si totū effūdā ñ tēbo lz rogat? possim bñ dimittere ptē,et sic ō alijs.

Pluralis locutio plura fcat,duoz tñ numero ptēta est,c.pl'is.li.vj.de re.iur̄.Qñq̄ aūt pl'a fcat gemiatiue in suas,singl'ares sic q̄libet singular̄ i vno solo verificat. Qñq̄ aūt nō gemiatiue si q̄ vna singl'aris p se nō attēdit.lz ipa pluralitas sil'put singl'are cōcludit.vel qōlibet aliud pbabile mediū,ꝑbi glā.Testator dicit.Lego stichū z titiū si mei erūt cū moriar.tūc altero alienato z altero nō.iste nō alienat? ꝑt peti a legatario, licz em̄ sermo pl'is sit,oportet tñ accipi acsi sepatim dixisset,si stichus meus erit cū moriar,z si titius meus erit ꝛc.vt.l.fal.§.fi.ff. de condit.et demon. Ratio Bar,quia hec

sepatio respicit diuersos effect⁹ et sepatos. id est dominū legatarij in ql̄ibet, z qz sunt duo serui distincti, ita duo dñia distincta z sepata, et sic sepati effect⁹, Etiā ō qz legaui quēlibet noiatim, z sic referk ad quēlibet distincte, et ℔ ex fauore legati z testamēti. Sz ibi, Testator duob⁹ impuberib⁹ institutis filijs suis dic̄, si vterq; ibubes decesserit tertium substituo. tūc si vn⁹ morīk, impubes substitutus nō admittik, imo vt admittak requirik vtrūq; decedere in ipuberi etate. l. penul. C. de impu. z ali. substi. Rō Bar. est ex dictō vterq;, q̄ est collectiua. Alij tū dicūt q⁹ fauore institutōis dictio collectiua sumitur distributiue, l. ℔ argu. ff. ō here. isti. mō ois substitutio ē ꝓditional' istitutio ꝯ zc. et sic Bar. in. l. heres. §. cū ita. ff. ad trebel. dic̄ q⁹ in dcā. l. pe. vno filio morīēte ipubere remanet alter fili⁹ testatoris q̄ ex p̄sumpta voluntate excludit extraneū substitutū. ar. l. cuz acutissimi. de fideiuss. ō vno morīēte impubere nō existit ꝓditio substitutōis, z sic de alijs exemplis.

De PD

Pond⁹ differt ab onere, qz pōdus ō qōdā leue z qōdā graue, vñ ō pond⁹ meū. i. corpus ego fero q̄cūq; venero, sed on⁹ ō, quia semp onerat z deprimit.

Ponctōnes dicunk q̄dā nauces. Vñ ō, Si ponctōib⁹ trahūclak, i. mare trā ſfretak vl' nauibus trāseak.

Pōtifices olim dicebank impatores, xxj. dis. cleros, di. xj. de capitulis.

Pōtificale est ornamētū epale, z ſm Hosti. ē auctenticū iste liber. vt de ser. nō or. c. cōsuluit, vt no. Jo. an. i cle. vnica, ō iureiur.

Procari⁹. i. suarius. Re. infra. Suari⁹, z dicebank olī hi q̄ custodiebāt porcos ciuiū vrbis romane in pascuis. et excusabank a muneribus sordidis, vt. C. de sua. suisce. l. j. ll. xj. ſm Accur.

Portorij ō q̄dā p̄statio q̄ dak p nauiū applicatōe seu statōe z mercatōne q̄cūq; facta in portu. Vñ differūt pedagia et guidagia et salutaria. Req; qōlibet loco suo. Et ista oia dicunk portaria. C. de vectiga. z ꝓmis. l. iij. et. c. sup. de ſſ. sig. in glo. vj.

Positio ſm Hoff. est dictū q̄ō loco interrogationis ponebak olim. hodie ō plano ponik et positiue fit sic olim interrogatiue fiebat, verbi gra. Si volebā te ꝙuenire hereditario iure tūc sic dicebā. Dñe iudex terroget⁹ hūc an ipe sit heres tal', z ex q̄ pte sit heres. hodie ꝙo sic dicek. Pono te esse heredē tl'is Jtē pono ipm ex asse heredē. s. extitisse, sed qz hodie simpl'r fiebāt seu fiāt interrogatōnes sup positionib⁹. igit̄ al'r describit a spe: eo. tl. sic. Positio ē breuis verboꝝ formula mentē ponētis ꝙtinēs aduersitatē elicienda cōcepta, z habuit ℔ ꝙbū ortū nō solū ex vsu boim diu i causis molito, sz ex antiq̄ lege. ff de le. iij. l. offendim⁹. §. ex diuerso. ibi pone ergo. Positio igit̄ nihil aliud est q̄ dictū ō credulitate asserta i vim p̄stiti iuramēti facies ad ꝓbationē aut ipam amministrans bñs annexā interrogatōi, aut iudic⁹ suppletionē. ar. i aut. ō his q̄ ingre. ad ap. §. fi. coll. v. sic dicte ex cōi ꝙsensu. nō tū sine rōe. ff. de suppel. lega. l. labeo. inuēte vt ptes exonerētur ꝓbatōib⁹, z ne fatigent laboribꝫ z expēsis. vt. §. fi. palle. Vel positio ō dictū facti nōdū ꝓbati p articulos distinctū rite loco probatōis, ꝓpositū spectās directe l'indirecte, simpl'r vl' āminiculatiue ad intentō ponētis qō intedit ꝓbare ponēs p ꝓfessionez aduersarij sui l'ci⁹ ꝓcuratoꝛ, ar. ō elec. dudū. ij. de testi. p̃tū. de ꝓfes. statuim⁹. li. vj. nec dz poni nisi ℔ qō ē facti. ff. de do. ꝓlega. l. j. C. de le. l. leges. Vñ q̄ vocank positiones in curia ecclesiastica dicūk articuli i curia secularj, z differūt a rōib⁹, qz rōnes sūt iuris, sed positiones vel articuli sūt facti. Jtē positiones differūt ab interrogatōib⁹, lz tā pōtifices q̄ interrogatōes fiāt vt p cōfessionē aduersarij releuek ponēs ab onere ꝓbandi qz positiones fiūt assertiue z apte. sed interrogatōes fiunt interrogatiue z a iudice, et ad positiones dz rñderi ps, nō aduocat⁹, z qūcq; sunt faciēde ꝓbatōes fieri p̃t positiones siue añ lit̄, ꝓtest, siue post. de ℔ vide gl. in. c. j. de ꝓsc. li. vj. q̄ p'es ponit ꝓcor, z alle. cū exemplis de positōe añ li, ꝓtest, z etiā post, scz de exceptōe q⁹ actor sit excōicatus poit re⁹ boc mō. Pono q⁹ ꝓcussisti talem in tali pte corpis, tali loco, tali die. talib⁹ p̃tib⁹. Jtez turbatus ex tali causa animo iniuriandi illum qui tunc erat clericus et erat in possessione clericat⁹ et sciebas eum clericum esse Jtem vidisti eum ferentē coronā habitū et tonsuram clericalem deferentē quibus per actorē confessatis ꝓbata est excōicatio ante

litis cõtest,sed post lit,ꝓtesta,Pone q̃ petã aliquẽ ab eccl'ia quã ꝯ iura retinet remoue ri dicã pono iuramẽto qõ hz z possidet ec/ clesiã sci,W,Itẽ q̃ hz z possidet ecclesiam sci,P,Itẽ q̃libet earũ hz curã aiaꝝ,et eas post ꝓciliũ acq̃siuit,h ꝓfessato succũbit re/ nisi dispensationẽ vl'iustã cãm ostẽdat,Itẽ dñt fieri positõnes sup ꝓtẽtis i libello. Et no,q̃ mltiplices sunt positões,Una ꝺr po sitio ptinẽs,z tali coget iudex rñdere,vt i.c pñtium,de testi,li,vj.z si dubiũ est an pertl nẽs sit vl'ne iclinabit se iudex ad id qõ veri simili/ est z in dubio tuti/ ẽ q̃ facit rñdere, vt de ꝓfes,l,statuim/.li,vj.ff,de inter,ac.l,õ etate,§,ex cã.z.l,vbicũq;,c,ti,Alia ẽ positio imptinẽs cui nõ cogit̃ qs rñdere.Itẽ q̃daꝝ est negatiua positio,z talis ñ ꝺr admitti,qz ꝓbis affirmatiuis ponẽda ẽ,nã negatiua ñ ꝓbat̃,z id qõ ponit̃ si negat̃ ponẽ ipm,pba re hz,ff,de,pba,l,ij,C,eo,ti,l,actor,et de,p/ ba,qñ ꝯ falsam,Fallit qñ alis q̃ p talẽ po/ sitionẽ,pbari nõ pt,c,statuim/,palle,vl'sup facto pgnãti,vbi indirecte,pbat̃,c,ex teno/ re,de test,z,C,de ꝓtrahẽ,et ꝓmit,l,optimã, Itẽ positio q̃ ñ reuelat ponentẽ,l'ei ñ,pdest nõ ꝺr admitti,qz nõ ꝺr qs ad,pbandum id admitti qõ,pbatũ ei nõ,pdesset,l,ad,pbatio nẽ,C,de,pba,c,dilecti,de excep. Itẽ positõ q̃ nõ facit ad cãm,vel q̃ nõ est sup re de qua agit̃ in libello,vel sup eo q̃ repellat agentẽ si,ponit̃ ex pte rei ꝺr ipertinẽs,z nõ est ad/ mittẽda,Itẽ positio q̃ depẽdet ex alia q̃ fu/ it negata vl'ꝓcessa,nõ est admittẽda,qz sup eo nõ est ampli/ q̃rendũ,ar,ff,nau,cau,sta. l,licet,ne rñsioni sit cõtrari/ sic nauta vẽtis cõtrarijs nauigãs,vt in aut̃,de his q̃ igre, ad ap,§,j,coll'.v,z,c,q tuas,de,pba,l, gene/ raliter,C,de nõ nu,pecu,Itẽ positio iplici ta nõ ꝺr admitti,ꝓpter pticulũ plurij,Et ideo ꝺr diuidi vt certũ z verũ rñdeat̃,ar,ff,de in terro,ac,l,de etate,§,qõ aũt,z,§,nihil,quia etiã iudex cauere ꝺr ne sit anceps plurij,C si aduer,vẽdi,l,j,c,si vero,,de iurisdi,C,de iudi,vidua,tol,l,j,Itẽ no,q̃ effect/ positio/ nũ est q̃ eas ꝓfitet̃ habeat̃ p cõuicto,C,de cõ fes,l,vnica,§,j,z positõibꝫ nõ respondẽs ba beat̃ p ꝓfesso,c,fi,de iura,cal'.de ꝓfes,si post pstitũ,li,vj,Itẽ positõibꝫ vbi iuramentũ ẽ de veritate nõ pt rñderi p,pcuratorẽ nisi sit cã vniuersitatis vel cõuent/,c,pñtiũ,de te/ sti,pall'.c,pastoralis,cũ sua glo,de iudi,Itẽ positionuꝫ vtilitas est,qz aliqñ qõ directe negat̃ indirecte ꝓcedit̃ in toto vl'i pte,vt de iurisdi,c,cũ impositõibꝫ,li,vj,

Pollicitatio est soli/ offerẽtis ,pmissio,ff,de polli.l,iij,Et differt a stipulatõe z a pacto, qõ est duoꝝ cõsensus atq; cõuentio,

Possessio ꝼm Azo,C,de acq̃.z retl,pos,ẽ corꝝ poralis rei detẽtio corpis z animi z iurs am miniculo ꝓcurrẽte, Vel sic,est ius qõdã q̃ aliqs rẽ corpalẽ vere in ptate hz,z ꝺr corpa lis rei iõ,qz sola corpalia possident̃, Incoꝝ poralia aũt dicunt̃ q̃si possideri et q̃si tradi p patientiã z vsum, Hã incorpalia nõ pñt corpaliter apprehẽdi sic iura z seruitutes.et iõ nõ possident̃.c,cõquestus,de fo,cõpe,in glo,ff,de vsuca,l,sequit̃,§,si vina,ff,de acq̃. pos,l,ij,in prin,et tũ pscribunt̃,c,cũ eccl'ia, de cau,pos,Ideo regla in sex,dicit,sine pos sessione pscriptio non ꝓcedit,et ꝺr intelligi etiã de q̃si pos.z ibi hoc no,Itẽ impossibi/ le est plures candẽ ecclesiã vel bñficiũ inso lidũ possidere.c,licz,ꝺ proba,de elec,vt qs duas,li,vj,clc,si duob,vt lit,pen,vbi glo, vide etiã in,c,cũ venissent,de ꝓcura,z ideo bñ ꝺr detentio,qz res naturaliter tenet̃ ab eo q̃ corpaliter insistit ei,Itẽ ꝺr corpis z a/ nimi z iurs,qz hec tria vt qs vere dicat̃ pos/ sidere ꝓcurrere debent,s,actus corpis affe ctus animi,z amminiculũ iuris,Hã opus est vt qs corpe adipiscat̃ vl'saltẽ oculi,Suf ficit em̃ plerũq; visus oculoꝝ z animi affe ctus cũ volũtate tradẽtis qz ipe animi affe ctus necessarij/ est.nõ aũt p se corpe aut p se aio possidet̃,qz certũ est possessionẽ solo aio amitti puta si qs se posse repelli suspicetur Itẽ oportet q̃ ius approbet. Hã lz qs sacre rei vl'religiose corpe z aio insistat, nõ tñ de iure possidet,qz res sacra l'religiosa nec ab ignorãte,nec a scientẽ possidet̃,z ꝺr possessio q̃si pedũ positio.

Possessionũ alia ẽ iuris tm̃,alia facti tm̃,a/ lia facti z iurs simul.et hec interdũ hz plus iuris,min/ facti,interdũ ecõuerso,vt no,de cõcess.pben,cũ nostris,et,C,de acq̃,pos,l,j, Item Hu,de porta rauennata differentiã posuit inter possessionẽ vacuã z vacantem vt i glo,ij,C,vñ vi.l,fi, Et Jo,ibi reprobat et fi.glo,ꝓcludit q̃ nõ differũt. Sed vacua siue vacans est q̃ a nemine possidet̃ animo vel corpe,ꝓpter longũ tempus vel ꝓpter ob liuionem ex longo tempore,z nota q̃ si qs

ꝓria auctoritate posset ingredi possessionē alicuⁱ rei.et accedēdo iudicē ab eo ipetrat liam ingrediēdi,tñis ꝑ statutū si opositū caueat nō punit.qz potuit sine auctoritate iudicⁱ.ꝯ multomagⁱ cū eiⁱ auctoritate ingreditur.ℏ colligit ex glo,ꝯ,in trāsitu,§.multis modis,insti.de lib,Itē possessio ciuilis qñ qz reꝯescit sup naturali,vt si tu possides nomine meo,vel ꝓcario a me,Qñqz nō reꝯescit,vt in vsufructuario meo q̄ naturalē hz possessionē ex iure,ꝫ ego dñs hēo ciuilē rōne dñij nō requiescentē in naturali vsufructuarij.

*Possessor bonoꝝ,Re,supᵖ,bonoꝝ possessor vt filiⁱ emācipatⁱ,vel agnatⁱ q̄ dicunt bonorū possessores ex bonoꝝ edictali ꝛ decretali.Nā statim vt hñt edictā ꝛ decretā possessionē ex ℏ habēt interdictū decretū ad ℏ vt ꝓsequant hereditatⁱ possessionē.Differt heres ꝛ bonoꝝ possessor,vt supᵖ bonoꝝ possessio,vñ aditⁱ hereditatibꝫ heres ñ deside rat auctoritatē iudicⁱ,sed bonoꝝ possessor reqrit auctoritatē ꝛ patientiā iudicⁱ.insti,ō bo.pos.§.qs aūt.

*Possessoriū iudiciū ē triplex,s,possessiōe adipiscēda,retinēda,recuperāda,vt ī,c,pastoralis,de cau.pos,ī glo,liij.ꝛ vide supᵖ iterdictū

*Possidere naturaliter ōr qs cū est i re vel eius pte,vl saltē cū res ē in ꝓspectu eiⁱ vt ipaz vl deat vl pte eiⁱ ꝼm Azo,in sum,C,de acqui,et certi pos,

*Possidere ciuiliter ōr qs cū nec ē in re nec res ī cōspectu eiⁱ,sed possessionē solo aīo hz ꝛ rē de iure retinet,s.q talis sit psona in quā cadere possit hmōi possessio,vt no.Jo,an,in regula.sine possessione,li,vj,ꝛ allegat ibi iura,Nā laici qñqz de fcō possidēt decimas ꝛ spūalia,vt no,Bar,hzix,xiij,q.j,ī ꝓn,et glā magⁱ.in fi,Nā aliud est possidere,ꝛ aliō legitīe possidere,de resti.spo,ad decias,li,vj,Et no,q̄ possessio ciuiliter ꝛ naturaliter sit,vel ciuilis tm̄ reqrit ad ꝓscriptōz.ꝫ naturaliter tm̄ nō sufficit nisi aliter ciuiliter possideret,vt tradat,plixe Dy,in regla,sine possessiōe,li,vj.et est rō,qz hñs naturalē tm̄ acqrit eā clā ꝑ intrusū qñ dñs ē absens quē credit sibi q̄stionē mortuoꝝ,ꝛ sic male fide hz naturalē, ergo nō ꝓscribit.§.q̄ ad nūdinas,l.clā possidere.ff,de acq̄,pos,

*Possidere clā ē absente dño ꝛ fructuario excluso clanculo possessionē ingredi,vt dñm possessione ꝓiuet,

*Possidere vt est violēter possidere,

*Possidere ꝓcario est rē ad petitiōes vel ꝓces meas mihi cōcessam ad vsum possidere qꝺ diu patit̄ is q̄ cōcessit,

*Possidere ꝑ indiuiso est aliquā rē ita possidere.vt nullā partē in ea bēat ab alijs diuisam,vl vt nulla sit ps quā possideat separatā siue diuisam.

*Possidere ꝑ herede est ita possidere q̄ putat se heredē verū cū nō sit,

*Possidere ꝑ possessore ōr ille q̄ ita possidet q̄ scit se nullā cām iustā possidēdi hīc,vt si interrogatⁱ fuerit ār possideat vl quō nullā rōz ꝓtēdit ār possideat.ꝫ dic possideo,

*Possidere ꝓpe dicūt immobilia eo q̄ eis pedibus q̄s iistit,vñ a plāta venit ista possessio,

*Possidet aūt ℏ iure q̄ iuste.ℏ iuste q̄ bñ.q̄ aūt male possidet alienū est,Male aūt possidet q̄ male suis vtit vl aliena ꝓsumit.de ꝓ,sig,ius dictū est,

*Possessorē facere cā rei seruāde,aut in possessionē mittere ē,ꝓbi gra,Cōtendisti talē fundū esse tuū ꝛ ꝓbasti,iudex ꝑ executorē suuz mittit te in possessionē ꝛ facit verū possessorē,Itē volui agere ꝯ B,ꝛ eū vocari feci ad iudiciū ꝛ ꝓtenit venire.ꝛ iudex mittit me in possessionē illiⁱ rei quā petebā,non vt fecit me possessorē,sed vt ī fūdo mancā cā rei seruāde ꝛ custodiēde,ꝛ rē illā tenebo donec ꝑbauero meā ē,et si aduersariⁱ meus randē tedio affectⁱ moueat,ꝛ de sua ꝓtumacia resipiscat,ꝛ mecū litē si velit aliq̄d dicere habebit,de ℏ supᵖ.mittere in possessionē,

*Posse,i,debere,ff,ō libꝛ posthu,l,placet.regulariter tñ ꝯ ti,ff,ō offi,pⁱ,l,sepe,cū se,de re iudi,nō quicq̄d,ꝛ,C,quō ꝛ qñ iu,l,j,Et mltis modis dicimur posse,vñ,Posse q̄dē rebus dant ius natura ptās,Officiū meritū quintū diuina volūtas.De hoc vide glo,ī c,scisitatus,de rescrip,ꝛ ibi cōcoꝛ.Nā posse dicimur etiā illud qō licitē ꝛ sine incōmodo nostro possumus,ff,de ꝓ,sig,l,nepos ꝑculo,in fi,Simile de cōdi,insti,l,filiⁱ q̄,in fi,ff,vbi tex.vt generaliter dixerim q̄ cōtra bonos moꝛes iūt,nec facere nos posse credendū est.vt.xxij,q.ij,faciat homo,vbi etiā de multiplici possessione,et Jnno,de concess,pben,accedēs,ꝛ,ff,de re.iur,l,in ꝓdēnatione,vbi glo,ꝛ,liij,q,vj,ℏ quippe,C,de legibus,l,nō dubium.

Post qñcz etiã notat statĩ post inchoationez vt.l.ij.§.itẽ mutuũ.ff.si cer.pe.

Potest necessitatẽ importat interdum.ff. de offi.pñsi.l.sepe.z.l.sequenti.de hoc.ff.de iudi.l.non potest. Vbi plene.z est glo.in ꝑbo nõ potest.in regula.beneficium.de regu.iuris.li.vj.

Postliminiũ est ius amisse rei recupande ab extraneo z in statũ ꝑstinũ reducẽde. quam ãs ꝓpr captiuitatẽ vl̃ p fuitutẽ amisit. moribus z legibꝫ institutũ. vt colligit.ff.de cap. z postli.reuer.l.postliminiũ.j.rñso Uñ p ꝗ ius recupat ãs cũ a captiuitate reuertit iura q̃ amiserat.z ipo reuerso fingit ꝗ ius ipsum sp in ciuitate fuisse. Uñ breuit postliminiũ ẽ ius q̃ restituit res vsucapta vel ꝑscripta ab aliq̃ alicui quã p captiuitatẽ amiserat.xvj.q.ij.ꝑterea. Dĩ ãt a limẽ z post.i. iuxta. q̃si iuxta limẽ domus sue sp fuisset.z possedisset.vl̃ qz captus ab hostibꝫ. z vltra limina meri impij deductus postea intra limina reuertit. Nam sicut limina sunt in domo q̃ finẽ quendã faciũt.ita z impij limina veteres voluerunt esse.fm Azo.C. de cap. z postli.reuer.z insti.q.mo.ius pa.po.sol.§. Dictũ ãt est postliminiũ. Et dic lex q̃ oibꝫ eque postliminium est. Nõ soluz hiꝫ q̃ pugnare pñt.sz oibus q̃ eius nature sunt. Ut ꝑsillo vl̃ aliꝫs modis vtiles esse possint.vt ff.de cap.z postli.reuer.z de voto.ex multa in glo.vj.

Posterioꝛ lex vl̃ posterius statutũ.rescꝑtum vl̃ pactuz derogat ꝓri qñ ꝑcurrũt. Verbi gr̃a. Lex ꝑcedit.z lex ꝓxia sequit.tũc ꝓr tollit.etiã de ea nõ facta mẽtõne.l.nõ ẽ nouũ.z l.sz z pastores.ff.de legi.dũ dic lex. Iz ꝓxie sint. De b.c.j.de ꝑsti.li.vj. Rõ ẽ volũtas cõdentis legẽ. Et sumit significatũ ex scia ꝓris legis.z ꝓximitate posterioris.nã ꝑdẽs posterioꝛẽ scit etiã ꝓrẽ.qz ꝓnceps hꝫ oia iura in scrinio pectoris sui.c.j.pall.z.l.oiuz testamentoꝝ.C.de testa. Ideo condendo posterioꝛem ꝓximam. videt tollere ꝓrẽ. qz si vult valere illam. vult valere nõ istam illi ꝓximaz alꝫs essz incõpossibilitas. Ex hoc colligitur rõ cur tam varie rescꝑtum posterius nõ renocat ꝓus.nisi exꝑsse fiat de ꝓre mentio.z tñ ꝑstitutio posterioꝛ etiam nõ faciẽs mentionem de ꝓri.tñ derogat ei vt ꝗ dĩ.qz ꝓnceps ex certa scia ꝓris ꝑstitutõis habens iura in pectore suo recluſa ꝑsumit scire ꝓrem.z facere posteriorem. Sz quia rescꝑta continent facta que non sunt in pectore ꝓncipis recluſa.quia factoꝝ omnium habere memoriam.z in nullo deficere diuinitatis ẽ potius q̃z humanitatis.C.de vete.iuenu.l.j.§.j. Si q̃dem ergo ꝓnceps nõ ꝑsumit ꝑscius ꝓmi rescꝑti condendo scõm. vt dic Boffr.in sum.§.derogat.de ꝑsti. Sz vbi ꝑsuetudo in aliquo loco vl̃ statutũ municipale ꝑcedit.z lex ꝓncipalis generaliter sequitur. Ꝟria certe ꝓus non tollitur.c.j.in secundo dicto. De ꝑstt.li.vj. quia nõ apparet ꝓncipem scire illam ꝑsuetudinẽ vl̃ statutũ illõ Immo verisimile est cũ ignorare cũ ex alieno facto inducat. Ideo nõ põt concludi ipsuz tollere voluisse.qõ verisimile ignorabat obtinebat ergo lex illa locum tm̃ in non cõtrariis ꝓri ꝑsuetudini vl̃ statuto. vt.c.j.pall. Sz si in lege tali posteriori cauetur q̃ vale at generalit z spāliter.nõ obstante quocũq̃z statuto ꝟrio vl̃ ꝑsuetudine. Tunc tollit ꝓr ꝓri ꝑsuetudo vl̃ statutuz.ar.l.si q̃s in dubio ff.de lega.iij.iuncta.l.quotiens. z.l.rescꝑta C.de ꝑci.impa.offe. Et est rõ ex tenore posteriꝛis legis. Quia clare ptz in posteriore tollere velle ꝓrẽ ꝑsuetudinẽ vl̃ statutum. lz ignoret.

Posthumus vl̃ posthuma dicunt q̃ vel que posthumationem.i. postq̃z pr̃ datus est huma nascit. Impropꝛie autem q̃libet dĩ posthumus q̃ nascitur post testm̃.fm Azo.C. eo.tl. Posthumus etiã dĩ nepos q̃ posthumationem animatus est.ꝓpꝛio pr̃e supstite. Et ille ꝓpꝛie dĩ nepposthumus quasi nepos posthumus.

Postulatio est alicuius ꝑsone ad dignitatez vl̃ societatẽ fraternam canonica facta vocatio. vl̃ ꝑsone ad eligendum petitio. que eligi nõ põt. Vl̃ sic fm Boffr. Est gr̃e petitio vt cum ex gr̃a petit aliquem ineligibilez licenter eligi. Et est duplex postulatio.s. Solennis q̃ est alicuius inabilis aliter q̃z ꝓpter crimen a supꝛiore ad bñficium vocatio.z ad missionis petitio.vt in.c.vnico.de postu.p la.li.vj. Et hec ꝑfirmata hꝫ vim electionis. Alia non solẽnis est petitio facta a supꝛiore vt tollat obstaculum aliqñ eligi z ad bñficium acceptandi illã ꝑsupponit electõez añ vl̃ post fieri. vt monachus electus non põt ꝑsentire sine lnia sui abbatis.z sic postulatio licentie ab abbate non dĩ solẽnis. Ergo

postulatio solū ē inuēta ꝓp incapaces, vt sī legitimos ꝛ nō sufficiētis etatis. vl' pus bñficiatos. Hā q̄ capax ē dignitatis nō dz postulari sz eligi. ḡre postulatio nō multū differt ab electōe. Et nota q̄ postulari debent ꝛ nō eligi sextuplices ꝑsone ꝓuio archiepūs ad aliū ep̄atum, de postul'. ꝑla. bone. Scōo cp̄s ad ep̄atū vl' aliū archiep̄atū. c. ꝛ si vna. in mīk'. e. ti. Tertio laicus ad dignitates. lxj di. ℔ ius. Quarto clericus in minoribꝫ ordinibꝫ ꝓstitutus. c. ꝑterea. de eta. ꝛ q̄. Quinto illegitīe natus. de elec. inotuit. Sexto q̄ nō ē in etate legīa ꝓstitutus. de elec. cū in cūctis. ꝛ. c. cū nobis.

*Postulare vl' aduocare ē aliquē desiderium suū. vl' amici sui coꝝ iudice. vl' apud cū qui iurisdictōi p̄est in iure exponere vl' alterius desiderio ꝺicere. ff. e. ti. l. postulare. ꝛ. lij. q. vij. §. tria. ꝑ. ē aūt. ꝛ. C. de ꝓcul. l. j. ꝛ. C. ō postu. l. ij. ꝛ. c. cū sacerdotes. de postul'. in glo. lij. Uñ ꝑtor iñqt q̄ nō bz aduocatū et dabo. ff de postul'. l. j. §. ait ꝑtor. ꝛ itelligīt si bñe non pōt. Dabit eñ femis pupill' debilibꝫ ꝛ his q̄ sane mētis nō sunt. vl' ꝓp potentiā aduersarioꝝ aduocatos iuenire nō p̄nt. ff. ō offi. ꝓcō. l. nec q̄cq̄. §. vl. ꝛ ℔ ꝑ salario ꝙuēto a ꝑte vl' statuto a iudice iuxta facundiā aduocati modū litis ꝛ fori ꝙsuetudinē q̄ttitatem nō excedēte. vñ aduocare ꝛ salariū recipe. ꝑ aduocādo bñ lz. ꝛj. q. lij. nō lz. rūj. q. v. non sane. vbi Aug⁹. ad Macedoniū iñqt. Nō dz ideo iudex vēdere iustū iudiciū. aut testz vez testionīū. qz vēdit aduocatus iustū patrocinīū. ꝛ iurispitus vez ꝙsiliū. lz Bul. dixerit ℨ. q̄ nihil possit recipi ꝓ iusto ꝓcinio. vt no. in. c. nō lz. ꝑall'. Itē aliq̄ ꝓhibent postulare ꝑ edictū ꝑtoris. Uñ ꝑsus. Non cuicūq̄ dat vt postulet. l. aduocet. imo vetat. Addictus pene: seruus puer actor arene. Luminibꝫ cassus: mulier mulierbria passus. Laueant aduocati postulātes ne causas dispatas assumāt. ꝛ si forte a p̄ncipio assumpserīt ignoraīter cū de vicio cāe patuerīt cessent ꝛ salaria tā recepta restituāt. C. ō iudi. l. rē nō nouā. Et nota q̄ ꝗttuor sūt obseruāda aduocatis. ꝓuio. vt cāe q̄litatē examinēt. ꝛ iustā si voluerint assumāt. Iniustā ꝓo repudiēt. Scōo vt modestiā veritatez ꝛ legalitatē seruēt in aduocādo. Tertio. vt salariū ꝙuenīes petant. Quarto vt nec p̄ncipio ꝙueniant de certa ꝑte litis vl' cū gul dāno litigatoris, nec post ceptā litē vllū pactū ineāt cū eo quē in ꝓpria fide receperunt. fm Boff. in sum.

*Ptās q̄nq̄ modis accipīt. ff. de ꝓbo. sig. l. potestas. Item potestas qñq̄ capīt in femino genere. vt. c. fi. de iudi. ꝛ sic capīt substantiue in abstracto. ꝛ addit ei adiectiuū vt ibi Florentina ptās. Qñq̄ in masculino genere. vt. c. tua. de homi. ꝛ sic sumīt ꝓcretiue significās officialē ciuitatis bñtē iurisdictōz vl' ptātem ꝓmo mō dictam. ꝛ sic ītez addit sibi ꝓnomē possessiuū. dicēdo noster vl' vester ptās.

De PR

*Pragma grece dr latine cā. Uñ ꝑgmata negocia dicunt. Inde ꝑgmaticus. l. causidic' vl' actor negocioꝝ ꝛ cāꝝ. fm Isy. li. v. ꝛ. ꝛ. q. ij. hoc ius porrectū. in fi.

*Pragmatica sanctio dr cā in ꝓsistorio ꝓncipis vētilata coram ꝓceribꝫ sacri palatij. ꝛ ē ꝓstitutio quam imperator ꝓsilio ꝓceꝝ statuit seu sanxit. Qñq̄ etiam dr ꝓfirmatio in scriptura facta ab imperatore cum cause cognitione sup ℨctu ꝓmutationis. vt. c. j. de rerū p mu. in glo. Et pragmaticum sacrum ē ꝓncipis rescriptum. vt in. ca. Fundamenta. De elec. li. vj.

*Pragmaticarij sunt q̄ scribūt ꝑgmaticas sanctiones. ꝛ alio mō dicunt scriniarij vl' mgri scriniorꝫ. vl' scriniorꝫ mēoriales. eo q̄ adeptā scptūrā sanctiōez in scrinio positā custodiebāt ad mēoriā.

*Prebenda est ius ꝓcipiendi ꝓuentus in ecclesia collegiata ex actione ꝓueniens cōpetens alicui tanq̄ vni de collegio qđ ius ex canonia descēdit. Nō dz eñ canonicus sine ꝑbēda esse. vt in. c. relatū. eo. ti. ꝛ ꝓcedit ex īstitutōe ꝛ offō. qz ex hoc q̄ facit q̄s officium dz ꝓcipe ꝑbendā ꝛ bñficiū. Sz canonia ḡre. ē. de. L. vt in. c. cū. W. ferrarien̄sis de ꝓsti. in gl. vj. Itē ꝑbēda qñq̄ capīt large ꝑ iure qđ alicui nō tāq̄ de collegio. ꝛ rōne misterij officij pauptatis vl' vtilitatis. ꝓcedit vsēdo ꝛ fruēdo in vita sua certis rebꝫ ecclesie. vt redditibꝫ q̄s canonici recipiūt. vel alij. de tali habēt in. c. qz nōnullis. de magistris. ꝛvj. q. j. possessiones. ꝛ. §. illud. Et layci maxie nobiles bñt tales ꝑbēdas. fm Lō po. in. c. cū. W. ferrariēsis. ꝑall'.

*Precarium fm Azo. co. ti. in sum. est id quod

ꝑelbo vtendū ꝯcedit petēti tm̄ diu ꝫdiu pa-
tit q̄ ꝯcessit. ꝛ ſm Boff. in ſum. co. tl. ē illud
pignus obligatū creditori. ꝛ a creditore ipſi
debitori ꝯcessum ꝛ vtēdū ꝫdiu patit ꝛ per
mittit q̄ ꝯcessit. vt ē tex. in. l. j. de ꝑcar. ff. vbi
dic Vulpianus q̄ ħ genus libertat ex iu-
re gētiū descēdit. Et subdit ibidē. Differt āt
ꝑcariū a donatōe. qz q̄ donat sic dat vt non
recipiat illud qđ dat. ſz q̄ ꝑcariū ꝯcedit pri
mo sic ꝯcedit vt recipiat qūcunq; placebit.
Vl ꝑcariū ē ℈ctus int dñm ꝛ colonū. ꝛ ē ℈
ctus gtuitus ꝛ silis cōmodato intm̄ vt q̄dā
dicerent bos ℈ctus nō differre nisi ꝓbis. q̄
tū etiā differūt re. Nā ſz in multis ꝯuenīt
ꝑcariū ꝛ cōmodatū. Differt tū ꝑcariū a cō-
modato. Nā cōmodatū fit ad certuz vſum
nec pōt reuocari vſu expleto. ꝑcariū ꝓ qū
cūq; placuerit pōt reuocari. Itē ꝑcariū qnz
dī ℈ctus de ānquēnio in ānquēniū reuocā
dus. Et ſi ānquēnio elapſo ſub taciturnita
te ꝑtereat. tūc reuocari intelligit taꝫ ℈ctus.
Dī aūt ꝑcariū ideo. qz est cōtractus ad pre-
ces factus.

Precaria ꝓba ſunt hec: rogo: volo: mando: fi
do: committo: iubeo aūt ꝑceptiuū est. C. cō-
munia de leg. l. ij. in ꝑn. Mādo qūq; ē ꝓbū
ꝑcarium. ar. ij. q. üij. mādatis. vbi eps mā-
dat pape. Qūq; tū mādo ponit ꝑceptiue. sic
etiā rogo. vt. xj. q. lij. rogo. Qūq; mādatiue.
vt. ff. de nego. ge. l. ſi mei rogatu. l. mādato
ſuſcepiſtis. Itē qūq; depcatiue. ꝛ sic vt fre-
quētius ponit.

Precaria dī donatio ad preces facta vſq; ad
mortē recipiētis. xij. q. ij. sepe. xvj. q. lij. clerī
ci. ꝛ est ℈ctus ille affinis emphyteoſi. Itez
ꝑcarie dicunt q̄dam ꝑstatōes seu ꝯcessiōes
vſufructus ad ꝑces facte in recōpēſationez
eius ꝓprietatis q̄ dat eccle. cuius forma ba-
bet. x. q. ij. ꝑcarie.

Preceptū. Re. s. Mandatū

Preco ē q̄ apud acta aut in ciuitate publice
ꝓclamat vl pnūciat aliq̄d faciēdū vl dimit
tendum ꝑ quē plerunq; fiebat edictoꝝ nar-
ratio. i. recitatio ꝛ publica in ius vocatio. ꝛ
citatio alicuius mrimonij vl rei vēdēde nū
ciatio ꝛ subſistatio.

Precise ſm cardinalē in receptis tm̄ valet ſi-
cut absolute ꝛ ſine cāe cognitōe. vt de here.
c. ℈ ꝓpianos. li. vj. Et dic Cardinalis ſi po
nit in statuto operat. vt ipm non tollat ꝑ se
quēs statutū in cā in quo sublatuz fuiſſet ſi
nō apponeret. Et dat ſile de iuramēto appo
ſito. l. ſi q̄s. in ꝓn. ff. de lega. iij. Bal. āt dicit
q̄ nō valeat ꝑcise. i. ſine cāe cognitōe. qz sic
tex. esset ſupfluus. in. c. ij. de resc̄p. vbi ponit
exꝑsse ꝑcise ꝛ etiā ſine cāe cognitōe. Saluā
do tū ꝓmū dictum dī q̄ ille tex. ponit decla
ratiue vl expoſitiue. ꝛ pro id est. qđ dictum
magis placet doc.

Precipitiū fit ſine modo ꝛ cum ꝓiculo. de ſe-
pul. ex ꝑte. ꝛ ſm Joh. an. in cle. paſtoral. de
re iudi.

Prediū dī fūdus vl ager. Re. s. Ager

Prediū vrbanū ꝛ ꝑdiū ruſticū. Req. ibidē. ꝛ
etiā actio finiū regūdoꝝ.

Prediū dotale ē qū iſta duo ꝯcurrūt. s. q̄ ma
trimonīū ℈ctū ē. ꝛ traditio ꝑdū interuenit.
ſm Azo. de fun. do. C. in ſum.

Prediū canatū ſm Jo. ꝛ Accur. C. e. ti. in ru
bri. fuit ꝑdiū in q̄ fuer cellule. vñ canat. i.
cella. Nā cana grece. cella dī latine. Vl ali
ter erant tunc ꝑdia ſcepta vt redderent inter
cellulas. ſm Azo. ibidē. lib. xj. ꝛ eoꝝ coloni
dicunt canari vl dūici coloni. qz dicta ꝑdia
erāt in pratis.

Prefect augusti vl augustal dī ꝑfect egypti
vt. ff. de offi. ꝑfec. augusta. l. vna. C. e. ti. l. qz
impator. Naz impator martin augusti in
egypto ꝓmo ꝑfecti ptātē introduxit.

Prefectus ꝓtorio ab initio magr ecclē creā-
tus ē cū dictatore sibi ātiq̄tus mgros mi-
litū eligeret q̄ ꝓncipali ſolicitudini aſſocia
ti ſummā post dictatores gerebāt ptātez ħ
exemplo ꝓncipes ad qs gubernaculum rei
publice ꝯuenit. postea elegert ꝑfectos ꝓto-
rio. q̄bꝫ publice disciplīe emēdatio ꝯcessa
est. q̄z auctoritas ita ē ampliata ꝛ adeo ap-
probata. vt nec ab eoꝝ ſententijs appellari
nec in integꝝ restō facile posset postulari. ꝛ
erāt q̄ttuor. s. ꝑfectus ꝓtorio orientis. ꝑfect
ꝓtorio affrice. cuj sedes ē in carthagine. ꝑ-
fectus ꝓtorio illustri. ꝛ ꝑfectus vrb. ff. de of.
ꝑfec. ꝓto. l. j. ꝛ ibi no.

Prefectus vigilū idē ē q̄ ꝑfectus nocturn.
Hoꝝ āt offm ē de nocte facere excubias. ꝑ-
fuerunt q̄ incēdijs arcendis. q̄ etiam caue-
bant. inq̄rebāt. ꝛ puniebāt incēdiarios. fu-
res. grassatores. effractores. niſi delinquēs
esset tā famoſa ꝑsona vt ad ꝑfectuz vrb de-
beret mitti puniēda. Poterāt etiā iudicare
de capsarijs. q̄ in balneis vestimenta custo
diēda ſuſcipiunt ſi aliq̄d dolo fecerūt. vt. ff.

de of. ꝑfec. vlgl. l. ñ. ℌ. cogℓcit.

¶ Prefect⁹ ānone dicebaꝫ q̄ de ānona. l. de bla do curā hēbat. Re. s̄. Edil' ceral'.

¶ Prefect⁹ vrb dicebaꝫ cui ab ip̄atore ꝓcessa ē vrb admīstratio. q̄ ceteris mgr̄atib⁹ ex q̄cū/q; cā ab vrbe proficiscētib⁹ z recedētib⁹ i vr be relict⁹ ius dicebat z oīb⁹ dignitatib⁹ i ci uitate aūcedebat sua dignitate. q̄ cū ab vr/be progrediebaꝫ nō habuit iurisdictionem quā ꝑbere tñ potuit in ciuitate. Sed scōm Azo. C. e. tl. Etiam extra vrbē intra centesi mum miliare hz iurisdictōez. vide de of. ꝑ/fec. vr. p totum.

¶ Preiudiciū ē q̄si q̄dā platio vl' ꝓpositio siue ꝓlocutio vni⁹ rei respectu alteri⁹. Hā aliq̄d ꝓiudicari alteri ē illud illi ꝓferri. tñ ℌ ꝓbuz ꝓiudicare alteri⁹ mōi ꝓstructōez z ap̄liorē si gnificatōez hz q̄ ℌ ꝓbū ꝓferre. Dī em̄ pso/nalit' ex ꝓpria ꝓfessiōe. in iudicio mihi ꝓiudi cauī. l. ꝓfitēdo mihūꝑi in iudicio ꝓiudiciū feci. Hoc em̄ ꝓiudiciū nō significat cōmo/dū meū esse factū. sz incōmodū vt si index ñ sequat ꝓitatē. sz mea ꝓfessionē. ita dī res iu dicata ꝓitati facere ꝓiudiciū nō vt ꝓitas rei iudicate ꝓiudicet. l. ꝓponat. sz res iudicata ꝓitati. ꝓiudicare igit' ē alicui aliq̄d ꝓponi. z sic dicim⁹ rē iudicatā ꝓitati facere ꝓiudiciū id ē ei qō ꝓiudicādū ē dato qō nō sit ex. nā dato q̄ ita nō sit sic iudicatum ē. tñ ꝓponit ꝓitati.

¶ Preiudiciales actōes pro tāto dicī pñt q̄ in ipis tractat de mag̃ ꝓiudicio. vl' qz q̄stioni mote ꝓiudicāt. Verbi grā. Agz ℌ me. z ali/q̄d pet⁹. oppono tibi q̄stionē stat⁹. dicēdo q̄ tu es filius me⁹ vl' fuus me⁹ in prāte mea ꝓsti tutus: aut libert⁹. z sic de ꝓsilib⁹

¶ Prepositꝰ pōt dici q̄libet q̄ alīs ꝓest vsus tñ obtinuit vt ꝓpositꝰ dicat q̄ q̄ndā ꝓorat⁹ cu/rā sup alios gessit. de ꝓ. sig. q̄uis.

¶ Prepositi labaꝝ al's laboꝝ vl' fm aliq̄s labi oꝝ a labīs dicunt. qz forte corrigebāt eos q̄ male de ꝓncipe loq̄bant. dicūt ām labaꝝ a signo bellico qō fec̄ fieri ꝓstātinus ex auro z lapidib⁹ ꝓciosis int' alia signa bellica. z de/riuat' a laber. q̄ g̃ talib⁹ faciēdis ꝓponebant dicebant ꝓpositi. vt. s̄.

¶ Prepositi sacroꝝ scrinioꝝ erāt illi q̄ ꝑerāt scri nijs ip̄alib⁹ q̄ al's dicebāt. primi eo q̄ magz ꝓncipi approriabāt q̄ alij. Tria ām erāt scri nia siue camere. ō q̄b⁹ tractat. C. e. tl. li. rij. ꝑ mū scrinīū erat camera epl'aꝝ q̄ ꝓncipi mit tebant vl' ab eo mittebāt. Scōm fuit libel/loꝝ ꝓuētualiū z ꝓuētionaliū z cognitionū vl' ꝓuētionū. Tertiū erat dispositionū. z est regist⁹ fm Accur. i rubr. c. tl. l. j. pal.

¶ Prerogatiua idē est qō ꝓuilegiuz. de q̄ infra dicetur.

¶ Precētores dicunt cātores q̄ in choro icipi/unt i eccl'a collegiata. i. c. cū olī. de ꝓsue. z di cunt duo genera cātoꝝ i arte musica. s. ꝑcē/tor q̄ vocē i cātādo ꝑmittit. z succētor q̄ sub sequent' canēdo rñdet. z addit ꝓcētor q̄ ꝓso nat ꝑdict⁹. vt. xxj. di. cleros. ℌ. finē.

¶ Preses ē nomē generale ad oēs ꝓconsules z legatos cesar⁹ z oīuz prouinciaꝝ rectores si/ue moderatores. vt. ff. ō of. ꝑsi. l. j.

¶ Preses ꝓuincie dī q̄ in prouincīs post ꝓncipē summā gerebat ptātē. Hā regna redacta e/rāt i prouincias q̄ꝝ rectores dicebāt ꝑsides z sunt clarissimi vt baliui. z sic ꝓprie capit si ue stricte. sz generalit' sumit' vt. s̄.

¶ Pñtes dicunt q̄ in eadē sunt prouincia. l. fi. C de ꝑscp. xxx. an.

¶ Preserti ponit' aliq̄n in iure pro maxīe. vt. c. ex lr̄is. ℌ. ō bomi. Aliq̄n pro tm̄. vt ibidē in gl. ō pc. di. xij. c. illud. vbi bo. gl.

¶ Prelati noīe itelligit' eccl'ia z misterīū ꝓpli. z eccl'a ē in epo. z nō ecōuerso. nō tñ noīe pla ti sp itelligit' eccl'a. vt i. c. edoceri. de rescrip. in glo.

¶ Prope ꝓprie. l. nimis cito.

¶ Presbyter grece interꝑtat senior latine. z est nomē dignitat⁹ nō etat⁹ tm̄. iz alibi dicatur nomen etatis. xcij. di. legimus. Hā ꝓpt' bo norē z dignitatē quā accepit ꝑsbyt' noīat. z dī q̄si ꝑbens iter. z nō vt q̄dam interꝑtant q̄si ꝑ socijs bibens ter. De ℌ. xxj. di. cleros. post medium.

¶ Prescptio fm Goffr. C. e. tl. Est q̄ddam ius ex tpe substantiā capiens. l. firmitatē. Et hz locū in reb⁹ imobilib⁹. z hec diffinitio ip̄u/gnat' ab alīs. nā ex ꝑscptōe nō cōpetit ius sz exceptio. Vñ sic diffinit'. Prescptio ē ex/ceptio rei ex tpe substātiā capiens. q̄ diffini tio etiā ab alīs ip̄ugnat'. qz ꝑscptio nō ca/pit substātiā ex tpe. sz ex auctoritate legū. ideō ꝑscptio ab alīs sic diffinit'. Est exceptio rei ex tpe cōgruens ab auctoritate legū vi ca/piens. negligētib⁹ penā inflīgēs. z finē litī/bus ip̄onēs q̄ oīno magz videt cōpleta. In ducit ām ꝑscptōnez. bona fides. iustus titu/lus. ꝓtinua possessio. z sine rei vicio sz q̄ñ

res sit p̄scptibilis ꝺm Bof. Et nota bonam gl. vl. in. c. illud. de p̄scp. vbi bē q̄t modis fiat īterruptio p̄scptiōis naturalit̄ z ciuilit̄. vñ bēmus dormitōez: ppetuatōez: z īterruptionē p̄scptōis. Et req̄runt̄ ex ad p̄scptionē sīvalere dz. s. titulus: possessio: bōa fides res p̄scribenda: p̄sona p̄scribēs: z p̄sona ꝫ quā p̄scribit̄: int̄ q̄ possessio z bōa fides sūt maxie substātialia. vt no. in. c. illud. p̄al. Et sunt. xxxj. casus in q̄bꝫ nō currit p̄scptio q̄s habes in gl. fi. c. nō liceat. de p̄scp. vide etiā glo. summe. xvj. q. ij. de vsu. z p̄scp. Item p̄scptio ē lōgi tpis ꝓtinuata possessio int̄ pñtes. x. annoꝝ. int̄ abūtes. xx. annoꝝ. C. de p̄scrip. x. vl. xx. an. l. vl. Alia ē p̄scptio lōgissimi tpis. s. xxx. vl. xl. annoꝝ. z illa dī longissimi tpis. Uñ cū aliq̄s rē aliquā tāto tempe possederit ip̄az possessiōis diuturnitatez z tpis ꝓtinuatiōez p̄scribit z actorē remouet siue p vi: siue alit: siue titulo nactus est possessionē. vl alio q̄cūq̄ iusto ꝓncipio. Sz ꝺ cereꝭ ex ꝟ videt q̄ decime a laycꝭ p̄scribantur diuturnitate possessiōis z ꝓtinuatione tpis. Rñ. notādo q̄ fultutes z alia iura incorporalia bñ p̄scribunt̄ spacio. xl. annoꝝ. dū tñ talia sint q̄ ius cōe non vetat possidere. alꝭ q̄ possideri nō p̄nt de iure nō p̄scribuntur. vt sic decime p laycos. vt. c. pbibemus de decī. Et q̄ colligit̄ ar. ꝫ laycos volētes se tueri p̄scptōe tpis. vt p̄nt decimas possidere. vide. c. quenit. de cēsi. vbi glo. eccl'a ꝫ ecclesiā gaudet p̄scptōe. xxx. ānoꝝ si sine īterruptōe possideāt mōasterīū gaudet p̄scptione. xl. ānoꝝ. nec mior exceptio religiosꝝ domibꝫ opponi p̄ot cū effectu: z romana eccl'a cētū ānoꝝ gaudet p̄scptōe. Itē p̄scptio. xxx. annoꝝ ꝺm antiq̄ iura. sz mō. xl. annoꝝ tollit oēz actōez z oē ius. c. audit̄. de p̄scp. Sz nō currit tempe scismatꝭ. eo. ti. cū nob. nec sede vacāte. c. de q̄rta. z. c. decime. z audit̄. eo. ti. nec etiā tēpe bostilitatꝭ. c. ex trāsmissa. eo. ti. Etiā nec currit ꝫ visitatōez epoꝝ z pcuratiōnē debitā. c. cū ex officij. z. c. cū accedēs. e. ti. z ē introductū ꝑpt̄ desidiā ius suuz negligentium. z q̄ p̄nt p̄scribere z q̄ nō z etiam que res nō p̄nt p̄scribi. no. in. c. cum nō liceat. eo. ti.

Prescptis ꝓbis dī ꝫctus innominatus. z fallit q̄n est factum inestimabile. vt manumissio. qꝛ libertas iestimabil' est. z tūc dat̄ actio de dolo. vt in. l. dedi tibi. ff. de ꝓdit̄. ob causa. z. l. naturalis. §. q̄ō si facio. ff. de p̄scrip. nec īde nascit̄ ciuil' actio q̄ p̄scptis ꝓbis dī. de q̄. §. Actio prescrip.

Prestigiū est q̄ō p̄stigiat. alꝭ p̄strigiat aclē oculoꝝ. s. obumbratio q̄dam. videlz cum videt aliqui se aliud videre q̄z videt. vt in incantationibus. z sic pz vt legit̄ in Ultaspatrum. de q̄dam ꝓiugato nolēte accedere. ꝓpt̄ā vxorē. qꝛ videbat̄ sibi eq̄. q̄uscꝫ p quendā btm̄ tale p̄stigiū fuit sublatū. Dicebant etiā p̄stigia captōnes ꝓboꝝ. q̄bꝫ obumbrant̄. z ideo dicebant p̄stigia ꝓsuti turꝭ. vt. §. Jus ꝓsutū. Hec Azo. C. de le. l. adult̄. z de ℞. xxvj. q. v. nec mirꝫ. Post vnā colūnā. vbi dī de magoꝝ p̄stigijs. q̄ nō sunt ꝓa. sz fantastica eēpbant̄. z p̄stigiū dī inuenisse Mercurius. Ut ibidē tex.

Presumptio ꝺm Spe. eo. ti. ē argumentum ad credendū vnū factū surgēs ex pbatione alterius. vt ex coexistētia vl' ꝓiacentia psonarum suspectarꝫ p̄sumit̄ coitus. c. lr̄is. e. ti. vbi solus cū sola. nudus cū nuda. in eodez lecto ex p̄sumptōe violēta pbant̄ copulari carnalit̄. Sz ꝺm Bof. diffinit̄ sic. Est alicuius facti dubij. aliq̄tiens plēa. aliq̄notiens semiplena iuestigatio seu pbatio. Item p̄sumptio est q̄ddā medīū intellectuale ꝓbatis elicitē ex circūstātijs insurgēs. Exemplum pone in. c. studijs. e. ti. Illa tñ pbatio nō infert de necessario. qꝛ alit̄ p̄ot se res habere. nisi sit p̄sumptio iurꝭ z de iure. Unde tres sunt spēs p̄sumptōis. Una ē temeraria. q̄ ꝓsurgit a mal' hoib. z ex cauꝭ pluribꝫ alꝭ puerilibꝫ z suspitōnibꝫ leuibꝫ. z hec repellit̄ z reprobabilis ē. vt. ij. q. j. ꝓmo. vj. q. j oues. de sen. excō. inq̄sitioni. Alia ē probabilis siue verisimilis q̄ surgit ex multis causis z suspitōibus. z hec admittit̄ ad pbationez semiplenā. vt de p̄sump. in multis capl'is. z in. c. solicite. de restī. spo. Uñ coadiuuat ad probatōez si sint alia coadminicula. c. a nobis. q̄ ma. accu. posꝭ. vbi gl. admittit̄ etiā ad purgatōez indicendā. c. si q̄s. de purga. canō. ij. q. iij. p̄sbyt̄. Tertia est violēta que ad pronunciandū vl' ꝺemnādum sufficiens reputat̄. xxxij. q. j. Dixit dñs. ff. de his q̄ sui vl' alie. iu. sunt. l. filium. z. c. lr̄is. de p̄sumpt̄. Diffinitōnes p̄sumptionū vide plene in. c. is q̄. de sponsa. in glo. ij. Ubi de quīquplici p̄sumptōe. Et vide no. p Jo. Theuto. l. di. c. ferruz. vbi de diuersis presumptionibus

Nã ꝓsumptio violẽta subdistinguit, qz alia iurꝭ, alia iurꝭ z de iure. Jurꝭ ẽ cũ ius ꝓsumit aliqd. sz nõ statuit sup ꝓsumpto, z illa recipit ꝛnã, pbatõez. xxxv. q. ij, extraordinaria. xxvij. q. j. nec aliq. Jurꝭ z de iure ẽ cum ius fingit z statuit de ficto. ꝛ quã fictõez nõ admittit ꝛnia, pbatio. c. ad id. z. c. is q. de spõ. z de ꝓdi. appo. c. ꝓ tuas. vbi vide ꝓcor. multas. Et q̃lit' ius fingit, vide Bof. in sum. eo. ti. Nã differũt ꝓsumptio z fictio iurꝭ. De q̃ sup fictio. Et vna ꝓsumptio tollit aliã. c. cũ iter. R. de elec. vide gl. op. in. l. nõ ẽ verisile. ff. q̃ me. cã. Et notãt doct. regulã q̃ ꝓsumptio cõis trãsfert i alĩũ onus pbãdi. l. generaliter. §. si petitũ. ꝛ. sz cũ ex ꝓsumptõe. ff. de fideicõ. li. Jtẽ ꝓsumptio ex necessitudie sanguinis vicit oẽs alias ꝓsumptiões, vt ẽ gl. in. c. fi. de testa. vt si lego lodouico, z sũt duo eiusdẽ nois ꝓxij, z cognois ꝓsumit ꝓ illo q̃ mihi necessitudie ꝓximꝭ, z qz ꝓsumptio surgit ex q̃litatib⁹. Sciendũ q̃ q̃dã sunt q̃litates intrinsece z naturaliter hoi inherentes. Et baꝛ q̃dã adherẽt aie, z q̃dã corpi. Exẽplum de ꝑmis, vt bonitas: malicia. z i dubio ꝓsumit ad bonã ptẽ qz naturaliter nascimur sine malicia. ar. c. ad mẽsam. xj. q. ij. z taliter ꝓsumptio trãsfert onus pbãdi in aduersariuz, z sic itelligit. c. vnicũ. de seruit. nisi sciẽs esset cõiunctus de malicia, taliter em̃ sp malus ꝓsumit ij. q. v. ꝓ to. z. c. sciẽs. de reg. iu. li. vj. Vel si esset infamatus, sic em̃ ad eũ trãsfert onus pbãdi de sciẽtia, vt sanitas: infirmitas, z itez in dubio ꝓsumit in melius z negãs pbabit, vt. l. nec codicillus. C. de ꝓdi. nisi q̃s fuisset infirmus infirmitate aliq̃ de sui natura ꝑpetua, vt epilentia vel appoplexia. c. cũ iter. de elec. vel vbi dubitaret de ꝑpetuitate infirmitatis. vt i furioso. Ideo qz allegat ꝛnũ dz pbari. ij. q. ix. iudicas Si ꝛ si negẽt q̃s legitimus probet negans. c. transmissa. q̃ filij sint leg. Scõo aliq̃ sunt q̃litates extrinsece z accidẽtales, vt esse diuite iurisconsulti: musicũ: medicũ: coꝛaulã: cẽ. q̃ nõ naturaliter aduenisunt. Nã natura nõ facit artẽ, sz bñ ꝑpat fm Bal. z in his onus pbãdi incũbit cuicũq̃ legãti ad fundãdã intẽtiõez suã siue affirmatiue siue negatiue. allegat maxie cũ ps aduersa fundauit itentiõez suã. nõ tñ sp succũbit nõ potẽs probare sic q̃ aliter ꝑtinus nõ probatio nẽ admittat ad itentũ suũ. nã adhuc iudex ex offo põt illũ refutare si sibi ꝓstiterit eum idignũ. z hoc in cã in q̃ vltra allegatões ꝓ tũ iudex põt imptiri offiũ suũ. Secus i cã vbi de ℔ nõ posset nisi petitus.

Preter q̃nq̃ capit excludiue: q̃nq̃ icludiue. vt de. c. lras. i fi. de ꝓsump. Et tiã vide Jnno. in c. dudũ. ij. de elec. z in cle. j. de sum. trĩ. z fid. catho. ꝓ glo. z Archidya. i. c. ebꝛon. xlij. q. j. Item Bar. i. l. j. i fi. ff. de pig. act. z ꝓ alios i l. actõe. C. de transac. z in regula peccatum de regu. iu. li. vj. Stat em̃ icludiue z augmẽtatiue q̃ cadit iter res penitus sepatas. vt dicendo. Lego tibi oẽs vineas meas ꝓter domũ. Sz stat excludiue q̃ cadit iter dictiones significantes res sibi iuicem ꝓtentas vt lego tibi oẽs libꝛos meos ꝓter salycetos ambos Rich. z Bar. vide de ℔ Albꝛicum in alphabeto suo. z no. i. l. medico. §. vꝛor. ff. de lega. j. Jtẽ ibi capitur excludiue. Lego oẽs fuos meos ꝓter Sempꝛonium. Rõ. qz Sempꝛonius eximit de oꝛõne ꝑcedenti vt ibi nõ icludat. l. nãq̃. §. fi. de penu. leg. ff. Et sumitur rõ ex ℔. qz ẽ volũtas ꝓferentis declarata. eo q̃ alꝭ hec ꝛba ꝓter Sempꝛonium nihil oparentur. Sz ibi sumitur icludiue. Lego oẽs libꝛos meos tali ꝓter cyphuz argenteũ quẽ apud eũ deposui. Rõ. qz hec volũtas ꝓferentis z ꝛba ꝓter cyphũ ꝛc. Alit nihil oparent. nisi icludiue exponerent. Jtẽ ponitur q̃nq̃ ꝓiũctiue nõ icludiue. vt ibi de his seruis q̃ sunt in ꝑimonio ꝓter decem q̃s legauit Tycio. lego. ꝛ. Seyo. qz sensus ẽ z decem legauit Tycio. z sic ꝓ legatũ factuz Seyo nõ reuoco factũ Tycio. z sic itelligẽ ℔ ꝓiũctiue. i. ꝓtinuatiue. sic fit ꝓtinuatio ꝓ dictõez z q̃ ꝓtinuat oꝛõnes. Nam in ꝓdictis legatis z Tytius z Seyus nõ sunt cõiũcti ꝓiunctiõe q̃ facit vnũ coꝛpus. de q̃ in. l. re ꝓiuncti. ff. de leg. ij. z ideo si in ꝑimonio essent tm̃. xv. serui. z Tytius haberet decez Seyus tm̃. v. l. si ita legatum. ff. de lega. j. Et est rõ q̃re significat sic ipa volũtas ꝓferentis declarata ex ꝓiectura qõ testatoꝛ nõ vult reuocare. nisi exꝑssius appareret. Si em̃ hoc casu poneret icludiue. tunc Seyus haberet decẽ legata Tycio. z cũ hoc alia sibi legata. i. fuos in ꝑimonio exñtes. z ꝓ ℔ esset reuocatum legatum Tycii. qõ nõ ẽ dicẽdum. Jtẽ ibi cũ papa dicit dispẽso tecuz vt alia bñficia ꝓter obtenta possis obtiere. ponitur etiam ꝓtinuatiue siue cõiũctiue. Nam sensus ẽ. Talia obtineas cũ obtentis z sup

istis tẽtis dispẽso ita q̃ obtẽta nõ includun
tur in dispẽsatõe, vt in, c, dudũ, de elec. q̃ ℔
nõ videt de volũtate pferentẽ nisi expssius
declaret, eo q̃ dispẽsatio in casib⁹ odiosa sp
restrigit. Itẽ excluſiue nõ exceptie ponit p
ſine, vt ibi pter spẽ, l. ſine spe. z sic dr, dilatio
dãda ẽ illi q̃ pter spẽ trahit ad alienũ iudicẽ
l. ſi qñ, C. de dila. Ibi em̃ nõ ponit exceptiue nec icluſiue, q̃ orõ illa ℔ nõ patitur, z sic
tm̃ ponit excluſiue. z sic de alijs.

Preterire ẽ testatorẽ obmittere aliquez q̃ su⁹
beres est eo nõ instituto siue eo exheredato
vt habuiſt, ſ. de heredib⁹.

Preteritio dr talis omiſſio vel exheredatio,
ſm Azo, in ſum, C. de libe. pte, vl exhereda.
Inſti. de here, que ab intesta, defe, §, eadem
vt supra.

Pretor ẽ q̃ in vrbe romana iudicio senat⁹ ad
diſſipãdũ vl diſceptãdũ dubios act⁹ z cauſas ordinabat. Et erat eius offm̃ annuũ vl
annale, q̃ solo ãno durabat. Et añq̃ a pl'o
romano ad pncipẽ trãſlata fuiſſet ptãs. vel
añq̃ romana ptãs sub ĩpatore veniret habuit ptãtẽ plenã facledi ius z statuta z edicta, cuius edicta iurẽ⁹ onerarij noie censetur
q̃ hmõi honore z auctoritate pollebãt. vt
C. de of. pto, l. j. z inſti. de iur. na. gẽ. z ci. §. p
tor, q̃z edicta, z no. in. l. certũ, C. vñ legit. q̃
pto⁹ viuus potius dz secũ ptorẽ mortuuz q̃s
ius ciuile.

Pretor fideicõmiſſarius dicebat ille q̃ de fideicõmiſſis relictis cogſcebat z ius dicebat
z reddebat dicẽs. Jus dabo. ff. de orig. iur.
l. neceſſarium.

Pretor pegrinus dicebat ille q̃ int⁹ pegrinos
q̃ in ciuitate affluebant vl confluebant ius
reddebat.

Pretor vrbanus dicebat q̃ cũ ꝯſules ad bella finitima alis vicina vocarent⁹ ius neceſſarium in ciuitate reddebat. ff. de orig. iur. l. ij. pall'.

Pretorijũ ẽ locus in q̃ ius ex more reddit, etiam dr loc⁹ in q̃ q̃s pfecturã exercet cuz suis
officialib⁹, z cãz tractare solet. Itẽ ẽ dom⁹ p
ſidi puicie aſſignata, vt locus deputat⁹ iudicijs ad cogſcendũ z deputãdũ, vl ad sententiandũ de cauſis.

Pretorijũ. vt ĩ ti. de offi. pto. ff.

Pretorijũ pignus dr illud q̃ alicui datur a
iudice

Preuign⁹ dr q̃ ex marito mulier ſnatus ẽ añ
q̃ fuiſſet maritus eius, z ecõtra.

Preuigna dr pprie q̃ ex vxore viri nata fuit
añq̃ eẽt vxor sua, ẽ g̃ filia vxoris ab alio viro pori genita, z pulgn⁹ fili⁹ talis genit⁹ q̃z
pr̃ vitricus eius appellat.

Preuaricatores sunt q̃ ꝑa crimia fraudulẽt
occultãt, dr ãt puaricatores q̃ſi varicatores avarica cerulee, q̃ aduerſam ptẽ adiuuat pdita
sua ppria cã dũ huic iſtat corpe ex vna pte z
illi mẽte z corde ex altera pte. vt. ff. de puarica. p to.

Primates ppie loquẽdo sũt pr̃iarche, dr. xcix
c. j. z. ij. Et iã ponit pmas p archiepõs. c. ſane
de fo. cõpe. Hã nõ ẽ dr̃ia iter pmatẽz archiepm q̃ztũ ad effectũ. vt ĩ. c. duo. de of. or. naz
ius cãonicũ nõ curat de noib⁹. c. petiti. ꝺ pcu. dr. xxj. cleros. z. c. pce. vbi est nisi diutius
noiuz cũ dr archipmates, ſiue pmates ſiue
pr̃iarche. Primates officioz sunt q̃ officijs
pſunt.

Primicer⁹ dr ille q̃ pmo loco scpt⁹ est in mrl
cula notarioz. z pmũ locũ obtinet ſm. l. vt
C. ꝺ pmice. li. xij. ĩ rubr. Sz ſm cano. ẽ nomẽ dignitat⁹ q̃ subest archidyacono. vt. c. v
nico. de of. pmice. Dr em̃ pmus in cãtu. vl
in choro. q̃ in alijs ecclijs dr cantor ſiue succẽtor.

Primipularij dicunt pml administrãtes q̃. ſ. pmo actõez sui officij administrãt. Ul ſm Hugo. q̃ pmipulũ portant. z vtroq̃ mõ accipit
ſm Accur. C. e. ti. ĩ rubr. li. xij.

Priogenitũ vocat scpt̃ura ñ quẽ frẽs sequũt
sz q̃ pmo nat⁹ fuit. vt de ỹ. ſig. c. Joſeph.

Primitie sunt pme ptes fructuũ deo offerẽde. Hic ẽ q̃ ſacerdos pmã missã cãtans dr
celebrare pmitias.

Princeps q̃s dicat. habet Jſa. lx. ibi. Deus
fortiſ: pr̃ futuri ſeculi: pnceps pacis. Interdũ
dr angelus. Joſue. v. Ego sum pnceps exercitus tẽ. Interdũ papa. de ꝯſe. di. j. corpa
Interdũ epc̃s. de maio. z obe. ſi q̃s, vl alius
iudex eccl'aſticus. xvij. q. iij. diffinit. in fine
Item dr imperator. de re iudi. ad apl'ice. in
pn. li. vj. Et appellatõe pncipis intelligit
rex. cle. vnica. de baptiſmo. vbi bona glo. z
in vſu feu. ſm Bal. Itẽ princeps dr dyabolus. vt Luc. xj. c. In pncipe demoniorũ eijcit demonia. Sile. xxiij. q. viij. §. ecce. ỹ. sed
notandũ. ibi. Uenit pnceps. Jo. xiij. Itez
dr q̃libet ſecular⁹ dñs. vt. xxxiij. q. v. principes. Itẽ dr pncipalis ps in q̃libet iudicio

vt.ff.de ser.cor.l.j.§.In h iudicio. Etiam pn ceps dī qlibet plat⁹ eccl'e,vt di.xxxv.c. ec ce pncī.7.c.corpa.pal.

Priuata psona ē psona carēs functōe publi ca. Vide.s.psona.

Priuatū ius ē illud qđ pncipalit' ad singulo rū vtilitatē ptinet,vt ī pacē 7 quētōibꝫ sin gularīū psonaꝝ. Re.s. Jus pub.

Priuata delicta dicunt' q̄ ciuilit' tractant',vt si mihi furatus sis,p.7 ego rehabeā ago nō vt corpalit' puniar'. Sꝫ pblica delicta sunt quoꝝ psecutio ē pmissa cuilibet de pplo,q̄ le est crimen lese maiestat',Vl' accusatio de suspecto tutore vl' curatore. In qbꝫ oēs ac cusare pūt

Priuati dicunt' ꝓrie q̄ nō sunt ꝓstituti ī aliq̄ dignitate,xxūj.q.j.q̄ ꝫ. Jtē dicunt' oēs exē pti a iure cōi siue sit collegiū: siue aliq̄ spāl' psona,vij.q.j.petisti.7 di.lij. Pulegia.

Priuilegiū ē pncipis būficiū ꝫ ius cōe īdul tū. Nō em̄ ē pulleglū nisi aliq̄d indulgeat spāle.c.abbatē.de ꝓ.sig.7.c.ī bis.de pulle.7 dī q̄si puās legē. vl' ē lex puata,i. vnius añ alios honor vl' dignitas aut imunitas q̄ si bi ꝓuenit eoꝝ q̄ alīs incūbūt. Vl' q̄ de iure cōi allegant'. Hā pulleglū fm Jsy.li.vj. In de dictū ē q' in puato ꝓcedit',de h dī.lij. Pui legia. Jus em̄ cōe ad vnā psonā directū ad oēs extēdit'.l.ꝫ.di.miramur.de re iudi.ī cau sis. Dicunt' g̃ pulleglа puatoꝝ leges,i. a iu re cōi exceptoꝝ.vt ī.c.pulleglа.pāl'. Et no ta q' pulleglū nō tollit' p ius cōe nisi de tpo mētio fiat.de resc'p.cū ordinē. Nec tollit' v num p aliud,nisi ī scō fiat mentio de pmo c.venies de p̄sc'p.vide gl.vl.ī.c.j.de rescrip. Et pulleglū ē duplex.psonale 7 reale.c.mā data.de p̄sump. Personale extinguit' cū psō na.imo qñq̄ añ psonā extīguit'.vt cū eo ma le abutit'.7 sequit' psonā.7 h vex. de ꝓcesso ī determiate.q̄ cū determiatōne loci vl' tpis ꝓcessum nō sequit' psonā extra locū.vt ē pulleglū vsus pallij.c.ex tuaꝝ.de auc.7 vsu pal. Etiā exticta re extinguit' pulleglū reale xvj.q.vij.7 h dixim⁹.ī.c.abbatē.in fi.de ꝓ bo.sig.7 gl.ī regula pulleglū.de regu.iu.li. vj. Jtē pulleglū pdit' ꝓpt' sex.vt ī glo. vnica. in fi.i.c.renouātes.di.xxij. Et ē duplex pul legiū.s.generale 7 spāle. Generale est qđ cōl corpi vl' collegio ꝓcedit'.vt ī.c.cū 7 plantare eo.ti.vl' vniuersitati.xvij.q.iij.si q̄s suadē te. Et qđ ꝓcessum ē miorib⁹ 7 eccl'iis circa ꝫ ctus vl' q̄si 7 circa iudicia. Jtē qđ ꝓcessum ē mulieribꝫ circa fideiussores. Spāle ē qđ p sone ꝓcedit',7 illud extīguit' cū psona.vij.q. j.petisti.7 regula pulleglа tē. Et pone exem plū de pulleglo. Verbi grā. Princeps ꝓce dit deportato vl' alij non valenti testari fm ius cōe romanoꝝ ciuile liberā testamēti fa ctionē h pulleglū significat q' possit testari seruādo solēnitatē,q̄ de iure ciuili requirit in testō.vt.l.si q̄n.C. de inoffi.testa. Et sumit' significatum ex solennitate que multꝫ vigi lijs est excogitata, quare nō est verisil'e pn cipē tā facilit' illā tollere velle.7 ex pulleglo siue natura eius ē,q̄ puat ius cōe,7 sic ꝓba debēt recipi in suo significato strictiori. Jtē ibi pnceps volenti testari ꝓcedit' liberā te stamēti factionem,intelligit' q' possit testari nō puata solēnitate iurꝫ cōis ciuil'. Dum tñ cōstet sic̄ de milite dī q' significatum sumit' vt pulleglū valeat 7 aliq̄d ꝓcedat'. Alīs em̄ sic intelligeret nullū esset pulleglū. Item pn ceps ꝓcessit alicui edificare licere ī loco pu blico intelligit' sine alterius iniuria vl' incom modo.vt.l.ij.§.si q̄s a pncipe.ff. ne q̄d ī lo. publ'.l.fi. Rō.q̄ oēs tuet' ab iurijs.verisil'r nō vult alium ledere, nec pnceps vult va lere suum pulleglum q̄ ē in alterius detri mētū,vl' q̄ tollit ius cōe,vt.l.q̄tiēs.7.l.re scripta.C. de p̄.impa.of.7 h vex. nisi in pul legio fieret reuocatio legꝫ derogatie.l.dicē do nō obstāte.l.tali vl' tali. vt.l.si q̄s.in pn. ff.de le.ij. Jdē in quis casu q̄ euidēter appa ret pncipē velle tollere legē derogātē pulle glo,q̄ volūtas sua ē lex: nisi ꝫ rīet legi cuā gelij.q̄ hāc tollere nō pōt.

Probatio fm Azo. ē rei dubie p argumenta oñsio. Sꝫ hec diffinitio fm Hoff.locuꝫ so lum hꝫ in his q̄ pbant' p instātiā disputati onis. Nō aūt in iudicio vbi pbatio fit p te stes 7 instrā.7 plerūq̄ p indicia 7 p̄sumpti ones.7 dī pbatio ab aduerbio pbe,nā pbe fac̄ q̄ pbat qđ intēdit.q̄ p h pēas nō pbāt um euadit. Vl' pbatio ē rei duble ī iudicio legitime facta declaratio. Quāuis hec diffi nitio moderet ꝫ rijs.7 dī etiam probatio q̄ si probata actio rōne qua sup̄. Et nota q' p batio fit multipl'r. Primo per aspectum,vt in notorio. Quod probat' p facti euidētiam c.euidentiā.de accu.c.ꝓposuisti.de proba.ff de ven.inspic.l.j.in pn.xxj.q.iij. Inter me morat⁹. Nec obstat q' oculus plerumq̄

fallit.c.cāz.e.ti.xxvij.q.j.nec aliq̄.qz frequē/tius nō fallit.de ℔ vide Bof.de.pba.ī sum. §.īsinuata nob. Etiā fit pbatio p aspectū in atroci iiuria.ff.de iiur.l.ij. Itē in etate.vt.l. mio.ff.de mio. Scōo fit p testes plures vl̄ etiā p vnū cū aliis p̄sumptōibz vehemētibz Tertio p īstrā. Quarto p ꝓfessionē. Et hi q̄ttuoz mōi ponunt in.c.cū ad sedē.de resti. spo. Quito fit p scripturā ātiq̄tz libroz.c.cum cāz.e.ti. Sexto p violētā p̄sumptiōez.xxxij. q.j.dixit dñs. Septio p famā cū aliis p̄sūp tionibz.c.tertio loco.e.ti. nā vicini fama fac̄ pbatōez.c.vl.de frigi.z male.etiā p famā cū vno teste.c.sic̄.de pba.z si iudex dubitat de fama q̄rat a vicinis.ff.de magi.ꝓue.l.j. pōt ām fama pbari p duos testes.c.in lr̄is.de te/sti.z magis pbat fama q̄s vn⁹ testis. vt dī in.c sup eo.de ꝓsang.z affi.ij.q.ij. §. sepe. Sz nūq̄d p famā z vnū testē dz q̄s ꝓdēnari de crimie. Berū.in gl.c.venies.de testi. dic̄ ꝙ nō. Rō.qz in crimine debent esse pbatiōes aptiss ime z meridiana luce clariores. Se/cus in cā ciuili.C.ō pba.l.vl. Octauo p iu/ramentum. Et nota soli sacro creditur: qñ de ꝓscia alicuius q̄rit sine dubitat. De sen. ex.c.si ꝓo aliq̄s. Itē pbatio testibz fide tabu la ꝓstat.c.forus.de ꝓ.sig. Vide Bof.e.ti. § spēs probationū.

Probatoria vl̄ pbatorie officioz sunt docu/menta ad probandū aliquē esse ꝓuilegiatū ad offm aliquod auctoritate imptali. vt po test colligi.C. de apparito.z diuer. offi.l.ꝓ/batoris.li.xij.

Procōsul dī iudex ordinarius. z est iudex a pl̄o ꝓstitutus nō a ꝓncipe delegatus. nec ab alio. sz añ impatoriā dignitatē creat⁹ cu/ius offm erat in puicijs dirigi.s. in reg tri/butarijs. vt p eū puiciales sua negocia ex/pedirēt. ℔ ꝓo pluries non pōt vti fastibz q̄s sepies. Nemo em̄ septio ē creatus ꝓconsul z nisi semel.pcōsulatus fungebat insignijs z in puincia ad eū ptinebat. vt ad q̄scunq̄ magistratus respiceret. ff. de offi.procō.l. pro consules.

Procōsul legatus ē cui pcōsul puiciā īgres/sus mādat iurisdictōez.

Procurator ē q̄ aliena negocia mandato sibi a dño facto gerēda gītr suscipit plura vel vnū. ff. de neg.ge.l.ij. §. negociū. z. ff. vi bo. rap.l.ij. §. qō ait. z dī gītr. quia si intuenit merces nō ē ꝓcurator. sz locator operaꝝ. Dī mādato dñi ad excludēdū tutorē: curatorez: collegia: z p̄latos eccl'aꝝ. q̄ ꝓcuratores ꝓsti tuere nō pōt sz syndicū vl̄ actorē. z q̄ sit dīa int̄ ꝓcuratorē z syndicū actorē z vice dñm. no. de syn.c.j. de of.or.cū vos. z ꝓstituit mā dato generali vl̄ spāli. ff. e.ti.li.j. z. ff. mā. l. si remūerandi. §.j. Vl̄ sic. Procurator dī is q̄ in iudicio vl̄ mādato dñi negocia admini/strat agēdo vl̄ defendēdo. l.j. §.j. ff. eo.ti. int̄ quē z aduocatū hec ē dīa. qz ꝓcurator cām abūtis tractat. aduocatus ꝓo cāz pōt. vter q̄ tñ postulare dī. Vl̄ ꝑm cano. Dis admi/strator rite dī seu vocat procurator. vt.j.q. ij. saluator. Hā procurator ē nomē genera le ad quēlibet administratorē. z p sequentia q̄ traduntur in ꝓstitutione restringit ad id de quo agit. Oportet etiā offm procuratoris esse gratuitum. qz si q̄d recipit fac̄ ꝫ bonos mores. z ℔ intelligit q̄n paciscit vt hēat cer tam ptē eius de q̄ est q̄stio qō nō lz. Pōt tñ licite suscipe salariuz pro labore suo. Et no ta ꝙ duplex ē procurator. s. ad iudicia z ad negocia. q̄ differūt in trib. qz ꝓmo procura tor ad iudicia nō ꝓstituit procuratorē aliuz nisi post lit̄ ꝓtesta. cū iā ē dñs litis. z añ li/tis ꝓtesta. aliū procuratorē dare nō pōt nec tutorē nisi sit procurator ī rē suā q̄ añ z post lit̄ ꝓtesta. ꝓstituere pōt. Sz procurator ad negocia ꝓstituere pōt libere aliū procurato rem quēcunq̄ vult. c.j. de pcu.li.vj. Scōa dīa habet in.c. q̄ generalit. in fi. de procur. li.vj. qz ꝓmus nō dat nisi maior. xxv. annoꝝ rum. Scōus ꝓo post. xvij. annos. Tertia dīa habetur de rescript.c. ex parte decani. Et nota optimā rōnem ꝓme dīe istoz pro curatoz. qz negociuz extra iudicium sumit originem a ministro. z postea trāsit in dñm l. quēcūq̄ gerimus. ff. de ac. z ob. Sz in iu/dicio negociuz originaliter ē in dño. z postea trāsfundit in ꝓcuratorē. l. si ꝓcurator meus ff. de neg.ge. Et dic̄ Lodo. de Roma in sin gularibz suis ꝙ ꝓcurator ꝓstitutus ad agē dum censet etiā ꝓstitutus ad defendendum. vt.l. vnicus. §. penā. ff. de pcu. Et hoc vez ē in procuratore actoris. Secus in procura tore rei. qz lz sit ꝓstitutus ad defendendum. nō tñ ad agendum. Et dic̄ idem ꝙ de hoc ē casus vnicus in.c. ꝓstitutus. de procu. Le/gistis penitus incognitus. etiam nōnullis canonistis. Et dic̄ esse mirabilem textū bñ mentī tenēdum.

Procuratorū ⁊ mādatū differūt, sic etiam ē
dīa int' ĩras pcuratorias ⁊ ĩras de rato, de
ꝟ vide ō reli. do. c. cū dilectus, in gl. j. de of.
dele. c. cor̄a. Et nota pcuratorū mādatū dz
fieri legalit'. Ad qō q̄ttuor exigunt'. Primū
vt dirigat' aduersario cui etiā mādati reuo-
catio ē insinuāda vl' saltē iudici cui fides est
facta. Scōm vt p̄ neat noia instituēt' ⁊
instituti. Tertiū nomē iudicis cor̄a q̄ pcura-
tor dz exprimi. Quartū cās in q̄ dū cor̄a iudi-
ce eodē plures causas bz instituēs qō nota
rijs bñ ē notādum.

Prodigus ē q̄ neq; tps neq; finē expēsaꝝ ad
uertit neq; modū. ff. de cur. fu. l. j. sz bōa sua
dilapidādo ⁊ dissipādo profundit, cui iter-
dict' bonoꝝ administratio a iudice p legē. xij.
tabu. vl' al's a lege. vt qz in. l. iul'. male. cōmi
sit. vt. C. ad. l. iul'. male. l. fi.

Prodigiū neu. gener. ē cibꝫ infra prios dies
ipis prodigis cū int'dicit eis bonoꝝ admi-
stratio plerūq; a fisco p̄stat'. vt. ff. de of. p̄tor.
l. plebiscit'. ⁊ Accur. ī gl. ifi. l. q̄cūq; pro reli-
gs prodigioꝝ. C. de fi. istru. li. x.

Probate castitat' dī q̄ nō manifeste apparet
in cōtinēs. c. a multis. de eta. ⁊ q̄.

Proxima fm q̄sdā dī pcedēs scptura q̄ p plu
res prouincias siue loca destinat' Sed scōm
Azo. in sum. co. ti. ē scptura publice posita
vt ibi dī in. §. mutatōes.

Proberes ē q̄ putat se heredē esse cū nō sit. l.
proberede. ff. de pe. here.

Prohemiū ē fmo general' pambulās in pn-
cipijs libroꝝ. oīa dēs in generali q̄ postea cō
tineant' in spāli. Interdūq; alia pluraq; cō
plectēs. vt no. Joh. an. in exordio cle. sup ꝟ
bo. q̄m.

Prohibita itelligunt' oīa q̄ nō sunt p̄cessa vt
in. c. int' corpalia. de trāsla. sz videat' ar. §. q̄
oīa itelligant' p̄cessa q̄ nō sunt exp̄sse prohi
bita. Ideo nota q̄ vbi aliq̄ p̄stitutio p̄ nul
gat' affirmatiē. sp itelligit' p̄cessum qō nō i-
uenit' phibitū. Exēplū. xxxi. q. j. c. vl. vbi dī
qō si dormierit vir el' cui vult nubat ī dño.
Nō dī duobꝫ vl' tribꝫ. vñ pōt ꝫbere cū bis
oibꝫ. vbi ꝟo pmulgat' negatiē sp promulgit' p
hibitū nisi inuenīat' p̄cessum. maxīe vbi fuit
eadē rō. vt cū dī. Nō occides. ꝟ nulli lz. nisi
inuenīat' exp̄ssum. vt in iudice cui lex ꝟ p̄ce
dit. fm Berñ. in glo. int' corpalia. pall'. Pōt
etiā dici fm q̄ no. ibi. q̄ hec regula. s. q̄ non
est p̄cessum intelligit' prohibitū. habeat lo-
cum in iudicijs ⁊ ꝫctibꝫ stricti iuris ⁊ in ar
bitrijs ⁊ pullegijs ⁊ in reseptis licitis. Hec
aūt regula q̄ nō ē exp̄sse prohibitū intelligi
tur p̄cessum. locum bz in iudicijs ⁊ ꝫctibꝫ
bone fidei. in bñficijs absolutōnibꝫ ⁊ in edi
ctis prohibitorijs. In ill' em̄ q̄libet admittit'
q̄ nō prohibet'. vt in edicto de procur. te-
sti. ⁊ mīi.

Proditor ē q̄ secreta sibi cōmissa revelat. De
pe. di. vj. sacerdos. ⁊ de pe. ⁊ remis. oīs vtri-
usq;. Et de multiplici spē proditoꝝ no. in. c.
clericus. xl vj. di.

Prolectū dī q̄ddā genꝰ edificij qō nulla colū
na suppositā ita edibꝫ appēdet vl' menibꝫ vt
terrā nō tāgat. ⁊ alio mō dī appēdit'.

Promulgare legē ē eā p̄dere. ⁊ p̄dictā recitare
proferre: pronūciare: patefacere: prodere: vl'
manifestare.

Promissionē cōmittī dicimus q̄n puenit in
eū casum vt ea aliq̄d peti possit. Verbi gr̄a
Promisi tibi equū. ⁊ si nō darē eū eo die p-
misi me tibi datuꝝ cētū aureos. si mō eodie
nō darē tibi equū cōmittit' promissio vl' sti-
pulatio cētū aureoꝝ.

Promissio ⁊ repromissio sic differūt. q̄ pro-
mittēdo negociū inchoamus. sz repromittē
do adimpletū p̄solidamus. Et ē repromis-
sio q̄si iterata promissio. vt res magis sit in
securo sicut fit in facto vbi fideiussio intue-
nit. Nam debitor promittit. ⁊ fideiussor re-
promittit. Vl' potius ⁊ melius debitor pro
mittit. sz debitor viceversa ꝫpluries repro
mittit.

Pronepos ē filius nepotis. sic̄ proneptis ē
filia neptis.

Propetarius idez est qō dñs. s. q̄ cuiusq; rei
p̄prietatē bz.

Prorogare ē prolōgare: producere: vl' p̄mu-
tps extendere. ff. de iudi. l. j. de offi. delega.
P. ⁊ B.

Prorogatio fit de tpe ad tps. c. de causis. de
off'. delega. ⁊ fit etiā de re ad rē. ff. de iudi. l.
de qua re. §. j. ⁊. c. cum olim. de offi. deleg. ꝟ
sus finem. Itē de psona ad psonam. etiā al
tera pte inulta. c. j. de alie. mu. iu. ca. fac. Itē
fit de iudice ad iudicē. ff. de iudi. l. j. vbi no.
q̄ fundamētū prorogatōnis ē iurisdictio. q̄
in iudicem nō habentem iurisdictionez nō
pōt fieri prorogatio. quia nō entis nō sunt
q̄litates. l. eius q̄ in prouincia. ff. si cer. pet.
⁊. c. ad audientiam. q̄. in fi. de ecc. edi. Aliud

fundamentū est ꝓsensus ptiū. Nā si esset error vl' titubatio nō fieret progatio. l. fi. C. de ꝓdi. inde. metus em̄ z error excludūt proga tionē. l. j. ff. de iudi. q; error ꝓcludit ꝓsensuz qui ē cā progatōis.

Proseneta ē ganymphus. i. media ꝑsona ꝑ quā aliq̄s ꝯctus celebrādus aut ineūdus ꝓcurat. z tal' ꝓcurator in spōsalib⁹ dī para nymphus q̄ explorat volūtatē hoīuz. qui z cū q̄b⁹ velint ꝯhere. z q̄ sit facultas ꝯhētiū vl' ꝯhere volētiū. cuius remūeratio vl' mer ces dī ꝓsenetico. Et ꝓsistit offm̄ eius circa amicitias cōplēdas. z circa assessores ꝓrē dos ordiariōs iudicib⁹. vide. c. j. de ẖ in gl. ij de testi. lib. vj. Sz vtꝝ ꝑseneta vl' mediator tal' possit adduci in testionīū z cōpelli in ꝯ ctu in q̄ fuit mediator. Rñdeť q̄ sic. vtraq̄ ꝑte ꝓsentiēte. z regulare ē q̄ in ciuilib⁹ ō cō sensu ptiū admittit. al's nō. Jn auc. de testi. §. qm̄ ꝙo. col. vij. sz vtraq̄ ꝑte ꝯdicēte nō ad mittit. Quid āt altera ꝑte volēte altera nō dī q̄ ẖ casu cōpelli nō pōt. sz volēs testifica tur. vide gl. in ꝙ. ciuilit. c. j. ō testi. li. vj. z ad ꝓn. gl. in. c. dilectoꝝ. de testi. cogē. Jtē vtꝝ ꝑ seneta ex ꝯctu vsurario teneat ad restitutio nē vsuraꝝ. Dī q̄ sic ťm gl. singularē. l. si sci ente. ff. ad. l. pōpe. de prī. z Bar. facē mētiōez in. l. j. §. icidit. ff. ad turpil. Bal. ī. c. j. §. si mu lier. in pe. colū. de ꝓtrouersia iuesti. Feu. ꝯ riū ponit rōnē assignās optiaz. z dic̄ Lod. de Ro. q̄ ipi ābo nesciūt q̄d dicūt sic muscl pula sup prunas. z allegat Jn. z Jo. an. ī. c. michael. ō vsur. z Archi. latius in. xliij. dis. Sic̄ nō suo. z Lapus de Castilliano in alle gatōib⁹ suis. xclij. plenius oīb⁹ discutit.

Proscptio ē aduersus absentē iudicial' pnū ciatio vt in postea ꝓcul agat. i. maneat ab ī perio. Et talis ꝯ quē fit pronunciatio talis z cuius bona palā z apte scribunť. dī ꝑscri ptus. z debēt oīa bona scribi z de ipis inuē tarium fieri ꝓtinēs tā mobiliū z se mouētiū diuersas spēs z q̄litates q̄z imobilia. vt mā ser agroꝝ z numeꝝ vineaꝝ q̄tū sit in vine is: oliueris: arbustis: aratoriis: z pascuis. hāc ꝑscriptōez greco vocabulo dicimus p̄ gmaticā q̄stionem. lz aliq̄ significatōe q̄stio tormentum dicať. qz tormētis cōiter ꝓitas inq̄rit. q̄re tortores dicunť q̄stionariī. vt in fra de q̄stionibus.

Prosocer dī mariti auus. Prosocrus est vx oris auia.

Protector ē q̄ stat armatus cū ꝓncipe. Und Ollulus z Bellisanus erāt domestici pte ctores Justiniani. ťm Accur. ī rubri. C. de domesti. z ptec. p to. ll. xij.

Proteruia est crudelitas vl' terribilitas. ťm Jo. an. in cle. vnica. de ſo. cōpe. vbi allegat Brecisinū dicentē. Improbꝰ ē alliq̄s ꝙbis: factisq̄ pteruus.

Pro tutore se gerere dī q̄ munimine tutoris fungiť de iure siue putet se tutorē siue sciat se nō esse. fingit tñ se esse.

Prouisio: electio: postulatio: differūt. ō elec. c. j. ll. vj. z puisio ē latū ꝙbū q̄d cōpendere pōt noiatōez: postulatōez: pñtatōez: z colla tionem. vt ē glo. in cle. fi. de elec. que allegat iura ꝓcor.

Prouincia diuersimode ꝓsiderať distingui. Nā in materia ꝑscriptionū diuerse ciuita tes in q̄bus habenť z exercenť diuerse iurī dictōes sepate dicunť puincie. Qñq̄ diuer sitas archiepoꝝ facit aliā prouinciā. z sic ꝑ uincie qñq̄ modicū distāt. vt Pysana z flo rentia. Qñq̄ distinguunť prouincie medio freto. vt Hyspania: gallia: sicilia: z sic sumiť distinctio prouinciaꝝ. iij. q. iij. §. spaciū. vbi dī q̄ ad producendū testes de eadē puincia: danť tres mēses. de ꝓtigua. vi. z de trāsma rinis nouē mēses. de ẖ in. c. vltra tertiā. De testa. ťm Jnno.

Prudentia est carnalis cōcupiscentia. xxxij. q. j. Nō em̄ alibi appellať malicia. de ſpon. impub. c. de illis. ij. Sic etiā in delictis. de delic. pue. c. pueris. de spō. impub. c. tue. in glo. iij.

De PV

Pubertas. Re. s. impubes.

Publicani dicunť q̄ publico vectigali admi nistrāt vñ eoꝝ nomē descēdit siue ad ẖ ꝑsti tuti vt publica vectigalia exigāt siue tribu ta ꝓducūt. ff. de publi. z vect. l. j. Nā etiā dī cunť vectigaliū ꝓductores fisci vl' reꝝ pblī caꝝ. z q̄ lucra vel publica negocia seculi se ctanť. vt ibidē. l. iij. Aliter publicani dicunť q̄ publice peccāt. vt in euāgelio Luce. xviij c. de pharisco z publicano.

Publicarij dicunť q̄ ab aliq̄ delictū sic enor me in publicū erariū deuoluūt.

Publicaria dicunť ea q̄ ob aliq̄d delictuz sic enorme in publicū erariū deuoluunť. z ide dī publicatio bonoꝝ.

¶Publice honestatis iusticia est ꝓpinq̃tas ex spõsalibꝫ ꝓueniẽs robur trahẽs ab eccl'e institutõe ꝓpt' honestatẽ. Hõ em̃ ẽ honestũ vt q̃s eã ducat quã suus ꝓsanguineus despõ sauit. c. ad audiẽtiã. ꝛ. c. spõsam. de spõ. Ũ hmõi. phibitio nõ ꝓsurgit ex ꝓsanguinitate nec affinitate ꝫcta ex nuptijs ꝓsummatꝫ sꝫ ex q̃dã publica eq̃tate inductũ ẽ h̃ ius pꝛhibẽs mr̃imoniũ ꝫhi. ꝛ ꝫctũ dirimens. Et nota q̃ ideo dr̃ publice honestatis iusticia. qꝛ in mr̃imonijs nõ solũ qđ liceat. sꝫ qđ honestũ ẽ ꝓsiderat. ff. de ritu nupt. l. sp. Et oritꝛ etiã ex spõsalibꝫ q̃ de iure non sortiunt effectũ. vt in. c. ad audiẽtiã. p̃alt'. Secus in matrimonio. qꝛ affinitas nõ ꝫhitꝛ ex nuptijs interdictis. Vide Goff. in sum. de spõ. vbi dicit q̃ ꝑm q̃sdã in nullo casu locum hꝫ hodie publice honestatꝫ iusticia. n. si in spõsa frꝪ. de q̃ in veteri ꝛ nouo testõ phibitũ eẽ videt qꝛ spõsam frꝪ frater hꝫe nõ põt. d. c. ad audientiã. cũ ꝓcordãtijs. in glo. Et rõnem dicũt. qꝛ sublata ẽ in eo casu in q̃ de maiori eq̃tate locũ habuit. s. in sobole suscepta ex secũdis nuptijs cognationi viri nõ copulanda pꝛis. de ꝓsan. ꝛ affi. nõ dꝫ. Ideo ꝛ in alijs reuocata videt. qꝛ de silũb' idem est iudiciũ. vt ibi.

¶Publica iudicia sunt dicta q̃si populica. q̃a cuilibet de ꝓpꝛio ꝑmissa ẽ eoꝝ ꝓsecutio. vt. s. ꝓuata delicta.

¶Publicum ius est quod p̃ncipaliter spectat ad publicam vtilitatem. Req̃re. s. Jus publicum.

¶Publiciana actio. Require. s. Actio publiciana.

¶Puberes a pube. l. a pudicitia corꝑis sũt dicti. ꝛ dr̃ esse pubes q̃ tã cõpleuit. xij. an. si ẽ masculus. ꝛ generare põt. ꝛ. xij. si ẽ femia. c. puberes. c. ti.

¶Puerpera est que parit in annis puerilib⁹. Ut inquit textus. in. c. pubꝛes. de despõ. impu.

¶Pueri dicunt filij nõ filie. Scõo dicunt etiam oẽs serui pueri etiam senagenarij. Tertio dicuntur omnes qui sunt in etate puerili. s. mares a septẽnio vsq̃ ad. xij. annũ. ꝛ puelle vsq̃ ad. xij. annum. ff. de ꝛ. sig. pueri. ꝛ de eta. ꝛ q̃li. ex rõne. in glo. j. De regul'. ad nostram. xxj. q. j. c. j. Q̃ũ tũ legantur pueris alimenta pueri ꝛ puelle dicunt vsq̃ ad. xxv. annũ. ff. de cib. ꝛ ali. le.

¶Pulsare differt a ꝛberare. qꝛ pulsamus sine dolore. sꝫ ꝛberamus cũ dolore.

¶Pupillus dr̃ q̃ cũ impubes est desijt esse in ptãte pr̃is. Aut morte pr̃is. Aut emãcipatione pr̃is. Sic ꝛ pupillus dr̃ etiam si hꝫ patrem. l. si seruus. §. pupillus. ff. de ꝛ. sig. vbi dr̃. Si ẽ defectus etatis patris auctoritas nõ sufficit ad obligandum. Nec obligare põt si ẽ in pr̃is potestate etiam pr̃e auctore. quod ẽ singulariter notandũ. §. p̃alt'. qꝛ non est alibi nisi in. §. pupillus. in fi. Insti. de inuti. stipu.

¶Pupilla silr̃ dr̃ infra annũ pubertatis emãcipata. vl' morte pr̃is desinens esse in ptãte eius. s. xij. annoꝝ. Sicut pupillus ifra. xij annum.

¶Pupillaris substitutio dr̃ q̃ fit impuberi in euẽtu mortis eius in etate pupillari. siue ꝛba sint exꝑssa siue tacite itellecta. isti. c. ti. §. j

¶Proprijũ em̃ significatũ ꝛboꝝ significat vlterius tacitã vulgarẽ vt. l. sani h̃ in re. ff. e. t. ꝛ ecõtra vulgar' nõ significat pupillarem. Alia vide. j. Substitutio.

¶Purgatio est de obiecto crimine innocentie ostensio. Et est duplex. s. Canonica que fit p̃ iuramẽtũ. ꝛ hec approbat'. Et vulgaris. s. quã sibi vulgus iuenit. ꝛ hec fit p̃ ferrũ candens: p̃ duellũ: p̃ aquã frigidã: siue bullientem. ꝛ hec reprobat'. vt c. ti. c. ex tua. ꝛ p̃ totum ti. eo. ij. q. vij. mennã. Forma ãt purgationis ẽ hec. q̃ infamatus iurabit se immunem esse a crimine quo infamat'. ꝛ cõpurgatores iurabũt illũ ver̃ se credere iurasse. c. q̃ tiens. ꝛ. c. vl. eo. ti. Aliter aũt deponere non debẽt ne subeãt anceps ꝑiurij. ff. de in litẽ iurã. l. videamus. ꝛ nũerus compurgatoꝝ habet'. ij. q. vij. oiby si legitimi. ꝛ. c. p̃sbyter si a plebe. Vñ. Pontificẽ pariũ manus excusat duodena. Sexta sacerdotem: leuitã tertia purgat. Quem plebs infamat: purgabitur in manifesto. Quem chorus ante choꝝ sua sit purgatio p̃sto. Haꝫ vbi ꝓtingit malũ ibi moriat'. ij. q. j. si peccauerit. Hodie numerus cõpurgatoꝝ arbitrarius ẽ inspecta ꝑsone q̃litate ꝛ infamie q̃titate. c. cum in iuuentute. eo. ti. Ideo alij dant' ꝛ ius. Hoc hodie restat: arbitrio iudicis extat. Maior maiori: minor imponenda minori. Nam in penis imponẽdis sicut ꝛ in purgatõe indicẽda quattuor sunt ꝓsiderãda p̃ iudicem. s. p̃sona: causa: locus: ꝛ tps. vt in. c. fi. de trãsac.

vbi tex. & glo. & cor. Et hec de forma purgationis canonice. Sz de purgatõe vulgari pz i. e. ti. p totũ. & ff. q. iiij. monomachiam mẽnã. & ꝯsuluisti. Et ẽ triplex rõ q̃re hmõi purgatio phibẽt. Prio. qz hec facta sunt in uidia fabricãte vt i mẽnã pal. Scõ. qz de⁹ in ea tẽptari videt. vt i eo. ti. c. vi. Tertio. qz vt plurimũ inocẽs ꝯdẽnat. vt in. c. significãtibꝫ. eo. ti. Deus aũt temptari nõ dz. xxiij. q. ij. q̃ritur.

Puteal est illud quo puteus opitur. Et tantum de .P.

De Qu

Wadrans est

q̃rta ps assis quã pficiũt tres vncie. Alia noia req̃re. s. as

Quãuis hec dictio bz ãpliare ad maiora expssis. i. cle. j. de re iudi.

Quasi q̃ncz ẽ expssiuum veritatis. vt Joh. j. Quasi vnigeniti a pre. c. parrochianos. de deci. vbi glo. & ff. ex q. cau. ma. l. ait ptor. §. itẽ ci.

Quasi snia est si q̃s in iudicio confiteatur se furẽ. secus si extra. Vl̃ est cum q̃s pmissis actoibus q̃ nascunt ex delicto nõ ẽ damnatus. sz ipe dedit vl̃ dare dz pecuniam ne cõueniat ill̃ actoibus. & psumit ꝙ illud fac ex ꝓscia delicti. Excusat tñ vbi cũ iussu ptoris cum eo transigit.

Quãti minoris actio. Req. s. actio.

Quãcitius ꝑ tpe ẽ arbitriũ boni viri cũ lege vl̃ canone nõ termiet.

Quartarũ tres sunt spẽs. Una ẽ debita iure nature q̃ dz bonorum subsidium. q̃ bodie ẽ aucta ad trientẽ & semissem ꝑm numerũ filiorum. Vñ. Quattuor aut ifra dant natis iura trientẽ. Semissem ꝓ dant nati q̃ncz vl̃ vltra. Alia ẽ trebellianica. Tertia falcidia. De q̃bus i. c. Raynuncius. de testa. in glo. sup ꝓbo quartã partẽ. & i. c. si p̃. e. ti. li. vj. Et differũt trebellianica & falcidia in ꝑ qz testator põt auferre falcidiã & gũare heredẽ q ipm non detrahat. trebellianicã ꝓ o nõ põt iterdicere sibi.

Querela ẽ ius q̃ ddam rescindẽdi testamẽtũ vl̃ donatõez vl̃ dotẽ in totum ceptam. & cõpetebat reo ex bis q̃ acta sunt vl̃ i partẽ. nõ em ẽ ꝑprie actio. qz non agit vt q̃d det vl̃ pstetur nec ẽ ꝑprie accusatio. qz non accusat q̃s vt puniat in corpore. sz obtinet mediaz viã & apit viã succedẽdi ꝑm Azo. i sum. C. õ ioffi. testa.

Querela iofficiosi e donatõis inducit ad instar iofficiosi testamẽti & competit liber vl̃ parẽtibus a dño debito bonorum possessori subsidio iniquo excluso. & datur contra illos q̃bus datum est in vsum ꝑm Azonẽ. C eo. ti.

Querela iofficiose dotis inducitur ad instar donatõis iofficiose. & competit filiꝫ cum matre cum oia vl̃ pene oia in filiox fraudez dedit pro se vl̃ pro filia vl̃ muliere. Alia ꝑm Azo. eo. ti.

Querela iofficiosi testamẽti dat oibus q̃ tpe mortis iminẽtis ab itestato possunt succedere exheredatis vl̃ pteritis ꝯ scptos heredes vl̃ fideicõmissarios.

Questio ẽ inq̃sitio ꝑitatis p tormenta. scõm Azo. in sum. C. eo. ti. Vl̃ ẽ oro interrogatiua. Alia significatõne idẽ ẽ ꝙ tormẽtum qz tormẽtis veritas inq̃ritur. vt cũ seruus torquetur p crimie fraudati cẽsus aut lese maiestatis. vt de dño dicat que nouit. ita capitur p tortura. in. l. si seruus. §. si q̃s aũ q̃stionẽ. ff. de vsufruc. Inde q̃stionarij. & dicuntur tortores.

Questio icidens dr illa q̃ aũ litẽ ceptã cõpetebat reo ex bis q̃ acta sunt inter reũ & actorẽ. vt pactũ de nõ petẽdo rẽ iudi.

Questio emergens dr ea que preponitur ex bis que emergunt in lite. vt si queritur an iste possit testari vl̃ an danda sit dilatio. vl̃ ꝓsimilia.

Questio proprietatis ẽ in qua õ solo proprietate hoc ẽ de dño vl̃ quasi dominio ẽ questio. De cau. pos. & ꝓprie. cũ dilectus. Et dico quasi dño ꝓpr res incorpales q̃ nõ possident vt in spũalibꝫ. isti. õ re. cor. & incor. §. in corporalia.

Questio possessionis ẽ in qua de sola possessione ꝯtrouersia vẽtilatur. de ordi. cog. super spol.

Questio status mouet cũ q̃s vẽdicat in fuũ. C. õ asser. tol. l. vnica. in ꝑn. & lliij. distĩ. frequens. Item questio dz esse de dubio. c. cũ in iure. De elec. c. de muliere. de sponsa. & l. ancille. C. õ fur. Itẽ dz esse de difficili. ff. ad carbo. l. idem.

Questores illustres sic dicte sunt eo ꝙ pecunie publice q̃rẽde p mundũ & conseruande

sine ꝯgregande curā ꝛ sollicitudine hīent, ꝛ ad ℔ creati erāt. ꝛ dicebāt q̄stores errariꝰ. ab ere, l. pecunia dicti. ff. ō orig. iu. l. ij. §. ex/actis deīde regib. post ꝑn. l.

Questores sacri palatij dicūt q̄ i palatio ꝑn/cipis libris ꝑncipalibus legēdis vacabāt. Nō dico sentētijs, q̄ illustres tm illas lege bāt. Vl dicebāt q̄ idē offm gerebant i do mo ipatoris, talʒ etiā cādidatus ꝑncipis di cebat. Et sic capit in phe. isti, ꝛ. ff. ō of. q̄sto. l. j. in fi. ꝛ. ff. ō orig. iur. l. ij. §. deīde, vide Ac/cur. i gl. ij. in. §. cūq̄. insti, vbi. ō.

Questores patricidij dicunt q̄ causis capita libus ꝓfecti vl ꝓpositi erant. ff. ō orig. iur. l. ij. §. pal. Inde exquestor. l. extra q̄sturaꝫ po/situs.

Quincunx ē ps assis ꝯstās ex q̄ncq̄ vncijs, ꝛ nō dr respectu totius assis, q̄ nec multipli catꝰ nec duplicatꝰ reddit suū totū. insti. ō he/re. insti. §. hereditas. i glo.

Quirites sunt romani sic dicti. A quirino. l. Romulo eorum rege sic dicto. A quiris. l. hasta.

Quisq̄lie dicunt sordes domꝰ. mūdate. q̄ sco bis ejiciunt. s. lapides. folia. stramēta. pulue res. ossa.

Quis vl q̄ restrīgit ꝓcedētia. Etiam q̄ncq̄ de clarat. vt no. in. l. j. C. ō sum. trī. ꝛ fi. catho. ꝛ refert q̄ncq̄ añcedēs in genere. C. ō iutur. l. dām. sic ꝛ alius. Juxta illō. Et alij duo ne/quam. ꝛ q̄ est relatiuū subē. vt. C. ō sum. trī. ꝛ fi. catho. l. j. i glo.

Quilibet ē distributiuū. vt no. ff. ō duo. reis l. duos reos. Et aliq̄n ponit ꝓ aliq̄s. vt i. c. de hoīe. ō cele. mis.

Qō iussu actio. Req̄re. s. Actio.

Qō metus cā. Req̄re. s. Actio.

Qō vi aut clam.

Quoꝝ bonoꝝ. Req̄. s. de Interdictis.

Quoꝝ legatoꝝ.

Quo ē idē q̄ put. C. ō pe. l. si q̄s in metallo.

Quondā pōt significare tria tpa. pūs. ꝓteri/tum ꝛ futurum. vt no. ꝓ glo. l. nec emptio. § fi. ff. ō ℈hē. emp. ꝛ. ca. cum olī. in ꝑn. de offi. deleg. c. ex parte. ō so. compe. vbi dr. Quon dam regia. ꝛ ꝯm verioꝛē viaꝫ significat pūs tp̄us. i. c. ex parte. ꝑall. q̄ regia dicet donec nubit ūferioꝛi. vt ibidē in glo. fi. ī fi. Itē dic Bar. in. l. j. ff. de no. ope. nun. si tabellio po nat in īstrumēto. W. quondam filius. ꝑ ꝫ ꝓuat. tamē īstrumētū ꝓ ꝓbū quondam non vicīat. de quo ꝓ Spe. in ti. ō īstru. edi. §. restat. ad finē. Vñ. Olī iā dudū quondaꝫ tria tpa seruat. Tp̄s ꝓterium pūs signatiꝫ futurum.

De Ra
Atio scdm Azo.

De edē. Est scriptura causa nego/ciatōnis mutua edita de datʒ ꝛ ac cepti. Secus si ibi ꝯtinet de pignoꝛe tantū vl de mandato tantum. vl ō ꝯstituta pecu/nia tantum. Alit accipit rō dū dr rōnē esse reddēdam de omibus. arg. ō resc. si qñ. in ꝑ. rōnabilē causaꝫ. q̄ testi nō valet nisi cau/sam sui dicti reddat si queratur ab eo. ij. q. j in ꝑmis. Tūc em rō sumiturꝓ causa. Sil/r ibi. Quod rōne caret extirpare necesse ē. vt lxvij. di. cozepi. Etiā ꝓlatus dꝫ eē paratus rōnē reddere omi poscēti. §. ecce. in fi. xxxvj. di. ꝛ in. l. si q̄s. §. fꝫ interdum. ff. ō reli. ꝛ sum pti. fu. Et intelligit illud dictum si pōt. q̄ ꝓ ipotentiā q̄ncq̄ nō est oīuꝫ reddēda rō. ff. de leg. l. nō oīum. ꝛ ꝓcipue i arbitrarijs. vt q̄ō Spe. it titulat de teste i singulari. ℔ Gre. ix. de testi. ꝯm Jo. an. ℊ dr. Sic volo sic iubeo sit ꝓ rōne voluntas.

Rōcinia sunt rōnum redditōes ad quas ali q̄s obligatur ex administratōne reipublice vl ꝓuate quam gessit. vñ publica sic illa q̄/bus obligant officiales curie ex admīstra/tione aliqua ad rē publicā ptinēte. vt i. l. of ficiat. C. de epi. ꝛ cle. ꝑ priuata autē sunt illa q̄bus obligant aliq̄ ex administratōne reꝝ ꝓ tinentiuꝫ ad ꝑuatos. vt tutoꝛes curatoꝛes vl ꝓcuratoꝛes. gastaldiones ꝛ baiuli aliq̄ꝫ vñ obligatus ad rōcinia est ad rōnē reddē/dam alicui astrictus.

Rancoꝛ est viciū carnis sicut mucoꝛ panis. ꝛ acoꝛ vini. Vñ dr caro rancescit vel ranci/da est.

Raptoꝛ rerum dr ille q̄ bona aliena vi rapit ꝛ apte. ff. ne q̄s eum q̄ in ius. l. fꝫ eximēdi. ꝛ sic etiā ē raptoꝛ hoīuꝫ. maxie mulieꝝ.

Raptoꝛ ꝛ fur ex aio dicunt. Insti. vi bo. rap. in glo. iij.

Raptus. tus. tui. dicunt reꝝ. vt. ff. de incen. rui. naufrau. ꝓ totū. ꝛ hoīuꝫ. C. de rap. ℈gi. vl vidua. l. vnica. fꝫ q̄dam teneant ꝯ ꝓmū. ꝛ loquit solū de mulieribꝫ raptis a viris. nō de mulieribꝫ rapiētibꝫ viros. ff. de leg. l. ita

scriptū.in ꝑn. qz nō est eadē rō viri z mulie ris.nā maioz castitas req̄rit in femina q̄z in viro.C.de nup.l.a caligato z probatur.ff.ō ritu nup.l.palam.§.que in adul.z quod ibi notatur.

Rapina ē violenta receptio rez. vt in.l.j.C. vi bo.rap.sz raptus ꝓprie ē violēta receptio mulier.ꝑm Bof.ar.l.j.§.sciendū.z.§.se.ff.ō sepa.z.l.filiusfamilias.ff. ad mace. z.C.de iu.domi.īpa.l.iij.z.ff. de eo qō cer.lo.l.j.

Ratihabitio retrotrahit̄ tē.c.ratihabitionē. de reg.iu.li.vj. z hoc ē vez si sit tale factum qō ab initio mādati potuit z is ꝓcedere q̄ ratū habuit. alit̄nō. vt in.c.significauit.de regula.z transe.ad religio.z.c.cū viz. Et est duplex ratihabitio. Quedā tacita.z q̄dā ex ꝓssa.in.l.vero.in fi.ff.de solu.C. ad mace.l. fi.z.ff.de iudi.l.j.

Rōnalis cesaris idē ē qō ꝓcurator cesaris a rōnibꝫ gerēdis sic dictus. vide ꝓstitu. Ore. C.de rati.op.pub.

De Re

Receptatores dicunt̄ qui aliq̄s receptant et vt frequētius sonat in malū. sūt em illi q̄ fures raptores z ceteros malefactores recipiunt. vt.C.de his q̄ latro.l.j.z.ff.de recep.l.j sine q̄bꝫ latere nō pūt. vt in.c.sic ait.ō here. vbi hereticoz receptores anathematizant̄. sz receptores ꝑm Jnno.dicunt̄ aduocati.in c.ex ꝓte.de postu.

Recusatio ꝑm Spe.eo.ti.ē iurisdictiōis vel audiētie cā suspitōis ꝓposita declinatio. vt C.de iudi.l.aptissimi.z dic vt no.ibi.z.ff.ō libe.cau.in.l.fi.z.C.de iu.doti.l.que etiā.de fo.cōpe.si q̄s.z melius.de appel.c.ij. in gl.ij z fit vsq̄ ad.xx.dies ꝑm leges. vt.C.ō li.cō. auc̄.offerat̄.

Recta linea ascēdēs sunt pī auus ꝓauus abauus atauus tritauus sic in femis lineā dicimus matrē aulā paulā abaulā

Recta linea descēdēs sunt filius filia nepos neptis ꝓnepos ꝓneptis abnepos.

Recisi⁹.l.breui⁹.c.cū sit romana.de appel.

Recisoria actio. Req̄re.s. Actio rescisoria.

Recte notat iusticiā sicut rite solennitatez.ff. de inoffi.testa.l.ij.in glo.z sic stat aliq̄d actū esse rite videz ꝑm ordinem vel solennitatez iuris qō tū nō est actum recte.s. ꝑm iusticie equitatem. vt no. Jo.an.in cle.fi.de appel.z no.in.c.q̄m ꝯ.de ꝓba.z est gl.in.l.iuste possidet.ff.de acq̄.pos.

Rector ecclie prochialis bz tm̄ ius in eccl'ia sua q̄tū bz ꝓlatus in eccl'ia collegiata. vt in c.vl.de loca.z ꝯduc.in glo.ꝑ.expelli potuisset q̄ est singularis.z dñs Anch⁹.de butri. dic̄ eā alibi nō repire in toto corpe iuris.

Rector vniuersitatis in Italia ē competens in declarando capitaneū ciuitatis perlux. ꝑm Lodo.de Roma in singularib⁹. lz q̄daz ignorantes de hoc dubitēt ꝑm eundē. sz dubitare nō debent. qz lex punit pluz. ergo iudex secularis pōt declarare pluz. l.j.ff.ad turpill'.

Re ꝯbit̄ obligatio p traditionem rei ab altera ꝑte certo pacto.insti.qui.mo.re ꝯbi.obliga.p totum.

Reconuētio vt fiat in criminalibus distinguit̄. aut reus accusat⁹ subiecit crimē ꝯ suū accusatorē in modū exceptōis aut in modū accusatōis. Si in modū exceptōis tūc excipiēs audiet̄.c.cū dilectus.de or.cog. Si in modū accusatōis obūcit vel recōuentōnis tūc aut nomē rei delati est scriptū in matricula reoz aut nō. Primo casu pōt reaccusare suū accusatorē nisi suā vl' suoz ꝓseqrei in iurtā. Scōo ꝙo casu. Aut reus vult suum accusatorē recōuenire de maiori crimine.z pōt. Aut de pari crimīe vel miori.z nō pōt vt ꝓbat̄.iij.q.vj.negāda.z.c.se. z no.in.c.at si clerici.de iudi.

Reda est q̄dā vehiculū ad eundū z redeundū abile.z est q̄ttuoz rotaz.

Redibitio est emptōis resolutio. vt.ff.de acqui.pos.l.pōponius.§.ꝓterea.in fi.

Redibere est aliquē facere rehabere iterū qō ꝓpus habuit. vt.ff.de edi.edic.z redibi.act.l. redibere.in ꝑn.

Redibitoria actio. Re.s. Actio redibitoria.

Refragari est nocere vel impedire siue ꝯdicere.

Referre q̄nq̄z ē idē qō accusare aliquē

Referendarij sunt aduocati q̄ referunt hominum negocia.

Regula ꝑm Azo. est plurīū rez narratōe facta compendiosa traditio. vel est cōpendiosa diffinitio rez vniuersitatem complectēs Jtē regula q̄nq̄z dī spālis norma vel mod⁹ viuendi monachoz vel canonicoz. quia talis normam recte viuendi ꝑbet. de sta.mo. p totū.z inde dī regularis. Jtē q̄nq̄z regula dī ꝓstitutio canonica.xj.di. ꝟ vie indicim⁹

charitati. Itē regula ſm Boſ. z legiſtas eſt querē que ē breuit cnarrat. nō vt ex ea ius ſumaſ. ſz ex iure qđ ē regulare fiat. vt. ff. ō regu. iu. l. regula. Hā ex regula nō fit ius. ſed ex iure qđ ē regulare ſit regula. al's cm̄ dici deberet ius regulaꝝ. z nō regula iuris. Et dī regula ideo. qz recte duc nec aliorſuz trahit q̄ſi a rego eo q recte regat z dz regula ſi eri ſigno vniuerſali vl indiffinitiuo. Aliter in grāmatica. Regula ē multoꝝ ſiliū collectio vel ꝓiūctio. Quid ſit regula vl ptās eiꝰ quis effectus qđ offm̄ eius z q̄lit pdit officiū ſuū. dic vt. ff. de reg. iu. l. j. eo. ti. in rubri. li. vj. Sz vtꝝ regula cōphēdat in ſe exceptiones fuerūt opiniones q̄ notanť. ff. e. ti. l. j. z fac qđ no. in. c. regula. lij. dī. Sol. q̄ ad poteſtatē ꝓboꝝ q̄ in ea ꝓferunť vniuerſaliť vl indefinite affirmatiue vel negatiue. tūc cōphēdit exceptiones. al's nō diceret exceptio vt oīs hō currit ꝑter equū. nō ē exceptio: qz equus nō cōphēdit ibi. ſz q̄ ad materiā de q̄ fit mētio q̄ ad iuris determinatiōz exceptio nō cōphendit ſub regula: qz ꝟria rō z ius ē in exceptōe q̄ in regula. De hoc vide gl. in rubri. de regu. iur. li. vj. Et quod ſit officiuz z poteſtas regule an ius nouum conſtituat an antiquum recitet dař diſtinctio ibidem Hā doctores dicūt tres caſus vel ſpēs caſuum eſſe. Quidā determiant ſunt. Alij ſūt excepti a legis determinatōe z in illis regula nō ꝓſtituit ius. qz in ꝑmiſs inuenit iā cōſtitutū. z ſcōl nō claudunť ſub regule determinatōe. Tertij ſunt in q̄bꝰ eſt cadē eq̄tas: que etiā eſt in caſibꝰ a iure determiatis. nec tñ reptunť a iure poſiti. z in illis facit regula ius ꝓpter idētitatē rōis nō patētis ius ſimilīū caſuuz eſſe diuerſum. Cuius ibi dař aptior diſtinctio. Aut ꝓſtitutio iuris p̄cedit traditōnez regule vt locū habeat diſtinctio p̄dictoꝝ caſuū. Sz vbi nō eſt ꝓſtitutio añ regule diſpoſitionez. ſz inuenit ſola ſimplex traditio regule. tunc ipa regula eſt ius Sz z finaliter Jo. an. dic q̄ p regulā nō ſtatuit ius. ſz ex iure ſumit regula. z ideo dī regula iuris q̄ſi ex iure ſumpta. qz neceſſe eſt ius qđ eſt materia p̄cedere regule diſpoſitionem. Jus em̄ idem eſt q̄ rō. j. di. ꝓſuetudo. ix. di. ſane quippe. z ab exordio rōnalis creature ꝓceſſit. v. di. in ꝑn. Et hec ē vera rō q̄re regule ponunť in fine decretalis z ſexti vt oñderet ius nō ſumi ex regula. ſz regulā ex iure. vt. ff. e. ti. l. j. vbi dī Nō vt ex regula ius ſumaſ. ſz ex iure qđ ē regula fiat. Lz alij reddant colorataꝫ rōnem illaz. ſ. q̄ vltimo dicunť melius memorie cōmendanť. de cō ſe. di. ij. liquido. Vide etiam glo. in. c. regula. di. iij.

Regula cathomana dic q̄ legatuz qđ fuerat inutile ſi teſtatoꝝ moriaſ non ꝓualeſcit. vt. ff. e. ti. l. j. in ꝑn. z ff. ō leg. l. cetera. §. j. Et nō ꝓprie dī regula. nec inter eas ponit.

Regulares ſm Boſ. ſunt q̄ ad viuēdū ſe regulariť aſtringūt. ſiue ſint mōachi q̄ debēt vacare diuīs. vt. C. ō epi. z cle. l. generaliť. § j. ſiue ſint canonici regulares. Hā idē eſt iudiciū de ābobꝰ. vt in. c. ex ꝑte. de poſtul. z. c. nō magno. ne cle. vl mo. z boc ē verū q̄ ad rē nō q̄ ad regulā latiorē. vt in titu. de ſta. mo. Uñ monachus dī a monos. i. vnū. z ycos cuſtos vel achos. i. triſtis. qz ſolus dz ſtare triſtis. vt no. C. de epi. z cle. in rubri. xvj. q. j c. placuit. ij. vbi dī qz mūdo mortuus ē. deo aūt viuit. Et interp̄tať vnus triſtis. vt. e. q. ſi cupis. vbi dī. Monachū quē ſenſerz crebro de nūmis tibi loquentē. Inſtitorē poſtius habeto. Jbi tñ excipit elemoſyna q̄ oībus ē indifferēs. Sz canonicus dī a canō id eſt regula. z ycos cuſtos. qz ſp dz eſſe ſub regula. q̄re dī regularis. Hā regularis ē q̄ p ꝓfeſſionē impio ꝓlati ſe ſubīcit.

Rei vēdicatio ſm Azo. C. e. ti. ē actio q̄ daz q̄ dař ſola rōe dñij z poſſeſſionis vel q̄ſi. vt. l. ſi in rē. ff. de rei vē. l. j. z. ij. C. vbi in rē act. z dī vel q̄ſi ꝓpter iuriſdictiōez q̄ rōne q̄ſi dñij dař. vt no. inſti. de act.

Relatio ſm Spe. C. e. ti. ē iudicis dubitantis de iure ad ꝓncipē miſſa ꝓſultatio. z quō debeat fieri relatio. no. C. de rela. l. j. z vtrū reſpiciat ius vel factū. eſt caſus in. l. q̄cunq̄ §. j. ff. de iudi.

Relegare ē aliquē in inſulā vel in aliū locuz mittere. vt ibi ꝓpter delictum aliq̄ diu cōmiſit moram ad tps faciat. ſ. p q̄nquennīū. z eſt q̄ſi bānire. z dz ſe in loco tali a delictis abſtinere. alioq̄n pena augmētať vl ꝓpetuatur. vt. ff. de pe. l. relega. in ꝑn. z tacite non adimunť bona niſi exp̄manť in ſnīa. vt. ff. ō interdic. z relega. l. relegatoꝝ. §. ad tps. z ſi adimať pars bonoꝝ in ſum. C. de re. ali. ca. moz. l. ſi quis. §. ſi accipiť. quod non dz fieri Si tū lata fuerit ſnīa. vt. d. l. relegatorum.

etiã ad tps deportatus nudus exulat. vt. ff de capt. dimi. l. tute. §. j. z de re iudi. l. ea sola z. C. de pe. deportator.

Relegatio ẽ deportatio. q̃uis ꝓprie capiẽdo differãt. q; relegatio fit ad tps. deportatio in ꝑpetuũ. Vide de ẽ. ff. de inter. z releg. l. relegator.

Religiosi sunt q̃ vitã regularẽ pfessi sunt. Et large dicunt religiosi q̃ in ꝓprijs domibꝫ religiose viuũt. q̃uis nõ sũt pfessi. vñ tria substãtialia vite regularis pfiteri dz religiosus scz obedientiã castitatẽ custodiã z ꝓprietat' abdicatõez. vt. xij. q. j. nõ dicatis. xlix. q. iij. q̃ ingredientibꝫ. nec in his dispensandũ ẽ. in. c. ad monasteriũ. de sta. mo. in fi. Vã pfessio ẽ solẽnis ꝑmissio religionis in q̃ ꝑdicta tria ꝓcurrũt. z religiosi sic z alij ꝓlati phylicã z leges nõ legãt necꝫ audiãt. z si ꝫ fecerint ipso iure sunt excõicati. c. non magno. z. c. sup specu. ne cle. vel mo.

Religio ꝓncipaliter ordinata est ad opa vite ꝓtẽplatiue que in oꝛõne z studio ꝓsistũt. z scõdario est annexum opus manuum. ſm Jo. an. in. c. sane. de regula. in nouella. Et q̃ religio sit maioꝛ. Subdit idẽ Jo. an. dicẽs Oportet ꝓncipaliter maioꝛitatem ordinuꝫ attendi ex pte finis. Scõdario aũt ꝓpter exercitium. nam finẽ q̃rimus ꝓpter se. z exercitiũ nõ ꝓpter se: sꝫ ꝓpter finẽ. Ex quo sequitur illã religionẽ maiorẽ q̃ est ordinata ad finẽ absolute potiorem. Vel qꝛ illud est maius bonũ ad qõ ordinat. vl' qꝛ ordinat ad plura bona. Si ꝫo vtriusq; religionis sit idez finis attẽdit ꝑeminẽtia scõdarioꝝ: nõ ſm q̃ titatem exercitij: sꝫ ſm portionem eius ad finem intentũ. Vñ brũs Anthonius in collationibꝫ patꝫ ꝓtulit discretionem ꝑ quam quis oĩa moderat in ieiunijs vigilijs nudi datibꝫ elemosynis zc. Vã illa q̃ sine discretione fierẽt facile annexũ haberẽt deficiẽdi piculũ. De quo in. c. nõ mediocriter. de cõse. di. v. quia non sunt religiones potiores. ideo qꝛ hũt obseruãtias artiores. sꝫ ex eo qꝛ obseruãtie sunt ordinate cũ maiori discretione ad suũ finẽ. Hoc declarat abbas moyses in collatõe patꝫ dicẽs. Jeiunia vigilie meditatões scripturaꝝ: nuditas ac ꝓuatio omniũ facultatũ nõ sunt pfectio. sꝫ pfectionis instrumenta deseruiẽtia ad essentialia religionis q̃ tria sunt: vt dictũ est. Vã multi phi vt Socrates zc. diuitias ꝓtẽpserũt. nõ tñ pfecti fuerũt: nisi secuti fuissent dñm: sꝫ est ꝓprie apl'oꝝ ſm btm̃ Hiero. in omelia sup euãgelio. Ecce nos reliq̃mus oĩa.

Religiose domꝰ sunt domꝰ z monasteria xpi ane fidei. z alia sil'ia pia loca ad pios vsus religiõis deputata quocũq; noĩe censeant. Et ſm Bof. religiose domꝰ dicunt mõasteria tẽpla hospitalia z alia loca. vt. s. in. c. de zenodocheis. e. ti. z. C. de epi. z cler. in. l. oꝛphanotrophos. z. l. oĩa oratoria. etiã illa q̃ aliq̃ ex deuotione in ꝓprijs domibꝫ epi auctoritate ꝓstituũt loca religiosa sunt. vt. xlij di. oratoriũ.

Religiosus locus ẽ in q̃ mortuus sepultꝰ est vel etiã caput eius. vt. ff. de relig. z sum. fu. p totum. Vã mortuo illato in ꝑdium ipsum religiosum ꝓficit z pignoꝛi obligari nõ potest. C. q̃ res pig. ob. pos. l. j. Põt tñ ius vel vsufructus talis ꝑdũ pignoꝛi obligari vel vẽ. z no. ibi. fa. l. quid ergo. §. sꝫ si mortuũ. ff. de leg. j.

Remissio est cause cõmisse ad cõmittentẽ facta missio. Item q̃q; significat idem qõ indulgentia ſm Spe. Et sic sumitur in ti. de pe. z re.

Remuneratio nõ fit ſm opa. sꝫ q̃ ad intentiones. Vã deus nõ remũerat bonũ qõ fit. sꝫ bonũ qõ bñ fit. Jõ dz q ꝙ deus nõ est remũerator nominũ: sꝫ aduerbioꝝ. vt de collu. c. j. vbi glo. necꝫ ad actus deus respicit: sed ad coꝛ: z ad spontaneas volũtates. xv. q. vj. c. j in fine.

Renũciare est remittere vl' negare. Reqꝛe. s. Lex acq̃lia. Vñ dz. Libeꝫ est vniculq; iuri suo renũciare. i. remittere ius suũ z negare eo se velle vti. vt in. c. ad apostolica. ẽ regu. z. vij. q. j. q̃ piculosum. de fo. compe. si diligenti. Nõ põt tamẽ q̃s renunciare iuri suo cũ ex sua renũciatõe etiam iuri alterius ꝑiudiciũ generet. ne bis p q̃ deo z homini obligatur. vt votis pollicitationibꝫ iuramẽtis. ꝙuẽtionibus compꝛomissis z matrimonio q̃uis iuri exigẽdi debitũ bñ renũciare possit. c. q̃dam. ẽ ꝙuer. ꝙiuga. Itẽ renuncians bñficio nõ potest illud repetere. c. sup hoc. de renun. Nisi vi vel metu renunciauerit. tũc ipm non amittit. vt. c. prl. ꝑall'. z. c. accepta. de resti. spo. Et potest quis renunciare bñficio ꝓsonali nõ illi quod est collegio indultum de pacto nõ facto. vt de hoc in. c. si diligenti. ꝑall'.

Renũciatio ꝓprie est rei vel iuris spõtanea refutatio, z põt fieri p illũ ad quẽ ptinet illud cui renũciat, als generalit renũciatio põt fieri p quẽlibet de re sua vel iure suo ꝓprio, vt vñ. q. j. q̃ piculosuz. C. ó pac. l. si q̃s in ꝓscribẽdo. c. ad aplicã. z. c. si diligẽti. pal.

Repetitio capit in iure p reacceptõe in testõ vel substitutõe heredũ. vt dum q̃rit de receptione emolimẽti oneris ꝓditõis modi vl alterius q̃litatis, z significat eodẽ mõ q̃ probabilit significari ꝓducit. Verbi gra. Testator heredẽ instituit q̃ legata ab eo reliqt z vulgariter ei substituit. Ibi repetitio facta cẽsetur a substituto, vt in. l. lz. ff. de lega. j. z rõ sumit ex volũtate in substitutõe. Itẽ ibi Testator heredẽ instituit ticio z ab eo noie ꝓprie legata reliqt vulgariterq; ei substituit Ibi non censet repetitio facta a substituto, vt. l. j. §. ad q̃d. Ibi. nominati. ff. ad. l. fal. de hoc vide no. in. l. lz. pall. p Bar. vbi mltos ponit casus.

Replicatio fm Spec. e. tl. de excep. §. multum, est exceptõis facte exclusio. z sic ẽ quedam exceptio competens actori ꝓ exceptionem rei, z istam sp opponit actor, z ꝓ replicatõez actoris dat duplicatio reo, z iterum ꝓ duplicatõez rei datur actori triplicatio, z sic in infinituz extendere lz. insti. e. tl. in ꝓn. de replicatõe. vide Jo. an. p modũ summe. in. c. nob. de excep.

Repromissio ẽ ꝓmissionis iã facte ꝓfirmatio vide. s. ꝓmissio.

Repssalia est potestas pignorandi ꝓ quemlibet de terra debitoris data creditori p iniurijs z damnis. De his repressaliis dr de iniur. z dam. da. j. c. si pignorationes. li. vj. vbi phibentur extendi ꝓ psonas ecclesiasticas sub pena excommunicatõis vel interdicti. Vñ breuiter repressalia dicunt quando aliqs orlundus de vna terra spoliat. vl damnificat ab alio orlũdo ab alia terra vel etiam si debitum nõ soluerit ei, tunc em̃ datur potestas isti spoliato q̃ ei satisfaciat ꝓ quemlibet in terra illa. vñ est spoliator vel debitor.

Repudium est renũciatio ab vxore missa marito vel econtra, quia mittens ꝓditioni alterius petit renũciari. Item dici põt repudium qõ sub testimonio triũ testium. vel a pti remittit. Etiam repudiũ est residentium discordantia. Inde dr libellus repudij scriptura in qua alter alterius ꝓditioni renunciat. In libello autez repudij scribebantur hec verba. s. Res tuas tibi habeto. Ul res tuas tibi agito. Nec tũ põt mulier mittere repudiũ nisi causa approbata. vt si forte maritus ꝓpter naturalẽ imbecillitatẽ minime coire possit. In libello ꝙ discutiẽdo ꝙ spõsalium hec ꝙba erãt in vsu ꝓditõe nõ vtor. ff. de diuor. z repu. l. j. Que aũt sit differẽtia inter diuortium z repudium. no. ff. eo. tl. in rubrica.

Repudiare est spernere respuere vel dedignari.

Reputatio fm Placẽ. est cõpensatio. vt. l. j. ff de solut.

Res est verbũ generale. vt. ff. si cer. pe. l. j. z in re sua q̃libet ẽ moderator z arbiter. C. manda. l. in re mãda. z. C. de his q̃. vt indi. l. pol la. in ꝓn. Itẽ res deterior reddita nõ videt. ff. cõmoda. l. iij. §. j. z. ff. depos. l. j. §. res. etiã res sua nemini seruit. l. in re cõi. ff. de seruit. vrba. ꝑdio.

Res iudicata fm Azo. e. tl. dr snia que finem ꝓtroversiaz pnunciatõe iudicis accipit. vt ff. e. tl. l. j. Vel est qõ ꝓdemnatõne vel absolutione ꝓtingit. Et addunt q̃dam si nullo iuris remedio sententia possit attemptari. aut lapsis decẽ diebꝫ possit reformari. Sz hoc nõ placet Azo. Item res iudicata est a iudice z in iudicio eius quod deductum est rõne p eum adiudicatio. vt. d. l. j. cuz ibi no. Nam ibi notatur q̃ res iudicata nõ ẽ snia. sz id quod est decisum pnunciatione iudicis. Snia ꝙ est dispositio vel pnunciatio iudicis legaliter declarata. lz ergo ibi glosa videatur hoc ignorasse. Et hoc sequitur q̃ interlocutoria nõ potest appellari res iudicata. q̃ nõ capit finem ꝓtroversiarum. lz q̃nq; ex interlocutoria causa diffiniat: nec sentẽtie arbitroꝝ dicunt res iudicate q̃ nõ imponũt finẽ. Nam p solutõez pene potest resiliri

Res cõmunes naturali iure dicunt quaruz vsus oibus animalibꝫ est cõmunis. vt aer aq̃ pfluens z mare z eius littora fm Azo. z insti. de reꝝ di. §. flumina autez. z. ff. de acq. re. do. l. j.

Res publice dicunt que sunt omniuz populorum z hominũ tantum. vt sunt flumina z portus. z q̃ sunt dedicata vsibus pl̃i. vt forum stadium.

Res sancte dicunt que ab omni lesione munite sunt, vt muri z porte ciuitatis q̄ lō sancte dicunt, q2 pēa sanguīs ꝓstituta ē ꝫ eos seu aduersus eos q̄ aliq̄d in⁹ his delinquūt violādo vel aliud cōmittēdo, vel tales res transcēdēdo scalis admotis, vl' etiam aliq̄d in eo2 lesionē auferēdo, vel q̄libet alia rōne occupādo, vt insti. ō re, diui, §. si q̄s ꝓo. Nā ciues romanos alias cōtra p portas egredi nō decet, cum istud hostile z abhominandū sit Nam z Remus frater Romuli occisus tradit ob id q2 murū transcendere voluit. Vñ Lucanus. Fraterno ꝓmi maduerunt sanguine muri.

Res sacre dicunt q̄ rite deo p pōtifices ꝓsecrate sūt, vt edes sacre, z alia dona pia q̄ ad diuina misteria ꝓseruāda dedicata sunt. vt cruces z thuribula, q̄ etiā alienari phibent excepta causa redemptōis captiuo2, vt. C. de postli, reuer, l. ab hostib⁹, z. l. fi. De h̄ vide, c. j. de pigno, z ibi glo.

Res religiose sepulchra sunt in q̄b⁹ boies sepeliunt, vt insti. de re, di, §. religiosum.

Res soli ē res īmobilis, vt. ff. de diuer, z tēp. p̄scrip, l. q̄busdam.

Res emphyteotica ē res emphyteotice ꝓdītione subiecta, s. illa quā eccl'a vl' aliq̄s dñs dñio z ꝓprietate retenta ꝓcessit emphyteote q̄tum ad solā possessionē, vñ si h̄ emphyteota rē illā in aliā p̄sonā transponere vult nō pōt tradere eam, i. dñiū transferre, eo q̄ ipe nec h3 nec habuit illud. z ideo alteri dare nō pōt, q2 nemo in alium plus iuris trās ferre pōt q̄ ipe h3. vt in regula, nemo plus. de reg. iur, li. vj.

Resartire est restaurare. Vñ dī. Tu compelli debes mihi damnum resartire, id est, restituere.

Restitutio in integ2. Req̄re, s. In integ2 restitutio, z dat tam eccl'ie q̄ minoribus rōne etatis, quare est ꝓris status vel iuris reintegratio, q2 succurrit p restitutōis auxilium⁹ minorib⁹, xxv. an. z etiā eccl'ijs que minorū iure fungi censent. Semp em̄ eccl'ia d3 iure minoris illesa seruari, vt in. c. j. eo, ti. z restituit minor vl' eccl'a siue ledat siue decipiatur ipe minor siue tutor siue p̄curator eius, vel si p̄latus syndicus vel yconomus eccl'e decipiat. Nam delictum p̄sone nō d3 in detrimentum eccl'ie redundare, in regula, delictum, de regu, iur, li. vj. z si restitutio fit iure minoris, differt ab ea restōne q̄ fit iure maioris. q2 ꝓma dat offō iudicis. deficiēte actione. Scōa ꝓ h3 actōez suo iure, s. vtiliē officio iudicis accidēte, vt in. c. cū venissent, ō in integ. resti, in gl. ꝑ. restituimus. Et laz restitutio q̄nq̄ petit vbi nil'a possessio pōt eē, vt cū petit restō ꝓsanguinei. c. cū venissent, eo. ti. in gl. in. c. l'ras. de resti. spo.

Restituere in integ2. Req̄re, s. de. J.

Res dī in ꝯctu venditionis adhuc esse integra q̄n res nō est in toto vel p̄te tradita z p̄cium in toto vel in p̄te nō solutuz, lz ꝯctus sit factus. Aliter etiā dī res integra respectu iudicij q̄n lis nōdum sup tali re accepta est videlz ante li, ꝓtesta, vt in. c. ex insinuatiōe. de p̄cu.

Rescriptū ẽm Boffr. ē mandatū p̄ncipis q̄ ō ad instantiā alicuius vel aliq̄2 siue p̄opo motu vel ex relatōib⁹ absentiū. vel ex suggestionib⁹ p̄tiū. vel ad alicuius ꝓsultationē facit. vel cum alicui vel aliquib⁹ corp̄i collegio vniuersitati vel ciuitati aliquid mādat vel indulget. Talia em̄ ius faciūt nō generale lz speciale in negocijs z iter p̄sonas in quibus z inter quas p̄mulgata sunt. vt. C. de legi, z ꝓsti. l. ij. Et nota q̄ rescriptum capitur tripliciter. P̄rimo generaliter. z sic q̄libet scriptura ꝓtinens aliquā dispositōez supioris dī rescriptū, z sic idē ē q̄ scriptuz, z ẽm hoc si papa rñdeat etiam de iure dī rescriptum. Scōo minus generaliter. vt concernit ti. de rescrip, z sic est scriptum sup negocio vel negocijs p̄ticularibus alicuius vel aliquo2 siue singl'o2 siue vniuersitatis siue motu p̄prio siue ad instantiam siue causa cognita siue non cognita a supiore emanās siue aliq̄d iuris tribuat siue tribuat solū exercitiū iuris alicui cōpetētis. z ita comp̄hendit rescriptū ad lites. de q̄ de rescript. c. j. z. ij. Si aūt sup l'ris plerūq̄ similibus, z dī rescriptum ad bñficia. de quo. e. ti. c. sup l'ris. p̄all'. Et comp̄hendit etiam annotationem z p̄agmaticam sanctionez. Tertio capitur specialiter z stricte p̄ scriptura ꝓtinēte dispositōez p quā dat iudex ne aliq̄d aliud ꝓcreditur. nisi coram illo iudice ius tibi competens consequaris, z hoc dī rescriptū ad lites quod dat alicui ad ꝓfirmationem sui iuris. de quo in. c. sup litteris. eo. ti. z sic est spēs distincta a p̄uilegio quod concedit aliq̄ō ius p̄ticulare contra ius cōmune, z a

reſcripto ad bñficia qđ magis ꝓprie compatur ꝓuilegio. Verbi gra. Jure ſcꝑto alicui ꝯceſſo cauek ꝙ iudicē adire pōt. Ex his verbis nō imponit neceſſitas iudici ſuſcipiende cognitiōis, vt l. ſepe. ff. đ offi. pſi. Rō: qz verba iſta ſignificāt in ptāte eiꝰ eſſe cui cōcedit iudicē adire, nō aūt in neceſſitate iudicis cogſcere. Sil'r in reſcꝑto cauek ꝙ adire debes iudicē, vt no. in. l. ſepe. ꝓall'. qz de iure cōi nō imponit alicui neceſſitas agendi: nec illa ꝓba ſignificāt neceſſitatē imponi iudici ſuſcipiēde cognitōis. Jtē ꝓnceps alicui ꝯcedit iudicē extraordinariū. qz iſte cui ꝯcedit aſſerebat ordinariū ſuſpectū vel impeditum multis negocijs ſiue inuitū. z ſic intelligit obtinere ꝯceſſionē ſi pces veritati innitant. vt. l. fi. C. de diuer. reſcript. Rō. qz ꝯcedit tanq̄ ex vera cauſa. Jgit ſi nō eſt vera nō ꝯcedit. Ex quo ptz ꝙ ſi ꝯcedit illo exp̄ſſo mendaciter vel p ignorantiam: quo nō exp̄ſſo vel tacito illo quo exp̄ſſo nō ꝯcederet, tunc nō cenſet ꝯceſſum. De hoc vide c. ſup lr̄is. e. ti. Item vbi ꝓnceps ꝯcedit alicui ꝙ poſſit vti frui rebus ſuis nō valet. l. vnica. de thеſau. li. x. Rō: qz nihil pōt oparī eo ꝙ illud qđ ꝯcedit iure cōmuni habetur. Nam fruſtra p̄cibus impetrat qđ iure cōmuni ꝯcedit. l. vnica. ꝓall'. z ff. de mino. l. in cauſe. ij. l. cū ſup. C. de rei ven. Et p̄dicta vera ſunt de vnico reſcripto. Si ꝓo plura ſūt ꝛia vel diuerſa: ſiue vnum alteri derogās vel vtrumq̄ valet, vel alterum tantū. Verbi gra. Quidam impetrauit gr̄am ad bñficia vnius collatōis: impetrat ſcōo alias ad bñficia alterius collatōis. Si ſcōm: facit mentionem de ꝓmo: valet vtrumq̄. vt. c. in nr̄a. de reſcrip. Et reſcriptum in eccleſiaſticis pōt ꝯcedere papa: z in ſecularibus imperator. Uñ etiā reſcriptuz dī qđ impator vel alter p̄cibus z ſupplicationib⁹ alicuius rñdens reſcribit ei fieri vel nō fieri debere quod poſtulat. Et nota ꝙ in reſcripto ſemper intelligi debet ſi p̄ces veritati innitant. vt ſi ita eſt. c. ij. e. ti. in textu z in glo. z qñ ponitur ibi hec clauſula ſi ita eſt debet referri ad omnia p̄cedentia ſm Berñ. in. c. olī. e. ti. Ponunt tamē ibi opi. in glo. Jtē hec clauſula, z q̄dam alij talis dyoceſis nō extendit ſe ad illos de ciuitate, niſi dicat. z q̄daz alij de ciuitate vel dyoceſi. Secus ſi diceretur talis ep̄atus, vt in. c. Rudolphus. eo. ti. in glo. Item hec clauſula ſit p alio nō ſcripſerimus. ſp dz intelligi in reſcꝑto qñ papa ſcribit ꝙ puideat alicui de bñficio in eccl'a aliqua etiam ſi nō apponat. Si ꝓo papa velit alicui facere gr̄az plenā tūc ſcribat. non obſtāte ꝙ alīs direxerimus ſcꝑta nr̄a. c. mādatum. e. ti. in gl. Jtē p hāc clauſulam generalem q̄dam alij non p̄nt plures q̄ quattuor citari. quoz etiā nomia debēt in ꝓmo citatorio nominari vel exꝓmi. in. c. cū in multis. eo. ti. li. vj. in tex. z in glo. olim trahebant. el ar. de teſti. cū cauſam. z. c. ſignificauerūt. de cle. excō. mi. l. latores. Et rō quare reſtricta ſit citatio ad quattuor eſt arbitraria. l. non omniū. ff. de leg. Potuit em̄ plus vel miꝰ reſtringi: vel reddere rōnem ſimilitudinariam quā habes de ꝯſang. z affi. c. non dz. Tamē ſm Berñ. ſup re indiuiſibili. ſ. iudicio cōmuni diui. famil'. poſſunt p generalez clauſulam vltra quattuor euocari ad iudicium. Jtē omnes vltra illos quattuor qui ius bñt in re p̄nt agere vel defendere p iure ſuo coram illo iudice. arg. de re iudi. cum ſup. de offi. dele. ſup eo. de elec. c. j. Jtē Hoſtiē. z Archi. Sz pone quattuor exp̄ſſit: poſtea aliuz ꝯuenit: nihil excipit: an valeat iudicium. Vide ibidē in gl. Jtē in reſcriptis debet ſeruari ordo ſcripture. c. cum dilecta. eo. ti. in gl. ꝙ. tranſponētes. Et Joh. an. ſup hoc plures alias ſnias infert. De q̄ vide de elec. c. generali. li. vj. Et tandem dicit ꝙ maſculinum ſub lectum a canone comp̄hēdat feminas. Quod ꝓbat. ꝓvij. q. lij. ſi quis ſuadente. iuncto. c. mulieres. de ſen. excō. Qđ eſt verum niſi eadem ꝯſtitutione femina excipiatur. Vide. c. indēnitatibus. §. ſz eas. đ elec. li. vj.

Reſidere in eccl'a ſm Hoſſr. eſt in eccl'a deſeruire bñficium: z eccl'e curam hr̄e. c. ꝯquerēte. de cle. non reſi. parum em̄ eſt reſidere niſi reſidēs curaz habeat eccl'e in q̄ bñficiū hz vel p̄ſonatum. vt in. c. qz nōnulli. de cle. nō reſi. dz aūt reſidere p ſeip̄m non p vicariuz. c. quia non. ꝓall'. Nam p vicarium deſeruire non licet niſi in caſibus. vt cum ex indulgentia ſpeciali cōperit alicui nō reſidere. vl' cū ꝯſuetudo excuſat nō reſidentem. vl' cum eccl'ia dependet ex p̄benda. vel cum p̄ſona ſine culpa ſua incidit debilitatē defozmitatē vl' morbū vt p ſe deſeruire nō poſſit. vl' cuz neceſſaria pfectio imineat. vl' etiā volūtaria

vtilis tñ z honesta, vt studioꝝ, vl' pegrinationis cā cū licētia tñ plati, vl' cū ꝓsensu capituli, vt no. Bof. in sum. de offi. vica. §. nūc videndū. Sūt g̃ clerici nō residētes q̄ in ecclesijs in q̄bꝫ intitulati sunt nō factū residētia z si psonalit' residēt, nō tñ deseruiūt bñficiū, nec eccl'e curā bñt, z q̄uis vicarius nō det vicariū. c. clericos. de offi. vica. cū illud sit satis absonū z absurdum. Tñ Jo. an. in cle. vnica. de of. vica. in gl. sup ỹbo sacerdotiū putat ꝓtiū. p. c. cū ex eo. de elec. li. vj. vbi epi generalit' cū his q̄ obtinēt eccl'as dispēsant, z ibi rō cōis. ibi idē ius. c. translato. de ꝓsti. z sic cū p septenniū dispēsat cū vicario vicarius nō dat vicariū. sz eps dispensans dat eū. ſm Jo. an. ibidē.

Responsa prudentū sunt q̄ turisconsulti rñdere dicunt ꝓsulentibꝫ. §. ꝓstat. z. c. rñsa. di. ij. vñ etiam rñsa Pauli dicta sunt. Fuerūt em̄ q̄dam prudentes z arbitri equitatis qui instituiones iuris ciuilis ediderūt. q̄bꝫ dissidentium lites z ꝓtentões sopirent. ſm Jsi. li. v. Et h̄.

Reus est q̄ defendit z ꝓpulsat actōez vl' accusatōez nō a reatu dictus. sz a re q̄ petit' ab eo pstanda. vl' sup q̄ ipe impetit. q̄ q̄uis conscius sceleris nō sit. reus tñ dī q̄dlu in iudiciū. p re aliq̄ petit'. vt. c. forus. de ỹ. sig. ad fi. xv. q. ij. c. vl. ij. q. x. c. nō est. Etiam q̄ñq̄ reus a reatu dī ille videlz q̄ ꝓuincit crimīosus. c. j. de re iudi. li. vj. Ut' sic. Reus ē ille q̄ necessario se hz defendere. c. dilecti filij. ō ex cep. Et sic dī a re quā ipe defendit. c. forus. palleg.

Reus pmittēdi dī ille q̄ stipulat'. z dī a re vl' firmitate. q̄ firmiter z oīno vex est. cū stipulatum vl' obligatū. nā reus significat firmitatē. vt dic̄ Virgilius z Azo. C. de duo. re. sti. stu. in sum.

Reuocare domū est allegare z dicere se non posse cōpelli eo loco quo ꝓuenit' ad litē suscipiendam. sz remitti ad locum quo domicilium hz. Inde dicūt legatos que romam mittunt' nō debere ꝓuenīri ipis inuitis. sz habēt ius reuocādi domū. De h̄ vide. c. fi. ō fo. compe.

De RJ

Rigor iuris obseruādus ē in duobꝫ casibꝫ. s. cū pl's inde scādalizatus est. c. cū teneamur de pben. c. cum nobis. de pscrip. Scdo q̄ multis grassantibꝫ opus ē. c. clericoꝝ. ō vl. z bo. cle. Et nota q̄ rigor iuris q̄ñq̄ ponit' p solēnitate z ordie iuris cōis hito respectu ad rescriptū pape. c. sup lr̄is. de rescrip. Se cūdo ponit' p austeritate ꝓsa dispositioni. al's dispēsatōi z mīsericordie z ad aliqz terrorē inducta. Tertio p stricto ordie iurꝭ cōis. z sic sumit' in. c. si clericus. de fo. cōpe. z no. gl. in. c. vt ꝓstitueret'. l. dī.

De RD

Rodes insula ē in q̄ antiq̄tus vsus mercatorum fuit. Et inde dicunt' leges rodie. vt no. ff. ad. l. ro. de iac.

Rodius ē genus piscis cuius sanguis valet ad tingendū vestes. vt. C. de vesti. ole. z auli. xj.

Rogo capit' q̄ñq̄ p p̄cipio. xj. q. iij. rogo. q̄uis q̄ exhortat' mādatoris opa ū fungat'. ff. de his q̄ no. infa. l. ob hec ỹba.

Rogus. vide. xxiij. q. vij. ꝓuenior. sup ỹbo busto. vbi gl. q̄ bustū dī cū res ē exusta rogus cū cōburit'. pira ē ꝓgeries lignoꝝ ad cōburendū. Jbi vide Archi.

Romana ē cōis patria. l. roma. ff. ad municipa. z in. c. expositi. de dila. ſm Jnno. z. c. vlti. de fo. cōpe. vbi dī. Roma mr̄ z magistra oiuz eccl'iaꝝ. c. basilicas. de ꝓse. di. j. Et q̄ dī. Ubi papa. ibi roma. ſm Jnno. in. c. ego em̄. de iureiur. Dic̄ Lodo. de ro. p h̄ nō esse in mūdo aliquē tex. sz multi m'tos allegēt. z de p̄eminentijs pape. vide p Bal. in. l. rescripta. C. de p̄ci. impa. offe. bñ dic̄ glo. Roma caput auaricie cunctos pueros doli capaces generat. vt in. l. sequit' dicere. ff. ō vsu ca. glo. sup ỹ. aiuz possidēdi.

Rostra dī forus causaꝝ. vbi cause tenent' vel tractant'.

De Ru

Rudera sunt ea q̄ ejiciunt' de menibꝫ discussis. vl' a domo mūdata cū scopis vt fragmēta lapidū. vl' demolimēta cementoꝝ. vel folia faullle pulueres.

Rumor ſm Spe. de notorio crimīe ē pticularis assertio. vl' insinuatio ex sola suspitiōe z incerto auctore pueniēs. c. sup eo. de eo q̄ cog. ꝓsan. vx. sue. z h̄ min' ꝓbat q̄z fama. q̄z fama ē cōis assertio. rumor ỹo cū pauci aliq̄d. nō tñ publice dicūt. z iō nō ꝓbat. sz solā suspitōez z p̄sumptōez inducit.

Rusticani sunt idē qō rusticī. C. de rusti. lī. xj & rusticitati pcēdū est. C. de testa. l. fi. in pn. & l. ex q̄cūq;. ff. si q̄s in ius vo. nō ie. Et dixit dñs Latho circa. l. p̄all'. q; ꝓsuetudo rusticor ē vt nō eq̄tent. g̃ expēse in factis alic? p eq̄tatu nō debēt eis refici. vt ē gl. in. l. idē q;. §. idē labeo. ff. mādati. Itē in. l. seruus. ij ff. de lega. lij. vbi glo. q; rustici nō vtunt panibus albis. sz grosso & aliis caseo & cepis & fabis & nō pullis vl' aliis cibariis delicatis fm Accur. ibidē. C. ō epi. audi. l. iudices

Rustica p̄dia. Re. s. p̄dia rustica.

Rura cesa sunt q̄ cedunt vel eruunt. ff. ō act. emp. l. si fundus. §. si rupta

Rursus. l. iterum vel quotiēscunq;. & significat put significatum ꝓxīū. vel aliud medium significare declarat. Verbi gratia. Testator reliquit alicui decez. & si pdiderit rursus ei reliquit. Dicit tex. q; non amplius q̄z semel postq̄ pdiderit est inuādus. Et sic dictio rursus aliq̄n verificatur in vna vice. l. fideicōmissa. §. si quis. ff. de lega. lij. Ratio: quia nisi sic significaret heres grauaret sepius nouam quantitatem p̄stando qō non est verisimile testatorem voluisse ꝛc̄. Et tantum de R.

De BSl

Accularii dicun

tur q̄ veritas artes exercentes ex sacculo ptim subducūt & partim subtrahūt vel distrabunt. vt. ff. de extraor. cri. in rubr.

Sacra q̄ sint. Re. s. Res sacre.

Sacrariū ē locus in q̄ sacra ponunt.

Sacer locus dī qui manet sacer etiam dirupto edificio.

Sacrum oraculum dī rescriptum imperatoris qō orādo quis impetrauit. vel est idem qō rescriptū. vt. s. de littera. R. in verbo rescriptum.

Sacramentū est sacre rei signum. & qualiter differant sacramentū signū sacrificiū & mysterium. pbat. j. q. j. multi. de ꝓse. di. ij. sacrificium. & c. signū. Et nota q; sacramentorū veritatem q̄dam dicūt nō esse apud hereticos. xxiij. q. j. scisma. j. q. j. extra eccl'az. Hugo tñ dicit q; heretici habent veritatē sacramentoꝝ sz non executionem eoꝝ. de ꝓse. di. iij. sicut in sacramētis. & no. j. q. j. q̄ pfectionem. & c. dñs. & xlx. di. c. ij. Idē ad sacramētum dignitatis. s. ordinis tantū digni. sine crimie sine infamia & irregularitate admittunt. Rō: qz illud sacramentum non solum ꝓpter se sz etiam ꝓpter alios suscipit. j. q. j. §. apparet. Alia aūt liberius ꝓferunt. qz ꝓpt se tm̄ recipiunt. & effectus eoꝝ est vt talia sint accipiētib; q̄lia corde & ꝓscia sumunt. vt in §. p̄all'. & q̄lia sint sacra reiterabilia. & q̄ non no. de sacra. rei te. sup rubr.

Sacra annotatio dī rescriptuz qō impator ꝓpria mentis motu alicui indulget ꝓstituens fm p̄ces illius aliq̄d fieri. Vide. s. Rescriptum.

Sacrificiū dī q̄si sacꝝ factuz. qz p̄ce mystica ꝓsecrat p nobis in memoria dñice passionis. j. q. j. multi.

Sacerdos hoc noīe intelligunt q̄ñq; inferiores. & noie clericoꝝ superiores. & cōponit ex dictionib; greca dyos. i. dacio. & latina sacer. vt. xxj. di. cleros. Sicut em̄ rex a regendo. sic sacerdos a sacrificando dictus ē. Et sacerdotes gentilium dicebant flamines q̄si filamines a filo qō gerebāt in capite in signum sacerdotij. & aliqui fuerūt ptho flamines. vt in. c. cleros. p̄al. Et nota q; sacerdos debet esse prudens triplici peritia sz sacra scriptura ad subditorum animas informādas. xxxvj. di. ij. c. ecce. c. si quis. & p totum. ergo in ecclesia metropolitana tenent doctores theologie. Scdo in seculari scientia vt sciat discernere verum a falso. & viam habeat ad scientias pietatis. maxime ad triuium. nō ad delectationem vel ad voluptatē sz ad quadruuium. vt. xxxvij. di. §. cur ergo & §. sz econtra. & c. turbat. Et ergo in cathedralibus ecclesijs haberi debent magistri artiū liberaliū magis ad triuiū q̄z quadruuium docendū. Cuius rō pz. s. xxxvij. di. si quis grāmaticam. vbi dī in fine. Grāmaticorum autem doctrina potest etiam proficere ad vitam dum fuerint meliores in vsu assumpte. Et sic etiam auctores gentiles legi possunt dum bonum ibi repertuz ad bonos vsus ꝓuertatur. quia bonum est. non quia illi dixerunt. c. turbat. p̄al. Et sic Paulus sepius in suis epistolis inserit aliquid ex poetis. vt in ep'a ad Tytum. Illud epimenidis. Cretenses male bestie pigri cordis. Et ad Corinth. Sepe bonos mores corrumpūt colloq̄a praua. Et hiero. inserit

verſus virgiliū.c.nunq̄.de ꝯſe.dī.v. ꝛ auctoꝛitates Bal'.ꝛ Hypocra.ea.dī.ne tales. Etiā Augu. vtiḳ verſibus Lucani.c.nec mirum.circa p̄n.xxvj.q.v.ſz de lega'.ꝛ phyſica vide ca.ſup Spe.ne cle.vl'mo. Tertio i ſecularibus negociꝭ. qꝛ etiam tpalia dz ſubditis miniſtrare:ꝛ neceſſitatē patientibꝫ.vt xxxiſ.dī.p totum.ꝛ.lxxvij.dī.c.fratrē. ꝛ.c.ni ſi.de renun.

Sacerdotes in diuīs eloquiꝭ aliq̄ dī alī q̄ angeli vocanť.ꝛ a regibꝫ ſunt honoꝛādi nō iudicādi.dicēte Cōſtantino ipatoꝛe.Dignū non eſt vt nos iudicemus deos.xj.q.j. ſacerdotibꝫ.Etiā ſumiť ſacerdos q̄nq̄ i malo.C.de male.ꝛ mathe.l. nullus auruſpex. vbi poniť p incātatoꝛe

Sacrilegium dī q̄ſi ſacꝛ ledens vl' ſacrum legens.l.furans.De quo.xvij.q.iiij.p totū. ꝛ maxime in.c.quiſquis.ad finem. Et ē crimen mixtum.vt ſupꝛa dictum eſt de crimine. Vide bonā glo.in.c.ſunt q̄ opes.xvij.q iij.vbi danť deſcriptiones ſacrilegij.ꝛ pena cōmittētis ipm.ꝛ melius in.c.ſacrilegiū ea.q.in glo.j.

Sanguinis minutio neceſſaria eſt ad morbum euitandum in multū repletis.ſm Hypocra.de ꝯſe.dī.v.ne tales. vbi Hiero.recōmendat cibi parcitatē.ꝛ repbēdit guloſitatē oñdens cōmoda pcitatis.ꝛ incōmoda guloſitatiſ. Et de ſanguis minutōe dī in.c. cū ad monaſteriū.de ſta.mo. vbi pōt ꝯcedi carniū eſus monacho minuēti. Et ibi Frāciſcus de ſa.alle. Vin.dicentē reuelatum p angelū q̄ q̄ minuit.xiij. Februarij nō moꝛietur illo anno ex febꝛili diſtēpantia.ꝛ dicē q̄ pter h aliq̄ faciūt ſe minui etiā nō indigētes q̄ nihil ſtultius eſſe pōt. qꝛ minutiōe vita decurtať.ꝛ ſenſus viſus maxie offendiť. Hec Sabarellus ibi.

Sagia ſunt q̄dā berbe q̄s legati pli romani poꝛtabāt interlocutoꝛes pacis.qꝛ nemo illas berbas poꝛtātes ledebat. ſic delegati grecoꝛ q̄ ſolebāt ea q̄ vocanť celicia ferre.ff de reꝛ di.in rubꝛi.

Salariū eſt vectigal domicilioꝛ. dictuz q̄ſi ſalariū.a noie ſolū. eo q̄ reddiť ꝛ impendiť p ſolo noie pēſionis. Alias poniť p p̄mio. vl' p mercede laboꝛis.p remūeratiōe. vt ſalariuꝫ aduocatoꝛ.

Salubꝛis dī q̄ſi ſalutis vber.ſm glo.in cle. dudum.de ſepul.

Saluſaria dicunť ea q̄ danť p ſalc. Etiā dicunť poꝛtoꝛia. Re.ſ.poꝛtoꝛiū.

Saltus.tus.tui.eſt denſitas altaꝝ arboꝝ.ꝛ dī nemus raras hñs arboꝛes. vbi fere canes ꝛ venatoꝛes ſaliūt. Vñ. Eſt nemus ſaltus ſaliētis dī actus. Et dī a ſalio.lis.eo q̄ exiliat in altū.ꝛ in ſublime ꝯſurgat.ſm Iſi doꝛ.li.xiij.c.vj.ꝛ ide venit fundus ſaltuenſis.C.ō fun.paſ.ꝛ ſaltuen.li.xj. Etiā dicunť talia loca vinaꝛia ꝛ foꝛeſte.vt in clemē.ne in agro.ō ſta.mo. Et ē duplex ſaltus.ſz hybernus ꝛ eſtiuus.

Salgamum ſm Hug.eſt idē quod cultura. dictum a ſaluo vel ſalice.ꝛ gamus nuptie. vel gama mulier.qꝛ pter talia fiunt culture.ſ.maxie pter mulieres. vt in rubꝛica.C. eo.ti.li.xij.

Sanctio dī pꝛie illa ꝯſtitutio vel lex cōtra quā ſi factū fuerit pena irrogať ꝛ imponiť. vt no.iij.dī.in ſum.ꝛ capiť q̄nq̄ late.vt in p be.cle.no. Jo.an.in ꝑ.ſanctio.

Sanctio imperatoꝛis eſt cui pena ſanguis additur.

Sanctio p̄gmatica. Re.ſ. P.

Sanctio q̄nq̄ dī q̄libet impialis ꝯſtō vl' inſtitutio. Q̄nq̄ dī toꝛius iuris collectio. Et ſumiť etiam ſtricte p ꝯſtōe penali.vt no.iij. dī.in ſum.

Sancte res. Re.ſ. Res ſancte.

Sanctū dī qō defenſum ꝛ munitū eſt ab iniuria boiuz.vt.ff.ō reꝝ diui.l.ſacꝝ. Vñ Juſtinianus dictus eſt vir ſcūs.i. firmus ꝛ ꝑtutibꝫ munitus. Marcianus aūt vnus ex auctoꝛibꝫ legis ait q̄ ſancti dicunť a ſāguīe q̄ſi imolādo ſe ad effuſionem ſanguis deo. alias a ſanguinibꝫ ſctūs dī qō nomen herbas ſignificat q̄s ſolebāt poꝛtare legati populi romani.ne q̄s eos violaret.ff.de reruz diui.l.ſcm. ſic ſcā dicunť q̄ neq̄ ſacra neq̄ pꝛhana ſunt.ſic leges dicunť ſancte.

Samaritanus ꝛ ſarracenus differūt.vñ ſarraceni ſm Hoff.dicunť illi q̄ nec vetus nec nouū recipiūt teſtm. q̄ ſe nō ab Agar anciłla Abꝛahe de q̄ fuit eoꝝ oꝛigo vocari volūt agarenos.ſz potius a Sara vxoꝛe eius vt libera ſe ſarracenos vocāt. Sunt tñ q̄dam inter ſarracenos ſamaritani vocati a ſamaria ciuitate qui receperūt q̄nq̄ libꝛos moyſi.ſz pꝛhetas reſpuerunt. Et qꝛ illos reſpuerunt. Ideo dicit q̄ non couuntur iudei ſamaritanis.

Sapia est de diuinis. ꝫ scia de mundanis. ꝛ ponunt q̄nq; habitus intellectuales apud ph̄m. vj. Et dicor. Primus sapia. ꝛ ē assensus alicuius ꝓpositōis cuius termi suppo nūt. p ꝓncipijs ēendi. vt sunt de⁹ ꝛ itelligētie. ꝛ sic theologia ꝛ methaphisica dicūtur sapia. Scōus habitus ē intellectus. ꝛ ē assen sus alicuius ꝓpositōis p se note ad explētiā vt illius. Ois ignis ē calidus. vl illius. qō libet ē vl nō est. Et generalit cuiuslibet ꝑn cipij. Tertius dī scia. ꝛ ē assensus alicuius ꝓpositōis cuius termini supponunt pro ef fectibus scōis naturalibus. Et sic ph̄ia na turalis ē scia. Quartus ars. ꝛ ē habitus assen siuus inclinans intellectū ad recte opandū Et dī habitus recta rōe factiu⁹. qz ibi dz appa rere bonitas facti vl opati nō curādo ō bo nitate opantis. vt ē ars ḡmatical ꝛ fabril ꝛc. Quitus habitus ē prudētia q̄ inclinat intellectū ad debite eligēdū ꝛ obtinēdū. vt ph̄ia mo ral sub q̄ comphēdit ius ciuile ꝛ canonicū Et hec notant ex. vj. li. Eth. Aristo.

Sapiēs p̄sumptio ē sapientē nō errare. ff. ō offi. p̄fec. p̄to. l. j. C. ō legi. l. humanū. Re. s. Diligēs p̄sumptio.

Sarcinator vl sartor ē ille qui nouit artem sartiēdi ꝛ suendi vestimēta. Et dī a sartio. ꝛ differūt sarcinator ꝛ fullo. vt no. insti. mā. in fi. §. in glo.

Sartophagus ē locus vl tūba in q̄ sepelit defunctus. Et dī a sartos qō ē caro ꝛ pha gin grece. i. comedere latine. qz ibi caro hois comedit a vermibus.

Sarculus ē instrm cū q̄ ramus abscindit vl aliqō aliud. vt cardones ꝛ herbe inutiles ex cidunt ꝛ euelluntur q̄ nascunt inter bonas Isa. c. viij. Oēs montes in sarculo sartient ꝛ. j. Regū. xiij. in fi. fm Jo. an. in pbe. cle. in ꝓbo sarculum.

Sartatecta dicūtur edificia que reparatiōe indigēt.

Satisdatio ē cautio fideiussoria vl etiā iura toria si fideiussorē q̄s dare nō possit. Req̄ re. s. Cautio.

Satisdare ē securitatē p fideiussores dare. ff q̄ satisda. cog. l. j. Vl fm Azo. ē alicuius im plere voluntatē.

Satisfacere q̄d sit ptz in. l. j. pall. ꝛ. ff. ō pig. act. l. si in rē alienam. §. omis. ꝛ satisfactum intelligit qualitcunq; satisfiat. ff. q. mo. pig. vl hypo. sol. l. Jtē liberat. in ꝑn. ꝛ. ff. ō pig. act. l. si in rē. pall. §. si satisfactum. Et notat Dy. in regula pactū. ō reg. iur. li. vj. ꝛ sic cui remittit restō regularit intelligitur restituisse vl satisfecisse. vt ibidē. nisi in casibus vbi remissio nō liberat. vt. c. statutū. §. si q̄dē. de rescrip. li. vj.

Sauscus morbꝰ ē ille q̄ ꝑpetuo nocet. nisi sit curatus

De BC

Scena fm vnā significatiōez ē obumbratio vl velatio i theatro. vl alio loco in q̄ hystri ones. mimi. vl ioculatores. siue comedi suos ludos exercēt. ꝛ sic videt accipi. C. ō spe cu. scen. ꝛ leno. li. xj. Idē ꝓbū hēs. ff. ō his q̄ no. infa. l. ij. §. ꝓtor. ꝛ xxiij. dī. maritū. Jbi ex ponit Archi. Vl fm alīā significatōz dī scena q̄ pmptiorē hz leuā. al scenā ꝛ expediti orē. ff. ō edi. edic. l. q̄ clara. §. Jtē sclēdum

Scisma fm Hoffr. ē illicita dissensio. diui sio. vl discessio eorum inter quos vnitas eē deberet. Vl sic. Est illicitus ab vnitate ec clesie vl ab vniuersitate discessus. Et dī a scissura. quia p scisma fit ab vnitate scissura xxiij. q. j. scissura. Et differt ab heresi. quia heresis in ꝓncipio sui habet ꝙuersum dog ma. Sz scisma in fine fingit aliquam here sim. vt recte ab eccl̄ia videatur recessisse. vt dic Hieronymus. xxiij. q. iij. heresis. Et sic illa differunt sicut genus ꝛ spēs. qz ois he reticus ē scismaticus. ꝛ non econuerso. nisi durauerit.

Scita sunt ea q̄ plebs tm̄ ꝓstituit. Et vocat scita. eo ꝙ plebs ea scit. ꝛ scisciat seu rogat vt fiāt. fm Jsi. li. v.

Scribe tabularij. fm quosdā oli creabātur ad tpus trienny ad scribēdum publica rō cinia. puincia ꝛ seu ciuitatum. fm Accur. C eo. ti. i rubri. li. x. Et ꝓpter sunt illi q̄ scribūt nomiatos ad munera ꝛ honores ꝛ tributa soluta. Et sunt tabularij. qz public instrīs p̄sunt in signum ciuitatibus. Et hi appellā tur librarij. vt. ff. ō reg. iur. l. si librari⁹. ꝛ ta belliones. vt i auc. ō tabell. col. ij. Et sic pōt accipi. C. ō bo. liber. l. si q̄s post. §. j. lz ꝛ alit ibi exponatur. Alias scribe dicuntur q̄ circa ꝓncipes vl alios magnos iudices sunt deputati p act ꝛ gest cōficiēdis. Hi quoq; vocant scptores notarij. libellēses. pragma ticales. epl̄ares. exq̄stores. vt. C. ō ap. l. p̄ci pimus. ꝛ. l. in offerēdis.

Scribe logographi ſm Accur. dicunt q̃ publicis rõibꝫ scribẽdis deputati sunt. Nã logos grece rõnes publicas dicimus latine: z graphos scriptura. Vñ etiã nũcarij appellant. vt. C. de suscepto ꝓpo. z archa. l. duos li. x.

Scribe cẽsuales sunt q̃ scribunt cẽsum. C. ò rabu. rubri. li. xij.

Schola dr̃ societas scholariũ. vl̃ locus in q̃ discũt aliq̃. vt scholares sciaz z prudẽtiam. Alij militiã vt tyrones. vt. C. de pul. scholi. xij. Nã schola grece ẽ vacatio latine.

Scholaris ẽ ꝑsona vacãs ab humanis negocijs scholasticis dedita disciplinis. z dr̃ a scholon grece. i. vacatio latine. z ares virtus. q̃si ꝑ rutibꝫ vacãs. Et scholaris. pficere cupiens dz habere q̃nq; ꝓditões. Primo. Singula ꝓsideret diligẽter. qz si certa sunt a significatõne verboꝝ nõ est recedẽdũ. ff. ò exer. act. l. j. §. si is q̃ nauem. z. l. nõ alte. ff. ò lega. iij. si dubia sunt nõ maligne. Sz benigne interꝑtãda. de regu. iur. c. ij. z. c. ad audientiam. de deci. Scõo q̃ de probabili dubio nõ reddat se certum. sz dubiũ. z interroget certiores vl̃ plitiores. C. de inge. ma. l. si durant. Jꝑe solus excusat q̃ qõ diceret nõ inuenit. Tertio q̃ habeat sensum capacem vt in. c. vnico. de offi. ꝑ. nõ innitens prudẽtie sue. z veram intentionem sñie nõ puertens. c. ne innitaris. de ꝓstitu. Quarto studiuz ꝓtinuet. qz doctrine pr̃ est vsus. doctrine mater ẽ scholaris. Vñ. Intercisa perit: ꝓtinuata viget: etiam. Deficit ambobus q̃ vult seruire duobus. Quinto q̃ non dedigneꝰ a quocũq; instrui cui magisterij officium sit iniunctũ. vt in. c. vnico ꝑall̃. de offi. ꝑ mi. extiij. q. iij. Si babes ꝛ quosdam ex superbia z verecundia interrogare nolentes qõ nesciũt. z minoꝝ dicta ex q̃dã indignatione supbie despicientes. vt dicẽ Host. in. c. vnico. ꝑalle.

Scissarij trũcarij z aratorij idẽ sunt.

Scriniarij z scriniozꝝ memoriales idẽ sunt z magistri scriniozum etiam scriniarij appellant tabelliones. vt in. c. ad audientiam. de ꝑscrip. in glo.

De BE

Secũditerius olim dicebaꝰ q̃ secundum locũ obtinens scriptus erat secundo loco in matricula notarioꝝ. vt. C. de primice. z secũdi te. l. j. z. ij. li. xij.

Scõe nuptie dicunt cum aliq̃s cum aliqua scõo nubit. Et sunt omnes nuptie q̃ sequũtur sepulturam. vl̃ ꝓmas nuptias siue sint tertie siue q̃rte. z sic de alijs. ò ẽ. C. de secũ. nup. in rubri.

Semestre est tps sex mẽsiuz. z duo semestra faciũt annũ. Vide insti. de excu. tuto. §. itez diuus. in glo.

Semis ex sex colligit vncijs. z ẽ dimidia ps assis Et dr̃ quasi semi as. C. ò merca. l. hac lege. li. xij.

Seminecis ẽ semimortui. vt ĩ. l. q̃s indignuz C. de testa. vbi dic̃. Nõ sunt necessaria obseruari mometa ꝓboꝝ q̃ seminecis z balbutiẽtis lingua ꝓfundit.

Sescũs ꝓstat ex vncia z dimidia. z ẽ octaua ps assis. Et dz eius lr̃a tertia scribi s z nõ x. vt insti. de here. ĩsti. §. hereditas. ſm Accur.

Sextãs ẽ sexta ps assis ex duabꝫ vncijs constans. Sz capit q̃nq; aduersatiue z aduersat in iure. Qñ aũt est adiuncta copula aduersat etiã in facto. ff. de pec̃. here. l. §z z si. in pn. cũ glo. Impropriat tñ. vt ĩ. l. ij. in fi. ff. si q̃s cau. vbi qñ cum copula ponit. vt dicendo. Sz z si aduersat ad factũ nõ ad ius. imo significat ideẽtitatẽ iuris. Et sumit illõ significatũ ex copula q̃ copulat noĩa. z nõ factuz sequẽs cũ ꝓcedẽti. qz nõ põt cũ sit factũ diuersum. copulat g̃ q̃ ad ius. qñ aũt sine copula ponit cũ ꝓditõe si vl̃ sine ea. tũc simpliciter significat aduersatiue q̃ ad factum z q̃ ad ius. vt in. l. §z z si. ꝑall̃. Sil̃r in. l. ij. in gl. sup ꝓbo fortius. ff. ne q̃s cũ q̃ in ius vo. vi. ext. significat g̃ dictio. §z aduersatiue simpl̃r vl̃ tm̃ ad factũ. put significatũ suũ vl̃ aliõ declarat z ꝓcludit.

Senatores dicunt magr̃atus ꝑpl̃i q̃si seniores. Nam ſm Azo. leges ꝑus fiebãt a ꝑplo eiusq; iteruẽtu. §z qz aucto ꝑplo cepit difficile ꝓuenire in lege ꝓdẽdo. Ideo elegit ꝑpl̃s cẽtum senatores. vt. C. de pe. here. l. vl. vt ipi vice ꝑpl̃i ꝓsulerenꝰ. z q̃cq̃d statuerent lex esset. Senatores aũt sunt q̃ a patricijs z ꝓsulibus vsq; ad viros illustres descenderunt Et hi soli solebant dicere sñiaz in senatu. q̃ re etiam ꝓsulem romanum vocamus senatorem mgr̃atus. vt. ff. de seng. l. vl. z insti. de iur. na. gen. z ciui. §. lex est. Senatores etiã dici debent senatoꝝ filij z nepotes ex filijs nati. nõ aũt nati ex filiabus. vt. l. libros. ff.

de senato.

Senatus ē cetus iste honestissimus senatorum q̄ centū erāt nūero, vt dic̄ Azo. C. ō sena. ꝓsul. z nomen ꝓsulis pficak senatui ꝑncipis, vtputa cum habeak vice populi añ impatorem p ꝓpl'm, z post impatorem p ꝑncipē ꝓstitutus fuit senatus. vt. ff. de ori. iur. l. ij.

Senatusc̄sultū est qō tm̄mō senatores habito ꝓsilio ꝓpl'is ꝓsulēdo decreuer̄t, fm Jsi do. li. v. Et nota q̄ multiplex ē senatusconsultus, vt. j. patet.

Senatusc̄sultū romanū al's sepnianū oib⁹ cultatib⁹ fideic̄missariā hereditatē iubet restitui. z ī eā z ad eā oēs actōes trāsferri

Senatusc̄sultū artificianum, al's artificuli anū q̄ cauek vt ꝓsides ꝓuincia⁹ cognoscāt in ꝓuinci⁹ de libertate, lz heres nō sit illi⁹ ꝓuincie.

Senatusc̄sultū claudianū tollendū statuerat q̄ m'lier libera fuili amore capta si ei denunciatū eēt a dño ne cōmisceret ſuo suo. z iudex sup ea cā ammonuisset, nec ipe acq̄escceret subam suā z libertatē amittebat. z fiebat ſua vl' ancilla dñi denūciātis. qō q̄ vlsum ē mirabile z indignū subla tū est.

Senatusc̄sultū leboneanū eū cobercet qui ob struendā actōez vl' testm̄ publicā pecuniam accepit pactusue fuerit. Jtē q̄ pfecto instrumēto legatū sibi ascribit. Jtē heredez q̄ ex heredatōe aut in alicuius ꝓdemnatōem legatū ascribit.

Senatusc̄sultū macedonianū hz locuz q̄n aliq̄s filiofamilias in ptāte patris existēti mutuo pecuniam tradidit q̄ hoc senatusc̄sultum ꝓhibuit mutuam pecuniam dari filiſſamilias ne onere debitoꝝ p̄guati eēnt occasio machinādi mortē patri. Si autem ꝫ senatusc̄sultum istud q̄s filiſſamilias nūmos tradiderit, traditos amittat, nisi ipse filiusſamilias habeat castrēse peculiū vl' quasi castrense, eo eñ vtik vt paterfamilias est aūt dictū macedonianū fm Azo. C. e. ti. a macedone pessimo feneratore q̄ tradendo pecuniam, z si nō exp̄sse: tamē tacite z velatis ꝓbis suadebat de occisiōe patrꝫ. Et nota q̄ auxilio senatusconsulti velleyo renunciak. vt ī. l. vl. ff. ad velley. z. C. q̄n mulier ute. of. fun. pos. in auc. mri. lz macedoniāo renūciare nō pōt. vñ post sniam dak exceptio ex eo. ff. ad mace. l. j. Et rō ē. q̄ ꝓmū senatusc̄sultū ē fauorabile tm̄ in fauorē mulier⁹ inductū, lz scōm in fauorē filiorūfamilias z inodiū creditoꝝ. ff. de ꝓdi. īde. l. q̄ exceptōem. Hec Bof. de renū. §. renūciak.

Senatusconsultū orphitianū ad successionem matris intestate filias vl' filios legitimos siue vulgo quesitos vocat, nisi mak sit illustris, cuius filiū noīare spurīū satis est acerbū. vocatq⁹ ex testō nepotes z neptes q̄ oīno ꝑferunt ꝓsanguineis z cognatis siue agnatis.

Senatusc̄sultū pagazyanum statuit vt q̄n scꝑtus heres rogatus ē totā hereditatē vel plus q̄z dodrātē restituere alicui liceat scripto heredi totus hereditatis q̄rtā ptē retinere quo casu onera hereditaria sustineat ī ter se z illū cui hereditas restituik iter quēz ipm cui hereditatē restituit stipulatōes solebant īterponi vt cōicent p rata ptē lucrū z damnum.

Senatusc̄sultū pysanianū vt si pene obnoxi⁹ siue fu⁹ veniſſet q̄n aīaduersum sit in eū p̄cīū vēditor p̄stet emptori.

Senatusc̄sultū plācianū de liberis agscendis loquik q̄ post diuortīū educank. p hoc p mittik mulieri si putet se p̄gnantē denūciare marito suo infra. xxv. dies, vl'. xxx. post diuortīū. ita q̄ nisi maritus custodes miserit aut ꝑrium nunciauerit ex se eam esse p̄gnatā cogak partū agnoscere tanq⁹ suū. Si ꝓpo vt ipa oppressa fuerit nullū hoc partui generat p̄iudiciū.

Senatusc̄. iulianū dī q̄ directā sibi serui acceptūt libertatē cū illi a q̄b⁹ libertates erāt relicte a p̄tore vocati nolūt adesse.

Senatusc̄. sylleianū z claudianū punit seruos capite, q̄ dñis suis cū vocarēt oīnodā opē vl' auxiliū inq̄tū potuer̄t nō tulerūt vl' ipenderūt cū ipi h̄ viderēt z audirēt.

Senatusc̄. terculianum q̄ cauek matri non auie de testi successione deferēda, vt mī ingenua trium liberoꝝ ius habens si libertina q̄rto filio succedit defuncto nō existētib⁹ vltimis liberis vel emācipatis, nec a patre nec a mre defuncti. lz nouo iure. z si solum vnū pepisset siue sit ingenua siue libertina idē ius versak. Vl' senatusconsultū terculianū dī cū mres vocank ad hereditates filioꝝ p senatusc̄. tercu. vt insti. de testa. p totū. z no. ff. de excep. rei iudica. l. si iure. in ꝓnci. z maxīe in. l. j. ff. e. ti.

Senatusco. trayanū al's carulanū statuit si inter plures heredes infans sit q̄ fari non possit, z ipl rogent seruū manumittere. Nō tō libertas intercidat, q̄ fari nō pōt infans, nec suū pōt vēdere, sz estimatis ptibz seruū manumittāt salua portōe infantis

Senatusco. damasyanū dī q̄ cautū ē si abest ille iusta cā q̄ libertatē dz. Et p̄ pnunciatuz sit q̄ pride libertas ei cōpetit vt si ab ipo directe data esset.

Senatusco. trebel. a nouo iure incremētū z formā hāc accepit vt excluso senatusco. pagazyano liceat hereditatē restituēti q̄rtā pte retinere int' ipm z fideicōmissarīū p rata portōe dimissis actōibz ꝯ cōez stipulatōez z si totā hereditatē volēs restituerit ad euz. z in eū oēs trāsfert stipulatōes.

Senatusco. turpilianū q̄ statuit ne q̄s publici iudicij crimen intentans ab accusatiōe publici criminis cā ordinata. l. post inscriptionez z fideiussionē datā desistat abolitōe nō impetrata.

Senatusco. velleyanū inductū est in fauorē mulierum. s. illaz q̄ leuitate sua z sexus fragilitate se z sua obligāt p alijs fideiubendo vl' obligatōz in se recipiēdo. p q̄ senatusco. eis subuenit z pcedit vt ipe indēnes seruentur. z si puentātur p tali obligatōe pñt opponere exceptiōez senatusco. velleya. cessat aūt hoc senatusco. cum mulier renunciauit velleya. z oī auxilio. ff. e. ti. l. vl. Et dictū est a velleyano psule q̄ fuit auctor illius statuti. Et nota q̄ mulier pōt renūciare velleyano absq̄ alio certioratōne. vt no. in. l. iuris ignorātia. C. q̄ admit. ad bo. poss. Et Bal. ibi distinguit tria mēbra. Aut mulieris intercessio vl' fideiussio est fm leges. Aut pter leges. Aut ꝯ. Primo casu nō est q̄renda certificatio. cū nō sit opus renūciatōe. ex q̄ lege pmittēte fideiussit. Et sunt quinq̄ casus Primus si intercedēdo aliquā pecuniā recipit. z sic se obligat. l. antiq̄. in pn. ff. ad vell. Scōus si scō intercessit. l. si mulier pfecte etatis. ff. e. ti. Tertius si p dote fideiubeat. l. fi. eo. ti. Quartus si p libertate alicui? z in cā pia. Quītus si apud miorē intercedat. ff. de mio. l. si apud. Scōo casu. aut ē certificata aut nō. Si pmū. valet renūciatio fuata solēnitate. videlz cum instrō pub. z testiū subscriptōe. Si scōm. nō valet. Fallit tū in duobus casibus. Primo q̄n fit renūciatio in iudicio valet coloze z fauoze iudicij. Secundo si interuenit iuramentum valet fm Bar. in. l. sciēdum. ff. de ✠. ob. z fm Bal. in auc. sacra pubez. C. si aduer. vendi. Tertio casu ptingit ꝯ legē fideiubere duobz mōis Primo p marito nō in sui vtilitatē sz marīti. Scōo omissa solēnitate instrī z testium. Hec addit Bal. sup addītiōibz Joh. an. in Spe. ti. de dispu. z alle.

Senatusco. iunianū post vocatōez ad libertatē pducit p̄miū heredē suū vl' emptū siue dñs ex iusta cā absit siue latitet. siue nō vult māumittere sit fuil' pditōis scitis quatis pactis suā velit mutare snīaz siue pditōez pēa ꝯ collusoze pmissa. z detegēti pmia talit donādo. vt de iure p̄tonatus nāciscat

Senatusco. volusianū statuit q̄ q̄ improbe in litem coeūt aut q̄cq̄d ex pdemnatione in rem ipius redditū siue relatuz sit. l. iulia. de quataui tenet.

Senatusco. fayla. ī dissuetudinē abijt introducēs adoptōez fieri p tres mares adoptātes. z tres intercedētes emācipatōes.

Senatusco. largitianū merito ē abrogatum latinā inducēs libertatē q̄ q̄s morte sua reciplebat extra libertatē.

Snīa fm Azo. in sum. C. quō z qñ iudex sē. pfer. dz. Qñq̄ pōt dici cuiuscūq̄ ozōnis significatio. Qñq̄ ponit p opione magoz. Qñq̄ dī q̄cq̄d alicui de re aliq̄ placz. Qñq̄ est deportatio. Qñq̄ excōicatio vl' interdictū sz improprie. q̄ excōicatio vl' interdictū potius punit q̄z finē cāe imponit. Jō potius pōt pēa dici q̄z snīa vl' diffinitio. Qñq̄ snīa dī q̄cumq̄ iudicātis pceptum nō nature. nō iuri. nō bonis moribz ꝯriuz. Et fm hāc significatiōez distinguit. Quia snīaz alia ē diffinitiua. alia interlocutoria. alia quētionalis. alia que dī pceptū. alia mulcta. alia dispensatōis. Et pōt sic describi snīa diffinitiua. Est diffinitio iudicialis pcroversie finem imponēs. ff. eo. ti. l. j. Et addūt q̄dam ad diffinitiōez indubitata. z q̄ nullo remedio attētari possit. p. l. elegāter. ✠. si post rem iudicatā. ff. ō trāsac. Vl' sic describit sententia diffinitiua. Est diffinitio iudicialis cōtroversie finē iponēs ex pnūciatōe iudicis dānatōez vl' absolutōez ptinēs. Et hec pncipalē diffinit q̄stionē vt q̄n auditis vtriusq̄ ptis allegatōibz cā terminat. z finis pncipali negocio iponit quā semel latā iudex

reuocare nō pōt: z iudex esse desinit z offō suo fungit, dz retineat iurisdictōz ad exequē dum, de offi. dele. c. in lris, z. c. q̄rēti. Sz an cozrigere possit si dicat absoluo p ꝓdemno vide Bof. in sum. de sen. z re iudi.

Snia interlocutoria est snia semiplena que pfert int̄ pncipium z finē cāe nō sup pncipali, sz emergētibus z incidētib⁹ q̄stionib⁹, puta sup libello offerēdo vl' ꝓcipiendo, vel dāda dilatōe aut denegāda, z silib⁹ pncipali cā durante, vt qñ iudex nō residens p tribunali interloquendo int̄ ptes sine solēnitate sc̄pture aliq̄d pnūciat de plano vl' sup aliq̄ incidēti vel emergēti extra pmū intentū pncipale, z hanc reuocare pōt iudex siue sit ordinarius siue delegatus, siue arbit', dz tū cum cāe cognitōe ferri z iudice ꝓcedente nō ꝓcedēte, ij. q. ij. §. spaciū. fm Bof. Et snīaz interlocutoriā fert iudex ꝫ reū ꝓtumacē qñ citato reo z nō venīēte pnūciat actorem fore mittēdū in possessionē rei aut bonoꝝ p mēsura debiti declarati, vl' rei petite ꝺ emergēti q̄stione, vt qñ est q̄stio int̄ ptes vl' aduocatos vtꝝ aliq̄s sit recipiēdus in testiomū zc̄, vt sup. Et illa snia trāsit in rē iudicatā q̄ ad duo, s. vt remedio appellatōis attēptari nō possit, z vt excipiat ex ea, c. cū dilectus, ꝺ elec. i fi. Nō aūt vt ex ea agat actōe in factū sīc ex diffinitia. A q̄libet em̄ tali pōt appellari fm canones, nō āt fm leges, generalit fallit in casib⁹, l. ij. C. vt li. pē. vl' dz si interlocutoria sit talꝭ que absorbebat totū ius alicuius, z istar habeat diffinitie, ita vt post interlocutoriā nō sit locus ad appellandum a diffinitia, sic ab ea appellat'. Secus si post interlocutoriā saluū sit bñficiū appellatōis a diffinitia. Boff. tenet pmū i sum. e. ti. ꝺ sen. z re iudi. Itē interlocutoria fm eundē est declaratio iudicial' sup aliq̄ articulo sūmarie ius tribuēs iter ptes. Et final'r oē ꝓbū a iudice i iudicio platum iudicialiter faciēs ad cāz est snia interlocutoria, vt i auc̄. de litig. §. omne. col. vij. zc̄. Et notandum q̄ aliud est snia, z aliud statutum. Nam statutū ferꝭ p futurꝭ delictꝭ, dicendo, Statuimus vt nullus hoc faciat, z faciēs sit excōicatus ipo facto, vt no. i. c. fi. de ꝓsti. li. vj. Snia ꝓo plata sic, Excōmunico te si furtū feceriꝭ, phibeō furtuz, qz tractus futuri tpis nō spectat ad iudicē, de hoc gl. optia. de sen. ex. c. romana. li. vj. p hoc ad. c. a nob⁹ de sentē. excō. Item differt snia a canone in hoc, qz canō archiepi in puicīali ꝓcilio ligat subditos tocius puicie, xvij. di. c. vl. snia aūt archiepi, dicēdo. Quicūq; furtū fecerit sit excōicatus nō cōphēdit subditos tocius puicie, sz solius dyocesis sue. vt ē gl. in. c. romana. pall'. Itē snia excōicatiōis siue iusta sit siue iniusta tz xj. q. ij. c. j. nisi in duob⁹ casib⁹, s. post appellatōez legittimā z itollerabilē errorē in forma. c. p tuas. de sen. ex. solet. z. c. venerabilibus. eo. ti. li. vj. Et quō snia trib⁹ modis dī iniusta. s. ex cā. ex aio. z ex ordīe. z ē glo. ij. in c. sacro. de sen. excō. Et illud itez vez est in snia excōicatōis in q̄ est spāle q̄ teneat non seruato iuris ordīe, alꝭ aūt snia lata iurꝭ ordine nō seruato nō tenet. C. de sen. z iterlo. om. iu. l. platā. Itē de diffinitia z iterlo. est glo. in cle. vnica. sup ꝓbo īterlocutoria diffinitiua. de seq̄strat'. pos. Et nota q̄ snia lata sup ꝓbo possessorio dī diffinitiua fm gl. in c. fi. de iudi. Et itelligit' qñ cā possessionis ē deducta pncipaliter in iudiciū. vel bz annexum ptorīū. Secus si p accūs veniret i iudiciū etiā diffinitia, put ponit finē cāe nunq̄ dat' sup possessione, nisi sit ꝓpetas annexa. vt ibi no.

Snia ꝓuētionalis est amicabil' cōpositio, vt qñ iudex ꝓuenit aliquē z cōmonet eū ne faciat ꝫ quētōez. Alꝭ snias. s. ꝑceptū, mulctā dispēsatōez. Reqre in locis suis.

Snia p errorē lata a q̄ nō est appellatū reuocat' si error pbabilis postea detegat'. vt in. c. fraternitatis. de frig. z male.

Sepcūs septē bz vncias. z nō dī ad respectū totius ptis assis. Reqre. s. as.

Sepulchꝝ ē locus in q̄ mortuus ꝓtinet. vl' sepultus ē. Sz monumētū dī idē locus sine corpe. Reqre. s. D.

Sepultura fm Boffr. qñq; dī offm̄ qđ impendit' sepeliēdis. Qñq; ipa terra ad vsum sepulture deputata. Qñq; tūba marmorea vl' lapidea. vl' locus ꝓcauus in eccl'iastico et miterio factus in q̄ corpus catholici q̄escit Itē sepultura ē ius funerādi in eccl'e cimiterio. Et nota q̄ in triginta casibus phibet eccl'iastica sepultura. ꝓimo. In mortali pctō publice decedēti. xij. q. ij. nō estimem⁹ Scōo latroni z furi. c. fures. de fur. Tertō in adulterio occiso. xxij. q. v. placuit. Quarto in torneamento occiso. vt de tornea. c. j. Quinto raptori occiso. ca. sup eo. de rapto.

Sexto heretico. xxxiij. q. v. sane proferr. z. c. sacris. de sepul. Septio selpm interficiēti. c. placuit. pall. Octauo excōicato etiā mioti. de sen. excōmu. a nob. z. c. sacrȝ. pall. Nono interdicto. de pe. z remiss. Quod decio publico vsurario. de vsur. qz in oibus. Un decio ꝓtēnēti ꝓfiteri z cōlcare. c. oēs. de pe. z remiss. Duodecio in taberna occiso. xxxiij. q. v. placuit. Tredecio ꝓpietario monacho vl regulari. c. monachi. de sta. mona. z. c. cū ad monasterium. cum si. eo. ti. Sz si clerici vel boni layci ab hostib occidunt vel submergunt vl p parietes oꝓmunt. debēt habere eccl'asticas sepulturas. c. sicut dignū. De homici. c. ex pte parentū. de sepul. xxiij. q. v q̄d ergo. Est aūt ius funerandi ptās sepeliendi in cimiterio prouenīēs eccl'ys exꝯcessi one pōtificī. Et sepultura eligēda ē apud loca magȝ religiosa. c. fraternitatē. de sepultu. Nā sepulture electio in loco non religioso fieri nō dz. Sz querit q̄s legault pdicatoꝛibus. xxx. pro sepultura efficit vsurarī. z sic carebit sepultura an adiuuat p legatū. Rn det Flo. qꝛ nō. Silr si legat pro celebratōe misse z iteruenit interdictū eccl'e tenet legatū in ꝑmo cāu. Rō: qz frēs nō sunt in culpa vl causa. Silr in scdo casu. vt no. do. catho. ō sat. C. de instl. vl' substl. l. j.

Sepe notat regulā in ȝrīū. vt i. §. in fraudē. Instl. q̄ z ex q̄. cau. manumit. nō lz.

Septa sunt clausure. z dī a seplo. vt ē in gl. in cle. ne i agro. de sta. mo.

Seq̄la dī oē id qđ naturalr seq̄tur ad aliud vt iumētū vitul' vacca. z sic aliq̄ prohibent nō qz ex se mala. sz qz ex bis mala sequunt. xxij. dl. denicꝫ. z. xxij. q. j. in nouo.

Sequester ē is apud quē res litigiosa depo nit a pluribꝫ z seq̄strat. vt el q̄ in cā vicerit reddat. dictus ab eo qꝛ occurrenti aut quasi sequēti eos q̄ ꝓtendūt cōmittit res. de ꝑ. sig. l. seq̄ster. vide de iudi. examiata. Est em fm Boff. depositarius rei in iudiciū deducte. vt. ff. depo. l. ꝓtio.

Sequestrū ē illud scptū qđ de sequestratōe ꝓficit. z si sit ex causa voluntaria transfert possessionem in sequestrū. Secus si cā necessaria. l. interesse puto. ff. de acq̄r. pos. vt no. in. c. examiata. de iudi. in gl. z in gl. cle. j. de seq̄stra. pos.

Seq̄stratio est rei de q̄ agit vel cōtrouersia vel separatio vl' dispositio vl' possessiōis inter dictio. Interi em qꝛ res apud seq̄strū ē nec actoꝛ nec reus possidet. vt. ff. de sta. ho. l. li bertus. Nō pōt ār illa dispositio q̄ seq̄stratio dī fieri nisi a pluribꝫ. q̄ꝫ als ē vnus z plures deponere possint. vt. l. lz. ff. depo. nā plures rē litigiosam deponūt q̄n de voluntate ptiū fit. etiā vnus deponere pōt de mādato iudicī. vt in glo. c. examiata. de iudi. z ibi p doc. Et nota qꝛ fm Boff. seq̄stratio fit aliq̄n cā obmittēde possessiōis. z tūc neuter litigātiū possidet. sz seq̄ster. Aliq̄n cā custodie. z tūc possessio remanet penes possidentē. z generalr ꝓhibita ē seq̄stratio. C. ō ꝓhi. seq̄. l. vnica. ꝑmissa ꝯo casualit. Prio voluntate ptiū vt lite finita res victoꝛi det. Scdo ex necessitate. ne ꝑsona suspecta cū re mobili aufugiat. Tertio ne ꝑsona suspecta circa rē imobilē fructus depopuletur vl' dissipet Quarto ꝓpꝛ ꝓtūacīā nō cauētis de collatōe bonoꝝ faciēda. Quito si ꝼuus de possessiōe fuit' ꝓclamat in libertatē. Sexto cū appellat ab executoꝛe. Septimo cū timet de seutia viri. nec pōt sufficiēter vxoꝛi caueri seq̄strat vxoꝛ. Octauo ne ꝑdat vēdēdi cōmodtas. Nono cū aliq̄s de comitibꝫ p̄sidis furtū patit. Nā res seq̄strat vsq̄ in tps successoꝛis p̄sidis. merito em seq̄stratio fieri non dz. nisi tunc demū cū timet ne possessoꝛ vel appellās fructꝫ depopulet. fm Boc. in sum. Alios casus in cle. vnica. e. ti. z. l. j. ff. ō col. bo. z fm Archi. in. c. qꝛ res. xj. q. j. Ubi late de hac materia z p Jo. mona. z Joh. an. in regula locupletari. de reg. iu. li. vj. vide etiā gl. fi. in. c. dilectus. de seq̄. pos. cū ibi no. Sz ponamus q ecc'a est apud aliquē seq̄strata vtr ille sequester lite pendente sup iure patronatus possit pūtare ad illā. Jnno. tenet q sic q tal' hz fructus. c. ꝓsultatōibꝫ. de iur. pa. Jmmo ꝓsentit ibidē rōe talī morꝫ ponēdo diuersitatē iter creditoꝛē cui ipignoratū est ius p̄onatus z seq̄strū. Nā creditoꝛ nō pōt pūtare aliquē. qꝛ supest verus dūs q̄ p sentare hz. sz seq̄ster pēdēte lite pōt ne eccl'a diu vacet. qꝛ neutra partiuz pūtare pōt añ litē sopitā. Fac bona glo. in ꝯbo bñficiū. in cle. vnica. de seq̄stra. pos. que dic seq̄str ꝑ sidere iura bñficij z bñficiati. z remittit ibi ad no. in. c. examinata. de iudi. p Johā. an. Host. tenet ȝrīū qꝛ seq̄ster apud quem ius p̄onatus seq̄stratū est lite pendēte nō possit pūtare. nā nō hz possessionē ius patro.

ꝛ arguit a fortiori cū creditor cui impignoratū est ius pignoris, igit ꝛc. Et ꝫ tenendo dī ad motiuū Jo. de Imo. q̄ nō diu vacabit eccl̄a. Nā post q̄ttuor mēses i layc̄ ep̄s puidebit. c. cū ꝑt. ꝛ. c. ea aūt. de iu. p̄io. ꝛ vidē melior hec opīo. q̄ seq̄ster solū custodire dz fructus. vt isti restituat eos q̄ iniam p se reportabit q̄ ē natura seq̄stri. sz si p̄tet aliquē quō fructū illū restituet. Secus vbi nulla deberet fieri restō. c. ex lr̄is. de iu. pa. ꝛ. c. cū venissent. de in inte. resti. ꝫ articulus satis disputabil̄ ē. ꝛ no. in. c. examiata. de iudi. vide cle. p̄all. de seq̄. poss. p̄cipue gl. in ꝫ. restituat. vbi dī q̄ seq̄ster limitatā hz ptātē de restituēdis fructib⁹ q̄ supportaſ onerib⁹ adhuc supsunt q̄ nō possit illos in ēptionē p̄dior̄ p būficio vel alīs in vtilitatē būficij conuertere. g̃ minus videt posse p̄tare.

Sēsus sapiētis nō arbitraſ ꝯ iura. Ūñ q̄n alter ꝯbentium paciscit aliq̄d facere ad sensum sapientis: alter ꝯbentium tenet ea facere que de iure fieri debent sup illo ꝯctu. q̄ sapiēs arbitrari ꝯ iura nō pōt. alīs sapiens nō esset.

Seruitus est ꝓstitutio iuris gentiū q̄ q̄s ꝯ ius naturale alieno subiicit dñio. ꝛ q̄n seruitus inducta sit. vide glo. sup ꝫbo fuum. de iudē. ꝛ sarra. c. ita q̄ rundā. optiaz gl. sup ꝫbo fuitutes. di. j. ius gentium. Vbi dī inducta p ebrietatem vel p̄scripta septennio. Sīle habetur. c. sexto die. xxxv. di. Vbi dī Nemo sciebat a cōsorte nature sue ob seq̄a fuitutis exigere. q̄ manebat añcꝫ vinum inuenirēt omibus incōcussa libertas. ꝛ nō esset hodie fuitus si ebrietas nō fuisset ꝛc. Sūt aūt duplices fuitutes. s. p̄diales ꝛ p̄sonales.

Seruitus p̄dialis est q̄daz ꝓstitutio q̄ p̄diū p̄dio subiugat. ꝛ fuitutes p̄diales. lex reales appellat q̄ sequunt p̄dia. ꝛ ea ꝓstitutio eatenus tenet q̄tenꝰ expedit p̄dñs. l. ad fructus eoꝝ p̄cipiēdos.

Seruitium aūt p̄dialium alie sunt vrbane: alie sunt rustice. ꝛ has q̄dē fuitutes lex dīc esse iura cōia q̄ libertatē sunt. Ūñ no. q̄ fm Azo. in sum. C. de fui. ꝛ aq̄duc. ꝫ ꝫbū ius in eadē lege ꝛ in eadē voce supponit. p fuitute. Dictio em̄ sel posita duas q̄ñcꝫ iportat significatōes. s. ꝑtiā vl ipropriā vel vtrāq̄ Propriē autez fm diuersa dicunt fuitutes. Nā si nō possez ex edibꝰ meis exire i agros meos vl̄ pueire ad viā p̄blicā nisi p agros tuos l̄ortos emi a te lniaz eūdi. hec lnia dī fuitus itineris. q̄ p̄diū tuū in ꝫ mihi fuit.

Seruitutes rustice sunt q̄ p̄dñs rusticis debent. velut iter act⁹ via aq̄ductus aq̄haustus pecoris appulsus ad aquā. ius pascendi. calc̄ coquēde. arene fodiēde. q̄ tria vltia p̄ñt dici noīate fuitutes rustice. sz supiora p̄dñs noib⁹ carēt. q̄ oīa req̄re loc̄ suis. Nā iter ē ius q̄ ex ede mea p agros tuos possuz in vicos p̄blicos exire vl̄ intrare. Sz aq̄haustus ē vt aquā haurire possim ō puteo tuo.

Seruitutes vrbane sunt q̄ p̄dñs vrbanis debent. s. ītuitu alicuiꝰ edificij. Nā edificiꝰ in herēt velut altiꝰ tollēdi aut nō tollēdi. ne deficiat luminib⁹. vl̄ pspectui domus vicini. Itē stillicidiū aduertēdi vl̄ nō aduertēdi in tectū vl̄ in areā vicini. vt stillicidiū tecti mei cadat in areā vl̄ fundū eius. Itē vt liceat īmittere vel p̄ñcere tignū in pietē vicini. Et nota q̄ an fuitus sit vrbana vl̄ rustica colligit ex q̄litate p̄dñ cui debet ipa fuitus. ꝛ nō ex q̄litate fuitutiſ. Ob̄ pz. Nam talis est fuitus q̄le est p̄diū cui debet. Si em̄ stillicidia domꝰ mee q̄ē vrbanū p̄diū p̄uerto in areā tuā q̄ est rusticū p̄diū dicet vrbana fuitus. ꝛ ecōtra si tignū edificij mei cā iponendo ꝓ fructuū facti q̄ō est p̄diū rusticū īmitto in parietē domus tue dicet rustica fuitus. Etiā si domus tua sit vrbanū p̄diū. Itē nota iuxta ꝑmam acceptōez fuitutis q̄ multiſ modis q̄s redigit in fuitutē. de q̄bus insti. de iur. p̄sona. in tex. ꝛ in glo. Ūñ vt liber seruus fiat sunt ista necessaria. Annis. xx. iuuenē q̄ vendit esse. Rursus cū fuū cui vendit esse putare. Et iuuenē p̄cium q̄ō velit ptiſparare. Et q̄ sit liber sciat hoc q̄ vendit iste. Que si defuerint fuus nō cogit esse. Patet ergo ad ꝫ q̄ttuor req̄sita. Prio q̄ sit annoꝝ xx. Scō q̄ vendat ig̃rāti p̄dictōez libertatis. Tertio q̄ eo aīo vt p̄cij ptē bēat. Quarto q̄ sciat se liberꝰ. De ꝫ vide gl. §. pe. insti. tl. p̄all.

Seruus ē q̄ de iure gētiū vl̄ ciuili dñio alieno subiicit. In hac pte ꝛ ius gētiū ꝛ ius ciuile detraxerūt iure naturali. Et dicunt seruī nō a fuiēdo sz a fuādo. Imperator em̄ vel p̄nceps captos ab hostib⁹ q̄ fui sunt capiē tiū vēdere iubet. ꝛ p ꝫ saluare ꝛ nō occidere hostib⁹ em̄ captiſ. ꝛ sic in fuitutē redactis ꝫ

seruandū est qđ vtile z benignius vsuz ē.s. eos occs ꝯuari z nō occidi, ꝟ em benignitatis ē,sz occidi crudelitatis. Jō etiam dicta sunt mācipia,qz ab hostibꝫ manu capiunt. vt insti.de iur.psona,z.ff.de sta,ho,l,libertus. Sūt etiā ꝯui verne q̄ sunt ex ancill' manētibꝫ i domo,l,ticie textozes.ff. ō le.j. Alij sunt ꝯui lecticarij q̄ faciūt lecticas,c,ti.

Seruus ordinarius dī q̄ alijs ꝯuis est ꝓpositus,s,q̄ bz alios ꝯuos sub se q̄bꝫ ꝑest z ꝑcipit eis q̄d vult.

Seruus vicarius ē q̄ ꝯuo ordinario subministrat.

Seruus mediastinus vl' medianus ē q̄ medijū gerit actū.s,q̄ nec ē ordinarius nec vicarius,sz medius inter hos z illos ꝓnumerādus.

Seruus librarius a libra dict⁹ē.s,q̄ pōderibus ꝑest,z libre nūmoꝝ z ꝓmutatoꝝ custodiā bz in domo dñi sui.

Serui insulani al's insularij sunt q̄ retinenť in insula,l,in domo,nec mittunť in agros nec in villā. Domus aūt insula dī eo q̄ insunt ei bitatozes. Lz insula q̄nq̄ dicat in salo,l, in mari sita.

Serui villici sunt q̄ ad villā mittunť.

Serui victozes sunt q̄s q̄s victos bz ꝑpandi causa.

Serui cubicularij dicunť q̄ lectū z cubiculū dñi sui,ꝑcurāt,q̄ vulgo camerarij vocanť a camera.

Serui dedicticij dicunť q̄ in morte liberi z in vita sua ꝯui sunt q̄ꝝ libertas sub lata est,vt insti,de libe.§.libertinoꝝ.

Serui latini sunt q̄ a dñis erāt māumissi vt in vita essent liberi z in morte ꝯui,z eoꝝ bona tanq̄ ꝯuoꝝ ad dños deuoluebanť.vt in §.pall',insti,de liber.

Serui atriarij vl' atriēses sunt illi q̄ atrij custodiam faciūt.

Seruꝰ corruptꝰ dī ꝯuus q̄ ꝑ alicuius inductionē factus ē de bono malus.vl' de malo deterioz.s,in aīa z corꝑe

Serui corrupti actio,Re.s.Actio.

Seruiana z q̄si ꝯuiana actio,Req,s,Actio

Seruꝰ pblicꝰ dī tabellio.nō qz ꝯuꝰ,sz qz pblicū exercet officiū,ff.de adop,l,nō alit.

Seruus heres,Req̄re,s,H

Serui artharij,Req,s,Artharij

Seruꝰ ordiatꝰ postea restitutꝰ dño gaudet.c, si q̄s suadēte,xvij,q,iij. Nec mīmonijū ꝟ-

bere pōt post votū,de ꝓuer,ꝓfuga,qđ q̄dā z ꝟ no,gl.iij,dī,c,ij,nec iudicabiť a dño,sz ab epō.xcvj,dī,si imperator.

Sericopulate dicunť vestimēta q̄ inserunť z texunť serico,vt i.l.si q̄s,C,de mune,li,xj. ꝟm Accur.

Seu ē dictio disiūctīa.C,de sa,san,ec.l,generali,Et aliqñ ampliat.ff.de aur,z argē.le,l, si q̄s ita,z ꝟm Bar,i,d,l,generali,z no,lxij dī,ego Lodo,z,lxxv,dī,c,vl,in fi,z ꝑ Archidia,de fo,cōpe,in,c,j,li,vj.

De BJ

Sicarij dicunť homicide z interfectozes dicti a sicca ferro vl' cultro. Insti,ō pub,iu.§,sicarij,Etiā dici pñt siccarij q̄ alicuius vite armis insidiank.de pe,dī,j,si q̄s cuz telo,z de homici,c,sic dignū.in glo.

Sicca ē ferꝝ vl' cultellus bꝛcuis ex vtraq̄ ꝑte scindēs z acutus q̄ maxie vtunť q̄ apud italicos latrocinia exercēt,sz eius interꝑtatio ē larga vt ꝓtineat telū lapidē lignū z qđ libet ferꝝ.vt Insti,de publ',iu,§,itē lex,z,§, siccarij,ꝑall'.

Signū q̄d sit z quō signū differt a sacrificio de ꝓse,dī,ij,sacrificiū,z,c,signū,z quō multiplex sit signū,vide ō ꝓsue,c,ij,i gl. Et signū pditōis religiosi ē qñ ꝑsona ꝑ ꝑsonā sepelit in sterq̄linio,vt ō sta,mo. cū ad monasteriū

Syllabe error non nocet,vt no,de fi,instru, exꝑte,in glo.

Signare ē aliquā formā vl' signū alicui imꝑmere vl' notam ꝑponere,vñ testiñ signare,i, notare dz q̄s vt notum sit illud qđ in testō scriptū est,ꝟm Jsi.li.v,Eth. Sz subsignare ē subscribere,vt si testes vocati z rogati a testatore subscribank.

Sigillati,i,singulariť,ita exponit Host,i,c, venerabili,de testi,z Archi,in,c,pñtiū.§.testes,e,ti,li,vj. Fac ad ꝟ de pbē,c,ad hoc sz, lxxxix,dist,c,singula.in ꝓn,Itē in symbolo Athanasij,Quicūq̄ vult saluus esse.

Significatio ꝟm Azo,ō ꝓ,sig,ꝑprie ē demōstratio facta ꝑprio noie rei de q̄ qrit attributo,sz large ponit si ꝑprium nomē nō iteruenit ar,sz tñ res ꝑ aliud ꝓbū qđ aliq̄ mō accedere posset ad oñsionē rei notificet.

Silentiarij sunt idē qđ ꝓsillarij vl' secretarij ꝓncipis q̄ silere debent occulta z ꝓncipis ꝓsilia,vt.ff.de mino.l,verum,gl,iij,l,illud. C,de coll'.

Silua ceduo ē que ad ħ vt cedat deputata ē
z dī apta cedi.qz facile succrescit
Silua pascua dī que pascuis pecudum est
assignata.
Silua palaris ex qua palī z podimenta su/
muntur.
Sil'itudo est rex differentium cōpatio. fm
Boe. Et q̄ sil'itudo ad spēz vl' genus refera
tur ē gl. notabil'r in ꝑbo curā aiaꝝ. in. c. non
pōt. de ꝑbē. li. vj.
Sil'e dici ñ pōt vbi dissil'itudo subest. xxvlij
q. j. sicut em̄. z. l. iij. ff. de iniusto rup. testa. z
qualiter interꝑtet hoc verbū sil'e. vide. c. oli
de ꝑbo. sig.
Symonia fm Bof. ē studiosa cupliditas vel
volūtas emēdi vel vendēdi spūale vl' spūa/
li annexū q̄d spūale cēset. Jus em̄ pcipiēdi
puētus p̄bēdales. s. p̄bēde vl' rōne p̄lature
spūale nō est sz annexū spūali. s. canonie ꝓt
res tpales q̄ illo iure puenīūt. s. vt fructꝰ. j.
q. iij. si q̄s obiecerit. sic z ius p̄onatꝰ dī an
nexū spūali ꝓt q̄ dā ꝯfederatōez. qz cadit in
laycū a q̄ possidet. vt. c. de iure. e. ti. Et dī a
symone mago q̄ fuit ꝑmus auctor hui⁹ sce/
leris in nouo testō. Jp̄e em̄ voluit emere grāz
spūscī a btō Petro. Sic z Byezi in veteri
testō voluit grāz sanitatis naamā syro vēde
re. vt. iij. regū. v. Uñ symoniacus dī ꝑcie
emptor spūalīū. sz gyezitic⁹ vēditor eorundē
j. q. j. q̄ studet. Et ē symonia pctm̄ enorme
respectu eiꝰ q̄ p symoniā bñficiū acq̄siuit q̄
pniaz agere ñ pōt bñficio retēto. vl' dī enor
me. l. indispēsabile. qz dispēsari nō pōt cum
symoniaco. nisi bñficio resignato. sic̄ in sy/
moniaco in ordie ꝓfugit. vt. iij. dī. nerul. z
symoniacus etiā occultꝰ in ordie suscepto q̄
vicioſum hz caracterē. vt. j. q. iij. in q̄busdā.
Suspēsus est q̄ ad se z q̄ ad alios. j. q. j. re/
perit etiā symonia sola intētōe absq̄ pacto
vl' facto cōmitti. vt ī. c. q̄ studet. pal.
Symbolū ē q̄druplex. Qōdā apl'oꝝ. qō fm
q̄sdā theologos ꝓfuit. xij. articulos fidei p/
pter. xij. apl'os xp̄i q̄ vna z eadē hora instin
ctu spūscī ipm cōposuerūt. vñ dī symbolū
a syn qō ē sil'. z bolus morsell⁹. qz q̄sq̄ apl'o
rū suū bolū. i. ptē apposuit. fm alios theolo
gos verius ē q̄ ꝑncipales articuli fidei nr̄e
sunt tm̄. vij. fm q̄ tm̄. vij. sunt dona spūscī
q̄s q̄libet xp̄ianus scire tenet. Clerici expli
cite. layci iplicite. vt ptz de sum. trī. c. firmit.
in tex. z gl. Aliud est symbolum malus qō
canit in missa. factū in synodo nyceno ꝑter
grecos q̄ nō credebāt q̄ spūscūs ꝑcederet
ab vtroq̄. sz a p̄re tm̄. vt de ꝓse. dī. v. c. vlt. z
pe. Tertiū symbolū ē athanasij. s. Quicūq̄
vult saluus esse. qō canit in ꝑma. Quartuz
symbolū est iurꝫ. s. ꝑmus titulus. ō sum. trī.
z fi. ca. vt ait Jsi. vij. li. Eth. c. vij. in q̄ id qō
de fide catholica z summa trinitate in ꝑdi/
ctis symbolis ꝓtinet ꝓfirmat z repetit.
Simplex p̄ceptū ē cū p̄ter li. ꝓte. iudex ꝓfes/
sione ꝑtiū accidente alīq̄d p̄cipit. ꝑbi gra. si
q̄s a reo in iudicio absq̄ libello cum instō
debiti petat. r. z reus ꝓfiteat de plano. tunc
iudex sine alia cāe cognitōe vl' cōmissiōe si/
bi p̄cipiet vt certo termio soluat. z ħ dī p̄ce
ptū z nō sn̄ia. qz sn̄ia nō dī nisi qñ ordo iu/
diciarius ē seruatus.
Silīq̄ ē spēs monete. z q̄rta ps assis. sumit
etiam p̄ supfluitatib⁹ relictꝫ vino exp̄sso de
uuis. Uñ. Discens se silīq̄s cib⁹ vult fie/
ri scrophis
Syndicus ē pcurator vniuersitatꝫ vel colle
gij p certo salario ad iudicia ꝓstitutus. s. q̄
cāz vniuersitatꝫ agit vel defendit. Et dī q̄si
singulorꝝ causas dicēs. Est em̄ syndic⁹ gre/
ce defensor latine. Hā offm̄ eius ē agere vl'
defendere noīe vniuersitatis causas p̄ntes
vel emergētes vt. ff. q̄ q̄sq̄ iur. in rubr. z in
gl. j. z in. c. vnico. e. ti. Et q̄n dī cā vniuersi/
tatis agi p̄ procuratorē dz exponi. l. syndicuz.
vel actorē. vt de pcu. c. qz in causis. z de iur.
calū. c. cum cāz.
Synodus ex greco iterꝑtat⁹ comitat⁹ vl' cet⁹
z iter cetera ꝓcilia q̄ttuor venerabiles fue/
rūt synodi q̄ totā fidē cōplectunt q̄si q̄ttuor
euāgelia z q̄ttuor symbola z totidē padisi
flumia. Ptia nycena tricētorꝝ. xviij. eporꝝ a
ꝓstātino ip̄atore pacta q̄ dānata ē blasphe/
mia arriane pfidie de ineq̄litate scē trinita/
tis. Hā fm gl. dicebat p̄ez maiorē filio. z fi
liū maiorē spūscō. Scda centū. l. partꝫ sub
Theodosio senioꝛe ꝓstātinopoli ꝓdēnans
macedonū negātē spm̄scm̄ esse deū. z ꝓsub
stantialē p̄ri. sz fm glo. fuū p̄ris z filij. j. q. j.
eos q̄. Tertia Ephesina cētū epoꝝ sub the
odosio iuniore q̄ dānauit Nestoriū asseren
tem duas psonas in xp̄o. z btām virginem
nō dei sz hois tm̄ genitricem. Et hec ostēn/
dit in duab⁹ naturis vnam xp̄i personam.
z dī ꝑma ad differentiam synodi ephesi. si/
ue scde que fuit reꝓbata. dī. xvj. quoniaz.

sancte. Quarta calcedonēsis q̄ngētoꝝ cētū
z trigīta sacerdotū sub Merceano ꝓncipe
dānāo. Enthicē ꝯstātinopolitanū abbatē.
ꝙbi dei z carnis vnā naturā ꝓnunciantē. s.
diuinā post resurrectōez. di. xvj. c. sexta. Et
Dyoscoꝝ eius defensorē q̄ndā alexandrinū
epm. z Nestoriū epm cū reliq̄s hereticis. De
his ē tex. ad lr̄az. di. xv. c. canones. z. §. harū
ꝓz. z fm Grego. in. c. sequēti. Et de eisdem
Celasyus papa i. c. se. De his etiā vide tex.
§. suscipimus. in ep̄la. iter claros. C. ō sum.
trī. z fi. catho.

Si de ꝓprio significato importat ꝯditōez nō
tñ sꝙ eam significat. Uñ q̄ñq̄ facit dispositionem ꝯditionalem. Q̄ñq̄ executionē tm̄.
Q̄ñq̄ significat cām incertā. Q̄ñq̄ certam
Q̄ñq̄ euentū incertum nō ꝯditionalem. qz
nō suspendentē. Q̄ñq̄ accelerationem. Et
q̄ñq̄ nihil significat. Exempluz ꝑmi ibi. ꝓmitto vl̄ lego si nauis exasya venerit. vt i. l.
ltaq̄. ff. si cer. pe. Scōi ibi iudex dīc. Do tutorem si satisdederit. qz sensus ē ꝙ pure dat
z immediate sit tutor. sz admīstrare non debet nisi ꝑus satisdederit. vt. l. mutuo. §. hāc
autem. ff. de tute. vbi dī. Hanc autem ꝯditionem si satisdederit ꝯditionem nō facere
rō est volūtas ꝓferentis. Hā tutor a iudice
nō pōt dari sub ꝯditōe. c. actus legittimi. ō
reg. iu. li. vj. etiā qz iuitus dat tutor. g̱ nō stabit in volūtate sua ꝓ ꝯditōz. nec iudices in
decernēdo solēt facere iudicia sua ꝯditionalia. Exemplū tertij. Lego Ticio si negocia
mea gesserit. Et ē aliud exp̄mere cāz ꝓ qz. z
aliud ꝓ si. Hā ꝓ qz exp̄mendo falsa cā non
viciat. sz ꝓ si viciat. l. demonstratio. ff. de cōdi. z demō. nisi aliud appareret ex voluntate disponētis. Etiā q̄ñq̄ si capit ꝓ qz. vt ibi
Si deus est. qz ꝗ subiecta materia. z fides
catholica hz q̄ deus creator est omniū certitudinaliter. Quarti q̄ñ ille euētus ē de p̄ñti vel de p̄terito. vt ibi. promitto vel lego si
rex est parisius. vl̄ fuit tali die. vbi euentus
est disponētis. vl̄ disponēti incertus. nō tñ
ꝯditionalis. qz nō suspēdit. nā actus purꝰ
stati valet vel nō valet. vt. §. fi. insti. de ꝙ. oblig. z sic accelerationē significat. Et iaz q̄ñq̄
nihil significat. vt ibi ꝓmitto si talis mortetur. ar. l. puꝑillus. §. q̄ sub ꝯditōe. ff. de nouā. z delega. qz nō pōt significare ꝯditōem
que est de euentu futuro incerto. Hz qz nihil certius morte. ergo materia subiecta nō
patit. Dicit tū Bar. q̄ in vltimis volūtatibus opat ꝯditōz dicēdo. Lego si heres moriet. vl̄ ū Sempronius moriet. nō ex eo q̄
mors sit incerta. sz an legatarius moriet añq̄z
heres vel sempronius. allegat. l. q̄b diebꝫ.
§. cuidā ticio. ff. de ꝯdi. z demō. vbi dī q̄ legatū tale si mī tua moriet est ꝯditōale. ꝑetrus dīc ꝫ q̄ ē puꝝ. Et si in tex. allegato dz
sumi ꝓ cū qđ significat ꝓncipaliter tps. z ꝓ
ꝯsequēs ꝯditōez. Itē nihil significat vt ibi
ꝓmitto si volueris. lego si heres voluerit. l.
sub hoc. ff. de act. z ob. qz actus in voluntate obligandi est. z sic nulla dispositio vel restrictio fit nisi disponēs videat decidere. l. si
ita exp̄ssisset. ff. de ꝯdi. z demō.

Si nō dederis. hoc cōplerū sic applicatū duobus ab eodē stipulātibꝫ. vel ꝓ actū sibi acq̄rētibꝫ dicēdo. Tu promittis mihi petro si
nō dederis Herico. z Henricus silr dicat.
Tu ꝓmittis mihi henrico si nō dederis petro capā tuam. Sensus huius dictōis est
q̄ altero li. ꝙ testa. deficit ꝯditio ꝓ alterꝫ apposita. z existit cōditio ꝓ ipm apposita supre sibi data. vt in. l. si ticius. ff. de ꝙbo. obli.
Rō est voluntas ꝓferentis sumpta ex hoc
q̄ ille non vult rē habere in casu in quo iste
habebit. Itē ibi ꝓmittis mihi stichum z si
eum nō dederis ꝓmittis mihi. x. noie pene
vl̄ loco eius significat q̄ si nō dedē stich9 cuz
pōt dari. sic q̄ est in mora dādi existat ꝯditio z stipulatio siue ꝯuentio penalis que ꝓ
dationem. x. cōmittit siue purificat. vt. l. stipulatus. §. j. ff. de ꝙbo. ob. Rō est volūtas
ꝓferentis sumpta ex hoc q̄ stichus est in
obligatōe ꝑmo deductus pure. Et ꝓ B agitur eū dari cū poterit. z promissor interpellabit dare. z sic de alijs. Finaliter añt semp
ad mentem disponentis recurrendum est.
qz sepe ꝓtingit q̄ vna dictio vel oro ꝓ vnū
capit in vno significato. z per alium in alio
Sunt ergo circumstātie attendende ꝓ q̄s
mens ꝓferentis declarat. vt sunt qualitates ꝓsone zc.

Si capitoliū nō ascenderis. si Ticio nō nupseris. si nauis exasya nō venerit. Hec ꝯditio ꝓ cautionem impleꝫ put testatorem voluisse ꝯcluditur sicut ꝯditio ꝓ illū modum
deficit vel existit ꝓ quem deficere vel existere ꝓferēs intelligit put ex ꝯditōis significato ꝓprio vl̄ alio ꝓsonali medio ꝯcludit ex
euētu vel defectu.

Si nō valet hoc iure valet illo. si nō valet iure testamenti valeat iure codicilloꝝ ꝛc. Hec clausule significāt si ñ pōt valere ex defectu solēnitatis vt testm̄. s. q nō sunt. vij. testes. vl nō sigillauerunt eodē ꝓtextu valeat iure codicilloꝝ. si sint ąnqz testes. qz disponens hoc voluit ꝛ lex admittit. significat ꝑ dictio si apposita bis verbis vl alijs q voluntas disponentis declarata ex ꝓbozꝝ significato vl alis ąuis mō dictat.

Si pepit. hec dictio si applicata ꝓbis diuersimode significat. put diuersimode applicat Verbi gra. dicēdo si tres pepit liber esto. significat q q̄rt⁹ pt⁹ sit liber. vt. l. aretusa. ff. ō sta. ho. si ꝑ vnū ꝓmo pepit ꝛ scō tres. ex eodē vtero. vl ꝓmo duos ꝛ scō duos ex eodē vtero. tūc ą q̄rto nascit ē liber. nec pōt dici q duo sil nascunt. qz natura ℔ nō patit. vt i. l. aretusa. ꝑ all. Alij dicūt si nascit mascul⁹ pſumit ꝓmo nat⁹. qz fortior. sz ℔ est in ꝓtū. qz femia citius pubescit ꝛ pficit. Alij dicūt q oēs erūt liberi. l. cū mr̄. §. fi. ff. ō fideicō. liber. sz hec nō fuit mēs testatoris. ꝑ pmū dictū melius.

Siue euenerit siue nō euenerit be ozōnes ō se sunt ꝓtioꝝ casuū. ꝛ tū ꝓiūcte significant puritatē. s. q actus ą disponit his ꝓbis sit purus. Et sumit significatū ex ℔ q certū est alterꝝ casuū euētuꝝ ꝛ sic dispositio redditur pura. fac. l. q si petēte. §. vl. vbi babet q vēditio facta ℔ mō siue nauis ex asia venerit. siue nō est pura. vt. l. pupillus. §. ą sub ꝓditione. ff. ō noua. vbi babet q ą stipulat sub ꝓditōe oīno extitura pure stipulat. vt. l. ita qz. ff. si cer. pe. vbi ꝓditio dr̄ cū incertū ꝓfertur. Et sic pz q hec ꝓditio nō reddit actum ꝓditionalē de p se. sz hec ozō applicata dispositōi vltie volūtatis eā reddet ꝓditionalem. vt. l. hmōi. ff. qū dr̄. le. ce. vbi dr̄ q legatū ℔ mō factū siue illud factū fuerit siue nō est ꝓditionale. ꝛ itellige siue nō fuerit infra certū diē ne in infinitū expectet. Et ꝛ certū sit alterꝝ casuū euētuꝝ. tū incertū ē an vltē legatario vl nō. ꝛ hec incertitudo fac ꝓditionē in vltis voluntatib⁹. fac. l. j. ff. de ꝓdi. ꝛ demō. Secus si in ꝓctu ą cure trāsmittit sive factū existat sive nō. ꝑ ꝓctus factus cū ille morier nō ē ꝓditional. sz in diē. l. nam ꝛ si moriar. ff. de ꝓdi. ꝛ demō. ꝛ sumit in his significatum ex cōi mō intelligēdi. nisi aliud certe apparet ex voluntate testatoris vel cōtrahentium.

De BD

Sobrini ꝛ sobrine dicunt ą vl q̄ ex patruelibus fratrib⁹ vl sororib⁹. ꝓsobrinis vl amicis pgeniti vl pgenite sunt.

Sobrinus ꝓpior ꝛ sobrina ꝓpior sunt patrui magni vl amite magni filij filie ve. ꝛ sobrinus nascit ex sorore.

Socer ē pr̄ mariti vxoris. in. l. sic aūt. ff. de rudi. Et tiā ē pr̄ vxoris mariti. vt. e. l.

Socrus ē mr̄ mariti vxoris. ꝓsocer pau⁹ ꝛ ꝓ socrus paula mariti.

Societas. Req̄re. s. Actio ꝓ socio. Hāvera societas fraternitatē inducit. vt in. l. vex. ff. ꝓ socio.

Solutio ſm Hoffr. ē rei q̄ debet redditio. instī. ą. mo. tolli. oblig. in pn. Vl large est ab obligatōe liberatio. Et alia ē naturalis siue vera q̄ fit ꝑ redditōez eius qō debet. alia ciuilis siue ymagīaria. Et fit multiplr ꝑ nouatōez. delegatōez. acceptilatōez. vl cōpēsationē. de ąbus in locis suis.

Soluēdo esse ē hīe vñ soluat vl vñ soluere possit insolidū ꝑ se vl ꝑ alium. ff. de ꝓ. sig. l. soluēdo. ꝛ sic dr̄ ąs esse soluēdo. ecōtra. nō soluēdo dr̄ ille ą soluere nō pōt.

Solēnitas sumit ꝑ actu reali. vt solennitas stipulatōis dū ąs fideiubēdo se obligat interrogatōe p̄cedēte ꝛ responsione sequente Instī. de fideius. §. fi. Et ℔ est notandū ꝑ intellectu huius si scriptū reperiret aliquē fideiussisse. sub ℔ ꝓbo significat solēnitas stipulatōnis nisi fieret in patria tali in q̄ efficax est simplex pmissio. Sil̄r in auctentico instr̄o si repit ibi scriptū aliquē pmisisse sub hoc ꝓbo includit solēnitas stipulatōis. l. j. C. de usur. ꝛ. §. si ita scriptū. Instī. de inutil. stipu. Et sumit significatū ex solēnitate instrumēti qō significat actū ibi ꝓtentū solenniter factū etiā ex pte notarius. qz notarij non rediguntur instr̄a in scriptis publicis nisi de actib⁹ coram eis solenniter celebratis. alis pmissio non facit de se solennitatem stipulatōis. Secus de fideiussione. dū saltez apparet instr̄ūtū ꝑ q̄ ꝛ penes quē. alis etiā nulla esset fideiussio. l. cū de indebito. ff. de proba. §. fi. l. ūcta. l. j. de fideius. ꝛ sic de alijs in ą bus includit solēnitas vel nō.

Solus ē cui nullus ē ꝓius. dr̄. vlij. si solus ꝓs audiēdus est nō debemus attēdere q

aliqs añ nos faciendū putauerit, z. vij. q. j. sciendū. In fi.
Sola ē q̄ fidei possidet meritū obedientia.
Solū idē ē qđ terra. Uñ. Sit tibi terra solū duo pñt vincere solū. Ubi pmū ē substantiuū neutri generis. Scđm adiectiñ masculini generis. Uñ dī. Quicqđ plātat seritꝫ vl̄ edificat, Oē solo cedit radices si tū egit. In ff. de re. diui. §. cū in suo.
Solidū. l. firmū. Et cōponit cū in, vt insolidū. l. q̄libet eoꝝ p se solū. vñ locū hz in pmissionib⁹ stipulatōe vallatis. q̄ stipulatio accipit p ꝓba futura. vt inserit insolidū se daturos vl̄ seruaturos.
Sors ē ars diuinādi. Diuinatio aūt ꝑtē in malo sumit. Itē etiā sors idē ē qđ sortilegiū vt extra de sorti. Itē sors ē portio hereditatis. eo q̄ p sortes solēt distingui hereditatū portōes. de p̄bē. cū fm apl̄m. xxj. di. cleros.
Sumit etiā p fortuna vl̄ euentu. xxvj. q. ij. sors. Itē p capitali capit. vt de vsur. c. j. z. ij. de ħ vide glo. in phe. cle. in ꝓbo sortis
Sortilegiū ē qñ aliqđ p creaturā diuinat. Et spēs diuinatōis numerant. xxvj. q. iij. c. igit z ea. q. v. ep̄i. z. c. nec mirꝫ. Etiā ois diuinatio q̄cūq̄ mō fiat. z q̄litercūq̄ vocet ē phibita z dānata. vt. xxvj. q. v. p totū.
Sortilegi vl̄ sortilegiste sunt diuinatores vel istī q̄ sub noīe ficte religiōis p q̄sdā qs scōꝝ vl̄ apl̄oꝝ vocāt sortes. vl̄ diuinatōes. sniaz. vel sciam pfitent. siue diuinatōis. aut q̄rūcunq̄ scripturaꝝ inspectōe futura pmittūt vt. xxvj. q. j. c. j.
Sotulares dicunt q̄si subtalares. a sub z talo. Et aliud sunt boti. gen⁹ calciamēti. vt in cle. ne in agro. de sta. mo.

De BP

Spectacula sunt q̄ fiūt in loco vbi ludebāt tragedi z comedi vt dicunt greci z habet in auc̄. de ꝓsulib⁹. Et spectaculū phibitū est. p ut sportat effusionē sanguis. C. de gladi. l. j ll. xj. z. l. legatū. ff. de vsu. z vsufru. Sz ludi pmittebant ad letificatōez ꝑsōl̄. vt comedie z sōl̄a. l. j. ij. z. iij. C. de specta. li. xj.
Spec⁹ ē altus loc⁹ supꝫ terrā p quē ducit aq̄ ff. de riuis. l. j. §. spec⁹. Itē ponit p fossa qua colligit aq̄. z ē ampla z rotūda. ff. de aq̄ plu. arcē. l. supꝫ iter. Ibi glo. ponit dīaz int̄ specus z cuniculū. vide. s. L.
Spēs significat terminū significatiuū plurū differētiū nūero. vt hō. ille terminus significat oēs hoies int̄ se differētes nūero q̄ terminus hō significat p ħ nomē spēs. put est vnū de q̄nq̄ p̄dicabilib⁹. Sz ꝑz legistas sumit spēs q̄ñq̄ p idiuiduo. vt seius stich⁹ fund⁹ cornelian⁹ dī spēs. put ex significato vel q̄uis alio medio ꝯcludit pferētē signifi care voluisse. vt si dicat testator. Ticio lego oēs ꝓuos. seyo lego stichū. ibi seyꝰ in stichō pfert. l. vxorē. §. felicissime. ff. de lega. iij. Nā spēs exp̄ssius legat q̄ gen⁹ z legatū spēl̄ p ualet. z aliqđ significat z opat. Silr ibi Lego ticiū vnū de ꝓuis meis. seyo lego stichū. seyus in stichū pfert. l. cū ita. §. j. ff. de opt. z elec. leg. nō obstāte. l. si heres. §. j. e. ti. qz ibi optauit de facto. Sz ibi. Lego ticio fundū sempronianū. seyo eiusdē fundi vsufructuꝫ seyus i vsufructu nō pfert. imo iter vtrūq̄ cōicat. l. si alij. ff. de vsufruc. leg. Sz si iudex diuidēdo dē. Ticio assigno fundū sempronianū. seyo eius vsufructū. solus seyus habebit vsufructū. l. z puto. §. j. ff. famil. hercis. Rō ē volūtas iudicis sumpta ex natura diuisionis q̄ agit recedi a cōione. Nā si vsufructus remāeret cōis nō fieret diuisio. nec recederet a cōione. Et hec diuisio z snīa iudicis esset euidenter iniqua qua in fundo eque vni adiudicaret tota ꝑpietas. z cuz ħ ps vsufructus. Jō sumit intellectus talis q̄ vni⁹ sit ꝑpietas. z alius vsufructus. qz hic nulla apparet ineq̄litas. Itē ibi Testator legat oēs ꝓuos cuidā nō capaci. puta deportato. z stichū seruū ticio capaci ticius habebit stichū. nec derogat legato generis p legatū speciei. qz legatū generis nullū est ipo iure. z sic nō ei derogat. vt. l. nā z si. ff. de iust. rup. z irri. testa. vbi. Qđ nullum ē rumpi nō pōt. Item ibi. Papa ꝯcedit gratiam alicui ad ꝑmum būficiū vacatuꝫ in puincia. Alij ad ꝑmum vacatuꝫ in dyocesi. etiā ꝓr pfert ad ꝑmum vacaturum in dyocesi ꝑter ius ꝓus acq̄situm ꝓri cui papa p secundam gr̄az nō vult derogare. Nā papa specifice noīat dyocesim ad ip̄ius gr̄e restrictionem. vt in illa dyocesi gr̄a tm̄ habeat effectum. Etiā qz hec gr̄a pōt habere effectuꝫ absq̄ hoc q̄ deroget gratie generali. Sec⁹ in legatis vbi oēs serui vni leganť. z alteri stichus legatur. qz nisi derogetur legato generis legatū speciei nō habebit effectum: z nihil operabitur.

Sperãt.l.putãt.instl.q̃ t a q̃.manumit.non li.§.in fraudẽ.ff.sepe.

Spoliatio ẽ a possessione rei īmobil' violenta t iniurīosa delectio.vl' rei mobil' ablatio dī violẽta.qz si q̃s spõte possessionẽ suã renũciauerit vl' abiurauerit locũ nõ habebit spoliatio.t p ꝯsequẽs restõ.Hã restõ spoliatoz ẽ ablatoz in iudicio reintegratio.t qz credendũ canones loq̃ sano intellectu spoliatus intelligit in casu q̃ crimialit' accusat q̃ tota sua substãtia vl' maiozi pte ipius se p violentiã destitutũ affirmat.qz nec nudi cõtendere.nec inermes inimicis nos opponere debemus.hz em̃ spoliatus ꝑuilegiuz vt nõ possit exui iam nudatus.vt ẽ tex.in.c.frequẽs.ō resti.spo.li.vj.Uñ.Cãtabit vacuꝰ coz̃ latrone viatoz.Vide Bof.in sum.ō resti.spo.vbi p̃dictã diffinitõz spoliatõis subtiliter declarat.

Spõsus t spõsa sunt q̃ inť se de futuris nuptijs pmittũt p ꝟba de futuro.a spõdeo sic dicti.i.pmitto.vt.l.ij.ff.de spõ.

Spõsa dī etiã quã pr̃ spõdet alicui futuram spõsam seu vxorẽ.vt.l.ij.ff.e.ti.

Spõsalia sunt futuraꝝ nuptiaꝝ ꝯuentio t reꝯmissio.ff.e.ti.l.j.t.xxx.q.v.nostrates t ita iste ꝯsensus ẽ de futuro mr̃imonio.Cõsensus ꝟo nuptiaꝝ est de pñti matrimonio Sz dic̃ Plac.eundem esse ꝯsensum sponsalium t nuptiarum.Sponsalia autez dicta sunt a spõdeo. Nam moris fuit veteribꝫ stipulari t spondere sibi vxores futuras.vt.l.ij.ff.e.ti. Inde spõsa q̃ a ꝑpõ facta est. t certa stipulatio potest interuenire.sz non ẽ necessaria. Et nota q̃ sponsalia dissolui possunt pluribus modis ſm Joh.an.in tractatulo suo sup quarto decre. Et no.sup rubr. de spon.

Sponsalitia largitas dī qđ dat spõsus spõse.sine aio tñ recõpẽsandi.sz oīno gratis vl' ecõuerso.t ita donatio dī cõtractus iure ciuili. Et illoꝝ sunt quattuoꝝ.s.stipulatio litterarum:obligatio:contractus emphyteoticus:t spõsalitia largitas.vt in.§.ius autẽ gentium. Instl.de iur.na.gen.t ci.in gl.sup ꝟbo pone.

Spoꝛtule sunt salaria apparitoꝛum. vel ſm Azo.C.e.ti. Forte apparitoꝛes ista non sibi sz p fisco recipiebant. Et illa reponebanť in spoꝛta vl' in aliquo simili vase.vt coꝛbe in q̃ ꝯsueuerũt aliqua poꝛtari.t ita sub tuta custodia fisco ꝯseruabanť. t sic ꝯtinentia ponũť p ꝯtentis. vt.C. de spoꝛ. t sup.l.iij.in rubꝛica.

Spurius ẽ filiꝰ ex incestuosis nuptijs natꝰ. t dī a greca voce spoꝛas qđ ẽ vulgo ꝯceptꝰ vel sine ꝑre nomẽ sumpsisse.vt.ff.de sta.ho. l.vulgo ꝯcepti. vl' ẽ natus de ꝯcubia.vt de renun.c.nisi cum p̃dem.§.ꝓsone ꝟo.in glo. que distinguit nocum:spurium: manserẽ:t naturalem.

De BT

Stabularij dicunť q̃ aduocatꝫ hospitibus t stabularijs ꝓponunť a stabul' sic dicti. Qui ꝟo sic receperunt hospites t sine equis vocanť caupones.

Stationarij dicunť milites q̃ vt alicui tenent stationem sunt ꝯstituti. Pñt etiam dici libꝛoꝝ venditoꝛes. quia faciunt stationem p libꝛis vendendis. Item dicunť elemosynaꝝ q̃storꝛes.in.c. cum ex eo.de pe. t re.vbi pbibeť talibꝫ p̃dicare. Et ponitť ibi forma ō verbo ad verbum eoꝝ que tales dicere debent populo:

Stadiũ ẽ octaua ꝑs milliaris Italici. qđ vt hystoꝛice referť hercules vno anhelitu curꝛebat t postea stabat. t ẽ spaciũ centũ t triginta passuũ ſm Azo. instl.de re.di.§. vniuersitatis.in glo.ꝟ.stadia.

Status ẽ ꝯditio hoīs in q̃ vt plurimũ põt. vt ait Plato.

Status liber ẽ libertas ꝯcessa sub ꝯditõne vt dicẽdo:lego seruo meo libertatẽ si nauis ex asia venerit.l.j.ff.de ꝟbo.ob. t c̃.

Statuimus bñ significat sn̄iaz diffinitiuaz vt.c.in bis.de ꝟ.sig. Et ĩportat cõiter nouũ ius secus decernimꝰ t inouamus.vt i.c.de cernimꝰ.de iudi.t.c.inouamꝰ.de treu.t pa. Hã discernimus discussionẽ dubij.inouamus antiq̃ iuris renouatõez.t statuimꝰ nouũ iuris pmulgatõez ĩportat.

Statutũ est ius ab homĩe positũ. vl' dispositio ex qua ius pducit. instl.de iur.na.gen.t ci. Et significat ius statuti ex ꝟbis in statuto posit̃ q̃ significat qđ sonat aut strictius. aut extensius. vl' aliter put obscuritas eoꝝ declarat. seu q̃is medio pbabili ꝯcludit. Hã in q̃busdam statutis ꝟba clare sumunť in suis ꝓꝑijs significatis nõ restrigẽdo nec extendẽdo.vt ibi statutũ imꝑatoꝛis dicit q̃ iudex q̃ dimittit ab admĩstratõe nõ soluat

pecunias vsure ab eo debite: nec ab eo exi/
gant: nec a fideiussore. l. ꝯstitb. ff. ad mu/
nicipa. ⁊c. Quãꝯ aũt restringunt ꝓba statu
ti. vt ibi. statutũ ẽ q̃ vir si manumiserit fuũ
dotalẽ de volũtate mulieris teneat mulieri
soluto mrimonio restituere q̃cq̃d q̃uenerit
ad ipm a liberto ⁊ etiã heres eius si ad ipm
q̃uenerit in q̃ statuto solũ cõphẽdit vir ⁊ he
res eius. sz nõ socer pr viri. l. si vir. §. devi/
ro ff. solu. ma. Quãꝯ significat extẽsius Verbi
gra. Statutũ ẽ q̃ ꝺuctores domoꝝ habi
tẽt in ill'. ⁊ nõ ꝺucãt alios. nec alios secũ in
domo ꝺucta p̃ pcio vl' gratis teneãt. vir cõ
duxit domũ talit'. certe extẽdit q̃ põt inhita
re cũ vxore ⁊ familia sua tota. nec facit ꝰ sta/
tutũ. vt. l. si ita stipulatus fuero. ff. de ꝓ. ob.
Bar. ℏ decidit hãc q̃stionẽ: statuto cauet q̃
q̃cũꝯ fecerit effũdi sanguinẽ in palatio ca/
pite plectatur. barbitõsor fleubotomat ali/
quẽ: an incidat penã. Et dic̃ q̃ nõ. q̃r statutũ
intelligit q̃cũꝯ iurgiose ⁊c. Etiaz pena non
dz imponi nisi p delicto. sz barbitõsor in ta
li casu nõ cõmittit delictum. igit ⁊c. nisi ap/
pareret de mẽte statuẽtis q̃ vellet ꝓhibere
de se licitũ puta effundere sanguinẽ etiã li/
cite p fleubotomiã ꝑt loci honestatẽ. Nam
tũc bñ staret ꝓbis statuti. ⁊ sic ꝰ faciens in/
curreret penã dãni vl' nõ lucri appositam si
statutũ velit ꝓhibere de se licituz in dubio
nõ est tenendũ. nisi clare hoc pateat. Et p̃/
dicta intelligunt̃ de extensione vl' restrictio
ne vltra quã ꝓba significãt de se. Si autez
verbũ hz plures significatões. tunc illa eli/
git quã eligendã significatũ verbi declarat
vt qñ lex dic̃ naturales filios esse in ptãte
p̃is. intelligit de naturalibꝫ ⁊ legitimis. q̃r
alijs legibꝫ declarat q̃ filij naturales tm̃ nõ
sunt in p̃is ptãte. Et nota q̃ significatio p
pria verbi dr illa in q̃ cõiter capit ipm ver/
bum. vt in. l. labeo. ff. de suppel. lega. Itẽ sta
tutũ imponẽs penã pecuniariam p adulte
rio vl' homicidio p q̃bꝫ est pena mortis de
iure cõi. vtꝫ valeat. Archidy. in. c. duo ista
noĩa. xxiij. q. iij. ⁊ in. c. fi. ne cler. vl' mo. li. vj.
Et Host. ⁊ Joh. an. in. c. fi. de ꝺsue. decidũt
q̃ non valet. q̃r ꝺstitutio dz esse iusta equa.
⁊ vniuersalis. iij. di. c. erit autẽ lex. Sz ista
est iniqua. q̃r p eam dat occasio facile delin
quẽdi. l. si vnus. §. illud ꝓ. ff. de pac. c. quẽ
admodũ. ⁊. c. si xps. ꝓ. q̃dam em̃. de iureiu.
Nil em̃ magis appetimus q̃ꝫ saturare vo/
luntatẽ nostram cũ possumus. Cum ꝙ q̃s
scit se p homicidio nõ morituꝝ. citius facit
nec suã culpã ptimescit cũ sperat posse redi
mere eam. Bal. solus apud legistas. in. c. j.
§. iniuria. de pa. iur. fir. in vsi. feu. Dicit sine
alĩq allegatõe ℏ statutũ inualidũ esse qñ i/
ponit penã pecuniariã puã. ⁊ sic nõ ꝓtẽpti/
bilẽ. alꝫ secus. ⁊ nihil allegat. Sz Lodo. ꝺ
Roma. ꝑbat p tex. in. §. pena. Insti. de iniu.
vbi dr q̃ valida erat lex. xij. tabularꝫ olim q̃
ꝓter delictũ iponebat penã pecuniariaz. ⁊
hoc ꝓter magnã vetez pauptatẽ. Itẽ alle/
gat glo. dicentẽ. Qui rustico aufert porcuz:
aufert sibi oculum. l. illicitas. ff. de offi. ꝓsi.
Itẽ rustici nõ audẽt optare pecunias in co
mitatu florẽtino. vt. l. dñi pdio ꝙ. C. ꝺ agri.
⁊ cen. li. xj. Itẽ statuta cõiter fiunt q̃ q̃ stete
rit in ciuitate p tot annos efficit ciuis. q̃ si
nõ steterit ꝓtinue. sz p maiozi ptẽ ꝓis an lo
cum habeat statutũ. Tex. ẽ singularis in. l.
cũ delanionis. §. sabinus. ff. de fun. instru.
instrõꝝ leg. Statutũ siue lex puniẽs vnũ
delictũ ⁊ psupponẽs aliud nõ valet in illuz
in q̃ nõ verificat delictũ psuppositũ. gl. vni/
ca. in. l. mãcipia. in ꝓbo aduocanduz. C. de
ser. fug. Verbi gra. Statutũ dic̃ turbans
aliquẽ in possessionẽ puniat pẽa centũ. ⁊ re
stituat possessionẽ. punit em̃ turbantẽ. ⁊ p/
supponit possessionẽ iniustã. Si ꝙ q̃s non
abstulit possessionẽ nõ punit pena statuti.
p ℏ dic̃ Lodo. de Roma q̃ lucratus fuit flo
renos. Itẽ rome erat statutũ q̃ q̃cũꝯ nõ
exẽgret dispositõez defuncti infra annũ pr
uaret oĩb bñficijs suis. excõicaret. ⁊ statim
restitueret bõa testatoris iuxta. c. si he: edes
de testa. q̃dam relictus executoz ex testamẽ
to nunc̃ habuit bona in posse suo. sz erant
penes heredem nõ fuit executus infra an/
nũ. ⁊ cũ fuisset bñficijs ꝓuatus ⁊ excõicat'.
Dic̃ Lodo. de Roma se determinasse q̃ ma
le fuerat excõicatus. q̃r p̃suppositũ statuti. s.
q̃ habuerit bona in posse suo. nõ verifica/
batur in eo. vt dicit. Hoc bene notandum.
Itẽ statuti causa cõpromitti nõ põt. casus
est in. l. nõ distinguimus. §. deliberari. ff. de
arbi. ⁊. c. causa. De in integ. restit. Potest de
ea incidenter cognosci casus singularis in
glo. cum ꝓponas. C. de re. credi. q̃r idem ẽ in
arbitrio qõ in iudice. De quo in. l. quotiẽs
C. de iudi. Item statutũ ꝓhibet habentem
vnum offm̃ acceptare aliud. si acceptat pe/

nã hz vt careat acceptato. z puatur officijs seu bñficijs. z salario pmi. Tex. singulars ẽ in. l. q̃sq̃s. C. de coar. pn. li. xij. z ibi p Bar. Jtẽ statutũ ẽ q̃ credat testib9 deponẽtib9 de credulitate an valeat. Dic̃ Host. z dñs Antho. de Butr. in. ca. j. de appel. q̃ nõ valeat. De hẽ fm Lodo. de Ro. i. l. j. ff. de vẽ. inspi. z ĩ. l. q̃d tũ. ff. õ aq̃ plu. ar. p dñm Antho. i. c. quotiẽs. de testa. vbi nõ valet dictũ testiũ p verbũ credo. Jtẽ statura ciuitat; iudex fua re iurat. q̃rit an iudicãs 3 statutũ ꝓtinens id qõ ius cõe sit plurus. z recedit in hoc an statutũ ꝓtinẽs id qõ ius cõe sit ius cõe municipale. Bal. l. ij. ff. de ꝓsti. pe. dic̃ esse cãm singularẽ. l. mgr̃atus. ff. ad municip. Et dic̃ Lodo. de Ro. hẽ nescio extendere. Jtẽ statutũ phibet aliqñ ne doc. salariati vadant ad allegandũ seu aduocandũ. z si faciũt debẽt deponi a mr̃icula aduocator. z puanr̃ salario illius anni fm Bal. singulariter i. l. placet. in fi. C. de epi. z cle. imo dãtes lniaz doctoribꝫ stipẽdiarijs reipub. aut armigers cũ nõ possint. q2 cor offm ad hoc nõ extendit vt vadãt ad balnea naturalia. vel alia loca siliꝫa. Salariũ illius tpis quo lniaz dederũt ipi officiales de pprio soluere tenenr. casus est singulars i. l. p banc. C. de erog. mili. an. li. xij. fm Lodo. de Ro. Jtẽ no. q̃ in statut; cõiter locum habet argu. a 3rio sensu. Hoc tamẽ est limitandum nisi ar. illud sumatur q̃ statuẽtes in penã inciderent. Tũc em̃ nõ valet. vt est glo. ĩ cle. j. sup ꝓbo facere. z eq̃situs. de vsur;.

Stellio dr̃ q̃ aio incõstans z varius est ꝓbo vel facto. vl̃ q̃ rem aliquaz obligault alicui z deide ipignorat alij non facta mentõe de ꝓmo. z generaliter q̃ in his criminalibus causis dr̃ dolus. In ciuilibus dr̃ stellionatus. Stellio em̃ proprie est aial varijs maculis plenum z venenatum siłe lacerte. Et est corpe pictũ lucẽtib9 gutt;. Vide de hoc sup̃. Crimẽ stellionatus.

Stychus est ꝓpriũ nomen.

Stygma est signum vel instr̃m quo brachia fabricensiũ figurabantur. cui erat impssum nomen impatoris. Facies ꝓo cor non figurabantur. vt. l. si q̃s. C. de pe. fm Jo. an. c. si iudex laycus. de sen. excõmu. li. vj. ĩ glo. ver bi agnoscitur.

Stipes ẽ pson a q̃ alij originẽ ducũt.

Stipulatio est firma verbor ꝓceptio q̃ q̃s aliq̃d se facturum daturum ve promittit alteri sup hoc ipm ĩterroganti. z dr̃ a stipulõ grece qõ est firmũ latine. Denoiatur etiam a stipite. Cõstat aũt stipulatio ex ĩterrogatione premissa z responsione subsequenti. quẽ admodum 3dictio ex affirmatõe z negatõe Hoc modo. Promitt; vel dab mihi decem pmitto vel dabo tibi. Qñq̃ dr̃ stipulatus ille q̃ promittit per stipulationem ꝑsiue. Vl̃ sic. Stipulatio est solennis promissio facta ĩterrogatõne precedente z responsiõe sequente.

Stipulationum alia est pura. alia ꝓditõna lis. z alia ĩ diem.

Stipulatio pura ẽ q̃ nec fit sub ꝓditiõe. nec in diẽ. sz pure. vt dicẽdo. Dab hoc dabo.

Stipulatio ꝓditionalr̃ hz fieri sub ꝓditõe hmodo. Promitt; mihi dare centuz si nauis ex asya venerit. z rñdes. pmitto.

Stipulatio in diẽ fit hmõ. Dab mihi. x. ĩ kalendis Julij. z rñdes. dabo

Stipulatio acq̃liana est q̃ nouat oẽz 3ctum Ut sic. q̃cq̃d mihi debes ex quacunq̃ causa. idem mihi promitt;. Si em̃ ex mutui datione mihi debitor sis velimq̃ acceptũ ferre. i. per acceptilationem remittere non poterit res expediri nisi p obligationem que in rem cõtrabitur. Reqre supra. Aquiliana actio.

Stipat9. i. vallat9. fulcit9. fm Jo. an. ĩ cle. pastoral. ꝓ. notorium. de re iudi.

Stinarij dicunr amatores. Idem dicuntur carnearij.

Stratũ dr̃ generalr̃ oẽ gen9 vest;. vl̃ oẽ indumentũ. vt. ff. de ꝓ. sig. Sz magr̃ ꝓprie vestes cubiculares dicimus stratũ a sternẽdo. vñ etiã via publica strata dr̃.

Stratores etiã a sternẽdo dicunr. q2 custodientes ĩ carcere reos ꝓdẽnatos puniebant. vl̃ stratores dicunr esse isti q̃ stabul̃ vel eq̃s stãtibus in eis pñsunt. Et dr̃ a stratario fm Azo. C. de strato. li. xij. in rubr.

Studium vt dic̃ Azo. est vehemens z assidua ad aliquam rẽ agendam cũ summa voluntate occupatio. ex qua voluntate labor in opus deferr̃. z pdit laboris tedium ꝓfus in oblectamentum.

Studium liberale z latinum oli tm̃ erat rome z Cõstantinopol̃. Jn alijs ãt locis non nisi ex pullegijs. vt. C. de stu. li. z in rubro z nigro. li. xj. z in pbemio. ff. hec ãt tria bodie

implo scisso studiū in multis locis fit z maxime Bononie q̄ legal' studij obtinet monarchiā. Sz vtq; in festis z diebus dñicis liceat studere, Jo.an.dic̄ q; sic dū studiū fiat sine solēnitate nō ꝓpt lucr̄ cū nō sit opus fuile, sz cū solēnitate puta in publicis schol' non lz. Antho.de But.dic̄ q; cā ꝓsilij dādi vbi necessitas suadet, s. qz cā est tpe plrura vl' de loco lōginq;, tūc lz studere etiā ad lucr̄. al's nō nec in sciētijs positiuis q̄ ad lucr̄ vl' honores tēdūt, sz in theologia z speculatiuis sic, z addit Panor. etiā in iure canonico cū sit theologia practica, qz tal' laborat in vinea dñi z efficit p̄ ꝫ speculatiuus, z abstrahit a vicijs, nō aūt cultus diuinus vl' offm̄ p ꝫ ꝓtermittit. Sanius em̄ ē maioribus studere z mētes occupare q̄s ociū inseq; vl' in laruis vagari, imo melius eēt domi māere q̄s festa eccl'ar̄, ꝓpt dñas visitare, vt no.c.j.ō fer.z.c. odi z pieci festiuita, vbi etiā vidua q̄ in corbonā duo minuta posuerat a saluatore oīb; p̄ferf, qz dñs nō ea q̄ offerunt tur, sz volūtatē offerētiū respic̄. Studeat ꝫ diligēs scholar̄ diebus ferlar̄ z alijs, qz non suffic̄ diu fuisse in studijs, sz bñ z laudabiliter vixisse cōmendādū est. xij.q.ij.gl'a ep̄l. in fi. Nec alicubi repēte fit summus, de pe.di.ij §. hec q̄ de charitate, z gl.i.c.tū ex lr̄is, de inte. resti. Et nō p̄t q̄s modico tpe multuz addiscere. l. xxvij. di. §.j. q̄uis igenium in bñ studētibus iterdum supleat tps. l. xxvij. di. monachus, vbi dī. Quantū de tpe decerpitur mox hoc docet habere, pbitas q̄ plixi or ꝓsuetudo nō cōtulit. Aduertat etiam dictum iurisc̄ sul. ff. de fidelcō. liber. in. l. apō iullianum. Ubi dic̄. Si vnū pedē tenerē in sepulchro adhuc discerē

Stupr̄ ē illicita virgis defloratio, q̄uis invidua cōmitti dicat. nisi sit meretrix. vl' illicita ꝓcubia. fm Leg. ff. de ꝓcu. l. in ꝓcubitu. in fi. Jtē cōmittitur in puer̄. ff. ad. l. iul'. de adul. l. stupr̄um.

De BV

Suarū. Reg. s. Porcarū

Suasio accipitur in bona pte vl' in mala. ff. de ser. corup. l.j. §. psuadere. z. C. ō fur. z ser. cor. l. si q̄s.

Subgrūda est vna ps tecti vniuscuiusq; domus q̄ icumbit extremis capitibus tignor̄ tectualium, vt. ff. de bis q̄ deiec. vl' effud. l. si ꝓ. §. si pretor ait. Et al's dī subgranida vl' subgrādia.

Subrogare est aliquē in locū alterius substituere vl' ꝓstituere, vt officiales vel iudices alios subrogāt. Et p̄t scribi, r. p. b. cōmutādo, vt surrogare

Suborratio est iformatio facta p aliquē de veritate tacenda. z falsitate dicenda. scōm Bullhel. de mon. Lau. in clemen. testibus. de testibus.

Subsignare est subscribere, vt testes in cyrographo solent signare. z quasdam notulas subscribere. Et q̄n subscribens se ꝓsentire dicat. z q̄n non est bona glo. i. c. presbyterorum. Jn verbo subscp̄serit. de re. eccle. non alie.

Substitutio est secunda conditionalis institutio. qz istitutio dī ꝑmus gradus. z substitutio secundus. Et lz substitutōnes in infinitum de vno in alium possunt procedere, tñ ois ista istitutio que fit post ꝑmā dī substitutio. z secundus gradus sic̄ secūde nuptie dicunt oēs q̄ sequuntur ꝑmas. Et diuiditur, qz substitutionū alia est directa, alia obliq̄. Et nota dīam inter verbum directum, obliquum. z cōmune. Ūñ directum est quod significat vt ille cui relinq̄tur vl' in quē disponitur sua manu recipiat. vt est verbū istituo. vt pz. ff. de here. ista. Jtem illud. Heres esto. vt ibidem. Jtem accrescat. sic̄ verbuz caplat vel accipiat. Sz verbum obliquum est quod significat vt ille in quem disponitur vel cui relinq̄tur de manu alterius accipiat. vt est verbum restituo. Fac̄. l. instituta. ff. ad trebel. z p totū ti. Jtez volo vt qñ p fideicōmissum ps hereditar̄ est restituenda. l. p̄ filium. §. fi. ff. de lega. iij. Jtem verbum Rogo zc̄. Sz verbum cōmune est qō vtrāq; significationem siue de manu sua siue de alterius recipiat. vt est ꝑbū substituo Sic̄ i. l. cēturio. ff. de vulga. substi. Hz em̄ qñq; directam significatōz, Qñq; obliquā. Substitutio directa dī cum nullo mediante q̄s capit hereditatem deficientis. Et directe efficit heres ipi testatori q̄ istituit eum Jnsti. de vul. substi. §. q̄ casu. Et hec subdiuidit. qz alia ē vulgar̄. Alia pupillar̄. alia exēplar̄. Alia breuiloq; siue reciproca. Alia compēdiosa.

Substitutio vulgar̄ dī q̄ de vulgo z a q̄libet fieri p̄t, dum tamē ꝫ testm̄ facere, z ille

ex testō cape possit. Et hec subdiuidit, qz q̄dam ē vulgaris exp̄ssa, z q̄dā tacita. Substitutio vulgaris exp̄ssa est q̄ fit ꝑbis negatiuis exp̄ssis h̄ mō, Ticius heres esto, z si heres ille nō fit vl̄ erit, Seyus heres esto. l. sit Sic em̄ istituo te mihi ticiuz heredē z si te noluerit vl̄ nō potuerit esse heres. sit heres Seyus. Substitutio vulgaris tacita fit p ꝑba affirmatiua, veluti cū ꝑbo miles puberē, z impuberē heredes istituit, z cōi ꝑbo eos substituit, h̄ mō sey ipubes, z meuꝫ pubes heredes estote, vl̄ sunto. q̄s vnanimiter inuicē substituo, Ul̄ sic, z in idē redibit, puberē seruū, z ipuberē heredes facio, z eos sibi inuicē substituo. q̄ substitutōe colligo q̄ si vn⁹ nō fuerit heres. Ul̄ si vn⁹ nō moriat. ali⁹ in solidū sit. Et dī vulgaris, qz fit a q̄libet ō vulgo, siue sit in ptāte siue non. Et dī tacita, qz puberē tacite vulgariter ipuberi substituit q̄ substitutio magis eēt pupillaris, nisi ꝓpter adiūctā p̄sonā. Sz i milite taliter substitutio pupillaris est ꝓpter priuilegiū militis q̄ substitutio q̄tū ad puberē vulgaris est, q̄tū ad ipuberē pupillaris est, qm̄ si pubes hereditatez adeat p ptē sua nō euanescit institutio pus facta. sz si ipubes hereditatē adeat pusq̄ expleuerit pubertatē, Uñ sub exp̄ssa pupillari continetur tacita vulgaris, ff. e. ti. l. nam hoc iure.

Substitutio pupillaris est q̄ soli pupillo z ipuberi fit. Et ē etiā duplex, alia exp̄ssa, alia tacita. Substitutio pupillaris exp̄ssa fit hoc mō. Iste filius me⁹ ipubes heres esto, z si heres nō erit, aut si heres erit, z infra pupillarē etatē decesserit ille heres esto. Ul̄ sic istituo mihi in heredē, T. filiū meū pupillū, z si nō erit z si erit heres, z infra ānos pubertatis, vl̄ in pupillari etate decesserit substituo z seyū. Hec dī exp̄ssa substitutio, qz i ea oīa ꝑba exp̄munt q̄ exp̄mi oportet.

Substitutio pupillaris tacita ē hec. Filius meus ipubes heres esto, z si ille nō erit iste heres esto. Ul̄ sic, q̄s mihi heres erit, sit heres filio meo. Hec dī tacita, qz ꝑba q̄daz nō exp̄ssa h̄ tacite subintelliguntur q̄ exp̄mūtur in exp̄ssa substitutōe pupillari. Nam p hāc tacite intelligit q̄ si filius decesserit i pupillari etate ille q̄ erit heres p̄i erit heres filio. Et debent ille pupillares substitutōes solis pupill⁹ in ptāte parentuz exūtib⁹ z ab ip̄is parētib⁹ fiūt, p q̄ō euidēter p̄z, q̄ non a mre sz a solo p̄re fiūt. cū mr̄ filios nō bēat in ptāte. Sz nūq̄ substitutus ex pupillari exp̄ssa repellit a mre pupilli, z substitutus ex tacita repellit a matre pupilli z succedit ip̄i pupillo mr̄. Itē q̄ substitutus ex pupillari substitutōe fit heres ip̄i pupillo. Ille ꝑo q̄ est substitut⁹ ex vulgari fit heres ip̄i testatori. Itē pupillaris tacita intelligit ē vulgaris exp̄ssa q̄ mr̄ substituit pupillo. Et h̄ ꝓpter priuilegiuz mr̄is. Itē eodē mō q̄n q̄s pupillo vl̄ alij substituit ꝓpter adiunctā p̄sonā.

Substitutio pupillaris compēdiosa ē que fit ꝑbor⁹ compēdio que ꝑba i pupillari exp̄ssa sunt, plixiora. Et ex h̄ dī cōpēdiosa, z hz fieri h̄ mō. Instituo Ticiū filiū meuz mihi in heredē, z q̄ncūq̄ decesserit sine filijs substituo ei seyuz. Ul̄ sic. Iste fili⁹ ipubes heres esto, z q̄cūq̄ tpe decesserit, ille heres esto, q̄ substitutio tm̄ locū hz i milite. De h̄ in. l. p̄cipio. C. de ipu. z ali. substi.

Substitutio breuiloq̄ siue recipiroca est q̄ cōtinet duas vulgares z duas pupillares substitutōes, vt cū duo ipuberes istituti a parēte q̄ hz eos in ptāte inuicē substituunt hoc mō. S. z T. filios meos ipuberes mihi istituo heredes z eos inuicem substituo. Uñ qz cōtinet exp̄ssam pupillarem si aliq̄s p̄dictoꝝ decesserit i ipuberi etate, mr̄ ipuberis decedēt⁹ oīno repellit z succedit substitut⁹. Et hāc substitutōez lex appellat recipiprocā, z oēs q̄ttuor exp̄sse sunt.

Substitutio exemplaris vl̄ exemplaria ē que fit a parētib⁹ vtriusq̄ sexus filio furioso vl̄ mēte capto. Et dī exemplaris, qz fit ad exemplum pupillaris substitutōis. qz sic p̄z prouidet filio pupillo q̄ testari nō pōt de heredē. Ita puidet filio mēte capto vl̄ furioso, z fit hoc mō. T. filiū meū furiosum vl̄ mente captū mihi heredē istituo. Et si decesserit furiosus vl̄ mēte captus añq̄ ad sanā mentē puenerit substituo ei talē filiū suū vl̄ frēz, vl̄ aliquē alienū si deficiat filius vl̄ frat.

Substitutio obliq̄ siue nō directa est fideicōmissaria, z est illa q̄ fit p fideicōmissum vt hic. q̄cūq̄ vestrū sine liberis decesserit rogo vt eius portio ad supstitem pueniat. Et q̄n q̄s istituit heredē z eius fidei committit, vt q̄cūq̄ posset eius hereditatē adeat, z eam alteri certe p̄sone cui z q̄n testator voluerit restituat. Uidelz tali vl̄ tali die, vl̄ sub tali cōditione si decesserit sine filijs. vt si forte i ea p̄ditōne fuerit q̄ testator magis obligat cum

ꝛ ex testō eius directo nihil capere possit, puta, qꝛ directe ꝛ imediate capax nō ē qualē est spurius. Saltē hoc mō aliq̄d capiat ꝛ ꝓsequat ex hereditate vl̄ totam ipam hereditatem. C. ad trebel. p totū q̄si. ꝛ. ff. e. ti. in mlto. ꝛ i. c. Raynūcius. ꝛ. c. Raynaldus. de testa. Et no. q̄ in substitutōibꝫ fideicōmissarijs locū hꝫ quarta. Jn directis aūt nō. c. Si pī. de testa. li. vj. Ubi ē casus. ꝛ ibi vide glo. Ne his substitutōibꝫ est glo. in. c. Raynūcius. pall. ꝛ isti. de vulga. ꝛ pu. substi. p totū.

Substitutus heres. Reqre. s. Heres substitutus. Et no. q̄ in omibꝫ substitutōibus ꝑmo precedere dꝫ institutio. sic ꝑmus gradus. Et postea poni dꝫ substitutio vt secūdus. Hinc est q̄ di institutus ꝑmus heres ꝛ substitutus secūdus. l. cuꝫ ꝓponas. C. de here. insti.

Subhastari ē rē venalē ꝓponi hasta supposita qō frequēs ē circa p̄dia q̄ nūciant vl̄ cēsent fisco vacare. ꝛ sic p subhastatōꝫ plus offerētī debet.

Subsidiaria actio. Reqre. s. Actio subsidiaria.

Subpūctare lr̄am est eam damnare pūctis suppositis. vt quando lr̄a superflua inferī punctat. Ut habet. s. de lr̄a. C. in ꝑbo Lācellare.

Successio q̄ñq̄ fit de capite in caput. ꝛ q̄ñq̄ de gradu in gradū. ꝑm Azo. in sum. de suc. edic. C. ꝛ. ff. e. ti. l. j.

Successio de capite in caput est cū deficiēte ꝑmo capite liberoꝝ orit̄ scōm caput agnatoꝝ. ꝛ isto deficiēte succedit tertiū caput cognatoꝝ. ꝛ cognatꝫ deficiētibꝫ succedit q̄rto p ordinē vñ vir ꝛ mlier vl̄ vxor. vt. C. in ti. vñ vir ꝛ vx. auc. ꝓterea.

Successio de gradu in gradū est q̄n plures psone sunt i eodē capite i diuersis gradibꝫ. Una ꝑor. Altera posterior. Hā ꝑore repulsa spe vl̄ repudiatōne sequēs succedit. vt. ff. de succes. edi. l. j. ꝛ. C. e. ti. p Azo. in sum. Et ad plenioꝛē. s. doctrinā successionū ab intestato sic ē distinguēdū. Aut dubitat q̄lit̄ de scēdētes succedāt ascēdētibꝫ. Aut q̄lit̄ ascendētes descēdētibꝫ. Aut q̄lit̄ collaterales collateralibꝫ. Prio casu. Aut supsunt legitimi ꝛ naturales. Aut legitimi tm̄. Aut adoptivi. aut naturales tm̄. aut nati ex illicito coitu vt spurij ꝛc. Si legitimi ꝛ naturales aut supsunt tm̄ filij ꝑmi gradꝫ. aut vlteriores. Prio cāu. aut oēs emācipati. aūt oēs i ptāte sūt. ꝛ tūc iure veteri ꝛ nouo succedūt eq̄liter sublata dīa sexꝫ. vt. l. xij. tab. ꝛ isti. de here. q̄ ab intesta. defe. ℌ. emācipati. C. de su. ꝛ legi. here. l. vl. ꝛ auc. in successiōe. Jbidē. Aut supsunt q̄dā emācipati ꝛ q̄dā in ptāte. ꝛ tūc iure veteri ffroꝝ vocabant emācipati de iure ꝓtorio exūtes in ptāte. ꝛ ō iure ciuili oēs eq̄liter. ꝛꝫ diuersis iuribꝫ vocarent. C. de legi. here. l. meminim⁹ ibi. cū igit̄ ꝓtorē filiū emācipatū ꝛc. ff. de bo. poss. l. ꝛꝫ cū ꝓpono. ℌ. bonoꝝ. Jn iure ꝯo auctēticoꝝ vocabant etiaꝫ emācipati cū suis eq̄liter. vt i auc. de he. q̄ ab intesta. defe. ℌ. reliquū. ibi. Jn illa ꝛc. Si ꝯo supsunt vlteriores. Aut erāt cōcepti viuēti eo de cuⁱ⁹ hereditate agit̄. Aut eo mortuo. Si eo viuēte. Aut nascūt̄ eo supstite p quē ꝓiūgunt̄. Aut ꝑstat eos excludi si velit ille adire hereditatē. qꝛ ꝑcedit eos i gradu. Sꝫ si nolūt vl̄ non pūt. qꝛ mort̄ añq̄ adeāt vocant vlteriores per cū contūcti. ꝛ si soli ꝛ eodem gradu vocant eq̄liter si cū patruis vocant in stirpes iure veteri ꝛ nouo. Jdem si nascunt̄ mortuo pīe. qꝛ parīa sunt cum nō esse mortuū. ꝛ repudiare. ꝛ cū mort añq̄ repudiat. si non erant concepti mortuo eo de cuⁱ⁹ hereditate agit̄. nec ꝓtorio. nec ciuili iure vocant̄. nec excludūt sequētes. vt hec oīa euidenter ꝓbant̄. C. de suis ꝛ legi. here. l. ne potes. ꝛ in auc. in successione. Jbidē ꝑall. ꝛ insti. de here. q̄ ab ite. defe. ℌ. cū filiⁱ⁹. ꝛ i auc. de here. q̄ ab intesta. defe. ℌ. reliquū. ꝑall. col. ij. ꝛ. ff. de iniusto rup. irri. testa. l. si q̄s filio. Sane tñ hec intelligant̄ esse vera non ex q̄litate tituli. C. ō his q̄ añ app. ta. l. vnica. ꝛ ō cadu. tol. l. j. ℌ. in notissimo. Eo casu q̄n ius cōpetebat adulto filio vt. C. ad sena. ꝯsul. oꝛ pbi. l. vl. p̄dicta. ꝑcedūt si nascunt̄ eo existēte in ptāte p quē ꝯiūgunt̄. Si ꝯo sit emancipatus ꝛ nepotes reponant̄. l. remaneāt in ptāte eius. de cuⁱ⁹ successione tractat. Cōsiderato iure ciuili antiq̄ ꝑferunt̄ nepotes. ꝛꝫ p edictū de ꝯiūgēdis cū emācipato liberis eius vocant̄ filiū. ꝛ tm̄ ꝯsequit̄ filius cū tū oēs nepotes ex eo nati. vt apparet. ff. ō ꝯiūgē. cū eman. l. eius. ℌ. iter ipm. ꝛ. ff. de ō. tabu. l. j. ℌ q̄ habeant. ꝛ. l. q̄ hꝫ. ꝛ. l. cuꝫ emancipatus. ℌ. si pī. Sꝫ iure nouo auctēticoꝝ ꝑferunt̄ filiū qꝛ ꝓres in gradu cum sublata sit differentia pīe ptātꝫ. Et sic ē correctus ille titul⁹ de

cõiungẽ,cũ eman,vt no,e,ti,li,j,in ꝑn,z,C, de su,z leg,he.l,fi,z auc̃. Jn succeſſione,ibi dẽ,Qõ intellige vt ibi dr̃, Nam titulus iſte adhuc hodie manet ſm Jaco,de Rauẽ,al's de Rauani,ſ,q̃ ad ſucceſſiones ex teſtõ,Si aũt mortuo aſcẽdẽte ſupſunt deſcẽdẽtes legitimi tm̃,vt adoptiui,tũc ſi dank in adoptionẽ deſcẽdẽtib⁹ ꝑ lineã maſculinã vl' feminã ſuccedũt eis ex teſtõ z ab inteſtato exheredati hñt q̃relã,Si dank extraneis i adoptõez, Aut mork pr̃ adoptiuus teſtatus, aut inteſtatus,Si teſtatus,regularit nihil relinq̃re cogit, Fallit i caſu ſi arrogatus ſit ipubes cui cogit q̃rtã relinq̃re ex ꝓſtõne diui pij. vt,l. Papinianus,ſ,ſi q̃s.ff,ō offi,teſta, Jta ſimpl'r dixit Dy, Sz q̃d ſi erat factus pubes an debeat ſibi q̃rta dic, vt no, C,ō adop,l,ij, Si aũt mork pr̃ adoptiuus inteſtatus, Aut ſine legitis z naturalib⁹,z tũc ſm oẽs ſuccedũt adoptiui,Aut extãtib⁹ legitis z naturalib⁹,z tũc reꝓbata q̃rũdã opione q̃ dixerũt ꝓtũ,vocant etiã cũ legitimis z naturalib⁹ eq̃lit,ſi tẽpe mortis replant in ptãte,Hec,pbant,C,ō ſu,z leg,here,l,fi, Tertio caſu qñ mortuo aſcẽdẽte naturales tm̃ ſupſunt,Aut extãtib⁹ legitis, Aut non extãtib⁹ ꝑmo caſu,aut decedit pr̃ teſtat⁹ aut inteſtatus, Si decedit teſtatus,tũc põt eos ĩſtituere in vncia,vt i,l,z i auc̃,ibi poſita,C, de na,libe, Si inteſtatus in nihilũ ſuccedũt ſz alunt,vt in auc̃,de natu,lib,ſ,ſi ꝓ,z,C,ō natura,lib,auc̃,lz,Scõo caſu qñ non extãtibus legitis filiis naturales ſupſunt extãtibus parẽtibus aut nõ extãtib⁹,Si extante, Aut decedit teſtat⁹,z tũc põt naturales ĩſtituere inſolidũ parẽtib⁹ relinquẽdo legitimã,Aut inteſtatus,z nõ ſupſit ꝓlis legitia z tũc ſuccedũt in duas vncias,vt i auc̃,lz,ꝑ all',Quarto caſu qñ ſupſunt ſpurij,aut tractat de ſucceſſione line pine,aut mrne, Si pine ſpurij ex illicito coitu nati nulli ſuccedunt, Jn auc̃,q̃,mo,na,effi,ſul,ſ,vl,Si mrne,Aut tractat de ſucceſſiõe mris,Aut ſucceſſione coniunctorum p mrem, Si mris, Aut non ẽ illuſtris,Aut illuſtr̃,Si ꝑmus videlz non illuſtr̃,Aut ſupſunt ſpurij vulgo q̃ſiti,Aut ſupſunt ſpurij ĩceſtuoſi vl' nepharij, Si ſunt vulgo q̃ſiti ſuccedunt mris indiſtincte,vt,ff,ad turpill',l,j,ſ,j,z inſti,eo, ti,ſ,nouiſſimo, Si ſunt ſuſcepti ex damnabili coitu nõ ſuccedunt,vt in auc̃,q̃,mo,na, effi,ſul,ſ,fi, Si ꝓ mr̃ ẽ illuſtris,tũc aut extãtib⁹ iuſt̃ filiis,aut nõ,Et dic,vt,C,ad ſena,cõſul,orphi,l,ſi q̃s, Si ꝓ de ſucceſſiõe ꝓfuctoz ꝑ mrez idiſtincte ſuccedũt,z eis ſuccedit vt,ff,vñ cogna,l,ſi ſpurij⁹,z,l,i hac pte Scõo caſu ꝑncipali,ſ,qñ agit q̃lit' aſcẽdẽtes ſuccedãt, Aut ſupeſt pr̃ z mr̃,vl' mr̃ tm̃, aut vtrq̃ ſil' cũ fribꝫ vtriq̃ ꝓfuct̃,aut cũ ꝓfuct̃ ex altera pte tm̃, Aut ſupſunt auus vl' aula vna cuz fribꝫ, Prio caſu iure vteri pferebat pr̃ mr̃i ſi filius fuit in ptãte,q; olim occupabat iure peculij,z q; erat agnatus, Mr̃ ꝓ cognata,vt,ff,ad turpill',l,vl, Jtẽ hec erant tunc vera in naturali z legitio pte, Secus in naturali tm̃ quẽ non hz in ptãte,z ſic nõ hz bñficium manumiſſoꝝ, Jtẽ ſecus in legitimo,vt,ff,ad turpill',l,Si pater, Hodie ꝓ filius hz heredẽ z nõ occupat iur,pecu, vt in auc̃,de here,q̃ ab iteſta,deſc,ſ,j, Item ſublata ẽ diꝛa agnatõis z cognatiõis,vt,e, ti,ſ,nulla,Et ideo pr̃ z mr̃ parit vocant, vt C,ad turpill', Jn auc̃,Defuncto, Scõo caſu locum hz, Jnſti, ad ſena,cõſul,orphi,ſ,j, q; hodie ſil' vocant in portiones viriles,vt in auc̃,ō here,q̃ ab inteſta,de,ſ, ꝓſequẽs,z in auc̃,defuncto,pall', Tertio caſu pferr̃ pr̃ z mr̃ fribus coniunctis ex altera parte tm̃, vt in auc̃,pall',Defuncto,zc̃, Quarto caſu ẽ opio int' Bulgarum ex vna parte,z Martinum z Johannẽ partib⁹ ex altera, vt in laz all',auc̃,defuncto, Tertio caſu ꝑncipali cuz tractat de ſucceſſiõe collateraliũ, Aut ſunt frẽs vtrimq̃ coniũcti tm̃ z ſuccedunt, vt,ff, de ſuis z legi,here,l,j,ſ,vl, Aut ſupſunt cõiũcti ex altera parte tm̃, vt vterini tm̃ vl' cõſanguinei tm̃, Tũc aut ſupſunt ex legitimo nati mrimonio, Aut nõ, Si ꝑmũ, Tũc ſuccedũt, vt, C, de ſu, z legi, here, auc̃, poſt frẽs, Si ſcõm, Aut ſunt coniuncti p prem tm̃, z non ſuccedunt, vt in auc̃, Quibus mo,na, effi,ſul,ſ,filium, Si p mrez ſuccedũt etiam ſpurij,vl' ex vulgo q̃ſiti,vt,ff,vñ cogna,l,ij, Aut ſupſunt vterini tm̃, z ꝓſanguinei tm̃, z tũc parit ſuccedũt in bonis a ſe q̃ſit̃,q; cognatio hodie ab agnatõne nõ differt, vt in auc̃,poſt frẽs,pall', Sz in bonis q̃ſit̃ a pre pferunt ꝓſanguinei, z in q̃ſit̃ a mre pferũt vterini,vt,C,de ſuis z legi,here,l,de emancipat̃,Et in ℔ nõ remanet illa lex ĩcorrecta, Aut ſupſunt vtrimq̃ coniũcti cũ cõſanguineis tm̃ vl' vterinis tm̃,z pferunt vndecũq̃

q̃stiõs. vt in auc̃. Itaq; C. cõia. de succes. Nã duplici iure vtunt, vt i corpe vñ sumuntur aut supsunt frẽs z filij fratꝝ. z tũc succedũt eadẽ distinctõe fuata vtriq; ꝓuctoꝝ z non ꝓuctoꝝ. vt i auc̃. cessante. C. ō su. z legi. he. dic vt ibi. Vl' supsunt etiã nepotes fratꝝ vl' vlteriores. z tũc q̃ poꝛ ẽ in gdu potioꝛ eritꝛ i iure. auc̃. post frẽs. pall'. fm Dy. cui' fuit ō distinctio pauci p Ly. addit' q̃ hãc ponit ad lram. C. cõia. de succes. In auc̃. Itaq; pall'. Et dak sup. c. auctoꝛitate. de ꝓcess. pbẽ. li. vj Ex dictis de successiõe hereditaria tal' oꝛitur q̃stio. Utꝝ q̃ pferant in successione int' pueros frꝛis ex mre tm̃ ex vna. z int' pueros filie soꝛoꝛis pris vl' pueros filie frꝛis patris Aut pueros filij soꝛoꝛis pris ptibꝫ ex altera. In hac q̃stione incidẽs casus ẽ tal'. q̃daꝫ H. fuit frat' ex pte mris tm̃ cuiusdã. B. vxoris. B. idẽ. H. cũ q̃dã. k. famula sua genera uit duas filias in statu soluto. depost ꝓxit. H. cũ. k. mrimoniũ. z ipa. k. in celebratione mrimonij suas tenuit filias sub mantello. Surgit ex ō q̃stio an ille filie sint legitimate. z possint succedere vl' ne. Et rñdet' q̃ sic. videlz q̃ sint legitimate z succedũt ac si fuissent legitime a pncipio generatõis. Fac̃. §. dubitatũ. In auc̃. de incest. nup. col. ij. q̃ legitimati p subsequẽs mrimoniũ hñt oẽs successiones q̃s hñt illi q̃ sunt ab initio legitimi z naturales. Ita dic̃ Bar. i. §. dub tratũ. pall'. facit etiã. §. trib. in auc̃. q̃. mo. na. ef. sui. ff. reli quũ. col. vij. Ubi dic̃ Bar. q̃ tales sic legitimati efficiunt ꝓmogeniti. Siue postea alij liberi nascant' ex eodẽ mrimonio siue nõ z succedũt ill' psonis q̃bꝫ succedũt illi q̃ ab initio legitimi nati fuerũt. Fac̃ ad ō. l. cum q̃s. C. de natu. li. z instl. de nup. §. fi. vbi gl. sup ꝑbo iterdictũ. cũ gl. pc. Itẽ in. c. Tanto in ꝓn. q̃ fi. sint leg. Et ad q̃stionẽ pncipales. qꝛ in casu pñti pueri filie soꝛoꝛis pris pueri filij frꝛis pris. z puer filij soꝛoꝛis pris sunt in eodẽ gradu. Tũc filia frꝛis ex vna pte ꝓferꝛ in successiõe pueꝛ sup̃dict'. Ꝓꝛ ō. C. de leg. here. auc̃. post frẽs. cũ si. Ubi dꝛ. q̃ defunctus nõ relinq̃t frẽm vl' soꝛoꝛẽ ex vtroq; parẽte. nec eoꝛundẽ frꝛis z soꝛoꝛis liberos ex tũc ꝓferunt in successiõe frẽs z soꝛores ex vna pte. z eoꝛundẽ liberi. z sunt in gdu vicini oꝛi q̃s pueri sup̃dicti. s. filie soꝛoꝛis pris z pueri filie frꝛis pris. z filie soꝛoꝛis pris. vt i auc̃. de here. q̃ ab intesta. desc. §. reliquum z §. illud palam. Idẽ dic̃ Bar. de Salyce. i auc̃. post frẽs. pall'. z pbat. C. de legi. here. i auc̃. post frẽs. ij. Ubi habet' q̃ post frẽs z soꝛores z eoꝝ liberos succedẽt ꝓmo. alij fm gradus suos. Nã puer frꝛis ex vno parẽte ẽ in tertio gdu ꝓsanguinitat'. sz supdicti pueri sunt in q̃rto gdu. z q̃ vicinioꝛ ẽ in gdu pferetur in successione. g̃ z c̃.

Suffragiũ est ꝓpie ꝓcinij q̃ō p̃stat aduocatus. aut ꝓsilij. vl' fultiũ. xij. q. ij. suffragia Q̃q; ponit' ꝓ salario q̃ debet' aduocato fm Azo. C. de suffra. Q̃q; ẽ ꝓsensus i scriptis redact'. s. cũ dꝛ. Ego. B. noie. ꝑ. in p̃latũ. z sic sumit' de elec. c. ppetuo. lib. vj. Est etiã auxiliũ depcationis p aiab' factũ. z sic sunt q̃ttuoꝛ mõi suffragandi p aiab'. ad q̃s oẽs alij ducunt'. s. oꝛõ btoꝝ hoiuꝫ. siue amicoꝝ: eleuniũ: elemosyna: z sacrm altar'. Uñ Missa: pces: dona: leiunia: q̃ttuoꝛ ista. Absoluũt aias q̃s purgãs detinet ignis. De ō vide gl. i. c. cũ creatura. de cele. mis.

Sup. hec ꝓpositio de suo significato significat in iure hypothecatõnez. z p ō si testatoꝛ legat. Annuo. r. sup tali fundo. Sẽsus ẽ q̃ ip̃m fundũ hypothecat p illo legato. z idez in pmissiõe. Haꝫ hypotheca dꝛ ab ypos. i. sub. z thec' positio. q̃si suppositio. Itẽ dictio sup' q̃ñq; nõ significat hypothecatõꝫ q̃ñ alicui ꝺ ipedit. ꝑbi gra. Lõcedo tibi. r. ãnua sup tali re trãsferẽs in te dñiũ ex hac cã p trãslationẽ dñij ipedit hypotheca. vt i. l. pign'. ff de re iudi. Itẽ dictio sup q̃ñq; ponit' p ꝺeꝛt in. c. sup spoliatõe. de oꝛ. cog. c. sup lris. ō rescrip. c. sup eo. de elec. z sic dic̃ Alexã. Cum sup est p de z c̃. Q̃q; ponit' p p̃ter. vt no. in dictis iuribꝫ.

Suffragari. i. auxiliari. Inde dicunt' suffraganei. i. auxiliarij dyocesanoꝝ epoꝝ. ō elec. c. suffraganeis. vbi epi dyocesani dicunt' archiepi metropolitani. z p̃t eo tm̃ cõfirmato nõdũ ꝓsecrato nec palliato de mandato eius ꝓsecrari. vt ibi dꝛ

Supinum hꝫ duos casus tm̃. Accusatiuuꝫ z ablatiuũ. In ablatiuo significat terminũ a quo. vt minoꝛ natu. vt in. l. ij. §. minorem ff. de mino. Nã tps legis cõputat' a tpe natiuitat'. vt a termino a q̃. Sz in accusatiuo significat terminũ ad quẽ. Rõ. qꝛ voluntas defuncti. s. ei obtẽperari ẽ terminus ad quẽ. z nec isto cãu nec ꝓcedẽti significat ꝓditõem qꝛ nihil q̃ō suspẽdi possit subest. Supinuꝫ

ergo in vtroq; casu, ſ. accusatiuo & ablatiuo sumptū de se solo nō importat ꝺditōez: nisi addat̄ vl̄ ꝑbuz vl̄ ꝓticiplū futuri tp̄is, vt vē turus vl̄ iturus. Tūc em̄ ex adiūcto qō ꝺtinet euētuz, ꝺditōez significabit, ſz nō ex suo ꝓꝛio significato q̄ tm̄ significat terminuz a quo vl̄ ad quē.

Supficiales edes sunt q̄ in solo cōducto vl̄ empto sunt posite, q̄z ꝓpinq̄tas siue ꝓꝛietas ciuili & naturali iure ei⁹ ē, cui⁹ ē solū, vt ff. de supficie, l. ij. Vl̄ edificia sup soli faciez facta, puta q̄ dñs soli ex locatōe ꝺcessit sup solū suū edificia fieri.

Supficie, de supficie in rē actio. Reꝙre, ſ. ō Actōibus.

Suppellex ē domesticū p̄ssfamilias instrm in q̄ ꝺtinent̄ mēse: cypbi: scephalia: subtellia: cultra: ipyria: vasa: ozaria: aquaria: pelues: aq̄naria: traba: vasa: Estuaria: vulgaria, i. ad certum offm̄ attributa ꝛc̄. Instrumēta dom⁹, vt scribit Põponius. Dī autē suppellex, vt Labeo ait, q̄z hū q̄ in legatōne mittebant̄ secū suppellectiles deꝑortabant vt i. l. Labeo. ff. de supel. leg. Que aūt cōpbēdant̄ sub vocabulo suppellectil̄ determinat Bal. i. l. in legat̄. C. ō leg.

Supplicarū dicunt̄ q̄ ob aliq̄ delictū enoꝛme i publicū deuoluunt̄ erariū, q̄ deuolutio dī bonoꝝ publicatio.

Supplicatio est petitio venie ꝑꝛis erroꝛis Vl̄ est q̄dā benignitat̄ ipi⁹ supꝛoꝛis iploratio. Et ponunt̄ tres dīe iter supplicatōez & appellatōez. vt in glo. ūū. c. ex lr̄is. de in integ. restl. Et sumit̄ supplicatio stricte, ꝑ ea q̄ poꝛrigit̄ aduersus sniaz q̄ petit̄ reuocari, q̄z uis al's capiat̄ large, ꝙlibet p̄cū poꝛrectōe Et ponit Butr. q̄rtam dīzaz. q̄z nō lz tertio appellare, ſz bñ lz tertio supplicare, quā dīaz Joh. an. quē seq̄tur Bar. repꝛobat. dicens But. errasse, q̄z si itelligit̄ q̄ post duas supplicatōes tertia admittit̄. Tūc ē ꝺ casum. l. si aduersus. C. de p. ipe. offe. Si scḋo itelligit̄ post duas sniās latas in cā appellatōis licebat postea loco tertie snie facere supplicatiōnē. Itē falsum est, q̄z qñ nō lz tertia vice appellare. nec licebit supplicare. Alia dīla lz in appellatōe a snia diffinitia, secus tñ in interlocutoꝛia nō sit necesse exꝑmi cāz aliquā tñ in supplicatōe necessario apponit̄ cā saltē colozata, al's supꝛoꝛ nō ꝺz admittere supplicatōez. Itē differūt, q̄z solus ꝓnceps supꝛoꝛ ꝓcedere ꝺz supplicatōez, ſz appellatiō etiā fit ab inferioꝛi.

Surreptio ē repētina & festina alicui⁹ falsitatis suggestio. Et dī a sub & repo. de ℔ no. in c. sup lr̄is. de reſcꝛis

Suspēsio excōmunicatio & exilliū differt. q̄a pōt suspēsus sine pctō cōicare alīs boīb⁹ & alij sibi. Secus i excōicatōne & exilio. q̄ tū differūt iter se. q̄z excōicat⁹ pōt manere in ciuitate, ſz ꝑuat̄ boīuz cōione. ſz in exilio missus expellit̄ tā a ciuitate q̄ a cōione boīum vt suspēsus celebrans ꝑpetuo deponi ꝺz. c. vt clericoꝝ. ō vi. & ho. cle. & c. Clerici, & latores. de cle. excō. mi.

Suspēsum dī id qō excedit domos vl̄ vltra eas extēdit. Qō si ceciderit & alicui nocuerit vl̄ damnū intulerit in via publica eūti tenebit dñs dom⁹ istius de q̄ dānū illatum ē. vt ff. ō his q̄ dete. vl̄ effu. ꝑ totū.

Suspect⁹ dī q̄ nō ex fide admīstrat. vt isti. ō suspec. tu. §. suspectus

Suus q̄s dicat̄. Cū dī q̄s ꝓseq̄ iniurīā suorum. Uide i. c. ō cetero. ō testa. & ī. l. si femīa. C. ad turpill̄. Hā dī iste q̄ etiā admittit̄ ad successionē ab itestato siue iure agnatōis siue cognatōis. de q̄ etiā in. l. negāda. C. q̄ accu. nō poss. canonizata. lij. q. ij. c. neganda. Bal. & Moderni dicūt istū esse suū ꝑ quo pōt q̄s agere sine mādato cū sola cautōe derato. vt sunt oēs agnati: cognati: filij: libertī: ꝓioni ꝛc̄. Cōtra q̄s nō pōt q̄s cōpelli testificari in cā crimiali. vt no. in. ca. de cetero pall̄. Itē alit̄ capit̄ cū q̄s dī ee su⁹. l. sue mētis. vl̄ apud se. vt i. l. fulcini⁹. §. adeo aūt latitatio. ff. q. ex cau. i poss. Et ē ibi pulcer modus loquēdi q̄ furiosus: ebrius: dormiens pupillus ꝛc̄. dī nō esse suus nec patit̄ vēditionē al's vēdicatōez. de q̄ ibi. Hā nō se occultat q̄ suus nō ē. vt in. §. adeo. pall̄. Item suum est ꝑbū ambiguū. Ideo dicēs suū nō esse adūcere ꝺz. neq̄ sibi cōmune. ff. ꝺ ꝑboꝝ sig. l. pupillus. in fi. ꝛc̄. & sic quod cōmune ē meum dici pōt. vt. l. serui electōez. §. adeo. ff de lega. j.

De TA

Abellarius siue

rabellio. Est publica ꝑsona sacrō astricta in ciuitate vt rōnes & acta in formam publicam redigat a principe ad

boc offm̃ deputatus ꝛ ꝓfirmatus. Vl̃ sic ē ꝑsona publica hñs offm̃ scribēdi instr̃a super ꝯctib⁹ vl̃ alijs reb⁹ ad faciendū fidē supetisdē, ꝛ tabellionatus offm̃ ꝑ bñficiū subtractionē appellatōe postposita iterdici ꝺz clericꝭ in sacrꝭ ordinib⁹ ꝓstitutꝭ. c. sic̃. T. ne cle. vl̃mo. Et dat ibi glo. rōnē. qz genus negociatōis est. Et finaliť tenet gl. ꝙ in cā eccl̃astica vl̃ spūali pōt exercere offm̃. vt. c. qm̃. ꝺ pba. ꝛ. xxvij. q. ij. multoz. Itē tabellio ꝺz eē req̃situs ꝛ rogatus. vt i Spe. de istru. edi. §. ij. ꝑ. Sꝫ pone. ꝛ. §. iij. in ꝑma columna. vt est glo. in ꝑbo Req̃sitis. In cle. romana. de iurefur. Itē tabellio compellit ꝓficere istrumenta si rogeť. Sꝫ pone mādato suplozis nō vult ꝓficere q̃d erit. Rñdeť ꝙ ꝑuať offō tabellionatus. fm Bal. i. l. puldendū. C. de postul. Et est rō. qz est ꝓfus publicus. ℔ tñ limitať nisi vna cū offō notariatus habeat aliud offm̃ annexū. ꝛ illud ꝑ q̃nquenniū exercuerit. Tūc em̃ iultus rogari nō pōt. Lasus ē vnicus ꝛ singularꝭ vt ibi no. Angelus in. l. j. C. de tabul. li. x. Sꝫ q̃rit vtꝝ tabellio qñcūqꝫ vult possit renūciare offō tabellionatus. Rñdeť ꝙ nō. Rō. qz nemo pōt renūciare suo offō nisi in manus suplozis ꝓcedēꝭ. l. legātꝭ. ff. de offi. ꝓ. ſſ. c. admonet. de renū. ꝛ. c. qō in dubijs. e. ti. Bal. ad hoc i duc l. filijs. ff. de fur. Itē q̃rit an Tabellioni cuꝑe rogatus fuit solutū de mercede ꝓfectionis instr̃i debeat iterū solui qñ ꝑs velit habere copiam instr̃i. Rñdetur ꝙ sic. Glo. est no. i. l. fi. §. exemplaria. C. de ꝑn. agen. in re. lib. xij. Quod est menti tenendum fm Lodo. de Roma. qz q̃ttidianū. Cetera q̃ꝫ plura vide. s. de. J. ꝛ. A. Et q̃t ꝓsonis eq̃uleat tabellio in fide scꝑtis adhibenda est glo. in verbo. Duos viros. In. c. qm̃ contra falsam. de ꝓba. Et nota ꝫ sacerdos non debeat exercere offm̃ tabellionatus. c. Sic̃ tepall. Tñ si ꝓficit valet. fm Bar. i. l. vniuersis. C. de edē. Sꝫ pone. Sacerdos scribit legatum sue eccl̃e vt tabellio. an taľ scꝑtura valeat ꝛ ꝓbet. Rñdetur ꝙ sic. c. cum inter nos. De re iudi. Ubi determiat Jo. an. Et ꝓbať. qz pōt esse testis. c. Raynūcius. de testi. Nō ob. ꝙ ꝑ nō pōt ꝓficere instr̃m ꝓ filio. vt est glo. singularꝭ in. l. ipuberis. §. j. ff. de fal. qz non est eadem rō in ꝑe ꝛ sacerdote. Item punitur Tabellio q̃ accipit aliq̃d etiam a sponte soluente vltra ꝓtium salarium. fm Bal. in auc̃. Sꝫ hodie. C. de epi. ꝛ cler. Item scribens falsum instrumentum immunitatꝭ ꝺz puniri pena ignis. Lasus est in. l. j. C. de mu. ꝓces. lib. x. Et describens illicitū instr̃m pdit manū. c. implalez. §. scriba. de ꝓhibit. alie. ꝑ Fredericū. Item scribens instr̃m vsurarium ē plurus. ꝛ non pōt amplius conficere. ꝛ pōt pnūciari ifamis. fm Hosti. in sum. de vsur. in fi. §. fi. ꝑ. q̃d de notario. ꝛ Archidya. de hoc. xxxvij. di. c. Sic̃.

Tabularij etiã fm Accur. sūt q̃ faciēdis pb̃licꝭ instr̃is publice ꝑsunt in singul' ciuitatibus. Req̃re. ō. Scriba. ꝛ. xxxvj. q. ij. §. pōt ad fi. ꝛ. C. de tabu. li. x.

Tabernarius ꝺī q̃ tabernam exercet. vinuz vendens. Taberna dicta ē a tabulis q̃ mercibꝰ

Tabule testamēti inde vocati sunt. qz añ cartarum vsum in tabul' tam testamēta qꝫ epl̃e scribebanť. Quaꝝ portitores tabularij vocabanť fm Jsydo. li. v. Et tabule testamēti ꝓpr̃le sunt testm̃ editū in scꝑtis signatū ꝛ ꝑfectū. Sꝫ abusiue etiã illa testã vl̃ tabulas appellamus q̃ falsa sunt ꝛ illicita. fm Azo. in sum. C. de tabu. ex hi.

Taciturnitas est qñqꝫ habenda ꝓ confessione. Etiam qñqꝫ tacitum habetur ꝓ expresso. ff. si cer. pe. l. cum q̃d. ꝛ. c. gratum. de offi. deleg.

Tacere hoc ꝙbū de se nec significat ꝓsensuz nec dissensum. sꝫ tenet mediū. Uñ no. ꝙ est dare cōsensum: dissensum: ꝛ mediū. qō nō ē ꝓsensus: nec dissensus: vl̃ aliť. Nā babem⁹ velle ꝛ nolle. ꝛ mediuz. qō non est velle. nec nolle. Nam velle ē ꝓsentire. Nolle ē dissentire siue resistere ꝑ motū animi. Uñ i vtrisqꝫ. s. velle ꝛ nolle ē mot⁹ animi ad ℔ ꝙ vult vl̃ nō vult. i. resistit. Sꝫ nō velle siue nō nolle ē cū nullus ē motus animi ad vnū vl̃ ad aliud. ꝑ vl̃ ℨ. Faċ. l. j. in. §. sciēdam. ff. de tributa. act̃. Ubi dic̃ Ulpia. Sciam ℔ eam accipimus q̃ ꝺz volūtatem. Sꝫ vt ego puto. nō volūtatē sꝫ patiēdā. Nō em̃ velle ꝺz dñs. sꝫ nō nolle. Si em̃ sciert. ꝛ non protestať. ꝛ non ℨdicit. Teneť tributaria actōne Si ꝓ dissentit. non teneť illa actione. teneť aūt si ꝓsentit. etiã si nō ꝓsentit. si tñ non dissentit. vt ibi ꝺī. Seq̃tur ergo ꝙ tacere ꝺ se nec ꝓsensuz nec dissensū significat. Qñqꝫ aūt sic. qñ significat aliū de sumpto q̃uis ꝑ babili medio ꝓcludit tacēdē ꝓsentire vl̃ dis-

sentire. Verbi gra. Facta locatõe p dñ rustici vsq; ad annũ. Finito ãno tacẽte locatore ꝓductor remanet in fundo. ꝓcludit rẽ recõduxisse p alio anno. z si ꝑma locatio erat ad maius tps. puta q̃nquẽniũ. Scõa videt facta tm̃ p illo anno. In p̃dñs etiaz vbanis videt facta noua locatio. sz alit cq; in rusticis. qz tm̃ p tpe q̃ ibi habitat. nisi ꝑma locatio esset facta in scptis. qz tũc scõa nõ videt fieri. eo q nulla scptura iteruenit. q̃ videt req̃ri sic in ꝑma. l. Itẽ q̃rit. §. fi. ff. de loca. z conduc. Pz g̃ ex hoc q tacẽs habet p ꝓsentiẽte Rõ sumit ex scia z patiẽtia inhabitationis Sz ibi facta locatõe ad annũ. si in fine anni locator efficit furiosus. z eo exñte furioso anno finito ꝓductor remanet. Dic̃ tex. q cõductio nõ renouat. z sic tacere nõ significat ꝓsensum. l. cũ ad certa. ff. loca. qz nõ põt cõcludi in furioso ꝓsensus. Certũ ẽ em̃ q non bz ꝓsensum saltẽ validũ ad disponendũ minus ex patiẽtia sua ꝓcludit. Et lz ex pte cõductoris remanẽtis bñ ꝓcludatur ꝓsensus nõ tñ suffic̃ ad ꝯctũ nisi ꝓcurrẽte ꝓsensu p̃oris locatoris. q̃ nõ ꝓcurrit. ꝑt fauorẽ. Itẽ pi. p dote dotalicio noie filie põt agere si filia nõ dissentit. Et si filia ẽ furiosa põt agere. qz tũc nõ dissentit. lz etiã nõ ꝓsentiat. l. q̃ §. volũtate. ff. sol. ma. Nec ob. tex. ibi dicẽs q credit ꝓsentire. qz dz itelligi q verisile est q ꝓsentiret si furiosa nõ esset. Vl̃ cẽset ꝓsentire q̃ ad effectũ. qz q̃ ad materiam illius. §. idẽ ẽ effectus filiã nõ dissentire. z eã ꝓsentire. cũ vtroq; casu pi agere possit. lz q̃ ad rei veritatẽ nõ ꝓsentiat nec dissentiat. Itẽ res aio furãdi surripit tacẽti. z pone abñti Þ tacere. nõ significat ꝓsensum nec dissensuz. qz nihil mouet animum ad ꝓsensum vel dissensum. z tñ hoc nõ impedit furtũ cõmitti. lz furtum dicatur ꝯctio rei aliene dño inuito. Sz subaudi. vl̃ nõ volẽti. Pz. qz furioso dño fieri põt furtum. lz vere inuitus nõ sit. sz vere nõ volẽs est. Nec ob. §. vetare. in. l. q̃ pbas. ff. de fur. Ubi dr̃. Vetare dr̃ q̃ nõ cõsentit. vt. §. de filia furiosa. qz vetare videt q̃ ad effectũ. Vl̃ dr̃ q revera dissentit. dissensu generali. q̃ q̃libet vult res suas retinere. z nõ surripit z dissentit sibi eas auferri. z iste dissensus q̃ semel fuit in aio sp videt ꝓseuerare. Et g̃ abñs. dormiẽs. igrans. furiosus. dissentire videt dissensu generali. z veniente casu ꝑticulari habet p ꝑticularit dissentiente. Et sic in furto necessario nõ req̃rit volũtas vl̃ dissensus. sz sufficẽ nõ ꝓsensus. vt ptz in semp furioso z in infante q̃ nunq; habuerũt motũ animi in dissensum. Itez si frat vnus rẽ cõmunẽ cuz alio fratre suo ipo pũte z tacẽte donat vxori sue. s. donãtis. alt frat tacens videt ꝓsentire. Et sic valet donatio p pte illius tacentis z nõ p pte donãtis. qz int vir z vxorẽ ẽ. vt i. l. si seruus cõis. ff. de do. int vi. z vxo. Itẽ si sciẽte creditor z tacẽte debitor vẽdit pignus. nõ iõ videt creditor pign⁹ remittere. l. sic̃. §. nõ videtur. ff. q̃. mo. pig. vl̃ hypoth̃. sol. qz ex illo actu non põt inferri ꝓsensus creditoris i iure pignoris. nec ex illo actu ius creditoris ledit. Idẽ si vẽdis fundũ in q̃ habeo ius fultus; paritate rõnis. Tacite itellectũ diuersimode capit in iure. s. p modũ dispositõis. ꝺitõnis. vl̃ alit. put ex diuersificatõe significati vl̃ cã ꝓcludit. Verbi gra In ꝯctu societat; facta cõuentõe q vn⁹ socio; hẽat duas ptes lucri. itelligit etiã tacite q hẽat duas ptes dãni. Et Þ tacite itellectũ capit p modũ dispositõis seu cõuentõis. vt i. §. illud. Insti. ꝺ socie. Et sumit significatũ ex eq̃li mẽte pactiscẽtiũ in tacito z exp̃sso. Itẽ ibi cõcedendo aq; haustũ intelligit cõcedi iter ad illũ. Et Þ tacite itellectũ sumit etiã p modũ dispositõis sz nõ ꝑncipaliter sz accessorie seu cõsecutiue vt i. l. iij. ff. de ser. ru. p̃. Rõ. qz in itinere nulla est vtilitas nisi in q̃ctum deseruit ad aque haustum. Itẽ ibi. Promitto partũ filie. vel fructũ fundi itelligit si nascant. l. iterduz. ff. de ꝓ. ob. qz nisi nascant nihil ẽ in legato vl̃ cõuentõe ei sic vtilis esse nõ põt. Itẽ ibi. debitũ sub cõditõe acceptũ fert simplr itelligitur tacite si cõditio debiti extiterit q̃ ad effectum acceptilatõis nõ q̃ ad dispositiõez. vt l. sub conditõe. ff. de accepti. Itẽ ibi. ꝑmitto tibi decem itelligit si petier; nõ p moduz cõditõis sz p modũ ammonitõis z iterpellatõis vt añ nõ siz in mora postea sic. l. si cũ petier; ff. de ꝓ. ob. Jũcta. l. mora. ff. de vsu. Rõ. qz debitor nõ ẽ in mora retinẽdo debitũ volẽte creditore. sz eo iuito qñ fit iterpellatio. Itẽ ibi ꝓnus opas stipulat a liberto simplr itelligit cũ fuerint indicte. q̃ adiectio req̃rit in opis sic in alia stipulatõe itelligit cũ petier; Et est rõ. qz ꝓnus stipulat opas ad vtilitatẽ suã.

Tacite ineſſe multiplr cõtingit. Verbi gra.

Cõuenio cũ depositario ꝑt amissionẽz rei depositę nõ agã ꝺ ipm. In ista ꝙuẽtõe tacite iest vl' ꝙtinet remissio, qz si ꝑ dolũ pdidit agere nõ possuz depositi. Sz pono. Facio ꝙuẽtõez q nõ agã de dolo dẽ tex. q nõ valet ꝙuẽtio. z sic valet tacita remissio z exꝑssa no. l. si vn⁹. §. illõ. ff. de pac. z sic exꝑssio eoz q tacite ĩsunt nihil ibi opat. Rõ, qz exꝑssuz aliẽ significat. qz in ꝓmo cãu significatur remissio doli nõ simpl'r, sz put ꝙtinet in obligatõe siue actõe depositi. Jõ ꝑ dolo nõ põt agi actõe depositi, sz alia actõe, s. rei vẽdicatione, qz dolo desijt possidere vl' actõe ꝺ dolo. Sz in scõo casu dol⁹ simpl'r remittit. Et sic si ꝙuẽtio teneret nõ possit ꝑ dolo agi alia q actõe, z sic remaneret ĩpunita. Jõ non remanet ꝙuẽtio, qz daret occasio deliquendi. vt. l. ꝙueire. ff. de pac. do. Itẽ ibi. ꝙcedo rez ꝑcario simpl'r tacite ĩtelligit q durat donec voluero siue reuocauero. l. j. de ꝑca. ff. etiaz morte mea nõ finit. l. vij. ff. loca. qz in ꝑcario simpl'r ꝙcesso ĩtelligit volũtas. s. q ꝑ volũtatẽ ꝺ illã siue reuocatõez nõ ꝓseueret. z q ꝑ seueret donec reuocet. sz morte nõ reuocat. igit ꝓseuerat. Sz qñ ꝙcedit q̃dlu ꝙcedens voluerit, tũc significat q durat q̃dlu volũtas adest Sz morte ꝗs desinit velle. Jõ tũc finit ꝑcariũ. Itẽ ibi. Judex ꝺẽnat quẽ pena capit⁹ siue deportatõis ad quã tacite secũtur pẽa adẽptõis bonoz. Pone. ꝺẽnatus appellat pẽdẽte appellatõe morit ipa pẽa ꝓncipal' tollit z etiã accessoria. s. adẽptõis bonoz. Tũc morte illi⁹ pẽa ꝓncipal'. s. deportatõis tollit. z etiã accessoria. s. adẽptio bonoz. vt i. l. vij. C. si pen. ap. mors ĩterue. Rõ qz tacitũ ĩtelligit accessorie z ꝙsecutiue mõ sublato ꝓncipali exꝑsso auferet z accessoriũ. Sz dũ duo exꝑmunt q ãbo ꝓncipalia sũt. Et ad sublatõez vni⁹ nõ auferet aliud, sic dũ pena ĩponit in duobus fact⁹ vtrũq ẽ eq ꝓncipale. Alij dicũt q etiam in isto casu pena ademptõis tollat. qz exꝑssio vt dict⁹ non fit nisi ad maiorẽ declaratõez. Etiã pene ĩ dubio sunt molliende. De pe. di. j. §. pene. lz forte secus ĩ vsuris. Est tñ in arbitrio iudicis cuius mẽs attendi ꝺz. qz ꝑm eius mentẽ vl' arbitriũ morte finit vl' nõ. Itẽ ibi. Lego alicui simpl'r ĩtelligit ꝑñti die. z si exꝑmo in ꝑsenti die, tũc significat qꝺ verba sonant. s. q ꝑñs dies isti legato apponit. z hec exꝑssio si illud nõ esset, nihil oparet aliud q̃ tacitum nec aliud tacitũ q̃ exꝑssum. Sz ex clausula postea apposita. s. legata q̃bus dies non est appositus volo solui annua bina trina die aliud significat ĩ tacito, aliud ĩ exꝑsso. qz ex tacito cui clausula apposita non est. Uel dies ex clausula secuta debent annua bina In expresso vbi dies est appositus dicendo ꝑñti die ad ipsum legatum predicta clausula non refertur. qz isti legato dies est appositus. Ubi aũt tacite ĩtelligitur nõ est appositus. lz idem oparetur si aliud non sequeret Sz si dicat legata q̃bus apposui verbũ pure volo solui post annum, tunc opatur q legatum relictũ pure hoc verbo exꝑsso debeatur post annũ. vl' legatũ simpl'r relictuz debetur statim. qz hec est mens testatoris significata ex verbis. Itẽ ibi. Lego tibi pure ĩtelligit si volueris. Hoc tñ nõ facit legatũ cõditionale. nec ĩpedit transmissionem legati si legatarius añ moritur. z tamẽ exꝑmendo hoc in legato, dicẽdo. Lego tibi pure si volueris. legatum est ꝺditionale. l. si ita exꝑssum. ff. de ꝺdi. z demõ. Item ibi. Filiũ meum exheredo. ĩtelligitur tacite ꝺditio. si heres adierit. Sz pone q hec ꝺditio exꝑmatur. Dic̃ tex. q exheredatio viciatur. l. si q̃s. ff. de here. isti. Rõ ꝑm doct. qz aliter ĩtelligitur. z aliter exꝑmitur. Nam ĩtelligitur quo ad effectũ. s. vt exheredatio habeat effectuz si heres adierit. Nõ aũt ĩtelligitur q exheredatio sit ꝺditionat'. sz qñ exꝑmitur tũc refert ad dispositõez. z sic exheredatio est ꝺditionalis. Jõ viciat. qz est actus q̃ non recipit ꝺditionem. p. c. actus legittimi. de reg. iur. ll. vj. Et est rõ diuersitatis in legato. z in exheredatõe. qz verisil'r nõ videt testatorem legatũ velle facere ꝺditionale ꝑ exꝑssionẽ illi⁹ ꝺditõis. si heres adierit. si apponat illa. Secus in exheredatõe quã testator videtur velle facere ꝺditionalẽ dũ apponit cõditionem talem vt magis restringat. Sed q appellatõez ꝺditõis viciatur lege positiua. Jõ nõ valet ꝺditio. q̃ exꝑssa ad dispositõez viciat. sz tacite ĩtellecta ad effectum non viciat. Etiã qñ apparet de mẽte exꝑmentis q ꝑ exꝑssionẽ vult aliꝺ significare. s. facere actũ ꝺditionalem q̃ non est ꝺditionalis ex tacito ĩtellectu. tũc act⁹ ẽ ꝺditionat'. qz exꝑmẽs B vult q̃ ad B ꝺditõez exꝑmit. z sic tũc legatum relictũ si heres adierit est ꝺditionale. z verisimile ẽ q ꝺditio exꝑmat sic̃ ĩtelligitur

ad maiorē declaratōez, z sic lz actus nō recipiat ꝺditōez, z p illā tñ expssionē nō ꝺz vitiari, qz solū qđ tacite ineſt expmīt. z lex positiua nō admittēs ꝺditōez videt intelligi de ꝺditōe extranea, z nō de illa q̄ ineſt q̄ expzimīt ex abundāti. Sic etiā exheredatio pōt esse ꝺditionaľ qñ testator sic voluit, lz qz nō recipit ꝺditōez viciaŧ. etiā acceptilatio erit ꝺditionaľ pter volūtatē acceptū ferētis, lz qz etiā nō recipit ꝺditōnez viciaŧ. Et ita in bis ꝺz attēdi mēs disponētis, z fuari quod vult, z put vult, nisi vbi lex positiua hoc impedit. Itē ibi. Judex dat tutorem pupillo simplr intelligīt tacite q̄ ministret si satisdederit. Sz pono q̄ iudex in dando tutorem hoc expmat. Dīc ter. q̄ valet datio z eo modo intelligīt quo expmīt. l. muto. §. hāc autem. ff. de tuto. Et hoc. l. faĉ p ꝑdictis. Et est rō huius legis. qz verisiľr expmitur sīc intelligitur in dubio hoc iuncto. q̄ si faceret ꝺditōez actus viciareŧ qđ nō est dicēdū in dubio. Vapie in hoc casu pter piculuz qđ pupillo imineret si tutoris datio nō teneret. Item ibi. Promitto. r. simplr. intelligīt tacite q̄ soluaz cum petieris. Dīc ter. q̄ idem significat nec aliud opaŧ. vt. l. si cū petieris. ff. de ꝓbo. ob. qz etiam intelligīt sicut expmīt. nec ꝺz aliud significatum q̄z expzessum ex cōi modo intelligendi. Sz ibi. Lego illi si capitolium ascēderit. hoc ꝺditio tacite ꝺtineŧ si voluerit. qz volens ascendit. z tñ expmendo hanc ꝺditionem aliuđ opaŧ. qz legatū viciaŧ. qđ nō viciareŧ tacite intellecta. l. nōnunq̄. ff. de ꝺdi. z demō. Et ē rō. qz aliud significat conditio si ascenderit z si voluerit. Nam legando sub conditione expssa si voluerit legatum ponīt in sua libera z mera voluntate. Jdeo viciaŧ p legem positiuam statuentē q̄ legatum nō possit poni in libera volūtate. Secus in illa ꝺditōe si ascenderit. qz si ascendit, siue libere volēs siue nō. tamē conditio implet. z sic de alijs exemplis.

Tacitū ꝓpie z vere ꝺz qđ nullatenus ē expssum. z ꝫ in iure nihil significat. eo q̄ nō est significatū eius nec apparet. Dz aūt in iure expssum quod aliter q̄z verbis expssum est. Nā inter modos significandi ꝓba obtinēt ꝓncipatū. Jdeo ꝓbis expssum ꝺz vere expssum. z qđ dico verbis. idem dico scriptis qz illa ꝺtinent verba. Aliter autē expssum q̄z verbis ꝺz tacitū ad ꝺzaz expssi ꝓbis. Et ꝫ est tacitū iuris qđ nō est expssuz ꝓbis. Uerbi gra. Mutuaui dolīū vini nō expmīt q̄ reddaŧ vinū eiusdē bonitatis. ꝫ tñ tacite intelligīt. l. cū qđ. ff. si cer. pe. z sumīt rō ex natura mutui. cuius ē q̄ res reddaŧ q̄ eadē in valore cū mutuata esse censeŧ. ꝫ est. si ē eiusdem nature z bonitatis. Hoc tacite intellectum idē significat z opaŧ. acsi esset ꝓbis expssum. l. cū qđ. ꝑall.

Taxare est idē qđ estimare.

Tanq̄z est nota similitudinis. c. solite. ō mato. z obe. Aliqñ nota veritatis. c. ex pte. de sponsa.

Talis. id est ille. C. de summa trī. z fī. catholica. l. j.

De TE

Theatrū ē locus in ciuitate cōis z publicus ad spectacula. ꝺz a theozādo. l. inspiciendo. vt in foro vľ palatio cōi.

Tegule sunt lateres. differūt tñ. qz tegule dicunt a tego. quasi tegentes z nō sunt cocte. lz ligna sub lateribz posita p eoz sustētatōe Sz lateres fundunt ex lapidibz z arcbilla. z coquunt.

Telū nō ꝺz tm qđ ab arcu mittīt. lz etiaz qđ a manu. eo q̄ in longū mittaŧ. ergo lapis lignum ferz noīe teli ꝺtinent. Tex. ē. Insti. ō pub. iudi. §. telū aūt. fm Hy. in interptatōe legis. xñ. tabu.

Telū grece tributū ꝺz latine. Jnde theolonium idē est qđ tributū. Et etiā ꝺz locus in quo exigitur.

Teolonarius ꝺz q̄ exigit theoloniū.

Temulentia est ebrietas. l. vnica. C. si q̄s impera. male.

Templarij sunt ꝓceptores vľ cōmendatarij z ꝓsone religiose. vt cle. de relig. do. z cle. cū ex eo. de sen. excōmu. p Joh. an. in Rubr. ō regula. z. c. Eccľa sancte Marie. de ꝓsti. tales deputanŧ ad administrationem eccľastĩcam. z sic possunt agere z defendere iura eccleſie. vt cle. j. de rescrip. Et possunt etiam esse ꝓsone incognite z de longinq̄s partibus c. cum deputati. de iudi. Et qñq̄z eligunŧ z habent eccľas parrochiales. z sic auctoritas dyocesani ꝺz interuenire. Faĉ. c. vnicuz de capel. mona. li. vj. Et nota. in. d. cle. j. de rescrip. Qñq̄z nō habent eccľas parrochiales z sui maiores habēt eos deputare z in-

stituere ꝓter ꝓsensum dyocesani. Et ſm Jn no. in dignitate cōpank̄ institoribus. c. qō q̄ busdā. de fide ius. qz instāt negocijs sibi cō/ missis. vl̄ etiā cōpank̄ visitatoribꝫ siue vica/ rijs missis a supioribꝫ ad aliq̄ officia exercē da. z sic q̄rit q̄s dz ꝓferri in agēdo p ecc̄la in ter tēplarios vl̄ ꝓceptorē z deputatorē el⁹ sic est distinguēdū. Aut agit de subiectōe eccl̄e. sic ad maiorē ꝓtiet defēsio pōt tū iferior assi stere iudicio. c. exposuit. De dila. vbi p Jn no. aut agitur de iuribꝫ z bonis eccl̄e. Hoc dupl̄r. Aut eccl̄a ē subiecta q̄ ad bōa z ad p ceptorē ipi supiori q̄ p libito pōt iferior re mouere. Sic itez ꝓferēdus ē. Aut nō est el subiecta q̄ ad platuz. videlz qz ꝓpetu⁹ ē. nec ad libitū remouibil̄. sic iferior in agēdo pfe rēdus ē maiori. qz cōmodū ad ipm ꝓncipa lit̄ spectat. ar. ff. bi duū. ff. palā ät. ij. q. vij. z. l. j. ff. in ꝓpria cā. ff. qū ap. sit. z h si inferior tal̄ est ydone⁹ ad defendēdū. vl̄s supior agit. c. lz. c. ex trāsmissa. de fo. cōpe. Hoc no. doc. in d. c. Cū deputati

Tps ꝓtinuū est quod ꝓtinue currit diebus feriatis z non feriatis siue in pūtia z absen tia sit copia iudicis vl̄ nō. C. de ꝓscrip. lon. tempo. l. fi.

Tempus ꝓo vtile nō currit dieb⁹ feriatis z absentie. z diebus q̄bus non est agēdi co/ pia. Et istud ē multiplex. s. cōtinue z vtile q̄ ad sui ꝓncipiuz tm̄. nō q̄ ad progressum ꝛc. Ut in glo. cle. vnice. De in integ. restit. vbi glo. remittit. De ꝓcess. ꝓbē. c. ij. z. c. qz diuer sitatem. in fi. Ad̄ tps dat ad eligendū vtile qz nō currit impeditis. de elec. ne pro defectu de hoc vide Boff. in sum. de elec. §. hoc tps vbi ꝓcor.

Tenor lr̄aꝝ ē idē qō snia lr̄aꝝ. Reḡre. ē. Sē tētia lr̄aꝝ. Sz tū tenorem lr̄aꝝ dicimus re cte tenorē textus q̄uis titel̄ scribat. Ad̄ te nor dr̄ipa snia lr̄alis. lz rhetorice plurima scribank̄.

Tepidarijs est idē qō balneū. a tepore aq̄ no men trahēs.

Tergiuersator dr̄ q̄ in vniuerso ab actōe re cedit. q̄si tergū ꝓtens. vt in. c. vl. de collu. de teg. in glo. illū. z ibi no. Et differūt Tergi/ uersator: ꝓuaricator: z calūniator. Ad̄ no/ ta bonos ꝓsus. Tergiuersator desistit pre uaricator verū. Occultat: profert calumnia falsum.

Tergiuersari est in totum ab actōe desiste re z dorsum ꝓtere. ff. de aboli. z in glo. palt. in. c. vl. de collu. detegē. Et hoc cū fit inordi nate. Nam si fit ordinate ē absq̄ vicio. Pri mo. Si in accusatōe ꝓcessum cognit cē fal sum in q̄ accusabat. z sic pari cōsensu se ab soluūt accusator z re⁹. Scō. Si ꝓceps ad quē ptinet cura boni cōis qō p accusati onē intēdit abolenerit.

Tergiuersatio qnq̄z ē ꝓsutia vl̄ calliditas q̄ q̄s iducit aliū vt desistat ab el⁹ inq̄sitōne. z sic capit̄ in. c. vl. i gl. pal. Qnq̄z etiā ē frustra tio: delusio: vl̄ colludiū.

Termin⁹ pēptori⁹ obtinere dz tm̄ tēpis q̄tū tria edicta. nisi aliud exigeret iusticia. vt i. c. dilecti. De dila. in gl.

Terminos proximi aliq̄s trāsgredi quinq̄z modis pōt. Primo. Cū parrochianū alte/ rius ad sepulturaz admittit. Scō. Cū al/ teri⁹ subditū excōicat vl̄ interdicit. Tertio. Cū alteri⁹ parrochianū ad pniam recipit. Quarto. Cū fidei ꝛrium predicat. Quinto Cum terminos. pcessionū euellit. c. j. de se/ pul. in glo.

Territorium est vniuersitas agroꝝ Juxta. l. intra fines cuiuscūq̄ ciuitatis. ab eo dictū. q̄ magistrat⁹ eiusdem loci int̄ eos fines ter rēdi. i. amouēdi. vl̄ submouēdi ius hz. ff. de ꝓ. sig. l. pupill⁹. §. territorijs. Alibi ponitur p dyocesi. extra. q. ij. c. j. ō ꝓsti. c. ij. li. vj. glo. in cle. ne romani. de elec.

Testes sunt q̄s añ iudiciū q̄sq̄ sibi placitat z allegat. ne possit libeꝝ aut dissimulare aut subtrahere se. Ad̄ etiā legati appellāt. Jtez test⁹ ē rei geste pbator. Sz test⁹ cogēd⁹ est q̄ ad testionū faciēdū cogit̄. Dicunt̄ g testes. qz testionū adhibere solēt. Sic signatores q̄ testm̄ signāt. ſm Jſy. lib. v. Jtē antiq̄tus supstites dicebātur. eo q̄ sup statu cāe pfe rebātur. Nūc pte nois ablata p auferesiz te stes dicunt̄. z ꝓsiderātur ꝓditōne: natura: z vita. vt i. c. fo⁹. de ꝓ. sig. ad fi. Et ē dignitas ferre testionū. extra. q. v. ꝓceptū. Ad̄ testis falsus trib⁹ ē obnoxi⁹. deo mētiēdo. Judici decipiēdo. z demū innocēti quē falso ledit te stimonio. de cri. fal. c. j. Et debēt testes secre to z sigillatim examiari. vt no. de testi. c. Jn noie dñi. z. c. lz vniuersis. De ꝓbitate testiū est gl. bona. illū. q. iij. Si testes. ꝓ. Si ꝓo ex his q̄dē. Testes etiā ꝓtinentur sub noie in strumētoꝝ. c. quenit. de testi. cog. Et test⁹ fa milliaris nō admittitur. c. in lr̄is. ō testi. Et

q̄liter testis abñs examinaꝫ. vide. c. ꝓstitutus. de fideius. Nec testis ꝓpt̄ ꝫ ē infamis cuius testionū ꝓbet. vt ī. l. luctus. ff. de his q̄ no. infa. Itē testis inuitꝰ detēti testimoniuz nō valet. ff. q̄ testa. fa. pos. l. q̄ testionū. §. vl. z glo. c. sacrꝫ. sup ꝙbo coactiōez. de his q̄ vi me. ve cau. fi.

Testm̄ dī ideo q̄ nisi testatoꝛ mortuus fuerit ꝓfirmari nō pōt. Nec scire q̄d in eo scriptū sit: clausuz: z signatū. Et est dictū testm̄. qꝛ nō valet nisi post testatoꝛis monumētū. ſm Jſy. lib. v. z describit sic. Testm̄ est voluntatis nostre snia iusta de eo qđ q̄s post mortē suam fieri vult. ff. e. ti. l. j. Et addit cū institutōe heredis. Jnsti. de lega. §. añ here dez. z ℔ de vniuerso pīmonio. vt excludaꝫ singulare relictuz z codicillus. Et dī testm̄ q̄si testatio mētis. vl' vltimum eulogiuz. seu vltima volūtas. Alias dictum q̄ q̄s de rebus suis disponit legatario legata assignāda. Et diuidit. qꝛ aliud est testm̄ nuncupatiuuz. qđ ꝓsistit in sola nūcupatōe testatoꝛis nō in solēnitate scꝑture. Tū septē testes necessarij sunt: z heredū noiatio. Jnsti. eo. ti. § fi. Aliud est in scꝑtis ꝓditū. qđ simpl'r exigit numeꝛ: subscꝑtōes: z signacula septē testium. Itē testamēti aliam diuisionē ponit Jſydo. li. v. s. testōꝝ aliud iuris ciuilis. aliđ iuris p̄toꝝ

Testm̄ iuris ciuilis ē testm̄ septē testiū sigillo signatū: subscꝑtōe firmatū qđ apđ ciues fit. z inde dī ciuile.

Testamētum iuris p̄toꝝ est septē testium signis signatū. Et dī sic. qꝛ fit apđ p̄toꝛes ſm Jſydo. ibidē.

Testm̄ olographuz est manu actoꝛis totum ꝓscriptum z subscꝑtum. Ūñ z nomē accepit ab olō. i. totū. z ḡphos scꝑtura vl' lr̄a: q̄si tota lr̄a. ſm Jſy.

Testm̄ irritū est si ille q̄ testatus ē capite diminutus ē. vl' captiuitate detētus aut si nō rite ꝫ legē factū est. ſm Jſy.

Testm̄ ruptū ideo vocatū est. qꝛ nascēte posthumo: neq̄ exheredato: neq̄ herede noiato dirumpit. ſm Jſy.

Testm̄ surreptum est qđ in fraudē heredum seu legatarioꝝ z libertoꝝ nō palā. platū est: qđ si nō latet. tñ dictꝫ ꝑsonis nō. puide sup ꝑssum videt. Erāt aūt olī z tres alie spēs q̄ hodie in vsu esse desierūt. Quoddā erat pacificū testm̄. z appellabat calatistomicus. A calos qđ est bonū. z camitus pat. qꝛ in bōa pace fiebat. Vl' a calatistomicus ℔ est a bonis ꝙuētibꝫ. a calos bonū: z comicle ꝙuēt⁹. Vl' ꝙuētōes sapiētum. Bone em̄ ꝙuētōes erāt q̄ in pace fiebāt. Hā faciebāt testam̄ta diebꝫ ferijs ꝓpt̄ penuriā hoiuz. qꝛ aliꝭ diebus nō ferijs erāt hoies in domibꝫ diuerſ negocijs occupati: q̄re testes nō poterāt inuenire. Vl' dī a calo. i. voco. qꝛ ꝑsonaꝝ vocatio fiebat. Aliđ erat bellicū. qđ ꝓcictū dicebat. eo q̄ tpe p̄lioꝝ cū in p̄liū exituri eēnt hoies in ꝓcinctu fiebat. Postea accessit tertia spēs. s. testm̄ p ees z liberā qđ p emācipationē. i. ymaginariā q̄dā vēditōz q̄ nq̄ testibus agebat z libripēde. i. estiatoꝛe: q̄ libripē debāt. i. estimabāt: familiā. i. hereditatem. z emptoꝛ q̄ erat loco heredis: ciuibꝫ Romanis. i. liberis hoibꝫ: z puberibꝫ parētibꝫ. p̄ma duo illoꝝ testōꝝ penit⁹ aboleuerūt. Tertium ꝙpti remāsit in vsu. s. q̄ ad numeꝝ testium. videlz septenarium. Erāt em̄ q̄nq̄ testes libripens z emptoꝛ. Et p̄dicta noia testamētoꝝ ad ius ciuile referebant. qꝛ ius ciuile inuenit illa

Testm̄ inofficiosum ē qđ frustra liberꝫ exheredatꝫ sine offō pietatꝫ liberal' in extraneas ꝑsonas redactū ē. ſm Jſy. li. v. Itē testm̄ sic certā describit. Est dispositio vniuersal' directa in tp̄s mortꝫ solēnizata bis q̄ ponit z req̄rit lex ciuil' vt ī. l. j. pal. Verbi gr̄a. q̄s here dē instituit vl' legat sub impossibili ꝓditōeva let dispositio z reiicit impossibil' ꝓditio. l. obtinuit. ff. de ꝓdi. z demō. z insti. de here. insti. §. impossibil'. z sumit significatū exvltiavolūtate q̄ ꝓcludit testatoꝛē voluisse deridere z hoc p illā ꝓditōez p obliuionē. vl' alꝭ non ex aio apposuisse. z ex magna solennitate testamēti q̄ in ipo req̄rit. z significat q̄ testatoꝛ nō vult loq̄ frustratorie. sz impossibil' ꝓditio viciat institutōez filij. ꝑz ī. l. filiꝰ. z. l. si ticius. ff. de ꝓdi. insti. z. l. cū heres §. j. ff. ō sta. li. ℔ significatū capit aliūde q̄ ꝓcludit vicia re. imo de cōi mō intelligēdi idē ē in oi impossibili testō z ꝫctu. qꝛ significat derisionē z nō esse animum disponendi. Itē aliq̄s legat vina q̄ sunt i penu sua etiam vasa videt legare. l. nam qđ liq̄de. ff. de pe. leg. z sumit significatū ex natura vini qđ p se subsistere nō pōt sine dolio z vase: etiā ex testamento: qꝛ disponēs solet esse liberal'. eo q̄ plus bonis suis nō indigebat. Secus ergo in ꝫctu

si qs donat vina: q̄ sunt in penu sua nō ve-
niunt vasa: lz veniret sumpto significato ex
cōi mō intelligēdi q̄ p se vinū sine eis subsi
stere nō pōt: ne cōmode soluī. dū tm vasa nō
sint maioris pciī. Itē q̄lit̄ vltia volūtas te-
statoris ē deābulatoria. z an vltia tm sit ser
uāda nō obstāte iuramēto de nō mutando
p̄mā. c. cū marthe. de cele. miss. de succes. ab i
test. c. vl. xūij. q. ij. c. vl. z nemo pōt facere q̄n
leges habeāt locū in testō suo. C. de testa. l.
testādi. z. ff. de leg. j. l. nemo pōt. vbi tex. op.
nō obstāte auc. de nup. §. disponit. Ubi dī
q̄ volūtas testatoris habeā p lege. g̃ pōt de
rogari legi cōi. q̄ itelligit dū volūtas testa-
toris sit vnita legib. z facta fm eas. al's fa-
cta ꝫ eas nō cēseā vice legis. Jdeo si dic̄ te-
stator nō sum p̄itus. volo g̃ vltimā volūta-
tē meā valere. lz nō seruē solennitates iuris
nō valet dispositio vt testm̄. quāuis valere
possit iure codicillor̄. vt in. d. l. testādi. vbi
glo. Itē nota q̄ de iure canonico in testō vl̄
relicto ad pias causas sufficiūt duo testes.
c. relatū. de testa. z fm Bar. z Bal. i. l. j. C. ō
ssa. san. eccle. Jus ciuile seq̄tur. Et tenet idē
in p̄ys causis z in terr̄ imp̄ij. Sz in terris
eccl'ie nō in p̄ys causis sufficiūt duo testes
cū p̄sbytero. c. cū esses. de testa. nō aūt in ter
ris imp̄io subiect̄ sufficiūt tres. ꝫ req̄rūtur
septē. Et sic nō i p̄ys causis leges obsequū
tur canonib. ꝫ tenenť ad vnguē. Itē statu-
tū disponit q̄ testamēta nō valeāt nisi sint i
sinuata ptāti vl̄ officiali ciuitat̄ infra q̄tuor
mēses a morte testatoris. Certe testator
nō pōt ꝑ statutū tollere dicēdo. volo q̄ te-
stamentū meū valeat etiā si nō insinuet̄ in-
fra q̄drimestre officiali. Rō. q̄ tal' insinua-
tio statura ē ad euitādū falsitatē z sciēdo ve
ritatē testamēti. Sz testator nō pōt renūci-
are legib. dat̄ ad inq̄rendū veritatē. Fac̄. l.
iubem⁹. C. de testa. l. fi. C. de fideic̄. pōt tm̄
testator tollere hypothecā: z ne dñō trāse-
at recta via. q̄ z ꝑ introductū ē vt sua volū
tas celeriorē finez sortiat̄. z sic cōmodo suo
pōt renūciare p̄uato. Itē pōt dare lniaz le-
gatario intrādi possessionē: z cā apprehēdē-
di p̄pria auctoritate in legato. q̄ silr ꝑ respi
cit cōmodū p̄uatū q̄ req̄rat ordo iudiciar⁹
cui testator renūciare pōt. vt ꝑ oia no. ff. de
lega. j. l. nemo pōt. pall'. Itē no. de bis q̄ te-
stari nō p̄nt: z q̄. phibenť a lege facere testm̄
z sunt ip̄uberes. s. masculus minor. xūij. z fe
mina minor. xij. q̄ nō hñt animi iudicium.
Itē filiusfamilias nō pōt testari etiam si p̄
p̄sentiat: nisi de peculio castrēsi: vl̄ q̄si castrē
si. De q̄bz etiā p̄ter p̄ios volūtatē testari pōt
vt in. c. lz. de sepul. in. vj. Itē furiosus z mē
te captus q̄diu tal's ē. Itē p̄digus cui bono
rū admīstratio ē interdicta. Itē mutus z sur-
dus naturalit̄. s. a natiuitate. ꝫ si accidētalit̄
est mutus z surdus z scit lras pōt suū scri-
bere testm̄ z codicillos. Sz si ē tm̄ surdus:
hñ pōt facere testm̄. Itē dānatus ad morte
sz q̄ p̄dēnatus ē vt efficiat̄ suus pene. vt. l.
j. C. de hered. insti. Itē q̄ dubitat ō statu suo
sz vtr̄ sit liber vl̄ suus p̄ z filiusfamilias.
Item q̄ damnatus est p̄o crimine famoso
Sicut est crimē cōtra naturam vl̄ aliud fa
mosum crimē. Itē monachus seu canonic⁹
regularis. Item q̄ cōmisit crimē lese male-
statis. Itē hereticus. Itē cecus testari non
pōt: nisi quadam adhibita solennitate spe-
ciali. q̄ vbi versat̄ matus piculū dz adhibe
ri matus ꝓsiliū. De testō ꝓo ceci quō fiat no
tat̄ in. l. hac ꝓsultissima. C. q̄ test. fa. pos. vbi
ꝑ modus receptus ē. debēt em̄ vocari septē
testes: z tabellarius z cec⁹ cozā eis exp̄mit
se velle testari sine scp̄tis. z dz ep̄mere noīa:
indicia: z dignitates heredū q̄s instituit ne
sola noīum cōmēoratio q̄cq̄ ambiguitatis
pariat. z dz legata designare. z hec oia sunt
scribenda a tabellario tunc cozam testibus
vl̄ si essent añ scp̄ta cozam testibus recitari
debēt. z cecus dz p̄fiteri illud esse suū testm̄
z ipsum dispositum esse ex sui animi sn̄ia. z
in fine dz vnusq̄sq̄ testium z etiam tabella-
rius se subscribere. z testium z tabellarij si-
gnacula debēt apponi q̄ si tabellarius inue-
niri nō poterit: octauus testis dz adhiberi:
vt p eū capiat effectū qđ p tabellarium fie-
ri debuit. z ꝑ testm̄ dī nūcupatiuū. lz mul-
tam si litudinē habeat cum testō in scriptis
Et in q̄bz casib̄ eccl'iastica p̄sona de bonis
ab eccl'a p̄cessis possit testari. habes no. gl.
in. c. p̄nti. de offi. ordi. in ꝓbo refuari. li. vj.
vbi bona distinctio. Item an clerici possint
ꝓdere testm̄. xij. q. iij. c. j. z de testa. c. q̄ nos.
z. c. relatum. Et an clericus vl̄ monachus
possit in testamento poni tutor. lxxxvj. di. p
uenit. xxj. q. iij. Cyp̄anus. xvj. q. j. generalit̄.
Item testm̄ rumpit̄ natōne posthumi. q̄ si
moritur viuo testatore testm̄ reconualesc̄t.
vt in. l. posthumus. ff. de iniusto. rup. testa.

qđ est vex si testator vlult clullk' z naturali ter. sec9 si naturalit tm̃ viuat: z mortu9 sit clullk. tũc em̃ nõ recõualescit, Casus ẽ singularis ĩ l. q̃ vxorẽ. ff. đ ꝓcl. ipa. of. q̃ nõ alle. in materia, z ẽ mirabil casus ille ſm Lodo. de Roma. Itẽ testm̃ nouissimũ imobile pceuerat, z testatoris obitu ꝓfirmat. c. cũ marthe. §. cetex. đ cele. mis. Et testm̃ facere põt q̃ hz annos. xũ. In auc. vt spõ. larg. §. j. Itẽ allo mõ. Testm̃ est lex diuina scpta noua vl vetus, z sic dicim9 bibliã ꝓtinere duo testamẽta. videlz testm̃ vetus z nouuz. Et testm̃ vetus z nouũ est recipiendum a nobis q̃q̃ in pñis canonibꝫ nullũ eoꝝ ex toto teneat inſertũ. Et inuenit. c. inter canones scti pape Inno. cuius auctoritate ꝑ docet. vt habet in. c. si a romanoꝝ. §. itẽ si ideo. xix. dis. Ubi subdit. Restat nimiꝝ q decretales epl'e romanoꝝ põtificũ sunt recipiẽde, z si nõ sunt canonũ codici cõpaginate p. c. bti Leonis xxv. q. j. oia. qđ etiã attribuit damaso pape vbi oia custodire mãdant.

De TJ

Tignus vl' Tignũ dr̃ esse omne genus materie lignee. vt in. l. xij. tabul. z Azo. in sum. eo. ti. z instit. de re. diui. Uñ tignarij dicunt oẽs q̃ edificãt.

Tignus intũctus. Req. s. Actio.

Tigull dicunt fozamia q̃bꝫ exit fumus

Thiro ẽ nou9 miles. vt. C. đ thiro. li. xij.

Thirus ẽ serpẽs venenosissim9. de q̃ fit thiriaca magna.

Titubatio est cũ ego hincinde duo ꝓpria sciã nec tm̃ alicui eoꝝ. qz dubio credulitatẽ meã applico. Uñ Titubare dr̃ q̃s qñ suspitiõez hz sup eo de quo cõtendit. vt in. c. in nostra pñtia. de pcu. in glo. lij. Etiam titubare est defectuose loq̃ vl ignorant. Uñ titubãs p ignorãte hñdus est. C. de ꝓdi. inde. l. vl. z ff de li. ho. exhi. l. lij. §. is q̃ ar. c. dñs. de secundis nup. Ubi glo. p z cõtra. z. c. ꝓposuit. de ꝓlug. ser. in glo.

Titulus qñq̃ signũ dr̃. Qñq̃ cã acq̃rẽdi dominij. Qñq̃ ipa eccl'a. vt titulus scti Petri. Qñq̃ clericatus. Qñq̃ canonicatus in alĩ eccl'a vñ dr̃ q̃s ititulari. l. clericari vel canonicari. Itẽ qñq̃ capit. p cã mobili ad dominij trãslatõez. vt p locatõe. vt. c. eccl'a scẽ. ij. vt li. pẽ. Itẽ titulus ẽ iusta cã possidendi qđ nrm est. z sic exigit iustus titulus in vsu capione z pscrip. c. si diligẽti. de pscp. z glo. sume. xxj. q. ij. Etiã titulus possessori cãm tribuit pscribẽdi. vt. c. j. đ pscp. li. vj. z ẽ vnũ de pncipalibꝫ req̃sitꝫ ad pscptõez. Dr̃ etiã titulus q̃libet ordo eccl'asticus. q̃libet dignitas vl' platio. z sic đr̃ q̃s ititulari in aliq̃ ecclesia. l. ordinari. ſm Berñ. in. c. dudum. de elec. sup ꝓbo intitulatã. z. ff. si cer. pe. in rubricis

Titulus possessiõis vl' possidẽdi ẽ initiũ possessionis. Et cã q̃re q̃s possideat vt emptio vẽditio: donatio: pmutatio: qz p emptõez z sil'ia incipimus possidere.

De TO

Tochi. ſm Azo. dicuntur sustentatões pauperum.

Togatus dicimus aduocatos. a toga veste noiatos quã bẽbãt oli aduocati diuersaz a ceteris. vt p hoc cogñscerent

Tota. l. ois. ff. de pact. l. si vnus. §. pact9. vbi idẽ dixim9.

Torneamẽta dicũt q̃dã nũdine vl' ferie in q̃bus milites ex edicto ꝓuenire solẽt. z ad oñsionẽ virilũ suaꝝ z audacie temere ꝓgregari vl' ꝓgredi. vt. c. de torneamẽ. z cã. pbibitõis est ꝑiculũ aiaꝝ. z moꝛs boiuz inde puenies vt ibidẽ notat.

Tortura põt qñq̃ fieri in domo. nõ in iudicio. qñ tabule testamenti patris eoꝝ filioꝝ. qz familia interfecta dicebatur puſq̃ q̃stio de seruis haberet apte recitate sunt. vt in. l. si ea q̃stio. C. de his q̃. vt idig. z ibi no. doc. circa gl. ij.

Tõsura ĩ clerico. vide gl. ĩ cle. qm̃. devi. z bo. cle. z. xxij. di. c. pbibere. c. clerici. c. si q̃s ex clericis. c. nõ liceat quelibet. z. xij. q. j. duo sũt.

Torrẽs est aq̃ in hymbre cũ ipetu q̃ in estate torrescit z arescit. ſm glo. in cle. dudum. De sepul.

De TR

Trabea ẽ vestis ꝓsularis vt. C. đ ꝓsul. l. j. li. xij. q̃ veste etiã vtebat imperator. z iã se ꝓsulẽ vocabat. vt ĩ auc. de ꝓsu. ci. col. üij.

Tractatorij erãt filij q̃ tractabãt z ꝓcurabant id est manibꝫ ꝓtigerũt z palpauerũt aialia publica z eos sacro vsui deputatos. Ul' dicunt tractatoria lre ipetrate p lniã vehendi aialia. Ul' lre date licẽtie ad tractandum z punlẽdũ crimiosos ſm Accur. C. co. tl. i ru.

Tradere duplicem hz significationez. Uno mō est rē suaz in alterꝝ transferre. Corpalis eñ res tradi pōt z a dño tradita alienat. Ḃ pz p etbymologiam dictōis, dī eñ Trado quasi transferēs dñium. z sic hñ dī in istrumentis venditōis iure ꝓpio tradidit, i. trāsferens tradidit seu dedit. Alio mō Tradere capit p inducere in possessionē siue p ipa corpali pstatōe rei. Ut cum dī possessionez tradidit vl ipm equū p frenū aut librum in manibus.

Traba est instrm rusticū qđ equādis cespitibus vl feno colligēdo aptat.

Traiicere ē mare trāsire. Uñ dī si in pōtoniby mare traiiciat, i. transeat. Inde Traiectum ē p mare trāsitus. Etiā alio mō est nomen ciuitatis.

Traiecticia dī pecunia q̄ locatur vl pmittit alicui p mare ad quemcunqꝫ locū transuehenda vl deportanda. de act. z obliga. l. traiecticie.

Transactio ē de re dubia z lite incerta nōdū finita dato aliq̄ pmisso vl retēto nō gratuita pactio. vt in. c. sup eo. de trāsac. z ē idē qđ cōpositio int aduersarios. z litē intelligo psentē vl futurā. qz añ li. ꝓtesta. pōt fieri trāsactio. vt. ff. de ꝓdi. inde. l. elegāter. §. si quis post. Itē litē subaudio iustā vl iniustam. vt C. e. ti. l. ij. z si qs qñ agit credit se hīe iustaz cāz al's ꝛriū. vt. ff. de ꝓdi. inde. in sum. vt tñ int insistentē z resistentē vt si actor p calumniā insistat nulla sit trāsactio. sz si reus p calumniā resistat valet trāsactio q̄tū ad eum. C. e. ti. l. sub pretextu. lz p aliā viā Ḃ ē p actionē de dolo vl replicatōez doli ꝓsulat actori vt ibidē dī. qñ reus dolo induxit actorē ad trāsigendū. z dī in descptōe nō gratuita pactio. Ideo qz fieri nō pōt gratis. imo expedit q̄ is cui fit trāsactio aliq̄d det vl dare pmittat trāsigēti. Uñ fieri dz aliq̄ dato retēto vl pmisso. Alioq̄n trāsactio nō pcedit. z in eo qđ dī aliq̄ intelligit etiā de modico. qz si q̄stio erat de re valēte cētū pōt fieri transactio p decem vl p minori. Nec pōt dicere transigēs se deceptū. qz transigit sup incerto. Itē in eo q̄ dī de re dubia z lite incerta intrāsitiue ponit. vt sit sensus ó re q̄ dubia z incerta est lite. i. ꝓpter litez. qz lis q̄ diu pēdet facē rē dubiā z incertam. Nā cuētus litz z iudicioꝝ incertus est. l. qđ debet. ff. de pecu. Uñ sup eo qđ in q̄stione vertit lite pendente pōt fieri trāsactio. z ideo dī lite nondū finita. Nā si iudicatū esset nec appellari posset. Nec aliq̄ remedio sniam retractari. ita q̄ ó snia nō dubitaret certe trāsactio nō valeret. vt si qs ꝓdēnatus ad. x. dicat vez ē me tibi ꝓdēnatū esse ad. x. z vez ē q̄ debeo. sz si vis esse ꝓtētus. v. dabo tibi in ꝓtinenti tūc trāsactio nulla esset. z si iudicatū negaret. adeo tñ liq̄da forez pbatio. vt nō sufficeret negare adhuc ē idē. vt. C. de pe. l. q̄ snias Dī eñ trāsactio q̄si actōis in amicitias seu amicabilē cōpositiōez trāsitio. Trāseūt eñ a lite z ab actōe q̄ cōponūt int se paciscētes cū tñ gtis nō remittit actio. secus si gtis remittit q̄ casu nō fit trāsactio. sz simplex p donatōez pactio. q̄ eñ trāsigit q̄si de re dubia z lite incerta necꝫ finita trāsit. i. cōponit. vt in. c. sup. e. ti. in gl. ij. z sic is trāsit ab actōne q̄ trāsigit. z is q̄ ꝓpie agit dī trāsigere. vt. C. eo. ti. l. ij. pal. reus añ impro pe. Itē in spūalib nō valet trāsactio ꝓpio noie dicta. ca. si qñ clerici. de offi. deleg. z. c. sup eo. pall. z est tex. i. c. ꝓstitutus. z. c. pterea. e. ti. Rō. qz trāsactio in spūalib ꝓtinet spēz symonie. Uerbi gra. Duo litigāt sup aliq̄ bñficio eccl'astico. puta eccl'a vl pbēda. z etiā sup iure pātādi. tal trāsactio cū sit sup re sacra ñ valet qñ alter illoꝝ dat alteri. x. vl. xx. annuati. vt cesset a lite. z alter obtinet eccl'az seu pbēdā seu ius pātādi cū sit ānexū spūali. g̃ spēs symonie ē vbi aliq̄d dat vl pmittit siue retinet in talib vt possideat. al's ꝓcederet in spūalib nullo dato retēto vl pmisso. Sz tunc ꝓpie nō ē trāsactio. sz circa tpalia valet trāsactio tali mō sumpta. Sumit ār aliq̄ z largo mō trāsactio put est amicabilis cōpositio. z sic pōt fieri in spūalib. vt ī. c. statuimus. ó trāsact. ar. c. nisi essent. de pbē. z. c. vl. de rer per mu. z hoc dū ex vtraq̄ pte dec spūale. auctoritate tñ superioris vt si aliq̄ litigēt sup eccles sūs z eps vl archieps componat eos iure. Item nō valet trāsactio in subiectōe spūali. c. ꝓterea. ij. co. ti. Subiectio eñ est spūale q̄d. z ideo aliquo dato vl pmisso. siue retēto remitti nō pōt. Uerbi gra. Iste subiect' est pmo abbatie tali. s. eccl'e sci Petri. Dō vult transigere. i. dare. xxx. solidos. vl aliud in certo censu. vt sit exemptus ab abbatie subiectōne q̄ census est. licz esset recognitio debite subiectōnis. c. omis aīa. de censi. tñ nō valet talis trāsactio ꝓpter subiectionem

ſz ſi gratis vellet ꝺs aliquã eccl'iaz exímere ſubiectã,bñ poſſet ex eo annuati aliꝙd accl pere,nec eſſet ſymonía,c,ꝓſtitutis,de relig, do,vl'ſibi ꝓſtituere ſoluẽdũ cẽſum in recoꝝ gnitõez dñi,vt in,c,oĩs,pall',vl'ad iudiciũ ꝓcepte libertatẽ,vt,c,recepimus,de ꝓuileg, Itẽ in mrimonio cõpoſitio vl' trãſactio nõ valet,c,ſi,de trãſac,Et nota duas regulas, ꝑria affirmatía,qꝫ in oĩ cã criminali,vel in oĩ crimine,p q̃ venit iponẽda pẽa ſanguis: licitũ eſt trãſigere,excepto crimíe adulterij, Rõ huius regule,qz vniculqꝫ lz redímere ſanguinẽ ſuũ. Sz rõ exceptõis ẽ frequẽtia crimis adulterij,xxxij,q,vj,ꝺ in oĩbꝫ graꝝ uíus,z de iudi:c,at ſi clerici,§,de adulteriis Scõa regula negatía,qꝫ in alijs crimínibꝫ in ꝙbꝫ nõ venit pẽa ſanguis nõ eſt licitum trãſigere,excepto crimíe falſi,in q̃ põt trãſigi,Rõ regule ẽ ne delicta maneãt impuníta. Rõ ꝓo exceptõnis. qz nõ põt malus crímen ĩponi q̃ falſitaſ,qõ admíſt oẽz bonorẽ. Et hec dicta ꝓcedũt de iure ciuili. Jure nãqꝫ canonico nõ lz trãſigere ſic,qz ibi non venit pẽa ſanguis iponẽda,Itẽ trãſigi non põt ſup alimẽtſ.niſi auctoze p̃toze,ff.de trãſac,l,cũ hij,in ſum. Ergo nota qꝫ ꝙdaz ſunt in ꝙbꝫ nec cõpoſitio:nec diſpẽſatio:nec trãſactio locũ hz,Quõ eĩ poſſet fieri p amicabilẽ cõpoſitõez,vl'diſpoſitõez,vl'p trãſactiõnẽ,vt vir dimiſſa vxore aliã ſupinduceret. vl'vt mõachus talis exñs ꝓpriũ bret.de ſtamo,cũ ad monaſteriũ,vl'vt ſubiectus i ſubiectiõe ꝓdurãs dño nõ obediret,vl'ſuploꝛi in licitis z honeſtſ. Jn hís ḡ cũ ſi, trãſactio locũ nõ hz,vt,c,ſi,e,ti,Effectus aũt trãſactionis eſt,vt omia inſtrã ad cauſam ſpectantia ſup q̃ tranſactũ eſt ne ꝙq̃d aliud eſt qõ opẽ ꝓtibꝫ ferre poterat hoc ſit vacuũ z oĩ veritate caſſatum,Et ſola trãſactio validũ ꝓpetuũqꝫ robur obtineat,vt,c,j,e,ti,fm Boff. in ſum,de trãſact.

Trãſfuga dr̃ q̃ trãſit ad hoſtes.

Tranſlata legata dicunt q̃ teſtatoꝛ legatarío adempta trãſfert in alium,ſ,auferẽdo ab eo cui ꝓmo legauerat.

Tranſlatio eſt de ſede ad ſedem facta cõmutatio,vt cum epus de vna ſede ad aliaz trãſfertur. Unde quod hic appellat tranſlatio: alibi dr̃ mutatio,vt,vij,q,j,mutatiões. Vl' ſic,Eſt ab vna eccl'a ad aliaz regularit trãſlatio. Põt eĩ aliꝙs de mínoꝛi eccl'a ad malorem trãſferri. Nam q̃ puerit de mínoꝛe,ad maius puerit,vt,xciij,di,legimus,in fi. Et hoc maxime de tranſlatione epoꝝ. Uñ trãſlationũ due ſunt cauſe. Prima vtilitas,cũ in ſua eccl'a infructuoſus eſt: Scõa neceſſitas,vt cum ꝓſecutionem patit z hoſtilitatẽ Et ſunt tres cauſe tranſitus. Prima leuitas. Scõa cupiditas,Tertia humilitas. De h Boff.in ſum,e,ti.

Trãſmigre ẽ de loco ad locũ trãſire.

Trapezeta,i,cãpſoꝛ vl' mercatoꝛ,xxiij,di,Jn noíe dñi.

Treuga ẽ ſecuritas prestita ꝓſonis z rebus ad tempus diſcordia nondum finita,vt de Treuga z pace,c,j,Sz pax. Require ſupra de,p.

Tribunal fm Boffre,eſt locus maloꝝ iudicum qui habent merum impium fm Azo. in ſum,C,de iuriſdi,om.iu. Vl'ẽ locus vbi iudex pro tribunali ſedet.q̃ alꝫ foꝛus vocatur.de ꝓbo,ſig,Foꝛus,z ẽ gl,in,c,j,de re iudi,li,vj.

Tribunus plebis eſt plebeus magiſtratus ſic dictus.qz populus Romanus oliz erat diuiſus in tres partes,z ex ſingulis ſingulí tribuni procreabant. Vl' qz tribuni ſuffragio ꝓſtituebant.

Tribunus quiritum,i,militum erat rege exacto ante dictatoꝛes q̃ ꝑfuit eqtatibus poſt q̃ partim ex plebe,z ptim ex patribꝫ.alꝫ ptibus militum creati ſunt tribuni cõſulari poteſtate.

Tributum eſt cẽnſus q̃ ꝑſtat rõne ſoli proꝑrij a poſſidentibus,Dr̃ autẽ tributũ ideoz qz militibus tribuebatur q̃ expeditõni publice vacabãt. vñ z ſtipendium appellat,vt ff,de ꝓbo,ſig,l,ager,z,ff,de publi,z vecti,l, j,§,hic titulus. Sup ꝓbo impendãt,in gl. Et in tribus non habet locũ ꝑſcriptio,xvj q,iij,§,poteſt,ij,ꝓ,adhuc,C,de ꝑſcript,xxx, anno,l,comperit,nec cõpenſatio,C,de cõpenſa,l,in ea,z,l,ꝓcedẽti,z,ff,de iur,fiſ,l,auferr,§,q̃ compenſatõnez. Ubi dr̃ qꝫ in aliꝙs duobus menſibus probato debito fit recõ pẽſatio cum fiſco,ꝑterꝫ in tributis z in ſtipendijs.

Tributarij dicunt a tributo,qõ a tribulatõe deriuat.

Tributaria actio. Require ſupra de Actionibus.

Triens eſt tertia ps aſſis quattuoꝛ ꝓtincis

vnclas.

Triennīū est tempus trīū annoꝝ, vt.c.j. de p̄scrip. z indicit triēnalis p̄scriptio q̄ cōit curit in vsucapione.

Tricennīū ē tp̄s. xxx. ānoꝝ. Inde tricēnalis p̄scptio. vt.c. vigilāti. e. ti.

Triplicatio est q̄ duplicatōez infirmat z adiuuat actorē, z sic deinceps q̄druplicatio z̄c Requre. s. Duplicatio

Tripondius est as triplicatus. scz. xxxvj. vncie.

Trium virī capitales dicunt q̄ carceris habebant custodiam quoꝝ interuētu aīaduertendum erat in quosq; hoies facinorosos quos etiā dicimus stratores a stringendo. qz in carcere custodiendos z reos damnatos puniebāt.

Triū virī monetales dicunt. videlz eris z argēti. vl' auri ꝓflatores. qz frustra liberos exheredat z sine offō natural' pleratʒ in extraneas p̄sonas reductū ē. ſm Jſy. li. v.

De TV

Tugurium dī esse tectū qō rebꝰ vrbanis vl' rusticis custodiēdis est deputatū. Vl' dī oē edificiū qō magis cōpetit rusticis q̄ vrbanis edibꝰ. Et dī q̄si tegularīū eo q̄ tegat. ff. de ſ. ſig. l. domus.

Turtibuli al's tibuli siue tigulī dicunt fozamina p q̄ exit fum⁹ camioꝝ. z idē dicunt fenestre q̄bꝰ calor balnei euaporat

Turpia ꝓba. i. diffamatoria. Si sunt ſpālia viciāt legatū vl' institutōz. ſz nō exheredationē. ſz generalia turpia sunt apta punitiōi. ideo dispositōez puniētē nō viciāt. Nō aūt sunt apta bonoꝝi. ideo dispositōez bonozātē viciāt. nisi vbi volūtatē disponēdi significāt. Verbi gr̄a. Testator dic̄ sic. Ticio furi homicide vl' adultero lego. z. legatū nō valet. vt. l. turpia. ff. de leg. j. qz bis ꝓbis testator diffamat legatarium. z sic sensus ē vt q̄ magis eū vult g̃uare diffamādo q̄ honozare. si volet valere legatū lex ciuil' hāc voluntatē nō admittit in odiū diffamātʒ vt ī. l. turpia. p̄all'. Sz ibi testator dic̄. Fill⁹ me⁹ ipiſſimus male de me merit⁹ heres esto valet īstitutio. l. bis ꝓbis. §. j. ff. ō here. īsti. qz siue sit verꝫ siue falsum q̄ sit ipiſſim⁹. ꝓstat tñ ō ꝓsona. Et rō ē diuersitatʒ in h̄ casu z in p̄cedēti. qz ꝑmus casus ē in ꝓbis ſpālibꝰ. scōs aūt in generalibꝰ. Alij dicūt q̄ in casu p̄cedēti valet legatū sic̄ in isto. qz ꝓstat de p̄sona z de legato el facto. nisi aliō ꝓstet testatorē voluisse. vl' nisi lex ciuil' sic disponat. vt ꝫ dictū ē. Itē ibi. Fillū meū latronē z gladiatorē exheredo valet exheredatio. l. z si pepit in ꝑn. ff. de li. z posthu. Rō q̄re valet exheredatio z nō legatū vl' institutio sic facta. qz ꝓba diffamatoria apta sunt exheredatōi cū sit ad penā vl' ad ꝑuatiōez bonoꝝ. ſz sec⁹ in legato vl' in institutōe

Tūc significat extremitatē tp̄is. l. si is legatū §. ſz si ita scriptum. ff. de ꝓdit. z de hoc facit ad q̄stionē notandā. si q̄s ita testat. si imperator nō venerit in Italiam infra q̄nquennium heres meus tūc. z. det Ticio. Imperator morit ꝑmo anno. an Ticius pōt petere. z. Solu. Certe nō. nisi post q̄nquennīū. Ad hoc ſp allegat tex. p̄all'. z hoc q̄ tp̄s apponit in ꝓditōe potestatiua. Si ꝓ in ꝓditōe casuali apponit si deficiat nō expectat. l. boc iure. ff. de ꝓ. ob. Fallit nisi addat dictio tūc z huic excerptum est. de elect. cōmiſſa. li. vj. vbi de hoc.

Tutela ſm Azo. in sum. ē vis z ptās in capite libero ad tuendū eū q̄ ꝓp̄ etatē suā ſpōte se tueri neq̄t a iure ciuili data ac p̄missa. vt. insti. de tute. §. ē aūt. Vis āt dico de facto. z ptās de iure vt tal' sit tutor q̄ ꝓp̄ria ībecillitate nō impedīat. nec a iurisdictōe repellat. q̄ les sunt pupillus furiosus z q̄ ꝓpetuo morbo laborāt. illi ꝓp̄ ībecillitatē corꝑis vl' animi tutores esse nō p̄nt. Sz femine q̄ q̄ſuis sciūt res administrare pupillares. z ad id experiendū vires habeāt. tñ a iure institutionum nō admittunt.

Tutela testamētaria ē q̄ñ p̄ dat filio tutorez in testamēto.

Tutela datiua est q̄ñ vnus datus est tutor filio in testō. z vnus extātibus ꝓsanguineis idoneis ad tutelam iudex ex offō suo dat tutorem.

Tutela legitia est q̄ defert a lege ſm quā nullus datus est.

Tutor filio in testō qui ꝓmo loco deberet el succedere ab intestato tenet suscipe tutelaz huius.

Tutele actio directa z contraria. Requre. ꝫ Actio.

Tutor est q̄ pupillum vel pupillā morte patris vl' emancipatōe sui iuris factum vl' factam tuet. differt āt a curatore. qz tutor dat

impuberi,curator ꝓ puberi vl' adulto,ſ,furioſo:pdigo:ſurdo:muto:z ſiliby q̄ reby ſuis pesse nō pñt. Itē tutor qñq̄ dat a iudice qñq̄ a testatore. Dat em̄ a testatore z cōfirmat decreto iudicis vl' pſidis etiā dat inuito,ſz curator nō niſi volēti ptercp̄ ad litem. Itē tutor nō dat certe rei vl' cāe,secus in curatore,imo tutor pncipalit dat ꝓnere ſcōario reby. Sed curator pmo z pncipalit dat reby. z ſcōario ꝓnere. Et nota q' q̄dā ē tutor legitimus,q̄dā fiduciarius,q̄dā teſtamētarius,q̄dā onerarius. Tutor fiduciarius eſt q̄ pupilli emācipati cuius pī q̄ eū emācipauit tutor erat legitim⁹ eo pie mortuo tutelā accipit cū mortꝭ tpe erat in pīis ptāte. Uerbi grā. Titius duos filios habuit.ſ. Seyū z Deuiū. Seyus fuit mior in ānis. Deuius fuit pupillus. Seyū habuit in ptāte z Deuiū emācipauit,z ipe tutor eius erat z mortuus ē eo pie mortuo. Seyus frater Deuij pupilli fiduciarius ē,emancipatōe em̄ perit ius agnatōis ne frīs ſui frater legitimus tutor eſſe poſſit tancp̄ primus agnatus,ſz fiduciarius bñ. Et ſic tutor fiduciarius eſt frater frīs ſui emācipati,vt patuit Sz ſi pī emancipet vnum de filijs ſuis impuberes eius ē legitimus tutor. Et mortuo pie filius alter maior fiduciarius tutor appellatur.

Tutor legitimus eſt q̄ lege p̄cipiēte pupilli nācisci tutelā,q̄les ſunt primi:agnati:z cognati. Regulariter em̄ traditū ē fm leges,vt ad quē ſpectat emolimentū hereditatis alicuius pupilli,ad eundē ptineat z onus tutele eius,niſi forte ſit mulier q̄ bñ vocat ad hereditatē morientis,nō tñ ad tutelā ſuſtinendā,q̄ tutrix eſſe nō pōt.

Tutor onerarius ē q̄ dat pupillo vt ipm defendat a vexatiōib⁹ alioꝝ. vl' dat nouitatis grā vt alios tutores inſtruat.c.venerabilē. de elec.in glo.ſup ꝓbo aduocatis. vl' honorarius dī datus cā honoris nō adminiſtrationis. z tales nō bñt onus,vt reges: pncipes:comites:barones: q̄b⁹ admittunt filij cauſa honoris. Ideo illoꝝ tutela vacatōez nō pſtat. Inſtit. de excu.tu. vl' cura. §. Item tria onera.

Tutor teſtamētarius dī q̄ ex teſtō dat tutor filio a pie pupilli,ſ.q̄ actu in teſtō nominat z aſſignat.

Tutor ſuſpectus fm Azo.in ſum.C.e.ti.dī iſte q̄ moribꝰ talis ē. vt ſuſpectus ſit. nō em̄ facultas z pauptas fraudulēta vl' callida ꝓuerſatio in reb⁹ pupillaribꝰ ſuſpectū tutorē cōmendāt vl' cōmittāt. Itē in auctoritate pſtāda p tutorē expediēs ē vt loquat. Facit.l.j.§.pe.de tute.z inſtl.q̄ tuto.in teſta.dari poſ.in glo.j. Et fac hoc ad ſubtilē q̄ſtionē fm Bar. Pone pupillo ē delata hereditas extranei,q̄ ſcīēte z patiēte ipo tutore habita uit in domo cuiuſdā defuncti a q̄ delata eſt ſibi hereditas. Querit an p hoc pbet aditio hereditatis. z vtꝝ patiēta z ſcia tutoris auctoritatē induxiſſe videat. z an in auctoritate ſit neceſſe q' tutor loquat. Et apparet primo q' ſic. Nā tal' actus habitandi in domo defuncti in eo q̄ pōt p ſe adire hereditatem induceret p̄ſumptōez aditōis. ꝓ ℞ fac.l. gerit.ff.de acq̄r.here. Sz pupillo q̄ nō pōt adire ſine auctoritate tutoris tal' act⁹ abſq̄ tutoris auctoritate aditōez nō inducit. vt.l. patuit.ff.de iur.deli. Solu.Dy. dic q' ſcia aut patiēta tutoris auctoritatē nō inducit. Et ſic ex illo actu nō ꝓbat aditio. Niſi forte tutor qñq̄ mādaſſet pupillo vt aliq̄d faceret in illa domo. Nā tal' expſſio mādati auctoritatē inducit. vl' etiaz niſi pupillus diu ſtetiſſet in domo.ſ.p ſpaciū.x.annoꝝ. qz p ℞ ꝓbat aditio. q̄ſi oia fuiſſent ſolēnit' acta auctoritate tutoris.

De VSucapcia bona di

cunt ea bona q̄ dñm nō hñt. vel q̄ fiſco vl' dñio alicuius applicantur Qđ ꝓtigit multꝭ mōis. Qñq̄ ſi q̄s itestatꝰ decedit. vl' q̄ testari nō pōt. vl' faciat ꝓt' qđ heres ſuus ei ſuccedere nō pōt. vl' etiā vbi al's de conſuetudine bōa alicuius dñio applicant. tūc dicunt vacare bona.

Uacās poſſeſſio. Reg.ē. Poſſeſſio.

Uagabūdus ē q̄ nō hz domicilīū. ſz hodie ℞ eſt. cras alibi.l.liij. §. ptor. ff. ō dā. infec. Sz q̄ſi vagabūdus ē q̄ hz domicilīū ſz raro morat in eo. z vagat hincinde. Et quō ꝓueniāt iſti habeā in.c.fi.de ſo.compe.in glo.j. z ibi no.

Ualitudo dī infirmitas in vno ſignificato. c.qm̄ frequēter. vt li. nō ꝓte. p Inno. z Ho ſtien.c.fi.de teſti.l.ij. §. ſi ꝓ valitudine. ff. ſi q̄s cau. z.l. vir q̄ morbo excuſ.

Valitudiarij dicunt infirmi q frequent egrotāt, vl q laborāt p lucida iterualla, vt q mō sani sunt post horā infirmi.

Varicosus dī curuus, a varice neruo ꝯcto, qui neruus in senectute reddit hoiem varicosum z curuū.

Vasallagiū fm Spe. in tl. de feu, idez est qō homagiū. Qō em in frācia dī homagiū, in italia vocat vasallagiū.

Vasallus ē feudatarius, z fm vulgare puncialiū nobiles feudatarij vasalli dicuntur, plebei ꝙo bō medij nuncupat fm Spe, z vasallus nō pōt vēdere feudū sine voluntate dñi, z dū vēdit dz rogare dñm suū q ab eo recipiat, z alteri ēptorē iuestiat, qō si dñs denegat z eū exorare nō pōt det ēptori alia bōa cq̄lētia tali feudo in iuste vēdito. De hoc in, c, q in eccl'a, ō ꝙsti, z in vsi. feu, p to. Et ß vez nisi ille cui vasallus feudum alienat velit supportare oē guamē, vt ī. l. murilegulo. C. de murīl, li, xj. Fac. l, ij, in pn, ff, soma, z sic vasallus possit alij in feudū dare suū feudū, etiā inuito dño, qō videt nō esse vez z ꝯ casum, ī, c, j, de duo, fra. Sz q̄rit a q cognosci debeat cā feudi, ꝓpo q no, q fm Jaco. de Bel, cui p oibz stat. Jn ß distinguit. Aut loquit de vasall' miorib, aut maiorib Si maiorib, vt sunt duces: comites: marchiones: capitanei: q̄ imediate ab īperatore īuestiunt. tūc de ꝓtroversia imperator cognoscit c, j, de lecto, radi, in vsi. feu. Jdē cotā rege de imediate a rege infeudatis. Si de minorib q ab inferiore hñt feuda, vt militib aut nobilib. Hoc tripl'r. Aut vertit q̄stio int duos vasallos. Aut inter duos q̄z alter z alter nō ē vasallus. Aut iter dñm z vasallum Si ꝑmū. Aut ꝙstat ābos esse vasallos. litigāt tm de pte feudi vl finib, sic ē cōclusio q coram dño cuius sunt vasalli dz cognosci, c, j, apud quē vl q̄s ca. feu. deter. Aut cōstat de vno tm nō tm de altero q nihil hz nisi id de q q̄stio ꝑtit. Tūc p ptes curie dz cā terminari. d. c, j, apud quē vl q̄s ꝛc. Aut nō ꝙstat ō alterū hoz p certo, qz ābo nihil hñt in feudū nisi illud de q q̄stio est. Hoc dupl'r. Aut p̄tendūt se inuestitos ab eodez, vl a diuersis dñis. Si scōm iudex cōpetens erit ordinarius loci vl delegatus, c, ij, de le, cotā. in pn. cl. in vsi. feu. Si ꝑmū ß dupl'r. Aut vterq dīc feudū suū ꝓprīū, i, sibi ꝙcessum, z sic iudex ordinarius erit iudex. d, c, ij. Aut vterq dīc fuisse suoz pgenitoz sic dñs cū curia sua cognoscit, nō tm solus, pall', c, j. Aut vnus dīc feudū nouū, s, ipm iuestitū alter ātiquū, s, su oz pgenitoz, ab eodē tm dño, tūc oī ordinarius cōpetens erat iudex bodie p pares curie cogscit. Et sic finalit ꝙcludit in pmo casu pncipali q solū vno casu cogscat dñs d cā feudi, s, qñ ꝙstat ābos cē vasallos. Scōo cā pncipali tenetur glo, in, c, ceterum, de iudeis, q dīc in causa ordinariū loci in q̄ feudum situ ē cogscere debere. Tertio casu iterum p pares curie si repiri pñt, si nō eligāt alij. Et tales erūt iudices ordinarij q̄b lex dat iurisdictōez ordinariā. Jdco sedebūt p tribunali z habūt iuris ordinē. Si nō habēt tribunal eligere pñt. Et eoipo q dñs iudicat etiā sniaz ꝓpriā executioni mādare pōt. qz feudū dī suū territorium. Jtez fm gl, c. romana. §, dz, de ap. li, vj. ꝙcludit si vltra dñm feudi est alius ꝓximus imediatus ad hūc appellat a snia dñi feudi. Si talis nō sit tūc ad ordinariū loci in q̄ res situatur spectat, qz dñs feudi ē tali subiectus, vt, §, dz pall'. Tñ in vsi. feu. tex, ē q in tali casu ad imperatorē appellandū sit. Et sic sentit Bal, tacite, ꝓmū tm magis placet doctoribz, vt no, in, d, c, ceterum. Et intelligūtur p dicta qñ est q̄stio de feudo, Sz secus ē dñ q̄stio ꝑtitur de cognitione feudi, s, ad quē p tineat cognitio eius. Talis em nō ptinet ad dñm feudi, siue sit eccl'asticus siue secularis, al's esset iudex in sua causa z ꝯ totum ti. C. ne q̄s in sua cau, qz sic cognoscens de cognitōne feudi in casu q̄ sibi adiudicaret cognitōez tale deberi, Cōsequēter de ꝓprietate feudi sibi adiudicaret. Dz ergo suptor ordinarius vel alter de hoc cognoscere vel iudicare, vl ptes arbitros eligere debent q cognoscant, vt no, in, c, vez. in glo, ij, de fo. compe. Et ibi glo, q vtq z qñ secularis iudex possit negligentiā supplere eccl'astici in cognitōe tali.

Vates mō sacerdotē, mō ꝓphaz, mō poetā significat, xxj. di, cleros, post colūnā.

Vasa ire sunt oēs pctōres, vt, xxiij, q, iij, nabuchodonosor, vbi dīc. Vasis ire nūq̄ deo redderet interitū si nō spontaneū inueniret homo habere pctm.

De VU

Ubaldini sunt homines certi, Et signanter

clerici vel canonici terre vl' eccl'ie alicuius. De quibus in.l.j.C.de col.illi.vbi dī q̄ collegium vbaldinoꝝ nō potest ꝓstituere syndicum.

De VE

Uectigal est tributum quod p̄statur de rebꝫ que vehuntur vl' omnibꝫ negociꝫs manuū a vehēdis mercibꝫ dictum. idem ē qō naulum. vt.ff.de pub.ꝛ vect.l.j.§.h̄ titulus. Et fm Azo.in sum.C.eo.ti.vide supra Tributum.

Uector est portitor qui vehit. Et vectores sunt nō solum q̄ vehunt.sz etiam q̄ vehunt in naui.fm Azo.in sum.C.e.ti.ꝛ.ff.ad.l.ro. de iac.

Uectores p̄ñt dici siue habeant merces siue nō. dū tñ opas suas magistro nauis exhibeant ad naui gandum. Et sunt q̄nq̄ noia q̄ p̄stant actū ꝛ passionē. Ut bospes zelotypus. Reg̃re.s.A

Uectura.l.vectigal siue naulū.

Uehiculum.fm.l.rij.tabu.est via in octo pedes ex transuerso amfractu.xvj. quod non est necessarium in actu. Jus trahēdi ligna lapides ve p̄mittitur habēti actum sz viam nisi specialiter ꝓuenisset de hoc in actu. Ut de infra Uia.

Ue p ꝛ ponit interdū. vt ī.l.si fundū.sub ꝓditione.§.bis ꝑbis.ff.de leg.j.

Uel etiam ponit p ꝛ interdum. vt in.l.sepe. ff.de ꝑbo.sig.ꝛ.l.cum q̄dam.C.de ꝑbo.sig. Et iā ponit alternatiue. vt in.c.iter ceteras. de resc̄p.

Uenatio q̄d sit hēs fm Goffre.in sum.ti.de cle.vena. Et ē triplex.s.oppressiua: arenaria: ꝛ saltuosa. Oppressiua ē hoīz de q̄ dī. Cepit nēroth esse robust⁹ venator coꝛā dño.i. extinctor ꝛ oppressor. Et sic venator ē hoīz exactor ꝛ oppressor q̄ aliquē venatu oppmit Arenaria est q̄ fit in arena. vt cum q̄s locat opas suas vt pugnet in arena cū aliqua bestia dētata. hāc q̄ exercet peccat grauit. nisi eam exerceat gr̄a virium experiendaꝝ. vt.ff.ō postulā.l.j.§. Jtē senatus.ꝛ.rij.q.vij.tria.ꝑ. infames.circa p̄n. Et de hac loquit.l.xxxvj. di.q̄ venatoribus.cum duobus.c.sequēt⁹ bus. Saltuosa est q̄ fit in siluis ꝛ saltibꝫ ad capiendas feras. Et hec est licita. Sz quomodo in clericis liceat in gr̄ijs p̄sonis venari deficiēte familia ꝛ vēdere. cū illud non sit vagari. sz necessitati ꝛ vtilitati eccl'e subuenire ad qō tenent clerici. vij.q.j.p̄tiuz. ꝛ glo.cle.ne in agro. de sta.mo. in ꝑ. p̄sonale. ꝛ ibi ꝓcor.ꝛ ḡ venatio saltuosa est illicita ex tpe ꝛ p̄sona. Ex tpe. vt in q̄dragesima ꝛ sabbatinis noctibꝫ. xxxvj. di. an putatis. Ex p̄sona. vt in clerico. Jn q̄ tñ distinguendus ē qm̄ epo sp̄ est illicita. xxxij. di. quorundam. Alijs ꝓ clericꝫ licita ē cā necessitatis: vtilitatis: ꝛ recreatōis. cū rhetibus: laqueis: ꝛ canibus: dū fit cū silentio ꝛ modestia. Nā etiam monacho lz texere lina p piscibꝫ capiendis. vt de ꝓse. di. v. nunq̄. Vide Goffre. in sum. de cle. vena.

Uendere est rez pro certo p̄cio dare. Et sunt bona debitoris vendenda si vrgeat es alienū. ꝛ dilatio damnū sit illatura creditoribꝫ. vt in.l.fulcinius.§. adeo aūt.ff.q̄. ex cau. in pos. ea.

Uenditio est de re que hz cōmertium. Et solet poni in instrīs quod p̄mittit vēditor emptori rem venditam legitime defendere: auctorizare: ꝛ disbrigare: que ꝑba debēt sic intelligi q̄ si de re ipa lis fuerit facta: orta siue mota emptori. vēditor teneat rem in ipa lite legitime. s.fm leges defendere: auctorizare. i. auctor litis fieri: siue p se litem agere vl' disbrigare. i. litem expeditam ab omni onere reddere. Item nota qñ venditor est certus q̄ rei venditē pars est gr̄ia. ꝛ pars ꝓdicta. i. alicui ꝓditioni vel alteri dño subiecta. Jgnorat tñ que ꝛ quāta. Tūc ponit in instrō venditionis. sic q̄ gr̄ium in ꝑpetuū quod ꝓdictum dño subiectum. Nocē dicere q̄ est gr̄ium in hac re. ꝛ habeas vt gr̄ium in ꝑpetuū. Sz q̄ ꝓdictū habeas cum ea ꝓditiōe ad quem ptinet. Jtē fm Azo. in sum.C.de pe.ꝛ cōmo.rei ven.ꝛ Bof. in summa. de emp.ꝛ ven. tradit talis regula rotunda ꝛ quadrata. Cum venditio fit pure sine septis certe speciei. que degustationem nō recipit. omne piculū spectat ad emptorē. excepto casu p̄blicatōis. nisi pactū culpa: mora: callidit as: vl' traditio intercesserit. ꝛ qōlibet ꝑbū huius regule hz in se pōdus. de q̄ vide Boff. in sum. vbi. s.

Uendicare est coꝛā iudice dicere vl' intēdere rem esse suā vel allegare. vt qñ q̄s dicit hec res ē mea. Et ē idem quod intentare. s. ad h̄ solū intendere: vt res sua declaret. ꝛ sibi dominium applicet.

Uelū est q̄druplex, s. ꝓsecratōis: ordinatōis plato̅is: z pfessionis. Professionis suscipit a ꝯgie vl' corrupta cū pfitet de altari vel de manu, i. xx. anno ad minus. xx. q. j. z. c. j. q. ij puella. Cōsecratōis ponit in. xxv. anno. vt ea. q. j. placuit. z. lxxvij. di. placuit. Pōt aūt ꝓsecratio ꝯginū fieri in die epi̅phie. In alis paschalib⁹. i. tota septiana paschali. In apl'oꝝ natalib⁹. nisi sint g̅ui lāguore detēte. Tūc em̄ alijs tpib⁹ pūt. imo etiā alijs p̄cipuis festiuitatib⁹ z dieb⁹ dūic. vt. c. j. de tē. z q̄ll. ordi. Uiduas āt nullus pōtificū velare p̄sumat. xx. q. j. de votis. in fi. Sz ip̄emet velū suscipiāt de altari. xxvij. q. j. viduas. q̄ capitib⁹ suis ponāt. z. c. platum. de his vt me. ve cau. fi. Ep̄us corrupte velū ponere videt. tm̄ solū ponere siluit. Uelū aūt religionis vl' vestē religiosaz de manu p̄sbyteri sumere pūt. xx. q. j. vidua. Secus de velo ꝓsecratōis qđ solēniter a solo epo soli ꝯgini solēnib⁹ dieb⁹ imponit. Tertiū est velum ordinatōis. qđ olim dabat dyaconissis in fi. anno. xx. q. j. Sanctimoniales. xxvij. q. j. dyaconissam. Quartū est velum plato̅nis. qđ olim dabat abbatissis in. lx. anno. x. q. j. iuuenculas.

Uēditi actio. Re. s. Actio vēditi.

Uenia etatis dat mulieri in. xvij. anno. z viro in. xx. l. fi. z. l. oēs adolescētes. C. de his q̄ ve. eta. impe. z tm̄ maior etas req̄rit in abbatissa q̄z in abbate. c. Indēnitatib⁹. De elect. li. vj. iūcto. c. cum in cunctis. eo. ti. Rō autē in hoc potest esse. Quia mulier auarior ē viro. arg. l. sz si ego. in fi. ff. ad vell'. vbi dz. Senatus em̄ obligate mulieri succurrere voluit nō donāte. Hoc ideo. q̄ facillus se mulier obligat alicui q̄z donat. z ideo gubernatio p̄imoniū citius sibi pōt cōmitti. De h̄ p cardinalē in. c. indennitatib⁹. pall'. In ist̄o casu ratio est fragilitas sexus. z q̄ in spiritualib⁹ gubernādis nō est mulier ita capax z habilis sicut vir. Et minor etas req̄ritur in muliere in eligēdo. vl' eligente q̄z in viro. vt in. c. indēnitatib⁹. pal. z i cle. vt hi. de eta. z q̄ll. Et in minore etate pōt religionē pfiteri q̄z vir. Rō. quia in vtroq̄ casu professus eligit. z mulier citius pfiteri pōt. q̄ citi⁹ pubes est capax doli. Ideo citius etiam pōt se obligare.

Uenire diem debiti est posse pecuniam petere.

Uenire. l. vēdi. vt in. l. fulcinius. §. si in dem. z. §. multis eiusdē legis. z. l. p̄ce. ff. q̄. ex cau. in pos. ea. cū si. Est em̄ ꝑbū neutro passiuuz sub voce neutrali significās passionez. Uñ Ex̄ulo z̄c. Et differūt venire a veneo. z venire a venio. Uñ. Si vis venire: cras māe debes venire.

Uenter. Req̄re. s. Mittere in possessionem nomine ventris. Et nota q̄ ventris inguies ad luxuriam facile puocat. z omne bonum opus dissoluit. Uñ vēter z genitalia sibimetip̄is vicina sunt. vt ex vicinitate mē broꝝ ꝓfederatio itelligat vicioꝝ. xlūj. di. §. Nō em̄ plus q̄z necesse ē debem⁹ corpi furre. sz solā eius infirmitatē reficere vt ip̄m ad vsū exercēde ꝑtus habeam⁹ vt. c. ꝓuiuia. ea. di. Uñ Seneca. Nō viuo vt comedā. sz comedo vt viuā. Et ideo Bar. cōmedebat ad pōdus. vt haberet intellectū pariter dispositum z nunq̄z alteratū. Sic z nos moderate cōmedamus nō nimia ciboꝝ egestate vt in. c. nō mediocriter. z. c. nō dico. cū si. de cō secra. di. v.

Uerbum in larga significatōe ponit in iure ꝓ qualibet parte orōnis. a verberando dictum. eo q̄ aerē ꝑberat. vt dicendo in gl. super ꝑbo Institutio. sup ꝑbo velocit. z sup ꝑbo infra z̄c. Nō ergo capitur hic verbum sicut in Johāne. c. j. In p̄ncipio erat ꝑbum Et sicut in Donato. Uerbum est ps orōnis prout est distincta ab alijs partibus orationis. sz significat dictionem cuiuscunq̄ partis orōnis. Ad hoc autem sunt ꝑba z coꝝ significata imposita vt per ea significet mēs vl' voluntas interior ip̄ius ꝑbum proferentis. Hedū aūt ꝑbis significatur mēs hoīs sz etiam factis: signis: z cōiecturis. sz inter modos significandi ꝑba obtineāt p̄ncipatum. eo q̄ clarius z euidētius significāt. vñ volūtas seu mēs ꝓferētis dat significatū ꝑbo. q̄ sine mēte ꝑbū nihil significat. vt i furioso. q̄ ꝑbū ab eo ꝓlatū nō bz mētē. nec voluntatē. vt i. l. furiosus. ff. ō re iudi. Et vsus cōis imponit significatū ꝑbo. Ptz p. l. Labeo. ff. de suppel. lega. q̄ dic̄. Uerba accipiēda sunt ex cōi vsu. Et dic̄ ibi Bart. q̄ vsus cōis ē triplex. s. loquēdi: intelligēdi: z vtēdi. Uñ cōis vsus loquēdi ē q̄ equus certe q̄litaz vocet calofredus. Scōo in dictōe beres singularz nūeri significat plis nūerus. de vsu itelligēdi. vt. l. i vsu. ff. de ꝑ. sig. Et in

vsu loquēdi: ines vsus intelligēdi. Tertio de vsu vtēdi ponit exēplū de pōderib⁹ z mēsuris. vt in. l. excepto. cū ibi all. C. de loca. z ꝯduc. De ħ vocabulo ꝑbū vide plura i vocabulario cuiusdā doct. legū Aurelien. fm dñm Jo. de Watisco. z icipit. Uerbū hic nō recipitur. Et q̄ opusculo plures additiones excerpsi. q̄s his expositōib⁹ termios inseruī. Jtē ꝑba sūt accipiēda cū effectu. vt c. relatū. de cle. nō resi. de pe. di. j. hec aūt. c. vl. de spō. z. l. j. §. hec ā ꝑba. ff. qō q̄sq̄ iurs. Et debēt ꝑba declarare intētōi. nō ā intētio ꝑbis. cū p ꝑba exꝑmat intētio. exꝑ. q. v. humane aures. z. j. q. j. marchio. c. intelligētia. de ꝑ. sig. cū si. Etiā ꝑba sunt referēda ad cōmunē intelligentiā. vt i. c. ex lr̄is. de spō. z. l. nō alit. ff. de lega. iij. Et ꝑba generalia sunt generalit intelligēda. vt in. l. j. §. generalit. ff de leg. pstā. z. c. qm̄. de ꝯiu. lepro. z. c. maiores. ꝑ. ad id ā. in fi. de bap. Hec ꝑbis ē vtē dū. l. vt ꝑbor. C. q̄ admit. ad bo. pos. vbi dī Et ꝑbor. ianiū excludam⁹ captōes zc. Uerba etiā cōmēdatoria nō obligāt. vt. l. si idez filiussa. §. si adolescēs. in fi. C. q̄ cū eo. Fac. cū venissent. de instl. ibi. nō solū de illo. sz de oīb⁹ redditib⁹ faceret qō plz. Sūt em ꝑba dubia ꝑ stipulatorē interp̄tāda. vt. l. stipulatio ista. §. i stipulatōib⁹. ff. de ꝑ. ob. z. l. q̄d. c. tl. vbi dī. Qō nō est exꝑssum censet obmissum.

Uerbor̄ forma est ꝯsideranda. Hec ab ea recedendū sine certa causa. vt. c. ex lr̄is. ō spō. z. c. Ad audiētiam. de ꝑbo. sig. In vltimis aūt volūtatibus ꝑbum indifferēs. vt cum habuerit p̄teritū vl futur̄. trahi dz ad futurū. q̄ vltia volūtas sp de futur̄ est. al's a p̄rietate ꝑbor̄ nō est recedendū nisi ꝯstet loquentē aliud voluisse. Ul etiā nisi res alit salua esse nō possit. Et sic impropetates nō sunt ad ꝯsequētiā trahēde. sz excusande fm Bern. in. c. ꝑterea. de ꝑbo. sig. Etiā dic. l. j. §. si is q̄ nauē. ff. de exer. act. q̄ ꝑba sunt itelligēda in ꝓprio significato. sz possint impropriari vt ꝯueniāt materie subiecte. ff. loc. l. fi. ij. rūso.

Uerbis dī obligatio ꝯbl. vt ꝯditio certi. vt sup̄ de. L.

Uerna est seruus ex ancilla in domo natus Inde dī Uernaculus. z est paruus seruus diminutiuū. de leg. iij. l. seruis. §. fi. ff. de rei vēdi. l. cū sup.

Uero q̄ñq̄ stat inceptiue q̄ñ nō p̄cedit materia cui lūgat sequētē. vt de elec. sup eo vero. Q̄ñq̄ aduersatiue. de hoc in auē. de here. z falc. in pn. col. j.

Uepres dicunt spine que vi p̄dunt z lacerāt carnes z vestes. fm Joh. an. in cle. Dudū. De sepul.

Uesanus dī q̄ sine sanitate ē. sīe vecors sine corde. vt. ff. de ꝑ. sig. l. male.

Uestiariī sunt q̄ vestium exercēt negociationem.

Uestibulū fm Azo. ē locus añ ostiū vtriusq̄ domus. vl ꝑmus aditus. seu itroitus. vl porticus zc. z tectus erat q̄ vt vestimēto tegit homo. vl dī ab auc. l. salutatiōe q̄ fiebat ibidē stātib⁹.

Uestimētū dī oē illud qō iduimus.

Uestimēta iterpolata. dicunt veteres vestes itez polite.

Uestis ꝑgata vl ptita. z de caligis scachatis. habet in cle. ij. de vi. z ho. cle.

Uidet est ꝑbū fictōis. vt. ff. de vi z vi ar. l. j. § deiecisse. z p Bar. in. l. si is q̄. de vsuca. z gl. in ꝑbo habere videt. in. c. nō minus. de immunita. eccle.

Ueterani sunt milites emeriti. l. extra militiam ꝓpt sua merita positi. C. de vetera. in rubr. z in legēda scī Martini vbi dī q̄ imperator p̄cepit q̄ veteranor̄ filij scientijs militaribus implicarent

Uetus ius. Reqre. s. Jus.

De VJ

Uia est ius eundi: ambulandi: vehēdi vehiculum: z iumētum ducēdi. ita q̄ ille cui cōpetit ius vie potest illa facere. Et differt ab actu. q̄ plus ꝯtinet via q̄z actus. Nam via iter: actū: z ius in se ꝯtinet. Jtem eo ꝯtētus est actus vt iumētū agat q̄s. z si nō vehiculū. plus em̄ vehiculū occupat q̄z iumentū. In via necessarium est vtrūq̄ posse agere. Jtem via bz ius trahēdi lapides ligna vel trabes. z ferēdi erectā hastā. q̄ nō bz actus nisi de ħ specialiter ꝯueniisset. sz a tergo ducere vellet itinera nō in collo. q̄ potius videt rigorosum q̄z equū. Jtē vie latitudo ad vehēdū vehiculū si latior vl angustior non designet p ꝑhentes. l. rij. rabul. Diffinit sez octo pedum p rectū. vbi via est recta nō tortuosa. sz in amfractu. rvj. pedum. i. vbi reflexa est q̄ in actu nō opz. vide. s. Uehiculū.

Ui bonoꝝ raptoꝝ. Actio vi bonoꝝ raptoꝝ.
Vicarius ſm Boſ. ẽ q̃ vices alicuius gerit: ſiue in offo ꝓtẽtioſo ſiue nõ ꝓtẽtioſo. vt. C. de of. eius q̃ vi. ge. p to. z de of. vicar. p to. z de of. archid. c. j. z de of. archipſ. c. j. in fi. Et ſciendũ q̃ illi vicarij de q̃bꝫ in legibꝫ ſub illa rubꝛi. poſiti tractat ſunt nõ delegati. ſed ſubdelegati vl ordinarij iudices. Hã elige bant in certũ tps qđ ordiarijs pfixũ. vt ipi vices ordiarioꝝ pñtiũ z viuẽtiũ ſupplerent Erãt z alij q̃ gerebãt vices mortuoꝝ z abñtiũ q̃ z ſuffraganei appellabant. hij oĩa potẽrãt agere q̃ ptinebãt ad iuriſdictõez p̃ter vltimũ ſupplicij z mẽbri abſciſſionez. vt. C. de of. vica. l. ij. z vicarius eccle ẽ pſbyter q̃ vice pncipal rectoris deſeruit eccle. Et ſunt q̃tuor ſpẽs vicarioꝝ. Quidaz ſunt ppetui ad parrochiales eccl̃as ꝓſtituti. vt in. c. B. ppetuus. de fi. iſtru. z. c. extirpãde. de pbẽ. Quidam nõ ppetui ſz ad aliq̃s actus ꝓſtituti vt tpales. de q̃bus in. c. puenit. de appella. Et iſti dicunt mercenarij. vij. q. j. nibil. Quidã ſunt ſpãles non ad curam ſz ad certum locum: articulum: vl actum ꝓſtituti. de q̃bꝫ in c. tua. de offi. vica. Quidam nec ppetui: nec ad curam: nec ad certum actũ. ſz generaliter dant ad omĩa. vt vicarij in curijs epoꝝ. De B glo. optĩa in cle. que de eccl̃ijs. de offi. vica. Et vide in lectura Jmole. Item vicarij dicuntur illi q̃ vt cuiuſcunq̃ vicem complean vl gerãt ſunt ꝓſtituti. Uñ vicarius dicit q̃ſi vicem gerẽs.
Vicecomes ſm Spe. eo. ti. dicit ille cui dominus tempalis committit executorem iuriſdictõis ſue in aliq̃bꝫ caſtris. z ſic talem vocãt vulgarit lumbardi. z aliq̃ in pr̃imonio dicit Petri.
Vicedominus ſm Spe. eo. ti. ꝓpie ſm iura eſt qui peſt rebus epiſcopalibus. l. ꝓx. di. Colonus.
Victores ſerui ſunt quos q̃s hz victos parendi gr̃a.
Victus noie intelligit oẽ illud qđ neceſſe eſt hoi ad viuẽdum
Veſtis vicẽ hz vict⁹. ff. de ꝓ. ſig. l. vict⁹
Vidua ẽ nõ ſolum illa q̃ deſijt eſſe nupta. vt in. c. vidua. ꝓxx̃ij. di. Ubi reſpectus habet ad cõez vſum loquendi. Uez z ꝓpie etiam illa que nunq̃ fuit nupta. vl que nõ habuit virũ. ff. e. l. manifeſtũ. Et dicit vidua q̃ſi viro ꝓuata. vl ſine dualitate. vt. l. maluz. §. vi-

duam. ff. de ꝓ. ſig.
Ville dicunt edificia ruſtica. z villa ponit p ciuitate. de cẽſi. venerabili.
Villici dicunt ſerui q̃ ad villam mittunt. vl ſunt q̃ in villis morant. Item villicus eſt gubernator.
Videt interdũ ẽ ſignũ ꝓbat⁹ nõ fictõis. l. ſeruum filij. §. ſi q̃s rez. ff. de leg. j. glo. ꝓ. ꝓcor. Et q̃nq̃ videt ſignificat ſniaz diffinitiuam vt. c. ꝓterea req̃ſiti. de app. z rñdet de iure p ſpm. vt. c. j. de iudi. li. vj.
Vinũ abſyntheatũ eſt cũ melle z abſyntheo ꝓfectum.
Vinũ pyncenũ z thyriacũ dicit a locis. xx̃ij. q ij. c. pleriq̃.
Viuariũ dicit idago vbi fere ſunt icluſe. vl dicit loc⁹ in q̃ piſces ſuant vt ibi viuãt. ſm Joh. an. i cle. ne i agro. de ſta. mo. Et differt viuarium: ſalt⁹: foreſta: garena: inſula: ꝛc.
Vinaria ꝓpie ſũt torcularia ſeu dolia z cetera vaſa vini q̃ etiã ad alĩ vſuz trãſferri pñt Et tãdiu vinaria dicunt q̃diu vinũ hñt. vt ff. de ꝓ. ſig. l. vinaria.
Vinarij dicunt ebrioſi. Etiã vinari⁹ ẽ ortus vbi creſcit vinũ. l. ediles. §. pedius. vt. l. vinaria. ff. de edi. edicẽ.
Vicini ſm Bar. in. l. ſi tertius. ff. de aq̃ plu. ar. dicunt q̃ſq̃ vox homis exclamãt audiri põt. l. j. eodem tecto. ff. ad ſyll. Et intelligit de voce cõmuni nõ nimis gracili. nec nimis tubali. ſic vox thauri. Etiã dũ clamãs medio mõ ſit nec in tecto vl apice turris: nec in cellario.
Vindicta dicit modꝰ manumittẽdi. z dicit a noie vindicta p̃toris ꝓga q̃ ipi caput ſui tangebat hec ꝓba ſolẽnia dicẽs. Adiuro te libertã more q̃ritũ. Uñ Perſius. Vindicta poſtq̃ mẽs a p̃tore receſſit.
Vindicta ſm alios ẽ ipa libertas q̃ apud iudicẽ dat. z dicit data ſortis a iudice ſuo vitelliorꝝ. al⁹ liberoꝝ q̃ vindicauit ciuitatẽ romanã ꝓiuratõe dñoꝝ ſuoꝝ ꝛ rẽpublicã factaz detegẽdo. ppt qđ apud ꝓſillũ libertatẽ ꝓſecut⁹ ẽ. ſiue libertati a pl̃o donat⁹. ſiue p cõmodũ obtẽtũ ẽ. vt oĩs illa libertas q̃ a pl̃o dat. vl a mgro q̃ vicẽ pl̃i gerit dicit vindicta. Hec Azo in ſum. C. de vindi. z liber. z apd ꝓſul. manumiſiſſet.
Uir z vxor dicunt illi q̃ mrimoniũ ꝓtrũt p ꝓba de pñti. de futuro ſponſalia. Req̃re. s. Sponſalia.

Virginitas est in carne corruptibili ꝑpetua corruptōis euitatio. Itē ꝑginitas corrupta restitui nō pōt. C. de rap. ꝑg. l. vnica. circa ꝑn. ibi maxie cū cē. et xxxij. q. v. si paulus vbi dic̄ Hiero. Audacē dicā cū oīa possit deus suscitare ꝑginē nō pōt post ruinā. valet q̄dē liberare de pēa. sz nō valet corronare corruptā. Et infra subdit rectius fuerat hominē. i. ꝑginē subijsse ꝓlugiū et ambulasse ꝑ plana q̄z ad altiora tēdentē in iferni ꝓfunda cadere. et si dicat. Deus pōt exoculato restituere visuz. ḡ corrupte ꝑginitatez. Rñdet q̄ nō ē sile. q̄z deus nō pōt facere q̄n illa corrupta sit. q̄z factū nō pōt esse nō factū. vl̄ dī q̄ nō refert ad carnis corrupte restaurationē. sz ad ꝑginalis palme retributōez. et sic non pōt. i. nō cōgruit eius potētie. et ē ꝑ iusticiaz corruptā coronare aureola. Itē ꝑginitatis florē nō amittit ꝑ violētiā stupratā. vt. c. itanc. et sequētib⁹. xxxij. q. v. Etiā melior ē ꝑginitas mēs q̄z carnis. vt. c. tolerabilius. e. q. et pena capit̄ punit q̄ tm̄ attētare cū effectu tm̄ ausus fuerit ꝑgas sacratissimas etiaz cā mrimonij lūgendi. vt. C. de epi. et cle. l. si q̄s nō dicā rape.

Virtus ſm ph̄m. ij. Eth̄. ē que habentē ꝑficit et opus eius bonum reddit. et dī q̄si vextuens a vicijs ꝓseruās. de pe. di. ij. Illa aia et. c. seq. Ho. Joh. an. in cle. j. de sum. tri. et fi de catho.

Visitatio quō et qñ fiat ꝑ archiep̄m. et q̄ crimina puniēda sunt. et in q̄b⁹ ꝑcuratio fiat vide. c. j. de cēsi. li. vj.

Violator eccl'e dī q̄cunq; ipsam eccl'az frangendo ostia. capiendo res suas inuadendo ꝓuilegia sua custodiendo vl̄ corrumpendo offendit.

Vis ē rei maioris ipetus q̄ repelli non pōt. Vl̄ cui resisti nō pōt supple cōmode. ff. q. vi me. ve cau. l. j. et ij. Et q̄t modis sumat. et q̄t actōes vl̄ interdicta introducat. no. in. c. ad audientiā. e. ti. in glo. ij. Cuius gl. effectus infra patebit. Est generalis q̄nq;. Ūn ſm Bof. et Azo. e. ti. Vis ē q̄ntuplex. s. Impulsiua: ablatiua: expulsiua: et turbatiua: et inq̄etatiua. vide infra.

Vis cōpulsiua ē ꝑ quā cōpellit q̄s ad faciēdū illud q̄d nō faceret si esset liberi arbitrij. nec cōpelleret q̄ imponit necessitatē ꝓ iam volūtati spōtanee. et ex hac vi oritur actio. q̄d me. cau. ff. e. ti. l. j. in fi.

Vis expulsiua qñ q̄s ejicit de possessiōe sua Et ſm istam inducit interdictuz vū vi. et est tm̄ rerum immobiliū. vl̄ de his q̄ immobilibus coherent.

Vis ablatiua ē rez mobiliū. et hec inducē actionē vi bo. rap. in reb⁹ mobilib⁹. Est em̄ circa mobilia tm̄. vt. ff. de vi et vi ar. l. j. §. si fundus. et §. ij. et insti. vi bo. rap. §. iz nedū talia ꝑ illā em̄ alicui bona sua vl̄ res sua vel res sue violēter rapiunt.

Vis turbatiua est qñ q̄s turbat in possessione sua que inducit interdictū vtī possidetis in reb⁹ soli. sz in reb⁹ mobilib⁹ inducit interdictum vtrobi. cū duo se possidere ꝓtendūt eādem rem

Vis inq̄etatiua ē q̄ introducit interdictuz q̄d vi aut clā. et dī inq̄etatiua. q̄z nō sinit alium vti re sua q̄ete et arare. vl̄ aliq̄d facere. vl̄ qñ alter vult alio iuito aliq̄d edificare in suo solo. vl̄ forte iā edificauit. nec distinguit in h̄ interdicto an iuste vl̄ iniuste fecerit. vt si q̄s a me ꝓhibit⁹ vl̄ putās se ꝓhibēdū q̄d in meo faciat siue ius faciēdi habuerit siue nō vt. ff q̄d vi aut clā. l. j. et dico ſm Azo. in rubr. q̄ me. cau. accipit vis put nullo mō pōt resisti sz in rubr. de his q̄ vi me. ve ca. fi. accipit ꝑ ut pōt resisti. sz cū ꝑiculo. et ē cōpulsiua h̄ et ibi. Itē ē q̄dā vis publica q̄ fit cū armis. q̄dā ꝓuata sine armis. de or. cog. cū dilect⁹ in gl. vij. Itē vis maioris dī ipet⁹ rei cui resisti nō pōt. vt. ō. dictū ē. et de his q̄ vi me. ve cau. fi. c. ad audiētiā. in gl. ij.

Vis negatiua ē qñ res alicui⁹ inq̄etat.

Vis publica ē q̄ fit cū armis. sz vis ꝓuata q̄ fit sine armis. Insti. de pub. iudi. circa fi. in §. Item lex iulia. de vi ꝓuata. Unde vis ꝓuata reum deponit ab ordine rerū. i. multabit in tertia parte bonorum. Sz deportat cum vis armata ꝓbat. vt in glo. j. c. ij. de or. cog.

Vis siue metus cadens in ꝓstantē vir̄ ē metus pene vl̄ cruciatus siue amissionis oīz bonoꝝ. et ista excusat nisi postea cōsenserit. vt in. c. de illis. ij. de spon. Alia ē vis vl̄ metus nō excusans q̄ nō cadit in ꝓstantē virū vt in. c. veniēs. et. c. ꝓsultatōi. e. ti. Et nota q̄ pōt q̄s vim vi repellere. vt. c. significasti. ij. de homi. et. c. si ꝓo. de sen. ex. et di. j. Jus naturale. l. j. §. vim vi. ff. de vi et vi ar. l. sciaz. §. q̄ cum aliter. ff. ad. l. aq̄. Et hoc vex si repulsio fiat in cōtinēti nō ex iteruallo. vt. l. idem

est.§.cū agit.ff.de vi z vi ar.Dī autē sic fieri in ꝓtinēti qñ fit flagrāti crimīe. ℔ est donec aīus ꝓtinuus durat.z nō diuertit ad alios actus.vt.§.vi vl.pāll.Scōo dz fieri cā defensiōis nō offensiōis vl' vicissēdi.vt.§.pe. in.l.sciaz.pāll.Tertio mō dz fieri cū moderamine ĩculpate tutele.C.vñ vl.l.j.c.vt famu.§.vl.de sen.ex.Et dat ibi talis ꝓclusio: q̄ ista defensio ē ꝑa z iusta q̄ fit tm̃ z tūc cū tū z qñ ē oportunū.vt in gl.l.j.C.vñ vl.pāll.Tū si defendēs modū excedat nō exposito nō teneť.xxxij.q.iij.nō iferēda.Alanus z Johes distiguūt.Aut vis fit psone.Aut rebꝰ.De ℔ vide gl.i.c.significasti.pāl.z.c.dilecto filio.de sen.ex.li.vj.z in.c.significauit. de pe.z re.Ubi ꝓsideraťs circūstātijs ĩponitur pnīa arbitraria illi q̄ se defendendo modū excessit.Quarto pōt fieri qñ bz iustū timorē offense.puta p mīnas alicuius q̄ mīnas exeq̄ solebat.aut p occursum.Non em̃ oportet expectare q̄uscq̄ defꝝ ꝓmus ictus.qz tal' posset esse letal'.Sz an q̄s excedēs modū in defendēdo se vt cū posset euadere vulnerādo occidit.puniať de occiso.So.si voluit occidere nō tm̃ occidit nō teneť.sz vt cū pabil' puniať ex arbitrio iudicis.vt.l.si adulterīū cū incestu.ff.de adul.z Bal.singulariter i.c.j.de pa.te.in vsu feu.Itē si accusatus de homicidio feč articulū q̄ boiem occidit: sz feč ad suā defensionez.z pbault q̄ in articulo ꝓtinenť.an debeat absolui p regulā in l.snīaz.§.si cū alit.ff.ad.l.acq̄.z.l.j.C.vñ vl. z.§.vt vim. z in cle.si furiosus. De homici. Bal.singulariť dic̄ q̄ nō.Sz venit potius puniēdus.vt.l.j.C.de ꝓfes. Rō.qz etiam in defendendo dz seruari moderamen inculpate tutele.Dz g̃ adūcere in probatōne defensionē necessariam.put no.Lodo.de Ro. in singularibꝰ suis.

Vir nō bz ptātem sui corꝑis sz mulier.vt in c.q̄dam.de ꝑuer.ꝓiuga.z.xxvij.q.ij.sunt q̄ dicunt. Hec pōt nisi ob causam fornicatiōnis vxorem suam dimittere fm interpretationem sacri eloquij. Hoc verum de bis q̄rum mr̃imonīū carnali copula ꝓsummatū est.vt.c.ex publico.in fi.de ꝑuer.ꝓiug. Nā vir z vxor p copulā ꝓiugalē effecti sunt vna caro.vt.c.ad aplicaz.z.c.cū sis p̄ditus.e.ti. Etiaz vir cogitare dz quō placere possit vxori.g̃ minus q̄ dei sunt cogitare valet.cum quasi diuisus in duo plenam sui non habeat ptātem.vt.c.diuersis fallacijs.de cle.cōiuga. Et est caput mulieris.xxxij.q.v. Cum caput.xxxij.q.vj.non mechaberis.z.c.Duo pueri.de spon.impu.z glo.in.c.j.de clande. despon.

Vix denotat q̄ñcq̄ affirmatōez. Haz q̄ō vix fit fieri tū dubium nō existit.vt.c.ij.de cog. spi.li.vj.ff.de iudi.l.vix certe ex cauť.z.xv.q j.merito q̄riť. Q̄ñcq̄ etiam significat negationem.l.nullo mō.vt.ff.de le.j.si ꝟuus legatus.§.q̄ q̄ñcq̄.Sic etiā dī.Vix bono pagū tur exitu q̄ malo sunt inchoata ꝓncipio.lxij dis.Miramur.z.j.q.j.ꝓncipatus.z.c.cum Paulus.

De VN

Uncia ē duodecima ps assis.vt nati ex ꝓcubinis in domo succedūt in duabꝰ vncijs.l. in duabꝰ partibꝰ.xij.partium assis.si alij legitimi nō supsunt. Letera nomia assis. Regre.s. Assis.

Unde agnati.z vnde vir z vxor. Require.s. Bonoꝝ possessio. Et no.Lodo.de Roma. q̄ viro ducēti duas vxores.vl' mulieri nubenti duobꝰ viris de iure ciuili ē pena capitis.l.eum q̄ duas.C.de adulter. Sz de iure canonico debent vxori inscindi capilli z panni anteriores z posteriores.xxxij.q.j.de bñdicto. Scōm expositōez veram ibi z approbatam.

Uniuersitas fm Azo.in sum.q̄ cuiuscq̄ vniuer.no.est plurium corꝑum inter se distantium vno nomini spāliter eis deputata collectio. Est etiā studium vniuersale pūlegiatum. Sz q̄riť si vniuersitas ꝓgregať.z alij q̄s bestialis deridēdo z rixādo ꝓturbat totā vniuersitatē q̄ pena talis puniet. Rñdet q̄ excōmunicatōne tridua z electōe de collegio. Tex.ē singularť fm Lodo.de Roma v.q.ūij. In loco bñdictōnis q̄ dic̄ esse nō alibi. Itē vniuersitas scholariū vbi p̄cipue p scholares regiť disponere pōt q̄ alioꝝ q̄ nō sit de vniuersitati det vocem.vt.c.scḟtū De elec.z.lxij.di.abeuntibus.cum silibus Sz nunq̄d si vnus tm̃ in vniuersitate ꝺdicat ne ille admittatur valeat actus admissionis.Dñs Lodo.de Roma dic̄.Tu q̄ pauca scis sicut ego diceres hoc indubitatuz p regulam q̄ maloꝝ.ff.ad municip.l.plane.ff. q̄ cuiuscq̄ vniuer.no.z cle.j.de bis que fi.a ma.par.ca.Sz ꝓrium est verum. Nam hoc

casu vnus ꝯtumcunq; minimus contradicens reddit actum nullum. Hoc est dictuꝫ singulare compostella. quem refert ꝛ sequitur Jo. an. in. c. scriptum. preallega. In nouella ꝛc.

Uno ꝓtextu fieri aliq̃d est fieri nullo alieno actu intꝑsito nisi fiat ex necessitate ꝛ actu nature. vt supflui põderꝫ depositio vl̃ medicine acceptio vl̃ breuis lãguor. vt. C. ō test. l. cũ ãtiq̃tus. Hec Azo. ꝛ Hof. c. ti.

De VD

Uolũtas coacta etiã ẽ volũtas. ꝛv. q. j. merito. ff. qō me. cau. l. si mulier. §. si dos. §. si metu. Sꝫ ℔ intelligiť sic q; nõ ẽ libera voluntas q̃ req̃rit in mrimonio. vt i. c. gemma. de spõ. cũ si. l. ticia. ff. de ꝟ. ob. Hã volũtas ꝛ. ꝓ positũ distinguũt maleficia. vt. ff. de fur. l. q̃ in iure. §. j. ꝛ. l. diuus. ff. de sic. ꝛ ẽ gl. in. l. fulcinius. §. q̃d sit latitare. in ꝟbo aius. q̃ dat etiã q̃tuor modos ꝓbãdi aiuꝫ alicuius. Et dic̃ lex. Uoluntates hoiuꝫ vane sunt. vt. ff: ad trebel. l. q̃ poterat. j. rũso. circa fi. Uñ ℔ nomẽ volũtas significat generalit. ſ. cũ rõe vl̃ sine rõe. vt. l. cũ q̃dã. ff. de lega. ij. Et in ℔ differt ab arbitrio qō significat velle cũ rõe Ubi aũt actus ponit in volũtate: volũtas significaꝫ ꝑ modũ ꝯditiõis. q; sensus est q; actus valet si velit. sic cũ ponit in arbitrio. sensus est si arbitret. Uñ actus põt poni in volũtate eius cui dꝫ q̃ri. ꝛ ẽ ꝯditõ alis. ꝛ purificaꝫ ꝯditio declarata sua volũtate. vt. l. si ita exꝑssum. ff. de ꝯdi. ꝛ demõ. Sꝫ in volũtate obligãdi nõ põt poni. q; obligatio sua natura dꝫ astrĩgere necessario qō non facit actu posito in volũtate obligãdi in volũtate alicuius tertij ĩcerti non põt ꝯctus poni Et ptes nõ videnť hĩe aiuꝫ ꝯhendi. sic nec eo posito in arbitrio. ĩmo multominus. l. si merces. in ꝑn. ff. de lo. ꝛ ꝯduc. In volũtate ꝓ tertij põt ꝯctus poni. ꝛ valet si velit. ꝛ nõ valet si nõ declarat se velle. vt. l. fi. de ꝯ. emptio. ꝛ vẽ. ꝛ si velit stabiť eius dicto siue voluntati. Jtẽ q; nõ videť fieri ĩiuria disponẽti q̃ sic disponit. Jtem q; fieret dãna inter arbitrium ꝛ voluntatẽ. Ultima aũt volũtas nõ põt poni in voluntate. puta heredis institutio vl̃ legatũ. vt. l. Illa institutio. ff. de here. insti. l. nõnũq̃. de ꝯdi. ꝛ demõ. Et hoc est positiuũ. q; alꝫ in simpliciter rõne põt poni sic ꝯctus. Ex hoc pꝫ q; quo ad omnia idẽ est in ꝯctu ꝛ voluntate vltima. hoc excepto q̃ ponit in voluntate tertij. q; ꝯctus valet vt ꝯditõnalis. Ultima ꝓ volũtas nõ valet qō est positiuũ. Jo. fabri. dic̃ q; hoc nomen volũtas ex cõmuni vsu intelligendi significat idẽ qō arbitriũ. Significat ℊ finaliter volũtas vt sua ĩpositio. ꝑsona cui intũgit vl̃ lex ciuilis ei significatum dat seu qō quouis mõ ꝑferẽtis dicat nisi lex ciuilis impediat. Volũtas ꝓma derogatoria significat. put ꝟba sonãt. Uerbi grã. Testator dicit cui bis legauero semel deberi volo. postea Ticio legat bis. puta ꝓmo Stychum postea ℙãphylũ. legatũ tm̃ sel̃ debeť. vt. l. si q̃s. in ꝓn. de leg. ij. q; clausula derogatoria significat ꝑsensum deesse legato eidẽ in scõo facto. Et ꝓtestatio ꝓcedens in facto se quẽti nocet. vt. l. q̃ in aliena. in fi. ff. de acq̃r. here. legatũ. Ergo scõm factũ quod alꝫ deberet nõ debeť. q; voluntas testatoris in eo deest ex volũtate ꝓma derogatiua. Si ℊ testator eidẽ ab eodẽ herede in eadẽ scriptura legat. bis eandẽ ꝯtitatem semel tm̃ debeť etiã nõ ꝓcedẽte voluntate derogatoria. Si ꝓ testator dicat cui bis ꝛc. vt. s. ꝛ addit nõ obstante voluntate ꝓcedente derogatoria. Uel sic adĵcit. Et nolo clausulam derogatoriã hoc casu locũ habere. tũc valet vtrũq; legatum. q; ꝟba addita tollunt significatũ clausule derogatorie. ꝛ faciunt voluntatem adesse vtriq; legato. Jtez ibi testator in suo testamento dixit. Sic nolo me posse facere aliud testamentũ ꝛc. Uel sic. Nolo me posse imutare hoc testm̃. vel nolo me posse penitere si fecero aliud testamentũ. valet etiaz nõ exꝑssa ꝓre voluntate derogatoria. Hec Bar. sic probat. Iz ꝑdicta verba testator ꝯtum in ipo est aufert sibi liberam testamenti factionem. Tñ ℔ nõ põt. l. stipulatio. hoc mõ. ff. de ꝟ. ob. Et sic ꝑdicta ꝟba nihil possunt significare. q; talis voluntas non admittiť iure. Jdeo sequẽs dispositio valet ac si ꝑ ꝑdicta verba non prediceret. Sed si testator diceret. Si fecero aliud testamentuz nolo valere. q; hic nõ disponit circa ptãtez testandi. sz circa voluntatem suaz quam dicit esse in futuro facto. tunc non valeret secundum testamentum. nisi reuocata clausula derogatoria. Rõ. q; lege ciuili nõ põt dari vel adimi hereditas in codicillis. l. j. C. ō codicill.

Volo hoc ꝓbum significat put eius significatū vl̃ qlibet adiunctū vel q̃libet circumstantia significare dicta. Nã qñ simplr ꝓferr significat motū animi ad aliq̃d ꝓsequẽdum. Et cū mihi adiūgit seu nō apparet ad q̃d referr in iure nullus ẽ effectus. Etiã nō disponit ꝑ Bar. in apostilla hac. z etiã. C. ō sum. tri. z fi. cato. l. j. Et no. in. l. q̃ se p̃is. C. vñ liberi. q̃ volo z nolo non sunt oppositа. q̃ volo ad oẽ tps referr. vt dicẽdo. volo adire hereditatẽ. sz nolo ad pñs tps tm̃ referr. dicẽdo. nolo adire. intelligit nunc. lz postea Et ideo facẽ orõnẽ ãbiguã. de q̃ ãbiguitate de ꝓbo nolo. No. dñs Antho. de Bu. in. c. lris. j. de spõ. Sz ibi. Si ille cui relicta est electio dic̃. Volo eligere hãc rẽ. significatũ illoꝝ ꝓboꝝ ẽ ãbiguũ. q̃ põt intelligi dupl̃r Uno mõ. i. ꝑmus motus meus ferr in hãc rẽ. non tñ deliberate. Scõo mõ ꝑ ipõ actu acceptiõis. i. accepto hãc rẽ. Si g̃ q̃ris in q̃ boꝝ nr̃oꝝ sit retinendũ. Rñdeo si ẽ traditus terminus ad eligendũ seu deliberandũ z in fine termini rñdes. Volo eligere hãc rẽ tũc significat electio. Fac̃. l. sed si alio. ij. rñso. ff. ad trebel. cũ dic̃ post deliberatõis tpis. Et sic deliberatõis dat significatũ. Fac̃. l. ois q̃. ff. e. ti. Idẽ si ad interrogatõz eius cuius interest codẽ mõ rñdes. s. volo eligere hãc rez significato sumpto ex ꝓbis ꝑ certo. Dapl me cuz dicẽ ꝑ certo volo eligere hãc rẽ. si ãt nõ est aliud vñ recipiat significatum nisi ex tpis ꝓbis. tũc nõ significat electio. imo recipit ꝑmo. i. ꝑmus motus finit in hãc rẽ. Itẽ ibi legatarius cui relicta ẽ electio. dicit volo hãc rẽ. significat electio. vt. l. ij. ff. de op. z elec. le. q̃z motus cũ significat ꝑ ꝓbũ volo referr ĩmediate ad rẽ ꝑ q̃ō significat acceptatio rei. Et idẽ si heres institutus diceret volo hãc hereditatẽ. q̃z ꝑ ꝫ significat aditio. secus si diceret volo eligere. volo adire. quia tũc nõ significaret acceptatio z aditio. quia motꝰ animi nõ fit ĩmediate ad rẽ. sz ad actũ eligẽdi vl̃ adeũdi. Itẽ ibi. Institutus dicit volo esse heres significat aditio. vt. l. iã dubitari. ff. de here. insti. Et sic aliud est dicere volo adire. z volo esse heres. q̃z ꝑ scõa verba significat simplr aditio. ꝑ ꝑmã nõ. Et idem est dicere. volo esse heres. z volo hãc hereditatẽ. Itẽ ibi. Volo relinq̃re significat. i. relinquo. vt in. l. pãphylo. §. positũ. ff. de leg. iij. Et sumit significatũ ex natura vtiẽ volũtatis cuius ẽ puidere in futurũ. Etiam fauoꝛ eius vt valeat dispositio. Itez dicẽdo. volo ꝑ talẽ geri negocia mea significat mãdatũ. ff. mãda. l. j. Itẽ vẽdere volẽs dicẽs. volo rẽ vẽdere. ꝑ. r. z emẽs dic̃ volo emere. ꝑ. r. significat emptio vẽditio. q̃z ꝑ ꝓbũ pñt̃ tpis signat ꝓsensus de pñti. secus dicẽdo. vellem vẽdere z vellẽ emere.

Votũ ẽ alicuius boni cũ deliberatõe facta ꝑ missio. vel deo facta pollicitatio. xx. vij. q. j. ō viduis. ij. Et dz boni. q̃z de maloꝛ etiam de re bona sine deliberatõe non ꝓcedit obligatio. Nam de malo q̃s non obligat. q̃z in male ꝓmissis rescinde fidem. z in turpi voto muta decretũ. xx. ij. q. iij. in malis. Dz cuz deliberatõe. q̃z votum q̃ō ex facilitate animi potius q̃z ex arbitrio discretiõis emittit nõ est vsquequaq̃z obligatoꝛium. vt. c. veniẽs eo. ti. Et est triplex votum. Primum necessitatis q̃ō q̃s necessario in baptismo ꝓmittit. vt abrenũciare dyabolo z pompis eius tenere fidẽ: fuare decalogũ. de ꝓse. di. iij. c. j Scõm est voluntatis. quod q̃s voluntarie emittit sup bis ad q̃ ante votum non tenetur. vt ꝓtinẽtie. abstinẽtie zc̃. Tertium est votũ mixtũ ex bis duob. s. ptim necessitat. z ptim voluntatis. Sz votum voluntariũ subdiuiditur in votũ solẽne z simplex. Uñ simplex ẽ cui nulla solẽnitas adhibet. Solum ãt votũ ꝓtinẽtie solẽnizat. Que ãt vota redimi z cõmutari pñt. Uide Hos. in sum. eo. ti. Itẽ votũ obligat quẽ deo. Cũ dz. Uouete z reddite. vt. c. si xps. z. c. debitores. de iureiurã. z. c. magne. de vo. post ꝑn. Sz q̃ritur ꝑmo. Utrum votũ añ ingressum religi osi dissoluat ꝑ ingressum de volũtate abbatis. Et videt q̃ nõ. q̃z abbas nõ videt posse tollere obligatõez deo q̃ssitã. Sz ōrium est verum ꝑ Hoffre. xx. q. iij. monacho. Scõo q̃ritur an dissoluatur ꝑ ōctuz mrimonij accedenti ꝓsensu alterius ꝓiugum. Solutio sic ꝑ gl. xxxij. q. v. voluit. Tertio filiuſſa. nõ obligatur ex voto nisi de voluntate patris vt. l. si q̃s rẽ. §. voto. ff. ō pollicita. an hoc sit veruz de iure canonico. So. q̃ nõ ꝑ gl. xxx. q. iij. mulier. Cuius tres sunt rõnes. Nã filiuſſa. delinquẽs etiã sine volũtate ꝑis dyabolo obligat. vt. c. j. de delic. puer. g̃ z deo obligabitur. Scõo vouendo filiuſſa. ducit spũ dei. z q̃ spũ dei aguntur nõ sunt sub regula. xix. q. iij. due sunt. z. c. Licet. de regula.

Tertio, qz votū ē q̄d spūale. z in spūalibus ꝓfia ptās nō curat, vt. c. fi. de iudi. li. vj. z gl. in. l. ait ꝓtor. ff. de mio. z ī. c. ex ꝑte, de re. spo. Itē nō vouere sanctus ē q̄z votū ꝑ̄t melius pōt nō ꝑficere. Braulus em̄ puniunt q̄ votū fecerūt z nō ꝑfecert q̄z si sine voto mor tui sunt simpl'r de fide. rū. q. j. §. q̄cūq̄. Uel describit sic. Uotū ē animi ꝓceptū cū deli/ beratōe firmatū.

De VR

Urbs simpl'r plata ꝑ̄ Romani ciuitatē sī/ gnificat anthonomatice. Insti. de iur. na. § sz q̄tiēs. Urb aūt apellatio muris aut ꝓti nētibꝫ edificijs finit. vt. c. significauit. de pe. z re. ff. de ſ. sig. l. ij.

Urbana ꝑdia oīa edificia accipimus nō so/ lū ea q̄ sunt in ciuitatibꝫ vl' opidis ꝓstituta sz etiā in rure. nisi forte stabula sint. qz locꝰ nō fac̄ ꝑdia vrbana. sed materia. vt. ff. de ſ. sig. l. j. Uide. s. Prediū.

Urbanoꝝ ꝑdioꝝ seruitutes. Req̄re. §. Ser uitutes.

De VB

Usuarius ē q̄ alicuius rei vsuz hz. vt si tu q̄ es dñs huius fui ꝓsenser. siue ꝓcesser. mi/ hi vti ministerio eius salua ꝓprietate. z dñio. Uñ vsuarij dici pñt clerici q̄ nō pñt vēde/ re nec testari siue donare de bonis eccl'ie. sz victu tm̄ z vestitu debēt cē ꝓtēti. x. q. ij. eps hēat. z. c. cū ꝓstat. de pig. fm Bern̄. fm all/ q̄s ꝙ clerici pñt vsufructuario cōpari ad quē ꝑtinet oīuz fructuū ꝓceptoꝝ ius diui/ dēdi. s. q̄ꝫtū vsufructuarij in morte z in vita sunt suoꝝ dñij z eius debita z q̄cūq̄ cā/ sa solue/ re pñt. Tñ fallit in ꝑlatis secularibꝫ q̄ red ditibꝫ suis pueniētibꝫ eis rōe ꝑlatiōis sol/ uere nō pñt debita nisi essent ꝓ vtilitate ec/ clesie ꝓcta. Cōpetit q̄ vsuario ius z vsus. sz nō pōt vēdere: locare: vl' alienare. sz solū ad vsum suū z familie sue pōt vti fruitute tali. vt in ortis: fundis: z silibus si q̄s habeat in his fruitutē vsus.

Usus ē ius vtēdi rebꝫ alienis salua rer. sub stātia ꝓprietate z dñio. z quō accipiat. Uide Archi. ō of. dele. c. q̄ꝫuis. li. vj.

Usufructuarius ē q̄ fruit z utit rebꝫ alienis. vl' q̄ res suas nemini furat. ff. de serui. l. in iure cōmuni.

Usufructus ē ius vtēdi: fruendi alienis re/ bus salua suba rer. vt. ff. de vsufr. l. j. z ē ius in corpe q̄ sublato z ip̄m tolli necesse ē. De/ structa em̄ domo destruit z vsufru. q̄ habet in ea. vt. ff. e. ti. l. ij. z no. fm Azo. ī sum. C. e. ti. q̄ vsufr. formal' dī ius. i. fuit. sz vsu. cau salis fm quē aliq̄s hz cāz dñij nō dī fuit. Et ponit h fruēdi z nō in diffinitōne vsus. qz differūt ius vtēdi z fruēdi. vt ifra ptēbit. Et vtēdi dī ad dīaz creditoris q̄ hz ius in pīgre. nō tñ pōt eo vti. imo furtū cōmittit si eo vtit vl' fm vtēdi ponit ad dīaz vtil' dñij qō habet in rebꝫ alienis sic emphyteota z feudatari hūt. sz fruēdi fm Accur. z Bern̄ dī ad dīaz nudi vsus. qz min' ē in vsu q̄z in fructu. Dī in rebꝫ alienis. qz sua res nemi/ ni fuit. Salua rer. suba dī ad dīaz superfici arij z emphyteote q̄ nō tenent reficere edes Sz vsufru. tenet. z etiā tenet ad tributū. qz ad eū ꝑtinet fructus. Uñ Ber. exponit sal/ua rer. suba. i. ne peat in toto suba. Accurs. exponit salua suba. qz tādiu durat vsufru/ ctus q̄diu durat suba. Et nota dīaz inter eū q̄ hz fuitutē vsus. z eū q̄ hz fuitutē vsu/ fru. qz is q̄ hz solū fuitutē nudi vsus. ita vti tur q̄ fructus nō ꝓcipit sic̄ possū vti eq̄ tua ita q̄ fruct' ide nō ꝓcipiā. sic q̄ ꝑ' nō sit me us. sic sil'r q̄ hz vsum tm̄ alicui' fūdi nō pōt vti pomis: oleribꝫ z ceteris fructibꝫ ad vsum suū q̄tidianū. Ille āt cui cōpetit fuitus v/ sufru. pōt oīa hec facere.

Usucapio est acq̄sitio dñij vtilis directa rei alicne p ꝓtinuatiōez possessionis tp̄is lege diffinitti. l. p spaciū tēp̄is a lege diffinitū. ff. e. ti. l. ij. Uerbi gr̄a. Emi rē mobilem a non dño bona fide. putās rē esse vēdētis. z p ꝓti nuū triēniū possideo sine interruptōne ipo iure efficior dñs illius rei. directū āt dñiuz hz verus z p̄ncipal' dñs rei. Sz vtile dñiū dī q̄ q̄s in ꝑpetuitate nō est dñs. Sz hz vtili/ tatē rei ac si esset dñs vt feudatarius. vasal/lus. z sil'es. z dī vsucapio. qz vsu q̄dā z ꝓsue tudine possidendi cepi z acq̄siui dominiuz Scdo in rebꝫ mobilibꝫ vl' se mouētibꝫ. Nā īmobilia nō dicunt vsucapi ꝓprie. sz potius ꝑscribi. In īmobilibꝫ em̄ ꝑscꝫptio locum hz Tps em̄ a lege diffinitū ē triēniū in vsuca/pione. Sz in ꝑscꝫptiōe statuit decēniū inter pūtes. z vigēniū int' abūtes. vt insti. de vsu ca. Et dat vsucapio ne dñia rer. sint in īcer/to ꝓ publico bono introducta. vt. l. j. ff. e. ti. Cōtra eq̄tatē naturalē. ff. de neg. ge. l. j. in fi.

ꝛ de ꝓdi.ꝛ de.l.nã natura. Nã locupletari nõ dꝫ ꝙs cũ alteri⁹ dãno.fm regu.locupletari.de reg.iu.li.vj.ꝛ sic alibi ẽ equũ ꝛ aliud bonũ.C.de pac.ꝓuẽ.l.hac lege.Et qñ opponit eãtas scpta pferẽ rigori scpto.Sol.vex est dñ vtrũq scptũ ẽ in spẽ.sꝫ in pall.l.nam natura.eãtas ẽ scpta in genere.ꝛ h rigor in spẽ.g̃ pferẽ rigori.Et tã in vsucapiõe vel pscptõne ꝙsat qdã eãtas naturalis q̃ suadet postq̃ ꝙs iusto titulo bona fide.certo tẽpis spacio rẽ tenuerit dñiũ acq̃rere dꝫ.ꝛ iputet dño q̃ negligẽs ẽ tãto tpe rẽ suã q̃rere ꝛ custodire zẽ. Et sic nemo dꝫ locupletari zẽ. nisi subsit cã.vt h ꝓpt cõez oium vtilitatẽ.ꝛ vt aliqñ sit litiũ finis.l.fi.ff.p so. Ubi dat bec rõ. Ideo exceptio pscptõis ẽ exceptio litꝫ finite.ꝛ opponit sic alie litis finite exceptões.

Usq̃ stat qñq̃ inclusiue.vt.ff.de senat.l.fi.ꝛ c.j.de or.ab epi.q̃ re. Qñq̃ etã exclusiue vt c.cũ dilect.de fi.instru.vbi dr q̃ vsq̃ ad diffinitiue sñe calculũ põt vtraq̃ ps exhibere instrã. Est g̃ dictio vsq̃ significatiua vltimi termini ad quẽ.sic dictio a vl ab ꝓmi termina q̃. Itẽ ibi vẽdo vl dono hũc fundũ q̃ ẽ meus vsq̃ ad cimiteriũ vl vsq̃ ad eccl̃az significat exclusiue. Rõ.qꝛ materia subiecta non patit sensuz icludi ois.ly ꝑ etiã agerẽt ꝑ disponentẽ. Dꝫ ibi ab eccl̃a vsq̃ ad cimiterũ est locus diuini iuris vl religiosus. Sumitur inclusiue.qꝛ materia subiecta importat sensum inclusionis. Itẽ exclusiue.vt ambulatoria est vltima voluntas vsq̃ ad mortez vt.l.iij.ff.de adi.lega. Dꝫ dicẽdo vsq̃ ad vite extiũ ꝓba ponunt inclusiue. Itẽ inclusiue ibi.minori dat tutor vsq̃ ad pubertatem. Dꝫ exclusiue ibi. Uẽdo tibi agꝛ vsq̃ ad illuz fundũ q̃ est vicini.qꝛ nõ disponit ꝙs de re aliena nisi hẽat in mãdatis. Itẽ inclusiue ibi.Do tibi iter vsq̃ ad kal̃as Martij. Dꝫ exclusiue ibi. Promitto tibi dare.ꝛ. q̃libet die vsq̃ ad kl̃as aplis. Rõ.qꝛ volũtas disponẽtis ꝓtecturat in ꝓma ex fauore dilationis ꝛ debitoris. Fac.l.arrianus.ff.de act.ꝛ obli. Dꝫ in scda ꝓtecturat ex obligatõne q̃ stricte capit. Itẽ iclusiue ibi. Do tibi in penitẽtiã dicere septẽ psalmos singulis diebꝫ vsq̃ ad kl̃as Julij. Dꝫ exclusiue ibi. Snia lata a iudice de soluẽdo q̃libet die vnũ florenũ vsq̃ ad kl̃as Julij.

Usura sic cõiter dr est ꝙcd ꝑter vsum sorti accidit vl accedit.fm Boffre.xiij.q.iij.plerisq̃. Et addit ipe intẽtiõe vl pacto ꝓcedẽte. Sola em̃ spe vl expectatõe vicii vsurariũ ꝓhit.vt.c.j.ꝛ.c.ꝓsuluit.de vsur. ꝛ xiij.q.iij. si fenerarius. Et h cũ ꝓncipaliter habeat spes ꝛ expectatio lucri.al̃s si ob charitatẽ moueat ꝙs ad mutuãdũ. ꝛ scdario speret de aliq̃ retributõe nõ putat vitiosuz.ar.ad h.lxxxij di.in singul̃.ꝛ lxij.di.si officia.lxj.di. qd ꝓderit.fm Boffre. Itẽ usura est vbi plus recipit q̃ datum ẽ. Et diffinit fm Azo.C.eo.ti.sic. Usura est quod ꝓter vsum rei ꝓcesse datur. ꝓcesse.l.date vel mutuate. Uñ usura dr ab vsu ꝛ es eris.quasi vsu era.l.vsu eris data.s.pecunie.cum nomie pecunie q̃cquid homines habent contineatur.j.q.iij. totum. Et nota q⁹ omnis usura ꝓstatur super facta dilatione ad annum. Uñ quedaz usura vocatur centesima illa que.s.infra annum equipat sorti. Quedaz vocat sextupla a sex qõ est totum ꝛ plica.i.ps vel medietas que etiam alio noie dr eulion.ab enu quod est medium.ꝛ olon qõ est totum.ꝛ ẽ illa usura que totũ ꝓtinet ꝛ medietatẽ totius. Quedã ꝓo ẽ trienis.s.q̃ ꝑstat vsq̃ ad tertiã ptem centesime vel sortis. Quedaz semis q̃ ꝑstat ad medietatẽ sortis. Quedã bis q̃ ꝑstat ad duas ptes sortis. Item q̃dam usura est fenus sortis.ꝛ q̃dam fenus fenoris. Nã usura dr quod vltra sortem recipit.vt.c.fi.xiij. q.iij. Dꝫ fenus dr lucꝛ de usura sumptum vl usura vbi ad mutuũ restituendũ nõ fuit certũ ꝑs determinatũ.ꝛ fenus vbi determinatũ. Est tñ distiguendũ int usurã ꝛ rẽ illã qua usura cõmittit. Nã q̃ ab usurario exigit ꝓprie ẽ lucꝛ qõ vltra sortẽ exigit.s.lucruz restituendũ. Dꝫ res in q̃ usura cõmittit est mutuum.de q̃ lucꝛ ꝑdictũ gignit. Dꝫ vtꝛ de usura cognoscat iudex secularis vl eccl̃a sticus. Ho.plene ꝑ doc.in.c.cũ sit.de fo.cõpe.ꝛ.xj.q.j.in sum.c.ex lr̃is.de iureiur. ꝛ est glo.no.q̃ incipit. Cũ repetunt.in cle.dispẽdiosam.de iudi.ꝛ.xiij.q.iij.qd dicam. Dꝫ breuiter si q̃stio usurarij est q̃stio facti. Iudex secularis cognoscet si q̃stio iuris solus iudex eccl̃asticus cognoscet. Et infra q̃tuz tempus exceptio usurarum debeat probari Hostien.ꝛ Jo.an.singulariter in nouella dicũt q⁹ infra octo dies a die ꝓposite exceptiõis.ar.c.pia.de excep.li.vj. Et ꝑ certo est extranea inductio.vt dic̃ Lodo.de Ro. Nã ille tex.reuera loq̃tur in exceptiõe excõica-

tionis. Hoc etiã ꝓfirmat Lapus abbas in allegatõibꝫ suis, alle. lv. ad fi. Et subdit Lodo. de Roma. Ego Rome decidi ꝫtum vi de pulchram rõnem q̃ imo infra. xv. dies ꝑbari debeat. Nam q̃ vsurã exigit raptor est latro ⁊ spoliator. vt. c. si q̃s vsurã. xvij. q. iij Sz exceptio spoliatõis ꝑbaꝫ infra. xv. dies vt. c. frequẽs. de restl. spo. li. vj. Igit ⁊c. Qõ est mẽti tenẽdum.

Usurarius mãifestus q̃s dicaꝫ. vide. c. j. ⁊. ij. de vsur. li. vj. Et vltra ꝫ dic̃ Matthꝫ. q̃ sit ille q̃ vsurarius ex libris suis ꝓuicit. alleg. cle. j. de vsu. ⁊. c. si syncera. xlv. di. sane. xxvij q. ij. ⁊. l. j. §. editões. ff. de edẽ. Scõo ille qui ꝓfitet corã sacerdote se esse vsurariũ. qr vsurarij iudex ẽ sacerdos. ⁊ sic ꝓfessus corã suo iudice erit mãifestus. vt. c. quẽ ꝙz. de vsu. li. vj. Idẽ seq̃tur Jo. de Lignano. qr iudicũ fori penitẽtional' nõ inducit illos effectus q̃s iudiciũ fori ꝓtẽtiosi. qõ lõ sit manifestus. qr ꝓfitet corã iudice aie nisi assint testes. Tertio dr ille vsurarius manifestus q̃ hz altare ꝑatũ. Sũt ꝙ vsurarij triplices. Primi notorij. q̃ hñt altare cõtinue paratũ semp mutuãtes. Scõi nõ notorij sz manifesti. q̃ nõ hñt altare ꝓtinue ꝑatum. sz interdum mutuãtes. Tertij p famã tm̃ manifesti sunt.

Usurpare est aliquẽ ꝫ rõnẽ ius vsum vel cõsuetudinez capere: inuadere vl' ꝓsumere. Uide Albe. de Rosa. in dicti. suo. q̃si vsurpatio. Ubi plene.

Usurpatio est interruptio vsucaplonis. vt l. ij. ⁊ in Rubri. ff. de vsucap. ⁊ vsur. Et dicit ibi tex. q̃ oratores vsurpationem frequentẽ vsum vocãt.

De VT

Uti ⁊ frui differũt sic. qr vti dr ille q̃ ita vtit re q̃ fructus nõ ꝓcipit. sic̃ possuz vti ad vsũ q̃tidianũ ⁊ misterij eq̃ tua ita q̃ fructũ nõ ꝓcipiã. s. q̃ ꝑtus nõ sit meus. sz ius q̃ alicui' fũdi vsuz hz pomis ⁊ oleribꝫ vti põt ad vsũ q̃tidianũ. nõ tm̃ donare vl' vẽdere põt. Frui ꝓo dr ille q̃ fructus ꝓcipit. ⁊ sic vsurari' hz vsum rei. vt cui dñs nemoris ꝓstituit vsum nemoris ad necessitatẽ suã ⁊ familie sue vt accipiat ligna: olera: poma: flores ⁊c. q̃ nascunt in nemore. p se ⁊ suis ꝓuulis. nõ tm̃ vẽdere ꝑmittit ipm̃ alꝫ frueret. q̃re clerici dicl ꝑnt vsuarij. vt. s. dictũ est

Uti possidetis ẽ q̃ddã interdictũ cuz possessor inq̃etatur a nõ possidẽte. vt iudex ꝑ ipsos dat sniaz. Si vnus fuerit tũc ꝑnunciare hz in singulari nũero. vt ita possideas vt possi des. Si ãt plures tũc dz ꝑnũciare in plurali nũero. vt vti possideꝫ ita possideatꝫ. Hodie tm̃ bonoris cã cũ homies vnl tm̃ loquũtur plurali ꝭmone vtunt dicẽtes. Bñuenerítis. trãsite bñ. Et ceperunt isti honorabiles voces a Julio cesare. vñ ⁊ illõ dr. Nos duo turba sumus. hec Azo. in sum. C. e. ti. ⁊ vide gl. añ pe. in. c. lz. de ꝑba.

De VV

Vulua ꝭm Archi. xvij. q. iij. clericꝙ. Qñq̃ il lud ẽ qõ ex vulua nascit. vl' ẽ vẽter porci. vl' vber vaccinũ. vl' ylia. s. salsitia.

Vulgaris substitutio dr cũ q̃s loco instituti. vl' eius cui alꝫ pura ab intestato ẽ ius adeundi in casu hereditatis nõ adite apponit seu subrogaꝫ. Uñ ꝓditio est sp si hereditas nõ adeaꝫ. Et dr vulgaris. qr in hunc casum seu euentũ fieri põt a q̃libet q̃ testari põt. ⁊ cuilibet q̃ ius adeundi hz ex testõ vel ab intestato. qr volũtas talis disponẽtis simpl'r admittit iure ciuili. secus ĩ pupillari ⁊ alijs substitutõibꝫ. vbi nõ simpl'r admittitur. immo restringitur ⁊ limitatur. Et q̃ñq̃ penitus nõ admittitur iure ciuili scripto. Et nota q̃ ꝓditio ibi apposita si hereditas nõ adeatur põt dupl'r intelligi ꝭm q̃ nõ adire duplicit ꝓtingit. s. vel ꝙt' nolle adire. vel ꝙter nõ posse. Et istud nõ posse multiꝫ mõis põt ꝓtigere. Ul' qr euenit furor vl' deportatio. vl' qr bonoꝙ acq̃sitio ĩterdicit. Ulgarꝫ eñ substitutio sp ꝓtinet ꝓditõnez de euẽtu nõ adire hereditatẽ. lz tã in vnũ casum vl' plures vl' oẽs ꝓtinere possit. Cetera vide. s. de Substitutõibꝫ.

De VX

Uxor sortit fortẽ mariti ⁊ ptcipat ꝑuilegium ipius. vt. l. fcie. ff. de senatu. Sz nõ iõ ꝓcubia seq̃tur fortẽ sui ꝓcubiarij. vt. l. de iure. in fi. ff ad municip. ⁊ ẽ rõ. qr castitas mõimonialis aliq̃d mereri dz vltra q̃s fornicatio. sz. d. l. de iure nõ hz locũ in ꝓcubia clerici. qr talꝫ seq̃t fortẽ clerici. De ꝫ sunt due no. gl. Una. xxxij di. c. eos. Alia. xj. q. j. clericũ. Rõ. qr nõ põt negari qñ ꝓcubia clerici sit de familia eius

ꝫ familia clerici sequit ipius fore. vt. c. iudicatum. lxxxix. di. 2 in. l. ij. C de epi. 2 cle. 2 in phemio ffor. Hec Lodo. de Ro. in singularibꝫ suis. Item vxor fugitiua reuersa in bre ui nō diuertisse videt. vt. ff. de regu. iu. l. qō q̄cq̄d. q2 calore tracūdie potius factū videt ꝑm Accur. ibidem. Et talem vxorem fugitiuam 2 p ꝯsequens furtiuam licitū est inq̄rere in domo scolaris suspecti auctoritate iudicis. vt gl. in. l. ij. C. de epi. audiē. 2. l. si q̄s in ꝑ genus. C. de epi. 2 cleri. 2 no. in. l. ij. C. de ser. fugi. vbi plenius p doc. de inq̄sitōne cuiuslibet rei furtiue.

De XE

Eniadicūtur mu

nuscula q̄dā q̄ dant esculēti 2 poculēti q̄ vulgo dicunt appēsatiōes ceteraꝝ ꝯo reꝝ q̄ vsum edillū excedunt magis ꝓprie dicunt munera. Dī eīm fieri xeniū de pomis. cū q̄s bz hospites ꝑm arbi. xviij. q. ij. plericꝫ. in fi.

Xenodochus est q̄ xenonē alicuius ciuitatis procurat.

Xenon ē domus in q̄ egrotātes recipiunt curantur 2 alimētis sustentant. vt. C. de epi. 2 cle. p totum.

Xenodochiū ē domus ad hospitiū pegrinātiū deputata. vt q̄dā dicūt. Sz tū xenō 2 xenodochiū eadē domus dici pōt. s. in q̄ valitudinarij. 2 senes. i. infirmi recipiunt 2 alimentur. Predictā aūt dīaz facietes xenon p litterā. z. 2 Senodochiū dicūt esse scribendū p. s. vide. c. ij. de reli. do. Et varia nomia taliuz locoꝝ hēs. xxij. q. vl. sancimus. vbi de hoc. 2. j. q. ij. si q̄s hoiez. ad fi. in auc. de alie. empbi. §. q̄ñ. in ꝑn. col. ix. 2 de ec. ti. §. fi. 2 est gl. in cle. p lras. de ꝑbē.

Xps ē rex regū. dñs dñantiū. vt in cle. pastoralis. de re iudi. c. ꝫ morē. in fi. c. di. 2. c. tua. ij. de decī. 2 apoca. xix. c. vltra medium. j. ad Thymo. vj.

Xpi actio nra instructio demōstrat. de elec. c. significasti. de sepul. c. j. xij. q. j. exēplū dñi accipite. Fac. ij. q. j. deus oēs. 2 de ꝯse. di. j. solēnitates. ij. Item xpi ad Belial. Nulla ꝯuētio lucis ad tenebras. nulla ptcipatio iustitie 2 iniq̄tatis. nulla cōcatio. nullus ꝯsensus tēplo dei cū idolis. de pe. di. j. c. si añ. in fi. 2 di. ij. c. si eīm inq̄t. a ꝑn. post mediā columnā. Item xps venerat in ꝓginē post digestū in for. glo. ē in. l. Ticia. §. seya. ff. de au. 2 ar. le. vbi dī. Ab heredibꝫ meis volo iubeo q̄z signū dei. gl. dic vt crucē ꝑm Hugo. Item xps mortē elegit in cruce ꝓpt q̄ttuor. Prīo: vt in illa pēdēs in aere se inter deū 2 hoiez mediatorē oīderet. di. x. c. qm̄. 2. j. Thy. ij. Secūdo. vt dāna obuenientia ꝑmis parētibꝫ p lignū vetitū restauraret p lignū crucis. Tertio. vt dyabolū q̄ vicit p lignū superaret p lignum. Quarto. vt euidenter oīderet. p q̄bꝫ restaurādis patiebat. s. p supis angelorꝫ ruinis repandis. p iustis de lymbo educēdis. p amicis colligēdis 2 amādis. p inimicis reconciliādis. glo. ē sup ꝑbo crucis. in cle. j. de sum. trī. 2 fi. ca. Item xps tres mortuos suscitauit. s. puellā in domo. p quaz cogitatio intelligit. Puerꝫ in porta ciuitatis. p quem actus intelligit. Et Lazarꝫ in sepulchro per quē ꝯsuetudo mala notat. Ubi. Dēs mala. mors ictus. malus actꝰ. mors foris visus Tūba puella puer lazarus ista notāt. Hāc ꝑbo. hūc motu. lachrymādo suscitat illum. Xps in medio nascit eger bō. de pe. di. ij. si sermo. 2. §. tāq̄. 2. c. sic tribꝫ.

Xpianorꝫ nomē ꝑmo ortū ē añ anthiochiam vbi Ignacius fuit epus. vij. q. j. mutatōes. Nā ꝑus oēs fideles dicti fuerunt discipuli vel fratres. Sed postq̄ apli fecerunt ꝯcilium antiochenum. tunc dicti sunt xpiani vt est glo. xxij. di. sacrosancta. 2 ibi tex. Et xpianus factus ex necessitate egritudinis non pōt esse clericus. nisi in duobus casibus. Primus ē si deficiāt clerici in ciuitate. Secundus est si sanctitas suadeat contrariuz. puta p lapsum biennij. vt. lv. dis. si quis in egritudine. Item xpiani facientes se iudeos qua pena puniant. habes in. l. iudei. C. de iude. 2 in ti. de apostat. 2 in ti. ne san. bap. rei. ꝑm Lodo. de Ro.

De Y

Conomus dici

tur ille cui res ecclie gubernāda dat. s. epalis. 2 ꝓprie res cānonicorū. Et lā q̄ñq̄ ē vice dñs vl ꝑpositus. j. q. ij. saluator. Vide glo. in. c. imperatorꝫ. de iur. ca. vbi ꝯcor. Uñ ꝑm Boffre. differunt yconomus 2 syndicus: procuratores 2 actores. Haz yconomus administrat res ecclesie. 2 aliq̄n

defendit in causa. Et qñq in eccl'a vacante ad pcipiẽdos prouẽtus z ꝟuãdos ad opus futuꝝ ꝓlati. Syndicus aũt in rebus z negocijs cuiuslibet corpis vl' collegij. Et ꝫm leges nõ differũt a defensore, z est vniuersitatis. Sz pcurator est ꝑuate psone ad vnũ negocium vl' plura. Actor aũt p vno vl' p vniuersitate ad vnam causam z presentem z cũ de certo ꝓstituitur. Alia vide supra de Jconomus.

ydrophilegij dicunt ab hydria qđ est vas q aq̃ defert, vl' ab ydros. i. aq̃ z phylaxe custodire. q̃si custodes aq̃ꝝ. ꝫm Jo. an. in. c. si iudex laycus. de sen. ex. li. vj.

ymmo hec dictio significat qñq correctiue vt testator dicẽ. Ticius ymmo Seyus heres esto. vt. l. si ita scptũ. ff. de her. inst. ibi tex. dicẽ Adijcientes z detrahẽtes ymmo z mutuantes. Ponit etiã copulatiue vt. C. deno. cõpo. l. j. §. qb. Et sumit significatũ ex copula adiuncta, z esset idẽ dicere etiã. Sz ibi Jconomus q̃ ꝑ fecerit ymmo fieri passus fuerit ꝑuert ponit alternatiue, vt. l. iubem⁹. §. yconomus. C. de sa. san. ec. qz bz locum pena. Vl' ispo alienãte. vl' alienari patiẽte. Põt etiam ibi accipi correctiue, qz eadẽ vl' maior est rõ in alienãte q̃ in patiente alienari q̃ puniat. Item quo ad declarationẽ legis ponit ibi copulatiue, qz pena bz locum z in alienante z in patiẽte alienari.

ypocrisarius qñq ponit p syndico. Qñq p yconomo, vt no. Spe. in ti. de his q̃ ali. nõ pos. vl' nõ lz.

ypocomus dr ab ypos qđ ẽ sub z comos villa. Inde ypocomi q̃ sunt sub villanis. ꝫm Placẽ. z Accur.

ypostasis dr ab ypos qđ est sub z thasis status vl' stans, quasi substans, z vtuntur greci sicut nos p psona, qz bz substare omnib accidentibus, z omnia accidentia ad se recipit. z a nullo tñ informat. ꝫm Hug. glo. ẽ in cle. j. de sum. trj.

ypotheca ẽ res imobilis pignori obligata, vt domus: ager: fundus. Pignus aũt ẽ res mobilis ꝓprie a pugno dictũ. qz a pugno tradi põt. Et sic ypotheca nõ est aliud q̃ obligatio vl' pignoratio. Jus aũt ypothecaꝝ est illud qđ cõpetit creditori in bonis debitoris sui sibi obligatis p debito tacite vl' expresse, z dr ab ypos. i. sub. z theca positio. q̃si suppositio. Nã debitor rẽ pignoratã creditori suponit. z in ipa sibi ius ꝓstituit. Qñq q̃ rei pignorare vl' obligare non transit possessio in creditorẽ. Et dr ypotheca sic pign⁹ẽ mobil' q̃ creditori dat.

ypothecare ẽ obligare: pignorare: vl' suponere vt pz p rubri. ff. de re. eo. q̃ sub tu. z cu. dum subdit. Sine decretis nõ pignori suponẽdis z legato facto sup reb ypothecat. q̃z oia bona testatoris. vt. l. j. C. cõia dele. Vide. §. de dictõe Sup.

De ℨE

Elotipia est sus

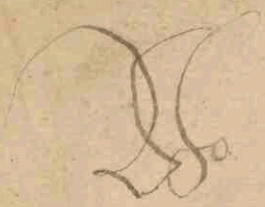
pitio vl' furor. ij. q. v. §. ꝟ ãt. sub. c. ꝓsuluisti.

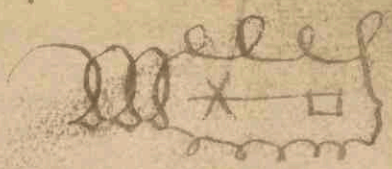
Zelotes qđ est zelãs z vlciscẽs, vt in. c. nisi cũ ꝑdem. de renunc. §. ꝑsone ꝓ. Jbi dr. Ego sum inquit deus zelotes. i. requisitor z exactor castitatis. j. q. iij. §. hec vltra. xxiij. q. j. §. visitans peccata patruꝝ in filios vsq̃ in tertiam z quartam generationes in his q̃ oderant me. i. contra me paternum odium imitantur. Et sunt verba domini ad Moysen Exodi. xx. c.

Zyzania est seges vel herba puersa. s. lolium l'rj. dis. c. nasci. xxiij. q. j. quam. Et quãdoq̃ ponitur p sorde omnium segetum. glo. bona in cle. dudum. de sepul. z. c. lz. de elec. Et ita saluator dicit ad volentes eradicare Zyzaniam. rj. q. iij. c. nolite. j. post pn. xxiij. q. j. § j. z Matth. xiij. Sinite vtraq̃ crescere vsq̃ ad messem. i. ad diem iudicij vbi mali eradicabunt z in ignẽ ꝑpetuũ. A qua eradicatione nos custodiat, qui sine fine viuit z regnat. Amen.

Explicit vocabularius iuris Impressus Argentine pro cõmuni omnium vtilitate z facilliori aditu ad vtriusq̃ iuris noticiam. Anno domini. M. cccc. xciij. Finitus Idibus Augusti.

A 195 gogl

Martinj Johannes de Dasti

m abstendrto ꝛ discoopto pallio a pedibz ei⁹
se prec̄ ꝛ ait booz illa p̄ cepisset pallio suo illa
cooperuit

Booz q̄ ertend⁹ pallū suū sup ruth illa o
optiens ꝑ p̄zem de ceb q̄ extendit sup̄ suam
ancillam hūmanitate siue animus ꝛ ea coopt
se amoze

Extendit q⁹ booz ad porta ꝛ locut⁹ e p̄magno suo
cora ppls ꝛ maioribz ciuit dicēs testis vos estis hodie
q⁹ possederim oia que fuerunt elymelech ꝛ ruth
moabitide uxoze maalon ꝛ omnia suscepim ꝛc

Booz p̄n dispalauit hoiem ꝑ ihsm ꝛ ait fideos
a veritate euāgelij spoliauit illē iso q̄ demisit ruth
fideos q̄ euāgelū xp̄s reliquerit

Duxit itaq; booz ruth ꝛ accepit ea i uxoze ꝓgressus
q; est ad ea que cōcepit ꝛ peperit filiū ꝛ vocauit nō
ei⁹ obeth hic est pat⁹ ysay p̄is dauid

Booz q̄ amauit in ruth ꝑ ihsm xp̄m q; p̄ vnione i vo
cis ꝑ ecclām sanctā copulat. booz q̄ genuit filiū
de ruth ꝑ ihsm xp̄m q̄ i aq̄ baptismatis p̄ces filios p̄cū

Congratulat noemi de p̄nio que peperit ruth p̄tan
en sunt nuptie ꝛ viue mulieres et ogratulantes
vocauerunt nomē p̄ni obeth

Hoc ꝑ. q⁹ angli ꝛ archangeli ogaudet de bonis
operib⁹ ihe fidelēs p̄ami sanctis semp em desiderāt
vt nos in eis duo deo ꝓximi⁹

Liber Regū p̄mus.

Fuit vir de ramathsa m̄ophym de mote eph
im ꝛ nomē ei⁹ helcana ꝛ habuit duas uxores nomē
vne anna ꝛ nomē alt̄e fenenna. fuerunt q⁹
fenenne filij. anne aute no erat liberi

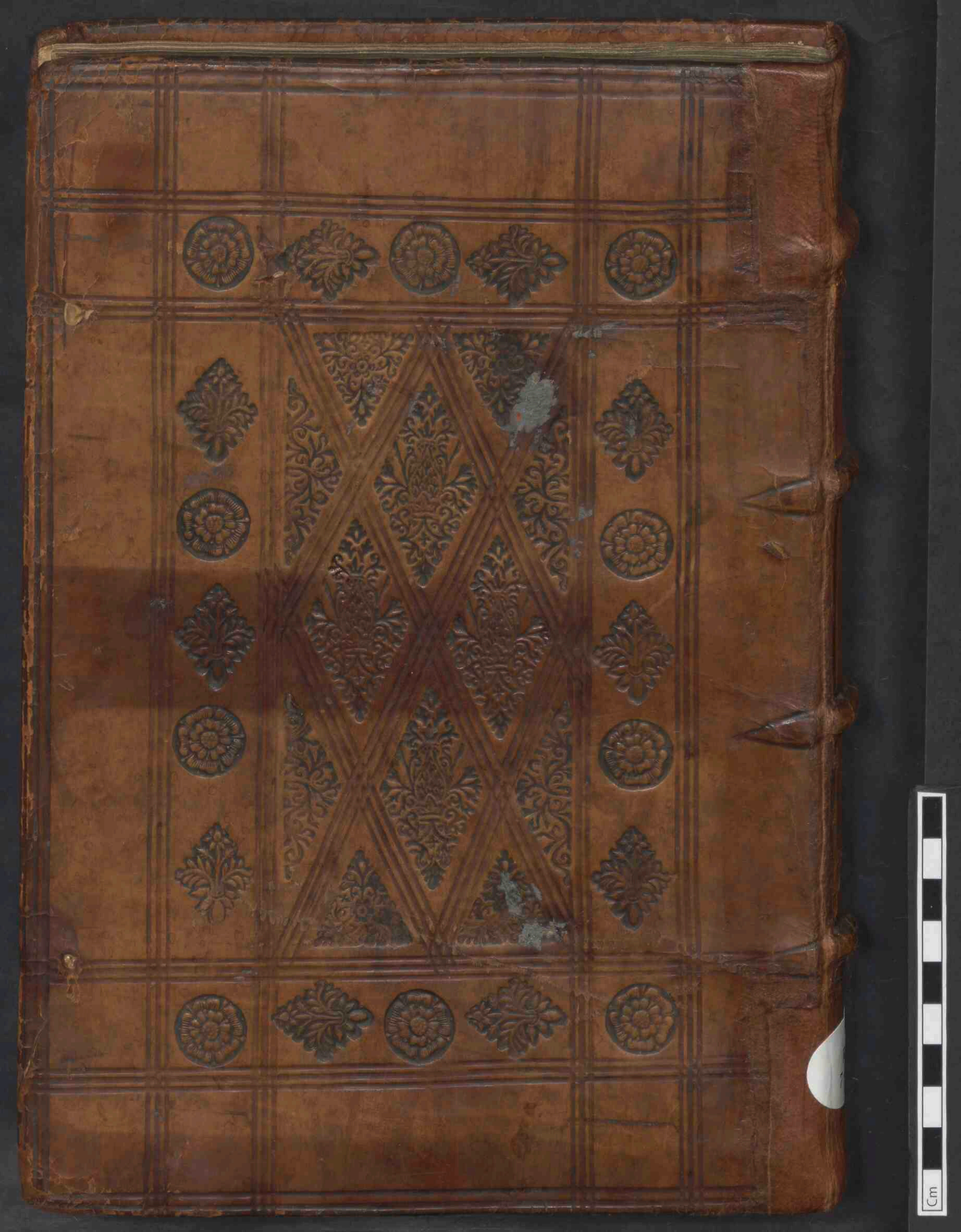
Iste ꝑ. q⁹ hic ꝛ habuit duas vxes ecclām. s. de
gentibz ꝛ ecclām de gentib⁹. synagoga ante ꝛ post
lege secunda fuit patriarchas ꝛ ꝓphetas genuit
ecclām de gentibz ꝛ ne scientē

Obtulit helcana sacrificiū ꝛ dedit fenene ꝛ filijs
ꝛ filiabz ei⁹ ptes anne aute dedit ptē vna tm̄ ꝙ
conclusit anne dñs vulvam eius

Ꝑ hoc significat q⁹ deus nideus hō tm̄ alia dedit
ecclie v̄ de gentibz dedit naturale ingenium
fidei susceptibile ꝛ cor docile. Christus erat q⁹ no
dñs venit tp̄e nr̄e redimi ei⁹ vt ꝓximi q⁹ e regia
fieret sacerdotiū.

Exprobrabat fenena p singlos annos anne eo q⁹
ect sterilis ꝛ puocabat ea dicēs q⁹ conclusit
set deus vulvam eius

Desponsauerat fenena anna sic synagoga ecclām
ꝛ nidei ꝓmos usq; ꝓsente die

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6